HARVARD LAW LIBRARY
3 2044 057 006 140

VE
RI
TAS

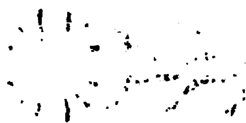

РѢШЕНИЯ

НА

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СѪДЪ

ПО

ПЪРВОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

за 1903 год.

СОФИЯ
К. Чинкова печатница
1907.

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполезното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ отъ еднакъвъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сѫ избрани и напечатани само поважнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сѫ оскобени.

РѢШЕНИЯ

на Върховния касационенъ сѫдъ по първото му гражданско отдѣление за 1903 година.

№ 1 — (1) — 21 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло №930, по описа за 1902 год., на Хр. Ат. Хайдушкинъ, отъ с. Вѫтренъ, Татарпазарджишко, срещу опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ № 904., отъ 25 септемврий 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятествата на дѣлото сѫ: срещу протоколното опрѣдѣление на Татарпазарджишкия градски мирови сѫдия отъ 31 май 1902 год., № 2, съ което е било прѣкратено гражданското дѣло № 3354/900 год., по описа на сѫщия мирови сѫдия, ищецътъ Атанасъ Хр. Хайдушкинъ подалъ частна жалба въ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 25 септемврий 1902 год., № 904, оставилъ тази жалба безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ протокола държанъ на 19 априлъ 1901 год., е спрѣно дѣлото за да покаже наслѣдницитѣ на Христо Хайдушкинъ на прямия взискатель, а туй нѣщо ищецътъ не е направилъ и до днесъ, т. е. въ единъ срокъ повече отъ една година, въ какъвто случай мировиятъ сѫдия правилно е прѣкратилъ дѣлото, съгласно чл 244 п. 4 отъ Правилника за сѫдебнитѣ мѣста и лица, а освѣнъ туй дѣлото е свързано съ едно изпълнително дѣло и интересующата страна не може да чака цѣли 3 години за перимиране на дѣлото“.—Срещу това опрѣдѣление Ат. Хр. Хайдушкинъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107, въ свързка съ чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ,

че дѣлото е било правилно прѣкратено отъ мировия съдия поради непотърсването му и прѣди изтичането на 3 години.

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Татарпазарджишкиятъ окръженъ съдъ е призналъ за правилни дѣйствията на мировия съдия, който е прѣкратилъ настоящето дѣло по силата на чл. 244 § 4 отъ Правилника за съдебнитѣ мѣста. Постановлението обаче на тоя членъ отъ правилника не се отнася къмъ случая, когато разглеждането на извѣстно дѣло е спрѣно и може да се продължи по искането на едната или другата страна въ процеса. За тоя случай законътъ прѣдвижда особенъ институтъ за унищожаване на инстанционното производство — чл. 621 отъ Гражданското съдопроизводство. Но за да може съдътъ да прѣкрати дѣлото по силата на това постановление на закона, необходимо е да съ се изминали 3 години отъ спирането на дѣлото и да има за това писмена молба отъ заинтересованата страна. Тия условия съ отсътствували по настоящето дѣло, когато мировиятъ съдия се е занимавалъ съ прѣкратяването му. За това, Татарпазарджишкиятъ окръженъ съдъ, като е призналъ за правилно произнесеното отъ мировия съдия прѣкратяване на дѣлото, е постъпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ чл. 621 отъ Гражданското съдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окръженъ съдъ № 904, отъ 25 септемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 621 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ същото съдопроизводство да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия окръженъ съдъ.

№ 2 — (8) — 23 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на десети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присътствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 701, по описа за 1902 год., на Ив. Ганевъ, отъ гр. Горна-Орѣховица, срещу опрѣдѣлението на Търновския окръженъ съдъ № 1452, отъ 30 юний 1898 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото съ: съ искова молба отъ 17 августъ 1891 год., до I Горноорѣховски мирови съдия, Парашкева Станчова, отъ гр. Горна-Орѣховица, настойница на малолѣтното си дѣте, прѣдявила искъ противъ Ив. Ганевъ, отъ същия градъ, за 1/4 часть отъ едно дворно мѣсто. Мировиятъ съдия съ рѣшението си отъ 21 октомврий 1892 год., № 199, уважилъ искътъ. Противъ това рѣшение отвѣтникътъ Ив. Ганевъ подалъ въззивна жалба въ Търновския окръженъ съдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 30 юний 1898 год., № 1452, прѣкратилъ образуваното по тази въззивна жалба гражданското дѣло № 506/92 год., по слѣдующитѣ съображения: „че гражданското дѣло № 506/92 год., е прѣустановено съ протоколно опрѣдѣление отъ 12 юлий 1894 год., че отъ датата на спирането до днесъ не е заявявано отъ заинтересованата страна за даването

му ходъ; че споредъ чл. 621 отъ Гражданското сѫдопроизводство, по едно спрѣно гражданско производство щомъ не се подаде заявление за даването му ходъ въ разстояние на 3 години, то подлежи на прѣкращене; че въ случая тоя срокъ е изтекалъ и дѣлото подлежи да се прѣкрати." — Срещу това опрѣдѣление Иванъ Ганевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 623 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото унищожилъ апелационното производство, безъ да е имало за това подадена молба отъ заинтересованата страна.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: по силата на чл. 623 отъ Гражданското сѫдопроизводство, инстанционното производство не се унищожава по право, а трѣбва да се извърши по писмена молба на заинтересованата страна. По настоящето дѣло Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ е унищожилъ производството си, прѣди да постѫпи въ сѫда подобна молба, по собствена инициятива. Това дѣйствие на Търновския окрѫженъ сѫдъ е очевидно незаконно и извършено въ нарушение на чл. 623 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ № 1452, отъ 30 юний 1898 год., защото е нарушенъ чл. 623, отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силала на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 3 — (9) — 23 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети януарий хилядо деветстотинъ и трета година въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 702, по описа за 1902 год, на Алвандеренската селска община, Борисовградска околия, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 450, отъ 3 декемврий 1901 година.* — Въ заседанието се яви Цимитъръ Стояновъ, пълномощникъ на Алвандеренската селска община, съ повѣреника си адвокатътъ Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, при разглеждане частното гражданско производство № 309/901 год., по описа на сѫщия сѫдъ, заведено по частната жалба на общината на с. Кара-Тепе, противъ протоколното опрѣдѣление на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 19 априлъ 1901 год., съ което се прѣкратява гражданското дѣло съ общината на с. Алванъ-Дере, за балгалъкъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че по гражданското дѣло № 236/98 год., заведено отъ общината на с. Кара-Тепе, противъ общината на с. Алванъ-Дере, за балталъкъ, на стойность отъ 3000 лева, е била оспорена цѣната на имота, вслѣдствие на което е била възложена на оцѣнка отъ вѣщи лица, които сѫ го оцѣнили на 10.000 лева и Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 15 ноемврий 1900 год., е отложилъ дѣлото, като е задължилъ въ двамѣсеченъ срокъ общината — ищецъ да внесе допълнително мито на 19 априлъ, въ

който день въпросното дѣло било назначено за разглеждане; страната — ищецъ е поискала да внесе слѣдуемото се мито, но вслѣдствие възражението на противната по дѣлото страна и искането ѝ да се прѣкрати сжщото дѣло по невнасяне допълнителното мито въ дадения срокъ, сждътъ го е прѣкратилъ, вслѣдствие и на което общината на с. Кара-Тепе обжалва прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ реченото опрѣдѣление и иска отмѣнението му, съ замѣнение да се даде на сжщото дѣло по-нататъшенъ ходъ, слѣдъ като внесе въпросното мито. Това искане на страната — ищецъ е основателно, защото п. 5 на чл. чл. 201, 202 и 204 на основание на които първостепенниятъ сждъ е прѣкратилъ въпросното гражданско дѣло, сж неприспособими въ случая, тъй като тѣ се отнасятъ до исковитѣ молби, прѣди да бжде заведено гражданско дѣло по тѣхъ, а пъкъ случаятъ е съвършено други, понеже въпросътъ се касае за да се внесе и допълнителното мито прѣдизвикано при разглеждане на заведено вече дѣло, въ който именно случай сждътъ можеше да го прѣкрати само тогази, когато кажеше какво е и послѣдствието, ако въпросното ѝ задължение за допълнителното мито не се изпълняше, когато подобно нѣщо въ случая липсва, както това се вижда отъ протолното опрѣдѣление, указано по-горѣ. Отъ друга страна, общината на с. Кара-Тепе е заплатила часть отъ сждебното по дѣлото мито, което обстоятелство и дава на сжда възможность или веднага да я осжди да го заплати и да продължи разглеждането на дѣлото, или пъкъ да остави послѣдното висяще до внасянето отъ ищеца допълнителното мито. Въ послѣдния случай щѣше да се даде и възможность на страната — отвѣтникъ, ако бърза съ свършването на дѣлото да внесе слѣдуемото се мито за смѣтка на противната си страна. А щомъ първостепенниятъ сждъ не е постжпилъ по указанитѣ начини, а пъкъ въ случая страната — ищецъ е община, вслѣдствие на което сждебното мито е обезпечено за фиска, а отъ друга страна сжщата община е искала да го внесе, като е и навеждала причината за невнасянето му, а именно, че сждътъ е пропусналъ изъ видъ, че страната е община и че тя не може въ всѣко врѣме да внася суми за смѣтка на общината си, по причина на това, че тя се движи въ рамкитѣ на бюджета си, сждътъ намира, че обжалваното протоколно опрѣдѣление подлежи на отмѣнение," — съ опрѣдѣлението си отъ 3 декемврий 1901 год., подъ № 450, опрѣдѣлилъ: „приема частната жалба на общината на с. Кара-Тепе съ дата 3 май 1901 год., вх. № 4566 и отмѣнява протоколното опрѣдрление на Хасковския окржженъ сждъ отъ 19 априлъ 1901 год., като прѣдписва на послѣдния да даде по-нататъшенъ ходъ на гражданското дѣло № 236/98 год., слѣдъ като прибере слѣдуемото се неопрѣдѣлено още отъ сжда допълнително мито." — Срещу това опрѣдѣление Алвандеренската селска община подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 201 и 202 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно не приспособилъ тия закони къмъ случая.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло взе въ съображение: Пловдивскиятъ

апелативенъ сѫдъ, като тълкува постановленията на чл. чл. 201 и 202 отъ Гражданското сѫдопроизводство, изказва мнѣние, че тѣ се отнасяли до исковитѣ молби, прѣди да бѫде заведено гражданско дѣло по тѣхъ а не и до случая, когато се касае да се внесе допълнително сѫдебно мито' защото внесеното се оказва недостатъчно, безъ да се при това посочатъ' на страната и послѣдствията въ случай, че допънителното мито не бѫде внесено въ срокъ. Обаче, това тълкуване на закона не може да се признае за основателно. Положението на ищеца не се измѣнява отъ това, че той не е внесалъ отначало или по-послѣ слѣдуемото се сѫдебно мито. Ако законътъ говори за невнасяне или недовнасяне на сѫдебното мито при исковитѣ молби, прави го, защото този е обикновениятъ случай. Ако обаче отпослѣ се окаже, че внесеното сѫдебно мито е недостатъчно, случаятъ е по-редъкъ, но и той трѣбва да се разрѣши по сѫщия начинъ, тъй като законътъ не различава. Ако той прѣдвижда лошави послѣдствия за ищеца, който въ началото на процеса не внесе слѣдуемото се сѫдебно мито, нѣма никаква причина, щото сѫщитѣ постановления да не се приспособятъ и къмъ случая, когато въ течението на процеса се окаже, че внесеното сѫдебно мито е недостатъчно. Освѣнъ това, всѣка страна е длъжна да знае закона и лошавитѣ послѣдствия, които той прѣдвижда отъ неизпълнението на прѣдписано отъ него задължение, така щото Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не е могалъ да не приспособи въ случая тия лошави послѣдствия на ищеца и на това основание, че окрѫжниятъ сѫдъ не му ги билъ посочилъ въ обявлението, което му е направилъ за внасяне на допълнителното сѫдебно мито и това толкова повече, че въ чл. чл. 201, 202 и 204 отъ Гражданското сѫдопроизводство не се съдържа подобно задължение за сѫда. При тия обстоятелства, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 201 и 202 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като не е приспособилъ постановленията на тия членове и къмъ настоящето дѣло, т. е. и къмъ случая на невнасяне допълнително сѫдебно мито въ течението на процеса.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ №. 450, отъ 3 декемврий 1901 год, защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 201 и 202 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 4 — (12) — 23 януарий 1903 год. Въ имего на Негово Царско Височество Князъ Български Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети януарий хиляда деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 731, по описа за 1902 год., на Кета Г. Кънева, отъ гр. Врацца. срещу опрѣдѣлението на Врачанския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 юний 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кета Г. Кънева, отъ гр. Вратца, чийто недвижимъ имотъ за неинъ дългъ билъ проданенъ на публиченъ търгъ, е обжалвала утвърждающето проданьта опрѣдѣление № 15/1902 год., на Вратчанския градски мирови сѫдия, прѣдъ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 1 юний 1900 год, потвърдилъ онова на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: „че частната тѫжителка Кета Г. Кънева, отъ гр. Вратца, се оплаква противъ опрѣдѣлението на Вратчанския градски мирови сѫдия подъ № 15, отъ 28 февруарий 1902 год., съ което е утвърдилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 36/1899 год., въ това, че проданеният имотъ не билъ неинъ, не било й извѣстявано за налагане запоръ на имота отъ взискателя, и че не е била поканвана доброволно да заплати дълга си. За правилното разрѣшение това частно производство, сѫдътъ като взелъ прѣдъ видъ, че не се оправдава оплакването на частната тѫжителка, тъй като отъ изпълнителното производство се вижда, че тя е била поканена да внесе дългътъ си, че тя била поканена да се яви при продажбата, а сѫщо и онова й оплакване, че имотътъ не е неинъ, понеже не се подкрѣпя съ нищо, остава голословно и щомъ е така, частната жалба се явява неоснователна, и като такава ще слѣдва да се остави безъ послѣдствие, а опрѣдѣлението на мировия сѫдия да се потвърди". — Съ частната си касационна жалба Кета Г. Кънева се оплаква, че Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не е направилъ никаква оцѣнка на доказателствата — призовкитѣ — отъ които се виждало, че не сѫ й биле врѫчвани съгласно изискванията на чл. 225 отъ Гражданското сѫдопроизводство, т. е. не сѫ биле подписвани въ присѫтствието на двама свидѣтели, и защото никаква оцѣнка не е направилъ на възражението й, че продажбата била извършена въ по-кратъкъ отъ прѣдвидения въ чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство срокъ, обстоятелство, което сѫдътъ билъ длъженъ даже служебно да провѣри.

За да се произнесе по тази частна касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) по първата половина на касационното оплакване, като се има прѣдъ видъ: че формалностьта да се отбѣлѣжватъ имената на единъ или двама свидѣтели върху призовката за неграмотния не се изисква отъ чл. 225 на Гражданското сѫдопроизводство, освѣнъ за да служи като доказателство за че дѣйствително призовката е врѫчена на неграмотния, слѣдователно, и мимо тази формалность сѫдилищата по сѫщество могатъ да се удостовѣряватъ да ли призовката е дѣйствително врѫчена на неграмотния; че по настоящето дѣло, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ съображава въ опрѣдѣлението си, какво длъжницата, неграмотна — касаторка, била поканена отъ сѫдебния приставъ както за доброволното изплащане на дългътъ си, така и за продажбата на имота й, т. е., че призовкитѣ и въ единия случай и въ другия биле й дѣйствително врѫчени, макаръ, върху тѣхъ да не сѫ биле отбѣлѣзани имената на единъ или двама свидѣтели; че това съображение се оправдава отъ обстоятелството гдѣто за неграмотностьта на длъжницата — касаторка била е подписвана отъ сѫщото лице както на отправенитѣ й

отъ сѫдебния приставъ призовки, които тя отрича да е получила, така и на отправената ѝ отъ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ призовка, която не отрича да е получила, слѣдва да се признае първата половина на касационното оплакване, за неоснователна, и 2) по втората половина на сѫщото оплакване, като се има прѣдъ видъ, че веднажъ приелъ, какво длъжницата е получила призовката си за да присѫтствува при продажбата, нѣмало защо окрѫжниятъ сѫдъ да се спира върху оплакването ѝ, относяще се къмъ чл. 1021 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като това оплакване е било просрочено съгласно чл. 1054 отъ сѫщото сѫдопроизводство, слѣдва да се признае и послѣдната половина на касационното оплакване за неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кета Г. Кънева, срещу опрѣдѣлението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 юний 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 5 — (17) — 28 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князь Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Иванъ Каранджуловъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 758, по описа за 1902 год., на Зехра Абдулъ Керимова и Сулиманъ Хамзовъ, наслѣдници на покойния житель Софийски Абдулъ Керимъ Салиховъ, съ Илия Николовъ, житель Софийски, за едно мѣсто.* — Въ заседанието се явиха, адвокатитѣ Г. Орошаковъ и Хр. А. Филиповъ, първиятъ повѣреникъ по прѣдовѣрие на Захра Аб. Керимова и Сулиманъ Хамзевъ, а вториятъ — на Илия Николовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Хюмне Ханѫмъ Абдулъ Керимова Салиева и Зехра Хюсеинова, наслѣдници на покойния Софийски житель Абдулъ Керимъ, сѫ заявили на 17 септемврий 1890 год. искъ, противъ Илия Николовъ, отъ гр. София, за едно праздно мѣсто, което отвѣтникътъ държи като че го е купилъ отъ Абдулъ Керима, обаче безъ да е далъ послѣдниятъ съгласието си за продажбата. Софийскиятъ окр. сѫдъ съ рѣшението си № 535/95 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцитѣ, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 10 септемврий 1897 год., потвърдилъ онова на окр. сѫдъ. Обаче по касационна жалба на ищцитѣ, Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 179/98 год., отмѣнилъ онова на апелативния сѫдъ и е възвърналъ дѣлото за ново разглеждане на сѫщия Софийски апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 41/902 год., пакъ потвърдилъ онова на окрѫжния сѫдъ, по слѣднитѣ съображения: 1) „Хюсни Ханѫмъ Абдулъ Керимова и Зехра Хюсеинова, сѫ завели искъ срещу Илия Николовъ, за ревандикация на едно праздно мѣсто, находяще се въ гр. София, въ махалата Саранъ-Бей (Мерджанъ); 2) въ искове за правособственость, ищецътъ трѣбва да прѣдстави редовни доказателства, че ревандикираниятъ имотъ е негова собственость; въ настоящия случай ищецътъ се базира

само на въдворителния протоколъ № 22, отъ 15 октомврий 1880 год., едно въдворително рѣшение не е достатъчно за доказване правото на собственость. И Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 217, отъ 15 декемврий 1888 год., приема сжщото начало. Въ това рѣшение се казва: Върховниятъ касационенъ сждъ не еднократно е пояснявалъ и сега утвърждава, че както височайшиятъ указъ № 33, отъ 24 юлий 1879 год., а така сжщо и послѣдующитѣ, които регулирватъ исковетѣ за въдворение въ владѣние, не прѣдвиждатъ никакъ, че съ рѣшенията, които се издаватъ въ такива случаи, се разрѣшава въпроса за правото на собственость на ищеца върху недвижимитѣ му имущества, и че тия рѣшения могатъ да бждатъ противопоставени за доказателство, че съ тѣхъ е разрѣшенъ въпроса за правото на собственость, и 3) наистина, отвѣтната страна поддържа, че е купила тоя имотъ отъ Абдулъ Керима, т. е. тя признава, че е получила имота отъ послѣдния и то по покупка — продажба; това самопризнание на страната не може да се дѣли, то трѣбва да се приеме цѣло или цѣло да се отхърли; то не може да се приеме въ частьта му, че имотътъ е билъ притежание на Абдулъ Керима, а да се отхвърли другата часть, че сжщиятъ го е продалъ като е подалъ заявление до нотариуса за сжщата цѣль. Въ случая нѣма едно чисто и просто самопризнание отъ страна на отвѣтника, че имотътъ е собственость на ищцитѣ; послѣднитѣ като не прѣдставляватъ редовни доказателства за правото си на собственость върху ревандикирания отъ тѣхъ имотъ, ограничили сж се да се поставятъ на съвсѣмъ недостатъчната основа, състояща въ това, че крѣпостниятъ актъ на отвѣтника не билъ законно издаденъ; това даже и да е вѣрно, не е достатъчно за ищцовата страна, за да спечели процеса; тя трѣбваше да докаже, че сама е правособственица, а като не го е направила, искътъ й трѣбва да се отхвърли". — Ищцовата страна подава втора касационна жалба и устно чрѣзъ повѣреницитѣ си се оплаква между друго и за това, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. чл. 282 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото макаръ и двѣтѣ страни да сж приемали, че мѣстото било на Абдулъ Керима, искалъ отъ ищцитѣ доказателство за това и защото не искалъ отъ отвѣтника да докаже възражението си, че той е купилъ това мѣсто отъ Абдулъ Керима, и 2) чл. чл. 629, 630 и 396 отъ сжщото сждопроизводство, защото самопризнанието на отвѣтника като се отнасяло къмъ два отдѣлни факта — че мѣстото било на Абдулъ Керима и че отвѣтникътъ отъ него го е купилъ — между които факти нѣмало никакао connexité, сждътъ е трѣбвало да раздѣли това самопризнание, толкозъ повече, че това самопризнание било въ случая установено и съ писмени документи.

За да се произнесе по тия оплаквания, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) правото на собственость, което купувачътъ претендира да има върху купения отъ него недвижимъ имотъ, е производно отъ продавача му право (чл. чл. 2, 5, 217, 218 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), така щото въ единъ ревандикационенъ искъ не може отвѣтникътъ — купувачъ да оспорява на ищеца — продавачъ неговото прѣдшедствующе отъ продажбата право

на собственость върху ревандикирания имотъ, защото такова оспоряване би означавало оспоряване на сжщото онова право, което той (купувачътъ) е добилъ отъ него (продавача) чрѣзъ продажбата би означавало оспоряване на своето право. Отъ тукъ слѣдва, че отвѣтникътъ по настоящето дѣло, до като държи спорния имотъ по покупка, отъ Абдулъ Керима, не може да оспорява на послѣдния, слѣдователно и на неговитѣ наслѣдници въ случая на ищцитѣ, неговото прѣдшедствующе отъ продажбата право за собственость върху сжщия имотъ. Софийскиятъ апелативенъ сждъ като е искалъ чрѣзъ рѣшението си отъ ищцитѣ да му прѣдставятъ други доказателства за собственостьта отъ ония съ които отвѣтникътъ се е задоволилъ при претендируемата отъ него покупка, не се е съобразилъ съ духа на закона и за това сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ която смисъль е основателно първото касационно оплакване, 2) отъ юридическото въ процеса положение на отвѣтника и отъ домогванията му, апелативниятъ сждъ извлича едно негово самопризнание състояще се отъ двѣ части: а) че ревандикираниятъ имотъ билъ собственость на Абдулъ Керима, и б) че отъ него го е купилъ той (отвѣтникътъ); но сждътъ съобразява, че не може да дѣли това самопризнание като вземе първата му часть и отхърли втората. Обаче, взето цѣло това самопризнание пакъ не може да ползува отвѣтника, освѣнъ ако слѣдъ надлежна оцѣнка на доказателствата за претендируемата отъ него покупка на имота, сждътъ бѣ я намѣрилъ за редовна, тъй като домогването на ищцитѣ е, че тя (продажбата) е нищожна съ силата на самия законъ (чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), а веднажъ продажбата нищожна, едно голо самопризнание на отвѣтника, че е купилъ имота, нѣма никакво значение, прѣдъ видъ, че за продажба на недвижимъ имотъ изисква се, подъ страхъ на недѣйствителность, писменъ документъ (чл. 219 отъ Закона за задълж. и договоритѣ; чл. 31 отъ Закона за нотариуситѣ). Отъ тука слѣдва, че по особеностьта на искътъ по настоящето дѣло, сждътъ е билъ длъженъ, за правилния му изходъ, да се произнесе и върху правилностьта или неправилностьта на продажбата на основание на която отвѣтникътъ претендира, че държи имота. Това като не е направилъ въ свързка съ самопризнанието на отвѣтника, Софийскиятъ апелативенъ сждъ вторично е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ която смисъль е основателно второто касаторово оплакване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 17 априлъ 1902 год., подъ № 41, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 6 — (22) — 31 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскй Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблеш-

ковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ ***гражданското дѣло № 258, по описа за 1902 год., на жителитѣ на с. Бохова, Трънска околия, съ жителитѣ на с. Реяновци, сжща околия, за гора и мера.*** **— Въ заседанието се явиха Богоя Милошевъ и Сима Лазаровъ, пълномощници на Кострошовския селско-общински съвѣтъ, съ повѣреницитѣ си Хр. Филиповъ, Т. Ахтаровъ и Т. Тодоровъ и Ат. Русиновъ, пълномощникъ на с. Реяновци, съ повѣреницитѣ си Ив. Славовъ и д-ръ Н. Генадиевъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: жителитѣ на с. Бохова, Трънска околия, сж заявили на 11 февруарий 1894 год. искъ, противъ жителитѣ на с. Реяновци, сжщата околия, за изключително правоползуване отъ гора и мера въ стойность отъ 300) лева. Трънскиятъ окржженъ сждъ като извършилъ дознание на спорната мѣстность, съ рѣшението си № 32/97 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцитѣ, Софийскиятъ апелативенъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ 1) „ищцовата страна — селото Бохова оспорява на с. Реяновци правото на общо ползуване отъ горага находяща се въ границитѣ: „Пжть-Чуховецъ“ и „Софийски (чети: Соларски) пжть“, като претендиратъ да имъ се признае изключително право на ползуване върху тая гора; 2) прѣдставеното отъ ищцовата страна турско рѣшение отъ 11 реджебъ 1281 год., се отнася само до спора повдигнатъ между сжщитѣ страни за правоползуване отъ пжтя, който минава прѣзъ с. Бохова за спорната гора; така на края му се казва: „поржча се на с. Реяновци да не минаватъ отъ днесъ нататъкъ по пжтя, който прѣзъ с. Бохова отива на планината“. Това рѣшение прочее, не съставлява chose judél за спорната гора; 3) другиятъ турски документъ съ дата 10 рамазанъ 1280 год. (стр. 82), съдържа едно изложение на спора за гората между спорящитѣ села Реяновци и Бохова, направено прѣдъ турския сждия на самото спорно мѣсто; то не доказва никакво право на собственость, и 4) наистина, отъ двѣтѣ послѣдни дознания извършени по това дѣло, се установява, че спорната гора е Боховска, обаче отъ цѣлъ редъ околни лица така и отъ двата турски документи прѣдставени отъ отвѣтницитѣ, се установява, че и селото Реяновци се е ползувало отъ спорната гора; така съ рѣшението отъ 10 рамазанъ 1279 год., е признато и на двѣтѣ села правото да се ползуватъ отъ Гарванъ-Балканъ — мѣстность — която влиза въ спорното мѣсто; съ молбата отъ 24 джемазелъ 1280 год., на с. Бохова, е запрѣтено да не прѣпятствува на с. Реяновци да се ползуватъ и да сѣкатъ дърва отъ гората на с. Бохова; околнитѣ лица при първото дознание, станало на 1 юний 1898 год., подъ №№ 1, 6, 7 и 10, установяватъ, че и Реяновчане се ползували още отъ турско врѣме отъ спорната гора; околнитѣ лица 1, 2, 3, 5, 6 и 10 отъ послѣдното дознание показватъ, че за сжщата гора странитѣ се сждили въ турско врѣме; нѣкои отъ тия околни лица и въ турско врѣме излизали на огледъ прѣдъ сждия; при това 1, 3 и 6 показватъ, че и двѣтѣ села общо брали отъ тая гора; като оцѣнява показанията на всичкитѣ околни лица, въ свързка съ документитѣ на отвѣтната страна (на стр. 17 и 19) сждътъ се убѣждава, че селото Бохова не е имало изключително правоползуване отъ спорната гора, защото то не прѣдставлява положителни и безспорни доказателства за това свое изключително право; малко важи факта на чие

име е записана гората въ емлячнитѣ книги; мѣстностьта си остава Боховска, защото Реяновци не претендиратъ да се ползуватъ отъ находящата се въ нея мера", — съ рѣшението си № 201/901 год., потвърдилъ онова на окръжния съдъ. — Съ касационната си жалба и устно прѣдъ съда ищцитѣ се оплакватъ чрѣзъ повѣреницитѣ си, между друго и за това, че Софийскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство, защото е изопачилъ показанията на околнитѣ хора подъ №№ 1, 6, 7 и 10 отъ първото на апелативния съдъ дознание и не е взелъ въ внимание показанията на другитѣ околни хора отъ същото дознание; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ същото съдопроизводство, защото вмѣсто да разрѣши спора за ползуването отъ гората изключително възъ основание показанията на околнитѣ люди отъ първото дознание, неправилно се е основалъ и на показанията на второто дознание, което е било допуснато за друга цѣль — да ли цѣлата спорна мѣстность се нарича „Гарванъ-Балканъ", 3) чл. 629 отъ същото съдопроизводство, защото на (същото) турското рѣшение е далъ доказателствено значение по въпроса за ползуването, макаръ това рѣшение и да нѣмало значение на влѣзло въ законна сила като неутвърдено отъ Шеюхъ-Исляма, и 4) чл. чл. 630 и 328 отъ същото съдопроизводство, защото не се е произнесалъ по отвода имъ, че свидѣтелитѣ отъ с. Джинджовци сѫ биле заинтересовани, както се виждало отъ постановлението № 13, отъ 19 октомврий 1891 год., чрѣзъ което Джинджовчане заедно съ Реяновчане сѫ претендирали ползуването отъ спорната мѣстность.

За да се произнесе по тия оплаквания, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, Върховниятъ касационенъ съдъ, взе въ съображение: 1) по първата половина на първото касационно оплакване основано върху чл. 630 отъ Гражданското съдопроизводство. Като се има прѣдъ видъ: че отъ дознанието, извършено на 1 юлий 1898 год., отъ единъ членъ на апелативния съдъ се вижда: а) че околното лице подъ № 1, Костаки Милошевъ, показва между друго и слѣдующето: „Реяновчане виждалъ съмъ ги на ясича съ дърва, а отъ гдѣ бератъ дърва не зная . . . Зная реяновчане, че ходятъ по пътя Чуковецъ и горѣ за дърва въ „Равна-Шиба"; б) че околното лице подъ № 6, Г. Николовъ, дава и такива показания: „Реяновчане виждахъ да бератъ дърва по тия мѣста . . . . Влачеха се (съ Боховчане) и взимаха имъ (Боховчане) секиритѣ . . . Реяновчане браха въ турско и въ българско врѣме до като гората запрѣ, и в) че седмото и десетото околни лица — Соколъ Павловъ и Рангелъ Стоиловъ — показватъ само онова що сѫ чували, а сами не сѫ видѣли, именно че и Реяновчане сѫ брали дърва въ спорната мѣстность, въ турско и българско врѣме; че отъ тия показания на тия четири околни лица, апелативниятъ съдъ извлича заключение, че и Реяновчане сѫ се ползували отъ спорната гора; че такова едно заключение не може да се смятря за извращение на горѣизложенитѣ показания, тъй като по правилата на логиката тѣ могатъ — прѣдъ видъ, че съдържатъ неотрнчане, а допускане на факта, за ползуване отъ страна на Реановчане — да служатъ за прѣмиси на такова едно заключение, независимо отъ въпроса до колко то е умаловажено или усилено съ други доказателства: слѣдва да

се признае оплакването за извръщане на показанията на тия околни лица за неоснователно; 2) по втората половина на сѫщото оплакване. Като се има прѣдъ видъ: че съ четвъртия мотивъ на рѣшението си, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съобржава какво отъ двѣтѣ послѣдни дознания се установявало спорната гора да е Боховска; че отъ това съображение се вижда какво сѫдътъ не само не отрича но и приема показанията на другитѣ осемь души околни лица отъ дознанието, извършено на 1 юний 1898 год., да сѫ въ полза на ищцитѣ, въ смисълъ за изключителното ползуване отъ жителитѣ на с. Бохова, но че той се спира върху показанията на четиритѣхъ отъ това дознание околни лица, за да покаже, че тѣхнитѣ показания, които не сѫ за изключителното ползуване на ищцитѣ, могатъ да се противопоставятъ на показанията на другитѣ осемь околни лица; въ такъвъ случай неприемливо е домогването въ втората половина на първото касационно оплакване, че сѫ биле игнорирани показанията на другитѣ околни лица отъ сѫщото дознание. Слѣдователно, нѣма нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и неоснователно е цѣлото това оплакване; 3) по послѣдното касационно оплакване, основано върху чл. чл. 630 и 328 отъ Гражданското сѫдопроизводство, относително отвода на околнитѣ лица отъ с. Джинджовци. Като се има прѣдъ видъ: че още при извършването на дознанието отъ 1 юний 1898 год. отводъ, е билъ направенъ отъ ищцовата страна противъ околнитѣ лица отъ с. Джинджовци, за гдѣто това село не допирало до спорното мѣсто отъ една страна, а отъ друга, като съставлявало една и сѫща община съ с. Рeяновци, нѣкои отъ жителитѣ му (на с. Джинджовци) сѫ участвували при издаването на постановлението, за да се води процеса противъ Боховчане; че сѫдията, който извършвалъ това дознание, е оставилъ отвода безъ послѣдствие, по съображение, че „дѣлото е заведено отъ с. Бохова, лично противъ жителитѣ на с. Рeяновци, а не и срещу други села съставляющи общината; че отъ това съображение на сѫдията — дознанчикъ, се вижда какво той се е произнесалъ по отвода повдигнатъ и прѣдъ апелативния сѫдъ отъ ищцовата страна, за облагата отъ процеса на околнитѣ лица отъ с. Джинджовци; че съгласно чл. 346 отъ Гражданското сѫдопроизводство, отводитѣ заявени прѣдъ сѫдията — дознанчикъ, се считатъ да сѫ заявени прѣдъ самия сѫдъ, когото той прѣдставлява при дознанието, и начинътъ по който е разрѣшилъ сѫдията-дознанчикъ тия отводи, се счита за одобренъ отъ сѫда, освѣнъ ако изрично не е отмѣненъ; слѣдва да се приеме, че мълчането на апелативния сѫдъ по тоя отводъ е равносилно съ одобрение на възгледа на сѫдията — дознанчикъ, а въпроса да ли иматъ или нѣматъ облага отъ процеса околнитѣ лица отъ с. Джинджовци — е въпросъ по сѫщество, слѣдователно, послѣдното касационно оплакване относително тоя въпросъ, се явява за неоснователно; 4) по второто касационно оплакване базирано върху чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Като се има прѣдъ видъ: че отъ протокола въ сѫдебното заседание на апелативния сѫдъ отъ 10 септемврий 1899 год. се вижда, че второто дознание, извършено на 28 и 29 августъ 1900 год., било допуснато съ цѣль да се установи да ли „прѣдметътъ на разпрата между странитѣ сега е сѫщиятъ, който билъ прѣдметъ на разпрата и въ турско врѣме“, тъй като ищцовата страна оспорявала силата на res judicata на прѣдставеното отъ

отвѣтната страна турско рѣшение; че отъ двѣтѣ заключения, които апелативниятъ сѫдъ извлича въ рѣшението си отъ това дознание, второто, именно заключението, че отъ околнитѣ лица подъ №№ 1, 3 и 6 отъ това дознание се установявало какво и двѣтѣ села (ищецъ и отвѣтникъ) сѫ брали общо отъ спорната гора, е заключение чуждо на цѣльта, за която е било допуснато това дознание; че това заключение, основано върху показанията на 3 околни лица отъ второто дознание, апелативниятъ сѫдъ присъединява къмъ заключението си, основано върху показанията на четиритѣхъ околни лица отъ първото дознание и по този начинъ усилва послѣдното съ доказателство събрано за друга цѣль, връзъ което странитѣ не сѫ се осланяли въ пренията си освѣнъ съобразно съ цѣльта, за която то — второто дознание отъ 28 и 29 августъ 1900 год — е било допуснато; трѣбва да се признае, че апелативниятъ сѫдъ допусналъ сѫществено нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и слѣдователно второто касационно оплакване е основателно за нарушението на тоя членъ, и 5) по третото касационно оплакване, основано върху чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, относително турското рѣшение отъ 10 рамазанъ 1279 година. Като се има прѣдъ видъ: че рѣшението отъ 10 рамазанъ 1279 год., отвѣтната страна го е прѣдставила, за да има сила на res judicata, за каквато цѣль, че е прѣдставено, го е считалъ и апелативниятъ сѫдъ и за това е допусналъ на 10 септемврий 1899 год. да стане второто дознание; че сѫщиятъ сѫдъ нито е далъ на това рѣшение сила на res judicata, тъй като не е прѣкратилъ дѣлото на основание отдаваемата се отъ отвѣтницитѣ законна на това рѣшение презумция на присѫдено нѣщо, а се е основалъ и на другитѣ по дѣлото доказателства, нито пъкъ го е отхвърлилъ като неимѣюще сила на res judicata, а се е основалъ и на него неизвѣстно като на какво доказателство, съ което е усилилъ заключението си извлѣчено отъ показанията на околнитѣ лица въ полза на отвѣтницитѣ, че отъ гледна точка на естеството на доказателствата, едно рѣшение, прѣдставено да служи за res judicata, или има сила на присѫдено нѣщо и тогава сѫдътъ се основава изключително на него относително спорния прѣдметъ, или же нѣма такава сила и тогава то не може да служи за доказателство по тоя споренъ прѣдметъ: по настоящето дѣло като не е далъ отъ една страна, сила на res judicata на рѣшението отъ 10 рамазанъ 1279 год., а отъ друга страна се е основалъ на него, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не се е съобразилъ съ духа на закона и за това сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ който случай третото касационно оплакване е основателно за това нарушение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 201, отъ 8 декемврий 1901 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 7 — (28) — 31 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо

гражданско отдѣление, на седемнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующичленъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокоурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 890, по описа за 1902 год., на Коста Н. Пановъ, отъ гр. Нова-Загора, срещу опрѣдѣлението на Старо-загорския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 май 1901 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ д-ръ В. Балджиевъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Коста Н. Пановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Тишевъ, отъ с. Чифликъ, за чийто дългъ по взискането на земледѣлческата каса, е билъ проданенъ на публиченъ търгъ недвижимиятъ му имотъ, обжалвалъ утвърждающето продажбата опрѣдѣление на Новозагорския мирови сѫдия подъ № 300/900 година, прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 24 май 1901 год., отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и унищожилъ продажбата, по слѣдующитѣ съображения: „че Новозагорсккятъ мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си № 800, отъ 30 декемврий 1900 год., е утвърдилъ станалата публична продань по изпълнителното дѣло № 1591/98 год., по описа на сѫдебния приставъ при сѫда на IV изпълнителенъ участъкъ; че длъжникътъ по това дѣло е подалъ частна жалба и поискалъ да бѫде отмѣнено, защото приставътъ при извършване на продажбата е допусналъ нарушенията посочени въ сѫщата жалба; че отъ всичкитѣ оплаквания основателно е онова, което се коснува до нарушението на чл. 1035 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство и онова, колкото се отнася до чл. 1021, защото, както е видно отъ обявлението, продажбата не се е продължила 31 день, а 30 дена, то слѣдва да бѫде отмѣнено опрѣдѣлението на мировия сѫдия и да се унищожи станалата продажба. Колкото се отнася до другитѣ оплаквания като не сѫ направени въ законния срокъ, се оставатъ безъ разглеждане". — Съ касационната си жалба купувачътъ на имота Коста Н. Пановъ се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло членове 1021 и 1035 п. 4, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въпрѣки даннитѣ въ дѣлото е счелъ, че продажбата е била извършена въ по-малко отъ 31 дена, когато отъ обявлението № 10381 и отъ наддавателния листъ № 1 се виждало, че продажбата била извършена, както била обявена, отъ 20 септемврий до 20 октомврий 1900 год., т. е. въ 31 дена.

За да се произнесе по това оплакване, Върховниятъ касационенъ сѫдъ взе въ съображение: отъ даннитѣ по изпълнителното дѣло се вижда: 1) че въ обявлението на сѫдебния приставъ отъ 20 септемврий 1900 год., подъ № 10381, изрично е казано какво имотътъ ще се продава отъ 20 септемврий до 20 октомврий 1900 год.; 2) че въ наддавателнитѣ листове има — въ послѣдния отъ тѣхъ — протоколъ отъ 20 октомврий 1900 год., въ който се констатирва, че имотътъ неокончателно е възложенъ върху купувача Коста Пановъ, и 3) че съ протоколъ отъ 21 октомврий сѫщата 1900 год., имотътъ окончателно е възложенъ на сѫщия купувачъ. Отъ тѣзи данни слѣдва, че продажбата се е продължила не 30, а 31 дена, тъй като отъ 20 септемврий до 20 октомврий на коя и да е година има 31 дена, а както е ималъ случай Върховниятъ касационенъ сѫдъ да обясни въ редъ рѣшения, въ продавателния срокъ се брои както първиятъ

така и последния присжтственъ день понеже и прѣзъ тѣзи дни дѣйствието на продажбата се върши. Но даже да бѣше инакъ, пакъ окржжниятъ сждъ нѣмаше право съ силата на чл. чл. 1021 и 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, да унищожи продажбата щомъ тя е била извършена въ прѣдвидения отъ обявлението срокъ, тъй като ако тоя срокъ неправилно билъ опрѣдѣленъ въ обявлението, интересующата се страна е била длъжна да обжалва тази неправилность въ прѣдвидения отъ чл. 1054 на Гражданското сждопроизводство седмодневенъ срокъ, каквото обжалване е нѣмало по настоящето дѣло. Прочее, Старозагорския окржженъ сждъ е допусналъ двояко нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, което, като сжществено, опорочава обжалваното опрѣдѣление и оправдава касационното срещу това опрѣдѣление оплакване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 24 май 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 8 — (29) — 2 февруарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на седемнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Ат. Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 891, по описи за 1902 год., на Сава Ив. Инджевъ, отъ гр. Дрѣново, срещу протоколното опрѣдѣление на Търновския окржженъ сждъ отъ 5 юлий 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Дрѣновскиятъ мирови сждия, съ опрѣдѣлението си отъ 20 мартъ 1902 год., подъ № 28, опрѣдѣлилъ: „частната жалба на Витанъ Минчевъ, отъ с. Ялово, подадена противъ дѣйствията на сждебния приставъ при Търновския окржженъ сждъ на V Дрѣновски участъкъ, извършено на 12 януарий 1902 год., чрѣзъ въвеждане въ фактическото владѣние Сава Ив. Инджевъ, отъ гр. Дрѣново, върху имота, означенъ въ крѣпостния актъ, издаденъ отъ Дрѣновския мирови сждия на 9 май 1901 год., подъ № 42, по изпълнителното му дѣло № 498/901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие". Противъ това опрѣдѣление Витанъ Минчевъ подалъ частна жалба въ Търновския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „сждътъ като има прѣдъ видъ съдържанието на удостовѣрението подъ № 10, отъ 6 януарий 1902 год., издадено отъ Габровското селско общинско управление, което затвърдява, че кжщата въ владѣнието на която сждебниятъ приставъ е въвеждалъ купувача, е била въ фактическото владѣние на частния тжжитель, като има прѣдъ видъ, че наредбата на чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, урежда положението на третитѣ лица, които не сж въ владѣнието на продавания на публиченъ търгъ имотъ за чужди дългъ и счита частния тжжитель въ правото му да иска по охранителенъ редъ да отблъсне домогванията на купувача на сжщия имотъ. Задълже-

нието да заведе искъ за правото на собственость за сжщия имотъ, възъ основа сжщата наредба на закона, счита въ тяжесть на купувача на имота", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 5 юлий 1902 год., опрѣдѣлилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Дрѣновския мирови сждия отъ 20 мартъ 1902 год., подъ № 28, и вмѣсто него постановява: счита неправилни дѣйствията на сждебния приставъ по въвеждане въ владѣние на купувача на кжщата, означена въ крѣпостния актъ № 42, отъ 1901 год., издаденъ отъ Дрѣновския мирови сждия. Да се прѣдпише на сждебния приставъ да възстанови владѣннето на кжщата въ полза на частния тжжитель Витанъ Минчевъ". — Срещу това протоколно опрѣдѣление Сава Ив. Инджевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1027, 1035 п. 1 и 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е отмѣнилъ дѣйствията на пристава по въвеждането му въ владѣние, като се е основалъ за тая цѣль на едно общинско свидѣтелство и на разпорежданията на чл. 1047, когато тоя членъ има приложението си съвсѣмъ въ други случаи и защото въпрѣки прѣдписанието на чл. 1035 го задължава да завежда искъ за собственостьта на купения отъ него имотъ, когато по духътъ на тоя членъ всѣки искъ за правособственость се завежда срещу фактическия владѣтель, какъвто е именно сега касаторътъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ дѣлото, касаторътъ Сава Ив. Инджевъ е купилъ на публиченъ търгъ една кжща и слѣдъ като продажбата е била утвърдена по надлежния редъ, сждебниятъ приставъ го е въвелъ въ фактическото владѣние на купения отъ него имотъ. Срещу тия дѣйствия на пристава (по въвеждането въ владѣние Инджева), Витанъ Минчевъ е подалъ частна жалба и Търновскиятъ окржженъ сждъ при разглеждането на тая жалба, като се е основалъ на едно общинско свидѣтелство отъ 6 януарий 1902 год., подъ № 10 и на разпореждането на чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, отмѣнилъ е дѣйствията на сждебния приставъ по въвеждането Инджева въ владѣние на купената отъ него кжща. Въ случая, казаниятъ окржженъ сждъ е постжпилъ съвършено неправилно и въпрѣки прѣдписанието на чл. 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, който урежда положението на третитѣ лица, които мислятъ, че иматъ нѣкакви права върху продаваемия се имотъ, за прѣзъ врѣмето, когато трае продажбата, но не и слѣдъ свършването и утвърждението й, както е по настоящето дѣло. Законодательтъ е наредилъ щото продажбата на недвижимитѣ имоти да става при такава тържественость и публичность, щото дѣйствията на пристава по продажбата се извършватъ спрямо всички и ония, които мисли, че има нѣкакви права върху продаваемия се имотъ, е длъженъ да обтжжи дѣйствията на пристава въ опрѣдѣленитѣ отъ закона срокове, така напр. тжжительтъ Витанъ Минчевъ е трѣбвало да обжалва, щомъ претендира, че кжщата се намира въ негово владѣние, дѣйствията на пристава по описа, толкозъ повече, че той е живѣлъ въ сжщата кжща съ жена си, за дългъ на която е била описана, слѣдователно нему сж биле извѣстни тия дѣйствия на пристава.

Не може прочее, сега слѣдъ като продажбата е окончателно свършена и утвърдена да се оплаква срещу въвеждането на купувача въ владѣнието на кѫщата, тъй като тая продажба е задължителна за всички и прѣдаването на купения имотъ въ фактическото владѣние на купувача, слѣдъ утвърждаването на продажбата е задължително за пристава. Третото лице В. Минчевъ не може подиръ това да има другъ начинъ на дѣйствие за тоя имотъ, освѣнъ по исковъ редъ, понеже е пропусналъ срока да иска това по частенъ редъ и Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е приелъ противното на това, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото опрѣдѣлението му противоречи на разпорежданията на закона, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ тая смисъль е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 юлий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 9 — (33) — 30 юний 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година. въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 31, по описа за 1903 год., на Пулхерия х. Щерюва, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, отъ гр. Станимака, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 25 април 1902 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ С. П. Радановъ, повѣреникъ на Пулхерия х Щерюва.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пулхерия х. Щерюва, отъ гр. Станимака, заявила отъ свое име и отъ името на малолѣтнитѣ си дѣца искъ прѣдъ Конушкия мирови сѫдия за сервитутно право — за да не й прѣпятствува отвѣтникътъ Ахмедъ Чолакъ, отъ сѫщия градъ, да си поправи водопровода на чешмата й, който минава подъ дюкяна му. Дѣлото рѣшено по сѫщество отъ Конушкия мирови сѫдия, било прѣпратено по апелъ на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който по повдигнатия отъ отвѣтника отводъ за неподсѫдность, като взелъ прѣдъ видъ: „че послѣдниятъ подига отводъ за неподсѫдностьта на дѣлото, тъй както то е било заведено, понеже цѣната на този искъ по силата на чл. 15 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като надминавалъ 1000 лева, слѣдователно дѣлото слѣдвало да се заведе прѣдъ окрѫжния сѫдъ, като първа инстанция. Въпросътъ да ли настоящиятъ искъ е оня, за който е рѣчь въ чл. 15 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, т. е. да ли настоящиятъ искъ, който се касае до едно сервитутно право е едно разчленение на правото на собственость къмъ този недвижимъ имотъ, къмъ когото това сервитутно право прилага, сѫдътъ по този въпросъ намира, че дѣйствително настоящиятъ искъ е искъ, който подпада по чл. 15 отъ

Гражданското сждопроизводство, защото счита, че сервитутното право е едно отъ разчлененията на правото на собственость, слѣдователно, въпросътъ за подсждностьта на настоящето дѣло трѣбва да се разрѣши по силата на чл. 15 отъ Гражданското сждопроизводство, гдѣто въ п. 2 на този членъ е казано, че такива искове относящи се до всичкитѣ разчленения на правото на собственость сж подсждни на мировия сждия, когато стойностьта на недвижимия имотъ, къмъ който тѣ прилѣгатъ, не надминава 1000 лева. Въ случая отъ прѣдставеното свидѣтелство подъ № 249, отъ 16 януарий 1902 год., се вижда какво, че имотътъ, къмъ който прилѣга сервитутното право, за което е прѣдметниятъ искъ, е оцѣненъ билъ за 8000 лева по емлячнитѣ регистри, въ какъвто случай такъвъ единъ искъ се явява неподсжденъ на мировия сждия, като първа инстанция, а на окржжния сждъ. Въпросътъ да ли този отводъ е отводъ рационна персона или материя, сждътъ счита, че отводътъ се касае до цѣната на иска, който се урежда отъ самия законъ. Гражданското сждопроизводство е отводъ рационна материя, а не рационна персона, вслѣдствие на туй по силата на чл. 524 отъ Гражданското сждопроизводство, този отводъ може да се прѣдявява въ всѣко положение на дѣлото, и че разрѣшението му единъ пжтъ не спира другия сждъ да го разрѣши отново при прѣдставянето нови доказателства, какъвто е случая, тъй като прѣдставеното свидѣтелство не е било взето подъ внимание отъ сжда при издаване на първитѣ опрѣдѣления, понеже не е било прѣдставено до сега, слѣдователно, настоящиятъ искъ се явява неправилно прѣдявенъ прѣдъ мировия сждия и слѣдва да бжде прѣкратено дѣлото, като се даде право на страната да заведе дѣло прѣдъ надлежния сждъ съгласно закона", — съ опрѣдѣлението си отъ 25 априлъ 1902 год, прѣкратилъ заведеното у себе си гражданско дѣло № 509/900 год. и обезсилилъ рѣшението на Конушкия мирови сждия № 491/900 година. — Съ касационната си жалба срещу опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сждъ, Пулхерия х. Щерюва се оплаква, че сжщиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 28 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ да се повдига въ втора инстанция въпросъ за цѣната на иска, който не е отводъ за подсждность, а е възражение за стойностьта на прѣдмета на иска и слѣдователно трѣбвало да се повдигне само въ първата инстанция прѣди всѣкой другъ отводъ; 2) чл. чл. 799 и 801 отъ сжщото сждопроизводство, защото сжщиятъ отводъ за подсждность сждътъ по-напрѣдъ съ двѣ опрѣдѣления — отъ 9 ноемврий 1900 год. и 30 октомврий 1901 год. — билъ оставилъ безъ послѣдствие, слѣдователно, нѣмалъ право да се възвръща и да отмѣнява тия си опрѣдѣления, и 3) чл. чл. 15 п. 2, 27 п. 3 и 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото прѣдметътъ на иска като е за сервитутно право — за прокарване водопроводи прѣзъ земята на отвѣтника — неподлежи на оцѣнение, слѣдователно, подсждно е на мировия сждия.

За да се произнесе по тази касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на Пулхерия х. Щерюва и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Пловдивскиятъ окржженъ сждъ правилно е съобразилъ, че прѣпирнята за подсждность по настоящето дѣло е рационална, понеже

се касае да се опредѣли на кой родъ сждилище е подсждно дѣлото първоинстанционно — на обикновения ли окржженъ сждъ, или же на необикновеното мирово сждилище, слѣдователно, такава прѣпирня може да се възбужда, съ силата на чл. 524 п. 1 a contrario, въ всѣко положение на дѣлото. Отъ тука слѣдва да се признае мотивътъ на първото касационно оплакване, че този отводъ могалъ да се повдига само въ първата инстанция, е неоснователенъ; 2) чл. 799 ал. 1 наистина не позволява на сжда нито да отмѣнява нито да измѣнява рѣшенията си по сжщество; обаче, сжщиятъ членъ въ втората алинея допуска на сжда да отмѣнява и да измѣнява опредѣленията си вслѣдствие измѣнившитѣ се обстоятелства на дѣлото. Такъвъ като е билъ случая по настоящето дѣло, сждътъ не е нарушилъ речения членъ въ свързка съ чл. 801 отъ Гражданското сждопроизводство. За това и второто касационно оплакване е неоснователно; 3) съгласно чл. чл. 15 п. 2 и 149 отъ Гражданското сждопроизводство, подсждностьта на иска за сервитутно право се опредѣля споредъ стойностьта на отвѣтниковия недвижимъ имотъ, чиято служба притежава ищеца въ полза на своя имотъ, тъй като прѣдметътъ на иска е службата, подчиненостьта на отвѣтниковия спрямо ищцовия имотъ, а тази служба или подчиненость може да бжде такава щото да парализира и самата собственость на имота, принадлежащъ на отвѣтника. Отъ тука слѣдва, че като опредѣлилъ подсждностьта на настоящето дѣло споредъ стойностьта на отвѣтниковия имотъ, Пловдивскиятъ окржженъ сждъ не е нарушилъ, а се е съобразилъ съ духътъ на чл. чл. 15 п. 2 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и послѣдното касаторово оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Пулхерия х. Щерюва, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 25 априлъ 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. чл. 706 и 731 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 10 — (34) — 30 юний 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шестнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора д-ръ Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 52, по описа за 1903 год., на Ангелъ Ст. Чавкаря, отъ с. Соволяно, Кюстендилско, срещу рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 2 октомврий 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелството на дѣлото сж: Соволянската селска община, по исковъ редъ молила Кюстендилския окржженъ сждъ да осжди Соволянския житель Ангелъ Стояновъ Чавкаря да отстжпи срещу 277 лева и 40 ст. нивата си за въ полза на селската мера, споредъ както е било постановено отъ общината и санкционирано съ княжески указъ № 81/96 година. Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ, слѣдъ като по искането на Ангелъ Ст. Чавкаря е назначилъ експертиза за оцѣнение на въпросната нива, съ рѣ-

шението си отъ 2 октомврий 1902 год., осждилъ общината да заплати на Ангелъ Ст. Чавкаря 580 лева (въ прѣписа на обжалваното рѣшение погрѣшно е казано 560 лева) за отчуждената му нива, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ едно постановление на Соволянския селско-общински съвѣтъ отъ 10 мартъ 1895 год., се установява: а) че нивата на отвѣтника Ангелъ Ст. Чавкаря е била призната отъ общинския съвѣтъ за подлежаща на отчуждение за обществена полза, а именно за закржгляване и точно разграничение на селската мера, която инакъ (безъ отчуждаването на отвѣтниковата и други нѣкои ниви подробно означени въ сжщото постановление) би била достжпна на лесно завладяване отъ съсѣднитѣ частни собственици чрѣзъ постепенно прооравание, и б) че цѣна на това мѣсто е била опрѣдѣлена отъ общинския съвѣтъ 277 лева и 40 ст.; 2) отъ съобщението на Кюстендилския околийски началникъ, до Соволянския селско-общински кметъ подъ № 2706, отъ 9 априлъ 1897 год., явствува, че това постановление е било утвърдено чрѣзъ княжески указъ, а именно съ указа подъ № 81, отъ 26 мартъ 1896 година. Слѣдователно, сждътъ по силата на чл. чл. 1, 2 и 3 ал. 2 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, счита за доказано обстоятелството, че въпросната нива слѣдва да бжде отчуждена за обществена полза и че тя е обявена въ формитѣ пдѣдвидени отъ въпросния законъ; 3) отвѣтникътъ оспорва, че нему не му било извѣстно нито че се отчуждавала нивата му нито пъкъ че тя била оцѣнена за 277 лева и 40 стотинки. Обаче, това обстоятелства се явява за неоснователно, защото ако Ангелъ Чавкаря не бѣше извѣстенъ за рѣшението на Соволянския общински съвѣтъ, нѣмаше да иска прѣписъ отъ сжщого съ придоженитѣ къмъ него книжа (сравни заявлението на сжщия отъ 19 априлъ 1897 год., прѣдставено въ завѣренъ прѣписъ стр. 3), и 4) така щото тукъ единственият въпросъ подлежащъ на разрѣшение остава да се опрѣдѣли отъ сжда възмездието длъжимо на отвѣтника, съгласно чл. чл. 33 и слѣдователно, отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти. Възъ основание заключението на вѣщитѣ лица, разпитани на самото мѣсто на 7 май 1902 год., това възнаграждение слѣдва да бжде опрѣдѣлено на сума 580 лева, а именно 270 лева за нивата плюсъ парчето посадено съ лозе; 290 лева за сградитѣ находящи се въ спорното мѣсто и 20 лева за хендека, който огражда сжщото мѣсто. Искането на ищеца да не се оцѣнягъ сградитѣ, защото тѣ не влазяли въ спорното мѣсто, е неоснователно, защото въ границитѣ опрѣдѣлени въ исковото прошение влазятъ и самитѣ сгради, макаръ изрично да се не споменува това (сравни чертежа). Искането на отвѣтника да му се даде допълнително възнаграждение за тая часть отъ нивата, която той прѣобърналъ на лозе — е тоже неоснователно, защото той е направилъ това слѣдъ 19 априлъ 1897 год. (когато му е станало извѣстно постановлението на общинския съвѣтъ), а пъкъ лозето, споредъ заключението на експертизата е по настоящемъ на двѣ години. Прочее, по силата на чл. 43 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти — за това подобрение на нивата чрѣзъ измѣнение на нейната култура никакво обезщетение не може да се заплати отвѣтнику". — Ангелъ Стояновъ Чавкаря подава срещу това рѣшение касационна жалба и се оплаква, че Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 65 п. 12 забѣ-

лѣжка вторa отъ Закона за селскитѣ общини, въ свързка съ чл. чл. 524 п. 5, и 524 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не уважилъ отвода му за прѣкратяването на дѣлото, прѣдъ видъ, че то било заведено отъ кмета на Соволянската селска община, Пане Георгиевъ, който трѣбва да бѫде назначенъ отъ окрѫжния управитель, тъй като не цѣлата община, а само селото Соволяно се интересувало отъ спора, така щото сѫдътъ неправилно е счелъ за валидно утвърждението отъ 18 февруарий 1902 год. отъ окрѫжния управитель, общинското постановление отъ 2 януарий 1902 год., едно, защото искътъ отъ Пане Георгиевъ билъ заявенъ на 27 октомврий 1901 год., т. е. много по рано и друго, защото съ постановлението отъ 2 януарий 1902 год. не се назначава отъ окрѫжния управитель, а се опълномощава отъ общината Пане Георгиевъ да я защищава прѣдъ сѫда; 2) чл. чл. 59 п. 4 и 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, въ свързка съ чл. чл. 520 п. 3, 524 п. п. 4 и 5 и 526 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 септемврий 1902 год. неправилно е счелъ, че прѣдставеното отъ Пане Георгиевъ общинско постановление отъ 17 августъ 1901 год., № 29, утвърдено отъ окрѫжния управитель на 12 септемврий 1901 год, му давало право да завежда всѣкакви дѣла, и че заявениятъ за прѣкратяването на дѣлото отводъ билъ направилъ несвоеврѣменно като прѣдвиденъ въ чл. 520 п. 3, а не въ чл. 524 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато, напротивъ, Пане Георгиевъ трѣбвало да има специялно, а не генерално пълномощно, каквото е въпросното постановление № 29/901 год. и което имало за цѣль другъ родъ дѣла и при това отводътъ, като прѣдвиденъ и въ чл. 524 п. 4, могалъ да се прѣдявява въ всѣко положение на дѣлото; 3) чл. чл. 1, 2, п. 1, 27 и 32 отъ Закона за отчуждение недвижими имоти и пр. и 61 отъ Закона за селскитѣ общини, защото е изопачилъ фактическата страна на дѣлото, като е счелъ, че съ постановлението на общинския съвѣтъ № 9/95 год. била призната спорната нива за подлежаща на отчуждение за обществена полза и че цѣната ѝ била опрѣдѣлена 277 лева и 40 ст., когато реченото постановление е държано на основание чл. 61 отъ Закона за селскитѣ общини, т. е. за замѣняване общински мѣста и съ него е постановено да се замѣни спорната нива съ друга селска нива, а не да се отчуждя тя за общинска полза, за каквото отчуждение не сѫществува прѣдварителенъ указъ; 4) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е изопачилъ даннитѣ като е счелъ, че съ искането прѣписъ отъ общинското постановление № 9/95 год., отвѣтникътъ се билъ извѣстилъ за отчуждаването на нивата му и за оцѣняването ѝ на 277 лева и 40 ст., когато реченото постановление не е било освѣнъ за замѣняване, а пъкъ ако твърдението на сѫда би било вѣрно, нѣмало нужда да се опрѣдѣлява възнаграждение повече отъ 277 лева и 40 ст., щомъ нѣмало възражение противъ тази цѣна слѣдъ 15 дни отъ 19 априлъ 1897 год., и 5) чл. 43 отъ Закона за отчуждение недвижими имоти и пр., защото е прѣдвидѣлъ обезщетение и за подобренията на нивата безъ да е констатиралъ, че тия подобрения сѫ направени съ цѣль да се получи по-голѣмо обезщетение.

За да се произнесе по тази касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада и заключението на проку-

рора, взе въ съображение: 1) по първото касационно оплакване. Отъ протокола съ дата 20 февруарий 1902 год., на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, се вижда, че сѫдътъ отхвърлилъ отвода за прѣкратяване на дѣлото по забѣлѣжка втора на чл. 65 отъ Закона за селскитѣ общини, защото е счелъ общинското постановление утвърдено отъ окрѫжния управитель на 18 февруарий 1902 год., за прѣдставление отъ общината и одобрение отъ окрѫжния управитель, щото Пане Георгиевъ да защищава прѣдъ сѫда интереситѣ на с. Соволяно. Това сѫждение на сѫда не противоречи на духа на втората забѣлѣжка на чл. 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, тъй като за да назначи едного отъ жителитѣ на интересующата се часть отъ общината да защищава процеса ѝ, окрѫжниятъ управитель е длъженъ споредъ речената забѣлѣжка, да вземе мнѣнието на общинския съвѣтъ за кого именно да назначи, така щото сѫдътъ като е намѣрилъ, че такова мнѣние се съдържа именно въ общинското постановление, и че изискуемото се назначение отъ страна на окрѫжния управитель се съдържа въ утвърждението му отъ 18 февруарий 1902 год., не е нарушилъ указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. 65 п. 12, забѣлѣжка втора отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 524 п. 5 и 526 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Прочее, туй оплакване е неоснователно; 2) така сѫщо по второто касационно оплакване, окрѫжниятъ сѫдъ ималъ право като сѫдъ по сѫщество, съгласно чл. чл. 107 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се убѣди, както се вижда отъ опрѣдѣлението му съ дата 27 септемврий 1902 год., че чрѣзъ генералното постановление отъ 17 августъ 1901 год., подъ № 29, общината е дала пълномощие на Пане Георгиевъ да се застѫпва прѣдъ сѫда и по това дѣло, така щото, щомъ това постановление било утвърдено отъ окрѫжния управитель на 12 септемврий 1901 год., а искътъ билъ заявенъ отъ Пане Георгиевъ на 27 октомврий 1901 год., както се казва и въ първото касационно оплакване, сѫдътъ не е нарушилъ и указанитѣ въ второто касационно оплакване членове 59 п. 4, 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини и чл. чл. 520 п. 3, 524 п. п. 4 и 5 и 526 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 3) но тѣзи двѣ касационни оплаквания сѫ неоснователни и отъ гледна точка на Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза споредъ чл. 32, отъ който законъ администрацията, респективно селско-общинскиятъ кметъ, по длъжность, безъ никакво упълномощаване, внася по административенъ, а не по исковъ редъ въ надлежния окрѫженъ сѫдъ книжата по отчуждението за да се опрѣдѣли обезщетението; 4) общинското постановление № 9/95 год., санкционирано съ княжеския указъ № 81/97 год., гласи за замѣняване на имоти принадлежащи на частни лица съ имоти принадлежащи на общината, за което замѣняване не се вижда да се е съгласилъ Ангелъ Ст. Чавкаря; така както отпослѣ сѫ се съгласили другитѣ частни лица. Окрѫжниятъ сѫдъ, като счита, че това постановление съдържа и прѣдложение на цѣната 277 лева и 40 ст. срещу нивата на Ангелъ Ст. Чавкаря, нарущилъ буквата на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Обаче, това нарушение не е сѫществено, защото самъ Ангелъ Чавкаря въ заседанието на окрѫжния сѫдъ на 20 февруррий 1902 год. е искалъ и сѫдътъ е допусналъ да се

назначи оцѣнка на спорното мѣсто, съ цѣль, разбира се, да се опрѣдѣли цѣната на отчуждаемата нива. Съ удовлетворяването на това искане, сѫдътъ могалъ е да счита, че се допълнува една празнота въ книжата на общинското управление, и че въпросътъ може да се сведе само за цѣната на имота, тъй като замѣняването, за което се говори въ общинското постановление и въ указа, заключава въ себе си отчуждение, понеже, отъ юридическа гледна точка, замѣната съдържа въ себе си двѣ отчуждения на два прѣдмета единъ срещу други, така щото, щомъ се опрѣдѣли цѣната на имота, отчуждението на който е признато, че е за обществена полза, удовлетворява се и притежательтъ му. Прочее и третото касационно оплакване е неоснователно; 5) щомъ замѣната съдържа въ себе си отчуждение на прѣдмета, чиято замѣна се иска, окрѫжниятъ сѫдъ правилно е счелъ, че на Ангелъ Ст. Чавкаря е било извѣстно за отчуждението на нивата му отъ момента, когато той поискалъ прѣписи отъ книжата относящи се до замѣняването на нивата му. Слѣдва, че и четвъртото касационно оплакване е неоснователно, и 6) цѣльта на Ангелъ Ст. Чавкаря, че е била да получи по-голѣмо обезщетение чрѣзъ посаждането на лозето, сѫдътъ извлича не само отъ факта, че на Чавкаря било извѣстно за отчуждението, но и отъ естеството на подобрението, за което се искало особено обезщетение и понеже това подобрение на имота се състои въ посаждане на ново лозе, а не въ поддържане или подкрѣпление на старото, сѫдътъ правилно е счелъ, че чл. 43 отъ Закона за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, не дава право на особено обезщетение за такова подобрение. Прочее и послѣдното касацинно оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Ангелъ Ст. Чавкаря, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 октомврий 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 11 — (46) — 5 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князь Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осемнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора д-ръ Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 979, по описа за 1902 год., на свещеникъ Марко Пантевъ, отъ с. Малкочево, Севлиевско, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 28 септемврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви адвоката П. Пешевъ, повѣреникъ на свещеникъ Марко Пантевъ.

Обстоятелствата сѫ: Севлиевскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 23 мартъ 1901 год., подъ № 222, утвърдилъ извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 87, по описа на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ за 1900 год., заведено по изпълнителния листъ издаденъ въ полза на Пенчо Ахмаковъ, отъ гр. Дрѣново, противъ Гутю Ненковъ и порѫчителитѣ му Ненко Гутевъ и свещеникъ Марко Пантевъ, отъ с. Малкочево, за 3472 лева. Недоволенъ отъ това опрѣдѣление, све-

щеникъ Марко Пантевъ подалъ апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че свещеникъ Марко Пантевъ иска отмѣнение на опрѣдѣлението, съ което е утвърдена продажбата, защото продажбата не била утвърдена върху цѣната, дадена отъ послѣдния наддавачъ, а върху първоначалната оцѣнка, и 2) за това, защото послѣдниятъ купувачъ не внесалъ сумата въ 10-дневния срокъ, за разпрѣдѣление между другитѣ кредитори. Първото оплакване не подлежи на обсѫждане, защото не е направено въ срока по чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като касающе се до неправилностьта, допусната при извършването на проданьта, а отъ друга страна е и неоснователно, защото проданьта е счетена за нестанала, тъй като послѣдниятъ наддавачъ Ракаровъ не внесалъ наддадената сума, а въ такъвъ случай окрѫжниятъ сѫдъ като е утвърдилъ продажбата върху първоначалната оцѣнка е постѫпилъ законно. Второто оплакване е неосновательно, защото за несвоеврѣменното внасяне на сумата отъ Ахмакова за разпрѣдѣление между другитѣ кредитори, е причината не този послѣдниятъ, па и отъ друга страна, тоя споръ е рѣшенъ отъ окрѫжния сѫдъ съ влѣзло вече въ законна сила опрѣдѣление. А слѣдъ рѣшаване въпроса за количеството на сумата, която е трѣбвало да внесе тоя послѣдниятъ наддавачъ Ахмаковъ, той я е внесалъ. И че въ всѣкои случай можеше всѣки другъ отъ кредиторитѣ да се оплаче, а не длъжникътъ, тъй като съ късното внасяне сумата, неговитѣ интереси не се накърняватъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 28 септемврий 1902 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това протоколно опрѣдѣление свещеникъ Марко Пантевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1021 и 1029, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото продажбата не е утвърдена по цѣната, дадена отъ послѣдния наддавачъ, а върху първоначалната оцѣнка; защото неправилно счита, че не се е съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство и не е обжалвалъ тия дѣйствия на пристава по проданьта въ седмодневенъ срокъ, безъ да обърне внимание на обстоятелството, че сѫдебниятъ приставъ е искалъ утвърждението на продажбата, извършена окончателно на 2 октомврий 1900 год., а не по първоначалната оцѣнка; защото е счелъ Ракарова за послѣденъ наддавачъ, при всичко, че той е наддалъ само по единъ наддавателенъ листъ и имотътъ, по който той билъ послѣденъ наддавачъ не е възложенъ никому, понеже той се е отказалъ и продажбата се счела за нестанала и защото е оставилъ жалбата му безъ послѣдствие, при всичко, че нѣма отъ взискателя подадено заявление, съ което да иска втора продань или да задържи имота за своя смѣтка по цѣната, отъ която се е почнала проданьта.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ сѫдъ, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреника на касатара и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ протокола на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 28 септемврий 1902 год., касаторътъ свещеникъ Марко Пантевъ се е оплакалъ противъ опрѣдѣлението на Севлиевския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 мартъ 1902 год., подъ № 222, за това, понеже продажбата не била утвърдена отъ първостепенния сѫдъ по цѣната, която

послѣдниятъ наддавачъ е далъ, а по първоначалната оцѣнка. Казаниятъ апелативенъ сѫдъ, обаче, като обсѫжда въ опрѣдѣлението си това оплакване, намира, че то „не подлежи на обсѫждане, защото не е направено въ срока по чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като касающе се до неправилностьта допусната при извършването на проданьта". Това сѫждение на сѫда по сѫщество е неправилно, защото както се каза и по-горѣ, частниятъ тѫжитель (сега касаторъ) не се е оплаквалъ противъ нѣкои неправилни дѣйствия на сѫдебния приставъ по продажбата, вслѣдствие на което да се изисква щото това оплакване да бѫде направено въ прѣдвидения въ чл. 1055 срокъ, а се е оплакалъ срещу опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ, за гдѣто тоя послѣдниятъ е утвърдилъ продажбата върху послѣдния наддавачъ не по цѣната, която тоя послѣдниятъ е наддалъ, но по първоначалната оцѣнка — оплакване, което е направено въ надлежния срокъ, слѣдователно, апелативниятъ сѫдъ бѣше длъженъ да го разгледа и да обсѫди до колко окрѫжниятъ сѫдъ е постѫпилъ законно, като е утвърдилъ продажбата не по цѣната, която е далъ послѣдниятъ наддавачъ, а по първоначалната оцѣнка. Прочее, като не е направилъ това, той е допусналъ сѫществено нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като опрѣдѣлението му не е основано върху сѫществующитѣ въ дѣлото данни и върху доводитѣ на странитѣ, за това и оплакването на касатора въ това отношение е основателно. Колкото се отнася до съображението на сѫщия сѫдъ, че продажбата се считала за нестанала, понеже послѣдниятъ наддавачъ Ракаровъ не билъ внесалъ наддадената отъ него сума, то е сѫщо неосновательно, защото отъ дѣлото се вижда, че казаниятъ Ракаровъ не е взелъ участие по наддаването на всичкитѣ имоти.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 28 септемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия сѫдъ.

№ 12 — (51) — 3 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князь Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 984, по описа за 1902 год., на Ив. Хр. Четриковъ, отъ гр. Севлиево, срѣщу опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 26 ноемврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ П. Пешевъ, повѣреникъ на касатора Ив. Хр. Четриковъ.

Обстоятелствата сѫ: Цоню Симеоновъ, отъ с. Малкочево, обжалвалъ утвърждающето публичната продань на недвижимия му имотъ опрѣдѣление № 432/902 год., на Севлиевския мирови сѫдия, прѣдъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „относително първото оплакване, че не му е била изпращана призовка за доброволно

изплащане, то не се оправдава фактически, защото отъ книжата по изпълнителното дѣло се вижда, че подобна му е била изпратена. Колкото се отнася до второто оплакване на частния тжжитель, че сждебниятъ приставъ е нарушилъ забѣлѣжката на чл. 14 отъ Закона за сждебнитѣ пристави, сждътъ като има прѣдъ видъ наддавателнитѣ листове къмъ изпълнителното дѣло, отъ които се вижда, че дѣйствително сждебниятъ приставъ и въ деньтъ — 2 май т. г. е продължавалъ публичната продажба, че сж извършени въ този день най-важнитѣ дѣйствия по продажбата; че този день е неприсжтственъ и като така, сждебниятъ приставъ по забѣлѣжката на чл. 14 отъ Закона на сждебнитѣ пристави, не е могалъ да извършва въ него день какви и да е служебни обязаности, а още по-малко подобни рѣшающи изхода на публичната проданъ дѣйствия и това безъ достатъчно основание и безъ разрѣшение на окржжния сждъ; то тѣзи му дѣйствия като незаконни, не могатъ да бждатъ валидирани отъ сжда — значи станалата публична продажба въ неприсжтственъ день не може да бжде утвърдена, а противното като е направилъ, мировиятъ сждия съ обжалваното му опрѣдѣление, то трѣбва да бжде отмѣнето", — съ опрѣдѣлението си отъ 26 ноемврий 1902 год., отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сждия, като счелъ продажбата за недѣйствителна. — Купувачътъ на имота Ив. Хр. Четриковъ подава касационна жалба и се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 839, 846, 918, 919, 929, 629, 1052 и 641 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че продажбата нито е била начената нито е била свършена въ неприсжтственъ день, което било важно, а че въ неприсжтственъ день било наддавано 5%, нѣмало значение, тъй като вжтрѣ въ 24 часа става само наддаването, и 2) чл. чл. 848 и 849, въ свързка съ чл. 1054, 1055 и 1056 отъ сжщото сждопроизводство, защото оплакването, като не е било направено въ срокъ, ако има нарушение, то е покрито.

За да се произнесе по тази касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣренника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: запрѣщението, което се съдържа въ забѣлѣжката на чл. 14 отъ Закона за сждебнитѣ пристави, не е абсолютно въ смисъль сждебнитѣ пристави да не могатъ да изпълняватъ *никакви* служебни обязаности въ неприсжтствени дни, тъй като въ самата тази забѣлѣжка се прави изключение за „въ извънредни случаи и то по разрѣшение отъ надлежния сждъ". Щомъ това запрѣщение не е абсолютно, щомъ има изключение за въ извънредни случаи, когато сждебниятъ приставъ може въ неприсжтстенъ день да върши нѣкои дѣйствия съ разрѣшението на надлежния сждъ, слѣдва да се признае, че едно негово дѣйствие извършено въ неприсжтственъ день безъ разрѣшение отъ надлежния сждъ не е само по себе си нищожно, а е отмѣняемо по обжалване на страната, въ чийто ущърбъ е било извършено това дѣйствие. Понеже дѣйствието на сждебния приставъ по настоящето дѣло състои, както констатирва Търновскиятъ окржженъ сждъ, въ извършването на продажбата — сждебниятъ приставъ е допусналъ наддаване, — то това дѣйствие могло е да бжде обтжжено съгласно чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, въ седмодневенъ срокъ отъ деньтъ на продажбата, каквото обтжжване длъжникътъ не е направилъ, а само

е апелиралъ опрѣдѣлението, съ което Севлиевскиятъ мирови сѫдия е утвърдилъ продажбата. Прочее. реченото дѣйствие, като необтжжено въ прѣдвидения отъ чл. 1055 срокъ, било покрито и слѣдователно, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ е допусналъ сѫществено нарушение на тоя членъ, като е унищожилъ продажбата поради едно неправилно на сѫдебния приставъ дѣйствие, което е било покрито поради ненаврѣменно обтжжване.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Севлиевско, отъ 26 ноемврий 1902 год, защото е нарушенъ чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлотото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 13 — (64) — 6 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и трети юний хилядо деветстотинъ и трета год. въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 57, по описа за 1903 год., на Димитъръ Нойковъ, отъ гр. Ямболъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 25 юлий 1902 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвоката Т. Теодоровъ, повѣреникъ на Димитъръ Нойковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ при разглеждането на гражданското частно производство № 170/902 год., заведено по апелативната жалба на Недѣля Радевица Илиева, като взелъ прѣдъ видъ: „че I Ямболски мирови сѫдия съ опрѣдѣление № 37, отъ 7 февруарий 1902 год., е утвърдилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 509/901 год.; че противъ туй опрѣдѣление длъжницата Недѣля Радевица е подала частна жалба и иска отмѣнението му, защото имотътъ билъ оцѣненъ и проданъ за много низка цѣна и второ за извършването на разнитѣ стадии ней не ѝ било съобщавано; че това послѣдното оплакване на тжжителката отъ фактическа страна се оправдава, тъй като както се вижда отъ даннитѣ по дѣлото, ней не ѝ е съобщавано призовкитѣ правилно за даване срокъ за доброволно изплащане, тъй за описа и за оцѣнката на имота, а щомъ това е така и щомъ отъ друга страна се оплаква, че имотътъ е останалъ съ низка цѣна, тѣзи двѣ обстоятелства взети въ свързка, опорочаватъ извършената продань, понеже длъжницата не е призована редовно по описа, тъй сѫщо не ѝ е съобщавана оцѣнката, а туй слѣдва да бѫде извършено съгласно чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство и послѣдуюшитѣ членове отъ закона", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 юлий 1902 год., отмѣнилъ опрѣдѣлението на I Ямболски мирови сѫдия подъ № 37, отъ 7 февруарий 1902 год. и вмѣсто него постановилъ: „унищожава станалата публична продань по изпълнителното дѣло № 509/901 год, по описа на сѫдебния приставъ на IV Ямболски участъкъ, а станалитѣ по изпълнението разноски се възлагатъ на пристава, отъ когото да се изискатъ". — Срешу това протоколно опрѣдѣление Димитъръ Нойковъ подалъ въ Вър-

ховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е унищожилъ произведената продажба, прѣдъ видъ на това, че нѣмало призовки за доброволно изплащане и че въобще призовкитѣ по цѣлото производство не биле съобщавани редовно, при всичко, че това не било вѣрно отъ фактическа страна и прѣдъ видъ на това, че имотътъ билъ проданенъ по низка цѣна, и 2) чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 1052 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото даже ако се приеме, че подобни нередовности (показани по-горѣ) сѫществуватъ, то като не сѫ обжалвани въ седмодневния срокъ, тѣ се явяватъ за просрочени.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ обтѫженото протоколно опрѣдѣление Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е унищожилъ публичната продань по изпълнителното дѣло № 509/901 год, прѣдъ видъ на това че на длъжницата Недѣля Радевица, не сѫ биле съобщени редовно призовкитѣ за доброволно изплащане, за описа и оцѣнката на имота, както и за това, че имотътъ е билъ възложенъ за много низка цѣна. Тѣзи съображения на сѫда по сѫщество, възъ основание на които е унищожилъ продажбата сѫ неправилни и несъобразни съ даннитѣ по дѣлото, вслѣдствие на което опрѣдѣлението му трѣбва да се отмѣни Прѣди всичко не се оправдаватъ отъ фактическа страна, тъй като отъ изпълнителното дѣло се вижда. че на длъжницата сѫ врѫчени правилно призовки за доброволно изплащане за описа и пр., а вънъ отъ това, описътъ е извършенъ въ нейно лично присѫтствие, както това се вижда отъ описния протоколъ. Независимо отъ горното, ако длъжницата мисли, че сѫдебниятъ приставъ е допусналъ нѣкакви нередовности по призоваването й, по извършването на описа и оцѣнката, както и че имотътъ й билъ проданенъ за низка цѣна, то е трѣбвало да обтѫжи тѣзи му дѣйствия въ прѣдвидения въ чл. чл. 1052 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство седмодневенъ срокъ, иначе тѣ се явяватъ за покрити съ самия фактъ, че не сѫ биле обжалвани въ законния срокъ и окрѫжниятъ сѫдъ като е унищожилъ извършената продажба, безъ да е констатиралъ, че тия дѣйствия на пристава сѫ биле обтѫжени въ прѣдвидения отъ закона срокъ и като е приелъ въпрѣки даннитѣ по дѣлото, че призовки за доброволно изплащане и пр. не сѫ й биле врѫчвани, — допусналъ е сѫществено нарушение на чл. 107, въ свързка съ членове 1052 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение е основателно. При това длъжницата не би могла да се извинява, за гдѣто не е обжалвала дѣйствията на пристава, съ това, че ней не сѫ биле извѣстни тия дѣйствия, тъй като тя би могла да ги обтѫжи поне отъ деня на описа, който е извършенъ, както се каза, въ нейно лично присѫтствие.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 25 юлий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроиз-

водство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 14 — (65) — 2 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 907, по описа за 1902 год., на Бениаминъ Ашеръ, отъ гр. Татаръ Пазарджикъ, съ държавното съкровище, за 3500 лева съ лихвата имъ.* — Въ заседанието се явиха Бениаминъ Ашеръ, съ повѣреника си Антонъ Франгя и държавниятъ адвокатъ В Грамповъ

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 30 окомврий 1901 год, № 311, осѫдилъ Бениаминъ Ашеръ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, да заплати на държавното съкровище, въ лицето на Татарпазарджишкия окрѫженъ управитель, 3500 лева съ лихвитѣ имъ по 10% годишно, начиная отъ 28 априлъ 1901 год. до окончателното имъ изплащане както и 225 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение Бениаминъ Ашеръ подалъ апелативна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Пловдивскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, искалъ да се осѫди отвѣтникътъ Бениаминъ Ашеръ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, да заплати на хазната сумата 3500 лева съ лихвитѣ, произходящи отъ нарушение на контрактъ и за доказателство на иска си прѣдставилъ самия контрактъ, отъ който се установява, че Бениаминъ Ашеръ се е задължилъ да изплаща наема на наетото отъ него държавно пасбище, наричаемо „Еглика", находяще се въ Баташко землище, Пещерска околия, въ Пещерското главно бирничество въ прѣдплата, както слѣдва: наемътъ за 1897 год. веднага слѣдъ утвържденито на контракта, а за останалитѣ 4 години (понеже контрактътъ е билъ за 5 години), най-късно до 15 януарий отъ годината до която се отнася наема и второ, едно удостовѣрение издадено отъ Пещерското главно бирничество № 7?2|901 год., съ което се удостовѣрява, че отвѣтникътъ вмѣсто да заплати наема на 15 януарий 1898 год., заплатилъ го на 4 февруарий сѫщата година, съ това просрочилъ 19 дена, а за 1900 год. вмѣсто на 15 януарий, заплатилъ наема на 1 февруарий сѫщата година, съ това закъснѣлъ 16 дена, или всичко закъснѣлъ за двѣтѣ години 35 дена; но понеже по чл. 3 отъ контрактътъ, отвѣтникътъ се е задължилъ да плаща по 100 лева глоба за всѣки день на закъснѣване въ плащането, то за 35 дена ще слѣдва да плати отвѣтникътъ глоба 3500 лева. Отвѣтникътъ въ писменния си отговоръ до окрѫжния сѫдъ, както и въ сѫдебното заседание, възразява, че чл. 3 отъ контракта гласялъ, ако не се съобразялъ съ чл. 2 отъ сѫщия контрактъ, т. е. ако не заплаща наема на срока, той се глобява по административенъ редъ, по 100 лева на день, това като било така, сѫдътъ не билъ компетентенъ да гледа това дѣло; второ, клаузата въ чл. 3 на контракта била недѣйствителна, понеже по чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, когато се касаело за опрѣдѣленъ прѣдметъ, сумитѣ

за изплащане на врѣдитѣ се заключавали само въ плащане на лихви; трето, щомъ Държавата е приемала да ѝ се изплаща наема, то тя се е съгласила тацитно да сѐ внесе измѣние въ контракта; четвърто, Държавата може да иска изпълнението на клаузата само ако има врѣда отъ закъснѣнието, нѣщо, което не е установено и най-послѣ, че причината била незаконна. Всички тия възражения на отвѣтната страна сѫ неоснователни, понеже нито се оправдаватъ отъ даннитѣ по дѣлото, нито почиватъ на закона, защото думитѣ: „се глобява по административенъ редъ" не може да се разбира, че чрѣзъ тѣзи думи странитѣ (контрагенти) сѫ искали да вbelieveматъ прѣпирнята отъ гражданскитѣ сѫдилища, но че глобяването ще става направо, а не съ сѫдебно рѣшение, защото чл 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, визира съвършенно други случаи, когато не е прѣдвидено въ договора наказателно разпореждане, защото каквито и измѣнения да се внесатъ въ единъ писменъ договоръ, трѣбва ла станатъ писмено, защото наказателната клауза има за цѣль да осигури точното изпълнение или просто изпълнението на договора и най-послѣ, защото въ случая не може да има незаконна причина, единъ пѫть оговорена глоба за неустойка, която се допуща отъ нашия законъ. Отъ всичко горѣизложено е установено, че отвѣтникътъ е билъ закъснѣлъ въ изплащането на наема съ 35 дена, за който по 100 лева глоба съгласно п. 3 отъ контракта, отвѣтникътъ трѣбва да плати на държавното съкровище 3500 лева, така както е намѣрилъ окрѫжниятъ сѫдъ, рѣшението на който подлежи да бѫде потвърдено", — съ рѣшението си отъ 9 октомврий 1902 год., № 446, потвърдилъ онова на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ отъ 30 октомврий 1901 година. — Срещу това рѣшение Бениаминъ Ашеръ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не уважилъ довода му, че настоящето дѣло не било подсѫдно на сѫдилищата съгласно съ сключения договоръ; 2) чл. 117 отъ Закона за задълженията и догоритѣ, защото не го е осѫдилъ да плати само лихви за просроченото врѣме; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обърналъ внимание, че пеналната клауза въ прѣдметния договоръ била неморална и защото не приелъ, че не може да има мѣсто за плащане на причинени врѣди, когато самата страна е приела изпълнението на договора, безъ да направи никакви възражения.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) оплаването на касатора за нарушението на чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се признае неосновательно, тъй като апелативниятъ сѫдъ не е отмѣнилъ съглашението на странитѣ, като е разгледалъ настоящето дѣло, понеже цѣльта на странитѣ не е била въ случай да се отмѣни компетентността на сѫдилищата, а да се даде право и на адмистрацията да наложи глобата, отъ което обаче тя винаги има право да се откаже и да прибѣгне къмъ съдѣйствието на сѫдилищата, за разрѣшение на възникналия споръ; 2) така сѫщо е неосновательно и оплакването на касатора

за нарушението чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като за неморалностьта въ случая не може да става дума, а само за незаконна клауза, както ще се обясни по-долу, и защото по закона задължението за плащане на врѣди настжпва съ самото настжпване на срока за изпълнение на задължението; 3) обаче оплакването на касатора за нарушение чл. 117 или по-добрѣ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се признае основателно, тъй като това постановление на закона е отъ публиченъ редъ и не може да се отмѣнява или измѣнява съ съгласието на странитѣ. То прѣдписва, че въ задълженията, които иматъ за прѣдметъ опредѣлена сума пари, врѣдитѣ, които произтичатъ отъ забавянето на изпълнениего, се заключаватъ само въ плащането на законнитѣ лихви; изключение правятъ особенитѣ правила за търговията, за поржчителството и за дружеството. Това постановление на закона като не дава да се плаща повече отъ законнитѣ лихви, не дава плащането на повече и въ форма на неустойка, тъй като въ противенъ случай би могалъ лесно да се обходи закона. При това, законътъ, като прави изключение само за търговията, за поржчителството и за дружеството, трѣбва да се приспособи въ всичкитѣ други случаи, а слѣдователно и въ заплащането на наемната стойность при договора за наемъ. При тия обстоятелства, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ неправилно е присждилъ на Държавата повече отъ законнитѣ лихви, като е осждилъ касатора да й плати прѣдвидената въ договора за забавянето неустойка.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 446, отъ 9 октомврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 15 — (67) — 2 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князь Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и пети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора д-ръ Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 912, по описа за 1902 год., на Иванъ Стояновъ, отъ гр. Шуменъ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ № 193, отъ 17 юний 1902 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: срещу опрѣдѣлението на Шуменския мирови сждия отъ 22 февруарий 1902 год., № 34, съ което била утвърдена извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 713/98 год., по описа на сждебния приставъ при Шуменския окржженъ сждъ, заведено по взискането на хазната противъ Османъ Ефенди Хакж Алиевъ, отъ гр. Шуменъ, за 173 лева и 29 ст., Османъ Ефенди Хакж Алиевъ, отъ гр. Шуменъ и Аккж Алиевъ, отъ сжщия градъ, подали частна възивна жалба въ Шуменския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ изпълнителното производство по това дѣло на сждебния приставъ подъ № 713/98 год. се вижда, че споредъ емляч-

нитѣ регистри имотътъ, който е билъ продаденъ по това производство, е билъ оцѣненъ за 1400 лева, а въ послѣдствие по заявлението на взискателя тази оцѣнка на имота е била опрѣдѣлелна 150 лева и понеже по тази цѣна имотътъ не се е продалъ, то се е обявило втора продань и при произвеждането имотътъ е билъ възложенъ върху послѣдния наддавачъ за 26 лева. Тая продань е била изпратена на утвърждение отъ мировия сѫдия, който съ опрѣдѣление отъ 22 февруарий 1902 год., подъ № 34, я утвърдилъ, обаче длъжницитѣ сѫ останали недоволни отъ това утвърждение на тая продань и съ частната си жалба по настоящето дѣло сѫ молили да бѫде тая продань унищожена. Сѫдътъ за да се произнесе по тая продажба, като вземa прѣдъ видъ, че споредъ чл. чл 996 и 997 отъ Гражданското сѫдопроизводство, взискательтъ наистина има право да опрѣдѣля цѣната на описания имотъ, обаче тая оцѣнка трѣбва да се съобщи прѣдварително на длъжника, който може да не се съгласи и обжалва тая оцѣнка. Отъ забѣлѣжката направена отъ сѫдебния приставъ върху заявлението на взискателя се вижда, че сѫдебниятъ приставъ не е прѣдявилъ тая оцѣнка на длъжника и то прѣдъ видъ неговото неявяване, обаче съ това си дѣйствие сѫдебниятъ приставъ е постѫпилъ несъобразно съ духътъ на чл. 997 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като той трѣбваше да съобщи на взискателя оцѣнката, а щомъ не е сторилъ това, то длъжникътъ е билъ лишенъ отъ възможностьта да прави оплакване противъ произволно намалената, почти нищожна оцѣнка на имота, който струва 1400 лева и съ това се е поврѣдило на неговитѣ интереси. Неспазването на тая формалность, сѫдътъ намира за сѫществена опорочающа дѣйствията по извършената продажба по изпълнителното дѣло № 713/98 год., поради което счита, че не подлежи да бѫде утвърдена, тъй като се явява за незаконно извършена", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 17 юний 1902 год., № 193, отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и унищожилъ извършената по изпълнителното дѣло № 713/98 год. публична продань. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Иванъ Стояновъ, отъ гр. Шуменъ, подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба. въ която се оплаква. че Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 996, 997, 1026, 1028, 1035 и 1037 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото неправилно приелъ, че сѫдебниятъ приставъ е билъ длъженъ да съобщи оцѣнката на имота и тогава, когато длъжникътъ е отсѫтствувалъ при описа, като не е имало при това и никакви отъ длъжника оплаквания по тоя поводъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ е отмѣнилъ извършената отъ сѫдебния приставъ по това дѣло публична продань, като е намѣрилъ, че сѫдебниятъ приставъ не билъ съобщилъ оцѣнката на имота на длъжника. Обаче, споредъ чл. 996 отъ Гражданското сѫдопроизводство, оцѣнката се прѣдявява на длъжника само тогава, когато той присѫтствува при описа, а не и когато отсѫтствува, както е било въ случая. Това нарушение на чл. 996 отъ Гражданското сѫдопроизводство допуснато отъ окрѫжния сѫдъ, е толкова по-сѫществено, че длъжникътъ не се е

оплакалъ своевременно срещу действията на сѫдебния приставъ по описа и оценката на имота.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣленнето на Шуменския окрѫженъ сѫдъ № 193, отъ 17 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 996 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 16 — (79) — 4 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 898, по описа за 1902 год., на Ив. Стоевъ, отъ с. Златарица, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 6 октомврий 1901 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 6 октомврий 1901 год., съ което е потвърдена продажбата на недвижимитѣ имоти на длъжника Иванъ Стоевъ, този послѣдниятъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1011 и 1026 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото служебно е билъ длъженъ да провѣри правилно ли е обнародвано обявлението за проданьта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 1011 и 1026 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисъль, че сѫдътъ ex officio билъ длъженъ да провѣри допуснатитѣ отъ сѫдебния приставъ неправилности по обнародването на обявлението за проданьта не е основателно, тъй като случаитѣ, по които сѫдътъ служебно дѣйствува сѫ изброени въ чл. чл. 1028 и 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство и между тѣхъ не е посоченъ този за обнародване на обявлението. Неправилноститѣ по обнародването на обявленията, сѫдътъ разглежда само по частна жалба подадена отъ заинтересованото лице въ срокъ, и понеже въ случаи не сѫществува такава, апелативниятъ сѫдъ служебно не е моголъ да разгледа горния въпросъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Иванъ Стоевъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 6 октомврий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 17 — (80) — 4 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ II, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблеш-

ковъ, членове; Атанасъ Хитовъ, Иванъ Караиджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 899, по описа за 1902 год., на Минчо Д Живовъ, отъ гр. Сливенъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 4 септемврий 1902 год., подъ № 366.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „оплакването на Минчо Д. Живовъ, че щомъ продажбата не е станала, то сждебниятъ приставъ трѣбвало да произведе нова продажба, е неоснователно, защото двѣ продажби е имало вече, които не станали и не може трета продажба да става, съгласно чл. 1032 отъ Гражданското сждопроизводство, та заради това кредиторътъ Българската народна банка е поискала да се възложи на нея имота, изложенъ на публиченъ търгъ, по причина на неиздължение на сумата по ипотеката, както това е явно отъ даннитѣ по дѣлото, и 2) така сжщо и второто му оплакване относително оцѣнката на имота, е тоже неоснователно, понеже прѣоцѣнение на този имотъ е станало по негово искане, на което и противната страна се съгласила, за тази цѣль той е подалъ заявление и приставътъ е назначилъ експертна комисия — чл. 997 отъ Гражданското сждопроизводство. При туй проложение на дѣлото, слѣдва да се остави безъ послѣдствие частната жалба на Минчо Д. Живовъ“, — съ опрѣдѣлението си отъ 4 септемврий 1902 год., подъ № 366, оставилъ безъ послѣдствие частната въззивна жалба на Минчо Д. Живовъ, подадена срещу опрѣдѣлението на Сливенския окржженъ сждъ, съ което е утвърдена продажбата на кжщата му по взискането на Българската народна банка. — Срещу горното опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сждъ, Минчо Д. Живовъ, чрѣзъ повѣреника си В. Недѣлевъ, подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 948, 1029 и 1041 отъ Гражданското сждопроизводство, защото Българската народна банка е трѣбвало въ двѣнедѣленъ срокъ да поиска извършването на нова продань или же да задържи имота за себе си, а не да иска да се възложи имотътъ върху нея едва на юний 1900 год. и то по-долу отъ цѣната на ипотеката, и 2) чл. чл. 613 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането на довѣрителя му за отлагане на дѣлото, макаръ противната страна да не се е явила да възрази.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) взискательтъ — Българската народна банка — е поискалъ, на основание чл. 1032 отъ Гражданското сждопроизводство, да поеме имота, тъй като и втората продань не е станала. Обстоятелството, че взискательтъ е поискалъ да се възложи имотътъ върху него прѣзъ 1900 год., не съставлява касационенъ поводъ, тъй като опрѣдѣленъ срокъ за това не е прѣдвиденъ, както става ясно отъ съдържанието на чл. чл. 1029 и 1032 отъ Гражданското сждопроизводство. Що се касае до оцѣнката, оплакването на касатора и въ това отношение се явява неоснователно, защото имотътъ е възложенъ тъкмо по оная цѣна върху взискателя, която по негово — на длъжника — искане вѣщитѣ люди сж опрѣдѣлили; 2) второто оплакване за нарушението на

чл. чл. 613 и 629 отъ Гражданското съдопроизводство, сѫщо е неоснователно, защото при наличността на извѣстни данни и обстоятелства отъ сѫда по сѫщество зависи да уважи или не искането за отлагане на дѣлото.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Минчо Д. Живовъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 4 септемврий 1902 год., подъ № 366, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 18 — (81) — 4 юлий 1903 година. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми юний хиляди деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 971, по описа за 1902 год., на Садика Ханъмъ хаджи Юмеръ Беева, отъ гр. Плѣвенъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 17 октомврий 1902 год.* — Въ заседанието се явиха Георги Лаковъ, пълномощникъ на Бѣгленската селска община, който прѣупълномоши за повѣреникъ на сѫщата община адвоката д-ръ Ст. Даневъ и Христо Н. Чакаловъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на Садика х. Юмеръ Беева, когото сѫдътъ по отводъ не прие за такъвъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Бѣгленската селска община заявила на 1 юний 1891 год. искъ, противъ Мехмедъ Ефенди Исмаиловъ Даматъ, отъ гр. Плѣвенъ, за да ѝ издаде крѣпостенъ актъ или за да се признае дѣйствителна извършената отъ нето спрямо нея продажба на едно бранище отъ 300 уврата. Въ първата инстанция — Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ — явила се х. Айше Садика х. Юмеръ Беева въ сѫдебното заседание отъ 21 октомврий 1891 год. и пожелала да встѫпи въ процеса като трето лице съ самостоятелни права. Сѫдътъ по начало я допусналъ и отложилъ дѣлото за да си формулира тя искътъ въ писмена форма, слѣдъ това дѣлото съ нейно участие се е продължавало да се гледа до като съ рѣшение отъ 2 януарий 1901 год., Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ (нейниятъ искъ) т. е. искътъ на третото лице. Бѣгленската селска община е апелирала въ Русенския апелативенъ сѫдъ, гдѣто е подигнала отводъ за прѣкратяването на дѣлото прѣдъ видъ, че третото лице не било ѝ съобщило единъ мѣсецъ прѣди да заяви искътъ си противъ нея. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 17 октомврий 1902 год. уважилъ този отводъ, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ протокола на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 21 октомврий 1901 год. се вижда, че х. Айше Садика х. Юмеръ Беева е била допусната да встѫпи като трето лице съ самостоятелни права по дѣлото, вслѣдствие на което това послѣдното е било отложено за да си формулира речената х. Айше Садика х. Юмеръ Беева писменно своя си искъ; че отъ исковата молба на х. Айше Садика х. Юмеръ Беева се вижда, какво, тя отправя искътъ си между другото и противъ Бѣгленската селска община и иска осѫждането ѝ да прѣдаде ней — на х. Айше Садика

х. Юмеръ Беева — реченото спорно бранище като нейна собственость; че по силата на чл. 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, х. Айше Садика х. Юмеръ Беева е била длъжня за благоврѣменно да увѣдоми реченната община, че ще заведе противъ нея искътъ си; че въ случая нѣма никакво значение обстоятелството какво х. Айше Садика х. Юмеръ Беева не прѣдявява искътъ направо, но встжпва въ сжществующия вече искъ, съ самостоятелни права, и че въ такъвъ случай искътъ подлежи на прѣкратяване". — Съ касационната си жалба Садика Ханъмъ х. Юмеръ Беева се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 629, въ свързка съ чл. 524 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, защото уважилъ единъ отводъ, който по естеството си не е могалъ да бжде прѣдявенъ освѣнъ въ началото на процеса, тѣмъ-паче като въ случая Бѣгленската община не е обжалвала опрѣдѣлението, съ което окржжниятъ сждъ ѝ (на касаторката) билъ допусналъ да встжпи въ качество на трето съ самостоятелни права лице.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по това оплакване, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на общината и заключението на прокурора, взе въ съображение: задължението, което забѣлѣжката къмъ п. 12 на чл. 65 отъ Закона за селскитѣ общини, вмѣнява на ищеца да прѣдупрѣди единъ мѣсецъ по-рано отвѣтната община, че ще заяви искъ противъ нея, има за цѣль да даде възможность на общината като морална личность да се сезира съ претенциитѣ му и да види да ли не ще бжде по-съобразно съ интереситѣ ѝ да му удовлетвори притезанието, нежели да влиза въ обрѣменителенъ споръ съ него. Отъ тукъ слѣдва, че отвѣтната община има право да противопостави на ищеца неизпълнението на това му задължение спрѣмо нея, и слѣдователно, да иска, по аналогия на чл. 520 п. 4 и чл. 523 отъ Гражданското сждопроизводство прѣкратяването на дѣлото, но това тя трѣбва да направи най късно въ първото сждебно заседание, ако първоначално е заявенъ искътъ противъ нея, или въ слѣдующето сждебно заседание отъ постжпването исковата молба на третото съ самостоятелни права лице, ако тази искова молба е отправена противъ нея; тя нѣма обаче право да повдига тоя отводъ въ всѣко положение на дѣлото, защото тоя отводъ не съдържа въ себе си въпросъ, нито за подсждность, нито за litis pendentis или connexitas, нито за неправоспособность, нито за пълномощие, каквито въпроси прѣдвижда чл. 524 отъ Гражданското сждопроизводство. Неповдигането на тоя отводъ въ първото сждебно заседание отъ заявяването на искътъ означава, че общината се е отказала отъ правото, което ѝ дава чл. 65 п. 12 отъ Закона за селскитѣ общини, понеже нѣма намѣрение доброволно да признае притезанията на ищеца или на третото лице, сжщо както неповдигането въ първото сждебно заседание на отвода cautio judicatum solvi означава, че отвѣтната страна се е отказала отъ правото си, което ѝ дава п. 4 на чл. 520 отъ Гражданското сждопроизводство, по причина, че тя счита ищцовата страна за оплатна. Прочее, като е счелъ, че община — отвѣтникъ може въ всѣко положение на дѣлото, даже слѣдъ като апелира по сжщество да прави отводъ за гдѣто не е била прѣдупрѣдена единъ мѣсецъ прѣди завеждането на дѣлото или прѣди заявяването отъ трето лице противъ нея искъ,

Русенскиятъ апелативенъ сждъ не се е съобразилъ съ цѣльта, която гони забѣлѣжката къмъ п. 12 на чл. 65 отъ Закона за селскитѣ общини и слѣдователно сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, поради което това оплакване въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 17 октомврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 19 — (89) — 6 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тридесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Кабешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 67, по описа за 1903 год., на Д. Стателовъ, отъ гр. Шуменъ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ № 1, отъ 21 октомврий 1902 година.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж слѣдующитѣ: по гражданското дѣло № 617/900 год., на Шуменския мирови сждия, е билъ осжденъ д-ръ В. Карамихаиловъ, отъ гр. Шуменъ, да заплати на Маринъ В. Чируза, отъ гр. Шуменъ, 1000 лева златни, лихви и други разноски. По силата на сжщото рѣшение е билъ издаденъ изпълнител. листъ № 1777/900 год., който Маринъ В. Чируза е прѣхвърлилъ върху Д. Стателовъ, отъ гр. Шуменъ, съ написване нуждното условие върху гърбътъ на изпълнителния листъ и това тѣхно условие е завѣрено отъ нотариуса на 28 февруарий 1902 година. Така купенъ този изпълнителенъ листъ отъ Д. Стателовъ, го е прѣдалъ на сждебния приставъ за изпълнение; послѣдниятъ завелъ изпълнително дѣло № 294/902 год. на I изпълнителенъ участъкъ. По това изпълнително дѣло сждебниятъ приставъ е изпратилъ призовка за доброволно изплащане на длъжника д-ръ В. Карамихаиловъ, въ която (№ 2275 отъ 5 мартъ 1902 год.) сждебниятъ приставъ е изложилъ, че трѣбва да заплати сумата 1000 лева златни и др. на Д. Стателовъ, като повѣреникъ на Маринъ В. Чируза, отъ гр. Шуменъ, тази призовка длъжникътъ д-ръ В. Карамихаиловъ я получилъ на 12 мартъ 1902 год., а на 14 сжщи мѣсецъ е подалъ жалба до сжщия приставъ, съ която го е молилъ да прѣкрати това изпълнително дѣло, защото по сжщия изпълнителенъ листъ това вземане на Маринъ В. Чируза е било секвестирано въ него за удовлетворение вземането на Шуменското търговско дружество, къмъ длъжника му Маринъ В. Чируза, а слѣдователно Маринъ В. Чируза не е можалъ да продаде спечеленото по изпълнителния му листъ срещу д-ръ В. Карамихаиловъ, когато по законенъ редъ това му право било отнето много по-рано, прѣди да прѣпродаде вземането по сжщия изпълнителенъ листъ на Д. Стателовъ, отъ гр. Шуменъ. Въ такава смисъль д-ръ В. Карамихаиловъ е подалъ частна жалба до мировия сждия,

съ която обжалвалъ дѣйствията на сѫдебния приставъ. Мировиятъ сѫдия съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 май 1902 год., отмѣнилъ дѣйствията на сѫдебния приставъ. Отъ това опрѣдѣление останалъ недоволенъ Д. Стателовъ и подалъ частна възивна жалба въ Шуменския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „съ изпълнителенъ листъ № 1777/900 год., на Шуменския мирови сѫдия, се доказва, че д-ръ В. Карамихаиловъ е билъ осѫденъ да заплати на Маринъ В. Чируза, отъ гр. Шуменъ, сумата 1000 лева златни, лихви и други разноски; 2) отъ направеното писмено условие между Д. Стателовъ и Маринъ В. Чируза, вписани на гърбътъ на самия изпълнителенъ листъ, на което се е подписалъ само Маринъ В. Чируза и подписътъ му завѣренъ отъ нотариуса на 28 мартъ 1902 год., се вижда, че Маринъ В. Чируза е изявилъ, че продава вземането си на Д. Стателовъ срещу дълга му къмъ него, а не е изказано отъ Д. Стателовъ съгласието, че той купува вземането на сѫщия изпълнителенъ листъ; сѫдътъ при това положение счита, че нѣма договоръ за продаването на вземането по въпросния изпълнителенъ листъ върху Д. Стателовъ, защото за да бѫде договорътъ валиденъ, трѣбва да има изложено и съгласието на купувача Д. Стателовъ, което съгласие ще сѫществува само като се впише то въ договора и сѫщиятъ договоръ да се подпише отъ купувача, а за валидностьта на договоритѣ се изисква да има съгласието на договорящитѣ се страни — чл. 8 п. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. При това положение, щомъ нѣма договоръ за покупка отъ Д Стателовъ на въпросния изпълнителенъ листъ, то Д. Стателовъ не може да иска паритѣ по сѫщия листъ за своя смѣтка, а като така искането му е неправилно и трѣбва да се отхвърли, като сѫщеврѣменно и дѣйствията на мировия сѫдия се потвърдятъ, а ония на сѫдебния приставъ се отмѣнятъ; 3) ако се допусте, че Д. Стателовъ е правилно сключилъ договора за покупка на въпросния изпълнителенъ листъ, той за да може да държи прямия длъжникъ отговоренъ спрѣмо себе си, съгласно чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбваше да увѣдоми по-сигуренъ начинъ — съобщение чрѣзъ сѫдебната власть, длъжникътъ д-ръ В. Карамихаиловъ, да не изплаща паритѣ на Маринъ В. Чироза, а на новия прѣобрѣтатель — имѣющъ право Д. Стателовъ, а такова увѣдомление Стателовъ не доказва, че е направилъ. Твърдението му, че му съобщилъ чрѣзъ прѣпорѫчено писмо, като недоказано съ нищо, слѣдва да се отхвърли; твърдението на Д. Стателовъ, че е било съобщено за прѣхвърлянето на д-ръ В Карамихаиловъ отъ сѫдебния приставъ, като е изпратилъ призовката № 2275/902 год., е невѣрно, защото въ тази призовка се кани д-ръ В. Карамихаиловъ да заплати паритѣ на Д. Стателовъ, като повѣреникъ на Маринъ В. Чироза, а не като на собственикъ Д Стателовъ. Слѣдователно, щомъ Д. Стателовъ не е изпълнилъ прѣдписанието на чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да съобщи на длъжника, че той е купилъ изпълнителния листъ отъ Маринъ В. Чироза, той — Д. Стателовъ, не може да има action de poursuiti, лично за своя смѣтка по сѫщия изпълнителенъ листъ срещу д-ръ В. Карамихаиловъ, за това искането му, като неоснователно, слѣдва да се отхвърли, и 4) даже ако се допусне, че Д. Стателовъ е увѣдомилъ д-ръ В. Карамихаиловъ за въпросното прѣхвърляне на вземането, чрѣзъ

призовката на сждебния приставъ отъ 8 мартъ 1902 год., подъ № 2275, или по другъ нѣкой начинъ, то не може да се държи д-ръ В. Карамихаиловъ за отговоренъ да изплати паритѣ на Д. Стателовъ, защото прѣди тази дата, а именно на 6 юний 1901 год., по дълга на Маринъ В. Чироза къмъ Шуменското търговско дружество, въ размѣръ на 3210 лева златни, това му вземане е било секвестирано, въ което се доказва напълно отъ удостовѣрението № 15945. издадено на 19 октомврий 1902 год. отъ сждебния приставъ на II участъкъ въ гр. Щуменъ. Д-ръ В. Карамихаиловъ, който пъкъ отъ тогава съгласно чл 951 ал. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбва да вниса дълга си на сждебния приставъ за смѣтка на Шуменското дружество, иначе, ако тия пари слѣдъ наложения секвестъръ отъ сждебния приставъ — 9 юний 1901 год. ги прѣдаде на Маринъ В. Чироза или на друго лице, което би купило вземането по въпросния изпълнителенъ листъ, съгласно чл. 571, той ще ги изплати още веднажъ на лицето което е наложило секвестъръ — Шуменското търговско дружество, прѣди кредитора Маринъ В. Чироза да е прѣпродалъ вземането си върху Д. Стателовъ. На основание горѣнаведенитѣ съображения, сждътъ намира, че опрѣдѣлението на мировия сждия е правилно издадено за това слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на Д. Стателовъ, к то неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие," - съ опрѣдѣлението си отъ 21 октомврий 1902 год., подъ № 1, потвърдилъ напълно протоколното опрѣдѣление на Шуменския мирови сждия подъ № 465/902 година. — Срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ Д. Стателовъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото неправилно приелъ, че правилата за прѣхвърляне на вземания се отнасяли и до прѣхвърляне на изпълнителнитѣ листове и 2) чл. чл. 84, 107 и 109 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно приелъ, че вземането на Чироза къмъ Карамихаилова е било секвестирано прѣди прѣхвърлянето на изпълнителния листъ върху му.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) Върховниятъ сждъ намира, че по силата на чл. 316 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, могатъ да бждатъ прѣдметъ на прѣхвърляне всички взимания на кредитора. а въ това число и вземанията по изпълнителнитѣ листове. Така сжщо и разпореждането на чл. 317 отъ сжщия законъ, трѣбва да бжде запазено въ всичкитѣ случаи за да може приемательтъ да придобие права спрѣмо трети лица, така щото и по даденото дѣло сегашниятъ касаторъ, като приематель на вземането на Чироза по изпълнителния листъ, издаденъ срещу д-ръ Карамихаилова, бѣше длъженъ да съобщи на послѣдния за това прѣхвърляне. Д. Стателовъ не е направилъ това своеврѣменно и е далъ по тоя начинъ възможность на третитѣ лица да наложатъ секвестъръ върху сумата по изпълнителния листъ, като принадлежаща още на Чироза. Безъ съмнѣние, съобщението на длъжника за прѣхвърлянето на изпълнителния листъ ще стане обикновено чрѣзъ сждебния приставъ, който въ призовката си ще отбѣлѣжи на длъжника, че ще се плати сумата на новия кредиторъ, но това не измѣнява работата, тъй като законътъ не

прѣдписва нѣкой опрѣдѣленъ начинъ за увѣдомяване длъжника. При тия обстоятелства, Шуменскиятъ окржженъ сждъ не е нарушилъ чл. чл. 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е приелъ, че правилата за прѣхвърляне на вземания се отнасяли и до прѣхвърляне на изпълнителнитѣ листове, и 2) Шуменскиятъ окржженъ сждъ не е нарушилъ и чл. чл. 84, 107 и 109 отъ Гражданското сждопроизводство, тъй като е констатиралъ въ опрѣдѣлението си, че секвестърътъ на третото лице е билъ наложенъ прѣди да се съобщи на длъжника Карамихаилова за прѣхвърлянето на изпълнителния листъ върху касатора, а въ такъвъ случай правилно е приелъ, че прѣхвърлянето не може да се противопостави на третото лице.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Д. Стателовъ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окржженъ сждъ № 1, отъ 21 октомврой 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неосновата́телна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 20 — (105) — 14 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на първи септемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеного отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 935, по описа за 1902 год., на Никола Ивановъ, отъ с. Мансарлий, Ямболско, срещу протоколното опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сждъ отъ 28 юний 1900 год.* — Въ заседанието се яви повѣреникътъ на Никола Ивановъ — д-ръ Ан. Ходжевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Сливенскиятъ окржженд сждъ при разглеждане на гражданското частно производство подъ № 406/900 год., по описа на сжщия сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ изпълнителното дѣло подъ № 1/91 год., се вижда, че Сжби Ивановъ е билъ длъжникъ на Никола Ивановъ и послѣдниятъ за удовлетворение на вземането си, е наложилъ възбрана на дюкяна на длъжника си и го е турилъ на публиченъ търгъ съ първоначална оцѣнка 1250 лева, обаче като не сж се явили наддавачи, е поискалъ да стане втора продажба само на $^1/_2$ часть на въпросния дюкянъ и за тази половина не опрѣдѣлилъ цѣната, а посетнѣ въ наддавателния листъ е поставена 1200 лева. Това нарушение е само сжществено споредъ чл. 1037 отъ Гражданското сждопроизводство и влѣче нищожество на извършената продажба, иначе казано, проданьта тъй извършена трѣбва да се унищожи. Оплакването на тжжителя, че не му биде вржчвани призовкитѣ, е неосновательно, защото споредъ чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство, е просрочено и то само отъ формална страна“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 28 юний 1900 год., унищожилъ извършената по изпълнителното дѣто № 1/91 год. публична продань. — Срещу това протоколно опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сждъ Никола Ивановъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ по това дѣло нарущялъ: 1) чл. чл. 221, 222, 223, 224 и 225, въ свързка съ чл. чл. 107 и 136 отъ Гражданското сждопроизводство, за-

щото макаръ процедурата по отношение на Н. Ивановъ да не е била изпълнена, сждътъ е пристжпилъ къмъ разглеждане на дѣлото, и 2) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, защото макаръ и да не е имало оплакване, че имотътъ е билъ продаденъ за цѣна по-долна отъ опрѣдѣлената, обаче сждътъ на това основание е отмѣнилъ опрѣдѣлението на мировия сждия.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: на първо мѣсто касаторътъ се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сждъ е пристжпилъ въ негово отсжтств е къмъ разглеждането на дѣлото при всичко, че процедурата по призоваването му не е била изпълнена. Това оплакване е основателно, защото отъ самата призовка (стр. 30 въ дѣлото) се вижда, че е неправилно съобщена, тъй като въ нея нѣма подписъ на лицето, което я получило, слѣдователно тя не може да се счита за врлчена по принадлежность. По закона призовката трѣбвало да се вржчи или лично на призоваемото лице или пъкъ на домашнитѣ му, но въ едина и въ другия случай тя трѣбва да носи подписа на лицето комуто е вржчена или пъкъ ако е неграмотно да бжде подписано отъ друго лице, обаче въ случая не е направено нито едното нито другото, и сждътъ по сжщество като е счелъ, че призовката по призоваването на касатора е правилно вржчена, при всичко че въ нея не сжществува подписъ на лицето комуто е вржчена, — допусналъ е сжществено нарушение на чл. 107, въ свързка съ чл чл. 221 и 224 отъ Гражданското сждопроизводство. На второ мѣсто касаторътъ се оплаква, че сждътъ по сжщество е унищожилъ извършената продажба за нередовности, за които не е имало оплакване отъ заинтересованата страна въ седмодневенъ срокъ, съгласно прѣдписанието на чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство. И това оплакване е основателно, защото дѣйствително отъ обтжженото опрѣдѣление се вижда, какво окржжниятъ сждъ е унищожилъ проданьта заради такива нередовности, които за да можеха да се вземать въ внимание, е трѣбвало да бждатъ обтжжени, съгласно споменатия чл. 1055, въ седмодневенъ срокъ, нѣщо, което като не е направено, тѣ се явяватъ за покрити съ самия фактъ, че не сж биле обтжжени въ законния срокъ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сждъ отъ 28 юний 1900 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 221 и 224 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия сждъ.

№ 21 — (116) — 16 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, **Антонъ Каблешковъ**, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 130, по описа за 1903 год., на* ***Кръстю Ив.*** *Чешмеджиевъ, отъ гр. Ямболъ, срещу опрѣдѣлението на Сливенския*

окржженъ сждъ отъ 20 ноемврий 1902 год — Въ заседанието се яви адвокатътъ Илия Миларовъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие отъ Т Гатевъ, на Кръстю Ив Чешмеджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Деспа В. Братева, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, обжалвала утвърждающето публичната продань опрѣдѣление на I Ямболски мирови сждия №331/902 год., прѣдъ Сливенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че I Ямболски мирови сждия съ опрѣдѣление № 331/902 год., е утвърдилъ станалата публична продань по изпълнителното дѣло № 948/900 год.; че противъ това опрѣдѣление е подадена отъ длъжника частна жалба, въ която искалъ да бжде отмѣнено опрѣдѣлението, понеже: 1) имотитѣ стрували повече отъ 1000 лева, и 2) имотитѣ биле възложени на взискателя за една много долна цѣна отъ тая, каквато той самъ по-рано е наложилъ; че второто отъ тѣзи оплаквания въ свързка съ чл. чл. 1028 п. 1, 1029 и 1032 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява за основателно, тъй като, както е видно отъ находящитѣ се къмъ дѣлото данни, при произвеждането на проданьта, която не е първа, сж се явили двама души наддавачи: касата — взискатель — и трето лице; но спорѣдъ прѣдписанието на споменатитѣ членове 1029 и 1032, взискательтъ ако при втората и послѣдующитѣ продажби ще вземе участие, той не може да наддава по-малка цѣна отъ тази, която самъ по-рано е опрѣдѣлилъ, вършили ли противното на това той не може да се счита за наддавачъ, както е въ случая касата е наддавала въ послѣдната продань и опрѣдѣлила сума много по-долна отъ първоначалната оцѣнка, каквато тя сама е посочила — а щомъ касата не може да се счете за законенъ наддавачъ при това положение, остава да се е явило за купувачъ само едно лице, а такава продань съгласно п. 1 на чл. 1028 отъ Гражданското сждопроизводство е недѣйствителна, вслѣдствие на което трѣбва да бжде унищожена“, — съ опрѣдѣлението си отъ 20 ноемврий 1902 год., отмѣнилъ онова на речения мирови сждия и унищожилъ продажбата. Кръстю Ив. Чешмеджиевъ, отъ гр. Ямболъ, купувачъ на единъ отъ имотитѣ, подава частна касационна жалба и се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 978, въ свързка съ чл. чл. 931, 1017 ал. 3 и 1037 отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е счелъ, че взискательтъ нѣмалъ право да наддава при втора продажба по-малка цѣна отъ оная, която била първоначално опрѣдѣлена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображенение: чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство, като дава на взискателя алтернативно право — да поеме имота върху себе си спорѣдъ първоначалната му оцѣнка, или же да иска втора продажба — разбира, че взискательтъ не е абсолютно длъженъ да поема върху си имота на цѣната, която даже самъ той първоначално му е опрѣдѣлилъ; а чл. 1037 отъ сжщото сждопроизводство, като допуска да бжде проданенъ имота, при втора продажба по-долу отъ първоначалната му цѣна, не лишава взискателя да конкурира съ другитѣ наддавачи при втората продажба, и слѣдователно, да купи имота за по-долна отъ първоначалната му цѣна, тъй като по разума на чл. чл. 996, 997 и 998 отъ сжщото сждопризводство,

първначалната цѣна се опрѣдѣля не само по волята на взискателя, но и по съгласието изрично или мълчаливо на длъжника подъ прѣдположението, че тази цѣна ще бжде приблизителната пазарна цѣна на имота, но ако това тѣхно прѣдположение не излѣзе вѣрно — както често не излиза вѣрно и когато имотътъ се продаде много по-високо отъ първоначалната му цѣна — нѣма юридическа причина да се стовари за това отговорностьта върху взискателя, въ смисъль да се лиши той отъ общото право, което чл. 1017 дава и нему, както на всѣкой желающъ да купи продаваемия се имотъ на по-долна — пазарната — цѣна. Като е приелъ чрѣзъ обтжженото опрѣдѣление, че взискательтъ нѣмалъ право при втора продажба да наддава по-малко отъ първоначалната опрѣдѣлена отъ него цѣна, Сливенскиятъ окржженъ сждъ е съобразилъ въпрѣки духа на горѣреченитѣ законоположения и за това сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ който случай оплакването въ касационната жалба е основателно

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 20 ноемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 22 — (119) — 16 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети септемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ откритото сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Иванъ Каранджулевъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 112, по описа за 1903 год., на д-ръ Д. К Вачевъ, отъ гр. София срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сждъ отъ 25 юний 1902 година.* — Въ заседанието се яви касаторътъ д-ръ Д. К. Вачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ окржженъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 14 мартъ 1902 год., постановилъ личното задържане на Петъръ Н. Даскаловъ, редакторъ на в. „Свободна Дума", за издължение дългътъ му къмъ д-ръ Д. К. Вачевъ, отъ 280 л., съ 10% лихва и 24 л. разноски по изпълнителниятъ листъ № 2345, отъ 8 май 1901 год., по описъ на II Софийски мирови сждия. Срещу това протоколно опрѣдѣление и двѣтѣ страни подали частни жалби въ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че длъжникътъ П. Даскаловъ моли да се отмѣни опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ, съ което е постановилъ личното му задържане, а взискательтъ д-ръ Д. К. Вачевъ иска съ подадената си жалба да се видоизмѣни сжщото опрѣдѣление, като се увеличи размѣра за личното задържане на длъжника; че съгласно чл. 1073 отъ Гражданското сждопроизводство, не може сждътъ да допусне личното задържане на единъ длъжникъ, когато той — длъжникътъ покаже способъ за изплащане на дълга; че отъ изпълнителния листъ приложенъ къмъ първостепенното дѣло се вижда,

че П. Даскаловъ длъжи на д-ръ Д. К. Вачевъ 280 л. заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 25 августъ 1901 год., както и 24 лева разноски станали по дѣлото; че отъ друга страна длъжникътъ прѣдставлява едно удостовѣрение отъ администрацията на в. „Свободна Дума“ съ дата отъ 14 мартъ н. год., отъ което се вижда, че той — длъжникътъ получава заплата отъ сжщата администрация 70 лева мѣсечно, като редакторъ на в. „Свободна Дума“; че щомъ се установява, че длъжникътъ П. Даскаловъ получава 70 лева мѣсечна заплата и дава съгласието си взискательтъ да наложи секвестъръ на 1/3 часть отъ тая му заплата за изплащане на дълга му по горѣпоменатия изпълнителенъ листъ, то сждътъ намира, че въ разстояние на една година взискательтъ ще се удовлетвори по тоя листъ; че при тия данни и щомъ длъжникътъ указва на способъ за изплащане на дълга му, то искането на взискателя д-ръ Д. Вачевъ за да се допусне личното задържане на Даскалова, не може да бжде уважено. Възражението на повѣреника Хр. Поповъ, че довѣрительтъ не можалъ да бжде гарантиранъ отъ посочения способъ отъ длъжника, не може да се уважи, защото за сега се указва на способа, а въ случай, че длъжникътъ не устои на задължението си и не ще може взискательтъ да се удовлетворява отъ указания способъ, то той — взискательтъ не се лишава отъ възможность да иска задържането на длъжника“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 25 юний 1902 год., опрѣдѣлълъ: „отмѣнява протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 14 мартъ 1902 год. и уважава частната жалба на П. Н. Даскаловъ, а тая на д-ръ Д. К. Вачевъ остава безъ послѣдствие, като неоснователна“.— Срещу това протоколно опрѣдѣление д-ръ Д. К. Вачевъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1072 и 1073, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не е обърналъ внимание на удостовѣрението на сждебния приставъ, поставено на изпълнителния листъ, отъ което се установявало, че длъжникътъ не е указалъ въ срокъ способъ за изпълнение на рѣшението; защото е приелъ за задължителенъ за взискателя указания въ сждебното заседание способъ — една мѣсечна заплата на частно лице отъ друго частно лице — отъ администрацията на в. „Свободна Дума“ и защото като е приелъ тоя способъ противъ волята на взискателя, не е указалъ на основание на кой законъ е направилъ това.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ обтжженото опрѣдѣление, Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като се е основалъ на чл. 1073 отъ Гражданското сждопроизводство и на прѣдставеното отъ длъжникътъ П. Даскаловъ удостовѣрение, издадено му отъ администрацията на в. „Свободна Дума“, отхвърлилъ е искането на д-ръ Д. К. Вачевъ за да се допусне личното задържане на казания Даскаловъ, понеже билъ указалъ на способъ за изплащане на дълга си. Въ случая казаниятъ сждъ е постжпилъ неправилно и несъобразно съ духътъ на закона. Прѣди всичко чл. 1073 като говори за *способъ*, трѣбва да се подразбира такъвъ способъ, който да е прѣдвиденъ въ самия законъ и слѣ-

довательно да е въ състояние да гарантира вземането на взискателя. Апелативниятъ съдъ приема, че съ удържането на 1/3 отъ заплатата на длъжника, която получава отъ администрацията на в. „Свободна Дума“, взискательтъ щѣлъ да се удовлетвори въ разстояние на една година, безъ да обърне внимание, че тая заплата не може да се приравни на чиновническитѣ заплати, за които говорятъ чл. чл. 956—958 отъ Гражданското съдопроизводство, къмъ която я приравнява сѫщиятъ съдъ, понеже постановява да се удържи 1/3 отъ тая му заплата. Отъ самото заглавие на главата, която урежда начина, по който се обръща взискането върху мѣсечнитѣ заплати, се вижда, че тоя способъ се отнася до мѣсечнитѣ и други заплати *само на чиновници*, но не и до заплати на частни лица отъ други частни лица и заведения, нѣщо обяснимо, тъй като Държавата, на която служи чиновникътъ — длъжникъ, е едно безспорно сигурно учрѣждение и съ което длъжникътъ не може да прави никакви посторонни сдѣлки относително получаваната отъ него заплата, тогазъ, когато частнитѣ лица и заведения, не ще съмнѣние, не прѣдставляватъ подобна сигурность за кредиторитѣ — взискатели. Очевидно е, прочее, че законътъ приема като способъ за удовлетворение на едно взискане отъ мѣсечна заплата, когато тая заплата е чиновническа, т. е. заплата отъ Държавата, която, както се каза, прѣдставлява гаранция, че взискательтъ ще се удовлетвори. Да се приеме противното, то би значило да се остави взискательтъ на добрата воля на длъжника, който може да му прѣдстави подобни способни, когато и колкото иска. Апелативниятъ съдъ слѣдователно като е приелъ и приравнилъ къмъ чиновническитѣ заплати, т. е. къмъ прѣдвиденитѣ отъ закона способи, заплатата, която длъжникътъ е получавалъ отъ администрацията на споменатия по-горѣ вѣстникъ, допусналъ е сѫществено нарушение на чл. 1073 отъ Гражданското съдопроизводство, съ свързка съ чл. 956 отъ сѫщото съдопроизводство, вслѣдствие на което опрѣдѣлението му трѣбва да се отмѣни и дѣлото да му се повърне за ново разглеждане.

Водимъ отъ горѣизложеного, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ съдъ отъ 25 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 1073, въ свръзка съ чл. 956 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ съдъ.

№ 23 — (21)—18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на пети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ. Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 145, по описа за 1903 год., на Славъ Паскалевъ, отъ гр Нова-Загора, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ съдъ № 481, отъ 16 октомврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви Славъ Паскалевъ, съ повѣреника си адвоката Ан. Франгя.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Старозагорскиятъ окрѫженъ съдъ съ опрѣдѣлението си отъ 31 май 1901 год., подъ № 995, утвърдилъ

извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 374/99 год., по описа на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ, заведено по взискането на Н. И. Странски, отъ гр. София, противъ Славъ Паскалевъ, отъ гр. Нова-Загора, за 1705 лева и 35 стотинки. Противъ това опрѣдѣление длъжникътъ Славъ Паскалевъ подалъ частна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Славъ Паскалевъ, отъ гр. Нова-Загора, се тѫжи противъ опрѣдѣлението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 31 май 1901 год., подъ № 249, и иска отмѣнението му, понеже при продажбата на имота му за дългъ къмъ Никола Странски, отъ гр. София, и окончателно присѫденъ върху Борисъ Аврамовъ, отъ гр. Нова Загора, не биле спазени при продажбата слѣднитѣ прѣдписания на закона: описътъ не билъ извършенъ въ присѫтствието на взискателя и съобщенията биле подписани въ София, сѫщото и описътъ билъ подписанъ въ София, както и протокола; имотътъ билъ подъ запоръ и нѣмало общинско свидѣтелство, отъ което да се види, че имотътъ е записанъ въ емлячния регистъръ, отъ дѣлото не се виждало да е внесена стойностьта на продадения имотъ, и най-послѣ, че наддавачътъ, върху който е присѫденъ имотътъ, Борисъ Аврамовъ билъ малолѣтенъ, билъ въ момента на купуването на имота, 30 априлъ 1901 год., едва на 20 години и нѣколко мѣсеци. Оплакванията подъ №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 и 9 на частната жалба сѫ неоснователни, тъй като не сѫ направени въ срока прѣдвиденъ въ чл. чл. 1052 и 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за това тия оплаквания не могатъ да се взематъ подъ внимание. Неосновательно е и оплакването, че отъ дѣлото не се виждало да е била внесена стойностьта на продадения имотъ, понеже отъ прѣдставената въ днешното заседание квитанция подъ № 48, се вижда, че сумата е била внесена още на 5 май 1901 год., т. е. въ законния срокъ. Не е основателно и послѣдното оплакване, че купувачътъ билъ малолѣтенъ, та продажбата трѣбвало да се счита за недѣйствителна, тъй като никой законъ отъ дѣйствующитѣ въ страната не запрѣщава на малолѣтнитѣ да купуватъ имоти отъ публиченъ търгъ. Понеже отъ цѣлото производство не се виждатъ никакви нарушения които да правятъ продажбата за не станала и не дѣйствителна, за това трѣбва да се потвърди обжалваното опрѣдѣление", — съ опрѣдѣлението си отъ 16 октомврий 1902 год., подъ № 481, потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това опрѣдѣление сѫщиятъ Славъ Паскалевъ подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдебниятъ приставъ не му съобщилъ своеврѣменно за извършване на описа; 2) чл. чл. 996 и 997 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не се произнесалъ по оцѣнката на имота му, която и не му е била съобщена, когато имотътъ му е билъ оцѣненъ за 300 лева и проданенъ за 1156 лева 57 ст., а той струвалъ повече отъ 4000 лева, и 3) чл. 10 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото утвърдилъ публична продань на недвижимъ имотъ върху непълнолѣтно лице.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: 1) първото оплакване на каса-

тора за нарушението чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно, тъй като той е билъ длъженъ въ законния срокъ да се оплаче срещу действията на сѫдебния приставъ по описа, като смѣта срока именно отъ получването на призовката за описа, макаръ тя и да му е била врѫчена подиръ описа, а той това не е направилъ и не може вече слѣдователно да се оплаква срещу дѣйствията на сѫдебния приставъ по описа; 2) така също е неосновательно и оплакването на касатора за нарушението чл. чл. 996 и 997 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже касаторътъ не се е оплаквалъ въ законния срокъ и срещу дѣйствията на пристава по оцѣнката, която сѫдебниятъ приставъ не е билъ длъженъ да му съобщава, щомъ той е отсѫтствувалъ отъ описа, и 3) Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ приема въ опрѣдѣлението си, че купувачътъ на имота по това дѣло не е билъ пълнолѣтенъ, но мисли, че никой законъ отъ дѣйствующитѣ въ страната не запрѣщавалъ на малолѣтнитѣ да купуватъ имоти отъ публиченъ търгъ. Обаче, споредъ чл. 1035 п. 3, проданьта се счита недѣйствителна, когато имотътъ се е купилъ отъ таково лице, което не е имало право да вземе участие въ купуването, а Върховниятъ сѫдъ вече е изтълкувалъ, че такива лица сѫ и малолѣтнитѣ. По закона, малолѣтнитѣ не могатъ да сключватъ договори (чл. 10 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Вѣрно е, отъ друга страна, че сключенитѣ отъ тѣхъ договори не сѫ по право нищожни, а сѫ само унищожаеми по тѣхно искане. Това обаче, което може да се допусне за доброволнитѣ продажби, не може да се допусне и за принудителнитѣ, тъй като въ послѣднитѣ имотътъ трѣбва окончателно и безвъзвратно да се прѣхвърли, и силата на извършената публична продань не може да се остави на усмотрѣнието на малолѣтния купувачъ съ право да се откаже отъ нея, когато стане пълнолѣтенъ. Ето защо на публична продань могатъ да се явяватъ наддавачи само лица, които сѫ способни да се задлъжатъ безвъзвратно и да купуватъ слѣдователно имоти само пълнолѣтнитѣ. При тия обстоятелства, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като е призналъ, че и малолѣтнитѣ иматъ право да взематъ участие на публична продань и да купуватъ имоти, е постѫпилъ въпрѣки Закона и е нарушилъ чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 481, отъ 16 октомврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 24 — (128) — 18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ. Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Н. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 165, по описа за 1903 год., на Колю Ласковъ, отъ гр. Хасково, срещу протоколното опрѣдѣление на Хасковския окрѫженъ*

съдъ, отъ 3 януарий 1903 год. — Въ заседанието се яви адвоката Илия Миларовъ, повѣреникъ на Колю Ласковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу протоколното опрѣдѣление на Хасковския градски мирови сѫдия отъ 13 септемврий 1902 год., съ което се отмѣняватъ дѣйствията на сѫдебния приставъ при Хасковския окрѫженъ сѫдъ, I участъкъ, по изпълнителното му дѣло № 593/901 год., заведено по взискането на Колю Ласковъ, отъ гр. Хасково, противъ Кузманъ Я Павлитовъ, отъ сѫщия градъ, за 264 лева и 20 ст., Колю Ласковъ подалъ частна жалба въ Хасковския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „сѫдътъ намира, че частната жалба на Колю Ласковъ, подадена противъ протоколното опрѣдѣление на Хасковския градски мирови сѫдия № 86/902 год., като неоснователна, слѣдва да се остави безъ послѣдствие, тъй като отъ разпитанитѣ прѣдъ мировия сѫдия свидѣтели се установява, че длъжникътъ К. Павлитовъ съ секвестирания казанъ си е прѣварявалъ ракия и спиртъ, като пивоварь, а отъ заключението на вѣщитѣ лица питани сѫщо прѣдъ мировия сѫдия излазя, че стойностьта на секвестирания казанъ не надминава 300 лева, въ който случай, съгласно чл. 859 п. 9 отъ Гражданското сѫдопроизводство, той не може да бѫде секвестиранъ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 януарий 1903 год, потвърдилъ първостепенното протоколно опрѣдѣление. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Колю Ласкодъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ по това дѣло чл. 32 отъ Закона за сѫдебнитѣ пристави и чл чл. 145 и 146 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ, че жалбата на К. Павлитовъ е правилно подадена, при всичко, че тя е подадена до окрѫжния сѫдъ, когато по закона е трѣбвало да бѫде подадена до мировия сѫдия, въ какъвто случай не може да се счита, че има подадена жалба отъ Павлитова.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключенито на прокурора, взе въ съображение: по силата на чл. 146 отъ Гражданското сѫдопроизводство, всичкитѣ прѣпирни, които възникватъ по изпълнението, се разрѣшаватъ отъ този сѫдия, въ околията на когото се изпълнява рѣшението. Отъ дѣлото обаче се вижда, че Кузма Павлитовъ е подалъ частната си жалба срещу дѣйствията на пристава по описа не до надлежния мирови сѫдия, а до Хасковския окрѫжния сѫдъ и тоя послѣдниятъ сѫдъ вмѣсто да остави тая жалба безъ разглеждане, като неподлежаща на разглеждане отъ него, той е прѣпратилъ на мировия сѫдия за надлежно разпореждане. Противната страна е възразявала, че въпросната жалба, като подадена до некомпетентенъ сѫдъ, е трѣбвало да се остави безъ разглеждане, но казаниятъ окрѫженъ сѫдъ, основайки се на прѣдписанията на чл. чл. 201 и 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е приелъ противното. Сѫжденията на сѫда по сѫщество въ това отношение сѫ неправилни и несъобразни съ разпорежданията на закона. Прѣди всичко въ тия послѣднитѣ членове се прѣдвиждатъ само случаитѣ, въ които жалбитѣ се оставатъ безъ движение до като ищецътъ прѣдстави извѣстни допълнителни приложения или свѣдения, безъ обаче въ тѣзи случаи да се говори за такива жалби, които сѫ адресирани умишлено

или по погрѣшка до некомпетентенъ съдъ. Въ конкретния случай окръжниятъ съдъ не е ималъ законно основание да се занимава съ прѣпращането на жалбата въ компетентния съдъ, а трѣбваше да я остави просто безъ разглежеане, като неподсъдна нему, тъй като той (съдътъ) не може да прави разпореждания въ полза на една отъ странитѣ и въ врѣда на другата, понеже съ това си дѣйствие нарушава принципа на равноправностьта на странитѣ въ гражданския процесъ, толкозъ повече, че съ подаването на жалбата въ некомпетентния съдъ, противната страна е имала вече придобити права. Прочее, Хасковскиятъ окръженъ съдъ, като е приелъ противното на това, нарушилъ е закона — чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, за това и оплакването на касатора въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** протоколното опрѣдѣление на Хасковския окръженъ съдъ отъ 3 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окръженъ съдъ.

№ 25 — (136) — 23 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на десети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 186, по описа за 1903 год., на Захария, Стана (Ставра), Анастасия и Щерю Яневи (Иванови), отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Варненския окръженъ съдъ отъ 23 януарий 1903 год.* — Въ съдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Захария, Стана (Ставра), Анастасия и Щерю Яневи, отъ гр. Варна, чийто ипотекиранъ имотъ билъ проданъ на публиченъ търгъ и възложенъ върху ипотекарния кредиторъ, дружеството „Бѫдѫщность“, обжалвали утвърждающето тази продань опрѣдѣление № 282/902 год., на I Варненски мирови съдия, прѣдъ Варненския окръженъ съдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 23 януарий 1903 година, потвърдилъ онова на мировия съдия, по слѣдующитѣ съображения: 1) „оплакването на тѫжителитѣ, че изпълнителниятъ листъ билъ даденъ на съдебния приставъ не отъ самия взискатель — дружеството „Бѫдѫщность“, а отъ Иванъ К. Поповъ, дѣловодитель на сѫщото дружество, е неосновательно, тъй като отъ пълномощното на Ив. К. Поповъ, дадено му отъ управителния съвѣтъ на кредитното акционерно дружество „Бѫдѫщность“ съ дата 1 май 1900 год., вписано въ търговския регистъръ при съда и публикувано въ „Държавенъ Вѣстникъ“ се вижда, че нему изрично му е дадено право да ходатайствува по изпълнителни листове, издадени въ полза на дружеството „Бѫдѫщность;“ 2) неосновательно е оплакването, че сѫщиятъ дѣловодитель е нѣмалъ пълномощно да купува имоти за смѣтка на дружеството, тъй като отъ изпълнителното производство се вижда, че продажбата не е станала, но че имотътъ

е възложенъ на дружеството „Бѫдѫщность" по чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, прочее, това възражение е неумѣстно, тъй като то би интересувало самото дружество, но не и длъжницитѣ, и 3) оплакването за нарушение чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е тоже неумѣстно, тъй като възложениятъ имотъ върху дружеството е билъ ипотекиранъ върху това послѣдното и съ изпълнителния листъ е искалъ изпълнението на тази ипотека, а защото за продажбата на този имотъ длъжникътъ само се съгласилъ, като го е далъ подъ залогъ на кредитора, независимо отъ това не се прѣдставляватъ и доказателства, че длъжницитѣ не притежаватъ и други имоти освѣнъ тоя продадениятъ". Съ касационната си жалба сѫщитѣ се оплакватъ, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 1029—1017 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е приелъ, че дѣловодительтъ на дружеството Ив. Поповъ, могалъ да купи имота за смѣтка на дружеството, макаръ и да нѣмалъ за това специялно пълномощно; 2) чл. 26 отъ Закона за сѫдебнитѣ пристави, въ свързка съ чл. 59 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ дѣлото нѣмало доказателства, а сѫдътъ се осланялъ на справки, които самъ е правилъ, за че Иванъ Поповъ ималъ пълномощно да прѣдставлява дружеството „Бѫдѫщность" прѣдъ сѫдебния приставъ, и 3) чл. 979 п. 2, въ свързка съ чл. 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не имъ е обявилъ да му прѣдставятъ доказателство, за че освѣнъ продадениятъ имотъ другъ тѣ нѣматъ.

За да се произнесе по тази касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 1017 отъ Гражданското сѫдопризводство, като говори за особена довѣреность, има прѣдъ видъ наддавачъ, който не е взискатель, а желае да купи продаваемия се имотъ чрѣзъ повѣреникъ, та на общо основание трѣбва да го снабди съ особена за това довѣреность, едно, за да изрази въ нея своето съгласие за покупката, и друго, за да се стовари върху ясно опрѣдѣлено лице отговорностьта въ случая, прѣдвиденъ отъ чл. 1033 отъ сѫщото сѫдопроизводство. Когато, обаче, взискательтъ е далъ обща довѣреность на друго лице да дѣйствува вмѣсто него въ изпълнителното му производство, това лице не е длъжно да има и специялна довѣреность, за да иска възлагането на имота върху него въ случая, прѣдвиденъ отъ чл. 1029 на сѫщото сѫдопроизводство, защото възлагането на имота върху взискателя е едно естествено отъ изпълнителното производство послѣдствие, което се налага отъ самия законъ — отъ чл. 1029 — и защото въ тоя случай дѣйствующето отъ негово име лице не го ангажирва, понеже не наддава, освѣнъ въ границитѣ на взимането му, ва удовлетворение на което то има вече обща отъ него довѣреность. Въ противенъ на тая смисъль като иска да се тълкуватъ чл. чл. 1017 и 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, първото касационно оплакване е неоснователно; 2) съ справката, която е направилъ въ находящитѣ се въ канцелярията му търговски регистъръ, окрѫжниятъ сѫдъ искалъ да провѣри, презумцията, че и длъжницитѣ сѫ знаяли, какво Ив. К. Поповъ е билъ дѣйствително дѣловодитель на дружеството „Бѫдѫщность" и за това прѣзъ цѣлото изпълнително производство не сѫ правили възражение или оплакване, съ

силата на чл. 1052 отъ Гражданското съдопроизводство, когато речениятъ Ив. К. Поповъ се явявалъ отъ начало и до край, като дѣловодитель на реченото дружество — взискатель. Прочее, нѣма съществено нарушение на указанитѣ въ второто касационно оплакване чл. 26 отъ Закона за съдебнитѣ пристави и чл. 59 отъ Гражданското съдопроизводство и слѣдователно, това оплакване е неоснователно, и 3) чл. 284, който, въ свързка съ допълнението на чл. 979 отъ сжщото съдопроизводство, е прѣдметъ на третото касационно оплакване, се отнася до първостепенни въ първата инстанция дѣла, когато странитѣ не съзнаватъ важностьта на нѣкое обстоятелство, за което нѣматъ никакви доказателства, и въ такъвъ случай обаче тоя членъ не задължава съда, а му дава право да покани странитѣ да си прѣдставятъ такива доказателства, което ако не направи, не имъ дава поводъ за касационно оплакване. За това и послѣдното оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Захария, Стана (Ставра), Анастасия и Щерю Яневи (Иванови), срещу опрѣдѣлението на Варненския окръженъ съдъ, отъ 23 януарий 1903 год., като неоснователна съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 26 — (142) — 26 септемврий 1903 год. Въ името на НеговоЦарско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета год. въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 205, по описа за 1903 год., на Степанъ Минасянъ и Сима Минасянъ, отъ гр. Пловдивъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ съдъ № 82, отъ 21 февруарий 1903 година.* — Въ заседанието се явиха Т. А. Ислиянъ, повѣреникъ на Степанъ Минасянъ и д-ръ Т. Гатевъ, повѣреникъ на Атанасъ Г. Станчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ апелативенъ съдъ при разглеждане гражданското частно производство № 588/902 год., заведено по частната жалба на Степанъ и Сима Минасянъ, отъ гр. Пловдивъ, противъ опрѣдѣленията на Пловдивския окръженъ съдъ отъ 29 юний 1902 год., подъ № 1371 и 21 августъ с. г. подъ № 1471, съ които е оставена безъ послѣдствие жалбата противъ дѣйствията на съдебния приставъ по изпълнителното дѣло № 741/902 год., като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Степанъ и Сима Минасянъ, отъ гр. Пловдивъ, се тѫжатъ противъ опрѣдѣленията на Пловдивския окръженъ съдъ, отъ 29 юний и 21 августъ 1902 год., подъ №№ 1371 и 1471, съ които сѫ оставени безъ послѣдствие частнитѣ имъ жалби противъ дѣйствията на съдебния приставъ, а била утвърдена продажбата на единъ ханъ съ хамбаря, ипотекирани на Атанасъ Г. Станчевъ и иска отмѣнението имъ, понеже биле описани и продадени освѣнъ ипотекиранитѣ ханъ съ хамбаръ, но и три отдѣления нови хамбари, отпослѣ построени, единъ берберски дюкянъ съ вънкашенъ дворъ, и 2) че отъ даннитѣ по дѣлото, отъ обявлението, отъ ипотечния актъ, както и отъ протокола по присѫж-

дането на имота, се вижда, че продадениятъ имотъ се включава въ границитѣ обозначени въ ипотечния актъ, така, че ако има нѣкакви подобрения направени върху ипотекирания имотъ (за което нѣма доказателства, освѣнъ едно удостовѣрение, въ което се казва, че е молилъ наслѣдодателя на частнитѣ тѫжители да му се разрѣши постройката на новъ хамбаръ), по чл. 8 отъ Закона за ипотекитѣ, ползуватъ главния имотъ; въ случая новопостроенитѣ хамбари въ двора на Хана съставляватъ неотемленна часть отъ ипотекирания ханъ. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено, частнитѣ жалби се явяватъ за неоснователни", — съ опрѣдѣлението си отъ 21 февруарий 1903 год., № 82, потвърдилъ първостепеннитѣ опрѣдѣления. — Срещу това опрѣдѣление Степанъ Минасянъ и Сима Минасянъ подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 8 отъ Закона за ипотекитѣ и чл. чл. 284, 285, 628, 629, 630, 995, 1052, 1053, 1054 и 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приелъ, че подъ думата „подобрение" могли да се разберътъ и съвършено нови постройки и че нѣмало доказателства, че сѫ биле правени нови постройки и защото не се произнесалъ върху заявлението имъ, че сѫдебниятъ приставъ билъ описалъ въ описа си освѣнъ новопостроения хамбаръ и единъ берберски дюкянъ, вънкашенъ дворъ и пр., а така сѫщо не се произнесалъ и върху искането имъ да стане мѣстенъ огледъ.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ правилно признава въ опрѣдѣлението си, че и съвършено нови постройки, построени на ипотекирано мѣсто, съставляватъ подобрение на имота и се считатъ за ипотекирани заедно съ мѣстото. Законътъ прокарва и тукъ началото, че сградата отстѫпва на мѣстото, което при това не би могло да се продаде отдѣлно отъ сградата. При тия обстоятелства, оплакването на касаторитѣ за нарущението чл. 8 отъ Закона за ипотекитѣ се явява неоснователно. Отъ друга страна, не може да се признае за сѫществено опущението, което е направилъ Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като не се е произнесалъ върху искането на касаторитѣ да стане мѣстенъ огледъ, понеже той констатира въ опрѣдѣлението си, че продадениятъ имотъ се включава въ границитѣ обозначени въ ипотечния актъ, отъ което слѣдва, че не е билъ продаденъ отдѣленъ дворъ съ отдѣлни постройки и то такъвъ, който да не влиза въ границитѣ на ипотечния актъ. При тия обстоятелства и оплакването на касаторитѣ за нарущението чл. чл. 284, 285, 629, 630 и други отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Степанъ Минасянъ и Сима Минасянъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 82, отъ 21 февруарий 1903 год, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 27 — (149) — 25 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Н Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 228, по описа за 1903 год., на Деспина Д. Захарияди, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ съдъ отъ 16 ноемврий 1902 год.* — Въ съдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: по взискането на братя А. Паница, отъ гр. Варна, била продадена на публиченъ търгъ кѫщата на длъжницата имъ Деспина Д. Захарияди, отъ сѫщия градъ, и тази продажба, чрѣзъ която кѫщата била възложена на наддавача Д. А. Паница, била утвърдена съ опрѣдѣление № 2749/901 год., на Варненския окрѫженъ съдъ. Срещу това опрѣдѣление Деспина Д. Захарияди подала апелативна жалба прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 16 ноемврий 1902 год., потвърдилъ онова на окрѫжния сѫдъ, по слѣдующитѣ съображения: „че частната тъжителка Деспина Драгомирова иска унищожение извършената продажба, защото сѫдебниятъ приставъ не ѝ врѫчвалъ призовкитѣ чрѣзъ консула, тъй като тя била гръцка поданица; че това ѝ домогване не може да бѫде уважено, защото това обстоятелство не е било извѣстно на пристава, и защото тя е приемала всичкитѣ призовки и опрѣдѣлението по утвърдяване продажбата безъ всѣко възражение, че въ такъвъ случай оплакването е несвоеврѣменно. Що се отнася до второто оплакване, че не трѣбвало да се утвърдява продажбата, защото Димитръ А. Паница нѣмалъ право да подписва и прѣдставлява фирмата братя А Паница“, е неосновательно, прѣдъ видъ, че отъ прѣдставения „Държавенъ Вѣстникъ“ бр. 57|99 год., се вижда, че на Димитъръ А. Паница е прѣдоставено това право да подписва фирмата „братя А. Паница“, че въ случая не е нуждно да се прѣдставлява пълномощие, защото фирмата се е ликвидирала слѣдъ смъртьта на Статъ А. Паница, а не че е продължавала речената фирма.“ — Сѫщата Деспина Д. Захарияди подава частна касационна жалба и се оплаква, че Руссенскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 629, въ свързка съ чл. чл. 1017 ал. 2, 1018, 1022 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. 212 отъ Закона за устройството на сѫдилищата и чл. 61 отъ Закона за настойничеството, защото Д. А. Паница при наддаването не е внесалъ никакъвъ залогъ, и слѣдъ възлагането на имота върху му, не е внесалъ стойностьта му, а пъкъ той не е могалъ да купи имота за смѣтка на фирмата, понеже въ това врѣме, както било видно отъ апелативното производство, тя била ликвидирала поради смъртьта на Статъ А. Паница, па и съпругата на послѣдния не му е дала и не е могла, като настойница на дѣцата си, да му даде пълномощно да купи имота; 2) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото описътъ билъ извършенъ въ присѫтствието на упълномощеното отъ Д. А. Паница и Мария Ст. Паница лице, което нѣмало право на пълномощникъ по чл. 212 отъ Закона за сѫдоустройството, и 3) чл. 1018 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото не е присѫтствувалъ чиновникъ отъ мѣстната полиция при проданьта.

За да се произнесе по тази касационна жалба, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: съгласно чл. чл. 706 и 729 отъ Гражданското сждопроизводство, касационни оплаквания се допущатъ само срещу окончателнитѣ рѣшения или опрѣдѣления на послѣднитѣ инстанции по сжщество, а съгласно чл. 4 отъ Закона за устройство на сждилищата, Върховниятъ касационенъ сждъ не рѣшава по сжщество дѣлата. Отъ тука слѣдва, че прѣдъ Върховниятъ касационенъ сждъ не могатъ се прави нови оплаквания по въпроси, които не сж били достояние прѣдъ послѣдната инстанция по сжщество, защото провѣрката на такива оплаквания, бидейки нови, изисква оцѣнка по сжщество на отнасящитѣ се къмъ тѣхъ въпроси, а такава оцѣнка е отъ компетентностьта само на сждилищата по сжщество. Споредъ това, всичкитѣ три оплаквания въ касационната жалба по настоящето дѣло не подлежатъ на обсжждане по касационенъ редъ, защото прѣдъ послѣдната инстанция по сжщество не е билъ възбуденъ отъ интересующата се страна нито въпросъ за не внасянето отъ страна на купувача въ прѣдвидения отъ чл. 1022 на Гражданското сждопроизводство срокъ стойностьта на имота, който въпросъ е прѣдметъ на първото оплакване въ касационната жалба, нито въпросъ за качеството на пълномощникъ на лицето, което отъ името на Д. А. Паница и Мария Ст. Паница е подписано въ описа, който въпросъ е прѣдметъ на второто оплакване въ касационната жалба, нито въпросътъ, който е прѣдметъ на послѣдното оплакване въ сжщата касационна жалба, че полицейски чиновникъ не е присжтствувалъ при проданьта. Прочее, всичкитѣ тия три оплаквания като неумѣстни, сж неоснователни.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Деспина Д. Захарияди, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 16 ноемврий 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 28 — (165) — 30 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 272, по описа за 1903 год., на Илия Димитровъ Задгорски, отъ с. Мехремъ-Бей, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 21 септемврий 1902 год., подъ № 491,* — Въ заседанието се явиха Илия Д. Задгорски, съ повѣреника си Н. Обретеновъ и В. Константиновъ, повѣреникъ на Михалъ Димитровъ

Обстоятелствата на дѣлото сж: на основание прѣдставениятъ изпълнителенъ листъ отъ взискателитѣ Георги А. Измирлиевъ и Н. Дачевъ, сждебниятъ приставъ е произвелъ публична продань на имотитѣ на длъжника Илия Димитровъ Задгорски. Сега този послѣдниятъ се оплаква, че съ опрѣдѣлението си, съ което е потвърдилъ продажбата, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 1021 п. 2, въ свързка съ

чл. 1035 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, защото продължилъ сждебниятъ приставъ продажбата до 6 часа слѣдъ обѣдъ безъ обявление, и 2) чл. чл. 1011, 1052 и 1054 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждебниятъ приставъ не е могалъ да тури по-малка цѣна отъ оная въ емлячнитѣ книги и защото обявления за проданьта нѣмало, та нѣмало що да обжалва въ седмодневенъ срокъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че сждебниятъ приставъ е продължилъ продажбата до 6 часа, но това негово дѣйствие не може да се признае за касационенъ поводъ, тъй като то е послужило въ полза на длъжника, както правилно разсжждава апелативниятъ сждъ, и 2) второто оплакване на касатора сжщо е неоснователно, защото той, ако е считалъ дѣйствията на сждебния приставъ при оцѣнката и обнародването на обявленията за неправилни, дълженъ е билъ да ги обжалва въ прѣдвидения отъ закона срокъ, за да може сега Върховниятъ касационенъ сждъ да ги провѣри.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ намира прѣдметната жалба за неоснователна и за това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Илия Димитровъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 21 октомврий 1902 год., подъ № 491, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 29 — (171) — 1 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ *гражданско дѣло № 289, по описа за 1903 год., на Баласа Пенкова Неновица, отъ гр. Ямболъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Сливенския окржженъ сждъ отъ 16 ноемврий 1902 година.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Т. Тодоровъ, повѣреникъ на Черню Георгиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: II Ямболски мирови сждия съ опрѣдѣлението си отъ 30 августъ 1902 год., подъ № 134, утвърдилъ извършената публична продань по изпълнителното дѣло № 248/900 год., по описа на сждебния приставъ при Сливенския окржженъ сждъ IV участъкъ, заведено по взискането на Александъръ П. Узуновъ, отъ село Дюкменя (К.-Агашко), противъ Баласа П. Неновица Влахова, отъ гр. Ямболъ, за 40 лева. Противъ това опрѣдѣление длъжницата Баласа Пенкова Неновица подала частна жалба въ Сливенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че Баласа Пенкова Неновица, отъ гр. Ямболъ, е подала частна жалба противъ опрѣдѣлението на II Ямболски мирови сждия отъ 30 августъ т. год., издадено по утвърдяване продажбата по изпълнителното дѣло подъ № 248/900 год., на сждебния приставъ на IV Ямболски участъкъ, и иска отмѣнението му съгласно чл. единственъ отъ Гражданското сждопроизводство, публикуванъ въ „Държавенъ Вѣст-

никъ“ брой 168 отъ 7 августъ 1902 год., че кжща до 1000 лева, оцѣнена по емлячнитѣ регистри, не можела да бжде продадена, че въ това положение на дѣлото, слѣдва да се приеме, че продажбата на двора е извършена при сжществуването стария законъ, защото макаръ законътъ да е публикуванъ на 7 августъ т. год. и продажбата е извършена въ сжщия день, но този законъ не е билъ извѣстенъ на сждебния приставъ“,— съ протоколното си опредѣление отъ 16 ноемврий 1902 год., оставилъ частната жалба на Баласа П. Неновица безъ послѣдствие, като неоснователна. — Срещу това протоколно опредѣление сжщата Баласа П. Неновица подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 979 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 43, 44 и 46 отъ Конституцията, защото е счелъ, че допълнението на чл. 979 не е имало още сила на законъ на 7 августъ 1902 год., тъй като сждебниятъ приставъ не е можалъ да знае въ това врѣме сжщото допълнение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на Черню Георгиевъ и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: както се вижда отъ дѣлото, касаторката се е оплаквала, че сждебниятъ приставъ не е трѣбвало, прѣдъ видъ прѣдписанието на закона за допълнение на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, обнародванъ въ брой 168 на „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 7 августъ 1902 год., да продава имота й, понеже струвалъ по-долу отъ 1000 лева, обаче, Сливенскиятъ окржженъ сждъ е оставилъ безъ послѣдствие това й оплакване, защото продажбата е извършена при сжществуването на стария законъ, тъй като макаръ споменатиятъ по-горѣ законъ да е публикуванъ на 7 августъ 1902 год., въ който день е била извършена и продажбата, но той (законътъ) не е билъ извѣстенъ на пристава. Съ други думи казано, споменатиятъ окржженъ сждъ приема, че този законъ не е влѣзалъ въ сила и дѣйствие сжщиятъ день, въ който е билъ обнародванъ. Прочее, явява се въпросъ, който именно подлежи въ данния случай на разрѣшение, отъ кой моментъ влизатъ въ сила и дѣйствие законитѣ въ страната. Освѣнъ основниятъ законъ — Конституцията — нѣма другъ специяленъ законъ или друго нѣкое законно разпореждане, които да уреждатъ тая материя. Обаче, ако се вникне въ глава X отъ основния законъ, специялно въ послѣдната алинея на чл. 46, ще трѣбва да се приеме, че вотиранитѣ отъ Народното събрание закони влизатъ въ сила и дѣйствие отъ момента на обнародването имъ въ „Държавенъ Вѣстникъ“, друго тълкуване не може да се даде на споменатата статия, а да се приеме противното, то би значило да се прѣиначи ясниятъ смисълъ на основния законъ и да се създаде по тоя начинъ съ рѣшение едно законоположение. Дѣйствително има страни, като Франция, Белгия и др., гдѣто законитѣ влизатъ въ сила и дѣйствие нѣколко дена слѣдъ обнародването имъ, но въ тия страни има специялни законоположения (чл. 1 отъ code civil) които опрѣдѣлятъ точно кога закона влиза въ сила. Въ Англия обаче, гдѣто нѣма подобно законоположение и Конституцията на която е имала голѣмо влияние върху създателитѣ на нашата Конституция, законътъ е задължителенъ за всички отъ момента на обявяването въ парламента, че тоя законъ е

санкциониранъ отъ краля. Слѣдователно, като се вземе прѣдъ видъ самия фактъ, че у насъ освѣнъ разпорежданията на чл. 46 отъ Конституцията, нѣма другъ специяленъ законъ, както напр. въ Франция, който да урежда тая материя, то не може да се дойде до друго заключение, освѣнъ, че законътъ влиза въ сила и дѣйствие отъ момента на обнародването му. Прочее, окрѫжниятъ сѫдъ като е приелъ, че Законътъ за допълнение на чл. 979 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не е билъ въ сила въ деня на обнародването му, нарушилъ е сѫществено прѣдписанията на закона — чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. — За това и оплакването на касаторката въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 ноемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 30 — (172) — 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокуроръ Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданското дѣло № 290, по описа за 1903 год., на Кръстю М. Диловски, отъ гр. Орхание, срещу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1903 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви Кръстю М. Диловски, съ повѣреника си адвоката П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ при разглеждането на гражданското частно производство № 532, по описа за 1902 год., заведено по частната възивна жалба на Петко Николовъ и др., отъ гр. Орхание, противъ опрѣдѣлението на Орханийския мирови сѫдия № 101, отъ 23 мартъ 1902 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че съ частната си жалба отъ 24 май 1902 год., вх. № 2297, Петко Николовъ, Минчо Вълковъ и Христо Цоловъ, отъ гр. Орхание, кредитори на длъжника Дяконъ Николай Атанасовъ, молятъ отмѣнението на опрѣдѣлението на Орханийския мирови сѫдия № 101, отъ 23 мартъ 1902 год. и унищожението на утвърдената съ това опрѣдѣление публична продажба, на туй основание, че сѫдебниятъ приставъ не билъ спазилъ прѣдписанията на закона по издаване обявления за проданьта, а съ туй е станалъ причина за да не се явятъ наддавачи и имотътъ да не може да получи съотвѣтствующа стойность; че отъ прѣглеждането на изпълнителното дѣло подъ № 571/901 год., дѣйствително се вижда, че сѫдебниятъ приставъ не е изпълнилъ разпорежданията на чл. чл. 1007, 1008 и 1011 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫщиятъ приставъ се е ограничилъ да прати обявление за проданьта до общинския кметъ на съсѣдната община Лѫженска, безъ обаче такива обявления да изпрати до общинското управление, въ района на което се намиратъ продаваемитѣ имоти на длъжника и безъ да бѫдатъ залепени такива на продаваемия имотъ. На-

рушението на тия членове отъ закона е съществено, защото съ недаването на надлежната гласность на продажбата, последната става известна само на малцина, а това има за резултатъ продаване имота съ нищожна цена; тъй че извършенитѣ опущения, отъ сѫдебния приставъ, както това се установява и отъ прѣдставеного удостовѣрение № 1158, отъ 14 май 1902 год., на Орханийското градско общинско управление, е сѫществено нарушение и влѣче слѣдъ себе си унищожението на проданьта; че разпорежданията на чл. 1054 оть Гражданското сѫдопроизводство, не се отнася и за кредиторитѣ на длъжника, а слѣдователно и жалбата на частнитѣ тѫжители по туй частно призводство не може да счита за просрочена; че вънъ отъ това съ недостатъчната публикация се постига отстранението на едно голѣмо число купувачи, тъй че и по чл. 1035 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, може да се постанови недѣйствителностьта на проданьта", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 27 януарий 1903 год., отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и унищожилъ публичната продажба. — Срещу това протолкого опрѣдѣление Кръстю М. Диловски подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окрѫженъ бѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 1035 п. 2 и 1054 отъ Гражданского сѫдопроизводство, защото приелъ, че жалбата на тѫжителитѣ-кредитори срещу дѣйствията на сѫдебния приставъ не била просрочена и че имало отстранени наддавачи.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да рѣши това дѣло, взе въ съображение: когато чл. 1035 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, провъзгласява публичната продань за недѣйствителна поради отстранението на наддавачи при извършването й, той има прѣдъ видъ дѣйствителното отстранение на такива, а не едно косвено отстранение на наддавачи поради това, че сѫдебниятъ приставъ не е изпълнилъ прѣдписанитѣ отъ закона формалности за публикуването на обявленията. Окрѫжниятъ сѫдъ е забравилъ въ случая, че повечето отъ правилата на изпълнителното производство именно иматъ за цѣль да обезпечатъ придобиването на по-висока цѣна за имота при продаването му, като се привлѣкатъ къмъ наддаване повече лица. Но неспазването на прѣдписанитѣ формалности трѣбва да бѫде отстрането отъ заинтересованатѣ лица съ оплаквания, заявени срещу сѫдебния приставъ въ законнитѣ срокове, каквото е трѣбвало да стори и по настоящето дѣло длъжникътъ, ако е намиралъ, че сѫдебниятъ приставъ не изпълнява правилата на закона за обнародването на обявленията за проданьта. За това окрѫжниятъ сѫдъ неправилно е призналъ, че въ случая е имало такова отстранение на наддавачи, каквото разбира чл. 1035 п. 2 отъ Гражнското сѫдопроизводство и съ това си дѣйствие е нарушилъ тоя членъ. Той е нарушилъ така сѫщо и чл. 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е призналъ, че жалбата на кредиторитѣ не била просрочена, тъй като постановлението на тоя членъ не се отнасяло и до тѣхъ. Кредиторитѣ обаче по закона не могатъ да иматъ повече права отъ своя длъжникъ и ако тѣ могатъ да дѣйствуватъ, защото послѣдниятъ бездѣйствува, тѣ трѣбва да прѣдявятъ оплакванията си въ сѫщия срокъ, въ който може да направи това и тѣхния длъжникъ. Ако пъкъ тѣ могатъ да дѣйству-

ватъ самостоятелно, тѣ сѫ длъжни така сѫщо да пазятъ сроковетѣ прѣдписани въ чл. 1054 и въ другитѣ членове отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тия срокове сѫ задължителни за всичкитѣ лица, които взиматъ участие въ изпълнителното производство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл 107, въ свързка съ чл. чл. 1035 п. 2 и 1054 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 31 — (186) — 4 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло 328, по описа за 1903 год., на К. Трифоновъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 7 февруарий 1903 год.* — Въ заседанието се яви Д. Баталовъ.

Обстоятелствата сѫ: Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „частнитѣ тѫжители И. Д Леви и Д. Баталовъ, молятъ да се отмѣни опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 ноемврий 1901 год., съ което е унищожена продажбата по изпълнителното дѣло № 439/99 год., отъ сѫщото това дѣло се вижда, какво по-рано е била обявена продажбата на имота, обаче не станала, по неявката на наддавачи, вслѣдствие на което е била обявена втора продажба. Отъ наддавателния списъкъ при сѫщата продажба се вижда, какво сѫ се явили и други наддавачи освѣнъ П. Мангачевъ и Т. Ачковъ, които слѣдъ наддаването сѫ се отказали и искали да имъ се повърне залога, който имъ е билъ и повърнатъ, обаче отъ това тѣхно отказване не може да се счете, че не е имало повече наддавачи, защото то е станало слѣдъ свършване на наддаването, а щомъ като това е така и щомъ като тази продажба е втора, то продадениятъ имотъ макаръ и да не е получилъ цѣната, обявена при първата продажба, то сѫдътъ намира, че съгласно чл. чл. 498 и 956 отъ Гражданското сѫдопроизводство, втората продажба е станала правилно", — съ опрѣдѣлението си отъ 7 февруари 1903 год., утвърдилъ продажбата на двѣ мѣста, произведена по взискането на Д. Баталовъ и И. Д. Леви, срещу длъжника имъ Н. Трифоновъ. — Срещу горното опрѣдѣление К. Трифоновъ, наслѣдникъ на покойния Н. Трифоновъ, подава касационна жалба и въ нея се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 1041 и 948 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото присѫдилъ имота върху ипотекарния кредиторъ по-долу отъ ипотечната цѣна, и 2) чл. 1028 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защо валидиралъ публичната продань при единъ наддавачъ.

Върховниятъ касационъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на Д. Баталовъ и заключението на прокурора, взе въ съ-

ображение: 1) оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 629, 1041 и 948 отъ Гражданското сждопроизводство не е основателно, защото при втора продань имотътъ може да се продаде по-долу отъ ипотечната цѣна, както се вижда отъ разпорежданието на чл. 950 отъ Гражданското сждопроизводство, и 2) оплакването за нарушението на чл. 1028 отъ Гражданското сждопроизводство, не се оправдава отъ производството на дѣлото, тъй като повече отъ единъ наддавачъ е имало, както се вижда отъ наддавателния листъ Обстоятелството, че нѣкои отъ тѣхъ сж поискали залога си не упорочва продажбата, защото това е станало слѣдъ като е била наддадена по-висока цѣна.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационниятъ сждъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на К. Трифоновъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 7 февруарий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 32 — (191) — 4 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българскки Князь Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хиговъ, Ив Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 342, по описа за 1903 година, на Стоянъ П. х Андрѣевъ, Георги Н. Захариевъ и наслѣдницитѣ на Сотиръ Андоновъ, отъ гр. Пещера, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 17 мартъ 1903 год. подъ № 150.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждането на гражданското частно производство подъ № 658/902 год., заведено по частната възивна жалба на Теофану К. Захариева, отъ гр. Пещера, противъ опрѣдѣлението на Татаръпазарджишкия окрѫженъ сждъ отъ 6 юлий 1902 година, като взелъ прѣдъ видъ: „Теофану К. Захариева, отъ гр. Пещера, се тжжи противъ опрѣдѣленията на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 6 юлий 1902 година, подъ №№ 420, 421 и 422, съ които се отмѣняватъ дѣйствията на сждебния приставъ по изпълнителното дѣло № 387/900 год., относително описването имотитѣ на длъжника й Захария Н. Захариевъ и е искала отмѣнението имъ, понеже не биле се потжжили противъ дѣйствията на сждебния приставъ въ срока прѣдвиденъ въ чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство. И дѣйствително отъ обстоятелствата на дѣлото се вижда, че описътъ е билъ извършенъ отъ сждебния приставъ на 30 май 1902 год, а оплакванията противъ това дѣйствие на пристава сж биле подадени на 19 и и 26 юний сжщата година, слѣдователно, не въ седмодневенъ срокъ, както прѣдписва чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство. Прочее, веднажъ установено, че оплакването не е било направено въ прѣдвидения отъ закона седмодневенъ срокъ отъ извършване на дѣйствието, то Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ неправилно е отмѣнилъ въпроснитѣ дѣйствия на сждебния приставъ, за което ще трѣбва да се отмѣнятъ обжалванитѣ опрѣдѣления като неправилно издадени“, — съ опрѣдѣлението

си отъ 17 мартъ 1903 год., № 150, отмѣнилъ първостепеннитѣ опредѣления подъ № № 420, 421 и 422 и оставилъ безъ послѣдствие частнитѣ жалби на Стоянъ П. х. Андрѣевъ, Сотиръ Андоновъ и Георги Захариевъ. — Срещу това опредѣление Стоянъ П. х. Андрѣевъ, Георги Н. Захариевъ и наслѣдницитѣ на Сотиръ Андоновъ подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е приелъ, че разпорежданията на тоя членъ относително седмодневния срокъ, се отнасяли и до оплакванията, които могатъ да подаватъ трети лица, не защото не сѫ били спазени прѣдписанитѣ отъ закона правила по описа и оцѣнката на имота, а защото сѫдебниятъ приставъ е пристѫпилъ къмъ описа на единъ недвижимъ имотъ, който се намира въ владѣнието на сѫщитѣ трети лица.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ обтѫженото опредѣление, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ безъ да влѣзе въ сѫществото на самия споренъ въпросъ, отмѣнилъ е опредѣлението на първостепенния сѫдъ прѣдъ видъ на това, че касаторитѣ не биле направили оплакването си срещу дѣйствията на сѫдебния приставъ, по описа въ прѣдвидения въ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство седмодневенъ срокъ. Въ случая казаниятъ апелативенъ сѫдъ е допусналъ сѫществено нарушение на закона, като е приелъ, че тоя седмодневенъ срокъ е задължителенъ и по отношение на касаторитѣ въ настоящето производство. Прѣди всичко, сѫщиятъ сѫдъ е изпусналъ изъ прѣдъ видъ обстоятелството, че тѣ (касаторитѣ) сѫ трети лица по това производство, на които не е правено никакво съобщение по описа на имота, а безспорно е, че прѣдвидениятъ въ чл. 1052 срокъ, както това се вижда много ясно отъ самия му текстъ и както това е разяснено вече многократно отъ Касационния сѫдъ, се отнася до ония оплаквания, които само странитѣ по изпълнителното производство — *взискательтъ и длъжникътъ* могатъ да правятъ, когато сѫдебниятъ приставъ не е спазилъ прѣдвиденитѣ отъ закона правила по описа и оцѣнката на имота. Сѫщиятъ срокъ обаче не може да се прилага и по отношение на третитѣ лица, които се оплакватъ, какво е станало и въ случая, че сѫдебниятъ приставъ е описалъ недвижими имоти, находящи се въ тѣхно фактическо владѣние, тъй като тѣ не сѫ били увѣдомявани, както се каза и по-горѣ, за тия му дѣйствия, слѣдователно, тѣ не сѫ могли да знаятъ, че находящиятъ се въ тѣхно владѣние имотъ е билъ описанъ, въ какъвто случай, до извършването на продажбата, тѣ могатъ да обжалватъ тия дѣйствия на пристава. Прочее, щомъ Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е приелъ, че прѣдвидениятъ въ чл. 1052 седмодневенъ срокъ се отнася и до третитѣ неучаствующи въ изпълнителното производство лица, то е постѫпилъ въпрѣки прѣдписанието на закона и съ това е допусналъ сѫществено нарушение на чл. 629, въ свързка съ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касаторитѣ въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ отъ 17 мартъ

1903 год., подъ № 150, защото е нарушенъ чл. 629, въ свързка съ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 33 — (225) — 13 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи октомврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 365, по описа за 1903 год, на Костаки Н. Керемекчиевъ, отъ гр. София, за прѣгледъ рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 8 юний 1900 год, подъ № 93, по новооткрито обстоятелство.* — Въ заседанието се явиха Костаки Н. Керемекчиевъ, съ повѣреника си Гаврилъ Орошаковъ и Г. Згуревъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие на изпълнителитѣ на завѣщанието на покойния Букурешки митрополитъ Панаретъ Рашевъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: въ молбата си Костаки Н. Керемекчиевъ иска прѣглеждането рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 8 юний 1900 год., № 93, на основание писмото на Г. Д. Начевичъ отъ 11 февруарий 1903 год., което има слѣдующето съдържание: „София, 11 февруарий 1903 година. Многоуважаемий господине К. Керемекчиевъ. Извинете гдѣто забавихъ толкова много да отговоря на писмото Ви отъ 29 януарий. Причината на това закъснѣване е, че не се чувствувахъ добрѣ съ здравето си прѣзъ послѣднитѣ седмици. Истина е, че азъ съмъ автора на окончателното завѣщание на покойния Ви роднина, Митрополита Панарета Рашевъ. За разпрѣдѣлението на сумитѣ, които се завѣщаваха, азъ си послужихъ съ нѣколко по прѣдишни проекти, въ които бѣше привлѣкло вниманието ми обстоятелството, че на Васъ се завѣщаваше една сравнително много малка сума. Като забѣлѣзахъ това на стареца, той ми отговори почти буквално слѣдующето: „оставамъ му по-малко отъ колкото му се пада, понеже и други пѫть съмъ му помагалъ". Отъ тия думи додохъ още тогава до извадя, че негово високопрѣосвещенство се отказваще отъ заемитѣ, които Ви е правилъ до тогава и въ санкция на това негово рѣшение ви отпущаше въ завѣщанието си една по-малка сума отъ колкото би Ви отпусналъ безъ това обстоятелство. Азъ не мога иначе да си обясня поискването назадъ по-послѣ сумата, за която ми пишете, освѣнъ послѣдствие на нѣкой натискъ отъ страна на окрѫжающитѣ го и послѣдствие на неговия умственъ упадъкъ прѣзъ неговитѣ послѣдни години. Приемете, уважаемий г-не Керемекчиевъ, увѣрението на моето високо почитание: (подп.) Г. Д. Начевичъ". Очевидно става, прочее, отъ съдържанието на горѣцитираното писмо, че молительтъ има за цѣль съ показанията на свидѣтеля Г. Д. Начовичъ да допълни извършеното по надлежния редъ завѣщание въ смисълъ, че покойниятъ завѣщатель, негово прѣосвещенство, е подарилъ дължимата сума по записъ на К. Н. Керемекчиевъ. Тази молба по начало не може да бѫде уважена, тъй като извършенитѣ по надлежния редъ актове, какъвто е завѣщателниятъ актъ

на покойния митрополитъ Панаретъ Рашевъ, не могатъ да се оборватъ или допълватъ съ свидѣтелски показания, както се вижда отъ смисълътъ на чл. чл. 325 и 326 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: молбата на Костаки Н. Керемекчиевъ, за прѣгледъ рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 8 юний 1900 год., подъ № 93, като неоснователна, съ силата на чл. 707 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 34 — (232) — 15 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети октомврий хиляди деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ. Ив. Караджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 402, по описа за 1903 год., на Аника Триндафилова, отъ гр Бургазъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 31 януарий 1903 година.* — Въ заседанието се явиха адвокатитѣ, д-ръ Д. Вачевъ и Янчевъ, повѣреници на Аника Триндафилова.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: „че Никола Саропуло, отъ гр. Карнобатъ, се потѫжилъ пртивъ опрѣдѣлението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 19 септемврий 1901 год., подъ № 1285, съ което не е утвърдена публичната продажба на два дюкяна двуетажни, находящи се въ гр. Бургазъ, принадлежащи на Аника Триндафилова, понеже имотътъ не билъ присѫденъ върху взискателя по цѣната въ описа, а за 7000 лева, вслѣдствие на което е молилъ да се отмѣни въпросното опрѣдѣление и се утвърди извършената продажба, понеже първоначалната оцѣнка била 4000 лева, а той вземалъ имота за повече, за 7000 лева. Че отъ дѣлото е видно, че за ипотекарния дългъ на Аника Триндафилова, къмъ частния тѫжитель, биле сѫ извадили на публична продань ипотекарнитѣ имоти: 1) два дюкяна, построени на 71·60 кв. метра, оцѣнени за 4000 лева; 2) мѣсто въ гр. Бургазъ, ул. № 42, отъ 332 кв. метра, съ една кѫща двуетажна, оцѣнени тоже за 4000 лева, отъ които продажбата на първитѣ не се е състояла, а на послѣднитѣ по искането на взискателя е отложена. Понеже по първитѣ имоти — двата дюкяна, продажбата не се е състояла, взискательтъ искалъ съгласно чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да му се присѫди имота за 7000 лева, сума много по-голѣма отъ първоначалната оцѣнка, която е била 4000 лева, и по която оцѣнка на врѣмето не е правено никакво възражение, то приставътъ съвършено справедливо е присѫдилъ имота върху взискателя, за това ще трѣбва да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление, като се утвърди въпросната продажба. Възражението на възиваемата страна, че имотитѣ имали една обща оцѣнка отъ 8000 лева, е неосновательно, понеже не се оправдава отъ даннитѣ по дѣлото, въ които явствува, че имотитѣ сѫ биле оцѣнени по отдѣлно — двата дюкяна, които сѫ присѫдени върху частния тѫжитель, сѫ оцѣнени за 4000 лева, а дворътъ съ кѫщата, тоже за 4000 лева“, — съ опрѣдѣлението си отъ 31 януарий 1903 год., подъ № 57, отмѣнилъ опрѣдѣ-

лението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ и утвърдилъ продажбата на два дюкяна, принадлежащи на длъжницата Аника Триндафилова. — Срещу горното опрѣдѣление Аника Триндафилова подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 629, въ свързка съ чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото поставили за първоначална цѣна на имота не ипотекарното вземане, а една произволна сума; 2) чл 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, защото потвърдилъ продажбата върху два дюкяна, направени на 71 кв метра, а не върху 41 кв. метра мѣсто, въ какъвто билъ издаденъ изпълнителния листъ; 3) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото невѣрно и въпрѣки даннитѣ на дѣлото твърдѣлъ въ рѣшението си, че въ ипотечния актъ имотитѣ биле оцѣнени отдѣлно по 4000 лева всѣкой единъ, и 4) чл. 4 отъ Закона за ипотекитѣ и чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото раздѣлилъ ипотекарниятъ имотъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) оплакването за нарушението на чл. 629, въ свързка съ чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, не може да се уважи, защото поставената отъ взискателя оцѣнка на имота е била извѣстна на длъжницата Аника Триндафилова и ако тя не е била доволна, обязана е била да обжалва дѣйствието на пристава въ това отношение въ седмодневенъ срокъ, както задължава чл. 1052 отъ Гражданското сѫдрпроизводство; 2) оплакването за нарушението на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 24 отъ Закона за ипотекитѣ, сѫщо е неосновително, защото въ случая има подобрение на имота, както правилно разсѫждава апелативниятъ сѫдъ въ опрѣдѣлението си отъ 17 януарий 1901 год., подъ № 28, а пъкъ извѣстно е, че всѣко подобрение е въ полза на ипотеката; 3) оплакването за чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неосновательно, прѣдъ видъ на изложенитѣ въ първия пунктъ съображения, и 4) послѣдното оплакване за нарушението на чл. 4 отъ Закона за ипотекитѣ и чл. 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫщо е неосновательно, защото това оплакване като относяще се до описа, страната е била длъжна да го направи въ седмодневенъ срокъ отъ деньтъ на описа (чл. 1052 Гражданско сѫдопроизводство), за да има право сега Върховниятъ касационенъ сѫдъ да го провѣри.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Аника Триндафилова, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 31 януарий 1903 год., като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

— —

№ 35 — (237) — 20 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и трета година въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Ка

блешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 414, по описа за 1903 год., н. I-вото българско застрахователно дружество „България", срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 559, отъ 18 ноемврий 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ при разглеждане частното гражданско производство № 391/902 год., по описа на сжщия сждъ, заведено по частната жалба на застрахователното дружество „България", противъ протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окржитенъ сждъ отъ 21 май 1902 год., съ което е оставена безъ послѣдствие жалбата му противъ резолюцията на Казанлъшкия нотариусъ, като ваелъ прѣдъ видъ: „че застрахователното дружество „България" обжалвало прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окрженъ сждъ отъ 21 май 1902 год., съ което се остава безъ послѣдствие жалбата му противъ резолюцията по искането му да се издаде крѣпостенъ актъ — и иска да се отмѣни, като се уважи искането му, обаче послѣдното не може да се уважи и отъ този сждъ, защото искането му да се издаде крѣпостенъ актъ се отхвърля възъ основа, че върху сжщия имотъ има наложена запрѣтителна статия, а пъкъ нотариуса щомъ се удостовѣри, че върху подобенъ имотъ има запрѣщение, той, съгласно чл. чл. 50 и 79 отъ Закона за нотариуситѣ, ме може да издаде крѣпостенъ актъ до гдѣто не се снеме запрѣщението върху му; слѣдователно, речениятъ нотариусъ правилно е отказалъ да издаде искания крѣпостенъ актъ, вслѣдствие и на което слѣдва частната жалба да се отхвърли, като неоснователна, а обжалваното протоколното опрѣдѣление да се потвърди", — съ опрѣдѣлението си отъ 18 ноемврий 1902 год., подъ № 559, потвърдилъ онова на Старозагорския окрженъ сждъ. — Срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ I-вото българско застрахователно дружество „България" подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 801 и 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, и чл. чл. 50, 79, 82, 83 и 85 отъ Закона за нотариуситѣ, защото неправилно отказалъ издаването на крѣпостенъ актъ.

Върховниятъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, за както мировиятъ сждия, така и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ сж отказали издаването на крѣпостенъ актъ, възъ основание чл. чл. 50 и 79 отъ Закона за нотариуситѣ, макаръ страната, сега касаторъ, и да е искала това издаване по силата на опрѣдѣление за извършена публична продань. Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ мисли, че и въ тоя случай мировиятъ сждия не може да издаде крѣпостенъ акъ, до гдѣто не се снематъ наложенитѣ запрѣщения. Обаче, апелативниятъ сждъ бѣше длъженъ да направи различие между случаитѣ, когато се иска издаването на крѣпостенъ актъ по доброволна продажба и когато се иска издаването на такъвъ по публична продань. Въ втория случай публичната продажба отмѣнява всички наложени запрѣщения и нотариуситѣ или мировиятъ сждия може да откаже издаването на крѣпостенъ актъ въ тоя случай само тогава, когато върху имота е лежало такова запрѣщение,

което е правило невъзможно самото извършване на публичната продажба, както това се вижда и отъ постановлението на чл. 82 отъ Закона за нотариуситѣ, споредъ който „сѫществуването на запрѣтителната статия за отчуждаването на недвижимитѣ имоти не прѣпятствува и не запрѣщава на съставянето на акта за прѣминаването на тоя имотъ къмъ друго лице, ако въ запрѣтителната статия нѣма указания, че владѣлецътъ или собственикътъ се е лишилъ отъ правото за разпореждането съ своя имотъ". Споредъ тоя законъ мировиятъ сѫдия въ случая е могълъ да откаже издаването на крѣпостенъ актъ, само ако установяваше, че запрѣщението се касае до неотчуждението на имота по силата на Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, а не и при сѫществуването на запрѣтителни статии, наложени отъ разни кредитори на длъжника. За това Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ като не е констатиралъ характера на запрѣщенията, наложени върху продадения на публиченъ търгъ имотъ и като е отказалъ издаването на крѣпостенъ актъ само за това, че е имало запрѣщения върху имота, е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 50, 79 и 82 отъ Закона ца нотариуситѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 559, отъ 18 ноемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство,въ свързка съ чл. чл. 50, 79 и 82 отъ Закона за нотариуситѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 36 — (238) — 20 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель. Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 408, по описа за 1903 год, на Сиса Пенева, отъ гр. Търново, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 26 септемврий 1902 год.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ Ив. Славовъ, повѣреникъ на Сиса Пенева.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ, съ което е оставилъ безъ послѣдствие жалбата на Сиса Пенева, отъ гр. Търново, за признаването й привилегирована кредиторка, на основание чл. 739 отъ Търговски законъ, сѫщата Сиса Пенева подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 376 и 377 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание рѣшението № 215 на Търновския окрѫженъ сѫдъ и удостовѣрението № 287, на сѫдебния приставъ при Търновския окрѫженъ сѫдъ; 2) чл. чл. 396 и 397 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание самопризнанието на К. Пенчевъ, повѣреникъ на апелатора; 3) чл. чл. 431 п. 3 и 434 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защого допусналъ на апелатора да възразява по единъ въпросъ за привилегия, по който въпросъ се е

произнесалъ вече Търновскиятъ окржженъ сждъ съ влѣзлото си въ законна сила рѣшение № 215; 4) чл. чл. 630 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съобразилъ, че нѣмало привилегированъ изпълнителенъ листъ и че немало несъстоятелность, когато странитѣ не сж възразявали по този въпросъ, и 5) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 739 отъ Търговския законъ, защото не съобразилъ рѣшението си съ закона, по силата на който произходящата отъ зестра креанса е привилегирована, та и безъ фалидъ трѣбвало да бжде прѣдпочетена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: единъ отъ главнитѣ мотиви, на основание на който апелативниятъ сждъ е оставилъ безъ послѣдствие жалбата на Сиса Пенева е този, че въ случая нѣмало несъстоятелность, та да може да се приспособи чл. 739 отъ Търговския законъ. Съображението на Русенския апелативенъ сждъ е съвършено правилно, тъй като жената по силата на чл. 739 отъ Търговския законъ, има право да вземе обратно имотитѣ, които й сж дадени зестра, въ случай на несъстоятелность на съпруга, каквато по това дѣло не е констатирина. Прочее, отъ казаното слѣдва, че оплакването на касаторката, развито въ устнитѣ обяснения на повѣреника й, за нарушението на чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 739 отъ Търговския законъ, както и другитѣ й оплаквания, които иматъ сжщата смисълъ, се явяватъ неоснователни.

Прѣдъ видъ на горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Сиса Пенева, срещу опрѣделението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 26 септемврий 1902 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 37 — (241) — 19 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ Н. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ на 3 октомврий 1903 година *гражданско дѣло № 409, по описа за 1903 год., на Пауна Г. Маринова Бояджи, отъ гр. Каваклий, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 22 януарий 1903 година, подъ № 40.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пауна Г. Маринова Бояджи, отъ гр. Каваклий, заявила искъ противъ българското училищно настоятелство, отъ сжщия градъ, за 4000 лева, срещу отчужденото й съ силата на княжеския указъ № 212/97 год. мѣсто, въ полза на реченото училищно настоятелство. Въ исковото си прошение тя казва, че била принудена да заяви тоя искъ, защото като заявила недоволство отъ цѣната, която администрацията й прѣдложила за това мѣсто, Сливенскиятъ окржженъ управитель не искалъ да приеме заявлението й за недоволство, а билъ казалъ, че който не е доволенъ отъ цѣната, да си заведе искъ. Сливен-

скиятъ окръженъ съдъ съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1901 год., уважилъ искътъ ѝ въ размѣръ само на 1279 лева, по слѣдующитѣ съображения: „ищцовата страна за доказване на иска си е искала експертиза отъ вѣщи лица, които да оцѣнятъ стойностьта на отчужденото мѣсто, който е била извършена и вѣщитѣ лица съ рапорта си отъ 9 юний 1901 год. даватъ мнѣние, че отчужденото на Пауна Г. Маринова мѣсто е струвало прѣзъ 1897 год., когато е отчуждено, отъ 13—15 лева кв. метъръ, а сега 10—12 лева кв. метъръ; отвѣтникътъ не отрича, че отъ Пауна Г. Маринова е отчуждено 426·40 кв. метра мѣсто за постройка на българската черква въ гр. Каваклий и училищна градина, но възразява, че цѣната опрѣдѣлена отъ вѣщитѣ лица е висока и главно искътъ ѝ билъ заведенъ не въ сроковетѣ и правилата по специялния законъ за отчуждение на недвижими имоти за държавна и обществена полза, нѣщо което е подигалъ и въ първото заседание по дѣлото и съ протокола на съда (29 априлъ 1900 год.), е разрѣшено въ положителна смисъль — че правилно и въ срокъ е заведенъ. При тѣзи данни на дѣлото искътъ се явява основателенъ, но касателно размѣра му съдътъ намира, че наистина оцѣнката на вѣщитѣ лица е твърдѣ висока, че като се яма прѣдъ видъ какво е отчуждено мѣсто въ Каваклий — не особено търговско село, при това е отчуждено за една цѣль отъ обществена полза — построяване на черква и училище, намира, че стойностьта на квадратния метъръ отчужденото мѣсто не надминава 3 лева, въ какъвто размѣръ се присъжда и на ищцата, като разноскитѣ по дѣлото се прѣхванатъ съразмѣрно искането и присъждането по между странитѣ“. — Окръжниятъ съдъ далъ право на странитѣ да апелиратъ. И двѣтѣ страни сѫ апелирали прѣдъ Пловдивския апелативенъ съдъ, който по възбудения отъ отвѣтната страна въпросъ за неподсѫдность на дѣлото прѣдъ втората инстанция, като взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреникътъ на Каваклийското църковно училищно настоятелство, иска да му се даде възможность да обжалва рѣшението на Сливенския окръженъ съдъ прѣдъ Върховния касационенъ съдъ, тъй като съгласно чл. 39 отъ Закона за отчужденията, рѣшението подлежи на касационно обжалване, обаче, вслѣдствие въвеждането страната въ заблуждение отъ страна на съда, била подадена противъ рѣшението възивна жалба; че отъ книжата по дѣлото се вижда, че Сливенскиятъ окръженъ съдъ се е ръководилъ при издаването на рѣшението си отъ Закона за отчужденията за държавна и обществена полза; че макаръ въ исковата молба да е казано че не сѫ биле изпратени книжата по отчуждението въ съда отъ страна на окръжния управитель, обаче, къмъ сѫщата молба има прѣписи отъ тѣзи книжа и съдътъ при издаването на рѣшението си се е ръководилъ отъ тѣхъ, а като така това рѣшение подлежи на обжалване прѣдъ Касационния съдъ, а не прѣдъ апелативния съдъ“, — съ опрѣдѣлението си отъ 22 януарий 1903 год., подъ № 40, оставилъ и двѣтѣ апелативни жалби безъ разглеждане и прѣкратилъ апелативното производство. — Съ касационната си жалба Пауна Г. Маринова се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ съдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 39, въ свързка съ чл. чл. 32 и 33 отъ Закона за отчужденията и чл. 662 отъ Гражданското съдопроизводство, защото счелъ дѣлото, бидейки за отчуждение, за неподсѫдно нему, безъ

да е взелъ прѣдъ видъ, че то било заведено по исковъ редъ съ заплащане на обикновенитѣ сѫдебни мита, а не по реда прѣдвиденъ въ Закона за отчужденията и че ако сѫ биле прѣдставени нѣкои книжа по отчуждението на имота, то е било за да се докаже, че имотътъ de facto е отнетъ, но редовно отчуждение е нѣмало, понеже нѣма и сѫдебно рѣшение за това.

За да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върховниятъ касационенъ сѫдъ взе въ съображение: чл. 662 отъ Гражданското сѫдопроизводство, на който се основава касационната жалба, е неприложимъ въ случаитѣ, какъвто е настоящиятъ, когато вслѣдствие на отчуждение на недвижими имоти за държавна или обществена полза се издаватъ отъ окрѫжнитѣ сѫдилища рѣшения за обезщетение на отчужденитѣ мѣста; такива рѣшения не подлежатъ на апелъ и къмъ тѣхъ не се отнася чл. 662 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото, споредъ чл. 39 отъ специялния Законъ за отчужденията, на който тоже се осланя касационната жалба, тѣ се извзиматъ изъ компетентностьта на апелативнитѣ сѫдилища и се обжалватъ само по касационенъ редъ прѣдъ Върховния сѫдъ. Обстоятелството, че по това дѣло е заявенъ редовенъ искъ съ плащане на сѫдебнитѣ мита, както и обстоятелството, че Сливенскиятъ окрѫженъ управитель е станалъ причина да се заявява такъвъ искъ, понеже не приелъ заявлението, съ което Пауна Маринова Бояджи изразила недоволство отъ прѣдложената й цѣна отъ администрацията — тия обстоятелства не могатъ да иматъ значение, защото нито отъ волята на окрѫжния управитель, въ случай че е била такава — а въ такъвъ случай тя би могла да се отмѣни по надлежния редъ, нито отъ назначението на лицето, което е могло, ако бѣше знаяло, да прѣдяви правата си безъ да плаща излишни сѫдебни мита, нито отъ погрѣшката на Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който е далъ право на апелъ, не зависи и слѣдователно не може да се измѣни установениятъ отъ специялния Законъ за отчужденията редъ, споредъ който рѣшенията на окрѫжнитѣ сѫдилища за обезщение на отчуждени за държавна и обществена полза недвижими имоти, подлежатъ не на апелативно, а на касационно обтѫжване. Другъ би билъ въпросътъ, ако по исковъ редъ се търси не обезщетение за имота, а самата собственость на имота поради неправилно отчуждение. Прочее, въ дания случай, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ се е съобразилъ съ прѣдписанието на чл. 39 отъ Закона за отчужденията и не е нарушилъ нито тоя нито другитѣ цитирани въ касационната жалба чл. чл. 32 и 33 отъ сѫщия законъ, нито чл. 662 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това оплакването за нарушението на тия законоположения е неосновател но.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Пауна Г. Маринова Бояджи, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 22 януарий 1903 год., подъ № 40, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 38 — (244) — 20 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 425, по описа за 1903 год., на Иванъ Митевъ, отъ гр. Стара Загора като трето лице, за отмѣна на опрѣдѣлението № 639, на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 май 1900 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Теню Митевъ, отъ с. Чохлаково, усиновилъ двѣ дѣца съ силата на едно опрѣдѣление отъ 5 май 1900 год., подъ № 639, на Старозагорския окрѫженъ сждъ, което надлежно било обнародвано чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ" брой 181 отъ 1900 год., и на 1 мартъ 1902 год. се поминалъ. Братъ му Ив. Митевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ молба отъ 26 февруарий 1903 год., иска отъ Върховния касационенъ сждъ на основание чл. чл. 705 п. 3 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство, като трето неучаствующе лице, да се отмѣни реченото опрѣдѣление № 639/900 год., защото то накърнявало интереситѣ му, тъй като той бидейки братъ на умрѣлия, билъ неговъ наслѣдникъ и защотото имало нарушение на чл. чл 23—39 отъ Закона за признаване на незаконнороденитѣ дѣца и пр.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора и като взе прѣдъ видъ: че прѣдвиденото въ чл. чл. 705 п. 3 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство, на трети неучаствующи въ едно дѣло лица, не се отнася до дѣло за усиновяване, тъй като такива дѣла иматъ за цѣль да установятъ само гражданското състояние на участвующитѣ въ тѣхъ лица, а не да се разрѣши нѣкакъвъ граждански споръ по между имъ, **опрѣдѣлява**: молбата на Ив. Митевъ, за отмѣна на опрѣдѣлението № 639, на Старозагорския окрѫженъ сждъ отъ 5 май 1900 год, съ силата на чл. чл. 705 п. 3 и 708 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 39 — (245) — 20 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ първо гражданско отдѣление, на шести октомврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на пркоурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Лазаръ Горановъ *гражданско дѣло № 426, по описа за 1903 год., на Марчо Русевъ, отъ гр. Чирпанъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окрѫженъ сждъ отъ 9 мартъ 1903 год.* — Въ сждебного заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Старозагорскиятъ окрѫженъ сждъ при разглеждането на гражданското частно производство № 590/902 год., заведено по частната жалба на Марчо Русевъ, отъ гр. Чирпанъ, противъ опрѣдѣлението на I Чирпански мирови сждия отъ 10 октомврий 1902 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че Ст. Д. Кавръковъ, отъ гр. Чирпанъ, като

повѣреникъ на Ив. Т. Пакета, отъ сѫщия градъ, съ заявление до извънщатния сѫдебенъ приставъ въ гр. Чирпанъ, подъ вх. № 2057, отъ 27 августъ 1902 год., е молилъ последния да приведе въ изпълнение изпълнителния листъ подъ № 2917, отъ 7 мартъ 1895 год., срещу осѫденитѣ Марчо, Василка, Иванка и Владка Русеви и Кица Костакева, отъ гр. Чирпанъ, като наслѣдници на покойния Дѣлю Русевъ, отъ сѫщия градъ, да заплатятъ на Ив. Т. Пакетовъ 316 лева и 90 ст., заедно съ 42 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, обаче, по този изпълнителенъ листъ Марчо Русевъ и др, съ заявление до сѫдебния приставъ отъ 29 августъ 1902 год., сѫ молили да не се привежда въ изпълнение изпълнителния листъ, защото тѣ сѫ биле отказали отъ наслѣдството на покойния са братъ Дѣлю Русевъ и че не владѣяли неговитѣ имоти, вслѣдствие на което и сѫдебниятъ приставъ е отказалъ да приведе въ изпълнение изпълнителния листъ. Тази резолюция на сѫдебния приставъ се явява неоснователна, защото отъ изпълнителния листъ е видно, че длъжницитѣ сѫ биле винаги на сѫдъ още прѣзъ 1895 год. и сѫ осѫдени като наслѣдници на Дѣлю Русевъ да заплатятъ казаната сума безъ да сѫ направили възражение прѣзъ цѣлото течение на процеса и сѫ оставили да влѣзе въ законна сила рѣшението и слѣдъ като взискательтъ се сдобилъ съ изпълнителенъ листъ и поискалъ привеждането му въ изпълнение, тѣ едва прѣзъ 1897 година сѫ заявили, че се отказватъ отъ наслѣдството, което се вижда отъ удостовѣрението подъ № 1427, отъ 11 февруарий 1897 год., издадено отъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, това отказване на длъжницитѣ сѫдътъ го счита несвоеврѣменно, съгласно чл. 217 отъ Закона за наслѣдството, въ който е казано, за наслѣдници, които не владѣятъ въ дѣйствителность наслѣдството и не се бъркатъ въ дѣлата му, по които сѫ призовани прѣдъ сѫда, като отвѣтници по наслѣдството, сроковетѣ за съставяне описъ и за размислюване върху приемане наслѣдството, се изчисляватъ отъ деньтъ, който е назначенъ за тази цѣль отъ сѫда, значи отвѣтницитѣ могатъ да заявяватъ да имъ се дадатъ извѣстни срокове да обмислятъ да ли приематъ наслѣдството или не, това нѣщо длъжницитѣ не сѫ направили, макаръ и да сѫ биле призовани като отвѣтници и наслѣдници на Дѣлю Русевъ, за да отговарятъ за дълга на покойния си братъ Дѣлю Русевъ, а напротивъ тѣ сѫ приели да отговарятъ за дълга му и въ послѣдствие сѫ биле осѫдени, щомъ сѫ биле приели да отговарятъ като наслѣдници на Дѣлю Русевъ и не сѫ направили възражение, че тѣ сѫ се отказали отъ наслѣдството му. Презумцията е, че тѣ сѫ приели наслѣдството по право и не може слѣдъ като сѫ биле осѫдени да се отказватъ, а щомъ това е така, тѣ сѫ длъжни да отговарятъ по изпълнителния листъ и че мировиятъ сѫдия правилно е издалъ опрѣдѣлението си № 695, отъ 10 октомврий 1902 год., съ което е отмѣнилъ резолюцията на сѫдебния приставъ, поставена върху заявлението на Ст. Д. Кавръковъ отъ 30 августъ 1902 год.", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 9 мартъ 1903 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Марчо Русевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството, защото е

приелъ, че наслѣдницитѣ сж солидарно отговорни за изплащането на наслѣдственитѣ дългове, когато тия членове постановяватъ съвършено противното, и 2) чл. 801 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съ влѣзлото въ законна сила рѣшение сж осждени да заплатятъ дълга на покойния си братъ, но не солидарно, обаче, съ опрѣдѣлението си мировиятъ сждия е призналъ съвършено противното на това, което значи, че съ опрѣдѣление се отмѣнява влѣзло въ законна сила рѣшение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ опрѣдѣлението на Чирпанския мирови сждия отъ 10 октомврий 1902 год., подъ № 695, сжщиятъ сждъ е приелъ (гледай послѣдния мотивъ), че изпълнителниятъ листъ „слѣдва да се изпълни въ цѣлость, противъ когото да било отъ тѣхъ, защото и другитѣ наслѣдници на едно наслѣдство сж *солидарно отговорни* спрѣмо дълга, който сж наслѣдили". Това опрѣдѣление е потвърдено напълно, безъ никакво видоизмѣнение отъ Старозаговския окржженъ сждъ, отъ което трѣбва да се разбира, че и тоя послѣдниятъ сждъ, както и мировиятъ сждия приема, че наслѣдницитѣ сж солидарно отговорни за дълга на наслѣдството. Въ случая, Старозагорскиятъ окржженъ сждъ е допуснатъ сжществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството, като е приелъ, че наслѣдницитѣ сж солидарно отговорни за дълга на наслѣдодателя, когато отъ ясния текстъ на тия членове изрично се вижда, че сънаслѣдницитѣ участвуватъ въ изплащането на наслѣдственитѣ дългове съразмѣрно съ дѣловетѣ си, които получаватъ въ качеството си на наслѣдници. Прочее, оплакването на касатора въ това отношение е основателно, вслѣдствие на което обтжженото опрѣдѣление трѣбва да се отмѣни, защото сж нарушени горѣспоменатитѣ членове.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 9 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 40 — (247) — 22 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осми октомврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 428, по описа за 1903 год., на Елена Костова и др., отъ гр. Кюстендилъ, срещу опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 2 декемврий 1902 год.* — Въ заседанието се яви Сава Иванчовъ, повѣреникъ на Елена Костова.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ при разглеждане гражданското частно дѣло № 284/902 год., заведено по частната жалба на Наумъ Симовъ, отъ гр. Кюстендилъ, срещу опрѣ-

дѣлението на Кюстендилския градски мирови сѫдия отъ 23 августъ 1902 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че Елена Костова, отъ гр. Кюстендилъ, лично и като настойница на малолѣтната си дъщеря Василикия Костова и повѣреница на пълнолѣтнитѣ си дъщери (Фанка, Доминика и Параскева Костови и Никола Костовъ), въ исковата си молба, като излага, че отъ бившия настойникъ на малолѣтнитѣ Наумъ Симовъ, имала да взема сумата 1086 лева и 7 стотинки, обаче, иска осѫждането му само на сумата 1000 лева, а за останалата сума си запазва правото да си заведе отдѣленъ искъ. Отъ просителния пунктъ на исковата молба явствува, че тя има да взема отъ Наумъ Симовъ 1086 лева и 7 стотинки, произтекающи отъ еднакво юридическо основание, обаче, тя раздѣля иска си за да улесни себе си, като заведе два отдѣлни иска прѣдъ мировия сѫдия за сѫщата сума и по такъвъ начинъ да избѣгне заплащането на сѫдебнитѣ и канцелярски мита прѣдъ общитѣ сѫдилища и формалноститѣ, които се прѣдвиждатъ отъ гражданската процедура за дѣла, подсѫдни на послѣднитѣ сѫдилища. Това дѣйствие на ищцата е незаконно и тя не може да раздѣля единъ искъ на двѣ, нито пъкъ може да се откаже въ сѫдебно заседание отъ остатъка на сумата, която надминава 1000 лева, защото като настойница тя нѣма прѣди всичко пълномощно за това. Очевидно е слѣдователно, че дѣлото е трѣбвало да бѫде прѣкратено отъ мировия сѫдия, като неподсѫдно нему, защото ищцата претендира да вземе отъ отвѣтника една сума отъ 1086 лева и 7 стотинки", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 2 декемврий 1902 год., опрѣдѣлилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Кюстендилския градски мирови сѫдия отъ 23 августъ 1902 год, а гражданското дѣло на Кюстендилския градски мирови сѫдия № 1405/902 год., заедно съ прѣписъ отъ настоящия протоколъ да се изпрати на сѫщия сѫдия на зависяще отъ негова страна разпореждане. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Елена Костова и др., подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 107 и 255 отъ Гражданското сѫдопризводство, защото неправилно е призналъ, че настоящето дѣло не било подсѫдно на мировия сѫдия.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ дѣлото се вижда, че искътъ е заведенъ за 1000 лева, т. е. за сума, която го прави подсѫденъ на мировия сѫдия. Обстоятелството, че страната — ищецъ е заявила въ исковото си прошение, че си запазва правото да заведе по-послѣ другъ искъ за останалата часть отъ вземането си, което прѣвишава количеството 1000 лева, не може да има значение за подсѫдността на дѣлото, понеже, както се каза, искътъ е правилно заведенъ прѣдъ мировия сѫдия, та отвѣтникътъ не би могалъ да има друго право, освѣнъ да иска отхвърлянето на иска за останалата сума, ако дѣйствително страната би осѫществила намѣрението си да подигне подобенъ искъ. При тия обстоятелства, Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ като призналъ, че настоящиятъ искъ за 1000 лева не билъ подсѫденъ на мировия сѫдия, е постѫпилъ въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 2 декемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопройзводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпраги въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 41 — (252) — 22 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князь Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на осми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открыто сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеного отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 433, по описа за 1903 год., на застрахователното дружество „България“ отъ гр. Русе, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сждъ № 558, отъ 18 ноемврий 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: застрахователното дружество „България“ отъ гр. Русе, поискало отъ Казанлъшкия мирови сждия, на основание опрѣдѣлението № 126/900 год., съ което сжщиятъ сждъ утвърдилъ възложеннтѣ му на публиченъ търгъ като на взискатель 5 кжса недвижими имоти, да го снабди съгласно чл. 1027 отъ Гражданското сждопроизводство, съ крѣпостни актове за тѣзи имоти. Казанлъшкиятъ мирови сждия, въ качеството си на нотариусъ, туридъ резолюция, съ която, като се ссилава на чл. чл. 50 и 79 отъ Закона за нотариуситѣ, отказалъ да удовлетвори тази му молба, защото единътъ отъ тѣзи имоти билъ подъ запрѣщение по поржчителство, чрѣзъ което Злати Карагитлиевъ, за чийто дългъ биле продадени имотитѣ и възложени на дружеството, билъ поржчителствувалъ за себе си, а другитѣ три имоти биле тоже подъ запрѣщение, като принадлежащи на бащата на сжщия длъжникъ, само единътъ имотъ билъ свободенъ и за него могалъ да издаде на дружеството крѣпостенъ актъ. Дружеството обжалвало тази резолюция прѣдъ Старозагорския окржженъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 21 май 1902 год., оставилъ жалбата му безъ послѣдствие. По апелъ отъ дружеството и Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си № 558, отъ 18 ноемврий 1902 год., оставилъ апела му безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че застрахователното дружество „България“ обжалва прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ протоколното опрѣдѣление на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 21 май 1902 год., съ което се потвърждава резолюцията на нотариуса и иска отмѣнението му съ замѣнение да му се издаде крѣпостенъ актъ; че на сжщото дружество е отказано да му се издаде крѣпостенъ актъ, защото върху имота, за който се иска издаването на акта, има наложено запрѣщението; а пъкъ нотариусътъ щомъ се удостовѣри, че върху подобенъ имотъ има запрѣщение, той съгласно чл. чл. 50 и 79 отъ Закона за нотариуситѣ, не може да издаде крѣпостенъ актъ до гдѣто не се сниме запрѣщението върху му. Слѣдователно, рещениятъ нотариусъ правилно е отказалъ да издаде искания крѣпостенъ актъ, вслѣдствие и на което слѣдва частната

жалба да се отхвърли, като неоснователна, а обжалваното протоколно опрѣдѣление да се потвърди". — Съ касационната си жалба дружеството се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 801 и 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защого е отказалъ да приведе въ изпълнение едно влѣзло въ законна сила опрѣдѣление, съ което е било постановено да му се издадатъ крѣпостни актове за имоти, продадени на публиченъ търгъ и възложени нему; 2) чл. чл. 50 и 79 отъ Закона за нотариуситѣ, защото не взелъ прѣдъ видъ, че тѣзи законоположения сѫ неприложими въ случая, а опрѣдѣлятъ кои актове като противни на закона, на обществения редъ и на добритѣ нрави не могатъ се издава и какъ се съставляватъ изобщо запрѣтителнитѣ статии; 3) чл. чл. 82 и 83 отъ Закона за нотариуситѣ, защото запрѣщенията върху имотитѣ сѫ биле наложени отъ други кредитори за обезпечение на парично взимане, а не вслѣдствие прѣдявенъ искъ по споръ за собственость на сѫщитѣ имоти.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ неправилно се е ограничилъ въ съображението си, че не могло да се издадатъ на дружеството крѣпостни актове, щомъ като имало запрѣщения върху имотитѣ, а трѣбваше да оцѣни естеството на тия запрѣщения, тъй като чл. 82 отъ Закона за нотариуситѣ, прѣдвижда случай, когато запрѣщението не прѣпятствува на отчуждението даже по доброволно съгласие, а чл. чл. 50 и 79 отъ сѫщия законъ трѣбва да се тълкуватъ, когато се касае за продажба на публиченъ търгъ, въ свързка съ чл. 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като опрѣдѣлението, за което се говори въ послѣдния членъ замѣства онова, за което се говори въ втория пунктъ на чл. 79 отъ Закона за нотариуситѣ, така щото нотариусътъ е длъженъ да издаде крѣпостенъ актъ, ако не е издалъ такъвъ по-напрѣдъ другиму, щомъ му се прѣдстави опрѣдѣление за тази цѣль. Прочее, апелативниятъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 50, 79 и 82 отъ Закона за нотариуситѣ.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 18 ноемврий 1902 год., подъ № 558, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 50, 79 и 82 отъ Закона за нотариуситѣ, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 42 — (253) — 22 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на осми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 435, по описа за 1903 год., на Христо*

Калевъ, отъ гр. Панагюрище, срещу опредѣлението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 20 мартъ 1903 год. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Христо Калевъ отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, чиято кжща била продадена на публиченъ търгъ, като окончателно била възложена на 18 януарий 1903 год., върху лицето, което е най-много наддало, именно 515 лева и продажбата била утвърдена съ опредѣление № 6/903 год. отъ Панагюрския мирови сждия, обтжжилъ това опредѣление прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, за унищожението на продажбата, съ силата на допълнението отъ 1902 год. на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдъ видъ, че кжщата му не струвала повече отъ 1000 лева, а освѣнъ нея нѣмалъ друга, Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: „че се иска отмѣнението на опредѣлението на Панагюрския мирови сждия отъ 25 януарий 1903 год., подъ № 6, за това, че съгласно измѣнението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, кжщата не можала да се продаде, понеже не струвала повече отъ 1000 лева; това оплакване сждътъ намира за неосновително, защото макаръ кжщата и да не струва повече отъ 1000 лева, но щомъ секвестърътъ е станалъ прѣди влизането на това измѣнение въ сила, то продажбата се счита за редовна; въ случая секвестърътъ е станалъ прѣди измѣнението на този членъ, който, като материяленъ не може да има обратна сила, и като така жалбата на частния тжжитель слѣдва да се остави безъ послѣдствие", — съ опредѣлението си отъ 20 мартъ 1903 год., потвърдилъ онова на мировия сждия. — Съ касационната си жалба сжщиятъ Христо Калевъ се оплаква, че Татарпазарджишкиятъ окржжемъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 979 въ допълнението му отъ Гражданското сждопроизводство, защото неправилно е съобразилъ, че като билъ наложенъ запора върху кжщага му прѣди допълнението на тоя членъ, то реченото допълнение било неприложимо въ случая, безъ да е взелъ прѣдъ видъ, че запорътъ не поражда никакви реални права въ полза на взискателя и слѣдователно, трѣбвало кжщата му да се освободи отъ продажба, щомъ сждътъ е констатиралъ, че споредъ емлячния регистъръ тя струва по-малко отъ 1000 лева.

За да се произнесе по това оплакване, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: съображението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, че запорътъ наложенъ отъ взискателя върху кжщата на длъжника му може, като съ по-ранна дата, да се противопостави на новото допълнение къмъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, е съображение неправилно, защото съгласно чл. чл. 979 и 980 отъ Гражданското сждопроизводство, съ налагането на запора върху кжщата чрѣзъ вписването ѝ въ запрѣтителната статия на надлежния нотариусъ, взискательтъ не е добилъ нѣкакво реално право върху нея, а само по този начинъ е насочилъ взимането си къмъ стойностьта, която би се добила слѣдъ продажбата ѝ; понеже всичкото имѣние на длъжника служи по начало за удовлетворение на креансата на кредитора му, този послѣдниятъ чрѣзъ налагането на запора опрѣдѣля имота отъ стойностьта на който търси удовлетворението на своята креанса, обаче съ това той не прави креансата си привилегирована, тъй като и други кредитори могатъ да присъединятъ взиманията си къмъ този имотъ. Отъ друга страна,

съгласно чл. чл. 981 и 982 отъ сжщото сждопроизводство, наложениятъ запоръ върху кжщата на длъжника по настоящето дѣло, наистина е възпрѣпятствувалъ на послѣдния да я отчуждава по доброволно съгласие, освѣнъ ако би ималъ възможность да внесе прѣдварително стойностьта на креансата съ разноскитѣ, обаче, прѣди да бжде тя продадена на публиченъ търгъ, дошло допълненето къмъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, което прѣпятствува да бжде тя продадена по принудителенъ начинъ, като не забранява на длъжника да си я продаде по доброволно съгласие. Прочее, окржжниятъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, за гдѣто е счелъ, че запорътъ, като прѣдшедствующъ отъ допълнението къмъ чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, прави продажбата валидна макаръ и тя да е била извършена подиръ и въпрѣки това допълнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 20 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 43 — (267) — 27 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князь Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети октомврий хиляда деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазарь Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 491, по описа за 1903 год., на Бойчо Г. Бойчевъ, отъ гр Ломъ, срещу опрѣдѣлението на Видинския окржженъ сждъ, отдѣление Ломско, отъ 22 априлъ 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Бойчо Бойчевъ, упълномощенъ отъ взискателката Евдокия Симеонова, да тури въ изпълнение изпълнителния й листъ срещу длъжника Петъръ Гешевъ, купилъ по това изпълнение за своя смѣтка отъ публиченъ търгъ имотитѣ на длъжника. Ломското отдѣление на Видинския окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 22 априлъ 1903 год, унищожилъ произведената публична продань, прѣдъ видъ на това, че законътъ не позволява на пълномощницитѣ въ дадения случай на Бойчо Бойчевъ да купуватъ отъ публиченъ търгъ имотитѣ, които сж натоварени да продаватъ. — Срещу горното опрѣдѣление на Ломското отдѣление на Видинския окржженъ сждъ, Бойчо Бойчевъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 629, 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 229 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; защото призналъ, че нѣмалъ право да купи имота отъ публичния търгъ, когато чл. 229 се отнасялъ до други лица, а именно до лица, упълнолощени да продаватъ имота на длъжника.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 1035 с. 3 отъ Гражданското сждопроизводство и отъ сравнението му съ чл. 229 п. 3 на Закона за задълженията и договоритѣ, се вижда, че продажбата не счита за недѣйствителна, когато имотътъ е купенъ отъ лице, упълно-

мощено да го продава. Това като е тъй, оплакването на касатора за нарушението на горѣцитиранитѣ членове се явява неосновотелно, защото той въ качество на пълмощникъ, натоваренъ да събере вземането на взискателя по изпълнителния листъ, не е могалъ да купува за себе си имотитѣ на длъжника, извадени на публиченъ търгъ за удовлетворение на взискането. Разпорежданието и запрѣшенето на закона се отнася еднакво до пълномощницитѣ на длъжника и на взискателя, а не само до тия на длъжника, както погрѣшно мисли касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения и на основание чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 229 п. 3 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, Върховниятъ касационенъ сждъ намира за неоснователна прѣдметната жалба и вслѣдствие на това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бойчо Г. Бойчовъ, срешу опрѣдѣлението и Видинския окрљженъ сждъ, отдѣление Ломско, отъ 22 априлъ 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 44 — (269) — 27 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на тринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 493, по описа за 1903 год., на Георги П. Паскулевъ, отъ село Гигенъ, Никополска околия, срещу опрѣдѣлението на Плѣвенския окрљженъ сждъ отъ 20 юний 1902 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги П. Паскулевъ, отъ село Гигенъ, осжденъ като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния свещеникъ Паско, да плати 120 лева или четири кола сѣно, обжалвалъ прѣдъ Плѣвенския окрљженъ сждъ опрѣдѣлението № 107/900 год., съ което Никополскиятъ мирови сждия утвърдилъ публичната продань на 8 кжса недвижими имоти, принадлежащи, споредъ описа, на покойния свещеникъ Паско. Плѣвенскиятъ окрљженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 20 юний 1902 год., оставилъ апелативната му жалба безъ послѣдствие, по слѣдующитѣ съображения: „че въ жалбата на частния тжжитель се навеждатъ наруешния по чл. чл. 829 и 1011 отъ Гражданското сждопроизводство, които не могатъ да се гледатъ сега, като просрочени; че сждътъ не намира нѣкои нарушения, които да опорочаватъ станалата публична продажба. Както за въпроса повдигнатъ отъ прокурорския надзоръ, за невнасянето на крѣпостнитѣ мита, сждътъ намира, че споредъ чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, купувачътъ е билъ дљженъ да внесе само купената цѣна, за която се е задължилъ, а поменатитѣ мита трѣбва да внесе слѣдъ като се утвърди проданьта и се отнесе до нотариата за снабдяване съ крѣпостни актове. Отъ друга страна невнасянето на тия мита и да се счете, че е нарушение по чл. 1022, обаче, то не е отъ такова естество, щото да повлѣче подиръ себе си унищожението нс проданьта. Съ касационната си жалба Георги

П. Паскулевъ се оплаква, че Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл чл. 1022, 1026 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е счелъ, че неплащането цѣлата сума въ опрѣдѣленитѣ отъ закона срокове, не влѣче унищожението на продажбата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, задължава купувача да внесе на сждебния пригставъ, както десетата часть отъ цѣната на слѣдующия день отъ свършването на проданьта, така и останялата часть отъ тази цѣна, заедно съ крѣпостнитѣ мита, въ течение на слѣдующитѣ по това десеть дни. Значи крѣпостнитѣ мита тоже трѣбва да се внесать на сждебния приставъ и то най-късно въ единадесетия день слѣдъ свършването на проданьта. Внасянето въ прѣдвиденитѣ отъ тоя членъ срокове както на десетата часть отъ цѣната на имота, така и на останалитѣ деветь десети части отъ тази цѣна, се изисква и отъ чл. 1028 п. 3 отъ сждщото сждопроизводство, като необходимо условие за да може да се счита проданьта за станала, а щомъ чл. 1022 притуря къмъ цѣната на имота и крѣпостнитѣ мита, то по разума на п. 3 отъ чл. 1028, не може да се счита проданьта за станала, ако и тѣзи крѣпостни мита не сж заплатени на пристава въ прѣдвидения отъ чл. 1022 срокъ. Плѣвенскиятъ окржженъ сждъ като е счелъ, че крѣпостнитѣ мита могли да се заплатятъ по-послѣ на нотариуса, като че ли се касае за доброволна продажба, е допусналъ сжществено нарушение на чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което оплакването въ касационната жалба за нарушението на тоя членъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 20 юний 1902 год., защото е нарушенъ чл. 1022 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п 2 отъ сждщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сждщия сждъ.

№ 45 — (279) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети октомврий, хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель. Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 546, по описа за 1903 год, на Георги Тодоровъ, отъ с. Царь-Аспарухово, Старозагорска околия, срещу опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 22 априлъ 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Георги Тодоровъ, отъ с. Царь-Аспарухово, обжалвалъ прѣдъ Старозагорския окржженъ сждъ опрѣдѣлението № 424/902 год., съ което Старозагорскиятъ околийски мирови сждия утвърдилъ публичната продань на двѣтѣ му ниви, за дългъ спрѣмо взискателя му Василъ Димчевъ, отъ гр. Стара-Загора, и възложени на 20 ав-

густъ 1902 год. върху двама наддавачи. Старозагорскиятъ окръженъ съдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че частниятъ тъжитель моли отмѣненето опрѣдѣлението на мировия съдия и унищожаване на продажбата по изпълнителното дѣло № 1121/900 год., за това, че приставътъ не му билъ съобщилъ съ призовка оцѣнката на имота, това оплакване на частния тъжитель не се оправдава отъ фактическа страна, тъй като отъ дѣлото е видно, че такава призовка му е била съобщена; друго оплакване отъ страна на частния тъжитель не е направено и жалбата му слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна", — съ опрѣдѣлението си отъ 22 априлъ 1903 год., потвърдилъ онова на мировия съдия. — Съ касационната си жалба длъжникътъ се оплаква, че Старозагорскиятъ окръженъ съдъ е нарушилъ чл. чл. 225, 996 и 997 отъ Гражданското съдопроизводство, защото не сѫ биле опазени прѣдписанията имъ при съобщаване призовкитѣ.

Како изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, Върховниятъ касационенъ съдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе прѣдъ видъ: че единственото оплакване на длъжника прѣдъ окръжния съдъ е състояло въ това, гдѣто съдебниятъ приставъ не му билъ съобщилъ дадената отъ взискателя оцѣнка на имота му, че окръжниятъ съдъ като е счелъ за правилно да му е била тази оцѣнка съобщена, допусналъ е едно нарушение на чл. 225 отъ Гражданското съдопроизводство, тъй като призовката съ която е била съобщена на длъжника тази оцѣнка, е подписана за неграмотностьта на длъжника отъ нѣкой си Д. Стояновъ, безъ да е обозначенъ въ призовката поне единъ свидѣтель, споредъ изискването на речения чл. 225, че това нарушение обаче не е сѫществено, защото съобщението длъжнику на дадената оцѣнка отъ взискателя е било излишно, тъй като при описа длъжникътъ не е присѫтствувалъ, а съгласно цитираниятъ въ касационната жалба чл. 996 отъ Гражданското съдопроизводство, оцѣнката отъ взискателя съобщава се на длъжника само ако послѣдниятъ присѫтствува при описа; че само въ такъвъ случай, когато длъжникътъ присѫтствува при описа и му се съобщи оцѣнката — настѫпва за длъжника правото прѣдвидено въ другия цитиранъ тоже въ касационната жалба чл. 997 отъ Гражданското съдопроизводство, че за други оплаквания не може да става прѣдметъ прѣдъ Върховния съдъ, защото не сѫ биле повдигани прѣдъ съда по сѫщество. Отъ всичко това слѣдва, че оплакването въ касационната жалба за нарушение на чл. чл. 225, 996 и 997 отъ Гражданското съдопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Георги Тодоровъ, срещу опрѣдѣлението на Старозагорския окръженъ съдъ отъ 22 априлъ 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 46 — (281) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета

година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 548. по описа за 1903 год., на Шуменската земледѣлческа каса, като прѣдставителка на Османпазарската земледѣлческа каса, срещу протоколното опрѣдѣление на Шуменския окржжень сждь отъ 12 мартъ подъ № 1* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Османпазарскиятъ мирови сждия, при разглеждане гражданското частно производство подъ № 430/902 год., заведено по молбата на Османпазарската земледѣлческа каса, сь която моли да й се издаде изпълнителенъ листъ, съ който да бждатъ осждени поржчителитѣ на бившия при Османпазарската земледѣлческа каса контрольоръ Василъ Икономовъ, а именно: свещеникъ Стоянъ Радковъ, отъ с. Конакъ и Никола Н. Узуновъ, отъ гр. Османъ-Пазаръ, живущъ въ с. Текелеръ-Кжбиръ, да й заплатятъ солидарно 831 лева и 5 ст., съ опрѣдѣлението си отъ 12 октомврий 1902 год., подъ № 130, уважилъ искътъ на Османпазарската земледѣлческа каса. Противъ това опрѣдѣление Василъ Икономовъ, отъ гр. Османъ-Пазаръ, бивши контрольоръ при Османпазарската земледѣлческа каса, подалъ частна жалба въ Шуменския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „споредъ постановлението на чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, се издава изпълнетеленъ листъ само за такива суми, постжпили въ касата на чиновника, които впослѣдствие сж се изгубили или липсвали, но безъ да е имало въ това нѣкаква умисъль. Въ дадения случай, отъ Василъ Иконовъ, въ качеството му на бивши контрольоръ при Османпазарската земледѣлческа каса, се претендиратъ пари-врѣди и загуби на касата, поради неправилно закриване на изпълнителни дѣла, а не и пари, които сж влѣзли и редовно записани въ приходъ на касата. Въ конкретния случай, който не отговаря на изложеното въ чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, за туй не може да се издаде направо изпълнителенъ листъ, а заинтересованата страна ще трѣбва по надлежния състезателенъ редъ да докаже да ли има щета, размѣрътъ на тая щета и кой е отговоренъ за нея, поради това, сждътъ слѣдъ като намира, че опрѣдѣленито на Османпазарския мирови сждия е неправилно", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 12 мартъ 1903 год., подъ № 1, отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление и уважилъ частната жалба на тжжителя В. Икономовъ. — Срещу протоколното опрѣдѣление на Шуменския окржженъ сждъ, Шуменската земледѣлческа каса, като прѣдставителка на Османпазарската земледѣлческа каса, падава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сжщиятъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, защото не е издалъ изпълнителенъ листъ, при всичко, че въпроснитѣ суми, за които е исканъ листа, трѣбва да се считатъ като дефицитъ отъ сумитѣ, постжпили въ касата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ обжалваното опрѣдѣление, Шуменскиятъ окржженъ сждъ е приелъ, че понеже паритѣ които се дирятъ отъ отвѣтника, сж отъ неправилно закриване на изпълнителни дѣла, а не пари, които сж влѣзли и редовно

записани въ приходъ на касата, то не подпадатъ въ случаитѣ, прѣдвидени въ чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, вслѣдствие на което е рѣшилъ, че не трѣбва да се издаде направо изпълнителенъ листъ на касата за събирането имъ. Тѣзи сѫждения на казания окрѫженъ сѫдъ сѫ неправилни и несъобразни съ закона. Прѣди всичко, сѫщиятъ сѫдъ не е взелъ въ внимание, че Османпазарската землѣделческа каса е поддържала, както това подържа и сега, че сумата, за която се иска издаването на изпълнителенъ листъ, не е събрана отъ длъжницитѣ по вината на отвѣтника при закриването на сѫдебнитѣ имъ партиди и окончателно прѣкращаване на сѫдебнитѣ имъ дѣла, така щото тая сума трѣбва да се счита като дефицитъ на касовитѣ суми, понеже по негова вина (на контрольора) сѫ закрити сѫдебнитѣ дѣла на длъжницитѣ, когато е трѣбвало да прибере тия суми прѣди закриването имъ. Щомъ слѣдователно, съ закриването на сѫдебнитѣ имъ партиди и съ прѣкращаването на дѣлата, е лишилъ касата отъ възможностьта да прибере въпросната сума, то по силата на споменатия чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, трѣбва да се счита за изгубена тая сума за касата. А че прѣкращаването на въпроснитѣ сѫдебни дѣла е станало по погрѣшка на отвѣтника, то не подлежи на съмнѣние, тъй като самъ той въ възивната си жалба изрично признава, че по погрѣшка е станало закриването на сѫдебнитѣ и изпълнителнитѣ дѣла. Прочее, щомъ Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ, въпрѣки горѣизложеното и въпрѣки прѣдписанието на чл. 26, който изрично постановява, че когато въ касата на чиновника се окаже дефицитъ, *или по негова вина се изгубятъ суми, безъ да се забѣлѣзва умишлено злоупотрѣбление* . . . . ., дефицита се одържа отъ наличната му гаранция или се изисква отъ порѫчителитѣ му . . ., е отказалъ да издаде изпълнителенъ листъ, то е допусналъ сѫществено нарушение на закона — чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Шуменския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 мартъ 1903 год., подъ № 1, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 26 отъ Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 47 — (283) — 4 ноември 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българ ки Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и втори октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Атанасъ Хитовъ *гражданско дѣло № 190, по описа за 1903 год., на Видинския окрѫженъ управитель, съ Петръ Ниновъ, Пешо Коцовъ и Вълчо Пешевъ, отъ село Бранковци, Кулска околия, за единъ шумакъ отъ 77 декара и 7 ара, на стойность 954 лева.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Петъръ Ниновъ, Пешо Коцовъ и Вълчо Пешевъ, изъ село Брѣнковци, завели искъ прѣдъ Кулския мирови сѫдия противъ държавната хазна, въ лицето на Видинския окрѫженъ управитель, за усвояване (правособственость) на единъ шумакъ отъ 52 декара и 5 ара и на едно пасище отъ 27 декара и 2 ара, въ района на село Бранковци, въ мѣстностьта: „Голѣмата-Турла“, при съсѣди: Бано Тошевъ, Петъръ Коцевъ, Луканъ Георгиевъ, нивитѣ на ищцитѣ и барата „Калчовецъ“, на стойность 954 лева, като излагатъ въ исковата си молба, че тѣ своили и притежавали ведно по наслѣдство отъ дълги години горѣозначенитѣ имоти и че прѣди нѣколко мѣсеци, държавата чрѣзъ горскитѣ власти имъ запрѣтила да своятъ и стопанисватъ тѣзи имоти подъ прѣдлогъ, че тѣ биле държавни имоти, а понеже имотитѣ биле тѣхна собственость, останали въ наслѣдство, то искатъ Кулскиятъ мирови сѫдия да повика въ сѫдилището Видинския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на хазната и го осѫди да имъ отстѫпи и прѣдаде имотитѣ въ стопанисване, като му възложи сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и въ случай, че хазната оспорва собственостьта имъ върху имотитѣ, да се извърши мѣстно дознание и като за доказателство прилагатъ едно общинско удостовѣрение № 253, съ което искатъ да установятъ, че тѣ своили спорния имотъ общо, а не по отдѣлно и че заплащали само данъкъ по отдѣлно. Кулскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си отъ 1 априлъ 1902 год., уважилъ искътъ на ищцитѣ. Недоволенъ отъ това рѣшение Видинскиятъ окрѫженъ управитель подалъ апелативна жалба въ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 7 декемврий 1902 год., подъ № 204, потвърдилъ напълно онова на мировия сѫдия. — Въ подадената си касационна жалба срещу горното рѣшение на Видинския окрѫженъ сѫдъ, Видинскиятъ окрѫженъ управитель се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ на ищеца да доказва правото си на собственость съ дознание.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е призналъ правото на собственость на ищцитѣ Петъръ Ниновъ, Пешо Коцевъ и Вълчо Пешевъ върху прѣдметнитѣ имоти възъ основание на дознанието, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му. Въ дадения случай сѫдътъ неправилно е допусналъ на ищцитѣ да доказватъ давностно владѣние чрѣзъ околни люди, тъй като фактътъ на давностното владѣние трѣбва да бѫде установенъ съ свидѣтели, както се вижда отъ п. 2 на чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Дознание чрѣзъ околни люди се допуща, когато има споръ за пространството, мѣстностьта или продължителностьта на поземелното владѣние (чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Понятието продължителность обаче не изразява врѣме, както погрѣшно нѣкои сѫ го разбирали, а протежение на мѣстностьта. Въ тази смисъль е тълкуванъ и приетъ чл. 329 отъ Народното събрание, тъй го е пояснилъ и Върховниятъ касационенъ сѫдъ въ своитѣ рѣшения.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира за основателно оплакването на касатора за нарушението на

чл. 107, въ свързка съ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство и за това **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 декемврий 1902 год. подъ № 201, защото е нарушенъ чл. 107, въ свръзка съ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 48 — (291) — 6 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ първо гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и трѣта год, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове: Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 457, по описа за 1903 год, на Видинския окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ № 28, отъ 7 мартъ 1903 год.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тото Лиловъ, отъ с. Войница, Кулско, заявилъ на 23 ноемврий 1898 год. искъ, противъ Видинския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, за правособственость на единъ щумакъ отъ около 83 декара. Кулскиятъ мирови сѫдия, на основание извършеното отъ него мѣстно дознание, съ рѣшението си № 914/902 год., уважилъ искътъ. По апелъ на Видиския окр. управитель, Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „мировиятъ сѫдия правилно е постановилъ рѣшението си, тъй като той го е основалъ на свидѣтелскитѣ показания, дадени отъ околнитѣ люди на мѣстното дознание, извършено отъ мировия сѫдия на 31 августъ 1902 год., отъ което се установило, че апелативниятъ отвѣтникъ е владѣялъ спорния имотъ непрѣкъснато безспорно, спокойно и явно отъ прѣди 30—32 години, а Държавата чрѣзъ своитѣ органи го е нарушила отъ прѣди 8—10 години. А щомъ това е така, прѣдвиденията въ закона давностенъ срокъ за придобиване собственость на недвижимъ имотъ е напълно установенъ и рѣшението на мировия сѫдия се явява правилно и законно, въ който случай слѣдва да се потвърди напълно; 2) възражението на апелатора, че мѣстното дознание, допуснато отъ мировия сѫдия като доказателствено срѣдство по настоящия процесъ за установяване давностното владѣние върху единъ недвижимъ имотъ, било незаконно и като такова слѣдвало да се отхвърли — не може да се вземе подъ внимание, защото въ такъвъ случай противната страна се остава безъ всѣкакви доказателства по дѣлото, когато и двѣтѣ страни сѫ се съгласили, че ще се ползуватъ отъ това доказателствено срѣдство още въ заседанието на мировия сѫдия отъ 22 януарий 1899 год., и 2) губившата страна процеса слѣдва да заплати станалитѣ по дѣлото разноски", — съ рѣшението си подъ № 28, отъ 7 мартъ 1903 год., потвърдилъ онова на мировия сѫдия. — Съ касационната си жалба Видинскиятъ окрѫженъ управитель се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 325 ал. 2 и 329, съ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото се е основалъ на до-

знанието за установяване на давностно владѣние, което не е могло да се доказва освѣнъ съ свидѣтелски показания.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния юрисконсултъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: щомъ тацитно съзнава, че мѣстното дознание, прѣдвидено въ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, не е допустимо отъ закона срѣдство за доказване придобиването собственостьта върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние, Видинскиятъ окржженъ сждъ сжществено нарушава речения членъ както и чл. 325 п. 2, въ свързка съ чл. 107 отъ сжщото Гражданско сждопроизводство, като дава сила и значение на неумѣстно извършеното отъ мировия сждия дознание, а съображението му, че ако реченото дознание се изключи страната — ищецъ, щѣла да остане безъ никакво доказателство, е съображение неправилно, защото за страната — ищецъ или отвѣтникъ — законътъ е прѣдвидѣлъ въ чл. 325 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, надлежното срѣдство за доказване придобиването собственостьта върху недвижимъ имотъ чрѣзъ давностно владѣние, и сждилищата нѣматъ право да замѣняватъ едно законно срѣдство съ друго, както и съображенето му, че странитѣ сж се съгласили да си служатъ въ случая съ дознанието, е неправилно, дори ако бѣше точно вѣрно твърдението му, че имало такова съгласие, защото и странитѣ нѣматъ право да си служатъ подъ санкцията на сждилищата съ прѣдвиденото въ чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство дознание за друга цѣль, освѣнъ за доказване пространството, мѣстностьта или продължителностьта на границитѣ на поземелнитѣ владѣния или же старото отъ незапамятни врѣмена — прѣдназначение на мери и балталъци наречени общински. Прочее, касационното оплакване за нарушение чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Видинския окржженъ сждъ подъ № 28, отъ 7 мартъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. чл. 325 п. 2 и 329 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 49 — (292) — 8 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 468, по описа за 1903 год., на Мария Илиева, лично за себе си и като настойница, Никифоръ, Николи и Мариола Илиеви, отъ гр. Русе, срещу опрѣдѣлението на Русенския окржженъ сждъ отъ 31 януарий 1901 година, подъ № 1.* — Въ заседанието се яви юрисконсултътъ при Финансовото министерство, В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ постановление отъ 9 априлъ 1899 год., I нотариусъ при Ресенския окржженъ сждъ е постановилъ, щото наслѣдницитѣ на покойния русенски житель Илия п. Никифоровъ,

да платятъ въ полза на хазната 107 лева и 10 стотинки мито и 10 лева и 75 стотинки глоба, всичко 117 лева и 58 стотинки, за имоти придобити отъ тѣхъ по безвъзмезденъ начинъ въ размѣръ на 21.420 лева останали тѣмъ въ наслѣдство отъ покойния Илия п. Никифоровъ. Това постановление сѫ обжалвали реченитѣ наслѣдници прѣдъ Русенския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че нотариусътъ като издава своитѣ постановления за налагане глоба и мита върху единъ имотъ, придобитъ по безвъзмезденъ начинъ, се основава изключително на донесенията на финансовитѣ власти; че слѣдъ първитѣ донесения на финансовия началникъ е постѫпило друго подъ № 10696, съ дата 12 августъ 1900 год., съ което съобщава, че отъ общата сума на наслѣдството трѣбва да се спадне сумата 4701 лева за дългове, слѣдователно, митата и глобитѣ трѣбва да се събератъ върху останалата часть (отъ общата сума); прѣдъ видъ, че нотариусътъ не е поправилъ станалата грѣшка, тъй като постановлението е било вече издадено, когато е постѫпало второто донесение на финансовия началникъ, намира, че искането на наслѣдницитѣ, да се наложи мито само върху останалата часть отъ наслѣдството, слѣдъ като се спаднатъ дълговетѣ, за уважително“, — съ опрѣдѣлението си отъ 31 януарий 1901 год., подъ № 1, видоизмѣнилъ постановлението на нотариуса така: „осѫжда наслѣдницитѣ на покойния Русенски житель Илия п. Никифоровъ, а именно: Мария Илиева, Никифоръ, Никола и Мариола Никифорови, да заплатятъ на държавното съкровище мито 89 лева и 59 стотинки и глоба 8 лева и 36 стотинки, всичко 97 лева и 95 стотинки, за придобиване по безвъзмезденъ начинъ имоти отъ баща имъ на сума 16.719 лева. Колкото до второто искане на наслѣдницитѣ, сѫдътъ опрѣдѣля: остава го безъ послѣдствие понеже не сѫ прѣдставени доказателства, че имотътъ е ипотекиранъ“. — Съ касационната си жалба сѫщитѣ наслѣдницитѣ се оплакватъ, че Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото безъ да е основалъ опрѣдѣлението си на нѣкой материяленъ законъ, осѫдилъ ги да платятъ безвъзмездно мито за наслѣдство, отъ което тѣ нищо не сѫ взели и надали щѣли нѣщо да получатъ, прѣдъ видъ, че ималъ голѣмъ ипотеченъ дългъ, което се установявало отъ удостовѣрението на дружеството „България“.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния юрисконсултъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 3 п. 1 отъ Закона за митата отъ имоти придобивани по безвъзмезденъ начинъ, прѣдписва на прѣживѣлата съпруга както и на прямитѣ и други наслѣдници на наслѣдодателя, да платятъ по $^1/_2$% мито отъ сумата на останалитѣ отъ наслѣдодателя и придобити отъ тѣхъ по безвъзмезденъ начинъ имоти. Чл. 14 отъ сѫщия законъ имъ прѣдписва да заявятъ на надлежното общинско управление за придобиването имъ на имотитѣ въ срокъ отъ 6 мѣсеци отъ откриването на наслѣдството, а въ противенъ случай, се глобяватъ съ 10% отъ укритото мито. На основание горѣреченитѣ законоположения и прѣдъ видъ на даннитѣ, които сѫ му биле прѣдставени, Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ видоизмѣнилъ постановлението на нотариуса, като спадналъ отъ митата и глобата, прѣдвидени

въ това постановление, съотвѣтственитѣ мита и глоби за сумата 4701 лева, която сума подиръ датата на постановлението се указало, че е останала дългъ отъ наслѣдодателя. Отъ всичко това става явно, че Русенскиятъ окръженъ съдъ не е нарушилъ указания въ касационната жалба чл. 630, респективно чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, защото не е игнориралъ нищо отъ даннитѣ, които ималъ на лице и защото горѣнаведенитѣ законоположения оправдаватъ юридическото му заключение, което впрочемъ не се оспорява въ касационната жалба. Относително же придружающето касационната жалба удостовѣрение отъ дружеството „България", че нему се е дължила една сума отъ 4000 лева, отъ която останали неплатени още 3200 лева, Русенскиятъ окръженъ съдъ не е могалъ нищо да каже, прѣдъ видъ, че такова доказателство не е му било прѣдставено, и не му е било прѣдставено навѣрно за това, защото тая дължима сума влиза въ оная отъ 4701 лева, която окръжниятъ съдъ е спадналъ отъ общата сума; но и да не е влизала, Върховниятъ съдъ не може да се занимава съ тоя въпросъ, прѣдъ видъ на чл. 4 отъ Закона за устройството на съдилищата, споредъ който по касационенъ редъ не се разглеждатъ въпроси по същество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мария Илиева, за себе си и като настойница, Никифоръ, Никола и Мариола Илиеви, срещу опрѣдѣлението на Русенския окръженъ съдъ отъ 31 януарий 1901 год., подъ № 1, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 50 — (297) — 11 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесетъ и седми октомврий хиляда деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 535, по описа за 1903 год., на Врачанския окръженъ управитель, съ Димитъръ Ц. Калдърмовъ, Костадинъ Л. Липовански и Лазаръ Цвѣтковъ, жители отъ гр. Врацa, за 1948 лева, произходящи отъ наемъ на единъ соватъ.* — Въ съдебното заседание се яви държавниятъ адвокатъ В. Грамполовъ, прѣдставитель на държавното съкровище и Димитъръ Ц. Калдърмовъ, съ повѣреника си Липовански.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Врачанскиятъ окръженъ управитель, въ качеството си прѣдставитель на държавното съкровище, съ исково прошение до Врачанския окръженъ съдъ отъ 12 юний 1898 год., молилъ да бѫдатъ осѫдени Д. Ц. Калдърмовъ, К. Липовански и Л. Цвѣтковъ, отъ гр. Враца, първиятъ като наематель и прѣмъ длъжникъ, а другитѣ двама като негови поръчители, да му заплатятъ солидарно 1948 лева, произтекающи отъ наемъ на совата „Езерето", и отъ глоба за неустойката му въ задълженията на наематель на казания соватъ, заедно съ лихвата, съдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски. Д. Ц. Калдърмовъ е заявилъ насрѣщенъ искъ противъ Държавата, въ лицето на сѫщия окръженъ управитель, за 4055 лева и 80 ст. врѣди и загуби. Врачанскиятъ окръ-

женъ сѫдъ съ рѣшение отъ 22 декемврий 1899 год., подъ № 343, отхвърлилъ иска на Вратчанския окрѫженъ управитель и го осѫдилъ въ качеството му прѣдставитель на държавното съкровище, да плати на отвѣтницитѣ 87 лева и 92 стотинки сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Осѫдилъ сѫщиятъ окрѫженъ управитель въ сѫщото му качество, да заплати на Д. Ц. Калдърмовъ 2798 лева, заедно съ лихвата имъ отъ 21 августъ 1898 год. до изплащането и 90 лева сѫдебни и за водене на дѣлото разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение, Вратчанскиятъ окрѫженъ управитель го обжалвалъ прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 30 октомврий 1902 год., подъ № 139, рѣшилъ: „измѣнява рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 декемврий 1899 год., подъ № 343, така: отхвърля иска на Вратчанския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, противъ Димитъръ Ц. Калдърмовъ и пр., отъ гр. Вратца, за 1948 лева отъ наемъ и пр., като неоснователенъ. Осѫжда Вратчанския окрѫженъ управитель, въ качеството му прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Д. Ц. Калдърмовъ 50 лева остатъкъ отъ насрѣщния му искъ. Останалата часть отъ сѫщия искъ на Д. Ц. Калдърмовъ се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда Димитъръ Цв. Калдърмовъ да заплати на хазната, въ лицето на Вратчанския окрѫженъ управитель 180 лева адвокатско възнаграждение въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Вратчанскиятъ окрѫженъ управитель е подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че жителитѣ на село Крушевица съ прѣдявенитѣ си претенции за право на собственость върху извѣстна часть отъ прѣдметния соватъ намалили ползуването на наемателя, когато при дѣлото сѫществували противоположни доказателства, а именно поемнитѣ условия и прѣписката на Крушовското селско общинско управление на стр. 89 и 91 отъ производството на окрѫжния сѫдъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ признава, че Вратчанскиятъ окрѫженъ управитель, като не отговорилъ на протеста на Д. Ц. Калдърмовъ отъ 11 юний 1897 год., съ който прѣдлагалъ да се намали наема отъ 1456 лева на 300 лева годишно, мълчаливо се е съгласилъ на това намаление. Заключението на апелативния сѫдъ е погрѣшно, защото Вратчанскиятъ окрѫженъ управитель е сключилъ съ Д. Ц. Калдърмова договора за наемъ на прѣдметния соватъ писмено, както го задължава законътъ, слѣдователно, измѣнението на тоя договоръ въ тая или друга смисъль, трѣбва да стане пакъ писмено и по надлежния редъ, а не мълчаливо. Отъ тука слѣдва, че апелативниятъ сѫдъ, като е основалъ рѣшението си въ полза на отвѣтната страна на нѣкакво си *мълчаливо съгласие* на окрѫжния управитель, каквото законътъ въ случая не допуща, нарушилъ е сѫществено чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който касаторътъ посочва.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелатвенъ сѫдъ отъ 30 ок-

томврий 1902 год., подъ № 139, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия апелативенъ сждъ.

№ 51 — (298) — 10 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и седми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ II. Ивановъ, и въ присжтствието на прокурора д-ръ Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 565, по описа за 1903 год, на Ионъ и Станъ Ф. Станчой, отъ село Козлодуй; срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 25 априлъ 1903 год, подъ № 107.* — Въ сждебното заседание се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ионъ и Станъ Ф. Станчой, отъ село Козлодуй, сж заявили искъ противъ Държавата и противъ Ионъ Г. Абаровъ (обаче впослѣдствие сж оттеглили искътъ си противъ послѣдния), за една ливада отъ 27 декара, която Държавата като я счита за своя собственость, продала я на Ионъ Г. Абаровъ. II Орѣховски мирови сждия съ рѣшението си № 204/96 год. уважилъ имъ искътъ. Държавата е апелирала прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ, който подиръ нѣколко сждебни заседания, като е попиталъ ищцитѣ въ послѣдното сждебно заседание и получилъ отговоръ, че тѣ владѣяли ливадата, издалъ рѣшение № 107, отъ 26 априлъ 1903 год., съ което отмѣнилъ онова на мировия сждия и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: 1) „за да бжде уваженъ единъ искъ за правособственость върху единъ недвижимъ имотъ, трѣбва прѣди всичко да бжде установено: а) че този имотъ въ момента на завеждането на искътъ, се е намиралъ въ фактическото владѣние на отвѣтника по дѣлото и б) че ищецътъ по сжщото е придобилъ правото на собственость върху имота по единъ отъ начинитѣ прѣдвидени отъ закона, защото догдѣто не е изпжденъ единъ собственикъ отъ фактическото владѣние на имота си, то още неговото право на собственость върху този имотъ не е нарушение, може би че има опасность, че то ще се наруши, но такава опасность може да сжществува и за всѣки собственикъ. Отъ друга страна, цѣльта на единъ искъ за собственость е имотътъ да се отнеме отъ отвѣтника и да се прѣдаде на ищеца, а щомъ послѣдниятъ си владѣе имота, значи нѣма и какво да се отнима отъ отвѣтника. Да допуснемъ противното, значи да издадемъ рѣшение, което да не можемъ да изпълнимъ. Такъвъ възгледъ сподѣля по въпроса и практиката на Върховния касационенъ сждъ (гледай рѣшение № 51 (203) отъ 10 май 1899 год., I гражданско отдѣление); 2) по настоящето дѣло ищцитѣ въ послѣдното заседание на сжда държано на 15 априлъ м. г. признаватъ, че спорното мѣсто го владѣятъ, работятъ и се ползуватъ отъ него, и че още не биле изпждени отъ него, а продължаватъ да си го владѣятъ. И при такова едно самопризнание на ищцитѣ, че тѣ сж имали и си иматъ фактическото владѣние на спорния имотъ, по силата на съображенията, които се казаха по-горѣ, искътъ

имъ слѣдва само на това основание да се отхвърли. Ето защо сѫдътъ намира за излищно да влиза въ оцѣнка на всичкитѣ други прѣдставени доказателства по дѣлото; 3) върху сѫщитѣ — ищцитѣ, по силата на чл. 110 отъ Гражданското сѫдопроизводство, слѣдва да се възложатъ и станалитѣ по дѣлото разноски, и 4) а рѣшението на мировия сѫдия като неправилно издадено, ще трѣбва да се отмѣни". — Съ касационната си жалба ищцитѣ се оплакватъ, че Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото макаръ и да сѫ владѣли тѣ имота, могли сѫ да заявятъ искъ прѣдъ видъ, че имало споръ за него между тѣхъ и Държавата, както се вижда отъ пренията, възраженията и доводитѣ по туй дѣло.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния юрисконсултъ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ исковата молба и обясненията на ищцитѣ въ първата и втората инстанции се вижда, че искътъ билъ заявенъ за правособственость на прѣдметната ливада, защото Държавата я считала за държавенъ соватъ и я продавала като своя собственость. Отъ възаженията на отвѣтната страна се вижда (гледай протокола отъ сѫдебнитѣ заседания на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 7 февруарий и 15 май 1897 год.,) че Държавата е считала сѫщата ливада за своя собственость, понеже тя „се намирала въ държавния Козлодуйски соватъ, ограниченъ отъ специялна комисия", като чрѣзъ своя прѣдставитель Държавата се е домогвала, че ищцитѣ сѫ просрочили искътъ си съгласно чл. 6 отъ Закона за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища (совати). Щомъ прочее, Държавата се поставила на тази юридическа почва, видно е, че се е считала отъ гледна точка на чл. 6 отъ речения законъ, и за владѣтелка на прѣдметната ливада, а владѣнието на ищцитѣ го е считала за прѣкарано, слѣдователно, тя не е могла да противопоставя на ищцитѣ това имъ владѣние до когато е считала, че ливадата влиза „въ държавния Козлолуйски соватъ". Едно отъ двѣтѣ: или Държавата продължава да счита, че прѣдметната ливада влиза въ държавния Козлодуйски соватъ, и на това основание може да я продава, а въ такъвъ случай има между сѫдящитѣ се страни споръ за гражданско право, който Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е дълженъ съгласно чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да разрѣши по сѫществото му; или же Държавата отстѫпва отъ юридическата си почва, като счита, че е нѣмала право да продава ливадата, защото е нѣмала и владѣнието ѝ, а въ такъвъ случай, тя е длъжна да оттегли притезанията си отъ ливадата и да отговаря за послѣдствията имъ, които се въвеждатъ въ разноскитѣ по дѣлото. Това като не е взелъ прѣдъ видъ, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. чл. 1 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и слѣдователно, оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 26 априлъ 1903 год., подъ № 107, защото сѫ нарушени чл. чл. 1 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫ-

щото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 52 — (307) — 16 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на трети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ откритото сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Карнджуловъ на 29 октомврий т. г. *гражданско дѣло № 598, по описа за 1903 год., на Ана Банковъ, отъ с. Драгомирово, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Свищовско, отъ 13 май 1903 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по взискането на Свищовската земледѣлческа каса, извадени сж биле на публиченъ търгъ три кжса недвижими имоти — 1 кжща и 3 ниви — принадлежащи на длъжницата й Ана Банкова, отъ с. Драгомирово, и понеже наддавачи не сж се явили, проданьта била прогласена за нестанала съ протоколъ отъ 26 августъ 1902 год., съгласно чл. 1028 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, а по искането на касата тѣ сж биле възложени ней съ протоколъ отъ 4 септемврий 1902 год., съгласно чл. 1029 отъ Гражданското сждопроизводство. Тази продань била утвърдена съ опрѣдѣление № 3949, отъ 15 октомврий 1902 год., на Свищовския градски мирови сждия. Длъжницата е апелирала прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че продажбата или възлагането на имота е станало на 26 августъ 1902 год., когато законътъ е билъ въ сила; че разпореждането да не се продаватъ извѣстни имоти съ опрѣдѣлена стойность, е принадлежало на длъжницитѣ и е отъ частенъ редъ и ако длъжицата желаеше да се възползува отъ постановлението на тоя законъ, трѣбваше своеврѣменно да направи своето заявление до сждебния приставъ, че отъ изпълнителното производство се вижда, че частната тжжителка не е направила никакво заявления подиръ публикуването на закона въ врѣме продажбата, че тя иска да се ползува отъ прибавката на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, а щомъ не е направило такова, нито приставътъ, нито мировиятъ сждия сж могли да освободятъ имотитѣ, за които се говори въ жалбата отъ продаване, вслѣдствие на това опрѣдѣлението на мировия сждия се явява правилно" — съ опрѣдѣлението си отъ 13 май 1903 год., оставилъ апела й безъ послѣдствие и потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Съ касационната си жалба длъжницата се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не унищожилъ проданьта по силата на тоя членъ, щомъ той е билъ въ сила когато тя е била извършена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: съображението та Търновския окржженъ сждъ, че разпореждането отъ 1902 год. на допълнението на чл. 979 отъ Гражданското сждопроизводство, е отъ частенъ, а не общественъ редъ, не се оправдава отъ съображенията, които сж ржководили законодателя особено же въведителя на това допълнение, при узаконяването му, защото отъ раз-

ясненията, които Министърътъ на правосѫдието е давалъ прѣдъ Народното събрание при разискванията за приемането на това допълнение, се вижда, че принудителна продань на запазенитѣ отъ това допълление челядни имоти, може да стане само ако длъжникътъ изрично пожелае, а мълчанието му не може да се счита за негово съгласие. Отъ това слѣдва, че намѣрението на законодателя е било да отдаде на това разпореждане единъ видъ общественъ характеръ, не въ смисль да се забрани на самия дължникъ да продава такива имоти по доброволно съгласие, а въ смисль да не може взискательтъ да ги продаде на публиченъ търгъ безъ изричното съгласие на дължника — притежатель. Щомъ това е така и щомъ длъжницата по настоящето дѣло съ часната си апелативна жалба се е оплаквала за гдѣто е продаденъ на публиченъ търгъ и такъвъ нейнъ имотъ, който се закриля отъ допълнението на чл. 979 отъ Граждското сѫдопроизводство, а нейно изрично съгласие за проданьта му не се констатирва въ обтѫженото по касационенъ редъ опрѣдѣление, то има сѫществено нарушение на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и слѣдователно, оплакването въ касационната жалба за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, отъ 13 май 1903 год., защото е нарушенъ чл. 979 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 53 — (312) — 14 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Йорановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 504, по описа за 1903 год., на Христо Ив. Ризовъ, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 31 май 1903 год.* — Въ заседанието се яви адвокатътъ Н. Каранфиловичъ, повѣреникъ по прѣдовѣрие отъ д-ръ В. П. Кувеловъ, на Христо Ив. Ризовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ слѣдующитѣ: понеже длъжникътъ Христо Ив. Ризовъ е отсѫтствувалъ както се вижда отъ производството на дѣлото, то сѫдебниятъ приставъ, по искането на ипотекарния взискатель, е обнародвалъ призовката за описа въ „Държавенъ Вѣстникъ". Сега Христо Ив. Ризовъ се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 831, 215—222 и 232 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призовката въ негово отсѫтствие трѣбвало да бѫде врѫчена на домашнитѣ му или на съсѣдитѣ, или на управителя на имотитѣ му или же на повѣреника му К. Артиновъ, а не да бѫде призованъ чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ".

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ счелъ призовката за описа редовно съобщена на длъжника Христо Ив.

Ризовъ чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ", тъй като не било доказано, че той еималъ домашни и че повѣреникътъ му Артиновъ е ималъ право да ходатайствува по изпълнението. Съображенията на апелативения сждъ въ случая не могатъ да се приематъ за правилни отъ гледна точка на закона, защото ако мѣстожителството на длъжника не е могло да бжде извѣстно, както приема сждътъ, то повѣреникътъ Артиновъ е билъ посоченъ и призовката за описа е трѣбвало нему да бжде вржчена, съгласно смисъльта на чл. 219 отъ Гражданското сждопроизводство, а не да се обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ". Обстоятелството, което сждътъ приема, че Артиновъ нѣмалъ право да ходатайствува по изпълнението, не измѣнява реда на съобщението на призовкитѣ, тъй като вржчване на призовката на посочено лице, за да я прѣдаде на довѣрителя, както е случая, не означава ходатайство по изпълнението. Прочее, отъ казаното до тукъ слѣдва, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ въ случая е постжпилъ въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ каквато смисъль се оплаква касаторътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 31 май 1903 год., защото е нарушенъ чл 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия апелативенъ сждъ.

№ 54 — (314) — 14 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на тридесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 606, по описа за 1903 год., на Ставри Георгиевъ, елински поданикъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 30 юний 1903 год* — Въ сждебното заседание се яви Ставри Георгиевъ, съ повѣреницитѣ си Антонъ Франгя и Ан. Ходжовъ и Хр. Чакаловъ, юрисконсултъ, на Българската народна банка.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Ставри Георгиевъ, отъ гр. София, съ частна жалба отъ 22 юлий 1902 год, обжалвалъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ дѣйствието на сждебния приставъ при сжщия сждъ, за гдѣто билъ назначенъ пазачь С. Д. Бобчевъ, който да прибира доходитѣ й отъ ипотекираната на банката негова кжща, нѣщо което не било прѣдвидено въ нашитѣ закони. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 28 май 1903 год., оставилъ жалбата му безъ послѣдствие. Ставри Георгиевъ апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че частниятъ тжжитель Ставри Георгиевъ иска да се отмѣни тая часть отъ опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ, съ която не е освободилъ С. Д. Бобчевъ отъ качеството на пазачъ и да му прѣдаде доходитѣ отъ имота му; че съгласно чл 1003 отъ Гражданското сждопроизводство, цѣльта за поставяне на пазачъ е да се лиши длъжника отъ възможность да лиши кредитора отъ доходитѣ на имота; отъ даннитѣ по дѣлото става явно, че С. Д. Бобчевъ е оставенъ за па-

вачъ по искането на банката, възъ основание на чл. 1003 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а като така и искането на частния тѫжитель се явява за неосновательно и не може да бѫде уважено, защото ако би се освободилъ имота отъ пазача, тогава възможно е кредиторътъ да се лиши отъ да може да се удовлетвори отъ дохода; възражението на повѣреницитѣ на частния тѫжитель, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 14 октомврий 1902 год., билъ разрѣшилъ този въпросъ, е неосновательно, защото отъ него опрѣдѣление се вижда, че е освободилъ пазача С. Д. Бобчевъ отъ имотитѣ само колкото се отнася за кредиторитѣ по несъстоятелностьта на частния тѫжитель, а не и за ипотеката прѣдъ Българската народна банка", — съ опрѣдѣлението си отъ 30 юний 1903 год., оставилъ апела му безъ послѣдствие. — Сѫщиятъ подава частна касационна жалба и се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 1000 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отъ наддавателния листъ и отъ протокола на сѫдебния приставъ отъ 9 септемврий 1902 год. се вижда, че продажбата била свършена и ипотекираниятъ за 20.000 лева имотъ билъ проданенъ за 33.076 лева, така щото нѣмало нужда вече отъ пазачъ, и 2) чл. 1003, въ свързка съ чл. чл. 948 п. 2 и 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ипотекарниятъ кредиторъ нѣма право да се удовлетвори освѣнъ отъ сумата на продадения ипотекиранъ имотъ.

За да се произнесе по тия оплаквания, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) първото касационно оплакване, както е то мотивирано, е неосновательно, защото, ако пазачътъ трѣбвало да се освободи по причина, че повѣрениятъ му за пазене имотъ билъ вече проданенъ не е длъжника, който има право да иска освобождението на пазача, а е купувача на имота; отъ друга страна, ако продажбата на имота се е свършила, споредъ това оплакване, на 9 септемврий 1902 год., длъжникътъ нѣмалъ основание да сезира Софийския окрѫженъ сѫдъ съ частната си жалба отъ 22 юлий 1902 год., а послѣ и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ апела си за освобождението на пазача, щомъ основанието за това освобождение било споредъ първото му касационно оплакване свършването на продажбата, тъй като тогава — на 22 юлий 1902 год. — тази продажба не била още свършена, и 2) второто касационно оплакване, развито устно отъ повѣреницитѣ на длъжника въ принципиална форма, не може да се признае за основателно, защото отъ сравнение между чл. чл. 892 и 1000 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се вижда наистина едно различие, състояще въ това, гдѣто по начало недвижимиятъ имотъ не се дава на пазачъ както се дава движимиятъ, но отъ това начало се прѣдвижда въ чл. 1003 едно изключение въ случай, че недвижимиятъ имотъ дава доходи, за събирането на които взискательтъ може да иска назначението на пазачъ отъ страхъ да не би длъжникътъ да ги злоупотрѣби и това право се дава на взискателя, безъ съмнѣние, за да може той впослѣдствие да се удовлетвори не само отъ цѣната на имота, но ако тя не стигне, и отъ доходитѣ му, а ако това право се дава на обикновения взискатель, a fortiori трѣбва да се признае за придобито и на ипотекарния кредиторъ, така щото неприемливо е съображението въ второто ка-

сационно оплакване, че ипотекарниятъ кредиторъ нѣмалъ право да бѫде удовлетворенъ — освѣнъ отъ сумата на ипотекарния имотъ — това съображение не се санкционира отъ наведенитѣ въ реченото оплакване чл. чл. 1003, 948 п. 2 и 1041 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и слѣдователно тия членове не сѫ нарушени.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ставри Георгиевъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 30 юний 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 55 — (317) — 14 ноемврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на тридесеть и първи октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ. Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ II. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ** *гражданско дѣло № 618, по описа за 1903 год., на Българската народна банка, срещу протолното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 21 май 1903 год.* — **Въ заседанието се явиха адвокатътъ Л. Вацовъ, повѣреникъ на Българската народна банка и д-ръ Вл. Черневъ, повѣреникъ на Иванъ Китановъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: срещу опрѣдѣлението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ № 240, отъ 15 февруарий 1901 год., съ което е била унищожена публичната продажба по изпълнителното дѣло подъ № 520/900 год., по описа на сѫдебния приставъ при сѫщия сѫдъ, заведено по взискането на Иванъ Китановъ, отъ гр. Кюстендилъ, противъ Стефанъ Хр. Давидовъ, отъ сѫщия градъ, за 8000 лева, Иванъ Китановъ — взискатель, подалъ частна жалба въ Софийския апелативенъ сѫдъ, за разрѣшението ѝ който като взелъ прѣдъ видъ: „при извършването на продажбата отъ сѫдебния приставъ при Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ на имота на Ст. Давидовъ, като ипотекаренъ кредиторъ, се е явилъ само Ив. Китановъ и при продажбата приставътъ е спазилъ всичкитѣ законни формалности и сѫдътъ намира, че правилно е продалъ имота на Китановъ за стойностьта, за която имотътъ е билъ ипотекиранъ. Заявлението до пристава отъ Българската народна банка, какво сѫщиятъ имотъ ималъ първа ипотека въ полза на банката за 8000 лева, не било достатъчно да убѣди сѫдебния приставъ и да счете банката като првъ ипотекаренъ кредиторъ, така като, това е могло да стане само ако банката прѣдставеше надлежния изпълнителенъ листъ. Прѣдставлението отъ страна на банката прѣдъ първата и втората инстанции на разни документи, съ които иска да установи, че саловексела, който се намиралъ у Давидова, е по погрѣшка изпратенъ на него, а въ сѫщность първата ипотека не била изплатена, — сѫдътъ не може да пристѫпи къмъ разглеждане и оцѣнение на тия документи въ това дѣло, което е частно производство, а ако Българската народна банка мисли, че има грѣшка въ изпращането на саловексела и че нейната креанса въ сѫщность не е изплатена, това тя трѣбва да го докаже по надлежния редъ съ особено дѣло, а не да

иска да се произнесе сждътъ и да рѣшава такъвъ единъ важенъ въпросъ по едно частно производство. Че сждебниятъ приставъ съ показването му отъ страна на Давидова саловексела, е правилно мислилъ, какво тоя записъ е изплатенъ." — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 21 май 1903 год., опрѣдѣлилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Кюстендилския окржженъ сждъ № 240, отъ 15 февруарий 1901 год., а вмѣсто него постановява: утвърждава извършената отъ сждебния приставъ при Кюстендилския окржженъ сждъ продажба на недвижимъ имотъ на длъжника Стефанъ Давидовъ и присжденъ върху кредитора Иванъ Китановъ." — Срещу това протоколно опрѣдѣление Българската народна банка подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 1028 п. 3, въ свързка съ чл. чл. 1022 и 1039 отъ Гражданското сждопроизводство, защотое утвърдилъ продажбата, макаръ Иванъ Китановъ да не е взелъ въ 10-дневния срокъ сумата 6000 лева златни, първата ипотека върху продаваемия имотъ, чл. 21 ал. 2 отъ Закона за ипотекитѣ, защото е приелъ, че само съ саловекселъ, безъ надлежно отбѣлѣзване въ регистра на нотариуса и безъ повръщане на самия ипотеченъ актъ, може да се доказва изплащането на една ипотека.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обжалваното протоколно опрѣдѣление (гледай послѣдния мотивъ), Софийскиятъ апелативенъ сждъ приема, че длъжникътъ Давидовъ билъ показалъ на сждебния приставъ саловексела, вслѣдствие на което показване, тоя послѣдниятъ правилно е мислилъ, че записътъ билъ изплатенъ. Съ това сжждение сжщиятъ сждъ прави двѣ нарушения: 1) гради своитѣ сжждения на не сжществующи въ дѣлото данни, тъй като отъ изпълнителното производство не се виждатъ никакви слѣди, отъ които би могло да се заключи, че длъжникътъ е показалъ приставу въпросния саловекселъ, и 2) допусналъ е сжществено нарушение на закона, като приема, че само съ показването саловексела на пристава, тоя послѣдниятъ е можалъ и ималъ законно основание да мисли, че ипотеката на Българската народна банка е била погасена. Прѣди всичко чл. 184 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, изрично разпорежда, че само доброволното възвръщане отъ кредитора на длъжника частния документъ за взимането подразумѣва освобождението отъ дълга, когато въ конкретния случай банката всѣкога е поддържала, че саловексела е повърнатъ по погрѣшка. Отъ друга страна чл. 1010 п. 4 и алинея послѣдна, много ясно опрѣдѣля, че сждебниятъ приставъ събира свѣдѣния, да ли имотътъ е заложенъ, кому и за колко, само отъ надлежния нотариусъ, а тоя послѣдниятъ е увѣдомилъ пристава (гл. писмото № 12389 въ изпълнителното производство), че върху продаваемия се имотъ тежи ипотека. Най-насетнѣ чл. 21 отъ Закона за ипотекитѣ тоже опрѣдѣля начина, по който ипотеката се погасява. Всички тия законни разпореждания апелативниятъ сждъ не е взелъ въ внимание при рѣшаването на настоящето производство, а съ това е допусналъ сжществено нарушение на закона — чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързска съ чл. 1010 отъ сжщото сждопроизводство и чл. 21

отъ Закона за ипотекитѣ, вслѣдствие на което опрѣделението му трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 21 май 1903 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. 1010 отъ сѫщото сѫдопроизводство и чл. 21 отъ Закона за ипотекитѣ, съ силата на чл. 706 п. п. 1 и 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия апелативенъ сѫдъ.

№ 56 — (319) — 16 ноември 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на трети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Василъ П. Ивановъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 189, по описа за 1901 год., на Магда Иванчова, отъ село Сопица, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, съ Коста Кузмановъ, Тодоръ Денковъ и Ана Денкова, отъ сѫщото село, за едно мѣсто* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Магда Иванчова, отъ село Сопица, Брѣзнишка околия, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Ив. П. Маринковъ, съ исково прошение отъ 9 юний 1899 год., заявила, че отъ покойния й съпругъ Ив. П. Маринковъ останало едно селище отъ 400 аршина въ село Сопица, между съсѣди: Дѣянъ съ кѫща, Аврамъ и Иона съ мѣсто и пѫть, а сегашни граници отвѣтницитѣ-апелатори съ селище и кѫща, което селище покойниятъ й съпругъ прѣзъ живота си и до смъртьта си свободно и безъ прѣпятствие го стопанисвалъ на основание на единъ турски документъ, обаче, слѣдъ смъртьта му отвѣтницитѣ завладѣли въпросното селище, за това молила да бѫдатъ осѫдени реченитѣ отвѣтници да й отстѫпятъ селището отъ 400 аршина. Мировиятъ сѫдия осѫдилъ Коста Кузмановъ, Тодоръ Денковъ и Ана Денкова, отъ село Сопица, послѣдната за себе и като натойница на дѣцата на покойния Денко Кузмановъ, да отстѫпятъ и прѣдадатъ въ владѣние на наслѣдницитѣ на покойния Ив. П. Маринковъ чрѣзъ настойницата имъ Магда Иванчова, отъ сѫщото село, едно селище отъ 400 аршина. Срещу това рѣшение, на Мировия сѫдия Коста Кузмановъ и Тодоръ Денковъ, за себе си и като повѣреникъ на Ана Денкова, подали апелативна жалба въ Трънския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си подъ № 163, отъ 13 ноемврий 1900 год., рѣшилъ: „отмѣнява рѣшението на Брѣзнишкия мирови сѫдия отъ 26 августъ 1899 год., подъ № 406, а искътъ на Магда Иванчова, отъ село Сопица, Брѣзнишка околия, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Ив. П. Маринковъ, прѣдявенъ срещу Коста Кузмановъ, Тодоръ Денковъ и Ана Денкова, отъ сѫщото село, послѣдната за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ сираци на покойния Денко Кузмановъ, за правособственостьта на едно мѣсто отъ 400 кв. аршина, въ стойность 20 лева, находяще се въ село Сопица, при съсѣди:

Дѣянъ съ кѫща, Аврамъ и Иона съ мѣсто и пѫть, а сегашни: апелаторитѣ съ селище и кѫща — се отхвърля като недоказанъ и неоснователенъ. Осѫжда Магда Иванчова да заплати на апелаторитѣ 59 лева за сѫдебни, канцелярски и правоводене дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, както и на хазната 6 лева за толкова издадени а неплатени призовки". — Срещу това рѣшение Магда Иванчова, за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло Трънскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 58, 107 и 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото прѣдпочелъ дознанието, на основание на което признал правото на собственость на отвѣтницитѣ върху прѣдметното мѣсто, когато отъ документа № 86 се установявало владѣнето на покойния ѝ мѫжъ върху сѫщото мѣсто въ продължение на редъ години, а освѣнъ това отъ прѣдставенитѣ рѣшения подъ № № 90 и 83 се виждало, че владѣнието е било спорно и слѣдователно прѣкъсвано.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ съображенията на обжалваното рѣшение се вижда, че Трънскиятъ окрѫженъ сѫдъ е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло искъ и признал правото на собственость на отвѣтницитѣ върху спорното мѣсто, на основание на произведеното дознание чрѣзъ околни люди, отъ показанията на които вади заключение, че наслѣдодателитѣ на отвѣтницитѣ и тѣзи послѣднитѣ владѣли повече отъ 40 години казаното мѣсто. Ищцата, за да докаже, че владѣнието на отвѣтницитѣ е било успорявано и вслѣдствие на това прѣкъсвано, прѣдставила е рѣшения подъ № №. 83 и 90; рѣшението обаче подъ № 83, което има значение по възбудения въпросъ, не доказва друго, освѣнъ че искътъ на покойния Иванчо Маринковъ, мѫжъ на сегашната касаторка, за възстановление на нарушено владѣние е билъ отхвърленъ, безъ да бѫде прѣкъснато, разбира се на отвѣтницитѣ. Отъ смисълътъ на Закона за давностьта и отъ теория е извѣстна, че когато исковата молба за нарушено владѣние бѫде отхвърлена по съображения, че ищецътъ не е ималъ владѣнието на имота, както е въ случая, владѣнието на отвѣтника продължава, безъ да се счита за прѣкъснато съ самия фактъ на подаване исковото прошение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Магда Иванова, за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, срещу рѣшението на Трънския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 ноември 1900 год., подъ 163, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (329) — 20 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седми ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Н. Лафчиевъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 471, по описа за 1903 год.,*

на Сливенската градска община, съ братя х. Кондеви отъ гр. Сливенъ, за мера. — Въ сѫдебното заседание се явиха д-ръ Ст. Даневъ, повѣреникъ на Сливенската градска община и д-ръ Т Гатевъ и Хр. Доградмаджиевъ, повѣреници на братя х. Кондеви.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Сливенската градска община заявила на 23 януарий 1899 год. искъ прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, противъ Атанасъ и Григоръ х. Кондеви, отъ гр. Сливенъ, за мера — кория отъ около 8000 уврата. Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 1900 год., № 409, отхвърлилъ искътъ. По апелъ на сѫщата община и по нейно искане, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си № 154/901 год., прѣкратилъ производството и на двѣтѣ инстанции, обаче, Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 17 декемврий 1901 год., подъ № 601, уважилъ касационната жалба на отвѣтницитѣ за нарушение чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като безъ тѣхното съгласие не е могла общината да си оттегли искътъ съ цѣль да го заведе при по-благоприятни за нея обстоятелства, и сѫдътъ неправилно билъ прѣкратилъ производствата, а трѣбвало да разрѣши дѣлото по сѫщество. При второто разглеждане на дѣлото, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ извършеното отъ първостепенния сѫдъ мѣстно дознание не се доказва искътъ на Сливенската градска община. Напротивъ отъ показанията на околнитѣ люди Добри Недѣлчовъ, Желю Тодоровъ, Божилъ Илиевъ, Тодоръ Бѣлстояновъ, Тодоръ Петровъ, Митю Христовъ, Русчо Енчевъ и Марко Добревъ се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че отъ прѣди 20 и повече години Анастасъ х. Кондевъ стопанисвалъ и владѣлъ спорната кория по покупка отъ нѣкой си турчинъ. Отъ останалитѣ околни люди нищо положително не се обнаружава, било въ полза на едната, било въ полза на другата страна. Първостепенниятъ сѫдъ правилно е оцѣнилъ показанията на тия околни люди и съображенията, изложени въ обжалваното рѣшение, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ напълно приема. При тия показания на околнитѣ люди, огледа извършенъ въ първата инстанция съ участието на вѣщото лице не може да има рѣшающе значение, още повече, че отъ него никакъ не се установяватъ правата и домогванията на Сливенската градска община въ смисълъ какво въпросната кория е нейна собственость. Въззиваемата страна, понеже печели процеса, има право да иска сѫдебни и за водене на дѣлото разноски въ втората инстанция", — съ рѣшението си отъ 12 априлъ 1902 год., подъ № 175, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Съ касационната си жалба общината се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 629, 630, 641, 706 п. 2, 450, 328 и др. отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. . . ? отъ Закона за градскитѣ общини, защото: 1) не ѝ допусналъ съ огледъ и съ свидѣтелски покавания да докаже до кѫдѣ се е простирала старата кория, „Кютюклюкъ" и до кѫдѣ новозалѣсената отъ отвѣтницитѣ и присъединена къмъ старата кория; 2) не допусналъ (членътъ — дознанчикъ) да има свидѣтели отъ Сливенската община подъ прѣдлогъ, че биле заинтересовани; 3) не оцѣнилъ показанията на околнитѣ люди, а се задоволилъ съ оцѣнката на окрѫжния сѫдъ, а онѣзи 7—8 души, които е оцѣнилъ, сѫ показали, че отвѣтникътъ е владѣлъ безспорно не отъ 20 години и повече, както не-

вѣрно заключилъ сѫдътъ, а само прѣди 16—17 години, което означава не повече отъ 10—12 години, тъй като спорътъ е почнатъ още отъ 1894 год.; 4) не е далъ никаква оцѣнка на околнитѣ люди Марко Добревъ, Русчо Янчевъ, както и на Тодоръ Петровъ и Митю Христовъ, отъ показанията на които се виждало, че поне „Тузла-Иолу" е било винаги общинско, та тази часть поне трѣбвало да се присѫди на общината, и 5) не прѣкратилъ дѣлото по оттеглюването на иска по съображение, че общинското за това постановление не било утвърдено отъ окрѫжния управитель.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по оплакванията на общината, изложени въ касационната ѝ жалба и устно отъ повѣреника ѝ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) щомъ по забѣлѣжката на чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е било допуснато исканото отъ общината — ищецъ мѣстно дознание, за да докаже, че спорната мѣстность ѝ била привързана abantiquo, правилно не сѫ ѝ биле допуснати исканитѣ ѝ свидѣтели, тъй като второто ѝ искане е несъвмѣстимо съ първото прѣдъ видъ, че съгласно чл. 325 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ свидѣтелски показания се доказва придобиването на собственостьта върху недвижими имоти чрѣзъ давностно владѣние; а пъкъ исканиятъ отъ нея огледъ е билъ извършенъ. Слѣдователно, първото оплакване въ касационната ѝ жалба е неосновательно; 2) съгласно чл. чл. 396 и 290 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, отвеждатъ се отъ свидѣтелствуване заинтересованитѣ въ изхода на процеса околни люди, каквито сѫ членоветѣ на една община въ спора ѝ за общинска мера. Слѣдователно, правилно не сѫ биле допуснати по настоящия споръ за околни люди членове на общината — ищецъ, и за това второто оплакване въ касационната ѝ жалба е неосновательно; 3) третото оплакване, както е мотивирано въ касационната жалба е неосновательно, защото, и безъ да извлича нѣкакво доказателство отъ дознанието за въ полза на отвѣтната страна, сѫдътъ пакъ е могалъ да даде сѫщия изходъ на дѣлото щомъ, съгласно чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, общината — ищецъ не е доказала искътъ си; 4) четвъртото оплакване въ касационната жалба е неосновательно, защото указанитѣ въ него 4 души околни люди сѫ оцѣнени отъ сѫда. Въ свързка съ туй оплакване, повѣреникътъ на общината разви устно друго едно оплакване, именно, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 354 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото невѣрно е утвърдилъ отъ една страна, че останалитѣ 4 околни люди нищо не установлявали въ нейна полза, когато напротивъ, околното лице Тодоръ Мариновъ е показалъ, че общинскиятъ добитъкъ е пасалъ въ спорната мѣстность, и отъ друга страна, че осемтѣ околни люди сѫ показали изключително въ полза на отвѣтницитѣ, когато, напротивъ, никой отъ тия околни люди не показва въ полза на отвѣтницитѣ поне по отношение на пасбището ако и по отношение на гората, могло би да се извлѣче отъ показанията имъ заключение за въ полза на отвѣтницитѣ. Това оплакване така формулирано, би било основателно, прѣдъ видъ, че се подкрѣпва отъ фактическа страна, ако искътъ бѣше заявенъ и ако по естеството си би могалъ да бѫде заявенъ само

за пâшата, но не и за корияга въ спорната мѣстность, обаче, искътъ билъ заявенъ за цѣлата мѣстность като „мера — кория“ на общината и нито е билъ въ пледоаритѣ намаленъ само за пâшата като отдѣлна мѣстность отъ корията, а не е билъ намаленъ така вѣроятно за туй, защото се е знаяло, че пâшата не съставлява отдѣлна мѣстность отъ корията, но, че и двѣтѣ съставляватъ една нераздѣлна цѣлость. Слѣдва, че и въ тая форма това оплакване не може да се признае за основателно; 5) петото оплакване въ касационната жалба не подлежи, съгласно чл. чл. 725 ал. 2 и 726 — a contrario — отъ Гражданското сѫдопроизводство, на обсѫждане, щомъ по сѫщото оплакване, прѣдявено на врѣмето си отъ отвѣтната страна, Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 661/1901 год., се е произнесалъ, че прѣкратяване на дѣлото чрѣзъ оттеглюване на искътъ не може да става безъ съгласието и на отвѣтната страна и щомъ съ тоя възгледъ се е съгласилъ впослѣдствие и сѫдътъ по сѫщество; 6) друго едно оплакване, вънъ отъ касационната жалба, повѣреникътъ на общината се основава върху чл. чл. 329, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ невѣрно е утвърдилъ, че не било ужъ искано отъ нея заобикалянето на мѣстностьта при дознанието, когато, напротивъ, това е било искано слѣдъ разпита на шестото околно лице, а било отхвърлено отъ дознанчика по съображение, първо, че било късно прѣдявено това искане, като че ли губи се правото чрѣзъ късното му прѣдявяване, и второ, че нѣмало споръ за границитѣ, твърдение тоже невѣрно, прѣдъ видъ, че отъ исковата молба, па и отъ показанията на околнитѣ люди, било видно че имало споръ за границитѣ. Това оплакване е неоснователно, защото исканото отъ общината ново дознание, апелативниятъ сѫдъ не е допусналъ, както се вижда отъ протоколното му опрѣдѣление, не за това, че искане за заобикаляне на мѣстностьта не било направено прѣдъ сѫдията — дознанчикъ, но за това, че не била направена забѣлѣжка при подписването протокола на дознанието отъ страна на повѣреника на общината, въ смисъль, че не е доволенъ отъ начина, по който сѫдията — дознанчикъ е разрѣшилъ това му искане, а тѣзи два случаи сѫ различни, тъй като слѣдъ разпита и на шестото околно лице повѣреникътъ на общината е поискалъ, наистина, заобикалянето на мѣстностьта, „за да могатъ околнитѣ люди по-лесно да разбиратъ въпроситѣ, като си прѣдставляватъ самото мѣсто“, което искане, обаче, сѫдията — дозданикъ е отхвърлилъ, по съображения, изложени по-горѣ въ туй оплакване, но повѣреникътъ на общината не е направилъ забѣлѣжка при подписване протокола, че не е доволенъ отъ това разрѣшение на искането му така, както е направилъ забѣлѣжка, че не е доволенъ отъ туй, гдѣто не сѫ биле взети околни люди измежду жителитѣ на общината — ищецъ, така щото апелативниятъ сѫдъ е билъ правъ по сравнение да прѣдполага, че ако въ единия случай не е направилъ а въ другия е направилъ забѣлѣжка повѣреникътъ на общината, то е, защото въ единия случай и той се е съгласилъ въ излишностьта на заобикалянето, особено поради неубѣдителната му мотивировка „за да могатъ околнитѣ люди по-лесно да разбиратъ въпроситѣ“, а въ другия случай, напротивъ, съ забѣлѣжката си запазилъ си е правото да повдигне тоя въпросъ и прѣдъ сѫда, и 7) послѣдното устно оплакване отъ повѣ-

реника на общината — ищецъ — е за нарушение чл. чл. 629, 639 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото апелативниятъ сѫдъ неправилно е счелъ, че искътъ билъ за собственость и оцѣнявалъ отъ тая гледна точка околнитѣ люди, когато, напротивъ, както било обяснено впослѣдствие, искътъ билъ за мера и балталъкъ привързани на общината отъ незапаметни врѣмена. Въ подкрѣпление на това оплакване, посочва се на рѣшението № 576, отъ 29 ноемврий 1900 год., на Върховния касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление. Възгледътъ прокаранъ въ цитираното рѣшение № 576/1900 год. е, че по искове за мери и балталъци сѫдътъ по сѫщество нѣма право да прави такава класификация на околнитѣ люди, щото да прѣдпочита ония, що показватъ за собственостьта, отъ ония що показватъ за привързаностьта на спорния имотъ, тъй като споровета, прѣдвидени въ забѣлѣжката къмъ чл. 329 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫ спорове не за собственость, а за привързаность отъ незапамятни врѣмена на мери и балталъци къмъ общинитѣ. По настоящето дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не прави такава разлика между показанията на околнитѣ люди, а щомъ и общината — касаторъ не противопоставя нѣкои показания въ полза на привързаностьта отъ други въ полза на собственостьта на спорната мѣстность, то оплакването й, за гдѣто сѫдътъ употрѣблява думата собственость вмѣсто привързаность, е оплакване неосновательно, защого въ случая сѫдътъ се води отъ терминологията употрѣбена отъ самата община — ищецъ още въ исковото й прошение и отъ сѫжденията му се вижда, че еднакъвъ би билъ изхода на дѣлото, ако вмѣсто думата собственость бѣше употрѣблявана думата привързаность.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Сливенската градска община, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 12 априлъ 1902 год., подъ № 175, като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 58 — 330 — 24 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ на ноемврий 7/1903 год. *гражданско дѣло № 477, по описа за 1903 год., на Българската народна банка, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 23 декемврий 1902 год.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Чакаловъ, юрисконсултъ на банката и А. Малиновъ, повѣренникъ на сѫщата, а отъ страна на отвѣтника по касация яви се неговиятъ повѣреникъ П. Баджовъ, и който устно упълномощи адвокатитѣ д-ръ А. Радевъ и Илия Вълчевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: заявлението на Давидъ Кюстендилски, повѣреникъ на взискателя Вегели и С-ие, отъ гр. София, да му се възложи, съгласно чл. 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство непродадената поради неявяване на наддавачи кѫща на длъжника му Иванъ Андреевъ, сѫдебниятъ приставъ не уважилъ, и това дѣйствие на сѫдебния приставъ сѫ потвърдили както Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣ-

дѣлението си № 717/98 год., така и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 3 февруарий 1899 год., обаче, послѣдното било отмѣнено съ рѣшение № 305/99 год., на Върховния касационенъ сѫдъ, както и сь друго едно рѣшение № 335/900 год. на сѫщия сѫдъ, било отмѣнено опрѣдѣлението отъ 13 септемврий 1899 год. съ което Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ пакъ билъ потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление на Софийския окрѫженъ сѫдъ, до като съ опрѣдѣлението си отъ 27 февруарий 1901 год., Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление, прѣдписалъ на сѫдебния приставъ да възложи прѣдметната кѫща и той я е възложилъ на довѣрителя на Давидъ Кюстендилски съ протоколъ отъ 24 май 1901 год., за първоначалната оцѣнка 17.000 лева, като го поканилъ съ призовка, която Давидъ Кюстендилски получилъ на 29 май 1901 год., да внесе сумата и той я внесалъ на 5 юний 1901 година. Обаче, Българската народна банка, като ипотекаренъ кредиторъ на Ив. Андреевъ, съ заявление отъ 14 юний 1901 год., е обжалвала проданьта — възлагането на кѫщата върху довѣрителя на Давидъ Кюстендилски — и Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 23 юний 1901 год, унищожилъ проданьта и това опрѣдѣление Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ потвърдилъ съ своето отъ 22 февруавий 1902 год. което обаче Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 346/902 год., отмѣнилъ, защото въпрѣки чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство, апелативниятъ сѫдъ е счелъ, че банката може да обжалва дѣйствията на сѫдебния приставъ подиръ изтичането на седмодневия срокъ отъ възлагането на кѫщата. Възвърнато пакъ дѣлото за ново разглеждане на Софийския апелативенъ сѫдъ, послѣдниятъ, като взелъ прѣдъ видъ: „сѫдебниятъ приставъ при Софийския окрѫженъ сѫдъ съ рапорта си до сѫщия сѫдъ отъ 6 юлий 1896 год. № 11.230, като е внесалъ изпълнителното производство № 255/98 год., молилъ е да се утвърди извършената по това изпълнително производство продажба, съгласно чл. 1026 отъ Гражданското сѫдопроизводство. На 14 юний 1901 год. и Българската народна банка е подала молба до сѫщия окрѫженъ сѫдъ, съ която е искала да се неутвърдява проданьта по реченото изпълнително дѣло № 255/98 год. Тази молба на банката сѫдътъ не може да я приеме на разглеждане, защото е просрочена. Въ изпълнителното дѣло подъ № 255 1898 год., се вижда една призовка, издадена отъ пристава на I участъкъ, подъ № 5121, отъ 29 августъ 1898 год., отпаравена до Българската народна банка, съ която призовка приставътъ като е приложилъ и едно обявление за проданьта на въпросния имотъ, съобщилъ на банката за проданьта на недвижимия имотъ на Иванъ Андреевъ, който е ипотекаренъ длъжникъ къмъ сѫщата банка. Съ това съобщение приставътъ е искалъ да увѣдоми банката, че имотътъ ипотекиранъ въ нейна полза се продава. Послѣ това съобщение банката е трѣбвало да слѣди продажбата на имота и въ случай, че съзрѣ нѣкакви неправилни дѣйствия на пристава да ги обжалва. Срокътъ за обжалването дѣйстията на пристава, се прѣдвижда въ чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство и този срокъ е седмодневенъ отъ деня на проданьта. Щомъ веднажъ на банката е било съобщено, че ипотекарниятъ имотъ се продава, то тя съгласно прѣдписанията на чл. 1038 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато имотътъ е билъ възложенъ

отъ пристава на Давидъ Кюстендилски съ протоколъ отъ 24 май 1902 год., трѣбвало да обжалва това дѣйствие на пристава въ прѣдвидения въ чл. 1055 отъ Гражданското сѫдопроизводство седмодневенъ срокъ. По-нататъкъ чл. 1040 отъ Гражданското сѫдопроизводство гласи, че на заимодавеца се съобщава отъ пристава за пристѫпването на проданьта. Това разпореждане на закона въ чл. 1040, не съдържа въ себе си никакво особно разпореждане и не създава новъ срокъ за ипотекарния кредиторъ. Тоя чл. 1040 отъ Гражданското сѫдопроизводство има за цѣль само да се увѣдоми ипотекарниятъ кредиторъ въ чий рѫцѣ се намира (ипотекарниятъ) продадениятъ имотъ слѣдъ извършената продажба, безъ обаче тоя членъ да дава особенъ срокъ на ипотекарния кредиторъ за обжалване дѣйстията на сѫдебния приставъ. Щомъ това е така, и щомъ като отъ деня на възлагането имота върху Давидъ Кюстендилски отъ сѫдебния приставъ до деня, когато банката е подала своята жалба, сѫ изминали повече отъ 7 дена, то жалбата на банката се явява просрочена и като такава, не подлежи на разглеждане. А относително рапорта на сѫдебния приставъ, съ който се иска утвърждаването на проданьта, сѫдътъ взема прѣдъ видъ: Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ протоколното опрѣдѣление отъ 27 февруарий 1901 год. е постановилъ, щото продадениятъ имотъ да се възложи върху Д. Кюстендилски и вслѣдствие на това сѫдебниятъ приставъ е издалъ и протокола си отъ 24 май 1901 год. Отъ изпълнителното производство се вижда, какво продажбата е била извършена съ спазването на всичкитѣ прѣдписания на закона. Дѣйствително, Кюстендилски не е внесалъ нужната сума, когато е подалъ заявлението си до пристава за да му присѫди имота, като взискатель по неявката на купувачи, но това не може да се счита отъ сѫда за опущение такова, което да влѣче подиръ себе си унищожението на продажбата, защото, когато апелативниятъ сѫдъ е прѣдписалъ на пристава да възложи имота върху Кюстендилски, тогава приставътъ е съобщилъ на Кюстендилски да внесе и сумата, за която той е молилъ да му се присѫди имота; и това съобщение на пристава за внасянето на сумата е било врѫчено на Кюстендилски на 29 май 1901 год. и на 5 юний сѫщата година, той, Кюстендилски е внесалъ сумата. Слѣдователно, десетдневниятъ срокъ за внасянето на сумата е спазенъ. Тогава причина за неутвърждаване на проданьта не сѫществува", — съ опрѣдѣлението си отъ 23 декемврий 1902 год., отмѣнилъ опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юлий 1901 год., и утвърдилъ проданьта. — Съ касационната си жалба Българската народна банка се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 1022 и 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото е счелъ, че 10-дневниятъ срокъ за внасяне сумата тече отъ деньтъ на съобщението, а не отъ деньтъ на възлагането имота.

Върховниятъ касационъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: прѣдвидениятъ въ чл. 1022 отъ Гражданското сѫдопроизводство единадесетдневенъ срокъ отъ деньтъ на окончателното възлагане на имота върху послѣдния наддавачъ, за внасянето отъ послѣдния цѣлата сума на имота, заедно съ крѣпоснитѣ мита, е задължителенъ срокъ и за взискателя, комуто, съ силата на чл. 1029

отъ сѫщото сѫдопроизводство, се възлага имотътъ и той е длъженъ да внесе остатъка отъ взимането си, или, ако взиманието му се поглъща отъ нѣкоя ипотека, той е длъженъ да внесе цѣлата сума, заедно съ крѣпостнитѣ мита, въ течение най-много на единадесеть дена отъ деньтъ, когато имотътъ му е възложенъ. Понеже съ силата на чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, проданьта се счита за нестанала, ако последниятъ наддавачъ не изпълни изискването на чл. 1022 отъ сѫщото сѫдопроизводство, така сѫщо трѣбва да се счита за нестанала и проданьта извършена по силата на чл. 1029 отъ сѫщото сѫдопроизводство, ако взискательтъ не изпълни задължението си въ речения единадесетдневенъ срокъ отъ деньтъ на възлагането му имота, а понеже прѣдписанието на речения чл. 1028 п. 3 е отъ общественъ редъ и трѣбва служебно да се спазва, то независимо отъ обстоятелството, гдѣто заявлението на Българската народна банка отъ 14 юний 1901 год., било признато за просрочено, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ ex officio билъ длъженъ на това основание да счете проданьта за нестанала и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, бидейки въ апелативния срокъ сезиранъ отъ интересующата се страна — Българската народна банка, на сѫщото основание билъ длъженъ да я унищожи като нестанала. Вмѣсто това Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е счелъ, че взискательтъ трѣбвало да се призовава, за да вне.е сумата и че срокътъ за внасянето ѝ се брои отъ деньтъ, кагато получи призовката. Това сѫждение на сѫда е неправилно, защото взискательтъ е длъженъ самъ да слѣди възлагането, което става по негово искане. Прочее, тукъ има сѫществено нарушение на чл. чл. 1022 и 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и оплакването на това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 23 декемврий 1902 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 1022 и 1029 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 59 — (332) — 24 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българския Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на десети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ Прѣдседателя *гражданско дѣло № 481, по описа за 1903 год., на Койчо Мустаковъ, отъ село Кнежа, съ Тодоръ Комара и др., отъ гр. Орѣхово, за изпразване на кѫща.* — Въ заседанието се яви К. Мустаковъ, съ повѣреника си К. Панайотовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: К. Мустаковъ, отъ гр. Орѣхово, заявилъ искъ противъ Тодоръ Комара и Мария Тодорова, отъ сѫщия градъ, за изпразване една кѫща. Орѣховскиятъ мирови сѫдия съ рѣшението си № 897/900 год., отхвърлилъ искътъ. По апелъ отъ ищеца, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си № 38, отъ 28 фе-

вруарий 1901 год., потвърдилъ онова на мировия съдия. Ищецътъ подалъ касационна жалба, която Върховниятъ касационенъ съдъ е уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство и съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1902 год., повърналъ дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ въ сѫщия окрѫженъ съдъ. При повторното разглеждане на дѣлото Вратчанскиятъ окрѫженъ съдъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „споредъ чл. 23 отъ Гражданското съдопроизводство, искътъ се прѣдявява чрѣзъ подаване въ мировия съдия искова молба, която може да бѫде устна или писмена, а споредъ чл. 26 п. 4 както въ писмената така и въ устната молба, ищецътъ е длъженъ да впише просителенъ пунктъ съ означение: какво именно иска и що търси; по това дѣло въ заглавието на исковата молба, която ищецътъ самъ е изложилъ писмено и показалъ, че искътъ му е за изпразване на една кѫща, а въ просителния пунктъ формулира изрично слѣдующето: „моля въ едно непродължително врѣме да ги (отвѣтницитѣ) призовете на съдъ и осѫдите да изпразднатъ кѫщата на довѣрителя ми и да му заплатятъ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски". По-послѣ на 18 септемврий 1900 год., когато мировиятъ сѫдия е сложилъ дѣлото за разглеждане и отвѣтната страна е започнала да възразява на ищеца, че тя се намира въ фактическото владѣние на имота, че го има по давностно владѣние, за което е настоявала да се извърши мѣстно дознание и че спрѣмо нея нѣма издадено никакво рѣшение, слѣдователно нѣма и защо да напуща кѫщата — ищецътъ е пояснилъ иска си по единъ най-категориченъ начинъ, като е казалъ между другото и слѣдующето: „имаме си всичкитѣ книжа за собственость, но не разглеждаме собственостьта, а искаме изпразването му". „Въвеждане въ владѣние е станало, но не сѫ изхвърлени парцалитѣ на трети лица и за това сме завели искъ противъ тѣхъ и по силата на рѣшението да ги принудимъ да изпразнатъ имота, и тѣ ако иматъ права да си ги дирятъ по другъ начинъ". „Искаме да се постанови рѣшение за изпразването му". „Ето защо искането за мѣстно дознание е неосновательно, когато искътъ е за изпразване, а не за собственость (протоколъ на мировия сѫдия, страници 32—33)". Отъ всичко това се види, че самъ ищецътъ е деклариралъ най-явно, че има искъ за изпразване кѫща, а не за собственость и само по тоя начинъ, като се е поставилъ на тая почва, е можалъ да парализира домогването на противника си — да докаже своето право на собственость, защото малко слѣдъ туй стои слѣдующето опрѣдѣление: „мировиятъ сѫдия като има прѣдъ видъ, че настоящето дѣло не е заведено нито за собственость, нито за нарушено владѣние, а за изпразване, че мѣстното дознание се допуща само на искове за собственость и нарушено владѣние — опрѣдѣли: искането на отвѣтната страна за извършване мѣстно дознание, като неосновательно се остава безъ послѣдствие". Прочее, отъ изложеното излиза, че мировиятъ сѫдия е правилно разбралъ петитума на исковото прошение, че тукъ нѣма заявенъ искъ за никаква собственость, но има искъ за изпразване една кѫща; 2) за доказване на иска си ищцовата страна е прѣдставила: протестъ, прѣписъ отъ протокола за въвеждане въ владѣние отъ сѫдебния приставъ, два крѣпостни акта и единъ продавателенъ актъ. Отъ всичкитѣ тия документи се вижда само едно — какъ собственостьта е прѣминувала

послѣдователно отъ едно лице къмъ друго, догдѣто той е билъ проданъ на публиченъ търгъ за смѣтка на Хр. Моновичъ, отъ гр. Орѣхово и купенъ отъ ищеца Н. Мустаковъ. Най-важно значение отъ тѣхъ за дѣлото има въ въводителния протоколъ на сѫдебния приставъ, защото на основание на него именно ищецътъ базира своето фактическо владѣние върху имота и за това иска изпразването му. Отъ този протоколъ се виждатъ двѣ нѣща: казва се, че кѫщата се прѣдава въ владѣнието на ищеца, а отъ друга страна, че тя се е намѣрила заключена на горния катъ отъ живущата въ нея Пенка Тодорова, отъ гр. Орѣхово, и нѣмало кой да отключи; долниятъ катъ пъкъ се билъ отключилъ съ ключа, който се намѣрилъ у нѣкой си съсѣдъ П. Дращански. Този пасажъ отъ въводителния протоколъ на сѫдебния приставъ поставенъ въ свързка съ обясненията на самия ищецъ — апелаторъ — въ исковата му молба, че отвѣтницитѣ Тодоръ Комаря и Пена Тодорова, живѣли въ кѫщата и отказвали да я изпразнятъ и съ обясненията на сѫщия въ протеста му и прѣдъ мирови сѫдия (протоколъ отъ 18 септемврий 1900 год.), че „когато сѫдебниятъ приставъ го е въвелъ въ владѣние, отвѣтницитѣ отказали да изпразнатъ кѫщата" и „че въвеждане въ владѣние е станало но не сѫ изхвърлени парцалитѣ на третитѣ лица, за това сме завели искъ противъ тѣхъ, та съ силата на рѣшението да ги принудятъ да изпразнатъ имота". Всичко това иде да ни покаже, че въводителниятъ протоколъ на сѫдебния приставъ е фиктивенъ, че на дѣла никакво фактическо владѣние на кѫщата не е било прѣдавано на ищеца; отвѣтницитѣ и прѣди въводътъ и слѣдъ него не сѫ подозирали даже че е имало нѣкакви дѣйствия извършени спрѣмо тѣхъ и сѫ продължавали да стопанисватъ имота така, както и по-рано. Слѣдователно, ищецътъ никога не е ималъ фактическо владѣние и не може да основава искътъ си върху него. Другъ щѣше да бѫде въпросътъ ако както казва той, се изхвърляха парцалитѣ на третитѣ лица и слѣдъ това тѣ пакъ влѣзватъ въ кѫщата. Другъ щѣше да бѫде въпросътъ и въ случая, ако имотътъ бѣше въ врѣме на описа намѣренъ въ рѫцѣтѣ на длъжника Христо Моновичъ и като се постави управитель надъ него (имота) съгласно чл. чл. 1000 и 1003, отвѣтницитѣ се настанятъ произволно въ него, въ промеженутока между описа и окончателната му продажба. Въ дадения случай понеже работата стои съвършено инакъ, отвѣтницитѣ се титулиратъ отъ самия ищецъ за трети лица и понеже тѣ изявяватъ свои самостоятелни права, които искатъ да докажатъ съ законнитѣ срѣдства, то на основание принципа beati possidenti (чл. 985 отъ Гражданското сѫдопроизводство,) тѣ не могатъ да бѫдатъ изпѫдени отъ кѫщата до тогава до когато не се заведе противъ тѣхъ законния искъ и нѣма влѣзло въ законна сила рѣшение спрѣмо тѣхъ (чл. 801 отъ Гражданското сѫдопроизводство)", — съ рѣшението си отъ 10 януарий 1903 год., № 3, пакъ потвърдилъ онова на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение ищецътъ Койчо Мустаковъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Врачанскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 107, 1027, 1035 и 1036 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ, че опрѣдѣлението за утвърдена про-

дажба прави фактически владѣтель и собственикъ купувача и спрѣмо трети лица.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, за да разрѣши това дѣло, взе въ съображение: отъ обтѫженото рѣшение на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ се вижда, че той не е далъ значение на въводителния протоколъ на сѫдебния приставъ, понеже послѣдниятъ не е прѣдалъ на купувача на кѫщата дѣйствителното фактическо владѣние на имота, като изхвърли вещитѣ на лицата които сѫ живѣли въ кѫщата. Обаче, окрѫжниятъ сѫдъ не е показалъ въ рѣшението си, отъ гдѣ черпи основание да счита, че сѫдебниятъ приставъ може да прѣдава фактическото владѣние на купенитѣ на публиченъ търгъ имоти само чрѣзъ едно дѣйствително изпразване на имота. Подобно задължение за сѫдебния приставъ не е прѣдвидено въ чл. 1027 отъ Гражданското сѫдопроизводство, отъ което трѣбва да се заключи, че въвеждането отъ сѫдебния приставъ въ владѣнието на имота става на общо основание, освѣнъ ако страната настоява, щото той да изпразни кѫщата, както трѣбва да се разбира отъ цѣльта за измѣнението на чл. 1027, станало прѣзъ 1897 година. Но ако такова фактическо въвеждане въ владѣние на имота не стане, не значи никакъ, че владѣнието на имота не е прѣдадено на купувача: той го придобива съ извършването отъ сѫдебния приставъ на акта за това, както е станало въ случая, като е прѣдаденъ неправилно мисли, че третото лице продължава да бѫде фактически владѣтель на имота. То е изгубило фактическото си владѣние още съ извършването на публичната продань, тъй като до тогава то не е поискало да се освободи кѫщата отъ описа и продажбата, така щото отъ извършването на публичната продань третото лице, което претендира, че е владѣло имота, изгубило е фактическото си владѣние и нѣма другъ искъ, освѣнъ иска за собственость, по силата на чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство. При тия обстоятелства, Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е призналъ, че ищецътъ не билъ придобилъ фактическото владѣние на имота съ въвеждането му въ владѣние отъ сѫдебния приставъ, е постѫпилъ въпрѣки закона и е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ № 3, отъ 10 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 60 — (338) — 26 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на дванадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря, Петъръ А. Макавѣевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 508, по описа за 1903 год.,*

на Иванъ Антоновъ, отъ с. Сарждъръ, срещу решението на Варненския окръженъ съдъ отъ 14 декемврий 1902 год., подъ № 534. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Антоновъ, отъ с. Сарждъръ, заявилъ искъ противъ Георги Джовани за да вдигне последния запора що наложилъ върху кжщата му за дългъ на Христо Ангеловъ. II Провадийски мирови сждия съ рѣшението си № 738/99 год., отхвърлилъ искътъ му, а Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 147/900 год., уважилъ апела и искътъ му, като отмѣнилъ първостепеното рѣшение, обаче, Върховниятъ касационенъ сждъ съ рѣшението си № 658/901 год., уважилъ касационната жалба на отвѣтника за нарушение чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, и отмѣнилъ второстепенното рѣшение. При повторно разглеждане на дѣлото, Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшенето си отъ 14 декемврий 1902 год., № 534, потвърдилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ искътъ, по слѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ иска да се снеме запора, наложенъ върху кжщата му отъ взискателя Джовани, защото той билъ собственикъ на нея, а не длъжника на взискателя, която собственость придобилъ по давностно владѣние и по силата на който фактъ му е издаденъ и крѣпостенъ актъ, прѣдставенъ като доказателство по дѣлото, обаче този актъ е издаденъ на основание на общинското постановление, което не може да придаде сила на крѣпостенъ актъ, до като притежательтъ му не докаже произхождението на своето право, както е призналъ Върховниятъ касационенъ сждъ въ рѣшението си № 248/901 година. Дѣйствително, чрѣзъ давностно владѣние се придобива правото на собственость, но въ данния случай ищецътъ не се облага на нея, а се силае само на прѣдставния си крѣпостенъ актъ и иска отъ него да се прѣдполага, че той е собственикъ по давностно владѣние, независимо отъ това, въ случая трѣбва още повече да се докаже давностното владѣние на ищеца върху кжща, защото сжщото общинско управление, което му издало постановление, да се снабди съ крѣпостенъ актъ, е издало отпослѣ нѣколкото удостовѣрения, които сж приложени къмъ дѣлото, въ които твърди, че въпросната кжща била ту на ищеца, ту на Христо Ангеловъ, за дълга на когото е секвестирана. Макаръ и тѣзи удостовѣрения да не служатъ за доказателство за правото на собственость, обаче идатъ да докажатъ, че правилно Върховниятъ касационенъ сждъ приема, какво крѣпостни актове издадени на основание общинско постановление нѣматъ сила на доказателство за правото на собственность, придобито по давностно владѣние, безъ да се докаже това право по сждебенъ редъ прѣдъ сжда". — Съ касационната си жалба ищецътъ се оплаква, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 1047 отъ Гражданското сждопроизводство, защото искътъ бидейки за вдигане запоръ билъ формаленъ и трѣбвало да се разрѣши само на основание формалното му доказателство — крѣпостния актъ — като се прѣдостави право на взискателя, съгласно чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да заведе дѣло срещу него, а вмѣсто това искътъ билъ разгледанъ като че ли е за правособственость; 2) чл. чл. 34, 43 и 44 отъ Конституцията, чл. 4 отъ Закона за замѣняване турски документи и чл. чл. 384 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото крѣпостнитѣ актове, издавани на основание общински протоколи и постановления,

иматъ еднаква сила съ другитѣ, както министра обяснявалъ прѣдъ Народното събране; 3) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ съображение: а) възражението му, че взискательтъ трѣбвало да докаже какво имотътъ принадлежалъ на длъжника му; б) искането му (на касатора — ищецъ) да докаже владѣнието си въ врѣме на възлагането на запора, и в) общинското удостовѣрение № 644/902 год., отъ което се виждало, че ималъ това владѣние при налагането запора, и 4) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не прѣдложилъ на странитѣ помирение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) съгласно чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, искътъ за вдигане запоръ, наложенъ върху недвижимъ имотъ, е искъ за право на собственость, както това е прието вече съ редъ рѣшения на Върховния касационенъ сѫдъ. Споредъ това и съгласно чл. чл. 58 и 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ищецътъ, който прѣдявява такъвъ искъ, длъженъ е да докаже собственостьта си върху имота туренъ подъ запоръ, и съгласно сѫщитѣ членове и цитираниятъ въ първото касациочно оплакване чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, взискательтъ—отвѣтникъ, който е наложилъ запора, има право да възразява противъ и да оборва доказателствата на ищеца, така както неговия (на взискатель—отвѣтникъ длъжникъ) би ималъ право да възразява и оборва противопоставенитѣ му отъ ищеца доказателства. На това юридическо становище като се е поставилъ Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е нарушилъ, а се е съобразилъ съ указанитѣ въ първото касационно оплакване чл. чл. 107 и 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 139 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, слѣдователно, това оплакване е неоснователно; 2) второто касационно оплакване не подлежи на обсѫждане, съгласно чл. чл. 725 ал. 2 и 726 отъ Гражданското сѫдопроизводство, щомъ съ прѣкарания въ рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ № 658/901 год. възгледъ по въпроса за крѣпостния актъ на ищеца се е съгласила и втората инстанция по сѫщество, слѣдъ възвръщането ѝ дѣлото за ново разглеждане; 3) чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като задължава отвѣтника да доказва само възраженията си противъ доказанитѣ отъ ищеца обстоятелства, чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, не задължава сѫда да обсѫжда ония възражения на ищеца, които има за цѣль да прѣобърнатъ тежестьта за доказателствата върху отвѣтника. За това и Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, гдѣто не е искалъ отъ отвѣтника да докаже, споредъ възражението на ищеца, че спорната кѫща била собственость на длъжника му; а правилно е искалъ отъ ищеца доказателства за собственостьта му; владѣнието же не е могло съгласно чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство да служи за доказателство на ищеца, щомъ той не се е ползувалъ отъ прѣдписанието на чл. чл. 985 ал. 3 и 1052 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да обжалва по охранителенъ редъ дѣйствията на сѫдебния приставъ при описа. Прочее, и третото касационно оплакване е неоснователно, и 4) четвъртото касационно оплакване за нарушение чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроиз-

водство, е неосновательно, защото отъ протокола на мировия съдия съ дата 27 августъ 1899 год. се вижда, че помирение е било прѣдложено на странитѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Антоновъ, срещу рѣшението на Варненския окръженъ съдъ отъ 14 декемврий 1902 год., подъ № 534, като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 61 — (340) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Петъръ А. Макавѣевъ и въ присътствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ на 10 ноемврий 1903 год. *гражданско дѣло № 505, по описа за 1903 год, на Цани Н. Стойчевъ, отъ гр. Русе, съ Лутви Исмаиловъ, отъ същия градъ, за вдигане запоръ отъ единъ дюкянъ и едно лозе, наложенъ отъ първия за дългъ на Ергюлю Исмаиловъ.* — Въ съдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Лутви Исмаиловъ, отъ гр. Русе, е прѣдявилъ искъ прѣдъ III Русенски мирови сѫдия, срещу Цани Стойчевъ и Ергювлю Исмаиловъ Ахмедовъ, отъ сѫщия градъ, за единъ дюкянъ и едно лозе, като излага въ прошението си, че тѣзи имоти принадлежатъ нему, а казаниятъ Цани Стойчевъ наложилъ върху тѣхъ възбрана за дългъ на баща му Ергювлю Исмаимовъ. Мировиятъ сѫдия призналъ спорнитѣ имоти за собственость на ищеца. Отвѣтникътъ Цани Стойчевъ обжалвалъ рѣшението на мировия сѫдия прѣдъ Русенския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 23 декемррий 1899 год., подъ № 338, потвърдилъ рѣшинието на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Цани Стойчевъ подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалаба, която послѣдниятъ уважилъ, понеже намѣрилъ за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшението си отъ 4 априлъ 1901 год., подъ № 186, повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ. Този послѣдниятъ при повторното разглеждане на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „че Лутви Исмаиловъ моли да се вдигне неправилно наложениятъ запоръ върху единъ дюкянъ и едно лозе (бахча), съ граници указани по-горѣ, описани по взискането на Цани Н. Стойчевъ къмъ Ергювлю Исмаилъ Ахмедовъ, когато тия имоти биле негова собственость, подарени отъ Ергювлю Исмаилъ Ахмедовъ, че тия имоти сѫ описани, прѣдставя прѣписъ отъ описа съ дата 17 юний 1899 год, споредъ който по взискането на Цани Н. Стойчевъ къмъ Исмаилъ Ах. Ергювлю, по изпълнителното дѣло № 322|99 год., сѫ описани имотитѣ указани въ него, между които и тия, указани въ исковата молба, а че тия имоти сѫ негова собственость на ищеца, прѣдставя крѣпостни актове подъ № № 397 и 398, отъ 1 юлий 1899 год., отъ които се вижда, че ищецътъ има право на собственость върху тия имоти, независимо отъ тия актове, ищецътъ прѣдставя рѣшение издадено на 13 юлий 1895 год. отъ Русенския окрѫ-

женъ мюфтия, споредъ което когато ищецътъ е билъ навършилъ пълнолѣтие, явилъ се прѣдъ мюфтията, като молилъ да се осѫди Ергювлю Исмаилъ Ахмедовъ да му отстѫпи собственостьта и прѣдаде въ владѣние имотитѣ, указани въ това рѣшение, между които фигуриратъ и горѣказанитѣ недвижими имоти — прѣдметъ на иска, които по-рано му биле подарени и Русенскиятъ окрѫженъ мюфтия издалъ рѣшение, съ което заповѣдвалъ на отвѣтника Исмаилъ Ергювлю да прѣдаде на сина си Лутфи Исмаиловъ тия имоти, значи отъ това рѣшение се установява, че ищецътъ има правото на собственость на имотитѣ, указани въ исковата молба, описани по взискането на Цани Н. Стойчевъ къмъ Ергювлю Исмаилъ, че отвѣтникътъ — апелаторъ чрѣзъ повѣреника си възразява, че въпроснитѣ имоти биле на длъжника; издаденото рѣшение отъ Русенския окрѫженъ мюфтия не можало да служи като доказателство по дѣлото, понеже е издадено между мюсюлмани, а ако тия имоти сѫ биле подарени, трѣбвало да има дарственъ актъ, обаче тия възражения сѫ неоснователни, на слѣдющето основание: споредъ чл. 1222, отъ Гражданското сѫдопроизводство, на мюфтийския сѫдъ сѫ посѫдни случаитѣ указани въ тоя членъ и между които фигурира и настоящиятъ случай, издаденото рѣшение на Русенския окрѫженъ мюфтия разрѣшава споръ между баща и синъ мюсюлмани, а като така и прѣдъ видъ прѣдписанието на закона, то това рѣшение като сѫдебенъ актъ, може да служи като доказателство по дѣлото, колкото се отнася до правата на страната признати съ него, ако и дарението да не е извършено по надлежния редъ, то ищецътъ съ това рѣшение е сталалъ собственикъ на тия имоти; че сѫщиятъ отвѣтникъ възразява, че въпроснитѣ крѣпостни актове нѣматъ значение по дѣлото, понеже както се установява отъ удостовѣрението № 9418/99 год, издадено отъ сѫдебния приставъ на I участъкъ, на тия имоти по въпросното взискане е наложено запоръ на 10 май 1899 год., а актоветѣ сѫ издадени на 1 юлий 1899 год, обаче, това вдзражение е неосновательно въ случая, понеже ищецътъ на основание издаденото мюфтийско рѣшение е придобилъ правото на собственость върху тия имоти, а отпослѣ се снабдилъ съ крѣпостни актове, като е взелъ нуждното свидѣтелство и протоколно постановление отъ Русенското градско общинско управление, а това възражение би било съ значение ако ищецътъ купуваше имота отъ други лица; че отвѣтникътъ Ергювлю Исмаиловъ възразява, че ищецътъ отъ 17—18 години владѣялъ този имотъ, че при такова положение на дѣлото, така заявениятъ искъ се явява за основателенъ и доказанъ; вслѣдствие на което слѣдва да се потвърди напълно това рѣшение на III Русенски мирови сѫдия № 838/99 год., а подадената жалба срещу това рѣшение слѣдва да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, че осѫдената страна по искането на противната, слѣдва да ѝ заплати разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 16 януарий 1902 год., № 383, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Цани Н. Стойчевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 107, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свръзка съ чл. чл. 31 и 34 отъ Закона за нотариуситѣ и чл. 311 отъ Закона за наслѣдството, зощото е приелъ, непрѣдставеното отъ ищеца мюфтийско рѣшение отъ 13 юлий 1895 год.,

може да служи за доказателство за право на собственость на спорнитѣ имоти и че съгласно чл. 1222 отъ Гражданското сждопроизводство мюфтиитѣ можали да рѣшаватъ подобни спорове между баща и синъ мюсюлмани.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: както се вижда отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение, Русенскиятъ окржженъ сждъ е приелъ, че ищецътъ независимо отъ крѣпостнитѣ актове (за значението на които Върховниятъ касационенъ сждъ се произнесалъ въ първото си рѣшение), има правото на собственость върху имотитѣ, указани въ исковата молба, по силата на мюфтийското рѣшение отъ 13 юлий 1895 год., което рѣшение казва сждътъ „като сждебенъ актъ може да служи като доказателство по дѣлото, колкото се отнася до правата на страната признати съ него; ако и дарението да не е извършено по надлежния редъ, то ищецътъ съ това рѣшение е станалъ собственикъ на тия имоти . .". Отъ тоя пасажъ на обтжженото рѣшение става явно, че сждътъ по сжщество приема, че по силата на споменатото мюфтийско рѣшение, ищецътъ е станалъ собственикъ върху спорнитѣ имоти, макаръ и дарението, което е послужило за основа на това рѣшение, да не е било извършено по надлежния редъ. Това сжждение на казания сждъ е неправилно и несъобразно съ закона. Прѣди всичко рѣшението на Русенския мюфтия е издадено между трети лица и касаторътъ не е участвувалъ въ него, слѣдователно, то не може ни да го ползува, ни да го врѣди (res inter alios judicata tertiis nc nocet nec prodest) и той може да го атакира било по обикновенъ редъ като трето неучаствующе въ него лице, по реда указанъ въ закона, било инцидентно, при разглеждането на едно дѣло, по което това рѣшение му се противопоставя. Той (касаторътъ) е избралъ слѣдния случай и е възразявалъ, когато е било прѣдставено мюфтийското рѣшение въ течението на настоящия процесъ, че то не може да му се противопоставя, понеже е res inter alios acta за него и понеже не е билъ прѣдставенъ самия дарственъ актъ, възъ основа на който актъ е издадено това рѣшение. Щомъ, прочее, касаторътъ е направилъ подобни възражения, нѣщо което констатира и самъ окржжниятъ сждъ въ рѣшението си, то сжщиятъ сждъ бѣше длъженъ да обсжди обстоятелствено тия възражения и да провѣри да ли сжществува дарственъ актъ и да ли този актъ е извършенъ съобразно дѣйствующитѣ въ страната закони, тъй като ищецътъ, както се каза, е градилъ своитѣ претенции върху спорния имотъ възъ основание на единъ дарственъ актъ, който именно актъ е лѣгналъ въ основа на въпросното мюфтийско рѣшение, а това като не е направилъ, то е постжпилъ несъобразно съ закона и съ това е нарушилъ сжществено чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ това отношение е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Русенския окржженъ сждъ отъ 16 ноемврий 1902 год., подъ № 383, защото е нарушенъ чл 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 62 — (347) — 30 ноемврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исаиевъ и въ присъствието на прокурора д-ръ Л. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ** *гражданско дѣло № 279, по описа за 1903 год., на Илия Гологановъ, отъ гр. София, съ Ангелъ Петровъ, отъ сѫщия градъ, за 429 лева съ лихвата имъ, произходящи отъ наемъ.* **— Въ заседанието странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ангелъ Петровъ, отъ гр. София, прѣдявилъ е искъ прѣдъ III Софийски мирови сѫдия срещу Илия Гологановъ, отъ сѫщия градъ, за 429 лева, произходящи отъ наемъ на кѫщата му, и за доказателство, че отвѣтникътъ е наелъ кѫщата му съ наемъ по 40 лева мѣсечно и че е живѣлъ въ нея 13 мѣсеци и 5 дни, въ края на който останалъ длъженъ горната сума, прѣдложилъ рѣшителна клетва, която мировиятъ сѫдия съобщилъ отвѣтнику въ сѫщата форма въ призовката. Въ сѫдебното заседание мировиятъ сѫдия съ опрѣдѣлението допусналъ прѣдложената клетва и понеже отвѣтникътъ не се явилъ, счелъ за доказано обстоятелството, до което клетвата се отнасяла, като го осѫдилъ да заплати исканата сума. Вслѣдствие възивната жалба на отвѣтника, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ разледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 8 мартъ 1901 год, потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия, по слѣдующитѣ съображения: „че ищецътъ за докателство на иска си е прѣдложилъ рѣшителна клетва на отвѣтника, която му е била съобщена редовно; че отвѣтникътъ не се явилъ да положи тая клетва, а това му неявяване е равносилно на неприемане прѣдложената клетва, а въ такъвъ случай рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да бѫде потвърдено, понеже съ неприемането на тая клетва искътъ на ищеца напълно се доказва така, както е приетъ отъ мировия сѫдия; възиваемиятъ заяви за разноски". — Въ подадената си касационна жалба Илия Гологановъ се оплаква, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 87 и 89 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото клетвата му била прѣдложена въ призовката безъ да има сѫдебно опрѣдѣление.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ приведенитѣ мотиви на обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ счита клетвата за редовно съобщена и на това основание приема, че отвѣтникътъ се е отказалъ да я положи, като приспособява по-нататъкъ послѣдствията на закона отъ това отказване. Софийскиятъ окрѫжния сѫдъ, обаче, не е правъ въ сѫжденията си, тъй като опрѣдѣлението си за допущане на клетвата, мировиятъ сѫдия не е съобщилъ на отвѣтника, както изисква законътъ, за да може слѣдъ това сѫдътъ да приспособи законнитѣ послѣдствия, въ случай, че страната се откаже да я положи. Въ призовката отистина се съобщава на отвѣтника за прѣдложената му рѣшителна клетва, но това съобщение не е редовно и съгласно съ трѣбванията на закона, тъй като приемането или отказването на клетвата става отъ сѫда съ опрѣдѣление, което се съобщава на страната, а не се съобщава прѣдварително въ призовката, както неправилно по настоящето дѣло е постѫпилъ III Софийски мировия сѫдия. Въ сѫщата смисъль Върховниятъ касационенъ сѫдъ се е произ-

несалъ съ рѣшение подъ № 626/96 год. Прочее, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е признаӆъ, че клетвата на отвѣтника по това дѣло е съобщена редовно въ *призовката*, нарушилъ е съ това чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което рѣшението му подлежи на отмѣнение.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 8 мартъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 63 — (350) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети и деветнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 517, по описа за 1903 год., на селската община Каратопракъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 18 априлъ 1903 год., подъ № 183.* — Въ сѫдебното заседание явиха се д-ръ П. Табурновъ и К. Серафимовъ, повѣреници на Каратопрашката община и д-ръ Т. Гатевъ повѣреникъ на Селджиковската община.

Обстоятелството на дѣлото сѫ: Селджиковската община заявила на 11 юний 1896 год. искъ, противъ Каратопрашката община, за часть отъ мера и балталъкъ съ обозначени граници, която часть една арбитражна комисия съ протоколъ отъ 29 октомврий 1894 год., за уравнение на прѣпирнята между тѣзи двѣ общини, опрѣдѣлила да бѫде прѣдставена въ ползуването на Каратопрашката община. На 14 февруарий 1897 год., отъ своя страна Каратопрашката община заявила прѣдъ сѫщия Пловдивски окрѫженъ сѫдъ искъ, противъ Селджиковската община, за другата часть отъ сѫщата мера и балталъкъ, която часть сѫщата арбитражна комисия съ сѫщия протоколъ е прѣдоставила да бѫде въ изключителното ползуване на Селджиковската община. Заведенитѣ по тѣзи два иска двѣ граждански дѣла, Пловдивъскиятъ окрѫженъ сѫдъ съединилъ въ едно и като извършилъ на 19—21 юний 1898 год. мѣстно дознание, съ рѣшението си № 586/98 год., опрѣдѣлилъ: 1) „признава правото на изключително владѣние и ползуване на една часть отъ мерата за па́ша и балталъкъ на общината на с. Селджиково наживаема „Търнакъ" (Ени-Куруլукъ-Мезаръ-Пѫть), находяща се между землищата на с. Селджиково и с. Каратопракъ съ прѣдѣлни точки: отъ южната страна пѫтя къмъ Узунъ-Кърово, до „Киворски-Кладенецъ", отъ източната страна „Кривовъ-Есакъ", „Къварджийски Пѫть" и на севѣръ „Дуванлийската мера", „Читалъ-Тепе" и „Черешови-Ниви", а къмъ севѣрозападната страна „Ловчи-Бунаръ" и „Дуванлийска-Могила", като забранява на общината на с. Каратопракъ да се ползува отъ тази мѣстность и да нарушава владѣнието на общината на с. Селджиково върху сѫщата мѣстность. Признава правото на изключително владѣние и ползуване на една часть отъ мерата за па́ша и балталъкъ на общината на с. Каратопракъ, наживаема „Търнакъ" (Ени-Ку-

рулукъ-Мезаръ-Пѫть), находяща се между землищата на с. Селджиково и с. Каратопракъ, съ граници: отъ сѣверъ „Чаталъ-Тепе“ и „Дуванлийска-Мера“, а къмъ южната страна линията по „Къварджийски-Пѫть“, „Кривовъ-Есакъ“ до „Киворски-Кладенецъ“, като забранява на общината на с. Селджиково да се ползува отъ тази мѣстность и да нарушава владѣнието на общината на с. Каратопракъ върху сѫщата мѣстность. Отхвърля искътъ на Селджиковската селска община, колкото се отнася до тая часть отъ спорната мера, която съ настоящето рѣшение е присѫдена на Каратопрашката селска община, а така сѫщо отхвърля искътъ на Каратопрашката селска община, относително до тая часть отъ спорната мера, която съ настоящето рѣшение е присѫдена на Селджиковската селска община. Осѫжда Каратопрашката селска община да заплати на Селджиковската селска община 43 лева и 10 ст. за разноски по дознанието и на другитѣ сѫдебни разноски, както и по водене на дѣлото оставатъ на странитѣ, както сѫ ги направили“. Само Селджиковската селска община е апелирала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 155/99 год., потвърдилъ онова на окрѫжния сѫдъ; обаче Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 358/900 год., уважилъ касационната жалба на Селджиковската селска община за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисъль, че имало изопачаване на показанията на нѣкои отъ околнитѣ люди по дознанието и отмѣнилъ второстепенното рѣшение. Слѣдъ възвръщането на дѣлото въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, Каратопрашката селска община е искала да се извърши ново дознание, обаче апелативниятъ сѫдъ не уважилъ това й искане по съображение, че извършеното въ окрѫжния сѫдъ дознание нѣмало приписуемитѣ му се отъ нея пороци, тъй като мѣстностьта била заобиколена отъ околнитѣ люди и скица имало въ арбитражното дѣло та нѣмало нужда отъ друга, но отъ своя страна апелативниятъ сѫдъ намѣрилъ, че отъ това дознание не може да си състави правилно заключение, понеже околнитѣ люди си противоречали и не показвали точно — а нѣкои не показвали никакъ — границитѣ на спорната мѣстность, та за това сѫдътъ служебно унищожилъ извършеното въ първата инстанция дознание и постановилъ да се извърши ново, каквото и било извършено на 13 юний 1903 година. За разрѣшение на дѣлото, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: общината на с. Селджиково съ заявление до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 11 юлий 1896 год., прѣдявила искъ противъ общината на с. Каратопракъ, за една мера, паша и балталъкъ, подъ название „Сарѫ-Челия“, въ прѣдѣлни точки: „Киворския-Кладенецъ“, „Татарскитѣ-Гробища“, билото надъ „Баталъ-Бунаръ“ и „Чаталъ-Тепе“, въ което обяснява, че арбитражната комисия съ протокола си отъ 29 октомврий 1894 год., била дала мнѣние щото частьта отъ тази мера на около 1200 декара, захващайки отъ горѣпоменатитѣ прѣдѣлни точки на западъ отъ „Черешови-Ниви“, „Лафчийския-Кладенецъ“, източната часть на „Момена-Поляна“ по дола до „Кърколийски-Кладенецъ“ да остане и се отдѣли за общината на с. Селджиково, и понеже не била доволна отъ въпросното мнѣние на арбитрарната комисия, молила сѫда да й признае правото на ползуване и владѣние върху останалата часть и осѫди общината на с. Каратопракъ да отстѫпи веднажъ за винаги отъ

каква да е часть отъ въпросната мера. Въ сжщата смисъль е завела искъ общината на с. Каратопракъ, противъ общината на с. Селджиково, й тя иска да й се признае правото на изключително ползуване и владѣние върху мерата подъ название „Трънито“, която е една и сжща съ оная подъ название „Сарж-Чели“. За доказване на претенцията си общинитѣ сж искали да се извърши мѣстно дознание и прѣдставляватъ протокола на арбитрарната комисия отъ 29 октомврий 1894 год., съ който комисията е изказала мнѣние, щото спорната мера да се разпрѣдѣли на двѣ равни части отъ „Момина-Поляна“ отъ сѣверъ къмъ югъ: на изтокъ отъ „Момина-Поляна“ да вземе селото Каратопракъ, на западъ — общината на с. Селджиково; 2) отъ разпитанитѣ при допуснатото отъ сжда мѣстно дознание, околни лица: Иванъ Петковъ, Иванъ Костадиновъ, Геню Стояновъ, Златанъ Таневъ и Христо Пашевъ сж показали, че нищо не знаятъ по спора; Еню Балевъ, Иванъ Пеневъ и Пешю Чараджи сж показали, че спорната мера се казвала „Селджиковски Орманъ“; така е показалъ и околното лице Кръстю Димитровъ; Еню Балевъ, Митю Ралевъ и Пешю Чараджи показали, че по спорното мѣсто пасълъ добитъкътъ и на с. Каратопракъ; Ненчо Петковъ е показалъ, че въпросната мера била асълъ Селджиковско, „Селджиковския-Трънакъ“; Селджиковскитѣ читаци сѣкли тръне, но въ спорното мѣсто пасълъ добитъка на тритѣ съсѣдни села: Селджиково, Каратопракъ и Дуванлий; а най-послѣ околното лице Митю Антоновъ е показалъ, че знаялъ отъ дѣтинство спорната мера да е била на с. Селджиково, гдѣто си пасли добитъкътъ, сѣкли си търне, като отъ своя мера и я вардили тѣхни пждари. Това виждалъ съ очитѣ си, понеже често ходилъ по спорното мѣсто за ловъ; 3) при така установенитѣ факти — когато 5 души отъ околнитѣ люди, показватъ, че спорната мера се казвала „Селджиковския-Орманъ“, когато двама отъ околнитѣ лица показватъ, че жителитѣ отъ с. Селджиково сѣкли отъ спорния гърнакъ и въ него си пасли добитъка, а единъ — първото околно лице, е показало, че пждари отъ с. Селджиково вардили спорната мера, не може да не се дойде до заключение, че въпросната мера е била въ изключителното ползуване и владѣние на общината на с. Селджиково, въ какъвто случай жителитѣ на с. Каратопракъ неосновательно претендиратъ за слѣдующата половина (както е била опрѣдѣлена отъ арбитражната комисия) отъ спорната мера; така, че искътъ на с. Селджиково се явява за основателенъ и като такъвъ трѣбва да се приеме за доказанъ, а оня на с. Каратопракъ за недоказанъ, а като такъвъ и за неоснователенъ, и 4) възражението на отвѣтната страна, че искътъ не билъ доказанъ, а напротивъ било доказано, че добитъкътъ на селата Селджиково, Каратопракъ и Дуванлий пасяли отъ спорната мера, та слѣдователно спорната мера била въ общо владѣние и ползуване на двѣтѣ села, е възражение, което не може да се вземе подъ внимание, понеже отъ показанията на три околни лици: Еню Балевъ, който е показалъ, че тадева пасяли добитъцитѣ на с. Каратопракъ; Митю Ралевъ, който като слуга на Т. Айвазовъ, отъ с. Каратопракъ, пасълъ му добитъка въ спорното мѣсто, което отъ никого не било пазено и Пешо Череджи, който едва прѣди 12—13 години виждалъ добитъка на селата Селджиково, Каратопракъ и Дуванлий да пасе въ спорната мера, не се установява по единъ положителенъ начинъ,

че дѣйствително отъ спорната мера сж се ползували и двѣтѣ общини, та да се признае за общо, но че пасели и добитъцитѣ на селата Селджиково, Каратопракъ и Дуванлий, но какъ и на какво основание околнитѣ люди не установяватъ", — съ рѣшението си отъ 18 априлъ 1903 год., подъ № 183, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ искътъ, като призналъ правото на Селджиковската селска община за изключително ползуване отъ спорната мера — балталъкъ. — Съ касационната си жалба Каратопрашката селска община се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 283, 304 и 354 отъ Гражданското сждопроизводство, защото d'office е унищожилъ извършеното на 19 и 21 юний 1898 год. дознание, при все, че го е призналъ за правилно извършено, а го е унищожилъ по съображение, че не могалъ отъ него да си състави правилно заключение, въ който случай трѣбвало да отхвърли искътъ а не да събира самъ доказателства; 2) чл. чл. 524 п. 5 и 527 отъ сжщото сждопроизводство, защото не прѣкратилъ дѣлото, прѣдъ видъ, че било заведено отъ Владимиръ Недѣлевъ, опълномощенъ само отъ кмета, когато общинското постановление опълномощявало не само кмета, а и друго лице — двамата заедно да го заведатъ, и защото сждътъ не се е произнесалъ по този отводъ; 3) чл. 10 отъ Закона за разглеждане разпри за пасбища и браница между села и общини, въ свързка съ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото игнориралъ събранитѣ по арбитражното дѣло доказателства — свидѣтелски показания, чертежъ — въ полза на отвѣтната страна; 4) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ първото дознание, което било унищожено не по искането на една отъ странитѣ или като неправилно извършено, а като непълно и трѣбвало да се допълни; 5) чл. чл. 282 и 354 отъ сжщото сждопроизводство, защото е изопачилъ показанията на околнитѣ лица, тъй като отъ тѣхъ само първото говори до нѣгдѣ въ полза на ищцовата страна, а 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 и 11 нищо не знаятъ по дѣлото, а пъкъ 6, 10 и 12 говорятъ за общо ползуване и на двѣтѣ села, та не е вѣрно твърдението на сжда, че четворица говорили въ полза на с. Селджиково, но и да имало нѣкой да показва, че мерата е на тази или онази община, показанията му не трѣбвало да се взиматъ въ внимание, тъй като искътъ не е за собственость, и 6) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е счелъ, че трѣбвало да се посочватъ отъ свидѣтелитѣ и основанията на ползуването за да биле приемливи показанията имъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тия оплаквания, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на общинитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) чл. 283 отъ Гражданското сждопроизводство, забранява на сжда по сжщество да събира самъ доказателства и справки, а го задължава да основава рѣшенията си изключително върху доказателствата прѣдставени отъ странитѣ. Мѣстното дознание е едно доказателство, обаче то, съгласно чл. 329 отъ Гражданското сждопроизводство, не се прѣдставлява, както е случай съ писменитѣ документи и съ поименно посоченитѣ свидѣтели, а само се иска отъ странитѣ, за да бжде извършено отъ сжда по правилата, указани въ чл. 330 и послѣдующитѣ членове отъ Гражданското сждопроиз-

водство, съ цѣль да се събере материяла, съставляющъ това доказателство. Отъ тука слѣдва, че единъ сѫдъ нарушава чл. 283 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ако ex officio постанови да се извърши дознание безъ да е било искано такова отъ една отъ странитѣ, но че той не нарушава тоя чл. ако ex officio постанови да се извърши ново дознание, щомъ такова е било искано вече отъ една отъ странитѣ — а въ това искане се заключава и искането й за ново — щомъ отъ старото не може да си състави сѫдътъ правилно заключение за изхода на дѣлото и има причини да вѣрва, че отъ новото ще се постигне тази цѣль. По настоящето дѣло извършеното въ окрѫжния сѫдъ дознание, било искано отъ интересующата се страна, а като го е унищожилъ, защото не е могалъ да си състави отъ него правилно заключение и е постановилъ да извърши ново, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не е нарушилъ указанитѣ законоположения въ първото касационно оплакване. Слѣдователно, това оплакване е неосновотелно; 2) отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае за неосновотелно и четвъртото касационно оплакване, което противъ правилата на логиката, счита сѫда задълженъ да се основава и върху старото дознание макаръ и прѣдварително той да се е произнесалъ, че отъ него не може да си състави правилно заключение; 3) Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е допусналъ едно нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за гдѣто не се произнелъ по отвода за прѣкратяването на дѣлото; обаче това нарушение не е сѫществено, прѣдъ видъ, че сѫдътъ не е могалъ да уважи тоя отводъ отъ гледна точка на чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство, по разума на който членъ извършеното отъ всѣкой единъ отъ повѣреницитѣ е задължително за довѣрителя имъ, стига само въ довѣреностьта да не е изрично запрѣтено на повѣреницитѣ да дѣйствуватъ по отдѣлно, а такова запрѣщение не се притезява да има — и въ дѣйствителностьта нѣма — въ постановлението на Селджиковската селска общнна. Слѣдва, че второто касационно оплакване е неосновотелно; 4) третото касационно оплакване е неосновотелно, защото то вмѣнява въ задължение на сѫда прѣдписанието на чл. 10 отъ Закона за разглеждане разпри за пасбища и браници между села и общини, който законъ не е сѫществувалъ тогава, когато спорната по настоящето дѣло мѣстность била подлагана на арбитражна комисия, която комисия е дѣйствувала по стария законъ, а тоя старъ законъ, между другитѣ му различия отъ новия, не прѣдвижда такова за сѫда задължение, каквото прѣдвижда чл. 10 отъ новия законъ; 5) петото касационно оплакване за извращение на показанията на околнитѣ люди, е невѣрно, както е то мотивирано въ касационната жалба, защото освѣнъ 5-тѣхъ околни люди, именно 2-то, 3-то, 4-то, 9-то и 11-то, за които апелативниятъ сѫдъ говори, че нищо не знаятъ, това оплакване прибавя още 3 околни люди, именно 5-то, 7-то и 8-то, като че ли тоже нищо не сѫ знаяли, обаче туй твърдение е невѣрно, понеже петото около лице, Кръсто Димитровъ е показалъ, че отъ хората слушалъ какво спорното мѣсто се нарича „Селджиковско-Търне“ или „Селджи-Орманъ“, както констатирва и апелационниятъ сѫдъ; осмото околно лице Ив. Неновъ е показалъ, че отъ баща си слушалъ мѣстото да го викатъ „Селджи-Орманъ“, а седмото околно лице Митю Ралевъ, сѫдътъ го тура въ полза на касатора, че е показалъ за общо ползуване. Сѫщото пето касационно

оплакване повѣреницитѣ на общината допълниха устно така: а) третото околно лице Ив. Костадиновъ е показалъ, че е слушалъ да казватъ какво и Селджиковци и Каратопракчани сж пасли добитъкъ въ спорната мѣстность, а пъкъ сждътъ е счелъ, че това лице нищо не знае; б) деветото околно лице Златанъ Таневъ е показалъ, че той знае какво това се казвало „Търнакъ", а пъкъ сждътъ е счелъ, че той показалъ да е „Селджиковско", и в) десетото околно лице Ненчо Петковъ е показалъ за общо ползуване, а пъкъ сждътъ не е обсждилъ показанията му. Това така допълнено оплакване е тоже неосновательно, защото: а) на Ив. Костадиновъ (3-то околно лице), първата половина отъ показанията му въ дознанието сж наистина, че е слушалъ и Селджиковци и Каратопракчани да сж пасли добитъкъ, но втората половина сж, че нищо не слушалъ прѣди тѣзи двѣ села да почнатъ да се каратъ. Апелативниятъ сждъ счита, че тоя свидѣтель нищо не знае, забѣлѣжително е, че и въ касационната жалба се счита, че тоя свидѣтель нищо не знае, а прѣдъ Върховния сждъ се пледира отъ касатора, че тоя свидѣтель е за негова полза. Значи тукъ е въпросъ за заключението, което всѣкой си извлича отъ показанията на сжщия свидѣтель, а не за извращение на самитѣ му показания; б) сжщото е и съ показанията на Златанъ Таневъ (9 околно лице), който въ първата си часть показва, че прѣди 10 години слушалъ само „Търнито", а въ послѣдната си часть показва, че прѣди 10 – 15 години слушалъ тази мѣстность да се зове „Селджи-Орманъ". — Значи и тукъ е въпросъ за заключение, а не за извращение, и в) показанията на Ненчо Петковъ (10 околно лице), апелативниятъ сждъ обсжжда въ втория мотивъ на рѣшението си и не прави никакво извращение, защото тоя свидѣтель наистина е показалъ въ дознанието, че въ спорното мѣсто сж пасли говедата и на тритѣ села — Селджиково, Каратопракъ и Дуванлий, но по-нататъкъ той обяснява, че Дуванлийци и Каратопракчани „знаеха, че това мѣсто е на Селджиковци, но по обичай (адетъ) пасеха въ него добитъка си"; сжщо и за българитѣ жители на село Селджиково, както и за Дуванлийци, тоя свидѣтель казва, че сж сѣкли отъ мѣстото търне „скришно". Прочее, нѣма извращение на показанията на околнитѣ люди и за това петото касационно оплакване е неосновательно, и 6) послѣдното оплакване, обаче, е основательно, за нарушение чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото като намира, че 3 околни люди сж показали за общо и на двѣтѣ спорящи страни ползуване отъ спорната мѣстность, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ не имъ дава вѣра по причина, че тѣ не сж показали „какъ и на какво основание" сж пасли тия села добитъка си въ тази мѣстность, тогава, когато сжщиятъ сждъ не се вижда да е изисквалъ щото и ония двѣ околни люди, чийто показания той счита въ полза на изключителното за Селджиковската селска община ползуване, да сж показали „какъ и на какво основание" Селджиковци сж пасли добитъка си въ сжщата мѣстность, а сждътъ е длъженъ, споредъ духътъ на чл. чл. 328 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, равномѣрно да оцѣнява показанията на свидѣтелитѣ *за* и *противъ* едната и другата страна въ процеса, така щото, ако думитѣ — „какъ и на какво основание" — ги е употрѣбилъ въ смисълъ, че тритѣ околни люди въ полза на общото ползуване не сж показали основанието на ползуването, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ околнитѣ люди се искатъ

показания за факти, а не за правни основания, ако ли тия думи сѫ употрѣбени въ смисъль, че реченитѣ околни люди не сѫ показали качеството на ползуването, т. е. да ли и двѣтѣ села сѫ пасли добитъка си въ спорната мѣстность като тѣмъ привързана за общо ползуване, или же едното село е пасло въ нея „по обичай (адетъ)“ или пъкъ „скришно“ отъ другото село, както се е изразилъ Ненчо Пековъ, то и въ тоя случай Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото ако сѫщата мѣрка бѣше употрѣбилъ и по оцѣнката на двамата свидѣтели въ полза на Селджиковската селска община, апелативниятъ сѫдъ бѣше длъженъ да изтълкува какво значение има показанието на Ненчо Пековъ, че и българитѣ — жители на селото Селджиково сѫ сѣкли „скришно“ отъ турцитѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 18 априлъ 1903 год., подъ № 183, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 64 — (354) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ. Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ *гражданско дѣло № 637, по описа за 1903 год., на Ката Ангелова п. Николова и Ангелъ п. Николовъ, отъ гр. Врацца, срещу опрѣдѣлението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 юлий 1903 год. подъ № 611.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ при разглеждане гражданското частно производство № 640/903 год., по описа на сѫщия сѫдъ, заведено по частната жалба на Ст. п. Николовъ, отъ гр. Врацца, срещу резолюцията на Вратчанския градски мирови сѫдия отъ 17 юний т. г., съ която е оставилъ безъ послѣдствие апелативната жалба, подадена противъ рѣшението на сѫщия сѫдъ № 457, отъ 15 априлъ 1903 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ забѣлѣжката направена върху заявлението подъ вх. № 1562, приложено въ първоначалното дѣло № 475/903 год., се вижда, че Стефанъ п. Николовъ е получилъ прѣписа отъ рѣшението № 457, на 10 юний 1903 год., а апелативната жалба противъ това рѣшение е подадена на 16 юний т. година. Дѣйствително, че дѣлото на мировия сѫдия е било разгледано на 15 априлъ т. г. и че споредъ чл. 128 отъ Гражданското сѫдопроизводство, срокътъ за обжалване рѣшението е изтекалъ на 29 сѫщи мѣсецъ, но понеже апелаторътъ е подалъ заявление за прѣписъ отъ рѣшението на 17 сѫщи мѣсецъ, съ искане да му се признае правото на бѣдность и понеже то не е било уважено отъ сѫдията и резолюцията му е била обжалвана и отмѣнена отъ окрѫжния сѫдъ и дѣлото повърнато чакъ на 3 юлий т. год., то явно е, че при обтѫжване резолюцията за бѣдностьта, апелаторътъ не

е можалъ по-рано да вземе прѣписъ отъ рѣшението и да го обжалва, защото въ тоя случай е трѣбвало да плати митата. Отъ това слѣдва, че срокътъ не може да се счита за изтекалъ, а като така, сѫдътъ намира, че апелативната жалба е подадена въ срокъ, за което ще слѣдва резолюцията на мировия сѫдия отъ 17 юний 1903 год. да се отмѣни", — съ опрѣдѣлението си отъ 5 юлий 1903 год., подъ № 611, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява резолюцията на Врачанския градски мирови сѫдия отъ 17 юний т. г., сложена върху апелативна жалба на Стефанъ п. Николовъ, отъ гр. Враца". — Срещу това опрѣдѣление на Врачанския окрѫженъ сѫдъ Ката Ангелова п. Николова и Ангелъ п. Николовъ подаватъ въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 128 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото като е призналъ, че жалбата на противната страна не била просрочена, то е приелъ, че възивниятъ срокъ тече не отъ деньтъ на произнасянето на резолюцията, но отъ деньтъ на врѫчването на прѣписъ, чл. чл. 691, 692, 702 и 703 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е възстановилъ правото на възивъ на противната страна безъ да е имало за това молба, подадена въ надлежния сѫдъ и безъ да сѫществува законна причина за възстановяване на срокъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: по силата на чл. 128 отъ Гражданското сѫдопроизводство, апелаторътъ Стефанъ п. Николовъ е билъ длъженъ да подаде апелативната си жалба срещу рѣшенито на мировия сѫдия подъ № 457, въ двунедѣленъ срокъ считанъ отъ деньтъ на произнасянето на резолюцията (15 априлъ н. г.), въ противенъ случай, т. е. като не е я подалъ въ тоя срокъ, тя би трѣбвало да се счита за просрочена. Отъ обжалваното опрѣдѣление, обаче, се вижда, че Врачанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е приелъ, какво двѣнедѣлниятъ срокъ за обжалване на споменатото рѣшение не билъ изтекалъ, макаръ апелативната жалба да е подадена едвамъ на 16 юний, тъй като „апелаторътъ не е можалъ да вземе по-рано прѣписъ отъ рѣшението и да го обжалва, защото въ тоя случай е трѣбвало да плати мита". Това сѫждение на казания окрѫженъ сѫдъ е неправилно, тъй като по силата на закона той не можеше да приеме, че жалбата е била подадена въ законния срокъ, щомъ тя не е подадена въ двѣнедѣлния срокъ. Другъ е въпросътъ ако сѫщиятъ сѫдъ намира, че въ данния случай има основание за да се възстанови правото на възвивъ на апелатора, но тогава той (сѫдътъ) трѣбваше да постѫпи по правилата и редътъ, указани въ закона за възстановяване на сроковетѣ (чл. чл. 691 - 695 отъ Гражданското сѫдопроизводство), т. е. да констатира, че има подадена за това молба отъ заинтересованата страна въ надлежния сѫдъ и че сѫществуватъ законни причини за възстановяването на срока. Прочее, щомъ сѫдътъ по сѫщество е приелъ при това положение на производството, че жалбата не е била просрочена и безъ да се съобрази съ правилата за възстановяването на срока, то е постѫпилъ въпрѣки прѣдписанието на закона, а съ това е нарушилъ сѫществено чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, вслѣдствие на което и касационната жалба на касаторитѣ въ това отношение е основателна.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 5 юлий 1903 год., подъ № 611, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 65 — (359) — 7 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и първи ноемврий хилядо деветстотинъ и трета год.. въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 705, по описа за 1903 год., на Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ, мутевелия на Хасанпашовото теке въ гр. Шуменъ, срещу опрѣдѣлението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 декемврий 1902 година, подъ № 1.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Х. С. Мехмедовъ, повѣреникъ на Шеихъ Исмаилъ Сюлеимановъ и държавниятъ адвокатъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: за разширение казарменитѣ дворове на 7 и 19 пѣши полкове въ гр. Шуменъ, искало се отчуждението и на Хасанпашовота теке въ тоя градъ. Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ като видѣлъ обявление, че се прѣдлагатъ 1650 лева на правоимѣющия за отчуждението на това теке, отправилъ двѣ заявления въ качеството си на мютевелия на текето до Шуменския окрѫженъ управитель, въ които излага между другото, че прѣди всичко нѣмало княжески указъ за отчуждението. Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ, сезиранъ на 3 май 1902 год., съ прѣписката, съгласно чл. 32 отъ Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавната и обществена полза, образувалъ частно гражданско производство № 204/902 год., и призовалъ за въ сѫдебно заседание между другитѣ лица и Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ, противъ когото, обаче, администрацията заявила отводъ по чл. 524 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ смисълъ че не той, а другъ билъ мутевелия на текето. Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: 1) отъ прѣдставлението на вѣрозаконното сѫдилище въ гр. Шуменъ до върховното учрѣждението въ Цариградъ, чрѣзъ Министерстеото на външнитѣ работи въ България, зарегистровано подъ № 487, отъ 16 май 1890 год., се види, че Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ е билъ уволненъ отъ върховната властъ въ Цариградъ отъ мютевелийството надъ Хасанпашовото теке въ гр. Шуменъ, а на негово мѣсто е назначенъ Ахмедъ Риза Ефенди. А отъ протокола съ дата 3 априлъ 1891 год. е билъ (изпѫденъ) отстраненъ отъ владѣнието на въпросното теке и на негово мѣсто е въведенъ въ владѣние Ахмедъ Риза Ефенди, значи редътъ за уволнението и назначението на мютевелиитѣ върху въпросното теке, което е било прѣдназчено всецѣло за богоугодни цѣли, става отъ върховното духовно учрѣждение въ Цариградъ, а не отъ мюфтиитѣ; 2) отъ царския бератъ издаденъ на 18 день на мѣсецъ ребю евелъ 1310 год. (28 септемврий 1892 год.), се види, че до тогавашния мютевелия надъ въпросното теке Ахмедъ Риза Ефенди е уволненъ съ царски бератъ и на негово мѣсто съ сѫщия бератъ е на-

значенъ Мехмедъ Нури Бей, значи и отъ този документъ се види, че мутевелиитѣ надъ това теке се назначаватъ и уволняватъ съ царски бератъ, а не отъ Шуменския окрѫженъ мюфтия, а като така, назначението на Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ отъ мюфтията е неправилно; за това свидѣтелството № 413, отъ 9 августъ 1901 год., не може да послужи на сѫда за достатъчно доказателство да приеме Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ за мутевелия и по настоящемъ върху текето. Твърдението на мюфтията — изложено въ сѫщото свидѣтелство, че Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ е мютевелия надъ сѫщото теке, е сѫщо неоснователно, защото отъ прѣдставлението на вѣрозаконното сѫдилище въ Шуменъ до върховното учрѣждение въ Цариградъ подъ № 477, отъ 16 май 1890 год. и прѣкарано въ регистра книга 6 стр. 114, Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ е уволненъ отъ мютевелийството, а съ протокола отъ 3 априлъ 1891 год., изпѫденъ е отъ владѣнието, като мютевелия надъ сѫщото теке и на негово мѣсто е въведенъ въ владѣние Ахмедъ Риза Ефенди; 3) най-послѣ свидѣтелството № 413, на Шуменския мюфтия отъ 9 августъ 1901 год., не може да послужи като доказателство, че Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ е и по настоящемъ мютевелия надъ въпросното теке, защото и отъ опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ подъ № 514, съ дата 29 декемврий 1894 год., се доказва явно, че мютевелия надъ въпросното теке е Мехмедъ Нури Бей Чакъровъ, а не Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ; 4) понеже дѣлото е заведено отъ Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ частенъ тѫжитель и като мютевелия по настоящемъ върху въпросното теке, а отъ горѣизложенитѣ три мотива се доказва, че той не е мютевелия, то съгласно чл. 424 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, неправилно е заведено дѣлото отъ Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ въ качеството му и като мютевелия за това съгласно горниятъ членъ и чл. 526 отъ Гражданското сѫдопроизводство, дѣлото по отношение явяването на Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ въ качеството му мютевелия, слѣдва да се прѣкрати, като неправилно заведено," — съ опрѣдѣлението си № 1, отъ 16 декемврий 1902 год., прѣкратилъ производството си по отношение на Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ, като неправилно заведено отъ него въ качеството му на мютевелия на текето. — Шеихъ Исмаилъ Сюлеймановъ подава частна касационна жалба и се оплаква между другото, че Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото се е рѫководилъ отъ чуждестранна турска — юриспруденция, а е игнориралъ нашитѣ закони.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ чрѣзъ повѣреницитѣ имъ и заключението на прокурора, за да се произнесе по това оплакване, взе въ съображение: отъ Врѣменитѣ правила за духвното управление на мюсулманитѣ, утвърдени съ княжески указъ подъ № 65, отъ 15 септемврий 1895 год., а именно отъ чл. чл. 1, 3, 6, 8, 10, 14 и 17 забѣлѣжката му, 21 ал. 2, 22, 23 забѣлѣжката му и 25 отъ тия правила се вижда, че мюфтиитѣ въ княжество България сѫ духовни началници на мюсулманитѣ, че тѣ сѫ подвѣдомствени на Министерството на външнитѣ работи и изповѣданията въ административно отношение и че подъ тѣхно вѣдомство сѫ джамиитѣ и другитѣ богоугодни заведения. Реченитѣ правила наистина

не сѫ законъ, но тѣ държатъ мѣстото на законъ до издаването на такъвъ и за това се наричатъ „врѣменни". Щомъ споредъ тѣзи правила джамиитѣ и другитѣ мюсулмански богоугодни заведения сѫ подвѣдомствени на мюфтиитѣ, то послѣднитѣ сѫ компетентни да удостовѣряватъ кой, кога и на коя джамия или богоугодно заведение е мютевелия. Слѣдователно, Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като игнориралъ тия правила, съвършено неправилно е дирилъ отъ чуждата юриспруденция да извлича правила и да се подчинява на тѣхъ. Прочее, Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ сѫществено е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и оплакването въ касационната жалба за това нарушение е основателно. Но Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ двояко нарушава чл 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като не е взелъ прѣдъ видъ, че споредъ духътъ на Закона за отчуждението на недвижими имоти за държавна и обществена полза, администрацията, която отчуждава, не може да оспорява качествата на притежатели или на правоимѣющи върху отчуждаемитѣ мѣста на явившитѣ се за такива прѣдъ сѫда безъ да е повикалъ (чл. 32) ония, които тя счита за дѣйствителни притежатели или правоимѣющи, а това би ѝ било възможно, ако тя изпълни прѣдписанията на чл. чл. 3, 6, 7, 9, 16, 17, 21 и послѣдующитѣ отъ сѫщия законъ, защото речениятъ законъ презумира, че администрацията има сериозно намѣрение да плати за отчужденитѣ мѣста, слѣдователно, за нея е безразлично кому ще плати и за това тя може само да спрѣ изплащането, до като по сѫдебенъ редъ се разправятъ по между си спорящитѣ се страни, ако има такива, но не тя да влиза въ споръ съ тѣхъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** опрѣдѣлението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ подъ № 1, отъ 16 декемврий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне на сѫщия сѫдъ.

№ 66 — (365) — 7 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на двадесть и четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 654, по описа за 1903 год., на Христо П. Романски, отъ гр. Плѣвенъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 25 януарий 1903 год.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Христо П. Романски, отъ гр. Плѣвенъ, обжалва опрѣдѣлението № 1097/902 год., съ което Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ утвърдилъ публичната продань на дюкяна му. Обжалвали сѫщото опрѣдѣление и кредиторитѣ му по втора ипотека Василъ и Цвѣтанъ Караивановп. Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Христо П. Романски въ жалбата си иска унищожаване дѣйствията на сѫдебния приставъ, защото той — тѫжительтъ, не присѫт-

ствувалъ при описа на имота и защото описътъ билъ фалшивъ; че това възражение направено въ телеграмата му, подадена до сѫда, е неоснователно, защото не е направилъ оплакването си по чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство въ срокъ. Други нарушения тѫжительтъ Романски не показва, нито сѫдътъ съглежда такива. Що се отнася до оплакването на тѫжителитѣ Цв. Караивановъ и Василъ Караивановъ — и искатъ унищожение продажбата, че тѣ като ипотекарни заемодавци, по втора ипотека, сѫдебниятъ приставъ не имъ билъ съобщилъ за проданьта, това оплакване е неосновательно, защото отъ производството по изпълнителното дѣло се вижда, че имъ е съобщено за продажбата, както и каква сума да внасятъ за погашение първата ипотека, тъй щото дадено имь е възможность да запазятъ своитѣ интереси", — съ опрѣдѣлениего си отъ 25 януарий 1903 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. Само длъжникътъ Христо П. Романски подава частна касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ не е уважилъ телеграфическата му жалба да възбуди подлогъ противъ описния протоколъ, тъй като описъ не билъ правенъ и положениятъ неговъ подписъ подъ описния протоколъ не билъ дѣйствителенъ, а вмѣсто това сѫдътъ му противопоставилъ чл. 1052 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: съгласно чл. чл. 495 и 501 отъ Гражданското сѫдопроизводство, страната, която сериозно желае да прѣдяви прѣпирня за подлогъ, явява се лично или чрѣзъ повѣреникъ въ сѫдилището по сѫщество, тъй като тя ще трѣбва въ прѣдвидения отъ закона кратковрѣмененъ срокъ да прѣдстави доказателствата си въ подкрѣпление на подлога, или же въ противенъ случай, както и ако не докаже подлога, тя ще трѣбва да бѫде глобена за неумѣстното повдигате на такава прѣпирня. По настоящето дѣло касаторътъ телеграфически само заявилъ въ апелативния сѫдъ, че описниятъ протоколъ билъ подложенъ въ смисъль, че подписътъ въ него не билъ неговъ. Обаче, такъвъ начинъ на прѣдяване подлогъ не е сериозенъ и не заслужава да бѫде обсѫжданъ. За това като е оставилъ телеграфическото му заявление безъ послѣдствие, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ не е нарушилъ закона. Слѣдователно, оплакването въ касационната жалба е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо П. Романски, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 25 януарий 1903 год., като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 67 — (381) — 14 декемврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на първи декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель. Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** *гражданско дѣло № 295, по описа за 1902 год.*,

на Руска Д. Бърнева и Еленка Дечева, отъ гр. Разградъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ № 186, отъ 12 ноемврий 1901 год. — **Въ сѫдебното заседание се яви К. Панайотовъ повѣреникъ на Руска Д. Бърнева и Еленка Дечева, който пъкъ устно упълномощи и адвоката Т. Теодоровъ и адвоката А. Малиновъ, повѣреникъ на Асенъ Б. Бърневъ, лично за себе си и като пълномощникъ на настойника на малолѣтнитѣ на покойния П. Г. Бърневъ и други.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Ганчевъ и Ненчо Ганчевъ, отъ гр. Разградъ, заявили искъ прѣдъ Разградския окрѫженъ сѫдъ за „унищожение усиновителния актъ отъ 29 май 1897 год., утвърденъ съ опрѣдѣление на Разградския окр. сѫдъ отъ 31 май 1897 год., подъ № 478, съ който актъ Димитъръ Бърневъ и съпругата му Руска Д. Бърнева, отъ сѫщия градъ, сѫ усиновили 22-годишната Елена Дечева. Унищожението на усиновителния актъ се иска, за гдѣто Димитъръ Бърневъ не взелъ съгласието на майка си Ивана Ганчева и ищцата. Разградскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си № 53/98 год. отхвърлилъ искътъ. По апелъ на ищцовата страна, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си № 186, отъ 12 ноемврий 1901 год. отмѣнилъ онова на окрѫжния сѫдъ и унищожилъ усиновителния актъ, по слѣдующитѣ съображения: „съ актъ отъ 29 май 1897 г., съставенъ отъ прѣдседателя на Разградския окрѫженъ сѫдъ, Димитъръ Бърневъ, отъ гр. Разградъ и съпругата му Руска Д. Бърнева, сѫ усиновили Елена Дечева, отъ сѫщия градъ. Съ опрѣдѣление отъ 31 май 1897 г., подъ № 478, Разградскиятъ окрѫженъ сѫдъ е утвърдилъ този актъ, като е допусналъ усиновяването. Апелативната страна, първоначално Ненчо Ганчевъ и Иванка Ганчева, а сега първиятъ и наслѣдницитѣ на послѣдната, иска да се унищожи този усиновителенъ договоръ, колкото се отнася до тази му часть, съ която Димитъръ Бърневъ усиновява Елена Дечева. Искътъ си тя основава на това: че Ненчо Ганчевъ и Ивана Ганчева, като баща и майка на Димитъръ Бърневъ, не сѫ дали съгласието си за усиновяването. Споредъ чл. 27 ал. 2 отъ Закона за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца, за узаконяването имъ и за усиновявнето имъ, изисква се и съглашението на бащата и майката на усиновителя, разбира се ако тѣ сѫ живи, за извършване усиновяването. Недаването съгласието отъ страна на бащата и майката на усиновителя е една прѣчка за сключването на усиновителния договоръ и безъ това съгласие този договоръ трѣбва да се счита за опороченъ. Изпълнението на тази формалность нѣма сѫвѣщателенъ характеръ, а тя има за цѣль да запази имущественитѣ интереси на бащата и майката на усиновителя. Съгласно чл. 23 отъ Закона за наслѣдството, бащата и майката наслѣдватъ имотитѣ на починалитѣ си дѣца, които не сѫ оставили законни низходящи; а споредъ чл. 39 ал. 1 отъ сѫщия законъ, ако починалиятъ е оставилъ съпруга, въ такъвъ случай бащата и майката получаватъ $^2/_3$ отъ наслѣдството. А споредъ чл. чл. 21 и 22 отъ Закона за наслѣдството, усиновениятъ слѣдъ смъртьта на усиновителя наслѣдва послѣдния като изключава баща му и майка му. Отъ чл. 33 ал. 2 отъ Закона за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца и пр. се заключава: че бащата и майката на усиновителя нѣматъ право да дирятъ прѣхрана отъ усиновения, каквото право тѣ иматъ спрѣмо усиновителя или каквото биха имали спрѣмо неговитѣ роднини низходящи, ако той имаше такива. Значи нуждающитѣ се отъ помощь баща и майка на усиновителя ще оста-

натъ на произвола на сѫдбата слѣдъ едно усиновяване безъ тѣхно съгласие, когато безъ единъ подобенъ усиновителенъ договоръ тѣ щѣха да иматъ едно завидно положение. Отъ чл. 92 отъ Закона за наслѣдството се вижда, че законодательтъ е искалъ да обезпечи бащата и майката слѣдъ смъртьта на починалитѣ имъ дѣца, които не оставатъ разни низходящи, защото въ такъвъ случай той, законодательтъ запрѣщава разполагането съ повече отъ ²/₃ отъ имотитѣ, като запазва останалата часть за тѣхъ, бащата и майката. Сега, ако съгласието на бащата и майката на усиновителя не се изисква, като сѫществено за сключване на усиновителния договоръ, трѣбва законодательтъ да се обвини въ непослѣдователность, защото това, което той дава съ едната рѫка, отнема го съ другата. Че това е така, става явно, като се има прѣдъ видъ, че съ усиновителния договоръ бащата и майката се лишаватъ отъ законната си часть отъ наслѣдството на дѣцата си, тъй като усиновительтъ не изключва напълно отъ наслѣдсвото и съ единъ условителенъ договоръ, за сключването на който не би се изисквало съгласието на бащата и майката на усиновителя, послѣдниятъ може винаги да унищожи разпорежданията на чл. 92 отъ Закона за наслѣдството — разпореждание, което законодательтъ поставя отъ публиченъ редъ. Съгласието на бащата и майката на усиновителя, законодательтъ изисква още и за добрия редъ въ едно сѣмейство, а още повече въ една сѣмейна община. А щомъ съгласието на бащата и майката на усиновителя е необходимо за сключването на усиновяването, усиновителниятъ договоръ съ дата 29 май 1897 год., съ който Димитъръ Бърневъ е усиновилъ Елена Дечева, е договоръ опороченъ. Той е опороченъ, защото Димитъръ Бърневъ, за да е можелъ да усинови Елена Дечева, трѣбвало е да има съгласието на майка си Иванка Ганчева. Послѣдната не само, че не се е съгласила щото синъ й Димитъръ Бърневъ да усинови Елена Дечева, но е заявила на прокурорския надзоръ при Разградския окрѫженъ сѫдъ да не се приема усиновяването. Това се установява отъ заявлението съ дата 31 май 1897 год. и не се оспорява отъ противната страна. Апелативната страна твърди, че е било необходимо за извършване на усиновяването и съгласието на Ненчо Ганчевъ, но това твърдение е неоснователно, защото Ненчо Ганчевъ не е баща на усиновителя, а е неговъ пастрокъ и законодательтъ опрѣдѣля ограничително и изчерпателно лицата, съгласието на които се изисква за извършването на усиновяването. Възиваемата страна възразява, че Иванка Ганчева съ омѫжването си повторно за Ненчо Ганчевъ е излѣзла отъ сѣмейството на усиновителя Димитъръ Бърневъ и като така, отказването й да се съгласи за сключването на усиновителния договоръ не може да има значение. Това възражение е неоснователно, защото съ повторното си омѫжване тя не прѣстава да бѫде майка на Димитъръ Бърневъ и законодательтъ не прави разлика. Възиваемата страна възразява още, че невъзможно е щото недаваното съгласие отъ страна на бащата и майката на усиновителя да опорочва усиновителния договоръ, защото въ такъвъ случай би се ограничила волята на единъ пълновъзрастенъ гражданинъ. И това възражение е неоснователно, защото въ интересъ на обществения редъ въ много случаи законодательтъ ограничава свободата на дѣйствие на гражданитѣ. Законътъ за наслѣдството, който има за цѣль да тълкува волята на починалия, ограничава тази воля за въ интересъ на този, за който по

самото естество на нѣщата, починалиятъ е трѣбвало да се грижи. Членове 90, 92, 93, 97 и 100 отъ Закона за наслѣдството, запрѣщаватъ на завѣщателя да разполага съ всичкото си имущество, когато той има възходящи, низходящи и съпругъ или съпруга. По-нататъкъ възиваемата страна възражава, че съ изключение на италиянското и нашето законодателства, почти всички законодателства не изисквали за сключване на усиновителния договоръ съгласието на бащата и майката на усиновителя. Но най-послѣ и това възражение е неоснователно, защото италиянскиятъ граждански кодексъ, както и нашето законоположение за усиновяването, не брои дълги години отъ създаването му, а новитѣ закони трѣбва да служатъ за примѣръ на старитѣ, но не послѣднитѣ на първитѣ. Но като е опороченъ усиновителниятъ договоръ съ дата 29 май 1897 год., кой може да иска унищожението на гражданскитѣ отношения, които този договоръ създава между усиновителя и усиновения? Законодательтъ мълчи въ това отношение, а въ такъвъ случай трѣбва да се прибѣгне до общото право. Общото право е, че всѣко лице може да иска това унищожение въ продължение на общата давность, което има дѣйствителенъ и настѫпилъ париченъ интересъ. Въ случая Иванка Ганчева прѣдявява своя искъ на 20 януарий 1898 год. слѣдъ смъртьта на сина си Димитъръ Бърневъ, усиновителя. Ако се унищожи усиновителниятъ договоръ, тя като майка на починалия Димитъръ Бърневъ съвмѣстно съ съпругата на послѣдния, Руска Д. Бърнева, съгласно чл. 39 отъ Закона за наслѣдството, ще има право 2/3 части отъ наслѣдството; не се ли унищожи усиновителниятъ договоръ, тя нѣма никакво право върху наслѣдството — чл. 22 отъ Закона за наслѣдството. Отъ това слѣдва, че Иванка Ганчева правилно е завела иска си. Въ течение на процеса тя, слѣдъ смъртьта ѝ, правилно е замѣстена отъ нейнитѣ наслѣдници, защото искътъ на Иванка Ганчева не е свързанъ съ личностьта ѝ, а този искъ има за цѣль запазване на имуществени интереси. Първоначално Ненчо Ганчевъ не е ималъ право да завежда искъ за унищожение на усиновителния договоръ, по тази именно причина, че той не е можалъ да наслѣдва усиновителя Димитъръ Бърневъ и искътъ му би трѣбвало да се отхвърли; обаче, въ течение на процеса, слѣдъ смъртьта на Иванка Ганчева, неговиятъ интересъ за унищожението на усиновителния договоръ се явява, тъй като той, като съпругъ на Иванка Ганчева наслѣдва я. Така щото усиновителниятъ актъ съ дата 29 май 1897 год., въ тази му часть, съ която Димитъръ Бърневъ усиновява Елена Дечева, трѣбва да се признае за незаконенъ спрѣмо апелативната страна и слѣдва да се унищожи за въ полза на тази страна. Възражението на възиваемата страна, че не билъ този реда, по който можало да се иска унищожението на усиновителния актъ. а трѣбвало да се заведе искъ за наслѣдството и ако Елена Дечева се би възползувала отъ този усиновителенъ договоръ, тогова да се възразявало противъ него, е възражение неоснователно. То е неоснователно, защото касае се да се унищожи единъ договоръ отъ трети лица, интереситѣ на които се уврѣждатъ отъ този договоръ; а унищожението на този договоръ може да се иска съ самостоятеленъ искъ. Прави се възражение отъ възиваемата страна, че тя никога не отказвала да се грижи за поддържката на Иванка Ганчева и за доказателство на това възражение се прѣдставлява една покана до Иванка Ганчева чрѣзъ нотариуса при Разградския окрѫженъ

сждъ съ дата 11 априлъ 1898 година. Отъ тази покана се установява, че Руска Д. Бърнева е прѣдложила на Иванка Ганчева да се грижи за прѣхраната на послѣдната. Но това обстоятелство е безъ значение по дѣлото; то показва само, че Руска Д. Бърнева е направила прѣдложение на Иванка Ганчева за спогодба по дѣлото въ смисълъ, да се откаже послѣдната отъ иска си, защото не щѣла да остане гладна, Руска Д. Бърнева щѣла да се грижи за прѣхраната ѝ и тя можала да отиде въ кжщата ѝ да живѣе, ако пъкъ не била съгласна на това да ѝ плащала извѣстна сума по мѣсечно, каквото вѣщитѣ лица биха намѣрили за добрѣ. Страната, която губи процеса плаща и сждебнитѣ разноски — чл. 180 отъ Гражданското сждопроизводство", — Руска Д. Бърнева и Елена Дечева подаватъ касационна жалба и се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативнйъ сжда е нарушилъ: 1) чл. 629, въ свързка съ чл. 531 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 23, 27, 34 и 38 ал. 3 отъ Закона за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца, усиновяването и пр., защото, щомъ основата на искътъ била, че чрѣзъ усиновяването лишавала се отъ срѣдства за поминакъ Иванка Ганчева, то искътъ билъ личенъ и слѣдователно не е могла да бжде тя замѣстена въ процеса отъ нейнитѣ наслѣдници, а ако основата му почива върху нѣкакви материялни интереси, то искътъ трѣбвало да бжде заявенъ за тѣзи материялни интереси и, само ако имъ се противопостави усиновлението, да бжде разрѣшена участьта и на послѣдното, а по сжществото си искътъ трѣбвало да бжде отхвърленъ, защото съгласието на родителитѣ на установляющия не било безусловно задължително за усиновлението; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото игнориралъ довода на майката на усиновляющия въ заявлението ѝ до прокурора, въ смисълъ, че тя не била съгласна за усиновлението, защото синъ ѝ не билъ въ здравъ разумъ, а не защото съ това я лишавалъ отъ наслѣдство или прѣхрана, и 3) чл. чл. 630 и 376 отъ сжщото сждопроизводство, защото игнориралъ прѣдставенитѣ му — актъ за смъртьта и общинско удостовѣрение за възрастьта на ищцата Иванка Ганчева, както и довода основанъ на тѣзи доказателства и на свидѣтели, които могли да му се прѣдставятъ въ случай, че тѣзи доказателства не стигатъ, че тя нито физически нито интелектуално била въ състояние да ѝ се иска съгласието за усиновяването.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, за да се произнесе по тия оплаквания, взе въ съображение: 1) законътъ за припознаването на незаконнороденитѣ дѣца, за узаконението имъ и за усиновяването въ чл. 27, установява началото щото и усиновляющиятъ, ако има живи родители, да вземе тѣхното съгласие за усиновяването. Обстоятелството, гдѣто въ чл. 34 отъ сжщия законъ, не се говори изрично за присжтствието на родителитѣ на усиновляющия при съставянето на акта за усиновяването, така както се говори за присжтствието на родителитѣ на усиновяемия, макаръ и пълнолѣтенъ, това обстоятелство не оправдава въ касационната жалба (п. 1 ал. 3), че съгласието на родителитѣ на усиновляющия не било безусловно задължително за усиновяването: а) защото безпорно е, че тоя законъ е заетъ отъ италиянския, особено чл. 27 е букваленъ прѣводъ отъ съотвѣтствующия въ италиян-

ския кодъ чл. 208, а италиянскиятъ кодъ въ различие отъ французкия, изисква за учрѣждаването на усиновлението безусловно и съгласието на живитѣ родители на усиновляющия; б) защото чл. 34 отъ нашия законъ, ако и да не говори за присѫтствието на живитѣ родители на усиновляющия, обаче като изрично се отнася къмъ чл. чл. 27 и 28, така както чл. 215 отъ италиянския кодъ, който съотвѣтствува съ нашия чл. 34, изрично се отнася къмъ чл. чл. 208 и 209, които съотвѣтствуватъ нашитѣ членове 27 и 28, то не може освѣнъ да се приеме, че и нашиятъ чл. 34 изисква съгласието и на ония лица, за които се говори въ чл. 27, и в) защото да се приеме противното, значило би да се допусне недопустимото, че намѣрението на нашия законодатель е било да осуети чрѣзъ чл. 34 онова, което установява за начало въ чл. 27; 2) за да би била приемлива изложената въ касационната жалба (п. 1 ал. ал. 1 и 2) и развита устно отъ повѣреницитѣ на касаторитѣ алтернатива — въ смисъль, че изискуемото се за усиновлението, съгласие на родителитѣ на установляющия или е тѣхно лично право и въ такъвъ случай то се свършва съ смъртьта имъ, слѣдъ която не може да се иска унищожението на усиновлението поради отсѫтствието на това съгласие, или же това отсѫтствие на съгласие поражда вѣщно право за наслѣдницитѣ на усиновляющия и въ такъвъ случай тѣхниятъ искъ може да бѫде само ревандикационенъ, т. е. за наслѣдственитѣ имоти, а не за унищожението на усиновлението — за да би била приемлива тази алтернатива, трѣбвало би да е извѣстенъ мотивътъ, защо законътъ изисква и съгласието на родителитѣ на усиновляющия, да ли по съображения чисто морално-сѣмейни, или же по съображения чисто веществено-наслѣдствени; обаче нашиятъ законъ, респективно италиянскиятъ не посочва на мотиви, нито по единъ косвенъ начинъ, както — това прави прускиятъ законъ, който въ чл. 673 казва, „че несъгласието на родителитѣ на усиновляющия не влѣче подирѣ си унищожението на усиновяването, но само имъ запазва една законна часть отъ наслѣдството на усиновляющия", отъ което ясно се разбира, че мотивътъ на пруския законъ е само веществено-наслѣдственъ, а не морално-сѣмеенъ. Щомъ обаче нашия законъ умълчава мотива си, естествено трѣбва да се приеме, че той изисква съгласието на родителитѣ на усиновляющия, по съображения смѣсени отъ двата вида — отъ една страна, да не допуска влизането на чуждо лице въ сѣмейството безъ съгласието на живитѣ му родоначалници, отъ друга страна, да запази и тѣхнитѣ и на тѣхнитѣ правоимѣющи наслѣдствени права. Отъ тука слѣдва, че искътъ основанъ на отсѫтствие на съгласието на родителитѣ на усиновляющия, трѣбва да бѫде за унищожението на акта за усиновяването, тъй като не могатъ да се разклатятъ наслѣдственитѣ послѣдствия на усиновяването безъ да се унищожи сѣмейната му свързка. прочее, първото касационно оплакване е всецѣло неосновательно; 3) оплакването въ п. 2 на касационната жалба е неосновательно, защото нѣма значение обстоятелството, което сѫдътъ не обсѫдилъ, именно, че възражението на майката на усиновляющия противъ усиновението било, за гдѣто той не билъ въ здравъ разумъ, а не за гдѣто чрѣзъ усиновлението я лишавалъ отъ наслѣдството; това обстоятелство нѣмало значение, прѣдъ видъ, че е безразлично по кои съображения майката не давала съгласието си щомъ е констатирано, че тя се е възпротивила да го даде, и 4) необ-

сжждането отъ страна на апелативния сждъ на прѣдставения му доводъ, основанъ върху акта за смъртьта на майката на усиновляющия и върху общинското удостовѣрение относяще се къмъ сжщата смърть, съставлява едно нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, обаче това нарушение не е сжществено, прѣдъ видъ, че тия документи не се отнасятъ до датата, когато е станало усиновлението и слѣдователно, когато се изисквало съгласието на майката на усивляющия, а се отнасятъ до поподирната дата, само за която могатъ да служатъ като законно доказателство, дори ако би могло да се извлѣче отъ тѣхъ заключението, че Иванка Ганчева не била при смъртьта си въ морално и физическо състояние да й се иска съгласието. А необсжжданeто на довода, че въ случай на нужда могли да му се прѣставятъ и свидѣтели за сжщата цѣль, не съставлява нарушение на сжщия членъ, прѣдъ видъ, че сждътъ не е длъженъ да се спира върху такива условни доводи толкозъ повече, че не съ свидѣтели, а съ надлежна медицинска експертиза се доказва психическото състояние на човѣцитѣ. Прочее, и оплакването въ послѣдния пунктъ на касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Руска Д. Бърнева и Елена Дечева, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 186, отъ 12 ноемврий 1901 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 68 — (382) — 11 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на двадесеть и осми ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 505, по описа за 1902 год., на Димитъръ Кънчевъ, отъ гр. Шуменъ, съ Стоянъ Т. Дауловъ и Танасъ Христовъ, отъ сжщия градъ, за вдигане запоръ отъ една кжща.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Димитъръ Кънчевъ, отъ гр. Шуменъ, заявилъ искъ противъ Стоянъ Т. Дауловъ и противъ Танасъ Христовъ, отъ сжщия градъ, за вдигане запоръ, наложенъ отъ първия отвѣтникъ, като взискатель, върху една кжща, за дългъ на втория отвѣтникъ, която кжща ищецътъ притежава за своя. Шуменскиятъ мирови сждия съ рѣшението си № 1535/900 год., отхвърлилъ иска. По апелъ на ищеца, Шуменскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 53, отъ 9 априлъ 1902 год., потвърдилъ онова на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: 1) „за доказателство, че първоначалниятъ ищецъ е собственикъ на кжщата, вдигане на запора на която се искалъ, е прѣдставено прѣдъ мировия сждия единъ продавателенъ записъ съ дата 6 юлий 1896 год., отъ който се вижда, че Петя, Малчо и Танасъ Христови, продаватъ на Димитъръ Кънчевъ кжщата, за която е рѣчь въ исковата молба, обаче, продавателното е подписано само отъ продавачитѣ, но не и отъ купувача; 2) продажбата е двустраненъ договоръ, тя е свършена и правото на собственость е при-

добито, само ако е станало пълно съглашение между купувача и продавача, чл. чл. 217 и 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 3) щомъ като продавателниятъ записъ не е подписанъ отъ купувача, то значи нѣма пълно съглашение, понеже такова се изразява съ подписване, ето защо първоначалниятъ ищецъ не може да се счита за собственикъ на кжщата и като така, искътъ се явява неоснователенъ и недоказанъ и слѣдва да бжде отхвърленъ, и 4) веднажъ нѣма доказателства, че ищецътъ е собственикъ, то явява се излишно обсжждане на другитѣ доказателства — описа и удостовѣрението № 7899, прѣдставени при първостепенното дѣло". — Съ касационната си жалба ищецътъ се оплаква, че Шуменскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 217, 218 и 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото счелъ за безусловно необходимъ и подписа на купувача въ продавателното, макаръ и той да билъ изпълнилъ задължението си по продажбата — изплащането цѣната на продадения му имотъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: договорътъ за продажбата е наистина двустраненъ, въ смисълъ, че за да свързва двѣтѣ страни — продавача и купувача, трѣбва да съдържа съгласието и на двамата, а това съгласие въ писмения актъ се изразява съ подписитѣ на продавача и на купувача. Когато обаче писмениятъ актъ е въ ржцѣтѣ на купувача и послѣдниятъ е изпълнилъ задължението си, което е изразено въ акта, именно изплащането на цѣната на имота, отсжтствието на неговия подписъ не опорочва акта по начинъ да го направи недѣйствителенъ, щомъ всичкитѣ елементи, изискуеми се по чл. 8 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, сж на лице и щомъ сжществува актъ въ писменна форма по изискването на чл. 219 отъ сжщия законъ, въ който актъ е изразена волята на продавача, че продава имота срещу извѣстна цѣна, както и волята на купувача, че го купува срещу сжщата цѣна, която и заплатилъ. Отъ тука слѣдва, че като не е далъ сила и значение каквото дава чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ на писменния актъ отъ 6 юний 1896 г., за гдѣто не билъ подписанъ и отъ купувача, Шуменскиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Шуменския окржженъ сждъ подъ № 53, отъ 9 априлъ 1902 г., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се възвърне на сжщия сждъ.

№ 69 — (388) — 14 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното

отъ члена Каранджуловъ ***гражданско дѣло № 815, по описа за 1903 год., на Георги Лазаровъ и Михалъ Братоевъ, отъ гр. Варна, срѣщу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 24 февруарий 1901 год.*** **— Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Атанасъ Ивановъ и Паско Димитровъ, отъ гр. Варна, сж заявили искъ противъ Георги Лазаровъ и Михаилъ Братоевъ, отъ сжщия градъ, за унищожение една продажба на единъ ханъ въ стойность 7500 лева и понеже въ послѣдното сждебно заседание при разглеждането на дѣлото имъ не сж се явили, то Варненскиятъ окржженъ сждъ по желанието на отвѣтницитѣ, съ опрѣдѣлението си отъ 15 септемврий 1900 год. прѣкратилъ дѣлото и ги осждилъ на 291 лева сждебни и за водене на дѣлото разноски. Тѣ сж апелатори по отношение поне на присжденото на отвѣтницитѣ адвокатско възнаграждение. Русенскиятъ апелативенъ сждъ, като взелъ прѣдъ видъ: „че Варненскиятъ окржженъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 15 септемврий 1900 год. е прѣкратилъ гражданското си дѣло № 457/99 год., заведено по искътъ на Атанасъ Ивановъ и Паско Димитровъ, отъ гр. Варна, противъ Георги Лазаровъ и Михаилъ Братоевъ. за унищожение една продажба отъ 7500 л., по неявяването на ищцитѣ и по заявлението на отвѣтницитѣ; тъй сжщо сждътъ е опрѣдѣлилъ 291 лева на отвѣтницитѣ сждебни и по водене дѣлото разноски. Противъ това опрѣдѣление ищцитѣ се оплакватъ и молятъ отмѣнението му, понеже по чл. 647 отъ Гражданското сждопроизводство не се полагатъ разноски, когато дѣлото се прѣкратява по неявяване на ищеца; че дѣйствително споредъ тоя членъ — 647 — се даватъ разноски само за загубитѣ, които би се сторили на отвѣтника съ призованието му, а не и за водене дѣлото. Съгласно чл. 15 п. 5 отъ Закона за адвокатитѣ се даватъ възнаграждения, когато дѣлото се прѣкрати по отводъ, а не инакъ“, — съ опрѣдѣлението си отъ 24 февруарий 1902 год. измѣнилъ онова на окржжния сждъ така: „измѣнява протоколното опрѣдѣление на Варненския окржженъ сждъ отъ 15 септемврий 1900 год., колкото се отнася до опрѣдѣленото възнаграждение, понеже такова не се полага. Останалата часть отъ опрѣдѣлението се потвърдява“. — Съ касационната си жалба отвѣтницитѣ се оплакватъ, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 636 ал. ал. 4 и 6, 641 ал. 2, 642, въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото като отмѣнилъ първостепенното опрѣдѣление по отношение възнаграждението за водене на дѣлото, а го е потвърдилъ по отношение на другитѣ разноски, не е опрѣдѣлилъ въ какъвъ размѣръ да се платятъ тия послѣднитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе прѣдъ видъ: чл. 647 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, като дава право на отвѣтника да изиска отъ неявившия се ищецъ сждебни разноски и загубитѣ които му сж причинени съ призоваването му въ сжда, разбира, че причиненитѣ загуби на отвѣтника по призоваването му въ сжда могатъ да бждатъ повече или по-малко, споредъ врѣмето което той е изгубилъ, а това врѣме може да бжде повече или по-малко споредъ броятъ на заседанията въ които той се е явявалъ въ сжда лично или чрѣзъ повѣреникъ, както и споредъ сложностьта или простотата на

дѣлото, тъй като по едно просто дѣло той може самъ лично да се яви само веднажъ и съ двѣ-три думи да сполучи прѣкратяването му, въ който случай материялната му загуба ще бжде твърдѣ малка, когато по едно сложно дѣло — отлагано нѣколко пжти за обстоятелства, установляването или оборването на които би изисквало помощьта на адвокатинъ — загубитѣ му би биле голѣми, и затова речениятъ чл. 647 п. 2 не опрѣдѣлява една норма за възнаграждението на тия загуби, а прѣдоставя това право на сжда по сжщество. Прочее, Русенскиятъ апелативенъ сждъ въ случая бѣше длъженъ да опрѣдѣли споредъ естеството на процеса и изгубеното по него врѣме възнаграждението на загубитѣ на отвѣтницитѣ по призоваването имъ, а това като не е направилъ, сжществено е нарушилъ чл. 647 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, въ който случай оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 24 февруарий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 647 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се възвърне на сжщия сждъ.

№ 70 — (389) — 14 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на първи декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 816, по описа за 1903 год., на Бургазкия окрѫженъ управитель, срещу опрѣдѣлението на Бургазкия окрѫженъ сждъ отъ 14 януарий 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Слави Д. Мигдала, отъ гр, Бургазъ, далъ писмена гаранция, като е заложилъ и лозето си на Бургазкия окржженъ управитель, чрѣзъ която се е задължилъ да плати 1000 лева на хазната, ако младежътъ П. Драсо, отъ Бургазъ, не се яви прѣдъ слѣдующата наборна комисия. Бургазкиятъ окржженъ сждъ като е счелъ, че Слави Д. Мигдала не изпълнилъ задължението си, понеже не прѣдставилъ П. Драса прѣдъ слѣдующата — отъ датата на гаранцията — наборна комисия, подалъ заявление на Бургазкия мирови сждия да му се издаде изпълнителенъ листъ за сумата 1000 лева, чрѣзъ продажба на заложеното лозе и Бургазкиятъ мирови сждия съ опрѣдѣлението си отъ 5 септемврий 1902 год., удовлетворилъ тази молба. Слави Д. Мигдала апелиралъ прѣдъ Бугазкия окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че хазната е искала отъ мировия сждия да ѝ се издаде изпълнителенъ листъ за събиране сумата по гаранцията, защото гарантътъ не си изпълнилъ задължението — да прѣдстави лицето, за което е гарантиралъ, и мировиятъ сждия е уважилъ това искане и издалъ изпълнителенъ листъ; противъ тѣзи дѣйствия на мировия сждия е постжпила частна жалба, въ смисъль, че не е тоя редътъ по който трѣбва да се събира тази сума, а трѣбвало на общо основание да се заведе искъ; прѣдъ видъ данитѣ по това дѣло трѣбва да се при-

знае, че мировиятъ сждъ неправилно е постжпалъ въ случая, защото отъ една страна никакви разпореждания не сжществуватъ, по силата на които да може да се извади изпълнителенъ листъ въ подобенъ случай и отъ друга страна, защото отъ жалбата се вижда какво частниятъ тжжитель претендира да е изпълнилъ задължението си, който въпросъ слѣдва да разрѣши по състезателенъ редъ, а не както е постжпилъ мировиятъ сждия и вслѣдствие на това — намира, че жалбата е основателна, и дѣйствията на мировиятъ сждия — неправилни, които слѣдва да се отмѣнятъ", — съ опрѣдѣлението си отъ 14 януарий 1903 год. отмѣнилъ онова на мировия сждия и обезсилилъ издадения изпълнителенъ листъ. — Съ касационната си жалба Бургазкиятъ окржженъ управитель се оплаква, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 83 отъ Закона за носене военната повинность, въ свързка съ чл. чл. 1. ал. 2 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ гаранцията не е запазилъ Мигдала никакви свои права та да имало такива спорни, каквито даже да би имало, сждилищата не сж компетентни да ги разрѣшаватъ; тъй като въпросътъ за взимането на Драси за войникъ или за освобождението му като елински поданикъ, компетентни сж други органи да се произнасятъ така, че тукъ сждилищата трѣбва само да издадатъ изпълнителенъ листъ, понеже се касаяло за недвижимъ имотъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Прокурора, взе въ съображение: съгласно чл. чл. 76 и 83 отъ Закона за носене военната тегоба, гаранцията взета отъ административната власть се изисква за въ полза на държавното съкровище, ако тя е имуществена (чл. 76), или же се конфискува, ако тя е парична (чл. чл. 76 и 83), стига само въ единия случай и въ другия „по непрѣодолими причини" гарантинътъ да не е изпълнилъ задължението си, т. е. подлежащия на наборъ младежъ да не се е явилъ прѣдъ надлежната наборна комисия. Отъ тука слѣдва, че когато администрацията иска да се приведе такова една гаранция въ изпълнителна формула, а гарантина възразява, че той си е изпълнилъ задължението или же не го е изпълнилъ по непрѣодолими причини, надлежниятъ сждъ по сжщество е дълженъ по реда на частното заведено вече производство да оцѣни тия възражения на гарантина и да се произнесе изчерпателно по въпроса за издаването на искания изпълнителенъ листъ, а не както неправилно е постжпилъ въ случая Бургазкиятъ окржженъ сждъ, да принуждава администрацията да иска изпълнителенъ листъ по исковъ редъ по съображение, че въпросътъ билъ споренъ. Прочее, като не е взелъ прѣдъ видъ това законно съображение, Бургазкиятъ окржженъ сждъ сжществено е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, поради което оплакването въ касационната жалба е основателно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 14 януарий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство., съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати на сжщия сждъ.

№ 71 — (396) — 16 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, първо гражданско отдѣление, на трети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исаѝевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 559, по описа за 1903 год., на Спасъ Ив. Соколовъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 178, отъ 26 априлъ 1903 год.,* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мито Ц. Поповъ, отъ гр. София, билъ осѫденъ като неизправенъ длъжникъ, спрѣмо кредитора си Спасъ Ив. Соколовъ на двумѣсечно лично задържане, съ опрѣдѣление на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 9 май 1903 г., което по апелъ на длъжника било потвърдено отъ Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 24 юний 1902 година. Съ заявление отъ 24 септемввий 1902 год., кредиторътъ Спасъ Ив. Соколовъ молилъ Софийския окрѫженъ сѫдъ да му издаде изпълнителенъ листъ за личното задържане на длъжника му Мито Ц. Поповъ. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ постановлението си № 1404, отъ 5 октомврий 1902 год., оставилъ това му заявление безъ послѣдствие, понеже не доказалъ, че опрѣдѣлението на апелативния сѫдъ не било обжалвано по касационенъ редъ или, ако е било обжалвано, че касационната жалба е била оставена безъ послѣдствие, а такова доказателство е необходимо прѣдъ видъ, че се касае за лично задържане. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ сезиранъ съ частната апелативна жалба на Спасъ Ив. Соколовъ, съ опрѣдѣлението си № 178, отъ 26 априлъ 1903 год., потвърдилъ постановлението № 1404/902 г., на Софийския окрѫженъ сѫдъ, по слѣдующитѣ съображения: „че частниятъ тѫжитель не прѣдставлява доказателства за, че протоколното опрѣдѣление на сѫда отъ 24 юний т. г., не е обжалвано по касационенъ редъ или, ако е обжалвано, то да прѣдстави тоже доказателства, че касационната жалба е оставена безъ послѣдствие, че щомъ такива доказателства липсватъ, то въпросното опрѣдѣление се счита, че не е влѣзло въ законна сила“. — Съ касационната си жалба Спасъ Ив. Соколовъ се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото нѣмало закони, които да изискватъ да се прѣдставлявало доказателства, че едно опрѣдѣление за личното задържане на немарливъ длъжникъ, било влѣзло въ законна сила и чл. чл. 701 и 1085 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото е спрѣлъ изпълнението на едно сѫдебно опрѣдѣление безъ да е имало нѣкакво постановление за това.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, за да се произнесе по тази касационна жалба, взе въ съображение: чл. 1085 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като говори, че „жалба срещу опрѣдѣлението на сѫда за лично задържане може да бѫде подадена въ двѣнедѣленъ срокъ отъ деньтъ когато опрѣдѣлението е съобщено, или отъ какъ се е почнало изпълнението“, — разбира, че и опрѣдѣленията на окрѫжнитѣ сѫдилища за лично задържане сѫ изпълняеми, но че изпълнението имъ се спира щомъ се подаде възивна жалба. Отъ тукъ слѣдва, че опрѣдѣленията на апелативнитѣ сѫдилища за лично задържане сѫ afortiori изпълняеми, макаръ и да не сѫ обжалвани по касационенъ редъ. Прочее, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ сѫществено е

нарушилъ чл. 1085 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е счелъ за неподлежаще на изпълнение опрѣдѣлението му за личното задържане на Мито Ц. Поповъ, по съображение, че нѣмало доказателство да ли то е влѣзло въ законна сила. За това и оплакването за туй нарушение е основателно.

Водимъ отъ това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ подъ № 178, отъ 26 априлъ 1903 год., защото е нарушенъ чл. 1085 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ да се изпрати на сѫщия сѫдъ.

№ 72 — (403) — 19 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на пети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Хитовъ *гражданско дѣло № 4, по описа за 1903 год., на Варненския окрѫженъ управитель и на Къню Стайковъ, отъ с. Юзгюбенликъ, съ Жеко Яневъ и Добри Николовъ, отъ сѫщото село, за правособственость на една нива.* — Въ заседанието се яви държавниятъ адвокатъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кънью Стайковъ, отъ с. Юзгюбенликъ, прѣдявилъ искъ прѣдъ Балчишкия мирови сѫдия срещу Жеко Яневъ и Добри Николовъ, отъ сѫщото село, за правособственость на една нива, която купилъ отъ Държавата съ крѣпостенъ актъ, но отвѣтницитѣ я засвоили и не искали доброволно да я отстѫпятъ. Мировиятъ сѫдия отхвърлилъ иска. Ищецътъ обжалвалъ рѣшението на мировия сѫдия прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „елементарното правило е, че за да сѫществува процесъ трѣбва да има споръ, а спорътъ има мѣсто, когато има нарушение на права. По настоящето дѣло нѣма данни, които да установяватъ факти нарушающи правото на ищеца върху прѣдметната нива. Наистина, въ едно отъ заседанията при мировия сѫдия, повѣреникътъ на отвѣтницитѣ призналъ, че прѣдметната нива се намирала въ владѣнието на довѣрителитѣ му, обаче, това признание е било оттеглено послѣдствие категорическото заявление на ищеца (глѣдай протокола на мировия сѫдия отъ 18 октомврий 1900 год.), че прѣзъ 1899 г. той работилъ спорната нива. Независимо отъ това, отъ протокола на делегирания отъ сѫда сѫдия съ дата 21 юний 1902 год. се вижда, какво ищецътъ Кънью Стайковъ е призналъ и това се е утвърдило отъ свидѣтелитѣ, че и прѣзъ цѣлата 1900 год. спорната нива се е намирала въ негово владѣние, а само прѣзъ 1901 год. отвѣтникътъ Добри Николовъ е разоралъ спорната нива. Значи отъ самопризнанието на ищеца сторено прѣдъ мировия сѫдия и делегирания сѫдия и подкрѣпено съ свидѣтелски показания, се установява по единъ положителенъ начинъ, че прѣзъ 1899 год. и цѣлата 1900 год. прѣдметната нива се е намирала въ владѣнието на ищеца. Щомъ това е така и като се вземе въ съображение датата на исковата молба 17 юний 1900 год., излиза, че прѣди завеждането на иска

и въ врѣме на прѣдявяването му правото на ищеца не е било успорено отъ никого. Веднажъ това така, слѣдва да се признае, че само по тази причина безъ да се влиза въ разглеждане доказателствата по сѫщество, искътъ на ищеца е неоснователенъ и като така, слѣдва рѣшението на мировия сѫдия да се потвърди, като апелаторътъ се осѫди на сѫдебнитѣ и дѣловодни разноски въ тази инстанция", — съ рѣшението си отъ 13 септемврий 1902 год., подъ № 351, потвърдилъ рѣшението на Балчишкия мирови сѫдия. — Срещу горното рѣшение на Варненския окрѫженъ сѫдъ подава жалба първоначалниятъ ищецъ и Държавата като трето лице, въ които се оплакватъ, че сѫщиятъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 107, 84, 284 и 396 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание обясненията на противната страна, въ които тя оспорвала правото на собственость, като претендирала прѣдметната нива за своя.

Върховниятъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на Държавата и заключението на прокурора, взе въ съображение: Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е отхвърлилъ иска на това главно основание, че въ случая нѣмало нарушено право и че прѣди завеждането на иска и въ врѣме на прѣдявяването му правото на ищеца не било оспорвано отъ никого. Правиленъ е възгледътъ на сѫда, че безъ нарушено право не може да се породи искъ; но по отношение на фактитѣ сѫдътъ не е правъ, както ще се поясни по-долу. Отъ обстоятелствата на дѣлото е установено, че правото на ищеца е било нарушавано, вслѣдствие на което е билъ воденъ между странитѣ процесъ за нарушено владѣние. Независимо отъ това, при завеждането на настоящия искъ и въ врѣме на процеса отвѣтницитѣ сѫ оспорявали правото на собственость на ищеца, като претендирали прѣдметната нива за своя, на основание на давностно владѣние, за установление на който фактъ сѫ ходатайствували да се разпитатъ свидѣтели (гл. протоколъ № 191 на мировия сѫдия). Това положение на работата показва, че въ случая има нарушено право, има прѣпирня върху това право между странитѣ, вслѣдствие на което Къню Стайковъ основателно е прѣдявилъ иска за прѣдметната нива (чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Обясненията на странитѣ относително фактътъ на владѣнието неправилно е послужило за поводъ на сѫда да отхвърли иска, като неоснователенъ, тъй като тѣзи обстоятелства иматъ значение и трѣбва да бѫдатъ прѣценени като доказателство при разрѣшаване на завързаната прѣпирня за правото на собственость върху прѣдметната нива. Прочее, Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е отказалъ да разрѣши дѣлото по сѫщество, постѫпилъ е въпрѣки чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ това е нарушилъ чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, който посочватъ касаторитѣ.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 септемврий 1902 год., подъ № 351, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ.

№ 73 — (412) — 29 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на петнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Л. Горановъ на 10 декемврий 1903 год. *гражданско дѣло № 707, по описа за 1903 год., на Аница П. Инджева, отъ гр. Дупница, повѣреница на наслѣдницитѣ на Топчи Таиръ Сюлеймановъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 юний 1903 год.* — Въ сѫдебното заседанието се яви Аница Инджева, съ повѣреника си Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 14 августъ 1899 год., Аница П. Инджева, отъ гр. Дупница, пълномощница на наслѣдницитѣ на Топчи Таиръ Сюлеймановъ, житель отъ гр. Джумая (Турция), заявила прѣдъ Дупнишкия мирови сѫдия искъ противъ Маноилъ Хр. Кюркчи, отъ гр. Дупница и Фазиле Османова, жителка отъ гр. Джумая (Турция), за неправилно налагане запоръ върху 19/72 части отъ една фурна, отъ стойность 2000 лева цѣлата. Мировиятъ сѫдия съ протоколното си опрѣдѣление отъ 13 августъ 1901 год., подъ № 315, опрѣдѣлилъ: „прѣкратява гражданското дѣло № 1827/99 год., понеже довѣрителката на Аница П. Инджева — Фазиле Османова е умрѣла, а съ това пада и пълномощното“. Противъ това протоколно опрѣдѣление Аница П. Инджева подала частна жалба въ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Аница П. Инджева, отъ гр. Дупница, въ качнството си на повѣреница на наслѣдницитѣ на Топчи Таиръ Сюлеймановъ, отъ гр. Джумая (Турция), е завела искъ прѣдъ I Дупнишки мирови сѫдия, срещу Маноилъ Хр. Кюркчи и Фазиле Османова, за неправилно налагане запоръ върху 19/72 части отъ една фурна отъ стойность 2000 лева цѣлата, че отвѣтната страна по дѣлото чрѣзъ повѣреника си Д. Маноиловъ е искала прѣкратяването на дѣлото, по силата на чл. 503 отъ Задълженията и договоритѣ. Това искане на отвѣтника по дѣлото, мировиятъ сѫдия правилно е уважилъ, тъй като отъ прѣдставеното отъ Аница П. Инджева свидѣтелство съ дата 17 май 1316 год. (турски стилъ), не фигурира името на Фазиле Османова, пълномощница на Аница П. Инджева и че отъ свидѣтелството прѣдставено отъ отвѣтната страна издадено ѝ отъ Джумайския общински кметъ на 8 май 1317 год. (турски стиль), една година по-късно, се констатира какво упълномощителката на частната тѫжителка е починала, а въ такъвъ случай, по силата на чл. 503 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, самото пълномощно по право се прѣкратява“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 2 юний 1903 год. потвърдилъ напълно опрѣдѣлението на I Дупнишки мирови сѫдия отъ 13 августъ 1901 год., № 315. — Срещу протоколното опрѣдѣление на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, Аница П. Инджева подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло: 1) чл. 503 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото нейни упълномощителки сѫ само Арифе, Тайбе и Сакине Таипови, а Фазиле е тѣхна повѣреница, която е прѣхвърлила пълномощието върху Д. Наковъ, а тоя послѣдниятъ върху касаторката, която слѣдователно е повѣреница на ищцитѣ, по чиято само смърть може да прѣкрати дѣлото,

и 2) чл. чл. 613 п. 2 и 242 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 503 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е трѣбвало само да спрѣ дѣлото, но не и да го прѣкратява.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторката и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) оплакването на касаторката, че окржжниятъ сждъ е нарушилъ чл. 503 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже е прѣкратилъ дѣлото, при всичко, че първоначалнитѣ упълномощителки — Арифе, Тайбе и Сакине Таипови сж били още живи, трѣбва да се признае за основателно, защото ако и въ закона да не е казано изрично, че съ смъртьта на прѣупълномощеното лице, каквато е била въ случая Фазиле Османова, първоначална повѣреница на ищцитѣ, посрѣдствомъ която касаторката Аница П. Инджева е била упълномощена да води настоящия споръ отъ името на послѣднитѣ, обаче отъ разясненията, които коментаторитѣ даватъ на тоя въпросъ, слѣдва да се приеме, че и съ смъртьта на втория пълномощникъ, който е прѣупълномощилъ въ послѣдствие отъ свое име едно трето лице, пада пълномощното дадено на това трето лице. Като изключение на това общо правило се допуща само въ случая, когато първоначалниятъ упълномощитель е посочилъ изрично въ пълномощното лицето, което първиятъ му повѣреникъ трѣбва да прѣупълномощи. Отъ книжата по дѣлото се вижда, обаче, че въ конкретния случай първоначалнитѣ упълномощителки Арифе, Тайбе и Сакине не сж опрѣдѣлили лицето, което тѣхната повѣреница Фазиле да прѣупълномощи въ послѣдствие, слѣдователно трѣбва да се приеме, че съ смъртьта на Фазиле пада даденото отъ нея пълномощие на Д. Наковъ и отъ тоя послѣдния на касаторката Инджева (Dallos, t. 30, p. — 756), 2) но касаторката се оплаква на второ мѣсто, че сжщиятъ сждъ е постжпилъ въпрѣки прѣдписанието на закона, като е прѣкратилъ по горѣизложената причина дѣлото, когато по силата на чл 613 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводсто, той е трѣбвало само да го спрѣ. Това оплакване е основателно, защото нигдѣ въ закона не е казано, че съ смъртьта на опълномощителя дѣлото се прѣкращава. Напротивъ чл. 503 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, говори само, че пълномощието се прѣкратява съ смъртьта на упълномощителя или на пълномощника безъ да говори, че вслѣдствие на това се прѣкратява и самото дѣло, което по разума на споменатия чл. 613 п. 2 трѣбва, както се каза, да се спрѣ, а не и да се прѣкратява. Сжщо така е основателно и оплакването, гдѣто сждътъ по сжщество не е обърналъ внимание и не е обсждилъ обстоятелството, че въ дѣлото сжществува едно пълномощно, съ което една отъ първоначалнитѣ упълномощителки, а именно Сакине Таипова е упълномощила направо касаторката Инджева. Прочее, отъ горѣизложеното става явно, че сждътъ по сжщество, като е прѣкратилъ дѣлото, вмѣсто да го спрѣ и като не е обсждилъ всичкитѣ прѣдставени по дѣлото доводи, постжпилъ е въпрѣки прѣдписанието на закона и съ това е нарушилъ разпорежданието на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което обжалваното му опрѣдѣление трѣбва да се отмѣни.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Кюстендилския окржженъ сждъ

отъ 2 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

№ 74 — (428) — 30 декемврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на седемнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Атанасъ Хитовъ, членове, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ** *гражданско дѣло № 749, по описа за 1903 год., на Личо Д. Плачковъ, отъ с. Козловецъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 20 февруарий 1903 год.* — **Въ сждебното заседание се яви С. П. Радановъ, повѣреникъ на касатора Плачковъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Личо Д. Плачковъ, отъ с. Козловецъ, обжалвалъ дѣйствието н сждебния приставъ, който билъ описалъ недвижими имоти, като принадлежащи ужъ на сина му Димитъръ Плачковъ, когато тѣ сж биле негови, понеже съ частно продавателно отъ 7 декемврий 1901 год., той ги билъ купилъ отъ сина си. Търновскиятъ окр. сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 11 ноемврий 1902 год., оставилъ жалбата му безъ послѣдствие. Той е апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 20 февруарий 1903 год., потвърдилъ онова на окржжния сждъ, по слѣдующитѣ съображения: „че частниятъ тжжитель Личо Плачковъ иска отмѣнението на опрѣдѣлението и унищожението на извършения отъ сждебния приставъ опись, заради това, защото описанитѣ имоти биле въ негово владѣние; че както се вижда отъ съставения протоколъ по извършване описъ на имотитѣ, той е билъ извършенъ на 26 мартъ 1902 год., а отъ вх. № на сждебни приставъ положенъ върху частната жалба на Личо Плачковъ, подадена противъ тия му дѣйствия, се вижда, че това оплакване е направено едва на 23 августъ 1902 год.; че ако частниятъ тъжитель е мислилъ, че описаниятъ имотъ е неговъ, трѣбваше да обтжжи дѣйствията своеврѣменно, а независимо отъ това, отъ самия описъ на сждебния приставъ се вижда че имотътъ е билъ въ владѣнието на длъжника, понеже на самия протоколъ за извършения описъ се е разписалъ и помощникъ-кмета, който е присжтствувалъ при описа. Щомъ тжжительтъ претендира, че описанитѣ имоти сж негови, то той трѣбва да заведе искъ по общия редъ и докаже своето право". Сжщиятъ съ касационната си жалба се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 376, 985, 1047, 839, 848 и 849 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ кметското удостовѣрение се установявало, че той а, не продавачътъ му — длъжникъ, ималъ владѣнието на имота и защото за него, като трето лице, нѣмало срокъ какъвто имало за длъжника да обжалва дѣйствията на сждебния приставъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на прокурора, взе въ съображение: чл. 985 ал. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, имплицитно съдържа

правото на трети лица да обжалватъ по изпълнителенъ нареченъ охранителенъ редъ дѣйствията на сѫдебния приставъ, въ случай, че той опише тѣхенъ имотъ за чуждъ дългъ; но този редъ се прѣдоставя само на ония трети лица, които иматъ владѣнието на имота, тъй като, ако владѣнието имъ е съмнително или же е у длъжника, за тѣхъ е отговоренъ само исковия редъ, съгласно чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ случай, че притежаватъ собственостьта на имота. По настоящето дѣло Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ се е убѣдилъ, както и сѫдебниятъ приставъ се билъ убѣдилъ, че описаниятъ имотъ за дългъ на Димитъръ Плачковъ е билъ въ владѣнието на длъжника отъ обстоятелството, че помощникъ-кметътъ на селото, гдѣто се намиралъ имота, подписалъ описния протоколъ. Това убѣждение на сѫда не е могло да се разклати отъ свидѣтелството № 914/902 год., на кмета на сѫщото село, защото и въ него се говори, че имотътъ се обработва отъ Личо Д. Плачковъ и отъ Димитъръ Плачковъ — длъжника. Обстоятелството же, което се навежда отъ повѣреника на касатора, че продавателниятъ му записъ ималъ извѣстна дата, нѣма влияние, защото по охранителенъ редъ не се търси освѣнъ владѣнието на имота, а само по исковъ редъ, съгласно чл. 1047 отъ Гражданското сѫдопроизводство, може да има значение до колко установлява реченият продавателенъ записъ правото на собственбсть. Прочее, нѣма нарушение на указанитѣ въ касационната жалба чл. чл. 376, 985, 1047, 839, 848 и 849 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и за това оплакването въ нея е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Личо Д. Плачковъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 20 февруарий 1903 год., като неосновательна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (433) — 31 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети декемврий хилядо и деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Ан. Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присѫтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 748, по описа за 1903 год., на Анастасия Атанасова, по мѫжъ Маринова, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 31 май 1903 год.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ламбрини и Кина Маринови, отъ гр. Горна-Орѣховица, заявили искъ по чл. 1148 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за дѣлба на една кѫща, която тѣ притежавали задружно съ Анастасия Атанасова Мариновица и съ малолѣтнитѣ ѝ дѣца, на които тя е настойница. Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ постановилъ да се продаде тази кѫща на публиченъ търгъ и съ опрѣдѣлението си № 233/903 г., утвърдилъ проданьта на кѫщата възложена върху Ив. Дърлевъ, който е билъ пълномощникъ на ищцитѣ. Анастасия Атанасова е апелирала прѣдъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който съ опрѣдѣлението си отъ 31 май 1903 год., потвърдилъ онова на окрѫжния сѫдъ, по слѣдующитѣ съо-

бражения: „че Анастасия Атанасова за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ на покойния Маринъ Калчевъ, моли отмѣнение на издаденото опрѣдѣление, защото нѣмало постановление отъ роднинския съвѣтъ, съ което е допуснато продаването на имота; заради това, защото Ив. Дърлевъ не можалъ да вземе участие въ търга, защото билъ пълномощникъ и защото последниятъ купувачъ Ив. Дърлевъ чрѣзъ подкупъ билъ отстранилъ извѣстно лице отъ търга, което искало да вземе участие въ наддаването. Първото оплакване е неосновательно, тъй като въ случая не се иска продажбата на имоти, принадлежащи изключително на малолѣтни, а се иска подѣлата на имоти, въ които има пълнолѣтни, за това не се иска постановление отъ роднинския съвѣтъ; второто оплакване е неосновательно, защото чл. 229 ал. 4 отъ Закона за задълженитта и договоритѣ прѣдвижда, че не могатъ да купуватъ, подъ страхъ на недѣйствителность, пълномощницитѣ; обаче, за да може да се счете това оплакване за сѫществено трѣбва да има оплакване отъ лицата, които сѫ го упълномощили. Примѣнението на чл. 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство нѣма си мѣстото, защото въ него не се упоменава за пълномощници, а пъкъ за неправилно участие въ търга има оплакване само отъ тѫжителката Анастасия, когато отъ довѣрителката на Дърлева има подадено заявление вх № 2312 отъ 28 януарий 1903 год., съ което заявяватъ, че сѫ доволни отъ опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ за извършването продажбата. Третото оплакване е неосновательно, защото сѫдътъ счита недѣйствителна продажбата, само когато сѫдебниятъ приставъ отстрани нѣкого отъ купувачитѣ, а не когато частни лица направятъ това. Обстоятелството, че речениятъ Дърлевъ не билъ внелъ депозитъ за правоучастие въ търга не служи за унищожаване продажбата, защото залогътъ се внася, за да се види, че има сериозно намѣрение да конкурира, а въ случай, че се оттегли да служи за глоба. Въ случая е внесалъ цѣлата сума“. — Сѫщата Анастасия Ат. Мариновица подава касационна жалба и се оплаква между друго, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 1035 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото купувачътъ на имота, Дърлевъ, билъ пълномощникъ на Кина и Ламбрини, а само въ наддавателния листъ и при сключването на проданьта фигурира като частно лице, безъ обаче да е внесалъ нужния депозитъ за да наддава.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: сѫждението на апелативния сѫдъ, че чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нѣмалъ прѣдъ видъ пълномощницитѣ и слѣдователно билъ неприложимъ въ случая на настоящето дѣло, е сѫждение погрѣшно, защото чл. 1035 п. 3 като говори, че продажбата се счита недѣйствителна, когато имотьтъ се е купилъ отъ такова лице, което не е имало право да вземе участие въ купуването разбира подъ думитѣ „такова лице“ всички ония лица, които се изброяватъ въ чл. 229 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, а въ пунктъ 3 на тоя послѣдния членъ влизатъ пълномощницитѣ. Пълномощницитѣ, прочее, не могатъ да купуватъ имоти, които сѫ тѣ натоварени да продаватъ, било направо, било посрѣдствомъ сѫдебния приставъ. Обстоятелствата, че въ случая довѣрителитѣ на Ив. Дърлевъ били доволни отъ продажбата, не може да отмѣни

едно изрично запрѣщение на закона, което отстранява извѣстни лица отъ участието въ покупката на продаваемие се имотъ по съображение, че тѣхнитѣ лични интереси могли биха да ги подбудятъ да злоупотрѣбятъ съ своето положение, за да подбиятъ истинската му цѣна. Отъ тука слѣдва, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ като е счелъ, че чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, не запрѣщава на пълномощницитѣ да купуватъ имотъ, който сж тѣ натоварени да продаватъ посрѣдствомъ сждебния приставъ, сжществено е нарушилъ тоя членъ и оплакването за това нарушение е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 31 май 1903 г., защото е нарушенъ чл. 1035 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия сждъ.

№ 76 — (434) — 31 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление на деветнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Ат. Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 757, по описа за 1903 год., на Панайотъ Андоновъ, отъ гр. Варна, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 8 мартъ 1903 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Панайотъ Андоновъ, отъ гр. Варна, обжалвалъ опрѣдѣлението № 2080/902 год., съ което Варненскиятъ окржженъ сждъ утвърдилъ проданьта извършена отъ сждебния приставъ на 1 май 1902 год., на кжщата му, възложена върху Стоянъ х. Пейчевъ. Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 8 мартъ 1903 г., отхвърлилъ апела му и потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление, по слѣдующитѣ съображения: „че Панайотъ Андоновъ иска унищожението на продажбата по изпълнителното дѣло № 1431/900 год., защото: 1) неправилно се прѣдставлявалъ взискательтъ, и 2) че той не билъ своеврѣменно прѣдупрѣденъ за изплащането — и двѣтѣ оплаквания сж неоснователни — първото защото отъ прѣдставения циркуляръ въ изпълнителното дѣло отъ 14 май 1899 год., се вижда, че Сава Марковъ се назначава за управитель на фирмата „Андоновъ, Вълковъ С-ие Пейчевъ, а Стоянъ х. Пейчевъ е билъ членъ отъ тая фирма; второто — понеже не е направено своеврѣменно. Неоснователни сж сжщо и другитѣ двѣ възражения, които се правятъ днесъ устно, а именно, че Стоянъ х. Пейчевъ не билъ внесалъ депозитъ за правоучастие въ продажбата и 1/10 часть отъ продажната цѣна на 10 часа въ слѣдующия день. Първото оплакване е неоснователно, защото имотътъ като се е възложилъ на х. Пейчева, показва, че той е ималъ сериозно намѣрение да наддава, а второто — като несвоеврѣменно, тъй като въ всѣко врѣме могатъ да се правятъ възражения, за неспазване чл. чл. 1028 и 1035 отъ Гражданското сждопроизводство, и тъй като приставътъ съ това си дѣйствие е нарушилъ чл. 1034, то

тжжительтъ трѣбваше да направи оплакването си въ срокъ прѣдвиденъ въ чл. 1055 отъ Гражданското сждопроизводство, и сждътъ отъ своя страна не съглежда да сж нарушени чл. чл. 1028 и 1035 отъ Гражданското сждопроизводство". — Сжщиятъ длъжникъ Панайотъ Андоновъ подава касационна жалба и се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото отъ даннитѣ въ дѣлото се виждало, че фирмата „Андоновъ, Вълковъ С-ие Пейчовъ" била разтурена и че слѣдователно пълномощното, дадено отъ нея на Сава Марковъ отдавна е било прѣкратено; 2) чл. чл. 1017, 1033 и 1035 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е приелъ, че Стоянъ х. Пейчевъ, купувачъ на имота, е могалъ да наддава безъ да е внелъ цѣлата изискуема се $^{1}/_{10}$ часть отъ цѣната на имота въ срокъ, и 3) чл. 1028, въ свързка съ чл. чл. 1022 и 1034 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е утвърдилъ проданьта макаръ и купувачътъ да не е внесалъ никаква часть отъ цѣната на имота.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: 1) необсжждането на обстоятелството, което се навежда въ първото касационно оплакване, именно, че фирмата „Андоновъ, Вълковъ С-ие Пейчовъ" била разтурена, не съставлява сжществено нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдъ видъ, че изпълнителниятъ листъ срешу длъжника Панайотъ Андоновъ билъ издаденъ на името на Сава Марковъ, въ качеството му на прѣдставитель на тази фирма, така щото той е билъ длъженъ да приведе въ изпълнение тоя изпълнителенъ листъ, даже и ако фирмата се е разтурила, и да даде слѣдъ това смѣтка, комуто се слѣдва, а отъ това интереситѣ на длъжника въ нищо не се накърняватъ. Слѣдва, че първото касационно оплакване е неосновательно; 2) внасянето на залога, споредъ ал. 2 на чл. 1017 отъ Гражданското сждопроизводство, както и довнасянето на $^{1}/_{10}$ часть отъ цѣната на имота, споредъ чл. 1022 отъ сжщото сждопроизводство, сж условия едното прѣдшествующе, другото съпровождающе проданьта и двѣтѣ обаче се поглъщатъ въ третото окончателно условие — внасянето цѣлата цѣна за имота, споредъ послѣдната половина на чл. 1022, така щото неспазването на двѣтѣ първи условия не опорочва проданьта ако третото е изпълнено въ срокъ, тъй като чл. 1028 п. 3 отъ Гражданското сждопроизводство, счита за нестанала проданьта само ако всичката сума не е платена въ срокъ. Отъ тука слѣдва, че второто касационно оплакване, за гдѣто десетата часть отъ цѣната на имота не била внесена въ срокъ, е неосновательно, а съображението на окржжния сждъ, че това обстоятелство е безъ значение щомъ цѣлата сума била внесена въ срокъ, е правилно, и 3) отъ фактическа страна се подкрѣпва констатирането на окржжния сждъ, че цѣната на имота била внесена съ срокъ, защото проданьта бидейки окончателно сключена на 1 май 1902 год., прѣдставительтъ на фирмата — взискатель, на 10 май сжщата година, съобщава на пристава, че си е получилъ тази цѣна отъ купувача. Прочее, нѣма нарушение на чл. 1028 п. 3, въ свързка съ чл. чл. 1022 и 1034 отъ Гражданското сждопроизводство, и за това послѣдното касационно оплакване е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Панайотъ Андоновъ, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 8 мартъ 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 77 — (435) — 31 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българ.ки Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Ив. Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д Минковъ, слуша доложеното отъ члена Каранджуловъ *гражданско дѣло № 762, по описа за 1903 год., на Станю Томчевъ Бояджиевъ, отъ гр. Ловечъ, срещу опрѣдѣлението на Ловчанския окржженъ сждъ № 121, отъ 7 юлий 1903 год.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Станю Томчевъ Бояджиевъ, отъ гр. Ловечъ, обжалвалъ прѣдъ Ловчанския окржженъ сждъ опрѣдѣлението № 103/903 год., съ което Ловчанскиятъ мирови сждия утвърдилъ публичната продань на едно негово мѣсто за кжща, продадено за неговъ дългъ. Ловчанскиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 7 юний 1903 г., отхвърлилъ апела му и потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление по слѣдующитѣ съображения: „че Станю Томчевъ, длъжникъ по изпълнителното дѣло № 420/902 год., на сждебния приставъ на I участъкъ, обжалва опрѣдѣлението на Ловчанския мирови сждия № 103, отъ 22 май 1903 год., съ което е утвърдилъ публичната продажба по горното изпълнително дѣло, възъ основание на това, че мировиятъ сждия като утвърждавалъ продажбата не е обърналъ внимание къмъ добавката на чл. 979 п. 2. отъ Гражданското сждопроизводство и въпрѣки прѣдписанията на този членъ сждията е утвърдилъ продажбата на имота, единствено негово притежание, съ което си дѣйствие той нарушилъ този членъ; твърдението на защитника на частния тжжитель, че чл. 797 отъ Гражданското сждопроизводство, е отъ публиченъ характеръ, е невѣрно, понежи законодательтъ, като е искалъ да закрие имотитѣ отъ продажба на несъстоятеленъ длъжникъ, не е искалъ съ това да отива и противъ тѣхната воля, ако тѣ не искатъ да се ползуватъ отъ този членъ, и като така, жалбата е трѣбвало да бжде подадена въ срокъ. Отъ дѣлото се вижда, че описътъ е билъ извършенъ на 1 септемврий, а жалбата противъ тия дѣйствия въ мировия сждия е била подадена едва на 7 мартъ 1903 год., значи просроченъ е срокътъ прѣдвиденъ въ чл. 1052 отъ Гражданското сждопроизводство, като взима прѣдъ видъ и чл. 797 отъ Гражданското сждопроизводство, че въ дадения случай не е имало описанъ имотъ — кжща, а само селище и, че законодательтъ не закриля съ този законъ и тия имоти, сждътъ намира жалбата за неоснователна". — Сжщиятъ съ касационната си жалба се оплаква, че Ловчанскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото е допусналъ да се продаде и едно мѣсто — единственъ неговъ недвижимъ имотъ — прѣдназначено за построяване върху му кжща, слѣдователно, покровителствуемо отъ речения членъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тази касационна жалба, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на прокурора, взе въ съображение: правъ е възгледатъ на Ловчанския окржженъ сждъ, изразенъ въ послѣдната часть на съображенение му, че чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, нѣма прѣдъ видъ да закриля срещу взискателитѣ — обикновени кредитори — и мѣста, макаръ прѣдназначени за кжщи; защото допълнението отъ 1902 год., на речения членъ е едно изключение отъ общото правило, споредъ което длъжникътъ отговоря съ всичкитѣ си имоти за задълженията си спрѣмо своитѣ кредитори, слѣдователно, това изключение трѣбва да се тълкува ограничително само по отношение на ония имоти, които сж точно обозначени въ това допълнение; въ това же допълнение се говори за кжща вече построена и при това единствена, която трѣбва да остане за подслонъ на длъжника и челядьта му, но не се говори за мѣсто, което не служи и не се знае да ли нѣкога ще може да служи за тази цѣль. Прочее, нѣма нарушение на чл. 979 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, и затова оплакването въ касационната жалба е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Станю Томчевъ Бояджиевъ, срещу опрѣдѣлението на Ловчанския окржженъ сждъ № 121, отъ 7 юлий 1903 год., като неоснователна, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се остави безъ послѣдствие.

№ 78 — (437) — 31 декемврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, първо гражданско отдѣление, на деветнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета год., въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: Прѣдседатель, Антонъ Каблешковъ, членове, Атанасъ Хитовъ, Иванъ Каранджуловъ и Лазаръ Горановъ, при секретаря Димитъръ Исайевъ и въ присжтствието на прокурора Д. Минковъ, слуша доложеното отъ члена Горановъ** ***гражданско дѣло № 766, по описа за 1903 год., на Илия С. Тешевъ, отъ гр. София, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 24 юлий 1903 год.*** **— Въ сждебното заседание се явиха Илия С. Тешевъ, съ повѣреника си адвоката Странджевъ и адвоката Ив. Г. Поповъ, повѣреникъ на Мария Христова.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ окржженъ сждъ при разглеждане на частното гражданско дѣло № 412/903 год., заведено по частната жалба на Илия С. Тешевъ, противъ опрѣдѣлението на II Софийски градски мирови сждия отъ 19 априлъ 1903 год., съ което е постановено да се прѣдпише на сждебния приставъ при Софийския окржженъ сждъ да прѣдаде получената сума по проданьта по изпълнителното дѣло № 336/902 г., на взискателката по сжщото изпълнително дѣло — Мария П. Христова — като взелъ прѣдъ видъ: „че съ частната си жалба Илия С. Тешевъ обжалва опрѣдѣлението на II Софийски градски мирови сждия отъ 19 априлъ т. г., съ което е постановено да се прѣдпише на сждебния приставъ, да прѣдаде на взискателя по изпълнителното дѣло № 336/902 г., сумата, получена отъ сжщия по разпореждане на сждебния приставъ; че отъ сжщото изпълнително дѣло се вижда, какво проданьта на имота е извършена на 13 августъ 1902 год., а отъ заявлението на Илия С. Тешевъ

частниятъ тжжитель, приложено къмъ изпълнителното дѣло № 926/902 г., се вижда, че той е влѣзалъ като кредиторъ на 19 августъ с. г., сждътъ намира, че взискателитѣ могатъ да се присъединяватъ само до деньтъ на проданьта, но въ никой случай не и слѣдъ тая дата, защото въ този день имотътъ се отнима изъ владѣнието на длъжника и става собственость на лицето, което е дало най-голѣма цѣна, а нѣма съмнѣние, че сжщиятъ день собственостьта на придобититѣ суми е на взискателя и ония кредитори, дѣлата на които сж биле присъединени. Въ такъвъ случай сждътъ намира опрѣдѣлението на мировия сждия за правилно и като такова да бжде потвърдено", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 юлий 1903 год., потвърдилъ първостепенното опрѣдѣление. — Срещу това протоколно опрѣдѣление Илия С. Тешевъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ по това дѣло чл. чл. 1034 и 1071 отъ Гражданското сждопроизводство, защото є приелъ, че кредиторитѣ не могатъ да вэематъ участие въ разпрѣдѣлението на сумитѣ, добити отъ продадения имотъ слѣдъ продажбата, когато по силата на чл. 1071 тѣ могатъ да участвуватъ въ разпрѣдѣлението, стига да сж прѣдявили своитѣ листове на сждебния приставъ не по-късно отъ 7 дни подиръ направеното разпрѣдѣление.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на прокурора, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на обжалваното опрѣдѣление се вижда, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е отхвърлилъ частната жалба на касатора Илия С. Тешевъ, защото тоя послѣдниятъ не се е билъ явилъ на врѣме като кредиторъ по изпълнителното производство, като приема, *че взискателитѣ могатъ да се присъединяватъ само до деньтъ на проданьта, но въ никой случай не и слѣдъ тая дата*. Това сжждение на казания окржженъ сждъ е съвършено погрѣшно, понеже е несъобразно съ разпорежданията на закона. Безъ съмнѣние, че тоя сждъ, когато е правилъ горнитѣ сжждения, не е ималъ прѣдъ видъ прѣдписанието на чл. 1071 отъ Гражданското сждопроизводство, който изрично постановява, че не се допущатъ да участвуватъ въ разпрѣдѣлението само ония взискатели, които не сж прѣдявили на сждебния приставъ своитѣ изпълнителни листове 7 дни подиръ направеното отъ пристава разпрѣдѣление на сумитѣ. Прочее, щомъ сждътъ по сжщество не е взелъ въ внимание при рѣшаването на това производство разпореждането на споменатия чл. 1071, то е постжпилъ въпрѣки закона и съ това е нарушилъ чл. 107, въ свързка съ тоя послѣдния членъ отъ Гражданското сждопроизводство, вслѣдствие на което и оплакването на касатора въ тая смисъль е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 24 юлий 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107, въ свързка съ чл. 1071 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане отъ другъ съставъ, да се повърне въ сжщия окржженъ сждъ.

Азбученъ указатель

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сѫ участвували въ дѣлата разрѣшени отъ първото гражданско отдѣление на Върховния касационенъ сѫдъ прѣзъ 1903 година.

Нарѣдилъ секретарь: *Хр. П. Винаровъ.*

Указатель на законитѣ,

които сѫ тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ, първо гражданско отдѣление, прѣзъ 1903 гонина.

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Гражданско сѫдопроизводство.	
Чл. 1	51 (298)
„ 15п2	9 (33)
„ 58	60 (338)
„ 107	13 (64) 39 (245) 40 (247) 42 (253) 46 (281) 51 (298) 59 (332) 61 (340) 62 (347) 64 (354) 70 (389) 72 (403) и 78 (437)
„ 123	64 (354)
„ 146	24 (128)
149	9 (33)
„ 201	3 (9) 24 (128)
„ 202	3 (9)
„ 219	53 (312)
„ 221	20 (105)
„ 224	20 (105)
„ 225	4 (12)
„ 239	63 (350)
„ 282	60 (338)
„ 283	63 (350)
„ 284	25 (136)
„ 325	33 (225) 47 (283) и 48 (291)
326	33 (225)
„ 329	48 (291) и 57 (329)
„ 495	66 (365)
„ 501	66 (365)
„ 520п4	18 (81)
„ 524п1	9 (33)
„ 621	1 (1)
„ 623	2 (8)
„ 629	5 (17) 6 (22) 35 (237) 41 (252) 50 (297) 55 (317) 63 (350) 65 (359)
„ 630	6 (22) и 11 (46)
„ 647п2	69 (388)
„ 673	24 (128)
„ 705п3	38 (244)
„ 706	27 (149)
„ 708	38 (244)
„ 729	27 (149)
„ 799а1	9 (33)
„ 892	54 (314)
„ 950	31 (186)
„ 956	22 (119)
„ 979	29 (171) 42 (253) 52 (307) 77 (435)

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Гражданско сѫдопроизводство.	
Чл. 980	42 (253)
„ 985п3	74 (428)
„ 996	15 (67) и 45 (279)
„ 1000	54 (314) и 55 (317)
„ 1011	16 (79)
„ 1017	25 (136) и 76 (434)
„ 1021	7 (28)
„ 1022	44 (269) 58 (330) и 76 (434)
„ 1026	16 (79)
„ 1027	59 (332)
„ 1028п3	76 (434)
„ 1029	17 (80) 21 (116) 58 (330) 25 (136)
„ 1032	17 (80)
„ 1035 пп2,3 и 4	7 (28) 23 (121) 43 (267) 75 (433) и 30 (172)
„ 1037	21 (116)
„ 1047	8 (29) и 60 (338)
„ 1052	13 (64) 32 (119) и 34 (232)
„ 1954	30 (172)
„ 1055	13 (64) и 20 (105)
„ 1071	78 (437)
1073	22 (119)
„ 1085	71 (396)
Закона за задълженията и договоритѣ.	
Чл. 136	14 (65)
„ 139	60 (338)
„ 219	68 (382)
„ 229п3	43 (267)
„ 316	19 (89)
„ 317	19 (89)
„ 503	73 (412)
Закона за ипотекитѣ.	
Чл. 8	26 (142)
„ 21	55 (317)
Закона за наслѣдството.	
Чл. 279	39 (245)
„ 280	39 (245)

членове на законитѣ	№№ на рѣшенията	членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Закона за гаранциитѣ на чиновницитѣ.		**Закона за сѫдебнитѣ пристави.**	
Чл. 26	46 (281)	Чл. 14заб.	12 (51)
Закона за припознаване незаконнороденитѣ дѣца, за узаконението имъ и за усиновяването.		**Закона за нотариуситѣ.**	
Чл. 27, „ 4	67 (381)	Чл. 50	35 (237) и 41 (252)
		„ 79	35 (237) и 41 (252)
		„ 82	35 (237) и 41 (252)
Закона за селскитѣ общини.		**Търговския законъ.**	
Чл. 65п12	10 (34) и 18 (81)	Чл. 739	36 (238)
Закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза.		**Закона за носене военната тегоба.**	
Чл. 32	10 (34) 37 (241) и 165 (359)	Чл. 76, „ 83	70 (389)
„ 33	37 (241)		
„ 39	37 (241)		

Съставилъ секретарь: *Хр. П. Винаровъ.*

По-важни печатни погрѣшки.

Страница	Редъ	Напетатано	Чети
18	7 отъ долу	ония, които	оня, който
23	5 „ „	защото е прѣдвидѣлъ	защото не е прѣдвидѣлъ
29	2 „ „	възлогатѣ	възлагатъ
35	3 „ „	Фердинандъ	Фердинандъ I
37	15 „ горѣ	и въ присжтствието	и въ присжтствието
49	2 „ „	е б лъ	е билъ
52	8 „ „	само се съгласилъ	самъ се съгласилъ
55	3 „ „	на двадесети	на дванадесети
ı0	18 „ „	окржженъ бждъ	окржженъ сждъ
67	13 „ долу	за	че
·79	1 „ „	пе счита	се счита
79	3 „ „	чл. 1035 с. 3	чл. 1035 п. 3
82	15 „ горѣ	како изслуша	като изслуша
83	18 „ долу	да ли има шета	да ли има щета
89	23 „ „	11 октомврий 1903	11 Ноемврий 1903
98	14 „ горѣ	не е взелъ	не е внелъ
100	18 „ долу	е извѣстна	е извѣстно
107	28 „ „	за да вне е	за да внесе
111	21 „ „	кжща	кжщата
114	1 „ „	непрѣдставеното	че прѣдставеното
127	16 „ горѣ	повикалъ	повикала
147	19 „ „	заседание, слѣдующия	заседание въ слѣдующия

РѢШЕНИЯ

НА

ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕНЪ СѪДЪ

ПО

ВТОРОТО ГРАЖДАНСКО ОТДѢЛЕНИЕ

за 1903 год.

СОФИЯ
Печатница на Бр. Патлови
1907.

Забѣлѣжка: За да се избѣгне безполезното и безцѣлно повторение съ печатането рѣшенията на Върховния касационенъ сждъ отъ еднаквъ характеръ, то въ настоящия сборникъ сж избрани и напечатани само поважнитѣ отъ тѣхъ, № №-та на които сж оскобени.

РѢШЕНИЯ

на Върховния касационенъ сждъ по второто му гражданско отдѣление за 1903 година.

№ 1 — (4) — 18 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 405, по описа за 1902 год., на Данка М. Цвѣткова, отъ гр. София, настойница на дѣцата си, съ Магдалина Цвѣткова, отъ сжщия градъ, за прѣхрана.* — Въ заседанието се яви Юрданка Цвѣткова, съ повѣреника си адвокатътъ Д. Дзивговъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Магдалина Цвѣткова, отъ гр. София, съ искова молба до Софийския окржженъ сждъ, заявила искъ за прѣхрана по 45 лева мѣсечно, начиная отъ 1 януарий 1899 год. до животъ, противъ снахитѣ ѝ Катина Захариева, Данка Мих. Цвѣткова и настойника на покойния ѝ синъ Георги Цвѣтковъ — Димитъръ Вакарелски, всички отъ гр. София. Окржжниятъ сждъ съ рѣшението си отъ 16 октомврий 1900 г., № 448, отхвърлилъ иска на ищцата, като неоснователенъ. — Послѣдната апелирала прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „Магдалина Цвѣткова моли да се осждятъ снахитѣ ѝ Катерина Захариева, Данка Цвѣткова, лично и като настойница на дѣцата си и Константинъ Вакарелски, като настойникъ на дѣцата на Г. Цвѣтковъ да ѝ плащатъ за прѣхрана; сждътъ намира, че на основание на справедливостьта ищцата по начало има право да иска прѣхрана отъ внуцитѣ си, стига само тѣ да иматъ възможность да отдѣлятъ по извѣсна сума отъ имота си; защото лицата, които стоятъ въ подобни родствени връзки иматъ и наслѣдствено право едни спрямо други; родството между снахитѣ и свекървитѣ е така далечно, щото не може да се приеме едно нравствено или правно задължение за да си дължатъ прѣхрана едни на други. Като има прѣдъ видъ материялното положение на отвѣтницитѣ изложено въ: 1) удостовѣрението на Българската народна банка № 23538; 2) онова на пенсионното отдѣление № 5312; 3) описътъ на имотитѣ на Г. Цвѣтковъ на стр. 27, на М. Цвѣтковъ и на Захария Цвѣтковъ, и 4) свидѣтелскитѣ показания на Ст. Паневъ, сждътъ намира за справедливо да възложи на отвѣтницитѣ да плащатъ на ищцата споредъ състоянието си: пър-

витѣ по 6, а послѣдниятъ по 4 лева мѣсечно", — съ рѣшението си отъ 3 априлъ 1902 год., № 36, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и вмѣсто него постановилъ: осжжда Катина Захариева, Данка Мих. Цвѣткова и двѣтѣ отъ София, като настойници на малолѣтнитѣ имъ дѣца, да плащатъ отъ срѣдствата на тѣзи послѣднитѣ на Магдалина Цвѣткова, отъ сжщия градъ, до животъ, по 6 лева мѣсечно, за прѣхраната й, а Константинъ Вакарелски, като настойникъ на малолѣтнитѣ дѣца на покойния Г. Цвѣтковъ да ѝ плаща сжщо до животъ по 4 лева, като се почне отъ 16 ноемврий 1899 година. — Осжжда Магдалина Цвѣткова кога стане състоятелна да заплати на държавното съкровище 253 лева за сждебни разноски въ двѣтѣ инстанции. Разноскитѣ по воденето на дѣлото оставатъ за смѣтка на странитѣ, както сж ги направили. Искътъ срещу снахитѣ Катина Захариева и Данка Мих. Цвѣткова се отхвърля. — Срещу това рѣшение Данка М. Цвѣткова, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 512 отъ Наказателния законъ и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по закона не сжществува задължение за внуцитѣ да доставятъ прѣхрана на баба си и дѣда си.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокурорь, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че настоящиятъ искъ е за прѣхрана. Ищцата иска отъ внуцитѣ и снахитѣ си да ѝ доставляватъ срѣдства за живѣене. Такъвъ искъ може да има основанието си *само въ закона*. Съ други думи казано източникътъ на задължението по тая материя може да бжде *само законътъ* или най-много обичая. А ако такъвъ законъ нѣма и ако не е констатирано по надлежния редъ сжществуването на обичай, който да задължава внуцитѣ или снахитѣ да доставляватъ прѣхрана на баба си или дѣда си, то послѣднитѣ не могатъ да иматъ никаква сждебна акция спрямо тѣхъ. — Въ нашето законодателство не сжществува текстъ, който да задължава внуцитѣ или снахитѣ да доставляватъ срѣдства за прѣхрана *на баба си или дѣда си*, нито пъкъ сждътъ е констатиралъ сжществуването на такъвъ обичай. А въ такъвъ случай Софийскиятъ апелативенъ сждъ не е ималъ никакво законно основание за да уважи иска спрямо внуцитѣ; а като е направилъ това, нарушилъ е чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. — Единственото основание на сжда за да уважи настоящия искъ спрямо внуцитѣ е: 1) справедливостьта, и 2) фактътъ, че по закона странитѣ се наслѣдватъ една друга. Обаче, нито едното нито другото отъ тѣзи двѣ основания е достатъчно за да създаде задължения. Въпросътъ за източницитѣ на задълженията е елементарно юридическо начало и не се нуждае отъ подробни обяснения; толкозъ повече, че чл. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, изрично изброява тѣзи източници. — Прочее, въ отсжтствието на законъ или обичай, въ дадения случай сждътъ не е ималъ право да осжжда внуцитѣ, заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ, **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 3 априлъ 1902 г., подъ № 36, защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското

сждопроизводство, съ силага на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 2 — (8) — 23 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети януарий хиляло деведстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена К. Кириловъ *гражданско дѣло № 679, по описа за 1902 год., заведено по касационната жалба на Иванъ Даямовъ, отъ гр. Варна, бивши прѣзъ 1891 год. членъ-касиеръ на Варненската окржжна постоянна комисия, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 3 януарий 1902 год., № 1.* — Въ сждебното заседание касаторътъ не се яви.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: на 30 ноемврий 1901 год. Иванъ Даямовъ, отъ гр. Варна, бивши членъ-касиеръ на Варненската окржжна постоянна комисия прѣзъ 1891 год., е подала въ Върховната смѣтна палата молба, адресирана за Върховния касационенъ сждъ, съ която на основание чл. 705 п. 2 и чл. 707 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, той е молилъ да се отмѣни окончателното постановление на Върховната смѣтна палата отъ 29 януарий 1897 год., подъ № 204, съ което е признатъ за неиздълженъ съ 500 лева и да се разгледа отново отчета му на основание на новооткрититѣ обстоятелства. Върховната смѣтна палата като е разгледали тая молба и взела прѣдъ видъ слѣдующето: „молбата на просителя съдържа два въпроса за разрѣшение: единиятъ формаленъ, допущането ново разглеждане на отчета му и другия по сжщество на дѣлото, повторното разглеждане на отчета му възъ основание на прѣдставенитѣ доказателства. Второто отдѣление на Върховната смѣтна палата, за разрѣшението на споменатитѣ два въпроса, взе въ съображение слѣдующето: 1) че споредъ разпорежданията на чл. чл. 68 и 70 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, повторно разглеждане на единъ отчетъ, по причина на новооткрити обстоятелства, се допуща въ продължение на 5 години, отъ като е било издадено окончателното постановление на палатата; 2) че по отношение на 5-годишниятъ срокъ, прѣдвиденъ въ чл. 71 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, молбата на просителя за ново разглеждане отчета му, е подадена на врѣме; 3) че споредъ разпорежданията на чл. 68 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, повторно разглеждане на единъ отчетъ се допуща направо отъ Върховната смѣтна палата и въ всѣко положение на дѣлото, безъ да има нужда да се касирва за тая цѣль окончателното постановление, съ което е направенъ начетъ на отчетника, слѣдователно, искането на просителя да се отмѣни, на основание членове 705 п. 2 и 707 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, окончателното постановление № 204, отъ 29 януарий 1897 год,, е неоснователно. На тия основания допуша се повторно разглеждане на отчета на просителя. ***По втория въпросъ***: 4) че като доказателства за новооткрити обстоятелства, просительтъ прѣдставлява при молбата си два прѣписа отъ протоколи на Варненския окржженъ съвѣтъ, единиятъ подъ № 16, отъ

16 септемврий 1893 год., а другиятъ подъ № 20, отъ 24 септемврий 1893 год. и едно удостовѣрение отъ 22 ноемврий 1901 год., подъ № 2219. Съ въпроснитѣ протоколи окрѫжниятъ съвѣтъ е постановилъ да се отпущать прѣдставителни пари ежегодно по 500 лева на прѣдседателя на съвѣта, а изплащането имъ да става отъ кредита, прѣдвиденъ въ бюджета за „командировки“; 5) че просительтъ на основание въпроснитѣ протоколи моли да се отмѣни окончателното постановление на палатата подъ № 204, отъ 29 януарий 1897 год. и да се признае за издълженъ съ 500 лева, защото споменатитѣ протоколни постановления подъ № № 16 и 20, не биле отмѣнени отъ надлежната власть, а слѣдователно, съгласно чл. 68 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, биле встѫпили въ законна сила; 6) твърдението на просителя, какво постановленията № № 16 и 20 биле встѫпили въ законна сила, на основание чл. 68 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, защото тѣ не биле отмѣнени отъ надлежната власть въ 15-дневния срокъ прѣдвиденъ въ горния членъ, е неоснователно, тъй като гласуването на прѣдставителни пари на прѣдседателя на съвѣта по 500 лева годишно, е единъ новъ кредитъ, който трѣбва да се прѣдвиди въ годишния бюджетъ; 7) че съгласно чл. чл. 69 п. 2 и 70 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, бюджетътъ на окрѫжието встѫпва въ сила само слѣдъ утвърждението му съ княжески указъ, по докладъ на надлежния министъръ, а слѣдователно постановленията № № 16 и 20, съ които окрѫжниятъ съвѣтъ е гласувалъ прѣдставителни пари на прѣдседателя, не може да се считатъ, че сѫ встѫпили въ сила само, защото тѣ не сѫ биле отмѣнени, тъй като гласуването на кредити не съвпада въ случаитѣ, изброени въ чл. 68 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти“. — Водима отъ тия съображения, Върховната смѣтна палата съ постановлението си отъ 3 януарий 1902 год., подъ № 1, е постановила: „остава се безъ послѣдствие молбата на бившия прѣзъ 1891 год. членъ-касиеръ на Варненската окрѫжна постоянна комисия, Иванъ Даямовъ, за отмѣнение окончателното постановление на палатата отъ 29 януарий 1897 год., подъ № 204, и утвърдява начета на сума 500 лева, направенъ нему съ това постановление“. — Срещу това постановление отчетникътъ Иванъ Даямовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила чл. 68 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, съ това, че не взела въ внимание, че протоколитѣ на окрѫжния съвѣтъ, изпратени на окрѫжния управитель за утвърждение, ако не се отмѣнятъ въ 15-дневенъ срокъ, считатъ се за утвърдени, прѣдъ видъ на което и прѣдставенитѣ отъ него протоколи на Варненския окрѫженъ съвѣтъ трѣбва да се считатъ за влѣзли въ законна сила и че съ тия протоколи окрѫжниятъ съвѣтъ не е гласувалъ новъ кредитъ, а е взелъ рѣшение да се отпусне сумата 500 лева отъ кредита „командировки“.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣди видъ: оплакванията на касатора, изложени въ касационната му жалба, сѫ неоснователни, тъй като Върховната смѣтна палата съвършено правилно е признала, че постановленията

на окръжнитѣ съвѣти, които се отнасятъ до гласуването на нови кредити, непрѣдвидени въ бюджета на окръжието, не подпадатъ подъ категорията на постановленията, за които се говори въ чл. 68 отъ Закона за окръжнитѣ съвѣти и тѣ не влизатъ въ сила съ утвърждението имъ отъ надлежния окръженъ управитель или съ изтичането на прѣдвидения въ същия членъ 15-дневенъ срокъ, но тѣ придобиватъ сила само слѣдъ утвърждението имъ съ княжески указъ, съгласно постановленията на членове 69 п. 2 и 70 отъ казания законъ. Отъ друга страна Върховната смѣтна палата въ своето постановление е признала, че въ параграфа на бюджета на Варненския окръженъ съвѣтъ за 1891 год. за „командировки“ не сѫ се прѣдвиждали суми за прѣдставителни пари на прѣдседателя на сѫщия съвѣтъ и че слѣдователно гласуването отъ тоя съвѣтъ да се отпущатъ такива пари е гласуване на единъ новъ кредитъ, непрѣдвиденъ въ бюджета, а правилността на това сѫждение на Върховната смѣтна палата, понеже то се отнася до фактическата страна на дѣлото, съгласно чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Даямовъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 3 януарий 1902 год., подъ № 1, съ силата на чл. 65 отъ Закона за сѫщата палата, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 3 — (9) — 25 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове Доси Икономовъ и Кирилъ Кирлиовъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 659, по описа за 1902 год., заведено по касационната жалба на Иосифъ Ив. Ковачевъ, отъ гр. Пловдивъ, срещу опрѣдѣлението на Старозагорския окръженъ сѫдъ отъ 8 октомврий 1901 година.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на касатора Иосифъ Ковачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: при разглеждането отъ II Чирпански мирови сѫдия гражданското дѣло № 1718/98 год., по описа на сѫщия сѫдия, заведено по иска прѣдявенъ отъ Миньо Таневъ, отъ с. Бурнусузъ, Чирпанска околия, противъ Ангелъ Гачевъ, отъ гр. Чирпанъ и Иосифъ Ив. Ковачевъ, отъ гр. Пловдивъ, за 946 лева и 50 ст., призовкитѣ издавани за послѣдния отвѣтникъ за нѣколко заседания наредъ не сѫ могли да му бѫдатъ съобщени по разни причини и той не се е явявалъ въ сѫда, вслѣдствие на което дѣлото не е могло да се разгледва, а все се е отлагало по тая причина разглеждането му за друго заседание. Въ заседанието на казания мирови сѫдия на 9 ноемврий 1900 год., понеже призовката на отвѣтника Иосифъ Ковачевъ пакъ не му е била съобщена и той не се явилъ въ сѫда, ищецътъ Миньо Таневъ е помолилъ щото за слѣдующето заседание сѫщиятъ отвѣтникъ да бѫде призованъ чрѣзъ обнародване

въ „Държавенъ Вѣстникъ". — Това искане на ищеца мировиятъ сѫдия е е удовлетворилъ и е постановилъ, щото за слѣдующето заседание отвѣтникътъ Иосифъ Ковачевъ да бѫде призованъ чрѣзъ обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ," което и е било изпълнено. Обаче, въ слѣдующето заседание (на 21 мартъ 1901 год.), отвѣтникътъ Иосифъ Ковачевъ пакъ не се явилъ, но мировиятъ сѫдия е счелъ, че той е билъ редовно призованъ чрѣзъ обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ", разгледалъ дѣлото въ негово отсѫтствие и съ издаденото си по него рѣшение го е осѫдилъ да заплати на ищеца 946 лева и 40 ст., а искътъ на послѣдния срещу другия отвѣтникъ Ангелъ Гачевъ е отхвърлилъ, като е обявилъ, че това рѣшение подлежи на обжалване по апелативенъ редъ прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ въ 2-недѣленъ срокъ отъ деня на издаването му. Отвѣтникътъ Иосифъ Ковачевъ е подалъ срещу това рѣшение въззивна жалба, обаче мировиятъ сѫдия е постановилъ върху нѣя резолюция да не ѝ се дава понататъшенъ ходъ, понеже не била подадена въ срокъ. Срещу тази резолюция отвѣтникътъ Иосифъ Ковачевъ е подалъ жалба прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, съ която е молилъ да бѫде тя отмѣнена и да се даде на въззивната му жалба по-нататъшенъ ходъ. Казаниятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ тая жалба, е взелъ прѣдъ видъ: „че отъ книжата по първостепенното производство се вижда, че частниятъ тѫжитель е билъ редовно призованъ чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ", обаче не се явилъ, а отъ рѣшението на мировия сѫдия се вижда, че освѣнъ частния тѫжитель, е имало и другъ отвѣтникъ и съгласно чл. 653 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и тълкуванията на Върховния касационенъ сѫдъ по този членъ, такова едно рѣшение, както е настоящето, слѣдва да се счита присѫтствено, а щомъ е така, частната жалба на тѫжителя се явява неоснователна и като такава, слѣдва да се остави безъ послѣдствие. — Водимъ отъ тия съображения, Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 8 октомврий 1901 год. е оставилъ безъ послѣдствие прѣдметната жалба на Иосифъ Ковачевъ. — Срещу това опрѣдѣление отвѣтникътъ Иосифъ Ковачевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сѫщия сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като между другото посочватъ, че при издаването му Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 230 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че призналъ, че той правилно е билъ призованъ чрѣзъ публикация въ „Държавенъ Вѣстникъ", безъ да е констатиралъ, че неговото мѣстожителство е било неизвѣстно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, обжаленото опрѣдѣление да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: споредъ постановленията на чл. 230 отъ Гражданското сѫдопроизводство, призоваването на единъ отвѣтникъ чрѣзъ обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ" се допуща само тогава, когато мѣстожителството му не е извѣстно на ищеца и послѣдниятъ не е ималъ възможность да узнае това мѣстожителство и да го посочи на сѫда, за да бѫде призованъ отвѣтникътъ по обикновения редъ за призоваването на сѫдъ. — По настоящето дѣло Старозагорскиятъ окрѫж-

женъ сждъ е призналъ, че отвѣтникътъ, сега касаторъ, Иосифъ Ковачевъ, за деня на разглеждането на дѣлото отъ II Чирпански мирови сждия въ послѣдното му заседание, е билъ редовно призованъ чрѣзъ обнародването въ „Държавенъ Вѣстникъ". Обаче сжщиятъ сждия не е констатиралъ, че мѣстожителството на казания отвѣтникъ е било неизвѣстно и че ищецътъ не е ималъ възможность да го посочи на сжда. Напротивъ отъ книжата на производството станало по това дѣло прѣдъ казания мирови сждия, се вижда, че ищецътъ не само че не е заявявалъ, че мѣстожителството на отвѣтника Иосифъ Ковачевъ не му е извѣстно, но напротивъ, самъ той въ исковата си молба е посочилъ, че тоя отвѣтникъ има мѣстожителството си въ гр. Пловдивъ, и че по-послѣ той е поискалъ да бжде призованъ последниятъ чрѣзъ обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ" не по тая причина, че мѣстожителството му е било или станало неизвѣстно, а за това, че той нѣколко пжти не се е явявалъ по несъобщение на призовката му, съ което е ставалъ причина за отлагането на дѣлото. А пъкъ призоваването на единъ отвѣтникъ чрѣзъ обнародване въ „Държавенъ Вѣстникъ" при такива обстоятелства е очевидно несъобразно съ постановленията на чл. 230 отъ Гражданското сждопроизводство. Ето защо и оплакването на касатора Иосифъ Ковачевъ за нарушението отъ Старозагорския окржженъ сждъ на тия постановления се явява основателно. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтжженото опрѣдѣление, прѣдъ видъ на това, че допущането му е оказало влияние на самото разрѣшение на въпроса, който е разрѣшенъ съ това опрѣдѣление.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 8 октомврий 1901 год., защото е нарушенъ чл. 230 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 4 — (11) — 25 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель ***гражданско дѣло № 690, по описа за 1902 год., на бившия прѣзъ 1892 год. Текенски селско-общински кметъ, Балчишка околия, Атанасъ Желевъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 17 августъ 1901 год., № 1257, съ което се обявява неиздълженъ прѣдъ общинската каса съ 138 лева и 25 стотинки.*** — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Върховната смѣтна палата, при разглеждане апелативната жалба на Атанасъ Желевъ, бивши прѣзъ 1892 и 1893 години кметъ на Текенската селска община, Балчишка околия, съ постановлението си № 1257, отъ 17 августъ 1901 год., е признала за неиздълженъ бившия прѣзъ 1892 и 1893 години кметъ на Текенската селска община Атанасъ Желевъ, съ 138 лева и 25 ст. и прѣдъ държавното съ-

кровище съ 3 лева, на слѣдующего основание, защото постановленията №№ 6 и 11, като противни на чл. 90 отъ Закона за селскитѣ общини, не биле утвърдени отъ окръжния управитель. — Недоволенъ отъ това постановление, Ат. Желевъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че палатата е нарушила чл. 90 отъ Закона за селскитѣ общини, защото исканата сума не била похарчена по негово щение и напразно, а по настояването на окръжния управитель, за общи цѣли и интереси на общинаритѣ въ културно отношение.

За разрѣшение на това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: споредъ чл. 90 отъ Закона за селскитѣ общини, кметоветѣ сѫ длъжни да гледатъ да се не харчи повече отъ колкото е прѣдвидено за всѣки видъ разходи въ бюджета и да харчатъ всѣка сума за каквото е опрѣдѣлена. Ако сумата на нѣкой параграфъ се окаже недостатъчна, може да се допълня отъ други параграфъ, въ който се прѣдвижда излишакъ; това обаче трѣбва да става съ разрѣшение на общинския съвѣтъ, който прави потрѣбното постановление. Отъ съдържанието на този членъ излиза, че за да може да стане разходъ отъ единъ параграфъ за смѣтка на други, трѣбва да има постановление отъ общинския съвѣтъ и това постановление да е утвърдено отъ окръжния управитель, споредъ прѣдписанието на чл. 58 отъ Закона за селскитѣ общини. Касаторътъ въ касационната си жалба твърди, че постановленията №№ 6 и 11 на общинския съвѣтъ, съ които е разрѣшено да се харчатъ суми отъ единъ параграфъ за смѣтка на други, сѫ прѣдставени на надлежния окръженъ управитель за утвърждение, обаче той не ги е отмѣнилъ въ прѣдвидения отъ закона 30-дневенъ срокъ, а въ такъвъ случай по силата на чл. 58 отъ Закона за селскитѣ общини, тѣ се считатъ за утвърдени. Върховната смѣтна палата не е констатирала въ постановлението си въпроснитѣ постановления да ли сѫ отмѣнени или не отъ окръжния управитель въ прѣдвидения отъ чл. 58 отъ Закона за селскитѣ общини срокъ и да ли сѫ тѣ отъ категорията на тия постановления, които окръжниятъ управитель може да утвърждава и отмѣнява. А тя бѣше длъжна да констатира това, като инстанция по сѫщество, тъй както се изисква отъ прѣдписанието на чл. чл. 90 и 58 отъ Закона за селскитѣ общини и като не е направила това, то тя е нарушила чл. 90 отъ сѫщия законъ.

На тия основания **опрѣдѣлява**: постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 17 августъ 1901 год., № 1257, защото е нарушенъ чл. 90 отъ Закона за селскитѣ общини, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ палатата за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 5 — (12) — 25 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско*

дѣло № 712, по описа за 1902 год., на Нейко Кораловъ, отъ гр. Варна, съ х. Христо Стояновъ, отъ сжщия градъ, за 400 лева остатъкъ отъ записъ. — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: адвокатитѣ д-ръ Т. Стояновъ и Владимиръ Димитровъ, въ качеството си повѣреници на х. Христо Стояновъ, отъ гр. Варна, завели искъ противъ Нейко Кораловъ, отъ сжщия градъ, за 462 лева и 80 ст. златни, остатъкъ отъ единъ записъ съ дата 15 септемврий 1897 година. — Мировиятъ сждия съ задочно рѣшение осждилъ Нейко Кораловъ да заплати на ищеца лева златни 406 съ 10 % лихва отъ датата на протеста и на сждебни разноски. Отвѣтникътъ апелиралъ прѣдъ Варненския окрждень сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „за подкрѣпление на иска си ищеца е прѣдставилъ записъ отъ 15 септемврий 1897 г., издаденъ отъ Нейко Кораловъ за 2000 лева, съ падежъ 15 декемврий 1897 год. и извършениятъ по записа протестъ. По този записъ ищецътъ дири единъ остатъкъ отъ 400 лева златни, като казва, че остатъкътъ си получилъ. Отвѣтникътъ признава записа както въ миналитѣ по дѣлото заседания, така и въ възивната си жалба, обаче възразява, че ищецътъ нѣмалъ право да дири отъ него нищо по този записъ, тъй като по едно съглашение станало между него — отвѣтника и нѣколко негови кредитори, тѣзи послѣднитѣ приели тютюневата му фабрика съ всичкия му активъ и пасивъ въ това число и дългътъ му къмъ ищеца по поменатия по-горѣ записъ, че ищецътъ се е съгласилъ на това прѣхвърляне и си е получилъ паритѣ отъ възприемницитѣ на фабриката му, прѣдставлявана отъ Антонъ х. Пейчовъ, като за подкрѣпление на тѣзи си възражения прѣдложи на ищеца рѣшителна клетва: а) че ищецътъ не се е съгласилъ да получи остатъка отъ записа отъ възприемницитѣ на фабриката му, и б) че не си е получилъ отъ тѣзи пари остатъка. Отъ приложения къмъ дѣлото договоръ съ дата 18 ноемврий 1897 год., между Нейко Кораловъ и нѣкои негови кредитори се вижда, че тѣзи послѣднитѣ сж приели актива и пасива на Нейко Кораловъ и управлението на тютюневата му фабрика; че въ числото на кредиторитѣ и дълговетѣ на Коралова влиза и вземането на ищеца отъ 2000 лева златни, обаче въ този договоръ не се вижда дадено отъ Христо Стояновъ съгласие да си получи вземането отъ замѣстницитѣ на Коралова и да се е отказалъ отъ догова послѣдния. Отъ обясненията на Антонъ Пейчовъ, бивши прѣдставитель на замѣстницитѣ на Коралова, привлѣченъ като трето лице по дѣлото, се вижда, че дѣйствително Христо Стояновъ срещу записа отъ 15 септемврий 1897 год., отъ 2000 лева златни, е получилъ отъ тѣхъ — замѣстницитѣ 1600 лева, но това обстоятелство не е достатъчно да се приеме, че той, Христо Стояновъ, се е съгласявалъ и се съгласилъ да стане прѣхвърлянето на вземането му връхъ приемницитѣ и да се е отказалъ отъ Коралова, напротивъ съ приемането и полагането на прѣдложената му отъ Нейко Кораловъ рѣшителни клетва, установено е, че той не се е съгласявалъ да се прѣхвърли цѣлото му взимане отъ казанитѣ замѣстници и е въ право да дири остатъка 40 лева златни отъ Нейко Кораловъ. Извършването на протеста е запазило правото на ищеца за лихви, но като по търговски записъ само 8 % годишно, както е искалъ съ исковата молба, а не 10 % както неправилно е присждилъ мировиятъ сждия", — съ рѣшението си отъ 18 септемврий 1900 год.,

№ 367, измѣнилъ първостепенното рѣшение и осждилъ Нейко Кораловъ, отъ гр. Варна, да заплати на д-ръ Т. Стояновъ и Владимиръ Димитровъ, повѣреници на х. Христо Стояновъ, отъ гр. Варна, 400 лева златни, 8 % годишна лихва считана отъ 16 декемврий 1897 год. до изплащането и 74 лева и 60 ст. сждебни и за водене дѣлото разноски, а слѣдъ като се подобри имотното му състояние да заплати въ сжда лева 31 незаплатени мита и берии. — Срещу това рѣшение Нейко Кораловъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 411, 412, 414, 415, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ измѣнилъ формулировката на клетвата и безъ негово съгласие (съгласието на касатора) прѣдложилъ я въ измѣнена форма на противната страна.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: чл. 86 ал. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, дава дифиницията на рѣшителната клетва. Отъ тая дифиниция се вижда, че тая клетва се прѣдлага отъ едната отъ странитѣ въ процеса на другата страна, съ цѣль да постави рѣшението да дѣлото въ зависимость отъ клетвата. А чл. 89 казва, че страната, на която е прѣдложена клетвата, длъжна е да я приеме или повърне, въ противенъ случай, губи процеса. Прочее, отъ съдържанието на горѣпоменатитѣ два члена явно става, че рѣшителната клетва не е нищо друго освѣнъ единъ видъ транзакция; а като така, то тя не може да бжде правилно сключена освѣнъ съ съгласието на лицето, което прѣдлага да транзижира. Съ други думи казано рѣшителна клетва не може да бжде даденъ мимо съгласие на лицето, което я прѣдлага, слѣдователно, ако сждътъ измѣни формулировката ѝ, то за да може правилно да я прѣдложи на противната страна, трѣбва за това измѣнение прѣдварително да вземе съгласието на страната, която прѣдлага клетвата. Не направи ли това транзакцията не може да се счете за правилно сключена и слѣдователно не произвежда извѣстнитѣ легални послѣдствия. — Въ дадения случай, сждътъ безъ да вземе съгласието на отвѣтника, който е прѣдложилъ рѣшителната клетва, измѣнилъ е формулацията на тая клетва и така измѣнената клетва прѣдложилъ я на противната страна. Съ това сждътъ е нарушилъ точната смисаль на чл. 86 отъ Гражданското сждопроизводство, заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно; а нарушението е сжществено, защото сждътъ основава рѣшението си на тая клетва, която при изложенитѣ по-горѣ обстоятелства не може да има никаква доказателна сила.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 18 септемврий 1900 год., подъ № 367, защото е нарушенъ чл. 86 п. 1 отъ Гражданското сждопритводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 6 — (19) — 28 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година,

въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 580, по описа за 1901 год., на Никола Станковъ, отъ с. Червена-Ябълка, Кюстендилска околия, съ Никола Ивановъ, отъ гр. София, за 400 лева, по записъ на приносителя.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха адвокатътъ Д. Дзивговъ, като повѣреникъ на отвѣтника Никола Станковъ и ищецътъ Никола Ивановъ, съ повѣреника си адвокатътъ Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Никола Ивановъ, отъ гр. София. съ исково прошение, подадено на III Софийски градски мирови сѫдия на 12 май 1897 год., е прѣдявилъ искъ противъ Миле Дамевъ, отъ сѫщия градъ, и Никола Станковъ, отъ с. Червана-Ябълка, Кюстендилска околия, за 400 лева, която сума първиятъ като прямъ длъжникъ, а послѣдниятъ като джирантъ, му длъжали по една полица съ дата 2 априлъ 1897 год., и на падежа отказали доброволно да му заплатятъ, заради това е молилъ да се призоватъ споменатитѣ и се осѫдятъ солидарно да му заплатятъ тая сума заедно съ слѣдуемата се лихва отъ деня на протеста до изплащането, както и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия като разгледалъ заведеното по това исково прошение гражданско дѣло, съ рѣшението си подъ № 294, отъ 10 юлий 1897 г., е осѫдилъ отвѣтницитѣ да заплатятъ на ищеца исканата сума заедно съ слѣдуемата се лихва отъ деня на протеста до изплащането и 32 л. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. По възивъ подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Никола Станковъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че за доказателство на иска си ищецътъ прѣдставлява една полица съ дата 2 априлъ 1897 год., отъ съдържанието на която се установява, какво отвѣтникътъ Миле Дамевъ се задължилъ да заплати на 10 май 1897 год. на прѣдявителя сумата 400 лева сребърни обозначена въ нея, а отъ гърба на сѫщата полица се вижда, че отвѣтникътъ Никола Станковъ джиросалъ полицата върху ищеца Никола Ивановъ, че отвѣтницитѣ признаватъ да сѫ издали и джиросали полицата, прѣдметъ по настоящия споръ между странитѣ, но възразяватъ, а особено отвѣтникътъ Никола Станковъ, че отъ прѣхвърлянето на полицата той получилъ отъ ищеца срещу стойностьта й само 200 лева, каквато сума съгласно условното имъ ищецътъ ималъ право да търси и то само отъ прямия длъжникъ, а не и отъ него, че тия възражения на апелатора се явяватъ неоснователни и като такива не могатъ да се вематъ въ внимание, защото прѣдметното дългово обязателство по характера си е отъ ония търговски ефекти, противъ съдържанието на които възражения отъ подписавшитѣ ги, отъ естество на направенитѣ, не могатъ да си служатъ, а още повече и то по съдържанието на джирото, гдѣто подписътъ на сѫщия отвѣтникъ и джирантъ е завѣренъ по нотарияленъ редъ; твърдението же на сѫщия апелаторъ въ смисълъ, че ищецътъ употрѣбилъ нѣкаква измама при прѣхвърлянето на прѣдметната полица, като го склонилъ да му даде разписка, че получилъ отъ него цѣлата нейна стойность, както и да подпише джирото съ таково съдържание, когато въ сѫщность получилъ много по-малко такава, за което е било подигнато углавно прѣслѣдване про-

тивъ него, е твърдение голословно и като такова, слѣдва да се остави безъ внимание, защото отъ прѣдставената присжда № 93, 1901 год., на Софийския апелативенъ сждъ се вижда, че той е оправданъ по това му обвинение; че щомъ сждътъ признава, какво сдѣлката тукъ между странитѣ има чистъ търговски характеръ и че по подобни дѣла възражения, каквито се правятъ отъ отвѣтника, не се слушатъ, то прѣдъ видъ на това отъ една страна, а отъ друга прѣдставената отъ него и призната отъ отвѣтницитѣ полица, като достатъчно убѣждава сжда въ достовѣрностьта на иска, послѣдниятъ въ всичката си цѣлость се явява основателенъ и доказанъ и като такъвъ слѣдва да се уважи искането же на ищеца, да се осждятъ прямиятъ длъжникъ и джирантътъ на въпросната полица да му заплатятъ солидарно сумата по нея, е искане основателно и като такова подлежи на удовлетворение, защото по закона той е добилъ правото на обратенъ искъ и противъ двамата, тъй като по чл. 620 отъ Търговския законъ, всичкитѣ лица и джиранти, които сж издали, подписали или джиросали едно дългово обязателство отъ рода на долното, еднакво отговарятъ къмъ приносителя за изплащането му. Его отъ какви съображения като изхожда сждътъ, намира обтжженото рѣшение за правилно постановено и като такова слѣдва да се потвърди, а подадената противъ него апелативна жалба се остава безъ послѣдствие; че изгубившата процеса страна съгласно дѣйствующето законоположение, е длъжна да заплати на спечелившата направенитѣ отъ нея разноски по дѣлото." — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 13 септемврий 1901 год., е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Никола Станковъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ, въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото отъ сжщия сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 384 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 70, 121, 144, 145 и допълнението на чл. 146 отъ Турския търговски законъ, съ това, че неправилно приложилъ дѣйствующия Търговски законъ и приелъ, че той е длъженъ да отговаря за поржчителството по прѣдставения отъ ищеца записъ на прѣдявителя; 2) чл. чл. 529, 532, 635 и 637 п. 10 отъ дѣйствующия Търговски законъ, съ това, че не взелъ въ внимание, че прѣдметниятъ записъ не съдържа реквизититѣ на една мѣнителница, а именно нѣма името на лицето, на което той ще се плати.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: оплакванията на касатора, изложени въ касационната му жалба и поддържани и отъ неговия повѣреникъ въ устнитѣ му обяснения прѣдъ сжда, сж неоснователни, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ окржженъ сждъ е констатиралъ, че записътъ на който се основава искътъ на ищеца, е единъ записъ на приносителя, а щомъ това е така, то не е имало защо казаниятъ сждъ да констатира, да ли тоя записъ съдържа реквизититѣ, които споредъ закона трѣбва да съдържа една мѣнителница, прѣдъ видъ на

това, че реквизититѣ на тия два вида търговски оференти не сж съвършено еднакви. Отъ друга страна при обсжждането на задълженията, които за касатора произтичатъ отъ прѣдметния записъ, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ наистина е слѣдвало да се рѫководи отъ постановленията на Турския търговски законъ, при дѣйствието на който тоя записъ е билъ изданенъ и джиросанъ, обаче посочването отъ казания сѫдъ въ мотивитѣ на рѣшението му постановленията на чл. 620 отъ сега дѣйствующия Търговски законъ, вмѣсто съотвѣтствующитѣ постановления отъ Турския търговски законъ, не може да се признае за едно сѫществено закононарушение, понеже то не е могло да има никакво значение за изхода на дѣлото, прѣдъ видъ на това, че постановленията, които се съдържатъ въ чл. 620 отъ сега дѣйствующия Търговски законъ, сѫществуватъ и въ Турския търговски законъ, а именно въ чл. 97 отъ тоя послѣдниятъ законъ. Колкото се отнася до въпроса, да ли джирантътъ на единъ записъ на приносителя отговоря за порѫчителство прѣдъ послѣдния собственикъ на тоя записъ, то слѣдва да се признае, че споредъ постановленията на Турския търговски законъ, такава отговорность на джиранта сѫществува. А че това е така, явствува отъ слѣдующето: отъ допълнителното постановление на чл. 146 отъ казания законъ, отъ везирската заповѣдь отъ 2 августъ 1870 год., относително турянето въ дѣйствие това допълнително постановление и отъ чл. 28 алинея послѣдна отъ притурката на сѫщия законъ се вижда, че Турскиятъ законодатель е приравнилъ напълно записитѣ на приносителя, като търговски ефекти къмъ мѣнителницитѣ и записитѣ на заповѣдь и е приелъ, щото постановленията, които се отнасятъ до послѣднитѣ, да се прилагатъ и по отношение на първитѣ. А щомъ като това е така, то отъ това слѣдва, че по отношение на записитѣ на приносителя сж приложими и постановленията на чл. 97 отъ Турския търговски законъ, въ който е казано, че „всичкитѣ лица, които сж подписали, приели съ подписа си, или джиросали нѣкоя мѣнителница, сж взаимнопорѫчително задължени къмъ приносителя“. А прѣдъ видъ на това, слѣдва да се признае, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ при констатиранитѣ отъ него обстоятелства на настоящето дѣло, правилно е призналъ, че касаторътъ е отговоренъ за порѫчителство прѣдъ ищеца по прѣдставения отъ послѣдния за подкрѣпление на иска му записъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Станковъ, срещу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 септемврий 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 7 — (22) — 30 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 174, по описа за 1901 год., на Тодоръ П. Захариевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ Костадинъ Алексевъ, отъ сѫщия градъ, за унищожавине договоръ за покупко-продажба на единъ конь отъ стойность 250 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Т. П. Захариевъ, съ исково заявление до Старозагорския градски мирови сѫдия отъ 21 май 1899 год., е завелъ искъ противъ К. Алексевъ, отъ гр. Стара-Загора, и е молилъ да бѫде осѫденъ да му повърне 130 лева и единъ записъ на сума 120 лева, които му далъ срещу откупа продажбата на единъ конь, който конь той му повърналъ назадъ, защото се указалъ негоденъ за работа — слѣпъ. — Мировиятъ сѫдия осѫдилъ К. Алексевъ, отъ гр. Стара-Загора, да повърне обратно на Т. П. Захариевъ, отъ сѫщия градъ, 130 лева и единъ записъ отъ 120 лева, които му далъ срещу покупката и продажбата на единъ конь, като си вземе обратно коня отъ Захариева и му заплати 21 лева и 50 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Недоволенъ отъ това рѣшение К. Алексевъ го апелиралъ прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който отмѣнилъ първостепенното рѣшение и осѫдилъ Т. П. Захариевъ да заплати на К. Алексевъ 35 лева за сѫдебни и правоводене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции разноски, по слѣдующитѣ съображения: „съ заявление отъ 2 септемврий 1899 год., до Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, К. Алексевъ моли да се отмѣни присѫдата на Старозагорския градски мирови сѫдия № 897, отъ 28 августъ 1898 год., защото на купувача Т. П. Захариевъ сѫ биле извѣстни недостатъцитѣ на коня, прѣди да е станала продажбата и че нѣмало условие за разваляне продажбата ако се укажатъ скрити недостатъци, за установление на тия положения той моли да се призоватъ въ качество на свидѣтели Ст. Колевъ, П. Колевъ и Т. Недѣлковъ. Освѣнъ това въ сѫда, чрѣзъ своя повѣреникъ, той поддържа, че искътъ е билъ просроченъ. Разпитани свидѣтелитѣ, указани въ тая апелативна жалба разказватъ, какво възиваемиятъ е знаялъ недостатъцитѣ на коня, именно, че той е ималъ бѣло на окото, защото още прѣзъ врѣме на пазарлъка продавачътъ го е увѣдомилъ за това и второ, че не е сѫществувало никакво условие при продажбата, какво ако коньтъ излѣзе негоденъ, купувачътъ има право да го повърне. Съпоставени тия свидѣтелски показания, съ показанията на свидѣтелитѣ прѣдъ мировия сѫдия, които разказватъ, че е сѫществувало съгласие въ смисълъ, какво, ако коньтъ има недостатъци, купувачътъ има право да го повърне, дохаждатъ въ противоречие. Сѫдътъ намира показанията на свидѣтелитѣ прѣдъ втората инстанция за по-достовѣрни, колкото се отнася до факта на съгласието, ако коньтъ има недостатъци скрити, продавачътъ ще си го вземе назадъ; приема, че подобно едно съгласие въ случая не би могло да сѫществува, защото единъ продавачъ, който знае недостатъка на своята стока, по никой начинъ не би се съгласилъ да я продава и послѣ да му я повръщатъ назадъ. Отъ друга страна фактътъ, че станалата продажба на 21 априлъ 1899 год., а дѣлото за разваляне на тая продажба е било заведено прѣдъ мировия сѫдия на 21 май сѫщата година визира на обстоятелството, какво купувачътъ е знаялъ недостатъцитѣ на коня и то макаръ въ размѣра казани нему отъ продавача и установено отъ свидѣтелитѣ прѣдъ окрѫжния сѫдъ, а не такива недостатъци, както сѫ установени съ свидѣтелство на ветеринарния лѣкарь, свидѣтелство приложено къмъ дѣлото, защото ако не е ставало въпросъ за недостатъци въ врѣме на пазарлъка, сигурно купувачътъ би се съобразилъ съ чл. 275 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, който гласи: какво искъ за унищожение на продажбата, по-

ради недостатъци на вещьта, се завежда въ единъ срокъ отъ 8 дни когато е въпросъ за животни, а въпросниятъ искъ е заведенъ прѣдъ мировия сѫдия слѣдъ единъ мѣсецъ отъ деня на продаването на продадения конь, т. е. пропуснатъ е билъ срокътъ, прѣдвиденъ въ закона и искътъ се явява просроченъ. — При такова положение на работата, апелативната жалба на К. Алексиевъ се явява основателна, а като такава слѣдва да се уважи, като се отмѣни рѣшението на Старозагорския градски мирови сѫдия и вмѣсто него се постанови да се счита апелативната жалба за редовна". — Срещу това рѣшение Т. Захариевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ 1) чл. чл. 77, 80 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 270 и 272 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото прѣдпочелъ показанията на свидѣтелитѣ, разпитани въ втората инстанция, прѣдъ тия разпитани въ първата инстанция и защото приелъ, че купувачътъ се билъ съгласилъ да приеме коня, какъвто и да билъ, когато отъ свидѣтелството на ветеринарния лѣкарь се вижда, че коньтъ е слѣпъ съ двѣтѣ очи, а отъ свидѣтелитѣ се установява, че продавачътъ му е казалъ че коньтъ има недостатъкъ въ едното око; 2) чл. 275 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото счелъ началото на просрочието отъ деня на прѣдаването на коня, когато трѣбва да се счита отъ датата, когато ветернарниятъ лѣкарь е констатиралъ скрититѣ недостатъци; 3) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ свидѣтелството на ветернарния лѣкарь, което има сѫществено значение, и 4) чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който полага да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на потѫженото рѣшение се вижда, че между другото Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е отхвърлилъ иска на касатора Т. Захариевъ и за това, защото го признава за просроченъ, като заведенъ единъ мѣсецъ, вмѣсто слѣдъ 8 дена отъ прѣдаването на коня. Дѣйствително, съгласно чл. 275 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ако между странитѣ въ договора нѣма противно съглашение, искътъ за унищожение поради недостатъци на вещьта, се заявява отъ купувача въ слѣдующитѣ срокове: за недвижимъ имотъ — до 1 година, за животни — до 8 дена и за движими нѣща — до 1 мѣсецъ. Срокътъ на това изсрочване почва отъ прѣдаването. Отъ съдържанието на цитирания членъ слѣдва да се заключи, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е призналъ, че просрочието отъ 8 дена почва да тече отъ деня, когато е коньтъ прѣдаденъ на касатора, и че искътъ е просроченъ, понеже е заведенъ 1 мѣсецъ слѣдъ прѣдаването на коня. Поради това, второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 235 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е неоснователно. Щомъ се установява слѣдователно, че искътъ на касатора е просроченъ, то първото и третото оплаквания на сѫщия, които се отнасятъ до нарушения при разглеждането на дѣлото по сѫщество, сѫ тъй сѫщо неоснователни, понеже сѫдътъ не е трѣбвало да рѣшава дѣлото и по сѫщество, когато е призналъ, че по форма искътъ е просроченъ.

Послѣдното оплакване на касатора, че сѫдътъ не прѣдложилъ помирение на странитѣ, не се оправдава напълно отъ фактическа страна, понеже мировиятъ сѫдия е прѣдложилъ помирение, а непрѣдлагането на такова въ окрѫжния сѫдъ не е до толкова сѫществено нарушение, щото да повлѣче отмѣнението на рѣшението, както това е призналъ не еднократно Върховниятъ касационенъ сѫдъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, водимъ отъ горнитѣ съображения, **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Т. П. Захариевъ, срещу рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 22 априлъ 1900 год., № 116, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 8 — (23) — 30 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 718, по описа за 1902 год., на Никола С. Поповъ и Султана Н. Попова, отъ гр. Анхиало, съ протоерей Георги Д. Кърчовски, отъ гр. Хасково, за разрѣшение да се продадатъ на публиченъ търгъ дадени въ залогъ мобили.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ въ сѫдебното си заседание на 11 септемврий 1902 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 399/902 год., по описа на сѫщия сѫдъ, заведено по частната възивна жалба на Никола С. Поповъ и Султана Н. Попова, отъ гр. Анхиало, срещу опрѣдѣлението на Анхиалския мирови сѫдия отъ 6 юлий 1902 год., подъ № 648, за разглеждането на това частно производство е взелъ прѣдъ видъ: „че Анхиалскиятъ мирови сѫдия съ опрѣдѣлението си отъ 6 юлий т. г., подъ № 648, е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ на протоерей Георги Кърчевски, за продажбата на движимоститѣ, принадлежащи на частнитѣ тѫжители, за събиране сумата 642 лева и 16 ст. по договора за залогъ, противъ което опрѣдѣление тѣ сѫ подали частна жалба и искатъ отмѣнението му, защото въпросътъ разрѣшенъ съ него, би трѣбвало да се разрѣши по състезателенъ редъ, тъй като самиятъ договоръ по задължението имъ оспорявали, както това се установява отъ протеста, отправенъ до кредитора на 1 октомврий 1901 год., толкозъ повече, че сѫщиятъ кредиторъ на 9 ноемврий сѫщата година е искалъ изпълнителенъ листъ, но заявлението му е било оставено отъ сѫдията безъ послѣдствие и опрѣдѣлението влѣзло въ законна сила, съ което му е прѣдставилъ право да си заведе искъ по общия процесуаленъ редъ, и сѫдията не могалъ вече да се произнася, обаче, сѫдътъ въ случая намира, че може да се извърши продажбата на споменатитѣ движимости, съгласно чл. 622 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и опрѣдѣлението се явява правилно издадено, а направенитѣ отъ частнитѣ тѫжители възражения както въ частната жалба, така и въ съобщението, което наричатъ протестъ, се явяватъ неоснователни, защото за подкрѣплението

имъ не се прѣдставиха никакви доказателства". — Водимъ отъ тия съображения, Бургазкиятъ окржженъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 11 септемврий 1902 год., е потвърдилъ опрѣдѣлението на Анхиалския мирови сждия отъ 6 юний сжщата година, подъ № 684. — Срещу това опрѣдѣление на Бургазкия окржженъ сждъ, Никола С. Поповъ и Султана Н. Попова сж подали касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му казаниятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 622 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 23 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че призналъ, че искането на кредитора по единъ договоръ за залогъ за издаването изпълнителенъ листъ за продажбата на заложенитѣ вещи може да бжде разгледано въ разпоредително заседание, безъ призоваването на странитѣ и безъ кредиторътъ да е длъженъ да прѣдяви искъ на общо основание; 2) сжщиятъ членъ отъ Закона за задълженията и договоритѣ, още и съ това, че приелъ, че договорътъ за залога, прѣдставенъ по това дѣло, отговаря на условията прѣдвидени въ тоя членъ, безъ да вземе въ внимание, че въ пълномощното отъ 3 августъ 1901 год., дадено отъ свещеника Кърчовски на Ив. Драгневъ, който е сключилъ тоя договоръ като пълномощникъ на първия, не е казано, че той, Драгневъ, има право да сключи нѣкаква сдѣлка за смѣтка на свещеника Кърчовски, и 3) чл. чл. 618, 620 и 622 отъ сжщия законъ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че договорътъ за залога е недѣйствителенъ, още за това, че подписътъ на третото лице Никола Константиновъ, на когото залога е билъ прѣдаденъ за пазене, не е билъ завѣренъ отъ мировия сждия, който е завѣрилъ подписитѣ само на контрагентитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторитѣ е неоснователно, тъй като отъ самия текстъ на постановленията на чл. 622 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, явствува, че искането на кредитора по единъ договоръ за залогъ, за да се допусне продажбата на заложенитѣ вѣщи за удовлетворение на вземането му, се заявява и разглежда по реда на частнитѣ производства, а не чрѣзъ прѣдявяването на искъ. Прѣди всичко въ споменатия членъ е казано, че кредиторътъ по единъ договоръ за залогъ, въ случай на неплащане има право да иска отъ сжда да *разрѣши* да остане у него залога за изплаща до размѣра на дълга споредъ едно оцѣнение направено отъ вѣщи люди, или да се продаде на публиченъ търгъ, а пъкъ тамъ, гдѣто се иска само едно разрѣшение за реализирането на едно безспорно право, очевидно нѣма защо това разрѣшение да се иска чрѣзъ прѣдявяването на искъ. Отъ друга страна самото обстоятелство, че законодательтъ е счелъ за нуждно да посочи и самия редъ, по който удовлетворението на залогоприемателя отъ заложенитѣ му вещи, трѣбва да става, показва, че искането за това слѣдва да се заявява по реда на частнитѣ производства, тъй като другояче това посочване би се явявало съвършено излишно, прѣдъ видъ на това, че и безъ него правото на искъ на кредитора по единъ договоръ, въ случай на неизпълнението на послѣдния отъ длъжника по него, е едно безспорно

право. Най-насетнѣ въ чл. 319 отъ Търговския законъ, изрично и ясно е опрѣдѣлено, че исканията на кредитора да се допусне проданьта на заложени вещи за обезпечение на едно вземане, произходяще отъ търговска сдѣлка се разрѣшава отъ сѫдилищата безъ призоваването и изслушване на длъжника. А пъкъ не сѫществуватъ никакви основание, щото въ това отношение да се прави изключение само по отношение на залога, даденъ за обезпечение на едно вземане, произходяще отъ търговска сдѣлка; 2) също е неоснователно и второто оплакване на касаторитѣ, тъй като изложеното въ него заявление не е било правено прѣдъ инстанциитѣ по сѫщество, а въ такъвъ случай на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ не може да се вмѣни въ вина, че той не е взелъ въ внимание и не е обсѫдилъ посоченитѣ въ това оплакване обстоятелства щомъ като не е билъ сезиранъ за това отъ заинтересованата страна въ процеса, и 3) така сѫщо е неоснователно и третото оплакване на касаторитѣ, тъй като въ закона не сѫществуватъ такива постановления, които да изискватъ, щото, когато по единъ договоръ за залогъ, изложенъ въ нотарияленъ актъ, заложенитѣ вещи се прѣдаватъ за пазене на едно трето лице, то и подписътъ на послѣдното да се завѣрява по нотарияленъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационната жалба на Никола С. Поповъ и Султана Н. Попова, срещу опрѣдѣлението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 11 септемврий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 9 — (24) — 30 януарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Иконовъ *гражданско дѣло № 569, по описа за 1902 год., на Давидъ х. Вълковъ, бивши прѣзъ 1894 год. Върбишки селско-общински кметъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 29 августъ 1900 год., № 899, съ което е обявенъ за неиздълженъ прѣдъ общинската каса съ 477 лева и 75 ст.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Шуменската окрѫжна постоянна комисия съ постановление отъ 22 декемврий 1899 год., № 421, постановила да се съберать отъ бившия Върбишки кметъ Д. х. Вълковъ слѣдующитѣ суми въ размѣръ 1672 лева и 72 ст., които изразходвалъ на незаконно основание: 1) по § 12 разписката № 38, на сума 2 лева и 60 ст., незавѣрена, за, че разходътъ дѣйствително е извършенъ; 2) не сѫ завѣрени разходитѣ по расписка № 34 § 9 (освѣтление улицитѣ), на сума 2 лева и 70 ст.; разпискитѣ № № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 29, 41, 47, 48, 50, 51 и 58, на сумата 438 лева и 35 ст., по § 10 (помощи на училища); по разписка № 41, на сума 5 лева, по § 11 (помощи за благотворителни цѣли); по разпискитѣ № № 33 и 36, на сума 42 лева и 20 ст., по § 12 (непрѣдвидени); разпискитѣ № № 2, 25, 26, 24, 28, 55, 56 и

62, на сума 330 лева и 21 ст., по § 13 (стари дългове) — всичко 818 лева и 46 ст., неуформени; 3) по § 12 (непрѣдвидени) разхода по разписки № № 42 и 54, на сума 150 лева, незаконенъ, защото тази сума била дадена на писаря при общината Д. Нейчевъ за измѣрване на ниви; 4) разписка № 52, § 12 (непредвидени) на сума 8 лева, понеже не е означено въ нея получивщия за каква работа е ходилъ въ Шуменъ; 5) по разписка № 18, § 10 (помощи на училища), на сума 40 лева, защото е била заплатена за черковенъ пѣвецъ, а на черковенъ пѣвецъ се плаща отъ черковното настоятелство, а не отъ общината; 6) по разписка № 51, § 10 (помощи на училища), на сума 19 лева и 20 ст., защото разхода произведенъ прѣзъ 1892/93 година, а се изплатилъ отъ бюджета за 1894 год.; 7) всички разписки въ особната папка по § 13 (изплащане стари дългове), съ изключение разпискитѣ № № 49 и 64, сумата на които възлиза на 553 лева и 81 ст., биле невалидни, понеже на ѐдни не билъ опрѣдѣленъ точно разхода, по други разхода е срещу записи и при това тия разписки биле незавѣрени; 8) § 12 (непрѣдвидени), прѣвишенъ съ 75 лева и 85 ст., безъ да има приложено къмъ отчета протоколно постановление за това прѣвишение, и 9) глоба 4 лева и 80 ст. въ троенъ размѣръ, за необгербоване трѣбователнитѣ вѣдомости за мѣсецъ мартъ, априлъ и май, а сѫщо и разписката № 4 и вѣдомостьта за заплатитѣ на учителитѣ за мѣсецъ декемврий 1893 година. — Срещу горното постановление Давидъ х. Вълковъ е подалъ възивъ прѣдъ Върховната смѣтна палата и излага своитѣ обяснения, като моли да бѫде опрадапъ. Върховната смѣтна палата съ постановление № 899, отъ 29 августъ 1900 год., като взела прѣдъ видъ: 1) начетътъ по п. 1 слѣдва да се отмѣни, понеже отъ направената справка се оказа, че разписката е завѣрена отъ кмета; 2) начета по п. 2 отъ 818 л. и 46 ст. слѣдва да се намали на 239 лева и 55 ст., понеже отъ направената справка се оказа, че слѣдующитѣ разписки само не сѫ завѣрени, а именно по § 10 № 47 за 5 лева, § 11 № 41 за 5 лева, § 13 № 2 за 74 лева и 55 ст., № 25 за 45 лева, № 26 за 40 лева, № 24 за 40 лева и № 28 за 30 лева; 3) начетътъ по п. 3 *слѣдва да се утвърди*, понеже отъ направената справка се оказа, че Д. Нейчевъ е билъ общински писарь, както твърди и комисията; 4) начетътъ по п. 4 *да се утвърди*, понеже даденитѣ обяснения не могатъ да се приематъ за удовлетворителни; 5) начетътъ по п. 5 *слѣдва да се утвърди*, понеже на пѣвеца е слѣдвало да се плати отъ черковното настоятелство; 6) начетътъ по п. 6 слѣдва да се отмѣни, понеже разхода правилно е произведенъ; 7) начетътъ по п. 7 отъ 553 лева и 71 ст., слѣдва *да се намали* на 24 лева, понеже само разписката на сума 24 лева не е завѣрена; 8) начетътъ по п. 8 отъ 75 лева и 85 ст., *слѣдва да се намали* на 16 лева и 20 ст., съ каквато сума е прѣвишенъ параграфа и за което прѣвишение нѣма общинско постановление, и 9) начетътъ по п. 9 слѣдва да се отмѣни, понеже кметътъ е изпратилъ въ палатата глобата — на тия основания *палатата постанови*: 1) видоизмѣнява се окончателното постановление на Шуменската окрѫжна постоянна комисия отъ 22 декемврий 1899 год., № 421, а именно начетитѣ по п. п. 1, 6 и 9 се отмѣняватъ, начетътъ по п. 2 отъ 818 лева и 46 ст. се намалява на 239 лева и 55 ст.; тоя по п. 7 отъ 553 лева и 81 ст. — 24 л. и п. 8 отъ 75 лева и 85 ст. — на 16 лева и 20 ст., а утвърдяватъ се начетитѣ по п. 3 за 150 лева, п. 4 за 8 л. и п. 5 за 40 лева —

или всичко утвърдява се начетъ за 477 лева и 75 ст., съ която сума се обявява за неиздълженъ прѣдъ Върбишката селска общинска каса кмета прѣзъ 1894 год. на сжщата община Давидъ х. Вълковъ. — Недоволенъ и отъ това постановление, Д. х. Вълковъ подава въ Върховниятъ касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Върховната смѣтна палата по това дѣло неправилно го признала за неиздълженъ по слѣдующитѣ пунктове: по п. 2 отъ постановлението на Шуменската окржжна постоянна комисия за 239 лева и 55 ст., когато тази сума е редовно изразходвана, само, че разпискитѣ не сж скрѣпени съ подписа му, а Шуменската окржжна постоянна комисия не му допуща да ги подпише; по п. 3 отъ сжщото постановление за 150 лева, по причина, че Д. Нейчовъ, който я получилъ билъ общински писарь, когато отъ приложения протоколъ № 3, на съвѣта, се вижда, че той не е билъ писарь по това врѣме, а волнонаемно лице за измѣрване на нивитѣ и като такъвъ е получилъ сумата 150 лева и по п. 7 на казаното постановление за 24 лева, по причина че разписката не била скрѣпена отъ него, когато този недостатъкъ е едно опущение, но не злоупотрѣбление.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение въпросътъ да ли разпискитѣ за сумитѣ 239 лева и 55 ст. и 24 лева, могатъ да се признаятъ за оправдателни документи, когато не сж скрѣпени отъ касатора въ битностьта му Върбишки селско-общински кметъ, както и въпросътъ да ли Д. Нейковъ е получилъ 150-тѣхъ лева въ врѣме, когато е билъ писарь въ общината, сж въпроси, които се отнасятъ до сжществото на дѣлото, които Върховната смѣтна палата е обсждила и които съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството и чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата не подлежатъ на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, който не разглежда дѣлата по сжщество. По сжщитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ не влѣзва въ обсжждане на прѣдставенитѣ отъ касатора протоколи подъ №№ 3 и 9, на Върбишкото общинско управление. Тия протоколи касаторътъ би могалъ да прѣдстави въ Върховната смѣтна палата, съгласно чл. чл. 69 и 70 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, за повторно прѣглеждане на отчета.

Заради това, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Давидъ х. Вълковъ, бивши прѣзъ 1894 год. Върбишки селско-общински кметъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 29 августъ 1900 год., № 899, съ силата на чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 10 — (26) — 2 февруарий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети януарий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 180, по*

описа за 1902 год., на Христо Ив. Гендовичъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Георги А. Арнаудовъ и С-ие, отъ гр. Сливенъ, за 270 лева и 75 стотинки. — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ Ст. П. Радановъ, повѣреникъ на Хр. Ив. Гендовичъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 30 ноемврий 1899 год., до Сливенския градски мирови сждия, Христо Ив. Гендовичъ е прѣдявилъ искъ противъ Георги А. Арнаудовъ и С-ие, отъ гр. Сливенъ, за 270 лева и 78 ст., произходящи отъ октроа на спиртъ. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска на ищеца. Недоволенъ отъ това рѣшение, П. Георгиевъ, повѣреникъ на Хр. Ив. Гендовичъ, е подалъ възивна жалба въ Сливенския окржженъ сждъ, който и слушатъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че искътъ на Хр. Ив. Гендовичъ заведенъ противъ Г. Арнаудовъ и С-ие за 270 лева и 75 ст., е охвърленъ, като недоказанъ, и разноскитѣ на сума 15 лева 90 ст. сж възложени на Гендовичъ, който да ги заплати на Арнаудова и 2 лева на хазната за призовки; че апелаторътъ моли отмѣнението на обтжженото рѣшение съ апелативната си жалба, сжщо и въ днешното сждебно заседание, защото формата на клетвата за установяване фактитѣ, не произтичали отъ неговитѣ лични дѣйствия, за това моли отмѣнението на опрѣдѣлението на сждията за допустимостьта на клетвата; че твърдението на апелатора е неосновательно, защото сждията правилно е издалъ опрѣдѣление за допустимостьта на клетвата, която била сждебна на ищеца да се яви лично, за да я положи и която се отнася до неговитѣ лични дѣйствия, но понеже той не се явилъ да положи така повърнатата му клетва, то съ това искътъ му се явява недоказанъ и слѣдователно рѣшението на сждията се явява за правилно издадено, а като такова, слѣдва напълно да се потвърди, а възивната жалба на Гендовичъ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна", — съ рѣшението си отъ 28 юлий 1900 год., подъ № 404, потвърдилъ напълно рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Христо Ив. Гендовичъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло е нарушилъ членове 87, 90, 107 и 413 п. 4, въ свързка съ чл. чл. 629 и 108 отъ Гражданското сждопроизводство, защото основалъ рѣшението си на повърнатата му отъ отвѣтника клетва, на която първата половина не съставлява негово (на касатора) лично дѣйствие, а втората й половина не се отнася до факти, а до правоотношения между странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Ст. Радановъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ исковото прошение на касатора Хр. Гендовичъ, се вижда, че той е прѣдложилъ на отвѣтника рѣшителна клетва въ смисълъ, „че не е внесалъ на 1 май т. г. 570 литри спиртъ, за които не ми е заплатилъ слѣдуемото се право „октроа" по $^1/_2$ ст. на градусъ за всѣки литъръ, а всичко 270 лева и 75 стотинки." Тази клетва очевидно съставлява лично дѣйствие на отвѣтника Г. Арнаудовъ и по силата на чл. 416 отъ Гражданското сждопроизводство, не е можала да се повръща на ищеца Хр. Гендовичъ. Отвѣтникътъ обаче е повърналъ на ищеца не тази клетва, а друга, въ смисълъ, „че съ негово съгласие е внесалъ спирта и че дѣйствително има да взема исканата сума". Отвѣт-

никътъ дѣйствително е нѣмалъ право да повръща друга клетва, освѣнъ тази, която ищецътъ му е прѣдложилъ; но въ случая отъ дѣлото не се вижда, щото ищецътъ, или неговиятъ повѣреникъ да сѫ възразявали противъ самата формулация на повърнатата клетва, отъ което слѣдва да се прѣдполага, че ищцовата страна не е била противна на тая тъй повърната клетва относително формулировката ѝ, понеже срещу нея е възразявано отъ ищеца само, че тя е недопустима, по причина, че не се отнася до личнитѣ му дѣйствия. Прочее, сѫдътъ по сѫщество правилно е приелъ за основа на своето рѣшение повърнатата отъ отвѣтника рѣшителна клетва. Отъ съдържанието на тази клетва, изложено по-горѣ, се ясно вижда, че първата ѝ половина се отнася до личното дѣйствие на ищеца Хр. Гендовичъ, понеже се казва, „че съ негово (на Гендовича) съгласие е внесалъ спирта“. Втората половина отъ клетвата, „че дѣйствително има да взема исканата сума“, се отнася не до правоотношения, както твърди касаторътъ, а до факта да ли ищецътъ е кредиторъ за исковата сума. — Клетвата слѣдователно, така повърната, е била допустима и сѫдътъ не е направилъ никакво нарушение на закона, като е основалъ рѣшението си върху нея. — Прѣдъ видъ на това, оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 87, 90, 107 и 413 п. 4, въ свързка съ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Христо Ив. Гендовичъ, срещу рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 юлий 1900 год., № 404, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 11 — (29) — 1 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 655, по описа за 1902 год., на Софийския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Коста Стояновъ, житель отъ гр. София, за 743 лева и 70 ст., заедно съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Държавата се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на Коста Стояновъ — адвокатътъ Д Дзивговъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ исково прошение отъ 27 априлъ 1902 год., Коста Стояновъ, житель Софийски, е завелъ искъ прѣдъ III Софийски градски мирови сѫдия, срещу държавното съкровище, въ лицето на Софийския окрѫженъ управитель, за 743 лева и 70 стотинки. По поводъ на това, III Софийски градски мирови сѫдия съ рѣшение № 1260, осѫдилъ държавното съкровище, въ лилето на Софийския окрѫженъ управитель, да заплати на Коста Стояновъ, отъ София, 743 лева и 70 ст., съ лихвата имъ по 10% годишно, отъ 29 априлъ 1902 год. до окончателното изплащане и 41 лева и 65 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, Софийскиятъ окрѫженъ управитель апелиралъ прѣдъ Софийския

окрѫженъ сѫдъ, който потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „Коста Стояновъ, възъ основание прѣдставенитѣ отъ него писмени документи, обозначени подробно въ обстоятелствената часть на настоящето дѣло, дири отъ държавното съкровище 743 лева и 70 ст. за разноски по пенсионното дѣло № 437/901 год., по описа на Софийския апелативенъ сѫдъ; 2) отъ приложенитѣ къмъ дѣлото писмени документи: а) рѣшение № 533, отъ 8 декемврий 1901 год., на Върховния касационенъ сѫдъ, и б) протоколно опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 12 февруарий 1902 год., се вижда, че е било водено въ Софийския апелативенъ сѫдъ и Върховния касационенъ сѫдо горѣказаното пенсионно дѣло между Паскалъ Константиновъ и Държавата, което дѣло е рѣшено окончателно въ полза на този послѣдния, като му е било опрѣдѣлено 1287 лева годишна пенсия, а пъкъ за разноски по водене на дѣлото не се вижда да му е била присѫдена нѣкаква сума, нито въ Софийския апелативенъ сѫдъ, нито пъкъ въ Върховния касационенъ сѫдъ; 3) за подкрѣпление на иска си, ищецътъ е прѣдставилъ прѣдъ мировия сѫдия едно отстѫпително съ дата 24 априлъ 1902 год., завѣрено по нотарияленъ редъ, отъ което се вижда, че дѣйствително Паскалъ Константиновъ е прѣхвърлилъ на Коста Стояновъ правото си на сѫдебни разноски и право за водене на пенсионното дѣло № 437/901 г., по описа на Софийския апелативенъ сѫдъ, което прѣхвърляне е станало съгласно Закона за задълженията и договоритѣ (чл. 316 и послѣд.); 4) отъ даннитѣ по дѣлото слѣдва да се заключи, че въпросното дѣло е водено по състезателенъ редъ въ Софийския апелативенъ сѫдъ и Върховния касационенъ сѫдъ; 5) че споредъ чл. 208 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, искове за право, което не се ограничава съ срокъ, или е до животъ, то цѣната на иска се опрѣдѣля съ 10-годишната сума на платкитѣ; т. е. искътъ на ищеца слѣдва да се смѣта 12.870 лева по която сума слѣдва да се опрѣдѣлятъ и разноскитѣ за водене на дѣлото; така щото, споредъ чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство и приложение II п. 1—10 къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, искътъ на ищеца се явява основателенъ и доказанъ въ размѣръ на 743 лева и 70 ст.; а тоже искането на сѫщия да му се присѫдятъ разноскитѣ за правоводене на дѣлото въ тая инстанция, е сѫщо основателно, и 6) при това положение на доказателствата по настоящето дѣло, искътъ на ищеца слѣдва да се признае за основателенъ и доказанъ, слѣдователно, издаденото отъ III Софийски градски мирови сѫдия рѣшение е съвършено правилно издадено и като такова слѣдва да се потвърди, а апелативната жалба на Софийския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на държавното съкровище, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие“. — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окрѫженъ управитель подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която посочва, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 20 алинея послѣдна отъ Закона за военнитѣ пенсии и чл. 779 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по силата на тѣзи членове не се присѫждатъ сѫдебни разноски по пенсионнитѣ дѣла.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. 20 отъ Закона за военнитѣ пенсии, който членъ е

идентиченъ съ чл. 33 отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ, явно става, че лицата които претендиратъ, че иматъ право на пенсия, трѣбва да подаватъ прошенията си за пенсия направо до надлежния окръженъ съдъ и тоя съдъ, въ разпоредително заседание, се произнася по съдържанието на въпроснитѣ прошения; а срещу така издаденото отъ съда опредѣление се допуща апелъ и касация. Прочее, щомъ законодательтъ задължава всѣко лице, имѣюще право на пенсия да се отнася до съдилищата за разглеждане на искането му за отпускане на пенсия, и щомъ като изрично е казалъ въ текста на закона, че тия искове се разглеждатъ отъ окръжния съдъ въ разпоредително заседание и издаденитѣ по тѣхъ опредѣления се съобщаватъ служебно на заинтересованитѣ страни, а при това като се вземе въ съображение и обстоятелството, че въ послѣдната алинея на чл. 20 отъ Закона за военнитѣ пенсии, както и въ послѣдната алинея на чл. 33 отъ Закона за пенсиитѣ на чиновницитѣ, изрично е казано, че по тия дѣла производството *е безплатно* — то трѣбва да се признае, че заведенитѣ по този въпросъ дѣла иматъ чисто охранителенъ характеръ, и слѣдователно, по отношение къмъ тѣхъ, не е приложимо общото правило, прокарано въ чл. 779 отъ Гражданското съдопроизводство. Дѣйствително п. 3 на приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, прѣдвижда адвокатско възнаграждение и за охранителнитѣ съдопроизводства, обаче не трѣбва да се изпуска изъ прѣдъ видъ, че този членъ урежда само отношенията по между адвоката и довѣрителя, а не и онѣзи на странитѣ въ процеса, какъвто е даденията случай. Отъ изложеното до тукъ, слѣдва да се признае, че по пенсионнитѣ дѣла не се слѣдва адвокатско възнаграждение на лицето, въ полза на което е рѣшено дѣлото. А щомъ това е така, то Софийскиятъ окръженъ съдъ неосновательно е присъдилъ адвокатско възнаграждение на ищеца по настоящето дѣло; заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно и допуснатото нарушение на чл. 20 отъ Закона за военнитѣ пенсии е съществено.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окръженъ съдъ отъ 11 августъ 1902 год., защото е нарушенъ чл. 20 отъ Закона за военнитѣ пенсии, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия съдъ.

№ 12 — (30) — 1 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на седемнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 695, по описа за 1902 год., на Вратчанския държавенъ адвокатъ, съ Кото Г. Антимовъ, отъ гр. Враца, за 451 лева и 18 ст., заедно съ лихвата имъ.* — Въ съдебното заседание отъ страна на Държавата се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Остоятелствата на дѣлото сѫ: Кото Г. Антимовъ, отъ гр. Враца, съ исковата си молба до Вратчанския околийски мирови съдия, завелъ искъ

срещу Българското правителство, въ лицето на Вратченския окржженъ управитель, за 476 лева и 30 ст., припадающе му се възнаграждение, основано на чл. 50 отъ Закона за тютюна. Мировиятъ сждия разгледалъ дѣлото на 12 октомврий 1901 год., издалъ рѣшение подъ № 1372, отъ сжщата дата, съ което е осждилъ държавното съкровище на исковата сума, лихвитѣ 10% годишно, отъ 24 септемврий 1901 год. и 25 лева разноски. — Недоволенъ осжденията отъ това рѣшение, подалъ апелативна жалба въ Вратчанския окржженъ сждъ, който, като изслушалъ обясненията на странитѣ, взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ въ първата инстанция, така и днесъ, настоява чрѣзъ повѣреника на иска си, като моли да се уважи и се осжди държавното съкровище на сумата, лихвитѣ и разноскитѣ, като за доказателство на иска си посочва на прѣдставеното отъ него удостовѣрение; че прѣдставительтъ на държавното съкровище — държавниятъ адвокатъ, успорява искътъ на ищеца, какво въ първата инстанция, така и днесъ, като твърди, че ищецътъ не е доказалъ съ това си удостовѣрение, припада ли му се подобно възнаграждение, съгласно чл. 50 отъ Закона за тютюна, утвърдена ли е смѣтката отъ Финансовия министъръ, опрѣдѣлена ли е припадающата му се часть, запазилъ ли е срока за искането й. Обаче дѣлото е било отложено за прѣдставане друго удостовѣрение отъ ищеца за доказателство по тия възражения; отъ прѣдставеното по дѣлото удостовѣрение подъ № 2168, отъ 30 мартъ 1902 год., искътъ на ищеца се доказва само за 451 лева и 18 ст. по смѣтка 4498 1899 год., утвърдена отъ Финансовото министерство, а щомъ е така, рѣшението на мировия сждия слѣдва да се видоизмѣни, като се осжди държавното съкровище само на доказана сума отъ иска ведно съ лихвитѣ 10% годишно, отъ 24 септемврий 1901 год. и 45 лв. и 10 ст. адвокатско възнаграждение въ двѣтѣ инстанции“, — съ рѣшението си отъ 30 юлий 1902 год., № 215, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Вратчанския околийски мирови сждия отъ 12 октомврий 1901 год., подъ № 1379 така: осжжда Българското държавно съкровище въ лицето на Вратчанския окржженъ управитель да заплати на Кото Г. Антимовъ, отъ гр. Врагца, 451 лева и 18 ст., съ лихвата имъ по 10% годишно, отъ 24 септемврий 1901 год. до изплащането имъ и 45 лева и 10 ст. адвокатско възнаграждение въ двѣтѣ инстанции“. — Срещу това рѣшение Вратчанскиятъ държавенъ адвокатъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която посочва, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 639 и 109 отъ Гражданското сждопроизводство, защото присждилъ на ищеца лихвата по 10%, когато той е искалъ такава по 8%.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на Държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ исковото прошение наистина се установява, че ищецътъ Кото Антимовъ е молилъ да се осжди Държавата да му плаща по 8% върху исканата сума 476 лева и 30 ст. начиная отъ завеждането на дѣлото до изплащането. Мировиятъ сждия обаче е присждилъ на ищеца лихва по 10%, а Вратчанскиятъ окржженъ управитель като е обжалвалъ рѣшението на мировия сждия прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ, не е казалъ изрично въ апелативната си жалба, че обжалва и тази часть на рѣшението,

която признава на ищеца повече лихва отъ колкото е искалъ, нито пъкъ въ сждебното заседание държавниятъ адвокатъ е възбудилъ въпросъ, че сж присждени отъ мировия сждия повече лихви. — Прѣдъ Върховния касационенъ сждъ въпросъ за размѣра на лихвитѣ не може да става, тъй като въ тази часть рѣшението на мировия сждия е окончателно влѣзло въ законна сила, като необжалвано. Поради това оплакването на касатора, че сждътъ присждилъ на ищеца лихва по 10 %, когато той е искалъ такава по 8 %, се явява неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Врачанския държавенъ адвокатъ, срещу рѣшението на Врачанския окржженъ сждъ отъ 30 юний 1902 год., № 215, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 13 — (33) — 4 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ ***гражданско дѣло № 666, по описа за 1902 год., на Трифонъ Кънчевъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 125 лева, одръжка отъ заплата.*** — Въ сждебното заседание отъ страна на хазната се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ, а отъ страна на Трифонъ Кънчевъ — адвокатътъ Грозддановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 18 августъ 1901 год., Трифонъ Кънчевъ, отъ София, молилъ III Софийски градски мирови сждия да призове Военното министерство, въ лицето на Софийския окржженъ управитель и го осжди да му заплати сумата 125 лева, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Мировиятъ сждия осждилъ държавното съкровище да заплати на Трифонъ Кънчевъ 125 лева, съ лихвитѣ имъ по 10% годишно, отъ 18 августъ 1901 год. до изплащането имъ и 8 лева за разноски по дѣлото. Софийскиятъ окржженъ управитель, дѣйствующъ за смѣтка на държавното съкровище, апелиралъ прѣдъ Софийския окржженъ сждъ, който отмѣнилъ първостепенното рѣшение, на слѣдующитѣ съображения: „ищецътъ Трифонъ Кънчевъ претендира отъ държавното съкровище сумата 125 лева, която неправилно е била неизтеглена отъ заплатата му за мѣсецъ априлъ 1896 год., като ротенъ командиръ отъ 16 пѣши Ловешки полкъ. Независимо отъ горното, но и отъ самото удостовѣрение № 1477, издадено отъ щаба на 16 пѣши Ловешки полкъ на 4 юний 1901 год. се установява, че отъ заплата на Кънчева за прѣзъ мѣсецъ априлъ 1896 год., не му е изплатена сумата 125 лева, понеже е билъ отстраненъ отъ длъжностьта ротенъ командиръ и то на основание на чл. 32 п. 4 отъ дисциплинарния уставъ. Отвѣтната страна като неоспорва горния фактъ, отхвърля претенцията на ищеца, като покрита съ давность и то по силата на чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета. Отъ прѣдписанието на цитирания по-горѣ членъ става явно, че оставатъ за въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ имъ не сж поискали

да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на 3 години отъ постжпване на финансовата година, къмъ която се отнасятъ. Въ дадения случай, този фаталенъ срокъ е изтекалъ отдавна, тъй като сумата не е изплатена прѣзъ мѣсецъ априлъ 1896 год., а се иска чакъ на 18 августъ 1901 година, т. е. повече отъ 3 години; а щомъ това е така, то и искането на отвѣтната страна да бжде отхвърленъ искътъ, се явява основателно. Домагването на ищцовия повѣреникъ състояще се въ това, че тука не може да има приложението си чл. 99 отъ горѣказания законъ, защото е имало намѣса на администрацията и че е била спорна сумата, така щото чл. 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, прави изключение на чл. 99 отъ сжщия законъ, е домогване неоснователно, тъй като ищцовата страна не дойде съ нищо да установи, че въ дѣйствителность претендираната сума не е била изплатена или издадена заповѣдь до опрѣдѣления срокъ по намѣсата на администрацията или по друга причина, прѣдвидена въ закона, а щомъ нѣма доказани тия домагвания, ще трѣбва да се отхвърлятъ, като съ нищо неподкрѣпени. Водимъ отъ всички горѣизложени съображения, сждътъ намира, че искътъ на ищеца е неоснователенъ и то безъ да влиза въ оцѣнка до колко е било основателно или не, и задържането на въпросната сума за въ полза на хазната. Отъ горното слѣдва, че обжаленото рѣшение ще трѣбва да се отмѣни напълно, като при това по искане на отвѣтната страна ищецътъ се осжди да заплати на хазната и всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски за прѣдъ двѣтѣ инстанции. — Срещу това рѣшение Трифонъ Кънчевъ чрѣзъ повѣреника си Гаврилъ Грoздановъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ и неоцѣнилъ втората половина отъ удостовѣрението № 1477, съдържанието на която се отнасяло до въпроса за прѣпятствието на администрацията въ изтеглюването на сумата 125 лева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: отъ обжалваното рѣшение се вижда, че по настоящето дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е призналъ, че ищецътъ е просрочилъ правото си да иска да му се повърне отъ хазната сумата, която съставлява прѣдмета по това дѣло, защото въ разстояние на давностния срокъ, прѣдвиденъ отъ чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, не е упражнилъ това свое право, нито пъкъ е доказалъ, че по намѣса на администрацията той не е могалъ да събере вземането си въ срока прѣдвиденъ отъ чл. 99. Дѣйствително, по силата на чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, „заличаватъ се въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не сж били искали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние *на 3 години* отъ постжплението на финансовата година, къмъ която се отнасятъ". Изключение отъ това правило се съдържа въ чл. 100 отъ сжщия законъ, който има слѣдующето съдържание: „изключаватъ се отъ горното правило сумитѣ, за които не е издадена заповѣдь до опрѣдѣления срокъ по намѣса на администрацията, или по слѣдствие на процесъ възбуденъ въ сждебнитѣ учрѣждения". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че 3-годишниятъ срокъ, за който говори чл. 99, не просрочва правото на искъ, ако дължимата сума не е изплатена по намѣса на администрацията. А въ да-

дения случай това именно ищецътъ е искалъ да установи, като по между другото е прѣдставилъ и удостовѣрението № 1477, отъ 4 юний 1901 година. Въ втората половина на това удостовѣрение изрично е казано слѣдующето: „горната сума не се е слѣдвало да се даде, понеже, съгласно съотвѣтствующитѣ положения на отстраненитѣ се плаща само половинъ заплата“. — Тая втора половина на въпросното удостовѣрение, както се вижда отъ съдържанието й, отнася се направо до въпроса: *защо не е изтеглена исковата сума*, и има сѫществено значение за правилното разрѣшение на дѣлото; обаче сѫдътъ, както се вижда отъ обжалваното рѣшение, съвсѣмъ не я обсѫжда и оцѣнява, а това съставлява нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно и допуснатото нарушение е сѫществено.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 6 мартъ 1902 год., подъ № . . . , защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 14 — (34) — 3 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на деветнадесети юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 592, по описа за 1902 год., на Софийския окрѫженъ управитель, съ Г. А. Григоровъ и С-ие, отъ гр. София, за 16.833 лева златни, заедно съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание се явиха юрисконсултътъ Грамполовъ и държавниятъ адвокатъ Благоевъ и адвокатътъ Сава Иванчевъ, повѣреникъ на Г. А. Григоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 25 февруарий 1898 год., Г. А. Григоровъ и С-ие (Софийска фирма), е завела искъ прѣдъ Софийския окрѫженъ сѫдъ, срещу хазната за 16.833 лева златни, стойность за врѣди и загуби, причинени отъ неправилно задържани 20.000 лева по секвестъръ, наложенъ върху тѣхъ отъ Правителството. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ искътъ. Апелирало държавното съкровище прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „искътъ на ищеца Г. А. Григоровъ и С-ие, споредъ както той е изложенъ въ исковото прошение и устнитѣ обяснения прѣдъ сѫда, е искъ за врѣди и загуби, причинени нему отъ дѣйствията на Правителството, за да може подобенъ искъ да бѫде удовлетворенъ, нуждно е да сѫществува едно дѣйствие отъ страна на Правителството, което дѣйствие да е причинило врѣди на ищеца Григоровъ и С-ие и нуждно е още щото това дѣйствие да е извършило Правителството, безъ да е имало право да извършва. Че запорътъ, когото е наложило Правителството върху сумата 20.000 лева, принадлежащи на Григорова и поддържано прѣзъ врѣмето отъ 23 февруарий 1888 год. до 29 юлий 1895 год., е фактъ, който е причинявалъ

врѣди на сжщия Григоровъ и С-ие, това е вънъ отъ всѣко съмнѣние, защото неполучването на една сума пари на срока, когато е имало да се получи при лѣсното обрѫщение и оползотворяване на парите, е всѣкога съпроводено съ врѣди за този, който не ги получава на врѣме. Това до толкозъ, щото, както чл. 99 отъ притурката на Търговскитѣ турски закони въ сила прѣзъ 1888 год., тъй сжщо и чл. 136 отъ сега дѣйствующиятъ Законъ за задълженията и договоритѣ, презумиратъ сжществуването на врѣдитѣ всѣкога, когато не се изпълнява на врѣме едно задължение, което има за прѣдметъ изплащането на една сума пари. Отъ казаното слѣдва, че поменатото дѣйствие на Правителството именно наложениятъ запоръ на сумата 20.000 лева отъ 23 февруарий 1888 год. до 29 юлий 1895 год., е дѣйствие врѣдно за Григоровъ и С-ие. Това условие на иска не се оспорява и отъ самото Правителство. Второто условие на иска, а именно, че запорътъ е незаконно дѣйствие на Правителството, това послѣдното го оспорва, като поддържа, че по този запоръ то дѣйствувало законно, като органъ на сждебната изпълнителна власть, че то наложило запора въ изпълнение на едно искане на консулския сждъ въ София, който именно билъ наложилъ този запоръ, отъ което слѣдвало, че то, Правителството, не трѣбвало да отговаря. Наистина, че пълномощницитѣ, както и въобще прѣдставителитѣ на другиго, понеже дѣйствуватъ отъ името и за смѣтка на други хора, не отговарятъ за своитѣ дѣйствия, които тѣ добросъвѣстно извършаватъ, обаче въ конкретния случай фактитѣ не позволяватъ да се приеме, че Правителството е дѣйствувало само като сждебно-изпълнителна власть и че е изпълнявало дѣйствия за другиго. Отъ доклада на Министра на външнитѣ дѣла отъ 12 мартъ 1894 год. се вижда тъкмо противното, а именно, вижда се, че правителството за свои политически цѣли е платило чрѣзъ италиянския дипломатически агентъ на Касани и С-ие една сума отъ 17.166 лева и че за да си осигури тази платена отъ него сума наложило запоръ на поменатитѣ 20.000 лева, принадлежащи на Григоровъ и С-ие, които по претенциитѣ на Касини и С-ие, дължелъ пакъ на послѣдния сжщата суму. При тѣзи факти очевидно, че Правителството, което е наложило прѣдметния запоръ, наложило го е наистина като сждебно изпълнителна власть не за себе си, а за смѣтка на Касини и С-ие, то не можеше да налага запора, защото само то е платило дължимото се на сжщитѣ Касани и С-ие, а по изплатеното на послѣднитѣ вземание не е могло на законно основание да се налага запоръ за смѣтка на сжщитѣ. Но освѣнъ това, Правителството не е прѣдставило, макаръ и да му е искано отъ ищцовата страна сждебниятъ актъ, по силата на който то поддържа, че е наложило запора за смѣтка на Касини и С-ие и че въ качеството си на сждебно-изпълнителенъ органъ, а това обстоятелство още веднажъ показва, че то не е посрѣдствувало, но че е дѣйствувало за себе си. Но дори и като за себе си дѣйствуваше Правителството, то пакъ не щѣше да бжде дѣйствувало непрѣменно незаконно, ако наложениятъ запоръ се оправдаваше съ едно дѣйствително вземане на Държавата къмъ А. Григоровъ и С-ие, вземане каквото държавното съкровище при налагането на запора, вижда се, да е считало, че има и че ще пристжпи да го осжществява, обаче което вземане не само не е осжществило, не само че не е започнало да осжществява, но отъ което, както се вижда отъ до-

клада № 2830, даже се е отказало и само е поискало да се освободи държаниятъ отъ него до юлий 1895 год. срещу това вземане запоръ, а всичко това доказва незаконностьта на наложения запоръ и слѣдователно сѫществуването и на второто условие за основателностьта на иска, както това прѣдписва и чл. 543 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 242 и 247 отъ Врѣменнитѣ сѫдебни правила; 2) неоснователно е и възражението на държавния адвокатъ, въ смисъль, че по настоящето дѣло трѣбвало да отговарятъ лично лицата, които сѫ наложили запора, но не държавното съкровище, защото наистина, че държавното съкровище не отговаря безразлично за всичкитѣ дѣйствия на своитѣ органи, обаче за дѣйствията, които Държавата върши като частно лице, дѣйствията относително до управлението на имотитѣ на Държавата, отъ които тя се ползува като частнитѣ лица, относително тѣзи дѣйствия, то държавното съкровище отговаря за своитѣ органи, както отговарятъ и упълномощителитѣ за дѣйствията на своитѣ пълномощници. А въ конкретния случай държавното съкровище е наложило запора за да осигури платената отъ него на Касини и С-ие сума отъ 17.166 лева, наложило е слѣдователно запоръ, защото е считало, че съ това плащане то замѣства Касини и С-ие въ правата му, та за осигуряване на тѣзи свои възприети права, то наложило запора, а такова дѣйствие на държавното съкровище е дѣйствие отъ управлението на частнитѣ негови имоти и за такова то отговаря за своитѣ органи чрѣзъ които дѣйствува; 3) относително размѣрътъ на иска важи да се вземе въ внимание, че той произтича отъ това, че държавното съкровище е попрѣчило на Григоровъ и С-ие да си получатъ сумата 20.000 лева въ продължение на врѣмето отъ 2 мартъ 1888 год. до 28 юлий 1895 год., факти, които не се оспоряватъ отъ държавното съкровище и които явствуватъ и отъ удостовѣрението на Българската народна банка № 11622, отъ 15 мартъ 1901 год., а врѣдитѣ и загубитѣ, произходящи отъ забавянето на изплащането на една сума пари, се състоятъ въ заплащането на законната имъ лихва, както това е ясно показано въ чл. 99 отъ притурката къмъ Търговския турски законъ и въ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. И така законната лихва на 20.000 лева отъ 2 мартъ 1888 год. до 2 мартъ 1893 год., за 5 години по 12% равно на 12.000 лева и отъ 2 мартъ 1893 год. до 28 юлий 1895 год. по 10%, равно на 4833 лева, или всичко 16.833 лева златни е размѣръ на иска, който слѣдва да бѫде присѫденъ на ищеца, размѣръ който и държавниятъ адвокатъ въ никакво погрѣшно изчисляване неупрѣкна прѣдъ сѫда; 4) възражението на държавния адвокатъ, въ смисъль, че лихвитѣ на сумата 20.000 лева трѣбвало да се присѫдятъ начиная отъ датата на исковото прошение, защото лихви въобще се дължили само отъ поискването прѣдъ сѫда, е възражение неоснователно, защото въ дадения случай искътъ е за врѣди и загуби отъ незаконно дѣйствие, които врѣди и загуби се дължатъ по простия фактъ на извършеното незаконно дѣйствие (чл. 56 отъ Закона за договоритѣ), и ако тѣзи врѣди и загуби се прѣсмѣтватъ въ размѣръ на лихви 20.000 лева, то това не ще рече, че този искъ за врѣди и загуби по това само обстоятелство се прѣвърща въ искъ отъ неизпълнение на едно задължение, имѣюще за прѣдметъ плащането на една сума пари, при което само задължение плащането на лихвитѣ е обусловно съ поискването на самото плащане.

Това възражение на държавния адвокатъ би имало мѣстото си въ случая, ако би, че държавното съкровище да бѣше дължало исковата сума отъ лихви на капиталъ, който то да е дължало на Г. А. Григоровъ и С-ие и който да не е изплатило на врѣме, случай какъвто не е настоящето дѣло; 5) искането на ищцитѣ за лихви отъ деня на исковото прошение върху сумата на иска е тоже основателно, както това не отрича и държавниятъ адвокатъ, а въ такъвъ случай, искътъ слѣдва да бѫде удовлетворенъ напълно, както е направилъ правилно и окрѫжниятъ сѫдъ, рѣшението на който слѣдва да бѫде потвърдено, и 6) държавното съкровище, като губи дѣлото въ апелативния сѫдъ, длъжно е да плати на Г. А. Григоровъ и С-ие сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ сѫщия сѫдъ, въ размѣръ на 565 лева", — съ рѣшението си отъ 25 юний 1902 год., подъ № 78, потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не разрѣшилъ дѣлото съгласно съ даннитѣ по него и съ съотвѣтствующитѣ закони.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който даде мнѣние да се отмѣни обжалваното рѣшение, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ за да признае, че държавното съкровище е отговорно спрямо ищеца Г. А. Григоровъ и С-ие за наложения запоръ въ Българската народна банка върху сумата 20.000 лева, е приелъ за доказано, че запорътъ е наложенъ за смѣтка на държавата, а не за смѣтка на Касини и С-ие. Апелативниятъ сѫдъ, както се вижда отъ рѣшението му, е дошелъ до това заключение, като се основава: 1) на доклада на Министра на външнитѣ работи, до Министерския съвѣтъ, отъ 12 мартъ 1894 г., № 2830; 2) на факта, че Правителството, като е заплатило на Касини и С-ие, не е могло да налага запоръ за тѣхна смѣтка, и 3) че защитникътъ на Държавата не е прѣдставилъ сѫдебния консулски актъ, по силата на който е наложилъ запора. Тия съображения на апелативния сѫдъ не отговарятъ на фактитѣ по дѣлото. Въ доклада на Министра на външнитѣ дѣла не се казва, че постановлението на Министерския съвѣтъ, за да се обезпечи вземането на Държавата срещу Г. Григоровъ, е дѣйствително приведено въ изпълнение чрѣзъ налагане запоръ върху сумата 20.000 лева. Въ дѣлото нѣма данни освѣнъ за единъ запоръ — тоя отъ 26 февруарий 1888 год., наложенъ съ писмото на Министра на правосѫдието № 1425, въ което се казва, че запорътъ се налага отъ италиянския консулски сѫдъ. Въ дѣлото нѣма данни отъ които да се види датата, когато Правителството е заплатило сумата 17.166 лева на Касини и С-ие, но тази дата не може да бѫде прѣди 3 юний 1888 год., понеже, както се вижда отъ опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 септемврий 1888 год., на тази дата Касини и С-ие сѫ молили този сѫдъ да имъ издаде изпълнителенъ листъ по арбитражното рѣшение. Слѣдователно, съображението на апелативния сѫдъ, че Правителството като заплатило на Касини и С-ие, не е могло да налага

запоръ за тѣхна смѣтка, пада, понеже запорътъ е наложенъ на 26 февруарий 1888 год., прѣди изплащането сумата на Касини и С-ие. Обстоятелството, че не билъ прѣдставенъ прѣписъ отъ рѣшението на консулския сѫдъ по налагане запоръ, не може да обезсили писмото на Министра на правосѫдието до банката, което е официяленъ документъ, срещу който не е заявенъ подлогъ и въ което се казва, че секвестърътъ е наложенъ по искането на италиянския консулски сѫдъ. Освѣнъ това, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не е оцѣнилъ прѣдставенитѣ по дѣлото документи и книжа, въ които се констатира, че Правителството е наложило въпросния запоръ по искането на италиянския консулъ, за обезпечение вземането на италиянскитѣ поданици Касини и С-ие. Тия документи и книжа сѫ: 1) писмата на Ив. Грозевъ и С-ие до Българската народна банка и на Министра на правосѫдието до сѫщата банка, изложени въ самото исково прошение на ищеца; 2) удостовѣрението на Българската народна банка отъ 15 мартъ 1901 год., № 11622; 3) рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ № 195, отъ 27 май 1891 год., и 4) рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 44, отъ 22 май 1892 година. Отъ потжженото рѣшение става явно, че апелативниятъ сѫдъ е орѣдѣлилъ размѣра на врѣдитѣ и загубитѣ, които иска ищецътъ съгласно чл. 99 отъ притурката на Турския търговски законъ и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Тѣзи членове обаче се отнасятъ до случаитѣ на закъснѣло изпълнение на едно задължение, което има за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари. Въ тоя случай лихвитѣ се дължатъ безъ да е дълженъ кредитора да докаже нѣкоя загуба. По данното дѣло обаче искатъ се врѣди и загуби, произходящи отъ едно незаконно дѣйствие на Правителството (чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ) и заради това ищецътъ трѣбва на общо основание да докаже размѣра на врѣдитѣ и загубитѣ които е прѣтърпѣлъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не е основалъ рѣшението си възъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства и сѫществующитѣ закони и вслѣдствие на това е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено. Заради това, оплакването на касатора за нарушението на тия членове е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 25 юний 1902 год., № 48, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 15 — (41) — 8 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 405, по описа за 1901 год., на Краю Петровъ, отъ с. Лъси-Дрѣнъ, Тете-*

венска околия, съ Маринъ Андреевъ, отъ сжщото село, за 400 лева златни, заедно съ лихвитѣ по 10% годишно, по полица. — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Маринъ Андрѣевъ, отъ с. Лѣси-Дрѣнъ, живущъ въ гр. Плѣвенъ, заявилъ искъ противъ Краю Петровъ, отъ сжщото село, за 400 лева златни, по полица. — Плѣвенскиятъ градски мирови сждия съ рѣшението си № 70, отъ 27 януарий 1898 год., уважилъ иска. По апелъ на отвѣтника Краю Петровъ, дѣлото е било разгледано отъ Плѣвенския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „че отъ прѣдставената къмъ мировото дѣло полица съ падежъ 5 юлий 1897 год., се вижда, че Краю Петровъ се е задължилъ да брои на М. Андреевъ 20 напалеона златни, които въ срока не му заплатилъ; че твърдението на апелатора, какво съдържанието на тази полица било симулативно, не може да се вземе подъ внимание, защото не се доказва по надлежния редъ нейната симулативность; че прѣдставеното къмъ мировото дѣло съобщение отъ Ловешката митрополия съ дата 31 юлий 1897 год., не може да има въ случая никакво значение, тъй като то се отнася до съвършено други работи; че въ такъвъ случай искътъ на ищеца се явява основателенъ, а като така, рѣшението на мировия сждия, съ което го е уважилъ, ще слѣдва да се потвърди", — съ рѣшението си № 77, отъ 9 февруарий 1901 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Краю Петровъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която не посочва на никакви закононарушения.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който дава мнѣние да се признае касационната жалба за просрочена, взе въ съображение: отъ книжата по това дѣло се вижда, че касаторътъ Краю Петровъ е получилъ прѣписъ отъ рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ на 26 февруарий 1901 год., а е подалъ срещу него двѣ касационни жалби, едната на 7 мартъ 1901 год., а другата на 26 юний 1901 година. Въ първата отъ тия касационни жалби нѣма изложени никакви поводи, по които се иска касирането на обжалваното рѣшение, а въ втората жалба наречена допълнителна има-такива. Първата жалба е подадено въ прѣдвидения отъ чл. 709 отъ Граждското сждопроизводство 1-мѣсеченъ срокъ, а втората е подадена вънъ отъ тоя срокъ, слѣдователно, тя е просрочена и като такава Върховниятъ касационенъ сждъ не може да влѣзе въ обсжжданeто й. Поради това, понеже Върховниятъ касационенъ сждъ съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не разглежда дѣлата по сжщество, а наблюдава за точното изпълнение на закона и то въ кржга на касационната жалба, въ която съгласно чл. 712 отъ Гражданското сждопроизводство, трѣбва да бжде оказано, какво имено молительтъ счита за незаконно и на какви основания, то касационната жалба на касатора, като не съдържа никакви касационни оплаквания, слѣдва да се остави безъ послѣдствие.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Краю Петровъ, срещу рѣшението на Плѣвенския окржженъ сждъ отъ 9 февруарий 1901 год., № 77, съ силата на чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, да се остави безъ разглеждане.

№ 16 — (43) — 8 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юлий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 227, по описа за 1901 год., на К. Толевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Леонъ Папазиянъ, отъ сжщия градъ, за 561 лева златни и 42 1/2 ст., стойность на петь записа на заповѣдь.* — Въ сждебното заседание се яви К. Толевъ.

Обстоятелство на дѣлото сж: На 7 ноемврий 1900 год., К. Толевъ, отъ гр. Пловдивъ, подалъ на I Пловдивски мирови сждия исково прошение, съ което излага, че по полицитѣ № № 2879 и 2884, джиросани върху него, Леонъ Папазиянъ му дължалъ 561 лева златни и 42 1/2 ст., които не искалъ доброволно да издължи, заради това е молилъ сждията да осжди послѣдния да му заплати горната сума, заедно съ лихвитѣ и всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сждия отхвърлилъ иска на ищеца и го осждилъ да заплати на отвѣтника 28 лева за водене на дѣлото. К. Толевъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския окржженъ сждъ, който потвърдилъ рѣшението на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: „К. Толевъ е прѣдявилъ искъ срещу Леонъ Папазиянъ за 561 лева златни и 42 1/2 ст., по шесть записи на заповѣдь, джиросани върху него, и за доказателство на иска си е прѣдставилъ самитѣ записи съ дата 15 декемврий 1899 год., отъ което се вижда, че отвѣтникътъ се е задължилъ въ разни срокове да заплати на Серкизъ Куюмджиянъ сумата отъ 561 лева златни 42 1/2 ст. и че сжщитѣ записи сж джиросани отъ този послѣдния върху ищеца. Отвѣтникътъ не отрича подписа си, сложенъ отъ него върху записитѣ, но възразява, че по въпроснитѣ записи, както и по други на сума 1170 лева, той се е спогодилъ съ Серкизъ Куюмджиянъ да му плати само 30% отъ стойностьта имъ и то въ три срока, подъ поржчителството на Гарабетъ Мисарянъ, и за доказателство на това си възражение е прѣставилъ едно задължително съ дата 15 мартъ 1900 год., подписано отъ него и отъ кредиторитѣ му (между които е и Серкизъ Куюмджиянъ), отъ което се вижда, че отвѣтникътъ се е задължилъ да заплати на кредиторитѣ си само 30% съ поржчителството на Гарабетъ Мисарянъ, за която цѣль приема да имъ издаде записи на заповѣдь, подписани отъ него и поржчителя му, за срокъ отъ 3, 6 и 9 мѣсеци отъ датата на задължението, а кредиторитѣ приематъ горното условие и удостовѣряватъ това съ подписитѣ си. — При това отвѣтникътъ добавя, че С. Куюмджиянъ като не поискалъ слѣдуемитѣ му се по двата падежи суми, поржчительтъ му на 23 ноемврий 1900 год. депозиралъ у нотариуса 234 л. златни за двѣтѣ тримѣсечия и единъ записъ на сума 117 лева съ падежъ 15 декемврий 1900 год.; че това е така, се вижда отъ нотариялната покана съ дата 23 ноемврий 1900 год., приложена при дѣлото. Всичкитѣ тѣзи възражения по силата на чл. 544 отъ Търговския законъ, могли да бждатъ противопоставени срещу ищеца, тъй като сжщиятъ, споредъ самопризнанието му прѣдъ сжда, не е собственикъ на записитѣ, а е упълномощенъ да получи сумата за смѣтка на Серкизъ Куюмджиянъ по записитѣ и да пази тѣхната сила, слѣдователно, и да заяви искъ за сумитѣ,

по тѣхъ. При такова положение на работата, искътъ на ищеца за заплащане на сумитѣ по прѣдставенитѣ записи слѣдва да бжде отхвърленъ съ условието отъ 15 мартъ 1901 год., стариятъ дългъ на отвѣтника е подновенъ, слѣдователно, полицитѣ (записитѣ) сж изгубили своята сила. Слѣдъ всичко горѣизложено слѣдва, че рѣшението на мировия сждия, съ което е отхврърленъ искътъ е издадено правилно и то слѣдва да бжде потвърдено. Страната, която губи процеса плаща на спечелившата и всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски, ако ги е искала, както е случаятъ по настоящето дѣло". — Срещу това рѣшение К. Толевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 539 и 621 отъ Търговския законъ, защото допусналъ да му се правятъ възражения по прѣдставенитѣ полици, когато такива сж недопустими, понеже джирото е бланково и слѣдователно той е пъленъ собственикъ на тия полици, и 2) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че съ задължителното отъ 15 мартъ 1900 год., стариятъ дългъ е замѣненъ съ новъ дългъ, та Леонъ Папазиянъ не длъжи освѣнъ 30°/₀, когато послѣдниятъ не е изпълнилъ взетитѣ отъ него задължения по това задължително.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на касатора К. Толевъ и заключението на на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора, че сждътъ допусналъ да му се правятъ възражения по прѣдставенитѣ полици, когато такива сж недопустими, понеже джирото е бланково и слѣдователно той е тѣхенъ пъленъ собственикъ, е оплакване неоснователно, понеже както се вижда отъ протокола на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 8 февруарий 1901 год., той призналъ, че полицитѣ е приелъ за събиране, прочее, сжщинскиятъ притежатель на полицитѣ се явява не касаторътъ К. Толевъ, а Серкизъ Куюмджиянъ, и слѣдователно окржжниятъ сждъ правилно е допусналъ да се правятъ на ищеца възражения относящи се до Серкизъ Куюмджиянъ; 2) оплакването на сжщия, че сждътъ приелъ, че съ задължителното отъ 15 мартъ 1900 год., стариятъ дългъ е замѣненъ съ новъ дългъ, та Леонъ Папазиянъ не дължи освѣнъ 30°/₀, когато послѣдниятъ не е изпълнилъ взетитѣ отъ него задължения по това задължително, е тъй сжщо оплакване неоснователно, понеже се отнася до въпроси по сжщество на дѣлото и слѣдователно не се разрѣшаватъ отъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не разгледва дѣлата по сжщество.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на К. Толевъ, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 9 февруарий 1901 год., № 96, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 17 — (44) — 8 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и четвърти юний хилядо деветстотинъ и трета

година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдсѣлателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 205, по описи за 1901 год., на братя С. Маркови, отъ гр. Варна, съ Никола Я. Неновъ, отъ гр. Провадия, за 1700 лева, по полица.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ Т. Теодоровъ, повѣреникъ на братя С С. Маркови.

Обстоятелствата на дѣлото сж: братя С. С. Маркови, изъ гр. Варна, на 2 априлъ 1896 год., прѣдявили искъ прѣдъ Варнеския окржженъ сждъ, противъ Янчо Неновъ, Михаилъ Неновъ и Никола Я. Неновъ, изъ гр. Провадия, за 1700 лева златни, по полица. Варненскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ дѣлото заведено по тоя искъ и съ рѣшението си отъ 25 януарий 1899 год., подъ № 45, осждилъ Янчо Неновъ, Михаилъ Неновъ (въ лицето на наслѣдницитѣ му) и Никола Я. Неновъ, да заплатятъ на братя С. С. Маркови 1700 лева златни, заедно съ лихвитѣ 10% годишно, начиная отъ 2 августъ 1896 год. до послѣдното изплащане и 119 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а на хазната 5 лева за призовки. Никола Янчевъ Неновъ апелиралъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 15 юний 1900 год., подъ № 99, отмѣнилъ рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 25 януарий 1899 год., № 45, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че отъ кръщелното свидѣтелство, издадено отъ Варненско-Прѣславската епархия на апелатора Н. Я. Неновъ, приложено въ второстепенното производство, се види, какво послѣдниятъ билъ се родилъ на 30 януарий 1878 год.; 2) че сжщиятъ Никола Янчевъ Неновъ подписалъ полицата заедно съ баща си и чича си М. Неновъ на 22 ноемврий 1895 год., платима на 22 мартъ 1896 год., когато той не билъ навършилъ нито 18-годишната си възрасть; 3) че съгласно чл. 10 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, неспособни да сключатъ договори въ опрѣдѣленитѣ отъ закона случаи сж между други и непълнолѣтнитѣ, и 4) че непълнолѣтниятъ, който не навършилъ 18-годишната си възрасть, не може да се занимава и съ никаква търговия, то апелаторътъ Никола Янчевъ Неновъ не може да носи никаква отговорность за гдѣто е подписалъ споменатата полица, толкова повече, че сжщата полица е била подписана и отъ баща му и слѣдователно трѣбва да се приеме, че отъ паритѣ по тая полица ползували сж се баща му и чича му, а не той, който споредъ закона не може да върши своя самостоятелна търговия; за туй сждътъ не допусна да се призоватъ указанитѣ отъ С. С. Маркови свидѣтели, за да установятъ, че Никола Янчевъ билъ ималъ своя особена търговия, понеже при подписване на полицата той нѣмалъ навършени 18 години. Въпросната слѣдователно полица за него не може да има сила". — Срещу това рѣшение братя С. С. Маркови подали касационна жалба, въ която се оплакватъ, че сждътъ нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото далъ неправилна доказателна сила на кръщелното свидѣтелство и по въпроса за малолѣтството на Никола Я. Неновъ не обсждилъ прѣдставенитѣ писмени доказателства и свидѣтелски показания.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обяснението на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: общо правило е, че всѣкой писменъ актъ

трѣбва да носи подписа на лицето, което го издава. Такъвъ подписъ е необходимъ даже и тогава, когато актътъ е скрѣпенъ съ печата на учрѣждението което го е издало. При това за официялнитѣ или афтентичнитѣ актове, на които законътъ дава по-голѣма доказателна сила, необходимо нужно е да бѫдатъ датирани, тъй като особено въ тѣхъ датата на издаването имъ има сѫществено значение. Това е общото правило, отъ което сѫ длъжни да се рѫководятъ сѫдилищата при опрѣдѣление доказателната сила на писменитѣ доказателства и *да провѣряватъ отъ формална страна* да ли актътъ съдържа необходимо нужнитѣ реквизити за да има силата на частенъ или афтентиченъ писменъ документъ. Изключения отъ това правило, тамъ гдѣто въ силата на извѣстенъ обичай би могло да се допусне, не сѫществува, трѣбва изрично да бѫде упоменато отъ сѫда всѣкога, когато той се основава на такъвъ обичай за да признае за правиленъ извѣстенъ актъ, който по общото правило не съдържа необходимо нуждниетѣ реквизити. Въ дадения случай, отъ дѣлото се вижда, че сѫдътъ е основалъ рѣшението си изключително върху кръщелното свидѣтелство на Никола Нѣновъ и въ прѣдъ видъ на това свидѣтелство оставилъ е безъ оцѣнка другитѣ прѣдставени по дѣлото доказателства. Обаче, въпросното кръщелно свидѣтелство не носи *подписътъ* на лицето, което го е издало, нито пъкъ *датата* на издаването му. При все това, сѫдътъ напълно игнорира отсѫтствието на тѣзи два реквизита и не се е произнесалъ по въпроса, каква доказателна сила може да има въпросното кръщелно свидѣтелство, когато липсуватъ сѫществени условия за валидностьта му, а като не е направилъ това, то нарушилъ е чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 15 юний 1900 год., подъ № 99, защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 18 — (47) — 10 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и шести юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокурорь д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 776, по описа за 1902 год., на Радка Илиева Кустева, отъ гр. Севлиево, съ Данчо А. Гунчевъ, отъ сѫщия градъ, за 663 лева, по записъ, заедно съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Радка Ил. Кустева се яви адвокатътъ Александъръ П. Радевъ, а отъ страна на Данчо Гунчевъ — адвокатътъ П. Пешевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Данчо А. Гунчевъ, отъ гр. Севлиево, съ молбата си отъ 17 декемврий 1901 год., до Севлиевския мирови сѫдия, е заявилъ искъ противъ Радка Ил. Кустева и порѫчителя ѝ Илия Н. Кустевъ, отъ гр. Севлиево, за 743 лева, по записъ. Мировиятъ сѫдия разгле-

далъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 5 мартъ 1901 год., № 234, е осжѫдилъ задочно Радка Ил. Кустева и поржчителя ѝ Илия Н. Кустевъ, да заплати солидарно на ищеца Данчо А. Гунчевъ сумата 663 лева, по записъ, лихвитѣ имъ по 12% годишно, отъ 7 декемврий 1900 год. до изплащането, съ 53 лева разноски. Радка Ил. Кустева недоволна отъ това рѣшение, го апелирала прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, който съ рѣшението си отъ 2 октомврий 1902 год., № 333, потвърдилъ рѣшението на мировия сждия, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че Дончо А. Гунчевъ, отъ гр. Севлиево, съ молбата си отъ 17 декемврий 1901 год., до Севлиевския мирови сждия, е завелъ искъ противъ Радка Ил. Кустева и поржчителя ѝ Илия Н. Кустевъ, отъ гр. Севлиево, за 743 лева, произходящи по записъ съ дата 7 декемврий 1899 год., на сума 663 лева и падежъ 7 декемврий 1900 год.; 2) въ първата инстанция Севлиевскиятъ мирови сждия, възъ основание на прѣдставенитѣ отъ ищеца доказателства, е счелъ иска му за доказанъ по поводъ и на което е осждилъ Радка Ил. Кустева и поржчителя ѝ Илия Н. Кустевъ, отъ гр. Севлиево, да му заплатятъ солидарно сумата 663 лева, по записъ, и лихвитѣ имъ по 12% годишно, отъ 7 декемврий 1900 год. до изплащането, заедно съ 53 лева разноски, че въ тази инстанция осждената Радка Ил. Кустева посрѣдствено повѣреника си С. Никифоровъ, както съ апелативната си жалба, така и въ сждебното заседание при разглеждането на настоящето дѣло, моли за отмѣнението на поменатото рѣшение на мировия сждия и за постановяването на друго, съ което да се отхвърли искътъ на ищеца, понеже и искътъ му произхождалъ отъ безпариченъ записъ, а сжщеврѣменно и бжде осжденъ на всичкитѣ разноски направени и въ двѣтѣ инстанции; 3) че отъ съвокупность показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, именно Иванчо Богдановъ, Ст. Къневъ, Н. Влаевъ, Ст. Хр. Сумревъ, Д. Ил. Тончевъ и Н. Маневъ, се установява и доказва до положителность какво, че задължението на апелаторката Радка Ил. Кустева както и на поржчителя ѝ Илия Н. Кустевъ, спрямо възиваемия въ случая има законна причина, именно, че мжжътъ на апелаторката Илия Кустевъ дължалъ билъ суми прѣдъ Севлиевското спестовно акционерно дружество „Напрѣдъкъ“, за които билъ помолилъ възиваемия Гунчевъ да му стане поржчитель, обаче послѣдниятъ знаейки, че Кустевъ не притежавалъ имоти, отказалъ; обаче впослѣдствие по молбата на Радка Ил. Кустева станалъ поржчитель подъ условие, слѣдъ като тя Р. Кустева, му дала задължително писмо съ съдържание, че въ случай се подирятъ паритѣ и изплатятъ отъ него Гунчева, то тя Радка да му брои заради мжжа си. Въ послѣдствие Ил. Кустевъ не устоялъ на задължението си и Д. Гунчевъ като поржчитель, билъ осжденъ и изплатилъ сумата 375 лева 88 ст. чрѣзъ сждебенъ приставъ на поменатото дружество „Напрѣдъкъ“ — обстоятелство, видно и отъ удостовѣрението № 6573, на сждебния приставъ. По поводъ на казаното изплащане и по силата на задължението на Радка Ил. Кустева, дадено на Д. Гунчевъ, тя, Радка издала Гунчеву записъ, въ който тя била подписана като длъжница, а съпругътъ ѝ като поржчитель, въ послѣдствие и на който се скъсало по между тѣхъ даденото по-рано задължително писмо, а слѣдъ това на Радка биле броени още 160 лева отъ Гунчева и слѣдъ нейно съгласие събрали биле и сумата 68 лева, дължими частно отъ

съпруга й Илия Кустевъ, заедно съ сумата въ записа и лихвитѣ по 10 % отъ падежа, така щото за възлѣзлата сума на 663 лева получилъ възиваемиятъ въпросния записъ по дѣлото, а пъкъ стария скъсали, и 4) че при наличностьта на установеното и при изричния смисълъ на чл. 26 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който гласи, че причината се прѣдполага да сѫществува, до гдѣто не се докаже противното, а щомъ това е така, то понеже апелаторката съ нищо не доказва, че въ случая сѫществува измама, или пъкъ нѣкакво несъгласие, въобще съ насилие или погрѣшка, че е взетъ отъ нея въпросниятъ записъ, то слѣдва да се признае, че тя сѫщата нѣма право да отказва валидностьта на въпросния записъ, а щомъ това е така, то пакъ слѣдва да се признае, че искътъ на ищеца е основателенъ и доказанъ, а въ случая рѣшението на Севлиевския мирови сѫдия подъ № 234, отъ 5 мартъ 1902 год., за правилно издадено, а като такова, слѣдва да бѫде напълно потвърдено, а подадената срещу него апелативна жалба отъ Радка Ил. Кустева, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие, и понеже страната, която губи процеса, длъжна е да заплати на противната разноскитѣ по дѣлото, то и на тѣхъ да се осѫди апелаторката да ги заплати на възиваемия Гунчевъ“. — Срещу това рѣшение Радка Ил. Кустева подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 29 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. чл. 89 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не поставилъ въ зависимость разрѣшението на дѣлото отъ прѣдложената й рѣшителна клетва, която противната страна нито приела, нито повърнала; 2) чл. чл. 327, 397 и 400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото допусналъ на ищеца да доказва съ свидѣтелски показания, че записътъ не е безпариченъ, въпрѣки прѣдложената му рѣшителна клетва и защото не взелъ въ внимание писменото самопризнание, че записътъ е безпариченъ, и 3) че сѫдътъ не се произнесалъ съ особно опрѣдѣление да ли допуща или не, прѣдложената й рѣшителна клетва.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненичта на адвоката А. Радевъ, повѣреникъ на касаторката и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по дѣлото дѣйствително се вижда, че касаторката Радка Ил. Кустева е прѣдложила на ищеца да се закълне, че й е далъ по записа, на който основава иска си, сумата 663 лева. Ищецътъ Данчо А. Гунчевъ е призналъ, че не й давалъ такава сума въ брой, но че записътъ има друга законна причина, която той установилъ съ свидѣтелски показания. При това положение на фактитѣ по дѣлото, очевидно е, че прѣдложената отъ касаторката рѣшителна клетва не могла да бѫде прѣдложена, понеже ищецътъ е призналъ обстоятелството, за което тя се отнася, а и сама тя (касаторката) въ сѫдебното заседание на Търновския окрѫженъ сѫдъ не е поддържала тази клетва. Прѣдъ видъ на това, първото и третото оплакване на касаторката, че сѫдътъ не поставилъ въ зависимость разрѣшението на дѣлото отъ прѣдложената й рѣшителна клетва и че не се произнасалъ съ особено опрѣдѣление да ли допуща тази клетва, се явяватъ неосновятелни, и 2) доказването съ свидѣтелски показания, че единъ записъ има позволена отъ закона причина на задължението, не се забранява отъ закона и заради това Търнов-

скиятъ окржженъ сждъ правилно е допусналъ да се разпитатъ показанитѣ отъ ищеца свидѣтели за установяване причината на задължението. При това отъ книжата по дѣлото не се вижда, щото ищецътъ да е призналъ, че записътъ е безпариченъ въ смисълъ, че не е имало причина на задължението. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че и второто оплакване на касаторката за нарушението на чл. чл. 327, 397 и 400 отъ Гражданското сждопроизводство е неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Радка Илиева Кустева, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, отдѣление Севлиевско, отъ 2 октоморий 1902 год., № 333, съ силата на чл. 706 отъ Граждаското сждопроизводство, като неоснователна да се остави безъ послѣдствие.

№ 19 — (48) — 10 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление на двадесеть и шести юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 616, по описа за 1901 год., на синдика по несъстоятелностьта на Иванъ С. Пипевъ, отъ гр. Търново, съ братя Сарж Недѣлкови, отъ сжщия градъ, за една желѣзна английска каса, или стойностьта ѝ 350 лева.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха адвокатитѣ Т. Теодоровъ и Теодоръ Гатевъ като повѣреници, първиятъ на синдика по несъстоятелностьта на Иванъ С. Пипевъ, а вториятъ на братя Сарж Недѣлкови.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Василъ С. Огняновъ, помощникъ-адвокатъ въ гр. Търново, синдикъ по несъстоятелностьта на Иванъ С. Пипевъ, отъ сжщия градъ, въ искова молба, подадена на Търновския мирови сждия на 17 юлий 1900 год., излага, че несъстоятелниятъ въ прѣдвечерието на обявяването му за такъвъ, прѣдалъ на братя Сарж Недѣлкови, отъ гр. Търново, една желѣзна каса английска система, вслѣдствие на което моли да се осждятъ братя Сарж Недѣлкови да отстжпятъ на масата споменатата каса. Казаниятъ мирови сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 1570, отъ 24 ноемврий 1900 год., е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло искъ, като недоказанъ. Срещу това рѣшение синдика по несъстоятелностьта на Иванъ С. Пипевъ, е подалъ въззивна жалба прѣдъ Търновския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че както въ първата инстанция, сжщо и прѣдъ тази, отвѣтната страна признава, че у нея има желѣзна каса, обаче тя твърди, че я е купила отъ несъстоятелния въ мѣсецъ октомврий 1899 год., че ищцовата страна за подкрѣпление на иска си е посочила на свидѣтеля Петко Илиевъ, а отвѣтната — свидѣтелкитѣ Мариола Пипева и Анастасия Пипева, които и сж били разпитани въ мировата инстанция; че ищцовиятъ свидѣтель е показалъ, какво на 4 или 5 февруарий 1900 год., като пълномощникъ на братя Паница, отишелъ на изпълнение въ дюкяна на несъстоятелния, който му е далъ 50—60 лева, колкото имало въ касата и му казалъ, че касата е негова, обаче на другата сутринь сжщата каса я видѣлъ у Доси Сарж Недѣлковъ (единиятъ отъ братята отвѣтници), свидѣтелитѣ пъкъ на отвѣтната страна показватъ, че

несъстоятелниятъ прѣзъ мѣсецъ октомврий 1899 год. се разболѣлъ, викалъ Ив. Саржъ Недѣлковъ (единъ отъ братята отвѣтници) и му продалъ касата за около 200—220 лева, които пари несъстоятелниятъ прибралъ; че тъй като споредъ постановлението на чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, продажбата се счита за станала, щомъ стане съглашение отъ странитѣ за цѣната и вещьта, безъ обаче вещьта да е била прѣдадена, то слѣдва да се заключи отъ показанията на свидѣтелитѣ, показани отъ отвѣтната страна, че още въ м-цъ октомврий 1899 год. несъстоятелниятъ е продалъ касата си на братя Саржъ Недѣлкови, вслѣдствие на което никакво значение нѣма обстоятелството, че касата е била взета отъ братя Саржъ Недѣлкови прѣзъ мѣсецъ февруарий 1900 год., че прѣдъ видъ показанията на свидѣтелитѣ, ония на свидѣтеля Коста Илиевъ, сѫ безъ значение, защото този свидѣтель, споредъ както той самъ показва, че билъ повѣреникъ на братя Паница, значи е заинтересованъ по дѣлото, а независимо отъ това, установеното отъ свидѣтеля обстоятелство, че несъстоятелниятъ му казалъ, че касата е негова „ако искашъ безъ ключове вземи я“, не може да обори или развали продажбата на касата, за която показватъ свидѣтелкитѣ, прѣдъ видъ на постановлението на чл. 218 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; че тъй като ищцовата страна не доказва иска си, то сѫдията съвършено правилно го е отхвърлилъ; че възражението на ищцовата страна, че сдѣлката е недѣйствителна по членъ 674 отъ Търговския законъ, защото е станала слѣдъ спирането на платкитѣ — 1 декемврий 1899 год., е неосновательно, защото отъ показанията на свидѣтелкитѣ се установява, че сдѣлката е извършена въ мѣсецъ октомврий т. е. прѣди единъ мѣсецъ отъ датата на спиране платкитѣ; че отводътъ, който ищцовата страна и въ първата и въ тази инстанция прави да не се разпитвали свидѣтелкитѣ, защото едната е съпруга, а другата дъщеря на несъстоятелния, е неоснователенъ, защото синдикътъ, който е ищецъ и страна не прѣставлява несъстоятелния, а напротивъ масата по несъстоятелностьта, т. е. кредиторитѣ, а втора страна сѫ братя Саржъ Недѣлкови, съ които свидѣтелкитѣ нищо общо нѣматъ, както нѣматъ родство и съ кредиторитѣ на Ив. С. Пипевъ“. — Водимъ отъ тия съображения, Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 4 юний 1901 год., подъ № 243, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение синдика по несъстоятелностьта на Ив. С. Пипевъ, е подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която той, както и неговия повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сѫщия сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 61 п. п. 3 и 4 и 63 п. 4 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че отхвърлилъ прѣдявения отъ него отводъ противъ свидѣтелкитѣ Мариола Пипева и Анастасия Пипева, като несъгласно съ даннитѣ по дѣлото, счелъ, че тия свидѣтели нѣматъ интересъ да се рѣши дѣлото въ полза на отвѣтницитѣ; 2) чл. чл. 47, 58, 63, 107, 285 и 290 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че не се произнесалъ съ отдѣлно опрѣдѣление, че не уважава прѣдявения отъ него отводъ противъ свидѣтелитѣ, съ което го лишилъ отъ възможность да прѣдстави доказателства за оборване сдѣлката, до която се отнасятъ показанията на свидѣтелитѣ, и

3) чл. чл. 107, 328 и 63 п. 4 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че отхвърлилъ показанията на свидѣтеля Коста Илиевъ, защото билъ заинтересованъ отъ разрѣшението на дѣлото, тогава когато отводъ противъ свидѣтеля на това основание не е прѣдявяванъ отъ противната страна, въ какъвто случай и сѫдътъ не е могалъ по това основание да не придава доказателствено значение на показанията му.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като да ли при сѫществующитѣ данни по дѣлото Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е призналъ, че свидѣтелитѣ Мариола Пипева и Анастасия Пипева нѣматъ интересъ, за да се разрѣши дѣлото въ полза на отвѣтницитѣ и въ зависимость отъ това да ли правилно е отхвърлилъ прѣдявения отводъ противъ тия свидѣтелки, това е въпросъ, който не подлежи на обсѫждане и разрѣшение отъ Върховния касационенъ сѫдъ, прѣдъ видъ на това, че разрѣшението му зависи отъ обсѫждането на самото сѫщество на дѣлото, а пъкъ споредъ чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, Върховниятъ касационенъ сѫдъ не рѣшава дѣлата по сѫщество, но само наблюдава за точното изпълнение на закона и еднаквото му приспособление отъ сѫдилищата въ България; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като нито постановленията на чл. 285 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито постановленията на другъ нѣкой членъ отъ сѫщото сѫдопроизводство, задължаватъ апелативната инстанция да се произнася съ отдѣлно опрѣдѣление, да ли тя ще приеме като доказателство показанията на единъ разпитанъ въ първата инстанция свидѣтель, противъ когото една отъ странитѣ е прѣдявила своеврѣменно отводъ и продължава да поддържа тоя си отводъ и прѣдъ втората инстанция. Въ постановленията на споменатия по-горѣ чл. 285 отъ Гражданското сѫдопроизводство, на нарушението отъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, на който касаторътъ между другото посочва въ това си оплакване, се указва само това, че когато сѫдилищата удовлетворяватъ исканията на странитѣ за допущането на нови доказателства или за провѣрката на прѣдставенитѣ вече, то тѣ трѣбва да издаватъ опрѣдѣления, въ които да посочватъ реда и врѣмето на прѣдставянето или провѣрката на тия доказателства, и 3) сѫщо така е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като въ закона не е указано, въ кои случаи на показанията на свидѣтелитѣ сѫдътъ по сѫщество трѣбва да дава вѣра и въ кои не. Ето защо отъ усмотрѣнието на тоя сѫдъ зависи да даде или не, вѣра на показанията на извѣстенъ свидѣтель, противъ когото е имало основание да се прѣдяви отводъ, но такъвъ не е билъ прѣдявенъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на синдика по несъстоятелностьта на Иванъ С. Пипевъ, срещу рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 4 юний 1901 год., подъ № 243, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 20 — (50) — 12 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми юлий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 653, по описа за 1902 год., на Христо Н. Бенчевъ, отъ гр. Карлово, съ Георги Ив. Тотевъ, житель отъ сѫщия градъ, за 206 лева.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ прошение отъ 24 май 1893 год., до I Сливенски мирови сѫдия, Желѣзко Даскаловъ, адвокатъ въ гр. Сливенъ, повѣреникъ на Христо Н. Бенчевъ, отъ гр. Карлово, е завелъ искъ противъ Георги Ив. Тотевъ, житель въ гр. Сливенъ, за 206 лева. — Мировиятъ сѫдия задочно осѫдилъ отвѣтника на исковата сума и разноскитѣ по дѣлото. Апелиралъ отвѣтникътъ прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшение на дѣлото, взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреникътъ на възивника моли да се отмѣни рѣшението на мировия сѫдия, тъй като прѣдложената отъ довѣрителя му рѣшителна клетва е била отхвърлена отъ противната страна; че съ неприемането на клетвата, процесътъ се разрѣшава противъ страната, която се е отказала да я приеме, а щомъ това е така, то рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни и искътъ на Христо Н. Бенчевъ, като неоснователенъ, да се отхвърли и че страната, която губи процеса, плаща на спечелившата го сѫдебни и за водене на дѣлото разноски“, — съ рѣшението си отъ 3 септемврий 1899 год., подъ № 478, отмѣнилъ задочното рѣшение на I Сливенски мирови сѫдия отъ 28 май 1894 год., подъ № 377, и вмѣсто него постановилъ: „отхвърля иска на Христо Н. Бенчевъ, отъ гр. Карлово, противъ Георги Ив. Тотевъ, отъ сѫщия градъ, за 206 лева, като неоснователенъ, и го осѫжда да му заплати 27 лева и 45 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а на хазната 6 лева за толкова незаплатени призовки“. — Срещу това рѣшение Христо Н. Бенчевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло е нарушилъ чл. чл. 428, 429 и 649 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ като констатиралъ, че по уважителни причини ищецътъ не е моgалъ да се яви да положи клетвата, неосновательно е призналъ, че той (ищецътъ) се е отказалъ отъ клетвата и неосновательно е счелъ задължително за него издаденото по този поводъ опрѣдѣление отъ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: легалната презумпция, която съдържа чл. 428 отъ Гражданското сѫдопроизводство, си има мѣстото само тогава, когато сѫдътъ по сѫщество ***не е призналъ***, че сѫществуватъ уважителни причини за неявяването въ сѫда на страната въ процеса, за да положи рѣшителна клетва. А щомъ такива причини има и сѫ констатирани отъ компетентния сѫдъ, то чл. 428 нѣма приложение. Въ такъвъ случай сѫдътъ е длъженъ отново да покани неявившата се страна да положи клетвата. Прочее, по настоящето дѣло щомъ като сѫдътъ е констатиралъ, че ищецътъ по уважителни причини не се

е явилъ за да положи клетвата, длъженъ е билъ отново да го покани и да му даде възможность да се яви и да я положи, а като не е направилъ това, нарушилъ е чл. 428 отъ Гражданското съдопроизводство, и това нарушение е съществено. Така също Сливенскиятъ окръженъ съдъ неправилно значение е далъ на опредѣлението на Пловдивския окръженъ съдъ, издадено по въпроса за извършване на клетвата по делегация. Мисията на делегирания съдъ се състои *само въ конститиране* факта по полагането на клетвата, или пъкъ въ *изложения на причинитѣ, по които тая клетва не е положена*; всичкитѣ други въпроси се разрѣшаватъ отъ компетентния съдъ, който въ дадения случай е Сливенскиятъ окръженъ съдъ. Обаче, по настоящето дѣло делегираниятъ Пловдивски окръженъ съдъ вмѣсто да се ограничи само съ изложението на причинитѣ, по които ищецътъ не се е явилъ да положи клетвата, съвършено неоснователно се впусналъ да разрѣшава въпроса за послѣдствието отъ тая неявка, тогава, когато той е съвършено некомпетентенъ да се произнася по този въпросъ, който е по същестеото на дѣлото и отъ изключителната компетентность на Сливенския окръженъ съдъ. Отъ своя страна и Сливенскиятъ окръженъ съдъ е направилъ грѣшка, като е счелъ, че той е свързанъ съ оная часть отъ въпросното опредѣление на Пловдивския окръженъ съдъ, съ която се обсъжда и разрѣшава *въпроса за послѣдствията* отъ неявката на ищеца да положи клетвата. По този въпросъ, както се обясни по-горѣ, Пловдивскиятъ окръженъ съдъ нито е билъ сезиранъ, нито пъкъ има законно основание да се произнася, та Сливенскиятъ окръженъ съдъ не е имало защо да се занимава съ тая часть на въпросното опредѣление, а просто и чисто трѣбвало е да я игнорира и да се произнесе самостоятелно по въпроса за уважителнитѣ причини, а като не е направилъ това, нарушилъ е чл. 629 отъ Гражданското съдопроизводство и това нарушение е съществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Сливенския окръженъ съдъ отъ 3 септемврий 1902 год., подъ № 478, защото сж нарушени чл. чл. 428 и 629 отъ Гражданското съдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия съдъ.

№ 21 — (51) — 12 юлий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми юний хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 719, по описа за 1902 год., заведено по касационната жалба на Минчо Бакърджиевъ, отъ с. Голѣмо-Бѣлово, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ съдъ отъ 24 септемврий 1902 год., подъ № 411.* — Въ съдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Пловдивскиятъ апелативенъ съдъ въ съдебното си заседание на 24 септемврий 1902 год., като е разгледалъ

гражданското частно производство № 287/902 год., заведено по частната възивна жалба на Иванъ х. Ангеловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, срещу опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юний 1901 год., подъ № 624, за разрѣшението на това частно производство е взелъ прѣдъ видъ: „Иванъ х. Ангеловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, се тѫжи противъ опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юний 1901 год., подъ № 624, съ което му е отказано да заплати само по 20% по гражданското дѣло № 157/900 год., понеже като несъстоятеленъ билъ сключилъ съ кредиторитѣ си конкордатъ да имъ заплати само по 20% отъ дължимитѣ суми и за доказателство на претенциитѣ си, прѣдставилъ едно удостовѣрение отъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ отъ 8 юний 1901 год., № 5261, съ което се удостовѣрява, че по търговското дѣло № 1697/900 год., съ което е обявенъ Иванъ х. Ангеловъ въ несъстоятеленъ длъжникъ, е сключилъ конкордатъ съ кредиторитѣ съ 20%, Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ е отказалъ въ молбата на просителя само на това основание, че дѣлото било рѣшено слѣдъ сключване на конкордата и не влазялъ въ масата на несъстоятелностьта. Това сѫждение на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ е погрѣшено и като такова неприемливо, понеже, по постановлението на чл. 801 отъ Търговския законъ, утвърждението на конкордата прави го задължителенъ за всички кредитори помѣстени или не помѣстени въ равносмѣтката, провѣрени или не провѣрени, даже и за кредитори, които живѣятъ въ странство; така щото, безразлично е, кога се завежда дѣлото, а достатъчно е, щото вземането да прѣдшествува датата на несъстоятелностьта. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено, сѫдътъ намира, че просительтъ не трѣбва да плаща повече отъ 20%, въ каквато смисъль ще трѣбва да се отмѣни обжалваното опрѣдѣление“. — Водимъ отъ тия съображения, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 24 септемврий 1902 год., подъ № 411, е постановилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ отъ 23 юний 1901 год., подъ № 624, и вмѣсто него постановява: Минчо Бакърджиевъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, да се удовлетвори по гражданското дѣло № 157/900 год., по условията на конкордата по несъстоятелностьта на Иванъ х. Ангеловъ, отъ с. Голѣмо-Бѣльово, т. е. като получи само по 20% отъ длъжимата сума“. — Срещу това опрѣдѣление на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, Минчо Бакърджиевъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му казаниятъ апелативенъ сѫдъ допусналъ слѣдующитѣ неправилности: 1) нарушилъ чл. чл. 801, 802 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че съ обтѫженото опрѣдѣление прѣрѣшилъ дѣлото по иска му срещу Иванъ х. Ангеловъ за 2025 лева и 40 ст., и измѣнилъ издаденото по него окончателно рѣшение; 2) не взелъ въ внимание, че Иванъ х. Ангеловъ, който при разглеждането на дѣлото по тоя искъ, по силата на сключения между него и кредиторитѣ му конкордатъ, е билъ вече правоспособенъ, не е възрязявалъ, че той трѣбвало да му заплати процента, опрѣдѣленъ по конкордата, отъ което слѣдва, че той се е съгласилъ да му заплати напълно всичката сума, която е прѣдстояло да му се присѫди, и 3) нарушилъ чл. 801 отъ Търговския законъ, съ това, че не взелъ въ

внимание, че рѣшението, по силата на което сѫществува неговото вземане противъ Иванъ х. Ангеловъ, е издадено слѣдъ сключването на конкордата, въ какъвто случай сѫдътъ неправилно приелъ, че неговото вземане прѣдшествува датата на несъстоятелностьта.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си, което той, касаторътъ обтжжва, не е прѣрѣшилъ дѣлото заведено по иска, прѣдявенъ отъ него срещу Иванъ х. Ангеловъ за 2025 лева и 40 ст., а се е произнесалъ за начина по който слѣдва да се изпълни издаденото по това дѣло рѣшение, прѣдъ видъ на обявяването на отвѣтника по него за несъстоятеленъ и послѣдвания по тая несъстоятелность конкордатъ; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като единъ искъ за вземане отъ единъ длъжникъ обявенъ за несъстоятеленъ, както и сѫдебното рѣшение, съ което се разрѣшава тоя искъ, иматъ за цѣль да се провѣри дѣйствителностьта на това вземане, но не и да се опрѣдѣли въ какъвъ размѣръ то слѣдва да се удовлетвори отъ масата по несъстоятелностьта. Ето защо и Иванъ х. Ангеловъ по прѣдявения срещу него отъ касатора искъ за 2025 лева 40 ст., не е имало нужда да прави възражение, че отъ сумата, за която тоя искъ би се призналъ отъ сѫда за основателенъ, той трѣбва да бѫде осѫденъ да плати на касатора само процента опрѣдѣленъ по конкордата и за Пловдивския апелативенъ сѫдъ при рѣшаването настоящето дѣло, не е имало нужда да влиза въ обсѫждане на въпроса, да ли такова възражение е било правено отъ страна на Иванъ х. Ангеловъ, и 3) така сѫщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като съ едно сѫдебно рѣшение не се създава, а се само обявява извѣстно право. Ето защо като дата на извѣстно вземане слѣдва да се счита момента на пораждането му, а не момента на признаването му съ едно сѫдебно рѣшение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Минчо Бакърджиевъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 24 септемврий 1902 год., подъ № 411, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 22 — (52) — 16 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 316, по описа за 1903 год. на Петъръ Т. Пемтековъ, отъ гр. Свищовъ, съ братя Константинови, за 346 лева и 88 ст., съ лихвата имъ, отъ правото «кантарие».* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на братя Константинови, яви се адвокатътъ Дзивговъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Тодоръ А. Божиновъ, въ качеството си на повѣреникъ на Петъръ Т. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, е завелъ искъ прѣдъ Свищовския градски мирови сѫдия, противъ братя Константинови, отъ сѫщия градъ, за 346 лева и 88 ст. съ лихвата имъ, сума произходяща отъ неизплатено кантарие на 137.443 килограма отъ разни стоки. — Мировиятъ сѫдия осѫдилъ братя Константинови да заплатятъ на Петъръ Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, 346 лева и 88 ст., лихвитѣ 10% годишно отъ 1 декемврий 1898 год. и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ размѣръ на 27 лева. Недоволни братя Константинови отъ това рѣшение, подали апелативна жалба въ Свищовския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 22 февруарий 1900 год., № 10, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Свищовския градски мирови сѫдия отъ 15 май 1899 год., № 820, а апелативната жалба на братя Константинови, отъ Свищовъ, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осѫжда апелаторитѣ братя Константинови да заплатятъ на възиваемия за правоводене на дѣлото 17 лева и 35 стотинки". — Това рѣшение братя Константинови обтѫжили прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочватъ за нарушени чл. чл. 58, 80, 107 и 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото възложилъ върху тѣхъ товара за доказване, че антрепозираната имъ стока въ митницата е била транзирана, а не употрѣбена и продадена въ града и защото ги осѫдилъ да плащатъ кантарие безъ да имъ сѫ теглени стокитѣ отъ прѣдприемача на кантарието. И Касационниятъ сѫдъ намѣрилъ за нарушенъ чл. 85 п. 6 отъ Закона за измѣнение Закона за градскитѣ общини, понеже не било доказано, че прѣдприемачътъ по дѣлото е ималъ право да взема кантарие, когато не е билъ теглилъ стоката. Това дѣло било разгледано повторно отъ сѫщия Свищовски окрѫженъ сѫдъ на 30 септемврий 1902 год., който изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „заведениятъ отъ повѣреника на Петъръ Т. Пелтековъ, противъ братя Константинови искъ за 346 лева и 80 ст. право отъ кантарие на внесени прѣзъ 1898 год. 173.443 килограма внесени стоки, Свищовскиятъ градски мирови сѫдия е рѣшилъ така: „осѫжда братя Константинови да заплатятъ на Пелтекова 346 лева и 88 ст., лихви 10%, отъ 1 декемврий 1898 год. до изплащането имъ и 27 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски". — Въ подкрѣпление на този искъ въ исковата молба е прѣдложена на Константинови рѣшителна клетва и прѣдставени като доказателства прѣдъ мировия сѫдия прѣписи: отъ контракта № 942, сключенъ между Петъръ Т. Пелтековъ и Свищовското градско общинско управление, по наемането отъ първия правото на теглене стокитѣ „кантарие" за прѣзъ 1898 год. въ гр. Свищовъ; отъ поемнитѣ условия по отдаването подъ наемъ сѫщото право „кантарие" и отъ протокола № 27, на Свищовското градско общинско управление отъ 27 декемврий 1897 год., а при апелативното производство е прѣдставенъ и единъ прѣписъ отъ телеграмата на Министра на вѫтрѣшнитѣ работи, съ която се удобрява рѣшението на Свищовския общински съвѣтъ, упоменато въ ст. 11 на протокола му отъ 27 декемврий 1897 година. — Дѣйствително отъ тѣзи книжа е установено, че правото за теглене стокитѣ „кантарието" за прѣзъ 1898 год. въ гр. Свищовъ, е нaето отъ Петъръ Т. Пелтековъ и че той, вънъ отъ изключенията за транзитни и ан-

трепозитни стоки — има право да взема таксата и за стоки които не ги е прѣтеглилъ, но имъ е опрѣдѣлена тежестьта и които стоки общинскиятъ съвѣтъ съ протокола си отъ 27 декемврий 1897 год. е призналъ за такива, който пъкъ общински протоколъ е утвърденъ отъ Министерството на вжтрѣшнитѣ работи съ телеграмата си отъ 30 декемврий 1897 година. Обаче, ищецътъ съ всичко това не е установилъ основата на своя искъ, за да може той да бжде уваженъ. Не е доказалъ, че дѣйствително братя Константинови сж внесли прѣзъ 1898 год. упоменатитѣ въ исковата имъ молба стоки и че той при внасянето имъ не му е заплатилъ слѣдуемото му се право кантарие по 20 ст. на 100 килограма. Ако се докажеше това само, тогава може да бжде присжденъ искътъ, тъй като това обстоятелство е основата на иска и при установяването на това обстоятелство можаха всичкитѣ горѣпоменати книжа да иматъ своето мѣсто и значение. Тъй както е сега сложенъ процесътъ, тѣ говорятъ само за правото на ищеца да събира кантарието, което по сждебенъ редъ ще събере само тогава, както се каза, когато той докаже, че тѣзи стоки сж дѣйствително внесени отъ отвѣтницитѣ и че слѣдуемото му се право „кантарие“ не му е заплатено. Прѣдложената отъ ищеца на отвѣтницитѣ рѣшителна клетва, освѣнъ, че не е поддържана въ по-нататъшнитѣ сждебни заседания отъ ищцовия повѣреникъ, но и тъй както тя се прѣдлага, по исковата молба, тя е недопустима, защото едно, че това обстоятелство слѣдва да се установява съ писмени документи и друго, че тъй както е прѣдложена не рѣшава окончателно дѣлото. Пъкъ и тежестьта на доказване обстоятелството, че дѣйствително братя Константинови сж внесли стокитѣ, за които ищецътъ претендира да не му е заплатено кантарието и че това му право дѣйствително не е заплатено отъ брартя Константинови — пада върху ищеца. Ако това обстоятелство ищецътъ докажеше и отвѣтницитѣ възразяватъ, че тѣ стоки да сж биле антрепозитни или транзитни, щѣше да легне тогава върху тѣхъ обязаностьта да доказватъ това свое възражение (чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство). Едно обстоятелство иде да говори въ полза на основата на иска, която, както се каза не е установена, т. е., че въ протокола на Свищовския градски мирови сждия отъ 15 май 1899 год. има забѣлѣзано какво, че отвѣтниковиятъ повѣреникъ признава довѣрителитѣ му да сж изтеглили такова количество стоки и за това той моли отхвърлянето на иска. — Обаче, прѣдъ видъ на възражението му, вписано по рано, че тѣ, довѣрителитѣ му, не сж внасяли стоки, явствува, че това трѣбва да е фактическа грѣшка при вписването на обясненията му, та вмѣсто „непризнавамъ“ да е писано само „признавамъ“; пъкъ и освѣнъ това, тъй както сж вписани тѣзи обяснения нѣма въ тѣхъ логическа връзка между първата часть на обясненията и заключителната имъ часть за отхвърляне на иска, за да може да се вади заключение, че тѣ дѣйствително признаватъ обстоятелството, че сж внесли въпроснитѣ стоки“, — съ рѣшението си отъ 3 октомврий 1902 год., № 146, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението № 820, отъ 15 май 1899 г., на Свищовския градски мирови сждия и вмѣсто него постановява: отхвърля иска на Петъръ Т. Пелтековъ, отъ Свищовъ противъ братя Константинови, отъ сжщия градъ, за 346 лева и 88 ст. съ лихви, произходящи отъ право на „кантарие“ за вносни стоки прѣзъ 1898 год. като недоказанъ. Осжжда Пелтекова да заплати на братя Константинови за

правоводене дѣлото и сѫдебни разноски въ двѣтѣ инстанции 44 лева и 63 ст. и на хазната 4 лева за 4 незаплатени призовки". — Това рѣшение Т. А. Божиновъ, повереникъ на Петъръ Т. Пелтековъ, обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото основалъ рѣшението си не на даннитѣ прѣдставени отъ странитѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ протокола на мировия сѫдия съ дата 15 май 1899 год. ясно се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтника е самопризналъ че „довѣрителитѣ му сѫ изтеглили такова количество стока", т. е. толкова стока, колкото е посочвалъ и ищецътъ по дѣлото, отъ което естествено слѣдва, че искътъ на ищеца е доказанъ. Възражавалъ е обаче отвѣтникътъ по дѣлото, че внесената стока била транзитна и антрепозитна, но това възражение тя трѣбваше да докаже, както това е разяснилъ Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ първото си по настоящето дѣло рѣшение и върху което се е домогвала самата отвѣтна страна при повторното разглеждане на дѣлото, като е искала щото окрѫжниятъ сѫдъ да отложи дѣлото (протоколъ на Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, съ дата 30 септемврий 1902 г.), за да прѣдстави удостовѣрение отъ митницата, че тѣзи стоки сѫ биле антрепозитни. Отъ изказаното слѣдва, че сѫдътъ нѣмаше основание да не признае иска на ищеца за недоказанъ, прѣдъ видъ на изказаното самопризнание отъ страна на отвѣтниковия повѣреникъ прѣдъ мировия сѫдия, както е то отбѣлѣзано въ протокола му съ дата 15 май 1899 година; 2) при всичко, че сѫществува самопризнание отъ страна на отвѣтника, че е внесалъ казаната стока, сѫдътъ въпрѣки такова категорично признание твърди (гл. съображенията на потѫженото рѣшение), че ищецътъ не билъ доказалъ, че братя Константинови сѫ внесли прѣзъ 1898 год. упоменатитѣ въ исковата молба стоки и че той (отвѣтникътъ) при внасянето имъ (стокитѣ) не му е заплатилъ слѣдуемото му се право „кантарие" по 20 ст. на 100 килограма, когато самата страна не е възбуждала подобни въпроси, не се е защищавала по тоя начинъ, а сѫдътъ отъ себе си възбужда подобни въпроси и ги разрѣшава по единъ своеобразенъ начинъ, така напр., сѫдътъ разсѫждава самъ отъ себе си, че „изказаното самопризнание, за което се говори по-горѣ, трѣбва да е *фактическа грѣшка* при вписването на обясненията на отвѣтната страна и пр.", когато самата отвѣтна страна не е възбуждала такъвъ въпросъ, нито се е защищавала по тоя начинъ, отъ което слѣдва, че сѫдътъ не е основалъ рѣшението си на даннитѣ по дѣлото и доводитѣ на странитѣ, а това дѣйствие на сѫда съставлява нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено.

Прѣдъ видъ на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, отъ 8 октомврий 1902 год., № 146, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане, да се изпрати въ Търновския окрѫженъ сѫдъ.

№ 23 — (54) — 16 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 317, по описа за 1903 год., на Ботю Петковъ, отъ гр. Стара-Загора, съ наслѣдницитѣ на покойния Георги А. Ходжовъ, бивши житель на сѫщия градъ, за 9080 лева златни заедно съ лихвата имъ, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Ботю Петковъ се явиха адвокатитѣ А. Мавридисъ, С. Иванчовъ и К. Серафимовъ, а отъ страна на Георги Ходжовъ се яви синъ му д-ръ А. Ходжовъ, който упълномощи адвоката А. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ исково прошение отъ 15 мартъ 1897 год., Донка Г. Ходжова, дѣйствующа лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца: Парашкева, Невѣнка, Димитъръ и Сава Г. Ходжови и като пълномощница на дъщеря си Стефанка Г. Ходжова, по мѫжъ Кирова, д-ръ А. Ходжовъ, Еленка Ходжова, по мѫжъ Касабова, Ст. Г. Ходжовъ и Мария Г. Ходжова, по мѫжъ Макарева, отъ гр. Стара-Загора, слѣдъ като сѫ изложили, че по записъ съ дата 15 май 1887 год., съгражданинътъ имъ Ботю Петковъ се задължилъ да заплати на покойния имъ съпругъ и баща Г. А. Ходжовъ слѣдъ 151 дена, 9080 лева златни, който той получилъ въ брой отъ послѣдния, но това не направилъ до сега. Молили сѫ разпорежданието на Старо-Загорския окрѫженъ сѫдъ да го осѫди да имъ заплати казаната сума 9080 лева заедно съ лихвитѣ и отъ падежа на записа до деня на завеждането на иска — 9488 л. — а всичко 18.568 л. златни, лихвата на послѣдната сума, отъ деня на завеждането иска до окончателното изплащание, а тъй сѫщо сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. По тази искова молба Старо-Загорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е завелъ гражданско дѣло, което разгледалъ въ сѫдебното си заседание на 13 януарий 1898 год., и издалъ рѣшение съ слѣдующия диспозитивъ: „искътъ на наслѣдницитѣ на Георги А. Ходжовъ, а именно: Донка Г. Ходжова, наслѣдница и настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Парашкева, Невѣнка, Димитъръ и Сава Г. Ходжови и като пълномощница на дъщеря си Стефанка Г. Ходжова, по мѫжъ Кирова, д-ръ А. Ходжовъ, Еленка Г. Ходжова, по мѫжъ Касабова, Ст. Г. Ходжова и Мария Г. Ходжова, по мѫжъ Макарева, всички отъ гр. Стара-Загора, заведенъ противъ Ботю Петковъ, отъ сѫщия градъ, за 18.568 лева златни, по записъ, като неоснователенъ се отхвърля напълно. Осѫждатъ се наслѣдницитѣ на покойния Георги А. Ходжовъ да заплатятъ на отвѣтника Ботю Петковъ сумата 617 лева за адвокатско възнаграждение и на хазната 4 лева за толкова незаплатени призовки". — Ищцовата страна не останала доволна отъ това рѣшение на окрѫжния сѫдъ и съ възивна жалба отъ 23 февруарий 1898 год. го е обжалвала прѣдъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 22 февруарий 1899 г., № 14, опрѣдѣлилъ: „Отмѣнява рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 януарий 1898 год., и вмѣсто него постановява: осѫжда Ботю Петковъ, отъ гр. Стара-Загора, да заплати на наслѣдницитѣ на покойния си съгражданинъ Георги А. Ходжовъ, а именно: Донка Г. Ходжова, Парашкева, Невѣнка, Димитъръ и Сава Г. Ходжови, прѣдставлявани отъ опекунката имъ Донка Г. Ходжова, Стефанка Г. Ходжова, по мѫжъ Кирова,

Еленка Г. Ходжова, по мжжъ Касабова, Мария Г. Ходжова по мжжъ Макарова и Ст. Г. Ходжовъ, 9800 лева златни, заедно съ лихвата имъ по 12% годишно начиная отъ 16 октомврий 1887 год. до окончателно имъ изплащане. Осжжда сжщия да заплати на казанитѣ ищци 1341 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски". — Срещу това рѣшение Ботю Петковъ подава въ Върховниятъ касационенъ сждъ, касационна жалба, който я уважилъ и за нарушение чл. чл. 630 и 239 отъ Гражданското сждопроизводство, съ рѣшение № 543, отъ 13 януарий 1901 год., прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ сжставъ, въ сжщия апетивенъ сждъ. Тоя послѣдниятъ като разгледалъ повторно дѣлото, за разрѣшението му, взелъ въ съображение: 1) „съ искова молба отъ 15 мартъ 1897 год., до Старозагорския окржженъ сждъ, Донка Г. Ходжова, дѣйствующа именно за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Паращкева, Невѣнка, Димитъръ и Сава Г. Ходжови и като пълномощница на дъщеря си Стефана Г. Ходжова, по мжжъ Кирова, д-ръ Г. А. Ходжовъ, Еленка Г. Ходжова по мжжъ Касабова, Ст. Ходжовъ и Мария Ходжова, по мжжъ Макарева, отъ гр. Стара-Загора, слѣдъ като е изложила, че по записъ отъ 15 май 1887 год., съгражданинътъ имъ Ботю Петковъ се задължилъ да заплати на покойния имъ съпругъ и баща Георги А. Ходжовъ слѣдъ 151 дена, 9080 лева съ законната имъ лихва, това той не направилъ и до сега, за което молилъ сжда да го призове и осжди да имъ заплати казаната сума заедно съ лихвата имъ по 12% годишно отъ падежа на записа, както сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За доказване на този си искъ ищцовата страна прѣдставила самия записъ, който има слѣдното съдържание: „подписанитѣ задължаваме се въ заповѣдь на господа А. Ходжовъ горѣозначенитѣ 400 лири турски, които ще броимъ отъ днесъ послѣ 151 дни, ако не броимъ на срока, задължаваме се да плащаме законната лихва и сждебнитѣ разноски"; 2) отвѣтната страна въ първата инстанция, както и въ втората не отрича подписа си, положенъ върху записа, прѣдметъ на настоящия искъ, но възразява, че този записъ не му налагалъ никакво задължение, понеже билъ проектъ на задължение и то по слѣднитѣ съображения: възиваемиятъ билъ съдружникъ съ нѣкой си Хатовъ, потрѣбвали имъ пари за удовлетворение на нѣкои тѣхни нужди, за това отнесли се до наслѣдодателя на ищцитѣ Георги Ходжовъ, който се съгласилъ да имъ даде 400 лири турски за което направили записъ, подписалъ го само отвѣтникътъ, но до като го подпише и съдружника му, тѣ продали нѣкакви котли, вземали пари и се улеснили, та не станало нужда да търсятъ чужди пари и записътъ си останалъ у Георги Ходжовъ, не подписанъ отъ съдружника на отвѣтника, слѣдователно останалъ простъ проектъ. — Че е проектъ и като такъвъ не пораждающъ юридически послѣдици служили: а) самата редакция на записа, гдѣто е употрѣбявано множествено число „подписанитѣ се задължаваме . . .", когато е трѣбвало да се употрѣби единствено число, понеже е подписанъ записътъ само отъ отвѣтника и че не било казано въ записа отъ какво се дължи сумата, слѣдователно записътъ билъ безъ причина, не осребренъ; б) записътъ билъ отъ 15 май 1887 год., платимъ слѣдъ 151 дни, а пъкъ билъ подиренъ едва слѣдъ смъртьта на наслѣдодателя на ищцитѣ Георги Ходжовъ 1896 год.; в) не фигурирал въ тефтера на покойния, гдѣто си бѣлѣжилъ записитѣ, по които има да взема наслѣдодательтъ отъ разни длъжници, и г) отъ

разпитанитѣ свидѣтели се установило, че покойниятъ никога не билъ давалъ такива голѣми суми безъ поржчитель. Всички тѣзи възражения сж неоснователни и то на слѣдующитѣ основания: употрѣблението на множествено число, не може да дава поводъ да се прѣдполага, че записътъ непрѣменно е трѣбвало да бжде подписанъ отъ други, защото и въ другата си часть записътъ съдържа множествено число, гдѣто е казано: „въ заповѣдьта на г-да Г. Ходжовъ", види се билъ начина на изражението на наслѣдодателя на ищцитѣ да употрѣбява множествено число; пъкъ този изразъ е свойственъ у повечето отъ нашитѣ стари хора, особено да кавватъ господа еди-кой-си, вмѣсто господинъ еди-кой-си. Възражението на отвѣтника, че думата „г-да" е било употрѣбено, понеже паритѣ щѣли да се зематъ отъ Холжова и С-ие, е тоже неоснователно, защото ако въпросътъ за заема се е третиралъ съ дружеството, непрѣменно щѣше да се помѣсти въ записа името на фирмата на това дружество. Непотърсването сумата по записа въ продължение повече отъ 9 години, отъ 15 май 1887 год., не може да дава поводъ да се прѣдполага, че записътъ е билъ проектъ, понеже Г. Ходжовъ билъ много точенъ и редовенъ въ смѣткитѣ си, защото еднакво може да се възрази на отвѣтника, защо той, въ продължение на толкова години не си е потърсилъ записа, върху който си е положилъ подписа, пораждающъ задължението да плати такава една голѣма сума 400 лири турски, особено пъкъ когато се знае, че има смърть и послѣ мжчно може да се възразява. Отъ разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция, а именно Генчо Теневъ, Тенчо Козаровъ и Ст. Стоенчевъ, се установява, че покойниятъ Ходжовъ е давалъ подъ лихва по 100—150 лири турски отъ своитѣ частни пари, слѣдователно, е можалъ да даде и 400 лири турски, понеже е ималъ пари не ангажирани въ съдружието, което ималъ съ Тенчо Козаровъ и Ст. Стоенчевъ съ колониялни и манифактурни стоки. Отъ сжщитѣ свидѣтели се установява, че покойниятъ Ходжовъ е ималъ голѣмо довѣрие въ отвѣтника, та слѣдователно може да се допуска, щото покойниятъ Г. Ходжовъ безъ поржчители да даде на отвѣтника въ заемъ 400 лири турски. Невписването на записа въ търговскитѣ тефтери, което се удостовѣрявало отъ приложения къмъ първостепенното дѣло тефтеръ, подъ заглавие „книга за длъжници 1875 год. декемврий 1", въ който не фигурира записъ за 400 лири турски, това не значи още, че отвѣтникътъ не е длъжалъ нищо на ищцовата страна, защото не е установено да ли покойниятъ Г. Ходжовъ е държалъ редовни книги, както прѣдписва търговскиятъ законъ, а напротивъ отъ прѣдставеното тефтерче ако се сжди, излиза, че той не е държалъ редовни тефтери, понеже въ тефтера личатъ прѣкъсванията въ вписването на длъжницитѣ. — Напримѣръ отъ 1881 до 1895 години въ което врѣме се включва и годината 1887, когато е сключенъ заема, нѣма отбѣлѣзано никакви смѣтки. Пъкъ и разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция сж показали, че покойниятъ не е държалъ редовни тефтери. Отъ разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция, а именно Пенчо Тоневъ, който е показалъ, че отвѣтникътъ му билъ казалъ прѣзъ 1887 г. какво си билъ побъркалъ смѣткитѣ и щѣлъ да отиде при Ходжоолу да вземе пари въ заемъ за да ги уреди и слѣдъ 20 дни, като му потрѣбвали пари, отишелъ при Ходжовъ, който не го улеснилъ, понеже билъ далъ пари на Ботю Петковъ; Тенчо Козаровъ показалъ, че три дни слѣдъ по-

гребението на Ходжова, срѣщалъ се съ отвѣтника и му казалъ, че се е намѣрилъ въ книжата на Ходжова единъ неговъ записъ, който му отговорилъ, че ималъ да дължи, но не толкова и Ст. Стойчевъ, който показалъ, че слѣдъ смъртьта на Ходжова повикалъ отвѣтника и му казалъ, че въ книгитѣ на Ходжова се е намѣрилъ единъ неговъ записъ на сума 400 лири турски, но той му отговорилъ, че ималъ да дължи не 400, а 150 лири турски; се установява по единъ положителенъ начинъ, че отвѣтникътъ е дължалъ извѣстна сума на покойния Г. Ходжовъ, само колко, не е опрѣдѣлено. Възраженията на отвѣтната страна, че не трѣбвало да се вѣрва на свидѣтелитѣ, понеже послѣднитѣ биле съдружници на покойния и че самопризнанието било правено вънъ отъ сѫда, е възражение тоже неосновательно, тъй като свидѣтелитѣ нѣматъ никаква облага отъ дѣлото, за да може да се прѣдполага, че ще отидатъ противъ съвѣстьта си и да даватъ лъжливи показания и защото самопризнанието, сторено вънъ отъ сѫда, оцѣнено въ свързка съ другитѣ доказателства по дѣлото, има значение и може да се вземе подъ внимание. Сѫщо не е основателно и възражението, че записътъ билъ безпричиненъ, понеже не била указана причината на задължението, тъй като въ едностранния договоръ, причината се прѣдполага да сѫществува и въ тежесть на отвѣтника е да докаже, че тя не сѫществува — чл. 26 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ всичко горѣизложено може да се дойде до заключението, че записътъ не е никакъвъ проектъ на задължение, а е редовенъ и осребренъ записъ, съ който отвѣтникътъ се е задължилъ да заплати на покойния Г. Ходжовъ сумата отъ 400 лири турски слѣдъ 151 дни, въ противенъ случай да му плаща законната лихва, за това ще слѣдва да се осѫди на въпросната сума съ 12 % лихва, каквато се е прѣдвиждала въ момента на задължението — чл. 99 отъ притурката къмъ Търговскиятъ граждански законъ; 3) между другитѣ основания, по които отвѣтникътъ иска отблъсване или отхвърляне искътъ и на това основание записътъ по който се дири настоящата сума, билъ търговски ефектъ и като такъвъ се изсрочвалъ въ разстояние на 5 години — чл. 146 отъ Отоманския търговски законъ, като за доказване на това си възражение прѣдставилъ двѣ удостовѣрения отъ 5 май 1897 год., издадени отъ 4 търговци отъ гр. Стара-Загора, отъ които се установява, че дѣйствително покойниятъ Ходжовъ и Ботю Петковъ сѫ били търговци. Макаръ и да е установено, че покойниятъ Г. Ходжовъ, както и отвѣтникътъ да сѫ търговци, и слѣдователно извършената сдѣлка да е чисто търговска, обаче въ случая не може да има примѣнение чл. 146 отъ Търговския отомански законъ, тъй като записътъ не е направенъ съгласно прѣдписанията на чл. 145 отъ сѫщия Търговски законъ, защото съдържа лихви и не е обозначена причината на задължението. Подобенъ записъ е просто обѣщание и не може да има послѣдствията на мѣнителница, а поражда послѣдствие на граждански ефектъ, по отношение на който ще тече общата 15-годишна давность; 4) неосновательно е и възражението, че понеже сдѣлката била станала между търговци, то дѣлото било търговско и слѣдователно, срокътъ за подаване въззивна жалба трѣбвало да бѫде 2-недѣленъ, а не мѣсеченъ, защото отъ разпитанитѣ свидѣтели, както и отъ обясненията, които сѫ давали странитѣ, става явно, че покойниятъ Г. Ходжовъ отъ свободнитѣ си пари, които не биле ангажирани въ търговия съ

съдружницитѣ, е давалъ подъ лихва на лица, въ които ималъ голѣмо довѣрие, какъвто е билъ и отвѣтникътъ, и това е правилъ не съ цѣль да спекулира, а просто да прави приятелска услуга; така щото тукъ и рѣчь не може да става за търговска сдѣлка, слѣдователно и за търговско дѣло, та да има примѣнение двунедѣлния срокъ, и 5) неосновагелно е найпослѣ и възражението, че дѣлото по отношение на Ст. Ходжова трѣбвало да се прѣкрати, понеже въ пълномощното не било изрично казано, че се дава право и да подава възивна жалба, защото въ пълномощното на Ст. Ходжова, по мжжъ Кирова, е казано „упълномощавамъ майка си Донка Ходжова да я замѣства гдѣто трѣбва и търси припадающата й се часть наслѣдство отъ имуществото на покойния й баща Георги А. Ходжовъ, отъ гр. Стара-Загора, отъ което, особенно отъ думитѣ: „да я замѣства гдѣто трѣбва", трѣбва да се разбира, че е дадено и правото да подава възивни жалби; тъй като ако се приеме противното, тогава пълномощното си губи значението, защото за какво друго ще бжде дадено, ако не да се слѣдва до края процеса, т. е. да подава апелативни и касационни жалби", — съ рѣшението си отъ 25 октомврий 1902 год., № 395, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, отъ 13 януарий 1898 год. и вмѣсто него постановява: осѫжда Ботю Петковъ, отъ гр. Стара-Загора, да заплати на наслѣдницитѣ на покойни Георги А. Ходжовъ, а именно Донка Г. Ходжова, Парашкева, Невѣнка, Димитъръ и Сава Г. Ходжови, прѣдставлявани отъ опекунката имъ Донка Г. Ходжова, Стефанка Г. Ходжова, по мжжъ Кирова, Еленка Г. Ходжова, по мжжъ Касабова, Мария Г. Ходжова, по мжжъ Макарева и Ст. Г. Ходжовъ — 9080 лева златни заедно съ лихвата имъ по 12% годишно начиная отъ 16 октомврий 1887 год. до окончателното имъ изплащане. Осѫжда сжщия да заплати на казанитѣ ищци 1341 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Ботю Петковъ подава въ Върховния сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) членове 239 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото съ протоколното си опрѣдѣление приелъ, че отъ страна на Стефана Ходжова има подадена възивна жалба, понеже било прѣдставено пълномощно, съ което тя одобрявала всичкитѣ дѣйствия извършени отъ майка й като нейна пълномощница, а пъкъ въ рѣшението си сждътъ приема, че правото за възивъ Стефана Ходжова е дала на майка си съ думитѣ „да я замѣства гдѣто трѣбва", когато чл. 239 отъ Гражданското сждопроизводство изисква щото правото за възивъ да е изразено ясно и положително, и 2) членове 629, 667 и 691 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 28 отъ притурката къмъ Турския търговски законъ, защото съ протоколното си опрѣдѣление призналъ, че апелативната жалба на ищцитѣ не е просрочена, макаръ и подадена слѣдъ изтичането на 2-недѣлния срокъ, като приелъ, че срокътъ отъ единъ мѣсецъ е опрѣдѣленъ отъ окрѫжния сждъ и страната се е подчинила на това разпореждане и е подала възивна жалба прѣди изтичането на този срокъ, когато сждътъ трѣбваше да прогласи жалбата за просрочена, а страната да иска да ѝ се възстанови правото на възивъ и защото въ рѣшението си — четвърти мотивъ, сждътъ погрѣшно казва, че дѣлото не е търговско, когато въ третия мотивъ на сжщото рѣшение приема, че сдѣлката е търговска.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокурорь, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) отъ петото съображение на потѫженото рѣшение се констатира, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ приема, че съ пълномощието на Ст. Ходжова се дава право на майка ѝ Донка Ходжова да подава възивни жалби, до което заключение сѫдътъ е дошелъ отъ казанитѣ думи въ пълномощието, „да я замѣства гдѣто трѣбва". Това сѫждение на апелативниятъ сѫдъ не е съгласно съ разпорежданията на чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който гласи, че правото за подаване възивина жалба трѣбва да бѫде изразено ясно и положително. Отъ думитѣ ясно и положително, казани въ цитирания законъ, слѣдва да се разбира, че правото за подаване апелъ не може да се прѣдполага, нито да се вади отъ мълчанието въ довѣренностьта, а трѣбва да се основе на положителни изражения казани въ нея, които отстраняватъ всѣко съмнѣние. Думитѣ „да я замѣства гдѣто трѣбва", не сѫ достатъчно ясни и положителни, за да се разбере отъ всѣкого, че тѣ заключаватъ и правото за подаване възивъ. Като е приелъ противното, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. 239 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено. — Съ протоколното си опрѣдѣление отъ 21 декемврий 1901 год., Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е отхвърлилъ искането на отвѣтника за да се остави безъ разглеждане подадената отъ Донка Ходжова възивна жалба по отношение на Стефанка Ходжова, на това основание, че тази послѣдната одобрила въ послѣдствие всичкитѣ дѣйствия на Донка Ходжова, извършени като нейна пълномощница. Това сѫждение на сѫда тъй сѫщо е неоснователно, защото тамъ гдѣто се засѣгатъ придобити права на трети лица, както е тука случая, одобрението не може да има значение, то важи само между упълномощителя и упълномощения (чл. 498 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). — Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е разрѣшилъ въпроса за пълномощието на Стефанка Ходжова, като не се е рѫководилъ отъ сѫществующитѣ закони и заради това оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 239 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява основателно, и 2) за опрѣдѣление характера на това дѣло, т. е. да ли то е гражданско или търговско и слѣдователно да ли срокътъ за подаване възивна жалба е единъ мѣсецъ или двѣ недѣли, нужно е да се опрѣдѣли качеството на записа, на който се основава искътъ, да ли този записъ е гражданска сдѣлка или търговска. Между тѣмъ апелативниятъ сѫдъ въ третото съображение на рѣшението си приема, че сдѣлката е чисто търговска, понеже и двѣтѣ договорящи страни биле търговци, а въ четвъртото съображение на сѫщото рѣшение казва, че и рѣчь не може да става за търговска сдѣлка, понеже Г. Ходжовъ не е далъ сумата по записа съ спекулативна цѣль. Явно е, че едното съображение противоречи на другото и едно рѣшение основано на противоречиви сѫждения, не може да има силата на единъ сѫдебенъ актъ. Съ това си дѣйствие апелативниятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 641 п. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който изисква щото рѣшението да съдържа съображенията отъ които сѫдътъ се е рѫководилъ, така щото диспозитивътъ

на рѣшението да бжде едно логическо послѣдствие отъ мотивитѣ. Поради това оплакването на касатора, че сждътъ е основалъ рѣшението си на противоречиви съображения, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 25 октомврий 1902 год., № 395, защото сж нарушени чл. чл. 239, 629 и 641 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 24 — (55) — 15 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Гашевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 121, по описа за 1903 год., заведено по молбата на Константинъ Архимандритовъ, отъ гр. Хасково, за прѣгледъ на рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 11 ноемврий 1902 год., подъ № 346.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Константинъ Архимандритовъ, отъ гр. Хасково, съ прошение подадено въ Хасковския окржженъ сждъ за Върховния касационенъ сждъ на 23 януарий 1903 год., е молилъ тоя послѣдния сждъ да допусне прѣгледъ на рѣшението на първия отъ 11 ноемврий 1902 год., подъ № 346, прѣдъ видъ на това, че между това рѣшение и рѣшението на сжщия сждъ отъ 4 септемврий 1897 год., подъ № 170, постановено върху едни и сжщитѣ основания, сжществувало противоречие.

Върховниятъ касационенъ сждъ, за да се произнесе по тая молба, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, да се остави тя безъ послѣдствие, взе прѣдъ видъ: споредъ смисъльта на на постановленията на чл. чл. 705—707 отъ Гражданското сждопроизводство, прѣдъ Върховния касационенъ сждъ могатъ да се подаватъ молби за прѣгледъ само на такива рѣшения, които сж издадени отъ една апелативна инстанция и които окончателно сж влѣзли въ законна сила. Рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ, прѣгледа на което се иска отъ К. Архимандритовъ, е издадено отъ казания окржженъ сждъ не въ качеството му на апелативна, а въ качеството му на касационна инстанция, а въ такъвъ случай молба за прѣгледъ на това рѣшение не може да бжде допусната, прѣдъ видъ на това, че подобнитѣ рѣшения не могатъ да бждатъ отмѣнявани отъ другъ по-горенъ сждъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: молбата на Константинъ Архимандритовъ, за прѣгледъ на рѣшението на Хасковския окржженъ сждъ отъ 11 ноемврий 1902 год., подъ № 346, да се остави безъ разглеждане.

№ 25 — (57) — 18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 345, по описа за 1903 год., на Иванъ Енчевъ, житель отъ с. Странджа (Ямболско), съ Иванъ Господиновъ, житель отъ сѫщото село, за 200 лева съ лихвата имъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Господиновъ, отъ с. Странджа, съ искова молба до II Ямболския мирови сѫдия отъ 12 октомврий 1896 год., е поискалъ да бѫде призованъ и осѫденъ Иванъ Енчевъ арабаджия, да му заплати 200 лева, произходящи отъ единъ записъ съ дата 7 августъ 1895 година. II Ямболски мирови сѫдия като разгледалъ образуваното по тази искова молба гражданско дѣло и съ рѣшението си отъ 24 януарий 1897 год., подъ № 85, осѫдилъ отвѣтника Иванъ Енчевъ арабаджия, да заплати на ищеца 200 лева, лихвата имъ по 10 % годишно отъ 7 ноемврий 1895 год. до изплащането и 13 лева за разноски. Осѫдениятъ недоволенъ, подалъ апелативна жалба въ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 18 юний 1898 год., № 324, потвърдилъ напълно рѣшението на II Ямболски мирови сѫдия отъ 24 януарий 1897 год., подъ № 85, а възивната жалба на възивника като неоснователна, оставилъ безъ послѣдствие. Срещу този рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Енчевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже домашниятъ актъ, който е прѣдставенъ отъ ищеца не е издаванъ отъ него, не е подписанъ отъ него и че пари не билъ вземалъ. Върховниятъ касационенъ сѫдъ като разгледалъ касационната жалба, намѣрилъ за нарушени чл. чл. 481 ал. 2 и чл. 483 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство и отмѣнилъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ, като му повърналъ дѣлото за ново разглеждане. Тоя послѣдниятъ разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: 1) че съ обтѫженото рѣшение апелаторътъ е осѫденъ да заплати на Ив. Господиновъ сумата 200 лева съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото, на основание единъ записъ съ дата 7 августъ 1897 год.; 2) че съ възивната си жалба апелаторътъ моли отмѣнението на рѣшението, защото той билъ неграмотенъ и прѣдъ мировия сѫдия не е призналъ дѣйствителностьта на записа, а въ такъвъ случай сѫдията трѣбвало да иска доказателства отъ ищеца за истинностьта на записа; 3) че въ днешното сѫдебно заседание се разпита свидѣтеля Христо Стойновъ, който подписалъ апелатора, поради неграмотностьта му, на записа, и отъ показанията му напълно се доказа, какво апелаторътъ слѣдъ като призналъ, че дължи сумата по записа, казалъ му е да го подпише на този записъ, като се е задължилъ да я изплати въ извѣстенъ срокъ на Иванъ Господиновъ; 4) че въ такъвъ случай слѣдва да се признае, какво записътъ е истински и задължението на апелатора да заплати на Иванъ Господиновъ е тоже дѣйствително, а щомъ е така и щомъ апелаторътъ не прѣдставя доказателства, че е изпълнилъ това задължение по записа, трѣбва да се осѫди да заплати ре-

чената сума на възиваемата страна, и 5) че странага която губи процеса, длъжна е да заплага на противната разноскигѣ по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 28 октомврий 1900 год., № 511, опрѣдѣлилъ: „потвърдява напълно рѣшението на II Ямболски мирови сѫдия отъ 24 януарий 1897 год., подъ № 85, а възивната жалба на Иванъ Енчевъ, отъ с. Странджа (Ямболска околия), се остава безъ послѣдствие. като неоснователна. Осѫжда се възивника Иванъ Енчевъ да заплати на възиваемия Ив. Господиновъ, отъ с. Странджа (Ямболска околия), 12 л. 40 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция и на сѫда за седемъ издадени и незаплатени призовки и други разноски 15 лева". — И това рѣшение Иванъ Енчевъ обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ нарушилъ: 1) чл. чл. 481, 486 и 492 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже за истинностьта на записа, допусналъ е да се разпита лицето, което е подписало записа, слѣдователно, не е извършилъ провѣрката на записа, съгласно горнитѣ членове, съ което е нарушенъ и чл. 384 и защото при подписването на неграмотно лице, изисква се присѫтствието на единъ или двама свидѣтели, и 2) чл. чл. 107 и 119 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ всички данни по дѣлото.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че касаторьтъ всѫдѣ е твърдилъ, че прѣдявениятъ нему записъ отъ 200 лева не е отъ него издаванъ, нито е молилъ нѣкого да го подписва по неграмотность, вслѣдствие на което Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 8 февруарий 1900 год., призналъ за нарушени чл. чл. 481 ал. 2 и 483 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже въ случая не е извършилъ издирване за подписа на записа. При повторното разглеждане на дѣлото, ищецътъ по дѣлото е посочилъ на свидѣтель, който е подписанъ на записа и сѫщиятъ е подписалъ и отвѣтникътъ (касатора) за неграмотность, и отъ показанията на тоя свидѣтель сѫдътъ дошелъ да заключение, че записътъ е съставенъ и подписанъ по искането на касатора; касаторьтъ обаче твърди, че въ случая не можеше да важи показанието на тоя свидѣтель, но това оплакване на касатора не може да се уважи, тъй като отъ разума на чл. 486 ал. 2 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ясно се вижда, че законодательтъ е прѣдвидѣлъ разни срѣдства за изслѣдване подлинностьта на единъ актъ, между които срѣдства стои ***и разпита на свидѣтели*** записани въ акта, или на които се опира едната или другата страна за потвърждение или опровержение подлинностьта на акта; а кое отъ прѣпорѫченитѣ въ казания чл. 486 отъ Гражданското сѫдопроизводство, срѣдства ще употрѣби сѫдътъ, това е негово право, това се прѣдоставя на неговия изборъ, на неговото убѣждение. По настоящето дѣло сѫдътъ е разпиталъ свидѣтеля, който е подписанъ и на записа, но че билъ подписалъ и за неграмотностьта на касатора, това не отнема силата на показанията на този свидѣтель, слѣдователно и сѫдътъ нѣмаше законно основание да откаже въ разпитването му, отъ което слѣдва, че първото оплакване на касатора е неоснователно; 2) второто оплакване на касатора, че при подписването не присѫтствували свидѣтели, не е основателно, тъй като чл. 193 отъ Гражданското сѫдо-

производство, както е той изтълкуванъ отъ Върховния касационенъ сждъ, прѣдписва, въ случай на безграмотность или болесть, да се бѣлѣжи при подписа и причината, по което актътъ не се подписва отъ издателя, но отъ друго лице. Въ случая тая формалность е изпълнена, слѣдователно и това оплакване не заслужва внимание, и 3) третото оплакване на касатора не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото и за това е неоснователно.

Прѣдъ видъ на изложеното, Върховниятъ касационеоъ сждь **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Енчевъ, срещу рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 28 октомврий 1900 год., № 517, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 26 — (58) — 18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 346, по описа за 1903 год., на Анастасия Димитрова, отъ с. Круиовање, Орѣховска околия, съ Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, за 525 лева, по записъ.* — Въ заседанието се явиха Анастасия Димитрова, съ адвоката си д-ръ В. Балджиевъ, а отъ страна на Стояновъ, Върбеновъ и С-ие — адвокатътъ А. Радевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, отъ гр. Плѣвенъ, заявили искъ срещу Анастасия Димитрова, настойница на малолѣтнитѣ наслѣдници на покойния Кочо Поповъ, за 664 лева и 25 ст., по записъ. — Орѣховскиятъ мирови сждия уважилъ иска въ размѣръ на 525 лева. Апелирала отвѣтницата прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 15 януарий 1900 год., № 6, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ иска. — Срещу това рѣшение ищцитѣ Стояновъ, Върбеновъ и С-ие сж подали касационна жалба въ Върховния касационенъ сждъ, който, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 5 януарий 1902 год., № 586, защото сж биле нарушени чл. чл. 400 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, отмѣнилъ това на окржжния сждъ и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане отъ сжщия сждъ при другъ съставъ. — При повторното разглеждане на дѣлото, Вратчанскиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че искътъ къмъ отвѣтницата прѣдъ мировата инстанция Анастасия Димитрова, като настойница на починалия си съпругъ Кочо Поповъ, днесъ апелаторка, произхожда по записъ издаденъ отъ починалия прѣзъ живота си като съдружникъ съ брата си Мито Поповъ къмъ ищцитѣ Стояновъ, Върбеновъ и С-ие, отъ гр. Плѣвенъ, съ падежъ 5 юний 1897 год., на сума 1050 лева, или половината имъ 525 лева, размѣрътъ на иска, които се слѣдватъ на отвѣтницата като съпруга на Кочо Поповъ, съдружникъ съ брата си Мито Поповъ, съ солидарни задължения отъ търговското събирателно дружество; 2) отвѣтницата, днесъ апелаторка, се е поставила на почва съ молба да бжде отхвърленъ искътъ за това, че прѣдставениятъ записъ не е подписванъ отъ съпруга ѝ, а подписътъ

на брата му въ записа, не може да ангажира никаква отговорность друго лице, именно съпругътъ на апелаторката; 3) ищцитѣ, днесъ възиваеми, сж признали какво подписътъ въ записа не е подписъ на съпруга на апелаторката, а е такъвъ на Мито Кочовъ, братъ на починалия, съ когото билъ съдружникъ и съставлявали колективно дружество, въ което подписътъ на единия задължалъ двамата, като сж искали да установятъ обстоятелството за колективното имъ дружесгво (на починалия съ брата му Мито Поповъ) съ свидѣтелски показания, и 4) отъ разпитанитѣ днесъ двама свидѣтели, Тодоръ Лутоловъ и Марко Георговъ, установяватъ едно и сжщо обстоятелство, какво двамата братя — Мито и Кочо Попови биле съдружници на вино, ракия и храна, като сж търгували за фирмата — Мито и Кочо Попови и че всѣки единъ отъ братята можеше да купува и плаща за смѣтка на дружеството, т. е. ако единиятъ купеше нѣщо, продавачътъ можеше да си получи паритѣ отъ другия братъ, сжщо така се установява, че при описа, указано било, че се дължало на възиваемитѣ по прѣдставения записъ, слѣдователно, напълно се установява колективното дружество на двамата братя, обстоятелство, което може да се установява съ свидѣтелски показания, когато трети лица, каквито сж първоначалнитѣ ищци, искатъ да установятъ сжществуването на извѣстно дружество и то не само съ подобни доказателства, а съ всички доказателства. Щомъ е установено веднажъ търговското дружество на двамата братя съ солидарни задължения, каквито сж колективнитѣ съдружници, то подписътъ Мито и Кочо Попови въ прѣдставения записъ на сума 1050 лева задължава двамата, а въ случая и отвѣтницата, като съпруга на починалия Кочо Поповъ, съ исковата сума, за което ще слѣдва да се утвърди обтжженото рѣшение, а възивната жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна", — съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1902 год., № 295, потвърдилъ напълно задочното рѣшение на I Орѣховски мирови сждия № . . . , отъ 19 юний 1897 година. — И срещу това рѣшение Анастасия Димитрова подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 3 – 9 отъ Турския търговски законъ; чл. чл. 107 и 325 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 473 и 475 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото сждътъ неправилно допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва колективностьта на дружеството и не е констатиралъ, че въпросното дружество е търговско.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че записътъ, на основание на който това дѣло е било заведено, е издаденъ прѣзъ 1894 г., т. е. тогава, когато въ сила е билъ Турскиятъ търговски законъ. А споредъ чл. 35 отъ тоя законъ, неспазване на формалноститѣ, които законътъ изисква за конституирането на колективнитѣ дружества, не могатъ да се противопоставятъ на третитѣ лица. Тѣзи послѣднитѣ иматъ право съ всички доказателни срѣдства да докажатъ фактическото сжществуване на такова дружество. Въ дадения случай ищецътъ по настоящето дѣло е трето лице и слѣдователно има право съ всички доказателни срѣдства да доказва сжществуването на колективното дружесгво. Заради това оплакването на касаторката че сждътъ допусналъ на ищеца съ свидѣтели да доказва сжществу-

ването на това дружество, е неоснователно. — Така сжщо неоснователно е и втората часть на касаторовото оплакване, относяще се до въпроса за констатиране отъ сжда характера на сжщото дружество, тъй като отъ обжалваното рѣшение ясно се вижда, че сждътъ се е произнасалъ по този въпросъ и е призналъ, че дружеството *е търговско*.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Анастасия Димитрова, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 30 септемврий 1902 год., подъ № 295, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 27 — (59) — 18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 318, по описа за 1903 год., на Павли Тодоровъ, отъ гр. Добричъ, съ Мария Апостолова Димитрова, отъ сжщия градъ, за 500 лева отъ заемъ.* — Странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Мария Апостолова Димитрова, отъ гр. Добричъ, завела искъ прѣдъ I Добришки мирови сждия, противъ Павли Тодоровъ, отъ сжщия градъ, за 500 лева отъ заемъ. — Мировиятъ сждия разгледалъ този искъ на 13 ноемврий 1898 год., и съ рѣшението си № 1644, осждилъ отвѣтника да заплати на ищцовата страна исковата сума и 44 лева 50 ст. сждебни и за водене на дѣлото разноски. Павли Тодоровъ обжалвалъ това рѣшение прѣдъ Варненския окржженъ сждъ, който потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Павли Тодоровъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, която била уважена отъ сжда за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ рѣшение № 478, отъ 10 ноемврий 1901 год., отмѣнилъ рѣшението на Варненския окржженъ сждъ и прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ въ сжщия окржженъ сждъ. Тоя послѣдниятъ като разгледалъ повторно дѣлото, за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „за подкрѣпление на иска си ищцовата страна е посочила на свидѣтели, които разпитани прѣдъ мирови сждия Христо Стратиевъ е показалъ, че отвѣтникътъ Павли Тодоровъ прѣди 2—3 години купилъ на жена му Ана имотитѣ ѝ за 1800 лева и за изплащането имъ ищцата дала на отвѣтника 500 лева, а този послѣдниятъ ги далъ на свидѣтеля за смѣтка на жена му, а Станю Марковъ е показалъ, че отвѣтникътъ купилъ имота на Ана за 1800 лева или 9000 гроша, отъ които 2500 гроша щѣла да плати ищцата и отвѣтникътъ само 6500 гроша. Павли Тодоровъ, както въ първата инстанция, така прѣдъ сжда отрича да е вземалъ отъ ищцата 500 лева въ заемъ, а обяснява че билъ купилъ имота на Ана за 6500 гроша и ищцата ѝ дала 2500 гроша за своя смѣтка срещу нѣкакви си разноски по едно дѣло, и така имотитѣ на Ана оставали за 9000 гроша, отвѣтникътъ за подкрѣпление на възраженията си, че купилъ имотитѣ за

6500 гроша, прѣдставлява едно удостовѣрение № 2151 отъ Добришкия мирови сѫдия, отъ което се вижда, че по крѣпостнитѣ актове № № 538, 539, и 540 отъ 1896 год., стойностьта на купенитѣ му отъ Ана имоти ²/₉ части отъ фурна, кѫща и два докяна, е 1300 лева, или 6500 гроша, обаче ищцата, слѣдъ като обяснява, че цѣната на имотитѣ е била показана прѣдъ натариуса по-малка съ икономическа цѣль, независимо отъ показанията на свидѣтелитѣ, прѣдставлява друго удостовѣрение отъ сѫщия сѫдия подъ № 9971, отъ което се види, че въ регистра за засвидѣтелствуванията отъ 16 май 1895 год., подъ № 800, сѫ биле засвидѣтелствувани подписитѣ на Ана Димитрова Христовица и Павли Тодоровъ, поставени на единъ домашенъ продавателенъ актъ, по който първата продала на втория ²/₉ части отъ фурна, кѫща и два докяна за 1800 лева, че отъ тѣхъ получила 500 лева и остатъка да получи на 26 октомврий 1895 г., слѣдователно, твърдението на отвѣтника, че купилъ имотитѣ на Ана за 1300 лева, се явява за неосновательно. Съ показанията на свидѣтеля Р. Ахмедовъ, отвѣтникътъ се силае да подкрѣпи твърдението си, че имотитѣ билъ купилъ за 1300 лева, а не за 1800 лева, но тѣзи показания не могатъ да иматъ значение по дѣлото, тъй като свидѣтельтъ твърди, че чулъ това нѣщо отъ самия Павли Тодоровъ — а показанията му за нѣкакви си записи нѣматъ нищо общо по дѣлото. Понеже отъ горнитѣ доказателства не може да установи положително да ли ищцата е дала 500 лева въ заемъ на отвѣтника, или ги е дала за своя смѣтка да му помогне въ цѣната на купенитѣ му имоти, сѫдътъ прѣдложилъ на ищцата сѫдебна клетва, въ смисъль, че тя е дала тѣзи 500 лева въ заемъ на отвѣтника и съ полагането ѝ ищцата доказва напълно иска си. Обаче, отвѣтникътъ съ показанията на свидѣтелитѣ Ана Христова и Станю Мариновъ, иска да докаже невѣрностьта на тази сѫдебна клетва, но напротивъ тя — клетвата, се подкрѣпя напълно отъ свидѣтелката Ана Христова, само показанията на Станю Марковъ идатъ да се опровергаятъ, но тѣ не могатъ да се вематъ за достовѣрни, защото той — свидѣтельтъ не е билъ на продажбата и при спогодбата за имотитѣ на Ана, а казва, че послѣ билъ чулъ отъ тѣхъ — странитѣ, а именно баба Мария, ищцата, Христо и Павли безъ да опрѣдѣли положително отъ кого, слѣдователно неговитѣ показания като неположителни въ смисъль, че знае какво ищцата е дала тѣзи 500 лева за своя смѣтка, не могатъ да оборятъ положената отъ ищцата сѫдебна клетва, съ която се доказва иска на ищцата", — съ рѣшението си отъ 12 декемврий 1902 год., № 517, опрѣдѣлилъ: „потвърждава рѣшението на I Добришки мирови сѫдия отъ 13 ноемврий 1898 год., № 1644, а апелативната жалба на Павли Тодоровъ като неоснователна, се остава безъ послѣдствие, когото и осѫжда да заплати на възиваемата Мария Апостолова Димитровица адвокатско право и други разноски за втората инстанция 37 лева и 40 ст., а въ полза на хазната за толкова издадени и незаплатени призовки 7 лева". — Срещу това рѣшение Павли Тодоровъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 80. 81 и 77 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не далъ онова значение на удостовѣрението № 2151, което законътъ дава на официялнитѣ актове, като приелъ, че стойностьта на купенитѣ имоти отъ П. Тодоровъ е 1800 л.,

вмѣсто 1300 лева, както гласи удостовѣрението на нотариуса и защото изопачилъ показанията на свидѣтеля Р. Мехмедовъ, който е показалъ, че самъ посрѣдствувалъ и спогодилъ странитѣ, а сѫдътъ казва, че той чулъ това отъ Павля; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не оцѣнилъ показанията на свидѣтеля Станю Марковъ, въ свързка съ удостовѣрението № 2151, и 3) чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не прѣдложилъ помирение на странитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който изказа мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, взе въ съображение: 1) отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение се вижда, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е оцѣнилъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели и прѣдставенитѣ двѣ удостовѣрения подъ № № 2151 и 9971, и като е ималъ прѣдъ видъ положената отъ ищцата сѫдебна клетва, е приелъ за доказано, че касаторътъ П. Тодоровъ е купилъ имотитѣ на Ана Димитрова (дъщеря на ищцата) за 1800 лева, отъ която сума той заплатилъ 1300 лева съ свои пари, а остатъкътъ отъ 500 лева той доплатилъ съ два записа, които взелъ на заемъ отъ ищцата и се задължилъ да имъ повърне стойностьта. Дѣйсттително, сѫдътъ не е приелъ за цѣна на купенитѣ отъ касатора имоти сумата 1300 лева, каквато споредъ удостовѣрението подъ № 2151, е била обозначена въ нотариялнитѣ актове, но съ това сѫдътъ не е игнориралъ значението на официялнитѣ актове, понеже както се вижда отъ самото рѣшение, ищцовата страна е заявила, че цѣната на имота е била симулирана въ нотариялния актъ съ цѣль да се платятъ по-малко мита и тази симулация тя е установила съ начало на писмени доказателства, изходящи отъ самия отвѣтникъ (удостовѣрение № 9971) и съ свидѣтелски показания. Този възгледъ се подкрѣпя и отъ съдържанието на чл. 377 отъ Гражданското сѫдопроизводство, който гласи, че официялнитѣ актове иматъ сила на доказателство, както между странитѣ, които сѫ участвували въ договора, така и между тѣхнитѣ наслѣдници и приемници. Този членъ не говори и за третитѣ лица, които не сѫ страна въ акта, отъ което слѣдва да се заключи, че третитѣ лица могатъ да установяватъ на общо основание, че извѣстни декларации, направени отъ странитѣ въ единъ официяленъ актъ, не сѫ вѣрни. Когато се оцѣнява силата и значението на единъ официяленъ актъ, трѣбва да се прави различие, въ това което нотариусътъ излага въ него, че самъ е извършилъ или че естанало въ негово присѫтствие и това, което той излага, че странитѣ му сѫ съобщили. Въ първия случай казаното въ акта се приема за истина до като не се заяви срещу него подлогъ. Изложеното въ акта отъ страна на нотариуса се счита за вѣрно, защото то е длъжностно лице, което нѣма интересъ да извращава истината. Въ втория случай, нотариусътъ бѣлѣжи въ акта онова, което странитѣ му обявяватъ и понеже тѣ сѫ заинтересовани, тѣхната декларация може и да не бѫде вѣрна. Така напр. странитѣ често пѫти показватъ по-малка цѣна на продадения имотъ, съ цѣль да заплатятъ на хазната по-малко мита. Въ такъвъ случай казаното въ акта отъ странитѣ трѣбва да се счита за вѣрно, до като не се докаже противното, но за оборването му нѣма нужда да се заявява подлогъ. Тия декларации на странитѣ не може да иматъ по-голѣма сила отъ тази, която биха имали,

ако се съдържаха въ единъ домашенъ (частенъ) актъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че Варненскиятъ окржженъ сждъ е далъ това значение на удостовѣрението № 2151, което законътъ дава на официялнитѣ актове и оплакването на касатора въ това отношение се явява неоснователно. Но независимо отъ това, рѣшающиятъ въпросъ по дѣлото не е каква е била цѣната на купения отъ П. Тодоровъ имотъ, а е, взелъ ли е той на заемъ отъ ищцата два записи съ стойность 500 лева. Този въпросъ сждътъ го е разрѣшилъ съ сждебна клетва, положена отъ ищцата и съ свидѣтелскитѣ показания, така щото удостовѣрението № 2151, нѣма особно значение по дѣлото, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението, относително показанията на свидѣтеля Р. Мехмедовъ, не може да се каже, че има изопачение, защото отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сждътъ ги е оцѣнилъ, а не изопачилъ. Заради това първото оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 80, 81 и 77 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява неоснователно; 2) оплакването на касатора, че сждътъ не оцѣнилъ показанията на свидѣтеля Ст. Марковъ, не се оправдава отъ даннитѣ по дѣлото, понеже сждътъ въ съображенията си ги оцѣнява, и 3) послѣдното оплакване за нарушението на чл. 139 отъ Гражданското сждопроизводство, тоже не се оправда отъ фактическа страна, понеже въ първата инстанция е прѣдлагана спогодба, а това е достатъчно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Павли Тодоровъ, срещу рѣшението на Варненския окржженъ сждъ отъ 12 декемврий 1902 год., № 517, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 28 — (61) — 18 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ второ гражданско отдѣление, на четвърти септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Гашевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретара Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 743, по описа за 1902 год., на С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ по джиро на Миланъ Макавеевъ, отъ гр. Видинъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 2 априлъ 1902 год.* — Странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софийскиятъ окржженъ сждъ при разглеждане търговското дѣло № 21, по описа за 1902 год., заведено по апелъ на Ст. Д. Бобчевъ, повѣреникъ по джиро на М. Макавеевъ, противъ рѣшението на II Софийски градски мирови сждия, съ Янко С. Ковачевъ, за разрѣшение на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „че настоящето дѣло е заведено по единъ записъ на заповѣдь, въ който мѣстото на издаването му не е означено; че въ такъвъ случай съгласно чл. чл. 532 и 635 п. 6 отъ Търговския законъ, този записъ нѣма сила на търговски ефектъ, сжщо така нѣма сила и направеното на гърба му отъ М. Макавеевъ джиросване; че въ такъвъ случай Стефанъ Д. Бобчевъ, който е завелъ дѣлото и който се явява като пълномощникъ по силата на това джиросване на М. Макавеевъ, нѣма законно пълномощие за воденето на

дѣлото; че отводитѣ прѣдвидени въ чл. 524 т. 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство, могатъ да се прѣдявяватъ въ всѣко положение на дѣлото и че въ такъвъ случай дѣлото, като неправилно заведено отъ Бобчева, слѣдва да се прѣкрати и осѫди този послѣдниятъ на разноскитѣ", — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 2 априлъ 1902 год., постановилъ: „прѣкратява по-нататъшния ходъ на това дѣло и обезсилва рѣшението на мировия сѫдия, издадено по първостепенното производство № 294/900 год., като неправилно заведено. Осѫжда Стефанъ Д. Бобчевъ, отъ гр. София, да заплати на Янко С. Ковачевъ, отъ сѫщия градъ, 26 лева и 65 ст. разноски по водене на дѣлото за двѣтѣ инстанции". — Срещу това опрѣдѣление С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ на Миланъ Макавеевъ, подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 532 и 635 п. 6 отъ Търговския законъ, защото неправилно прѣкратилъ дѣлото и възложилъ нему лично сѫдебнитѣ разноски, тъй като чл. 532 отъ Търговския законъ, се отнася само до мѣнителницитѣ, а не и до риситѣ на заповѣдь.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ съдържанието на чл. чл. 635 п. 6 и 636 отъ Търговския законъ, се вижда, че мѣстото гдѣто е изданъ записътъ на заповѣдь, трѣбва да бѫде означено въ записа, и че това обстоятелство има значение по отношение въпросътъ гдѣ да се плати записа ако не е означено мѣстото на изплащането, а сѫщо и по въпроса за мѣстожителството на издателя. Законътъ като дава такова важно значение на мѣстото на издаването на записа на заповѣдь, слѣдва да се заключи, че липсата на това условие отнема търговския характеръ на записа и го прави простъ граждански записъ, а гражданскитѣ записи не могатъ да се прѣхвърлятъ съ бланково джиро, както е станало съ записа на заповѣдь по това дѣло. Отъ даннитѣ по дѣлото не се вижда щото ищецътъ С. Д. Бобчевъ да е прѣдставилъ освѣнъ записа друго доказателство, че е пълномощникъ на М. Макавеевъ и заради това Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е възложилъ върху него сѫдебнитѣ разноски. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се приеме че оплакването на касаторитѣ за нарушението на чл. 107 Гражданско сѫдопроизводство и чл. чл. 532 и 635 п. 6 отъ Търговския законъ, е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на С. Д. Бобчевъ, повѣреникъ по джиро на Миланъ Макавеевъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 априлъ 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 29 — (62) — 23 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на девети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Пе-

търъ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 742, по описа за 1902 год., на Георги Михалевъ, житель отъ с. Присово (Търновско), съ Иванъ Колевъ, за искъ отъ 520 лева и 60 ст.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: при разглеждане гражданското дѣло № 494/1901 год., по описа на Търновския окржженъ сждъ, билъ е възбуденъ въпросъ, въ срокъ ли е подалъ апелативната си жалба Георги Михалевъ, срещу рѣшението на мировия сждия отъ 18 юний 1901 год., съ срокъ да се обтжжи въ 2-недѣленъ срокъ отъ деня на издаването му. Окржжниятъ сждъ като изслушалъ странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че рѣшението е издадено отъ мировия сждия на 18 юний 1901 год., присжтствено съ право да се обтжжи прѣдъ сжда въ 2 недѣли отъ тая дата — 18 юний 1900 год., че отъ прѣдставлението на мировия сждия подъ № 1871, отъ 27 мартъ 1901 год. и резолюцията на сжщия, сложена върху жалбата на апелатора, се вижда, че тя е получена въ сждилището на 3 юлий 1900 год., когато срокътъ 2-недѣленъ е изтекалъ на 2 юлий с. г., а така прѣсмѣтнато излиза, че жалбата е просрочена съ единъ день; че отъ дѣлото се вижда, че апелаторътъ е подалъ жалбата чрѣзъ пощата, за което се прилага и самиятъ пликъ и погледнатъ отъ официялнитѣ дати къмъ дѣлото, жалбата е просрочена, а погледнато по плика, който носи дата 2 юлий 1901 год. на щемпела на пощата, не е просрочена, обаче въ случая щемпелътъ на пощата не може да се вземе за основа, кога е подадена жалбата, тъй като той е сложенъ отъ пощата въ града гдѣто е сѣдалището на сждилището, а пъкъ въ такива случаи се приема датата, въ която е постжпила самата жалба въ сждилището. Искането на повѣреника на апелатора да му се допусне да установи съ свидѣтели, че жалбата била подавана на 2 юлий 1901 год, въ сждилището и тамъ се намирала него день, сждътъ намира за неоснователно, защото такива обстоятелства може да се установяватъ съ официялни доказателства, а не свидѣтелски показания“, — съ опрѣдѣлението си отъ 17 октомврий 1902 год., опрѣдѣлилъ: „остава безъ разглеждане апелативната жалба на Георги Михалевъ, изъ с. Присово, подадена срещу рѣшението на Търновския мирови сждия отъ 18 юлий 1901 год., издадено по граждаското дѣло № 1663, 1900 год., като просрочена и прѣкратява производството на дѣлото подъ № 494/1901 год., по описа на сжда. Искането на апелаторовия повѣреникъ за допущане свидѣтели, се оставя безъ послѣдствие, като неоснователно. Осжжда апелатора Георги Михалевъ да заплати въ полза на хазната 18 лева и 70 ст. мито и др. като стане състоятеленъ и на Петра Ив. Колевъ дюлгеръ 38 лева и 33 ст. за адвокатско право“. — Това опрѣдѣление Георги Михалевъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не приелъ да разпита свидѣтелитѣ му, съ които да установи, че жалбата е била поднесена на мировия сждия на 2 юлий 1901 година.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ протокола на окржжния сждъ съ дата 17 октомврий 1902 год., се вижда, че касаторътъ всждѣ е твърдилъ, че на 2 юлий е подавалъ апе-

лативната си жалба на мировия сѫдия, но той не я билъ приелъ, а за подкрѣпление на това свое твърдение, посочилъ е на свидѣли, които окрѫжниять сѫдъ не призовалъ; прѣдъ видъ на това, че подобни обстоятелства не се установявали съ свидѣтелски показания, но съ писменни документи. Този взглядъ на окрѫжния сѫдъ не е правиленъ, тъй като никѫдѣ въ закона не е прѣдвидено, че съ свидѣтелски показания не може да се ползува една страна, когато иска да установи, че жалбата си е подавала въ надлежното учрѣждение въ срокъ, но тя не била приета по една или друга причина; 2) отъ цѣлата прѣписка по дѣлото се вижда, че апелатору е било отказано въ приемването на апелативната жалба, поднесена на 2 юлий за това, защото надлежнитѣ мита не биле изплатени, при всичко, че сѫдътъ въ протоколното си опрѣдѣление не посочва подобенъ мотивъ, но ако това е вѣрно, т. е., че митата не биле заплатени, то чл. 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство прѣдвижда подобенъ случай и неговитѣ прѣдписания (чл. 673 п. 2) сѫ ясни, въ такъвъ случай сѫдътъ бѣше длъженъ да остави жалбата ***безъ движение***, за което възивникътъ да се извѣсти съ оявление, като му се опрѣдѣли извѣстенъ срокъ, както прѣдписва третата алинея на казания членъ; това прочее, сѫдътъ като не е направилъ, нарушилъ е тоя членъ — 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство, както и чл. чл. 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Търновския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 октомврий 1902 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 58, 107 и 673 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 30 — (63) — 25 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 255, по описа за 1902 год., на х. Семко Палавеевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Н. Павлитисъ, отъ сѫщия градъ, за 3294 лева.* — Въ заседанието отъ страна на х. Семко Палавеевъ, се яви адвокатътъ Т. Теодоровъ, а отъ страна на Павлитисъ — адвокатътъ С. П. Радановъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Н. Павлитисъ, отъ Пловдивъ, съ искова молба отъ 2 мартъ 1900 год., е прѣдявилъ искъ противъ х. Семко Палавеевъ, отъ сѫщия градъ, за лева златни 3294 и 31 ст., като излага, че по два изпълнителни листа подъ № 5005, отъ 19 мартъ 1898 год. и № 19250, отъ 18 октомврий 1897 год., ималъ да взима 5319 лева и 06 ст. златни отъ Д. Джумалиевъ, В. Дамяновъ и Ат. Кръстевъ, срещу тази сума е взелъ по фалита на Дамяновъ 1141 лева и 31 ст., а по несъстоятелностьта на Джумалиевъ — 685 лева и 98 ст., та останало да прибира сумата 3294 лева и 31 ст., златни обаче длъжникътъ Ат. Кръстевъ се съдружилъ съ х. Семко Палавеевъ подъ фирмата „Палавеевъ & Кръстевъ", при условие, че новосъставеното дружество

приема върху си актива и пасива на отдѣлнитѣ заведения на съдружницитѣ и молилъ Пловдивския окржженъ сждъ да осжди х. Семко Палавеевъ да му заплати сумата 3294 лева и 31 ст. златни заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 май 1901 год., подъ № 924, отхвърлилъ иска на Павлигисъ, като неоснователенъ. По апелъ на този послѣдния, дѣлото разгледалъ и Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 29 мартъ 1902 год., подъ № 164, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и уважилъ напълно иска на ищеца, по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ удостовѣренията подъ № № 3768, 2933 и 2934, издадении отъ Пловдивския окржженъ сждъ, се установява, че длъжникътъ Ат. Кръстевъ е билъ солидарно осжденъ съ търговцитѣ В. Дамяновъ и Д. Джумалиевъ по двата изпълнителни листа подъ № № 5005 и 19250, които въ послѣдствие изпаднали въ несъстоятелность; тѣзи обстоятелства не се оспорватъ отъ странитѣ, както и обстоятелството, че когато Ат. Кръстевъ е станалъ поржчитель, е билъ търговецъ и че това поржчителство е дадено по мѣнителница, произходяща отъ търговски сдѣлки на главнитѣ длъжници. Прочее, поржчителството на Ат. Кръстевъ е търговска сдѣлка, защото законътъ презумира, че всичкитѣ сдѣлки, извършени отъ единъ търговецъ, се отнасятъ до търговията му, и сж слѣдователно търговски. И това твърдѣ естествено, защото всичкитѣ сдѣлки на търговеца се касаятъ до професията му. Тази законна презумция — juris tantum — има сила и значение до доказване на противното съ всичкитѣ срѣдства позволени отъ закона, като е така, възражението на повѣреника на отвѣтника, че ищецътъ не фигурпралъ въ списъка на кредиторитѣ на Ат. Кръстевъ, което се удостовѣрява и отъ прѣдставения списъкъ, нѣма значение по дѣлото; 2) отъ циркулярното съ дата 24 ноемврий 1897 год., явно става, че отдѣлнитѣ заведения на Палавеевъ и Кръстевъ се съдружаватъ подъ наименование „Палавеевъ & Кръстевъ", за да продължаватъ търговското занятие, при условие, че активътъ и пасивътъ на двѣтѣ отдѣлни заведения минаватъ върху съдружието, съ изключението на актива и пасива на спорнитѣ заведения на х. Семко Д. Палавеевъ и частнитѣ имоти и задължения на двамата. Това циркулярно е подписано и отъ двамата, съ което оповѣстяватъ за създаването на дружеството на търговския свѣтъ, съ което ще се намира въ постоянни сношения. Това дружество е събирателно, за създаването и сжществуването на което между другитѣ условия е важно и сжществено съглашението на странитѣ — affectio societatis и понеже то е създадено при режима на стария търговски законъ, то трѣбвало да се изпълнягъ и прѣдписанията на членове 13, 30, 31, 32 и 35 ал. 1, т. е. да има контрактъ и публичность, съ записване въ регистра на надлежния сждъ и обнародване извлѣчение отъ договора, както и за всѣко измѣнение сжщитѣ формалности трѣбва да ставатъ; обаче тѣзи формалности не сж спазени, макаръ да сж прѣдписани отъ закона подъ страхъ на нищожество, но това нищожество съгласно чл. 35 ал. 2 отъ сжщия законъ, не може да се противопоставя на трети лица, тъй като съдружницитѣ не могатъ да инвокиратъ небрежностьта си, що сж допуснали. Прочее възражението на повѣреника на х. Семко Д. Палавеевъ, че нѣмало дружество, бидейки несъблюдени тѣзи формалности,

е неоснователно, защото за третитѣ лица, за кредиторитѣ, дружеството започва отъ момента на договора, отъ момента, когато двѣтѣ воли сж се съгласили да правятъ търговия подъ общата фирма и при неограничена и солидарна отговорность за съдружницитѣ, да продължаватъ търговията, отъ деня, слѣдователно, когато сж оповѣстили на търговския свѣтъ за създаването на съдружието. Въ тази смисъль, нѣма значение по дѣлото второто циркулярно съ дата 3 декемврий 1897 год., подписано само отъ Палавеевъ, съ което съобщава, че дружеството, съставено подъ наименование „Палавеевъ & Кръстевъ“ не се осжществило и се разтурило поради недостатъчность въ актива и пасива на заведението на Ат. Кръстевъ, понеже едно сьбирателно дружество може да се разтури по причинитѣ, указани въ чл. 476 отъ Задълженията и договоритѣ и по онѣзи, посочени въ чл. чл. 101 и 102 отъ Търговския законъ, между които е и този, че единъ съдружникъ не прѣдставлява гаранция за да може да стане съдружието, т. е. за това, че той се намира въ положение на фалитъ, но пъкъ въ такъвъ случай трѣбвало да се иска отъ надлежния сждъ разтурянето на дружеството, тъй като законътъ не е посочилъ начина за констатиране по другъ редъ тази недостатъчность въ актива. Прочее, продажбата на стоката отъ Ат. Кръстевъ на Палавеевъ по задължението съ дата 8 декемврий 1897 год., макаръ и завѣрено отъ нотариуса, продажба въ смисъль на конкордатъ отъ страна на кредиторитѣ на Кръстевъ, не е задължителна за ищеца, като сдѣлка, въ която не е участвувалъ. А като е така и задължителнитѣ отъ 8 декемврий 1897 год., за начина, по който сж наплатени кредиторитѣ на Ат. Кръстевъ, нѣматъ значение по дѣлото. Независимо отъ горното, дружеството не само е сжществувало, но и е вършило търговски сдѣлки прѣзъ врѣмето — отъ образуването му до разтурянето, а това не се отрича отъ повѣреника на Палавеевъ, и което се подкрѣпя отъ удостовѣрението № 3060, издадено отъ Пловдивския банковъ клонъ, като е шконтирало съдружието двѣ полици на Ат. Кръстевъ; 3) въ събирателнитѣ дружества, дружественитѣ кредитори могатъ да прѣдявятъ искъ било противъ дружеството, било противъ всѣки единъ отъ съдружницитѣ, които отговарятъ лично и солидарно съ имотитѣ си за дълговетѣ на дружеството, която солидарность е сжществена въ тѣзи дружества, вслѣдствие на която всичкитѣ съдружници образуватъ една сама личность по отношение на трети лица, така че единъ съдружникъ може да бжде прѣслѣдванъ за всичко. — Въ тази смисъль, тази солидарность визира само отношенията между съдружницитѣ и третитѣ лица, а не личнитѣ отношения между съдружницитѣ, та отъ това слѣдва, че дружественитѣ кредитори могатъ да прѣслѣдватъ било дружеството, било съдружницитѣ, тъй като закона не урежда начини на това прѣслѣдване. Като е така, възражението на повѣреника на Палавеевъ, че Палавеевъ не може да отговаря въ настоящия процесъ, слѣдователно, неправилно билъ заведенъ искътъ противъ него, е неоснователно, тъй като споредъ циркуляра се изключаватъ само частнитѣ задължения на двамата съдружници, а поржчителството на Кръстевъ, както се каза въ първия мотивъ, е търговска сдѣлка, а не частно вземане, заради това, като пасивъ, влиза въ съдружието, за които отговарятъ съдружницитѣ прѣдъ кредитора. Отъ тази точка гледна като се изхожда и възражението

на сжщия повѣреникъ, че дружеството било разтурено та Палавеевъ не трѣбвало да отговара, е тоже неоснователно, тъй като дружеството, което е унищожено, прѣкратено или разтурено по причинитѣ, указани отъ закона, се намира въ ликвидация, за нуждитѣ на която личностьта на дружеството продължава. Та въ ликвидация това дружество трѣбваше да бжде по причина на недостатъчностьта на актива въ заведението на Ат. Кръстевъ, а не да се разтуря, безъ рѣшение отъ надлежния сждъ, както това сж направили съдружницитѣ — Кръстевъ и Палавеевъ, които трѣбва да отговарятъ за своитѣ грѣшки, и 4) при туй положение на дѣлото, искътъ на Павлитисъ правилно е билъ заведенъ противъ х. Семко Д. Палавеевъ, който трѣбва да се осжди на сумата 3294 лева и 31 ст., златни прѣдметъ на иска, съ лихвитѣ по 8 % годишно отъ завеждането на иска — 2 мартъ 1900 год. до изплащането, както и да заплати разноскитѣ по дѣлото за двѣтѣ инстанции. Искътъ въ този размѣръ не се оспорявалъ, нито се оспорява отъ отвѣтника, което се вижда отъ обясненията на повѣреника му. Щомъ като това е така, то слѣдва да се отмѣни рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ, като неправилно издадено". — Срещу това рѣшение х. Семко Палавеевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че по това дѣло сждътъ е нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: 1) въпросното дружество, като не е съставено по прѣдписанията на дѣйствующия тогазъ Турски търговски законъ, не може да се счита за конституирано и слѣдователно да създава права и задължения, нито пъкъ да се иска разтурянето му по сждебенъ редъ. Сждътъ като е призналъ противното, не се е съобразилъ съ прѣдписанията на закона — чл. чл. 11, 13, 30—33 отъ Турския търговски законъ и неправилно е оцѣнилъ даннитѣ по дѣлото; 2) защото въпросната креанса на Павлитисъ прѣдшедствува опита за образуването на колективното дружество „Палавеевъ и Кръстевъ", та Павлитисъ не може да се счита за трето лице въ смисълъ на чл. 35 отъ Турския търговски законъ. Този членъ говори за лица, креанситѣ на които произтичатъ отъ операции на съставеното несъобразно закона колективно дружество. При това, въ дадения случай Палавеевъ не трѣбва да отговаря още и за това, че дружеството не е могло да се състави по причина, че активътъ на Кръстева не е постжпилъ въ съдружието, което въ такъвъ случай не трѣбва да отговаря и за дълговетѣ на сжщия. По всичкитѣ тѣзи обстоятелства Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ като не се е произнесалъ и като е далъ неправилно тълкуване на горѣпоменатия чл. 35, — нарушилъ е посоченитѣ по-горѣ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство; 3) защото креансата на Павлитисъ е частенъ дългъ на Кръстева, а съгласно циркуляра отъ 24 ноемврий 1897 год., частнитѣ задължения на съдружницитѣ Палавеевъ и Кръстевъ се изключаватъ отъ пасива на дружеството „Палавеевъ & Кръстевъ", и слѣдователно Палавеевъ не трѣбва да отговаря за креансата на Павлитисъ, а сждътъ като е призналъ противното, нарушилъ е горѣпоменатитѣ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство; 4) защото Палавеевъ не билъ получилъ никаква часть отъ актива на Кръстева, а въ такъвъ случай осжждането му да плаща дългове, на послѣдния, противоречало на принципа, че никой нѣма право безпричинно да се обогатява на чужди гърбъ,

и 5) защото отвѣтникътъ (Палавеевъ) е успорявалъ обстоятелството, че въпросното му задължение е търговско и произхожда отъ търговска сдѣлка.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) неспазването на формалноститѣ и условията, които изисква Търговскиятъ законъ за съставянето на колективнитѣ дружества, не може да се противопостави на третитѣ лица (чл. 35 отъ Турския Търговски законъ). За третитѣ лица достатъчно е да установятъ фактическото сжществуване на такова дружество, за да иматъ право да считатъ колективнитѣ съдружници солидарно отговорни за операциитѣ и *задълженията*, които е поело дружеството, макаръ това дружество и да не е съставено съ съблюдение на прѣдписанитѣ отъ закона формалности. При това, законътъ като говори за трети лица, не прави никаква разлика въ това, да ли тѣхнитѣ права сж сжществували прѣди или слѣдъ съставянето на дружеството, достатъчно е послѣдното да ги е аксептирало. Трети лица въ смисълъ на закона (чл. 35), се считатъ, изключая контрагентитѣ, всички други които по едни или други причини иматъ интересъ да доказватъ фактическото сжществуване на дружеството. Въ дадения случай кредиторътъ Павлитисъ е трето лице по отношение къмъ дружеството, слѣдователно сждътъ правилно го е допусналъ да доказва фактическото сжществуване на дружеството. А послѣдното това обстоятелство е въпросъ по сжществото на дѣлото. Въ дадения случай то (фактическото сжществуване на дружеството) е констатирано отъ сжда по сжщество но между другото и съ факта, че слѣдъ конституирането си това дружество е шконтирало полици въ Българската народна банка. — Обстоятелството, че наскоро слѣдъ като дружеството е било съставено, то е било развалено по сжщия неформаленъ редъ, даже и да се приеме за доказано, то пакъ не може да има никакво значение за третитѣ лица, които въ този промежутъкъ сж спечелили право спрямо сжщото това дружество, защото за нуждитѣ на ликвидирането му то продължава да сжществува съ всичкитѣ задължения на колективнитѣ съдружници. А щомъ това е така, то първитѣ двѣ касаторови оплаквания се явяватъ неоснователни; 2) въпросътъ за качеството на креансата на Павлитисъ, т. е. е ли тя отъ тѣзи креанси които дружеството е аксептирало за свои, съгласно циркуляра си отъ 24 ноемврий 1897 год., или е частно задължение на съдружника Кръстевъ, този въпросъ, като такъвъ който се отнася до фактическата страна на дѣлото, е по сжщество и не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. Колкото се отнася до оплакването, че при обсжждането на този въпросъ, сждътъ билъ изопачилъ даннитѣ по дѣлото, това оплакване не се оправдава отъ фактическа страна. Рѣшающето по този въпросъ обстоятелство е — билъ ли е Кръстевъ търговецъ когато е поелъ въпросното задължение. Това обстоятелство не е било оспорено отъ никого. А щомъ Кръстевъ е билъ търговецъ въ онова врѣме, когато е поелъ въпросното задължение, то легалната презумция, (чл. . . . отъ Турския търговски законъ) е, че задължението е направено за нуждитѣ на търговията му а тѣзи задължения съгласно циркуляра отъ 24 ноемврий 1897 год., сж аксептирани отъ дружеството.

Прочее, нѣма никакво изопачение на даннитѣ имѣющи рѣшающе значение по дѣлото. Заради това и третото касаторово оплакване се явява неосновательно; — 3) обстоятелството — Палавеевъ получилъ ли е тъкава часть отъ актива на Крьстева или не, нѣма и не може да има никакво значение за третитѣ лица, каквото въ случая е ищецътъ. — Нито пъкъ третитѣ лица сж които трѣбва да теглятъ послѣдствията отъ грѣшкитѣ на съдружницитѣ, които се задължаватъ прѣди да сж осигурили взаимнитѣ си права, обстоятелства, които за третитѣ лица нито сж извѣстни нито пъкъ сж задължителни. Прочее, принципътъ, че никой нѣма право безпричинно да се обогатяватъ на чужди гърбъ, въ дадения случай не може да си има мѣстото и съвършено неумѣстно е цитиранъ отъ касатора. Заради това оплакването и по този поводъ е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на х. Семко Палавеевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 29 мартъ 1902 год., подъ № 164, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 31 — (64) — 25 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети септемврий хилядо деведстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния **прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ** ***гражданско дѣло № 706, по описа за 1902 год., на Георги Станчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Софокли Дукасъ, отъ сжщия градъ, за 2400 лева златни заедно съ лихвата имъ.*** — **Въ сждебното заседание отъ страна на Георги Станчевъ, се яви адвокатътъ Т. Гатевъ. Софокли Дукасъ тоже съ повѣреницитѣ Ст. П. Радановъ и Спирковъ.**

Обстоятелствата на дѣлото сж: Софокли Дукасъ на 17 октомврий 1901 год., се е потжжилъ прѣдъ Пловдивския окржженъ сждъ, противъ Георги Станчевъ, за 2400 лева златни, по записъ, издаденъ отъ търговската фирма „Георги Станчевъ и синъ", на заповѣдьта на Иванъ Дукасъ и джиросанъ на заповѣдьта на Софокли Дукасъ — и иска осжждането му да заплати речената сума съ лихвата й. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си № 170, отъ 19 мартъ 1902 год., отхвърлилъ иска на Софокли Дукасъ. Това рѣшение ищецътъ обжалвалъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който изслушалъ домогванията на странитѣ, и за разрѣшение на дѣлото, взелъ прѣдъ видъ: „че Софокли Дукасъ иска осжждането на Георги Станчевъ да му заплати 2400 лева златни съ лихвата, като основава иска си на записъ, издаденъ отъ търговската фирма „Георги Станчевъ и синъ", на заповѣдьта на Иванъ Дукасъ — и джиросанъ на заповѣдьта на Софокли Дукасъ, който записъ носи дата 28 февруарий 1896 год., отъ който се вижда, че Георги Станчевъ и синъ се е задължилъ да заплати на заповѣдьта на Иванъ Дукасъ 2400 лева златни, и че записътъ е джиросанъ върху ищеца; че Георги Станчевъ както съ отговора си на иска, така сжщо и прѣдъ двѣтѣ сждебни инстанции отказва да е издавалъ подобенъ записъ и да е билъ съдружникъ съ умрѣлия си

синъ Станчо (Стефанъ); обаче това му възражение съ нищо не се доказва, а пъкъ искътъ на Софокли Дукасъ напълно се доказва отъ слѣдующитѣ по дѣлото данни: Георги Станчевъ съ обявлението си отъ 25 февруарий 1895 год., напечатано въ грѣцкия вѣстникъ, извѣстява, че досегашното название на заведението „Георги Станчевъ" се измѣнява на „Георги Станчевъ и синъ". А че отвѣтникътъ е билъ съдружникъ съ сина си Станчо по манифактурната имъ стока, се установява още и отъ показанията на свидѣтеля Атанасиядисъ, разпитанъ прѣдъ двѣтѣ инстанции, който донася, че Станчо Станчевъ му показвалъ контракта, сключенъ между него и баща му да търгуватъ наедно, като му искалъ съвѣти, да ли всѣки единъ отъ тѣхъ може да подписва за фирмата имъ, — и единъ записъ, даденъ отъ баща му за 1500 лири турски, която сума билъ турилъ въ въпросното съдружие. Това донасяне на свидѣтеля се подкрѣпя и отъ показанията на свидѣтеля Киркоръ Тимирянцъ, който пъкъ купилъ манифактурната стока за 16.000 лева отъ Станчо Станчевъ, слѣдъ като била принесена тази стока въ Крушумъ-Ханъ. — А като се има прѣдъ видъ казаното обявление, показанията на свидѣтеля Атанасиядисъ, че Георги Станчевъ и Станчо Станчевъ търгували наедно, т. е. виждалъ Георги Станчевъ да стои въ една и сжща маза съ сина си Станчо; че слѣдъ като Станчо Станчевъ се билъ скаралъ съ баща си, стоката въ мазата имъ била прѣнесена въ Крушумъ-Ханъ и продадена отъ сжщия Станчо Станчевъ и че табелата на мазата имъ, споредъ показанията на свидѣтеля Атанасиядисъ, носяла надписа „Георги Станчевъ и синъ", — трѣбва да се дойде до заключението какво Георги Станчевъ въ случая е солидарно отговоренъ съ покойния си синъ за исковата сума, защото е установено по единъ положителенъ начинъ съдружието имъ; че възражението на отвѣтника какво въ случая съдружницитѣ не сж се съобразили съ прѣдписанията на чл. чл. 30 и 32 отъ Турския търговски законъ, нѣма значение, защото ищецътъ по дѣлото не е съдружникъ на въпросното съдружие, а трето лице. А при всички тия данни слѣдва, че обжалваното рѣшение слѣдва да се отмѣни, като се приеме за доказанъ искътъ; че страната, която губи процеса, плаща сждебнитѣ и водене на дѣлото разноски на противната си страна", — съ рѣшението си отъ 2 октомврий 1902 год., № 430, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ № 170, отъ 19 мартъ 1902 год., като вмѣсто него постановява: осжжда Георги Станчевъ, отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Софокли Дукасъ, отъ сжщия градъ, 2400 лева златни заедно съ лихвата имъ по 8% годишно начиная отъ 17 ноемврий 1901 год. до окончателното изплащане, както и 316 л. и 40 ст. за сждебни и водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а на хазната 3 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Георги Станчевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 11, 13, 30 и 32 отъ Турския търговски законъ, защото уважилъ иска на ищеца, безъ послѣдниятъ да е доказалъ сжществуването на дружеството „Георги Станчевъ и синъ", по начина изискванъ отъ Търговския законъ, а именно сжществуване на контрактъ, съдържанието на контракта, кой е опрѣдѣленъ да управлява и да подписва отъ името

на дружеството и публикуването на дружеството; 2) чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изисква отъ отвѣтника да доказва отрицателнитѣ обстоятелства, че не е подписвалъ записа и че е нѣмало между него и сина му съдружие; 3) чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, защото безъ и да има доказателства е приелъ, че обявлението въ гръцкия вѣстникъ е направено съ негово знание, защото не е доказано, че контрактътъ и записътъ за който говори свидѣтельтъ Атанасияди, сж подписани отъ него (касатора) и че записътъ на който се основава искътъ, е издаденъ въ врѣме на съдружието; 4) чл. чл. 30 и 32 отъ Търговския законъ, защото приелъ, че по отношение на трети лица може да сжществува едно събирателно дружество, безъ да бждатъ изпълнени формалноститѣ, които прѣдвиждатъ тия членове; 5) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не се произнесалъ по възражението му, че записътъ е издаденъ за единъ срокъ отъ 40 мѣсеци, а споредъ търговскитѣ обичаи търговскитѣ записи сж краткосрочни; 6) чл. 639 отъ Гражданското сждопроизводство, защото присждилъ на ищеца лихви по 8% отъ 17 ноемврий 1901 год., когато той е искалъ такива отъ 17 декемврий 1901 год.; 7) чл. 27 отъ Закона за адвокатитѣ, въ свързка съ чл. 290 п. 6 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ показанията на свидѣтеля Атанасияди за нѣща, които му сж били повѣрени като на адвокатъ; 8) чл. чл. 109 и 115 отъ Търговския законъ, защото искътъ трѣбвало да бжде заведенъ срещу ликвидаторитѣ на дружеството, а не срещу членоветѣ му, понеже ищецътъ признава, че единиятъ съдружникъ е умрѣлъ; 9) чл. 531 отъ Гражданското сждопроизводство и членове 100, 109 и 115 отъ Търговския законъ, защото прѣди да тегли него на сждъ, ищецътъ трѣбваше да осжди фирмата; 10) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не констатиралъ, че съдружието е колективно, а призналъ, че съдружницитѣ сж солидарно отговорни, и 11) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 100 и 115 отъ Търговския законъ, защото не призналъ, че искътъ трѣбвало по-напрѣдъ да бжде заведенъ срещу съдружието и послѣ срещу съдружницитѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокурорь, който бѣ на мнѣние да се остави касационната жалба безъ послѣдствие, като неоснователна, взе въ съображение: 1) първото и четвъртото оплаквания на касатора за нарушението на чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 11, 13, 30 и 32 отъ Турския търговски законъ, сж неосновагелни, защото ищецътъ по дѣлото Софокли Дукасъ е трето лице, по отношение на дружеството „Георги Станчевъ и Синъ", а третитѣ лица могатъ да доказватъ сжществуването на дружеството, макаръ и да не сж изпълнени формалноститѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 30 и 32 отъ Турския търговски законъ, както това се вижда отъ послѣдната часть на чл. 35 отъ сжщия законъ, гдѣто е казано слѣдующето: „тѣзи формалности трѣбва да се пазятъ добрѣ, защото инакъ сж недѣйствителни за онѣзи, които се интересуватъ; но нащърбяването на коя да е отъ тѣзи формалности, не може да поврѣди трети лица, освѣнъ съдружницитѣ"; 2) второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, е тъй сжщо неосновательно,

понеже отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сждътъ излага цѣль редъ доказателства, прѣдставени отъ ищеца и на които сждътъ се основава за да признае иска за доказанъ; 3) третото оплакване на касатора за нарушението на чл. 282 отъ Гражданското сждопроизводство, е по сжщество на дѣлото, тъй като сждътъ е оцѣнилъ обявлението направено въ гръцкия вѣстникъ, а сжщо и показанията на свидѣтеля Атанасияди и силата и значението които той имъ е далъ е негово право, като сждъ по сжщество. Колкото до оплакването, че не било доказано, че записътъ на който се основава искътъ, е издаденъ въ врѣме на съдружието, и това е неосновательно, защото подобно възражение не е правено прѣдъ сжда по сжщество и не може да се обсжжда отъ Върховния сждъ, понеже то се отнася до фактическата страна на дѣлото; 4) петото оплакване на касатора, че сждътъ не се произнесалъ по възражението му, че записътъ е издаденъ за единъ срокъ отъ 40 мѣсеци, който спорѣдъ търговскитѣ обичаи, търговскитѣ записи сж краткосрочни, е оплакване тъй сжщо неосновательно, защото отъ протокола на сжда не се вижда касаторътъ да е правилъ подобно възражение; 5) оплакването, че сждътъ присждилъ на ищеца лихви по 8% отъ 17 ноемврий 1901 год., когато той е искалъ такива отъ 17 декемврий 1901 год., е тоже неосновательно, понеже апелативниятъ сждъ съ опрѣдѣление № 496, отъ 14 ноемврий 1902 год., е поправилъ това опущение, като е опрѣдѣлилъ лихвата да тече отъ 17 декемврий 1901 год.; 6) оплакването, че сждътъ приелъ показанията на свидѣтеля Атанасияди за нѣща, които му биле повѣрени като на адвокатъ, е сжщо неосновательно, защото въ инстанцията по сжщество не е правенъ отводъ противъ този свидѣтель и въпросното обстоятелство не може да се заявява за първъ пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който не разгледва дѣлата по сжщество; 7) осмото, деветото и единадесетото оплаквания на касатора, че искътъ трѣбвало да бжде заведенъ по-напрѣдъ срещу съдружието или срещу ликвидаторитѣ му и послѣ срещу съдружницитѣ, сж тоже неоснователни, защото въ едно колективно съдружие, каквото е било съдружието „Георги Станчевъ и синъ“, съдружницитѣ подлежатъ взаимнопоржчително подъ всичкитѣ задължения на дружеството (чл. 13 отъ Турския търговски законъ) и слѣдователно дружественитѣ кредитори иматъ избирателното право да теглятъ подъ сждъ по-напрѣдъ било дружеството, било членоветѣ му. Разпорежданията на чл. чл. 100, 109 и 115 отъ новия Търговски законъ, въ случая не могатъ да иматъ приспособление, понеже въпросното дружество е съставено прѣди този законъ и неговитѣ права и задължения се уреждатъ споредъ дѣйствующия по врѣме на съставянето му Турски търговски законъ, който не задължава кредиторитѣ да заведатъ по-напрѣдъ искъ срещу дружеството и послѣ срещу съдружницитѣ, и 8) десетото оплакване на касатора, че сждътъ призналъ съдружницитѣ за солидарно отговорни, безъ да е констатиралъ, че съдружието е колективно, е тъй сжщо неоснователно, тъй като отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че той вади тази солидарность отъ факта, че дружеството е имало фирма, въ която сж влѣзвали имената на съдружницитѣ, а този фактъ е достатъченъ за да се признае, че тѣзи съдружници отговарятъ солидарно за задълженията на съдружието (чл. чл. 13 и 14 отъ Турския търговски законъ).

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Станчевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ съдъ отъ 2 октомврий 1902 год., подъ № 430, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 32 — (65) — 30 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 751, по описа за 1902 год., заведено по касационната жалба на Г. Згуревъ, синдикъ по несъстоятелността на С. Д. Стефановичъ, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ съдъ отъ 16 септемврий 1902 год.* — Въ съдебното заседание присѫтствуваха Г. Згуревъ, синдикъ по несъстоятелността на С. Д. Стефановичъ и П. Драндаровъ, повѣреникъ на С. Караджовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Софийскиятъ окрѫженъ съдъ въ съдебното си заседание на 16 септемврий 1902 год., като е разгледалъ търговското частно производство № 205, — 1902 год., заведено по частната жалба на П. Драндаровъ,е повѣреникъ на Ст. Караджовъ, противъ дѣйствията на синдиката по несъстоятелността на С. Д. Стефановичъ и С. Д. Стефановичъ и С-ие за разрѣшението на това частно производство е взелъ прѣдъ видъ: „че съ частната си жалба П. Драндаровъ, повѣреникъ на С. Караджовъ, като заявява, че довѣрительтъ му билъ приетъ за привилегированъ кредиторъ въ несъстоятелната маса на С. Д. Стефановичъ и С-ие, съ опрѣдѣление, влѣзло въ законна сила, и че синдикатото по тая несъстоятелность отказала да му плати напълно креансата, като привилегированъ кредиторъ и по масата на С. Д. Стефановичъ, моли да се призове синдикътъ по въпросната маса и да се осѫди да му заплати напълно креансата като привилегирована. Въ обясненията си синдикътъ на прѣдметната несъстоятелность поддържа, че тѫжительтъ неоснователно искалъ да му се заплати креансата като привилегирована отъ актива на несъстоятелната маса на С. Д. Стефановичъ, въ която той не билъ приетъ за привилегированъ кредиторъ. Тоя отказъ на синдикатото по прѣдметната несъстоятелность се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се остави безъ внимание. Фактъ е и това, се не оспорява отъ никого, че ищецътъ е билъ приетъ за привилегированъ кредиторъ въ несъстоятелната маса на С. Д. Стефановичъ и С-ие, съ опрѣдѣление, влѣзло въ законна сила. Сега щомъ С. Д. Стефановичъ е колективенъ съдружникъ съ фирмата С. Д. Стефановичъ и Сие, то като такъвъ, отговаря солидарно съ всичкия си частенъ имотъ за дълговетѣ на съдружието, тъй като по правилата на солидарността на съдружницитѣ въ едно търговско съдружие съ колективенъ характеръ, както е прѣдметното дружество, кредиторитѣ на съдружието сѫ сѫщеврѣменно частни кредитори на всѣки едного отъ съдружницитѣ, слѣдователно, въ настоящия случай кредиторитѣ на С. Д. Стефановичъ

и С-ие сѫ кредитори и на С. Д. Стефановичъ частно, и като така може да се прѣнесе извѣстна креанса отъ масата на несъстоятелностьта на С. Д. Стефановичъ и С-ие, въ масата на несъстоятелния С. Д. Стефановичъ и да се иска изплащането ѝ отъ която и да било несъстоятелна маса и то като се признае и приеме пакъ за такава каквато е била приета въ масата на несъстоятелностьта на С. Д. Стефановичъ и С-ие, т. е. за привилегирована, защото привилегията освѣнъ по самото естество на креансата, както е тукъ, тя произтича и отъ неограничената отговорность на сьдружницитѣ въ едно колективно съдружие, каквото е конкретното". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ сѫщата дата — 16 септемврий 1902 год., е постановилъ: „отмѣнява дѣйствията на синдикатото по несъстоятелностьта на С. Д. Стефановичъ и С-ие, относително спорната креанса и постановява: да се пише на синдика по несъстоятелностьта на С. Д. Стефановичъ да изплати цѣлата креанса на Ст. Караджовъ, като привилегирована, и то отъ актива по несъстоятелната маса на С. Д. Стефановичъ". — Срещу това опрѣдѣление Г. Згуревъ, синдикъ по несъстоятелностьта на С. Д. Стефановичъ, е подалъ касационна жалба, въ която, както и въ устнитѣ си обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 734 отъ Търговския законъ, съ това, че призналъ, че привилегията на Ст. Караджовъ въ масата на несъстоятелното колективно дружество С. Д. Стефановичъ и С-ие, запазва силата си и въ масата на несъстоятелния колективенъ съдружникъ С. Д. Стефановичъ, безъ при това да опрѣдѣли естеството на самата привилегия.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, горѣизложеното оплакване на касатора да се признае за основателно и обтѫженото опрѣдѣление да се отмѣни, за разрѣшението на дѣлото взе прѣдъ видъ: всѣка една привилегия, била тя особена или обща, се простира само върху имотитѣ на прѣкия длъжникъ и тя не може да се прѣнася и върху имотитѣ на друго едно лице, макаръ и солидарно отговорно съ прѣкия длъжникъ. Че това е така, това се вижда между другото и отъ постановленията на чл. чл. 734—738 отъ Търговския законъ, въ който изрично и ясно е указано, че лицата, които иматъ една особена привилегия или ипотека върху нѣкои имоти на единъ търговецъ, обявенъ за несъстоятеленъ, ако не се удовлетворятъ отъ стойностьта на тия имоти, за недостига участвуватъ въ разпрѣдѣлението на остатъка отъ актива на несъстоятелностьта заедно (на еднакви права) съ непривилегированитѣ кредитори. — Щомъ като при сѫществуването на една особена привилегия или на една ипотека, привилегированиятъ или ипотекарниятъ кредиторъ има правото на прѣдпочитане за удовлетворение на вземането си само по отношение на прѣдмета на привилегията или ипотеката и това негово право не се простира и върху другитѣ имоти на длъжника, то като се вземе прѣдъ видъ и обстоятелството, че разликата между особената привилегия и (въ това отношение) ипотеката, отъ една страна, и общата привилегия отъ друга, се състои само въ това, че първитѣ се

простиратъ върху опрѣдѣлени имоти на длъжника, а послѣдната върху всички негови имоти, ще се дойде до заключенето, че както при особената привилегия или ипотеката, кредиторътъ за удовлетворение на своето вземане има право на прѣдпочитане по отношение на опрѣдѣлени имоти на длъжника, а по отношение на другитѣ имоти на послѣдния има правата на обикновенъ (хирограференъ) кредиторъ, така и при общата привилегия кредиторътъ има право на прѣдпочитане само по отношение на имотитѣ на длъжника (изобщо) и това право не може да се простира понататъкъ отъ тия имоти и да се прѣнася и върху имотитѣ на друго едно макаръ и солидарно съ длъжника отговорно лице. — По настоящето дѣло Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е призналъ противното, т. е. като е призналъ, че привилегията на Ст. Караджовъ въ масата на несъстоятелното дружество С. Д. Стефановичъ и С-ие (безъ да опрѣдѣли, при това да ли тая привилегия е обща или особена), се простира и върху масата на несъстоятелния солидарно отговоренъ съ това дружество С. Д. Стефановичъ, съ това нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като не е съобразилъ своето опрѣдѣление съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтѫженото опрѣдѣление, прѣдъ видъ на това, че допущането му е указало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 септемврий 1902 год., издадено по търговското частно производство № 205/902 г., по описа на сѫщия сѫдъ, защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 33 — (71) — 27 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 350, по описа за 1903 год., на Елисавета Тотъ, австро-унгарска поданица, живуща въ гр. Видинъ, съ д-ръ Ив. Начевъ, житель отъ сѫщия градъ, за 330 лева златни, съ лихвата имъ.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 16 мартъ 1895 год., подадена до II Видински мирови сѫдия, д-ръ Иванъ Начевъ, отъ гр. Видинъ, завелъ искъ противъ австрийскитѣ поданици Елисавета Тотъ и Ихасъ Лаюшъ, живущи въ с. Флорентинъ, за 33 напалеондора по отворено боно. III Видински мирови сѫдия на 22 юлий 1896 год., издалъ задочно рѣшение № 904, съ което осѫдилъ отвѣтницата Елисавета Тотъ да заплати на адвоката Георги Добриновичъ сумата 660 лева златни по боно отъ 9 октомврий 1891 год., съ лихвата имъ по 12 % отъ 20 мартъ 1891 год. до изплащането, както и 40 лева за сѫдебни разноски и право

за водене дѣлото, а тъй сѫщо и 6 лева за толкова незаплатени призовки. — Недоволна отъ това рѣшение на мировия сѫдия, Елисавета Тотъ подала апелативна жалба въ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 17 октомврий 1898 год., № 223, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява напълно задочното рѣшение подъ № 904, отъ 22 юлий 1896 год., на III Видински мирови сѫдия и вмѣсто него постановява: отхвърля като неоснователенъ и недоказанъ иска на Георги Добриновичъ, отъ гр. Видинъ, заведенъ отъ него, като повѣреникъ на д-ръ Ив. Начевъ, противъ австрийскитѣ поданици Елисавета Тотъ и Ихасъ Лаюшъ, живущи въ с. Флорентинъ, на сума 660 лева златни, по отворено боно отъ 9 октомврий 1896 година. Осѫжда д-ръ Ив. Начевъ, да заплати на казаната Елисавета Тотъ 59 лева и 65 ст. сѫдебни и правоводене въ втората инстанция разноски, както и на хазната 11 лева за 8 издадени и незаплатени призовки и 3 лева за единъ клетвенъ обрядъ". — Това рѣшение Г. Добриновичъ, повѣреникъ на д-ръ Ив. Начевъ, обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, която била уважена отъ касационния сѫдъ за нарушение чл. 478 отъ Гражданското сѫдопроизводство и дѣлото прѣпратилъ за ново разглеждане въ сѫщия окрѫженъ сѫдъ. Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ дѣлото и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ прѣдставеното въ първата инстанция боно съ дата 9 октомврий 1891 год. се установява, че Елисавета Тотъ и Ихасъ Лаюшъ, сѫ се задължили въ 2-мѣсеченъ срокъ отъ горѣказаната дата да заплатятъ на притежателя или приносителя на боното 33 напалендора или 660 лева златни. Въ това боно не е прѣдвидена такава солидарность на съдължницитѣ, а търговската сила на боното е прѣстанала да сѫществува, щомъ то — боното не е било протестирано съгласно сѫществующиятъ тогава Търговски законъ, слѣдователно, никаква солидарность не може да сѫществува между съдължницитѣ, щомъ боното нѣма сила на търговска сдѣлка, въ настоящия случай това боно има сила на обикновенъ задължителенъ записъ и за да има солидарность на съдължницитѣ, трѣбваше тя — солидарностьта да бѫде изрична. Въ сѫдебното заседание на мировия сѫдия на 22 юлий 1896 год., ищецътъ по дѣлото се е отказалъ отъ длъжника си Ихасъ Лаюшъ и обърналъ цѣлото си взискане спрямо Елисавета Тотъ, и мировиятъ сѫдия уважилъ това искане на ищеца и съ рѣшението си осѫдилъ само отвѣтницата Елисавета Тотъ на цѣлата сума, лихвитѣ и разноскитѣ. Щомъ като солидарностьта въ боното не е изрична, щомъ боното има сила на обикновенъ задължителенъ записъ и щомъ като мировиятъ сѫдия е осѫдилъ Елисавета Тотъ на цѣлата сума, явствува, че III Видински мирови сѫдия неправилно е постѫпилъ съ рѣшението си, той е слѣдвало да осѫди Елесавета Тотъ на 330 лева златни съ лихвитѣ и разноскитѣ, а не на цѣлата сума. Въ такъвъ случай това рѣшение трѣбва да бѫде измѣнено въ смисъль, Елисавета Тотъ да заплати на ищеца 330 л. — половината отъ сумата по боното съ лихвата имъ по 10 % годишно, отъ деня на завеждането на иска до окончателното изплащане и станалитѣ по дѣлото разноски, а остатъкътъ отъ иска на ищеца се отхвърля, и 2) съ апелативната си жалба Елисавета Тотъ моли за всецѣлото му отмѣнение на рѣшението, като се е домогнала да докаже изплащането на боното на самия му притежатель нѣкой си Иванъ Любановичъ съ рѣшителна клетва,

прѣдложена на д-ръ Ив. Начевъ и съ прѣписъ придруженъ съ прѣводъ на единъ протоколъ на австрийското консулство въ гр. Видинъ. Положената отъ д-ръ Ив. Начевъ рѣшителна клетва не можа да има значение за разрѣшаването на настоящия процесъ, понеже отъ даннитѣ по дѣлото се е разкрило, че д-ръ Ив. Начевъ е завелъ настоящия процесъ не отъ свое име, а отъ името на Мария Любановичъ, която му прѣдала боното. Приложениятъ отъ апелаторката прѣписъ отъ протокола на австрийското консулство по дѣлото въ гр. Видинъ, придружена съ прѣвода му, който не е завѣренъ по надлежния редъ не може да има значение по дѣлото за доказване излащането на боното, понеже ищецътъ по дѣлото е изказалъ съмнѣние въ истинностьта на прѣвода на този протоколъ, а страната, която е прѣдставила самия протоколъ не се погрижила да прѣдстави завѣренъ прѣводъ отъ него", — съ рѣшението си отъ 28 юний 1900 год., № 94, опрѣдѣлилъ: „измѣнява задочното рѣшение на III Видински мирови сѫдия отъ 22 юлий 1896 год., подъ № 904, така: осѫжда Елисавета Тотъ, живуща въ с. Флорентинъ, да заплати на Г. Добриновичъ, повѣреникъ на д-ръ Ив. Начевъ, сумата 330 лева златни, съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 20 мартъ 1895 год. до окончателното изплащане и 47 лева и 90 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции и въ полза на хазната 20 лева за 17 призовки и единъ клетвенъ обрядъ въ двѣтѣ инстанции. Остатъкътъ отъ иска на ищеца се отхвърля, като неоснователенъ". — Това рѣшение Елисавета Тотъ, австрийска поданица, обтѫжила прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 478 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не била извършена провѣрка на протокола (рѣшението) отъ нѣмския езикъ, а отхвърлилъ тоя документъ.

За да разрѣши това дѣло Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ всичкитѣ производства по настоящето дѣло се ясно вижда, че отвѣтницата по дѣлото Елисавета е твърдила, че прѣдставеното отъ ищеца боно е изплатено на първия му държатель и за да установи това свое твърдение прѣдставила е единъ протоколъ съ прѣводъ на нѣмски езикъ, но понеже прѣвода не билъ завѣренъ по установения редъ, ищецътъ по настоящето дѣло е изявилъ съмнѣние въ вѣрностьта на прѣвода и е настоявалъ да стане провѣрка въ прѣвода на казания протоколъ. Тъй като искането на ищеца е било законно (чл. 478 отъ Гражданското сѫдопроизводство), то Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 11 мартъ 1900 год., е призналъ за нарушенъ чл. 478 отъ Гражданското сѫдопроизводство и е прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ; 2) при повторното разглеждане на дѣлото, Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ разрѣшава дѣлото безъ да се съобрази съ прѣдписанието на чл. 478 отъ Гражданското сѫдопроизводство и рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ, отъ което слѣдва, че е нарушилъ сѫщия членъ и то по слѣдующитѣ причини: а) споредъ прѣдписанието на тоя членъ, сѫдътъ нѣма право да отстранява единъ документъ, противъ когото е заявено съмнѣние, безъ да е направилъ провѣрка на тоя документъ, и б) неправиленъ е възгледа на сѫда, че въ дадения случай страната е трѣбвало да се погрижи за завѣрението на прѣвода, въ противенъ случай — отстранява се доку-

мента, напротивъ — *длъжность на съда* е да направи разпореждане за провѣрката на документа, а разноскитѣ за провѣрката ще заплати осъдената страна, и 3) съдътъ може да откаже въ провѣрката на единъ документъ само въ случая, когато документа, на който се иска провѣрката, не ще има *съществено значение* за разрѣшението на дѣлото, но въ дадения случай, *единственото* доказателство на отвѣтната страна е тоя протоколъ и отъ него зависи изхода на дѣлото въ една или друга смисъль, слѣдователно, провѣрката на прѣвода, обязанъ бѣше съдътъ да извърши, а не да възлага на страната, тя да има грижата за тая провѣрка на дукумента и като не направи това (отвѣтната страна) да отстранява съдътъ документа (протокола) и да рѣшава дѣлото мимо него.

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Видинския окръженъ съдъ отъ 28 юлий 1900 год., № 94, защото е нарушенъ чл. 478 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия съдъ.

№ 34 — (73) — 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ членове. Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ на 13 септемврий т. г. *гражданско дѣло № 518, по описа за 1902 год., на Иванъ Тодоровъ, отъ гр. София, съ народното осигурително дружество „Балканъ" въ София, за 125.807 лева и 43 ст. златни.* — Въ съдебното заседание се явиха Ив. Тодоровъ, съ повѣреницитѣ си А. Малиновъ, Т. Теодоровъ и Иванъ Славовъ, а отъ страна на дружеството „Балканъ" — адвокатитѣ Н. Беневъ, П. Пешевъ и Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Иванъ Тодоровъ, отъ гр. София, съ исково прошение отъ 20 май 1900 год., до Софийскиятъ окръженъ съдъ, прѣдявилъ искъ противъ народното осигурително дружество „Балканъ" въ сѫщия градъ, за 125.807 лева и 43 ст. златни, произходящи отъ: 1) 59.795 лева и 76 ст. стойность на изгорѣли машинарии; 2) 1000 лева златни за мебели, и 3) 65.011 лева и 76 ст., прѣдставляющи загубата отъ изгорѣлитѣ стоки; лихвитѣ на тия суми отъ завеждането на дѣлото до изплащането имъ и всичкитѣ съдебни и по водене на дѣлото разноски. По това исково прошение Софийскиятъ окръженъ съдъ образувалъ гражданско дѣло, което разгледалъ на 18 и 19 януарий 1901 год. и съ рѣшението си № . . . , осъдилъ народното осигурително дружество „Балканъ" въ София, да заплати на Иванъ Тодоровъ, отъ сѫщия градъ, 73.337 лева златни и 14 ст. съ лихвитѣ имъ по 8% годишно отъ 20 май 1900 год. до изплащането ѝ и 2180 лева за съдебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска отхвърлилъ, като неоснователенъ. Отъ това рѣшение на окръжния съдъ останали недоволни и двѣтѣ страни, и го обжалвали прѣдъ Софийския апелативенъ съдъ, който отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ всецѣло иска на Иванъ Тодоровъ по слѣдующитѣ съображения: 1) „отъ приложената къмъ иско-

вото прошение полица № 12536, отъ 7 май 1898 год., и прѣдставеното въ сѫдебното заседание на апелативния сѫдъ прѣдложение отъ 25 априлъ сѫщата година, се вижда, че съ това послѣдното прѣдложение Ив. Тодоровъ е прѣдложилъ за застраховане отъ пожара и дружеството „Балканъ" съ полицата е приело и застраховало отъ пожаръ слѣдующитѣ прѣдмети принадлежащи на Иванъ Тодоровъ, а именно: а) машини разни, инструменти, дървени каци и пр. за обработване кожи, всичко за 60.000 лева; б) разни канцелярски мобили за сума 2000 лева, и в) разни сурови кожи, кори, екстракти и пр. за обработване на кожи и разни видове изработени кожи, за сума 188,000 лева. И тритѣ видове вещи на една обща сума 250.000 лева. Иванъ Тодоровъ обявилъ на дружеството „Балканъ", че се намирали въ всичкитѣ отдѣления на кожарската му фабрика „Електролиза" въ с. Княжево, на Горнобанския пѫть, разпрѣдѣлени: първитѣ въ главното здание на фабриката и въ двѣтѣ прилепени къмъ него пристройки; вторитѣ въ една пристройка, прилепена до главното здание и третитѣ помѣстени въ всичкитѣ отдѣления на фабриката и пристройкитѣ. Поменатото главно здание и принадлежащитѣ къмъ него пристройки, въ които биле помѣстени горѣпоменатитѣ прѣдмети, Ив. Тодоровъ обявилъ, че принадлежатъ на Държавата и че ***постройката имъ е масивъ***. Отъ сѫщата полица се вижда, че премията, която се опрѣдѣлила да плаща Ив. Тодоровъ, била въ размѣръ на 1 ¼ на хилядо, а всичко по 312 лева годишно. Отъ поменатото прѣдложение се вижда още, че Ив. Тодоровъ обявилъ, какво въ сѫщото здание и негови пристройки той ще упражнява занятието фабрикуване на кожи, ***ще работи съ водна сила и електричество;*** 2) на основание на така сключеното застраховане и понеже на 21 ноемврий 1899 год., фабриката „Електролиза" на Ив. Тодоровъ изгорѣла отъ пожаръ, причината на който не могла да се открие, той е пожелалъ да му заплати дружеството „Балканъ" дѣйствителнитѣ нанесени нему щети отъ пожара, които въ исковото прошение опрѣдѣлилъ на 125.807 лева златни и 43 ст., а въ апелативната жалба на сумата 117.083 лева златни и 79 ст., на което искане дружеството „Балканъ" противопоставя недѣйствителността на застрахователния договоръ, недѣйствителность, основана на чл. чл. 487 и 488 отъ Търговския законъ и произходяща отъ това, че Ив. Тодоровъ при сключване на договора, обявилъ зданията на своята фабрика съ застрахованитѣ прѣдмети за масивни, когато тя се помѣщавала въ здания не всички масивни и че въ нея се работило съ вода и електричество, когато въ сѫщность работило се и съ огънь; 3) обстоятелството, че застрахованитѣ отъ Ив. Тодоровъ у дружеството „Балканъ" упоменати по-горѣ прѣдмети, сѫ били дѣйствително помѣщавани въ здания, съставляющи фабриката му, които не всички сѫ били масивни, се доказва напълно и то отъ слѣдующитѣ данни по дѣлото: отъ протокола на експертната комисия стр. 13 отъ окрѫжното производство, съставена отъ сѫдебния слѣдователь, който е изслѣдвалъ причинитѣ на пожара, въ който протоколъ експертитѣ на самото мѣсто констатирали, че изгорѣлата фабрика „Електролиза" на Ив. Тодоровъ въ с. Княжево, се състояла отъ двѣ здания масивни, т. е. построени отъ тухли и варь, при отдѣления плочести и останалата голѣма часть двуетажна постройка съ турска зидария, т. е. зидария, на която зидоветѣ биле прѣпрѣчени хоризон-

тално и вертикално съ джбови диреци $^{20}/_{20}$ — $^{22}/_{22}$ и отпослѣ иззидани съ тухли и отвънъ съ дѣланъ камъкъ, единъ видъ облицовка. Този протоколъ, колкото и да би могалъ да се оспорява, като протоколъ, съставенъ не по настоящето дѣло, а по едно слѣдствено дѣло, и безъ участието на странитѣ по настоящето дѣло, а въ особености безъ участието на Ив. Тодоровъ, противъ когото се противопоставя, слѣдъ направената декларация отъ повѣреника на послѣдния въ сждебното заседание на 24 май 1901 год., той приема силата на безспоренъ документъ, защото въ помѣнатото сждебно заседание на 24 май 1901 год., повѣреникътъ на ищеца Т. Тодоровъ е обявилъ, че колкото се отнасяло до масивностьта или немасивностьта на зданието на фабриката, той приемалъ, че то било такова, каквото сж го опрѣдѣлили поменатитѣ по-горѣ лица въ протокола си. Наистина, Ив. Тодоровъ съ заявление отъ 1 май 1901 год., вх. № 2812, е прѣдставилъ единъ описъ, по който той взелъ поменатитѣ здания подъ наемъ отъ Държавата и въ който описъ главного двуетажно здание, наречено въ протокола на експертитѣ, здание съ турска зидария, е показано за здание масивно, обаче този описъ дружеството „Балканъ" възражава да е за него незадължителенъ и това възражение е основателно, тъй като описътъ, както се каза, е служилъ само за опись на зданията, давани подъ наемъ отъ Държавата и вземани подъ наемъ отъ Ив. Тодоровъ, той е слѣдователно единъ актъ, съставенъ между други страни (res inter alios acta) и като такъвъ безъ всѣкакво значение противъ неучаствующето въ него дружество „Балканъ" по сжщитѣ съображения е неосновательно и искането на Ив. Тодоровъ да установи, че сжщитѣ здания Държавата била осигорила въ дружеството „България", като ги обявила за масивни, защото дори и да е вѣрно, че Държавата ги е обявила на дружеството „България" за масивни, то това обявяване и приемане е безъ значение по настоящето дѣло, тоже като единъ актъ, между други страни и като такъвъ незадължителенъ освѣнъ за съставителитѣ му, но не и за „Балканъ". Освѣнъ това, но дори и по този описъ твърдението на Ив. Тодоровъ, относително масивностьта на зданията на фабриката му, не се оправдава, защото и въ този описъ за масивно е показано само главното двуетажно здание, построено на 617 кв. метра, а всичкитѣ останали сж показани немасивни, и то както слѣдва: едно второ здание на 156 кв. метра, показано е за паянтово, третото построено на 50 кв. метра, показано тоже паянтово, четвърто построено на 70 кв. метра, показано пакъ паянтово, пето построено на 50 кв. метра, показано пакъ паянтово и шестото показано за барака. Ето защо не може освѣнъ да се приеме, зданията, съставляющи фабриката „Електролиза" на Иванъ Тодоровъ, въ която сж се помѣщавали осигуряванитѣ прѣдмети, сж биле, както е показано въ протокола на експертитѣ, двѣ масивни, а останалитѣ четири немасивни; 4) отъ сжщото прѣдложение отъ 25 априлъ 1898 год., на основание на което е било съставено застраховането, се вижда, че Иванъ Тодоровъ е обявилъ, че въ фабриката ще се употрѣбява само водна сила и електричество, когато въ сжщность той е употрѣбявалъ въ нея и огънъ, обстоятелство, констатирано отъ слѣдующитѣ доказателства: отъ обясненията на повѣреника Тодоровъ, дадени въ сждебното заседание на апелативния сждъ на 24 май 1901 год., кждѣто той е казалъ, че колкото се отнасяло до това, че въ фабриката се работило не само съ елекричество, но и съ огънъ, то той заявява, че е имало и газъ, газови ламби, но само

до толкова, до колкото да се пали огъня и свѣщитѣ за ходене изъ стаитѣ. Това обяснение на повѣреника на ищеца дава да се разбере, че въ фабриката електричеството и водната сила не сж биле единственитѣ употрѣбявани сили, защото по стаитѣ се ходило съ свѣщи отъ огънъ, а не съ електрическо освѣтление, а като така прибавяло се е и къмъ обикновенитѣ първобитни способи на работене съ огьнъ, както това между-прочемъ е обяснилъ и Францъ Розингеръ, технически директоръ въ сжщата фабрика въ протокола отъ 11 декемврий 1899 год., приложенъ къмъ апелативната жалба на дружеството „Балканъ", кждѣто той е казалъ, че електрическата наредба въ фабриката не била полезна за доброто щавене на кожитѣ и че въ фабриката се работило повечето по обикновения начинъ. Ето защо невѣрно е и обявяването въ поменатото прѣдложение на Иванъ Тодоровъ, че въ фабриката нѣма да се употрѣбява освѣнъ водна сила и електричество; 5) възражението на дружеството „Балканъ", че поради поменатитѣ по-горѣ невѣрни свѣдѣния, договорътъ за застраховането билъ недѣйствителенъ, то основава на чл. чл. 487 и 488 отъ Търговския законъ и глава III § 3 отъ общитѣ условия за осигоряване. Въ този послѣдния параграфъ, между другото, въ буква *ж* е казано, че осигурениятъ ***е длъженъ да покаже и да иска да се напишатъ въ полицата всички показания нуждни и полезни, за да може дружеството да оцѣни рискътъ***. А въ чл. 487 е казано, че застрахованиятъ е длъженъ при сключването на договора, да съобщи на застрахователя ония извѣстни нему обстоятелства, ***които поради важностьта си могатъ да иматъ влияние върху поемането на застраховането***. Въ членъ 488 е казано, че ако застрахованиятъ или лицето, което дѣйствува за негова смѣтка при сключването на сдѣлката, ***укрие важни и неизвѣстни на застрахователя обстоятелства или ги покаже невѣрно***, то застраховательтъ, ако не е знаялъ неистинностьта и неточностьта на въпроснитѣ данни, ***има право да нападне дѣйствителностьта на договора, било чрѣзъ искъ, било чрѣзъ възражение даже слѣдъ постжпването на случайното събитие***. Отъ тѣзи разпореждания се вижда, че за да се приеме, че договорътъ сключенъ между странитѣ по дѣлото е недѣйствителенъ, нуждно е да бжде доказано, че Ив. Тодоровъ, комуто се противопоставя тази недѣйствителность не само не е показалъ, както това се каза по-горѣ въ мотиви трети и четвърти, че между зданията, въ които се помѣщаватъ осигуренитѣ прѣдмети двѣ сж масивни и четири немасивни — паянтови и че въ тѣзи здания, съставляющи неговата кожена фабрика, не се работи изключително съ водна сила и електричество, а се употрѣбява и огънь, но още и да бжде доказано, че Иванъ Тодоровъ при сключване на договора е знаялъ немасивностьта на всичкитѣ здания и че употрѣблението въ фабриката покрай електричеството и на огъня, е било тоже нему извѣстно. По първото обстоятелство, че Иванъ Тодоровъ, при сключване договора, е знаялъ за масивностьта само на двѣ здания, а не и на всичкитѣ 6, то се доказва напълно отъ описа, който той самъ е прѣдставилъ въ апелативния сждъ съ заявление отъ 1 май 1901 год., вх. № 2812, по който описъ е взелъ отъ Държавата подъ наемъ поменатитѣ здания и въ който описъ само едно отъ зданията е показано за масивно, а другитѣ всички паянтови, което

значи, че не само при сключване застраховането, но и по-рано, още при наемането на зданията отъ Държавата, той е знаялъ немасивностьта на всичкитѣ. Колкото пъкъ за употрѣблението въ зданията освѣнъ електричество и огънь, то знанието на това обстоятелство отъ Иванъ Тодоровъ се доказва отъ самитѣ негови твърдения прѣдъ съда, че въ фабриката той билъ постоянно и самъ я нареждалъ, а като така, отъ самото начало на сѫществуването ѝ знаялъ е дѣйствуването въ нея съ електричество съвмѣстно съ огънь. А че немасивностьта на всичкитѣ здания и употрѣблението на електричество съвмѣстно съ огънь, не сѫ били извѣстни на дружеството „Балканъ“, тѣзи обстоятелства не само че Иванъ Тодоровъ не поддържа, но това не можеше и да се приеме, ако би че се твърдеше, защото отъ поменатата глава III § 3 на общитѣ условия за усигуряване, се вижда, че всичкитѣ показания, нуждни и полезни за да може дружеството да оцѣни риска, сѫ въ тяжесть на застрахования Ив. Тодоровъ, не само да ги покаже, но и да иска да бѫдатъ описани въ полицата и само тогазъ се считатъ извѣстни на осигурителя, а въ дадения случай немасивностьта на всичкитѣ здания и употрѣблението и на огънь въ фабриката не сѫ нито вписани въ полицата, нито даже показани въ прѣдложението му отъ 25 априлъ 1898 год.; 6) тѣзи невѣрни съобщения дружеството „Балканъ“ поддържа, че имали за него важно значение, за това защото влияли върху оцѣнението на риска и плащането на премията и дѣйствително отъ прѣдставената въ сѫдебното заседание тарифа за най-малкитѣ премии на стр. 11 и 46 се вижда, че относително категорията на риска масивнитѣ здания спадатъ въ първа категория, когато паянтовитѣ спадатъ въ трета категория; за кожарски фабрики въ масивни здания е прѣдвидено да се плаща премия, когато сѫ въ масивно здание по 3, а когато сѫ въ паянтово по $4^{1}/_{2}$ на хилядо; сѫщата тарифа показва още, че употрѣблението на парата въ тѣзи фабрики изисква друга по-голѣма премия, когато неупотрѣблението ѝ изисква по-малка, отъ което слѣдва, че и употрѣблението на огъня и газътъ, макаръ и само като освѣтление въ фабриката, вмѣсто изключителното употрѣбление само на електричество, сѫ имали за дружеството важно значение, относително оцѣнката на риска и плащането на премиитѣ. Ето защо поменатитѣ по-горѣ въ мотиви трети и четвърти невѣрни съобщения сѫ били важни и сѫществени за сключването на договора и понеже Ив. Тодоровъ при сключването му не ги съобщилъ на дружеството „Балканъ“, то и сключениятъ безъ тѣхното съобщение и записване въ полицата договоръ, е сключенъ при погрѣшка въ съгласието отъ страна на дружеството „Балканъ“, която погрѣшка прави договора недѣйствителенъ и по общитѣ правила прѣдвидени въ чл. чл. 13 и 15 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на които чл. чл. 487 и 488 отъ Търговския законъ, не сѫ друго освѣнъ едно развитие на сѫщия въпросъ. Наистина, че зданията на фабриката на Ив. Тодоровъ не всички сѫ биле паянтови и че въ нея само частично е работено съ огънь, отъ което би могло да се каже, че поне за масивната часть отъ зданията и поне за употрѣблението и на електричеството съвмѣстно съ огъня, съобщението на Ив. Тодоровъ като е вѣрно, то и договорътъ като да би трѣбвало да се остави дѣйствителенъ и въ сила поне отчасти. Но и това положение е неприемливо, защото то не ще направи друго освѣнъ, да подстави на мѣс-

тото на сключения и недѣйствителенъ договоръ другъ такъвъ, когото странитѣ не сж сключвали и когото сждътъ съвсѣмъ не може да налага на която и да било отъ тѣхъ, въпрѣки нейното съгласие. По сжщитѣ съображения договорътъ си остава недѣйствителенъ дори и тогава, когато въ фабриката се работеше само съ водна сила и електричество и оставаше невѣрно само съобщението за масивностьта на всичкитѣ 6 здания, тъй като отъ поменатата тарифа за най-малкитѣ премии, както се каза по-горѣ, масивнитѣ здания сж отнесени къмъ първа категория и паянтовитѣ къмъ трета, а фабрика, състояща и отъ масивни здания и отъ паянтови, не може по никой начинъ да бждеше съ сжщата оцѣнка на риска, както фабриката, състояща отъ здания всички масивни. Прочее и при това положение на дружеството „Балканъ" не ще бжде показано едно обстоятелство, което и само по себе си повлича недѣйствителностьта на договора, защото се явява обстоятелство важно за оцѣнката на риска; 7) по второто основание, по което дружеството „Балканъ" иска да бжде отхвърленъ искътъ, а именно за това, че Ив. Тодоровъ билъ прѣувеличилъ щетитѣ, причинени му отъ пожара, като искалъ да му бждатъ заплатени 125.807 лева златни и 43 ст. въ исковото прошение, намалилъ ги въ апелативната жалба на 117.063 лева златни и 79 ст., когато въ сжщность щетитѣ не достигали и тази послѣдната сума. По това възражение на дружеството „Балканъ" чл. 7 на глава VI отъ общитѣ условия за усигуряване гласи, че усигурениятъ губи правото да дири каквато и да е отщета, ако съзнателно прѣувеличи щетата. Законностьта на това разпореждане не се оспорява отъ Иванъ Тодоровъ, а освѣнъ това туй разпореждане е и въ естеството на самия договоръ, слѣдователно, то не може да не бжде задължително. Споредъ туй разпореждане усигурениятъ е длъженъ по разпорежданията на самата полица да докаже, че усигуренитѣ и загинали прѣдмети сж сжществували по врѣме на пожара, както и да установи количеството и стойностьта имъ по това врѣме, като за тази цѣль прѣдстави на усигурителя въ опрѣдѣления срокъ едно писмено съобщение, въ което да бжде показано точно въ какво състояние, качество и количество сж се намирали усигуренитѣ прѣдмети до минутата на пожара, да изброи избавенитѣ неповрѣдени и поврѣдени, както и съвсѣмъ изгорѣлитѣ, заедно съ цѣната имъ по категории (глава VI чл. 1 отъ сжщитѣ общи условия за усигурявания). Длъжность е прочее на усигурения той да докаже, каква е дѣйствителната му щета, като пази особено внимателно, особено грижливо, да не би да покаже щетата въ по-голѣмъ размѣръ, отъ колкото тя е въ дѣйствителность. При това прѣувеличената щета ще бжде показана и правото на усигурния се изгубва не само когато тя бжде показана въ писменото съобщение до усигурителя, но дори и тогазъ, когато усигурениятъ я покаже устно прѣдъ експертитѣ. Правото на усигуренитѣ се изгубва даже и тогазъ, когато той се откаже отъ първата показана отъ него и прѣувеличена щета и въ послѣдствие поиска дѣйствителната, стига въ този промежутъкъ усигурительтъ да е изказалъ недовѣрието си къмъ показаната цифра за щетитѣ и да е поискалъ тѣ да се опрѣдѣлятъ отъ сжда или даже отъ експерти и съ това да е отнелъ на усигурения възможностьта да се повърне доброволно отъ прѣувеличено показанитѣ щети. Разбира се, че прѣувеличеното показване на щетитѣ само по себе си не може да по-

влѣче изгубването правото на усигурения до гдѣто не бжде доказано отъ усигурителя, че това прѣувеличение се прави съзнателно. Отъ обстоятелствата на дѣлото, относително съзнателното прѣувеличение на щетитѣ отъ страна на Ив. Тодоровъ, се констатиратъ слѣдующитѣ данни: а) въ протеста си до дружеството „Балканъ“ отъ 21 февруарий 1900 год., листъ 27, на окржжното производство, нѣколко мѣсеци слѣдъ пожара, Ив. Тодоровъ е показалъ и поискалъ да му бжде заплатено като отщета една сума отъ 126.708 лева златни и 76 стотинки; б) въ исковото прошение, подадено до окржжния сждъ на 20 май 1900 год., Ив. Тодоровъ показва отщетата въ размѣръ на 125.807 лева златни и 43 ст., като за подкрѣпление на тази искана отъ него сума, показалъ на търговскитѣ си книжа и поискалъ експертиза, която по книгитѣ да прѣцѣни загубитѣ; в) назначената отъ окржжния сждъ експертиза съ протоколитѣ си отъ 6 октомврий и 31 декемврий 1900 год., като прѣгледала и проучила книгитѣ на Иванъ Тодоровъ, намѣрила, че отщетата на сжщия възлиза на 78.337 лева златни и 14 ст., и г) макаръ въ исковото си прошение Ив. Тодоровъ да е показалъ за доказателство на иска си, своитѣ книги и експертизата и макаръ лицата експерти да сж били опрѣдѣлени и съ неговото съгласие, при все това въ апелативната си жалба той безъ да прѣдстави повече доказателства отъ своитѣ книги, показва щетата си на сумата 117.063 лева златни и 79 стотинки. Отъ казаното слѣдва, че Ив. Тодоровъ, комуто лежи обязаностьта да докаже размѣра на щетитѣ и при това като грижливо се пази да не покаже нѣщо повече, слѣдъ като ги поискалъ въ размѣръ на 126.708 лева златни и 76 ст., безъ да е прѣдставилъ доказателства, за да подкрѣпи тази сума, впослѣдствие самъ ги е намалилъ на сума 117.063 лева златни и 79 ст., когато пъкъ експертизата, поискана отъ самия него, ги е опрѣдѣлила само на сума 78.337 лева златни и 14 ст., а всичко това показва, както на едно очевидно прѣувеличение на щетитѣ, така и че това прѣувеличение се прави съзнателно. Че това прѣувеличение се прави съзнателно, се вижда още по-ясно и отъ слѣдующитѣ данни: Ив. Тодоровъ е прѣдставилъ, както това се вижда отъ обясненията на експертитѣ прѣдъ окржжния сждъ и отъ писменото имъ заключение, една смѣтка за щетитѣ, съ която смѣтка е искалъ и прѣдъ тѣхъ и прѣдъ сжда да докаже размѣра на исковата сума 125.807 лева златни и 43 ст., обаче въ тази смѣтка той помѣстилъ, както това признава и прѣдъ сжда, една сума отъ 22.000 лева, която да му се плати за така наречената Динамо-машина. Експертитѣ констатирали по книгитѣ на Ив. Тодоровъ, че за тази Динамо-машина той билъ платилъ само 3000 лева, обстоятелство, което и той вече днесъ не отрича. За да обясни Ив. Тодоровъ защо въ смѣтката си поставя не сумата 3000 лева, а 22.000 лева, той е казвалъ прѣдъ експертитѣ и прѣдъ сжда поддържа, че разликата отъ 19.000 лева билъ поставилъ за монтажъ на сжщата машина, който билъ неговия секретъ или неговия патентъ, както го той нарича, но това обяснение на Тодорова е неправдоподобно, защото нито въ неговото прѣдложение и усигурителната полица се вижда да е прѣдлагалъ и усигурявалъ въ дружеството „Балканъ“ своя секретъ, нито пъкъ тоя секретъ е унищеженъ отъ пожара, тъй като той и днесъ си е въ неговитѣ познания. Отъ казаното не може освѣнъ да се приеме, че Ив. Тодоровъ като е помѣстилъ тази сума отъ 19.000 лева въ смѣтката, знаялъ

е, че тя не се дължи и при все това я поискалъ за изплащане отъ дружеството „Балканъ“. Изобщо по смѣтката на Ив. Тодоровъ, по която той иска изплащането на сумата 125.807 лева и 43 ст., експертитѣ прѣдъ окржжния сждъ сж показали, че тя не се подкрѣпяла съ доказателства, че много нѣща въ нея имъ се видѣли невѣроятни и неистински, за това за цифра на щетитѣ тѣ, като се ржководятъ отъ книгитѣ на Тодорова, приематъ показаната въ писменото имъ заключение сума 78.337 лева златни и 14 стотинки. Това заключение на експертитѣ, основано на сжщитѣ търговски книги, на основание на която и самъ Ив. Тодоровъ твърди, че е направилъ смѣтката си, за постигналитѣ го щети, доказва и то, че безъ всѣкакво основание Ив. Тодоровъ иска 125.807 лева златни и 43 ст., когато не може да се иска освѣнъ сумата до 78.337 лева златни и 14 ст. и че слѣдователно съзнателно, а не погрѣшно той прѣувеличава щетитѣ; това толкозъ повече, че и самъ Ив. Тодоровъ въ апелативната си жалба вече приема, че щетитѣ му сж по-малко, като ги опрѣдѣля самъ на 117.063 лева и 79 стотинки. — До това заключение не може да не се дойде дори и като се приеме показаниятъ отъ Ив. Тодоровъ способъ за изчисление на щетитѣ, чрѣзъ опрѣдѣляване по книгитѣ вноса и износа и приспадането на печалбитѣ, за да се опрѣдѣлятъ фабричнитѣ цѣни, защото експертитѣ пакъ на основание сжщитѣ книги намиратъ, че печалба Ив. Тодоровъ прѣзъ 1898 год. не билъ ималъ, а прѣзъ 1899 год. до деня на пожара, книгитѣ на Ив. Тодоровъ не давали да се допуща, че той е реализирвалъ нѣкаква печалба, а и ако се допуснело такава, то тя не могла да бжде по-голѣма печалба отъ 5%, когато Ив. Тодоровъ дори прѣдъ апелативния сждъ настоява да се приеме, че печалбата му е била най-малко 15%, а въ смѣтката прѣдъ експертитѣ и 47% и това за туй, защото при туй увеличената печалба смѣтнати неговитѣ щети ще възлизатъ на по-голѣма сума отъ сумата при печалба смѣтната 5% или никаква, та и по този способъ на изчисление щетитѣ, тѣзи послѣднитѣ съвсѣмъ неоправдателно той е поискалъ въ размѣръ на исковата сума. По всичкитѣ тѣзи съображения сждътъ намира, че поисканитѣ отъ Ив. Тодоровъ 125.807 лева златни и 43 ст., като щета отъ постигналия го пожаръ, съ една сума съзнателно показана по-голѣма и за това по глава VI чл. 7 отъ общитѣ условия за усигуряване, той се лишава отъ правото да дири плащането на каквато и да била щета. Отъ казаното слѣдва, че и по двѣтѣ основания, показани отъ дружеството „Балканъ“, а именно и поради недѣйствителностьта на договора и поради изгубването на правото за обезщетяване, искътъ на Ив. Тодоровъ ще трѣбва да бжде отхвърленъ, и 8) понеже Ив. Тодоровъ губи дѣлото, то той е длъженъ да заплати на дружеството „Балканъ“: а) 1466 лева и 75 ст. златни, платено отъ сжщото дружество сждебно мито по апелативната жалба, и б) 5255 лева сребърни, сума съставена отъ 1200 лева, платени отъ дружеството за експертизата въ двѣтѣ инстанции, и 4055 лева за водене на дѣлото и за 7 призовки“. — Срещу това рѣшение Ив. Тодововъ подава въ Върховниятъ касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ по това дѣло: 1) чл. чл. 630 и 396 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачава фактитѣ по дѣлото, като цитира едно несжществующе самопризнание на повѣреника

му Т. Тодоровъ, относително масивностьта на зданията, въ които сж се помѣщавали изгорѣлитѣ прѣдмети и защото гради рѣшението си върху несжществующи доказателства; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ домогванията му за да се извърши огледъ на зданията, за констатиране тѣхната масивность и че ако сждътъ приеме, че зданията сж немасивни, то да обсжди въпроса да ли това обстоятелство е било нему (на касатора) извѣстно или не, и че ако му е било извѣстно, то скрилъ ли го е отъ дружеството „Балканъ", съ цѣль да увеличи риска му или не; 3) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото: а) изопачилъ съдържанието на протокола на експертитѣ у сждебния слѣдователь, споредъ който не само двѣтѣ главни здания сж масивни, но и трето голѣмо двуетажно здание, турска зидария, иззидано съ тухли и отвънъ съ дѣланъ камъкъ; б) игнориралъ показаното въ 14 рубрика на прѣдложението отъ 25 априлъ 1898 год., какво двѣ отъ пристройкитѣ сж биле нови съзидани масивъ прѣзъ 1897 год., на мѣстото на паянтовитѣ пристройки, показани въ описа на Държавата, и в) изопачилъ съдържанието на послѣдния описъ, който той прѣдставилъ съ цѣль да докаже, че изгорѣлитѣ здания сж биле масивъ, а не и по въпроса за другитѣ пристройки, които всички сж биле съборени още прѣзъ 1897 год. прѣди застраховането и не сж биле въ този видъ, въ който фигуриратъ въ описа. Изопаченъ билъ и описътъ, на който противната страна не се силавала; 4) чл. 487 отъ Търговския законъ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото анулира сключения между него и дружеството договоръ, безъ да констатира, че той е знаялъ, че зданията сж немасивни, ако се приематъ за такива, и че съзнателно е укрилъ това отъ застрахователя; 5) чл. 451, въ свързка съ чл. чл. 282—285 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не уважилъ искането му за да стане огледъ на самото мѣсто, за да се констатира масивно ли е било изгорѣлото здание, даже и по свое усмотрѣние да направи този огледъ съ участие на вѣщи люди, щомъ е придавалъ такава важность на въпроса за масивностьта на зданията; 6) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ думитѣ на повѣреника му Т. Тодоровъ, като приема за доказано, че въ фабриката се е работило съ огьнь и защото не оцѣнилъ офертата му, въ която е казано, че въ фабриката се намира малко количество леснозапалителни прѣдмети, както и инвентаря, въ който фигуриратъ и 8 печки усигурени отъ дружеството „Балканъ"; 7) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по въпроса за употрѣблението на въ фабриката освѣнъ електричество и вода и друга сила — огънь, цитира само показанията на свидѣтеля Фр. Розингеръ, безъ да обсжжда показанията на другитѣ разпитани по този въпросъ свидѣтели и показанията на Франца сж изопачени; 8) чл. чл. 291, 293, 301, 308—321 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото се основалъ на показанията на свидѣтеля Фр. Розингеръ, безъ да сж дадени тѣзи показания по реда за разпита на свидѣтели, а сж помѣстени въ протокола отъ 11 декемврий 1899 год., държанъ въ дружеството „Балканъ"; 9) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изопачилъ и прѣвратно разбралъ даннитѣ по дѣлото, като приелъ, че той (касаторътъ) съзнателно е увеличилъ размѣра на щетитѣ отъ пожара, и 10) членове

629 и 630 отъ Гражданското съдопроизводство, защото далъ погрѣшно тълкуване и невѣрно значение на думитѣ „съзнателно прѣувеличение щетитѣ", като приелъ, че разницата въ цѣната, която застраховательтъ иска за изгорѣлия прѣдметъ и цѣната, която една експертна комисия би му опрѣдѣлила, може да има за послѣдствие изгубване самото право на какво и да е обезщетение.

Върховниятъ касационенъ съдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) отъ третото съображение на потъженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ съдъ, като оцѣнява протокола на експертитѣ, повикани отъ съдебния слѣдователь, за да констатиратъ загубитѣ отъ пожара, казва, че този протоколъ нѣма значение по това дѣло самъ по себе, понеже билъ съставенъ по друго дѣло и безъ участието на Ив. Тодоровъ, но че той придобива силата на безпоренъ документъ, понеже повѣреникътъ на ищеца Т. Тодоровъ билъ обявилъ, че приема неговото съдържание относително масивностьта или немасивностьта на зданието на фабриката и тъй като отъ протокола се виждало, че фабриката имала двѣ здания масивни и четири паянтови, то заключава съдътъ, че казаниятъ повѣреникъ е самопризналъ, че зданията на изгорѣлата фабрика не сѫ биле масивни. Това заключение на съда е въ противоречие съ това, което повѣреникътъ Т. Тодоровъ е поддържалъ въобще по дѣлото относително масивностьта на фабриката и особено противоречи на казаното отъ сѫщия повѣреникъ въ протокола отъ 24 май 1901 година. — Въ този протоколъ Т. Тодоровъ казва, че прѣдставлява доказателства за масивностьта на зданието и че „колкото се отнася до масивностьта или не на зданието, той приема, че то е такова, каквото сж го опрѣдѣлили свидѣтелитѣ въ протокола". А отъ протокола се вижда, че експертитѣ казватъ за това спорно здание, че то е една двуетажна постройка съ турска зидария, т. е. зидоветѣ прѣпрѣчени хоризонтално и вертикално съ дъбови диреци $^{20}/_{20}$ и $^{22}/_{22}$ и отпослѣ иззидани съ тухли и отвънъ съ дѣланъ камъкъ, единъ видъ облицовка. Въ даденото описание на двуетажната постройка, както се вижда, експертитѣ не опрѣдѣлятъ да ли тя е паянтъ или масивъ и съ това, че повѣреникътъ Тодоровъ е приелъ описанието ѝ за вѣрно, не слѣдва, че той приема, и дадената ѝ отъ съда квалификация за паянтъ, тъй като той е поддържалъ прѣдъ съда, че това здание е масивно, което е искалъ да докаже съ прѣдставения опись, въ който това здание е било усигурено отъ Правителството като масивно здание. Освѣнъ това, отъ протокола съ дата 3 май 1902 год. (л. 204 стр. 2) се вижда, че сѫщиятъ повѣреникъ е молилъ апелативния съдъ да направи огледъ на мѣстото, отъ който щѣло да се констатира, че казаното двуетажно здание е масивно. — Наистина, въ протокола на експертитѣ е казано, че фабриката на Ив. Тодоровъ, освѣнъ двуетажна сграда турска зидария и двѣтѣ масивни здания, имала е и паянтови здания три отдѣления. Това обстоятелство обаче не омаловажава въпроса за масивностьта или не на двуетажното здание турска зидария, понеже ищцовата страна е поддържала съгласно усигурителната полица, че Ив. Тодоровъ е усигурилъ при дружеството „Балканъ" машинариитѣ, мобелитѣ и стоката отъ фабриката си въ три масивни зда-

ния, т. е. въ двуетажната турска постройка и въ другитѣ двѣ масивни пристройки. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се приеме, че оплакването на касатора, че сѫдътъ изопачилъ фактитѣ по дѣлото, като се основалъ на едно несѫществующе самопризнание на повѣреника му Т. Тодоровъ, относително масивностьта на зданията, въ които сѫ се помѣщавали изгорѣлитѣ прѣдмети, е оплакване основателно. Съ това си дѣйствие Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 630 и 396 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и това нарушение е сѫществено; 2) повѣреникътъ Т. Тодоровъ, както се констатира отъ протокола съ дата 3 май 1902 год., е молилъ апелативния сѫдъ да извърши огледъ на самата фабрика, отъ който щѣло да се установи, че двуетажното здание е масивно. Сѫдътъ обаче по това искане на страната, по едно обстоятелство, отъ което зависи валидностьта или недѣйствителностьта на договора, не се е произнесалъ прѣди да се оттегли на съвѣщание, а се произнася, че не го допуща съ протоколно опрѣдѣление едва на 16 августъ 1902 год. — три мѣсеци слѣдъ разрѣшението на дѣлото по сѫщество, когато той е вече билъ десезиранъ по дѣлото. Такова едно опрѣдѣление не може да има силата на единъ сѫдебенъ актъ, понеже сѫдътъ не е билъ компетентенъ да го издаде и слѣдователно трѣбва да се признае, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ не се е произнесалъ по искането на страната за да се извърши огледъ по дѣлото. Това опущение на сѫда има сѫществено значение по дѣлото, тъй като оглedниятъ протоколъ на експертитѣ, повикани отъ сѫдебния слѣдователь, като извършенъ по друго дѣло и безъ участието на Ив. Тодоровъ, апелативниятъ сѫдъ е призналъ, че самъ по себе не може да служи като доказателство и заради това второто и шестото оплаквания на касатора въ това отношение за нарушението на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява основателно; 3) оплакването на касатора, че сѫдътъ извратилъ протокола на експертитѣ, назначени отъ сѫдебния слѣдователь, е тъй сѫщо основателно, понеже въ третия си мотивъ сѫдътъ твърди, че въ поменатия протоколъ биле показани двѣ масивни и четири немасивни здания, когато въ него сѫ показани двѣ здания масивни, три паянтови и една двуетажна постройка — турска зидария, за масивностьта на която става споръ по дѣлото. Съ това апелативниятъ сѫдъ е нарушилъ още единъ пѫть чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение има сѫществено значение за правилното разрѣшение на дѣлото; 4) както се вижда отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение, апелативниятъ сѫдъ е призналъ сключения договоръ за усигуровка недѣйствителенъ, между други съображения и за това, че Иванъ Тодоровъ е обявилъ паянтови здания за масивни, като е зналъ, че зданията сѫ немасивни. Това знание на Ив. Тодоровъ сѫдътъ вади отъ описа, по който той е взелъ отъ Държавата подъ наемъ зданията на фабриката и въ който описъ само едно отъ зданията е показано масивно, а другитѣ всички паянтови. Сѫдътъ обаче не е посочилъ на даннитѣ, отъ които се убѣждава, че именно тия паянтови здания сѫ биле обявени отъ усигурения Ив. Тодоровъ, като здания, въ които ще се помѣстятъ усигуренитѣ прѣдмети, толкозъ повече, че въ прѣдложението за усигуряване съ дата 25 априлъ 1898 год. и въ полицата се говори за едно главно здание и двѣ пристройки масивни. Прѣдъ видъ на това, четвъртото оплакване на

касатора, че сѫдътъ анулиралъ сключения между него и дружеството договоръ, безъ да констатира, че той е знаялъ, че зданията сѫ немасивни, се явява тъй сѫщо оплакване основателно; 5) сѫдътъ, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, е призналъ, че Ив. Тодоровъ е укрилъ отъ застрахователя важни обстоятелства, които сѫ имали значение за оцѣнката на риска, а именно обявилъ, че ще работи съ електричество и вода, когато той работилъ и съ огънь. Това заключение апелативниятъ сѫдъ вади отъ самопризнанието на повѣреника Т. Тодоровъ и отъ показанията на свидѣтеля Францъ Розингеръ. Това което Т. Тодоровъ е казалъ, както се вижда отъ протокола съ дата 24 май 1901 год., е слѣдующето: „колкото пъкъ, че въ зданието се работило не само съ електричество, но и съ огънь, заявявамъ, че е имало и газъ, газови лампи, но само до толкова, колкото да си запалимъ огъня и свѣщитѣ за да ходимъ изъ стаитѣ“. Отъ цитираното явно става, че самопризнание въ смисълъ, че се е работило въ кожарската фабрика, освѣнъ съ електричество и вода и съ трета сила — огънь, не сѫществува, а апелативниятъ сѫдъ като приема противното, очевидно извращава думитѣ на казания повѣреникъ. Употрѣблението на газъ и сѫществуването на други леснозапалителни прѣдмети е било изрично обявено въ прѣдложението на Ив. Тодоровъ съ дата 25 априлъ 1898 год., но сѫдътъ никакъ не е обсѫдилъ това обстоятелство, въ свързка съ оцѣнката на въпроса за освѣтлението и отоплението на фабриката съ газъ и огънь. За че се е употрѣбявала и огнена сила въ фабриката на Ив. Тодоровъ, сѫдътъ се е основалъ, както се каза по-горѣ, на показанията на Францъ Розингеръ, изложени въ протокола на дружеството „Балканъ“ съ дата 11/23 декемврий 1899 год., който свидѣтель е показалъ, че въ фабриката се е работило повечето по обикновенния начинъ. Прѣди всичко показанията на този свидѣтель, като дадени не по реда прѣдвиденъ въ Гражданското сѫдопроизводство, не могатъ да се приематъ за едно легално доказателство и освѣнъ това, сѫдътъ е изопачилъ показанията му, като твърди, че той е показалъ, че се е прибѣгвало къмъ обикновения начинъ *за работене съ огънь*, когато той е показалъ, че се е работило повечето по *обикновенния начинъ*. По въпроса за огнената сила, употрѣбявана въ фабриката, сѫдътъ не е обсѫдилъ и показанията на цѣлъ редъ свидѣтели, разпитани въ окрѫжния сѫдъ, отъ които би могалъ до дойде до едно друго заключение, понеже тѣ не сѫ показали, че се е работило съ огнена сила. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че седмото, осмото и деветото оплаквания на касатора за нарушението на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданского сѫдопроизводство, сѫ основателни и нарушението сѫществено, и 6) чл. 488 отъ Търговския законъ, дава право на застрахователя да нападне дѣйствителностьта на договора, ако застрахованиятъ или лицето, което дѣйствува за негова смѣтка, при сключването на сдѣлката, укрие важни и неизвѣстни на застрахователя обстоятелства или пъкъ ги покаже невѣрно. Отъ това разпореждане на закона явно става, че застрахователътъ има право да иска унищожението на договора, когато застрахованиятъ е дѣйствувалъ спрямо него недобросъвѣстно (malafide) чрѣзъ укриване или невѣрно показване важни и неизвѣстни за застрахователя обстоятелства, а не и тогава, когато застрахованиятъ е дѣйствувалъ добросъвѣстно. Сѫщиятъ принципъ е про-

каранъ и въ глава VI § 7 отъ общитѣ условия за усигуряване, въ който се изброяватъ случаитѣ, когато усигурениятъ губи правото си да дири каквато и да е отщета, а именно: а) ако съзнателно прѣувеличи щетитѣ; б) ако прѣдстави като загинали прѣдмети, които не сѫ сѫществували по врѣмето на пожара; в) ако укрие нѣкои отъ избавенитѣ прѣдмети; г) ако прѣдстави лъжливи или фалшиви оправдателни документи; д) ако се откаже да прѣдстави книжата и доказателствата, които дружеството поиска, и е) ако съ дѣйствията си или немарливостьта си е причинилъ пожара или уголѣмилъ щетата. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ въ седмото съображение на потжженото рѣшение е призналъ, че Ив. Тодоровъ е изгубилъ правото си да дири обезщетение за изгорѣлитѣ и повредени отъ пожара прѣдмети, защото съзнателно билъ прѣувеличилъ щетитѣ, тъй като въ исковото прошение той билъ показалъ щетитѣ въ размѣръ на 125.807 л. златни и 43 ст., въ апелативната жалба на сума 117.063 лева златни и 79 ст., а пъкъ експертитѣ биле оцѣнили тия щети на 78.337 лева златни и 14 стотинки. Съзнателното прѣувеличение на щетитѣ сѫдътъ намѣрва още и отъ слѣдующитѣ данни: а) че за една динамо-машина ищецътъ поискалъ 22.000 лева, когато тя не струвала споредъ експертитѣ и неговото самопризнание, повече отъ 3000 лева, и б) че той показалъ печалбитѣ си въ апелативния сѫдъ по 15% съ цѣль да увеличи размѣра на щетитѣ, когато експертитѣ му сѫ признали такава най-много 5%. Прѣди всичко, съзнателното прѣувеличение на щетитѣ, както се каза и по-горѣ, изисква недобросъвѣстность (mauvaise foi) у усигурения и сѫдътъ трѣбваше да констатира тази недобросъвѣстность, тъй като по закона тя не се презумира, а трѣбва да бѫде доказана. Освѣнъ това, апелативниятъ сѫдъ като е приелъ, че Ив. Тодоровъ, съзнателно е прѣувеличилъ щетитѣ, не е обсѫдилъ всичкитѣ данни по дѣлото, отъ които би могалъ да дойде до противно заключение, а именно: а) сѫдътъ не е взелъ прѣдъ видъ апелативната жалба на Ив. Тодоровъ, въ която той е обяснилъ, защо намалява щетитѣ си отъ 125.807 лева златни и 43 ст., на 117.063 лева златни и 79 ст.; б) не е взелъ прѣдъ видъ протокола на експертитѣ отъ 21 октомврий 1901 год. (апелативно производство стр. 71), въ който е казано, че въ опрѣдѣленитѣ отъ тѣхъ печалби за 1899 год., не влизатъ сумитѣ 10.346 лева и 59 ст. и 1676 лева и 72 ст. екстра — печалби отъ доставка на Военното министерство; в) не е оцѣнилъ заключението на експерта Боботановъ, дадено въ сѫдебното заседание на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 18 януарий 1901 год. (л. 185), споредъ което динамо-машината струвала 3845 лева и 43 ст., а монтажътъ ѝ 8600 лева, и г) заявлението на ищцовата страна, направено въ заседанието на Софийския окрѫженъ сѫдъ на 28 юний 1900 год. (л. 63), че тя иска назначението на вѣщи лица, които да опрѣдѣлятъ размѣра на щетитѣ, съгласно фактуритѣ и търговскитѣ ѝ тефтери. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че единадесетото и дванадесетото оплаквания на касатора, за нарушението на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫ тоже основателни и сѫществени.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ № 59, отъ 23 май 1902 год., защото сѫ нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Граждан-

ското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 35 — (76) — 30 септемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: 1 Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 274, по описа за 1903 год., на Георги Н. Пантевъ, житель отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 24 февруарий 1903 година.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Георги Пантевъ съ адвоката си д-ръ Черневъ и Диме Пантевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ въ сѫдебното си заседание на 24 февруарий 1903 год., като разгледалъ търговското частно дѣло подъ № 23/902 год., заведено по частната апелативна жалба на Георги Н. Пантевъ, отъ София, противъ опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 августъ 1902 год., и като взелъ прѣдъ видъ: „частниятъ тѫжитель Георги Пантевъ иска да се отмѣни опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ, съ което е опрѣдѣлилъ 700 л. на д-ръ Бурилковъ, като казва, че биле много; освѣнъ това не той, а Диме и Аце Пантеви да бѫдатъ осѫдени да изплатятъ слѣдуемото се Бурилкову възнаграждение, понеже тѣ биле станали причина за да се обяви въ несъстоятелность Георги Пантевъ. Сѫдътъ като има прѣдъ видъ труда положенъ отъ д-ръ Бурилковъ по несъстоятелностьта, намира, че едно възнаграждение отъ 300 лева е достатъчно да възнагради тоя му трудъ, тъй като тутакси подиръ несъстоятелностьта, опрѣдѣлението е било отмѣнено и Бурилковъ не е вършилъ много работа. Искането на Георги Пантевъ щото това възнаграждение да се плати отъ Диме и Аце, е неоснователно, защото работата на синдика е въ полза и за смѣтка на масата. Отъ друга страна сѫдътъ забѣлѣжва, че синдикътъ д-ръ Бурилковъ е получилъ всичко 700 лева, която сума принадлежи на масата и понеже му се опрѣдѣляватъ за труда 300 лева, то разликата трѣбва да повърне на масата“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 24 февруарий 1903 г., отмѣнилъ опрѣдѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 августъ 1902 год. а вмѣсто него постановилъ, на бившия синдикъ по насъстоятелностьта д-ръ Бурилковъ, се опрѣдѣлява едно възнаграждение отъ 300 лева, което да се изплати отъ масата по несъстоятелностьта. Задължава се д-ръ Бурилковъ отъ задържанитѣ отъ него 700 лева да задържи за себе си само 300 лева, а остатъка отъ 400 лева да повърне въ масата по несъстоятелностьта. — Срещу това опрѣдѣление Георги Пантевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото Диме и Аце Пантеви сѫ искали обявяването му въ несъстоятелность, която отпослѣ е била отмѣнена отъ сѫда, та тѣ (Диме и Аце) трѣбва да платятъ на синдика. а не той (касаторътъ).

Върховниятъ касационенъ съдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: чл. 780 отъ Гражданското съдопроизводство, опрѣдѣля начина за разпрѣдѣление на съдебнитѣ разноски по дѣла заведени на общо основание и въ които има ищецъ и отвѣтникъ. Обаче, производството по фалита не е такова. То има за цѣль охранение интереситѣ на всички кредитори на длъжника, а възбуждането му не зависи отъ тѣхъ, както това е общо правило въ исковото производство, но се допуска изключително отъ съда и въ интереса на всички, и то само тогава, когато *лицето* срещу което се допуща (несъстоятелния) *е дало законни поводи*. А щомъ такива законни поводи съществуватъ — безъ тѣхното констатиране съдътъ не обявява несъстоятелностьта — то признатиятъ за несъстоятеленъ нѣма право да се оплаква за разноскитѣ, които съ послѣдствие отъ това рѣшение на съда. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Н. Пантевъ, срещу опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ съдъ отъ 24 февруарий 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското съдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 36 — (78) — 7 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 45, по описи за 1902 год., на Яни Николовъ, отъ гр. София, съ Георги Н. Спиридоновъ, отъ същия градъ, за 5244 лева и 36 ст., произходящи отъ съдружие по направата на едно шосе.* — Въ съдебното заседание присжтствуваха ищецътъ Яни Николовъ, съ повѣреника си адвокатътъ Т. Теодоровъ и адвокатитѣ П. Пешевъ и Хр. Ковачевъ като повѣреници на отвѣтника Георги Спиридоновъ.

Обстоятелствата на дѣлото съ тия: д-ръ В. Балджиевъ, Софийски адвокатъ, въ качеството си на повѣреникъ на Яни Николовъ, отъ гр. София, съ исково прошение, подадено въ Софийския окръженъ съдъ на 20 януарий 1898 год., е прѣдявилъ искъ противъ инженера Георги Спиридоновъ, отъ същия градъ, за 5244 лева и 36 ст., като излага, че прѣзъ 1896 год., Яни Николовъ заедно съ отвѣтника Г. Спиридоновъ, прѣдприели съдружнически отъ Държавата да построятъ пътното платно на шосето Ямболъ—Казълъ-Агачъ, отъ дължина седемь километра. Цѣлото съдружническо прѣдприятие възлизало по условията съ Държавата на 24.587 лева и 50 ст., сума, която послѣдната се задължила да заплати на съдружницитѣ за изработката на прѣдметното платно на шосето. Но отъ прѣдприятието намѣсто печалба се оказвала и една загуба отъ 516 лева и 82 ст., тъй като разходътъ за работницитѣ възлизалъ на 22.847 лева и 2 ст., за надзирателя било платено 1428 лева, за подържане на работата 828 лева и 35 ст., или всичко сталалъ разходъ = 25.104 лева и 32 ст., отъ тука се явява и

загубата отъ 516 лева и 82 ст., т. е. отъ разницата между прихода и разхода (който разходъ вече билъ направенъ). При такова положение и при обстоятелството, че ищецътъ билъ вложилъ капиталъ 3755 лева и 70 ст., а отвѣтникътъ не далъ изъ джеба си нищо, той прецезира иска си срещу отвѣтника въ слѣдующитѣ пера: 1) изразходванъ неговъ капиталъ по шосето 3755 лева и 70 ст.; 2) доизплатилъ на надзирателя 708 лева и 35 ст.; 3) изразходвалъ една сума за поддържане на работата 221 лева и 90 ст.; 4) строшена му една кабриолета въ прѣдприятието на стойность 300 лева, и 5) половина отъ наличната загуба 516 лева и 82 ст. = 258 лева и 41 ст., или всичко 5244 лева и 36 стотинки. Софийскиятъ окръженъ съдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 1 декемврий 1900 год., е удовлетворилъ иска на ищеца само въ размѣръ на 651 лева и 16½ стотинки. — Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сѫ подали възивни жалби прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ исковото прошение на ищеца Яни Николовъ се вижда, че той иска да се осѫди отвѣтникътъ Г. Спиридоновъ — съдружника му, по направата на шосето Ямболъ—Казълъ-Агачъ на сумата 5244 лева и 36 ст., които той изразходвалъ въ повече отъ съдружническото прѣдприятие отъ постѫпнитѣ приходи по ситуация; 2) основанията на ищеца за да търси тази сума отъ отвѣтника сѫ: а) че ищецътъ и отвѣтникътъ сѫ съдружници по шосето Ямболъ—Казълъ-Агачъ, което се установява отъ контракта съ дата 26 августъ 1896 год. (стр. 6 на първостеп. дѣло), отъ който се вижда, че ищецътъ и отвѣтникътъ сѫ прѣдприели съдружнически постройката на шосето Ямболъ—Казълъ-Агачъ на 7 километра за приблизителна стойность 23.798 лева и 49 ст., а въ дѣйствителность за 24.587 лева и 50 ст., която цифра имъ се пада да получатъ отъ Държавата и се доказва съ удостовѣрение № 19.062, отъ 14 юлий 1900 год., на Министерството на общитѣ сгради (стр. 149 на първостеп. дѣло), и б) че ищецътъ като касиеръ по това прѣдприятие, билъ изразходвалъ по работата до завеждането на иска 25.104 лева 32 ст., въ която сума влиза и загубата. — При такива основания, искътъ на ищеца по принципъ е приемливъ, тъй като всѣки съдружникъ при отсѫтствие на особени условия, има право да иска, щото и другиятъ съдружникъ да внесе необходимитѣ капитали; 3) отвѣтникътъ възразява: а) че както Яни Николовъ, при прѣглеждането на смѣткитѣ на 12 мартъ 1897 год., е внесалъ капиталъ 3755 лева и 70 ст., така и той е внесалъ 6258 лева; б) че както Яни Николовъ е плащалъ на работницитѣ, така и той плащалъ, което нѣщо се виждало отъ прѣдставенитѣ отъ него разписки (стр. 177, 180 и 181 първо производство), па и отъ нѣкои списъци на работници; в) че не признава списъцитѣ, прѣдставени отъ ищеца (стр. 81—101 първо производство); г) че ищецътъ съ апелативната си жалба измѣнявалъ иска си; д) събранитѣ доказателства отъ експертитѣ (заключението имъ) не биле вѣрни съ тефтеритѣ и списъцитѣ, и е) че ищецътъ не доказвалъ съ нищо, че билъ плащалъ на работницитѣ. Тѣзи възражения на отвѣтника би биле основателни, ако да не се опорочваха отъ събранитѣ доказателства и отъ самитѣ обяснения на странитѣ: 1) по първото възражение дѣйствително е явно, па и отъ ищеца не се отрича (смѣтката му стр. 98—99, забѣлѣжката на Спиридонова стр. 178 първо

производство, разписката на Яни Николовъ въ тефтера на Спиридонова стр. 1-ва), че на 12 мартъ 1897 год., странитѣ сж завѣрили смѣткитѣ си, споредъ които ищецътъ билъ внесалъ капиталъ 3755 лева и 70 ст., а отвѣтникътъ 6258 лева; обаче тѣзи смѣтки, както е явно отъ цитиранитѣ по-горѣ книжа, не се отнасятъ само за прѣдприятието по „шосето", но и за друго прѣдприятие по „чакъла", по което ищецътъ се считалъ съдружникъ до тая дата, но което прѣдприятие официялно е на името само на отвѣтника, по което сжщиятъ прибиралъ приходитѣ, нѣщо което се установява отъ удостовѣренията №№ 19062 и 1402, отъ 1900 год., на Министерството на общитѣ сгради (стр. 149—150 първо производство). При такова положение, при заявяването, както на ищеца, изказано въ протеста му (стр. 71—72 първо производство), така и на отвѣтника (протоколъ на окрѫжния сѫдъ отъ 15 ноемврий 1899 год.. стр. 113), че ищецътъ нѣмалъ участие въ „чакъла". — Най-послѣ прѣдъ исковата молба на ищеца, който претендира само по прѣдприятието за „шосето", и при заявлението на ищеца, че отвѣтникътъ е употрѣбилъ капитала си за „чакъла", а не за шосето, по което е спора, на сѫда остава да разрѣши прѣди всичко въпроса: истина ли е, че отвѣтникътъ не е внесалъ никакъвъ капиталъ по „шосето" и да ли неговиятъ капиталъ отъ 6258 лева е отишелъ за „чакълъ", т. е. за собственото му прѣдприятие, както твърди ищеца? Отговоръ на тоя въпросъ ни дава експертизата и особено експертътъ Н. Ивановъ, който твърди, че отъ тефтеритѣ се вижда, какво разходитѣ по шосето при провѣряването на смѣткитѣ на 12 мартъ 1897 год. за „чакълъ" и „шосе", сж погълнали прихода отъ една ситуация отъ 2735 лова и 86 ст. и капиталътъ на Яни Николовъ отъ 3755 лева и 55 ст., когато напротивъ разходътъ по чакъла, гдѣто е харчилъ Спиридоновъ, напълно се равнявалъ съ полученитѣ отъ него приходи по три ситуации, сумата на които прѣвишава капитала му, завѣренъ на тази дата, отъ което и слѣдвало, че на 12 мартъ 1897 год. дѣйствително Яни Николовъ е похарчилъ изъ джеба си 3755 лева и 70 ст. за шосето като касиеръ; когато Г. Спиридоновъ не е похарчилъ нищо, тъй като той билъ изтеглилъ вече по три ситуации за чакъла 6309 лева и 56 ст., нѣщо което прѣвишавало завѣрения му капиталъ. Тѣзи заключения на експертитѣ (стр. 133—134; стр. 163—164) рапортитѣ (стр. 183 — протокола първо производство) и устнитѣ обяснения на Н. Ивановъ (въ втората инстанция) сѫдътъ напълно приема за достовѣрни, тъй като тѣ не само, че сж извлѣчени при участието на странитѣ но се подкрѣпятъ и отъ другитѣ данни по дѣлото; а именно: а) отъ протеститѣ на Яни Николовъ до Спиридонова съ дата 13 май 1897 год. (стр. 7—72 първо производство,) 8 юлий 1897 год. (стр. 75—76 първо производство) и 2 ноемврий 1897 год. (стр. 77—78 първо производство) съ които му заявява, че не е внесалъ капиталъ, че нѣма пари въ касата и че трѣбва да повърне изтегленитѣ отъ него пари отъ шосето, въ отговоръ на които Г. Спиридоновъ въ протеститѣ си не се е докосналъ до този въпросъ, и б) отъ удостовѣрението № 19062, на Министерството на общитѣ сгради (стр. 149 първо производство), отъ което става явно, че до 12 мартъ 1897 год. Яни Николовъ, като касиеръ по шосето е изтеглилъ само една ситуация отъ 2735 лева и 86 ст., когато билъ изразходвалъ вече 6111 лева и 92 ст., т. е. въ повече 3376 лева и 6 ст., а

Георги Спиридоновъ изтеглилъ вече три ситуации по чакъла за сума 6309 лева и 56 ст., т. е. повече отъ завѣрения му капиталъ. Отъ тука става явно, че завѣрениятъ капиталъ на Г. Спиридоновъ по „чакълъ и шосе“ прѣдставлява собствено прихода по „чакъла“, а изразходвалъ толкова, колкото е завѣренъ капиталътъ му. Прочее, по този спорёнъ пунктъ сѫдътъ се убѣждава, че Георги Спиридоновъ не е внесалъ никакъвъ капиталъ въ касата по шосето; 2) по второто възражение на отвѣтника, че и той билъ плащалъ на работницитѣ и слѣдователно съ това неговиятъ капиталъ ставалъ явенъ, сѫдътъ намира прѣди всичко, че съ прѣдставенитѣ разписки отвѣтникътъ не е доказалъ твърдението си, нито се е погрижилъ своевремѣнно да установи това обстоятелство по законенъ редъ, но отъ друга страна, споредъ обясненията на ищеца, отъ самопризнанието на отвѣтника, сторено на 14 юний 1900 год. въ сѫдебното заседание въ окрѫжния сѫдъ (протоколъ стр. 143—144), той изтеглилъ повече отъ 3000 лева по втората ситуация, па и отъ разписката на Спиридонова (стр. 179 първо производство), съ която се удостовѣрява, че получилъ отъ касиера Яни Николовъ по втората ситуация 627 лева и 20 ст., става явно, че отвѣтникътъ като е теглилъ отъ касата, т. е. отъ Яни Николовъ пари за своя смѣтка, той е издавалъ разписка, а за онѣзи пари, които той е теглилъ отъ касата, за да ги раздава на работницитѣ, никаква разписка не е издавалъ, понеже той е замѣстялъ касиера. Така щото фактътъ, че отвѣтникътъ билъ разплащалъ на работници, при самопризнанието му, че е взелъ повече отъ 3000 лева, нѣма онова значение, което той му придава; 3) по третото възражение на отвѣтника, че не признавалъ списъцитѣ, прѣдставени отъ ищеца (стр. 81—101 първо производство) сѫдътъ намира, че даннитѣ, които се съдържатъ въ тѣхъ, па и възражението на отвѣтника, се свождатъ къмъ заключението на експертитѣ, които тъкмо тъй, както отвѣтникътъ е искалъ, сѫ извлѣкли смѣтката си отъ неспорнитѣ списъци (които сѫ подписани и отъ двѣтѣ страни), тефтера и отъ официялния списъкъ на употрѣбенитѣ работни сили по шосето (стр. 118—119 първо производство). Така щото това възражение като удовлетворено отъ експертитѣ, се явява не на мѣстото си. Обаче, сѫдътъ не може да игнорира тѣзи списъци, които по свидѣтелскитѣ показания на Димитъръ Лазаровъ (прот. на окрѫжния сѫдъ отъ 15 ноемврий 1899 год., стр. 110—113), сѫ писани по негова диктовка отъ тѣхъ напълно се оправдава извършения разходъ отъ Яни Николовъ по шосето. Отъ тукъ слѣдва, че шестото възражение на отвѣтника, какво ищецътъ не доказвалъ съ нищо, че билъ плащалъ на работницитѣ, е голословно. Това възражение е неумѣстно и заради това, че отвѣтникътъ самъ признава, че ищецътъ е билъ касиеръ (стр. стр. 143, 144 и 179 първо производство), и слѣдователно той е изплащалъ, което установява и свидѣтельтъ Димитъръ Лазаровъ. Но независимо отъ това, прѣзъ цѣлото течение на процеса до послѣдното заседание, отвѣтникътъ не само, че не е отричалъ този фактъ, но напротивъ претендиралъ е само че и той харчилъ по работницитѣ и то въ размѣръ на сумитѣ по разпискитѣ му. Така щото и това възражение е неоснователно; 4) четвъртото възражение на отвѣтника, че ищецътъ билъ измѣнилъ основанието на иска си въ апелативната жалба, е сѫщо неоснователно, тъй като въ основата както на иска, така и на апелативната жалба се вижда една и сѫща претенций, повръ-

щане на капиталъ отъ съдружническо прѣдприятие. При завеждането на иска, наистина съдружието е имало да взема отъ Министерството единъ остатъкъ отъ 4601 лева и 67 ст. по шосето, както казва ищецътъ въ исковото си прощение, не било още довършено, а слѣдователно тази сума не била платима. При такова положение ищецътъ твърдѣ правилно е насочилъ иска си спрѣмо отвѣтника, щото той да възстанови изразходвания му капиталъ съ загубитѣ. Въ течението на процеса, отношенията между съдружието и Министерството се уравнили и горната сума станала изисквуема, само, че отвѣтникътъ възпрѣпятствувалъ на касиера Яни да я получи (което се установява отъ книжата на стр. 107—169 първо производство, прѣписи отъ писма и удостовѣрението № 2763, отъ 27 априлъ 1901 год., на Министерството на общитѣ сгради, приложено въ апелативното дѣло). При такова измѣнение на работата, ищецътъ твърдѣ правилно е искалъ въ апелативната си жалба, вмѣсто да се осѫди отвѣтникътъ да му плати тази сума 4601 лева и 67 ст., да се прѣдстави нему правото, като на касиеръ, да я получи, съ което сѫщеврѣменно да се отстранятъ и прѣпятствията на отвѣтника; 5) петото възражение на отвѣтника, че заключенията и смѣткитѣ на експертитѣ не биле вѣрни съ тефтеритѣ и списъцитѣ, е сѫщо неосновательно, защото отъ обясненията имъ става явно, че тѣхната смѣтка се основава на официялния списъкъ отъ Министерството на общитѣ сгради (стр. 118—119 първо производство), въ които сѫ класифицирани и изчислени работнитѣ сили за прѣдприятието, а сѫщо и на неуспоренитѣ списъци и тефтеритѣ. Въ такъвъ случай, смѣтката, като съставена върху даннитѣ, които отвѣтникътъ неуспорява, е вѣрна и за сѫда, който дава пълна вѣра на експертното заключение и заради това, защото кореспондира съ списъцитѣ, прѣдставени отъ ищеца, за които вече се спомена, че сѫ съставени по диктовката на надзирателя — свидѣтель Димитъръ Лазаровъ. Прочее, сѫдътъ приема, че смѣтката на експертитѣ съставлява една правилна основа за рѣшаването спора между странитѣ, и 6) отъ друга страна искътъ на ищеца се подкрѣпя съ слѣдующитѣ данни а) отъ самопризнанието на отвѣтника, сторено на 14 юний 1900 год. (протоколъ на окрѫжния сѫдъ стр. 143—144) и отъ бѣлѣжката на сѫщия (стр. 179 първо производство) е установено, че ищецътъ е билъ касиеръ по прѣдприятието на „шосето"; б) като касиеръ той е приелъ по това прѣдприятие по 7 ситуации 19.985 лева и 82 ст., обаче, има да се получатъ още 4601 лева и 67 ст., или всичко трѣбва да се платятъ на ищеца 24.587 лева и 49 ст., и в) срещу този чистъ приходъ по ситуации, като е изразходвалъ съгласно експертизата 25.232 лева и 82 ст., слѣдва, че прѣдприятието има загуба 648 лева и 33 ст., половината отъ които 324 лева и 16 ст. трѣбва да понесе отвѣтника; освѣнъ тази сума отвѣтникътъ трѣбва да повърне взетитѣ отъ него по втората ситуация 627 лева и 20 ст. (стр. 179 първо производство), или всичко 951 лева и 36 ст., отъ която сума трѣбва да прѣснемемъ сумата отъ 300 лева, която ищецътъ е получилъ отъ отвѣтника обратно по пощата (стр. 158 първо производство), така щото остава ищецътъ да получи 651 лева; но понеже сѫдътъ счита, че 100 лева сѫ достатъчни да се обезщети ищецътъ за употрѣбяване отъ прѣдприятието неговъ кабриолетъ и понеже експертизата е поставила по тая точка 200 лева, т. е. повече съ 100 лева по горната сума отъ 651 л.,

трѣбва да се намали съ 100 лева; прочее, остава ищецътъ да получи отъ овѣтника 551 лева, а така сѫщо нему се пада да събира и вѣресията въ министерството, въ размѣръ на 4601 лева и 67 стотинки. Понеже и двѣтѣ страни еднакво сѫ дали поводъ за завеждане на дѣлото, понеже никоя отъ тѣхъ не е имала редовни книги, за да се изравнятъ смѣткитѣ имъ, то за това и не имъ се присѫждатъ никакви сѫдебни разноски, нито лихви на сумата, находяща се въ министерството". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 4 ноемврий 1901 год., подъ № 175, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 декемврий 1900 год., така: осѫжда инженеръ Г. Спиридоновъ да заплати на Яни Николовъ, отъ София, 551 л. съ лихвата имъ по 10 % годишно отъ 20 януарий 1898 год. до изплащането имъ, както и да заплати въ държавното съкровище 24 лева за призовки. Признава правото на ищеца Яни Николовъ, отъ София, да изтегли лично за себе си 4601 лева и 67 ст. отъ Министерството на общитѣ сгради, пѫтищата и съобщенията, по прѣдприятието на двѣтѣ страни по дѣлото, за направяне на шосето „Ямболъ—Казълъ-Агачъ". Разноскитѣ направени отъ странитѣ, оставатъ за смѣтка на всѣка една отъ тѣхъ, както сѫ ги направили въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение както ищецътъ Яни Николовъ, така и отвѣтника Г. Спиридоновъ сѫ подали касационни жалби, въ които тѣ, както и тѣхнитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ: 1) ищецътъ Яни Николовъ и неговиятъ повѣреникъ Теодоръ Теодоровъ посочватъ, че при издаването на това рѣшение, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 779 и 780 отъ сѫщото сѫдопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че освободилъ отвѣтника отъ задължението да му заплати лихва и сѫдебни разноски, при всичко, че призналъ послѣдния отговоренъ, за гдѣто той по-рано не си е получилъ паритѣ 4601 лева. Повѣреницитѣ на отвѣтника Г. Спиридоновъ въ своитѣ устни обяснения, между другото посочиха на нарушението отъ сѫщия сѫдъ на чл. 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че присѫдилъ на ищеца повече отъ колкото той е искалъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, горѣизложенитѣ оплаквания на ищеца да се признаятъ за основателни, а отъ оплакванията на отвѣтника да се признае за основателно само онова, което се относи до недопущането на рѣшителната клетва, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ и диспозитива на обтѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, при всичко, че е удовлетворилъ иска на ищеца почти напълно, обаче не е присѫдилъ на послѣдния възнаграждение за сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, а така сѫщо и лихви върху сумата 4601 лева и 67 ст., за която му е призналъ правото да я изтегли за себе си отъ Министерството на обществениттѣ сгради, пѫтищата и съобщенията, по това съображение, че и двѣтѣ страни еднакво биле дали поводъ за завеждането на дѣлото, понеже никоя отъ тѣхъ не е имала ре-

довни книги, за да се изравнятъ смѣткитѣ имъ. Това сѫждение на казания апелативенъ сѫдъ е съвършено неправилно, тъй като отъ една страна, въ постановленията на чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство е казано, че тѫжащиятъ се, противъ когото е постановено рѣшението, освѣнъ възнаграждението за водене на дѣлото, е дълженъ по искането на противната страна да върне на послѣдната всички направени отъ нея сѫдебни разноски по дѣлото. Слѣдователно, отъ тия постановления явствува, че законодательтъ счита за виновна въ завеждането на дѣлото оная страна, която губи процеса. А при такива изрични и ясни постановления на закона, сѫдилищата нѣматъ право да търсятъ наличностьта на друга нѣкоя вина за завеждането на дѣлото и съобразно съ това да разрѣшаватъ и въпроса за разпрѣдѣлението на сѫдебнитѣ разноски между странитѣ, а сѫ длъжни при разрѣшението на тоя въпросъ просто да се съобразяватъ съ обстоятелството, противъ коя отъ странитѣ се постановява рѣшението. Отъ друга страна, като е призналъ на ищеца правото да получи сумата 4601 лева и 67 ст., находящи се въ Министерството на общественитѣ сгради, пѫтищата и съобщенията, и е констатаралъ, че тая сума не е могла да бѫде изтеглена по-рано по вината на отвѣтника, сѫщиятъ сѫдъ не е ималъ основание да не присѫди на ищеца лихви върху тая сума, за врѣмето, прѣзъ което послѣдниятъ по тая именно причина не е ималъ и не ще има възможность да я получи, прѣдъ видъ на това, че споредъ постановленията на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, забавянето да се изплати извѣстно вземане въ пари, дава право на кредитора да търси отъ лицето, което е виновно за това забавяне, заплащането на законнитѣ лихви, като обезщетение за врѣдитѣ, които то е прѣтърпѣло отъ това забавяне. Отъ изложеното става явно, че и оплакванията на касатора Яни Николовъ за нарушението отъ Софийския апелативенъ сѫдъ на чл. 780 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е напълно основателно. — Сѫщо се явява основателно и оплакването на повѣреницитѣ на отвѣтника Георги Спиридоновъ, за нарушението отъ сѫщия сѫдъ на чл. 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, тъй като отъ исковата молба на ищеца се вижда, че послѣдниятъ посочва, че отъ прѣдприятието по постройката платното на шосето Ямболъ—Казълъ-Агачъ, за извършването на което странитѣ сѫ се съдружили, е имало една загуба отъ 516 лева и 82 ст., а пъкъ апелативниятъ сѫдъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, приема тая загуба въ размѣръ на 648 лева и 33 ст. и половината отъ тая именно сума спада отъ това, което ищецътъ дължи на отвѣтника, съ което присѫжда на първия една сума отъ 65 лева и 75 ст. въ повече, отъ колкото му се слѣдвало споредъ неговитѣ претенции, изложени въ исковата му молба, нѣщо, което е противно на постановленията на споменатия по-горѣ чл. 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Горѣпосоченитѣ закононарушения слѣдва да се признаятъ за сѫществени и да повлѣкатъ подирѣ си отмѣната на обтѫженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането имъ е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 4 ноемврий **1901** год., подъ № 175, защото сѫ нарушени чл. чл. 639 и 780 отъ

Гражданското сждопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по касационнитѣ жалби и на двѣтѣ страни, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 37 — (80) — 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 738, по описа за 1902 год., на Коста Пановъ, отъ гр. София, съ Иосифъ Минчевъ, отъ сжщия градъ, за 450 лева.* — Въ заседанието се яви Коста Пановъ, съ адвоката си Иванъ Славовъ и Иосифъ Минчевъ — съ двокатг си Странджовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 29 януарий 1902 год., до II Софийски мирови сждия, Коста Пановъ, отъ София, казва, че по единъ записъ на заповѣдь за 450 лева, съ дата 16 юлий 1897 год., билъ поржчитель на длъжника по него — Иосифъ Минчевъ, отъ сжщия градъ. — Понеже на падежа послѣдниятъ не изплатилъ сумата, той — ищецътъ — издалъ на притежателитѣ на записа новъ записъ отъ свое име, по която причина моли, щото казаниятъ И. Минчевъ да бжде осжденъ да му плати казаната сума съ лихвитѣ ѝ и разноскитѣ по дѣлото. — Слѣдъ разглеждането на дѣлото, сждията съ рѣшението си № 43/902 г., е уважилъ исканията на ищеца. — По сжщото дѣло е било заявенъ насрѣщенъ искъ отъ отвѣтника за 700 лева. — И тоя искъ е билъ уваженъ, но само за 500 лева. — Въ що се състои тоя искъ, въ случая не е важно, защото рѣшението въ това отношение е влѣзло въ законна сила. — Противъ рѣшението на мировия сждия е подалъ апелативна жалба само И. Минчевъ, по която Софийскиятъ окржженъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставания отъ ищеца въ първата инстанция записъ на заповѣдь за 450 лева, съ дата 16 юлий 1897 год., съ срокъ 9 мѣсеци, издаденъ отъ отвѣтника, се вижда, че ищецътъ вмѣсто тоя записъ — споредъ забѣлѣжката направена на отвъдната му страна — е издалъ новъ записъ. — Въ първия този записъ фигурира и името на ищеца безъ да е казано, че той е поржчитель, обаче отъ това що ще се каже, по-долу ще се види, че неговиятъ подписъ е като на поржчитель. Спорътъ собствено не се заключава въ това. Спорътъ е въ слѣдующето: отвѣтникътъ казва, че споредъ едно съгласително отъ 22 юлий 1897 год., ищецътъ е билъ длъженъ да плати тоя записъ отъ дохода който ще събира споредъ съгласителното. — Отъ това съгласително прѣдставено сжщо въ първата инстанция, се вижда, че отвѣтникътъ прѣдава на ищеца като на единственъ стопанинъ заведението си кафене и бирария „2-й Февруарий", съ всичкитѣ му принадлежности — мобили, вересии и пр. — Правата си върху това заведение ищецътъ ще упражнява чрѣзъ брата си, комуто ще се плаща мѣсечно 50 лева. Въ това заведение ще работи и самъ отвѣтникътъ съ 60 лева мѣсечна платка. — Въ заведението вниса мобили и ищецътъ. Отъ доходитѣ му, слѣдъ като се извадятъ разходитѣ, ще се плащатъ дълговетѣ

на отвѣтника, изброени въ съгласителното. — Слѣдъ изплащането на дълговетѣ състоянь на заведението, включая и мобилитѣ на ищеца, остава пакъ отвѣтникътъ. — Ако ли пъкъ въ продължение на 9 мѣсеци дълговетѣ не ще бѫдатъ изплатени, всичкитѣ принадлежности на заведението ще бѫдатъ продадени за плащането имъ. — Въ означения въ п. 1 на това съгласително дългъ отъ 900 лева, ищецътъ признава, че влиза и сумата по въпросния по дѣлото записъ. Така щото отъ това съгласително, въ свързка съ току що казаното отъ ищеца, се установява на първо мѣсто, че дългътъ по записа е дългъ само на отвѣтника. — Да видимъ сега какви отношения това съгласително създава и споредъ тѣхъ искътъ може ли да бѫде уваженъ. — Съгласителното не е за договоръ ни продажба, както твърди отвѣтникътъ, защото съ него не се прѣхвърля собственость. И двата възможни по него изхода, собственикъ на заведението остава все отвѣтникътъ ако има доходи и се платятъ дълговетѣ, отвѣтникътъ ще си вземе заведението; ако ли нѣма доходи, принадлежноститѣ на заведението ще се продадатъ пакъ за негова смѣтка. Съгласителното не е и за договоръ за наемъ, защото съ него като се прѣдава отвѣтниковото заведение на ищеца, ползитѣ отъ него не сѫ за послѣдния; съ тѣхъ ще се плащатъ дълговетѣ на отвѣтника. — Съгласителното не е и за договоръ за съдружие, макаръ и само ищецътъ да влага свои вѣщи, защото съ него не се прѣгледва обща полза. — Смисълътъ на съгласителното не е друго освѣнъ, че съ него ищецътъ става управитель на заведението на отвѣтника, неговъ пълномощникъ, управление, което ще става чрѣзъ брата на ищеца, на когото ще се плаща. — Споредъ това пълномощно ищецътъ ще прибира доходитѣ отъ заведението и ще плаща дълговетѣ на отвѣтника, включая и тоя по въпросния по дѣлото записъ. Еднажъ това така ищецътъ не може да отбѣгне отъ общитѣ дѣйствия по пълномощното едно дѣйствие и по него да иска реализирането на прѣдимуществата, които то му създава; не може той, както въ случая прави, да иска отъ отвѣтника да му даде ползата, която той е добилъ съ погашението чрѣзъ новация на едно отъ задълженията му, които той е трѣбвало да погаси отъ доходитѣ на заведението. Отвѣтникътъ има право да счита, че погашението на задължението е станало отъ тия доходи. Това трѣбва да се счита, че е така до като ищецътъ не изпълни задължението си по чл. 493 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да даде смѣтка за пълномощието си и ако отъ нея се види, че погашението на записа е станало отъ негови срѣдства, тагава да иска това що сега иска. Но ищецътъ възразява, че отношенията по погодително биле прѣкъснати съ продаване отъ сѫдебния приставъ мобилитѣ на заведението. Отъ удостовѣрението, прѣдставено за доказване на това обстоятелство, се вижда, че тия мобили сѫ секвестирани на 27 юлий 1897 год., и продадени чакъ на 16 декемврий сѫщата година. Отношенията, значи, по съгласителното сѫ били реализирани, макаръ не до края на уговорения срокъ. Прѣзъ това врѣме ищецътъ билъ събиралъ доходи, вересии и пр., твърди отвѣтникътъ. Така щото ищецътъ не е освободенъ отъ казаното по-горѣ задължение. А въ такъвъ случай, както се каза това, искътъ му не може да бѫде уваженъ," — съ рѣшението си отъ 14 октомврий 1902 год., № 418, отхвърлилъ първоначалния искъ на Коста Пановъ, отъ София, противъ Иосифъ Минчевъ, отъ сѫщия градъ, за 450 лева; по насрѣщния искъ К. Пановъ да плати на И. Минчевъ

500 лева съ лихвата имъ по 10 % годишно отъ 5 мартъ т. г. до изплащането имъ, а другата часть отъ настоящия искъ отхвърлилъ; по двата иска К. Пановъ да плати на И. Минчевъ разноски по дѣлото 62 лева. — Срещу това рѣшение Коста Пановъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение: 1) членове 376 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 483 и 493 отъ Задълженията и договоритѣ, защото сждътъ далъ неправилна квалификация на договора (съгласителното), тъй като сключениятъ договоръ билъ симулативенъ, и 2) чл. чл. 384, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ съгласно прѣдписанието на закона удостовѣрението на пристава подъ № 10852, отъ 19 ноемврий 1901 година. При това сждътъ въ отсжтствието на доказателства призналъ, че съ секвестиранитѣ нѣща се било работило до продажбата имъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията по защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) касаторътъ се оплаква за неправилна квалификация на договора, а той самъ не показва какъ е трѣбвало да се квалифицира сжщиятъ този договоръ, та оплакването му въ тая си часть остава голословно. Колкото се отнася до оплакването на симулацията на сжщия договоръ, то даже и да се приеме, че договорътъ е симуланъ, то пакъ съ това не се измѣнява квалификацията на симулирания договоръ. Договоръ неправилно квалифициранъ и договоръ симуланъ сж двѣ различни нѣща, които касаторътъ съвършено погрѣшно смѣсва едно съ друго. А въ дадения случай даже нѣма си мѣстото да се говори за симулация, защото този въпросъ, който е по сжществото на дѣлото, не е билъ възбужданъ и установенъ прѣдъ сжда по сжщество, а извѣстно е, че Касационниятъ сждъ не разглежда дѣлата по сжщество и слѣдователно не е той, който трѣбва да каже да ли договорътъ е симуланъ или не. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно; 2) въ закона нѣма специялни правила за оцѣнката на приставски удостовѣрения. Тая оцѣнка става на общо основание и такава въ конкретния случай е направена отъ сжда. Заради това първата половина отъ второто оплакване е неоснователна, 3) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е отхвърлилъ иска на това основание, че ищецътъ, който е билъ *пълмощникъ* на отвѣтника прѣди да иска отъ послѣдния да му заплати суми, които той въ изпълнение на пълномощното е изплатилъ, дълженъ е да даде смѣтка за реализирани отъ него креанси и печалби, както и за платенитѣ дългове. Този възгледъ на сжда е правиленъ и си остава такъвъ даже и за случая ако се приеме, че пълномощникътъ не е могалъ да си служи съ секвестиранитѣ отъ сждебния приставъ мобили, тъй като отъ датата на договора до датата на секвестъра сж се изминала нѣколко дена и за прѣзъ това врѣме пълномощното е било въ дѣйствие, та отговорностьта на пълномощника отъ точка зрѣние на закона си остава все една и сжща. Заради това и втората половина отъ второто касаторово оплакване не може да се приеме за основателна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Коста Пановъ, срещу рѣшението на

Софийския окржженъ сждъ отъ 14 октомврий 1902 год., подъ № 418, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 38 — (81) — 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 618, по описа за 1902 год., на Несторъ и Филипъ Иосифови и Илия Кузмановъ, отъ гр. София и Христо Юрд. Калпакчиевъ, отъ сжщия градъ, първиятъ за 722 лева и 73 ст., а вториятъ за 800 лева.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Несторъ и Филипъ Иосифови, се яви адвокатътъ Г. Орошаковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ исковово прошение, подадено въ I Софийско градско мирово сждилище на 23 юний 1901 год., Несторъ и Филипъ Иосифови и Илия Кузмановъ като излагатъ, че съ Христо Юрд. Калпакчиевъ, отъ гр. София, условили да извършатъ извѣстни работи по постройката на казарми при с. Перникъ и че по смѣтка отвѣтникътъ остава да имъ дължи 722 лева и 72 ст., които доброволно не искалъ да имъ заплати, сж молили да бжде послѣдниятъ призованъ и осжденъ да имъ заплати сумата, лихвитѣ и разноскитѣ. Образуваното гражданско дѣло № 2035/901 год., I Софийски градски мирови сждия разгледалъ на 18 януарий 1902 год. и съ рѣшението си е присждилъ отъ иска на ищцитѣ само 682 лева 22 ст. съ лихвитѣ и 68 лева и 10 ст. за разноски по дѣлото. Насрѣщниятъ искъ на Хр. Юрд. Калпакчиевъ отъ 800 лева, е отхвърлилъ. Христо Юрд. Калпакчиевъ е останалъ недоволенъ отъ това рѣшение и подалъ апелативна жалба въ Софийския окржженъ сждъ, който разгледалъ дѣлото на 26 юний 1902 год. и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдставенитѣ въ първата инстанция доказателства: смѣтка, изложена отъ ищеца, такава, прѣдставена отъ разпитания по дѣлото свидѣтель (стр. 12 въ първост. дѣло) и протокола на вѣщото лице отъ 1 декемврий 1901 год., се установява иска на ищцитѣ само въ размѣръ на 298 лева и 20 ст., защото разпитаниятъ свидѣтель Грую Миленковъ е установилъ, че по вина на отвѣтника ищцитѣ сж изгубили 74 ½ майсторски надници и 56 надници на прости работници и вината на отвѣника се състои въ това, че той не е доставилъ материялъ за работа, та работницитѣ не работили и изгубили надницитѣ си; а отъ заключението на вѣщото лице е установено, че майсторскитѣ надници стрували по 2 лева и 80 ст. едната, а ония на проститѣ работници по 1 левъ и 60 ст. едната. Въ такъвъ случай отвѣтникътъ слѣдва да заплати на ищцитѣ сумата 298 лева и 20 ст. съ лихвата имъ отъ завеждане на дѣлото. Останалата часть отъ иска на ищцитѣ слѣдва да се отхвърли, защото макаръ и да е установено количеството на работата отъ протокола на вѣщото лице, въ свръзка съ прѣдставенитѣ отъ ищцитѣ смѣтка и бѣлѣжка на разпитания свидѣтель, ищцитѣ обаче никакви доказателства не сж прѣдставили за цѣната на простата мазилка, на оная въ магазинитѣ, за

фуга на тухлитѣ отвънъ, за камънитѣ, за коминитѣ, за бетона, за калканитѣ и за прибавката на циментовата мазилка. Насрѣщниятъ искъ на Христо Юрд. Калпакчиевъ отъ 800 лева, произходящъ отъ поправка на изработенитѣ отъ ищцитѣ работи за смѣтка на послѣднитѣ, слѣдва да се отхвърли, защото отъ показанията на свидѣтелитѣ Ив. Ц. Зеленоградски, Яне Блажевъ, Н. Караджовъ и Мито Зафировъ, а най-много отъ положената отъ ищеца Несторъ Иосифовъ рѣшителна клетва, се установява, че Христо Юрд. Калпакчиевъ е заповѣдалъ на ищеца да работи фина бетонъ въ казармитѣ при Пернишката мина въ днитѣ обявени отъ послѣдния, че е невъзможно да се работи такъвъ бетонъ, понеже е имало голѣмъ студъ", — съ рѣшението си отъ 1 юний 1902 год., № 324, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на I Софийски мирови сѫдия отъ 18 януарий 1902 год. по гражданското дѣло № 2035/901 год., така: Христо Юрд. Калпакчиевъ, отъ гр. София, да заплати на Несторъ Иосифовъ Филипъ Иосифовъ и Илия Кузмановъ, отъ сѫщия градъ, 298 лева и 20 ст. съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 23 юний 1901 год. до изплащането, а остатъкътъ отъ иска се отхвърля като недоказанъ. Насрѣщниятъ искъ на Христо Юрд. Калпакчиевъ въ размѣръ на 800 лева се отхвърля, като неоснователенъ и се осѫжда сѫщиятъ да заплати на хазната 13 лева за мита и прибавки". — Това рѣшение Хр. Юрд. Калпакчиевъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която не посочва нарушения, а и въ сѫдебното заседание не се яви да изложи нѣкои нарушения. Касаторитѣ Несторъ и Филипъ Иосифови и Илия Кузмановъ въ касационната си жалба посочватъ, че сѫдътъ е нарушилъ: 1) членове 107, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че не биле прѣдставили доказателства за цѣната на простата мазилка, за оная въ мазитѣ, за фугата на тухлитѣ отвънъ, за коминитѣ и пр., когато за това има въ дѣлото собственорѫчна бѣлѣжка на Христо Юр. Калпакчиевъ, който и самъ не спори за това; 2) чл. чл. 148, 47, 780 и 119 п. п. 4 и 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже отхвърлилъ насрѣщния искъ на Калпакчиевъ, а не присѫдилъ за касатора никакви сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, но и не дава мотивъ за това, и 3) чл. чл. 116 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже по това дѣло има двѣ резолюции, еднакво подписани отъ състава на сѫда и съ разно съдържание.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: I. *По касационната жалба на Христо Юрд. Калпакчиевъ*: касаторътъ не излага въ касационната си жалба никакви оплаквания и тя въ такъвъ случай неможе да бѫде прѣдметъ на разглеждане. II. *По касационната жалба на Несторъ и Филипъ Иосифови и Илия Кузмановъ*: 1) вѣрно е, че окрѫжниятъ сѫдъ въ послѣдния мотивъ на рѣшението си признава, че по *нѣмане доказателства* за цѣната на простата мазилка, за оная въ мазитѣ, за фугата на тухлитѣ отвънъ, за коминитѣ и пр., отхвърля часть отъ иска на ищцитѣ. Касаторитѣ обаче въ касационната си жалба твърдятъ, че мотивътъ на окрѫжния сѫдъ не е вѣренъ, тъй като въ дѣлото имало *собственорѫчна* бѣлѣжка на Христо Юрд. Калпакчиевъ, който

самъ не оспорявалъ това. Това оплакване на касаторитѣ не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото. Дѣйствително въ първостепенното производство има една *бѣлѣжка*, която не носи никакъвь подпись, но тая бѣлѣжка не е собственоржчна на Христо Юрд. Калпакчиевъ, както е погледналъ мировиятъ сждия и както твърди касаторътъ, а е бѣлѣжка на свидѣтеля Грую Миленковъ, който е билъ надзиратель на Държавата по постройката (гледай протокола на мировия сждия стр. 14). Отъ казаното слѣдва, че първото оплакване на касаторитѣ за нарушение чл. чл. 107, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно; 2) отъ исковото прошение на касаторитѣ — ищци по дѣлото, се ясно вижда, че тия, между другото, дирятъ и сждебни и по водене на дѣлото разноски, между тѣмъ, окржжниятъ сждъ не присжжда такива на касаторитѣ, когато насрѣщниятъ искъ на Хр. Юрд. Калпакчиевъ отъ 800 лева е отхвърленъ всецѣло, отъ което слѣдва, че оплакването за нарушение чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, е основателно и това нарушение е сжществено, и 3) третото оплакване на касаторитѣ за нарушение чл. чл. 116 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, че по настоящето дѣло има двѣ резолюции, еднакво подписани отъ сжщия съставъ на сжда и съ еднакво съдържание се оправдава отъ фактическа страна и това оплакване ще бжде разгледано отъ Върховния касационенъ сждъ въ разпоредително заседание.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 1 юлий 1902 год., № 324, защото е нарушенъ чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 39--(82)— 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 281, по описа за 1903 год., на Никола Таптаклж, отъ гр. Варна, срещо протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 17 октомврий 1902 година.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Варненскиятъ окржженъ сждъ съ постановление въ разпоредително заседание отъ 19 юлий 1902 год., № 2148, опрѣдѣлилъ на синдика Г. Чолаковъ 1800 лева, а на помощника му Серафимъ Шиваровъ 700 лева. Недоволенъ, апелира несъстоятелниятъ Никола Таптаклж, който моли да се признае, че на помощникъ-синдика не се слѣдва възнаграждение, понеже законътъ прѣдвижда единъ синдикъ, а на синдика Г. Чолаковъ да му се опрѣдѣли по-малко възнаграждение. Апелаторътъ и синдикътъ Чолаковъ и помощникъ-синдикътъ Шиваровъ, които молятъ да имъ се опрѣдѣли едно по-голѣмо възнаграждение. Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 17 октомврий

1902 год., като взелъ предъ видъ времето презъ което е траяла несъстоятелностьта — на Никола Таптаклж, работитѣ вършени и положенията трудъ отъ синдика Г. Чолаковъ и помощника му С. Шиваровъ, че този последниятъ е билъ назначенъ и утвърденъ отъ сжда, че едно мѣсечно възнаграждение отъ 400 лева за синдика и 200 лева за помощника му е достатъчно за труда имъ — измѣнилъ опредѣлението на Варненския окржженъ сждъ отъ 19 юлий 1902 год., така: на синдика Г. Чолаковъ опредѣля възнаграждение 1600 лева, а на помощника му 800 лева. — Срещу това опредѣление Н. Таптаклж подава въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 689 отъ Търговския законъ, защото го осждилъ да плаща възнаграждение на бившия синдикъ и помощника му по дѣлото на несъстоятелностьта му, по която е сключенъ конкордатъ, утвърденъ по надлежения редъ, възъ основание на който той е задълженъ само на кредиторитѣ си да изплати вземанията, защото кредиторитѣ по една несъстоятелность сж длъжни да удовлетворятъ синдика за положения му трудъ по управл нието на несъстоятелностьта, но не и самия несъстоятеленъ и защото опредѣлилъ на синдика мѣсечна заплата, когато споредъ възнаграждението се състои само въ една сума; 2) чл. чл. 630 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото при опредѣляване възнаграждението на синдика и помощника му не се е основалъ на никакви данни, нито въ съображенията си указва основанията, по които го осжжда да имъ заплати 2400 лева, и 3) чл. 711 отъ Търговския законъ, защото опредѣлилъ той да плаща възнаграждението и на помощникъ-синдика, когато по закона синдикътъ самъ бѣ длъженъ да му плати.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) отъ съдържанието на чл. 689 отъ Търговския законъ, става явно, че възнаграждението на синдика за труда и услугитѣ му се плаща отъ цѣлата събрана сума по несъстоятелностьта, а не отъ срѣдствата на кредиторитѣ, както твърди касаторътъ. Предъ сжда по сжщество касаторътъ не е възразявалъ, че всичкиятъ му активъ се състои въ сумата разпрѣдѣлена между кредиторитѣ и че отъ този активъ у него не оставатъ други суми, съ които да удовлетвори и синдика. Напротивъ отъ самия конкордатъ съ дата 24 май 1902 год. (стр. 444 дѣло на Варненския окржженъ сждъ) се вижда, че касаторътъ Н. Таптаклж се е задължилъ да удовлетвори съ 100% не само онѣзи кредитори, които фигуриратъ въ изложението, но и онѣзи които не фигуриратъ въ това изложение, ако установятъ своитѣ вземания по надлежния редъ. Въпросътъ да ли касаторътъ е въ състояние да заплати на синдика или не, е въпросъ по сжщество на дѣлото, който трѣбваше да се възбуди и обсжди предъ Русенския апелативенъ сждъ и като не е направено това, не може да се възбужда предъ Върховния касационенъ сждъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не разглежда дѣлата по сжщество. Твърдението на касатора, че сждътъ опредѣлилъ на синдика мѣсечна заплата, не се оправдава отъ фактическа страна, понеже отъ опредѣлението, което се обжалва, се констатира, че сждътъ е опредѣлилъ на синдика и помощника му по една опредѣлена

сума. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 689 отъ Търговския законъ, е неоснователно; 2) сѫдътъ по сѫщество съгласно на чл. 689 отъ Търговския законъ, опрѣдѣлч суверено размѣра на възнаграждението на синдика, като има прѣдъ видъ положения отъ него трудъ и услуги. Въ случая както се вижда отъ потѫженото опрѣдѣление, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е изложилъ основанията, по които е опрѣдѣлилъ размѣра на възнаграждението на синдика и помощника му. Прѣдъ видъ на това второто оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 630 и 641 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява неоснователно, и 3) послѣдното оплакване за нарушението на чл. 711 отъ Търговския законъ, е тъй сѫщо неоснователно, понеже отъ даннитѣ по дѣлото се установява, че помощникътъ на синдика е назначенъ по опрѣдѣление на сѫда и че самъ сѫдътъ му е опрѣдѣлилъ възнаграждение отъ масата на несъстоятелностьта, чл. 711 отъ Търговския законъ прѣдвижда случая, когато помощникътъ се назначава отъ дѣловодителя по искането на синдика за негово лично улеснение, въ такъвъ случай естествено възнаграждението на помощника се плаща отъ синдика, понеже той става причина за този разходъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Тантаклѫ, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 17 октомврий 1902 год., съ силата чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 40 — (83) — 2 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 57, по описа за 1903 год., на Бою Николовъ, отъ гр. Шуменъ, съ Яко Фаринъ, отъ сѫщия градъ, за обявяването на послѣдния за несъстоятеленъ търговецъ.* — **Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.**

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ молба, подадена въ Шуменския окрѫженъ сѫдъ на 18 февруарий 1902 год., Бою Николовъ, отъ гр. Шуменъ, е молилъ да се обяви въ несъстоятелность Шуменскиятъ търговецъ Яко Фаринъ. Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като е разгледалъ тая молба, съ рѣшението си отъ 2 априлъ 1902 год., подъ № 113, я е удовлетворилъ напълно и е обявилъ Яко Фаринъ за несъстоятеленъ. По възивнитѣ жалби подадени срещу това рѣшение отъ Фаринъ и на Бою Николовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ слѣдното: 1) „всѣки търговецъ, който спре плащането на търговскитѣ си дългове, счита се за несъстоятеленъ длъжникъ (чл. 649 отъ Търговския законъ). Само изгубването кредитътъ съставлява истинското положение на несъстоятелностьта, а търговскиятъ кредитъ се съхранява до когато се изпълняватъ търгов-

скитѣ задължения; 2) въ случая Бою Николовъ е искалъ обявяването въ несъстоятелность на Шуменския търговецъ Яко Фаринъ на основание само на единъ „договоръ за прѣхвърляния на вземания“, завѣренъ отъ нотариуса при Шуменския окрѫженъ сѫдъ на 13 февруарий 1902 год., № 398 по регистра, съ който Аврамъ и Марко Р. Фаринъ, прѣдставители, управители на фирмата Рафаелъ Фаринъ и синове, му продали за 5300 л. златни: едно вземане отъ 3000 лева златни, по полица издадена отъ Яко Фаринъ на заповѣдьта на Рафаелъ Фаринъ и синове, съ дата 12 октомврий 1900 год., и падежъ 9 августъ сѫщата година; второ вземане отъ 203 лева по полица отъ 1 априлъ 1901 год., съ падежъ 1 юлий сѫщата година и трето вземане отъ 3000 лева златни, по полица отъ 1 априлъ 1901 год., съ падежъ 1 октомврий сѫщата година. Означенитѣ по-горѣ записи на заповѣдь не биле изплатени отъ издателя имъ Яко Фаринъ, заради това биле протестирани; но вслѣдствие станалиятъ пожаръ въ помѣщението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ на 18 срещу 19 ноемврий 1902 год., сѫ биле изгорѣли заедно съ дѣлото, при което сѫ биле приложени, заведено за обявяването въ несъсто. телность на Яко Фаринъ, удостовѣрение на Шуменския окрѫженъ сѫдъ отъ 31 януарий 1902 год., подъ № 1362; 3) заявительтъ за обявяването въ несъстоятелность на Яко Фаринъ, Бою Николовъ като е купилъ вземанията на Аврамъ и Марко Р. Фаринъ по означенитѣ по-горѣ унищожени чрѣзъ пожаръ търговски ефекти — трѣбвало е прѣдварително продавачитѣ на тия ефекти да се съобразятъ съ постановленията на чл. 608 отъ Търговския законъ чрѣзъ прѣхвърляне по граждански редъ, се счита като обикновенъ приематель, който нѣма повече права, отъ колкото самитѣ прѣхвърлячи; той нѣма самостоятелни права на джирантъ, слѣдователно, могатъ да му се противопоставятъ сѫщитѣ възражения срещу прѣхвърленитѣ нему вземания, каквито биха могли да се направятъ на самитѣ прѣхвърлячи на вземанията Аврамъ и Марко Р. Фаринъ, прѣдставители на фирмата „Рафаелъ Фаринъ и синове“; 4) Яко Фаринъ оспорява самата валидность на означенитѣ въ договора за прѣхвърляне на вземания търговски ефекти като въ сѫдебното заседание на Русенския апелативенъ сѫдъ, чрѣзъ повѣрѣника си обясни, че ималъ вземания — давания съ Рафаелъ Фаринъ който му билъ братъ; слѣдъ смъртьта на брата му Рафаелъ Фаринъ, останали три записа на заповѣдь, които той — Яко Фаринъ му билъ издалъ само за прослужване, безъ да билъ получилъ нѣкаква стойность срещу тѣхъ; обаче, наслѣдницитѣ на Рафаелъ Фаринъ, слѣдъ като джиросали записитѣ на земледѣлческата каса, ги протестирали. Още при протестирането на записитѣ, тѣ биле оспорвани, като безъ парични. Въ послѣдствие, наслѣдницитѣ на Рафаелъ Фаринъ прѣхвърлили вземанията по сѫщитѣ тия записи на заповѣдь на Бою Николовъ по нотариаленъ редъ; а пъкъ самото прѣхвърляне било незаконно извършено, понеже не му е било съобщено; 5) прочее, отъ страна на Яко Фаринъ се правятъ двѣ възражения: 1) че самитѣ отбѣлѣзани записи на заповѣдь въ „договора за прѣхвърляне на вземания отъ 13 февруарий 1902 год.,“ сѫ биле симулативни безъ да билъ получилъ срещу тѣхъ каквато да бѫде стойность, а ги е издалъ просто по услужливость къмъ брата си Рафаелъ Фаринъ, за да е могалъ съ тѣхъ да си послужи, и 2) че самиятъ договоръ за прѣхвърляне на вземания по запи-

ситѣ е билъ извършилъ несъобразно съ чл. чл. 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Тия двѣ възражения сѫ допустими: защото Бою Николовъ е станалъ притежатель на означенитѣ въ договора вземания чрѣзъ прѣхвърляния на граждански редъ, а въ такъвъ случай, длъжникътъ има право да противопостави на приемателя сѫщитѣ възражения и отводи, които би могалъ да противопостави срещу първоначалния си кредиторъ — прѣхвърлячъ, слѣдователно, Яко Даринъ е въ право да противопостави на Бою Николовъ възражението, че прѣхвърленитѣ му вземания сѫ биле симулативни, защото, когато прѣхвърлянето на търговски офекти се извършва съ опрѣдѣленъ актъ на граждански редъ, както е въ случая, съ договора за прѣхвърляне на вземания отъ 13 февруарий 1902 год., за да произведе дѣйствие това прѣхвърляне въ отношение на третитѣ лица, въ числото на които влазя и длъжникътъ, трѣбва да му е било съобщено, съгласно чл. чл. 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 6) отъ всичко горѣизложено слѣдва прочее, че вземанията срещу Яко Даринъ, на които Бою Николовъ е станалъ притежатель чрѣзъ прѣхвърляне отъ страна на Аврамъ и Марко Р. Даринъ, се явяватъ спорни прѣдъ видъ, че противъ тѣхъ сѫ допустими отбѣлѣзанитѣ по-горѣ възражения — слѣдователно, на основание чл. 650 отъ Търговския законъ, отказването на Яко Даринъ да ги издължи не съставлява доказателство за спирането на платкитѣ му, тъй като простото отказване да се заплати единъ дългъ, основано на възражения, за които длъжникътъ добросъвѣстно вѣрва че сѫ основателни, не съставлява доказателство за спиране на платкитѣ, и 7) отъ рапорта на приврѣменния синдикъ, полученъ въ Русенския апелативенъ сѫдъ, при надписъ отъ Шуменския окрѫженъ сѫдъ № 5724, се вижда, че активътъ на Яко Даринъ, въ движими и недвижими имоти по оцѣнение, възлизалъ на 39.280 лева, пъкъ взиманията му на 28.517 лева и 30 ст., отъ които би могалъ да прибере не повече отъ половината, а пасивътъ му състоялъ отъ 6203 лева къмъ Бою Николовъ и 4000 лева къмъ Велчо х. Пейчевъ и С-ие въ Варна, по ипотека, а пъкъ други кредитори, въ регистритѣ му не се виждало да има нито сѫ се биле явили. — Слѣдователно, имотното състояние на Яко Даринъ показва, че той не се намира въ такова положение да не може да плаща дълговетѣ си, и заради това Шуменскиятъ окрѫженъ сѫдъ неправилно е постѫпилъ, като го е обявилъ за несъстоятеленъ, изключително на основание заявлението на Бою Николовъ вх. № 2381, по което е заведено търговското дѣло на сѫщия сѫдъ № 3 1902 година". — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 2 юлий 1902 год., подъ № 146, е отмѣнилъ рѣшението на Шуменския окрѫженъ сѫдъ отъ 2 априлъ 1902 год., подъ № 113, и е оставилъ безъ послѣдствие молбата на Бою Николовъ, за обявяването на Яко Даринъ въ несъстоятелность. — Срещу това рѣшение Бою Николовъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 661 отъ Търговския законъ, 689 отъ Гражданското сѫдопроизводство и 28 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че далъ ходъ на възивната жалба на Яко Даринъ, при всичко, че послѣдниятъ билъ подалъ по-рано отзивъ, който поддържалъ и слѣдъ изтича-

нето срока за подаване възивъ и при всичко, че възивникътъ не може безъ съгласието на другата страна да отмѣнява извѣстни свои дѣйствия; 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, че не взелъ въ внимание: а) възраженията на Яко Фаринъ, въ които обявилъ прѣдставенитѣ записи за подложни, които възражения сѫ въ пълно противоречие съ обясненията му, дадени устно прѣдъ сѫда; б) обстоятелството, че покойниятъ Рафаелъ Фаринъ се е поминалъ прѣзъ мѣсецъ мартъ 1901 год., Яко Фаринъ е неговъ братъ и е присѫтствувалъ на погрѣбението му, отъ друга страна двѣ отъ полицитѣ сѫ издадени прѣзъ мѣсецъ априлъ 1901 год., и в) свидѣтелството отъ окрѫжния сѫдъ, съ което се казва, че при протестирането Яко Фаринъ е отрекалъ изплащането на полицитѣ, не защото сѫ безпарични, а защото ималъ разпра (дѣло прѣдъ Варненския консулски сѫдъ); 3) чл. 649 отъ Търговския законъ, съ това, че приелъ, че Яко Фаринъ неправилно е обявенъ за несъстоятеленъ, щомъ като активътъ му надминава пасива, 4) чл. чл. 316 и 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че приелъ, че той — касаторътъ има по-малко права, отъ колкото прѣхвърлячътъ, и че за да придобие правата си, по прѣхвърлянитѣ записи срещу дължника, той билъ длъженъ да му съобщи прѣхвърлянето.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неосновательно, тъй като чл. 661 отъ Търговския законъ, прѣдставя право на несъстоятелния да подаде противъ рѣшението, съ което той е обявенъ за такъвъ, или отзивъ прѣдъ сѫщия сѫдъ, който го е обявилъ за несъстоятеленъ, или възивъ прѣдъ по-горната инстанция. А щомъ като упражнението на едното или другото отъ тия права е прѣдставено отъ закона напълно на усмотрѣнието на несъстоятелния, то отъ това слѣдва, че послѣдниятъ и безъ съглашението на противната страна може да се откаже отъ единъ вече подаденъ отзивъ и да подаде вмѣсто него възивъ; 2) сѫщо е неосновательно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ книжата по производството станало по това дѣло въ Русенския апелативенъ сѫдъ, не се вижда, щото той, касаторътъ, да е посочвалъ на обстоятелствата, изложени въ това оплакване, като имѣющи значения за разрѣшението на дѣлото, а въ такъвъ случай на казания сѫдъ не може да се прави упрѣкъ за необсѫждането на тия обстоятелства, щомъ като не е билъ сезиранъ за това отъ заинтересованата страна въ процеса; 3) така сѫщо е неосновательно и третото оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обжаленото рѣшение се вижда, че главното основание, на Русенския апелативенъ сѫдъ, за да признае, че Яко Фаринъ неправилно е обявенъ за несъстаятеленъ отъ Шуменския окрѫженъ сѫдъ, е констатираното отъ него обстоятелство, прѣдвидено отъ чл. 650 отъ Търговския законъ, а именно, че Яко Фаринъ е отказалъ изплащането на прѣхвърлянитѣ върху него, касатора, креанси, като се е основава на възражения, за които той, Яко Фаринъ, добросъвѣстно е вѣрвалъ, че сѫ основателни, а обстоятелството, че активътъ на Яко Фаринъ надминава пасива му и че послѣдниятъ не се намира въ такова положение да не може

да плаща дълговетѣ си, сѫдътъ привежда само за това, за да установи, че освѣнъ заявлението на касатора, други основания не е имало за обявяването на Яко Фаринъ за несъстоятеленъ, и 4) сѫщо така е неосновательно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение не се вижда Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ да е призналъ, че той има по-малко права, отъ колкото прѣхвърлячътъ, отъ друга страна сѫждението на сѫщия сѫдъ, че прѣхвърлянето на креанситѣ върху него, касатора, за да може да произведе дѣйствие по отношение на длъжника Яко Фаринъ, е трѣбвало да бѫде съобщена на тоя послѣдния, е съвършено правилно, тъй като то напълно се подкрѣпя отъ буквата и смисъльта на постановленията на чл. 317 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бою Николовъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 2 юлий 1902 год., подъ № 146, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 41 — (87) — 4 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети септемврий хиляди деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 739, по описи за 1902 год., на Бургазкия окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, съ Георги Атанасовъ, отъ с. Урумъ-Кьой, Бургазко, за 103 лева и 60 стотинки.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Атанасовъ отъ с. Урумъ-Кьой, съ исковата си молба отъ 17 януарий 1900 год., завелъ искъ противъ Бургазкия окрѫженъ управитель, като прѣдставителъ на Държавата, за 694 лева, стойность на продаденитѣ прѣдмети отъ финансовия приставъ, за дългъ на Стоянъ Цоневъ, като е молилъ мировия сѫдия да призове отвѣтника и го осѫди да му заплати горната сума заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Бургазкиятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 23 май 1900 год., № 530, отхвърлилъ иска на ищеца. Недоволенъ отъ това рѣшение Георги Атанасовъ, подалъ противъ него апелативна жалба въ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „апелаторътъ както съ апелативната си жалба, така сѫщо и въ днешното сѫдебно заседение чрѣзъ повѣреника си, моли да се отмѣни обтѫженото рѣшение и да се осѫди Държавата на исканата отъ него сума заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. — Отъ приложеното, къмъ първостепенното дѣло № 94/900 год. удостовѣрение съ дата 19 декемврий 1899 год. и показанията на свидѣтелитѣ Атанасъ Михалевъ и С. Шоповъ се вижда, че отъ продаденитѣ отъ финансовия приставъ прѣдмети: 30 ирмилика, 12 махмудиета и двѣ тубли сѫ биле подарени отъ апелатора Георги Атанасовъ прѣзъ мѣсецъ януарий 1898 год., въ с. Скефъ, въ врѣме на годежа на жена му Сто-

янка Стоянова, слѣдователно, съгласно чл. 317 отъ Закона за наслѣдството, собственостьта на тия прѣдмети сж прѣминали върху Ст. Стоянова. Така щото апелаторътъ Георги Атанасовъ нѣма право да се явява въ качеството на ищецъ за тия прѣдмети. Отъ удостовѣрението № 4, отъ 3 януарий 1900 год., издадоно отъ Кърхарманската община и показанията на свидѣтелитѣ Д. Пехливановъ и Д. Ловеновъ, се вижда, че другитѣ прѣдмети, а именно: а) една пушка мартинка; б) една пушка чифте; в) една английска лира; и г) два австрийски минца, сж били собственость на апелатора Георги Атанасовъ, но сж били продадени за дългъ на Ст. Цоневъ, слѣдователно, искътъ на апелатора, колкото се отнася до тия прѣдмети, се явява за основателенъ и слѣдва да се уважи. Отъ заключението на вѣщото лице Стефанъ Дишлиевъ, се вижда, че английската лира прѣзъ 1900 год. струвала 25 лева златни, а австрийскиятъ минцъ по 10 лева и 20 ст. — 20 лева и 40 ст., или всичко 45 лева и 40 ст. златни. Понеже за прѣдаденитѣ пушки мартинка и чифте нѣма достовѣрна цѣна, то за такава слѣдва да се приеме цѣнитѣ, за които сж били продадени на публиченъ търгъ, т. е. — мартинката 42 лева, а чифтето за 16 лева и 20 ст., а всичко 58 лева и 20 стотинки. Така щото отъ съвокупностьта на всичкитѣ данни по дѣлото, се вижда, че искътъ на Георги Атанзсовъ се явява за доказанъ само въ размѣръ на 103 лева златни и 60 ст. и въ такава смисъмь слѣдва да се измѣни обтжженото рѣшение, а останалата часть трѣбва да се отхвърли. Осжжда сжщия да заплати на хазната 29 л, и 70 ст. за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции и 6 лева за толкова издадени призовки", — съ рѣшението си отъ 15 октомврий 1902 год., № 425, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Бургазкия мирови сждия № 530, отъ 23 май 1900 год., така: осжжда Бургазкия окржженъ управитель, като прѣдставителъ на хазната, да заплати на Георги Атанасовъ отъ с. Урумъ-Кьой, 103 лева и 60 ст. златни, стойность на продаденитѣ: 1) мартинка; 2) чифте; 3) една англиска лира, и 4) два австрийски минци; а другата часть на иска — 400 лева се отхвърля, като недоказанъ. Осжжда Георги Атанасовъ да заплати на хазната 29 лева и 70 ст. за водене на дѣлото въ двѣтѣ инстанции и 6 лева за 6 издадени и незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по отношение едната английска лира и двата австрийски минца, прѣдпочелъ свидѣтелски показания прѣдъ писменитѣ актове.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потжженото рѣшение, се вижда, че Бургазкиятъ окржженъ сждъ се е основалъ на свидѣтелскитѣ показания, за да признае, че секвестиранитѣ отъ финансовия приставъ една английска лира и два австрийски минца, за дългъ на Стоянъ Цоневъ, сж собственость на ищеца Георги Атанасовъ. Когато е въпросъ за установяване правото на собственость върху недвижимъ имотъ, съгласно чл. 325 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 31 отъ Закона за натариуситѣ, свидѣтелски показания не се приематъ за доказателство.

Когато е въпросъ обаче за доказване правото на собственость върху движими имоти, както е случая по това дѣло, законътъ не забранява свидѣтелскитѣ показания. Дѣйствително публично-администдративниятъ правилникъ задължава финансовитѣ пристави да съставятъ актъ за секвестиранитѣ вещи на длъжника, обаче липсата на такъвъ актъ не лишава третото лице отъ правото да доказва съ свидѣтели, че финансовиятъ приставъ е секвестиралъ негови вещи за чужди дългъ. Поради това Бургазкиятъ окрѫженъ сѫдъ като е допусналъ да се доказва собственостьта на една английска лира и на два минца съ свидѣтелски показания, не е нарушилъ законя и слѣдователно оплакването на касатора за нарушението на чл. 325 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бургазкия окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 15 октомврий 1902 г., № 425, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 42 — (89) — 4 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 740, по описа за 1902 год., на Бургазкия окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на Държавното съкровище, съ Димо Рашевъ, отъ гр. Стара-Загора, за 256 лева отъ учителска заплата.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Димо Рашевъ, отъ гр. Стара-Загора, бивши учитель въ с. Еркечъ, Анхиалска околия, съ искова молба, подадена па Бургазкия мирови сѫдия на 5 октомврий 1900 год., е прѣдявилъ искъ противъ Бургазкия окрѫженъ управителъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 256 л., часть отъ годишната му учителска заплата, за врѣме отъ 9 юний до 1 септемврий 1900 год., за което врѣме окрѫжниятъ училищенъ съвѣтъ го уволнилъ отъ служба подъ прѣдлогъ, че не се явилъ по описването на десятъка. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 28 февруарий 1902 год., подъ № 396, е удовлетворилъ напълно иска на ищеца. По въззивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Бургазкия окрѫженъ управитель, като прѣдставивитель на държавното съкровище, дѣлото е било разгледано и отъ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, който, като го е разгледалъ, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ прѣдъ първата инстанция е завелъ искъ противъ Държавата, за 256 лева, произходящи отъ учителската му заплата и за подкрѣпление на иска си е прѣдставилъ удостовѣрение отъ училищната инспекция — 3257/900 год., съ което доказва, че той дѣйствително е учителствувалъ прѣзъ учебната 1899—1900 год.; 2) Държавата, въ лицето на окрѫжния управитель, отрича да му заплати остатъка отъ заплатата му за врѣме отъ 9 юний до 1 септемврий, подъ прѣдлогъ, че той се отказалъ да изпълни едно законно разпореждане, да опи-

сва десятъка, за който нея година бѣха натоварени учителитѣ; 3) че отъ даннитѣ по дѣлото се установява, какво ищецътъ е получавалъ годишна заплата 1140 лева и че за врѣмето отъ 9 юний до 1 септемврий 1900 г., не му е заплатено, и 4) твърдението на Държавата, какво ищецътъ е билъ уволненъ отъ тая длъжность за него време, макаръ и така да е, не лишава ищеца отъ правото да си получи заплатата, защото, освѣнъ че ищецътъ доказва, какво той е изпълнилъ задължението си спрѣмо Държавата, като е напустналъ училището слѣдъ като е прѣдставилъ своя годишенъ трудъ и отчетъ, който се състои отъ годишния екзаменъ, но освѣнъ това неговото уволнение не е станало отъ училищното настоятелство, което е компетентното въ случая да стори това, като държи свое постановление, на основа на което трѣбваше да се базира постановлението на окржжния училищенъ съвѣтъ, и слѣдователно, това не направено, рѣшението на окржния училищенъ съвѣтъ не може да има силата на единъ законенъ и справедливъ актъ, гдѣто ще рече, ищецътъ не е билъ уволненъ и не може да му се изплати за врѣмето, прѣзъ което окржжниятъ управителъ счита, че е билъ уволненъ". — Водимъ отъ тия съображения, Бургазкиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 15 октомврий 1902 год., подъ № 427, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му на това основание, че при издаването му Бургазкиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. чл. 23 и 26 отъ Закона за чиновницитѣ и чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че щомъ като единъ селски учитель се откаже да извърши една работа, извършването на която му се възлага съ единъ законъ, то отъ тоя моментъ той прѣстава да бжде такъвъ и нѣма основание да претендира за възнаграждение отъ тогава на сетнѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: горѣизложеното оплакване на касатора — Бургазкиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е неоснователно, тъй като нито отъ смисъльта на посоченитѣ отъ него чл. чл. 23 и 26 отъ Закона за чиновницитѣ, нито отъ смисъльта на други нѣкои постановления на дѣйствующитѣ у насъ закони може да се извлѣче това положение, което той, касаторътъ излага, а именно, че щомъ като единъ селски учитель се откаже да извърши една работа, извършването на която му се възлага отъ законитѣ, то тоя учитель отъ тоя моментъ ipso jure, т. е. и безъ да е билъ уволненъ по надлежния редъ, прѣстава да бжде такъвъ и изгубва правото да получава заплатата си за въ бждаще.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: косационната жалба на Бургазкия окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срещу рѣшението на Бургазкия окржженъ сждъ отъ 15 октомврий 1902 год., подъ № 427, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 43 — (96) — 7 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети септемврий хилядо деветстотинѣ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 741, по описа за 1902 год., на Бургазкия окрѫженъ управитель, съ Стоянъ Андрѣевъ, за 205 лева и 50 ст. отъ учителска заплата.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ст. Андрѣевъ отъ с. Българско-Алагюнь, завелъ искъ прѣдъ Бургазкия мирови сѫдия, противъ Бургазкия окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, за 205 лева и 50 ст. остатъкъ отъ учителската му годишна заплата, за врѣмето 7 юний до 1 септемврий 1900 година. Мировиятъ сѫдия съ рѣшение № 690/902 год., призналъ напълно иска на ищеца. Недоволенъ прѣдставительтъ на хазната, подалъ апелативна жалба въ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ иска да му се заплатятъ 205 лева и 50 ст. остатъкъ отъ годишната му училищна заплата и за подкрѣпление прѣдставлява удостовѣрение, че не е удовлетворенъ съ заплата отъ 7 юний до 1 септемврий 1900 год.; 2) Държавата чрѣзъ своя адвокатъ отказа да му заплати, защото той билъ уволненъ прѣзъ това врѣме отъ длъжность, понеже билъ отказалъ да вземе участие въ работата по описване десятъка прѣзъ него врѣме, за което прѣдставлява едно удостовѣрение отъ Бургазкия училищенъ инспекторъ № 547/901 год., и 3) че по Закона за народното просвѣщение, на учителитѣ се плаща годишна заплата начиная отъ 1 септемврий на годината до 1 сѫщи мѣсецъ на втората година и че щомъ учительтъ изслужи учебнитѣ мѣсеци отъ годината учебна и за останалитѣ мѣсеци — ваканцията, той получава заплатата, т. е. Държавата е длъжна да му се издължи за цѣла учебна година, включая и ваканционното му врѣме, тъй като той учительтъ съ свършването на учебнитѣ мѣсеци е изпълнилъ задълженията си, които е контрактиралъ съ Държавата, като Държавата отъ своя страна е длъжна да изпълни пъкъ своитѣ задължения спрямо учителя, а колкото се отнася до обстоятелството, че този учитель не се е подчинилъ да изпълни прѣдписанията на едно окрѫжно прѣдписание на Министерството на просвѣщението, то съ това ще рече, че той не е изпълнилъ задължението си спрѣмо своето специялно учителско дѣло и назначение, и че за това негово неизпълнение на окрѫжното той може да бѫде наказанъ дисциплинарно или пъкъ не назначаванъ нѣколко години подъ редъ или за винаги на учителска служба, но не и да не му се заплаща за една работа, която той си е до край изпълнилъ и за която единъ специяленъ законъ му е опрѣдѣлилъ врѣмето и работата и че не едно министерко окрѫжно прѣдписание е което може да отмѣни наредбитѣ и правата дадени съ единъ специяленъ законъ. Подъ този редъ основания сѫдътъ намира, че искътъ на ищеца е основателенъ и като такъвъ щомъ той е признатъ отъ мировия сѫдия, то слѣдва мировото рѣшение да бѫде потвърдено напълно, като се осѫди Държавата въ лицето на прѣдставителя ѝ да заплати на възиваемия и всички станали по дѣлото разноски прѣдъ тая инстанция“, — съ рѣшението си отъ 12 октомврий

1902 год., потвърдилъ рѣшението на Бургазкия мирови сѫдия отъ 28 май т. г. № 690. — Това рѣшение Бургазкиятъ окрѫженъ управитель го обжалва прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 23 и 26 отъ Закона за чиновницитѣ и чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ иска на ищеца за основателенъ и доказанъ, когато е доказано, че ищецътъ не е искалъ да извършва една законна работа, слѣдователно и отъ това врѣме нѣма основание да претендира за възнаграждение.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: споредъ чл. 27 отъ Закона за народното просвѣщение, мѣсецъ юний е ваканционно врѣме за селскитѣ учители, но това не прѣчи никакъ на началството му (Министерството на просвѣщението), да възлага на учителитѣ извѣстни обязаности прѣзъ това врѣме, за което получава заплатата си. Споредъ Закона за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901 години, а именно забѣлѣжката на чл. 6, декларациитѣ на неграмотнитѣ стопани и производители се написватъ задължително и безплатно отъ общинскитѣ писари и *учители*. Отъ прѣдставенитѣ удостовѣрения подъ № 547, съ дата 7 май 1901 год. и № 4120, отъ 8 юний 1901 г., ясно се вижда, че ищецътъ по дѣлото не е искалъ да вземе участие въ възложената му работа по десятъка, съгласно съ горѣказания чл. 6 и забѣлѣжката му отъ Закона за десятъка, вслѣдствие на което е билъ уволненъ, слѣдователно, щомъ учительтъ (чиновникътъ) не иска да изпълнява възложената му по силата на единъ законъ работа, той ще подлежи на уволнение, а слѣдователно и се лишава отъ заплата отъ деня на уволнението си, както е и въ дадения случай.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намира, че оплакването на касатора е основателно и заради това **опрѣдѣлява**: рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 12 октомврий 1902 год., № 424, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 44 — (98) — 9 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хиляди деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 1, по описи за 1903 год., на Стояновъ и Пиперовъ, отъ гр. Русе. съ държавното съкровище, за 88.242 лева и 26 стотинки.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Пиперовъ и Стояновъ се явиха адвокатитѣ Малиновъ и Славовъ. Този послѣдниятъ упълномощи адвоката Филиповъ. Отъ страна на хазната се яви юрисконсултътъ при Министерството на общитѣ сгради, Ив. Бешковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: г. г. Стояновъ и Пиперовъ, отъ гр. Русе, съ прошение отъ 14 ноемврий 1901 год., до Софийския окрѫженъ сѫдъ излагатъ, че Министерството на общитѣ сгради, основано на

постановлението на Министерския съвѣтъ № 18, отъ 9 августъ 1900 год., купило отъ тѣхъ по доброволно съгласие двѣтѣ имъ импрегнационни инсталации, находящи се по линията София — Варна, а именно станциитѣ Прѣславъ—Крумово—Ясенъ и то първата за 41.570 лева и 23 ст., а втората за 46.672 лева и 3 ст., които слѣдъ покупката, двѣ специялни комисии, назначени отъ сжщото министерство, приели на 2, 17 и 18 октомврий 1900 година. Понеже министерството въпрѣки всичко това отказвало да изплати стойностьта имъ 88.242 лева и 26 ст., то ищцитѣ сж молили да се призове и осжди държавното съкровище да изплати тая сума заедно съ лихвитѣ по 10% годишно начиная отъ 14 юний 1901 год., деня на протеста до изплащането и всичкитѣ сждебни разноски. Софийскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ на 4 априлъ 1902 год. заведеното по случая гражданско дѣло № 1044/901 год., когато съ рѣшението си призналъ иска за доказанъ и основателенъ. Държавното съкровище недоволно отъ това рѣшение, обтжжва го прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ и моли отмѣнението му на основание обясненията, които щѣли да бждатъ прѣдставени при разглеждането на дѣлото. Софийскиятъ апелативенъ сждъ като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ молятъ да се осжди държавното съкровище да имъ заплати сумата 88.242 лева и 26 ст., прѣдставляюща стойностьта на двѣтѣ импрегнационни инсталации, които Държавата купила отъ тѣхъ съ търгъ по доброволно съгласие и влѣзла въ владѣнието имъ. За да установятъ и подкрѣпятъ така прѣдявения искъ, ищцитѣ прѣдставляватъ: 1) удостовѣрение № 22.831, съ дата 16 августъ 1900 год., отъ което се вижда, че Министерството на общитѣ сгради възъ основание постановлението на Министерския съвѣтъ отъ 9 августъ 1900 год., № 18, е купило отъ тѣхъ двѣтѣ импрегнационни инсталации, находящи се на станциитѣ Прѣславъ, Крумово и Ясенъ, по цѣни опрѣдѣлени отъ назначенитѣ комисии и то първата за 41.570 лева и 23 ст., а втората за 46.672 лева и 3 ст., и 2) прѣписи отъ протоколитѣ на комисиитѣ, съставени на 2, 17 и 18 октомврий 1900 год., съ които се констатира, че Държавата е приела чрѣзъ своитѣ органи казанитѣ инсталации и е влѣзла въ владѣнието имъ. Прѣдставительтъ на държавното съкровище — Софийскиятъ окржженъ управитель — като признава истинностьта на фактитѣ, както сж тѣ авансирани отъ ищцитѣ, пакъ моли искътъ да бжде отхвърленъ, като неоснователенъ, понеже при сключения между тѣхъ и Министерството на общитѣ сгради договоръ за инсталациитѣ, липсовало едно отъ сжщественитѣ условия за валидностьта му изискуемо отъ чл. 77 на Закона за отчетностьта по бюджета, а именно слѣдуемиятъ се княжески указъ, който да разрѣшава покупката; а въ такъвъ случай договорътъ се явявалъ за невалиденъ и като така не билъ отъ естество да задължи съкровището. На това домогване на отвѣтника, ищцитѣ противопоставятъ съображението, че ако законътъ и да изисквалъ сжществуването на княжески указъ, пакъ това трѣбвало да се счита като една формалность задължителна по-скоро за Държавата и нейнитѣ органи, а не за третитѣ контрактующи лица, и не отъ естество да инвалидира договора, понеже самиятъ законъ не й давалъ такива свойства. Отъ обстоятелствата на дѣлото става безспорно, какво покупката на импрегнационнитѣ инсталации е станала чрѣзъ търгъ по доброволно съгласие, а пъкъ тоя родъ търгове се

уреждатъ отъ чл. чл. 40 и 41 отъ Закона за публичнитѣ търгове отъ 1882 година и отъ чл. чл 75, 76 и 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, и понеже послѣдниятъ законъ, който третира сѫщата материя е по-новъ (1885 год.) и освѣнъ това съ чл. 114 отмѣнява всички противоречащи нему законоположения, слѣдва да се приеме, какво за дѣйствителностьта на сключения между Министерството на общитѣ сгради и ищцитѣ договоръ, рѫководящи и задължителни оставатъ чл. чл. 75, 76 и 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета. Чл. 75 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, изброява всички ония случаи, въ които прѣдметитѣ могатъ да се купятъ отъ Държавата и чрѣзъ търгъ по доброволно съгласие между контрагентитѣ; а чл. 77 отъ сѫщия законъ разпорежда изобщо, че доставкитѣ и прѣдприятията, изброени въ чл. 75, се разрѣшаватъ съ княжески указъ, съгласно съ постановлението на Министерския съвѣтъ. Тукъ законътъ наистина не инвалидира оня търгъ, който е извършенъ безъ доставката да е разрѣшена съ княжески указъ; обаче замълчаването на закона по това обстоятелство още не дава право да се счита, че указътъ е една проста, а не сѫществена формалность и като такава безъ значение за дѣйствителностьта на договора. Ако прослѣдимъ френското законодателство по материята, отъ гдѣто е заимствуванъ нашиятъ Законъ за отчетностьта, нѣма да намѣримъ нѣщо съотвѣтствующе на чл. 77, отъ което слѣдва да се заключи, че това самобитно законоположение у насъ ще да е наложено отъ особеноститѣ на политическия ни животъ. Но ако законодательтъ и да не се е произнесалъ категорически за свойството по изискването на княжеския указъ при доброволнитѣ търгове, то пакъ до едно правилно разрѣшение по въпроса може да ни доведе доктрината. Послѣднята прѣдставлявана отъ лица (Christophle-Traité des travaux publics т. 1), които сѫ се инспирирали отъ възгледоветѣ, които сѫ диктували измѣненията въ прѣдшетствующитѣ законоположения по търговетѣ, се произнася, че прѣдписанията на закона въ това отношение сѫ отъ публиченъ характеръ, понеже съ тѣхъ се уреждатъ нѣща отъ общъ интересъ; слѣдователно, неспазванията разпорежданията на закона прави недѣйствителна и самата сдѣлка, било даже, че тя е получила начало на изпълнение. Тоя възглядъ си има мѣстото и по отношение чл. 77 отъ Закона за отчетностьта, който тъй сѫщо визира материята по търговетѣ, а именно доставкитѣ извършвани по стопански начинъ, въ случаитѣ, изброени въ чл. 75 отъ сѫщия законъ; а отъ това слѣдва, че несѫществуването на княжески указъ, който да разрѣшава търга по доброволно съгласие, прави послѣдния недѣйствителенъ по право и като такъвъ незадължителенъ за хазната. Наистина, институцията за княжески указъ може да се намѣри за излишна, веднажъ по начало въ страни като нашата, Държавата въ сдѣлкитѣ си отъ чисто административенъ характеръ, каквато е прѣдметната, се прѣдставлява отъ надлежния Министъръ, който единъ е отговоренъ за своитѣ дѣла гдѣто трѣбва. Обаче, тоя възглядъ не ще да е вѣренъ и за у насъ, защото до като условието за доставката помената въ чл. 40 ал. *в* отъ Закона за публичнитѣ търгове, се сключва само на основание рѣшението на Министерския съвѣтъ, чл. 75 ал. 2 отъ Закона за отчетностьта, за сѫщото нѣщо изисква безусловно разрѣшението и на Държавния глава. А отъ това слѣдва, че искането на княжески указъ според чл. 77 е едно нововедение въ нашето законодателство, направено

очевидно съ намѣрението да се тури по-голѣмъ контролъ надъ ония сдѣлки' при извършването на които обществото не упражнява своя надзоръ, както противното става при публичнитѣ търгове. Колкото пъкъ се отнася до домогването на ищцитѣ, че въ случая съ приемането на инсталациитѣ, договорътъ е билъ изпълненъ, а съ това настѫпило и тѣхното право на стойностьта, това е неприемливо, защото недѣйствителниятъ договоръ не може да роди послѣдствията на дѣйствителния. Наистина, изпълнението не е безъ значение, обаче тогава отговорностьта ще да има за основа не вече договоръ. Щомъ прочее, наличностьта на княжески указъ се иска не вече като проста формалность отъ вѫтрѣшенъ редъ, а като сѫществено условие за дѣйствителностьта на договора и понеже такъвъ да разрѣшава покупката у ищцитѣ нѣма, то искътъ на послѣднитѣ, като основанъ на недѣйствителенъ за съкровището договоръ, слѣдва да се признае за неоснователенъ. Поради което рѣшението на окрѫжния сѫдъ подлежи да се отмѣни и ищцитѣ да заплатятъ въ хазната станалитѣ сѫдебни разноски, за мито, което Държавата би била длъжна за втората инстанция и за воденето на дѣлото въ двѣтѣ инстанции", — съ рѣшението си отъ 2 декемврий 1902 год., № 171, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 18 априлъ 1902 год., и вмѣсто него постановява: отхвърля като неоснователенъ иска на Стояновъ и Пиперовъ, отъ гр. Русе, прѣдявенъ срещу държавното съкровище за 88.242 лева и 26 ст., и осѫжда Стояновъ и Пиперовъ, отъ гр. Русе, да заплатятъ на държавното съкровище за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции 5218 лева и 40 стотинки". — Срещу това рѣшение Стояновъ и Пиперовъ подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касацинна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото счелъ че разпорежданията на чл. 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, сѫ отъ публиченъ редъ и че неизпълнението на прѣдвиденитѣ въ него формалности може да се противопостави на трети лица.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба за неоснователна, взе въ съображение: съгласно чл. 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, постройкитѣ и материялитѣ, които се извършватъ или доставятъ по стопански начинъ, се разрѣшаватъ съ указъ, основанъ на постановлението на Министерския съвѣтъ. Отъ това постановление на закона става явно, че законодательтъ е искалъ да охрани интереситѣ на държавното съкровище, като е прѣдвидѣлъ условията, при които единъ министъръ въ търговетѣ по доброволно съгласие би могалъ да задължи Държавата. Неизпълнението на тѣзи формалности прави договора недѣйствителенъ, тъй като министърътъ се явява недѣеспособенъ самъ да задължава законно Държавата. По данното дѣло, както се констатира отъ потвърденото рѣшение, търгътъ за покупката отъ Държавата на двѣтѣ импрегнационни инсталации отъ ищцитѣ Стояновъ и Пиперовъ, е станалъ по доброволно съгласие, съгласно постановлението на Министерския съвѣтъ отъ 9 августъ 1900 год., безъ да е имало княжески указъ. Министърътъ, който е сключилъ договора за

покупката на тия инсталации при тия условия не е можалъ да задължава Държавата, тъй като оторизацията на Държавния глава е едно условие отъ общественъ интересъ, безъ което сдѣлката е недѣйствителна. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ правилно е призналъ договора за недѣйствителенъ и отхвърлилъ иска на Стояновъ и Пиперовъ. Поради това оплакването на касаторитѣ за нарушението на чл. 77 отъ Закона за отчетностьта по бюджета е неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стояновъ и Пиперовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 2 декемврий 1902 год., № 171, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 45 — (99) — 9 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 49, по описа за 1903 год., на Михаилъ И. Кушевъ, отъ гр. Браила (Ромжния), съ държавното съкровище, за 84.271 лева и 26 ст. златни, обезщетение за ползи и загуби отъ непрѣдаването на храни, закупени отъ десятъка.* — Въ сждебното заседание се явиха адвокатитѣ Ив. Славовъ, А. Франгя и Хр. Филиповъ, повѣреници на М. Кушевъ, а отъ страна на Държавата — държавниятъ адвокатъ — Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: съ исково прошение, подадено въ Софийския окржженъ сждъ на 24 априлъ 1902 год., Ив. Славовъ, повѣреникъ на М. Кушевъ, отъ гр. Браила, Ромжния, като прѣдявява искъ за 84.271 лева и 26 ст. златни, противъ Софийския окржженъ управитель, въ качеството му на прѣдставитель на българското държавно съкровище, излага слѣдующето: прѣзъ есеньта на 1900 год., довѣрительтъ му М. Кушевъ въ съдружие съ Софийския житель Юрданъ Джумалиевъ, купилъ на публиченъ търгъ отъ Българското правителство десятъка отъ ситнитѣ храни въ околиитѣ Куртбунарска и Аккадънларска. Прѣзъ пролѣтьта пакъ на 1901 год., сжщиятъ Кушевъ купилъ за своя частна смѣтка и десятъка отъ кукуруза въ околиитѣ Силистренска, Куртбунарска и Аккадънларска. Съгласно поемнитѣ условия и сключенитѣ отпослѣ контракти, Българското правителство било длъжно да му прѣдаде десятъка отъ ситнитѣ храни най-късно до края на 1900 год. и то въ слѣдующитѣ видове и количества: отъ Куртбунарската околия 2,291.774 килограма червенка, 555.112 килограма ечмикъ, 19.995 килограма ржжь и 58.894 килограма овесъ, или всичко ситни храни за тази околия 2,925.775 килограма, а отъ Аккадънларската околия 1,882.243 килограма червенка, 488.446 килограма ечмикъ, 138.470 килограма ржжь и 41.595 килограма овесъ, или всичко 2,550.754 килограма ситни храни. Десятъкътъ же отъ кукуруза Българското правителство трѣбвало да му прѣдаде най-късно до 15—20 юний 1901 год. и то отъ Силистренската околия 590.000 килограма, отъ Курт-

бунарската околия 580.000 килограма и отъ Аккадънларската 279.000 килограма, или всичко 1,449.000 килограма кукурузъ. Българското правителство не било изпълнило това свое задължение и не му прѣдало всичкитѣ купени отъ него храни, като останало да му допрѣдава още отъ Куртбунарската околия 532.155 килограма червенка, 141.497 килограма ечмикъ, 6548 килограма ръжь и 19.369 килограма овесъ, или всичко 699.569 килограма; а отъ Аккадънларската околия 423.208 килограма червенка, 166.026 килограма ечмикъ, 57.853 килограма ръжь, 27.810 килограма овесъ, или всичко 674.897 килограма, а отъ продадения му кукурузъ му било прѣдадено само 635.464 килограма или като се спаднатъ 241.500 килограма за 1/6 часть съгласно писмото на Видинския финансовъ началникъ подъ № 4725, отъ 24 май 1901 год., оставало не прѣдаденъ кукурузъ 572.036 килограма, както това се виждало отъ сравнението на количествата на хранитѣ, показани въ контрактитѣ съ количествата, означени въ вѣдомоститѣ за количествата на прѣдаденитѣ храни. За това довѣрительтъ му съ писмото си отъ 2 и 10 юний 1901 год. до Русенския финансовъ началникъ, съ заявлението си отъ 18 юлий 1901 год., до Министерството на финанситѣ, съ формалния си протестъ отъ 28 юлий сѫщата година, до сѫщото министерство и съ заявлението си отъ 9 мартъ 1902 год., до сѫщото министерство, билъ настоявалъ и искалъ да му се прѣдадатъ въ натура и останалитѣ количества десятъчни храни, или же да му се плати съразмѣрно обезщетение въ пари. Обаче, Българското правителство не удовлетворило тѣзи негови претенции. Вслѣдствие на това, че Българското правителство не било изпълнило контрактнитѣ си задължения спрямо неговиятъ довѣритель, то Правителството станало причина да послѣдватъ врѣди и загуби за довѣрителя му, които трѣбвало да се заплатятъ отъ причинителя имъ. Ето защо повѣреникътъ е молилъ да бѫде призованъ Софийскиятъ окрѫженъ управитель и осѫденъ въ качеството му на прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на довѣрительтъ му М. Кушевъ: 1) 84.271 лева и 26 ст.; 2) лихвитѣ на тази сума отъ датата на протеста до окончателното изплащане, и 3) и всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Горнитѣ врѣди и загуби сѫ биле слагани отъ слѣдующитѣ три пера: 1) ситнитѣ десятъчни храни, довѣрительтъ му ги билъ прѣпродалъ на Браилската банка „Belgo—Roman“ тутакси слѣдъ купуването имъ отъ Българското правителство, понеже послѣдното не му прѣдало остатъка отъ тѣхъ, които за двѣтѣ околии — Куртбунарска и Аккадънларска, възлизатъ на 1,374.466 килограма, то той отъ своя страна не могалъ да изпълни задължението си спрямо казаната банка да ѝ прѣдаде на врѣме продаденото ѝ количество храни и съ това той се билъ изложилъ на една загуба отъ 49.250 лева златни, която сума казаната банка претендирала отъ него. Освѣнъ това, той се билъ лишилъ и отъ ползата, която щѣлъ да извлече отъ прѣпродаването на тѣзи храни и която полза била могла да влѣзе на сѫщата сума. Довѣрительтъ му търсилъ отъ Българското правителство като възмездие на изгубената полза и обезщетение за послѣдвалата го загуба, т. е. за едно damnum emergens и lucrum cesans само сумата 49.250 лева златни; 2) отъ непродадения кукурузъ той дирилъ 20.021 лева и 26 ст. златни, като смѣталъ по 3 л. и 50 ст. златни обезщетение за всѣки 100 килограма недоставенъ куку-

рузъ, като при това се билъ ржководилъ при опрѣдѣлението на това обезщетение отъ цѣнитѣ, които кукурузътъ билъ ималъ въ пияцата, въ втората половина на 1901 год., и 3) той, претендиралъ и една сума отъ 15.000 лева златни, като компенсация: а) лихвитѣ на залога му въ брой, внесенъ на Правителството; б) на разноскитѣ за единъ помощникъ въ Силистра и двата негови помощници, начиная отъ декемврий 1900 год. до мѣсецъ мартъ 1902 год., и в) на разноскитѣ по протеста и заявления, съгласно приложената смѣтка. Софийскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 20 септемврий 1902 год., подъ № 355, е осждилъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, да заплати на ищеца М. И. Кушевъ сумата 61.200 лева и 9 ст. златни заедно съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 24 априлъ 1902 год. до изплащането, както и 2111 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска е отхвърлилъ. Отъ това рѣшение сж останали недоволни и двѣтѣ страни и сж подали срещу него възивни жалби прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ. Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е молилъ за отхвърлянето на цѣлия искъ, а ищецътъ М. Кушевъ е молилъ да му бждатъ присждени още и отхвърленитѣ отъ окржжния сждъ 15.000 лева златни, за които се говори въ исковото прошение, като произходящи отъ лихви върху залогъ и други разноски. Софийскиятъ апелативенъ сждъ, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ изложеното въ исковото прошение и онова въ обясненията на ищцовия повѣреникъ прѣдъ апелативния сждъ се вижда, че ищецътъ претендира, че въ изпълнение на своитѣ задължения по тритѣ приложени при исковото прошение контракти, Правителството било длъжно да му прѣдаде количествата храни, които сж биле разхвърлени за събиране отъ населението, т. е. количествата, помѣстени въ облагателнитѣ вѣдомости за десятъка прѣзъ 1900 г., и понеже отъ друга страна въ вѣдомоститѣ за прѣдаденитѣ нему храни се виждало, че не само, че не му биле прѣдадени горнитѣ количества, но му биле прѣдадени по-малко дори и отъ приблизителнитѣ количества, показани въ контрактитѣ, та съ това Правителството не изпълнило своитѣ задължения и като така, било отговорно за врѣди и загуби отъ неизпълнение на задълженията си. Правителството отъ своя страна претендира, че количествата храни за прѣдаване по поменатитѣ контракти не биле онѣзи, показани въ облагателнитѣ вѣдомости, а биле количествата, които то събере отъ данъкоплатцитѣ и понеже количествата, каквито то събрало, всичкитѣ прѣдало Кушеву, то съ това то било изпълнило своитѣ задължения и като така не било отговорно за поисканитѣ отъ ищеца врѣди и загуби. При тѣзи обяснения на отвѣтника — Българското правителство, ищецътъ Кушевъ не възрази нито противъ това, че Правителството не му е прѣдало всичкитѣ храни каквито е събрало отъ населението, нито противъ това, че Правителството е дѣйствувало добросъвѣстно, употрѣбило е срѣдства, за да събере повече храни отъ населението, но повече отъ прѣдаденитѣ Кушову храни, то не е могло да се събере. А като така спорнитѣ по дѣлото и при това първиятъ въпросъ за разрѣшаване е въпросътъ: кои сж количествата храни, които съставляватъ прѣдметъ на договоритѣ между странитѣ по дѣлото, да ли това сж количествата храни

които сж били разписани върху населението за събиране, т. е. количествата, помѣстени въ облагателнитѣ вѣдомости, или количествата, които Правителството въ дѣйствителность събере отъ населението. Съ други думи казано, спорниятъ по дѣлото въпросъ на първо мѣсто е: Правителството длъжно ли е по контрактитѣ да прѣдава на търговеца Кушевъ, освѣнъ събранитѣ отъ населението количества храни, още и останалитѣ, като недоборъ въ сжщото население такива. Разрѣшението по този въпросъ не се намира прѣдвидено изрично, нито въ поемнитѣ условия, нито въ контрактитѣ, сключени между странитѣ. Въ тѣзи книжа най-много, което е казано за количествата на хранитѣ, прѣдметъ на продажбата, то е, че въ контрактитѣ се поменуватъ количества приблизителни, а въ поемнитѣ условия даже и такива не се поменуватъ, като и въ еднитѣ и другитѣ книжа прѣдметътъ на продажбата е постоянно наименованъ съ наименованието десятъкътъ отъ хранитѣ за 1900 год., но и при тази неопрѣдѣленость на прѣдмета на продажбата въ самитѣ съставени отъ странитѣ книжа не може да се каже, че този прѣдметъ не може да се опрѣдѣли, защото има данни отъ които ясно се вижда, че прѣдметъ на продажбата между странитѣ е билъ десятъкътъ отъ хранитѣ отъ 1900 год., въ размѣръ на количествата каквито се събиратъ въ дѣйствителность отъ населението, а не въ размѣръ на количествата, които сж разписани за събиране. Това че е така, се вижда отъ слѣдующитѣ данни по дѣлото: а) отъ естеството на самия десятъкъ въ натура, който въ нѣкой случай не може да бжде събранъ тъкмо толкова, колкото е разписанъ, безъ да остане отъ него у населението какъвъ-годѣ недоборъ. Възражението на повѣреника на Кушева, че Законътъ за десятъка и правилникътъ за приложението му, прѣдвижда наредби, по които да не може да остане несъбрано нито зърно отъ десятъка, е неосновательно, защото тѣзи наредби, каквито той поменува въ членове 24 и 26 отъ закона и чл. чл. 151, 152, 153, 154 и 166 отъ правилника, сж наредби относително бѣдното население, за които се вzематъ мѣрки да може да се внесе отъ него десятъкътъ, но тѣзи мѣрки, прѣди всичко не сж спрѣмо всичкитѣ данъкоплатци, т. е. и спрѣмо състоятелнитѣ, които оставатъ вънъ отъ горнитѣ наредби, а пъкъ това, че състоятелнитѣ данъкоплатци сж такива, не значи още, че тѣ сж и непрѣменно изправни уплатни данъкоплатци на десятъка въ натура. Недоборътъ може да се покаже отъ неуплатностьта на десятъка въ натура, както на бѣдното население, тъй и отъ онѣзи на състоятелното, а освѣнъ това, този недоборъ се явява отъ множество други причини, каквито не може и да бждатъ всичкитѣ прѣдвидени отъ закона и прѣдпазени отъ властитѣ. Така именно се и обяснява туй, гдѣто, макаръ да се срѣща постоянно недоборъ по десятъка въ натура макаръ Правителството да вписва постоянно въ загуба такъвъ недоборъ, при все това то не може окончателно да го прѣмахне; б) отъ обстоятелството, че безъ да сж поменати въ поемнитѣ условия, въ контрактитѣ количествата храни, като прѣдметъ на продажбата сж поменати само приблизително, което допуща, че прѣдметътъ на продажбата могатъ да бждатъ и количествата, които Правителството въ дѣйствителность ще събере, както и количествата, които е разхвърлило за събиране отъ населението. Това съмнѣние относително прѣдмета на продажбата, съгласно чл. 42 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се тълкува въ полза на Правителството, което е взело задължението, което значи да се приеме, че

прѣдметъ на продажбата по това дѣло сѫ първитѣ, а не вторитѣ количества, и в) отъ обстоятелството, че десятъкътъ въ натура е билъ събиранъ отъ населението въ България и прѣзъ годинитѣ 1890, 1891 и 1892 както това се вижда отъ прѣдставенитѣ при дѣлото три вѣдомости за сѫщитѣ години, който десятъкъ и тогава се е ликвидиралъ съ недобори въ повечето околии на Княжеството и въ повечето видове храни. И тогазъ така ликвидираниятъ съ недоборъ десятъкъ е билъ продаденъ на търговецъ и отъ сѫщитѣ вѣдомости се вижда, че на този послѣдния сѫ биле прѣдадени като дължими количества десятъкъ, само количествата храни, които въ дѣйствителность сѫ събрани, а не онѣзи, които сѫ биле разписани за събиране. Възражението на повѣреника на ищеца, какво че онѣзи продажби, по които сѫ биле други търговцитѣ — купувачи, не биле меродавнитѣ, задължителнитѣ за Кушева, е възражение основателно, само по форма, обаче отъ друга точка на гледане, онѣзи продажби не сѫ безъ значение по настоящето дѣло. Тѣ иматъ значение по това дѣло и това значение е слѣдующето: Правителството тогава въ три послѣдователни години е събирало десятъка все съ недоборъ. Нему не може да не е извѣстно, че десятъкътъ дава сигуренъ недоборъ, а като така, по-късно прѣзъ 1900 год., то по никой начинъ не би контрактувало върху количествата, разписани за събиране, защото това би значило още при сключването на контрактитѣ съзнателно да се излага явно на изплащане врѣди и загуби, нѣщо, което не може да се приеме да е направило Правителството поне въ настоящитѣ случаи, въ които количествата храни, продадени отъ него, не сѫ опрѣдѣлени точно. Но тѣзи прѣдшествующи продажби на десятъка въ количества въ дѣйствителность събрани, а не въ количество за събиране е билъ длъженъ да ги научи и самъ Кушевъ, защото тѣ се отнасятъ до изучването прѣдмета, който той е търсилъ да купи отъ Правителството и като така длъжность му е била да разузнае добрѣ това, каквото купува, защото тѣзи прѣдшествующи продажби може да се каже сѫ съставлявали вече мѣстната практика по този прѣдметъ и по чл. 39 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, сѫ меродавни за тълкуване на настоящитѣ продажби. Та и по тѣзи съображения не може освѣнь да се приеме, че прѣдмета на продажбитѣ между странитѣ по настоящето дѣло сѫ биле количествата храни, които ще бѫдатъ събрани, т. е. количествата на хранитѣ безъ недобора. 2) щомъ като Правителството не е било длъжно въ изпълнение на контрактитѣ да прѣдава Кушеву и количествата, които съставляватъ недобора отъ десятъка за 1900 год., а искътъ е прѣдявенъ за врѣди и загуби отъ непрѣдаването именно на количествата храни, които съставляватъ този недоборъ, то този искъ така прѣдявенъ, се оказва неоснователенъ, вслѣдствие на което слѣдва да бѫде отхвърленъ, като при това ищецътъ Кушевъ, който губи дѣлото, бѫде осѫденъ да заплати на Правителството слѣдуемитѣ се сѫдебни и по водене дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции въ размѣръ на 4668 лева и 31 ст. златни, отъ които 1224 лева златни за сѫдебно мито, а другитѣ за водене на дѣлото, гербовъ сборъ и незаплатени призовки". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 28 ануарий 1903 год., подъ № 1, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 20 септемврий 1902 год., подъ № 355, и вмѣсто него постановява: ис-

кътъ на М. И. Кушевъ, търговецъ отъ гр. Браила, противъ Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за 84.271 лева и 26 ст. златни отхвърля. Осжжда Михаилъ И. Кушевъ да заплати на държавното съкровище 4668 лева и 31 ст. за сждебни и по водене дѣлото разноски, отъ които 1224 лева въ злато". — Срещу това рѣшение ищецътъ Михаилъ И. Кушевъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговитѣ повѣреници, въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това: а) че изопачилъ съдържанието на контрактитѣ и поемнитѣ условия по продажбата на хранитѣ, като приелъ, че Правителството се е задължило да му прѣдаде само онова количество отъ десятъчнитѣ храни, които то събере отъ населението и че то не се е задължило да прѣдаде и недоборитѣ, тогава, когато споредъ тия контракти и поемни условия, Правителството се е задължило да му прѣдаде онова количество, което населението е длъжно да даде въ видъ на десятъкъ, и б) че за опрѣдѣлението на това количество почерпилъ съображения отъ обстоятелства, чужди на задълженията на странитѣ, именно отъ свѣдѣнията, които се съдържатъ въ вѣдомоститѣ за реализирания десятъкъ прѣзъ годинитѣ 1890, 1891 и 1892; 2) сжщиятъ членъ отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не съобразилъ рѣшението си съ домогванията на странитѣ, извратилъ тия домогвания и падналъ въ противоречие самъ съ себе си, като приелъ, че той касаторътъ, не е възразилъ нито противъ това, че правителството не му е прѣдало всичкитѣ храни, които то е събрало, нито че при събирането на тия храни то не е дѣйствувало недобросъвѣстно, тогава, когато той е поддържалъ, че недобора, ако има такъвъ, се дължи изключително на небрежностьта на Правителството и на неговитѣ органи; 3) чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. чл. 24 и 26 отъ Закона за данъка върху земнитѣ произведения и чл. чл. 151—154 и 166 отъ Публично-административния правилникъ, за приложението на тоя законъ и чл. чл. 6 и 9 отъ Закона за бирницитѣ, съ това, че приелъ, че мѣркитѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 24 и 26 отъ Закона за данъка върху земнитѣ произведения и въ чл. чл. 151—154 и 166 отъ Правилника за приложението на тоя законъ, се отнасятъ само до бѣднитѣ данъкоплатци, но не и до богатитѣ, и че вслѣдствие на това богатитѣ, но не изправни данъкоплатци, могатъ да създадатъ недобора; 4) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това: а) че изопачилъ съдържанието на вѣдомоститѣ за десятъка отъ 1890, 1891 и 1892 години, като приелъ, че десятъкътъ и за тия години е билъ ликвидиранъ съ недобори, тогава, когато отъ тия вѣдомости не се вижда да е имало нѣкакъвъ недоборъ, а се вижда, че всичко е било събрано отъ населението било въ натура, било въ пари, и б) че не е далъ никаква оцѣнка на протеста отъ 28 юлий 1901 год., въ който той — касаторътъ е изявилъ своето съгласие да получи непрѣдадения му остатъкъ отъ хранитѣ отъ реколтата на 1901 год., и 5) чл. чл. 630 и 376 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, и не оцѣнилъ окржжното на Министерството на финанситѣ отъ 10 юний 1893 г.,

подъ № 24851, както и телеграмата отъ финансовия началникъ въ Русе до Министерството на финанситѣ, въ която се говори, че нему, касатору, ще се отпуснатъ 3 ½ милиона килограма храна, слѣдъ като той внесе 200.000 лева.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неосновaтелно, тъй като: а) нито въ сключенитѣ между него и държавното съкровище контракти, нито въ поемнитѣ условия по продажбата на десятъчнитѣ храни отъ 1900 год. е казано изрично и ясно, че послѣдното му е продало и се е задължило да му прѣдаде онова количество храни, което населението е било длъжно да внесе като десятъкъ, така щото Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, издадено по това дѣло, по тълкуването, което е далъ на съдържанието на горѣспоменатитѣ документи, въ свързка съ други нѣкои данни по дѣлото, е дошелъ до заключението, че държавното съкровище е продало и се е задължило да прѣдаде на касатора онова количество храни, което то въ дѣйствителность събере отъ населението въ видъ на десятъкъ, а правилността на това заключение на казания апелативенъ сѫдъ не може да бѫде провѣрявана отъ Върховния касационенъ сѫдъ, тъй като тая провѣрка не може да се направи безъ да се влиза въ обсѫждането на фактическата страна по дѣлото, а пъкъ тоя сѫдъ, съгласно постановленията на чл. 4 отъ Закона за устройството на сѫдилищата, не разглежда дѣлата по сѫщество, но наблюдава точното изпълнение на закона и еднаквото му приспособление, и б) законътъ не забранява на сѫдилищата при тълкуването на единъ договоръ, въ който задълженията на контрагентитѣ сѫ изложени не ясно, да взематъ въ внимание и обстоятелства, които не се съдържатъ въ самия договоръ; 2) сѫщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е приелъ, че той — касаторътъ не е възразилъ нито противъ това, че Правителството не му е прѣдало всичкитѣ храни, каквито то е събрало отъ населението, нито противъ това, че Правителството е дѣйствувало добросъвѣстно, а отъ книжата по производството по това дѣло въ инстанциитѣ по сѫщество, не се вижда, щото касаторътъ да е поддържалъ противното на това. Отъ протокола, държанъ по заседанието на Софийския апелативенъ сѫдъ по това дѣло на 8 януарий 1903 год., се вижда наистина, че повѣреникътъ на касатора е заявилъ, че ако е имало недобори отъ десятъка, то това е по вината на Държавата, понеже властитѣ не били употрѣбили оная енергия, която трѣбвало да употрѣбятъ. Обаче, за да може да се признае за основателенъ единъ такъвъ искъ, какъвто е прѣдявениятъ по това дѣло отъ страна на касатора, необходимо е да бѫде установено, че сѫ останали недобори и слѣдователно непрѣдаване на закупувача на храни вслѣдствие на това, че при събирането на десятъка, органитѣ на властьта сѫ дѣйствували недобросъвѣстно, т. е., че тѣ не сѫ употрѣбили оная енергия, която тѣ обикновено сѫ употрѣбявали и употрѣбяватъ при събирането въ натура на де-

сятъка отъ земнитѣ произведения, а такова нѣщо нито било установено, нито е било поддържано отъ страна на касатора, слѣдователно, отъ Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, който така именно приема тия обстоятелства, нѣма допуснато нито изопачение на домогванията на странитѣ, нито противоречие въ мотивитѣ на рѣшението му; 3) така сѫщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като постановленията на членове 24 и 26 отъ Закона за данъка на земнитѣ произведения за 1900—1901 г. и чл. чл. 151—154 и 166 отъ Правилника за приложеното на тоя законъ, както това се вижда отъ самия имъ текстъ, и което е приелъ и Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ, опрѣдѣлятъ мѣркитѣ, които слѣдва да се взиматъ за събирането въ натура десятъка отъ земнитѣ произведения само отъ бѣднитѣ, но не и отъ състоятелнитѣ данъкоплатци, а постановленията на чл. чл. 6 и 9 отъ Закона за бирницитѣ, относително мѣркитѣ, които се взиматъ за събирането на даждията отъ състоятелнитѣ, но неизправни данъкоплатци не могатъ да иматъ никакво значение за разрѣшението на настоящето дѣло, понеже тѣ иматъ прѣдъ видъ събирането на даждия въ пари, а не въ натура, а пъкъ задължението на държавното съкровище къмъ касатора споредъ сключения по между имъ договоръ, както това е констатирано отъ сѫда по сѫщество, е да му прѣдаде храни въ натура, а не и паритѣ, които по екзекутивенъ начинъ биха се събрали отъ неизправнитѣ по внасянето на данъка върху земнитѣ произведения данъкоплатци; 4) сѫщо така е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като: а) отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ приема, че отъ приложенитѣ при дѣлото вѣдомости за десятъка отъ 1890, 1891 и 1892 години се установяватъ, че и десятъкътъ за тия години въ повечето околии на Княжеството и въ повечето видове храни е билъ ликвидиранъ съ недобори и въ тия вѣдомости наистина е показано, че въ нѣкои мѣста десятъкътъ за казанитѣ години не е могалъ да се събере въ натура, а е билъ събранъ въ пари, а пъкъ това послѣдното обстоятелство (т. е., че недоборътъ е билъ събранъ въ пари) за апелативниятъ сѫдъ, както се указа и по-горѣ, не е могло да има никакво значение, отъ което слѣдва, че сѫщиятъ сѫдъ съ нищо не е изопачилъ съдържанието на прѣдметнитѣ вѣдомости, и б) сѫщиятъ сѫдъ не е имало за какво да влиза въ оцѣнката на обстоятелството, че касаторътъ съ протеста си отъ 28 юлий 1901 год., билъ изявилъ своето съгласие да получи непрѣдадения му остатъкъ отъ хранитѣ отъ реколтата на 1901 год., щомъ като е констатиралъ, че държавното съкровище, споредъ сключения между странитѣ договоръ, не е отговорно прѣдъ касатора за непрѣдаването му на тоя остатъкъ, 5) така сѫщо е неоснователно и петото оплакване на касатора, тъй като, при всичко, че отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение не се вижда, щото Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ при рѣшаването на дѣлото да е взелъ въ внимание посоченитѣ въ това оплакване окрѫжно и телеграма, обаче това опущение на казания сѫдъ не може да се счете за едно сѫществено закононарушение, което би могло да повлече подирѣ си отмѣнението на потжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че касаторътъ, споредъ обясненията, които неговитѣ повѣреници дадоха при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ съ тия книжа е искалъ да установи, какъ при изпълнението на други договори

по продажбата на прѣдприемачъ на хранитѣ отъ десятъка, самото Министерство на финанситѣ е разбирало задълженията на държавното съкровище, по отношение на количеството на хранитѣ, подлежащи на прѣдаване на прѣдприемачъ и какъ при изпълнението на договора, сключенъ съ него, касатора, за сжщата цѣль сж разбирали тия задължения органитѣ на властьта. Обаче, окржжното на Министерството на финанситѣ отъ 10 юлий 1893 год., подъ 24851, не е законъ и тълкуването, което то дава на задълженията на държавното съкровище по тогавашния договоръ за продажбата на десятъчнитѣ храни не е задължително нито за сждилищата, нито за Министерството на финанситѣ по тълкуването на договора, сключенъ съ касатора. Отъ друга страна тълкуването, което Русенскиятъ финансовъ началникъ е давалъ на тоя послѣдния договоръ, така сжщо не може да има значение по настоящето дѣло, прѣдъ видъ на това, че финансовитѣ началници не сж прѣдставители на държавното съкровище по сключването отъ негово име на разни договори, а слѣдователно тѣ не могатъ и да даватъ едно меродавно тълкуване на тия договори при тѣхното изпълнение.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Михаилъ И. Кушевъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 28 януарий 1903 год., подъ № 1, съ силата на чл. 705 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 46 — (107) — 9 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 12, по описи за 1903 год., на Панайотъ Лици, отъ гр. Видинъ, съ държавното съкровище, за 1610 лева и 75 ст., произходящи отъ глоба и магазинажъ.* — Въ заседанието отъ страна на П. Лици се яви адвокатътъ Филиповъ, а отъ страна на Държавата — юрисконсултътъ при Министерството на финанситѣ.

Обстоятелството на дѣлото сж: М. Макавеевъ, адвокатъ въ гр. Видинъ, повѣреникъ на грьцкия поданикъ Панайотъ Лици, отъ сжщия градъ, е заявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Видинския окржженъ управитель, за 1610 лева и 75 ст. (отъ които 910 л. въ злато), произходящи отъ неправилно вземане глоба и магазинажъ. Окржжниятъ сждъ отхвърлилъ напълно иска на ищеца. Послѣдниятъ апелиралъ прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищецътъ иска отъ хазната 1610 лева и 75 ст., за това: а) че неправилно му била взета една глоба отъ 1136 лева и 90 ст., съ постановление на Видинската митница, подъ прѣдлогъ, че билъ обявилъ 5000 литри вино въ по-малко, отъ колкото е било въ дѣйствителность, и б) че неправилно му биле взети отъ митницата 473 лева и 55 ст. за магазинажъ; 2) по чл. 254, въ свързка съ чл. 94 отъ Закона за митницитѣ, за нарушенията наказуеми отъ сжщия законъ, се прави постановление отъ самата митница, то се

утвърдява отъ Министерството на финанситѣ, и подлежи на обжалване прѣдъ окрѫжния сѫдъ като ва апелативна инстанция. Този редъ е специяленъ за митническитѣ дѣла, заради това рѣшенитѣ спорове по тоя административно-сѫдебенъ редъ не подлежатъ на разглеждане по чисто граждански редъ. Гражданското сѫдилище не може да се мѣси въ правата прѣдоставени на администрацията съ специяленъ законъ. Такова е тълкуването върху чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство отъ Руския касационенъ сѫдъ (Рошковски § 1, по 29). Ето защо сѫдътъ не може да влѣзе въ разглеждане на въпроса, да ли законно или не, е издаднно постановлението на митницата за събиране на глобитѣ, и 3) що се отнася до одържаната сума за магазинажъ, не може да се счита, че това е станало безъ законно основание, защото виното не е могло да бѫде освободено, до когато не се провѣри отъ надлежното учрѣждение, да ли то е доброкачествено, нѣщо, което е билъ дълженъ да знае ищецътъ прѣди да внесе виното въ страната; толкова повече, че мѣрката е обща санитарна мѣрка; отъ друга страна случаятъ не подпада подъ чл. 65 отъ Закона за митницитѣ, въ който е указано, кога магазинажътъ не се плаща". — Срещу това рѣшение Панайотъ Лици подава въ Върховния сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 65 отъ Закона за митницитѣ, защото въпросната стока е задържана въ митницата въпрѣки желанието на касатора, та той не трѣбва да се облага съ магазинажъ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 64 отъ Закона за митницитѣ, поставя общото правило, че се плаща ***магазинажъ*** за стоки вложени въ митарственитѣ складове, дворове и прочее. А изключенията отъ това общо правило сѫ изброени съ слѣдующия чл. 65. Прочее, щомъ законодательтъ е пристѫпилъ самъ да изброи изключителнитѣ случаи отъ едно установено отъ него общо правило, то сѫдията нѣма право да увеличава числото на изключенията, даже и тогава, когато сѫществува сѫщиятъ резонъ-детръ, отъ който се е рѫководилъ и самиятъ законодатель при опрѣдѣление на изключенията, защото това би значило да се корегира и допълни закона, а сѫдията нѣма такова право; неговата мисия е само да тълкува и прилага, а не и да допълня и поправя закона. А като това е така, то въ дадения случай щомъ като задържането въ митницата на въпросната стока (виното) не подпада подъ изрично прѣдвиденитѣ изключителни случаи, изброени въ чл. 65, то тя (стоката) не може да бѫде освободена отъ магазинажъ. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Панайотъ Лици, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 26 септемврий 1901 год., подъ № 163, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 47 — (110) — 11 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми септемврий хилядо деветстотинъ и трета

година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 36, по описа за 1903 год., на Старозагорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Титю Юрдановъ, отъ с. Корténъ, Новозагорска околия и Иванъ Камбуровъ и Руси Желевъ, отъ гр. Нова-Загора, за 280 лева, произходящи отъ епизоотически върхнини.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само юрисконсултътъ при Министерството на финанситѣ Василъ Грамполовъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Старозагорскиятъ окрѫженъ управитель, въ качеството си прѣдставитель на държавното съкровище, съ искова молба до Новозагорския мирови сѫдия отъ 9 февруарий 1902 г., излага, че Титю Юрдановъ, отъ с. Кортенъ, Новозагорска околия, подъ порѫчителството на Иванъ Комбуровъ и Руси Желевъ, отъ гр. Нова-Загора, взелъ подъ наемъ въ този послѣдния градъ градското право „интизапъ" на годишния панаиръ (сѫръ-панаиръ) прѣзъ днитѣ, 2, 3 и 4 априлъ на 1899 год., за сумата 5601 лева, върху която съгласно чл. 19 отъ поемнитѣ условия съ дата 2 мартъ 1899 год., подъ № 518 и чл. 5 отъ Правилника за образуване и изразходване на дохода за епизоотитѣ, както и чл. 9 отъ сѫщия правилникъ, той трѣбвало да внесе 5 % връхнини, всичко 280 лева и понеже не внесалъ тази сума, то той (Старозагорскиятъ окрѫженъ управитель) е искалъ да се осѫдятъ Т. Юрдановъ, като прѣкъ длъжникъ и Ив. Камбуровъ и Р. Желевъ като негови порѫчители, да внесатъ въ държавното съкровище тази сума заедно съ лихвата ѝ и всичкитѣ разноски. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 май 1902 год., подъ № 561, е призналъ прѣдявения по това дѣло отъ държавното съкровище искъ за доказанъ само въ размѣръ на 100 лева, а останалата часть отъ тоя искъ отхвърлилъ, като неоснователенъ и е осѫдилъ държавното съкровище да заплати на отвѣтника Т. Юрдановъ 9 лева и 50 ст. за разноски. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на Старозагорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „възиваемиятъ Т. Юрдановъ въ първата инстанция като не отрича установеното съ прѣдставенитѣ отъ възивната страна въ сѫщата инстанция книжа, обстоятелство, че дѣйствително той прѣзъ 1899 год., за 2, 3 и 4 априлъ, е взелъ подъ наемъ въ Нова-Загора градското право „интизапъ" за 5601 лева, и че върху тази сума слѣдвало да се плати по 5 %, всичко 280 лева връхнина, съгласно чл. чл. 5 и 9 отъ Правилника за образуване и изразходване фонда за епизоотитѣ, възразява, че срещу това вземане на държавното съкровище, той внесалъ 180 лева на 27 май 1900 год. на градския бирникъ въ гр. Нова-Загора, което възржение се напълно установява съ прѣдставената отъ него при първостепенното производство на дѣлото разписка, издадена на 27 май 1900 год. отъ сѫщия бирникъ. Дѣйствително, тази разписка е неформална, като не е отрѣзана отъ нѣкоя квитанционна книга, обаче, тя не може да се не приеме за валидна относително установление на възражението на отвѣтника само за това, че не е формална, защото отъ положения върху нея печатъ и подписа на бирника, се вижда, че тя е издадена отъ бирничеството въ гр. Нова-Загора, като учрѣждение. А въ

такъвъ случай искътъ на ищцовата страна слѣдва да се приеме за доказанъ само въ размѣръ на 100 лева и въ този размѣръ да се уважи съ лихвата и разноскитѣ, като останалата часть се отхвърли по неоснователность". — Водимъ отъ тия съображения, Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 16 октомврий 1902 год., подъ № 402, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Старозагорскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 23 отъ Публично-административния правилникъ за приложение Закона за бирницитѣ и чл. 36 отъ Закона за отчетностьта по бюджета и чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че за да отхвърли иска на Държавното съкровище за 180 лева, се основалъ на една неформална разписка, тогава, когато внасянето на пари за смѣтка на държавното съкровище се удостовѣрява само съ формални квитанции, изрѣзани отъ квитанционната книга.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на Държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, оплакването на касатора да се признае за основателно и обтѫженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е приелъ прѣдставенитѣ отъ отвѣтника Титю Юрдановъ разписка, издадена на 27 май 1900 год., отъ градския бирникъвъ Нова-Загора, за валидна и я е приелъ за доказателство, че тоя отвѣтникъ дѣйствително е внесалъ на казания бирникъ за смѣтка на държавното съкровище означената въ нея сума 180 лева, при всичко, че отъ друга страна е констатиралъ, че тя, разписката, не е формална, понеже не е отрѣзана отъ нѣкоя квитанционна книга. Това сѫждение на казания окрѫженъ сѫдъ слѣдва да се признае за неправилно, прѣдъ видъ на това, че въ чл. 36 отъ Закона за отчетностьта по бюджета (отъ 1885 год., тогава въ сила), изрично е казано, че „за всѣко внасяние пари и други стойностьти въ ковчежничествата или други правителствени учрѣждения за държавна или обществена работа се издава потрѣбната ***квитанция отъ кочанъ***, а пъкъ въ постановленията на чл. 26 ал. 1 отъ Публично-административния правилникъ за приложение на Закона за бирницитѣ, които заедно съ постановленията на чл. 23 ал. 1 отъ сѫщия правилникъ, се явяватъ като развитие и пояснение на казаното отъ цитирания членъ отъ Закона за отчетностьта по бюджета, е казано: „строго се забранява на бирника да издава квитанции на бѣла хартия. Сумитѣ, получени срещу подобни квитанции не се считатъ за изплатени и внеслитѣ ги данъкоплатци, като неиздължени прѣдъ хазната, не се освобождаватъ отъ прѣдслѣдване". А при тия изрични и ясни постановления Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ не е ималъ право да признае, че прѣдставената отъ отвѣтника Титю Юрдановъ разписка, издадена на бѣла хартия отъ градския бирникъ въ Нова-Загора на 27 май 1900 год., може да служи за доказателство, че казаниятъ отвѣтникъ е внесалъ на държавното съкровище означената въ тая разписка сума, а като е призналъ това, съ тая си постѫпка сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското

сѫдопроизводство, понеже не е съобразилъ своето рѣшение съ постановленията на закона, споредъ както прѣдписва тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено и да повлече подирѣ си отмѣната на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 октомврий 1902 год., подъ № 402, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 48 — (112) — 11 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 105, по описа за 1903 год., на Рашо Пеневъ, Т. Пелтековъ и Петъръ С. Кожухаровъ, съ Петъръ Т. Пелтековъ, жители отъ гр. Свищовъ, по търговското имъ съдружие по експлоатацията държавното блато „Свищовско"* — Въ заседанието се яви Рашо Пеневъ съ адвоката си К. Милчевъ, като при това упълномощи и адвоката Т. Теодоровъ и Петъръ Пелтековъ който устно упълномощи адвоката Т. Гатевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Рашо Пеневъ, П. С. Кожухаровъ и Тачо Пелтековъ, жители отъ градъ Свищовъ, заявили искъ срещу съдружника си Петъръ Т. Пелтековъ, за прѣдаване на дружественитѣ имъ тефтери и да се признае за дѣловодитель на дружеството избраниятъ по висшегласие Рашо Пеневъ. Срещу тоя искъ отвѣтникътъ Петъръ Пелтековъ прѣдявилъ насрѣщенъ искъ за унищожение на дружествения договоръ. Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, отдѣление Свищовско, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си подъ № 21, отъ 28 януарий 1902 год., постановилъ: „осѫжда Петъръ Т. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, управитель — касиеръ на дружеството Петъръ Т. Пелтековъ и С-ие, да прѣдстави на съдружницитѣ си Рашо Пеневъ, Петко С. Кожухаровъ и Тачо П. Пелтековъ, изъ гр. Свищовъ, въ търговското помѣщение на дружеството, тефтеритѣ и книгитѣ на сѫщото дружество за прѣглеждане. Признава члена отъ дружеството Рашо Пеневъ правилно избранъ за дѣловодитель на сѫщото. Насрѣщниятъ искъ на Петъръ Пелтековъ противъ ищцитѣ за унищожаване на контракта по сѫщото съдружие чрѣзъ изключване изъ дружеството до началото на 1902 год., съдружницитѣ Рашо Пеневъ, П. Кожухаровъ и Т. Пелтековъ, отхвърля, като недоказанъ. Осѫжда Пелтекова да заплати на ищцитѣ за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски 250 лева и на хазната 150 лева златни за сѫдебни мита по първоначалния и насрѣщенъ искъ". По апелативната жалба на отвѣтника, това дѣло е разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „съ контрактъ завѣренъ отъ нотариуса при Свищовския окрѫженъ сѫдъ съ № 597 по регистра за 1899 год., Свищовскитѣ търговци Петъръ Т. Пелтековъ, Рашо Пеневъ и Петко С. Кожухаровъ и Тачо Пелтековъ сѫ образували съби-

рательно дружество подъ фирмата „П. Т. Пелтековъ и С-ие“, за експлоатиране държавното блато наречено „Свищовско“, за 5-годишенъ срокъ отъ 1 януарий 1899 год. до 31 декемврий 1903 год.; 2) споредъ п. п. 3 и 5 на означения договоръ, дружеството подъ фирмата „Петъръ Т. Пелтековъ“ ще да има касиеръ по право П. Т. Пелтековъ, дѣловодитель, назначенъ прѣдпочтително измежду съдружницитѣ съ годишна заплата до 1000 лева и съ 5% отъ чистата печалба на изслуженитѣ отъ него пълни години, споредъ балансовитѣ имъ и книговодитель, ако се укаже нужда отъ такъвъ, съ заплата опрѣдѣлена при условяването му; така съставеното дружество важнитѣ въпроси щѣло да рѣшава по вишегласие, смѣтнато по числото на дѣловетѣ на съдружницитѣ, прѣимуществено отъ Петъръ Т. Пелтековъ, който щѣлъ да има изключително право да прѣдставлява дружеството и да подписва фирмата; 3) на основание съдружескиятъ договоръ п. п. 3 и 5 и чл. чл. 74, 133 и 136 отъ Търговския законъ, ищцитѣ по дѣлото Рашо Пеневъ, П. С. Кожухаровъ и Тачо П. Пелтековъ сѫ молили Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, да постанови да имъ се прѣдставятъ дружественитѣ тефтери и книжа — прѣдъ видъ, че отвѣтникътъ Петъръ Пелтековъ не имъ позволявалъ да се мѣсятъ въ дружественитѣ работи — и да признае за дѣловодитель на дружеството избрания по вишегласие Рашо Пеневъ, прѣдъ видъ, че отвѣтникътъ Петъръ Т. Пелтековъ за своя полза прѣнебрегвалъ интереситѣ на съдружницитѣ си; 4) както самитѣ страни признаватъ сключеното отъ тѣхъ дружество съставлявало „събирателно дружество“, а не „командитно“ слѣдователно, цитиранитѣ по-горѣ членове нѣматъ пълно приложение въ случая. Всичкитѣ членове на дружеството иматъ еднакви права и задължения за водене на дружественитѣ работи, ако съдружническиятъ договоръ не разпорежда друго-яче (чл. 82 отъ Търговския законъ). — Въ случая, съдружескиятъ договоръ урежда начина на управлението на дружеството и ако единъ отъ съдружницитѣ е нарушилъ съдружеския договоръ, останалитѣ съдружници могатъ да искатъ унищожението му на общо основание съ право на загуби и щети; 5) ищцитѣ по дѣлото искатъ да се осѫди отвѣтникътъ да имъ прѣдстави съдружественитѣ книжа и тефтери и да се признае за дѣловодитель на дружеството избраниятъ по вишегласие Рашо Пеневъ; а пъкъ отвѣтникътъ въ насрѣщния си искъ на основание чл. чл. 102, 105 и 107 отъ Търговския законъ, моли да се унищожи съдружеския договоръ по нарушението му отъ страна на Рашо Пеневъ, П. С. Кожухаровъ и Т. П. Пелтековъ чрѣзъ изключването имъ отъ него до началото на 1902 год.; 6) искането на ищцитѣ се явява неосновательно; защото ако въ дѣйствителность отвѣтникътъ постѫпва недобросъвѣстно при воденето на търговията, или пъкъ не желае да дава смѣтка за дѣйствията, които е извършилъ отъ името и за смѣтка на събирателното дружество, съдружницитѣ му на основание чл. 102 п. 2 отъ Търговския законъ, могатъ да искатъ прѣкратяването на самото дружество, и въ това искане състои санкцията въ нарушението на съдружеския договоръ, тъй като не мислимо е, по принудителенъ начинъ, да се накарва единъ отъ съдружницитѣ въ нѣкое събирателно дружество да дава достѫпъ на другитѣ си съдружници въ обрѫщението на търговскитѣ операции, това което само по себе се разбира. — Тъй сѫщо е неосновательно искането

на ищцитѣ да бжде признатъ за дѣловодитель на събирателното дружество Рашо Пеневъ, защото въ п. 5 на съдружеския договоръ се означава кой може да бжде дѣловодитель на дружеството, а пъкъ избирането дѣловодитель на дружеството по вишегласие не се допуща въ събирателнитѣ дружества, ако изрично не е отбѣлѣзано въ съдружеския договоръ, и 7) насрѣщниятъ искъ, на основание чл. 262 отъ Гражданското сждопроизводство, тоже се явява неоснователенъ, тъй като въ случая е недопустимъ, понеже се явява въ сжщность повечето като възражение по сжщество и не може да даде основание на каквато и да бжде компенсация съ прѣдявения отъ ищцитѣ искъ", — съ рѣшението си отъ 6 юлий 1902 г., № 149, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ молбата на Рашо Пеневъ, П. С. Кожухаровъ и Тачо П. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, съдружници съ Петъръ Т. Пелтековъ, отъ сжщия градъ, по експлоатацията на държавното блато, наречено „Свищовско", за даване на дружественитѣ тефтери и утвърждение на дѣловодитель на сжщото дружество, избранъ по вишегласие отъ съдружницитѣ, като неоснователна. Останалата часть отъ диспозитива на сжщото рѣшение, съ която е билъ отхвърленъ прѣдявениятъ насрѣшенъ искъ на Петъръ Пелтековъ противъ ищцитѣ по дѣлото, за унищожаване на контракта по сжщото съдружие, чрѣзъ изключване отъ дружеството до началото на 1902 год. съдржницитѣ Рашо Пеневъ, Петко Кожухаровъ и Тачо П. Пелтековъ, оставилъ въ сила. — Срещу това рѣшение както ищцитѣ Рашо Пеневъ, Т. Пелтековъ и Петъръ Кожухаровъ, така и отвѣтникътъ Петъръ Пелтековъ, сж подали касационни жалби; ищцитѣ въ своята касационна жалба се оплакватъ за нарушение чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, чл. чл. 74 и 86 отъ Търговския законъ и чл. чл. 12 и 28 отъ Договоритѣ и задълженията, защото сждътъ игнориралъ сключения по между странитѣ договоръ, въ който точно сж опрѣдѣлени правата и задълженията на контрагентитѣ и не далъ на този договоръ онази сила и значение, която му дава законътъ въ запазване правата на контрагентитѣ. А отвѣтникътъ П. Пелтековъ — за нарушение чл. чл. 102 и 103 отъ Търговския законъ и чл. 262 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ доказателствата за основателностьта на насрѣщния искъ и като отхвърлилъ този искъ отъ формална страна, сжщеврѣменно потвърдилъ по този въпросъ първостепенното рѣшение, съ което е разрѣшенъ въпроса по сжщество, та по този начинъ отнелъ възможностьта на касатора да си заведе самостоятеленъ искъ за сжщото нѣщо.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) безспорно признатъ фактъ, както отъ контрагентитѣ, така и отъ сжда по сжщество е, че дружеството, отъ което произтичатъ правата на странитѣ по настоящето дѣло е *дружество събирателно*. А въ събирателнитѣ дружества правоотношенията на контрагентитѣ могатъ да бждатъ опрѣдѣлени въ тѣхния съдружнически договоръ (чл. чл. 74 и 82 отъ Търговския законъ). Така сжщо безспорно юридическо право е, че редовно сключениятъ договоръ съставлява ***законъ за контрагентитѣ*** и че за опрѣдѣление тѣхнитѣ правоотношения, сждътъ е дълженъ да му дава силата ***на такъвъ***. Въ дадения

случай, въ договора сключенъ по между ищцитѣ и отвѣтника, за съставянето на тѣхното събирателно дружество, е уговорено (чл. 3), че дружественитѣ важнид ѣла ще се рѣшаватъ и управляватъ по вишегласие на съдружницитѣ, смѣтнато по числото на дѣловетѣ имъ. — А въ чл. 5 на сжщия договоръ е казано, че дружеството ще има дѣловодитель *назначенъ прѣдпочтителчо* измежду съдружницитѣ. При сжществуването на тѣзи ясни клаузи отъ дружествения договоръ, Русенскиятъ апелативенъ сждъ не е ималъ никакво законно основание да не даде надлежната сила и значение на протокола, съ който по вишегласие е избранъ Рашо Пеневъ за дѣловодитель на дружеството. Толкозъ повече, че самъ апелативниятъ сждъ въ мотивитѣ на рѣшението си (мотивъ 6) признава, че избирането по вишегласие на дѣловодитель въ събирателно дружество се допуща, ако това е изрично отбѣлѣжено въ дружествения договоръ; а въ дадения случай дружествениятъ договоръ говори, че ще има *назначенъ* дѣловодитель (чл. 5) и че важнитѣ дружествени дѣла ще се рѣшаватъ и управляватъ по вишегласие. Прочее, сждътъ като не е далъ на протокола за избора на дѣловодитель такава сила и значение, каквато по договора и закона той има, нарушилъ е чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касаторитѣ Рашо Пеневъ, Т. Пелтековъ и П. Кожухаровъ, по този поводъ е основателно, и 2) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че сждътъ е отхвърлилъ насрѣщния искъ по съображение, че не могалъ да се *конпенсира* съ първоначалния; обаче, по силата на чл. 262 отъ Гражданското сждопроизводство, насрѣщниятъ искъ е допустимъ и въ другъ единъ случай, а именно, когато този искъ произтича отъ еднакво юридическо основание съ първоначалния, та за да се отхвърли, сждътъ е трѣбвало непрѣменно да обсжди и този въпросъ, а като не е направилъ това, нарушилъ е чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство. Това нарушение въ дадения случай е сжществено още и за това, защото по въпроса за насрѣщния искъ, апелативниятъ сждъ е потвърдилъ първостепенното рѣшение, съ което този искъ е разрѣшенъ по сжщество и отхвърленъ като неоснователенъ. Та съ това апелативниятъ сждъ безъ да го е разгледалъ по сжщество прѣградилъ е пжтя за по-нататъшното му разглеждане по исковъ редъ. Заради това оплакването на касатора П. Пелтековъ е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 6 юний 1902 г., подъ № 149, по касационнитѣ жалби на Рашо Пеневъ, Т. Пелтековъ и Петъръ С. Кожухаровъ и на Петъръ Т. Пелтековъ, защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 49 — (114) — 15 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша

доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ на 27 септемврий т. г., *търговско дѣло № 104, по описа за 1903 год., на Тачо П. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, съ Петъръ Т. Пелтековъ, отъ сѫщия градъ, за унищожението на контрактъ на търговско дружество за експлоатирането на едно блато.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха адвокатитѣ К. Милчевъ и Т. Теодоровъ, повѣренници на отвѣтника Тачо Пелтековъ и адвокатътъ Т. Гатевъ, повѣреникъ на ищеца Петъръ Пелтековъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ исково прошение, подадено въ Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, на 27 юлий 1901 г., Петъръ Т. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, е прѣдявилъ искъ противъ Тачо П. Пелтековъ, отъ сѫщия градъ, за унищожаване контрактъ на търговско дружество за експлоатиране държавното блато „Кара-Боазъ", съ изключване отъ него отвѣтника Тачо П. Пелтеловъ. Търновскиятъ окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 22 априлъ 1902 год., подъ № 84, е отхвърлилъ прѣдявения отъ Петъръ Т. Пелтековъ по това дѣло искъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Петъръ Пелтековъ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „съ контрактъ, завѣренъ отъ нотариуса при Свищовския окрѫженъ сѫдъ на 23 декемврий 1898 год., № 3924 по регистра, Петъръ Т. Пелтековъ е вземалъ подъ наемъ държавното блато називаемо „Кара-Боазъ", съ срокъ отъ 1 януарий 1899 год. до 31 декемврий 1903 г., съ годишенъ наемъ 13.200 лева; 2) съ договоръ завѣренъ отъ нотариуса при Свищовския окрѫженъ сѫдъ на 15 февруарий 1899 год., по регистра № 598, сѫдящитѣ се по дѣлото страни Петъръ Т. Пелтековъ, Тачо П. Пелтековъ и Свищовскиятъ търговецъ Стефанъ Д. Тинковъ, сѫ се сдружили за експлоатирането на наетото отъ Петъръ Т. Пелтековъ блато, съ участие: Петъръ Т. Пелтековъ 5 дѣла, Тачо П. Пелтековъ 4 дѣла и Стефанъ Д. Тинковъ единъ дѣлъ; 3) съ договоръ отъ 20 юлий 1901 г., Стефанъ Д. Тинковъ се е оттеглилъ отъ сдружването, установено чрѣзъ означения по-горѣ договоръ, като е отстѫпилъ своя дѣлъ $^{1}/_{10}$ часть на Петъръ Т. Пелтековъ. Слѣдователно, по договора отъ 15 февруарий 1899 год. за експлоатирането блатото „Кара-Боазъ", оставатъ съдружници само ищецътъ — апелаторъ Петъръ Т. Пелтековъ и отвѣтникътъ — възиваемъ Тачо П. Пелтековъ; 4) чл. 2 отъ контракта между осталалитѣ съдружници гласи: „съдружницитѣ сѫ длъжни своеврѣменно да внасятъ споредъ дѣловетѣ си, напълно потрѣбнитѣ суми за прѣдплащане наемнитѣ вносове и разноскитѣ по експлоатацията на блатото, за всѣкое закъснѣване по невнисане на тѣзи суми, невносительтъ ще плаща на Т. П. Пелтековъ за негова полза, като глоба, по 10 лева на всѣкой день до внисането, безъ да се гледа да ли е послѣдвало П. Т. Пелтекова подобно глобяване по § 11 на поемнитѣ условия въ полза на Държавата, което винаги ще бѫде въ негова смѣтка"; 5) прѣдъ видъ, че съдружникътъ Тачо П. Пелтековъ билъ нарушилъ цитирания членъ отъ съдружеския договоръ, съ това, че не билъ правилъ слѣдуемитѣ се вносове за изплащането на наема по прѣдприятието, като искалъ да ги замѣнява съ нѣкои суми, които той билъ ималъ да взема — за която цѣль сѫ биле размѣнени, между странитѣ цѣлъ редъ протести — ищецътъ — апелаторъ Петъръ Т. Пелтековъ е молилъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, Свищовско отдѣление, на основание

чл. чл. 102 и 105 отъ Търговския законъ и чл. 481 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да унищожи контракта на дружеството за експлоатирване държавното блато „Кара-Боазъ“; 6) прѣдъ видъ възражението на отвѣтника Тачо П. Пелтековъ, че отъ негова страна не е имало нарушение на съдружеския договоръ, защото когато е трѣбвало да се изплащатъ разноскитѣ по експлоатирането на блатото, т. е. прѣзъ първата половина на 1901 год., той е ималъ готови пари на разположението на Петъръ Пелтековъ, за констатирване това обстоятелство, назначена е била една комисия отъ три вѣщи лица, за да се произнесе по прѣдставенитѣ отъ Петъръ Пелтекова тефтери; 7) назначенитѣ вѣщи лица намѣрили, че ако констатираниятъ отъ тѣхъ капиталъ на Тача П. Пелтековъ останалъ отъ миналия периодъ по експлоатацията блатото „Кара-Боазъ“, не е билъ ангажиранъ въ нѣкое друго прѣдприятие, то въ такъвъ случай Тачо Пелтековъ е ималъ достатъчна сума у Петра Пелтековъ за своеврѣменно покриване своята си часть и таксите прѣзъ първата половина на 1901 год., или пъкъ ако се приемело, че капиталътъ на Тачо П. Пелтековъ отъ 8767 лева и 10 ст. е билъ ангажиранъ било въ експлоатацията на Свищовското блато, било въ друго нѣкое съдружеско прѣдприятие съ Петра Т. Пелтековъ, то въ такъвъ случай, съгласно приходо-разходната смѣтка за 1901 год. (16 януарий до 21 юлий), Тачо П. Пелтековъ е билъ длъженъ да внесе на Петра Т. Пелтековъ прѣзъ мѣсецъ януарий 298 лева и 38 ст. и прѣзъ мѣсецитѣ февруарий, мартъ и априлъ постепенно други 2263 лева и 72 ст.; 8) означеното заключение на вѣщитѣ лица не може да има значение, освѣнъ въ това що констатирва дължимата сума по поддържката на прѣдприятието прѣзъ първата половина на 1901 год. отъ страна на Тачо П. Пелтековъ, тъй като въпросътъ, да ли констатираниятъ капиталъ на Тачо П. Пелтековъ е билъ на разположение на Петра Пелтековъ, именно по настоящето прѣдприятие, остава не разрѣшенъ отъ вѣщитѣ лица, толкова повече, че се оспорва отъ Петра Пелтековъ, като се поддържа отъ него, че капиталътъ билъ ангажиранъ въ друго прѣдприятие, именно въ експлоатацията на Свищовското блато, а пъкъ Тачо Пелтековъ не е прѣдставилъ доказателства нито пъкъ иска да прѣдстави, че именно по прѣдприятието експлоатирането блатото „Кара-Боазъ“, прѣдметъ по настоящето дѣло, той е ималъ свой капиталъ на разположение на Петра Пелтековъ, за да е могалъ да си послужи за изплащането таксите и разноскитѣ прѣзъ първата половина на 1901 година. Независимо отъ това, съ контракта отъ 15 февруарий 1899 год. (чл. 2) е казано: „свободнитѣ дружествени суми нѣма да се разпрѣдѣлятъ, повръщатъ и прѣдаватъ на съдружницитѣ прѣзъ течението на цѣлия дружественъ периодъ, тѣ ще се употрѣбяватъ чрѣзъ внисането имъ подъ лихва на неопрѣдѣленъ срокъ при нѣкое отъ мѣстнитѣ спестовни дружества или други солидни кредитни учрѣждения. Ако тѣзи суми прѣвишатъ размѣра на сумитѣ, потрѣбни за прѣдстоящитѣ три наемни вноса, връхнината имъ се разпрѣдѣля, повръща и прѣдава на съдружницитѣ споредъ дѣловетѣ имъ“. Слѣдователно, съдружницитѣ не сѫ биле въ право да се освобождаватъ сами отъ внасянето слѣдуемитѣ наемни вносове по експлоатацията на блатото „Кара-Боазъ“, подъ прѣдлогъ на печалби, които трѣбвало да се оползотворяватъ чрѣзъ даването имъ подъ лихва прѣзъ цѣлото траяне на съдружието имъ;

9) прѣдъ видъ горѣизложеното, като е установено, че отвѣтникътъ — възиваемъ Тачо П. Пелтековъ не е внесалъ слѣдуемитѣ се вносове за наема и разноскитѣ по експлоатирането блатото „Кара-Боазъ“ прѣзъ първата половина на 1901 год., е нарушилъ съдружеския договоръ, завѣренъ отъ нотариуса при Свищовския окржженъ сждъ на 15 февруарий 1899 г., № 598 по регистра, и това нарушение дава основание речениятъ договоръ да бжде унищоженъ; 10) възражението на повѣреницитѣ на Тачо П. Пелтековъ, че ако имало закъснѣване въ внисане на вносоветѣ, ищецътъ Петъръ Т. Пелтековъ е ималъ само право да налага глоба, да иска лихва, врѣди и загуби, а не и унищожаването на договора, се явява неоснователно, защото съдружескиятъ договоръ (чл. 2) ако и да прѣдвижда право на Петра Т. Пелтековъ да иска отъ съдружника си по 10 лева на день за всѣко закъснѣване въ внисането на вносоветѣ, обаче това уговорено условие въ полза на Петра Т. Пелтековъ не му отнима правото да иска унищожаването на договора, поради нарушение отъ съдружника му. Тъй сжщо ищецътъ Петъръ Пелтековъ, независимо отъ правото което има да иска врѣди и загуби, или безъ съмнѣние и правото да иска унищожаването на самия договоръ, въ случай нарушението му отъ противната страна, тъй като всѣка отъ договорящитѣ се страни, като санкция за изпълнението на договора, има право да иска унищожаването му, ако противната страна не изпълнява своитѣ задължения; 11) отвѣтникътъ — възиваемъ Тачо П. Пелтековъ, противъ прѣдявения искъ възразява най-сетнѣ, че вносоветѣ прѣзъ първата половина на 1901 год. не сж били направени, защото ищецътъ Петъръ Пелтековъ отказвалъ да даде смѣтка за печалбитѣ отъ прѣдприятието. Това обстоятелство обаче не е установено, и свидѣтельтъ Динолъ Въжмоковъ, съ когото отвѣтникътъ Тачо Пелтековъ иска да установи, че прѣзъ мѣсецъ октомврий 1901 год. свидѣтельтъ билъ ходилъ да каже на Петра Пелтековъ да даде смѣтка по прѣдприятието, не може да бжде призованъ, защото показанията му не ще иматъ значение, понеже той е ходилъ да иска смѣтка слѣдъ завеждането на настоящето дѣло, и 12) приложенитѣ къмъ първостепенното дѣло размѣнени между странитѣ разни протести, нѣматъ значение, защото протеститѣ като изходящи отъ самитѣ страни, които сж ги съставили, не могатъ служи за доказателство на домогванията и възраженията имъ; само въ опрѣдѣленитѣ въ закона случаи, протеститѣ служатъ за запазване правата на странитѣ, както напримѣръ въ материята на мѣнителницитѣ и записитѣ на заповѣдь“. — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелаливенъ сждъ съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1902 год., подъ № 248, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Търновския окржженъ сждъ, Свищовско отдѣление, отъ 22 априлъ 1902 год., подъ № 84, и унищожава контракта, завѣренъ отъ нотариуса при Свищовския окржженъ сждъ на 15 февруарий 1899 год., № 598 по регистра, между сждящитѣ се страни, относително експлоатирането за съдружеска смѣтка държавното блато наречено „Кара-Боазко блато“. Осжжда Тачо П. Пелтековъ, отъ гр. Свищовъ, да заплати на Петъръ Т. Пелтековъ, отъ сжщия градъ, 325 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски за въ двѣтѣ инстанции, и на държавното съкровище — 86 лева за незаплатени сждебни разноски въ първата инстанция“. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Тачо Пелтековъ

е подалъ касационна жолба, въ която той, както и неговитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) членове 629, 630 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че постановилъ да се разтури дружеството, безъ да опрѣдѣли началния моментъ на това разтурване; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че изопачило съдържанието на контракта отъ 23 януарий 1899 г., отъ което се вижда, че съдружницитѣ сж длъжни да внасятъ своеврѣменно потрѣбнитѣ суми за прѣдплащане наемнитѣ вносове и разноскитѣ по експлоатацията, но само тогава, когато дружеството не би имало за сжщата цѣль нѣкои свободни суми отъ печалбитѣ на прѣдприятието, а сждътъ приелъ, че съдружницитѣ сж били длъжни да внасятъ пари, безъ да се гледа да ли дружеството има нужднитѣ суми или не, за да прѣдплаща по тримѣсечия вносоветѣ и разноскитѣ за експлоатацията по мѣсечно, тогава, когато самъ ищецътъ е разбиралъ и тълкувалъ контракта въ сжщата смисълъ (въ исковото си прошение, протеститѣ му отъ 4 май и 21 юлий 1901 год. и устнитѣ обяснения въ сждебнитѣ заседания и на двѣтѣ инстанции); 3) чл. чл. 629, 630 и 282 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 160 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че приелъ, че той — касаторътъ трѣбвало да доказва, да ли констатираниятъ отъ вѣщитѣ лица споредъ тефтера на ищеца капиталъ 11.167 лева и 10 ст., е прѣдприятието по експлоатацията на блатото „Кара-Боазъ", а не въ прѣдприятието по експлоатацията на Свищовското блато, както е твърдѣлъ ищецътъ и е искалъ да докаже това, но не го е доказалъ; 4) членове 376, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не обсждилъ прѣдставенитѣ по дѣлото книжа (протести, контрапротести и писмени съобщения), съ които той въ съвокупность се домогвалъ да докаже, че ищецътъ не е ималъ право да иска отъ него на 21 юлий 1901 год. да увеличи капитала си; 5) чл. чл. 285 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не се произнесалъ съ особено опрѣдѣление, защо не допуща призоваването на свидѣтеля Диноль Въжмоковъ и не допусналъ да се призове тоя свидѣтель, безъ да е имало възражение отъ противната страна и то като се основалъ на едно погрѣшно вписване въ протокола „мѣсецъ октомврий" вмѣсто „мѣсецъ май" 1901 год.; 6) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 74 п. 1, 102, 105 и 133 отъ Търговския законъ и чл. 28 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че приелъ, че ищецътъ има право да иска унищожението на контракта, тогава, когато въ него странитѣ изрично сж се уговорили, че закъснѣването въ внасянето на капитала ще дава право само на обезщетение, прѣдвидено въ § 2 на контракта, т. е дневна глоба по 10 лева, и 7) чл. 107 отъ Търговския законъ, съ това, че не се произнесалъ върху юридическитѣ послѣдствия отъ унищожението на договора.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неосновaтелно,

тъй като при всичко, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ, прѣдъ видъ на искането на самия ищецъ да се опрѣдѣли момента, отъ който сжществувавшето между него и касатора дружество да се счита за прѣкратено, бѣше длъженъ да опрѣдѣли тоя моментъ и не е направилъ това въ рѣшението си, издадено по това дѣло, обаче това опущение не може да се признае за едно сжществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че тоя моментъ се опрѣдѣля отъ самия законъ, а именно въ чл. 107 отъ Търговския законъ, който изрично гласи, че когато се изключи отъ извѣстно дружество единъ отъ съдружницитѣ, които го съставляватъ, то положението на тоя съдружникъ въ дружеството трѣбва да се разчисти споредъ имотното състояние на послѣдното, по врѣмето на прѣдявяването на иска за изключването; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като постановленията на контракта отъ 23 януарий 1899 г., относително внасянето отъ страна на съдружницитѣ слѣдуемитѣ се вносове за наема и разноскитѣ по експлоатирането на блатото „Кара-Боазъ" не сж съвсѣмъ ясни и тѣхната смисъль подлежи на тълкуване и Русенскиятъ апелативенъ сждъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, е далъ едно тълкуване на тия постановления и ни най-малко не изопачилъ тѣхното съдържание. Отъ друга страна отъ посоченитѣ въ това оплакване книжа и обяснения не се вижда, щото самъ ищецътъ да е тълкувалъ тия постановления въ такава смисъль, каквато имъ дава касаторътъ, а въ такъвъ случай необсждането отъ Русенския апелативенъ сждъ на тия книжа въ това отношение не е имало никакво значение за изхода на дѣлото; 3) неоснователно е и третото оплакване на касатора, тъй като чл. 160 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, на нарушението на който той посочва, не установява никакви задължения за кредитора, изпълнението на които послѣдниятъ би билъ длъженъ да установява, а прѣдоставя едно право на длъжника, който има нѣколко еднородни дългове къмъ единъ и сжщъ кредиторъ, когато плаща, да означи кой дългъ иска да изплати, а щомъ като това право е установено само за въ полза на длъжника, то върху послѣдния пада и тежестьта на доказването, че той е упражнилъ това свое право. Ето защо по настоящето дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ не е нарушилъ ни най-малко постановленията на чл. 160 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е призналъ, че касаторътъ именно е билъ длъженъ да прѣдстави доказателства, че констатираниятъ отъ вѣщитѣ лица неговъ капиталъ е билъ въ прѣдприятието по експлоатирането на блатото „Кара-Боазъ", а не въ прѣприятието по експлоатирането на Свищовското блато; 4) сжщо е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като при всичко, че съображението, на което Русенскиятъ апелативенъ сждъ се е основалъ, за да не влѣзе въ обсжждането на прѣдставенитѣ по дѣлото протести и контрапротести по самото имъ сжщество, а именно, че протеститѣ служатъ само за запазването правата на странитѣ въ опрѣдѣленитѣ въ закона случаи, не може да се признае за правилно, прѣдъ видъ на това, че протеститѣ, както и всички други книжа могатъ да служатъ за установяването и на други обстоятелства, като напримѣръ извѣстни признания на лицето, отъ което тѣ сж подадени, обаче, необсжждането на тия книжа отъ Русенския апелативенъ сждъ не може да се признае за сжществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че тѣ не

съдържатъ друго, освѣнъ онова, което странитѣ сж изложили и въ своитѣ обяснения и заявления прѣдъ инстанциитѣ по сжщество, които казаниятъ сждъ, както това се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, е ималъ прѣдъ видъ при рѣшаването на дѣлото; 5) така сжщо е неоснователно и петото оплакване на касатора, тъй като: а) постановленията на чл. 285 отъ Гражданското сждопроизводство, на нарушението на които той посочва, не задължаватъ сждилищата да се произнасятъ всѣки единъ пжть съ особено опрѣдѣление, когато тѣ отказватъ да удовлетворятъ исканията на странитѣ за допущането да се прѣдставляватъ нови доказателства, но изискватъ издаването на такива опрѣдѣления само въ случаитѣ, когато тѣ, сждилищата, удовлетворяватъ такива искания и то съ цѣль, за да бжде прѣдварително констатирано отъ тѣхъ, че прѣдставянето на доказателствата ще има сжществено значение за разрѣшението на дѣлото, а още и за да бжде опрѣдѣленъ редътъ и врѣмето на прѣдставянето на доказателствата; б) сждътъ и безъ възражение отъ противната страна има право да не удовлетворява искането на едната отъ странитѣ да се отложи разглеждането на дѣлото за прѣдставянето на нови доказателства, щомъ като намѣри, че прѣдставянето на тия доказателства нѣма да има значение за разрѣшението на дѣлото, и в) апелативниятъ сждъ при рѣшаването на дѣлото, очевидно се е основалъ на това, което е чулъ самъ отъ странитѣ, а не на протокола по заседанието му по това дѣло, който безъ всѣкакво съмнѣние, тогава още не е билъ и написанъ, па независимо отъ това за Касационния сждъ нѣма никакво основание да не дава вѣра на записаното въ казания протоколъ; 6) неоснователно е и шестото оплакване на касатора, тъй кото сждътъ по сжщество е констатиралъ, че договорътъ за дружеството между странитѣ не ограничава правото на ищеца да иска унищожението му (на договора) въ случай на нарушение отъ отвѣтника, при всичко, че въ него има прѣдвидено условие за плащането на глоби за закъснѣването въ внасянето на вносоветѣ, а и въ закона не сжществуватъ постановления, които биха правили такова едно ограничение при такива условия, и 7) сжщо е неоснователно и седмото оплакване на касатора, прѣдъ видъ на това, че искътъ на ищеца по това дѣло е прѣдявенъ само за унищожението на договора за дружеството между странитѣ, а не и за опрѣдѣлението на юридическитѣ послѣдствия отъ това унищожение. Ето защо и за Русенския апелативенъ сждъ не е имало никакви основания да се произнася за тия послѣдствия.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Тачо П. Пелтековъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 10 декемврий 1902 год., подъ № 248, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 50 — (119) — 14 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря

Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 211, по описа за 1903 год., на Юсефъ Н. Фархи, отъ гр. София, срещу опрѣдѣлението на Върховната смѣтна палата отъ 15 юний 1902 год., № 912.* — Въ сждебното заседание касаторътъ не се яви.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Върховната смѣтна палата въ заседанието си на 15 юний 1902 год., като е разглеждала доклада по провѣрката на отчета на Държавния контрольоръ при Българската народна банка за 1900 год., и като е взела прѣдъ видъ: 1) „че между оправдателнитѣ документи, които сж приложени къмъ платежнитѣ заповѣди на 14 пѣши Македонски полкъ № 1 *б* 1899 год; на 2 пионерна дружина подъ № № 3, 7, 25, 28, 36, 41, 42, 46, и 13; на Софийската дивизионна болница № № 1, 4, 8, 20, 12, 25, 34, 37, 4 и 46; на желѣзопжтната рота № № 13, 6, 44, 50 и 19; на телеграфния паркъ № № 4, 25, 31 и 38; на 6 пѣши Търновски на Негово Царско Височество полкъ № № 46, 2, 18 и 26; на 1 пѣши Софийски на Негово Височество Князъ Александъръ I полкъ подъ № № 66, 63, 37, 2, 14, 36, 20 и 21; на 14 пѣши Македонски полкъ № № 68, 6, 4, 14, 22, 30, 37, 42 и 81; на Софийския крѣпостенъ баталионъ № № 3, 12, 11, 8, 15, 24 и 27 и на техническата дружина подъ № № 8, 13, 43, 5, 45, 40 и 51, всичкитѣ издадени по гл. II § 3 *б* 1900 год.; на Военното на Негово Царско Височество училище № 4; на 14 пѣши Македонски полкъ подъ № № 13, 23, 29, 38, 48, 56 и 80; на 6 пѣши Търновски на Негово Царско Височество полкъ подъ № № 7, 20, 21, 22, 27, 45 и 49; на Софийската дивизионна болница подъ № № 7, 21, 13, 26 и 29 и на 1 пѣши Софийски на Негово Височество Князъ Александъръ I полкъ подъ № № 35, 38, 56, 98, 19 и 8 (послѣднитѣ платежни заповѣди всички сж издадени по гл. II § *б* 1900 год.), има 131 смѣтки и толкова разписки, издадени отъ Софийския житель Юсефъ Н. Фархи, които смѣтки сж облепени съ по 10 ст. гербови марки, вмѣсто съ по 20 ст; тъй като всѣка една отъ тѣхъ съставлява два отдѣлни документи, т. е. смѣтка за припадающитѣ се суми и разноски за получаването имъ отъ правоимѣющия; слѣдователно, тѣ не сж дооблепени още съ по 10 ст. гербови марки, както се каза по-горѣ, заради което споредъ измѣнения чл. 37 отъ Закона за гербовия сборъ и окржжното на Финансовото министерство подъ № 1965/98 год.; слѣдва да се наложи глоба по 1 левъ и 10 ст. за всѣка една смѣтка, или всичко 144 лева и 10 ст. въ гербови марки; 2) че къмъ платежната заповѣдь на 1 конни на Негово Царско Височество полкъ подъ № 79 *б* 1900 год., е приложенъ единъ контрактъ, сключенъ за 1890 лева, между тържната комисия и Юсефъ Н. Фархи по доставката на сирене и оцетъ за сжщия полкъ, който контрактъ споредъ закона за гербовия сборъ е слѣдвало да бжде обгербованъ съ 3 лева, а той е обгербованъ съ 2 лева, какъвто размѣръ не прѣдвижда сжщиятъ законъ, така щото като се вземе за обгербоване само съ 1 левъ и 80 ст. за до 1200 лева, оставатъ недообгербовани още 690 л., върху която сума по 3 % слѣдва се глоба всичко 20 лева и 70 ст., обаче отъ тази сума се спадатъ 20 ст., понеже върху контракта се оказа една марка за 2 лева, вмѣсто за 1 левъ и 80 ст., слѣдователно, слѣдва се глоба 20 лева и 50 ст., и 3) че отговорното лице, на което трѣбва да се наложи глобата отъ обща сума 164 лева и 60 ст., е поменатиятъ Юсефъ

Н. Фархи, който е допусналъ да се извършатъ горнитѣ нередовности". — Водимъ отъ тия съображения, Върховната смѣтна палата съ опрѣдѣлението си отъ 15 юний 1902 год., подъ № 912, е наложила на Юсефъ Н. Фархи 164 лева и 60 ст. глоба, за нарушение Закона за гербовия сборъ. — Срещу това опрѣдѣление Юсефъ Н. Фархи е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила: 1) чл. чл. 14 и 33 отъ Закона за гербовия сборъ, съ това: а) че приела, че смѣткитѣ и разпискитѣ съставляватъ два отдѣлни документи, и б) че не взела въ внимание, че ако въ случая има виновно лице, то това лице е длъжностното лице, което е приело тия книжа необгербовани, и 2) чл. 37 отъ сѫщия законъ, съ това, че признала отговоренъ само него, а не и втората контрактующа страна.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като: а) сѫждението на Върховната смѣтна палата, че смѣткитѣ и разпискитѣ, за които се говори въ това оплакване съставляватъ два отдѣлни документа, се отнася до сѫществото на дѣлото, въ какъвто случай и правилностьта му не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ, прѣдъ видъ на това, че тоя сѫдъ съгласно постановленията на чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, не разглежда постѫпилитѣ у него отъ Смѣтната палата дѣла по сѫщество, но само провѣрява спазени ли сѫ отъ послѣдната прѣдвиденитѣ въ законитѣ формалности при провѣряването на извѣстни отчети и при издаването постановленията ѝ по тая провѣрка, и б) споредъ постановленията на чл. 37 отъ Закона за гербовия сборъ (въ измѣнението му отъ 1897 г.), при издаването отъ частни лица на документи, подлежащи на простъ или актовъ гербовъ сборъ, ако тия документи не сѫ облепени съ изискуемитѣ се гербови марки, то глоба за това се налага на частното лице, което е издало документа, отъ което е явно, че тая глоба не може да се налага на длъжностното лице, на което тия документи сѫ биле прѣдставени, понеже това лице не може да се счита за виновно за необгербованието имъ, и 2) сѫщо е неосновательно и второто оплакване на касатора, тъй като споредъ постановленията на чл. чл. 24 и 25 п. 1 отъ Закона за гербовия сборъ, държавнитѣ учрѣждения се освобождаватъ отъ плащането на гербовъ сборъ, а споредъ постановленията на чл. 7 отъ Публично-административния правилникъ, за сключване на договори и за задълженията които се налагатъ на прѣдприемачитѣ при сключването на договори между държавното съкровище и прѣдприемачитѣ на разни работи и доставки, надлежниятъ гербовъ сборъ се плаща отъ тия послѣднитѣ (прѣдприемачитѣ), отъ което слѣдва, че въ случаитѣ, когато тоя сборъ не е внесенъ или е внесенъ, но не напълно, върху тѣхъ именно пада отговорностьта за това, и тѣмъ слѣдва да се налага слѣдуемата се глоба, а не и върху другата контрактующа страна, т. е. държавното съкровище, както това поддържа касаторътъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Юсефъ Н. Фархи, срещу опрѣдѣлението

ва Върховната смѣтна палата отъ 15 юний 1902 год., подъ № 912, съ силата на чл. 65 отъ сѫщия законъ, да се остави безъ послѣдствие.

№ 51 — (120) — 14 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тридесети септемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 206, по описи за 1903 год., на Янко Сѫбевъ, бивши надзиратель при Свищовската II-класна болница, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата № 555, отъ 22 февруарий 1901 год., съ което е обявенъ за неиздълженъ прѣдъ хазната съ 477 лева и 20 стотинки.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелсвата на дѣлото сѫ: Върховната смѣтна палата съ окончателно постановление № 555, отъ 22 февруарий 1901 год., е обявила за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 477 лева и 20 ст. бившия прѣзъ 1893 год. надзиратель при Свищовската II-класна болница Янко Сѫбевъ и то на това основание, че съ привремѣнно постановление № 1900, отъ 1896 год., на Върховната смѣтна палата, той е билъ обявенъ за неиздълженъ съ гакава сума и че прѣписъ отъ това привремѣнно постановление, като му е билъ врѫченъ още на 25 октомврий 1896 год., той нито е прѣдсгавилъ обяснения въ палатата, нито е внесалъ сумата въ хазната. — Срещу това окончателно постановление Янко Сѫбевъ е подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която обяснява, че той не билъ далъ обяснения по привремѣнното постановление на Върховната смѣтна палата, за това, че страдалъ отъ меланхолия и билъ въ несъзнание, и че Палатата нарушила чл. чл. 41 и 43 отъ Правилника за административно-домакинската служба въ държавнитѣ болници, понеже признала, че той отговаря за недовнесенитѣ такси за лѣкуването на войници и на други болни, когато по правилника не се е изисквало такситѣ да бѫдатъ прѣдплащани.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ постановлението на Върховната смѣтна палата, което касаторътъ обжалва, се вижда, че той е обявенъ за неиздълженъ спрямо хазната за сумата 477 лева и 20 ст. на двѣ основания: 1) че е събралъ за лѣкуване войници по-малко такса, отъ колкото се е слѣдвало по тарифата, и 2) че сѫ лѣкувани 37 лица въ болницата безплатно и безъ свидѣтелства за бѣдность. Касаторътъ е билъ длъженъ съгласно чл. 51 отъ Правилника за административно-домакинската часть на държавнитѣ болници, като надзиратель на болницата, да знае таксите за лѣкуването на болнитѣ войници и да изиска отъ началството имъ слѣдуемата се сума, а отъ постановлението на Палатата се констатира, че той е изискалъ по-малки суми, слѣдователно, за недоплатенитѣ суми той трѣбва да отговаря, понеже не сѫ събрани по негова вина. Чл. 53 отъ сѫщия правилникъ, задължава надзирателя, когато постѫпватъ бѣдни болни въ болницата безъ свидѣтелства за бѣдность, да позволи безплатното

лѣкуване, слѣдъ като се удостовѣри отъ надлежнитѣ административни власти, че болниятъ не е състоятеленъ. Въ случая обаче, както се вижда отъ постановленията на палатата, касаторътъ Янко Сѫбевъ е допущалъ да се лѣкуватъ болни безплатно и безъ свидѣтелство за бѣдность. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 41 и 43 отъ Правилника за административно-домакинската часть на Държавнитѣ болници, е неоснователно. — Прѣдставеното отъ касатора удостовѣрение № 561, съ дата 17 ноемврий 1902 год., съ което се удостовѣрява, че отъ лѣкуванитѣ болни прѣзъ 1893 год., изброени въ постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 22 февруарий 1901 год., № 555, сѫ постѫпили въ пари и документи 122 лева, не може да бѫде прѣдметъ на оцѣнка отъ Върховния касационенъ сѫдъ, който съгласно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството, не разгледва дѣлата по сѫщество. Касаторътъ има право обаче съгласно чл. 68 отъ Върховната смѣтна палата, да прѣдстави тоя документъ въ палатата и да иска да му се разгледа отново отчетътъ.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Янко Сѫбевъ, бивши надзиратель при Свищовската II-класна болница, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата № 555, отъ 22 февруарий 1901 год., съ силата на чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 52 — (124) — 21 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ ***гражданско дѣло № 197, по описа за 1903 год., на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", съ Никола Димитровъ, отъ гр. Плѣвенъ, за 6000 лева обезщетение и лихви.*** — Въ сѫдебното заседание се яви отъ страна на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопѫтната линия Романъ - Плѣвенъ - Шуменъ", адвокатътъ Сава Иванчевъ, а отъ страна на Никола Димитровъ се яви адвокатътъ Р. Дачевъ съ формално пълномощно.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: по исковата молба на Никола Димитровъ, отъ гр. Плѣвенъ, противъ безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ" и противъ служащия при сѫщото дружество машинистъ Димитръ Николовъ, за 10.800 лева обезщетение на причиненитѣ му тѣлесни поврѣди, вслѣдствие небрѣжностьта на дружественитѣ чиновници, е било заведено гражданско дѣло № 183/900 год., по което Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ издалъ рѣшение № 474, отъ 14 декемврий 1901 год., съ слѣдующия диспозитивъ: „осѫжда безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", отъ гр. София, да заплати на Никола Димитровъ, отъ гр. Плѣвенъ, 9600 лева обезщетение, за нанесената му врѣда отъ прѣсичане на крака му съ трена на това дру-

жество, лихвитѣ на тази сума по 10% годишно, отъ 18 априлъ 1900 год. до окончателното имъ изплащане и 298 лева сѫдебни разноски, а на хазната да заплати сѫщото дружество 110 лева и 60 ст. за сѫдебни, канцелярски и гербови берии, останали незаплатени". — Срещу това рѣшение безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ" е подало апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който, като изслушалъ обясненията на странитѣ, за разрѣшение на дѣлото, взелъ прѣдъ видъ: „прѣдявениятъ отъ Никола Димитровъ искъ, се основава на чл. 58 п. 4 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, понеже е за обезщетение на врѣди, причинени отъ служащитѣ на безименното акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ". Прѣдъ видъ естеството на иска, за да сполучи Никола Димитровъ, необходимо е да се установи, че причиненитѣ му врѣди сѫ нанесени отъ небрѣжностьта или незнанието на чиновницитѣ на дружеството, въ който случай и послѣдното е задължено да отговаря за дѣйствията на своитѣ чиновници, понеже е сторило грѣшка било въ избора имъ, било въ упражнявания върху имъ надзоръ. Относително причиненитѣ на ищеца тѣлесни поврѣди, изложени въ медицинското свидѣтелство № 1152, отъ 13 октомврий 1899 год., обяснени отъ изслушанитѣ въ двѣтѣ инстанции вѣщи лица и нагледно изброени въ прѣдставения къмъ първостепенното дѣло портретъ, нѣма споръ и се състоятъ: 1) въ строшаване коститѣ на долната половина на лѣвия му кракъ, вслѣдствие на което е трѣбвало да бѫде ампутиранъ на нѣколко сантиметра подъ колѣното, и 2) въ нараняване петата на дѣсния кракъ съ разтрошаване коститѣ, отъ които сѫ били откъснати двѣ парчета, едното голѣмо $1^1/_2$ сантиметра, а второто около 1 сантиметъръ. По този начинъ Никола Димитровъ остава лишенъ отъ лѣвия си кракъ подъ колѣното и отъ половината пета на дѣсния кракъ. За установяване какъ и при какви обстоятелства е станало нараняването на ищеца, като се изоставятъ противоречивитѣ му обяснения, изложени въ исковата му молба и въ заявлението му съ дата 10 ноемврий 1899 год., до строителното дружество Сѫселовъ и С-ие въ София, меродавни сѫ: рапортътъ съ дата 8 май 1899 год., изпратенъ отъ държавния инженеръ Л. Лабела, до Началника на строителния отдѣлъ и показанията на разпитанитѣ прѣдъ първостепенния сѫдъ свидѣтели. Споредъ изложеното въ рапорта, ето описанието на нещастната случка: „на 7 того, 8 часътъ сутриньта, машината № 13, която возеше малки вагони, натоварени съ камъни, при влизането ѝ въ станция Карлуково, като стигнала на стрѣлката, пуща вагонитѣ въ права линия, а тя се връща и влиза въ втората линия, за да вземе кюмюръ; слѣдъ това отива пакъ въ права линия, за да вземе и вода, но понеже вагонитѣ застанали прѣдъ помпата, то тя ги бутва за да бѣгатъ напрѣдъ. Тъкмо въ този моментъ вагонния шлосеръ Никола Димитровъ, на 20 години, родомъ отъ гр. Плѣвенъ, се е качвалъ на единъ отъ вагонитѣ и отъ сътрѣсението на тѣзи послѣднитѣ, станало отъ удрението имъ отъ машината, той е падналъ върху релситѣ и прѣди да успѣятъ да го извадятъ находящитѣ се тамъ работници, прѣзъ краката му е миналъ единъ вагонъ, вслѣдствие на което лѣвия му кракъ е прѣчупенъ съвършено близо надъ глезена, а на дѣсния — петата до самия глезенъ смазана . . .". Свидѣтельтъ Ив. Яневъ е билъ

на мѣстопроизшествието и се научилъ отъ хората, че Никола Димитровъ е падналъ при удрянето на вагонитѣ отъ машината и то като се опиталъ да се качи на единия вагонъ, сжщиятъ добавя, че не билъ чулъ никакъвъ сигналъ и че ищецътъ непрѣменно е трѣбвало да придружи трена. Свидѣтельтъ Георги Спасовъ като описва случката тъй, както е изложена въ рапорта и обяснява нещастието, съ сблъсването на вагонитѣ отъ машината допълва, че при тръгването на машината всѣкой работникъ е билъ длъженъ да се качи на вагонитѣ, които нѣмали стълби — биле съ буфери, високи 60 сант. и нѣмали дръжки, за които да може да се залови работника; свидѣтельтъ обяснява падането на ищеца така: като прѣглеждалъ букситѣ и като тръгналъ трена, той е помислилъ, че ще замине и взелъ да се качва, при което качване е падналъ, вслѣдствие причиненото сътресение отъ удренето на вагонитѣ отъ машината. И тоя свидѣтель не е чулъ никакъвъ сигналъ слѣдъ вземането на кюмюръ и отиването за вода; къмъ помпата. Свидѣтельтъ Ив. Георгиевъ, който е билъ началникъ на трена, разправя, че на Никола Димитровъ е било казано, че ще придружи трена до Червенъ-Брѣгъ, но не му казали, че машината ще вземе вода, при даването сигналъ, ищецътъ, който билъ подъ вагонитѣ, помислилъ, че машината ще тръгне и започналъ да се качва на вагона, но въ това врѣме става сблъскването отъ машината и силното сътресение, отъ което е било прѣдизвикано и падането му подъ вагонитѣ. Сигнальтъ е билъ подаденъ за тръгване, а на служащитѣ е било позволено да се качатъ на вагонитѣ, когато машината тръгне; самото покачване по нѣмане на стжлби, е ставало отъ буферитѣ. Отъ установенитѣ съ рапорта отъ 8 май 1899 год. обстоятелства и отъ показанията на изброенитѣ свидѣтели, става явно, че падането и осакатяването на ищеца не е станало по негова вина, както поддържа отвѣтната страна, а е било резултатъ отъ немарливостьта и незнанието на дружественитѣ служащи да изпълняватъ обязаноститѣ си при маневрирането на трена и подаване необходимитѣ сигнали за избѣгване на нещастия. Тази немарливость и това незнание се заключаватъ въ конкретния случай въ удрянето на вагонитѣ отъ машината и то било безъ сигналъ или слѣдъ сигналъ за тръгване; въ непрѣдизвѣстяването на работницитѣ, че машината ще взема вода и най-вече въ допущането на сжщитѣ тия работници да се докачатъ на вагонитѣ, когато трена е билъ въ движение, нѣщо непростимо, прѣдъ видъ устройството на тия вагони, на които е било мжчно и опасно да се качи единъ работникъ, даже когато е нѣмало движение. При търпението на тая практика да се качатъ работницитѣ на вагонитѣ въ движение и при необходимостьта ищецътъ непрѣменно да придружи трена до Червенъ-Брѣгъ, очевидно е, че показаното отъ него усърдие да се покачи, когато всичко му е давало право да мисли, че тренътъ ще замине, не може да му се вмѣни въ вина и да се поддържа, че падането му е станало по негова грѣшка. Грѣшката трѣбва да се търси у отвѣтната страна, която не се е погрижила да си избере опитни чиновници и да уреди службата на треноветѣ по начинъ да се избѣгнатъ нещастията отъ рода на това, което е постигнало ищеца. При тъй опрѣдѣлената фактическа страна на дѣлото, относително настаняването на ищеца и констатираното по-горѣ за прѣзъ цѣлия му животъ осакатяване, остава да се опрѣдѣли размѣра на обезщетението, което слѣдва да

му заплати отвѣтната страна. Въ това отношение апелативниятъ сѫдъ като има прѣдъ видъ: 1) заключението на изслушанитѣ въ първата инстанция вѣщи лица, споредъ които ищецътъ като неспособенъ вече да работи занаята си желѣзарство, има нужда отъ едно възнаграждение по 80 лева на мѣсецъ; 2) заключението на днесъ разпитанитѣ експерти-лѣкари, които не само потвърдяватъ заключението на първитѣ относително абсолютната неспособность на Никола Димитровъ да се занимава съ желѣзарство, но още добавятъ, че сѫщиятъ е изложенъ на полеко заболѣване, че и двата му крака съ врѣме могатъ да се атрофиратъ съвършено и най-послѣ, че неговата способность за нѣкоя лека сѣдяща работа ще прѣстане много по-рано отъ тая на единъ здравъ човѣкъ; 3) естеството на причиненитѣ поврѣди, които ще затрудняватъ ищеца прѣзъ цѣлия му животъ и ще прѣдизвикатъ чести разходи направяне и поправяне на изкуствения му кракъ; 4) младата възрасть на ищеца и бѫдащата му неспособность да упражнява занятието, което тъй добрѣ е започналъ като шлосеръ по желѣзницитѣ, и най-послѣ 5) важностьта да се залови за нѣкоя малка работа или търговия, при която не се изисква голѣмъ физически трудъ — намира за недостатъчно присѫждането на едно обезщетение отъ 6000 лева, които при днешнитѣ условия на пласиране ще му принасятъ единъ приходъ отъ около 30 лева на мѣсецъ. Съ този малъкъ приходъ и съ онова, което ще изкара съ обезцѣнения си трудъ — Никола Димитровъ ще може да прѣживѣе прѣзъ останалитѣ дни на живота си и то безъ да състави нѣкоя особена тежесть за отвѣтната страна", — съ рѣшението си отъ 6 февруарий 1903 год., № 22, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 декемврий 1901 г., № 474, така: осѫжда безименото акционерно дружество по постройката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ" въ гр. София, да заплати на Никола Димитровъ, отъ гр. Плѣвенъ, 6000 лева обезщетение, съ лихвата имъ 10% годишно отъ 18 априлъ 1900 год. до окончателното изплащане и на държавното съкровище 314 лева и 40 ст. за невнесени сѫдебни, канцелярски и гербови мита прѣдъ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение безименното акционерно дружество по постойката на желѣзопѫтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ" подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не обсѫдилъ въпроса за вината на дружеството въ ония рамки, въ които ги е поставилъ ищецътъ въ исковото си прошение и въ свързка съ това, не обсѫдилъ показанията на свидѣтеля Ив. Георгиевъ, който е показалъ, че е даденъ сигналъ за тръгването на трена, а тъй сѫщо не обсѫдилъ факта, че не сѫ прѣдставени доказателства, че тренътъ е тръгналъ прѣди врѣме, както и противоречивитѣ обяснения на потърпѣвшия за случката, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото за опрѣдѣляне капитала, отъ който трѣбва да се получи мѣсечното възнаграждение отъ 30 лева, не се е рѫководилъ отъ онѣзи проценти, които прѣдвижда и опрѣдѣля Законътъ за задълженията и договоритѣ, и по който сѫдътъ е присѫдилъ лихва на противната страна.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, както се вижда отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение, като е обсѫдилъ и оцѣнилъ всичкитѣ данни и доказателства по това дѣло, е призналъ, че ищецътъ Никола Димитровъ е падналъ отъ трена и осакатѣлъ не по собствена вина, а по причина на немарливостьта и незнанието на дружественитѣ служащи да изпълняватъ обязаноститѣ си при маневрирането на трена и подаване необходимитѣ сигнали за избѣгване на нещастия и вслѣдствие на това е осѫдилъ безименното акционерно дружество „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ“ да заплати на ищеца врѣдитѣ и загубитѣ за осакатяването му, понеже грѣшката е у него, за гдѣто не си е избрало опитни чиновници и за неуреждането службата на треноветѣ. Сѫдътъ дѣйствително не се е ограничилъ да търси вината на отвѣтната страна въ ония рамки, които ищецътъ е изложилъ въ исковото си прошение, а именно, че тренътъ тръгналъ безъ сигналъ и прѣди опрѣдѣленото за тръгване врѣме, но съ това сѫдътъ не е нарушилъ нѣкой законъ, защото той е дълженъ да търси материялната истина, на основание на даннитѣ и доказателствата прѣдставени по дѣлото, които той е дълженъ да оцѣни и обсѫди, съгласно чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Страната въ течението на процеса е свободна да навежда и други данни отъ ония наведени въ исковото прошение за разяснение обстоятелствата по дѣлото, което дѣйствие съставлява срѣдство за защита (чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Паказанията на свидѣтеля Ив. Георгиевъ, че сигналъ билъ даденъ при тръгването на трена, е обсѫдено отъ сѫда, но послѣдниятъ не му е далъ значение. Фактътъ, че сѫдътъ не обсѫдилъ обстоятелството, че нѣмало доказателства, че тренътъ билъ тръгналъ прѣди врѣме, нѣма сѫществено значение по дѣлото, прѣдъ видъ на това, че сѫдътъ е намѣрилъ, че причината за нещастието на ищеца Никола Димитровъ е била не въ тръгването на трена прѣди врѣме, а въ удрянето на вагонитѣ отъ машината. Обясненията на ищеца по случката, сѫдътъ ги е ималъ прѣдъ видъ, но защо не имъ далъ онова значение, което касаторътъ имъ дава, това е въпросъ по сѫщество на дѣлото, съ който Върховниятъ касационенъ сѫдъ не се занимава, съгласно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че първото оплакване на касатора за нарушението на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно, и 2) Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ, както се вижда отъ рѣшението, е призналъ като обезщетение на ищеца единъ капиталъ отъ 6000 л., който би могалъ да дава единъ доходъ ежемѣсечно по 30 лева, т. е. 6% годишно, прѣдъ видъ днешнитѣ условия за пласиране на капитали, а въ диспозитива на рѣшението си, сѫдътъ е осѫдилъ отвѣтника да плаща лихва за сумата 6000 лева по 10% годишно. Съ това си дѣйствие сѫдътъ никакъ не си противоречи въ мотивитѣ, тъй като въ първия случай сѫдътъ е ималъ прѣдъ видъ лихвитѣ, които плаща банката при пласиране на капитала, а въ втория случай законнитѣ лихви, които се присѫждатъ на ищеца, съгласно чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ.

Поради това и второто оплакване на касатора за нарушетието на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на безименното акционерно дружество за постройката на желѣзопжтната линия „Романъ—Плѣвенъ—Шуменъ", срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 6 февруарий 1903 г., № 22, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 53 — (125) — 21 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ на 2 октомврий т. г. *гражданско дѣло № 391, по описа за 1902 год., на Иванъ Стояновъ, отъ гр. Русе, съ Херманъ Ваинщаинъ, отъ сжщия градъ, за 301 лева и 85 ст., възнаграждение за тенекеджийски работи.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само касаторътъ Иванъ Стояновъ, съ повѣреника си адвокатътъ Илия Миларовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба, подадена въ Русенския окржженъ сждъ на 18 декемврий 1897 год., Херманъ Ваинщаинъ, отъ гр. Русе, е прѣдявилъ искъ противъ Иванъ Стояновъ, отъ сжщия градъ, за 1531 лева и 40 ст. и лихвитѣ имъ по 10% годишно до окончателното изплащане, като излага, че лично той и чрѣзъ наемни работници за негова смѣтка, работилъ на зданието на отвѣтника, въ което се помѣщавала телеграфо-пощенската станция. Работата се състояла отъ тенекеджилъкъ на покривитѣ, корнизитѣ, улицитѣ, гарнитура, мансарда, бурии и други тенекеджийски издѣлия. — Всичката извършена отъ него работа, заедно съ потрѣбнитѣ материяли струвала 2130 лева и 45 ст., а срещу тази сума той получилъ само 599 лева и 5 стотинки. Русенскиятъ окржженъ сждъ, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 7 декемврий 1899 год., подъ № 321, е осждилъ отвѣтника Иванъ Стояновъ да заплати на ищеца Херманъ Ваинщаинъ 1131 лева и 40 ст., лихвитѣ на тая сума по 10% за година, отъ 18 декемврий 1897 год. до изплащането и 174 лева и 95 ст. за часть отъ сждебнитѣ разноски; а на държавното съкровище 25 лева за толкова незаплатени призовки. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Стояновъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „прѣдъ първостепенния сждъ въ сждебното заседание на 23 ноемврий 1899 год., Херманъ Ваинщаинъ, чрѣзъ повѣреника си, е заявилъ, че употрѣбениятъ материялъ по извършнитѣ отъ него тенекеджийски работи, билъ доставенъ отъ Иванъ Стояновъ; сжщото той обяснява и въ днешното сждебно заседание. Отъ това слѣдва, че Херманъ Ваинщаинъ трѣбва да дири отъ Иванъ Стояновъ само незаплатената часть отъ стойностьта на извършенитѣ отъ него тенекеджийски работи, т. е. само за работа, но не и за нѣкакъвъ материялъ. За да докаже иска си Херманъ Ваинщаинъ е искалъ да се разпитатъ свидѣтели и да се произнесатъ вѣщи лица за раамѣра и стойностьта на извършенитѣ отъ него работи. Разпитани сж биле въ качество на сви-

дѣтели Илия Докузбабалията, Антонъ п. Гецовъ и майсторъ Стоянъ Георгиевъ. Но отъ показанията на тѣзи свидѣли се установява само, че Херманъ Ваинщаинъ е работилъ тенекеджилъкъ на кѫщата на Иванъ Стояновъ, обаче въ какъвъ размѣръ е извършената работа и на каква стойность, не се установява. Отъ заключението на вещитѣ лица Илия Христовъ, Атанасъ Райковъ и Д. Трайчевъ, трѣбва да се приеме, че Херманъ Ваинщаинъ е извършилъ работи на стойность 310 лева и 5 стотинки. Но въ сѫдебното заседание на 3 май 1899 год., Херманъ Ваинщаинъ е прѣдложилъ на Иванъ Стояновъ рѣшителна клетва, както слѣдва: „да се закълне, че той не се е уговорилъ и задължавалъ, че приема и ще заплати извършената работа тенекеджилъкъ на покрива на зданието му, гдѣто се помѣщава телеграфопощенската станция, споредъ смѣтката, приложена къмъ настоящето дѣло, въ която подробно е изложено всѣко перо въ метри и цѣни и която работа е извършена отъ Херманъ Ваинщаинъ, къмъ когото е направилъ задължението“. Тази клетва допустната отъ първостепенния сѫдъ, Иванъ Стояновъ е отказалъ да приеме. Щомъ Иванъ Стояновъ е отказалъ да я приеме, тя съставлява доказателство противъ него. Но тя съставлява доказателство само за цѣната на извършената работа, но не и за размѣра на тази работа, защото тя е въ смисъль, че прѣди да се започне работата, Херманъ Ваинщанъ се е договорилъ съ Иванъ Стояновъ, каква работа ще извърши и колко ще му се заплати на метъръ за извършената работа, но не въ смисъль, че Иванъ Стояновъ, слѣдъ като се е свършила работата, се е задължилъ да заплати на Херманъ Ваинщаинъ количеството на работата, както е указана въ смѣтката на послѣдния и по цѣнитѣ, показани въ сѫщата смѣтка, че въ такава смисъль трѣбва да се приеме клетвата, явствува и отъ обясненията на повѣреника на Херманъ Ваинщаинъ, които дава въ днешното сѫдебно заседание. Той обяснява, че довѣрительтъ му се е условилъ прѣдварително съ Иванъ Стояновъ, каква работа ще върши и по каква цѣна. Отъ друга страна, той обяснява, че клетвата е била прѣдложена за цѣната на работата. А клетвата като не разрѣшава въпроса за размѣра на извършената работа, заключението на вѣщитѣ лица трѣбва да се вземе прѣдъ видъ въ този случай. Споредъ заключението на вѣщитѣ лица въ първата инстанция, за които се спомена по-горѣ и това на вѣщото лице Цвѣтко Лазаровъ въ тази инстанция, Херманъ Ваинщаинъ е покрилъ съ ламарина 176·25 кв. метра, за тази работа за всѣки кв. метъръ той трѣбва да получи по 60 ст., тъй като както той излага въ смѣтката си — има 105 лева и 75 ст. за всичко. Като се прѣсмѣтне по сѫщия начинъ и за другитѣ пера на извършената работа, излиза, че Херманъ Ваинщаинъ е извършилъ тенекеджийски работи за 900 лева и 90 стотинки. Той признава, споредъ смѣтката му, че е получилъ 599 лева и 5 стотинки. Така щото Иванъ Стояновъ е длъженъ да заплати на Херманъ Ваинщаинъ още 301 лева и 85 ст. и лихвата на тази сума по 10% отъ деня на завеждането иска до окончателното изплащане. Останалата часть отъ иска на Херманъ Ваинщаинъ трѣбва да се отхвърли, като неустановенъ. Спорната часть въ рапорта на вѣщитѣ лица се взема за въ полза на Херманъ Ваинщаинъ, тъй като Иванъ Стояновъ, въ първата инстанция е признала, че тази работа е извършена отъ първия“. — Водимъ отъ тия съображения, Русенскиятъ апелетивенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ **21 мартъ 1902 год.**, подъ № 52, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на

Русенския окржженъ сждъ отъ 7 декемврий 1899 год., подъ № 321, и осжжда Иванъ Стояновъ, отъ гр. Русе, да заплати на Херманъ Ваинщаинъ отъ сжщия градъ, 301 лева и 85 ст. заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно начиная отъ 18 декемврий 1897 год. до окончателното изплащане. Осжжда Херманъ Ваинщаинъ да заплати на Иванъ Стояновъ 67 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции и на държавното съкровище 34 лева незаплатени берии за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Иванъ Стояновъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която той, както и неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ сжщия сждъ, молятъ за отмѣненението му, като посочватъ, че при издаването му Русенскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630 и 412 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че далъ доказателствено значение на прѣдложената му отъ отвѣтника рѣшителна клетва, безъ да обсжди обстоятелството, че тая клетва му е прѣдложена въ друга форма, а не въ оная, въ която сждътъ я приема, и 2) чл. 400 ал. 1 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че раздѣлилъ въ негова врѣда стореното отъ него въ първата инстанция самопризнание, относително спорната работа, като приелъ за доказано чрѣзъ него количеството на метритѣ на работата, а пъкъ цѣнитѣ взелъ по смѣтката на ищеца.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото. обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокурорь, дадено въ смисъль, горѣизложенитѣ оплаквания на касатора да се признаятъ за основателни и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) отъ протокола държанъ по заседанието на Русенския окржженъ сждъ по това дѣло на 3 май 1899 год., се вижда, че повѣреникътъ на ищеца Херманъ Ваинщаинъ е прѣдложилъ на отвѣтника, сега касаторъ, Иванъ Стояновъ, рѣшителна клетва, формулирана по слѣдния начинъ: „че той не се е уговарвалъ и задължавалъ, че приема и ще заплати изработената работа тенекеджилъкъ на покрива на зданието му, гдѣто се помѣщава телеграфо-пощенската станция, споредъ смѣтката, приложена къмъ настоящето дѣло, въ която подробно е изложено всѣко перо въ метри и цѣни, и която работа е извършена отъ Херманъ Ваинщаинъ, къмъ когото е направилъ задължението", която клетва отвѣтникътъ е отказалъ да приеме и положи, понеже тя не се отнасяла до неговитѣ лични дѣйствия. Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ като намира, че отказването на отвѣтника да приеме тая клетва, съставлява доказателства противъ него, отъ друга страна приема, че тя съставлява доказателство само за цѣната на извършената работа, но не и за размѣра на тая работа. Това сжждение на Русенския апелативенъ сждъ не е съгласно съ обстоятелството на дѣлото, тъй като отъ самата формула, въ която прѣдметната рѣшителна клетва е била прѣдложена и която се изложи по-горѣ, се вижда, че тая клетва е била прѣдложена както за цѣната, така и за размѣра на извършената отъ ищеца работа. Прѣдъ видъ на което и казаниятъ сждъ е трѣбвало да я обсжди въ тая ѝ именно ф рмула и да се произнесе, разрѣшавали тя спорнитѣ обстоятелства, за които тя е била прѣдложена, или не ги разрѣшава, въ какъвто случай тя неправилно е била допусната отъ първата инстанция.

Това сѫщиятъ сѫдъ бѣше длъженъ да направи както прѣдъ видъ на възражението, което отвѣтникътъ Иванъ Стояновъ е правилъ особено противъ оная половина отъ клетвата, която сѫдътъ не взима въ внимание, възражение, състояще се въ това, че тя не се отнася до неговитѣ лични дѣйствия, така и прѣдъ видъ на това, че рѣшителната клетва споредъ постановленията на чл. 411 ал. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се прѣдлага отъ една отъ странитѣ въ процеса на другата, съ цѣль за да се постави въ зависимость отъ нея разрѣшението на сѫществующия между тѣхъ споръ, или пъкъ разрѣшението на извѣстно спорно обстоятелство, въ какъвто случай сѫдътъ по сѫщество е длъженъ да обсѫди прѣдложената отъ една отъ странитѣ и положена отъ другата или неприета отъ нея рѣшителна клетва въ тая й формула, въ която тя е била положена, или не приета отъ страната, на която тя е била прѣдложена, тъй като при прѣдлагането на една рѣшителна клетва, странитѣ сключватъ по между си едно съглашение, че рѣшителната клетва, така както тя е прѣдложена отъ едната отъ тѣхъ и приета или отблъсната отъ другата, ще послужи за установяването на спорното обстоятелство, за разрѣшението на което тя е била прѣдложена. Съ необсѫждането на прѣдложената по настоящето дѣло рѣшителна клетва въ оная й формула, въ която тя е била прѣдложена отъ ищеца, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ както споменатия по-горѣ чл. 411 отъ Гражданското сѫдопроизводство, така сѫщо и членове 629 и 630 отъ сѫщото сѫдопроизводство, които задължаватъ сѫдилищата да съобразяватъ своитѣ рѣшения съ даннитѣ и обстоятелствата по дѣлото и съ постановленията на дѣйствующитѣ закони, и 2) въ послѣдния мотивъ на обжѫлваното рѣшение е казано, че спорната часть въ рапорта на вѣщитѣ лица се взема отъ сѫда за въ полза на Херманъ Ваинщаинъ, тъй като Иванъ Стояновъ въ първата инстанция призналъ, че тая работа е извършена отъ първия, отъ което излиза на яве, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ отъ самопризнанието на отвѣтника е взелъ само тая часть, която се отнася до размѣра на извършената работа, като приема, че отвѣтникътъ е призналъ количеството на метритѣ на извършената работа, както то е означено въ второто (спорно) отдѣление на подробната вѣдомость на вѣщитѣ лица, а отъ друга страна цѣната на работата не приема така, както отвѣтникътъ я е призналъ (98 лева и 65 ст. — толкова, колкото сѫ я опрѣдѣлили и вѣщитѣ лица), но я опрѣдѣля така, както я опрѣдѣля и за останалата (неспорна часть) отъ работата на основание на неприемането отъ отвѣтника рѣшителната клетва, или съ други думи — по смѣтката, приложена при исковата молба на ищеца (въ която, между другото, влиза и стойностьта на материала, за който отпослѣ ищецътъ е призналъ, че е билъ доставенъ отъ отвѣтника). А съ това Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е раздѣлилъ самопризнанието на отвѣтника въ негова врѣда, което изрично е забранено отъ постановленията на чл. 400 ал. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Отъ което слѣдва, че и оплакването на касатора за нарушението отъ казания апелативенъ сѫдъ на тоя членъ, се явява основателно. Горѣпосоченитѣ закононарушения слѣдва да се признаятъ за сѫществени и да повлѣкатъ подирѣ си отмѣната на обжѫлваното рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането имъ е могло да окаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 21 мартъ 1902 г., подъ № 52, защото сж нарушени чл. чл. 629, 630, 411 и 400 ал. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 54 — (127) — 16 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на втори октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М Ташевъ *гражданско дѣло № 148, по описа за 1903 год., на Данаилъ С. Руевски, житель отъ гр. София, бивши директоръ на Държавната печатница, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 22 августъ 1902 год., подъ № 762.* — Въ заседанието отъ страна на Данаилъ С. Руевски се яви адвокатътъ К. Серафимовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Д. С. Руевски съ окончателно постановление подъ № 873, отъ 4 октомврий 1900 год., на Върховната смѣтна палата, е билъ обявенъ за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 12.112 лева и 33 ст. по отчета на Държавната печатница за 1897 година. Съ заявление отъ 31 януарий 1902 год., Данаилъ С. Руевски прѣдставилъ нови документи и молилъ палатата да разгледа отново отчета му. Тази послѣдната въ заседанието си на 27 януарий 1902 год., като разгледала новитѣ документи и изслушала обясненията на отчетника, оставила ги безъ послѣдствие, като недостатъчни за отмѣнение начетитѣ направени на Руевски, по изпълнение бюджета на Държавната печатница за 1897 год. гл. II § § 5, 6 и гл. III § 8. На 14 августъ 1902 год., Данаилъ С. Руевски е подалъ ново заявление въ Върховната смѣтна палата, която, като взела прѣдъ видъ: 1) „съ Закона за допълнение Закона за отчетностьта по бюджета отъ 8 януарий 1897 год., въ Държавната печатница е билъ въведенъ новъ редъ за прибирането приходитѣ ѝ и извършване разходитѣ ѝ. Прѣзъ 1897 год. приходитѣ на печатницата не сж постжпвали направо въ съкровището, както е било по-рано, а сж биле съсрѣдоточни въ Българската народна банка и отъ тѣзи именно постжпления сж се изплащали разходитѣ (чл. чл. 8 и 9 отъ допълнението къмъ Закона за отчетностьта по бюджета). — Отъ книжата приложени при отчета, се вижда, че на името на директора на Държавната печатница сж биле издавани платежнитѣ заповѣди за изплащане изработенитѣ отъ Държавната печатница на Държавата, окржжията и общинитѣ поржчки; на името на директора сж биле отпущани съ чекове пари отъ постжпилитѣ въ банката доходи, за изплащане разни доставки и извършени въ печатницата работи. — Фактически директорътъ на печатницата е билъ пъленъ разпоредитель съ доходитѣ на печатницата и когато службата е позволявала, той е билъ дълженъ да внися въ съкровището останалитѣ отъ приходитѣ суми, слѣдъ като сж биле покрити разходитѣ (чл. 10 отъ допълнението къмъ Закона за отчетностьта по бюджета). А ония лица, които сж нато-

варени да събиратъ държавни приходи и ги внисатъ въ съкровището, които сж натоварени да произвеждатъ държавни разходи, мимо опредѣленитѣ отъ закона лица, се считатъ така сжщо за отчетници, отговорни прѣдъ Смѣтната палата (чл. чл. 41 и 43 ал. 2 отъ Закона за отчетностьта по бюджета). Наистина въ чл. 44 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, сж изброени нѣколко отчетни длъжности, между които личи и ковчежникъ — книговодительтъ при Държавната печатница; по това указание не е поставено въ закона за да освободи отъ отговорность ония лица, които събиратъ държавни приходи (чл. чл. 41 и 43 отъ Закона за отчетностьта по бюджета), както Руевски поддържа въ заявлението си, а е направено съ цѣль да бждатъ задължени да прѣдставятъ отчети на палатата (чл. 45 отъ Закона за отчетностьта по бюджета). Когато законътъ опредѣля, кои лица сж задължени да прѣдставятъ отчети на Смѣтната палата, той не изключава отговорностьта на ония, които се правятъ отговорни прѣдъ палатата за извършенитѣ отъ тѣхъ операции (чл. чл. 41 и 43 отъ сжщия законъ). А допълнението на Закона за отчетностьта по бюджета, на което тоже се силае отчетникътъ, въ нищо не измѣнява разпорежданията, които се правятъ въ горѣцитиранитѣ членове. Указанието въ това допълнение (чл. 16), че счетоводительтъ е отговоренъ и подсждимъ на палатата, иде да измѣни само алинея 8 на чл. 44 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, кждето се говори за ковчежникъ — книговодитель, каквато длъжность не е вече сжществувала. Това разпореждане на чл. 16 не изключава отговорностьта на директора, защото не счетоводительтъ се е разпореждалъ съ доходитѣ и разходитѣ на печатницата, а директора, което се вижда отъ книжата, приложени при отчета. Счетоводительтъ е отговоренъ прѣдъ палатата само за своитѣ операции, но не и за тия на директора; 2) Върховниятъ касационенъ сждъ, въ общо заседание на 29 ноемврий 1901 год., рѣшение № 5, е разгледалъ касационната жалба на Киро Тулешковъ, но не е постановилъ, че щомъ въ чл. 44 ал. 8 е прѣдвидено за отчетно лице ковчежникъ — книговодительтъ, то директорътъ на печатницата не е въ никой случай отговоренъ прѣдъ Смѣтната палата, както погрѣшно пише Руевски въ заявлението си. Напротивъ Върховниятъ касационенъ сждъ е призналъ, че по Закона за отчетностьта по бюджета (чл. чл. 41, 42 и 43, въ свързка съ чл. 44), директорътъ на печатницата е отчетно лице и е подсждимъ на палатата, когато той е събиралъ и изразходвалъ държавни пари. Върховниятъ касационенъ сждъ е отмѣнилъ окончателното постановление на палатата само по силата на чл. 47 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото направениятъ Тулешкову начетъ се е отнасялъ не за събиране и изразходване държавни пари, а за отпустнати въ кредитъ изработени порхчки, на които стойностьта не е била събрана на врѣме. А ония лица, на които е възложенъ надзора за правилното и наврѣменно постжпване на държавни приходи, сж отговорни само прѣдъ Финансовия министъръ. Отъ всичко горѣизложено слѣдва, че заявлението на тжжителя, какво той не билъ отчетно лице, подсждимо на Върховната смѣтна палата, е неоснователно, и 3) отъ прѣдставенитѣ документи и допълнителни обяснения на отчетника, по оправдание начетитѣ по гл. II § § 5 и 6 и гл. III § 8 отъ бюджета на печатницата за 1897 год., се вижда, че макаръ и неправилно да сж биле взети суми отъ

казанитѣ параграфи, за изплащане разходи непрѣдвидени въ бюджета, дѣйствие запрѣтено отъ закона, неправилно взетитѣ суми сж биле повърнати прѣзъ 1901 год. съ квитанция № 4668, като сж биле вписани за приходъ на печатницата прѣзъ казаната година, за това начетътъ му трѣбва да се намали", — съ окончателното си постановление отъ 22 августъ 1902 год., № 762, отмѣнилъ начета само на сума 3029 лева и 12 ст., а останалата часть оставилъ въ сила. — Срещу това постановление Данаилъ С. Руевски подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 1 и 35 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, чл. чл. 41, 43, 44 и 45 отъ Закона за отчетността по бюджета, чл. чл. 15 и 16 отъ допълнението на Закона за отчетността по бюджета, защото Върховната смѣтна палата неправилно тълкува и прилага въ случая разпорежданията на Закона за отчетността и вслѣдствие на това дошла е до погрѣшното заключение, че директорътъ на Държавната печатница трѣбва да се счита за отчетникъ и подсжденъ на Върховната смѣтна палата.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ съдържанието на чл. чл. 41 и 43 отъ Закона за отчетността по бюджета, веземено въ свързка съ онова на чл. 44 отъ сжщия законъ, явно става, че разпорежданията на първитѣ два члена е общо и се отнася за всички случаи, когато законътъ по специялно не е натоварилъ особени лица съ отговорностьта за прибирането и разходването на държавни пари. Прочее, тамъ гдѣто такива лица сж прѣдвидени, какъвто е случая съ изброенитѣ въ чл. 44, то тѣзи лица сж прѣди всичко отговорнитѣ отчетници и подсждими на Върховната смѣтна палата. Въ дадения случай, въ чл. 44 п. 8 отъ Закона за отчетността по бюджета, респективе чл. 16 отъ допълнението на сжщия законъ, за Държавната печатница е прѣдвиденъ специяленъ отчетникъ и той е подсждимиятъ на Върховната смѣтна палата, а не директорътъ на сжщата печатница, както това погрѣшно е признала палатата. Заради това оплакването на касатора за неправилното приложение въ случая на чл. 44 отъ Закона за отчетността и чл. 16 отъ допълнението къмъ сжщня законъ, е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 22 августъ 1902 год., подъ № 762, защото сж нарушение чл. 44 отъ Закона за отчетността по бюджета и чл. 16 отъ допълнението къмъ сжщия законъ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщата палата.

№ 55 — (129) — 18 октомврий 1903 год. **Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ прѣдседателствующия-членъ Анастасъ М. Ташевъ гражданско**

дѣло № 17, по описа за 1903 год., на Иванъ х. Костакевъ, бивши прѣзъ 1891 и 1892 години Шуменски градски бирникъ, признатъ отъ Върховната смѣтна палата за неиздълженъ прѣдъ Шуменската община съ 141.344 лева. — Въ заседанието се яви отъ страна на Ив. х. Костовъ адвокатъ Хр. Филиповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Шуменската окрѫжна постоянна комисия съ окончателно постановление отъ 27 юний 1896 год., № 163, е признала бившия кметъ Ив. х. Костакевъ за неиздълженъ прѣдъ общинската каса съ 141.455 лева и 30 $^1/_2$ стотинки. Недоволенъ отъ това постановление, кметътъ го е обжалвалъ прѣдъ Върховната смѣтна палата, която съ окончателно постановление № 241, отъ 16 февруарий 1902 г., отмѣнила това на комисията и признала бившия кметъ Ив. х. Костакевъ за неиздълженъ прѣдъ касата съ 141.344 лева 53 ст., по слѣдующитѣ съображения: 1) „че начетътъ по п. 1 слѣдва да се утвърди, понеже разходътъ не е оправданъ документално. При това разпискитѣ върху платежнитѣ заповѣди не сѫ достатъчни за оправданието на разходитѣ, тъй като не се вижда паритѣ получени ли сѫ въ общината, както изисква правилникътъ за способа на произвеждането държавни разходи и документи, които трѣбва да ги оправдава и чл. 134 отъ Правилника за ковчежничествата, и 2) че даденитѣ обяснения по п. 2 приематъ се за удовлетворителни, за това начетътъ по тоя пунктъ слѣдва да се отмѣни“. — Срещу това постановление Ив. х. Костакевъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение членове 122, 123, 124 и 125 отъ дѣйствующия прѣзъ 1891 и 1892 години Законъ за градскитѣ общини, защото Върховната смѣтна палата не е обсѫдила правилностьта на въпросния разходъ по законитѣ, които сѫ биле въ сила тогава, когато е произведенъ този разходъ. А при това постановление на палатата по разрѣшението на това дѣло не е достатъчно мотиварано.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното постановление се вижда, че Върховната смѣтна палата е признала *за недостатъчни* оправдателитѣ документи, които касаторътъ е прѣдставилъ за оправдание на разходванитѣ суми, защото тѣзи разходи не биле оправдани, съгласно прѣдписанията на „*Правилника* за способа на произвеждането държавнитѣ разходи и документи които ги оправдаватъ“. Обаче, постановленията на въпросния правилникъ сѫ станали приложими и за оправданието на общинскитѣ разходи, само по силата на новия Законъ за общинитѣ (чл. 102 — респективно чл. 105 отъ сега дѣйствующиятъ законъ за градскитѣ общини). А въпросниятъ разходъ е произведенъ прѣди тая дата, та за неговото оправдание смѣтната палата е трѣбвало да сѫ рѫководи изключително отъ законитѣ, които сѫ биле въ сила когато разходътъ е призведенъ, а не и отъ несѫществующи въ него врѣме закони (чл. 102 — респективно чл. 105 отъ дѣйствующия Законъ за общинитѣ), който членъ въ дадения случай е нарушенъ. — Независимо отъ горѣизложеното, отчетникътъ — касаторъ, е признатъ за неизд ълженъ още и за това, защото не се виждало да ли паритѣ сѫ получени въ общината. Обаче, за кои пари говори Смѣтната палата, че не сѫ получени въ

общината и въобще какво значение има това обстоятелство по въпроса за правилностьта на оправдателнитѣ документи по разхода *остава неразбираемо,* по причина, че обжалваното постановление *е съвършено недостатъчно мотивирано.* А постановленията и на Смѣтната палата трѣбва да бждатъ мотивирани, та да има възможность Върховниятъ касационенъ сждъ да провѣрява оплакванията на отчетницитѣ, съгласно чл. 65 отъ Закона за Смѣтната палата, който членъ въ дадения случай е сжществено нарушенъ. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 16 февруарий 1902 год., защото сж нарушени чл. 105 отъ Закона за общинитѣ и чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщата палата.

№ 56 — (130) — 18 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 288, по описа за 1903 год., на Елена Ст. Миланова, отъ гр. Лѣсковецъ, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 31 октомврий 1902 год., съ което се потвърдява опрѣдѣлението на Горнооряховския мирови сждия отъ 30 май 1902 год., № 189.* — Странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Елена Ст. Миланова, отъ гр. Лѣсковецъ, на 5 априлъ 1900 год. е завела искъ прѣдъ Лѣсковския мирови сждия, срещу мжжа си Ст. Милановъ за 1000 лева златни, произходящи отъ зестра, като е молила да се признае това ѝ вземане за привилегировано, понеже всичкитѣ имоти на мжжа ѝ биле секвестирани и обявени на публиченъ търгъ за дългътъ му къмъ разни кредитори. За доказателство на искътъ си ищцата е прѣдложила рѣшителна клетва. — Понеже отвѣтникътъ не се явилъ да положи прѣдложената му клетва, мировиятъ сждия съ задочно рѣшение отъ 12 априлъ 1900 год., подъ № 278, счелъ искътъ за доказанъ и осждилъ Ст. Милановъ да заплати на ищцата 1000 лева златни, лихвитѣ имъ 10 % годишно и сждебнитѣ разноски, а искането на ищцата за да се признае вземането ѝ за привилегировано не уважилъ. Съ втората молба отъ 29 мартъ 1902 год., Елена Ст. Миланова е молила Лѣсковския мирови сждия да я признае за привилегирована кредиторка за въпроснитѣ 1000 лева, произходящи отъ зестра, понеже длъжникътъ Ст. Милановъ не билъ въ състояние да плати всичкитѣ си дългове, което тя установява съ едно общинско свидѣтелство № 1780/902 год., и съ едно удостовѣрение отъ сждебния приставъ № 2326/902 година. Мировиятъ сждия съ протоколно опрѣдѣление отъ 30 май 1902 год. оставилъ молбата на просителката безъ послѣдствие, като неоснователна. Срещу това опрѣдѣление, Елена Ст. Миланова е подала въ Търновския окржженъ сждъ частна жалба. Окржжниятъ сждъ съ протоколното си опрѣдѣление

отъ 31 октомврий 1902 год. е потвърдилъ опредѣлението на Лѣсковския мирови съдия отъ 30 май 1902 год., и оставилъ частната жалба безъ послѣдствие, на това основание, че чл. 739 отъ Търговския законъ прѣдвижда привилегия за зестрата, когато мжжътъ е обявенъ въ несъстоятелность, а въ случая такава не сжществува. — Недоволна и отъ това опрѣдѣление, Елена Ст. Миланова е подала въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Търновскиятъ окржженъ сждъ призналъ, че мжжътъ й не билъ изпадналъ въ несъстоятелность за да може да й се признае креансата за привилегирована, безъ да вземе прѣдъ видъ, че въпросътъ за несъстоятелностьта на мжжа й е разрѣшенъ съ факта, че й е присждена зестрата и че тази несъстоятелность се доказва още и съ прѣдставенитѣ по дѣлото удостовѣрения отъ Лѣсковското градско общинско управление и отъ Лѣсковския сждебенъ приставъ, които сждътъ не е оцѣнилъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ прошението на Елена С. Миланова, подадено на Горноорѣховския мирови сждия съ дата 29 мартъ 1902 год., се вижда, че касаторката е молила да й се признае за привилегировано вземането й срещу мжжа ѝ като произходяще отъ зестра, понеже той не билъ въ състояние да заплати всичкитѣ си дългове. Такова едно искане си има мѣстото само когато привилегията на жената се успорва отъ другитѣ кредитори и тогава сждътъ разрѣшава въ възникналия споръ между съпругата и тѣхъ. Само по такъвъ редъ издаденото рѣшение на сжда по отношение привилегията, може да има сила и значение за третитѣ лица, на които тази привилегия ще се противопостави, тъй като по силата на чл. 801 отъ Гражданското сждопроизводство, рѣшенията сж задължителни само за странитѣ въ процеса, а не и за тия лица, които не сж взели участие въ него. Искането на касаторката да й се признае вземането за привилегировано, се явява прочее безпрѣдметно, тъй като привилегиитѣ се прѣдвиждатъ изрично отъ закона, а не се опрѣдѣлятъ по усмотрѣнието на сждията и за да има цѣль такова едно искане, както се каза по-горѣ, трѣбва да се прѣдяви искането срещу тия кредитори, които успоряватъ привилегията. Отъ казаното до тукъ слѣдва да се признае, че Търновскиятъ окржженъ сждъ правилно е отхвърлилъ просбата на Елена Миланова за признаването вземането й по зестра привилегировано и оплакването на касаторката срещу това опрѣдѣление на Търновския окржженъ сждъ се явява неосновател но.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Елена Ст. Миланова, срещу опрѣдѣлението на Търновския окржженъ сждъ отъ 31 октомврий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 57 — (133) — 18 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти октомврий хилядо деветстотинъ и

трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ прѣдседателствующия-членъ Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 287, по описа за 1903 год., на кредиторитѣ по несъстоятелностьта на Ат. Шевкеновъ, а именно П. А. Шевкеновъ и К. Илиевъ, по въпроса за продажба вземанията на несъстоятелния.* — Въ заседанието странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ въ сждебното си заседание на 23 октомврий 1902 год., е разгледалъ гражданското частно производство № 570/902 год., заведено по частната жалба на братя В. Алексиеви и Хр. Алексиевъ, отъ гр. Ямболъ, противъ опрѣдѣлението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 9 августъ 1902 год., № 1056, и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ протокола съ дата 18 юлий 1902 год. се вижда, че кредиторитѣ на несъстоятелния Аг. Д. Шевкеновъ, рѣшили щото всичкитѣ вземания на послѣдния да бждатъ продадени на публиченъ търгъ. Между числото на кредиторитѣ влизатъ Р. В. Мирковичъ и С-ие, д-ръ Бодаревъ и П. Ат. Шевкеновъ, които сж подали заявлението вх. № 12712, отъ 9 августъ 1902 год., съ което искали да не се утвърждава продажбата на вземанията, а тѣ сж и кредиторитѣ, които сж постановили продажбата; а другитѣ подписавши заявлението не сж кредитори, споредъ казания протоколъ и обясненията на синдика. А братя Алексиеви сж кредитори, което се види отъ сжщия протоколъ и удостовѣренията подъ № № 9745 и 5652, а това се подкрѣпя и отъ синдика и сжщитѣ братя Алексиеви сж купувачи на въпроснитѣ вземания. Прочее, искането на кредиторитѣ – да не се утвърждава продажбата, поне на тѣзи, които сж въ дѣйствителность кредитори, пакъ не трѣбваше да се уважава, защото тѣ сами сж постановили тази продажба съ първоначална оцѣнка 1000 лева. Освѣнъ това не е вѣрно твърдението имъ, че много отъ вземанията, прѣдметъ на продажбата, биле сигурни, когато самъ несъстоятелниятъ твърди, че имало полици чужди и други изплатени, и това е явно отъ заявлението му вх. № 12784, отъ 12 августъ 1902 год., съ което се оплаква, че не билъ призованъ отъ синдика да присжтствува при продажбата, когато послѣдниятъ твърди, че билъ канѐнъ, но не се явилъ. Сжщото положение се поддържа отъ синдика, споредъ обясненията му въ днешното заседание, че наистина вземанията не биле сигурни и че повечето отъ полицитѣ биле издадени за улеснение на несъстоятелния, за услужване, и че слѣдователно тѣзи полици биле безпарични, та не било възможно да се прибере стойностьта имъ, за която цѣль е правилъ и постжпки, но не сполучилъ. — Като е така, трѣбва да се отмѣни обтжженото опрѣдѣление, защото резултата отъ втората продажба ще бжде сжщиятъ, когато отъ друга страна синдикътъ донася още, че самъ несъстоятелниятъ създава нови записи и полици, и иска да се протака фалита, да образува болшинство, съ цѣль да ущети дѣйствителнитѣ кредитори, а щомъ това е така, то трѣбва да се утвърди продажбата на вземанията, станала на 5 Августъ 1902 год.“, — съ опрѣдѣлението си отъ сжща дата, подъ № 498, отмѣнилъ опрѣдѣлението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 9 августъ 1902 год., № 1056, и утвърдилъ продажбата на вземанията на несъстоятелния Ат. Д. Шевкеновъ, въ размѣръ на 22.268 л.

и 54 ст. възложени на Христо Алексиевъ, отъ гр. Ямболъ, за 1025 лева. — Срещу това опрѣдѣление кредиторитѣ по несъствятелностьта на Атанасъ Д. Шевкеновъ сѫ подали въ Върховния касационенъ сѫдъ частна касационна жалба, въ която се оплакватъ за нарушение чл. 757 отъ Търговския законъ, защото дѣловодительтъ изслушалъ само нѣкой отъ кредиторитѣ на несъстоятелния и произвелъ продажбата много бързо та се получило много низка цѣна.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: чл. 757 отъ Търговския законъ, за нарушението на който касаторъ се оплаква, не изисква, щото непрѣменно *всичкитѣ* кредитори да бѫдатъ изслушани по въпроса за продажбата на движимитѣ вещи и креанси на несъстоятелния. Достатъчно е кредиторитѣ да бѫдатъ поканени да се изкажатъ по този въпросъ и да е взето мнѣнието на болшинството отъ тѣхъ. А въ дадения случай това е направено. Заради това оплакването на касатора за нарушение на чл. 757 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно. Останалата часть отъ касационната жалба съдържа оплаквания по фактическата страна на дѣлото, та Върховниятъ касационенъ сѫдъ ги остава безъ разглеждане, тъй като по силата на чл. 4 отъ Сѫдоустройството, Върховниятъ касационенъ сѫдъ не разглежда дѣлата по сѫщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационнатата жалба на П. А. Шевкеновъ и К. Илиевъ, кредитори по несъстоятелностьта на А. Д. Шевкеновъ, срещу опрѣдѣлението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 23 октомврий 1902 год., подъ № 498, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизворство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие,

---

№ 58--(135) — 21 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ прѣдседателствующия-членъ Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 225, по описа за 1901 год., на Коста Георгиевъ, отъ гр. Орѣхово, съ Мариола А. Мемеледжиева и Тодорина П. Липанова, за 1000 лева отъ наслѣдственъ дългъ, по полица.* — Въ заседанието страниитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Мариола А. Мемеледжиева и Тодорина П. Липанова, родени Евстатиеви, изъ гр. Свищовъ, заявили искъ противъ Коста Георгиевъ, като наслѣдникъ на покойната си съпруга Елена К. Георгиева, за 3000 лева отъ наслѣдственъ дългъ, по полица. Свищовскиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ иска на ищцитѣ. По апелативна жалба на отвѣтника дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, който уважилъ иска въ размѣръ само на 1000 лева златни, по слѣдующитѣ съображения: 1) „че въ сѫдебното заседание на Русенския апелативенъ сѫдъ на 13 мартъ 1897 год., Коста Георгиевъ прѣдявилъ подлогъ противъ полицата съ дата 4 септемврий 1894 год., като твърдилъ, че подписътъ положенъ въ нея не билъ на покойната му съпруга Елена; 2) че

разпитаното по тоя подлогъ вѣщо лице Шпулакъ — въ сѫдебното заседание на 25 октомврий 1897 год. е далъ положително заключение, слѣдъ като е сравнилъ подписа на покойната Елена, положенъ въ прѣдметната полица съ други нейни подписи, положени въ други официялни книжа, че подписътъ ѝ въ полицата билъ неинъ; 3) че разпитаната по сѫщия въпросъ свидѣтелка З. С. Константинова отъ Свищовския окрѫженъ сѫдъ на 12 мартъ 1898 год., по делегация отъ Русенския апелативенъ сѫдъ, е показала, че покойната Елена въ нейно отсѫтствие подписала въпросната полица, които пари произхождали отъ разноски, които покойната ѝ майка Лукса била направила по годежа и свадбата ѝ; 4) че възъ основание горнитѣ данни, Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ въ послѣдното си заседание съ протоколно опрѣдѣление оставилъ безъ послѣдствие прѣдявената отъ К. Георгиевъ прѣпирня за подлогъ срещу казаната полица и го глобилъ съ 10 лева глоба. Тая полица слѣдователно трѣбва да се приеме, че е дѣйствителна и задължителна за отвѣтника К. Георгиевъ — единственъ наслѣдникъ на покойната си съпруга Елена Евстатиева; 5) че отъ двѣтѣ свидѣтелства на свещеника Никола П. Казаковъ при Свищовската съборна църква „Света-Троица" съ дата 2 ноемврий 1900 год., подъ № № 11 и 12, се установява какво Еленка П. Евстатиева се поминала на 30 мартъ 1895 год., а майка ѝ Лукса попъ Евстатиева се поминала на 18 августъ сѫщата 1895 год.; 6) че понеже слѣдъ смъртьта на Елена за нейни наслѣдници останали майка ѝ и съпругътъ ѝ К. Георгиевъ, съ право да наслѣди първата 2/3 части, а послѣдниятъ 1/3 часть, то дѣлътъ ѝ — на Елена по въпросната полица, спрямо майка ѝ за 2000 л. се погасява, тъй като послѣдната се явява като кредиторка на 3000 лева, но като наслѣдва и 2000 лева дългъ отъ дъщеря си Елена, то остава да дири отъ дугия сънаслѣдникъ К. Георгиевъ останалата часть отъ цѣлото вземане, а именно 1000 лева златни; 7) че слѣдъ смъртьта на покойната Лукса останали за единствени ней наслѣдници двѣтѣ ѝ дъщери и ищци по дѣлото Мариола и Тодорина, и понеже Лукса имала да взима по въпросната полица само 1000 лева, то и ищцитѣ не могатъ да претендиратъ по въпросната полица повече отъ тая сума 1000 лева, които отвѣтникътъ като наслѣдникъ на покойната си съпруга, е длъженъ да заплати на ищцитѣ заедно съ законнитѣ имъ лихви отъ деня на прѣдявяване на иска, а не отъ падежа на полицата или по-добрѣ записа на заповѣдь, тъй като послѣдниятъ не е билъ протестиранъ при падежа му; 8) че възражението на повѣреника на К. Георгиевъ, какво послѣдниятъ не билъ длъженъ да заплати и 1000 лева понеже отъ показанията на свидѣтелката З. С. Константинова се установявало, че сумата по полицата произхождала отъ разноски по годежа и свадбата, направени отъ Лукса за Елена, и за които послѣдната не била длъжна да плаща нищо на Лукса или на ищцитѣ, това възражение не е основателно, тъй като свидѣтелката З. Константинова не е била питана по произхождението на паритѣ по полицата, а по подлога и то по отношение подписътъ на Елена, положенъ въ полицата, да ли е билъ положенъ отъ нея или не. Но ако даже се приематъ въ внимание показанията на тая свидѣтелка и относително произхождението на паритѣ, а именно, че тѣ произхождали отъ разноски по свадбата и годежа на Елена, то пакъ отвѣтникътъ К. Георгиевъ трѣбва да заплати сумата отъ 1000 лева, понеже Елена се съгласила

доброволно чрѣзъ въпросната полица да ги заплати на майка си Лукса, и 9) че разноскитѣ по дѣлото, както и по воденето му, трѣбва да се възложатъ на странитѣ, съразмѣрно съ това, което всѣка една отъ тѣхъ печели и губи". — Срещу това рѣшение Коста Георгиевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 201 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ частно сливане на дългъ, когато трѣбвало да се признае, че щомъ въ едно лице се слѣятъ качеството кредиторъ и длъжникъ, то дългътъ всецѣло трѣбвало да се счете за погасенъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: чл. 201 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, за нарушението на който касаторътъ се оплаква по настоящето дѣло, съвършено правилно е приложенъ отъ сжда. Погасяването на дълга и вземането, което става по силата на този членъ, може да бжде пълно и за двѣтѣ сдѣлки, или частично, т. е. да погаси напълно само едната. Това зависи отъ количеството на сумитѣ по двѣтѣ сдѣлки. Погашението ще бжде пълно и за двѣтѣ, когато сумата на дълга и оная на креансата сж равни. Въ всички други случаи погашението ще бжде пълно само за едната отъ тѣзи двѣ сдѣлки, а за другата ще бжде частично. — Въ дадения чучай, наслѣдодателката на ищцитѣ е лицето, въ което сж съединени двѣтѣ качества: кредиторъ и длъжникъ. Тя е кредиторка за 3000 лева, а длъжница по наслѣдството за ²/₃ части отъ дълга, който е 3000 лева, или съ други думи казано, тя е длъжница за 2000 лева, които по силата на чл. 201 се погашаватъ *съ съотвѣтствующа сума отъ креансата* и която въ такъвъ случай остава само 1000 лева. И въ тоя размѣръ въпросната креанса е призната отъ сжда за дѣйствителна спрямо останалитѣ наслѣдници. Заради това оплакването на касатора е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Коста Георгиевъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 12 декемврий 1900 год., подъ № 205, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 59 — (138) — 21 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на седми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 393, по описа за 1903 год., заведено по касационната жалба на Евстатий Лозановъ, отъ гр. Ломъ, бивши прѣзъ 1889 год. членъ-касиеръ на Ломската окржжна постоянна комисия, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 11 декемврий 1896 год., подъ № 2882.* — Въ сждебното заседание касаторътъ не се яви.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Върховната смѣтна палата въ заседанието си на 22 февруарий 1893 год., е разгледала отчета на Ломската окржжна постоянна комисия за 1889 год., и съ приврѣменно поста-

новление отъ сжщата дата подъ № 30, е обявила за неиздълженъ прѣдъ Ломската окржжна каса членъ-касиера на Ломската постоянна комисия Ев. Лозановъ съ 3813 лева 30 ст., за слѣдующитѣ неправилности: 1) съдържанието на служащитѣ въ Ломската окржжна постоянна комисия за януарий, февруарий и мартъ 1890 год., въ размѣръ на 1241 лева и 60 ст. на мѣсецъ, а всичко 3724 лева и 98 ст. за 3-тѣхъ мѣсеци, е било изплатено отъ и за смѣтка на бюджета за 1889 год., вмѣсто отъ онзи за 1890 год., и 2) кредитътъ по § 2 въ бюджета за 1889 год., „за съдържание на писарь-литографчикъ", е прѣвишенъ съ 88 лева и 32 стотинки. Слѣдъ като е билъ съобщенъ прѣписъ отъ горѣозначеното приврѣменно постановление на Върховната смѣтна палата на отчетника Евстатий Лозановъ и сж биле прѣдставени отъ страна на послѣдния обяснения по него, Върховната смѣтна палата е разгледала дѣлото отново и като е взела прѣдъ видъ: а) „че споредъ чл. 93 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, бюджетната година на окржжията се захваща и свършва заедно съ бюджетната година на Държавата, а тая послѣдната по чл. 3 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, започва на 1 януарий и свършва на 31 декемврий сжщата година и понеже, споредъ чл. 4 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, сумитѣ, прѣдвидени въ разносния бюджетъ, се употрѣбяватъ само за удовлетворение разноски, извършени прѣзъ течението на годината, за която е бюджета, то съдържанието на служащитѣ въ Ломската окржжна постоянна комисия за януарий, февруарий и мартъ 1890 год., на сума 3724 лева 98 ст. трѣбваше да се изплати отъ бюежета за нея година, а не отъ онзи за 1889 год.; б) че увеличението на кредититѣ за съдържанието на личния съставъ, като е изрично запрѣтено отъ чл. 58 на Закона за отчетностьта по бюджета (чл. 110 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти), рѣшението на окржжния съвѣтъ за увеличението на кредита за заплата на писарь-литографчикъ въ бюджета за 1889 год. съ 88 лева и 32 ст. е незаконно. Забѣлѣжката пъкъ къмъ чл. 5 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, която Лозановъ поменува въ обясненията си и на основание на която билъ увеличенъ тоя кредитъ, е въ Правилника за счетоводството отъ 1891 год., а не въ онзи отъ 1888 г., който бѣше въ сила прѣзъ 1889 год., и по който тогава се държеше счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, но и да се имаше даже въ него, то увеличението пакъ щѣше да е незаконно, защото тя не може да се отнася освѣнъ за увеличението на кредититѣ за веществени разходи; в) че по тѣзи съображения, обясненията на Лозанова сж неоснователни и не може да се уважатъ, и г) че незаконно изразходванитѣ 3813 лева и 30 ст. отъ бюджета за 1889 год. трѣбва да се възвърнатъ на Ломската окржжна постоянна комисия отъ членъ-касиера й Евстатий Лозановъ, който, вмѣсто да откаже, съгласно съ чл. 20 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии отъ 1888 год. изплащането на незаконно издаденитѣ за тази сума платежни заповѣди, ги е изплатилъ". — Водимъ отъ тия съображения, Върховната смѣтна палата съ постановлението си отъ 11 декемврий 1896 год., подъ № 2882, е постановила: „обявя се за неиздълженъ прѣдъ Ломската окржжна каса съ 3813 лева и 30 ст. бившиятъ прѣзъ 1889 год. членъ-касиеръ на Ломската окржжна постоянна комисия Ев. Лозановъ по отчета на сжщата комисия за прихода и разхода

на окржжието прѣзъ бюджетното упражнение на 1889 год". — Срещу това постановление отчетникътъ Евстатий Лозановъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила: 1) чл. 93 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, съ това, че приела, че бюджетната година на окржжията се започва и свършва заедно съ бюджетната година на Държавата, и 2) чл. 107 отъ сжщия законъ и чл. 5 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, съ това, че не взема въ внимание, че тия членове даватъ право на постояннитѣ комисии да постановяватъ да се увеличватъ кредититѣ по разнитѣ разходни параграфи отъ параграфитѣ на непрѣдвидени разноски и че ако въ случая е могло да има отговорность, то единственото отговорно лице е прѣдседательтъ на постоянната комисия, а не той (касаторътъ).

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като въ първата алинея на чл. 93 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, изрично е казано, че бюджетната година на окржжията започва и се свършва заедно съ бюджетната година на Държавата, която пъкъ споредъ чл. 3 отъ Закона за отчетностьта по бюджета (1885 год.) започва отъ 1 януарий и се свършва на 31 декемврий сжщата година. Постановленията на втората алинея на споменатия членъ отъ закона за окржжнитѣ съвѣти, иматъ за цѣль да опрѣдѣлятъ, какво се нарича бюджетно упражнение, както и врѣмето на траянето на бюджетното упражнение на окржжията и указанието, че бюджетното упражнение на окржжията за всѣка една година трае до 31 мартъ на слѣдующата година, ни най-малко не установява, че бюджетната година на окржжията се продължава до 31 мартъ и че разноскитѣ, станали прѣзъ мѣсецитѣ януарий, февруарий и мартъ на една година, могатъ да се изплащатъ отъ кредититѣ, прѣдвидени за разноски по бюджета на прѣдшествующата година, както това касаторътъ поддържа въ своята касационна жалба. А че това е така, това явствува и отъ постановленията на чл. 4 отъ Закона за отчетностьта по бюджета (отъ 1885 год.), въ които изрично е казано, че сумитѣ, прѣдвидени въ разносния бюджетъ на една финансова година, се употрѣбяватъ само за удовлетворение разноскитѣ по извършени работи прѣзъ течение на годината. А пъкъ постановленията на Закона за отчетностьта по бюджета могатъ и трѣбва да служатъ за ржководство и при изпълнението на бюджетитѣ на окржжията, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 110 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, въ които е казано, че отчетностьта на окржжията се води съобразно съ приетитѣ правила за отчетностьта на Държавата. — Колкото се отнася до молбата на касатора, за да се опрѣдѣли единъ начинъ, по който да се поправи допуснатата отъ него грѣшка, то разрѣшението на тоя въпросъ не влиза въ атрибуциитѣ на Върховния касационенъ сждъ, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 65 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, споредъ който прѣдъ Върховния касационенъ сждъ отчетницитѣ могатъ да подаватъ само молба за отмѣнението постановленията на послѣдната, когато при издаването на тия постановления сж нарушени нѣкои формалности или закони, и 2) сжщо е неоснователно и

второто оплакване на касатора, тъй като постановленията на чл. 107 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти и чл. 5 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии, прѣдъ видъ на постановленията на цитирания по-горѣ чл. 110 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, не могатъ да бждатъ разбирани и прилагани друго-яче отъ съотвѣтствующитѣ постановления на законитѣ по изпълнението бюджета на Държавата. А пъкъ чл. 58 отъ Закона за отчетностьта по бюджета изрично запрѣщава да се прѣнасятъ суми отъ параграфа за „непрѣдвидени разноски“ за попълнение на параграфи, опрѣдѣлени за съдържанието на личнитѣ състави на учрѣжденията. Заявлението на касатора, че ако въ случая могло да има отговорность, то за отговорно лице трѣбвало да се смѣта прѣдседателя на постоянната комисия, а не той, касаторътъ, е неприемливо, прѣдъ видъ на това, че чл. 20 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии задължава членъ касиера на постоянната комисия да не изплаща суми по нередовно издадени платежни заповѣди и него прави отговоренъ за изплащането на суми по такива платежни заповѣди.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Евстатий Лозановъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 11 декемврий 1896 год., подъ № 2882, съ силата на чл. 65 отъ Закона за сжщата палата, да се остави безъ послѣдствие.

№ 60 — (142) — 23 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ ***гражданско дѣло № 236, по описи за 1901 год., на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсейновъ, жители отъ с. Артаклари, Сливенска околия, съ Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, за 5584 лева, врѣди и загуби.*** — Въ заседанието отъ страна на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, се яви адвоката С. С. Бобчевъ, а отъ страна на Колю Недѣлковъ — адвокататъ Т. Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, жители отъ с. Артаклари, Сливенско, заявили искъ срещу Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, за 5584 лева, стойность на 136 кози и причинени тѣмъ врѣди и загуби отъ това, че отвѣтницитѣ незаконно имъ били задържали въпроснитѣ кози и станали причина да пропаднатъ и да се разпилѣятъ. — Сливенскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № 673, отъ 28 октомврий 1899 год., постановилъ: „осжжда Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, отъ с. Хаджидимитрово, Ямболска околия, да заплатятъ солидарно на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, отъ с. Артаклари, Сливенска околия, само 1088 лева и лихвата имъ по 10% годишно отъ 15 декемврий 1900 год. до окончателното изплащане, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда отвѣтницитѣ да заплатятъ на хазната 67 лева за толкова издадени и незаплатени призовки, а другитѣ разноски се компенсиратъ и

оставатъ въ тежесть на странитѣ, която колко е изразходвала". — По апелативна жалба на отвѣтницитѣ, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „съ исковата си молба ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ (възиваемитѣ) искатъ осѫждането на отвѣтницитѣ Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, да имъ заплатятъ солидарно врѣди и загуби 5584 лева отъ произволно заграбване прѣзъ мѣсецъ декемврий 1890 год. отъ горага гдѣто пасѣли 136 кози и неповръщането имъ, произходящи: 1) отъ стойностьта на 136 кози по 80 гроша всѣка една отъ тѣхъ — 10.800 гроша; 2) отъ 136 ярета за 1891 год. по 20 гроша едното — 2720 гроша; 3) отъ 136 ярета за 1892 год. по 20 гроша едното — 2720 гроша; 4) отъ приходъ на масло, сирене, кашкавалъ и млѣко за 1891 год. — 5540 гроша; 5) отъ приходъ на масло, сирене, кашкавалъ и млѣко за 1892 год. — 5540 гроша, и 6) отъ козина за 1891 и 1892 години — 720 гроша, за да се приеме този искъ за доказанъ и основателенъ, съгласно чл. чл. 56, 57 и 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, ищцитѣ сѫ длъжни да докажатъ, че съ своитѣ си дѣйствия, небрѣжность и непрѣдпазливость, отвѣтницитѣ сѫ причинили горнитѣ искови врѣди и загуби, като произволно имъ сѫ заграбили прѣзъ мѣсецъ декемврий 1890 год. 136 кози и сѫ ги усвоили или по какъвто и да е начинъ сѫ ги опропастили. Отъ присѫдата № 213, отъ 27 юний 1894 год., на Пловдивския апелативенъ сѫдъ, се установява факта, че съ обвинителенъ актъ на прокурора при Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 януарий 1892 год., сѫ биле прѣдадени подъ сѫдъ бившиятъ кметъ на с. Хаджидимитрово (Новата-Махала) прѣзъ 1890 и 1891 години Димитъръ Мирчевъ и жителитѣ на сѫщото село Петъръ Дончевъ, Маринъ Гендовъ и Стоянъ Кръстевъ, за това, че на 31 декемврий 1890 год. по порѫчка на първия, противозаконно отнели 136 кози на ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, като пасли въ спорenъ балталъкъ (гора), чрѣзъ което сѫ причинили врѣди и загуби на послѣднитѣ отъ 150 лири турски, за които сѫщитѣ прѣдявили граждански искъ, и е искано наказанието имъ по чл. 110 отъ устава за наказанията налагаеми отъ мировитѣ сѫдии, по което обвинение казанитѣ четири обвиняеми лица биле оправдани отъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ съ присѫда отъ 16 ноемврий 1893 год., съ която билъ отхвърленъ гражданскиятъ искъ на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ и която присѫда по отношение на тоя сѫщия граждански искъ е била апелирана отъ сѫщитѣ граждански ищци и потвърдена съ тая № 213, на апелативния сѫдъ, между другото, както се види отъ изложенитѣ въ нея съображения и за това, защото отъ показанията на самитѣ потърпѣвши Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ и другитѣ разпитани по углавното дѣло свидѣтели се виждало, какво слѣдъ като отъ кмета на с. Хаджидимитрово, биле, прѣдадени заловенитѣ въ спорenъ балталъкъ за съставяне актъ кози на ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ и тѣ ги карали вънъ отъ селото Хаджидимитрово на къра, били ги застигнали отвѣтницитѣ по настоящето дѣло Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, съ нѣкой си още Иванъ Минчевъ и произволно заграбили всичкитѣ имъ кози на брой 136. Това изложено съображение въ присѫдата № 213, не може само по себе си да се приеме за доказателство по настоящето гражданско дѣло, защото

то се отнася по едно друго углавно дѣло по отношение на съвършено други чужди лица, не страна въ настоящия граждански процесъ и защото отъ другитѣ прѣдставени доказателства по настоящето дѣло ни най-малко не се установява отвѣтницитѣ Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ — апелаторитѣ, да сж заграбвали 136 кози на ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ (възиваемитѣ), слѣдъ като кметътъ на с. Хаджидимитрово ги прѣдалъ на послѣднитѣ — притежателитѣ имъ, подиръ като прѣдварително биле заловени въ балталъка споренъ и откарани въ сжщото село за съставяне актъ. Разпитаниятъ свидѣтель въ първата инстанция Стоянъ Кръстевъ изповѣдва, че когато на 31 декемврий 1890 год., ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ (възиваемитѣ) дошле въ село Хаджидимитрово, гдѣто имъ биле задържани козитѣ, вслѣдствие на залавянето въ спорната гора (балталъка) за съставяне актъ, за да си ги згематъ, като имъ ги прѣдавалъ помощникъ-кмета Славъ Димитровъ, отвѣтницитѣ Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ (апелаторитѣ) имъ казали, че нѣма да имъ ги дадатъ до като не заплатятъ глобата, а тѣ (ищцитѣ) отговорили: на вѣрата си да не сж ако ги вземели и си отишли, и че нѣколко дена подиръ това сжщитѣ кози биле подѣлени между овчаритѣ да ги пасятъ, като и отвѣтницитѣ взели по нѣкоя и друга коза за сжщата цѣль, а при това още, че по-послѣ сами ищцитѣ отказвали да си приберать и откаратъ козитѣ, като имъ биле прѣдавани. — Свидѣтелитѣ Симеонъ Василевъ, Ст. Славовъ, Славъ Димитровъ, В. Славовъ и Д. Мирчевъ изповѣдватъ, че прѣзъ мѣсецъ декемврий 1890 год., козитѣ на ищцитѣ биле заловени въ споренъ балталъкъ и понеже козаритѣ що ги пасли прѣпятствували да се прѣброятъ и да се състави актъ, сжщитѣ кози биле докарани въ с. Хаджидимитрово за съставяне актъ, а слѣдъ нѣколко деня сждебниятъ слѣдователь и прокурора като дошли въ сжщото село по залавянето на козитѣ, казали на ищцитѣ за да си ги вгематъ, но тѣ отказали и по-послѣ помощникъ-кмета С. Димитровъ на 31 декемврий имъ ги прѣдалъ за да си ги откаратъ, но отвѣтницитѣ спрѣли козитѣ и казали да се задържатъ до като пристигне кмета, който отсжтствувалъ сжщия день отъ селото и че подиръ това ищцитѣ донесли писмо отъ Ямболския околийски началникъ до кмета, за да имъ се прѣдадатъ козитѣ, които при всичко, че имъ били прѣдавани на ищцитѣ тогава, тѣ на другия день си отишли безъ да си ги закаратъ, а послѣ биле раздѣлени между селянитѣ да ги пасятъ. Свидѣтельтъ Иванъ Панчевъ, бивши помощникъ-прокурорь казва, че слѣдъ като се увѣрилъ, какво не биле заграбени козитѣ на ищцитѣ, казалъ имъ да си ги вгематъ и откаратъ, което и потвърдява и свидѣтельтъ Стефко Кръстевъ, който прибавя, че ищцитѣ сами отказали да си вгематъ козитѣ, когато прокурорътъ имъ казалъ да си ги закаратъ, и че по-рано отвѣтницитѣ казали на помощникъ-кмета, че тѣ недавали да прѣдаде козитѣ на ищцитѣ, защото тъй имъ билъ казалъ кмета. Свидѣтельтъ Нейчо Димитровъ установява, че Ветеринарниятъ фелдшерь слѣдъ задържането на козитѣ на ищцитѣ нѣколко дена, констатиралъ да биле поврѣдени нѣкои отъ тѣхъ, около 9 отъ студъ и вслѣдствие на това ищцитѣ не искали да ги приематъ. Това се подкрѣпя и отъ акта, съставенъ отъ Сливенския ветеринаренъ фелдшеръ на 18 януарий 1891 год., отъ който се видѣ, че 9 кози на ищцитѣ биле поврѣдени отъ студъ и други

може би по-послѣ да се окажатъ още други нѣкои отъ тѣхъ кози повредени. Фактътъ, че козитѣ сж биле прѣдавани на първо врѣме на ищцитѣ, се установява още отъ писмата на Ямболския околийски началникъ, до кмета на селото Хаджидимитрово подъ № № 56 и 599, отъ 4 и 19 януарий 1891 год. и рапортитѣ на сжщия кметъ до сжщия околийски началникъ подъ № № 19 и 24, отъ 4 и 5 януарий сжщата година, отъ съдържанието на които се вижда, че речениятъ началникъ прѣдписалъ на Хаджидимитровския кметъ да прѣдаде задържанитѣ кози на притежателитѣ имъ (ищцитѣ) безъ да имъ се иска залогъ и сжщиятъ кметъ разрѣшилъ прѣдаването на козитѣ съ резолюция, поставена върху прѣдписанието № 56. — Отъ тѣзи установени данни излиза, че отвѣтницитѣ Иванъ Стояновъ и Колю Недѣлковъ (възиваемитѣ), които биле общински съвѣтници на Хаджидимитровската селска община, както това се види отъ свидѣтелството № 937, съ дата 20 октомврий 1897 год. на Борисовградското общинско управление, не сж ни най-малко заграбвали 136 кози на ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ (възиваемитѣ), а само при прѣдаването козитѣ на първитѣ отъ помощникъ-кмета С. Димитровъ, тѣ сж казали да не бждатъ прѣдавани до като кметътъ не пристигне и до като не дадатъ притежателитѣ имъ (ищцитѣ) залогъ, което мнѣние ни най-малко не е било задължително за казания помощникъ-кметъ, а при това още, отъ сжщитѣ данни се доказва, че сами ищцитѣ не искали да си взематъ и откаратъ заловенитѣ кози и ги оставили, като имъ биле прѣдавани по-рано отъ сждебния слѣдователь и помощникъ-прокурора и по-послѣ отъ кмета на с. Хаджидимитрово, вслѣдствие на което и козитѣ имъ биле раздадени между овчаритѣ на сжщото село да ги пасатъ. Ако ищцитѣ намѣрваха, че нѣкои отъ задържанитѣ имъ кози биле повредени при прѣглеждането имъ, то тѣ трѣбваше да поискатъ чрѣзъ надлежния мирови сждия да констатира тая имъ само повреда и слѣдъ това да си вземагъ козитѣ, които имъ биле прѣдавани и да си дирятъ обезщетението за тая имъ само поврѣда отъ причинителитѣ, но не и да отказватъ вземанието на козитѣ си когато имъ биле прѣдавани, съ който си отказъ сами тѣ сж станали причина за врѣдитѣ си и загубитѣ си отъ всичкитѣ 136 кози. И тъй отъ всички установени данни не се доказва отвѣтницитѣ Колю Недѣлковъ и Ив. Стояновъ (апелаторитѣ) да сж сторили такова дѣйствие, което да е причинило пропадането на 136 кози на ищцитѣ Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ (възиваемитѣ), или пъкъ сжщитѣ отвѣтници съ своята небрѣжность и непрѣдпазливость да сж станали причина за постигането на казанитѣ ищци исканитѣ имъ врѣди и загуби отъ пропадане на 136 кози тѣхни — условия при наличностьта на които само по силата на чл. чл. 56, 57 и 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, потърпѣвшитѣ лица могатъ да дирятъ врѣди и загуби отъ причинителитѣ имъ и послѣднитѣ сж длъжни да поправятъ тѣхъ врѣди и загуби. Прочее, искътъ на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ по настоящето дѣло срещу Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ за врѣди и загуби отъ произволно заграбване и опропастяване на 136 кози, е недоказанъ и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли нацѣло, вслѣдствие на което и възивната жалба на послѣднитѣ е основателна и приемлива. Страната, която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, когато тая послѣдната

си ги поиска, за каквито заявяватъ апелаторитѣ“, — съ рѣшението си подъ № 85, отъ 18 мартъ 1900 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 октомврий 1899 год-, подъ № 673, и отхвърля цѣлия прѣдявенъ искъ съ искова малба вх. № 8863, отъ 3 декемврий 1894 год., на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, отъ с. Артаклари, Сливенска околия, срещу Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, отъ с. Хаджидимитрово (Новата-Махала), Ямболска околия, за 5584 лева, врѣди и загуби, отъ произволно заграбване прѣзъ мѣсецъ декемврий 1890 год. 136 кози, като недоказанъ. Осѫжда Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, отъ с. Артаклари, Сливенска околия, да заплатятъ на Колю Недѣлковъ и Иванъ Стояновъ, отъ с. Хаджидимитрово (Новата-Махала), Ямболска околия, за сѫдебни и праводене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции 380 лева, а въ полза на хазната 67 лева за толкова издадени и незаплатени призовки въ първата инстанция“. — Срещу рѣшението на апелативния сѫдъ ищцитѣ подали въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплакватъ за нарушение: 1) членове 56, 57 и 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото отъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели се доказвало, че отвѣтницитѣ съ своитѣ си дѣйствия сѫ станали причина за разпиляването на въпроситѣ кози, та въ случая напълно биле приложими чл. чл. 56, 57 и 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ; 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото изопачилъ показанията на свидѣтеля Слави Димитровъ, и 3) чл. 396 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото отхвърлилъ цѣлия искъ въпрѣки признанието на отвѣтниковия повѣреникъ, че тѣ (отвѣтницитѣ) можали да отговарятъ само за 9 кози.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитата и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) Върховниятъ касационенъ сѫдъ многократно вече е обяснилъ въ рѣшенията си, че въпросъ за доказаностьта или недоказаностьта на иска, е въпросъ, който всецѣло се отнася до сѫществото на дѣлото и не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ, защото по силата на чл. 4 отъ сѫдоустройството, Върховниятъ касационенъ не разглежда дѣлата по сѫщество. Заради това първото касаторово оплакване е неосновятелно; 2) така сѫщо неосновятелно е и оплакването за изопачение показанията на свидѣтеля Сл. Димитровъ, тъй като това оплакване не се оправдава отъ фактическа страна. Показанията на Сл. Димитрова сѫ оцѣнени отъ сѫда така, както тѣ сѫ биле дадени и при всичко, че тая оцѣнка е направена повечето съвокупно съ оцѣнката на показанията на другитѣ по дѣлото свидѣтели, но въ общия резултатъ не се съглежда да има нѣкакво изопачение, и 3) не се оправдава отъ фактическа страна и оплакването за направено отъ отвѣтната страна самопризнание по въпроса за основателностьта на часть отъ иска, а именно за стойностьта на 9 кози. По този въпросъ отъ протоколо на окрѫжния сѫдъ се вижда, че отвѣтниковиятъ повѣреникъ ни най-малко е ***ималъ за цѣль*** да утвърди макаръ и частично претенциитѣ на ищеца, а въ отсѫтствието на това не може да се говори за сторено самопризнание. Повѣреникътъ е отричалъ категорически, че довѣрителитѣ му сѫ станали причина и че по тѣхна вина сѫ опропастени въпроснитѣ кози, слѣдователно, отричалъ е основата на иска

а сюбсидиярното заявление на сжщия повѣреникъ, състояще се въ това, че ако сждътъ признае иска по принципъ за основателенъ, т. е. ако сждътъ признае, че отвѣтницитѣ сж причинили дѣйствия които ангажиратъ тѣхната отговорность, то тѣ не могатъ да бждатъ осждени освѣнъ за стойностьта на 9 кози — това заявление ни най-малко не включава въ себе си самопризнание; толкозъ повече, че въ дадения случай сждътъ е призналъ, че по принципъ нѣма никаква вина за отвѣтницитѣ, защото не е доказано сжществуването на дѣйствия, които да ангажиратъ тѣхната отговорность. Заради това оплакването на касаторитѣ и по този поводъ е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ Христовъ и Ибрахимъ Хюсеиновъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 28 мартъ 1900 год., № 85, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 61 — (144) — 23 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 240, по описа за 1901 год., на Никола Ив. Кръстеняковъ, отъ гр. Вратца, съ Ионъ Оприцевъ, отъ с. Козлодуй, Оръховска околия, за 180 лева, отъ прѣнаемане на едно блато.* — Въ сждебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ П. Абрашевъ, като повѣреникъ на касатора Никола Кръстеняковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Никола Ив. Кръстеняковъ, отъ гр. Вратца, съ искова молба, подадена на II Орѣховски мирови сждия на 25 ноемврий 1898 год., е прѣдявилъ искъ срещу Н. Диковъ и Ионъ Оприцевъ, отъ с. Козлодуй, Орѣховска околия, за 180 лева и 30 ст., остатъкъ отъ прѣнаемъ на Козлодуйското — Хърлешко блато отъ 1890 до 1895 години. II Орѣховски мирови сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 20 октомврий 1900 год., подъ № 733, е осждилъ отвѣтника Ионъ Оприцевъ да заплати на ищеца Н. Кръстеняковъ исковата сума заедно съ лихвитѣ и сждебнитѣ разноски, а искътъ на сжщия спрѣмо отвѣтника Никола Диковъ е отхвърлилъ, като недоказанъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Ионъ Оприцевъ, дѣлото е било разгледано отъ Вратчанския окрѫженъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „че отъ двата приложени контракта къмъ мировото дѣло се вижда, какво ищецътъ Н. Ив. Кръстеняковъ е наелъ отъ Българското правителство въпросното блато за 5 години — отъ 1890 до 1895 година, по 4000 лева годишно въ злато, и че отвѣтницитѣ Н. Диковъ и Ионъ Оприцевъ солидарно се задължили да отговарятъ по задълженията между ищеца и Правителството съ прѣнаемане сжщото блато отъ Никола Ив. Кръстеняковъ съгласно контракта; че отъ ковчежническата квитанция № 1257/97 год., се вижда, че Никола Ив. Кръстеняковъ е внесалъ сумата 180 лева и 30 ст., часть отъ наемъ на Козлодуйското блато прѣзъ 1890 до 1894 год., че въ мировата инстанция на 16 ноем-

врий 1899 год., единъ отъ солидарнитѣ длъжници, отвѣтникътъ Н. Диковъ, за подкрѣпление на възражението си срещу ищеца, какво той (ищецътъ) не се е удовлетворилъ въ иска си отъ внесения отъ отвѣтницитѣ депозитъ при търга, е прѣдложилъ рѣшителна клетва ищецу въ смисъль, че не е изтеглилъ депозита 180 лева и 30 ст. и заплатилъ отъ тѣхъ остатъка отъ наема на блатото; че допустнатата отъ мировия сѫдия рѣшителна клетва, ищецътъ е повърналъ на отвѣтницитѣ, отъ които Никола Диковъ я приелъ и счетена за положена, а другиятъ отвѣтникъ Іонъ Оприцевъ, като счелъ, че нѣма отъ негова страна прѣдложена рѣшителна клетва, слѣдователно, не може и да му се повръща такава, не положилъ повърнатата. Че мировиятъ сѫдия съ рѣшението си е осѫдилъ само единъ отъ солидарнитѣ длъжници, отвѣтника Іонъ Оприцевъ, който не положилъ повърнатата нему рѣшителна клетва, да заплати на ищеца, исковата сума, лихвитѣ и сѫдебнитѣ разноски; че апелаторътъ Іонъ Оприцевъ моли да се отмѣни рѣшението, като се отхвърли искътъ на ищеца като недоказанъ, понеже за разрѣшението на иска е била допусната рѣшителна клетви и положена такава отъ единъ отъ солидарнитѣ длъжници — Никола Диковъ (чл. чл. 468 и 470 отъ Закона за договоритѣ и задълженията); че въ днешното сѫдебно заседание апелаторовиятъ повѣреникъ като поддържа апелативната жалба, намира какво искътъ е неоснователенъ, защото довѣрительтъ му не е прѣдлагалъ рѣшителна клетва на ищеца, та да бѫде повърнатата такава, която е била прѣдложена отъ другия отвѣтникъ и приелъ отпослѣ и повърнатата нему; че отъ мировото производство се вижда, какво единиятъ отвѣтникъ Н. Диковъ лично е прѣдложилъ ищецу рѣшителна клетва, която повърната, е положена била отъ сѫщия. Тъй щото сѫдътъ намира, какво срещу другия отвѣтникъ — Іонъ Оприцевъ нѣма повърнатата рѣшителна клетва, понеже такава отъ него нѣма прѣдложена, слѣдователно, искътъ спрѣмо него — Іонъ Оприцевъ се явява неоснователенъ. Даже да се прѣдложи на минута да има повърната къмъ двамата солидарни длъжници, отвѣтницитѣ Н. Диковъ и Іонъ Оприцевъ рѣшителна клетва, то съ полагането й отъ страна единия отъ солидарнитѣ длъжници, отвѣтникътъ Н. Диковъ ползува въ сѫщата смисъль и другия солидаренъ длъжникъ — отвѣтника Іонъ Оприцевъ, тъй щото въ случая искътъ се яви недоказанъ (чл. 420 ал. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 468 и 470 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). — Водимъ отъ тия съображения, Врачанскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 22 януарий 1901 год., подъ № 6, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на II Орѣховски мирови сѫдия № 733/900 год., а вмѣсто него постановява: отхвърля искътъ на Никола Ив. Кръстеняковъ, отъ гр. Враца, противъ Никола Диковъ и Іонъ Оприцевъ, отъ с. Козлодуй, за 180 лева и 30 ст. златни, остатъкъ отъ прѣнаемъ на Козлодуйското — Хърлешко блато отъ 1890 до 1895 години, като неоснователенъ и недоказанъ, и го осѫжда да заплати на Іонъ Оприцевъ 28 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а на хазната 15 лева за толкова незаплатени призовки. — Срещу това рѣшение ищецътъ Никола Кръстеняковъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която моли за отмѣнението му вслѣдствие на допущането при издаването му на посоченитѣ въ нея за-

коннонарушения. Неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, посочи между другото, че при издаването на това си рѣшение Вратчанскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. чл. 89, 420 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че когато рѣшителната клетва се прѣдлага на двама солидарни длъжници, то приемането ѝ и полагането ѝ само отъ едного отъ тѣхъ не може да ползува и другия.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокурорь, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе въ съображение: отъ книжата по производството, станало по това дѣло прѣдъ II Орѣховски мирови сждия, се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтницитѣ Ионъ Оприцевъ и Никола Диковъ е прѣдложилъ на ищеца Никола Кръстеняковъ рѣшителна клетва, че той не е получилъ отъ втория отвѣтникъ исковата сума прѣди сключването на контракта между странитѣ. Тая клетва повѣреникътъ на ищеца е повърналъ на отвѣтницитѣ, въ смисъль, че тѣ не сж си получили обратно исковата сума, която била оставена за депозитъ и че не я дължатъ на ищеца. Повѣреникътъ на отвѣтницитѣ е заявилъ, че довѣрительтъ му Никола Диковъ приема тая клетва, а довѣрительтъ му Ионъ Оприцевъ не я приема. Повѣреникътъ на ищеца слѣдъ това е заявилъ, че той освобождава първия отвѣтникъ отъ полагането на клетвата и приема да се счита тя като положена отъ него, а по отношение на втория отвѣтникъ е молилъ да бжде той осжденъ на цѣлата искова сума. Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Вратчанскиятъ окржженъ сждъ е призналъ, че съгласно чл. 420 отъ Гражданското сждопроизводство, приетата отъ отвѣтника Никола Диковъ рѣшителна клетва ползова и отвѣтника Ионъ Оприцевъ, като солидаренъ съдлъжникъ съ него. Това сждене на казания окржженъ сждъ при обстоятелствата на настоящето дѣло се явява неправилно, тъй като въ чл. 420 ал. 3 отъ Гражданското сждопроизводство е казано: „клетвата прѣдложена на едного отъ солидарнитѣ длъжници ползува и другитѣ съдлъжници", отъ което слѣдва, че положената отъ едного отъ солидарнитѣ длъжници клетва, ползува и другитѣ съдлъжници тогава, когато тя не е била прѣдложена на всичкитѣ солидарни длъжници, а само на едного отъ тѣхъ, но когато клетвата не е била прѣдложена само на едного отъ солидарнитѣ длъжници а на всичкитѣ заедно, то неприемането ѝ отъ нѣкого отъ тѣхъ на общо основание ще влѣче послѣдствията, които законътъ изобщо прѣдвижда за неприемането на една прѣдложена рѣшителна клетва (чл. 415 отъ Гражданското сждопроизводство); отъ книжата по производството станало по това дѣло въ първата инстанция, както това се изложи по-горѣ, се вижда, че рѣшителната клетва е била прѣдложена на ищеца отъ името и на двамата отвѣтници, че отъ ищеца тя е била повърната и на двамата тѣхъ, отъ името на които тѣхниятъ повѣренникъ е заявилъ, че единиятъ — Н. Диковъ — я приема, а другиятъ — Ионъ Оприцевъ отказва да я приема, а при тия обстоятелства Вратчанскиятъ окржженъ сждъ не е ималъ право по отношение на послѣдния да приема послѣдствията, които чл. 420 ал. 3 отъ Гражданското сждопроизводство прѣдвижда за полагането на рѣшителна

клетва отъ едного отъ солидарнитѣ длъжници, а щомъ като е приелъ тия послѣдствия въ тоя случай, то съ това той е нарушилъ сжщия тоя членъ. Това закононарушение слѣдва да се признае за сжществено и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е могло да окаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия събражения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 22 януарий 1901 год., подъ № 6, защото е нарушенъ чл. 420 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 62 — (145) — 23 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ. членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 237, по описа за 1901 год., на Григоръ Тодоровъ, отъ с. Годечъ, Искрешка околия, съ Станоя Георевъ, житель отъ сжщото село, за 240 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Григоръ Тодоровъ, житель отъ с. Годечъ, заявилъ искъ срещу Станоя Георевъ за 240 лева, произходящи отъ стойность на платенъ съдружнишки патентъ. Искрешкиятъ мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № . . ., отъ 17 юлий 1900 год., постановилъ: „отхвърля иска на Григоръ Тодоровъ, отъ с. Годечъ, противъ Станоя Георевъ, отъ сжщото село, за 240 лева, като недоказанъ. Осжжда ищеца Григоръ Тодоровъ, да заплати на отвѣтника Станоя Георевъ 12 лева за разноски по дѣловоденето“. — По апелативна жалба на ищеца, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „Ищецътъ моли да се осжди отвѣтника да му заплати 240 лева, които той платилъ отъ свои пари за патенти на съдружеския имъ дюкянъ за годинитѣ 1892—1895, понеже тая сума не му била прихваната при ликвидацията на съдружието имъ. За доказателство на иска си, който не се признава отъ отвѣтника, ищецътъ е молилъ да се разпитатъ нѣкои свидѣтели. Обаче, отъ показанията на послѣднитѣ, искътъ не може да се признае за доказанъ. Тия свидѣтели установяватъ, че сж присжтствували при прѣглеждане отъ странитѣ на съдружескитѣ си смѣтки, но тогава изобщо не станало дума за нѣкакъвъ патентъ. А щомъ ищецътъ съ нищо не доказа да е плащалъ съ свои пари патента на съдружеския му съ отвѣтника дюкянъ за годинитѣ 1892—1895 и като отъ друга страна при ликвидацията на съдружието, ищецътъ не е прѣдявилъ претенции за патенти — обстоятелството, което дава основание да се прѣдполага, че патентитѣ сж плащани отъ сумитѣ на съдружието, то искътъ слѣдва да се отхвърли, като недоказанъ“, — съ рѣшението си подъ № . . . , отъ 16 януарий 1901 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на Искрешкия мирови сждия отъ 17 юлий 1900 год., а апелативната жалба на Григоръ Тодоровъ, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осжжда Григоръ Тодоровъ, отъ с. Годечъ, да заплати

на Станоя Георевъ, отъ сѫщото село, за разноски въ тази инстанция 13 лева". — Срещу това рѣшение ищецътъ Григоръ Тодоровъ, подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 10, 107 и 666 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ отказалъ да приеме прѣдставенитѣ въ сѫдебното заседание писмени доказателства, при всичко, че съ апелативната жалба било запазено правото за прѣдставление на такива; 2) чл. 254 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото тоя членъ нѣмалъ приложение за мировитѣ дѣла, каквото е настоящето.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: по точната смисъль на чл. чл. 254 и 29 отъ Гражданското сѫдопроизводство, страната, която има да прѣдставлява писмени доказателства или да се силава на такива, длъжна е да ги прѣдстави прѣди разглеждането на дѣлото въ сѫдебно заседание, или да ги покаже въ прѣдставенитѣ книжа, за да има възможность противната страна своеврѣменно да се приготви по тѣхъ, та да не става нужда да се отлага дѣлото, за да ѝ се дава възможность да ги изучава. Въ дадения случай ищецътъ не е показалъ въ апелативната си жалба документитѣ, които отпослѣ е искалъ да прѣдстави въ сѫдебното заседание, а *съ общи думи* е казалъ, че си запазва правото да прѣдставлява отпослѣ нови доказателства. Обаче, както се каза по-горѣ, такова запазване на право, законътъ не позволява, а иска своеврѣменно да бѫдатъ показани доказателствата и то безъ да се прави разлика въ това, да ли дѣлото е заведено първоначално прѣдъ мировия сѫдия, или прѣдъ окрѫжния сѫдъ. Заради това и двѣтѣ касаторови оплаквания сѫ неоснователни.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Григоръ Тодоровъ, срещу рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 16 януарий 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 63 — (147) — 25 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 394, по описа за 1903 год., на Братко Цоловъ, бивши прѣзъ 1896 год. членъ-касиеръ на Видинската окрѫжна постоянна комисия, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 25 февруарий 1897 год., № 675, съ което се обявява за неиздължен прѣдъ Видинската окрѫжна постоянна комисия съ 2728 лева и 8 стотинки* — Въ сѫдебното заседание се яви Братко Цоловъ съ повѣреника си адвокатътъ Хр. Филиповъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ приврѣменно постановление на Върховната смѣтна палата, Братко Цоловъ е билъ обявенъ за неиздълженъ прѣдъ Видинската окрѫжна каса съ 2056 лева 63 ст. за слѣдующитѣ неправилности: 1) споредъ трѣбователната вѣдомость, приложена при платежната заповѣдь подъ № 145, на регистраторъ-архиваря П. С. Билярски

и на писаря Г. П. Георгиевъ е била увеличена заплатата прѣзъ октомврий съ по 180 лева годишно, така щото на първия е платено за 2 мѣсеци и 16 дни 37 лева 94 ст. повече, защото заплатата е прѣсмѣтната отъ 1500 лева годишенъ окладъ, вмѣсто отъ 1320 лева както е прѣдвидено въ бюджета, а на втория за 3 мѣсеци 45 лева повече, защото му е платено отъ годишенъ окладъ 1380 лева, вмѣсто отъ 1200 лева, колкото е прѣдвидено въ бюджета. Освѣнъ това на Ценко Цоненъ е заплатено за 4 дни отъ октомврий 13 лева и 33 ст., неизвѣстно за каква длъжность, защото сѫщиятъ този Цоневъ до 1 октомврий е билъ помощникъ на регистраторъ-архиваря, а отъ тая дата на тая длъжность постѫпилъ Ангелъ Флоровъ и нему е отпусната прѣдвидената плата за цѣлъ мѣсецъ, така щото даденитѣ на Цонева 13 лева и 33 ст. сѫ повече изразходвани. Всичко повече похарчено отъ слѣдуемото по бюджета 96 лева и 27 ст.; 2) по § 12 на бюджета сѫ прѣдвидени 4000 лева за издържане окрѫжния пансионъ, а прѣзъ годината за тая цѣль сѫ биле похарчени 6486 лева и 81 ст. т. е. 2486 лева 81 ст. повече. Съ постановление отъ 28 августъ 1891 год., слѣдъ сключването на бюджетното упражнение, на 1890 год., окрѫжната постоянна комисия постановила да се увеличи кредита по тоя параграфъ съ 1486 лева и 81 ст., отъ параграфа „за непрѣдвидени разноски", а за остатъка нѣма никакво постановление; 3) наличностьта 17.798 лева и 55 ст. отъ бюджетното упражнение на 1899 год. къмъ 31 мартъ 1900 год., не е показана въ главния отчетъ за 1890 год., и 4) съ платежна заповѣдь № 199, сѫ отпуснати 145 лева за изплащането съдържанието на служащитѣ въ пансиона, но никакви оправдателни документи за тая сума при платежната заповѣдъ нѣма. Братко Цоловъ, комуто е билъ врѫченъ прѣписъ отъ приврѣменното постановление № 288, срещу разписка отъ 31 августъ, е прѣдставилъ въ Върховната смѣтна палата обясненията си. Върховната смѣтна палата като изслушала писменитѣ обяснения на отчетника и като взела прѣдъ видъ: 1) че сумата 96 лева и 27 ст. по п. 1 е неправилно изразходвана, защото въ обяснителната таблица на бюджета на комисията за 1890 год. е прѣдвидено заплата за регистраторъ-архиварь 1320 лева и за старши писарь 1200 лева и увеличението заплатата на първия на 1500 лева и на втория на 1380 л. ако и да не е прѣвишенъ общия кредитъ за съдържанието на служащитѣ, е противозаконно, понеже заплатитѣ се опрѣдѣлятъ при гласуването на бюджета и никакво измѣнение не може да се допусне прѣзъ течението на годината и защото, ако Ценко Цоневъ дѣйствително е служилъ като помощникъ на регистраторъ-архиваря до 5 октомврий и е трѣбвало да получи за това врѣме 13 лева и 33 ст., споредъ както членъ-касиеръ Цоловъ обяснява, тогава пъкъ на замѣстника му нетрѣбваше да се плати за цѣлъ мѣсецъ, а само за отъ 5 октомврий; 2) че обясненията за неправилно изразхвдванитѣ 2000 лева по § 12 не сѫ основателни, защото постановлението за увеличението кредита по тоя параграфъ (съ 1000, а не съ 2000 лева) и да е утвърдено даже отъ окрѫжния управитель, е незаконно, понеже е направено слѣдъ сключването на бюджетното упражнение за 1890 год., когато вече споредъ чл. 90 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, въ свързка съ чл. 110 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, останалитѣ отъ сключения бюджетъ кредити не могатъ да се употрѣбяватъ за каквото и

да е било прѣдназначение; 3) че съ незаписването наличностьта на главния отчеть отъ 17.798 лева и 15 ст. за 1890 год., не е нанесена никаква загуба на окржжната каса; 4) че отъ прѣдставения отъ Цолова описъ на прѣдаденитѣ отъ него на замѣстника му оправдателни документи, не се вижда, че той е прѣдалъ оправдатлни документи за платежна заповѣдь № 199, на сума 145 лева, та за това тая сума, като не се оправдава, трѣбва да се възвърне на окржжната каса, и 5) че съ неправилноститѣ по п. п. 1, 2 и 4 е нанесено загуба на Видинската окржжна каса 2728 л. и 8 ст. и че за нея, споредъ чл. чл. 20 и 26 отъ Правилника за счетоводството на окржжнитѣ постоянни комисии отъ 1888 година, е отговоренъ бившиятъ прѣзъ 1890 год. членъ-касиеръ на Видинската окржжна постоянна комисия Братко Цоловъ, понеже той е допусналъ неправилноститѣ", — съ постановлението си отъ 25 февруарий 1897 год., № 675, опрѣдѣлила: „обявява се за неиздълженъ прѣдъ Видинската окржжна каса съ 2728 лева и 8 ст. бившиятъ прѣзъ 1890 год. членъ-касиеръ на Видинската окржжна постоянна комисия Братко Цоловъ, по главния отчетъ на сжщата комисия, за прихода и разхода на окржжието прѣзъ бюджетното упражнение на 1890 година". — Това постановление Братко Цоловъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която излага оплаквания: 1) защото палатата не посочва текстъ отъ закона, който да поддържа взгляда й, че вънъ отъ опрѣдѣленитѣ въ бюджета заплати на служащитѣ, тѣзи заплати не могатъ да бждатъ увеличавани въ течението на годината, при всичко, че има свободенъ кредитъ; 2) нарушенъ билъ чл. 90 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото членътъ прѣдвижда случая, когато останатъ свободни кредити при сключването на бюджета, а не и тогава, когато сумитѣ сж изразходвани въ продължение на годината, какъвто е дадения случай, и 3) защото за сумата 145 лева по платежната заповѣдь № 199, не може да бжде отговоренъ, понеже тя била издадена на името на члена Цеко Цаневъ, а не на негово име.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокурорь, взе прѣдъ видъ: 1) касаторътъ се оплаква, че Върховната смѣтна палата не посочва текстъ отъ закона, който да поддържа взгляда й, че вънъ отъ опрѣдѣленитѣ въ бюджета заплати на служащитѣ, тѣзи заплати не могатъ да бждатъ увеличавани въ течението на годината, но и самъ касаторътъ не посочва законъ, който би прѣдписвалъ противното на това, което е приела палатата, т. е., че може въ течението на годината да се увеличаватъ заплатитѣ на служащитѣ, за да може Върховниятъ касационенъ сждъ да уважи домогванията на касатора за отмѣнение постановлението на Върховната смѣтна палата. Тая послѣдната трѣбва да се е ржководила отъ чл. чл. 93, 94, 95, 96, 97, 99 и 103 отъ Закона за окржжнитѣ съвѣти, гдѣто се прѣдвиждатъ цѣлъ редъ формалности за съставянето на бюджета и неговото изразходване; 2) не е вѣрно твърдението на касатора, че изразходванитѣ 1000 лева по § 12 биле изразходвани *въ продължение на годината*, а не сж суми отъ сключенъ бюджетъ, както е погледнала палатата, каквито суми по чл. 90 отъ Закона за отчетностьта по бюджета подъ никакви условия не могатъ

да се употрѣбяватъ, понеже съставлява икономия на хазната, понеже отъ производството на дѣлото се вижда, че Видинската окржжна постоянна комисия на 28 августъ 1891 год., слѣдъ сключването на бюджетното упражнение на 1890 год., е постановила да се увеличи кредита по § 12 на бюджета съ 1486 лева и 81 ст. (гл. второто съображение на Върховната смѣтна палата), и 3) третото оплакване на касатора не може да бжде уважено, понеже за пръвъ пжть се прави прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който нѣма възможность да го провѣри, още повече като нѣма никакви приложения при дѣлото.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Братко Цоловъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 25 февруарий 1897 год., № 675, съ силата на чл. 65 отъ Закона за Смѣтната палата, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 64 — (148) — 25 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 241, по описа за 1901 год., на Мито Николовъ, отъ гр. Орхание, и Янаки Атанасовъ, отъ гр. София, съ спестовното акционерно дружество „Съгласие“ въ гр. Орхание, за 708 лева, по записъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: акционерното дружество „Съгласие“ въ гр. Орхание, заявило искъ срещу Мито Николовъ, отъ сжщия градъ, и поржчительтъ му Янаки Атанасовъ, за 877 лева и 95 ст., по записъ. Орханийскиятъ мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № 658, отъ 17 августъ 1900 год., постановилъ: „осжжда Мито Николовъ да заплати на казаното дружество 708 лева златни съ лихвата имъ по 12 % годишно отъ 1 юлий 1898 год. до изплащането имъ, както и 47 лева сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, а въ случай на несъстоятелность да ги заплати поржчительтъ Янаки Атанасовъ“. — По апелативната жалба на Мито Николовъ и Янаки Атанасовъ, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че отъ горѣпоменатия записъ се доказва иска на ищеца въ такъвъ размѣръ, въ какъвто е прѣдвиденъ въ рѣшението на мировия сждия, а въ такъвъ случай послѣдното слѣдва да се потвърди. Възражението на апелаторитѣ, че сж изплатили записа и че по настоящемъ не длъжатъ повече отъ 360 лева, не може да се вземе подъ внимание, понеже съ нищо не го подкрѣпиха. Прѣдставеното удостовѣрение съ дата 24 февруарий 1901 год., за тая цѣль не може да се вземе подъ внимамание, понеже не е издадено отъ компетентно лице — прѣдседательтъ на дружеството „Съгласие“, — съ рѣшението си подъ № . . . , отъ 2 мартъ 1901 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на Орханийския мирови сждия № 658, отъ 17 августъ 1900 год., а апелативната жалба на Мито Николовъ и Янаки Атанасовъ, отъ гр. София, като неоснователна, се

остава безъ послѣдствие. Осжжда Мито Николовъ и Янаки Атанасовъ да заплатятъ 35 лева и 40 ст. по водене на дѣлото разноски въ тая инстанция на дружеството „Съгласие" въ гр. Орхание". — Срещу това рѣшение Мито Николовъ и Янаки Атанасовъ подали касационна жалба, съ която се оплакватъ за нарушение: 1) чл. чл. 47 и 254 п. 5 отъ Гражданското сждопроизводство, защото дружеството било въ ликвидация, та окржжниятъ сждъ не е трѣбвало да приеме прѣдседателя му за неговъ прѣдставитель; 2) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 211 отъ Търговския законъ, защото призналъ, че удостовѣрението издадено отъ дружествения касиеръ за внесени (платени) суми, не доказвало издължението на тия суми, и съ това сждътъ далъ неправилна квалификация на съдържанието на въпросното удостовѣрение, и 3) чл. чл. 107, 109 и 110 отъ Гражданското сждопроизводство, защото билъ осжденъ на сждебни разноски за втората инстанция, безъ да сж биле искани такива отъ противната страна.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: 1) отъ дѣлото се вижда, че никакъвъ въпросъ за ликвидация на дружеството „Съгласие" не е билъ повдиганъ прѣдъ окржжния сждъ, нито пъкъ е ставало дума за това, че прѣдседательтъ на сжщото дружество има или нѣма право да го прѣдставлява прѣдъ сжда. А и двата тѣзи въпроси сж по сжществото на дѣлото, та възбудени за първи пжть прѣдъ Касационния сждъ, не могатъ да си иматъ мѣстото, тъй като Касационниятъ сждъ не разглежда дѣлата по сжщество. Единствениятъ въпросъ по който странитѣ сж спорили прѣдъ окржжния сждъ е билъ слѣдующиятъ: отвѣтникътъ изплатилъ ли е часть отъ въпросния дългъ и въ какъвъ размѣръ? По този въпросъ сждътъ се е произнасалъ и въ свързка съ него оцѣнилъ е прѣдставеното отъ отвѣтника удостовѣрение отъ 24 февруарий 1901 год., а защо не му е далъ такава сила и значение каквато му дава касаторътъ, това не може да бжде касационенъ поводъ, защото оцѣнката на подобни документи е прѣдставена отъ закона на пълното усмотрѣние на сжда по сжщество. Заради това първитѣ двѣ касаторови оплаквания сж неоснователни, и 2) по силата на чл. 110 отъ Гражданското сждопроизводство, сждебни и за водене на дѣлото разноски се присжждатъ само тогава, когато бждатъ поискани. Въ дадения случай, прѣдъ Софийския окржженъ сждъ ищцовата страна не е искала сждебни разноски нито пъкъ се е явила да води дѣлото си, а въ такъвъ случай сждътъ неоснователно ѝ е присждилъ *35 лева за водене на дѣлото* прѣдъ тоя сждъ. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. 110 отъ Гражданското сждопроизводство е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 2 мартъ 1901 г., защото е нарушенъ чл. 110 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни само по отношение въпроса за разноскитѣ по водене на дѣлото въ втората инстанция. Останалата часть отъ рѣшението да остане въ сила.

№ 65 — (149) — 25 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокурорь д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 243, по описа за 1901 год., на Печо Стойковъ, отъ с. Драгана, Ловешка околия, живущъ въ гр. Плѣвенъ, съ Христо Димитровъ, отъ с. Долни-Дѫбникъ, за 300 лева, стойность на 15 кила кукурузъ.* — Въ заседанието отъ страна на П. Стойковъ, се яви адвокатътъ д-ръ Вачевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Печо Стойковъ, отъ с. Драгана, Ловешка околия, съ исковата си молба отъ 26 юний 1899 год., се е потѫжилъ прѣдъ Плѣвенския околийски мирови сѫдия, противъ Христо Димитровъ, отъ с. Долни-Дѫбникъ, въ това, че му дължалъ 300 лева, стойность на 15 кила кукурузъ. Мировиятъ сѫдия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 27 септемврий 1899 год., № 1979, осѫдилъ Христо Димитровъ, отъ с. Долни-Дѫбникъ, да заплати на Печо Стойковъ, отъ гр. Плѣвенъ, сумата 195 лева, стойнисть на 15 кила кукурузъ, заедно съ лихвитѣ имъ по 10 % годишно начиная отъ 26 юлий 1899 год. до окончателното имъ изплащане и 20 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски; другата часть отъ иска се отхвърля, като недоказанъ. Недоволенъ отъ туй рѣшение на сѫдията, осѫдениятъ Христо Димитровъ подалъ срещу него възивна жалба въ Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 30 май 1900 год., № 291, отмѣнилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „че искътъ на ищеца е заведенъ срещу Христо Димитровъ за 300 лева, стойность на 15 кила кукурузъ; че отвѣтникътъ заяви отводъ, че по сѫщия кукурузъ и стойностьта му, той билъ сѫденъ вече единъ пѫть, че отъ обясненията, дадени отъ самия ищецъ прѣдъ мировия сѫдия на 27 септемврий 1899 год., се установява, че купенитѣ отъ отвѣтника 15 кила кукурузъ прѣзъ 1898 год., отъ 13 лева килото, е билъ купенъ за смѣтка на братя Георгиеви, че отъ прѣдставеното рѣщение № 1111, отъ 15 май 1899 год., се вижда, че единъ отъ братя Георгиеви, а именно Д. Георгиевъ, е билъ завелъ дѣло противъ сѫщия отвѣтникъ за стойностьта на 15 кила кукурузъ, 375 лева, купенъ отъ слугата му Печо Стойковъ, че отъ заявленията по завеждането на настоящето дѣло и онова подъ № 776/99 год., се вижда, че е за сѫщия кукурузъ; прѣдъ видъ на всичко това и самопризнанието на Печо Стойковъ, сѫдътъ намѣрва, че настоящето дѣло е заведено отъ сѫщитѣ ищци и за сѫщия прѣдметъ съ онова № 776/99 год., което е рѣшено и рѣшението е влѣзло въ законна сила, което е вече задължително както за странитѣ, тъй сѫщо и за сѫдиитѣ, намѣрва, че тукъ вече има нѣщо присѫдено и като такова втори пѫть не може да сѫди и като така искътъ на ищеца трѣбва да се отхвърли, че искането за разноскитѣ е основателно“. — Срещу това рѣшение Печо Стойковъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 38, 524, ал. . . и 527 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не разрѣшилъ заявения отводъ за res judicata съ опрѣдѣление, а го разрѣшилъ съ рѣшение, и

2) чл. 803 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че по сѫщия прѣдметъ и между сѫщитѣ страни има присѫдено нѣщо, когато отъ рѣшението №· 1111, отъ 15 май 1899 год., се вижда, че първото дѣло е водено между Д. Георгиевъ и Хр. Димитровъ, а не между него (касатора) и Хр. Димитровъ и защото не констатиралъ условията, които изисква чл. 803 отъ Гражданското сѫдопроизводство, а именно да ли рѣшението е издадено между сѫщитѣ лица, въ сѫщото имъ качество и за сѫщото нѣщо.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката д-ръ Вачевъ, повѣреникъ на касатора П. Стойковъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора, че сѫдътъ разрѣшилъ заявения отводъ за res judicata (присѫдено нѣщо) съ опрѣдѣление, а не съ рѣшение, е неосновително, защото този отводъ не е отъ онѣзи, които се прѣдвиждатъ въ чл. чл. 520 и 524 отъ Гражданското сѫдопроизводство и се разрѣшава заедно съ сѫществото на дѣлото съ рѣшение, а не съ опрѣдѣление, и 2) отъ потѫженото рѣшение на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ се вижда, че искътъ на ищеца е отхвърленъ на това основание, че по сѫщия прѣдметъ и между сѫщитѣ страни имало друго дѣло № 776/99 год., влѣзло въ законна сила. Това съображение на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ е погрѣшно, тъй като съгласно чл. чл. 432 и 803 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за да има присѫдено нѣщо, трѣбва да има тождество на прѣдмета, тождество на юридическото основание, тождество на странитѣ въ процеса и искътъ да е билъ прѣдявенъ отъ тѣхъ и противъ тѣхъ въ сѫщото имъ качество, а въ случая, както се вижда отъ прѣдставеното рѣшение съ дата 15 май 1899 год., № 1111, ако и прѣдметътъ и юридическото основание по първото дѣло да сѫ тождествени съ прѣдмета и юридическото основание по настоящето дѣло, но странитѣ не сѫ едни и сѫщитѣ, тъй като по онова дѣло ищецътъ е билъ Д. Георгиевъ, а по това ищецъ е Печо Стойковъ за себе лично, а не като повѣреникъ на Д. Георгиевъ. Като е отхвърлилъ искътъ по едно погрѣшно съображение, което не е съгласно съ закона, Плѣвенскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и това нарушение е сѫществено, защото иначе дѣлото би могло да има други резултатъ. Прочее, второто оплакване на касатора, че сѫдътъ призналъ, че между сѫщитѣ страни има присѫдено нѣщо, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Плѣвенския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 май 1900 год., № 291, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 66 — (152) — 25 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при

секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 214, по описа за 1901 год., на Слава Милева и на Георги Тодоровъ, настойникъ на Елена Милева, отъ гр. Пловдивъ, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 17 октомврий 1900 год., № 452.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 15 октомврий 1899 год., Георги Тодоровъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, отъ гр. Пловдивъ, подалъ на I Пловдивски мирови сждия исково прошение, въ което излага, че на опекуемата отъ него малолѣтна и на Слава Милева, като наслѣдници на покойния Милевъ отъ 1 януарий до подаването прошението се отпуснало пенсия и за това врѣме малолѣтната слѣдвало да получи 690 лева, но тая сума е получила Сл. Милева и не желаяла да му я прѣдаде като на настойникъ. Поради това моли да се осжди да му заплати поменатата сума — 690 лева, както сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сждия разгледалъ дѣлото на 23 юний 1900 год. и съ рѣшението си подъ № 876, осждилъ отвѣтницата да заплати на ищеца 172 лева и 50 ст., а останалата часть отъ иска е отхвърлилъ. Недоволни и двѣтѣ страни отъ това рѣшение, апелирали прѣдъ Пловдивския окржженъ сждъ, който за разрѣшение на дѣлото, взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ свидѣтелството подъ № 9911, издадено отъ Пловдивското градско общинско управление на 21 септемврий 1899 год., се констатира, че Елена и отвѣтницата сж единствени наслѣдници на покойния Милю Колевъ, отъ които първата е негова дъщеря, а втората е жена и че съ указъ подъ № 17, отъ 1896 год., на тѣхъ двѣтѣ било отпуснато отъ 1 януарий 1896 год. по 360 лева пенсия годишно; 2) отвѣтницата признава, че отъ 1 януарий 1896 год. до подаваното исковото прошение, получавала по 360 лева пенсия годишно, но възразява, че тая пенсия била отпусната само ней, обаче, съ нищо не подкрѣпва това твърдение. Споредъ дѣйствующия прѣзъ 1896 год. Законъ за пенсиитѣ на военнитѣ, отъ пенсията 360 лева на малолѣтната Елена се слѣдвало да получава годишно по 72 лева и тая сума, която я получавала отвѣтницата въ продължение на 3 години и 9 $1/2$ мѣсеци, то тя е длъжна да ѝ я прѣдаде. Слѣдователно, искътъ се явява доказанъ само за 273 лева, а за останалата часть да се отхвърли, като неоснователенъ, и 3) осждената страна плаща на противната сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, ако процесътъ е рѣшенъ само въ полза на една отъ странитѣ, а когато се рѣшава въ полза на едната и другата, както е въ случая, то сждебнитѣ и по водене дѣлото разноски се възлагатъ върху двѣтѣ страни пропорционално съ това що имъ се присжжда", — съ рѣшението си подъ № 452, отъ 17 октомврий 1902 год., видоизмѣнилъ рѣшението на I Пловдивски мирови сждия № 876, отъ 23 юний 1900 год., така: „осжжда Слава Милева отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Георги Тодоровъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, отъ сжщия градъ, 273 лева, а останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ, при това осжжда Георги Тодоровъ да заплати въ полза на хазната 25 л. и 75 ст. за сждебни мита и гербови марки, а на Слава Милева за сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции 15 лева". — Срещу това рѣшение подаватъ и двѣтѣ страни касационни

жалби прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, въ които се оплакватъ, че Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 25 и 26 отъ Закона за държавнитѣ пенсии по военното вѣломство отъ 8 януарий 1896 г., чл. чл. 1 и 97 отъ Закона за наслѣдството и чл. чл. 10 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото присѫдилъ на малолѣтната Елена Милева 75 лева, отъ 360 лева пенсия, която присѫдена сума съставлява $^1/_5$ часть отъ цѣлата пенсия, когато Законътъ за държавнитѣ пенсии по военното вѣдомство опрѣдѣля размѣра на пенсията, а не и частьта на наслѣдницитѣ и сѫдътъ въ случая трѣбваше да опрѣдѣли частьта на малолѣтната съгласно закона за наслѣдството (чл. 97), т. е. на малолѣтната $^2/_3$ части, а на мащихата $^1/_3$ часть, 2) чл. 26 п. 3 отъ Закона за държавнитѣ пенсии по военното вѣдомство отъ 1896 год., защото и да се приеме че този законъ опрѣдѣля частьта на всѣкой наслѣдникъ, сѫдътъ трѣбваше да присѫди на малолѣтната Елена $^1/_4$ часть, т. е. 90 лева годишно, а не $^1/_5$ часть, т. е. 72 лева. *По касационната жалба на Слава Милева.* Чл. 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото постановилъ да повърне на заварената си дъщеря $^1/_4$ часть отъ пенсията, която е получавала отъ 1896 год., когато подобно право не е прѣдставено на сѫдебнитѣ власти, нито по закона, нито по обичая и защото призналъ правото на дѣтето не само за напрѣдъ, а и за минало врѣме, безъ да има по тази материя законоположения въ Закона за пенсиитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: Законътъ за държавнитѣ пенсии по военното вѣдомство, опрѣдѣля изрично кои отъ роднинитѣ на покойния воененъ се считатъ за наслѣдници на пенсията и въ такъвъ размѣръ се ползуватъ отъ тази пенсия. Този законъ е специяленъ по прѣдмета и като такъвъ, той слѣдва да се прѣдпочете прѣдъ общия Законъ за наслѣдството, слѣдователно, Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е опрѣдѣлилъ частьта на малолѣтната Елена Милева отъ наслѣдената пенсия по Закона за военнитѣ пенсии. Заради това първото оплакване на настойника Георги Тодоровъ за нарушението на чл. чл. 25 и 26 отъ Закона за държавнитѣ пенсии по военното вѣдомство отъ 8 януарий 1896 г., чл. чл. 1 и 97 отъ Закона за наслѣдството и чл. чл. 10 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство се явява неоснователно. Оплакването на сѫщия, че сѫдътъ трѣбвало да присѫди на малолѣтната Елена Милева $^1/_4$ часть отъ пенсията, а не $^1/_5$ часть, е тъй сѫщо неоснователно, понеже не се оправдава отъ текста на чл. 26 отъ Закона за държавнитѣ военни пенсии за 1896 год., който не прави различие между майка и мащеха, а казва, че вдовицата получава $^1/_2$ и дѣцата всѣко едно по $^1/_8$ отъ пенсията на мѫжа и бащата. Оплакването на касаторката Слава Милева за нарушението на чл. 108 отъ Гражданското сѫдопроизводство е тъй сѫщо неоснователно, защото по силата на чл. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдебнитѣ учрѣждения сѫ, които разрѣшаватъ всѣка прѣпирня за гражданско право, какъвто е и настоящиятъ искъ, и тѣ опрѣдѣлятъ правата на спечелившата страна не само отъ деня на исковото прошение, а отъ деня когато то се е породило.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационнитѣ жалби на Слава Милева и на Георги Тодоровъ, настойникъ на Елена Милева, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 17 октомврий 1900 год., № 452, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 67 — (155) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 292, по описа за 1903 год., на Василъ Бъчваровъ, отъ гр. Русе, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 15 февруарий 1903 год.* — Въ сждебното заседание отъ страна на Василъ Бъчваровъ се яви адвокатътъ Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Русенскиятъ окржженъ сждъ съ протоколно опрѣдѣление отъ 11 юлий 1901 год., е приелъ В. Бъчваровъ за привилегирсванъ кредиторъ по несъстоятелностьта на братя П. Ковачеви на сумата 18.120 лева и 25 ст. златни и лихвитѣ на тази сума по 8% отъ обявяването на несъстоятелностьта — 13 мартъ 1898 година. Недоволенъ отъ това опрѣдѣление, синдикътъ по несъстоятелностьта на братя П. Ковачеви — Константинъ Пенчевъ го е обжалвалъ прѣдъ Русенския апелативенъ сждъ и е молилъ отмѣнението му, както за дадената привилегия, тъй и за размѣра на сумата, като е искалъ да се признае В. Бъчваровъ за обикновенъ кредиторъ въ размѣръ на 10.000 лева. Русенскиятъ апелативенъ сждъ съ протоколъ отъ 15 февруарий 1903 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че Василъ Бъчваровъ съ нищо не доказва, щото полицитѣ, възъ основание на които той претендира сумата 18.120 лева и 25 ст. отъ несъстоятелностьта на братя Ковачеви да сж били дадени въ залогъ отъ него, а подобно обстоятелство не може и да установи, тъй като самиятъ ефектъ „на заповѣдь“ изключава понятието да могатъ да бждатъ давани въ залогъ, заключава, че вземането не може да бжде привилегировано, а прѣдъ видъ, ч отъ удостовѣренията № 12657, отъ 25 априлъ 1902 год. издадено отъ Българската народна банка, Русенски клонъ, № 3363, отъ 26 априлъ 1902 год., издадено отъ Българската търговска банка въ гр. Русе и № 1985, отъ 26 априлъ 1902 год., издадено отъ акционерното спестително дружество, „Гирдапъ“, се установява, че Бъчваровъ е изплатилъ за смѣтка на братя Ковачеви само сумата 14.450 лева и че по конкордата сключенъ по несъстоятелностьта на братя Ковачеви, съ кредиторитѣ си, тѣзи — послѣднитѣ иматъ право да получатъ само 10% — слѣдва, че Бъчваровъ срещу креансата си има право да получи 1445 лева златни“, — опрѣдѣлилъ: измѣнява протоколното опрѣдѣление на Русенския окржженъ сждъ отъ 11 юлий 1901 год., постановено по търговското дѣло подъ № 3/1898 год., така: приема Василъ Бъчваровъ, отъ гр. Русе, за обикновенъ кредиторъ по несъстоятелностьта на братя Ковачеви на сумата

14.450 лева златни. — Срещу това опрѣдѣление Василъ Бъчваровъ подава въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не основалъ опрѣдѣлението си върху даннитѣ находящи се въ дѣлото, като не обсждилъ прѣдставенитѣ отъ него доводи; 2) чл. чл. 471, 641 и 642 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ всецѣло мнѣнието на вѣщото лице относително вземането му, нито пъкъ излага мотиви, по които го намѣрва неоснователно и защото не се произнесалъ по всичкитѣ пера на неговото искане, като изоставилъ перото 4000 лева по полицитѣ дадени отъ братя Ковачеви въ банка „Отоманъ", и 3) чл. 616 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. . . . отъ Търговския законъ, защото не му призналъ вземането за привилегировано.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Г. Згуревъ, повѣреникъ на В. Бъчваровъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора, че сждътъ не основалъ опрѣдѣлението си върху даннитѣ и прѣдставенитѣ отъ него доводи, е неоснователно, понеже не изказва кои данни и доводи именно не сж взети въ внимание, за да има възможность Върховниятъ касационенъ сждъ да провѣри оплакването; 2) отъ съображенията на потжженото опрѣдѣление става явно, че сждътъ при разрѣшаването на това дѣло се е основалъ главно на заключението на вѣщото лице, което е намѣрило, че В. Бъчваровъ трѣбва да се признае за кредиторъ на сумата 18.120 лева и 25 ст., по несъстоятелностьта на братя Ковачеви, обаче, слѣдъ като прѣдстави доказателства, че е изплатилъ на разнитѣ кредитни учрѣждения. Сждътъ е намѣрилъ, че В. Бъчваровъ е прѣдставилъ доказателства, че е изплатилъ сумата 14.450 лева и за това го призналъ кредиторъ за тая сума. Обстоятелството, че сждътъ не се е произнесалъ изрично защо отхвърля сумата 4000 лева по полицитѣ, дадени отъ братя Ковачеви на банка „Отоманъ", нѣма значение, защото касаторътъ не е прѣдставилъ прѣдъ сжда по сжщество доказателства, че е изплатилъ тази сума, прѣдъ видъ на това и второто оплакване на касатора за нарушението на членове 471, 641 и 642 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява неоснователно, и 3) сждътъ, както се вижда отъ опрѣдѣлението му, не е призналъ вземането на касатора за привилегировано, за това, защото той съ нищо не е доказалъ, че полицитѣ сж били дадени въ залогъ на братя Ковачеви. Прѣдъ видъ на тая оцѣнка на даннитѣ по дѣлото, че полицитѣ не сж били дадени като залогъ, оплакването на касатора, че сждътъ не му призналъ вземането за привилегировано, се явява неоснователно, тъй като оцѣнката на даннитѣ и доказателствата е право на сжда по сжщество и съгласно чл. 731 отъ Търговския законъ, вземанията по цѣнни книжа, които не сж дадени въ залогъ не се считатъ за привилегировани.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: частната касационна жалба на Василъ Бъчваровъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Русенския апелативенъ сждъ отъ 15 февруарий 1903 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 68 — (156) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четиренадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 202, по описа за 1903 год., на Петъръ Габе, отъ с. Харманлъкъ, Добришка околия, съ В. Щаадекеръ, отъ гр. Варна, за 275 лева златни, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена на II Добришки мирови сѫдия на 2 януарий 1902 год., Зл. Начевъ, повѣреникъ на търговската кѫща В. Щаадекеръ въ гр. Варна, е прѣдявилъ искъ противъ Петъръ Габе, отъ с. Харманлъкъ, Добришка околия, за 282 лева златни, по запись на заповѣдь. Казаниятъ мирови сѫдия като е разгледалъ заведеното по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си отъ 14 декемврий 1902 год., подъ № 1078, е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло искъ, като неоснователенъ. Това рѣшение е било обтѫжено отъ страна на Зл. Начевъ, като повѣреникъ на В. Щаадекеръ, прѣдъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му, е взелъ прѣдъ видъ: „искътъ на ищеца се базира на записа на заповѣдь, съ падежъ 15 октомврий 1901 год., джиросанъ за събиране на Злати Начевъ и своеврѣменно протестиранъ; П. Габе, отвѣтникъ, възразява, че сумата по записа прѣди срока още изплатилъ ищецу чрѣзъ агента му въ гр. Балчикъ Хр. Денковъ, комуто внелъ 300 лева сребро; сѫщиятъ за доказване това си възражение, прѣдставлява едно изходяще отъ ищеца писмо съ дата 28 септемврий 1901 год., а освѣнъ това е искалъ разпитване на свидѣтелитѣ Денковъ и Киселковъ; отъ горѣказаното изходяще отъ ищеца писмо, не може да се дойде до заключение, че съ внесенитѣ 300 лева сребро чрѣзъ Денковъ, отвѣтникътъ е изплатилъ записа по настоящето дѣло отъ 275 лева златни, тъй като съ тази сума прѣсмѣтната съ ажиото, би се изплатилъ сѫщиятъ и ищецътъ нѣмаше защо да казва въ писмото си, че ще му изпрати полицата, слѣдъ като наплати и остатъка по нея, явно е, прочее, отъ това, че внесенитѣ 300 лева сребро на Щаадекеръ чрѣзъ агентина му въ гр. Балчикъ Денковъ, отъ отвѣтника П. Габе, не сѫ били за изплащане записа по настоящето дѣло, а на други нѣкой дългъ, много по-голѣмъ, що отчасти се подразбира отъ показанията на свидѣтелитѣ, които, макаръ и посочени за това, не установяватъ, какво горнитѣ 300 лева сребро сѫ внесени срещу този записъ. Освѣнъ това прѣдставенитѣ отъ отвѣтника доказателства за изплащане записа, не сѫ съобразни съ прѣдписанието на чл. 565 отъ Търговския законъ, а въ отсѫтствие на такива доказателства сѫдътъ не може и да приеме, че внесената сума е срещу този именно записъ, отъ изложеното слѣдва да се приеме, че записътъ не е изплатенъ отъ П. Габе, който, като се отмѣни издаденото въ негова полза отъ мировия сѫдия рѣшение, трѣбва да се осѫди на исковата сума, лихвитѣ и други". — Водимъ отъ тия съображения, Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 25 февруарий 1903 год., подъ № 73, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на II Добришки мирови сѫдия отъ 14 декемврий 1902 год., подъ № 1078, и вмѣсто него постановява: осѫжда Петъръ

Габе, отъ с. Харманлъкъ, да заплати на търговската кѫща Б. Щаадекеръ 275 лева златни, дългъ по записъ на заповѣдь, съ падежъ 15 октомврий 1901 год., лихвитѣ имъ по 8% годишно отъ 16 октомврий 1901 год. до окончателното изплащане, сѫдебно мито, канцелярски берии и адвокатско право за двѣтѣ инстанции 49 лева и 85 ст., а въ полза на хазната 7 лева за толкова издадени и незаплатени въ първата инстанция призовки". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Петъръ Габе е подалъ касационна жалба, въ която се оплаква, че при издаването му казаниятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 107 и 524 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не уважилъ отвода му, че Злати Начевъ не е ималъ пълномощия да заведе това дѣло; 2) чл. чл. 522 и 523 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че тоя отводъ трѣбвало да се направи въ първата инстанция, тогава, когато той може да се заявява въ всѣко положение на дѣлото; 3) чл. 84 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че съ противопоставянето на ищеца писмото отъ 28 септемврий 1901 год., той призналъ, че Х. Щаадекеръ е прѣдставитель на В. Щаадекеръ, тогава, когато отъ негова страна нѣма направено признание; 4) чл. чл. 107 и 531 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че неговото възражение не е да ли страната правилно се е прѣдставлявала въ втората инстанция, а да ли дѣлото правилно е заведено въ първата инстанция; 5) чл. чл. 58 и 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че сумата 300 лева той внесалъ срещу други дългъ, тогава, когато ищецътъ не е доказалъ да сѫществува такъвъ; 6) чл. 107 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че рѣшилъ дѣлото вънъ отъ даннитѣ по него и несъобразно съ заключенията, които по закона могатъ да се правятъ по даннитѣ; 7) чл. чл. 119 п. 4, 284 и 328 отъ сѫщото сѫдопроизводство, съ това, че не изложилъ основанията на рѣшението си ясно и категорично не прѣцѣнилъ писмото въ смисълъ, каквато законътъ му дава, не показалъ отъ показанията на кои свидѣтели се установява отчасти другия дългъ и не поискалъ доказателства за ясностьта на процеса, и 8) чл. 565 отъ Търговския законъ, съ това, че призналъ, че съ писмо не може да се доказва изплащането на записъ на заповѣдь.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото, второ и четвърто оплаквания на касатора сѫ неоснователни, тъй като, при всичко, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ въ опрѣдѣлението си, съ което разрѣшилъ прѣдявения отъ него — касатора, отводъ, че Зл. Начевъ не е ималъ пълномощие да прѣдяви иска по това дѣло, неправилно е призналъ, че тоя отводъ е могалъ да се прѣдяви само въ първата инстанция (чл. 524 п. 5 отъ Гражданското сѫдопроизводство), обаче тая неправилность не може да се признае за едно сѫществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че съ сѫщото си опрѣдѣление казаниятъ сѫдъ е разрѣшилъ тоя отводъ и по самото му сѫщество, като е констатиралъ, че Зл. Начевъ е ималъ пълномощие да прѣдяви иска по това дѣло; 2) сѫщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ не му приписва никакво самопризнание, а отъ единъ прѣдставенъ отъ него документъ

е почерпилъ едно обстоятелство, което говори въ негова врѣда. А пъкъ законътъ не забранява на сѫдилищата по сѫщество да правятъ подобни заключения отъ прѣдставенитѣ по едно дѣло писмени доказателства; 3) сѫщо сѫ неоснователни петото, шесто и седмо оплаквания на касатора, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение не се вижда, щото Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ да се е основалъ на данни, несѫществуующи по дѣлото. Отъ друга страна отъ тия мотиви се вижда, че своето заключение, че той — касаторътъ, е внесалъ на ищеца сумата 300 лева срещу други свой дългъ, казаниятъ сѫдъ е извадилъ отъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, а правилностьта на оцѣнката, която сѫщиятъ сѫдъ е далъ на даннитѣ по дѣлото, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ. Колкото се отнася до заявлението на касатора, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ трѣбвало да поиска доказателства за ясностьта на процеса, то такова задължение за сѫдилищата по сѫщество не е установено нито въ постановленията на посочения отъ него чл. 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство, нито въ други нѣкои постановления на сѫщото сѫдопроизводство, и 4) така сѫщо е неосновательно и осмото оплакване на касатора, тъй като, при всичко, че сѫждението на Варненския окрѫженъ сѫдъ, че споредъ постановленията на чл. 565 отъ Търговския законъ, съ писмо не може да се доказва изплащането на дългъ по единъ записъ на заповѣдь, е неправилно, тъй като отъ тия постановления не е установено подобно запрѣщение, обаче, тая неправилность не може да се признае за едно сѫществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че това сѫждение на Варненския окрѫженъ сѫдъ е спомагателно и то не е послужило като основа за разрѣшението на дѣлото, за което сѫдътъ се е рѫководилъ и отъ други самостоятелни съображения.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Петъръ Габе, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 25 февруарий 1903 год., подъ № 73, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 69 — (157) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на четиринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 249, по описа за 1901 год., на Георги К. Ботушевъ, отъ гр. Сливенъ, съ Кина и Мария Ботушеви, отъ сѫщия градъ, за 1800 лева, по записъ.* — Въ заседанието отъ страна на Георги Ботушевъ се яви адвокатътъ Обретеновъ, а отъ страна на Кина и Мария Ботушеви — адвокатътъ Д. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Кондевъ Ботушевъ, отъ гр. Сливенъ, завелъ искъ прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, срещу сестра си Мария К. Ботушева и майка си Кина К. Ботушева, за 1800 лева, по записъ, съ дата 20 мартъ 1896 год., издаденъ ищецу за горната сума отъ баща му Кондю Ботушевъ. Окрѫжниятъ сѫдъ съ рѣшението си подъ

№ 431, осждилъ отвѣтницитѣ да заплатятъ ищецу за припадающъ се тѣмъ по записа бащинъ дългъ сумата 600 лева, съ 10% лихва отъ 21 май 1897 год. до изплащането, заедно съ 83 лева и 40 ст. за сждебни и други разноски, както и 18 лева на хазната за призовки. Противъ това рѣшение отвѣтницитѣ сж подали въ срокъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сждъ, който за разрѣшението на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „че ищецътъ дири исковата сума отъ отвѣтницитѣ на основание записа за 9000 гроша, отъ 20 мартъ 1896 год., издаденъ отъ наслѣдодателя имъ Кондю Ив. Ботушевъ; че както въ писмения си отговоръ тъй въ възивната жалба и въ обясненията си прѣдъ сжда, отвѣтницитѣ възразяватъ противъ иска, като заявяватъ, че записътъ, основа на иска, съ който наслѣдодательтъ се е задължилъ спрѣмо ищеца съ горната сума, билъ изтъргнатъ съ насилие — побой и заплашване; че отъ показанията на разпитанитѣ въ послѣдното сждебно заседание свидѣтели Никола х. Генчевъ и Димитъръ Парушевъ се напълно доказва, че наистина записътъ, за който е рѣчь, е билъ изтъргнатъ съ насилие върху подписавшия го като длъжникъ Кондю Ботушевъ, когото ищецътъ заплашвалъ и всячески малтретиралъ, до като го принудилъ да издаде записа, слѣдъ което ищецътъ прѣстаналъ вече да го бие и заплашва. Това изрично говорятъ реченитѣ двама свидѣтели, неимѣющи никакъвъ интересъ да изкривяватъ истината. Прѣдъ първия свидѣтель е билъ подписанъ самиятъ записъ, за това той знае подробно произхождението и причината, по която е сжщиятъ записъ издаденъ, а вторията свидѣтель е билъ очевидецъ, като съсѣдъ на многократнитѣ побои, нанасяни отъ ищеца на баща си Кондю съ намѣрение да го принуди да се задължи и по тоя начинъ да намали припадающата се часть отъ наслѣдството за другитѣ наслѣдници, въ което и сполучилъ (виждъ показанията на свидѣтелитѣ). Показанията на свидѣтеля П. Кисьовъ, който казва, че самъ длъжникътъ Кондю Ботушенъ при живота си призналъ дълга по записа, не оборватъ ни най-малко тия на първитѣ двама свидѣтели, защото е възможно покойниятъ да е призналъ и заявилъ прѣдъ свидѣтеля Кисьовъ, че длъжи сину си по записъ, безъ да му е съобщилъ сжщинската причина на издаване записа. При туй тоя свидѣтель утвърждава факти противоречущи съ самия записъ. Тъй напр. свидѣтельтъ казва, какво старецътъ Кондю Ботушевъ му казалъ, че записътъ произхожда отъ вземане-даванис по сжществувало между бащата и синътъ съдружие — отъ съдружническа смѣтка, когато въ самия записъ е казано, че паритѣ се дължатъ отъ слугуване — противоречия, които правятъ показанията на свидѣтеля неправдоподобни. Но освѣнъ това, при установения фактъ, че бащата и синътъ вършили заедно обширни търговски операции, както твърди ищцовата страна, а сжщо и свидѣтелитѣ, съвсѣмъ невѣроятна се явява изложената въ записа причина на задлъжението, понеже съдружникътъ синъ не може да бжде на баща си слуга. Тъй щото отъ изложенитѣ съображения сждътъ приема за доказано, че задължението по прѣдметния записъ е изтъргнато чрѣзъ физическо и морално насилие върху личностьта на задълженото по него лице, а такова задължение по закона — членове 13, 16, 17 и 18 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, е недѣйствително, понеже липсва сжщественото за валидностьта на договора условие — свободно изразеното съгласие на длъжника. Щомъ актътъ задължи-

телния записъ на който основава иска си ищецътъ, е порочень, то неправилно е уваженъ сжщиятъ искъ отъ окржжния сждъ, рѣшението на който подлежи на отмѣнение, като се отхвърли иска и се осжди ищецътъ на сждебнитѣ и други разноски, които противната страна иска", — съ рѣшението си № 150, отъ 17 априлъ 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшение, като отхвърлилъ напълно иска на Георги К. Ботушевъ. Това рѣшение Георги К. Ботушевъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 326 отъ Гражданското сждопроизводство, като допусналъ да се оборва записа съ свидѣтелски показания, на които сждътъ е далъ неправилна оцѣнка, като се е спрѣлъ изключително върху показанията само на втория свидѣтель, безъ да съзрѣ противоречията на тоя свидѣтель съ тия на първия и да обясни защо вѣрва на единия, а не вѣрва на другия.

За да разрѣши това дѣло. Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: по настоящето дѣло е прѣдстояло да се докаже, по какъвъ начинъ е взетъ записътъ отъ наслѣдодателя на отвѣтницитѣ. Послѣднитѣ твърдили, че тоя записъ е взетъ отъ баща имъ съ насилие, заплашване и пр., и това свое твърдение искали да докажатъ съ свидѣтели, подписавши записа и други. Сждътъ допусналъ разпита на свидѣтелитѣ и на двѣтѣ страни и отъ тѣхнитѣ показания сждътъ се убѣдилъ, че дѣйствително записътъ е взетъ съ насилие и други незаконни дѣйствия. Касаторътъ се оплаква, защо въ случая сждътъ е допусналъ разпитъ на свидѣтели, но касаторътъ непосочи законъ, който забранява да се установява съ свидѣтелски показания сжществуването на насилие и пр., при които е взетъ записътъ, както е случая по настоящето дѣло, отъ което слѣдва, че оплакването на касатора е неоснователно и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги К. Ботушевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 17 априлъ 1901 год., № 150, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 70 — (158) — 28 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ. второ гражданско отдѣление, на четиринадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ. слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 294, по описа за 1903 год., на Петъръ Георгиевъ, Куца Лалова и Сава Т. Обова, кредитори на обявеното въ несъстоятелность Плѣвенско дружество „Нива", по въпроса за сключване конкордатъ.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: нѣкои отъ кредиторитѣ на изпадналото въ несъстоятелность дружество „Нива", съ заявление отъ 9 юлий 1901 год., до дѣловодителя по несъстоятелностьта, сж молили да се свикатъ кредиторитѣ на дружеството, да обсждятъ въпроса за сключване на конкордатъ. Обаче, както дѣловодительтъ, така и Плѣвенскиятъ окржженъ

сждъ сж признали въпросното заявление за неоснователно. По частна апелативна жалба на горѣпоменатитѣ кредитори, този въпросъ е билъ обсжжданъ и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „че отъ съдържанието на чл. 814 отъ Търговския законъ се вижда, че въ случай на несъстоятелность на едно дружество, което не се намира въ положение на ликвидация, конкордатъ може да има за прѣдметъ продължение или спиране на дружественитѣ прѣдприятия; въ подобенъ случай трѣбва да се опрѣдѣлятъ условията за по-нататъшното продължение на прѣдприятието; че дружеството на което се иска учрѣдяване на конкордатъ, а именно дружеството „Нива" не е отъ категорията на тия дружества, които иматъ за цѣль индустриялни прѣдприятия, каквито подразбира чл. 814 — указанъ по-горѣ, а въ случая дружеството „Нива" е акционерно неизвършвающе банкерски операции, което по чл. 209, което е изпаднало въ несъстоятелность, се прѣкратява", — съ опрѣдѣлението си отъ 29 декемврий 1901 год., постановилъ: „потвърдява опрѣдѣлението на Плѣвенския окрмженъ сждъ отъ 22 септемврий 1901 год., № 1260, а частната жалба на Никола Симовъ и др., отъ гр. Плѣвенъ, като неоснователна, остава безъ послѣдствие. Осжжда Никола Симовъ, Петъръ Георгевъ, Юрданъ Качевъ, Занфира Д. Ванчова, Тодорица Качева, Цв. Влахова, Георги Т. Каменополски, Мина Еремия Тинчева, Сава Т. Обова, Куца Лалова, Д. Митовъ, В. Митковъ и Стоянъ Д. Коларовъ, отъ гр. Плѣвенъ, а В. Митковъ, отъ с. Кушовица, да заплатятъ на държавното съкровище 1 левъ за 1 призовка, издадена отъ Русенския апелативенъ сждъ". — Срещу това опрѣдѣление кредиторитѣ Петъръ Георгиевъ, Куца Лалова и Сава Т. Обова подали въ Върховния касационенъ сждъ частна касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 10 и 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 793—806 и 814 отъ Търговския законъ, защото нито членъ 814 нито пъкъ чл. 209 отъ Търговския законъ, на които Русенскиятъ апелативенъ сждъ основава рѣшението си, не забранява на кредиторитѣ да сключватъ конкордатъ тогава, когато има достатъченъ активъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокурорь, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че заявлението на кредиторитѣ, които сж искали отъ дѣловодителя по несъстоятелностьта на дружеството „Нива", да свика кредиторитѣ на това дружество, за да обсждятъ въпроса за сключване на конкордатъ — е оставено безъ послѣдствие отъ Русенския апелативенъ сждъ по единственото съображение, че въпросното дружество „Нива" не е имало *за цѣль индустриялно прѣдприятие*, нито пъкъ, е *вършило банкерски операции*. Съ други думи казано, Русенскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ, че само по тѣзи дружества може да бжде сключенъ конкордатъ, които иматъ за цѣль индустриялни прѣдприятия, или пъкъ които вършатъ банкерски операции. Обаче, този възгледъ на сжда не се подкрѣпя нито отъ буквата нито отъ духа на закона, който урежда тая материя — чл. 793 и послѣдующитѣ отъ Търговския законъ. А чл. чл. 814 и 209 отъ сжщия законъ, на които сждътъ посочва въ рѣшението си, съвсѣмъ не се отнасятъ до спорния по настоящето дѣло въпросъ, а именно до въпроса: допустимъ ли е конкор-

дата за приключване фалитътъ на дружество такова, каквото е дружеството „Нива" (спестовно акционерно дружество). При това, когато въпросътъ е за възможностьта да се сключи конкордатъ, законътъ не прави разлика по между дружества съставени за индустриялни цѣли и банкерски операции и дружества съставени за други цѣли. А щомъ законътъ не прави такава разлика, то сждътъ неосновательно я е направилъ по настоящето дѣло и съ това дошелъ е до погрѣшното заключение, че въ дадений случай конкордатътъ е недопустимъ, защото цѣльта на дружеството не е индустриялна или банкерска. Заради това оплакването на касатора е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 29 декемврий 1901 год., защото сж нарушени чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 71 — (159) — 30 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 398, по описа за 1903 год., на Атанасъ Груевъ, бивши прѣзъ 1895 год. Борисовградски мирови сждия, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 16 февруарий 1901 год., № 218, съ което се обявява за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 34 лева и 40 стотинки.* — Странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: второто отдѣление на Върховната смѣтна палата, като разгледало отчета на Борисовградското мирово сждилище за 1895 год., съ приврѣменно постановление отъ 4 декемврий 1898 г., е намѣрило бившия прѣзъ 1895 год. Борисовградски мирови сждия — Атанасъ Груевъ за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 75 лева и 26 стотинки. Недоволенъ отъ това постановление бившиятъ прѣзъ 1895 год. Борисовградски мирови сждия — Атанасъ Груевъ го е обжалвалъ прѣдъ Върховната смѣтна палата, която, като взела прѣдъ видъ: 1) „че обясненията на отчетника по п. п. 3 и 4, защото се подкрѣпятъ отъ прѣдставеното удостовѣрение отъ сжщия, именно, че начетитѣ по тѣхъ произхождатъ отъ невзетото мито и глоба върху частитѣ на Мария Мичева и на Добра Георгиева, на основание чл. 2 п. 1 отъ Закона за митата, сж удовлетворителни, поради което и сжщитѣ начети слѣдва да се отмѣнятъ; 2) че начетитѣ по п. п. 6 и 7 слѣдва да се намалятъ, понеже събранитѣ мита срещу квитанции № № 760 и 798 сж отъ дѣла нотариялноипотечни, а не нотариални по покупка-продажба, така щото по п. 6 оставатъ недосъбрани само 2 лева и 80 ст., вмѣсто 27 лева и 58 ст. и по п. 7 — 26 лева и 60 ст., вмѣсто 34 лева и 5 ст.; 3) че обясненията на отчетника по п. п. 1 и 2 сж неудовлетворителни, защото не показва на какво основание сж прибрани мита само върху извѣстни части отъ сумата

1647 лева и 90 ст., а не върху цѣлата. За това начетитѣ по тия пунктове, както и начетътъ по п. 5, който отъ направената справка се оказа вѣрно направенъ, оставатъ неоправдани; обаче, върху сумата 1647 лева и 90 ст. срещу квитанциитѣ № № 105 и 146, е слѣдвало да се събере всичко 9 лева и 5 ст., а е взето 6 лева и 54 ст., така щото оставатъ недовзети по п. п. 1 и 2 само 3 лева и 50 ст., и 4) че за неоправданитѣ начети, а именно по п. п. 1 и 2 — 3 лева и 50 ст.; по п. 5 — 1 левъ и 50 ст.; по п. 6 — 2 лева и 80 ст. и по п. 7 — 26 лева и 60 ст., а всичко 34 лева и 40 ст., отговорното лице споредъ чл. 2 отъ Правилника за счетоводството и отчетностьта въ сѫдебнитѣ учрѣждения, е Атанасъ Груевъ, който е допусналъ нередовноститѣ, отъ които тая сума произхожда", — съ окончателното си постановление отъ 16 февруарий 1901 г., № 218, е постановила: „обявява се за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 34 лева и 40 ст. бившиятъ прѣзъ 1895 год. Борисовградски мирови сѫдия — Атанасъ Груевъ по отчета му за сѫщата година". — Срещу това постановление Атанасъ Груевъ, бивши прѣзъ 1895 год. Борисовградски мирови сѫдия, подава касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, въ която посочва, че Върховната смѣтна палата нарушила: 1) чл. чл. 112 и 122 отъ Закона за нотариуситѣ, защото събранитѣ мита биле отъ нотариално-ипотечни дѣла, а не нотариялни по покупко-продажба и съгласно горнитѣ членове той е трѣбвало да вземе мито по 3 лева отъ сумитѣ и по 40 ст. за печатъ, и 2) чл. 3 п. 1 отъ Закона за митата, отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ, защото иска да се взематъ мита отъ цѣлата сума 1647 лева и 90 ст., когато по тая сума сѫ се явили и платили мита само една часть отъ наслѣдницитѣ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ съдържанието на чл. 112 отъ Закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариялни дѣла, ясно е, че трѣбва да се взема мито по 3 лева отъ *всѣкой актъ*, съ цѣна не повече отъ 800 лева, но безъ да се гледа, че нѣколко акта по цѣната си не образуватъ сума по-голѣма отъ 800 лева, че така трѣбва да се разбира тоя членъ, вижда се и отъ съдържанието на чл. 122 отъ сѫщия законъ, гдѣто се казва, че освѣнъ изброенитѣ мита и берии взема се по 40 ст. за удряне печата на нотариуса или на мировия сѫдия върху *всѣки актъ*, слѣдователно и за всѣкой отдѣленъ актъ трѣбва да се взема мито по 3 лева, а не да се издава единъ общъ актъ за нѣколко отдѣлни (прѣдмети) суми, понеже общата имъ сума не надминувала 800 лева, както прѣдвижда казаниятъ чл. 112. Излиза прочее, че Върховната смѣтна палата правилно е приложила въ случая чл. чл. 112 и 122 отъ Закона за нотариуситѣ и мировитѣ сѫдии, които извършватъ нотариялни дѣла; 2) отъ третото съображение на потжженото постановление се вижда, че обясненията на касатора по п. п. 1 и 2, Палатата ги намѣрва неудовлетворителни, защото не билъ (отчетникътъ) показалъ на какво основание сѫ прибирани мита само върху извѣстни части отъ сумата 1647 лева и 90 ст., а не върху цѣлата сума. Сега касаторътъ твърди, че е събиралъ мита (по чл. 3 п. 1 отъ Закона за митата отъ имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ) само *отъ часть* на цѣлата сума 1647 лева и 90 ст., понеже наслѣдни-

цитѣ сѫ се явявали отдѣлно и всѣкой си вземалъ частьта и само отъ нея е трѣбвало да се взема мито. — Ако това е вѣрно, то касаторътъ може да установи пакъ прѣдъ палатата, която ще разгледа отново това негово домогване и въ случай на доказаность ще го уважи. Но тъй както палатата е констатирала факта по вземането мито по чл. 3 п. 1, правилно е постѫпила и никакво нарушение на тоя законъ не е извършено.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Атанасъ Груевъ, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 16 февруарий 1901 год., № 218, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 72 — (160) — 6 ноември 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 251, по описа за 1903 год., на Антонъ Франгя, отъ гр. София, съ Соломонъ Бохоръ, отъ сѫщия градъ, за 2144 лева и 80 ст., по мѣнителница.* — Въ заседанието се яви Т. Ахтаровъ, който по прѣдовѣрие упълномощи отъ страна на А. Франгя, адвокатъкъ Ст. Ланевъ. Соломонъ Бохоръ устно упълномощи адвоката Бохоръ Соломоновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Антонъ Франгя, житель отъ гр. София, заявилъ искъ срещу Соломонъ Бохоръ за 2144 лева, по мѣнителница. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № 296/98 год., постановилъ: „Соломонъ Бохоръ, търговецъ, житель Софийски, да заплати на Софийския адвокатъ А. Франгя 2144 лева и 80 ст. златни, заедно съ лихвитѣ имъ по 12% годишно отъ 21 февруарий 1895 год. до изплащането имъ, както и 163 лева и 60 ст. златни за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, а така сѫщо да внесе въ хазната 70 лева за толкова незаплатени призовки“. По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ приложеното при първостепенното производство на стр. 5 извлѣчение отъ дневника на фирмата братя Верчелоне въ Сардеволо, се вижда, че на стр. 345 отъ 13 септемврий 1893 год. партида „Соломонъ Бохоръ отъ София“, въ сѫщиятъ дневникъ било забѣлѣжено какво за стокитѣ изпратени срещу полица на сума 2144 лева и 80 ст., платима на 13 септемврий 1894 год. безъ шконто. Странитѣ не спорятъ, какво исковата по дѣлото сума е именно сумата за която се отнася тази бѣлѣжка въ дневника на братя Верчелоне, а отъ тази бѣлѣжка се доказва, че братя Верчелоне за сѫщата тази сума освѣнъ приложената при дѣлото мѣнителница, която носи дата на издаването 21 февруарий 1895 год., сѫ издали и друга мѣнителница къмъ сѫщия отвѣтникъ Соломонъ Бохоръ много по-рано, която е била платима на 13 септемврий 1894 година. Сѫщитѣ тѣзи обстоятелства се установяватъ и отъ удостовѣрението № 709, отъ 26 юний 1895 год.,

комисионната № 120 и декларацията отъ октомврий 1895 год., отъ които се вижда, че Соломонъ Бохоръ е поржчалъ на братя Верчелоне шаеци, които му сж биле изпратени и той ги получилъ къмъ 18 октомврий 1893 год., и че тѣзи платове сж биле на една сума отъ 2144 лева и 80 стотинки. Ако прочее, е за една и сжщата стока на стойность 2144 лева и 80 ст. отъ братя Верчелоне сж издадени двѣ мѣнителници, едната отъ които е била платима както се каза по-горѣ на 13 септемврий 1894 година. И другата приложената при това дѣло издадена по-късно, а именно на 21 февруарий 1895 год. и платима на първо прѣдставление, то очевидно е, че едната отъ тѣзи мѣнителници е безъ провизия и като така не може да се иска по нея нищо. Относително пъкъ да ли именно настоящата мѣнителница е безъ провизия, то трѣбва да се иматъ прѣдъ видъ слѣдующитѣ данни, а именно отвѣтникътъ С. Бохоръ твърди, че той платилъ по първата полица, т. е. онази платима на 13 септемврий 1894 година. Отъ показанията на свидѣтелитѣ П. Земберуски, Давидъ Данонъ и Елия Бенеаминъ се установява, че за сжщата тази стока Соломонъ Бохоръ плащалъ по една полица още прѣзъ 1894 год. на прѣдставителя на кжщата братя Верчалоне нѣкой си Боталико. Да ли Боталико е ималъ право да получава плащането на стоката е безспорно, щомъ се установява, че получавалъ по полица, която не е могла да бжде друга освѣнъ полицата издадена по-прѣди отъ прѣдметната по дѣлото и съ факта, че се намирала у Бот. лико, се доказва и правото на послѣдния да получава стойностьта й. Другъ е въпросътъ ако Боталико е злоупотрѣбилъ съ довѣрието на кжщата братя Верчелоне и да не е прѣдалъ получената отъ него стойность на стоката изпратена на Соломонъ Бохора. Това не интересува настоящето дѣло, по което щомъ се констатира издаването на по-прѣдишната мѣнителница и плащането по нея на оногози, който я е носилъ и като носитель ималъ право да приема правилно плащането, то естествено е, че прѣдметната по дѣлото мѣнителница остава безъ провизия и като такава не може и да се осребрява отъ отвѣтника. Отъ друга страна като се има прѣдъ видъ, че отсжтствието на провизия по една мѣнителница е възражение, което може да се прави и на третитѣ лица, каквото въ дадения случай е А. Франгя, щомъ като длъжникътъ или лицето, върху което е теглена, не я приема, както е въ случая Соломонъ Бохоръ, който не е приелъ прѣдметната по дѣлото мѣнителница. А като така, Соломонъ Бохоръ не е дълженъ да плати мѣнителницата дори на Ан. Франгя, трето по нея лице. Антонъ Франгя, който води настоящето дѣло отъ свое име, дълженъ е да плати на противната страна направенитѣ отъ нея сждебни разноски въ размѣръ на 266 лева и 70 ст., както и да внесе въ хазната недоплатенитѣ ней сждебни разноски 74 лева", — съ рѣшението си подъ № 194, отъ 2 януарий 1903 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 11 януарий 1899 год., подъ № 296, и искътъ на Антонъ Франгя, отъ София, противъ Соломонъ Бохоръ, отъ сжщия градъ, за 2144 лева и 80 ст. златни отхвърля. Осжжда Антонъ Франгя да заплати на Соломонъ Бохоръ 266 лева и 70 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски и да внесе въ хазната 74 лева тоже за разноски по дѣлото". — Срещу това рѣшение Антонъ Франгя подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. 630 отъ

Гражданското сждопроизводство, защото разрѣшилъ настоящия споръ не на основание доводитѣ на странитѣ и изопачилъ даннитѣ по дѣлото.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е отхвърлилъ иска по настоящето дѣло на единственото това основание, че мѣнителницата отъ 21 февруарий 1895 год., на която ищецътъ основава иска си, е теглена за изплащане слѣдъ като провизията находяща се у отвѣтника е била изчерпана съ по-прѣдишната една мѣнителница, теглена срещу него отъ сжщото лице за сжщата сума и платима на *13 септемврий 1894 год.* Обаче, това рѣшающе обстоятелство за сжществуването ***на мѣнителница съ падежъ 13 септемврий 1894 год., на сума 2144 лева***, не е било основание авансирано отъ отвѣтника, въ полза на когото е признато за установено. Напротивъ отвѣтникътъ е твърдилъ, че той не познава братя Верчелоне и че стока е купувалъ отъ други лица, а стойностьта ѝ е заплатилъ съ приложената къмъ дѣлото полица. А тая приложена къмъ дѣлото полица е: ***записъ на заповѣдь за сума 1847 л., платимъ на 1 септемврий 1894 година.*** Прочее, явно става, че главното съображение на сжда, за разрѣшение на спора, не само че не произтича отъ доводитѣ на страната, въ полза на която е признато за установено, но напротивъ изопачава домогванията ѝ. А това съставлява нарушение на прѣдписанието на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, който членъ задължава сжда да основава рѣшенията си възъ доводитѣ на странитѣ и то безъ да ги изопачава. Заради това оплакването на касатора е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 2 януарий 1903 год., подъ № 194, защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 73 — (161) — 30 октомврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 323, по описа за 1903 год., на М. С. Коенъ, отъ гр. Русе, съ Иосифъ Федоръ, отъ сжщия градъ, за прѣкратяване колективното дружество «М. С. Коенъ и С-ие».* — Въ заседанието отъ страна на М. С. Коенъ, яви се адвокатътъ Рефетовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: по искова молба на М. С. Коенъ, отъ гр. Русе, противъ живущия въ сжщия градъ австрийски поданикъ Иосифъ Федоръ, за прѣкратяване съставеното по между имъ колективно дружество за комисионерство и агентура, е било образувано търговско дѣло № 13/99 год., по което Русенскиятъ окржженъ сждъ издалъ рѣше-

ние № 340, отъ 14 декемврий 1899 год., съ което обявява за прѣкратено колективното дружество „М. С. Коенъ и С-ие“ въ гр. Русе, което се състои отъ неограничено отговорнитѣ му членове М. С. Коенъ и И. Федоръ — първиятъ срьбски, а вториятъ австрийски поданици, като заповѣдва сжщеврѣменно ликвидирането му. Осждилъ И. Федоръ, австрийски поданикъ, да заплати на М. С. Коенъ 316 лева сждебни и за водене на дѣлото разноски, а М. С. Коенъ е осждилъ да заплати на хазната 103 лева за мито и за призовки, както и на еврейския свещеникъ 3 лева за клетвенъ обрядъ. — По апелативна жалба на И. Федоръ, дѣлото е било разгледано и отъ Русенския апелативенъ сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „съ договоръ отъ 1 януарий 1899 год., живущитѣ въ гр. Русе Мойсей С. Коенъ, сръбски поданикъ и Иосифъ Федоръ, австрийски поданикъ, сж съставили по между си колективно дружество „М. С. Коенъ и С-ие“, имѣюще за прѣдметъ агентура и комисионерство, като сж се съгласили между другото: 1) срокътъ на сдружаването да е 3-годишенъ; 2) възникналитѣ по между имъ спорове да бждатъ подлагани на разрѣшение отъ кр. императорско австро-унгарско консулство въ Русе, и 3) прѣзъ първия семестъръ, т. е. до края на мѣсецъ юний 1899 год., съдружницитѣ да се поддържатъ съ собствени срѣдства, безъ да могатъ да теглятъ суми отъ дружествената каса. На основание на тоя договоръ М. С. Коенъ съ молба, получена въ Русенския окржженъ сждъ на 5 августъ 1899 год., е искалъ прѣкратяването на дружеството, защото И Федоръ е нарушилъ главнитѣ си задължения: 1) като е започналъ отъ самото начало да тегли и задържа и отъ дружествената каса парични суми, които къмъ края на юний 1899 год., възлизали на лева златни 1530; 2) като е отказвалъ да придружава изъ провинцията пжтницитѣ търговци, фабриканти и тѣхнитѣ прѣдставители; 3) като скришомъ е задържалъ инкасирани суми, безъ да ги минава въ тефтеритѣ, и 4) защото компрометиралъ и дискредитиралъ съдружието, вслѣдствие многобройнитѣ си дългове, по които кредиторитѣ дохождали да изпълняватъ листоветѣ си въ съдружеската кантора. За доказване изложенитѣ съображения, по които иска прѣкратяването на съдружието, М. С. Коенъ е прѣдставилъ една смѣтка за събранитѣ и задържани суми отъ отвѣтника и е посочилъ на свидѣтели, а именно И. Алкалай и Х. Аврамовъ, бивши служащи въ кантората му, които сж разправили, че отвѣтникътъ И. Федоръ, наистина отказвалъ да придружава търговскитѣ пжтници изъ провинцията и че сжщиятъ билъ инкасиралъ суми безъ да ги впише въ книгитѣ. Показанията на тия свидѣтели сж безъ значение, защото споредъ контракта по съдружието, отвѣтникътъ не е билъ дълженъ да ходи изъ провинцията, още повече, като е знайно, че това се е случило прѣзъ врѣме когато М. С. Коенъ самъ е отсжтствувалъ и че отиването му не е могло да бжде отъ голѣма полза, понеже не е познавалъ провинциалнитѣ клиенти; а твърдението за инкасирани суми, задържани отъ отвѣтника, е въ много общи думи и невъзможно да се провѣри. При заявлението на отвѣтника, че е записвалъ редовно всичко направено и прѣдставената смѣтка, въ която има дати само до 30 юний 1899 год., за изтеглени въ разни врѣмена 917 лева, не установява друго нищо, освѣнъ, че отвѣтникътъ не се е съобразилъ съ прѣдписанието на договора да не се теглятъ отъ дружествената каса пари

прѣзъ първия семестъръ. Обаче, това нарушение на договора не е по естеството си такова, щото да дава право да се смятря за недобросъвѣстно. По тия съображения и на основание властьта, която чл. 102 отъ Търговския законъ дава на сѫдилищата, апелативниятъ сѫдъ намира, че посоченитѣ и провѣрени причини за прѣкратяването на съдружието М. С. Коенъ и С-ие не сѫ достатъчни, за да бѫде уважена молбата на ищеца. Що се отнася до направения и поддържанъ въ втората инстанция отводъ за подсѫдностьта на дѣлото прѣдъ австро-унгарския консулски сѫдъ, сѫдътъ не го уважава само, защото не билъ направенъ въ прѣдвидения въ чл. 523 отъ Гражданското сѫдопроизводство срокъ и защото противъ издаденото по него опрѣдѣление отъ Русенския окрѫженъ сѫдъ не е била подадена частна жалба (чл. чл. 529 и 696 п. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство). По тия съображения и прѣдъ видъ заявлението на отвѣтника за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, — съ рѣшението отъ 27 ноемврий 1902 год., № 243, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 декемврий 1899 год., № 340, като вмѣсто него постановява: остава безъ послѣдствие, като неоснователенъ, иска на М. С. Коенъ, отъ Русе, за прѣкратяване колективното дружество „М. С. Коенъ и С-ие“ въ Русе, състояще се отъ неограничено отговорнитѣ му членове М. С. Коенъ и И. Федоръ. Осѫжда М. С. Коенъ да заплати на И. Федоръ, австрийски поданикъ, живущъ въ Русе, 429 лева и 40 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски прѣдъ двѣтѣ инстанции и на държавното съкровище 206 лева за невнесени сѫдебни и канцелярски мита, тоже прѣдъ двѣтѣ инстанции“. — Срещу това рѣшение М. С. Коенъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 630 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото основалъ рѣшението си възъ доводи, които не сѫ биле изказани отъ апелатора И. Федоръ, понеже послѣдниятъ въ апелативната инстанция е възразявалъ само по подсѫдностьта на дѣлото; 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, комбниратъ съ чл. чл. 282 и 283 отъ сѫщото сѫдопроизводство, защото твърди, че неходенето на отвѣтника въ провинцията се оправдава съ това, че той не познавалъ пѫтищата, безъ да каже отъ гдѣ черпи това заключение и безъ да има за това данни; 3) чл. 102 отъ Търговския законъ, защото си присвоилъ правото да обсѫжда d' office сѫществуването на извѣстни причини, които не сѫ биле оспорявани отъ отвѣтника; 4) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 102 отъ Търговския законъ, защото издалъ рѣшение по едно чисто охранително производство и го осѫдилъ на сѫдебни разноски като за единъ неопрѣдѣленъ искъ, и 5) приложение II къмъ чл. 15 ал. 2 отъ Закона за адвокатитѣ, защото го осѫдилъ да заплати на отвѣтника за адвокатско възнаграждение 429 лева и 206 лева на хазната, безъ да окаже основанията, по които опрѣдѣля тия размѣри.

Върховниятъ касационеоъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Рефетовъ, повѣреникъ на касатора М. Коенъ и заключението на Главния прокуроръ, който даде мнѣние да се отмѣни обтѫженото рѣшение, взе въ съображение: 1) отъ потѫженото рѣшение става явно, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ като е обсѫдилъ причинитѣ,

по които ищецътъ искалъ да се прѣкрати колективното дружество „М. С. Коенъ и С-ие“ и възраженията на отвѣтника, направени въ двѣтѣ инстанции, е дошелъ до убѣждение, че посоченитѣ отъ ищеца причини не сж достатъчни за прѣкратяване на дружеството. Сждътъ по сжщество веднажъ сезиранъ съ въпроса за прѣкратяване на дружеството, съгласно чл. 481 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 102 отъ Търговския законъ, има право по свое усмотрѣние да оцѣни достатъчностьта на причинитѣ, по които се иска прѣкратяването на дружеството, независимо отъ възраженията на отвѣтника. Това е направилъ въ случая и Русенскиятъ апелативенъ сждъ. Прѣдъ видъ на това, първото и третото оплаквания на касатора за нарушението на чл. чл. 629 и 639 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 102 отъ Търговския законъ, сж неоснователни; 2) оплакването на касатора, че сждътъ твърди въ рѣшението си, че неходенето на отвѣтника въ провинцията се оправдава съ това, че той не познавалъ пжтищата, безъ да каже отъ гдѣ черпи това заключение и безъ да има за това данни, е оплакване, което не се оправдава отъ фактическа страна, понеже въ обтжженото рѣшение нѣма такова съображение; 3) отъ даннитѣ по дѣлото се вижда, че това дѣло е гледано по исковъ редъ, съ призоваване на странитѣ, а не по охранителенъ редъ, както твърди касаторътъ. Прочее, сждътъ, съгласно чл. чл. 628 и 764 отъ Гражданското сждопроизводство, правилно е разрѣшилъ дѣлото съ рѣшение, а не съ опрѣдѣление, и правилно е прѣдвидѣлъ заплащането на сждебно мито. Поради това и четвъртото оплакване на касатора за нарушението на членове 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 102 отъ Търговския законъ, се явява неоснователно; 4) съгласно чл. чл. 764 и 767 отъ Гражданското сждопроизводство и п. 2 къмъ приложение II на чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, по дѣлата, които не подлежатъ на оцѣнка, сждебното мито, както и адвокатското възнаграждение, се опрѣдѣлятъ отъ сжда, който разглежда дѣлото, безъ да е казано въ закона, че сждътъ е длъженъ да мотивира защо опрѣдѣля такъвъ размѣръ, а не другъ. Прѣдъ видъ на това и послѣдното оплакване на касатора за нарушение на приложение второ къмъ чл. 15 ал. 2 отъ Закона за адвокатитѣ, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на М. С. Коенъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сждъ № 243, отъ 27 ноемврий 1902 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 74 — (164) — 7 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 81, по описи за 1903 год., на Георги Палашевъ, отъ с. Бѣла-Слатина, съ държавното съкровище, за 417 лева и 35 ст., произходящи отъ учителска заплата.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ Стрезовъ, повѣреникъ на Георги Палашевъ и държавниятъ адвокатъ — Благоевъ, прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Палашевъ, книжиръ въ с. Бѣла-Слатина, съ заявлението си отъ 22 ноемврий 1900 год., до Бѣлослатинския мирови сѫдия, е прѣдявилъ искъ противъ българската държавна хазна, въ лицето на Вратчанския окрѫженъ управитель, въ размѣръ на 417 лева и 35 ст., произходящи отъ заплата, като учитель въ с. Бърдарски-Геранъ. По поводъ на това, Бѣлослатинскиятъ мирови сѫдия е образувалъ гражданско дѣло № 2506/900 год., което, като разгледалъ, съ рѣшението си № 1535, отъ 14 декемврий 1900 год., осѫдилъ задочно българското държавно съкровище да заплати на Георги Палашевъ исканата сума 417 лева и 35 ст., произходяща отъ учителска заплата за прѣзъ учебната 1899/1900 година за врѣмето отъ 15 май до 1 септемврий 1900 г. и на сѫдебнитѣ по воденето на дѣлото разноски 27 лева и 55 стотинки. Недоволенъ отъ това рѣшение на мировия сѫдия, Вратчанскиятъ окрѫженъ управитель апелиралъ прѣдъ Вратчанския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Георги Палашевъ дири отъ Държавата 417 л. и 35 ст. — учителска заплата отъ 16 май 1900 год. до 1 септемврий сѫщата година. — Той признава, че е уволненъ отъ длъжностьта „учитель въ с. Бърдарски-Геранъ“, съ заповѣдь № 934, отъ Министерството на народното просвѣщение, въ която е казано, че уволнението се счита отъ деня на напускане длъжностьта въ селото, и 2) ищецътъ признава, че той свършилъ изпититѣ, прѣдалъ книжата на 3 май 1900 год., а въ вѣдомостьта била му поставена заплата до 16 май сѫщата година. Дѣйствително на 4 августъ съ писмо № 598, на Бърдарскогеренското селско общинско управление е съобщено на Палашева писмото № 2287, отъ 2 юлий сѫщата година, на Ломския окрѫженъ училищенъ инспекторъ, че той се уволнява отъ 15 май, до когато му е дадена и заплатата. Споредъ закона за народното просвѣщение (чл. 80 и послѣдующитѣ), министрътъ има право да уволнява учителитѣ. Отъ писмото № 19206, отъ 12 декемврий 1900 г., се вижда, че Палашевъ е билъ уволненъ за непокорство и сѫдътъ не може да влиза въ оцѣнка да ли той е правилно уволненъ или не отъ думитѣ въ заповѣдьта „уволнението да се счита отъ деня на напускането длъжностьта въ селото“ и отъ признанието на Палашева въ исковото му прошение, че той до 3 май е свършилъ изпититѣ си и прѣдалъ книжата, е явно, че като е платено до 15 май 1900 год., правилно е постѫпено съ заповѣдьта. Твърденията на апелатора, че учебната година се завършва съ свършването на изпититѣ, е твърдение неправилно, относително това, че трѣбва да се заплати цѣлата годишна заплата на учителя. Въ бюджета за 12 мѣсеци е прѣдвидена заплата на учителя, а не за учебната година, както твърди учителя Палашевъ. Другитѣ прѣдставени по дѣлото книжа нѣматъ значение за неговото разрѣшение, за това и сѫдътъ ги не взема въ вниминие“, — съ рѣшението си отъ 22 май 1901 год., № 184, опрѣдѣлилъ: „искътъ на Георги Палашевъ, отъ с. Бѣла-Слатина, противъ Вратчанския окрѫженъ управитель за 417 лева и 35 ст. отъ учителска заплата за 1900 год., като неосновителенъ, се отхвърля. Осѫжда Георги Палашевъ да заплати 57 лева и 44 ст. въ хазната“. — Това рѣшение Георги Палашевъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. чл. 66, 67 и 68 отъ Закона за народното просвѣщение, чл. 18 отъ Инструкциитѣ и

чл. 58 отъ Гражданското сждопроизводство, защото на учителитѣ слѣдва да се заплаща цѣлата годишна заплата, щомъ сж завършили учебната си година, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото му се заплаща до 16 май, а не до деньтъ когато му е съобщено уволнението, т. е. до 4 августъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ посоченитѣ отъ касатора членове отъ Закона за народното просвѣщение, никакъ не се вижда, че щомъ единъ учитель завърши изпититѣ си, съ други думи, щомъ учительтъ завърши учебната си година, то той придобива правото да му се заплати цѣлата годишна заплата, тъй като другото врѣме (казва касаторътъ) до 1 септемврий (начало на учебната година) било за почивка на учителитѣ. Вѣрно е, че ваканционното врѣме служи за почивка на учителитѣ и прѣзъ това врѣме слѣдва да имъ се заплати заплатата, но отъ това не слѣдва, че началството на учителя нѣма право да възлага на учителя разни длъжности и щомъ учительтъ не иска да изпълни възложената му работа, то началството му нѣма право да го уволни и съ това да му прѣкъсне и по-нататъшната заплата. Въ случая по настоящето дѣло, касаторътъ щомъ завършилъ изпититѣ си, поискалъ е разрѣшение за тримѣсеченъ задграниченъ отпускъ и безъ да чака разрѣшението на отпуска, заминалъ е въ странство и вслѣдствие на това е послѣдвало и уволнението му отъ Министерството за „непокорность“, а Министрътъ на просвѣщението е билъ въ правото си да извърши това, щомъ подчиненията му чиновникъ се отстранява отъ мѣстото на службата му безъ разрѣшение. Освѣнъ това по него врѣме, както това се вижда отъ производството на дѣлото, е билъ въ сила Законътъ за земнитѣ произведения, декларациитѣ за които се задължаваха учителитѣ да пишатъ, а щомъ касаторътъ напусналъ службата си безъ разрѣшение, то и началството му не е имало възможность да му възложи обязанностьта, прѣдвидена за учителитѣ въ Закона за земнитѣ произведения, и 2) второто оплакване на касатора сжщо е неосновательно, тъй като касаторътъ е напусналъ службата си на 15 май и за това му се заплаща до тая дата, а че му е съобщено за уволнението по-късно, това не може да му дава право за да получи заплатата си до тая дата т. е. до 4 августъ.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Георги Палашевъ, срещу рѣшението на Вратчанския окржженъ сждъ отъ 22 май 1901 год., № 187, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 75 — (165) — 7 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ

гражданско дѣло № 84, по описа за 1903 год., на Софийския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Кръстю Иовчевъ, Мино Петровъ, Митъръ Миневъ, за себе си и като настойникъ на сестритѣ си и др. жители, отъ с. Бовъ, за 3130 левa и 15 стотинки. — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ Илия Вълчевъ, повѣреникъ на Кръсто Иовчевъ и адвокатътъ И. Поповъ, повѣреникъ на Кръстю Иовчевъ Мино Петровъ, Митъръ Миневъ, лично за себе си и като настойникъ на сестритѣ си, а отъ страна на хазната се яви държавния адвокатъ — Хр. Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кръстю Иовчевъ, Мино Петровъ, Митъръ Миновъ, лично за себе си и като настойникъ на сестритѣ си Гена и Мария Минови, Иова Иовчева, Кръстю, Цона и Кола Миневи, жители отъ с. Бовъ, Софийска околия. наслѣдници на Иовчо Вълковъ, заявили искъ срещу държавното съкровище за 3602 лева, стойность на разни монети, задържани отъ сѫдебния слѣдователь при Софийския окрѫженъ сѫдъ като веществено доказателство по едно углавно дѣло и неповърнати. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшение подъ № 188, отъ 12 априлъ 1902 год., постановилъ: „осѫжда държавното съкровище, въ лицето на Софийския окрѫженъ управитель, да заплати на Кръстю Иовчевъ, Мино Петровъ, Митъръ Миневъ, лично за себе си и като настойникъ на сестритѣ си Гена и Мария Миневи, Иова Иовчева, Кръстю, Цона и Кола Миневи, отъ с. Бовъ, сумата 3484 лева и 15 ст., отъ които 3130 лева и 15 ст. сѫ златни, лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 29 декемврий 1901 год. до изплащането, а останалата часть отъ иска на сума 118 лева сребро се отхвърля. Осѫжда държавното съкровище да заплати на ищцитѣ 233 лева и 50 ст. за сѫдебни и водене на дѣлото разноски". По апелативна жалба на държавното съкровище, това дѣло е разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „ищцитѣ за да подкрѣпятъ иска си, прѣдставляватъ прѣписъ отъ акта съ дата 27 май 1885 год., съставенъ отъ сѫдебния слѣдователь Н. Десевъ за полученитѣ отъ него разни видове монети, заловени у обвиняемитѣ, за които се е прѣдполагало да сѫ обрали кѫщата на Иовчо Вълковъ, отъ с. Бовъ, една разписка съ дата 14 мартъ 1886 г., издадена отъ пълномощника на Иовчо Вълковъ за получената обратно часть отъ монетитѣ, изброени въ акта отъ 24 май 1885 год., и свидѣтелство № 820, отъ 21 ноемврий 1901 год., издадено отъ Бовското общинско управление, удостовѣряющи качеството имъ на наслѣдници на Иовчо Вълковъ. Отъ тия данни явствува, че искътъ на ищцитѣ, колкото се отнася до количеството и качеството на диренитѣ монети, се явява за основателенъ. Това обстоятелство впрочемъ не се спори и отъ отвѣтника, и послѣдниятъ като настоява за отхвърлянето на иска, позовава се на факта, че като отъ деня — 27 май 1885 год., когато сѫдебната власть турила рѫка на тия монети, до деня на завеждането настоящия искъ — 29 декемврий 1901 год., сѫ се изминали повече отъ 15 години, въ такъвъ случай, по силата на закона ищцитѣ изгубили правото си на иска по просрочие, толкова повече, че паритѣ не биле потрѣбни за веществено доказателство по дѣлото. Така направеното възражение отъ отвѣтника, сѫдътъ го намира за неоснователно и то по слѣдующитѣ съображения: споредъ чл. 468 отъ Углавното сѫдопроизводство, отнетитѣ чрѣзъ прѣстѫпни дѣяния вещи се възвръщатъ на стопанитѣ имъ безъ послѣднитѣ за това да за

веждатъ искъ, стига да сж извѣстни тѣ — стопанитѣ. Че така трѣбва да се разбира законътъ, ясно се вижда отъ забѣлѣжката къмъ сжщия членъ, споредъ която за случаи, когато притежателитѣ на отнетитѣ чрѣзъ прѣстжпления вещи сж неизвѣстни и слѣдователно нѣма се възможность да имъ се прѣдадатъ, дирятъ се притежателитѣ чрѣзъ „Държавния Вѣстникъ", и пр. Ако слѣдователно отъ чл. 468 на Углавното сждопроизводство явствува, че на сждебнитѣ органи се вмѣнява въ обязаность служебно да повръщатъ вещитѣ на притежателитѣ имъ щомъ тѣ сж извѣстни, та на послѣднитѣ не може да се вмѣнява въ вина неподирването и като така да имъ се противопоставя издължителната прескрипция. Колкото до възражението относително оцѣнката на монетитѣ, сждътъ като има прѣдъ видъ, че Държавата е длъжна да повърне вещитѣ inspecien, и само въ случай на невъзможность, да заплати стойностьта имъ, и като държи смѣтка отъ курса на монетитѣ, намира за основателно да осжди държавното съкровище да повърне на ищцитѣ сжщи такива монети, или пъкъ стойностьта имъ 3130 лева и 15 ст. златни и 354 лева сребърни", — съ рѣшението си подъ № 172, отъ 28 ноемврий 1902 год., постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окрлженъ сждъ отъ 12 априлъ 1902 г., № 188, така: осжжда държавното съкровище да заплати на Кръстю Иовчевъ, Мито Петровъ, Митъръ Миневъ, лично за себе си и като настойникъ на сестритѣ си Гена и Мария Минови, Иова Иовчева, Кръстю, Цона и Кола Миневи, отъ с. Бовъ, 32 ½ лири турски, 54 ½ напалеона, една английска лира, 62 полуимперияли, или стойностьта имъ 3130 лева и 15 ст. златни и 118 нови рубли, или стойностьта имъ 354 лева сребърни, лихвитѣ на тия пари по 10 % годишно отъ 29 декемврий 1901 год. до изплащането и 379 лева за сждебни и по водение на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции; останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователна". — Срещу това рѣшение държавното съкровище подало въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. 38 отъ Закона за давностьта и чл. 468 отъ Углавното сждопроизводство, защото неправилно призналъ, че въпросното вземане е непросрочимо, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не се произнесалъ по въпроса за отговорностьта на Държавата въ дадения случай.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) общо правило е, че всѣки искъ се просрочва слѣдъ изтичането на извѣстно врѣме, опрѣдѣлено отъ закона. А изключенията отъ това общо правило трѣбва да бждатъ тоже изрично прѣдвидени отъ закона. Въ дадения случай искътъ е за стойностьта на монети, задържани отъ сждебенъ слѣдователь, като веществено доказателство по углавно дѣло. А за такъвъ искъ въ закона не е прѣдвидено никакво изключение отъ общитѣ правила за погасителната давность. Слѣдователно, нѣма законно основание да се признае настоящия искъ *за непросрочимъ*, както това погрѣшно е призналъ по настоящето дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ и съ това нарушилъ е чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство. Обаче, това нарушение въ дадения случай не е сжщесвено, тъй като по точния смисълъ на чл. 468 отъ Углавното сждопроизводство, потърпев-

шето лице, за задържанитѣ веществени доказателства, нѣма право ***да прѣдяви искъ за повърщането имъ*** (нѣма сѫдебна акция), освѣнъ слѣдъ като присѫдата встѫпи въ законна сила, а въ дадения случай отъ встѫпването въ сила на въпросната присѫда до завеждането на настоящето дѣло не сѫ се изминали цѣли 15 години, слѣдователно искътъ не е просроченъ. Заради това първото касаторово оплакване не може да се признае за основателно, и 2) отъ дѣлото се вижда, че въпроснитѣ монети сѫ биле взети и задържани отъ сѫдебния слѣдователь въ качеството му на длъжностно лице и при изпълнение на служебни обязаности, а въ такъвъ случай отговорностьта на Държавата за повръщането на тѣзи монети е очевидна и то не само по силата на чл. чл. 56, 57 и 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, но още и по силата на чл. 468 отъ Углавното сѫдопроизводство, който членъ задължава надлежнитѣ власти да повърнатъ своеврѣменно вещественитѣ доказателства. Заради това и второто касаторово оплакване даже и да се приеме че се оправдава отъ фактическа страна, то пакъ е неосновательно.

Водимъ отъ тѣзи съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Софийския окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 28 ноемврий 1901 год., подъ № 172, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 76 — (167) — 6 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 128, по описа за 1903 год., на Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Стефанъ Лечевъ, отъ гр. Стара-Загора, живущъ въ гр. София, за 154 лева, възнаграждение за водене на едно дѣло за пенсия.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само държавниятъ адвокатъ Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба, подадена на III Софийски градски мирови сѫдия на 20 май 1902 год., Стефанъ Лечевъ, отъ гр. Стара-Загора, е прѣдявилъ искъ срещу държавното съкровище за 154 лева, като излага, че той водилъ съ послѣдното дѣло за поборническа пенсия, което и спечелилъ въ Софийския апелативенъ сѫдъ, но понеже въ рѣшението на тоя сѫдъ не му биле прѣдвидени разноскитѣ за водене на дѣлото въ гази инстанция, а такива му се слѣдвали въ размѣръ на 154 л., прѣсмѣтнати върху десетгодишния размѣръ на пенсията му отъ 3600 лева (по 360 лева годишно), то държавното съкровище било длъжно да му заплати тая сума заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Казаниятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си подъ № 1848, отъ 22 августъ 1902 год., е удовлетворилъ иска на ищеца напълно. — По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, дѣлото е било разгледано

и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „фактътъ, че Ст. Лечевъ е водилъ граждански процесъ за пенсия прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който е спечелилъ, се доказва отъ удостовѣрението на сжщия сждъ подъ № 2458, отъ 10 май 1902 година. Отъ сжщото това удостовѣрение става явно, че разноски за водене на дѣлото не му сж били прѣдвидени въ опрѣдѣлението на сжщия сждъ. Вънъ отъ това отъ удостовѣрението на Министерството на финанситѣ подъ № 4025, отъ 3 май 1902 год., се установява, че по силата на издаденото сждебно опрѣдѣление, Ст. Лечевъ билъ добилъ право да получава по 360 лева годишна пенсия. Въ чл. 779 отъ Гражданското сждопроизводство е изрично постановено, че страната, която печели процеса, има право да иска отъ противната страна разноскитѣ по водене на дѣлото, съгласно Закона за адвокатитѣ, безъ обаче законодательтъ да е подчинилъ упражнението на това право на нѣкакви условия, като напримѣръ условието да се поискатъ разноскитѣ веднага при гледането на дѣлото или въ извѣстенъ срокъ или други нѣкои, а отъ това слѣдва, че всѣкога даже и до изтичане на давностния срокъ, страната съ отдѣленъ искъ може да иска тѣзи разноски. Прочее, по начало иска на Ст. Лечевъ е основателенъ. По отношение обаче на размѣра му сждътъ не може да приеме, че искътъ за пенсия, тъй както той е билъ прѣдявенъ и разрѣшенъ, е билъ единъ обикновенъ състезателенъ искъ, а едно искане разгледано и разрѣшено въ порядъкъ на частно производство, по охранителенъ редъ, съ протоколно опрѣдѣление и за това по отношение на размѣра на разноскитѣ за водене на дѣлото приспособява п. 3 вмѣсто п. 1 на приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ и вслѣдствие на това намира, че една сума отъ 50 лева ще бжде достатъчна да възнагради ищеца Ст. Лечевъ за прѣдъ инстанцията въ апелативния сждъ. Че въ останалата си часть искътъ ще слѣдва да се отхвърли, а разноскитѣ да се разпрѣдѣлятъ по начина указанъ въ чл. 782 отъ Гражданското сждопроизводство". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 28 декемврий 1902 год., подъ № 548, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на III Софийски мирови сждия подъ № 1848, отъ 22 августъ 1902 год., така: осжжда държавното съкровище, въ лицето на Софийския окржженъ управитель, да заплати на д-ръ Н. Обретеновъ, като пълномощникъ на Стефанъ Лечевъ, отъ гр. Стара-Загора, 50 лева и лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 20 май 1902 год. до изплащането имъ. Осжжда Ст. Лечевъ да заплати на хазната за разноски въ двѣтѣ инстанции 4 лева и 78 стотинки. Въ останалата си часть отъ 104 лева, искътъ на Ст. Лечевъ, като неоснователенъ, се отхвърля". — Срещу това рѣшение сж подали касационни жалби както Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, така и ищецътъ Стефанъ Лечевъ. Софийскиятъ окржженъ управитель въ касационната си жалба посочва, че при издаването на това си рѣшение, Софийскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. чл. 107, 629 и 779 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 31 ал. 3 отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ, съ това, че призналъ, че по дѣла за пенсии на поборници и опълченци, може да се присжжда възнаграждение за водене на дѣлото. Ищецътъ Стефанъ Лечевъ въ своята касационна жалба посочва, че сжщиятъ

сѫдъ нарушилъ чл. чл. 1, 2, 628, 640, 641 и 799 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че призналъ, че производството по водене на пенсионнитѣ дѣла прѣдъ апелативната инстанция е било охранително, а не състезателно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, горѣизложеното оплакване на прѣдставителя на държавното съкровище, да се признае за основателно и обтѫженото рѣшение да се отмѣни, а касационната жалба на ищеца Стефанъ Лечевъ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: въ чл. 31 отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ (споредъ както той е измѣненъ съ закона отъ 12 януарий 1898 год.) изрично е казано, че производството въ апелативнитѣ сѫдилища по възивни жалби срещу рѣшението на пенсионния съвѣтъ, съ които е отказано да се признае нѣкому правото на поборническа или опълченска пенсия, се освобождава отъ всѣкакви сѫдебни мита и берии, отъ което явствува, че по тия дѣла съ издаванитѣ по тѣхъ рѣшения на апелативнитѣ сѫдилища, не могатъ да бѫдатъ присѫждани било въ полза на едната, било въ полза на другата отъ странитѣ, нито сѫдебни, нито по водене на дѣлото разноски, прѣдъ видъ на това, че подъ думата „берии“, за които се говори въ споменатия погорѣ членъ отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ, трѣбва да се разбира това, което и Гражданското сѫдопроизводство подразбира подъ тая дума. А пъкъ въ тоя законъ, въ книга V, глава V, като се изброяватъ бериитѣ по производството на едно гражданско дѣло, къмъ тѣхъ се причислява и възнаграждението по воденето на дѣлото (чл. 779). Прѣдъ видъ на това и оплакването на прѣдставителя на държавното съкровище, че Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ по това дѣло чл. 31 отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ, като е призналъ, че по дѣла за поборнически и опълченски пенсии може да се присѫжда и възнаграждение за водене на дѣлото, се явява основателно. И това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено и да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтѫженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането му е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото. Отъ друга страна пъкъ прѣдъ видъ на горѣизложеното, оплакванията на ищеца Стефанъ Лечевъ, изложени въ касационната му жалба, слѣдва да бѫдатъ признати за неоснователни. Рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ, които сѫщиятъ посочва въ касационната си жалба, се отнасятъ до тълкуването на закони, които сѫ биле въ сила прѣди издаването на Закона отъ 12 януарий 1898 год. „за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ отъ 27 януарий 1896 год.“, както и прѣди издаването на сега дѣйствующитѣ закони за пенсиитѣ на служащитѣ по гражданското и военно вѣдомства, споредъ които, както това Върховниятъ касационенъ сѫдъ е пояснилъ съ рѣшението си отъ 1 юлий 1903 год., подъ № 29, сѫдебни и по водене на дѣлото разноски не се присѫждатъ. Така щото тълкуванията, дадени съ посоченитѣ въ касационната жалба на ищеца рѣшения на Върховния касационенъ сѫдъ, не могатъ да се отнасятъ

и до Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ съ измѣненията му отъ 1898 година.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: 1) рѣшението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 28 декемврий 1902 год., подъ № 548, защото е нарушенъ чл. 31 отъ Закона за подобрение положението на поборницитѣ и опълченцитѣ, по касационната жалба на Софийския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ силата на чл. 706 п. 1 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ, и 2) касационната жалба на Стефанъ Лечевъ, срещу сѫщото рѣшение, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 77 — (168) — 10 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 111, по описи за 1903 год., на Стою Стояновъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, съ държавното съкровище, за 168 лева, заедно съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на държавното съкровище, се яви държавниятъ адвокатъ Благоевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, заявилъ искъ прѣдъ Татарпазарджишкия мирови сѫдия, противъ Стою Стояновъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, за 168 лева и 37 ст., които послѣдниятъ останалъ да дължи отъ жито, което земалъ отъ Правителството прѣзъ Сръбско-Българската война, съ условие да дава срещу него хлѣбъ. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 20 януарий 1897 год., отхвърлилъ иска, като неоснователенъ. Недоволенъ отъ това рѣшение, окрѫжниятъ управитель го апелиралъ прѣдъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си № 290, отъ 8 януарий 1903 год. отмѣнилъ онова на мировия сѫдия и уважилъ иска, по слѣдующитѣ съображения: „че отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение се вижда, какво мировиятъ сѫдия е основалъ туй си рѣшение върху факта, че хазната не била доказала иска си, тъй като прѣдставеното отъ нея постановление на постоянната комисия не могло да послужи за доказателство по дѣлото, понеже било взето въ отсѫтствието на длъжника, обаче, тѣзи негови съображения сѫдътъ ги намира за неоснователни, понеже постановлението на окрѫжната комисия е основано върху държавни смѣтки отъ реквизиционни комисии, отъ които се установявало, какво възиваемиятъ останалъ неиздълженъ къмъ хазната съ 1010 ¼ оки хлѣбъ; което нѣщо тоже се потвърдява и отъ рапорта на вѣщитѣ лица Стоянъ Пауновъ, Дим. Георгиевъ и Бохоръ Бахаръ, така щото въ случая при тѣзи доказателства искътъ на хазната напълно е доказанъ; а освѣнъ това не се възразява и противъ цѣната на всѣка ока хлѣбъ. А що се отнася до възражението на възиваемия, какво тѣзи оки хлѣбъ произлизали

отъ разликата на 50 оки жито отъ което хазната искала 60 оки хлѣбъ, когато той би слѣдвало да ѝ дава само 50 оки хлѣбъ, то туй негово възражение се явява неоснователно, като неподкрѣпено съ никакви доказателства и комуто пада тежестьта, за да докаже тѣзи си възражения. Сѫщо не могатъ се прие за доказателство и заключенията на вещитѣ лица, какво справедливо било за 50 оки жито да се прѣхващатъ 50 оки хлѣбъ, защого подобни едни обстоятелства зависятъ отъ договора, сключенъ между самитѣ страни, който е законъ между тѣхъ, т. е. въ случая книжата на реквизиционнитѣ комисии, за това обжалваното рѣшение ще слѣдва да се отмѣни и уважи искътъ на хазната, като ѝ се присѫдятъ лихвитѣ и разноскитѣ, които се поискаха отъ прѣдставителя на хазната". — Срещу това рѣшение на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, Стою Стояновъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 107, 58, 80 и 387, въ свръзка съ чл. 47 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ иска на държавното съкровище за доказанъ, когато смѣткитѣ на реквизиционнитѣ комисии, на които сѫдътъ се е основалъ, не сѫ официялни или частни документи, които иматъ сила на писмено доказателство и защото ищецътъ не е доказалъ, че той, касаторътъ, се е задължилъ да прѣдаде повече хлѣбъ срещу полученото отъ него брашно.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ потѫженото рѣшение става явно, че Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ е призналъ иска за доказанъ, като се е основалъ на постановлението на Татарпазарджишката окрѫжна постоянна комисия отъ 6 юний 1887 год., № 229, което е взето съгласно смѣткитѣ на реквизиционнитѣ комисии и които смѣтки сѫ провѣрени отъ вѣщи лица назначени отъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ. Смѣткитѣ на реквизиционнитѣ комисии като произходящи отъ лица назначени на длъжность отъ надлежнитѣ власти, не могатъ да бѫдатъ игнорирани; тѣ наистина нѣматъ значение на официялни документи, но тѣхната сила и значение зависи отъ оцѣнката, която сѫдътъ по сѫщество ще имъ даде. Прочее, Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ като е далъ сила и значение на казанитѣ документи не е нарушилъ закона, както се вижда отъ съображенията на потѫженото рѣшнние, окрѫжниятъ сѫдъ е призналъ, че отвѣтникътъ съ нищо не е доказалъ възражението си, че исканото количество хлѣбъ произлѣзвало отъ разликата на 50 оки жито, отъ което хазната искала 60 оки хлѣбъ и че тежестьта на доказването на това възражение се пада на отвѣтника. Това съображение на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ е съвършено правилно, тъй като съгласно чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, ищецътъ е длъженъ да докаже своя искъ, а отвѣтникътъ — своето възражение. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се признае, че оплакването на касатора за нарушението на чл. чл. 107, 58, 80 и 387, въ свързка съ чл. 47 отъ Гражданското сѫдопроизводство, е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Стою Стояновъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, срещу рѣшението на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ

отъ 8 януарий 1903 год., № 290, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 78 — (169) — 10 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ, Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 138, по описа за 1903 год., на Иосифъ Пешевъ, отъ гр. Кюстендилъ, съ държавното съкровище, за 164 лева и 75 ст., съ лихвата имъ.* — Въ заседанието отъ страна на Иосифъ Пешевъ се яви адвокатътъ Хр. Дойчиновъ, а отъ страна на Държавата — юрисконсултътъ Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Кюстендилскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, заявилъ противъ Иосифъ Пешевъ искъ за 164 лева и 75 стотинки. Кюстендилскиятъ градски мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 339, отъ 1 априлъ 1902 год., като неоснователенъ и недоказанъ, отхвърлилъ иска на ищеца. По апелативна жалба на Кюстендилския окрѫженъ управитель, окрѫжниятъ сѫдъ разгледалъ това дѣло и за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Кюстендилскиятъ окрѫженъ управитель иска въпросната сума отъ Иосифъ Пешевъ на слѣдното основание: на 19 май 1895 год., когато околийскиятъ мирови сѫдия въ гр. Кюстендилъ е билъ отвѣтникътъ Иосифъ Пешевъ, изгубени сѫ биле отъ чекмеджето на подвѣдомственния му секретарь Кр. Данчевъ 140 лева пари, които сѫ биле веществено доказателство по углавното дѣло № 238/95 година. Тази сума Иосифъ Пешевъ заставилъ Данчева да я внесе, обаче сѫщиятъ Пешевъ слѣдъ това издава Данчеву удостовѣрението № 3373, отъ 28 юний 1897 год., по силата на което Данчевъ осѫдилъ държавното съкровищв и прибралъ обратно внесената отъ него сума плюсъ лихвитѣ и разноскитѣ, всичко 164 лева и 75 стотинки. — Тѣзи обстоятелства се напълно установяватъ отъ прѣдставенитѣ отъ ищеца писмени доказателства, а именно актъ отъ 19 май 1895 год., съ който се констатира изгубването на сумата. Допълнителниятъ актъ отъ 9 юний сѫщата година; удостовѣрението подъ № 3373, за която по-горѣ се спомѣна; прѣписъ отъ единъ приказъ № 9, отъ 11 августъ 1895 год., отъ който се вижда, че отвѣтникътъ Пешевъ натоварва писаря Стоянъ Ивановъ да приеме всичкитѣ канцелярски суми и парични документи отъ Кр. Данчевъ, защото послѣдниятъ билъ прѣмѣстенъ; задочното рѣшение отъ 15 септемврий 1899 год., на I Софийски мирови сѫдия, отъ което се вижда, че Кр. Данчевъ осѫдилъ държавното съкровище на сумата внесена отъ него, защото неправилно го заставилъ мировиятъ сѫдия да внесе тая сума; удостовѣрението на сѫщия Софийски мирови сѫдия, че това рѣшение е влѣзло въ законна сила и писмото на Министра на правосѫдието № 221, отъ 1 януарий 1902 год., че Данчеву сѫ биле заплатени 164 лева 75 ст., сума, за която е било осѫдено държавното съкровище съ рѣшението на Софийския мирови сѫдия; 2) отвѣтникътъ не отрича горнитѣ обстоятелства, но не признава иска на хазната

за основателенъ, защото никой пжть той не е давалъ пълномощно на Кр. Данчевъ да прибира веществени доказателства или други суми нито пъкъ е било въ сжда, когато била извършена прѣдметната кражба. Обстоятелството, че отвѣтникътъ Иосифъ Пешевъ не е издавалъ писмено пълномощно на бившия си секретарь Кр. Данчевъ да получава парични суми, се напълно установява отъ удостовѣрението № 1286, отъ 1 мартъ 1902 г., обаче, не само съ изрични писмени пълномощия може да се затължи човѣкъ чрѣзъ дѣйствие на другиго. Споредъ чл. чл. 252 и 255 отъ Правилника за сждебнитѣ мѣста и лица отъ 24 юлий 1896 год., а така сжщо и до тая дата сжществующи правилници и окржжни — всичкитѣ парични суми биле тѣ държавни или проходящи, които постжпватъ въ едно мирово сждилище, се приематъ отъ мировия сждия и той отговаря за тѣхъ. Отъ друга страна, споредъ чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ комбинация съ съотвѣтствующитѣ членове отъ Закона за сждоустройството, канцелариитѣ на мировитѣ сждилища сж подъ непосрѣдствения надзоръ на мировия сждия и той е отговоренъ за нередовноститѣ и неправилнитѣ дѣйствия които ставатъ тамъ. Прѣзъ деня на 19 май 1895 г., постжпватъ въ мировото сждилище повѣрени прѣзъ туй врѣме на Иосифъ Пешевъ 140 лева въ разни монети, изпратени отъ Кюстендилското околийско управление като веществено доказателство по едно углавно дѣло и тѣзи пари прѣзъ нощьта се изгубватъ отъ чекмеджето, гдѣто ги е турналъ секретарьтъ на сждията Кр. Данчевъ. Завежда се углавно дѣло, обаче дѣлото се прѣкратява по нѣмане на улики (сравни съобразителната часть на задочното рѣшение на Софийския мировия сждия). По чия вина сж изгубени тѣзи пари Иосифъ Пешевъ твърди, че не давалъ пълномощно на секретаря си Кр. Данчевъ да прибира и пази постжпилитѣ въ сжда парични суми, обаче, споредъ чл. 744 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, пълномощното нѣма нужда да бжде изрично, то може да бжде и мълчаливо, а така сжщо и приемането му може да бжде изрично или мълчаливо, за това именно удостовѣрението има сжщитѣ юридически послѣдствия, каквито поражда пълномощието (ratihobi ho murgalo cam puretur). Прочее, обстоятелството, че Кр. Данчавъ е прибиралъ паричнитѣ суми, които сж постжпили въ мировото сждилище и ги е пазилъ съ знанието и удобрението на Иосифъ Пешевъ, се напълно установява отъ приказа на сжщия Пешевъ № 9, отъ 1 августъ 1895 год., съ който се натоварва единъ писарь да приеме канцелярскитѣ суми и паричнитѣ документи отъ току що прѣмѣстения Кр. Данчевъ секретарь на мировия сждия, — пита се: ако Кръсто Данчевъ не бѣше натоваренъ да събира канцелярски суми и другитѣ постжпили въ мировото сждилище пари, щѣше ли той да бжде заставенъ отъ сждията съ приказъ да ги прѣдава на друго лице? Ще каже, че прибирането на паричнитѣ суми е ставало отъ Кр. Данчевъ съ знанието и удобрението на мировия сждия. Свидѣтельтъ Георги Китановъ, посоченъ отъ самия отвѣтникъ, установява даже, че и той, макаръ и да е билъ писарь по туй врѣме, е получавалъ суми за сждебни и канцелярски мита, които отпослѣ прѣдавалъ на сждията. Ще каже, че Иосифъ Пешевъ, въ качеството си на мирови сждия е позволявалъ и съ своето поведение е удобрявалъ щото сумитѣ, които постжпвали въ повѣреното му сждилище, да ги получаватъ подвѣдомственитѣ му служащи, нѣщо което

послѣднитѣ не биха направили, ако Иосифъ Пешевъ не удобряваше тѣзи имъ дѣйствия и заповѣдваше щото паритѣ да му се прѣдаватъ лично, така именно, както го задължаваше Закона за сѫдоустройството и Правилника за вѫтрѣшния редъ на сѫдебнитѣ мѣста. За туй именно сѫдътъ намира, че дѣйствията на Кр. Данчевъ, подвѣдомствено лице на Иосифъ Пешевъ, по отношение получаването и изгубване на въпросната сума, сѫ дѣйствия, които се обвързватъ и задължаватъ по граждански редъ Иосифъ Пешевъ спрѣмо държавното съкровище, макаръ Иосифъ Пешевъ, както се установява отъ показанията на свидѣтелитѣ Г. Китановъ и Ат. Станковъ и удостовѣрението № 1286/902 год., да не е давалъ изрично пълномощно на Кр. Данчевъ да получава паричнитѣ суми, които сѫ постѫпвали въ сѫдилището. И понеже Иосифъ Пешевъ като лице, което е вършило работата си възмездно срещу заплата, отговаря за culpa levis; но понеже сумата е била изгубена за това именно, че е била турната въ чекмеджето, а не въ желѣзната каса, въ каквито мировитѣ сѫдии пазятъ вещественитѣ доказателства и паричнитѣ суми, а кражбата е била вършена отъ вѫтрѣшно лице, защото отъ акта се вижда, че никакви слѣди отъ насилие не се намѣрили, понеже отъ изложеното до тукъ става явно, че Иосифъ Пешевъ не положилъ по отношение на постѫпвающитѣ въ сѫда суми, онова внимание и осторожность, която трѣбва човѣкъ да полага за собственитѣ си вещи; прѣдъ видъ още на това, че сѫщиятъ Пешевъ е издалъ на подвѣдомствения му секретарь Кр. Данчевъ такова едно удостовѣрение, щото послѣдниятъ да снеме отговорностьта отъ себе си и да вземе обратно внесенитѣ отъ него суми, като еквиваленти на изгубенитѣ отъ чекмеджето му на 19 май 1895 год., за това сѫдътъ намира, че искътъ на държавното съкровище спрѣмо Иосифъ Пешевъ е основателенъ и неправилно не е го уважилъ мировия сѫдия", — съ рѣшението си отъ 1 юлий 1902 год., № 289, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Кюстендилския градски мирови сѫдия отъ 1 априлъ 1902 год., и вмѣсто него постановява: осѫжда Иосифъ Пешевъ, изъ гр. Кюстендилъ, да заплати на държавното съкровище чрѣзъ Кюстендилския окрѫженъ управитель, сумата отъ 164 лева и 75 ст., заедно съ лихвата имъ по 10 % годишно отъ 19 януарий 1902 г и 22 лева за дължими мита и берии въ двѣтѣ инстанции". — Това рѣшение Иосифъ Пешевъ обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва, че сѫдътъ нарушилъ: 1) чл. 586 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не призовалъ третото лице Кр. Данчевъ, който е билъ привлеченъ отъ него като помагачъ по дѣлото и е искалъ отъ мировия сѫдия да се произнесе, кое е отговорното лице, съ което сѫ нарушени чл. чл. 136, 142 и 32 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. чл. 255 и 256 отъ Правилника за сѫдебнитѣ мѣста и лица отъ 1896 година, който правиликъ не е сѫществувалъ на май 1895 год., когато е извършена кражбата, сѫщо и чл. 58 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, понеже въ тоя членъ нищо не се говори за отговорностьта на мировитѣ сѫдии и за дѣйствията на секретаритѣ, които се назначаватъ отъ Министерството на правосѫдието, и 3) чл. чл. 377, 432 и 801 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже окрѫжниятъ сѫдъ го осѫдилъ да плати, освѣнъ изгубенитѣ отъ секретаря 140 лева, но и други 24 лева и 75 ст.,

които Държавата била заплатила на секретаря по рѣшението на I Софийски мирови сѫдия отъ 15 септемврий 1899 год., отъ което слѣдва, че сѫдътъ е взелъ за доказателство рѣшение по другъ процесъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ протокола на мировия сѫдия съ дата 1 априлъ 1902 год., се вижда, че третото лице било призовано, но не се явило въ заседанието безъ уважителни причини и касаторътъ заявилъ „да се гледа дѣлото по отнощение къмъ него, т. е. касаторътъ и държавното съкровище, а въ послѣдствие да се разрѣши въпросътъ срещу кого ще остане отговорностьта“. Излиза прочее, че въ първата инстанция третото лице не е взело участие въ разглеждането на дѣлото, за да се породи правото на касатора да се оплаква, че втората инстанция не е призовала третото лице, па и самъ касаторътъ не се е явилъ прѣдъ нея (втората инстанция), за да сезира отново сѫда съ тоя въпросъ. Относително искането на касатора и то въ първата инстанция, да се разрѣши въпросътъ, срещу кого ще остане длъжно третото лице, сѫдътъ нѣмаше защо да се произнася, понеже при дѣлото има рѣшение, влѣзло въ законна сила, съ което е оправдано третото лице отъ отговорность по откраднатитѣ вещи или тѣхната стойность отъ 143 лева и 75 стотинки. Отъ изложеното слѣдва, че първото оплакване на касатора за нарушение чл. чл. 586, 136, 142 и 32 отъ Гражданското сѫдопроизводство е неоснователно; 2) вѣрно е, че окрѫжниятъ сѫдъ въ потѫженото рѣшение посочва на чл. чл. 255 и 256 отъ Правилника за сѫдебнитѣ мѣста и лица отъ 24 юлий 1896 год., и че тоя правилникъ не може да има приложение къмъ дѣйствия извършени прѣди неговото издание и публикуване, но сѫдътъ сѫщеврѣменно прави силка и на други правилници, на които не обозначава годината, но такива е имало, а именно чл. 255 буква *в* отъ Правилника (1896 год.), прави отговорни за приетитѣ суми ***мировитѣ сѫдии***; сѫщото съдържание има и чл. 2 буква *в* отъ Правилника за счетоводството и отчетностьта въ сѫдебнитѣ учрѣждения, издаденъ и публикуванъ на 2 юний 1890 год., подъ № 195, отъ което слѣдва че и второто оплакване на касатора е неоснователно; 3) неоснователно е тъй сѫщо оплалването на касатора за нарушение чл. 58 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй като по чл. 56 отъ сѫщия законъ, всѣко дѣйствие на човѣка, което причинява врѣда на другиго, задължава догова, по вината на когото е послѣдвало то, да поправи врѣдата, а по настоящето дѣло, както се обясни по-горѣ, отговорно лице по закона е касаторътъ (мировиятъ сѫдия), и 4) отъ фактическа страна четвъртото оплакване стои така: а) изгубенитѣ нѣща сѫ оцѣнени за 143 лева и 55 ст. въ злато, съ лихвата, а не за 140 лева, както твърди касаторътъ, и б) искътъ по [illegible]щето дѣло е заведенъ за 164 лева и 75 ст., противъ която сума [illegible]ътъ никѫдѣ и нищо не е възразявалъ, за да е ималъ възможность по сѫщество да се освѣтли върху произхождението на тая сума, Върховниятъ касационенъ сѫдъ нѣма възможность да провѣри [illegible]ване и заради това намира го за неумѣстно.

[illegible]ие на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховсѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иосифъ

Пешевъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 юлий 1902 год., № 289, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 79 — (170) — 10 ноември 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 150, по описа за 1903 год., на Мария Ив. Миронова, наслѣдница и настойница на дѣцата на покойния ѝ сѫпругъ Иванъ Мироновъ, съ хазната, за 123 лева и 72 стотинки.* — Въ заседанието се яви юрисконсулта В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Видинскиятъ държавенъ адвокатъ, като прѣдставитель на държавното съкровище, заявилъ искъ прѣдъ Ломския градски мирови сѫдия, противъ Мария Ив. Миронова, като наслѣдница и настойница на малолѣтнитѣ на покойния ѝ мѫжъ Иванъ Мироновъ, за 123 лева и 72 ст., които той въ качеството си сѫдебенъ приставъ на I участъкъ въ гр. Ломъ, не удържалъ като данъкъ върху занятието и други припадающи се връхнини отъ заплатата на служащитѣ прѣзъ 1898 и 1899 години. Мировиятъ сѫдия съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1901 г., № 924, уважилъ напълно иска. Отвѣтницата апелирала прѣдъ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: 1) „ищецътъ — Видинскиятъ държавенъ адвокатъ, моли да се осѫди Мария Иванъ Миронова, наслѣдница и настойница по масата на покойния Иванъ Мироновъ, да му заплати 123 лева и 72 ст., произходящи отъ това, че Иванъ Мироновъ въ битностьта му сѫдебенъ приставъ на I Ломски участъкъ, не е удържалъ слѣдуемия се данъкъ върху занятието и други връхнини отъ заплатата на служащитѣ въ това приставство прѣзъ 1898 и 1899 години. За подкрѣпление на иска си прѣдстави въ мировото сѫдилище оригиналния актъ на финансовия инспекторъ, за ревизията направена на Иванъ Мироновъ; 2) отъ прѣдставения ревизионенъ актъ, пунктъ 19, се вижда, че дѣйствително прѣзъ годинитѣ 1898 и 1899, Иванъ Мироновъ не е удържалъ отъ заплатата на служащитѣ му изискуемия се данъкъ върху занятието и пр. въ размѣръ на 123 лева и 72 ст., която сума Ив. Мироновъ е отказалъ да внесе, и 3) че така съставениятъ актъ съставлява пълно доказателство срещу Ив. Мироновъ, респективно Мария Ив. Миронова, като настойница по масата на покойния. Ревизионниятъ актъ въ случая е единъ официяленъ документъ, съдържащъ всичкитѣ елементи на единъ редовенъ актъ. Дѣйствително въ него не сѫ посочени имената на тия служащи, на които не е било удържано за данъкъ върху занятието и прочее. И искането на отвѣтника да се провѣри този актъ отново и се посочатъ на имената, не може да се уважи, тъй като това не ще има значение за правилното разрѣшение на дѣлото. Указани ли сѫ имената или не, е безразлично. Важно е въ случая да се знае сумата, която Ив. Мироновъ е трѣбвало да удържи отъ заплатата на служащитѣ за данъкъ върху занятието, и която е трѣбвало да

постжпи въ хазната. Тази сума може да се оспори, само ако се прѣдяви подложность на този актъ, или че е съ невѣрно съдържание и пр., обаче, въ сждебното заседание отвѣтницата чрѣзъ повѣреника си, нито е оспорила показаната сума, нито е заявила съмнѣние въ истинностьта или вѣрностьта на този актъ. Отвѣтницата като заинтересована, имаше възможность да обори този актъ съ документъ отъ сждебното приставство, ако тя бѣше права. Веднажъ това ненаправено, слѣдва да се признае, че прѣдставениятъ актъ не е оборенъ въ нищо, и като така той да се вземе за пълно доказателство къмъ иска на ищеца и въ основа на него да се осжди отвѣтницата, като се потвърди рѣшението на мировия сждия и да заплати на хазната сждебнитѣ разноски, а апелативната ѝ жалба да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна". — Срещу това рѣшение Мария Ив. Миронова, наслѣдница и настойница на дѣцата на покойния Ив. Мироновъ, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 26 п. 2, 58, 59, 107 и 436 отъ Гражданското сждопроизводство, защото хазната не била прѣдставила никакви доказателства за подкрѣпление на иска, и защото не била допусната провѣрка на съставения отъ ревизора актъ, съ цѣль да се узнае кои сж биле служащитѣ, отъ които не сж биле направени удържкитѣ, та да има възможность касаторката да ги привлѣче като трети лица.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на държавния адвокатъ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: отъ дѣлото се вижда, че за разрѣшението на настоящия споръ сждътъ се е основалъ на съставения отъ ревизора актъ, срещу който актъ никакво съмнѣние не е възбудено, нито пъкъ е оспорена означената въ него несъбрана сума. А щомъ това е така, то оплакването на касатора, че хазната не била прѣдставила никакви доказателства за подкрѣпление на иска си, се явява голословно и е неосновательно. Така сжщо неосновательно е и оплакването, че сждътъ не допусналъ да стане провѣрка на сжщия тоя актъ, съ цѣль да се узнаятъ лицата, отъ които не сж биле събрани дължимитѣ суми, та да има възможность отвѣтницата да ги привлече като трети отвѣтни лица, защото не е сждътъ, който трѣбва да събира доказателствата на странитѣ въ процеса, — това нему изрично е забранено отъ закона, а освѣнъ това, за разрѣшение на настоящето дѣло, това обстоятелство нѣма никакво значение, както това правилно е констатирано и отъ сжда по сжщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мария Ив. Миронова, срещу рѣшението на Видинския окржженъ сждъ отъ 21 декемврий 1902 год., подъ № 158, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие,

---

№ 80 - (171) — 10 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ, и Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ, и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *граж-*

даноко дѣло № 164, по описа за 1903 год., на Софийския окржженъ управитель, съ Кирко Т. Шишеджиевъ, отъ гр. София, за 135 лева, заедно съ лихвата имъ. — — Въ сждебното заседание се явиха юрисконсултътъ отъ Министерството на финанситѣ В. Грамполовъ и Кирко Т. Шишеджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: съ искова молба отъ 9 септемврий 1902 год., Кирко Т. Шишеджиевъ е завелъ прѣдъ I Софийски градски мирови сждия противъ Софийския окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, искъ за 135 лева, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ. Излага въ молбата си, че като сждебенъ приставъ отъ 1 май 1901 год. до 1 юлий 1902 год., той платилъ на Държавата исковата сума за одържки върху добавъчното възнаграждение, което получавалъ въ качеството си на сждебенъ приставъ, съгласно рѣшението на Народното събрание отъ 15 юний 1901 год., макаръ, че считали това дѣйствие на Държавата за неправилно, тъй като казаното рѣшение се отнася само до заплатата на чиновницитѣ. Вслѣдствие на това, той билъ принуденъ да заведе настоящия искъ. За доказателство на иска си той е прѣдставилъ удостовѣрение отъ сждебния приставъ № 8894, отъ 4 септемврий 1902 год., съ което удостовѣрява размѣра на исковата сума. Мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 23 октомврий 1902 година, удовлетворилъ напълно така прѣдявения искъ. По апелативна жалба на прѣдставителя на държавното съкровище, сждътъ за разрѣшение на дѣлото, като взелъ прѣдъ видъ: „мировиятъ сждия съ рѣшението си отъ 23 октомврий 1902 год., като взелъ прѣдъ видъ рѣшението на Народното събрание отъ 15 юний 1901 год. и прѣдставеното отъ ищеца удостовѣрение № 8894, отъ 4 септемврий 1902 год., уважилъ напълно така прѣдявения искъ отъ К. Шишеджиева. Сждътъ като се съгласява съ мотивитѣ изложени отъ мировия сждия въ рѣшението му и като намира тоже, че рѣшението на Народното събрание цитирано по-горѣ, се отнася само до одръжкитѣ, които трѣбваше да се правятъ върху заплатитѣ на чиновницитѣ, а не и върху случайнитѣ и редовно добавъчни възнаграждения на сжщитѣ, а отъ друга страна отъ удостовѣрението, издадено на ищеца, се вижда, че врѣменно на такива сж му правени върху добавъчното възнаграждение, не може освѣнъ да признае тоя искъ за уважителенъ. Апелативната жалба на прѣдставителя на хазната слѣдва да се остави безъ послѣдствие, тъй като е съвсѣмъ неоснователна и не подкрѣпена съ никакви нови доказателства или възражения“, — съ рѣшението си отъ 21 януарий 1903 год., потвърдилъ рѣшението на I Софийски мирови сждия № 2194, отъ 23 октомврий 1902 година. — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окржженъ управитель подалъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква, че Софийскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че не трѣбва да се правятъ одръжки отъ възнагражденията, които получаватъ сждебнитѣ пристави, а само отъ заплатата имъ, която получаватъ по бюджета.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на ищеца Шишеджиевъ и тия на държавния адвокатъ В. Грамполовъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването неосновательно, взе въ съображение: по това дѣло принадлежи да се разрѣши въпроса — имала ли е право Държавата да прави одръжки

отъ възнаграждението на сждебнитѣ пристави, което тѣ сж получвали по изпълнителнитѣ дѣла. Рѣшението на Народното събрание, утвърдено съ указъ отъ 27 юний 1901 год., № 156, гласи: „да се удържа за въ полза на държавното съкровище отъ заплатитѣ на всички държавни служители, които получаватъ заплата отъ държавното съкровище, отъ тия на чиновницитѣ и служащитѣ при Българската народна банка, земледѣлческитѣ каси, пенсионното управление и отдѣлението на общинскитѣ налози, процентъ отъ 1 до 12% и пр.“ — Отъ съдържанието на цитираното рѣшение става явно, че цѣльта и намѣрението на законодателя е било да се направятъ одържки за въ полза на държавното съкровище отъ заплатитѣ, които държавнитѣ служители получаватъ отъ държавното съкровище, а не и отъ възнагражденията, които нѣкои отъ тия служители получаватъ вънъ отъ бюджета по случай на изпълнение служебнитѣ си обязаности, както е билъ случая съ сждебнитѣ пристави. Фискалнитѣ разпореждания на закона винаги слѣдва да се тълкуватъ ограничително, а не разпространително. Прѣдъ видъ на това, Софийскиятъ окржженъ сждъ, както и мировиятъ сждия правилно сж приспособили закона като сж признали, че одържки не е слѣдвало да се правятъ върху добавъчнитѣ възнаграждения на сждебнитѣ пристави, които тѣ сж получавали по изпълнителнитѣ дѣла, слѣдователно, касационната жалба на Софийския окржженъ управитель за нарушението на чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство се явява неоснователна.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Софийския окржженъ управитель, срещу рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 21 януарий 1903 год., подъ № 4, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 81 — (172) — 11 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и осми октомврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 178, по описа за 1903 год., на Братя Тодорови, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 38.613 лева и 63 ст., произходящи отъ прѣдприятието по ископване прѣстьта за откриване платформа за станцията при с. Владая, по желѣзопжтната линия София—Перникъ.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха касаторитѣ братя Михалъ и Трайко Тодорови, съ повѣреницитѣ си Ст. Даневъ, Ал. Радевъ и Хр. Филиповъ и юрисконсултитѣ при Министерството на финанситѣ В. Грамполовъ и при Министерството на общитѣ сгради Ив. Бешковъ, като прѣдставители на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: братя Тодорови отъ гр. София, въ искова молба, подадена въ Софийския окржженъ сждъ на 1 юлий 1895 год., излагатъ, че съ контрактъ отъ 13 априлъ 1894 год., сключенъ между тѣхъ и Софийския окржженъ управитель, дѣйствующъ отъ името и за смѣтка на Българската държава, тѣ се задължили да изкопаятъ

пръстьта между километри 17.600—18.000 по желѣзопжтната линия София —Перникъ, за откриване платформа при станцията „Владая“. Количеството на работата се прѣдполагало да възлѣзе на 25.000 куб. метра за обща стойность 42.000 лева, т. е. по 1 левъ и 68 ст. куб. метъръ. Тая цѣна била отъ тѣхъ намалена съ 43% тъй, че тѣ поели изкопването срещу кутуричната цѣна 95 $^{76}/_{100}$ ст. куб. метъръ. Нѣколко дни слѣдъ започване на работа, тѣ видѣли, че въ мѣстностьта, гдѣто поели изкопаването на пръстьта, се появили скали и понеже тоя видъ работа не била прѣдвидена въ контракта и поемнитѣ условия, заявили въ Министерството на общитѣ сгради, съ молба да назначи комисия и слѣдъ като се убѣди въ истинностьта на заявлението имъ, да опрѣдѣли и начина на споразумѣнието за тия непрѣдвидени работи и по особени цѣни. Обаче, до като се продължавали прѣговоритѣ по тая непрѣдвидена въ поемнитѣ условия рабата, тѣ като биле убѣдени, че Правителството нѣма да откаже да признае правото имъ на възнаграждение по разбиването на скалитѣ споредъ цѣнитѣ, които е плащало на другитѣ прѣдприемачи за сжщия видъ работа, продължавали работата и понеже прѣзъ него врѣме извършили по-голѣмата часть, прѣдпочели да довършатъ въ срокъ всичката работа, ако и да е било отказано на просбата имъ. Слѣдъ привършване на работата имъ, отново помолили министерството да имъ заплати стойностьта на извършенитѣ вънъ отъ поемнитѣ условия работи. Тогава министерството назначило на два пжти комисии, които по начало признали основателностьта на претенцитѣ имъ и дори изчислили, че имъ се слѣдвало за всичката работа 53.000 лева. Въпрѣки това, обаче, министерството се разпоредило и имъ било изплатено за всичката работа, като за изкопаване на обикновена пръсть. Понеже количеството на изкопаната скала — работа непрѣдвидена ни въ контракта, ни въ поемнитѣ условия — е било 20.958 куб. метра и за такава работа се плщало най-малко 2 лева и 80 ст. за куб. метъръ, а пъкъ тѣмъ било заплатено по 95 $^{76}/_{100}$ ст. слѣдователно съ 1 левъ и 84 $^{24}/_{100}$ ст. по-малко за всѣки кубикъ, то съ прошението си сж молили Софийския окрѫженъ сѫдъ да призове държавното съкровище и възъ основание принципа, че никой нѣма право да се обогатява на чужда смѣтка, го осжди да имъ заплати останалата часть отъ стойностьта на тия работи — 38.613 лева, заедно съ всички лихви и сждебни разноски. Софийскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 10 априлъ 1897 год., подъ № 38, е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ братя Тодорови искъ, като неоснователенъ. Братя Тодорови недоволни отъ рѣшението на окржжния сждъ, обтжжватъ го прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „за да подкрѣпятъ иска си, ищцитѣ се основаватъ на ал. 2 отъ поемнитѣ условия и принципа въ правото, че никой не слѣдва да се обогатява на чужда смѣтка, както било въ случая съ отвѣтника — Българската държава. Държавното съкровище чрѣзъ прѣдставителитѣ си, моли да се признае искътъ за неоснователенъ и като такъвъ да бжде отхвърленъ, тъй като отъ прѣдставенитѣ книжа се виждало, че намѣрението на двѣтѣ договорящи се страни било не да се изкопа само пръстьта отъ I категория, а всичката пръсть, отъ каквата и да е категория, като за подкрѣпление на възраженията си се позоваватъ освѣнъ

на контракта и поемнитѣ условия, още и на профилитѣ за мѣстноститѣ, гдѣто щѣло да се работи, отъ които личало, че тамъ има пръсть и отъ II и III категория, а сжщо и на заявленията на ищцитѣ до министерството, отъ които сжщо се виждало, че това послѣдно обстоятелство своеврѣменно имъ е било извѣстно. За да се признане искътъ или възраженията за основателни, трѣбва да се види, какво е било намѣрението на контрагентитѣ. Това намѣрение прѣди всичко трѣбва да се дири въ контракта и поемнитѣ условия (чл. 36 отъ Закона за задълженията). Споредъ чл. 2 отъ поемнитѣ условия, работата на ищцитѣ се е състояла въ изкопване пръстьта споредъ профилитѣ и плана на километри 17.600—18.000. Тукъ употрѣбеното изражение пръсть не дава да се разбира само пръсть отъ I категория, но и другитѣ видовѣ пръсть; това явствува отъ употрѣбенитѣ въ сжщитѣ поемни условия изражения „землени работи" и „довършването на изкопа" — изражения които навеждатъ на мисъльта, че намѣрението на странитѣ е било да се прѣмахне не само пръстьта отъ посоченитѣ въ плана и профилитѣ мѣста, но изобщо да се смъкнатъ тия мѣста и по тоя начинъ да се достигне желанието, разширение на мѣстото за платформата при Владайската гара. До сжщото заключение довеждатъ и прѣдставенитѣ профили за мѣстата, тѣ, споредъ експерта, ако и да не могатъ съ положителность да убѣдятъ прѣдприемача върху качеството на почвата, естеството на послѣдната не е могло да не бжде забѣлѣзано отъ него и той да види, че ще работи и съ II и III категория пръсть, което нѣщо впрочемъ тѣ изрично признаватъ, че имъ е било на врѣме извѣстно, както това се види отъ заявлението имъ до министерството съ дата 26 августъ 1894 год., че и ищцитѣ като сж се договаряли, сж разбирали, че поематъ изкопаването въобще на пръстьта, безъ разлика въ категориитѣ, това се вижда много ясно отъ заявлението имъ до министерството отъ 26 августъ 1894 год., гдѣто тѣ казватъ, че не спорятъ, че споредъ профилитѣ, въ тѣхъ влизало и канара, но спорятъ, че тая канара въпрѣки поемнитѣ условия, се оказала на $^3/_4$ отъ цѣлата работа. По-нататъкъ въ сжщото заявление добавятъ ***че въ изкопа е влизала и канарата, вижда се отъ чл. 1 на поемнитѣ условия***, но не сж мислили, че е отъ такъвъ голѣмъ размѣръ. А щомъ ищцитѣ признаватъ, че споредъ поемнитѣ условия тѣ сж биле задължени да изкопатъ около 25.000 куб. метра пръсть споредъ профилитѣ, включително находящата се тамъ скала, то обстоятелството, че размѣрътъ на тая скала не оправдалъ прѣдположенията на ищцитѣ, най-малко говори противъ намѣрението на контрагентитѣ — да се изкопа всичко и отъ гледна точка на закона — чл. 28 отъ Закона за задълженията — не може да послужи за основание на ищцитѣ да искатъ възнаграждение и за изкопаването на скалата, било по чл. 32 отъ Публично-административния правилникъ, било отъ гледна точка на справедливостьта, веднажъ договорътъ е законъ за странитѣ (чл. 1 отъ Закона за договоритѣ и задълженията). Позоваването на ищцитѣ на чл. чл. 29 и 32 отъ Публично-административния правилникъ е неоснователно въ случая, защото първиятъ се отнася за работи непрѣдвидени въ девиза, а отъ казаното по-горѣ се види, че изкопването на скалитѣ не е такава работа, вториятъ пъкъ се отнася за случаи, когато се направятъ измѣнения въ поемнитѣ условия, нѣщо тъй сжщо несжществующе тукъ. При такова

положение на доказателствата, излишно става да се дири и доказва отъ опрѣдѣленитѣ отъ Държавата цѣни за прѣдприятието, че намѣрението на странитѣ е било да се изкопа всичката по профилитѣ прѣсть, безъ разлика въ категориитѣ, макаръ и тия цѣни, безъ направеното отъ ищцитѣ 43% намаление, въ срѣдне аритметическо за тритѣ категории и малко да се различаватъ отъ опрѣдѣленитѣ отъ послѣдната експертиза, обстоятелство, което говори сжщо въ полза на домогването на отвѣтника, че и отъ цѣната 1 левъ и 68 ст. за кубикъ може да се заключи, че се дава на търгъ не вече проста прѣсть, изкопването на която експертизата оцѣнява на 95 ст. кубика, но прѣсть отъ три категории, защото иначе би било необяснимо, защо Държавата е мажарирала цѣната на изкопаването на обикновената прѣсть съ 43%. Веднажъ отъ наведенитѣ доказателства се установява, че намѣрението на странитѣ е било да се смъкне прѣстьта безъ разлика на категориитѣ, а поради това и изкопването на II и III категории прѣсть е влизало въ задължението на контракта на братя Тодорови, то позоваването на послѣднитѣ къмъ мнѣнията на разнитѣ държавни комисии, дадени въ тѣхна полза, както и на цѣнитѣ и клаузитѣ, помѣстени въ контрактитѣ между Държавата и разни лица за идентични работи е неоснователно и безъ значение за настоящия процесъ. Че щомъ отъ всичко до тукъ казано явствува, какво ищцитѣ, като сж изкопали разнитѣ видове прѣсть въ мѣстата по профилитѣ, сж дѣйствували въ кржга на задълженията си по контракта отъ 13 априлъ 1894 год., то искътъ имъ като неоснователенъ, слѣдва да се отхвърли и тѣ да заплатятъ въ хазната станалитѣ по дѣлото сждебни и по воденето му разноски". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 29 октомврий 1902 год., подъ № 136, е потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение ищцитѣ братя Тодорови сж подали касационна жалба, въ която тѣ както и тѣхнитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховнания касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че смѣсилъ понятието за „землени работи" съ понятието за „изкопване прѣсть" и изопачилъ чл. 2 отъ поемнитѣ условия, като приелъ, че споредъ тоя членъ тѣ — касаторитѣ, сж поели изкопаването не само на прѣсть, но и на земя отъ II и III категории; 2) чл. 630 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че при тълкуването на сключения между тѣхъ и държавното съкровище договоръ, не взелъ въ внимание заключението на разнитѣ експертни комисии и договоритѣ, сключени между държавното съкровище и други прѣдприемачи по извършването на идентични работи; 3) сжщиятъ членъ още и съ това, чо не обсждилъ заявлението имъ, че профилитѣ на мѣстата имъ сж били дадени слѣдъ сключването на договора и изопачилъ съдържанието на заявлението имъ отъ 26 августъ 1894 год., като приелъ, че въ него тѣ изрично признаватъ, че профилитѣ имъ сж били на врѣме извѣстни, тогава, когато въ него нѣма подобно признание, и 4) чл. чл. 396, 400 и 630 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че приелъ, че заявлението имъ отъ 26 августъ 1894 год., съдържа едно самопризнание отъ тѣхна страна, че при сключването на договора тѣ раз-

бирали, че поематъ изкопването въобще на прьстьта безъ разлика въ категориитѣ безъ да констатира тѣхното намѣрение да признаятъ нѣщо въ полза на противната страна, а като приелъ, че има самопризнание, при оцѣнката му, го раздѣлилъ въ тѣхна врѣда, отъ друга страна съдържанието на казаното заявление не обсѫдилъ въ всичката му цѣлость и въ свързка и съ съдържанието и на другитѣ подавани отъ тѣхъ заявления.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на касаторитѣ и на прѣдставителитѣ на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторитѣ е неосновательно, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ приема съдържанието на чл. 2 отъ поемнитѣ условия така, както то си е въ дѣйствителность, но му дава едно тълкуване, а именно тълкува употрѣбеното въ него изражение „пръсть" и при това тълкува не какво подъ тая дума се разбира или трѣбва да се разбира при употрѣблението й въ обществения животъ, а какво сѫ разбирали странитѣ при сключването на договора, а правилностьта на това тълкуване не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ, понеже то се отнася до фактическата страна на дѣлото; 2) сѫщо е неосновательно и второто оплакване на касаторитѣ, тъй като Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ е констатиралъ, че отъ самитѣ книжа по сключването на договора между странитѣ, както и отъ други изходящи отъ тѣхъ книжа, се установява, какво е било тѣхното намѣрение при сключването на тоя договоръ, вслѣдсавие на което е намѣрилъ, че мнѣнията на разнитѣ експертни комисии и договоритѣ сключени между държавното съкровище и други прѣдприемечи по извършването на идентични работи, нѣматъ значение по настоящето дѣло. И тъй като за тълкуването на единъ договоръ прѣди всичко служатъ самитѣ книжа, въ които той е изложенъ, както и други изходящи отъ странитѣ книжа, то на единъ сѫдъ по сѫщество, който въ тия книжа намира достатъчно данни за тълкуването на тоя договоръ, не може да се прави упрѣкъ това, че той за сѫщата цѣль не взема въ внимание и други неизходящи отъ самитѣ страни книжа; 3) така сѫщо е неосновательно и третото оплакване на касаторитѣ, тъй като отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ при рѣшаванието на дѣлото е ималъ прѣдъ видъ заявлението имъ, че профилитѣ на мѣстата имъ сѫ били дадени слѣдъ сключването на договора, но го е счелъ за неосновательно, като е констатиралъ, че тѣмъ, на касаторитѣ, тия профили сѫ били извѣстни на врѣме, което се виждало отъ тѣхното признание въ заявлението имъ до Министерството на общественитѣ сгради, пѫтищата и съобщенията отъ 26 августъ 1894 година. И тъй като въ това заявление дѣйствително се съдържатъ такива изявления на касаторитѣ, които отъ единъ сѫдъ по сѫщество могатъ да бѫдатъ признати, че съставляватъ такова едно признание, то и съ приемането отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, че такова признание сѫществува, сѫщиятъ сѫдъ ни най-малко не е изопачилъ съдържанието на казаното заявление, и 4) сѫщо така е неосновательно и четвъртото оплакване на касаторитѣ, тъй като постановленията на чл. чл. 396 и

400 отъ Гражданското сѫдопроизводство, за нарушението на които тѣ посочватъ, се отнасятъ до сѫдебното самопризнание, а едно признание, направено въ едно заявление, подадено въ извѣстно административно учрѣждение, се вмѣнява отъ сѫдилищата по правилата за оцѣнката на писменитѣ документи. А отъ мотивитѣ на обтѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е ималъ прѣдъ видъ цѣлото съдържание на заявлението на касаторитѣ отъ 26 августъ 1894 година. Необсѫждането пъкъ на това заявление въ свързка съ съдържанието на другитѣ подавани отъ послѣднитѣ заявления, не се вижда да е имало нѣкакво значение за правилното разрѣшение на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на братя Тодорови, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 29 октомврий 1902 год., подъ № 136, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие,

---

№ 82 — (175) — 25 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 406, по описа за 1903 год., заведено по касационната жалби на Георги Бръчковъ, бивши прѣзъ 1899 год. началникъ на Горноорѣховската и Русенската гари, срещу постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 29 ноемврий 1902 год., подъ № 1553.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха касаторътъ Георги Бръчковъ, съ повѣреника си адвокатътъ Теодоръ Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Върховната смѣтна палата въ заседанието си на 29 ноемврий 1902 год., като е разгледала дѣлото по отчета на държавнитѣ желѣзници за 1899 год., заведено съ приврѣменно постановление на сѫщата палата отъ 6 октомврий 1901 год., подъ № 1433, издадено противъ Г. Бръчковъ, бивши прѣзъ 1899 год. началникъ на Горноорѣховската и Русенската желѣзопѫтни гари и като е взела прѣдъ видъ слѣдующето: 1) „че споредъ акта на комисията по провѣряването смѣткитѣ и документитѣ по прихода отъ държавнитѣ желѣзници за 1899 год., намѣрени сѫ недобори, произходящи отъ неиздължени поправки, неправилно таксувани стоки, дефицитъ и др., а именно въ Горноорѣховската гара 88 лева и 55 ст., въ Русенската гара 1005 лева и 71 ст., всичко 1094 лева и 26 ст.; 2) „че за тая неиздължена сума, на основание чл. 41 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, второто отдѣление въ заседанието си на 6 октомврий 1901 год., съ приврѣменно постановление № 1433/901 год., е признало за неиздълженъ прѣдъ хазната съ 1094 лева и 26 ст. Г. Бръчковъ, бивши въ разни врѣмена прѣзъ 1899 год. началникъ на Горноорѣховската и Русенската желѣзопѫтни гари, който е създалъ тоя недоборъ и прѣписъ отъ което е билъ врѫченъ Бръчкову срещу разписка още на 21 януарий 1902 год.; 3) че съ заявлението си отъ 31 януарий 1902 год., подадено въ срокъ, Г. Бръчковъ като признава, че подобенъ недоборъ е

сѫществувалъ, добавя, че той билъ взелъ всичкитѣ мѣрки за събирането имъ, съобразно съ наставленията, приложени въ окрѫжното подъ № 21904, отъ 19 октомврий 1898 год. и онова подъ № 1805, отъ 17 февруарий 1892 год. и като прилага една прѣписка, водена съ инспекцията по Русенската линия, по събирането на горнитѣ суми, моли да бѫде признатъ за издълженъ прѣдъ хазната по приврѣменното постановление № 1433/901 г., и 4) слѣдъ изслушването на обясненията и приложената къмъ тѣхъ прѣписка не могатъ да се вззематъ въ внимание и оправдаятъ начета по слѣдующитѣ причини: а) че не се прѣдставлява удостовѣрение отъ Министерството на обществениtѣ сгради и пр., отъ което да се вижда, че съ контра поправки е кредитирана Горнооряховската желѣзопѫтна станция съ 42 лева и 10 ст.; б) че не сѫ приложени при обясненията квитанциитѣ подъ № № 692, 842 и 303, и в) че не е прѣдставено удостовѣрение, че сѫ събрани 1005 лева и 71 ст. отъ поправки, а сѫ приложени прѣписи отъ писма за даването подъ сѫдъ нѣкои търговци, съ което се доказва, че сумитѣ сѫ несъбрани, остави безъ послѣдствие тия обяснения". — Прѣдъ видъ на това, Върховната смѣтна палата съ постановлението си отъ 29 ноемврий 1902 год., подъ № 1553, е постановила: „обявява за неиздълженъ прѣдъ държавното съкровище съ 1094 лева и 24 ст. Георги Бръчковъ, бивши въ разни врѣмена прѣзъ 1899 год. началникъ на Горнооряховската и Русенската желѣзопѫтни гари по отчета на държавнитѣ желѣзници за 1899 год." — Срещу това постановление отчетникъ Георги Бръчковъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му по изложенитѣ въ нея съображения. Неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сѫдъ, между другото, посочи, че при издаването на това си постановление Върховната смѣтна палата нарушила чл. чл. 41 и 44 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, чл. чл. 65 и 66 отъ Закона за Върховната смѣтна палата и чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не обсѫдила заявлението му отъ 31 януарий 1902 год. и прѣдставенитѣ съ него книжа, съ които той искалъ да установи, че за отчетникъ трѣбва да се счита друго лице, а не той.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, горѣизложеното оплакване на повѣреника на касатора да се признае за основателно и обтѫженото постановление да се отмѣни, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: постановленията на чл. 63 отъ Закона за Върховната смѣтна палата прѣдоставятъ право на отчетницитѣ да подаватъ въ Върховната смѣтна палата писмени обяснения върху констатиранитѣ отъ нея съ приврѣменно постановление неправилности въ отчета на отчетника. Съ прѣдоставянето на това право на отчетника законодательтъ, безъ съмнѣние, изисква отъ Върховната смѣтна палата щото при издаването на своитѣ окончателни постановления, тя да обсѫди подаденитѣ отъ отчетника обяснения. По настоящето дѣло, както това се вижда и отъ самото обтѫжено постановление, касаторътъ Георги Бръчковъ съ заявление отъ 31 януарий 1902 год., е прѣдставилъ въ Върховната смѣтна палата обяснения по констатиранитѣ отъ сѫщата въ приврѣменното ѝ постановление неправилности, за допущането на които е билъ признатъ

отговоренъ той. Отъ съдържанието на самото това заявление се вижда, че касаторътъ е посочвалъ между другото, че за отчетникъ на Русенската гара е трѣбвало да се смѣта друго лице, а не той, като началникъ на гарата. Отъ мотивитѣ, обаче на обтѫженото постановление не се вижда, щото Върховната смѣтна палата да е взела въ внимание и да е обсѫдила това заявление на касатора, а съ това сѫщата палата е нарушила споменатия по-горѣ чл. 63 отъ специялния законъ за нея и това закононарушение се явява сѫществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: постановлението на Върховната смѣтна палата отъ 29 ноемврий 1902 год., подъ № 1553, защото е нарушенъ чл. 63 отъ специялния законъ за нея, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщата палата, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 83 — (197) — 15 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на първи ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 260, по описа за 1901 год., на Слава Милева, отъ гр. Пловдивъ, съ Георги Тодоровъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, отъ сѫщия градъ, за 750 лева.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 23 септемврий 1899 год., Георги Тодоровъ, отъ гр. Пловдивъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, подалъ на I Пловдивски мирови сѫдия исково прошение, съ което заявява, че Слава Милева отъ 1890 до 1896 години получила 1500 лева пенсия слѣдъ смъртьта на покойния си мѫжъ, обаче, половината отъ тая пенсия принадлежала на малолѣтната Елена Милева, отъ първата жена на покойния, понеже Слава Милева не иска доброволно да плати тази сума, настойникътъ Г. Тодоровъ молилъ сѫдията да осѫди послѣдната да заплати горнитѣ суми заедно съ всичкитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия като разгледалъ дѣлото на 19 май 1900 год. и издалъ по него рѣшение подъ № 658, съ което осѫдилъ отвѣтницата да плати на ищеца 375 лева, а другата часть отъ иска отхвърлилъ. И двѣтѣ страни недоволни отъ това рѣшение, подали срещу него възивни жалби въ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтницата не отрича обстоятелството, че тя е получила 1500 лева пенсия, отпусната ней съ указъ № 74, отъ 1890 год., вслѣдствие смъртьта на мѫжа ѝ, както що се вижда отъ обясненията на повѣреника ѝ, обаче възразява, че тя има право върху тая сума съ изключение на 1/10 часть — която се слѣдва на малолѣтната Елена, останала отъ първата жена на мѫжа ѝ Мито Колевъ, като указва на чл. 23 отъ Закона за пенсиитѣ по Гражданското вѣдомство, прѣди всичко горѣцитиранитѣ членове не могатъ да се промѣнятъ въ случая, тъй като тѣ се отнасятъ къмъ закона (отъ 1895 и 1896 години) издадени много по-късно отъ годината, когато пенсията е отпустната, а именно 1890 год., тогава е билъ въ сила Законътъ за пенсиитѣ за военнитѣ лица

и чиновницитѣ по военното вѣдомство, утвърденъ съ височайши указъ отъ 15 декемврий 1890 год., подъ № 177, по него и слѣдва да се разрѣши искътъ. Въ чл. чл. 55 и 23 отъ сѫщия законъ, ясно се опрѣдѣлятъ правата на наслѣдницитѣ на инвалидитѣ, законътъ имъ опрѣдѣлява $^{2}/_{3}$ отъ заслужената пенсия, като ги раздѣля както слѣдва: 1) сама вдовица; 2) вдовица съ по-малко отъ три дѣца, и 3) сираци по-малко отъ три; отъ съдържанието на тѣзи членове се разбира, че частьта на вдовицата е равна съ частьта на сирачето, слѣдователно, ако малолѣтната Елена бѣше само то като сиракъ, щѣше да има право на $^{2}/_{3}$ отъ заслужената пенсия на баща си; сѫщата часть щѣше да получи и майката му (мащеха) ако бѣше сама, но щомъ като сѫ на лице, както сирачето, така и мащехата (втора жена на инвалида), то тѣзи двѣ лица ще иматъ право по на половина отъ получаемата пенсия, слѣдователно, искането на ищцовата страна да ѝ се присѫди $^{1}/_{2}$ отъ получената пенсия, се явява основателно и подлежи на удовлетворение. Слѣдъ всичко горѣизложено слѣдва, че рѣшението на мировия сѫдия, съ което е удовлетворенъ искътъ на ищцовата страна само съ $^{1}/_{4}$ подлежи на измѣнение. Страната, която губи процеса, плаща на спечелившата и адвокатското възнаграждение. Страната, на която е признато правото на бѣдность, когато стане състоятелна, плаща на хазната всичкитѣ станали по дѣлото разноски, както и сѫдебното мито", — съ рѣшението си отъ 11 септемврий 1900 год., № 368, опрѣдѣлилъ: „измѣнява рѣшението на I Пловдивски мирови сѫдия подъ № 658, отъ 19 май 1900 год., така: осѫжда Слава Милева по мѫжъ Димитрова, да заплати на Георги Тодоровъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, 750 лева, както и 75 лева адвокатско възнаграждение за двѣтѣ инстанции. Осѫжда Георги Тодоровъ, настойникъ на малолѣтната Елена Милева, да внесе въ хазната, когато Елена Милева стане състоятелна, 29 лева сѫдебно мито и канцелярски берии за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение Слава Милева е подала въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото безъ да сѫществува законъ, я осѫдилъ да повърне на малолѣтната Елена Милева една часть отъ пенсията отпустната ней, а не на малолѣтната, защото по отношение съразмѣрната часть на малолѣтната отъ пенсията, неправилно изтълкувалъ чл. чл. 23 и 55 отъ Закона за пенсиитѣ по военното вѣдомство отъ 1890 год. и защото не обсѫдилъ писмото на Военното министерство подъ № 604.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора неоснователно, взе въ съображение: отъ потѫженото рѣшение се вижда, че Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ е призналъ, че отпуснатата инвалидна пенсия на вдовицата на покойния Мито Колевъ и на дъщеря му отъ първия бракъ Елена Милева, слѣдва да имъ се разпрѣдѣли по наполовина. Чл. 23 отъ Закона за военнитѣ пенсии отъ 1890 год., по силата на който е отпустната въпросната инвалидна пенсия, гласи: „вдовица съ по-малко отъ три дѣца, или сираци по-малко отъ три, или сама вдовица, получаватъ $^{2}/_{3}$ отъ заслужената пенсия на мѫжа или бащата". Явно е отъ съдържанието на този членъ, че вдовицата и сирачето се явяватъ като

еднакво правоимѣющи върху $^2/_3$ отъ пенсията на мжжа и бащата и въ такъвъ случай пенсията трѣбва да имъ се раздѣли по наполовина, понеже и двѣтѣ иматъ право върху сжщата сума. Дѣйствително въ послѣдующитѣ законоположения, както по военното вѣдомство тъй и по гражданското, на вдовицата се прѣдвижда по-голѣмъ размѣръ пенсия, отъ колкото на сирачето, но тия законоположения като издадени по-късно отъ врѣмето, когато се е породило правото на касаторката, не могатъ да иматъ тука приспособление. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ прочее, правилно е разпрѣдѣлилъ наслѣдената инвалидна пенсия отъ Слава Милева и Елена Милева и слѣдователно, оплакването на касаторката Слава Милева за нарушението на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство слѣдва да се признае за неосновотелно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Слава Милева, срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 11 септемврий 1900 год., № 368, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 84 — (201) — 18 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 312, по описи за 1903 год., на Кюстендилския окржженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Иорданка Пчелинска, за 206 лева, произходящи отъ учителска заплата.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Юрданка Пчелинска, отъ гр. Кюстендилъ, заявила искъ срещу държавното съкровище и Кюстендилското общинско управление, а солидарно съ тѣхъ и срещу В. Ранковъ, училищенъ инспекторъ, за 645 лева, произходящи отъ учителска заплата. Кюстендилскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 428, отъ 17 май 1901 год., постановилъ: „осжжда Василъ Ранковъ, отъ гр. Кюстендилъ, бивши Кюстендилски окржженъ училищенъ инспекторъ, да заплати на Никола Поповъ, отъ сжщия градъ, пълномощникъ на Юрданка Пчелинска, тоже отъ гр. Кюстендилъ, 645 лева и 86 ст. отъ учителска заплата за прѣзъ 1898 и 1899 учебна година — 6 мѣсеци и 17 дена, съ лихва 10% годишно отъ 16 септемврий 1899 год. до изплащането имъ, съ 78 лева и 9 ст. за сждебни и по водене дѣлото разноски, а искътъ му къмъ Кюстендилския окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната и срещу кмета на Кюстендилското градско общинско управление, като неоснователенъ, се отхвърля и се осжжда ищцата да имъ плати 21 лева и 50 ст. по водене дѣлото. Възлага на ищцата да плати въ полза на хазната 20 лева за толкова издадени и неплатени по дѣлото призовки". — По апелативната жалба и на двѣтѣ страни, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилски окр. сждъ, който съ рѣшението си № . . ., отъ 15 септемврий 1901 год., отмѣнилъ първостепенното рѣшението и отхвърлилъ

иска, като неоснователенъ. — Обаче, по касационна жалба на Юрданка Пчелинска, това рѣшение на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ е било отмѣнено отъ Върховния касационенъ сѫдъ, за нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство. При повторното разглеждане на дѣлото Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) „Иорданка Пчелинска, чрѣзъ пълномощника си Никола Поповъ, иска солидарното осѫждане на сумата 545 лева и 80 ст. заедно съ лихви и разноски на Василъ Ранковъ отъ една страна и Държавата съ $^2/_3$ и общината съ $1/_3$ часть отъ сѫщата сума отъ друга; 2) отвѣтницитѣ не признаватъ правото ѝ да взема пари, а искатъ отхвърлянето на иска. Повѣреницитѣ на Василъ Ранковъ и на общинското управление заявяватъ сѫщо, че съгласно пълномощното на Н. Поповъ отъ Иордана Пчелинска, той не билъ отаризиранъ да завежда срещу имъ искъ, слѣдователно, заведениятъ срещу имъ искъ трѣбвало би да се отхвърли, като неоснователенъ; 3) сѫдътъ като има прѣдъ видъ въпросното пълномощно, прѣдставено въ първата инстанция, въ което се упълномощава Н. Поповъ да завежда отъ името на Иорданка Пчелинска искъ прѣдъ всички сѫдилища, срещу държавното съкровище, въ лицето на Кюстендилския окрѫженъ управитель и т. н. и като счита, че останалата печатна часть отъ пълномощното се отнася все до горния искъ, тъй, че не може да се смѣта, че на основание това пълномощно той би ималъ право за сѫщата сума да сѫди и други лица, за което би имало нужда отъ едно по друго-яче редактирано или отъ едно генерално пълномощно, намира това възражение на тѣзи двама отвѣтници за основателно, което слѣдва да се уважи; 4) що се отнася до иска на Юрданка Пчелинска, срещу държавното съкровище за $^2/_3$ части отъ сумата на иска, то ищцата прѣдставлява едно удостовѣрение подъ № 5653, отъ страна на градското общинско управление въ Кюстендилъ, че тя е трѣбвало да получи по 110 лева мѣсечно, за мѣсецитѣ септемврий до декемврий 1898 год., и отъ началото на 1899 год. по 94 лева и 50 ст. мѣсечно, ако тя бѣ учителствувала, отъ които като се извади сумата, която би трѣбвало да ѝ се спре за пенсия и др., получава се показаната въ исковата молба сума; 5) отъ приложения при мировото дѣло протоколъ на окрѫжния училищенъ съвѣтъ отъ 22 юлий 1898 год., както и отъ писмото на инспекцията до Министерството на народното просвѣщение подъ № 1070, отъ 31 юлий 1898 год., се вижда, че окрѫжниятъ училищенъ съвѣтъ е рѣшилъ, щото Иорданка Пчелинска да бѫде уволнена, обаче отъ една страна туй уволнение е станало въпрѣки волята на Кюстендилското училищно настоятелство, както туй се вижда отъ писмото на инспекцията № 1027, отъ 24 юлий 1898 год. и отговора на настоятелството отъ сѫща дата, № 4845, — отъ друга то не е получило одобрението на Министерството на народното просвѣщ ние, което е необходимо, за да има въобще влѣзло въ законна сила рѣшение за уволнението. Чл. . . . отъ Закона за народното просвѣщение е категориченъ, тъй, че възраженията на отвѣтната страна, че подобни рѣшения на основание окрѫжно отъ Министерството на просвѣщението и правилника за назначението на учителитѣ, биле окончателни, се явяватъ неоснователни. Впрочемъ то и отъ фактическа страна е невѣрно, тъй като въ правилника подобно нѣщо нѣма, а пъкъ прѣдставената въ втората инстанция телеграма на Министерството на просвѣщението отъ

29 юлий 1898 год. не се отнася до подобни работи. Сжщото значение иматъ както и горниятъ протоколъ на окржжния училищенъ съвѣтъ и писмо на Министерството на просвѣщението и другиятъ протоколъ на окржжния училищенъ съвѣтъ въ Кюстендилъ отъ 24 августъ 1898 год. и министерската телеграма подъ № 12.428, отъ 19 септемврий 1898 година. Тъй, че сждътъ приема, че учителката Иорданка Пчелинска, си е останала учителка прѣзъ цѣлото врѣме отъ 1 септемврий 1898 год. до 18 мартъ 1899 год. и слѣдователно има право за възнаграждение за прѣзъ туй врѣме. На това не прѣчи и обстоятелството, че на нейно мѣсто е била назначена друга учителка, която е получавала прѣзъ туй врѣме заплата: назначението на една учителка повече може да породи искъ на учрѣжденията срещу виновницитѣ по туй назначение за загубитѣ, които тѣ сж имали отъ това, но не и да лиши други учители отъ законно дължимата да имъ се даде заплата. Не прѣчи на сжщото и другото обстоятелство, че тя не е работила въ училището прѣзъ туй врѣме, тъй като тя се е явявала да работи, но както се вижда отъ показанията на главния учитель Хр. Мановъ, работенето ѝ е било забранено отъ училищната инспекция, власть компетентна да прави подобни разпореждания; 6) ищцата иска да ѝ плати отъ сумата 645 лева и 86 ст. държавното съкровище $^2/_3$. Наистина, въ закона е казано, че Държавата плаща $^2/_3$ отъ заплатата на основнитѣ учители, а $^1/_3$ плаща общината, обаче заведенъ е редътъ общината да плаща за мѣсецитѣ септемврий до декемврий включително, когато Държавата плаща отъ 1 януарий до 31 августъ. Това правило е било и тукъ запазено, тъй като Иорданка Пчелинска е била учителка и слѣдъ 18 мартъ 1899 год. и е получавала заплата до 31 августъ сжщата година все отъ Държавата, тъй, че за до сумата $^2/_3$ отъ цѣлото ѝ годишно възнаграждение остава да ѝ плати отъ 1 януарий до 18 мартъ 1899 год., като останалата сума остава въ тежестъ на общината, срещу която тжжителката би трѣбвало да заведе искъ; 7) че отъ сумата за 2 мѣсеци и 17 дни по 94 лева и 50 ст. мѣсечно, трѣбва да се отбиятъ сжщитѣ суми поменати въ исковата молба за пенсия и др., понеже правило е тѣ да се отбиватъ отъ държавната заплата, и 8) че и разноскитѣ трѣбва да се опрѣдѣлятъ съгласно горнитѣ съображения", — съ рѣшението си отъ 3 октомврий 1902 год., № . . ., отмѣнилъ рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 17 май 1901 год., № 28, като осждилъ Държавата въ лицето на Кюстендилския окржженъ управитель, да заплати сумата 206 лева и 40 ст. заедно съ лихвитѣ по 10% отъ 16 септемврий 1899 година. Останалата часть отъ иска ѝ срещу Държавата, както и искътъ срещу Кюстендилската градска община и Василъ Ранковъ, отхвърлилъ като неоснователенъ. Разноскитѣ по дѣлото и за двѣтѣ инстанции компенсиралъ между странитѣ. — Срещу това рѣшение Кюстендилскиятъ окржженъ управитель, прѣдставитель на хазната, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение на чл. чл. 1, 83, 84, 85 и 86 отъ Закона за народното просвѣщение, защото по закона само министерството има право да уволнява учителитѣ, а въ дадения случай Министерството не е уволнило ищцата, слѣдователно тя нѣма право да иска обезщетение отъ Държавата, за гдѣто по вина на извѣстно длъжностно лице тя е била отстранена отъ длъжность.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшение на дѣлото, взе прѣдъ видъ: оплакването на касатора е неоснователно, защото ищцата по настоящето дѣло не е прѣдявила иска си за врѣди и загуби, а иска да ѝ се отпусне слѣдуемата ѝ се учителска заплата, тъй като тя не е била уволнена отъ министерството, което е единственото компетентно учрѣждение за уволнението на учителитѣ, обстоятелства, които сж признати отъ сждилищата за установени и възъ основание на които искътъ на Пчелинска е билъ уваженъ. Прочее, посоченитѣ отъ касатора членове отъ Закона за народното просвѣщение, не само не противоречатъ на разрѣшението, което сждътъ е далъ на настоящето дѣло, но напълно подкрѣпятъ това рѣшение, тъй като тѣ установяватъ началото, че само Министерството е компетентно да уволнява учителитѣ — обстоятелство, върху което се е основалъ и сждътъ за да признае и то съвършено правилно, че въ дадения случай Пчелинска не е била уволнена и слѣдователно има право да получи заплатата си, тъй като тя не е изгубила качеството си на учителка даже и прѣзъ онова врѣме, когато фактически второстепенни държавни органи сж ѝ възпрѣпятствували да упражнява занятието си.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Кюстендилския окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сждъ отъ 3 октомврий 1902 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 85 — (202) — 18 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 263, по описа за 1901 год., на Атанасъ Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, съ Никола Матеевъ отъ сжщия градъ, за 200 лева златни, по записъ на заповѣдь.* — Странитѣ не присжтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: въ искова молба отъ 31 октомврий 1900 год., до II Пловдивския мирови сждия, прѣдявилъ искъ А Калчевъ, отъ гр. Пловдивъ, противъ Никола Матеевъ, отъ сжщия градъ, за 200 лева златни, по записъ на заповѣдь съ дата 9 септемврий 1899 година. Мировиятъ сждия съ рѣшението си № 1265, отъ 1 мартъ 1901 год., осждилъ Н. Матеевъ да заплати на А. Калчевъ сумата 200 лева златни съ лихвитѣ ѝ по 10 % годишно отъ 31 октомврий 1900 год. до изплащането ѝ и 14 лева и 50 ст. за сждебни и поводене на дѣлото разноски. Никола Матеевъ недоволенъ отъ това рѣшение, апелиралъ го прѣдъ Пловдивския окрѫженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „апелаторътъ прѣдложи на възиваемия рѣшителна клетва да се закълне въ смисъль, че той е броилъ на Никола Матеевъ 200 лева; че възиваемиятъ отказа да я приеме, нито я повърна на апелатора, че щомъ това е така, то слѣдва да се приеме, че възражението на апелатора е основателно, т. е,. че задължението, из-

пълнението на което претендира ищецътъ, нѣма причина, и като такова, слѣдва да бжде то отхвърленъ, като се отмѣни рѣшението на мировия сждия; че съгласно чл. 780 отъ Гражданското сждопроизводство, тжжащиятъ се, противъ когото е постановено рѣшение, длъженъ е, по искането на противната страна, да заплати и разноскитѣ по дѣлото", — съ рѣшението си № 112, отъ 1 мартъ 1901 год., отмѣнилъ онова на мировия сждия № 1265, отъ 4 декемврий 1900 год., като отхвърлилъ иска на А. Калчевъ, зяявенъ противъ Н. Метеевъ за 200 лева златни, като недоказанъ. — Срещу това рѣшение Атанасъ Калчевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: 1) чл. 412 отъ Гражданското сждопроизводство, защото допусналъ да му се прѣдложи рѣшителна клетва по единъ записъ, който се признава отъ противната страна, и 2) чл. 418 отъ сжщото сждопроизводство, защото допусналъ да му се прѣдложи рѣшителна клетва по едно обстоятелство, противното на което е очевидно отъ самия записъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключениего на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора неоснователно, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че отвѣтникътъ по дѣлото Никола Матеевъ е възразилъ, че записътъ, на който ищецътъ основава искътъ си, е безпричиненъ и за доказване на това си възражение е прѣдложилъ на ищеца рѣшителна клетва въ смисълъ, че му е броилъ по записа 200 лева, която клетва ищецътъ като е отказалъ да положи, сждътъ е приелъ възражението на отвѣтника за доказано и поради това е отхвърлилъ искътъ на ищеца. Тука се поражда въпросътъ може ли да се прѣдлага рѣшителна клетва за доказване безпаричностьта на единъ записъ, който се признава да е издаденъ отъ длъжника. Върховниятъ касационенъ сждъ не еднократно е признавалъ, че подобна клетва е допустима. Върховниятъ касационенъ сждъ идва до това заключение, като съпоставя п. 4 отъ чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство съ п. 6 отъ сжщия членъ. Въ п. 4 не се допуща рѣшителна клетва за опровержение на такива дѣйствия въ единъ официяленъ актъ, за които държавниятъ чиновникъ, който е извършилъ акта, удостовѣрява въ самия актъ, че тѣ прѣдъ него сж станали. Отъ това слѣдва да се дойде до заключение, че рѣшителна клетва се допуща за другитѣ дѣйствия упоменати въ единъ официяленъ актъ, за който държавниятъ чиновникъ не удостовѣрява че сж станали прѣдъ него. Ако за такива дѣйствия въ единъ официяленъ актъ може да се допусне рѣшителни клетва, то слѣдва да се приеме, че тя е допустима още повече за опровержение смисъльта на дѣйствия упоменати отъ странитѣ въ единъ домашенъ актъ. Пунктъ 6 отъ чл. 413 отъ Гражданското сждопроизводство, слѣдва прочее да се тълкува, че съ рѣшителна клетва не може да се опровергава изричниятъ смисълъ на писменъ, признатъ за подложенъ актъ, като се подразбира вънкашната форма на акта, но не и смисъльта на акта. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се приема, че Пловдивскиятъ окржженъ сждъ правилно е допусналъ да се доказва съ рѣшителна клетва безпаричностьта на записа. Заради това първото оплакване на касатора за нарушение на чл. 412 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно. 2) второто оплакване на касатора за нарушението на чл. 418 отъ

Гражданского сждопроизводство е тъй сжщо неосновательно, понеже този членъ е отмѣненъ съ указъ № 38, отъ 20 февруарий 1897 година.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Атанасъ Калчевъ срещу рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 1 мартъ 1901 год., № 112, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 86 — (206) — 20 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 678, по описа за 1902 год., на Анастасъ х. Кондиевъ, житель отъ гр. Сливенъ, по въпроса за обявяването му въ несъстоятелность отъ Пловдивския апелативенъ сждъ.* — Въ сждебното заседание се яви адвокатътъ Хр. Дограмаджиевъ, повѣреникъ на Ан. х. Кондиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Нисимъ Бехмоарасъ, житель отъ гр. Одринъ, съ заявлението си отъ 16 май 1902 год., е искалъ отъ Сливенския окржженъ сждъ да обяви въ несъстѣятелность Анастасъ х. Кондиевъ, житель отъ гр. Сливенъ, за гдѣто отказалъ да изплати двѣ мѣнителници акцептирани отъ него (Кондиевъ). Сливенскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ дѣлото, призналъ жалбата на Бехмоарасъ за неоснователна; обаче по апелативна жалба на сжщия, дѣлото е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „безспорно е, че по смисъла и духа на Търговския законъ, чл. чл. 808 и 810, членоветѣ на управителния съвѣтъ, директоритѣ, администраторитѣ или въобще прѣдставителитѣ на анонимнитѣ дружества или командитни на акции сж мандатери, които задължаватъ дружеството къмъ трети лица, безъ да задължаватъ себе си лично; прочее, тѣ вършатъ търговски операции въ името и за смѣтка на други — значи тѣ не сж търговци, — а като е тъй, тѣ не могатъ да бждатъ обявени въ несъстоятелность. Въ тази смисъль възражението на Ан. х. Кондиевъ е основателно. Обаче ако горнитѣ лица се занимаватъ по занятие съ търговски дѣла, то тѣ могатъ да бждатъ обявени въ фалитъ, бидейки търговци — чл. 2 отъ Търговския законъ, и 2) отъ прѣдставенитѣ двѣ полици съ дата 18 декемврий 1901 год. се вижда, че тѣ сж теглени срещу Ан. х. Кондиевъ, като длъжникъ на дружеството „България", което е обявено въ фалитъ, а той ги приелъ, за което и положилъ подписа си, безъ да е уговорилъ, че е прѣдставитель на казаното дружество. Независимо отъ това, сжщиятъ се занимавалъ по занятие съ търговски дѣла, както това е явно отъ обявлението на Сливенския окржженъ сждъ подъ № 68, въ брой 147 на „Държавенъ Вѣстникъ" отъ 12 юний 1899 год., защото е приемалъ по занятие да бждатъ теглени срещу него търговски ефекти и е издавалъ такива по занятие. А този фактъ Ан. х. Кондиевъ не отрича за полицитѣ на Несимъ Бехмоарасъ, като добавя, че той е направилъ това като прѣдставитель на дружеството. Това възражение е неоснователно, защото ще из-

лѣзе, че приносительтъ на полицитѣ е билъ излъагнъ, което въ търговския свѣтъ е недопустимо, та инакъ и невъзможно е щото Несимъ Бехмоарасъ да се съгласи полицитѣ, издадени отъ дружеството да бѫдатъ теглени срещу А. х. Кондиевъ, освѣнъ при прѣдположението, че у послѣдния има провизия, като длъжникъ на дружеството, заради това сѫ теглени срещу него, а той ги приелъ безъ да е уговорено че е прѣдставитель на рѣченото дружество. Прочее, той е билъ търговецъ, защото всичкитѣ условия за това сѫ на лице, тъй като има зарегистрована фирма съ опрѣдѣленъ видъ търговия — продажба на разни колониялни стоки и прѣдприятия. Като е така, даже да се приеме, че той е билъ прѣдставитель на дружеството, пакъ може да бѫде обявено въ фалитъ, защото се занимавалъ по занятие съ търговски дѣла, вслѣдствие на които се задължилъ. Та заради това искането му да удостовѣри, че той билъ прѣдставитель на дружеството, нѣма значение за дѣлото. Така сѫщо отъ полицитѣ е видно, че онази за сумата отъ 150 лири турски е своеврѣмено протестирана. Щомъ като това е така, то Ан. х. Кондиевъ, като търговецъ, е спрѣлъ плащането на търговскитѣ си дългове, а такъвъ търговецъ — чл. 649 отъ Търговския законъ се счита за несъстоятеленъ длъжникъ. При туй положение на дѣлото, трѣбва Ан. х. Кондиевъ да бѫде обявенъ въ фалитъ, като се опрѣдѣля датата за спиране на платкитѣ 9 априлъ 1902 година. А съ това слѣдва да се отмѣни обтѫженото рѣшение, като се прѣдпише на Сливенския окрѫженъ сѫдъ да изпълни разпорежданията на чл. 658 отъ Търговския законъ и послѣдующитѣ", — съ рѣшението си отъ 27 септемврий 1902 год., подъ № 419, постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 17 юний 1902 год., подъ № 150, и вмѣсто него постановява: обявява Сливенския търговецъ Анастасъ х. Кондиевъ за несъстоятеленъ длъжникъ и опрѣдѣля 9 априлъ 1902 год. — дата за спиране плащането на търговскитѣ му дългове, като при това прѣдписва на Сливенския окрѫженъ сѫдъ да изпълни разпорежданията на чл. 658 и послѣдующитѣ из търговския законъ". — Срещу това рѣшение Ан. х. Кондиевъ подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. 661 отъ Търговския законъ, защото рѣшението на сѫда, съ което е отхвърленъ искътъ за обявяване въ несъстоятелность на извѣстенъ търговецъ — въ дадения случай на касатора, не подлежи на апелъ, а сѫдътъ по настоящето дѣло е призналъ противното; 2) чл. 661 отъ Търговския законъ, защото ищецътъ не е подалъ апелативната си жалба въ 7-дневенъ срокъ; 3) чл. 2 отъ Търговския законъ, защото сѫдътъ не е констатиралъ въ рѣшението си, че касаторътъ е вършилъ търговски операции въ свое име. А въ отсѫтствието на този елементъ обявяването въ несъстоятелность е невъзможно; 4) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ извратилъ смисълта на обявлението № 68, като призналъ, че несѫществующа фирма Ан. х. Кондиевъ е тождествена съ фирмата бр. х. Кондиеви; 5) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не му допусналъ да докаже, че стоката, срещу която сѫ издадени въпроснитѣ мѣнителници, е получена отъ дружеството „България" и че той касаторътъ не е длъжникъ на това дружество — у него нѣмало провизия, и 6) чл. 641 отъ Граж-

данското съдопроизводство, защото рѣшението на съда, въ което се твърди, че касаторътъ се е занимавалъ съ издаването на полици по занятие, не е достатъчно мотивирано.

Върховниятъ касационенъ съдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) общо правило е, че за всички случаи за които Търговскиятъ законъ не съдържа особени разпореждания, прилагатъ се правилата на гражданскитѣ закони, било материялни или процесуални. Въ дадения случай Търговскиятъ законъ не съдържа особени разпореждания, относително правото за апелъ на ищеца, комуто е отхвърлено искането за обявяване въ несъстоятелность на извѣстенъ търговецъ, а въ такъвъ случай ще се приложатъ общитѣ правила на Гражданското съдопроизводство. Тѣзи послѣднитѣ даватъ право за обжалване опрѣдѣленията на първоинстанционнитѣ съдилища и то въ срокъ много по-голѣмъ отъ 7 дена. А щомъ това е така то първитѣ двѣ касаторови оплаквания за нарушение на чл. 661 отъ Търговския законъ съ неосновователни, и 2) за да бъде обявено извѣстно лице въ несъстоятелность, изисква се да бъде констатирана наличностьта на слѣдующитѣ обстоятелства: а) лицето да бъде търговецъ, и б) търговецътъ да е спрѣлъ платкитѣ приимуществено на своитѣ търговски задължения. Въ дадения случай съдътъ по същество е констатиралъ, че Анастасъ Кондиевъ е членъ на колективното дружество братя Кондиеви, което търгува съ колониялни стоки и слѣдователно той е търговецъ. Отъ тая констатация на съда явно става, че *качеството търговецъ* на Анастасъ Кондиевъ правилно е опрѣдѣлено отъ съда, защото съучастницитѣ въ колективнитѣ дружества, съставени за търговски цѣли, съ търговци. А отъ това слѣдва, че *първиятъ елементъ*, необходимо нуженъ за обявяването на Ан. Кондиевъ въ несъстоятелность, *съществува* и правилно е констатирано отъ съда по същество. Така също отъ приложенитѣ къмъ дѣлото мѣнителници се вижда, че тѣ съ биле теглени спрѣмо Ан. Кондиевъ и съ акцептирани отъ него, безъ никаква уговорка, а извѣстно, *че акцептътъ* задължава акцептанта направо спрѣмо носителя на мѣнителница и го прави отговоренъ за стойностьта ѝ и то незсвисимо отъ това, има ли у него или не провизия. Прочее, явно е, че въ дадения случай Ан. Кондиевъ се е задължилъ лично по едно търговско задължение, неиздължението на което слѣдъ надлежния протестъ е достатъчно основание за единъ съдъ по същество да признае спиране на платкитѣ. Прочее, явно става, *че и вториятъ елементъ* необходимо нуженъ за обявяването на Ан. Кондиевъ въ несъстоятелность, *съществува* и правилно е констатиранъ отъ съда по същество. А въ такъвъ случай и самата несъстоятелность на Ан. Кондиевъ правилно е прогласена. Заради това изложенитѣ въ касационната жалба оплаквания съ неосновователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Анастасъ х. Кондиевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ съдъ отъ 27 септемврий 1902 год., подъ № 419, като неосновователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 87 — (208) — 20 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шести ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдуюшия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василѣ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 268, по описа за 1901 год., на Димитъръ Черневъ, отъ гр. Варна, съ Захария Савовъ, отъ сжщия градъ, за 800 лева обезщетение, за отсичането на двѣ бадемови дървета.* — Въ сждебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Димитъръ Черневъ, отъ гр. Варна, съ искова молба, подадена на I Варненски мирови сждия, е прѣдявилъ искъ срещу Захария Савовъ, отъ сжщия градъ, за 800 лева, като излага, че прѣзъ 1897 год. слѣдъ гроздоберъ, отвѣтникътъ отсѣкалъ двѣтѣ му миндалови дървета отъ лозето му, находяще се въ мѣстносдьта „Монастиръ", едното около 20-годишно, а другото 15—16, отъ които получавалъ годишно около 70 лева, понеже съ отсичането на тѣзи дървета той се е лишилъ отъ дохода си, както и отъ удоволствието което ималъ отъ тѣхъ, молилъ е да се призове отвѣтникътъ и се осжди да му заплати стойностьта на казанитѣ дървета лева 800, заедно съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 17 юний 1900 год., подъ № 780, е осждилъ отвѣтника Захария Савовъ да заплати на ищеца Димитъръ Черневъ 150 лева, заедно съ 9 л. сждебни и по водене дѣлото разноски, а другата часть отъ иска е отхвърлилъ и е осждилъ ищеца да заплати на отвѣтника 25 лева за водене на дѣлото и на хазната 38 лева сждебни, канцелярски и други мита. Недоволни отъ това рѣшение, както ищецътъ, така и отвѣтникътъ, сж подали срещу него апелативни жалби прѣдъ Варненския окржженъ сждъ, съ които сж искали отмѣнението му по основанията, изложени въ тѣхъ. Варненскиятъ окржженъ сждъ като е разгледалъ дѣлото за разрѣшението му е взелъ въ съображение: „въ исковата си молба ищецътъ Димитъръ Черневъ претендира отъ Захария Савовъ 800 лева за врѣди и загуби отъ отсѣченитѣ му двѣ миндалови дървета; отвѣтникътъ Захария Савовъ признава, че е отсѣкалъ тѣзи дървета — обстоятелство, което се доказва и отъ свидѣтелитѣ, разпитани въ първата инстанция, но възразява, че той не можалъ да отговаря нито за стойностьта на дърветата, нито пъкъ за нѣкакви врѣди, понеже лозето въ което сж били посадени дърветата, той ималъ отъ ищеца подъ антихреза и съ отсичането имъ той подобрилъ лозето, а не го е поврѣдилъ. Отъ показанията на свидѣтелитѣ, а особено тѣзи на свидѣтеля Атанасъ Форевъ, се установява, че ищецътъ е ималъ дългъ къмъ отвѣтника и за издължение на този си дългъ е отстжпилъ лозето си на послѣдния съ право да прибира доходитѣ му — значи установява се, че дѣйствително лозето на ищеца е било дадено на отвѣтника подъ антихреза. Споредъ чл. 630 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, кредиторътъ по договора антихреза е длъженъ подъ страхъ на отговорность за врѣди, да се унижи за поддържането и необходимитѣ поправки на дадения му имотъ. Въ конкретния случай, както се вижда отъ заключението на вѣщото лице, отвѣтникътъ съ отсичането на двѣтѣ дървета е извършилъ едно дѣйствие, каквото би трѣбвало да направи единъ

добъръ лозарь, понеже съ това той е направилъ доходни ония 25 чукани лози, които, като се намирали подъ сѣнката на голѣмото дърво, сж били изгубили 50% отъ доходностьта си. Да се прѣдполага, че ищецътъ съ посаждането на тѣзи дървета е ималъ нѣкаква комерческа цѣль, сирѣчь да печели отъ плодоветѣ имъ, за каквато споменува вѣщото лице, това не може да се приеме, защото извѣстно е, че мѣстнитѣ почвени и климатически условия не благоприятствуватъ на овощарството, а благоприятствуватъ — лозарството, по която причина и мѣстнитѣ лозари се занимаватъ изключително съ лозарство. Прѣдъ видъ на това, сждътъ, като констатирва, че отвѣтникътъ Захария Савовъ съ отсичането на дърветата е извършилъ дѣйствие на единъ добъръ домакинъ, за каквото по силата на цитирания по-горѣ членъ отъ закона не може да бжде отговоренъ, а отъ друга страна, като има прѣдъ видъ, че изчислението на врѣдитѣ отъ вѣщото лице въ сравнение съ ползитѣ е направено неправилно, понеже вѣщото лице е прѣсмѣтнало ползитѣ на подобренитѣ чукани лози само за една година, когато би трѣбвало да се изчисли за толкова години, колкото лозитѣ сж плодоносими — нѣщо, което ако бѣше направено, щѣше да има резултатъ такъвъ, че ползитѣ които отвѣтникътъ е принесалъ, ако не сж повече, то покрай-ней-мѣрѣ сж еднакви съ врѣдитѣ, намира, че искътъ на ищеца е неоснователенъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, като ищецътъ се осжди да заплати на отвѣтника всичкитѣ сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Водимъ отъ тѣзи съображения, Варненскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 27 февруарий 1901 год., подъ № 77, е постановилъ: „отмѣнява напълно рѣшението на I Варненски градски мирови сждия отъ 17 юний 1900 год., подъ № 780, и вмѣсто него постановява: искътъ на Димитъръ Черневъ, изъ гр. Варна, срещу Захария Савовъ, изъ сжщия градъ, за 800 лева врѣди и загуби, се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда Димитъръ Черневъ, когато се подобри материялното му положение да заплати на хазната 45 лева за сждебно мито и други берии, а на отвѣтника 90 лева и 90 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение ищецътъ Димитъръ Черневъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, като посочва че при издаването му Варненскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 629 и 630 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че призналъ, че въ антихрезата кредиторътъ е дълженъ да се грижи и за подобрение на имота, и 2) приложение II къмъ чл. 15 отъ Закона за адвокатитѣ, съ това, че присждилъ на противната страна разноски и за водене на дѣлото вънъ отъ установената такса.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, горѣизложенитѣ оплаквания на касатора да се признаятъ за основателни и обтжженото рѣшение да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неоснователно, тъй като, наистина, Варненскиятъ окржженъ сждъ неправилно е призналъ, че кредиторътъ по единъ договоръ за антихреза е дълженъ да се грижи и за подобрението на недвижимия имотъ, който той държи въ антихреза, прѣдъ видъ на това, че въ чл. 630 отъ Закона за задълженията и договоритѣ изрично и

ясно е казано, че такъвъ кредиторъ е дълженъ да се грижи само за поддържането и необходимитѣ поправки на имота, обаче тая неправилность не може да се признае за едно сѫществено закононарушение, което би могло да повлѣче подирѣ си отмѣнението на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е констатиралъ, че касаторътъ не е прѣтърпѣлъ никакви врѣди отъ отсичането на бадемовитѣ му дървета и че въ такъвъ случай искътъ му който е за обезщетение за такива врѣди, не подлежи на удовлетворение, понеже се явява неоснователенъ въ самата си основа, и 2) сѫщо е неосновително и второто оплакване на касатора, тъй като, за да се констатира, да ли Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е опрѣдѣлилъ размѣра на присѫденото на отвѣтника възнаграждение за сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, е потрѣбно да се направи едно прѣсмѣтване на направенитѣ отъ послѣдния сѫдебни разноски, а така сѫщо на слѣдуемото му се възнаграждение за водене на дѣлото, а подобни прѣсмѣтвания Върховниятъ касационенъ сѫдъ не прави, понеже не разглежда дѣлата по сѫщество.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Димитъръ Черневъ, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 февруарий 1901 год., подъ № 77, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 88 — (209) — 20 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на пети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: прѣдседателствующи-членъ, Анастасъ М. Ташевъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 269, по описа за 1901 год., на Никола Караиордановъ, отъ гр. Вратца, съ Георги М. Каймакчиевъ и х. Дочко Михаловъ, отъ гр. София, за 285 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Георги М. Каймакчиевъ, отъ гр. София и Боянъ М. Каймакчиевъ, отъ гр. Вратца, съ искова молба, подадена на Вратчанския околийски мирови сѫдия на 16 октомврий 1899 г., сѫ прѣдявили искъ противъ никола Караиордановъ, отъ гр. Вратца, по единъ записъ на заповѣдь. При разглеждането отъ казания мирови сѫдия на заведеното по тая искова молба гражданско дѣло, отвѣтникътъ за подкрѣпление на възражението си, което е направилъ, че записътъ на който се основава искътъ на ищцитѣ е безпариченъ, е прѣдложилъ на послѣднитѣ рѣшителна клетва въ смисъль, че тѣ му сѫ броили чрѣзъ брата му сумата, за която е издаденъ тоя записъ. Прѣдъ видъ на това, че единиятъ отъ ищцитѣ, а именно Георги Каймакчиевъ е отсѫтствувалъ отъ заседанието на мировия сѫдия и има мѣстожителството си въ гр. София, послѣдниятъ по молбата на другия ищецъ и неговъ пълномощникъ, е постановилъ да се изпрати дѣлото на III Софийски градски мирови сѫдия, за да положи той прѣдъ него рѣшителна клетва. У сѫщия мирови сѫдия,

слѣдъ като му е било прѣпратено дѣлото на 20 мартъ 1900 год., е постжпило едно заявление отъ х. Дочко Михаиловъ, отъ гр. София, въ което послѣдниятъ е молилъ да бжде призованъ и той като ищецъ по дѣлото, прѣдъ видъ на това, че сумата за която дѣлото е заведено, била изплатена отъ него и отъ Георги Каймакчиевъ, като поржчители на Българската народна банка. III Софийски градски мирови сждия въ заседанието си на 16 августъ 1900 год., като е ималъ прѣдъ видъ даденитѣ отъ ищеца Георги Каймакчиевъ обяснения, е постановилъ, клетвата да не се полага отъ него и дѣлото да се повърне на Вратчанския околийски мирови сждия. Тоя послѣдниятъ слѣдъ това е разгледалъ дѣлото въ заседанието си на 17 октомврий 1900 год., въ което си заседание той е допусналъ х. Дочко Михаиловъ да встжпи въ дѣлото като трето лице — ищецъ, а по отношение на ищеца Боянъ М. Каймакчиевъ, вслѣдствие на неговото неявяване въ заседанието е прѣкратилъ дѣлото. Слѣдъ като е разгледалъ дѣлото по самото му сжщество, Вратчанскиятъ околийски мирови сждия съ рѣшението си издадено въ сжщото сждебно заседание, е осждилъ отвѣтника Никола Караиордановъ да заплати на ищеца Георги М. Каймакчиевъ и третото лице х. Дочко Михаиловъ 285 лева съ припадающата имъ се лихва и сждебнитѣ разноски. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Никола Караиордановъ е подалъ въззивна жалба прѣдъ Вратчанския окржженъ сждъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣщението му е взелъ прѣдъ видъ: „ищцитѣ за доказателство на иска си прѣдставляватъ полица съ дата 22 септемврий 1899 год., на сума 285 л., която отвѣтникътъ д-ръ Н. Караиордановъ въ заседанието на 14 ноемврий 1899 год., прѣдъ мировия сждия, е призналъ, че полицата е издадена отъ него, въ това заседание той е обявилъ че полицата е безпарична. За да докаже безпаричностьта на полицата, отвѣтникътъ е прѣдложилъ рѣшителна клетва на ищцитѣ, слѣдъ като е чулъ обясненията на ищцитѣ за причината на задължението. Ищцитѣ сж обявили прѣдъ мировия сждия, че приематъ да положатъ клетва, както отвѣтникътъ имъ я прѣдлага. Въ заседанието на 17 октомврий 1900 год., дѣлото по отношение на Боянъ М. Каймакчиевъ е било прѣкратено и ищецътъ Георги М. Каймакчиевъ заедно съ третото лице х Дочко Михаиловъ, сж поддържали иска тъй, както е билъ заведенъ първоначално, въ сжщия день отъ отвѣтника е постжпило заявление, съ което е поискалъ да се даде ходъ на дѣлото въ негово отсжтствие и то да се рѣши възъ основание на даннитѣ по дѣлото. Отвѣтникътъ е ималъ прѣдъ видъ, че ищцитѣ сж обявили, че сж готови да положатъ клетвата въ тая формула, въ която той я прѣдлага, той е ималъ прѣдъ видъ така сжщо и обясненията които тѣ сж дали относително причината на задължението и съ това обстоятелство, че не е настоялъ прѣдъ мировия сждия да извърши клетвения обрядъ, съгласилъ се е и се е отказалъ отъ да доказва възражението си, че полицата е безпарична. Че отвѣтникътъ се е съгласилъ и се е отказалъ да доказва възражението си за безпаричностьта на полицата, се вижда отъ съдържанието на неговата апелативна жалба и отъ обясненията, които неговиятъ повѣреникъ днесъ въ сжда даде. Нищо не прѣчеше на отвѣтника да поиска да се извърши клетвения обрядъ отъ ищеца и отъ третото лице, щомъ има прѣдъ видъ тѣхното изявление прѣдъ сжда, че тѣ сж готови

да положатъ клетвата. Отвѣтниковиятъ повѣреникъ, днесъ признава обясненията, които ищцитѣ сж дали за произхождането на тази полица, но твърди, че тѣ не прѣдставили доказателства за това, че сж изплатили дългъ прѣдъ Българската народна банка на баща му. Нѣма защо да прѣдставляватъ ищцитѣ доказателства за това, тѣхниятъ искъ е основанъ на полица, която отвѣтникътъ признава. Причината въ това задължение между ищцитѣ и отвѣтника днесъ става явна. Отвѣтникътъ е издалъ тази полица, за да заплати единъ дългъ на баща си, а съ това изявление на причината не може да се приеме, че полицата е недѣйствителна. Странитѣ въ договора сж свободни да показватъ причината или да я скриватъ. Мировиятъ сждия като е уважилъ иска на ищцитѣ, правилно е постжпилъ, за това и рѣшението му трѣбва да се утвърди. Апелаторътъ не прѣдставлява доказателства, съ които да обори прѣдставената по дѣлото полица, а така сжщо не настоява на възражението си, че полицата е безпарична и не иска доказване на това възражение, за това апелативната му жалба се явява "неоснователна и като такава се остава безъ послѣдствие". — Водимъ отъ тия съображения, Вратчанскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 13 мартъ 1901 год., подъ № 80, е потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Никола Карайордановъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Вратчанскиятъ окржженъ сждъ нарущилъ: 1) чл. чл. 595, 597 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание, че за да можеше да се присжжда нѣщо на хаджи Дочко Михаиловъ, трѣбвало е прѣди всичко той да встжпи като трето лице въ процеса, но съ свои самостоятелни права, а за тая цѣль е трѣбвало да има отъ него прѣдявенъ искъ прѣдъ сжщия мирови сждия, който е разгледалъ и първоначалния искъ; 2) чл. чл. 58 и 107 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че го осждилъ да плати на х. Дочко Михаиловъ часть отъ сумата 285 лева, безъ той да е прѣдставилъ нѣкакви доказателства, че има нѣкакво право да търси нѣщо по спорния записъ, и 3) чл. 107 отъ сжщото сждопроизводство, съ това, че не взелъ въ внимание и не обсждилъ искането му да се отхвърли иска на ищеца като просроченъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокурорь, дадено въ смисъль, обтжженото рѣшение за нарушението при издаването му на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ Вратчанския окржженъ сждъ, се вижда, че сжщиятъ сждъ е третиралъ х. Дочко Михаиловь за едно редовно встжпило въ процеса трето лице, съ самостоятелни права и е потвърдилъ напълно рѣшението на мировия сждия, съ което му е присждено часть отъ сумата, за която е прѣдявенъ иска по това дѣло, при всичко, че както това се изложи по-горѣ (за което е правено възражение и отъ страна на отвѣтника — сега касаторъ, Никола Карайордановъ), казаниятъ х. Дочко Михаиловъ въ своята молба за встжпването като трето лице въ процеса съ самостоятелни права, е подалъ не на Вратчанския околийски мирови сждия, който е разглеждалъ дѣлото по

сѫщество, като първа инстанция, а на III Софийски Градски мирови сѫдия, на когото дѣлото е било изпратено по делегация — само за полагане на рѣшителна клетва отъ ищеца Георги М. Каймакчиевъ. Това дѣйствие на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ се явява неправилно, тъй като споредъ смисъльта на постановленията на чл. 597 отъ Гражданското сѫдопроизводство, третото лице, което иска да встѫпи въ единъ процесъ за защита на свои самостоятелни права върху прѣдмета на спора, трѣбва да подаде молбата си за това въ онзи първоинстанционенъ сѫдъ, който разглежда дѣлото по самото му сѫщество. Отъ което слѣдва, че и по настоящето дѣло казаниятъ окрѫженъ сѫдъ не е могалъ да счете, че х. Дочко Михаиловъ правилно се е конституиралъ като трето лице съ самостоятелни права въ процеса, щомъ като той своята молба за това е подалъ не на Вратчанския околийски мирови сѫдия, който е разглеждалъ дѣлото по сѫщество като първа инстанция, а на III Софийски градски мирови сѫдия, който не е билъ компетентенъ да извършва никакви други сѫдебни дѣйствия по това дѣло, освѣнъ онова сѫдебно дѣйствие, за извършването на което е билъ делегиранъ, именно призоваването на ищеца Георги М. Каймакчиевъ да положи прѣдложената му отъ отвѣтника рѣшителна клетва, а като е приелъ това, съ това си дѣйствие сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ споменатия по-горѣ чл. 597 отъ Гражданското сѫдопроизводство; 2) отъ обтѫженото рѣшение, както това се спомена и по-горѣ, се вижда, че Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е призналъ на х. Дочко Михаиловъ правото на часть отъ спорната по това дѣло сума, обаче нито отъ мотивитѣ на сѫщото рѣшение, нито отъ обстоятелствата на дѣлото се вижда, щото х. Дочко Михаиловъ да е прѣдставилъ нѣкакви доказателства, за да установи, че той има нѣкакви права върху тая сума, а съ присѫждането, при тия обстоятелства, на сѫщата часть отъ тази сума Вратчанскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, споредъ който, за да бѫде удовлетворенъ единъ искъ, изисква се ищецътъ да прѣдстави доказателства за подкрѣплението му, и 3) отъ протокола, държанъ по заседанието на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ по това дѣло на 13 мартъ 1901 год., се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтника — сега касаторъ, Никола Карайордановъ, е заявявалъ, че правото на ищцитѣ на искъ се е изсрочило съ изтичането на повече отъ 5 години отъ падежа на записа, прѣдставенъ отъ ищцитѣ за подкрѣпление на иска имъ. Отъ мотивитѣ обаче на обтѫженото рѣшение не се вижда, щото при рѣшаването на дѣлото казаниятъ сѫдъ да е взелъ въ внимание и да е обсѫдилъ това заявление на повѣреника на отвѣтника, а съ тая своя постѫпка сѫщиятъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, постановленията на който задължаватъ сѫда по сѫщество при рѣшаването на едно дѣло, да взема въ внимание всички наведени по него обстоятелства. Горѣпосоченитѣ закононарушения слѣдва да се признаятъ за сѫществени и да повлѣкатъ подирѣ си отмѣнението на обтѫженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че допущането имъ е оказало влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Вратчанския окрѫженъ сѫдъ отъ 13 мартъ 1901 г., подъ № 80, защото сѫ нарушени чл. чл. 597, 58 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроиз-

водство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 89 — (210) — 25 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I- Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 270, по описа за 1901 год., на Дино Ивановъ, житель отъ с. Гюреджий, Старозагорска околия, съ Господинъ Желевъ Кълвачевъ, житель отъ гр. Стара-Загора, за 892 лева и 80 ст., съ лихвата имъ.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Господинъ Желевъ Кълвачевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ искова молба отъ 2 юний 1899 год., до Старозагорския мирови сѫдия, моли да се призове Дино Ивановъ, отъ с. Гюреджий, Старозагорско, и се осѫди да му заплати 892 лева и 80 ст., по записъ, лихвата имъ и всички разноски. По поводъ на тази молба, Старозагорскиятъ мирови сѫдия завелъ гражданско дѣло № 534/99 год., което разгледалъ и издалъ рѣшение на 28 юний 1899 год., подъ № 785, съ което осѫдилъ Дино Ивановъ Косевъ, отъ с. Гюреджий, да заплати на Господинъ Желевъ Кълвачевъ, отъ гр. Стара-Загора, 892 лева и 80 ст., съ лихвата имъ по 12 % годишно отъ 2 юний 1899 год. до изплащането имъ и 56 лева разноски. Противъ това рѣшение Дино Ивановъ подалъ въззивна жалба въ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който разгледалъ това дѣло, изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ въ съображение: „че ищецътъ за подкрѣплѣние искътъ си прѣдставилъ записъ съ дата 13 априлъ 1895 г., на сума 31 наполеона, отъ които е видно отвѣтникътъ заедно съ Иванъ Косевъ, се задължили солидарно да заплатятъ на ищеца горната сума слѣдъ 121 дена; че отвѣтникътъ заявилъ подлогъ противъ този записъ, като обяснилъ, че той не го е издавалъ, обаче сѫдътъ съ опрѣдѣление отъ днешна дата, остава подлога безъ послѣдствие, като недоказанъ. Вслѣдна което и възражението му какво не билъ издавалъ прѣдметния записъ, се явява неоснователно и трѣбва да се остави безъ внимание. Че въ такъвъ случай искътъ на ищеца като подкрѣпенъ съ писменъ документъ, слѣдва да се уважи, като се потвърди и рѣшението на мировия сѫдия, понеже е правилно издадено", — съ рѣшението си отъ 23 януарий 1901 г., № . . . , опрѣдѣлилъ; „рѣшението на Старозагорския околийски мирови сѫдия отъ 28 юний 1899 год., № 785, се потвърдява, а подадената противъ него въззивна жалба на Дино Ивановъ, отъ с. Гюреджий, се остава безъ послѣдствие, като неоснователна и го осѫжда да заплати на Господинъ Желевъ Кълвачевъ, отъ гр. Стара-Загора, 55 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за тази инстанция и на хазната 7 лева за толкова издадени и незаплатени призовки". — Това рѣшение Дино Ивановъ обжѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени чл. чл. 502 и 503 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото призналъ, че углавниятъ подлогъ се считалъ разрѣ-

шенъ съ гражданския подлогъ, какъвто е билъ заявенъ и разслѣдванъ, но оставенъ безъ послѣдствие по недоказанность.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ производството на дѣлото се вижда, че отвѣтникътъ по настоящето дѣло е заявилъ граждански подлогъ срещу прѣдявения записъ и по негово искане е станала експертиза отъ вѣщи люди за разрѣшение подлога. Отъ експертизата и другитѣ данни по дѣлото, експертитѣ дошли до убѣждение, че записътъ е подписалъ отъ отвѣтника по дѣлото. Веднага слѣдъ това, но прѣди сѫдътъ да се произнесе съ опрѣдѣление или съ рѣшение, отвѣтникътъ по дѣлото, сега касаторъ, заявява *углавенъ подлогъ,* като посочва на сина си, който го билъ подписалъ на записа и на призовкитѣ, безъ да го е упълномощавалъ за това и вслѣдствие на това искалъ е (касаторътъ) да спре разглеждането на гражданското дѣло. Сѫдътъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 23 януарий 1901 год., постановилъ: „прѣдявениятъ отъ Диня Ивановъ подлогъ противъ записа отъ 13 априлъ 1895 год., на сума 31 напалеона, като неоснователенъ, да се остави безъ послѣдствие. 2) отъ това опрѣдѣление на сѫда ясно се вижда, сѫдътъ да се е произнесалъ по заявения углавенъ подлогъ, това сѫщото не се вижда и отъ потѫженото рѣшение, но ако сѫдътъ е ималъ прѣдъ видъ, че съ разрѣшението гражданскиятъ подлогъ, страната нѣма право да заявява углавенъ подлогъ и слѣдователно сѫдътъ не е дълженъ да спре разглеждането на дѣлото, то това е погрѣшно, тъй като съ заявяването на углавния подлогъ, възбужда се вече углавенъ процесъ противо извѣстно лице и разглеждането на тоя процесъ трѣбва да се прѣдостави на компетентния сѫдъ, т. е. на углавния сѫдъ. Отъ казаното слѣдва, че щомъ касаторътъ е заявилъ углавенъ подлогъ, то той бѣше длъженъ да спре у себе разглеждането на дѣлото и да го прѣпрати въ углавния сѫдъ.

На основание изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 януарий 1900 год., № . . . , защото сѫ нарушени чл. чл. 502 и 503 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ,

---

№ 90 — (212) — 25 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Българский Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 273, по описи за 1901 год., на Теня Пенчевъ, настойникъ на малолѣтния Пенчо Станевъ, отъ с. Симитлери, Казанлъшка околия, съ Проданъ Станчевъ Узунджиолу, отъ сѫщото село, за 1000 лева.* — Странитѣ не присѫтствуваха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Грую Л. Груевъ, отъ гр. Казанлъкъ, повѣреникъ на Т. Пенчевъ, настойникъ на П. Станевъ, отъ с. Симитлери, съ искова молба отъ 2 октомврий 1897 год., до Казанлъшкия мирови

сждия, молили да се призове Проданъ Станчевъ Узунджиолу отъ сжщото село и се осжди да заплати на довѣрителя му 1000 лева възнаграждение за срещу 10—12-годишната му работа на послѣдния — отвѣтника, лихвата имъ и всичкитѣ разноски. Мировиятъ сждия разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 9 септемврий 1899 год., осждилъ Проданъ Станчевъ Узунджиолу да заплати на Пенчо Станевъ, чрѣзъ настойника му Т. Пенчевъ, 593 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 2 октомврий 1897 год. до изплащането имъ и 29 лева и 65 ст. разноски и на хазната 58 лева, както и на вѣщитѣ лица по 4 лева всѣкому. Противъ това рѣшение Проданъ Станчевъ и Груевъ подали апелативни жалби въ Старозагорския окржженъ сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: „че Г. Л. Груевъ, повѣреникъ на Т. Пенчевъ, настойникъ на П. Станчевъ, завелъ искъ противъ Проданъ Станчевъ Узунджиолу за сума 1000 лева, произходящи отъ слугуване; че отъ показанията на свидѣтеля К. Митевъ се установява, какво отвѣтникътъ е взелъ малолѣтния П. Станевъ за храненикъ, съ намѣрение да го усинови — обстоятелство, което не се отрича и отъ отвѣтника; че щомъ това е установено какво отвѣтникътъ взелъ малолѣтния за синъ, но не го усиновилъ, защото ималъ по-послѣ законнородени дѣца, то слѣдва да му заплати за врѣмето, прѣзъ което се е ползувалъ отъ труда му; че отъ удостовѣренията подъ №№ 462 и 16/99 год., издадени — първото отъ Силистренското общинско управление и второто отъ главния учитель на с. Симитлери, е видно какво малолѣтниятъ се е родилъ на 1881 год. и до 1890 год. е билъ въ училището ученикъ, значи до тази година не е работилъ; че отъ заключенията дадени отъ вѣщитѣ лица прѣдъ мировия сждия и това прѣдъ сжда, е видно, какво малолѣтниятъ е могалъ да принася полза съ труда си на отвѣтника, когато е навършилъ 9-годишната си възрасть и че срѣдно взето за прѣзъ цѣлото 7-годишно слугуване е могалъ да взема годишна заплата 60 лева, значи за 7 години 420 лева, отъ която като се приснеме 200 лева за отхранването му до 9-годишната му възрасть, остава чиста сума 220 лева, за която и трѣбва да се осжди отвѣтникътъ да заплати на малолѣтния, чрѣзъ настойника му; че въ такъвъ случай и рѣшението на мировия сждия ще трѣбва да се видоизмѣни", — съ рѣшението си отъ 15 декемврий 1900 год., № 429, опрѣдѣлилъ: „рѣшението на Казанлъшкия мирови сждия отъ 9 септемврий 1899 год. се видоизмѣнява така: осжжда Проданъ Станчевъ Узунджиолу, отъ с. Симитлери, да заплати на Пенчо Станевъ отъ сжщото село, чрѣзъ настойника му Т. Пенчевъ, отъ сжщото село, 220 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ 2 октомврий 1897 год. до изплащането имъ. Станалитѣ по дѣлото разноски оставатъ въ тежесть на двѣтѣ страни, коя колкото е похарчила. Осжжда Теню Пенчевъ, настойникъ на Пенчо Станевъ, да заплати на хазната 67 лева и 13 ст. сждебно мито и други канцелярски берии за двѣтѣ инстанции, когато стане състоятеленъ". — Срещу това рѣшение Теню Пенчевъ, настойникъ на малолѣтния Пенчо Станевъ. подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. чл. 19, 20, 58, 59, 107 и 262 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 1 отъ Закона за настойничеството и чл. 11 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото е допусналъ безъ да е зая-

венъ насрѣщенъ искъ да се компенсира вземането на отвѣтника за прѣхрана съ дълга му спрѣмо него (ищеца) отъ слугуване и когато това вземане на отвѣтника трѣбваше не да се компенсира, а да се счете за подирено, понеже е за облѣкло и храна на едно дѣте взето за усиновление и защото сждътъ не приелъ дадената оцѣнка отъ вѣщото лице на труда на малолѣтния въ размѣръ на 723 лева.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ съобразителната часть на потжженото рѣшение се вижда, че Старозагорскиятъ окржженъ сждъ като е намѣрилъ, че малолѣтниятъ П. Станевъ за 7-годишното си слугуване у отвѣтника Проданъ Станчевъ слѣдва да получи 420 лева, прѣснелъ отъ тази сума 200 лева за отхранването на ищеца до 9-годишната му възрасть. Това прихващане, както се вижда отъ даннитѣ по дѣлото е станало по възражението на отвѣтника, за да му се прихване това, което е похарчилъ за храна и облѣкло на малолѣтния. Сждътъ правилно е допусналъ да се прихване вземането на отвѣтника отъ дълга му спрѣмо ищеца, тъй като съгласно чл. 191 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, прихващането на дълговетѣ става по силата на Закона даже и безъ знанието на длъжницитѣ, въ самия моментъ на едноврѣменното сжществуване на двата дълга, които се погасяватъ взаимно въ съотвѣтствующитѣ си части. Въ случая сжществуватъ условията за прихващането, а именно и двата дълга иматъ за прѣдметъ една сума пари и които сж изискуеми (чл. 192 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Независимо отъ това, искането на отвѣтника, за да му се прихване вземането, съставлява едно просто възражение свързано съ първоначалния искъ, а нѣма характеръ на особенъ искъ. Прѣдъ видъ на това, оплакването на касатора, че сждътъ допусналъ, безъ да е заявенъ насрѣщенъ искъ да се компенсира вземането на отвѣтника за прѣхрана съ дълга му спрѣмо него отъ слугуване е неоснователно. Оплакването на касатора, че вземането на отвѣтника не трѣбвало да се компенсира, а да се счете за подарено, е тъй сжщо неосновательно, понеже както се вижда отъ дѣлото, усиновление не е станало, а и този, който е трѣбвало да бжде усиновенъ, дири отъ тогози, който е щѣлъ да го усинови, заплатата за слугуване. Колкото до оплакването, че сждътъ не прнелъ дадената оцѣнка на труда на малолѣтния въ размѣръ на 723 лева и това е неосновательно, защото съгласно чл. 471 отъ Гражданското сждопроизводство, сждътъ не е длъженъ да се подчинява на мнѣнието на вѣщитѣ лица противъ своето убѣждение.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Теня Пенчевъ, настойникъ на малолѣтния Пенчо Станевъ, срещу рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 15 декемврий 1900 год., № 429, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 91 — (214) — 25 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 272, по описа за 1901 год., на Юсефъ Хаимъ Асса, отъ гр. Стара-Загора, съ Коста Пенчевъ, отъ с. Арабаджиево, за 498 лева и 21 ст., по записъ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Юсефъ Хаимъ Асса, житель отъ гр. Стара-Загора, съ исково прошение отъ 24 септемврий 1899 год., до Старозагорския мирови сѫдия, заявилъ искъ срещу Коста Пенчевъ и поржчителя му Ст. Николовъ, за 498 лева и 21 ст., по записъ. Старозагорскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 299, отъ 13 априлъ 1900 год., постановилъ: „осѫжда Коста Пенчевъ отъ с. Арабаджиево, да заплати на Юсефъ Хаимъ Асса и С-ие, отъ гр. Стара-Загора, 498 лева и 21 ст. въ напалеонъ отъ 20.60 лева, съ лихвата имъ по 12% годишно отъ 23 септемврий 1899 год. до изплащането и 37 лева и 30 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски; а въ случай на несъстоятелность да се взискатъ отъ поржчителя му Станя Николовъ, отъ с. Голѣмо-Кадиево". По апелативна жалба на Коста Пенчевъ, това дѣло е разгледано и отъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставения отъ ищеца въ прѣписъ и завѣренъ по надлежния редъ записъ съ дата 7 май 1898 год., се установява, че отвѣтникътъ Коста Пенчевъ, като прямъ длъжникъ, подъ поржчителството на Станя Николовъ, останалъ длъженъ на ищеца Юсефъ Хаимъ Асса и С-ие 988 лева и 60 ст., че прямиятъ длъжникъ не успорява записа, обаче, прѣдъ мировия сѫдия, както и прѣдъ сѫда, възразява, че въ съставянето му се вмѫкнала една грѣшка отъ 143 лева и 40 ст. въ повече и че той въобще се издължилъ срещу остатъка, като броилъ ищецу сумата 600 лева; че отъ прѣдложената и приета отъ ищеца рѣшителна клетва прѣдъ мировия сѫдия се установява, че той не е получилъ 600 лева срещу тоя записъ, че въ днешното сѫдебно заседание ищцовата страна е съгласна да се намали присѫдената му сума съ 143 лева и 40 ст., за което и рѣшението на мировия сѫдия подлежи да се видоизмѣни", — съ рѣшението си № 159, отъ 21 мартъ 1901 год., постановилъ: „видоизмѣнива рѣшението на Старозагорския околийски мирови сѫдия подъ № 299, отъ 13 априлъ 1900 год. така: осѫжда Коста Пенчевъ, отъ с. Арабаджиево, да заплати на Юсефъ Хаимъ Асса и С-ие, отъ гр. Стара-Загора, като прямъ длъжникъ сумата 354 лева и 80 ст., лихвата имъ по 12% годишно отъ 23 септемврий 1899 год. до изплащане, дължими срещу записъ отъ 7 май 1898 год., заедно съ 43 лева и 50 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, а Юсефъ Хаимъ Асса да заплати на Коста Пенчевъ 29 лева и 30 ст. такива за двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение ищецътъ подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която по между другото се оплаква, че по това дѣло Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107 и 58 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не се е произнесалъ по въпроса за отговорностьта на

поръчителя, а същевременно отменилъ всецело първостепенното решение, при всичко, че съ това решение поръчительтъ е билъ осъденъ наедно съ прямия длъжникъ.

Върховниятъ касационенъ съдъ, следъ доклада на делото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: отъ обстоятелствата на делото явно става, че мировиятъ съдия е осъдилъ както днешния касаторъ Коста Пенчевъ така и неговия поръчитель Ст. Николовъ. А въ такъвъ случай Старозагорскиятъ окръженъ съдъ като е билъ сезиранъ съ апелативната жалба на прямия длъжникъ Коста Пенчевъ и по отношение на него, като е намалилъ иска, то не е требвало да игнорира задължението на поръчителя, толкозъ повече, че съ решението си съдътъ като отменява онова на мировия съдия, не прави никаква резерва за правата на ищеца (кредитора) по отношение къмъ поръчителя. Действително, поръчительтъ не е подалъ апелативна жалба срещу мировото решение, обаче, характерътъ на задължението на поръчителя по отношение къмъ онова на прямия длъжникъ и неделимостьта на това задължение по отношение общностьта на интереса, който съществува по между техъ спрямо предмета на спора — прави, щото подадениятъ отъ прямия длъжникъ апелъ да ангажира и поръчителя и да се счита, като че и той да е апелиралъ обжалваното решение. А щомъ това е така, то въ дадения случай съдътъ е требвало да се произнесе и по задължението на поръчителя, а като не е направилъ това, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство и това нарушение е съществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ горе изложеното, Върховниятъ касационенъ съдъ **определява**: решението на Старозагорския окръженъ съдъ отъ 21 мартъ 1901 г. подъ № 159, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското съдопроизводство, да се отмени и делото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ същия съдъ.

№ 92 — (217) — 27 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отделение, на тринадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито съдебно заседание, въ следующия съставъ: I Председатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ. Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присътствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Председатель *гражданско дело № 276, по описа за 1901 год., на Иванъ Христовъ Нейчевъ, отъ с. Шипка, Казанлъшка околия, съ Теня Иванъ Мандовъ, житель отъ същото село, за 5734 лева златни, съ лихвата имъ.* — Въ съдебното заседание отъ страна на Иванъ Хр. Нейчовъ, се яви адвокатътъ М. Бояджиевъ, а отъ страна на Т. Ив. Мандовъ — адвокатътъ С. С. Бобчевъ.

Обстоятелствата на делото съ: съ искова молба до Старозагорския окръженъ съдъ, подадена на 7 мартъ 1897 год., Ив Хр. Нейчовъ, отъ с. Шипка, Казанлъшка околия, е предявилъ искъ срещу деда си (по майка) Теню Ив. Мандовъ, отъ същото село, за 5734 лева златни и лихвата имъ отъ предявянето на иска до изплащането и съдебните и по ...дене на делото разноски. Въ тая си искова молба Иванъ Хр. Нейчовъ

излага слѣдующето: подиръ смъртьта на баща му, която послѣдвала на 25 априлъ 1874 год., дѣдо му Теню Ив. Мандовъ (отвѣтникътъ) баща на майка му, билъ избранъ отъ тогавашнитѣ власти и назначенъ за неговъ настойникъ и взелъ като такъвъ въ разпореждане и управление 100 лири турски, която сума раздавалъ до 1893 год. съ лихва на разни лица, до която година той (ищецътъ Ив. Хр. Нейчовъ) билъ още непълнолѣтенъ. Прѣзъ сѫщата 1893 год. реченията отвѣтникъ Теню Ив. Мандовъ му билъ далъ срещу горната сума съ лихвата ѝ само 1884 лева златни въ пари и записи, а остатъкътъ отъ нея сума, съ лихвата ѝ, които възлизатъ на 5734 лева златни не му ги броилъ, ако и да ги искалъ нѣколко пѫти. За това иска осѫждането на Теню Ив. Мандовъ да му заплати сумата 5734 лева златни, съ лихвата имъ, отъ деня на прѣдявяването на иска и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. За доказване на този си искъ Иванъ Хр. Нейчовъ е посочилъ на свидѣтели, отъ показанията на които щѣло да се установи, че отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ билъ назначенъ за неговъ настойникъ и че прибралъ 100 лири турски останали отъ баща му въ наслѣдство. На тая искова молба на Иванъ Хр. Нейчовъ, е подалъ писменъ отговоръ отвѣтникътъ Теню Ив. Мандевъ, съ който отблъсва иска на първия и заявява, че слѣдъ смъртьта на бащата въ 1874 год., на ищеца била назначена за неговъ настойникъ майка му и за поднастойникъ (касиеръ по тогавашному) чича му Теню Нейчовъ, у когото останали бащинитѣ му пари, като добавя, че изразходвалъ за ищеца за издържането му и на майка му 5204 ½ гроша, срещу която сума прибралъ нѣкои суми на сѫщия ищецъ и му повърналъ повечето съ лихвата въ размѣръ на 3398 ½ гроша до 1894 год., което щѣль да докаже съ редовенъ тефтеръ. Вслѣдствие на казаната искова молба на Ив. Хр. Нейчовъ, е било образувано въ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ гражданско дѣло № 335/97 год., по което отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ е прѣдставилъ за подкрѣпление на своитѣ си възражения едно пълномощно съ дата 11 ноемврий 1879 год., издадено му отъ майката Тяна Тенева на ищеца Ив. Хр. Нейчовъ съ послѣдния като нейно дѣте, за събиране тѣхни раздадени съ лихви пари и което дѣло реченията окрѫженъ сѫдъ е разгледалъ въ сѫдебното си заседание на 6 октомврий 1897 год., когато разпиталъ свидѣтелитѣ по дѣлото, възъ показанията на които е издалъ рѣшението си, съ което рѣшилъ: „осѫжда Теню Ив. Мандевъ, отъ с. Шипка, Казанлъшка околия, да заплати на Иванъ Хр. Нейчовъ, отъ сѫщото село, 4598 лева и 40 ст. златни, заедно съ лихвата имъ по 10% годишно начиная отъ днесъ до изплащането и 394 лева сѫдебни и по воденето на дѣлото разноски“. — Отъ това рѣшение на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ останали неблагодарни и двѣтѣ страни и подали срещу него въ установения отъ закона срокъ възивни жалби. Съ възивната си жалба ищецътъ Иванъ Хр. Нейчовъ обтѫжва това първостепенно рѣшение само въ тая му часть, съ която е отхвърлена часть отъ прѣдявения му искъ и относително неприсѫждането му лихви на цѣлата искана отъ него сума отъ деня на прѣдявяването на иска до крайното изплащане, като иска да бѫде измѣнено това рѣшешение въ смисъль, да се осѫди отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ да му заплати цѣлата искана сума 5734 лева златни, заедно съ лихвата имъ отъ датата на подаването исковата му

молба — 6 мартъ 1897 год. до изплащането, понеже отъ даннитѣ по дѣлото се доказвалъ напълно тоя му искъ и е било законно искането му на лихва отъ датата на прѣдявяването иска му, каквато лихва първостепенниятъ сѫдъ по погрѣшка не му присѫдилъ отъ нея дата, а отъ датата на издаването рѣшението. Съ възивната си пъкъ жалба отвѣтникътъ Тению Ив. Мандовъ обтжжва сѫщото първоинстанционно рѣшение, напълно иска отмѣнението му и да се отхвърли цѣлиятъ прѣдявенъ искъ срещу него отъ ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, като се осжди на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, защото отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ първата инстанция, отъ които едни не биле вѣрни, не се установявало да е билъ назначаванъ за настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ слѣдъ смъртьта на баща му и да е взималъ нѣкакви си суми като настойникъ подъ свое разпореждане, останали въ наслѣдство отъ бащата на ищеца, а за настойникъ на сѫщия ищецъ била избрана майка му, която и го упълномощавала да събира останалитѣ пари отъ съпруга ѝ и баща на ищеца отъ разни лица и то прѣзъ 1879 год. както и да заведе дѣло срещу Тению Хлопката за 100-тѣхъ лири турски, оставени имъ въ наслѣдство отъ бащата на ищеца, каквито събиралъ и имъ ги прѣдавалъ на ищеца и майка му, за доказване на които си домогвания е посочилъ на свидѣтели въ апелативната си жалба и съ особени заявления. — Възъ основание на тия двѣ възивни жалби, едната на Иванъ Хр. Нейчовъ и другата на Тению Ив. Мандовъ, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е завелъ настоящето дѣло подъ № 131/99 год., за възивно разглеждане, по което Ив. Хр. Нейчовъ за подкрѣпление на домогванията си е прѣдставилъ въ прѣписъ едно прошение до Казанлъшкото околийско сѫдилище съ дата 4 юний 1882 год., подадено отъ Тению Ив. Мандовъ, като неговъ настойникъ, за изпълнение на рѣшението № 727, отъ 27 февруарий 1882 год. и прѣписъ отъ сѫщото рѣшение, съ което Григоръ Колевъ е осѫденъ да заплати 1180 гроша съ лихва на речения Тению Ив. Мандовъ, като опекунъ на първия — Ив. Хр. Нейчовъ; а Тению Ив. Мандовъ за подкрѣпление на възраженията си е прѣдставилъ единъ записъ съ дата 17 януарий 1879 г., за 1100 гроша, съ който Тению Ив. Мандовъ се задължилъ къмъ Иванъ Хр. Нейчовъ лично. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, слѣдъ изслушване показанията на свидѣтеля Гарушевъ и домогванията на повѣреницитѣ на странитѣ, за разрѣшението му (на дѣлото), като взелъ прѣдъ видъ: 1) „въ исковата си молба до окржжния сѫдъ Иванъ Хр. Нейчовъ твърди, че отвѣтникътъ Тению Ив. Мандовъ билъ назначенъ отъ властьта прѣзъ 1874 г., слѣдъ смъртьта на баща му, за неговъ настойникъ и въ качеството си на такъвъ (настойникъ) взелъ въ разпореждането си 100 лири турски отъ наслѣдството му, които давалъ подъ лихва на разни лица до 1893 год., прѣзъ която година му броилъ само 1884 лева златни, а остатъкътъ въ размѣръ на 5734 лева златни, отказвалъ да му ги брои. За доказване, че отвѣтникътъ Т. Ив. Мандовъ е билъ неговъ настойникъ, Иванъ Хр. Нейчовъ е прѣдставилъ свидѣтели и прѣписи отъ прошение и рѣшение, отъ които се виждало качеството му на неговъ настойникъ на отвѣтника Т. Мандовъ. Отъ това категорическо изявление въ исковата молба на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ и отъ доказателствата, които прѣдставлява за доказване на иска си, по които трѣбва да се сѫди за характера на единъ граж-

дански искъ, повече отъ ясно е, че казаниятъ ищецъ Иванъ Хр. Нейчовъ дири сумата 5734 лева златни и лихвата имъ, отъ деня на подаването исковата молба — 6 мартъ 1897 год. до изплащането отъ отвѣтника Т. Ив. Мандовъ, като отъ бивши неговъ настойникъ, който прибиралъ исканата сума въ това си качество отъ наслѣдството му (на ищеца) въ 100 лири турски и ги давалъ подъ лихва, като и поставя сжщия отвѣтникъ за отговоренъ въ изплащането на исканата сума, вслѣдствие настойничеството му, отъ което и произтича основата на иска му; 2) така формуляранъ искътъ по настоящето дѣло на Иванъ Хр. Нейчовъ, за да бжде приетъ за основателенъ и приемливъ, сжщиятъ трѣбва да докаже: а) че отвѣтникътъ Т. Ив. Мандовъ наистина прѣзъ 1874 год., отъ властьта тогавашна, е билъ назначенъ за неговъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ настойникъ, и б) че въ качеството си на такъвъ Т. Ив. Мандовъ е взелъ 100 лири турски на ищеца отъ бащиното му наслѣдство и ги давалъ подъ лихва, отъ която се увеличили до 1893 год. и като му далъ прѣзъ нея година 1884 лева златни, останалъ да му дължи исканата сума 5734 лева златни; 3) разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Рада Баева Бояджийката и Мирчо Желевъ изповѣдватъ, че прѣзъ 1874 год., слѣдъ смъртьта на бащата, който се поминалъ отъ трѣскавица въ Балкана, на ищеца Ив. Хр. Нейчовъ билъ дошелъ кадията въ с. Шипка и описалъ останалия имотъ отъ покойния, обърналъ го въ пари и назначилъ по касамъ отвѣтника Т. Ив. Мандовъ за настойникъ на малолѣтния тогава Иванъ Хр. Нейчовъ (ищеца), слѣдъ което, като настойникъ, сжщиятъ Т. Мандовъ раздалъ паритѣ на сирачето, неговъ внукъ отъ дъщеря, на разни лица подъ лихва и ги събиралъ. Това не потвърдяватъ другитѣ двама разпитани свидѣтели въ първата инстанция Хр. Духовниковъ и П. Дяковъ, отъ които първиятъ свидѣтелствува, че прѣзъ 1879 год., като билъ членъ на Казанлъшкото сждилище, отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ завелъ искъ срещу стрика та Теню Нейчовъ на Ив. Хр. Нейчовъ (ищеца) и ги спогодилъ, но не знае въ качеството си на какъвъ, да ли като настойникъ или като повѣреникъ е завелъ иска, а вториятъ — че направилъ прѣзъ 1879 год. прѣдставеното по дѣлото писмено пълномощие на отвѣтника Теню Ив. Мандовъ отъ името на майката на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, за да прибере паритѣ на сирачето (ищеца), въ което пъкъ писмено пълномощно съ дата 11 ноемврий сжщата година, е казано, че Тяна Тенева съ сина си Иванъ Хр. Нейчовъ упълномощава отвѣтника Теню Ив. Мандовъ да имъ събере паритѣ, дадени подъ лихва у слѣдующитѣ лица: братя Христо и Григоръ Калеви, Григоръ Кънєвъ и Теню Нейчовъ. Ако дѣйствително отвѣтникътъ билъ назначенъ за настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ прѣзъ 1874 год., то нѣмаше защо да взема пълномощно отъ майката на послѣдния за събиране на паритѣ имъ. Прѣдъ видъ на това, показанията на свидѣтелитѣ Рада Баева Бояджийката и Мирчо Желевъ, че билъ назначенъ отъ кадията отвѣтникътъ Т. Ив. Мандовъ за настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ сж съмнителни. Тия показания на сжщитѣ двама свидѣтели ставатъ още поневѣроятни, като се вэематъ въ внимание показанията, дадени прѣдъ втората инстанция, на свидетеля Хр. Духовниковъ, който твърди, че прѣзъ 1878 год., когато билъ асесоръ при Казанлъшкия мирови сждия, отвѣтникътъ завелъ дѣло срещу Т. Нейчовъ, за малолѣтния тогава Ив. Хр.

Нейчовъ (ищеца) за извѣстна сума на послѣдния, безъ обаче да знае да ли като неговъ настойникъ завелъ дѣлото, по което и се доказвало, че Теню Нейчовъ давалъ паритѣ на сѫщия малолѣтенъ подъ лихва на други лица, което този послѣдниятъ не може да стори, ако отвѣтникътъ е билъ дѣйствителниятъ назначенъ настойникъ на ищеца. Независимо отъ това, въ втората инстанция свидѣтелитѣ Теню Нейчовъ, и Георги Ив. Горушевъ, съ положителность твърдятъ, че слѣдъ смъртьта въ 1874 год., на бащата на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, за настойникъ му е била назначена майка му отъ кадията Мехмедъ Ефенди, а не отвѣтникътъ Т. Ив. Мандовъ, който кадия описалъ останалия отъ бащата на Иванъ Хр. Нейчовъ имотъ, обърналъ го въ пари, като съставили два описа на български и турски, които прѣдали на настойницата, жена на покойния и майка на ищеца, което станало по съображение отъ втория свидѣтель Горушевъ, който и излага въ показанията си тия подробности. На тия показания на послѣднитѣ двама свидѣтели повече вѣра трѣбва да се даде, защото ако е билъ назначенъ за настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ, сѫщиятъ нѣмаше да има пълномощно отъ 1879 год. отъ майката на Иванъ Хр. Нейчовъ, за да имъ събира паритѣ, по силата на което по всѣка вѣроятность завелъ дѣлото, за което говори свидѣтельтъ Духовниковъ, а при това още Теню Ив. Нейчовъ щѣше да издаде записа съ дата 17 януарий 1879 год., на името на Теню Ив. Мандовъ (отвѣтника), като настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, а не направо на името на послѣдния, както се види отъ съдържанието на тоя прѣдставенъ записъ въ втората инстанция. Свидѣтелитѣ А. Караджовъ и Я. Ивановъ, разпитани прѣдъ втората инстанция, казватъ, че не знаятъ кой е билъ избранъ за настойникъ на ищеца Ив. Хр. Нейчовъ и говорятъ, както и другитѣ свидѣтели, още по оставения имотъ отъ бащата на ищеца. При наличностьта на тия доказателства, всички споредъ вѣроятностьта имъ и като се има прѣдъ видъ, че и въ турско врѣме назначаването на настойникъ на малолѣтнитѣ ставаше съ писменъ актъ, а такъвъ не се прѣдставлява отъ ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ и то отъ който да се види какво именно отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ му е билъ назначенъ прѣзъ 1874 год. за настойникъ, нито пъкъ се доказва изгубването на такъвъ настойнически актъ, ако и още да се види отъ прѣдставенитѣ въ втората инстанция въ прѣписи прошение съ дата 4 юний 1882 год., и рѣшение съ дата 27 февруарий сѫщата година, че самъ отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ се е нарекалъ настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ и Григоръ Колевъ съ него рѣшение е билъ осѫденъ да брои 1180 гроша на сѫщия отвѣтникъ, като настойникъ на ищеца, то пакъ не може да се приеме за доказано, какво дѣйствително Теню Ив. Мандовъ е билъ настойникъ на Ив. Хр. Нейчовъ, толкозъ повече, като Мандовъ е билъ натоваренъ съ пълномощно отъ майката на Нейчова да събира паритѣ на малолѣтния си синъ (Нейчовъ) и че Мандовъ едва ли е разбралъ що значи настойничество като простъ и невѣжа човѣкъ; 4) като не е доказано, че отвѣтникътъ Теню Ив. Мандовъ е билъ настойникъ на ищеца Иванъ Хр. Нейчовъ, споредъ както е изразенъ искътъ по настоящето дѣло на послѣдния срещу първия, въ основата си се явява този искъ недоказанъ и неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да бѫде отхвърленъ. Въ

такъвъ случай и възивната жалба на Иванъ Хр. Нейчовъ е неоснователна, а тая на Теню Ив. Мандовъ слѣдва да се приеме за основателна и да се уважи, като се отмѣни напълно обтжженото съ нея първоинстанционно рѣшение и се отхвърли напълно иска прѣдявенъ срещу него отъ Иванъ Хр. Нейчовъ, и 5) страната, която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, когато тая послѣдната си ги поиска", — съ рѣшението си № 252, отъ 27 октомврий 1900 год., опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 6 октомврий 1897 год., издадено по дѣлото на Иванъ Хр. Нейчовъ, срещу Теню Ив. Мандовъ и двамата отъ с. Шипка, за 5734 лева златни и лихвата имъ, и съ което рѣшение вторинтъ е осжденъ да заплати на първия 4598 лева 40 ст. златни и лихвата имъ, и вмѣсто него постановява: отхвърля прѣдявения съ искова молба прѣдъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ входящи № 3401, отъ 7 мартъ 1897 год., искъ за 5734 лева златни, на Иванъ Хр. Нейчовъ, отъ с. Шипка, срещу Теню Ив. Мандовъ, отъ сѫщото село и за лихвата на тая сума, като недоказанъ. Осѫжда Иванъ Хр. Нейчовъ да заплати на Т. Мандовъ за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции 673 лева и 36 стотинки". — Това рѣшение Иванъ Хр. Нейчовъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушени: 1) чл. 328, въ свръзка съ чл. 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото извратливо е оцѣнилъ показанията на Рада Баева, Мирча Желева и др., още повече като е прѣдставилъ (касаторътъ) официялни документи, отъ съдържанието на които се вижда, че отвѣтникътъ Т. Ив. Мандовъ е направилъ самопризнание, че е билъ настойникъ прѣзъ 1879 год., а това самопризнание изключава всѣкакви свидѣтелски показания, каквито сж показанията на Георги Гарушкинъ и Теню Нейчовъ, съ които се умаловажава самопризнанието, съ което сж нарушени чл. чл. 325, въ свързка съ 396, 397 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и 2) чл. чл. 396, 397 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото не взелъ въ внимание официялното признание на отвѣтника, изразено въ 2 и 3 мотиви на писмения отговоръ на отвѣтника, въ който отговоръ се признава, че е получилъ отвѣтникътъ 6973 гроша и други 3398 гроша, безъ да е доказалъ че ги е върналъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) искътъ по настоящето дѣло е формулиранъ така, че отвѣтникътъ по дѣлото — Т. Ив. Мандовъ, въ качеството си на настойникъ на ищеца, е взелъ 100 лири турски, останали на ищеца отъ бащинотс му наслѣдство и ги давалъ подъ лихва, отъ която сж се увеличили до 1893 год. и като му далъ срещу нея сума 1884 лева златни, останалъ да му длъжи исканата сума 5734 л. златни. Така формулиранъ искъ, сѫдътъ по сѫщество си е подложилъ на разрѣшение два въпроса: а) билъ ли е Теню Ив. Мандовъ настойникъ на ищеца по дѣлото, и б) взелъ ли е Теню Ив. Мандовъ 100 лири турски, принадлежащи на ищеца отъ бащиното му наслѣдство. За разрѣшение на тѣзи два въпроса, сѫдътъ разпиталъ посоченитѣ отъ двѣтѣ сѫдящи се страни свидѣтели, прѣцѣнилъ е прѣдставенитѣ имъ документи и дошелъ

до убѣждение отрицателно, т. е., че отвѣтникътъ по дѣлото, като не е билъ настойникъ на ищеца Ив. Хр. Нейчовъ, не сж му биле давани пари отъ наслѣдство, които пари да е давалъ подъ лихва, слѣдователно и не може да се счита Т. Мандовъ отговоренъ. По-важенъ за правилното разрѣшение на дѣлото е вторият въпросъ, да ли отвѣтникътъ е получавалъ 100-тѣхъ лири турски. За подкрѣпление на своето възражение, относително вторият въпросъ, отвѣтникътъ е прѣдставилъ свидѣтели Хр. Духовниковъ и П. Дяковъ, отъ които първият свидѣтелствува, че прѣзъ 1879 год., като билъ членъ въ Казанлъшкото сждилище, отвѣтникътъ Т. Мандовъ е заявявалъ искъ като повѣреникъ, срещу Теню Нейчовъ, стрика на ищеца, който е билъ поднастойникъ на ищеца, както това се установило прѣдъ сжда по сжщество отъ разпитанитѣ свидѣтели и разни документи, установено е още, че останалитѣ отъ наслѣдство пари сж давани и отъ майката на ищеца, която е била настойница на ищеца, поставена за такава отъ властитѣ, а тя отъ своя страна е упълномощавала ищеца да води дѣла противъ длъжницитѣ й; щомъ прочее, нѣма прѣдставени доказателства, че пари (100 лири турски) на малолѣтния не сж биле давани на отвѣтника по дѣлото, то сждътъ не еималъ законно основание да го признае отговоренъ за исковата сума; 2) касаторътъ се оплаква, че сждътъ билъ извратилъ показанията на Рада Баева и Мирча Желева. Отъ направената провѣрка на показанията на тѣзи свидѣтели, които се цитиратъ и въ самото потжжено рѣшение, не се съглежда никакво извращение, а има оцѣнка на показанията на тѣзи свидѣтели, въ свръзка съ другитѣ данни по дѣлото, слѣдователно, оплакването за извращение не се оправдава отъ фактическата страна на дѣлото; 3) оплаква се още касаторътъ, че отвѣтникътъ по дѣлото, при водене на единъ процесъ срещу Григоръ Колевъ, билъ се нарекалъ настойникъ на ищеца Ив. Хр. Нейчовъ, слѣдователно има самопризнание, че отвѣтникътъ е билъ настойникъ, а отъ това слѣдвало, че трѣбва да отговаря и за исковата сума. Това твърдение на касатора не е приемливо, тъй като това самопризнание (ако може да се счита за самопризнание) се отнася по въпроса за настойничеството, а не за получването на 100-тѣхъ лири турски, който билъ важният въпросъ по дѣлото, както се каза по-горѣ. Освѣнъ това сждътъ мотивира, защо не дава важность на такова самопризнание, а именно, че Мандовъ едва ли е разбралъ що значи настойникъ като простъ и невѣжа човѣкъ. Но дори да се приеме, че погледнато така на това самопризнание, както гледа касаторътъ, то такова нарушение е несжществено, прѣдъ важностьта на втория въпросъ, разрѣшенъ отъ сжда, а именно кой е взелъ 100-тѣхъ лири, останали отъ наслѣдството и кое е отговорното лице, и 4) искътъ по настоящето дѣло е, както се каза, за 100-тѣхъ лири турски, които въ продължение на нѣколко години съ лихвата сж се увеличили, а не е (искътъ) за 6973 гроша. Освѣнъ това, въ писмения отговоръ, на когото сочи касаторътъ, нѣма самопризнание въ смисъльта на чл. чл. 397 и 400 отъ Гражданското сждопроизводство, а въ тоя писменъ отговоръ отвѣтникътъ обяснява, кога и колко пари е събралъ по процеса съ Т. Нейчовъ и че на 10 августъ 1881 год. си направилъ смѣтката съ настойницата на ищеца, издължили се по между си. Отъ което слѣдва, че и второто оплакване на касатора е неоснователно.

На основание изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Хр. Нейчовъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 27 октомврий 1900 год., № 252, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 93 — (218) — 27 ноемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 277, по описа за 1901 год., на Киркоръ Артиновъ, житель отъ гр. Варна, съ Манолъ х. Лефтеровъ, отъ сѫщия градъ, за 181 лева и 20 ст., произходящи отъ право за изтълмение на изпълнителни листове.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Киркоръ Артиновъ, житель отъ гр. Варна, съ исково прошение отъ 29 юний 1900 год., до Варненския мирови сѫдия, заявилъ искъ срещу Манолъ Лефтеровъ за 181 лева и 20 ст., произходящи отъ възнаграждение по изпълнителни дѣла. Варненскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № 1184, отъ 25 септемврий 1900 год., постановилъ: „Манолъ х. Лефтеровъ, отъ гр. Варна, да заплати на Киркоръ Артиновъ, отъ сѫщия градъ, 134 лева и 50 ст. и 13 лева сѫдебни и за водене на дѣлото разноски, а другата часть на иска му се отхвърля, като неоснователенъ. Ищецътъ да заплати на хазната 3 лева за три незаплатени призовки". По апелативна жалба на Манолъ Лефтеровъ, това дѣло е било разгледано и отъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „ищецътъ Киркоръ Артиновъ дири отъ отвѣтника Манолъ х. Лефтеровъ 181 лева и 20 ст., слѣдуеми нему 5% възнаграждение, за ходатайство по петь негови изпълнителни дѣла. Отвѣтникътъ Манолъ х. Лефтеровъ като не отрича факта, че ищецътъ ходатайствувалъ по посоченитѣ въ исковата молба негови изпълнителни дѣла, възразява, че той не го е натоварвалъ, като самостоятеленъ ходатай, а бидейки прошенописецъ въ писалището на адвоката А. Савовъ, слѣдователно, нѣмалъ право на искъ отъ една страна, а отъ друга при признаване, че има право на искъ, то не му се слѣдвало освѣнъ 33 лева върху сумата която, била събрана отъ него. Първото възражение е неоснователно, защото отъ рѣшителната клетва, положена отъ ищеца Киркоръ Артиновъ, се установява, че той го е условилъ и възложилъ нему ходатайството по изпълнителнитѣ му дѣла. Второто възражение се явява за основателно, защото отъ изпълнителнитѣ дѣла № № 522 и 525/97 год., се установява, че по тѣхъ освѣнъ Артиновъ е дѣйствувалъ по-прѣди други ходатай, който е събралъ извѣстни суми, слѣдователно, върху събранитѣ суми отъ другиго, ищецътъ нѣма основание да иска да му се плаща възнаграждение и върху нея сума; твърдението на ищеца, че съ положената му клетва се установявало, какво той се е договорилъ съ отвѣтника да му плати 5% върху сумитѣ по изпълнителнитѣ листове, е неоснователно, защото самъ ищецътъ въ исковата си молба твърди, че

дири 5% възъ основа законоположението въ Правилника за прошенописцитѣ, а не по договоръ, който да е уреждалъ и въпроса за възнаграждението, а веднажъ подобенъ договоръ нѣма, то ищецътъ ще получи възнаграждението си съгласно чл. 12 отъ Правилника за прошенописцитѣ 5% и то само за събранитѣ отъ него суми, защото върху останалитѣ несъбрани суми би можалъ да получи, само ако отвѣтникътъ е отнелъ отъ него довѣреностьта, а въ случаятъ напротивъ самъ ищецътъ признава, че довѣреностьта не е снета. Споредъ както се види отъ самитѣ изпълнителни дѣла по ходатайството на ищеца, е събрано по 5-тѣхъ изпълнителни дѣла всичко 727 лева и 60 ст., върху която сума прѣсмѣтнато по 5%, нему се слѣдва възнаграждение лева 36 и 38 ст., слѣдователно, искътъ се явява за основателенъ и доказанъ само върху тая сума", — съ рѣшението си № 55, отъ 24 февруарий 1901 год., постановилъ: „видоизмѣнява рѣшението на I Варненски мирови сѫдия отъ 25 септемврий 1900 год., подъ 1184 така: осѫжда Манолъ х. Лефтеровъ, отъ гр. Варна, да заплати на Киркоръ Артиновъ отъ сѫщия градъ, 36 лева и 38 ст., а останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ. Сѫдебнитѣ по дѣлото разноски се възлагатъ върху странитѣ съразмѣрно, отъ които Киркоръ Артиновъ да заплати на Манолъ х. Лефтеровъ 17 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а тоя послѣдниятъ да внесе въ хазната 3 лева за неплатени призовки въ първата инстанция". — Срещу това рѣшение Киркоръ Артиновъ подалъ касационна жалба въ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която се оплаква, че по това дѣло Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. чл. 107, 89, 414, 415, 417 и 421 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не взелъ въ съображение всичкитѣ приведени по дѣлото доказателства и не далъ на рѣшителната клетва онази сила и значение, която ѝ дава закона, а при това извратилъ съдържанието ѝ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: отъ формулировката на рѣшителната клетва се вижда, че тя е била прѣдложена и послѣ повърната на ищеца съ цѣль да се остави въ зависимость отъ нея разрѣшението на цѣлия споръ по настоящето дѣло. Въ текста на тая клетва изрично е казано: че *по условие* съ отвѣтника, послѣдниятъ се е задължилъ да заплати на ищеца 5% *върху сумитѣ по изпълнителнитѣ дѣла*, т. е. съ клетвата сѫ разрѣшени тъкмо тѣзи обстоятелства, за които сѫдътъ въ рѣшението си казва, че не биле доказани, а именно: 1) че е имало договоръ за плащане 5%, и 2) че тѣзи 5% ще се смѣтатъ отъ сумитѣ по изпълнителнитѣ дѣла. А щомъ тѣзи въпроси сѫ разрѣшени съ клетва, то сѫдътъ *е билъ длъженъ* да ги признае за доказани и то независимо отъ другитѣ доказателства по дѣлото, защото извѣстно е, че по своето естество рѣшителната клетва не е друго, освѣнъ единъ видъ транзакция, а когато странитѣ, *подъ контрола на сѫда*, транзижиратъ, то за сѫда не остава друга работа освѣнь да санкционира тая транзакция, като издаде рѣшението си съобразно съ нея. Обаче, въ дадения случай вмѣсто сѫдътъ да направи това, той се е впусналъ да тълкува, впрочемъ много неудачно, съдържанието на исковото прошение, което едва ли не извращава, защото въ това прошение е казано, че отъ сумитѣ по изпълнителнитѣ дѣла се искатъ 181 лева „смѣтани споредъ Правилника за прошенописцитѣ по

5%", а сѫдътъ въ рѣшението си казва, че ищецътъ е искалъ да му се опрѣдѣли възнаграждението, възъ основание законоположенията въ Правилника за прошенописцитѣ, нѣщо, което е съвършено различно отъ първото, тъй като по правилника се плащатъ проценти само върху дѣйствително събраната сума, а ищецътъ иска проценти не отъ тая сума, а отъ сумитѣ по изпълнителнитѣ дѣла, които суми сѫ много по-голѣми и тая си своя претенция той основава на договоръ, за сѫществуването на който е положилъ рѣшителната клетва. Прочее, сѫдътъ като не е далъ на тая клетва такава сила и значение, каквато ѝ дава законътъ, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводсто и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 февруарий 1901 год., подъ № 55, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 94 — (222) — 1 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ на 15 ноемврий т. г. *гражданско дѣло № 282, по описа за 1901 год., на Добри Батоловъ, отъ гр. София, съ Георги Тифтиковъ, отъ гр. Пловдивъ, за 2612 лева и 30 ст. златни, съ лихвата имъ, по нарушение на контрактъ.* — Въ сѫдебното заседание отъ страна на Д. Батоловъ, яви се адвокатътъ К. Д. Батоловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Георги Тифтиковъ, житель отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение отъ . . . априлъ 1898 год., до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, заявилъ искъ срещу Добри Батоловъ и А. Давидовъ за 2555 лева, произходящи отъ авансирани суми и врѣди и загуби отъ унищожение на договоръ. Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ, като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 24 априлъ 1899 год., № 173, постановилъ: „осѫжда Д. Батоловъ и А. Давидовъ, отъ гр. София, да заплатятъ солидарно на Георги Тифтиковъ, отъ гр. Пловдивъ, 2612 лева и 30 ст. златни, за причинени му врѣди и загуби, вслѣдствие неизпълнение на контрактъ, съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 1 май 1898 год. до изплащането и 184 лева сѫдебно-дѣловодни разноски, а на хазната 9 л. за толкова издадени и незаплатени призовки". По апелативна жалба на А. Давидовъ и Д. Батоловъ, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ прѣдставеното въ първата инстанция условно съ дата 24 ноемврий 1897 год., завѣрено отъ нотариуса на 27 сѫщи мѣсецъ и година, се види, че отвѣтницитѣ А. Давидовъ и Д. Батоловъ (апелаторитѣ) съдружници и съставители на „българското търговско транспортно бюро въ гр. София", отъ които първиятъ съдружникъ командиторъ, сѫ се условили съ ищеца Георги Тифтиковъ (възиваемия) да отворятъ клонъ на сѫщото дружество въ

гр. Пловдивъ, подъ управлението на послѣдния и то като съдружникъ въ дѣйствията, дѣятелностьта и печалбитѣ или загубитѣ само на тоя клонъ, като за тая цѣль Тифтиковъ внесе 3000 лева златни и казаното дружество други 3000 лева златни капиталъ, а печалбитѣ да се разпрѣдѣлятъ така: 40% да взема Тифтиковъ и остатъкътъ дружеството, освѣнъ това, Тифтиковъ да напусне работата си и да се занимава само и изключително съ дѣлата на клона въ продължение на 5 години (п. п. 5 и 6 отъ условното). Въ това условно нѣма изрична дата опрѣдѣлена, отъ когато да почне да функционира дружеството на клона въ гр. Пловдивъ отъ „българското търговско транспортно бюро" и въ такъвъ случай трѣбва да се счита, че е почнало функционирането си на 27 ноемврий 1897 год., когато е завѣрено условното отъ нотариуса, сжщото условно е било унищожено на 8 декемврий 1897 год., отъ страна на А. Давидовъ и Д. Батоловъ, защото отъ писмото съ сжщата дада отправено отъ централното управление на „българското търговско транспортно бюро", съ подписа на А. Давидовъ до ищеца и възиваемъ Г. Тифтиковъ и прѣдставено въ първата инстанция отъ послѣдния, се вижда, че сжщитѣ двама заявили за унищожението на контракта, понеже Д. Батоловъ излизалъ отъ дружеството. Това се подкрѣпя и отъ протеста на Тифтиковъ къмъ А. Давидовъ и Д. Батоловъ съ дата 28 януарий 1898 год. и отъ прѣдставеното писмо въ втората инстанция на А. Давидовъ съ дата 28 декемврий 1897 год., съ което той се извинява на Тифтикова за унищожението на контракта, като казва, че причина на това билъ Д. Батоловъ. Отъ съдържанието пъкъ на писмата съ дати: 12, 17, 23, 24 и 26 декемврий 1897 год., копирани на листове 6, 20, 22, 23 и 26 въ копирната книга на Тифтиковъ и отправени отъ сжщия до „българското търговско транспортно бюро въ гр. София", не се вижда Тифтиковъ да се е съгласилъ за унищожаването на контракта или пъкъ това да е станало по негова вина, а напротивъ отъ тѣхъ писма се види, че той не се е отказвалъ отъ съглашенията си. И тъй отъ прѣдставенитѣ доказателства се установява по единъ най-положителенъ начинъ, че отвѣтницитѣ и апелаторътъ въ втората инстанция А. Давидовъ и Д. Батоловъ, които като съдружници въ дружеството „българско търговско транспортно бюро", сж се съгласили съ ищеца и възиваемъ въ втората инстанция Г. Тифтиковъ, по силата на писменния контрактъ съ дата 24 ноемврий 1897 год. и завѣренъ отъ нотариуса на 27 сжщи мѣсецъ, да отворятъ клонъ подъ управлението на послѣдния въ гр. Пловдивъ, по изложенитѣ по-горѣ условия и че тоя контрактъ безъ съгласието и безъ да е нарушенъ отъ Тифтикова, е унищоженъ отъ сжщитѣ (А. Давидовъ и Д. Батоловъ). Единъ договоръ може да бжде унищоженъ или измѣненъ само по взаимното съгласие на тѣзи които сж го сключили, а въ противенъ случай нарушительтъ понася всичкитѣ послѣдствия, които непосрѣдствено произтичатъ отъ своеволното му дѣйствие, защото съ това си дѣйствие причинява загуба на съдружника си, който не е нарушилъ контракта и който не се е съгласилъ за унищожаването му и то по силата на чл. чл. 56 и 123 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка на чл. 13 отъ стария Търговски законъ. Прѣдъ видъ на това и прѣдъ видъ, че отвѣтницитѣ А. Давидовъ и Д. Батологъ (апелаторитѣ) сж унищожили сключения отъ тѣхъ контрактъ на 24 ноемврий 1897 год., съ

ищеца Г. Тифтиковъ (възиваемиятъ), за откриването клонъ въ гр. Пловдивъ, отъ съставеното отъ тѣхъ (първитѣ двама) дружество „българско търговско транспортно бюро", то сѫщитѣ сѫ отговорни прѣдъ казания ищецъ за послѣдвалитѣ го загуби отъ унищоженото безъ неговото съгласие на условното имъ. Тия загуби на ищеца Г. Тифтиковъ се възкачватъ най-малко до 2000 лева златни, споредъ даденото писмено мнѣние въ първата инстанция отъ експерта Ст. Странски и това негово мнѣние слѣдва да се приеме за вѣрно, защото отъ прѣдставеното писмо въ първата инстанция съ дата 27 октомврий 1897 год., на Министерството на обществените сгради, пѫтищата и съобщенията, се види, че на Тифтиковъ сѫ биле направени отстѫпки по прѣнасянето стоки по българскитѣ желѣзници и защото отъ контракта и удостовѣрението съ дата 30 ноемврий 1897 г., прѣдставено въ първата инстанция, се установява, че сѫщиятъ ищецъ вслѣдствие на сключения контрактъ съ отвѣтницитѣ и апелатора, е напусналъ работата си, отъ която е ималъ годишенъ приходъ въ казания размѣръ най-малко и тая своя работа безвъзвратно изгубилъ. Независимо отъ това, отъ писмото, прѣдставено въ първата инстанция съ дата 10 януарий 1898 год., на „българското търговско транспортно бюро", става явно, че то е получено вслѣдствие на казания контрактъ отъ ищеца Тифтиковъ за капиталъ на Пловдивския му клонъ 548 лева и 55 ст. златни. И тъй искътъ на Г. Тифтиковъ срещу отвѣтницитѣ А. Давидовъ и Д. Батоловъ е доказанъ за 2548 лева и 55 ст. златни, която сума заедно съ лихвитѣ отъ датата на протеста — 28 януарий 1898 год. до датата на подаването исковата молба 1 май сѫщата година, се възкачва на 2612 лева и 30 ст. златни, на която сума сѫ и осѫдени съ обтѫженото първоинстанционно рѣшение послѣднитѣ двама солидарно да броятъ на първия съ лихвитѣ ѝ отъ завеждането на иска до окончателното изплащане и за която сума сѫ отговорни за солидарното ѝ изплащане и двамата отвѣтници по силата на чл. чл. 13, 18 и 19 отъ стария Търговски законъ и чл. 61 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Отъ всичко казано, съвокупно взето, става явно, че възивната жалба на А. Давидовъ и Д. Батоловъ, срещу рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 8 априлъ 1899 год., подъ № 173, е неоснователна и като такава слѣдва да се отхвърли и да се потвърди то първоинстанционно рѣшение. Страната, която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сѫдебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, за каквито заявява възиваемиятъ чрѣзъ повѣреника си", — съ рѣшението си № 89, отъ 23 мартъ 1901 год., постановилъ: „отхвърля като неоснователна възивната жалба на А. Давидовъ и Д. Батоловъ, отъ гр. София, и потвърдява рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 8 априлъ 1899 год., подъ № 173. Осѫжда А. Давидовъ и Д. Батоловъ да заплатятъ на Георги Тифтиковъ за сѫдебни и по водене на дѣлото въ втората инстанция разноски 124 лева". — Срещу това рѣшение Добри Батоловъ подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) членове 630 и 531 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не обсѫдилъ възражението на Д. Батоловъ, че той (Батоловъ) лично не трѣбва да отговаря по настоящето дѣло, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдо-

производство, защото сѫдътъ изопачилъ *смисълъта* на писмото отъ 8 декемврий и не оцѣнилъ нѣкои отъ другитѣ прѣдставени по дѣлото писма.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключениечо на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) отъ дѣлото се вижда, че сѫдътъ по сѫщество е констатиралъ, какво съдружието подъ название „българско търговско транспортно бюро“ се състои отъ А. Давидовъ и Д. Батоловъ, които сѫ и отговорнитѣ лица за задължението на дружеството, та заведениятъ срещу тѣхъ искъ, произходящъ отъ неизпълнение задълженията на съдружието. правилно е заведенъ. Дѣйствително договорътъ отъ 24 ноемврий 1897 год., сключенъ по между ищеца и дружеството, подписанъ е за послѣдното отъ Д. Батоловъ и С-ие, като членъ командиторъ на дружеството, но това обстоятелство не освобождава Д. Батоловъ отъ отговорность, защото и членоветѣ командитори даже въ най-благоприятния случай отговарятъ за задълженията на дружеството пропорционално съ частитѣ си, а въ дадения случай Д. Батоловъ никакви доказателства не е прѣдставилъ за че е ограничено отговоренъ командиторъ и че участието му въ дружеството *прѣдставлява по-малка сума отъ оная, за която е билъ осѫденъ*. А въ такъвъ случай оплакването, че сѫдътъ не обсѫдилъ възражението на Д. Батоловъ за неговата отговорность като командиторъ на дружеството, не може да се признае за основателно. Колкото се отнася до оплакването, че Добри Батоловъ е участвувалъ въ дружеството „българско търговско транспортно бюро“ не лично, а като съдружникъ въ дружеството Д. Батоловъ и С-ие и слѣдователно, лично не трѣбвало да отговаря за задълженията на дружеството „българско търговско транспортно бюро“, то отъ дѣлото се вижда, че това възражение отъ една страна е правено отъ Батолова само *мимоходомъ*, а отъ друга — на никакви доказателства, които да подкрѣпятъ това му възражение, Д. Батоловъ не е посочилъ, а въ такъвъ случай и самото възражение се явява голословно, а сѫдътъ не е длъженъ да обсѫжда голословнитѣ възражения на сѫдящитѣ се. Заради всичко това първото касаторово оплакване е неосновательно, и 2) отъ мотивитѣ на обжалваното рѣшение се вижда, че прѣдставенитѣ по дѣлото писма, имѣющи сѫществено значение за разрѣшение на спора, обсѫдени сѫ биле отъ сѫда и никакво извращение на съдържанието имъ сѫдътъ не е направилъ. А колкото се отнася до въпроса за *смисълъта* на тѣзи доказателства, то това обстоятелство е въпросъ на оцѣнка и слѣдователно по сѫществото на дѣлото. Заради всичко това и второто касаторово оплакване е неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Добри Батоловъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 23 мартъ 1901 год., № 89, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 95 — (224) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година,

въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 283, по описа за 1901 год., на Мито Ивановъ Вратчанецъ, отъ гр. Видинъ, съ Цвтанъ Ранчевъ и Янко Богоевъ, отъ с. Ранилукъ, Трънска околия, за 476 лева и 40 ст., отъ работа.* — Въ сѫдебното заседание се яви Мито Ивановъ, съ повѣреника си Т. Ахтаровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ исково прошение отъ 16 октомврий 1900 год., Цвѣтанъ Ранчевъ и Янко Богоевъ, живущи въ гр. Видинъ, сѫ завели искъ прѣдъ I Видински градски мирови сѫдия, срещу Мито Ивановъ Вратчанеца, отъ гр. Видинъ, за 476 лева и 40 ст., стойность на добавочна работа на една новопостроена кѫща. Мировиятъ сѫдия разгледалъ дѣлото на 4 ноемврий 1900 год., и съ рѣшението си № 1033, е осѫдилъ Мито Ивановъ да заплати на ищцитѣ исковата сума и разноскитѣ по дѣлото. Мито Ивановъ подалъ апелативна жалба срещу рѣшението на мировия сѫдия, въ Видинския окрѫженъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 9 май 1901 год., № 86, е потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „отвѣтникътъ Мито Ивановъ казва въ апелативната си жалба, че условието му съ ищцитѣ за постройката на зданието е било направено не по стария планъ, който е съставенъ отъ Т. Върхота (въ 1897 год.), но по новия планъ съставенъ отъ архитекта Нешовъ (въ 1900 год.,) и за доказателство на това посочилъ е на свидѣтелитѣ Станко Георгиевъ и Никола Танчовъ, обаче отъ показанията на тия свидѣтели ни най-малко не се установи, че условието за построяване на зданието е станало по новия планъ на архитекта Нешовъ; напротивъ отъ показанията на свидѣтеля Станко Георгиевъ напълно се останови, че когато Мито Ивановъ се условилъ съ Цвѣтко Ранчевъ за 1060 лева за построяване на зданието, имали сѫ прѣдъ видъ планътъ, който е съставилъ Т. Върхота, т. е. стария планъ; това се доказва още и отъ показанията на свидѣтеля Кръсто Рангеловъ (разпитанъ въ първата инстанция), който е показалъ, че пазарлъкътъ за 1060 лева е билъ направенъ по стария планъ и че това (пазарлъкътъ) е станало прѣзъ мѣсецъ мартъ 1900 год., т. е. тогава, когато още не е сѫществувалъ новиятъ планъ, който е утвърденъ чакъ на 25 априлъ 1900 год., отъ началника-инджеперъ Павловъ, а пъкъ зданието е построено по новия планъ, обстоятелство, което признава и Мито Ивановъ, по който планъ тѣ не сѫ правили ново условие за цѣната на зданието. Споредъ направената експертиза въ първата инстанция отъ инженера Павловъ, работата на постройката, както е направена по плана отъ 1900 год., струва съ 528 лева и 61 ст. повече, отъ колкото работата по плана отъ 1897 год., а ищцитѣ дирятъ отъ отвѣтника само 476 лева и 40 ст., които послѣдниятъ трѣбва да имъ заплати съгласно съ чл. 29 отъ Закона задълженията и договоритѣ. Отвѣтникътъ Мито Ивановъ е прѣдставилъ въ първата инстанция разписката на ищеца Ц. Ранчевъ, съ която иска да докаже, че послѣдниятъ си е получилъ условената сума 1060 лева и дѣйствително съ тая разписка се доказва, че Цвѣтко Ранчевъ е получилъ условената сума 1060 лева, но съ това отвѣтникътъ Мито Ивановъ не се освобождава отъ задължението да доплати на ищцитѣ за работата извършена вънъ отъ условния планъ за построяване на зданието, защото щомъ

той самъ имъ поднесалъ новия планъ за построяване на зданието, който прѣдвижда повече работа отъ плана, по който е направено условието за цѣната на работата, безъ да прави ново условие за цѣна на работата по новия планъ, то презумцията е, че той тацитно се задължава да заплати на ищцитѣ цѣната на работата, която се окаже въ повече по новия планъ. Заради това сждътъ намира, че рѣшението на мировия сждия трѣбва да бжде потвърдено". — Срещу това рѣшение Мито Ивановъ Вратчанеца, подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Видинскиятъ окржженъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) членове 376 и 378 отъ Гражданското сждопроизводство, защото игнориралъ съвършено разписката на ищцитѣ, отъ която се вижда, че той (касаторътъ) се е наплатилъ съ тѣхъ и която разписка ищцитѣ не сж оспорили: 2) членове 417, 419 и 421 отъ Гражданското сждопроизводство, защото прѣдложената отъ ищцитѣ рѣшителна клетва, като не е поддържана отъ тѣхъ, слѣдва да се смѣта за оттеглена, и 3) чл. чл. 107 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 397 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не прицѣнилъ нѣкои данни и доказателства и защото извратилъ други данни и защото не взелъ прѣдъ видъ форфетния характеръ на договора.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреника на касатора — адвокатътъ Ахтаровъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: 1) оплакването на касатора, че сждътъ игнориралъ съвършено разписката на ищцитѣ, отъ която се виждало, че той (касаторътъ) се е наплатилъ съ тѣхъ и която разписка ищцитѣ не сж оспорили, е неосновательно, тъй като отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че сждътъ е оцѣнилъ тази разписка, но не й далъ онова значение, което й дава касаторътъ, а оцѣнката на доказателствата, съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, е право на сжда по сжщество и не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ; 2) отъ потжженото рѣшение тъй сжщо се вижда, че сждътъ не се е основалъ на рѣшителната клетва, прѣдложена отъ ищцитѣ, а се основава на свидѣтелски показания, слѣдователно, второто оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 417, 419 и 421 отъ Гражданското сждопроизводство, е тъй сжщо неосновательно, и 3) отъ даннитѣ по дѣлото става явно, че сждътъ не е извратилъ показанията на разпитанитѣ по дѣлото свидѣтели, както твърди касаторътъ. Сждътъ е оцѣнилъ тия показания, а оцѣнката е въпросъ по сжщество на дѣлото, който не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. Сждътъ дѣйствително не е оцѣнилъ показанията на свидѣтелитѣ Манолъ Димитровъ и Георги Димитровъ, но тази неоцѣнка нѣма сжществено значение прѣдъ видъ на това, че тѣ потвърдяватъ съдържанието на издължителната разписка, която сждътъ оцѣнява въ съобразителната часть на рѣшението си. Относително въпроса за че сключениятъ договоръ между странитѣ по дѣлото ималъ форфетенъ характеръ и че слѣдователно сждътъ, като осждилъ отвѣтника на повече отъ условената сума, безъ да констатира да ли е имало отъ него писмена заповѣдь билъ нарушилъ чл. 397 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, този въпросъ не може да се възбужда за пръвъ пжть прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, а е трѣбвало да се възбуди прѣдъ сжда по сжщество, понеже раз-

рѣшението му зависи отъ оцѣнката на фактитѣ по дѣлото. Независимо отъ това, чл. 397 отъ Закона за задълженията и договоритѣ изисква писменно позволение и условие на цѣната, когато е въпросъ за измѣнение или увеличение въ плана, а въ случая не е имало нито едното, нито другото, а се е работило по съвършено новъ планъ. Отъ казаното до тукъ слѣдва да се признае, че и третото оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 107 и 80 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 397 отъ Закона за задълженията и договоритѣ е тъй сжщо неоснотелно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Мито Ивановъ Вратчанеца, срещу рѣшението на Видинския окрjжжень сждъ № 86, отъ 9 май 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неосно, вателна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 96 — (226) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на дванадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокурорь д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 285, по описа за 1901 год., на Иванъ Мариновъ, отъ гр. Стара-Загора, съ Маринъ Желевъ и Калина Маринова, за 1787 лева, по записъ.* — Въ заседанието отъ страна на Иванъ Мариновъ, се яви адвокатътъ Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Мариновъ, житель отъ гр. Стара-Загора, съ исково прошение до Старозагорския окрjжженъ сждъ отъ 8 декемврий 1899 год., заявилъ искъ срещу Маринъ Желевъ и Калина Маринова за 1787 лева, по записъ. Старозагорскиятъ окржженъ сждъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си подъ № 66, отъ 9 мартъ 1900 г., постановилъ: „искътъ заведенъ отъ Иванъ Мариновъ противъ Маринъ Желевъ и Калина М. Маринова, всички отъ гр. София, за 1787 лева, се отхвърля, като просроченъ. Осжжда Иванъ Мариновъ да заплати на Маринъ Желевъ и Калина М. Маринова за правоводене дѣлото 80 лева". По алелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ съ съображение: 1) „отъ съдържанието на записа съ дата 17 декемврий 1892 год., се вижда, че отвѣтницитѣ Маринъ Желевъ и жена му Калина Маринова сж се задължили да заплатятъ на заповѣдьта на ищеца Иванъ Мариновъ на 15 септемврий 1893 год. сумата 1100 лева, която тѣ получили въ брой, а въ случай на просрочие да му заплатятъ и лихвитѣ; 2) отъ обясненията на повѣреника на ищеца, даденъ въ сждебното заседание на 9 мартъ 1900 г., прѣдъ първостепенния сждъ, се вижда, че ищецътъ далъ отвѣтнику пари за търгуване съ бакалски стоки въ с. Аладалий и че слѣдъ нѣколко врѣме съдружницитѣ — ищецътъ и отвѣтникътъ се раздѣлили, като послѣдниятъ броилъ ищецу извѣстна сума, а за останалия си дългъ му издалъ прѣдметния записъ подписанъ и отъ жената на отвѣтника Калина Маринова. Прочее, съгласно тѣзи обяснения на ищцовата страна трѣбва да се

признае, че записътъ на заповѣдь съ дата 17 декемврий 1892 год., макаръ и да не е издаденъ отъ търговци, но като е издаденъ за търговска сдѣлка, прѣдставлява отъ себе си едно търговско задължение, той е търговски ефектъ. Обстоятелството, че въ сѫщия запись на заповѣдь сѫ прѣдвидени въ случай на просрочване въ издължението му и лихви, не лишава записа отъ търговския му характеръ, понеже самия записъ на заповѣдь е сключенъ за търговска сдѣлка, и 3) щомъ като записътъ е търговски, то прѣдявениятъ искъ е просроченъ съгласно разпореждането на чл. 146 отъ Османския търговски законъ, тъй като отъ падежа на записа 15 септемврий 1893 год. до деня на завеждането иска — 8 декемврий 1899 год., сѫ се изминали повече отъ 5 години. Въ подобна смисъль — относително просрочието на търговскитѣ записи на заповѣдь се е произнесалъ и Върховниятъ касационенъ сѫдъ съ рѣшението си № 193/96 години. При това положение на дѣлото, трѣбва да се приеме, че първостепенниятъ сѫдъ правилно е отхвърлилъ, като просроченъ, прѣдявения искъ, слѣдователно, обжалваното рѣшение трѣбва да се потвърди, а ищецътъ да се осѫди да заплати на отвѣтницитѣ сѫдебни и по водене на дѣлото разноски и за тая инстанция", — съ рѣшението си № 328, отъ 1 декемврий 1900 год., постановилъ: „потвърдява рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 9 мартъ 1900 год., подъ № 66, а възивната жалба на Иванъ Мариновъ, отъ гр. Стара-Загора, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие. Осѫжда казания Ив. Мариновъ да заплати на Маринъ Желевъ и Калина Маринова, отъ сѫщия градъ, 83 лева и 88 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за втората инстанция". — Срещу това рѣшение ищецътъ Ив. Мариновъ, подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 1, 70, 72 и 146 отъ Турския търговски законъ и чл. чл. 143, 144 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото *въпросниятъ записъ* по форма и по качество на лицата, между които е издаденъ, не билъ търговски, а въпрѣки това сѫдътъ го призналъ за такъвъ, и 2) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото въ писмения отговоръ на исковото прошение ищцитѣ не отрекли, че дължатъ, а въ такъвъ случай тѣ нѣмали право да правятъ възражение за просрочието на записа. Прочее, като е игнориралъ сѫдътъ въпросния писменъ отговоръ, нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: 1) за приложението на 5-годишната давность, за която се говори въ чл. 146 отъ Турския търговски законъ, изисква се записътъ на заповѣдь да е търговски ефектъ, т. е. да притежава изискуемитѣ се отъ Закона реквизити за записитѣ на заповѣдь *и то независимо* отъ качеството на лицата, които участвуватъ въ издаването му и цѣльта за която е издаденъ. Въ дадения случай, записътъ на който ищецътъ основава иска си, притежава изискуемитѣ се отъ Закона реквизити, слѣдователно, той е търговски ефектъ. Фактътъ, че въ този записъ сѫ помѣстени и нѣкои други условия, освѣнъ необходимитѣ реквизити, не отнема на записа силата му на търговски ефектъ, защото отъ една страна въпроснитѣ условия сѫ *такива послѣдствия*, каквито кре-

диторътъ би ималъ право да упражни спрѣмо длъжника и по силата на самия законъ, а отъ друга — тѣ не прѣпятствуватъ на носителя на въпросния записъ да може да опрѣдѣли по него въ точность задълженията на длъжника. Заради всичко това първото касаторово оплакване е неосновательно, и 2) въ писмения си отговоръ на исковото прошение, отвѣтницитѣ ***не признаватъ*** да дължатъ сумата по въпросния записъ, а въ такъвъ случай тѣ ***иматъ право да заявятъ*** просрочието на записа. Заради това оплакването на касатора и по този поводъ е неосноватолно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иванъ Мариновъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 1 декемврий 1900 год., подъ № 328, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 97 — (227) — 5 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 357, по описа за 1903 год., на Русенския окрѫженъ управитель и на Петъръ Гатевъ, отъ гр. Русе, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 30 септемврий 1902 год., № 166.* — Въ сѫдебното заседание се яви Петъръ Гатевъ, съ повѣреника си С. С. Бобчевъ, а отъ страна на Държавата се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 17 юний 1893 год., Т. Теодоровъ и Г. Губидѣлниковъ, отъ гр. Русе, повѣреници на Петъръ Гатевъ, отъ сѫщия градъ, сѫ прѣдявили искъ въ Русенския окрѫженъ сѫдъ, срещу държавното съкровище, въ лицето на Русенския окрѫженъ управитель, за 17.585 лева и 62 стотинки. Въ исковото прошение повѣреницитѣ на Петъръ Гатева сѫ изложили, че довѣрительтъ имъ, по условия, изложени въ писменъ контрактъ отъ 28 юлий 1892 год., сключенъ между него и Русенския окрѫженъ управитель, дѣйствующъ въ името и за смѣтка на Държавата, довѣрительтъ имъ билъ прѣдприелъ върху си построяването при града Русе 12 карантинни дъсчени бараки, съ принадлежноститѣ имъ, за сума 42.835 лева и 78 ст., постройката на които бараки като била удобрена отъ една правителствена комисия, постановено е било да се приематъ баракитѣ отъ Правителството и да се отпусне на довѣрителя имъ дължимата сума. Въ послѣдствие, обаче, една друга комисия е била назначена отъ Правителството, която на основание свое уразумѣние и не точни данни, намѣрила, че за постройката на карантиненитѣ бараки не трѣбвало да се плати сумата 42.835 лева и 78 ст., а само 23.530 лева и 50 стотинки. Съобразно съ това рѣшение на комисията, Русенското общинско управление, за смѣтка на довѣрителя имъ, изплатило на разни лица за доставяне дървенъ и дъсченъ материялъ, сумата отъ 11.269 лева и 20 ст., възприело да заплати 10.980 лева и 62 ст. на Русенския житель Францъ Броксъ, тоже за доставка на дървенъ материялъ, и като се прибавяли полученитѣ отъ довѣрителя имъ 3000 лева и съ събирането на всички тия суми, слѣд-

вало, че Русенското общинско управление, срещу дълга си по сключения съ довѣрителя имъ контрактъ отъ 42.835 лева и 78 ст., е било изплатило 25.249 лева и 96 ст., която сума отъ 25.249 и 96 ст. извадена отъ сумата 42.835 лева и 78 ст., оставала като остатъкъ сумата 17.585 лева и 62 ст., на която повѣреницитѣ на ищеца Петъръ Гатевъ сѫ молили Русенския окрѫженъ сѫдъ да бѫде осѫдено държавното съкровище, както и да бѫдело да заплати законнитѣ лихви и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Русенскиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледалъ дѣлото въ сѫдебното заседание на 6 февруарий 1895 год., и съ рпшението си подъ № 27, отъ 23 февруарий 1895 год., рѣшилъ: „искътъ на Петъръ Гатевъ, основающъ се на контракта отъ 28 юлий 1892 год., сключенъ между него и Русенския окрѫженъ управитель, а именно въ размѣръ на 17.585 лева и 62 ст., като остатъкъ отъ контракта, се отхвърля като, неоснователенъ. Осѫжда Петъръ Гатевъ да заплати на хазната 589 лева правоводене дѣлото въ тази инстанция и 8 лева за неплатени призовки“. Противъ това рѣшение Т. Теодоровъ и Г. Губидѣлниковъ, повѣреници на Петъръ Гатевъ, сѫ подали апелативна жалба въ Русенския апелативенъ сѫдъ, който разгледалъ дѣлото и съ рѣшението си отъ 27 мартъ 1896 год., № 40, опрѣдѣлилъ: „потвърдява рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 февруарий 1895 год., подъ № 27, и отхвърля подадената срещу това рѣшение апелационна жалба отъ страна на Петъръ Гатева, като неоснователна. Осѫжда апелатора Петъръ Гатевъ да заплати въ полза на държавното съкровище 587 лева и 55 ст. за водене на дѣлото въ втората сѫдебна инстанция“. — Срещу това рѣшение Г. Губидѣлниковъ, повѣреникъ на Петъръ Гатевъ подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, която сѫдътъ уважилъ за нарушение чл. чл. 630 и 666 отъ Гражданското сѫдопроизводство и съ рѣшение № 579, отъ 28 ноемврий 1896 год., прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ въ сѫщия апелативенъ сѫдъ. Тоя послѣдниятъ като разгледалъ повторно дѣлото, за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на иска си Петъръ Гатевъ прѣдставлява единъ контрактъ съ дата 28 юлий и единъ протоколъ съ дата 10 августъ 1892 година. Отъ контракта се установява, че между Петъръ Гатевъ отъ една страна и Русенскиятъ окрѫженъ управитель Никола Обретеновъ, дѣйствующъ отъ името на Държавата отъ друга страна, е било уговорено, щото първиятъ да построи за смѣтка на държавното съкровище 12 карантинни дъсчени бараки, срещу едно възнаграждение отъ 42.835 лева. Отъ протокола се вижда, че една комисия, назначена за случая, е намѣрила какво Петъръ Гатевъ е построилъ въпроснитѣ бараки съгласно контракта, смѣтката, плана и ги приема окончателно. А щомъ Петъръ Гатевъ е изпълнилъ задължението, което контрактътъ му налага, слѣдвало би и държавното съкровище да изпълни своето задължение, като му заплати уговореното въ сѫщия контрактъ възнаграждение, така, че на първъ погледъ искътъ на Петъръ Гатевъ се явява основателенъ въ пълния си размѣръ. Обаче, отъ телеграмата на Русенския окрѫженъ управителъ до Санитарната дирекция съ дата 11 юлий 1892 год., подъ № 6195, се установява, че постройката на въпроснитѣ карантинни бараки се е почнала по стопански начинъ много по-рано около 20 дена отъ датата на контракта; отъ телеграмата на сѫщия управитель съ дата 24 юлий 1892 год., подъ

№ 6571, се вижда, че бараките сѫ били вече на свършване 4 дена преди сключването на контракта. Отъ тези факти следва да се заключи, че когато Петъръ Гатевъ и Русенскиятъ окрѫженъ управитель, по него време Никола Обретеновъ, сѫ съставили контракта, карантиннитѣ бараки сѫ биле вече направени или най-малко постройката имъ е била на превършване. А въ такъвъ случай, контрактътъ се явява безъ предметъ и като такъвъ той е несѫществующъ. Петъръ Гатевъ възражава, че преди да се състави контрактътъ, имало е вече вербаленъ договоръ и контрактътъ е само оформяване на този договоръ. Контрактътъ не билъ съставенъ по-рано, защото постройката на бараките ставала много бързо и нѣмало време да се състави. Това възражение е очевидно несъстоятелно, защото въ положението, въ което се намира дѣлото, никакви факти, изключая контранкта, не говорятъ за устенъ договоръ. Отъ друга страна контрактътъ е толкова кѫсъ и повръхностенъ, той даже не предвижда срокъ за постройката на бараките, щото съставянето му не е можало да отвлѣче отъ работата както Петъръ Гатевъ, тъй и Русенскиятъ окрѫженъ управитель Никола Обретеновъ. Но да се приеме, че контракта има предметъ, да се приеме, че предварително е имало устенъ договоръ, то пакъ държавното съкровище не може да отговаря въ случая по договоръ споредъ чл. 1 отъ Закона за публичнитѣ търгове, всичкитѣ предприятия за смѣтка на Държавата се отдаватъ на търгове. Съгласно чл. 12 отъ сѫщия законъ, произведенитѣ търгове трѣбва да се утвърдятъ отъ надлежния министъръ. Въ случая не било произвеждано никакъвъ търгъ. А щомъ за постройкитѣ на бараките не сѫ спазени предписанията на Закона за публичнитѣ търгове, държавното съкровище не може да отговаря по контракта съ дата 28 юлий 1892 год., или по нѣкакъвъ устенъ договоръ. Наистина, чл. 40 отъ сѫщия законъ позволява да се сключватъ контракти по доброволно съгласие за спѣшни постройки, каквито сѫ биле бараките, но съгласно буква *б* отъ този членъ, това изключение се прави само за постройки, стойностьта на които не надминава 2000 лева. Отъ друга страна и за подобни постройки се изисква спазването на извѣстни формалности, които иматъ за цѣль охранението интереситѣ на Държавата — чл. чл. 41 и 43 отъ Закона за публичнитѣ търгове. А и тѣзи формалности не сѫ спазени при сключване контрактътъ съ дата 28 юлий 1892 година. Но ако държавното съкровище не е задължено по договоръ, понеже се е ползувало отъ карантиннитѣ бараки, трѣбва да отговаря по прицѣнение. Отъ протокола съ дата 26 ноемврий 1892 год., съставенъ отъ комисията назначена отъ Дирекцията на общитѣ сгради, се установява, че между многото лица, които сѫ доставили материяли и работата за постройката на бараките, е и Петъръ Гатевъ. Така щото Петъръ Гатевъ има право да дири отъ държавното съкровище, по прицѣнение стойностьта на материяла и работата, които е доставилъ за постройката на бараките. Споредъ заключението на комисията, за която се спомена по-горѣ, Петъръ Гатевъ има право да дири отъ държавното съкровище само 4287 лева и 74 стотинки. Обаче, това заключение на комисията не може да се вземе предъ видъ, защото тази комисия е била назначена отъ Дирекцията на общитѣ сгради по него време, т. е. отъ една отъ странитѣ по дѣлото — държавното съкровище. А една страна сама за себе си не може да създава доказателства. Съгласно заключението на

вѣщитѣ лица, инженеритѣ Т. Тоневъ, Т. Петровъ и М. Ничевъ, изложено въ рапорта имъ съ дата 8 априлъ 1902 год., постройката на карантиннитѣ бараки съ всичкитѣ имъ принадлежности, при обикновени условия на стопанско строене срува 34.781 лева и 44 стотинки. При тази сума като се прибави и сумата 1157 лева и 11 ст., стойностьта на работа, изчезнали, когато вѣщитѣ лица сѫ изслѣдвали баракитѣ; но констатирани отъ комисията назначена отъ Дирекцията на общитѣ сгради, излиза, че всичкитѣ постройки на баракитѣ е костѵала 35.938 лева и 55 стотинки. Самъ Петъръ Гатевъ признава, че държавното съкровище е изплатило по постройката на разни лица 25.249 лева и 96 ст., като се приспадне тази сума отъ сумата 35.938 лева и 55 ст., излизя, че стойносьта на материяла и работата доставена отъ Петъръ Гатевъ е 10.788 лева и 59 ст. и държавното съкровище е длъжно да му заплати тази сума. Третата група работа на стойность 652 лева, прѣдвидена въ рапорта на вѣщитѣ лица, не може да се вземе прѣдъ видъ, защото тѣзи работи не сѫ констатирани отъ вѣщитѣ лица, нито отъ комисията, вѣщитѣ лица сѫ се произнесли за тѣзи работи по указане на Петъръ Гатевъ, а послѣдниятъ като страна по дѣлото самъ за себе си, не може да си създава доказателства. Не може да се вземе прѣдъ видъ и увеличението 10%, което вѣщитѣ лица прѣдвиждатъ за въ случай на бърза екстрена работа. Наистина вѣрно е обяснението на Петъръ Гатевъ, че строенето на баракитѣ е ставало бързо, обаче не е билъ само Петъръ Гатевъ, който е доставялъ материялъ и работа за постройката на тѣзи бараки, а още 9 други лица. Отъ друга страна както е изложено и въ рапорта на вѣщитѣ лица, полицейскитѣ власти въ Русе сѫ сьдѣйствували за доставяне на работници, каруци и други необходимости по постройката. Така щото не може да се приеме, че материялътъ и работата доставени отъ Петъръ Гатевъ сѫ стрували повече отъ това, което биха сторили при нормално обикновено строене. Най-послѣ не може да се вземе прѣдъ видъ и възнаграждението, което вѣщитѣ лица прѣдвиждатъ за Петъръ Гатевъ, въ случай, че се приеме, че той е билъ прѣдприемачъ. Не може да се приеме, защото както се изложи по-горѣ, държавното съкровище не е задължено спрѣмо Петъръ Гатевъ, по контрактъ, а по прицѣнение. Разноскитѣ по дѣлото трѣбва да се прѣсмѣтнатъ съгласно чл. 782 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже и двѣтѣ страни отчасти печелятъ и губятъ. Относително лихвитѣ, Петъръ Гатевъ има право на такива въ размѣръ 10% годишно отъ деня на завеждането на иска до окончателното изплащане — чл. 136 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ", — съ рѣшението си отъ 30 септемврий 1902 год., № 166, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Русенския окрѫженъ сѫдъ отъ 23 февруарий 1895 год., подъ № 27, и осѫжда държавното съкровище да заплати на Петъръ Гатевъ, отъ гр. Русе, 10.788 лева и 59 ст. заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно начиная отъ 17 юний 1893 год. до окончателното имъ изплащане и 1050 лева сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. Останалата часть отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ". — Срещу това рѣшение Петъръ Гатевъ, както и Русенскиятъ окрѫженъ управитель, подаватъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационни жалби. Петъръ Гатевъ се оплаква, че Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 630

отъ Гражданското сждопроизводство и защото не взелъ прѣдъ видъ даннитѣ и доказателствата по дѣлото, за да му признае освѣнъ присжденната сума и 3659 лева за бързото строене на баракитѣ и 1000 лева за труда му като прѣдприемачъ. Русенскиятъ окржженъ управитель се оплаква, че сждътъ нарушилъ чл. чл. 641 п. 2 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото основалъ рѣшението си на противоречиви съображения, като приема отъ една страна, че Петъръ Гатевъ не е прѣдприемачъ и че слѣдва да му се плати по прицѣнение, а отъ друга страна му присжжда една по-голѣма сума отъ тази която сждътъ намѣрва, че Петъръ Гатевъ е похарчилъ за работа и за материяли.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката С. С. Бобчевъ, повѣреникъ на касатора Петъръ Гатевъ и тия на прѣдставителя на Държавата юрисконсулта В. Грамполовъ и заключението на Главния прокурора, който намѣрва и двѣтѣ касационни жалби неоснователни, взе въ съображение: — *по касационната жалба на Петъръ Гатевъ*. Отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Русенскиятъ апелативенъ сждъ намѣрва, че ищецътъ Петъръ Гатевъ нѣма право да иска по договоръ остатъка отъ стойностьта на построенитѣ отъ него карантинни бараки за смѣтка на Държавата, а има право да дири този остатъкъ по прицѣнение на материяла и работата, които ищецътъ е доставилъ за постройката на баракитѣ. За стойностьта на материяла и работата, доставени отъ Петъръ Гатевъ, сждътъ се е основалъ на рапорта на послѣдната отъ тритѣ назначавани по дѣлото експертни комисии съ дата 8 априлъ 1902 год. и приема, че постройката на баракитѣ при обикновени условия е струвала 35.938 лева и 55 ст., отъ която сума като се приспаднатъ платенитѣ отъ Държавата 25.249 л. и 96 ст. на разни лица, останалитѣ 10.788 лева и 59 ст., сждътъ присжжда въ полза на ищеца. Сждътъ не е призналъ въ полза на ищеца сумата 652 лева прѣдвидена въ рапорта на вѣщитѣ лица, понеже работитѣ за тази сума не сж констатирани нито отъ тия вѣщи лица, нито отъ другитѣ, а вѣщитѣ лица сж се произнесли за тѣхъ по указание на Петъръ Гатевъ. Сждътъ не е взелъ прѣдъ видъ и увеличението 10% на сума 3659 лева, което вѣщитѣ лица прѣдвижватъ за въ случай на бърза екстрена работа, защото казва сждътъ макаръ въпроснитѣ бараки да сж работени на бързо, но освѣнъ Петъръ Гатевъ имало е и други 9 лица които сж доставлявали материялъ и работи, и полицейскитѣ власти въ Русе съдѣйствували за доставяне на работници, каруци и други необходимости по постройката, така щото не може да се приеме, че материялътъ и работата доставени отъ Петъръ Гатевъ сж стрували повече отъ това, което биха сторили при обикновено строене. Апелативниятъ сждъ не е взелъ прѣдъ видъ и възнаграждението отъ 1000 лева, което вѣщитѣ лица прѣдвиждатъ за Петъръ Гатевъ, понеже Държавата не е задължена спрѣмо него по контрактъ, а по прицѣнение. Отъ казаното по-горѣ става явно, че оплакването на касатора П. Гатевъ, че сждътъ не взелъ прѣдъ видъ даннитѣ и доказателствата по дѣлото, за да му признае освѣнъ присжденната сума и 3659 лева за бързото строене на баракитѣ и 1000 лева за труда му като прѣдприемачъ, не се оправдава отъ фактическа страна, понеже се вижда, че сждътъ е обсждилъ даннитѣ и доказателствата по

дѣлото. А защо съдътъ е далъ такава оцѣнка на тия данни и доказателства, това е въпросъ по сѫщество на дѣлото, който съглвсно чл. 4 отъ Закона за сѫдоустройството, не подлежи на контрола на Върховния касационенъ сѫдъ. — *По касационната жалба на Русенския окрѫженъ управитель.* Въ мотивитѣ на потжженото рѣшение не се съглежда никакво противоречие, тъй като апелативниятъ сѫдъ намѣрва, че на ищеца П. Гатевъ слѣдва да се заплати за построенитѣ отъ него бараки по прицѣнение и че стойностьта на доставенитѣ отъ П. Гатевъ материяли и работа възлиза на сумата 35.938 лева и 55 ст., отъ която като спада заплатената отъ Държавата на разни доставчици и работници сумата 25.249 лева и 96 ст., присѫжда въ полза на ищеца остатъка отъ 10.768 л. и 59 стотинки. Прѣдъ видъ на това, оплакването на Русенския окрѫженъ управитель за нарушението на чл. чл. 641 п. 2 и 630 отъ Граждннското сѫдопроизводство, се явява неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява:** касационнитѣ жалби на Русенския окрѫженъ управитель и на Петъръ Гатевъ, срещу рѣшението на Русенския апелативенъ сѫдъ отъ 30 септемврий 1902 год., № 166, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователни, да се оставятъ безъ послѣдствие.

№ 98 — (228) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 289, по описа за 1901 год., на Нушка Наумова, отъ гр. Дупница, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Гаки Николовъ, съ Константинъ Д. Бащавеловъ, отъ с. Рила, Дупнишка околия, за 1000 лева златни, произходящи отъ продажба на вино и ракия.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ Ал. Радевъ, като повѣреникъ на касаторката Нушка Наумова, настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Гаки Николовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Нушка Наумова, отъ гр. Дупница, въ качеството си на найстойница на непълнолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Гаки Николовъ, на 13 май 1899 год., е подала на II Дупнишки мирови сѫдия искова молба, съ която прѣдявила искъ противъ Константинъ Д. Бащавеловъ, отъ с. Рила, Дупнишка околия, за 1000 лева златни, произходящи отъ продажба на вино и ракия, извършена отъ покойния ѝ мѫжъ. Мировиятъ сѫдия, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението отъ 11 августъ 1900 год., подъ № 640, е удовлетворилъ напълно иска на ищеца. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на отвѣтника Костантинъ Бащавеловъ, дѣлото е било разгледано и отъ Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищцата Нушка Наумова иска осѫждането на отвѣтника К. Д. Бащавеловъ на 1000 лева златни отъ продажба на вино и ракия лично отъ покойния ѝ мѫжъ Гаки Николовъ; 2) отвѣтникътъ К. Д. Бащавеловъ отказва да дължи подобна сума, тъй като той никогажъ не билъ

купувалъ отъ покойния Гаки Николовъ вино и ракия; 3) ищцата за подкрѣпление на иска си прѣдъ мировия сѫдия е прѣдставила едно частно писмо, издадено отъ отвѣтника съ дата 14 августъ 1898 год., а при това е посочила и на двама свидѣтели, обаче, съ тия доказателства искътъ не се доказва: а) защото отъ писмото се вижда, че отвѣтникътъ отказва да е вземалъ вино и ракия отъ покойния Гаки Николовъ, а отъ дѣда си, и б) защото свидѣтелитѣ незнаятъ, кога и кой е продалъ вино и ракия на отвѣтника, а възпроизвеждатъ едно косвено признание на отвѣтника, извършено вънъ отъ сѫдилищата; 4) сѫдътъ за да постави дѣлото въ по-голѣма ясность, прѣдложи на отвѣтника сѫдебна клетва въ смисълъ, че той не е купилъ вино и ракия отъ покойния Гаки Николовъ, които сѫ били складирани въ дома на Георгия п. Христовъ въ с. Рила и че за това вино и ракия не дължи на ищцитѣ сумата 1000 лева златни, която биде приета и положена". — Водимъ отъ тия съображения, Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 28 мартъ 1901 год., е отмѣнилъ рѣшението на мировия сѫдия и е отхвърлилъ прѣдявения по това дѣло отъ Нушка Наумова, като настойница на непълнолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Гаки Николовъ, искъ. — Срещу това рѣшение сѫщата Нушка Наумова е подала касационна жалба прѣдъ Върховниятъ касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. 95 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че прѣдложилъ на отвѣтника сѫдебна клетва, при всичко, че последниятъ не е прѣдставилъ никакви доказателства за подкрѣпление на възраженията си.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторката и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, обтжженото рѣшение за нарушението при издаването му на чл. 95 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: отъ протокола, държанъ по заседанието на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ по това дѣло на 19 мартъ 1901 год., се вижда, че сѫщиятъ сѫдъ е намѣрилъ, че искътъ на ищцата не се напълно локазва отъ прѣдставенитѣ отъ нея доказателства, вслѣдствие на което се явявало нужда да се допълнятъ тия доказателства съ една сѫдебна клетва, но понеже самиятъ Гаки Николовъ не е живъ, то за установяване на договора слѣдвало да се прѣдложи клетвата на тогова отъ контрагентитѣ който е останалъ живъ, а именно на отвѣтника К. Д. Бащавеловъ, макаръ, че той не е прѣдставилъ никакви доказателства по дѣлото. Прѣдъ видъ на това, сѫдътъ е прѣдложилъ на последния сѫдебна клетва, въ смисълъ, че той не е купилъ отъ Гаки Николовъ вино и ракия и че за тѣхъ не дължи на малолѣтнитѣ му дѣца 1000 лева златни. Тая клетва отвѣтникътъ е приелъ и положилъ и прѣдъ видъ на това обстоятелство, сѫдътъ съ рѣшението си е отхвърлилъ иска на ищцата. Това дѣйствие на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ е неправилно, тъй като споредъ постановленията на чл. 95 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫдебната клетва се прѣдлага на оная отъ странитѣ въ процеса, която е прѣдставила какви-годѣ доказателства за подкрѣпление на своитѣ домогвания, отъ което слѣдва, че щомъ като казаниятъ сѫдъ е констатиралъ, че отъ страна на отвѣтника не сѫ били прѣдставени никакви доказателства,

за да установи неоснователностьта на иска на ищцовата страна, то той не е ималъ право да прѣдлага на сжщия сждебна клетва, а прѣдъ видъ на обстоятелствата, че тая клетва не е могла да бжде прѣдложена на ищцовата страна, е билъ дълженъ да разрѣши дѣлото при ония доказателства, които сж биле прѣдставени за подкрѣпление на иска. Отъ горѣизложеното става явно, че оплакванията на касаторката за нарушението отъ Кюстендилския окрàженъ сждъ на чл. 95 отъ Гражданското сждопроизводство, се явява основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 28 мартъ 1901 год., защото е нарушенъ чл. 95 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 99 — (229) — 2 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 288, по описа за 1901 год., на Китанъ Тодоровъ, отъ с. Тишаново, Кюстендилска околия, съ Иванчо Тишански, отъ гр. Кюстендилъ, за 260 лева.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Китанъ Тодоровъ, житель отъ с. Тишаново, съ исково прошение до Кюстендилския градски мирови сждия отъ 30 декемврий 1899 год., заявилъ искъ срещу Иванъ Тишански, отъ гр. Кюстендилъ, за 260 лева, произходящи отъ остатъкъ по изпълнителенъ листъ и врѣди — загуби отъ неизпълнение на пълномощие. Кюстендилскиятъ мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 357, отъ 17 априлъ 1900 год., постановилъ: „осжжда Иванчо Тишански, отъ гр. Кюстендилъ, да плати на Китанъ Тодоровъ, отъ с. Тишаново, 230 л., съ лихва 10% годишно отъ 29 януарий 1900 год. до изплащането имъ и 30 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски, а искътъ му, за останалата часть като не доказанъ, се отхвърля, за което се осжжда да плати отвѣтнику 1 левъ и 50 ст. по водене дѣлото". — По апелативна жалба на отвѣтника, това дѣло е било разгледано и отъ Кюстендилския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ съдържанието на пълномощното, прѣдставено въ прѣписъ къмъ първостепенното производство, се вижда, че ищецътъ Китанъ Тодоровъ си е получилъ напълно сумата по изпълнителния листъ № 3401, съ дата 30 юний 1897 год., издаденъ отъ Кюстендилския околийски мирови сждия, отъ отвѣтника Иванчо Тишански. Той — ищецътъ е подписалъ това пълномощно за получването на сумата и подписътъ му е завѣренъ отъ нотариуса при Кюстендилския окржженъ сждъ. Показанията на свидѣтеля Ангелъ Петровъ, разпитанъ въ първата инстанция, който показва, че ищецътъ не билъ получилъ отъ отвѣтника по този изпълнителенъ листъ никаква сума и че въ

пълномощното той билъ писалъ, че си получилъ паритѣ само „за форма“, не могатъ да иматъ никакво значение, защото съдържанието на писмени документи засвидѣтелствувани по установения редъ, не може да се оборва съ свидѣтелски показания. Ето защо рѣшението на мировия сѫдия се явява неправилно и като такова слѣдва да се отмѣни, като се отхвърли искътъ на ищеца“, — съ рѣшението си отъ 24 ноемврий 1900 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Кюстендилския градски мирови сѫдия отъ 17 априлъ 1900 год., № 357, и вмѣсто него постановява: искътъ на Китанъ Тодоровъ, отъ с. Тишаново, заведенъ противъ Иванчо Тишански, отъ гр. Кюстендилъ, за 260 лева, се отхвърля, като неоснователенъ. Осѫжда се ищецътъ Китанъ Тодоровъ да заплати на отвѣтника Иванчо Тишански 31 лева и 30 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции“. — Срещу това рѣшение Китанъ Тодоровъ подалъ въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Кюстендилскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото изказаното въ пълномощното относително получването на сумата не отговаряло на дѣйствителностьта и било помѣстено за да прикрие извѣстни обстоятелства, а този фактъ могалъ да се доказва съ свидѣтелски показания, та сѫдътъ е трѣбвало да обсѫди показанията на разпитанитѣ отъ първата инстанция свидѣтели.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) отъ съдържанието на изложеното въ касационната жалба оплакване, явно става, че това, което касаторътъ е искалъ прѣдъ сѫда по сѫщество да докаже съ свидѣтелски показания, то е симулацията на пълномощното, прѣдставено като доказателство по дѣлото. А извѣстно е, че симулацията на писменитѣ актове не може да се доказва съ свидѣтелски показания, освѣнъ ако има начало отъ писмено доказателство (чл. 326 отъ Гражданското сѫдопроизводство). Въ дадения случай и дума за начало на писмено доказателство не е ставало, слѣдователно, сѫдътъ правилно е отказалъ да основе рѣшението си по настоящето дѣло на свидѣтелско показание. Заради това първото касаторово оплакване е неоснователно, и 2) въпросътъ за доказаностьта или недоказаностьта, както на иска изобщо така и на отдѣлни обстоятелства, е въпросъ по сѫществото на дѣлото, а Върховниятъ касационенъ сѫдъ не разглежда дѣлата по сѫщество. Заради това и второто касаторово оплакване е неоснователно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Китанъ Тодоровъ, срещу рѣшението на Кюстендилския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 ноемврий 1900 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 100 — (231) — 4 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ

д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 460, по описа за 1903 год., на братя С. С. Маркови, отъ гр. Варна, съ В. Карамихаловъ, адвокатъ отъ гр. Варна, за 2300 лева, по записъ на заповѣдь.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: В. Карамихаловъ, адвокатъ отъ гр. Варна, съ заявление отъ 13 юний 1902 год., поискалъ отъ Варненския окрѫженъ сѫдъ на основание заповѣдното сѫдопроизводство, да му издаде изпълнителенъ листъ, за да събере стойностьта на единъ записъ на заповѣдь, издаденъ отъ Ив. К. Ковачевъ, съ порѫчителството на братя С. С. Маркови. Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ уважилъ този искъ на Карамихаловъ; а Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ потвърдилъ опрѣдѣлението на окрѫжния сѫдъ, по слѣдующитѣ съображения: „прѣдъ видъ, че кредиторътъ д-ръ В. Карамихаловъ се е съгласилъ съ прямия длъжникъ по записа на заповѣдь съ дата 1 януарий 1902 год., падежъ 1 февруарий сѫщата година, да бѫде продълженъ срокътъ за изплащането до 15 февруарий 1902 год., че това продължение на срока не е замѣняване на сѫществующето задължение, а е само продължение на изпълнението; че по чл. 666 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, това продължение не освобождава порѫчителя отъ задължението, намира, че окрѫжниятъ сѫдъ като е издалъ изпълнителенъ листъ възъ основание Закона за заповѣдното сѫдопроизводство, е постѫпилъ съобразно съ чл. чл. 14 и 16 отъ сѫщото сѫдопроизводство". — Срещу това опрѣдѣление братя С. С. Маркови подали въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Русенскиятъ апелативенъ сѫдъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 172 и 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въ дадения случай имало новация на дълга, та касаторътъ трѣбвало е да се признае за неотговоренъ по записа; 2) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото по отношение на касаторитѣ (братя Маркови), записътъ не билъ протестиранъ, а въ такъвъ случай тѣмъ не трѣбва да се прилагатъ прѣдписанията на чл. 622 отъ Търговския законъ и чл. чл. 14 и 15 отъ заповѣдното сѫдопроизводство, и 3) чл. 667 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото въпросното порѫчителство било срочно, та искътъ като не е заведенъ въ мѣсеченъ срокъ, то трѣбвало да се счита, че отговорностьта на порѫчителитѣ (касаторитѣ) е погасено.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, слѣдъ доклада на дѣлото и заключението на Главния прокурорь, взе въ съображение: 1) по точната смисъль на чл. 638 отъ Търговския законъ, отсѫтствието на своеврѣмененъ протестъ лишава записа на заповѣдь отъ характера му на търговски ефектъ *само въ такъвъ случай*, ако този записъ *е платимъ* не на мѣстожителството на издателя, *а другадѣ*. Въ всички други случаи отсѫтствието на протестъ и несвоеврѣменното прѣдявление на записа за заплащане, нѣматъ никакво значение по отношение на *издателя*, а слѣдователно и по отношение на неговия порѫчитель (чл. 597 отъ Търговския законъ). Въ дадения случай, записътъ, на основание на който е заведено настоящето дѣло, не подпада подъ изключителния случай, прѣдвиденъ отъ първата половина на чл. 638, защото въ него не е означено мѣсто за плащането му друго отъ онова на мѣстожителството на издателя, а въ такъвъ случай, по отно-

шение на издателя и неговиятъ поржчитель, записътъ запазва всецѣло характера си на търговския ефектъ. А щомъ това е така, то по настоящето дѣло сждътъ по сжщество правилно е приложилъ чл. 622 отъ Търговския законъ и чл. 14 отъ Заповѣдното сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е неоснователно, и 2) така сжщо неоснователни сж и другитѣ двѣ (първо и трето по редъ) касаторови оплаквания, защото въ дадения случай нѣма подновяване на задължението, а има продължение на срока за издължението му, а това продължение на срока не освобождава поржчителя отъ задължението му на такъвъ. А отъ друга страна, въ дадения случай и дума не може да става за срочно поржчителство, защото отъ текста на въпросния записъ на заповѣдь явно е, че поржчительтъ никакъвъ срокъ за ограничение на поржчителството си не е поставилъ, а за да се признае, че има срочно поржчителство, чл. 667 отъ Задълженията и договоритѣ, изисква поржчительтъ изрично да е ограничилъ своето поржчителство.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на братя С. С. Маркови, срещу опрѣдѣлението на Русенския апелативенъ сждъ отъ 30 ноемврий 1902 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 101 — (232) — 4 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 290, по описа за 1901 год., на Колю Тодоровъ, отъ гр. Харманлий, съ Тодоръ Д. Чукурханджиевъ, отъ сжщия градъ, за 170 лева, заедно съ лихвата.* — Въ сждебното заседание отъ страна на К. Тодоровъ, се яви адвокатътъ Т. Теодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Тодоръ Д. Чукурханджиевъ, отъ гр. Харманлий, съ исково прошение отъ 8 февруарий 1900 год., до Харманлийския мирови сждия, е завелъ искъ противъ Колю Тодоровъ, отъ сжщия градъ, за 170 лева, който му искъ произхождалъ отъ съдружнически смѣтки отъ купуване и продаване на овци. Мировиятъ сждия е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 20 априлъ 1900 год., № 373, уважилъ напълно иска на ищеца, като осждилъ отвѣтника да му заплати и 15 лева за разноски. Колю Тодоровъ недоволенъ отъ това рѣшение, е подалъ противъ него апелативна жалба въ Хасковския окржженъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 14 мартъ 1901 год., № 73, потвърдилъ първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ съображения: „обстоятелството какво, че апелаторътъ прѣзъ 1895—1896 години, сж купували за съдружествена смѣтка заедно съ Димо х. Тодоровъ — баща на възиваемия, овци отъ разни лица, като и такива били купили отъ Тасю Георгиевъ, отъ с. Доситево (Ахланли), за 340 лева, се признава отъ него въ апелативната му жалба; обаче той възразава, че билъ повърналъ на съдруж-

ника си припадающата му се часть отъ тази сума — 170 лева, за да я изплати на послѣдния; но той вмѣсто да стори това, самъ лично изпратилъ да му я занесе синъ му — възиваемиятъ и той възползуванъ отъ това обстоятелство, искалъ да вземе отъ него горната сума безъ обаче да установявалъ съ нѣщо, че тази сума той е далъ отъ собственитѣ си пари, а не е онази сѫщата сума, която той е далъ на баща му — Димо х. Тодоровъ, за да я прѣдаде на кредитора имъ Тасо Георгиевъ, че тия негови възражения сѫ неоснователни, тъй като отъ показанията на послѣдния — Георгиевъ, разпитанъ като свидѣтель въ първата инстанция, се установява какво, че той е получилъ сумата за продаденитѣ отъ него овци нему (на апелатора) и на бащата на възиваемия, отъ послѣдния — възиваемия, която сума не се отрича отъ него — апелатора, че е била 340 лева. А като така, то мировиятъ сѫдия правилно е призналъ, че горната сума е била изплатена отъ собствени пари на възиваемия; тъй като презумцията всѣкога, до гдѣто не се установи противното е, че това което дава едно лице е собствено негово, слѣдователно на лицето, което иска да установи противното, тежи onus probandi, да докаже това (противното); а пъкъ въ конкретния случай апелаторътъ съ нищо не подкрѣпя своитѣ възражения, за че изплатената отъ възиваемия сума не е негова, а е сѫщата тази, която той при уравняването смѣткитѣ съ баща му, е далъ на послѣдния за купенитѣ отъ тѣхъ овци да я продаде на продавача на послѣднитѣ — Тасо Георгиевъ. А пъкъ веднажъ установено, че възиваемиятъ съ заплащането отъ свои пари сумата 170 лева на свидѣтеля — кредиторътъ, е погасилъ задължението му къмъ послѣдния, то той съгласно ал. 2 на чл. 143 отъ Закона за задълженията и договоритѣ пакъ е длъженъ да му повърне горната сума, макаръ и отъ показанията на свидѣтеля да не се установява, че това той е извършилъ по негова поржка, понеже поменатата алинея отъ цитирания членъ дава право на всѣко трето лице да може да погасява разни задължения, като законодательтъ го е само ограничилъ, че когато при извършването на плащането е дѣйствувалъ отъ свое име, а не отъ името и съ съгласието на длъжника, на когото погасява задължението къмъ кредитора му да нѣма право да встжпва въ правата на послѣдния. Обаче отъ това не трѣбва, да се разбира, че той нѣма право да си дири отъ длъжника, на когото е погасилъ дълга, изплатената отъ него на кредитора му сума, както за това твърди повѣреникътъ на апелатора, а трѣбва да се разбира, че той не може да встжпи въ правата на кредитора, за които е рѣчь въ п. 1 на чл. 157 отъ сжщия законъ, т. е. да се ползува отъ привилегиитѣ и ипотекитѣ, които той (кредиторътъ) е ималъ дадени отъ длъжника си за обезпечение на задължението му, а като така, то възъ основание горѣизложеното излиза, че щомъ като възиваемиятъ дѣйствующъ отъ свое име съ изплащането дълга безъ знанието и съгласието на апелатора, е погасилъ задължението му къмъ неговия кредиторъ, то той макаръ да не замѣстя послѣдния по негово съгласие или по закона въ правата му изброени въ п. 1 на чл. 157 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, обаче той не се лишава отъ правото да си дири изплатената отъ него сума отъ апелатора, възъ основание на принципа „че никой не може да се обогатява за смѣтка на другиго“ (ancim ne neut pas s' enrichir au depense d' autru). А че такова тъл-

куване трѣбва да се даде на ал. 2 отъ чл. 143 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, явствува отъ коментаритѣ направени въ чл. 1236 отъ Code civil, отъ който членъ е приведенъ mot-à-mot цитираниятъ членъ 143 (гледай cour de droit civile francais par vigie tome II pade 642 § 1434), отъ което слѣдва, че сѫдията правилно е уважилъ иска на възиваемия, обаче неправилно е призналъ съ рѣшението си, че той се основава на п. 1 отъ чл. 157 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, но прѣдъ видъ, че съ него искътъ е уваженъ, за това то слѣдва да бѫде потвърдено, както по отношение на исковата сума, тъй и по отношение лихвитѣ и разноскитѣ, понеже съгласно чл. чл. 190 и 110 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, такива се плащатъ на ищеца, щомъ той ги е искалъ", — срещу това рѣшение Колю Тодоровъ подава въ Върховниятъ касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ чл. 143 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото призналъ, че плащането направено отъ трето лице, дава право на това послѣдното да встѫпи като кредиторъ въ задължението къмъ длъжника.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на адвоката Т. Теодоровъ, повѣреникъ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора неосновательно, взе въ съображение: отъ мотивитѣ на потѫженото рѣшение става явно, че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ е призналъ, че ищецътъ Тодоръ Д. Чукурханджиевъ е погасилъ задължението на отвѣтника Тасо Георгиевъ, като е дѣйствувалъ отъ свое име и безъ знанието и съгласието на отвѣтника. По силата на чл. 143 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, едно трето лице може да погасява чужди дългъ въ два случая: когато има интересъ въ това, или когато нѣма такъвъ интересъ. Въ първия случай съгласно чл. 158 п. 3 отъ Закона за задълженията и доворитѣ, третото лице замѣстя кредитора по силата на закона въ неговитѣ привилегии или ипотека спрѣмо длъжника. Въ втория случай, когато третото лице нѣма интересъ да плати дълга, то може да дѣйствува отъ името и за отплащането на длъжника, или пъкъ да дѣйствува отъ свое име, но въ този случай (когато дѣйствува отъ името на длъжника или отъ свое име), то не встѫпва въ правата на кредитора, освѣнъ ако изрично се е договорилъ за това съ кредитора. Отъ това обаче не слѣдва, че третото лице нѣма право да си иска отъ длъжника това, което е заплатилъ за негова смѣтка. Третото лице има право на искъ срещу длъжника по акцията на пълномощника, или по gestion d'affaires, но то не може да се ползува отъ привилегиитѣ и ипотекитѣ, съ които е било обезпечено вземането на кредитора, освѣнъ, както се каза по-горѣ, ако има за това изрично условие съ кредитора. Отъ казаното до тукъ слѣдва да се приеме, че Хасковскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е уважилъ иска на ищеца, а оплакването на касатора за нарушението на чл. 143 ал. 2 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, трѣбва да се признае за неосновательно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касациононъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Колю Тодоровъ, срещу рѣшението на Хасковския окрѫженъ сѫдъ отъ 14 мартъ 1901 год., № 73, съ силата

на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна да се остави безъ послѣдствие.

№ 102 — (233) — 8 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 324, по описа за 1903 год., на Владимиръ А. Петровъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 11.402 лева и 37 ст. златни, неправилно задържани.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха адвокатитѣ А. Ходжовъ и Т. Теодоровъ, като повѣреници на касатора Владимиръ Петровъ и държавния адвокатъ Г. Благоевъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Владимиръ А. Петровъ, отъ гр. София, запасенъ подполковникъ, съ искова молба, подадена въ Софийския окрѫженъ сѫдъ на 4 май 1902 год., е прѣдявилъ искъ противъ държавното съкровище, въ лицето на Софийския окрѫженъ управитель, за 11.402 лева и 37 ст. златни, като излага слѣдното: върху него билъ прѣхвърленъ отъ Руския поданикъ Порфирий А. Колабковъ, за себе си и като повѣреникъ на наслѣдницитѣ на Н. Н. Новиковъ, издадениятъ отъ Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ изпълнителенъ листъ на негово име срещу държавното съкровище, съ дата 3 октомврий 1900 год., № 13008, по гражданското дѣло № 488/900 год., за 91.314 лева златни, лихвитѣ 10% годишно отъ 21 юлий 1900 год. и 3814 лева разноски, които той броилъ сѫщеврѣменно. Държавното съкровище обаче му броило сумата 102.257 лева златни, въ които влизатъ 17.500 лева златни, получени прѣди отстѫпването лично отъ П. А. Колабковъ, а остатъкътъ въ размѣръ на 11.402 лева и 37 ст. златни отказвало да му заплати подъ прѣдлогъ, че сѫ биле одържани за дългъ къмъ хазната на нѣкой си майоръ Сапуновъ, съ когото той, ищецътъ, нѣмалъ никакво вземане-даване. За това е искалъ да бѫде осѫдено държавното съкровище, чрѣзъ прѣдставителя му, да му заплати исковата сума, заедно съ лихвата, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Въ своя писменъ отговоръ държавното съкровище е възразило, че искътъ билъ неоснователенъ, за това, защото произхождалъ отъ одържаната по изпълнителния листъ сума за смѣтка на Сапунова, което пъкъ одържане станало съ прѣдварителното на ищеца съгласие, щото тази сума да му одържи и съ нея да бѫделъ изплатенъ дългътъ на Сапунова къмъ хазната, което и станало, а за подкрѣпление на това прѣхвърляне на Сапуновия дългъ къмъ ищеца, държавното съкровище е прѣдставило едно заявление отъ 10 августъ 1900 год., подадено отъ ищеца до Министерството на финанситѣ и искало разпитването на свидѣтели. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 14 септемврий 1902 год., подъ № 347, е постановилъ: „осѫжда държавното съкровище, въ лицето на Софийския окрѫженъ управитель, да заплати на Владимиръ Александровичъ Петровъ, отъ гр. София, сумата 787 лева и 15 ст. златни, заедно съ лихвата и по 10% го-

дишно отъ 4 май 1902 год. до окончателното изплащане. Останалата часть отъ иска на Владимиръ А. Петровъ се отхвърля, като неоснователенъ и недоказанъ; осжжда сжщия да заплати на държавното съкровище 447 лева н 24 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски въ тази инстанция". По апелативна жалба на ищеца Владимиръ Петровъ, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сждъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) „отъ апелативната жалба на апелатора Петровъ и устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ му прѣдъ апелативния сждъ, както и отъ писмения отговоръ на държавното съкровище и устнитѣ обяснения на държавния адвокатъ става явно, че за да бжде уваженъ искътъ, тъй както е прѣдявенъ въ исковото прошение, а не само въ размѣра, въ който е уваженъ въ рѣшението на окржжния сждъ, необходимо е да се разрѣши въпросътъ: ищецътъ Владимиръ Петровъ приелъ ли е върху си дълга на майоръ Сапуновъ къмъ държавното съкровище въ размѣръ на 9808 лева и 83 ст., или не го е приелъ, защото, ако не го е приелъ, то тази сума съ лихвитѣ отъ деня на одържането й образува исковата сума и при отсжтствие на други възражения отъ хазната искътъ би се оказалъ основателенъ и доказанъ, а ако ли го е приелъ, то съ това приемане искътъ се явява неоснователенъ, тъй като приемането на Сапуновия дългъ отъ Петрова е освободило първия отъ дълга му къмъ хазната, само за туй, защото тя — хазната е приела длъжникъ вмѣсто Сапунова — Петрова, къмъ когото пъкъ е компенсирала; 2) на така поставениятъ въпросъ при даннитѣ по дѣлото не може освѣнъ да се отговори въ стисъль, че ищецътъ е приелъ върху си Сапуновия дългъ и че апелативната му жалба за присжждане повече отъ присжденото отъ окржжния сждъ е неоснователна, а че го е приелъ, това се доказва отъ слѣдующитѣ доказателства: отъ удостовѣрението № 3205, отъ 8 августъ 1901 год., издадено отъ Софийското ковчежничество, въ свързка съ пунктъ 6 на приложената къмъ исковото прошение смѣтка, отъ които се вижда, че на 9 юлий 1901 год., при изплащане по изпълнителния листъ № 13008, на единъ аконтъ отъ 29.809 лева и 83 ст. на ищеца е била удържана по разпореждането на Финансовото министерство една сума отъ 9808 лева и 83 ст. за дългъ на майоръ Сапунова и че заедно и съ тази сума му се смѣтатъ за броени всичко 109.925 лева и 8 ст.; отъ молбата на ищеца Владимиръ Петровъ до Финансовото министерство отъ 10 августъ 1901 год., въ която той самъ като излага, че отъ удостовѣрението № 3205, отъ 8 сжщи, се удостовѣрявало, че срещу изпълнителния листъ № 13008, му биле броени вече 109.925 лева златни и 8 ст. за единствени претенции до окончателното изплащане на изпълнителния листъ, е прѣдявявалъ за лихви отъ ненаврѣменното плащане на нѣкои отъ частичнитѣ платки. А всичко това прави до очевидность доказано обстоятелството, че Вл. Петровъ е приелъ въху си Сапуновия дългъ отъ 9808 лева и 83 ст. и само така може да се обясни съдържанието на молбата му отъ 10 августъ 1901 год., кждето той слѣдъ като му е била одържана сумата 9808 лева и 83 ст. за окончателното изплащане по листа, не претендира освѣнъ само за лихви отъ ненаврѣменното изплащане на нѣкои суми. Но това приемане на Сапуновия дългъ отъ ищеца Петровъ се доказва още единъ излишенъ пжть и отъ показанията на свидѣтелитѣ Грамподовъ и

Ивановъ, които тоже показаха, че прѣдъ тѣхъ ищецьтъ приелъ да плати отъ сумата по изпълнителния си листъ, противь съкровището дълга къмъ сжщото на Сапунова за поменатата сума. Показанията на свидѣтеля Плакуновъ въ смисъль, че такова приемане на Сапуновия дългъ не било ставало, не могатъ да иматъ значени , защото той твърди това за случаитѣ, когато по изплащането на листа е придружавалъ ищеца Петрова въ Финансовото министерство, а тѣзи показания не изключаватъ извършването на прѣхвърлянето въ друго врѣме, когато не е придружавалъ, и 3) щомъ като ищецьтъ Петровъ се е съгласилъ съ прѣдставителитѣ на държавното съкровище да плати той вмѣсто Сапунова дълга на послѣдния къмъ сжщото съкровище, то по силата на чл. 175 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се е произвело подновяване на дълга на Сапунова, съ замѣстване този послѣдния съ ищеца Петровъ и като така прихващането на сумата 9808 лева и 83 ст. по изпълнителния листъ № 13008 е правилно. Възражението, че подновяването не станало, защото волята за извършването му не била ясна и не се виждала отъ акта (чл. 174 отъ Задълженията и договоритѣ), е неосновательно, защото тя не се изисква да бжде писмено изразена, а въ поменатитѣ въ мотивъ 2 доказателства тя се вижда, че е изразена ясно. Така сжщо е неосновательно и възражението, че подновяването не било дѣйствително, защото прѣдставителитѣ на Държавата, въ случая началникътъ Ивановъ, на могатъ да иматъ способностьта да измѣняватъ длъжницитѣ й, тъй като държавнитѣ служащи каквито актове и да извършатъ, тѣзи актове не сж нищожни сами по себе си, а унищожаеми и до когато условията за тѣхното унищожение не сж на лице, тѣ произвеждатъ своя ефектъ. А освѣнъ това унищожаването на актоветѣ на държавнитѣ служители, поради неспособностьта имъ да ги извършватъ е право на Държавата, а не на контрагентитѣ — частни лица". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 25 февруарий 1903 год., подъ № 31, е потвърдилъ рѣшението на Софийския окржженъ сждъ издадено по това дѣло. — Срещу това рѣшение ищецътъ Владимиръ А. Петровъ е подалъ касационна жалба, въ която той, както и неговитѣ повѣреници въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 172, 173 и 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че изопачилъ съдържанието на заявлението му до Финасовото министерство отъ 10 августъ 1901 год., като приелъ, че той се е съгласилъ да поеме върху си дълга на бившия майоръ Сапуновъ къмъ държавното съкровище въ размѣръ на отхвърлената часть отъ иска му и че било извършено подновяване на тоя дългъ, тогава, когато въ това заявление не се споменува ни дума за подновяване, за нѣкакво доброволно поемане отъ негова страна дълга на Сапунова; 2) чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ В. Грамполовъ и Ю. Ивановъ, като намѣрилъ въ тия показания данни за установяването на подновяването на дълга на Сапунова, тогава, когато нито единиятъ нито другиятъ

отъ свидѣтелитѣ сж показали, че сж чули отъ него ясно исказана смисъль за поемане на казания дългъ; 3) чл. чл. 630, 376 и 328 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че не оцѣнилъ показанията на свидѣтеля Ив. Плакуновъ въ оная тѣхна часть, въ която той показалъ, че слѣдъ като по изпълнителния листъ е била броена послѣдната сума отъ Министерството на финанситѣ, сж му искали расписка, че е напълно удовлетворенъ, но той отказалъ да даде подобна расписка, защото не се считалъ окончателно издълженъ; сжщо, че не оцѣнилъ и значението на надписаното въ расписката отъ 9 юлий 1901 год., че сумитѣ (19.808 лева и 83 ст.) сж одържани по прѣдписанието отъ Министерството на финанситѣ и доводитѣ му, че за една отъ тия суми (10.000 лева) подалъ писмено заявление, че е съгласенъ да се заплати въ руското дипломатическо агенство, а за другитѣ суми (въ общъ сборъ 9808 лева и 83 ст.), прѣдметъ на процеса, не е далъ такова писмено заявление; 4) чл. чл. 327 и 839 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че допусналъ съ свидѣтелски показания да се доказва издължението на една часть отъ сумата (9808 л. и 83 ст.), която била присждена въ негова полза въ изпълнителния листъ; 5) чл. чл. 9, 488 и 510 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че приелъ, че юрисконсултътъ Грамполовъ и началникътъ на отдѣлението Ивановъ сж имали качеството да сключватъ съ него отъ имено на държавното съкровище съглашение, за да поеме той изплащането на чуждъ дългъ; 6) чл. 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че не взелъ въ внимание, че договорътъ за подновяването трѣбва да бжде изложенъ въ писмена форма; 7) чл. 290 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че уважилъ отвода противъ свидѣтеля Колабкова, като имѣющъ облага отъ рѣшаването на дѣлото, тогава когато той като цедентъ, такава облага слѣдъ извършването на цесията не може да има, и 8) сжщиятъ членъ, още и съ това, че отхвърлилъ отвода му противъ свидѣтелитѣ Грамполовъ и Ивановъ, тогава, когато тѣ не сж могли да бждатъ допуснати да свидѣтелствуватъ за сключването на сдѣлката отъ тѣхъ, като прѣдставители на държавното съкровище, въ полза на това послѣдното,

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото и второто оплаквания на касатора сж неоснователни, тъй като отъ съпоставянето съдържанието на заявлението и показанията на свидѣтелитѣ, за които се говори въ тия оплаквания, съ мотивитѣ на обтжженото рѣшение не се съглежда, щото Софийскиятъ апелативенъ сждъ да е изопачилъ въ нѣщо това заявление или показанията на свидѣтелитѣ, а напротивъ се вижда, че сжщиятъ сждъ по тълкуването, което имъ е далъ прави ония свои сжждения, които е изложилъ въ рѣшението си; 2) сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като отъ книжата по производството, станало по това дѣло въ Софийския апелативенъ сждъ, не се вижда, щото неговитѣ повѣреници да сж посочвали на изложенитѣ въ това оплакване обстоятелства за подкрѣпление на нѣкои свои домогвания, а въ такъвъ случай за необсжждането

на тия обстоятелства не може да се прави упрѣкъ на Софийския апелативенъ сждъ, щомъ като тоя сждъ не е билъ сезиранъ за това отъ заинтересованата страна въ процеса; 3) така сжщо е неоснователно и четвъртото оплакване на касатора, тъй като сжществуването на договора за подновяването, съ който договоръ, часть отъ дълга на държавното съкровище къмъ ищеца по изпълнителния листъ е билъ погасенъ, апелативниятъ сждъ е констатиралъ отъ прѣдставенитѣ по дѣлото писмени доказателства и на показанията на свидѣтелитѣ, като установляющи тоя договоръ, сждътъ посочва само спомагателно, така щото основанието въ тоя случай на свидѣтелски показания не е имало никакво значение за изхода на дѣлото; 4) сжщо така е неоснователно и петото оплакване на касатор , тъй като единъ договоръ, сключенъ отъ едно лице отъ името и за смѣтка на друго лице съ пълномощие или безъ достатъчно пълномощие, както това съвършено правилно е призналъ и Софийскиятъ апелативенъ сждъ, не е нищоженъ самъ по себе си, а е унищожаемъ и неговото унищожение може да се иска само отъ лицето, отъ името и за смѣтка на което е сключенъ, до което тоя договоръ произвежда своитѣ дѣйствия; 5) неоснователно е и шестото оплакване на касатора, тъй като нито постановленията на чл. 174 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, нито постановленията на други нѣкои закони изискватъ, щото договорътъ за подновяването да се излага въ писмена форма. Подъ думата „актъ", употрѣбена въ сжщия членъ отъ Закона за задълженията и договоритѣ, законодательтъ подразбира самата сдѣлка, а не писменъ документъ, съставенъ за установяването ѝ; 6) сжщо е неоснователно и седмото оплакване на касатора, тъй като не може да се признае, че прѣхвърляча на едно вземане слѣдъ извършването на договора за прѣхвърлянето прѣстава да се интересува отъ прѣхвърленото вземане, прѣдъ видъ на това, че споредъ чл. 320 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, прѣхвърлячътъ е длъженъ да обезпечи сжществуването на вземането по врѣмето на неговото прѣхвърляне. Отъ което слѣдва, че и слѣдъ извършването на договора за прѣхвърлянето за прѣхвърляча може да се появи извѣстна отговорность. Така щото въ всѣки единъ отдѣленъ случай подлежи да бжде установено има ли прѣхвърлячътъ интересъ отъ разрѣшението въ една или друга смисълъ на единъ процесъ, изникналъ отъ споръ по прѣхвърленото вземане, и 7) така сжщо е неоснователно и осмото оплакване на касатора, тъй като постановленията на чл. 290 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, на които касаторътъ е основалъ своя отводъ противъ свидѣтелитѣ Грамполовъ и Ивановъ, прѣдвиждатъ отводъ противъ свидѣтели, които иматъ непосрѣдствена и лична облага отъ разрѣшаването на дѣлото въ полза на оная страна, която ги е посочила като такива. Относително чиновницитѣ на държавна служба, призовани като свидѣтели по едно дѣло на държавното съкровище, не може да се поддържа, че тѣ могатъ да иматъ нѣкаква непосрѣдствена и лична облага отъ рѣшаването на дѣлото въ полза на послѣдното, даже и тогава, когато тѣ биха се призовали като свидѣтели по дѣла, които иматъ за прѣдметъ споръ, изникналъ по една сдѣлка, сключена отъ самитѣ тѣхъ за смѣтка на държавното съкровище.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Владимиръ А. Петровъ, срещу рѣшението

на Софийския апелативенъ сждъ отъ 25 февруарий 1903 год., подъ № 31, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 103 — (236) — 9 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на пети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ на 22 ноемврий т. год. *гражданско дѣло № 185, по описа за 1903 год., на Софийския окрж женъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Иванъ Димитриевъ, житель отъ гр. София, за 183 лева и 30 стотинки.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Иванъ Димитриевъ, житель отъ гр. София, съ исково прошение отъ 11 ноемврий 1899 год., до III Софийски градски мирови сждия, заявилъ искъ срещу Военното министерство за 185 лева, произходящи отъ право за *лагерни пари* за прѣзъ 1896 година. III Софийски мирови сждия като разгледа това дѣло, съ рѣшението си отъ 10 мартъ 1900 год., постановилъ: „искътъ на Иванъ Димитриевъ, житель Софийски, противъ Военното министерство, за 183 лева, се отхвърля. Осжжда Иванъ Димитриевъ да заплати въ полза на хазната 14 лева и 60 ст. за сждебни и канцелярски мита когато стане състоятеленъ“. По апелативна жалба на Иванъ Димитриевъ, това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „отъ находящето се къмъ първото производство свидѣтелство на 16 пѣши Ловешки полкъ се вижда, че ищецътъ като поручикъ въ сжщия полкъ е билъ на лагеръ прѣзъ 1896 год. отъ 6 май до 5 септемврий — 122 дена, за което врѣме сжщиятъ поддържа, че слѣдвало да му се заплати по 1 левъ и 50 ст. за всѣки лагеренъ день дневни пари, съгласно § 127 отъ „положението за паричното доволствие на военнослужащитѣ“. Отвѣтната страна възразява, че това положение нѣмало сила на законъ, а и така да бждело разпореждането на казания параграфъ, било отмѣнено отпослѣ съ една заповѣдь на Военното министерство, което послѣдно обстоятелство се признава и отъ ищцовата страна. Това възражение е неосновательно. Дѣйствително въпросното положение не е облѣчено въ всичкитѣ форми на законъ, но като се има прѣдъ видъ епохата и начинътъ на издаването му, а именно, че отъ началото е сжществувало отъ руския комисарь издадено положение за „паричното доволствие на войската“, което, както и други подобни по други материи като „Врѣменнитѣ сждебни правила“, сж имали силата на законъ, че отпослѣ то намѣрено не пълно и не ясно, е допълнено съ единъ отдѣлъ, относящъ се специялно до пжтнитѣ и тѣхния размѣръ — положение утвърдено съ указъ подъ № 17, отъ 1889 година. На това положение не може да не се признаятъ всичкитѣ дѣйствия на законъ и като така не е могло да бжде внезапно отмѣнявано съ една заповѣдь само на Военното министерство и то въ една епоха, която е налагала сегашнитѣ форми за измѣнението, допълнението или отмѣнението на единъ законъ. Възражението на отвѣтната страна, че въ случая е имало прескрипция, е така сжщо

неосновательно, тъй като е имало намѣса на администрацията, изразена въ писмото № 165, на сжщия полкъ, въ което се казва, че по разпореждане на висшето началство, никому не сж изискани лагернитѣ пари — заповѣдь, която не е могла да нарушава правата на ищеца. А пъкъ отсжтствието на намѣса по чл. 100 отъ „отчетностьта по бюджета", е необходимо условие за да има прескрипция. — Неоснователно е и възражението, че нѣмало въ бюджета прѣдвиденъ разходъ отъ това естество, тъй като въ бюджетитѣ за всичкитѣ години се говори за пжтни и дневни, но не е указанъ редътъ за отпущането имъ, за това и не е указанъ въ положението. Възражението за отпуска е неприемливо, тъй като отпускътъ не го лишава отъ правото на дневни, единъ пжть считанъ той на лагеръ, а не на постоянното му мѣстослужене. Неправилно, прочее, е издадено обтжженото рѣшение, за това то слѣдва да се отмѣни и осжди отвѣтната страна, която губи, да заплати разноскитѣ и въ двѣтѣ инстанции, направени отъ ищеца", — съ рѣшението си отъ 5 януарий 1901 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на III Софийски градски мирови сждия отъ 10 мартъ 1900 год. и постановява: осжжда Военното министерство въ лицето на Софийския окржженъ управитель, да заплати на Иванъ Димитриевъ 183 лева, както и 18·30 лева за дѣловодене въ двѣтѣ инстанции разноски". — Срещу това рѣшение Софийскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ далъ сила на законъ на постановлението за паричното доволствие на войската.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: Върховниятъ касационенъ сждъ многократно се е произнесалъ и въ рѣшението си № 461, отъ 12 ноемврий 1902 год., подробно е обяснилъ, че журналното поставление, издадено отъ императорския руски комисаръ по въпроса за паричното доволствие на войската (подъ заглавието — „врѣменно одобренія общія основанія, образованія и устройства земскаго войска Княжества Болгарскаго") не съдържа никакви постановления за отпущането на военнослужащитѣ дневни пари за прѣзъ врѣмето, когато тѣ прѣкарватъ службата си на лагеръ. Въ това журнално постановление (чл. чл. 71 и 174) се прѣдвижда отпущането само на такива дневни пари, каквито се отпускатъ на всички служащи на държавна служба, когато тѣ се командироватъ по служебни дѣла вънъ отъ мѣстожителството си, гдѣто изпълняватъ своята служба. Послѣдующитѣ положения за паричното доволствие, които третиратъ въпроса за *лагерни пари* (чл. 127) сж едно нововъведение, което като не е прието по реда установенъ за издаването на законитѣ, то и не може да му се дава силата и значението на законъ. А тъй като въ дадения случай Софийскиятъ окржженъ сждъ е признал противното, то не е разрѣшилъ дѣлото съобразно дѣйствующитѣ закони и е направилъ сжществено нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ горѣизложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 5 януарий 1901 г., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се

отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 104 — (238) — 8 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и втори ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 207, по описа за 1903 год., на Бургазкия окрѫжѣнъ управитель, съ бившия Айтоски мирови сѫдия Х. Астариядисъ, за 425 лева и 38 стотинки.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само юрисконсултътъ при Министерството на финанситѣ В. Грамполовъ, като прѣдставитель на държавното съкровище.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Сливенскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, въ искова молба, подадена на Каваклийския мирови сѫдия на 21 юлий 1900 год., излага слѣдующето: Хар. Астариядисъ, отъ гр. Станимака, въ битностьта си Айтоски мирови сѫдия, е издалъ едно рѣшение на 26 юлий 1895 год., съ което е прѣхвърлилъ всичкитѣ недвижими имоти, принадлежащи на Славъ Вълевъ, отъ с. Азанкьой, върху купувача Иванъ Димитровъ, отъ гр. Айтосъ, безъ обаче да е искалъ прѣдварително да му се прѣдстави удостовѣрение отъ бирника, че за тѣзи имоти не се дължатъ никакви държавни данъци. До този моментъ за тѣзи имоти сѫ се длъжали данъци 425 лева и 38 ст. и понеже слѣдъ тази продажба, оформена по този начинъ, Държавата не е могла да събере тѣзи данъци, защото у длъжника не сѫ се намѣрили вече никакви имоти, то на основание членъ единственъ на допълнението къмъ Публично-административния правилникъ за приложение Закона за бирницитѣ, мировиятъ сѫдия, а въ случая Астариядисъ, е отговорното лице, за това Сливенскиятъ окрѫженъ управителъ е молилъ да се призове на сѫдъ сѫщиятъ и бѫде осѫденъ да заплати тази сума на държавното съкровище, заедно съ слѣдуемитѣ се лихви и сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 24 май 1902 год., подъ № 508, е отхвърлилъ иска на ищцовата страна, като неоснователенъ. Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ въззивна жалба прѣдъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „за доказателство на иска си ищецътъ е прѣдставилъ прѣписъ отъ едно рѣшение, отъ което се вижда, че Х. Астариядисъ, като Айтоски мирови сѫдия, е призналъ, че отъ Славъ Вълевъ, отъ с. Азаплий, прѣминава правото на собственость върху Ив. Димитровъ, отъ Айтосъ, на 10 кѫса разни недвижими имоти и то по силата на единъ продавателенъ актъ, свършенъ по частенъ редъ съ стойность 500 лева златни, а отъ смѣтката на Урумепикьойския държавенъ бирникъ се вижда, че до 26 юлий 1895 год. Славъ Вълевъ дължалъ 425 лева и 38 ст. държавни данъци, когато пъкъ отъ удостовѣрението № 632, на Азанкьойското селско общинско управление е видно, какво къмъ сѫщото врѣме върху името на Сл. Вълевъ нѣмало записани никакви недвижими имоти. Отвѣтникътъ чрѣзъ повѣреника си

като признава горнитѣ доказателства за вѣрни, възразява, че сѫдията Астариядисъ не може да се счита отговоренъ прѣдъ Държавата по граждански редъ за нѣкакви врѣди, защото рѣшението той е издалъ и съ което е прѣхвърлилъ правото на собственость на недвижими имоти отъ едно лице върху друго, не е нотарияленъ актъ, а сѫдебно рѣшение, издадено по състезателенъ редъ, а въ такъвъ случай приложението на чл. единственъ на допълнението къмъ Публично-административния правилникъ за Закона за бирницитѣ, не може да се допустне. Астариядисъ е дѣйствувалъ като мирови сѫдия, а не като нотариусъ, а като такъвъ, законътъ за събиране данъцитѣ не го засѣга, — а че това е вѣрно, т. е., че повдигнатото така възражение е основателно, се вижда отъ чл. 219 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ свързка съ чл. 1 отъ Закона за продажба на недвижими имущества, извършени съ частни актове, по послѣдния законъ, договоритѣ за покупка — продажба на недвижими имоти, извършени по частенъ редъ, раждатъ правото на собственость. Сѫдилищата на тѣзи продажбени договори издаватъ рѣшения за прѣминуване право на собственость. При конкретния случай сѫдията Астариядисъ се е съобразилъ въ точность съ прѣдписанието на цитирания членъ и за това той не трѣбва да отговаря за никакви врѣди, които биха могли да послѣдватъ Държавата, вслѣдствие недостатъка на нейнитѣ собствени законоположения". — Водимъ отъ тия съображения, Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 3 февруарий 1903 год., подъ № 4, е потвърдилъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение Бургазкиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Сливенскиятъ окрѫженъ сѫдъ нарушилъ чл. чл. 10 и 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. единственъ отъ допълнението къмъ Правилника по Закона за бирницитѣ и чл. 56 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, съ това, че освободилъ отвѣтника отъ заплащането на причиненитѣ отъ него загуби на държавното съкровище въпрѣки сѫществующитѣ за това законоположения и правилници.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на държавното съкровище и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: оплакването на касатора изложено въ касационната му жалба е неосновательно, тъй като третата алинея на единствения членъ на допълнението къмъ Публично-административния правилникъ за приложението на Закона за бирницитѣ, на която се основава иска на държавното съкровище, има прѣдъ видъ издаването на нотариялни актове за прѣминуване правото на собственость върху недвижимъ имотъ отъ едно лице на друго, а сѫдебнитѣ рѣшения само обявяватъ едно право и тѣ не могатъ да се считатъ за актове, чрѣзъ които се прѣхвърля правото не собственость отъ едно лице върху друго.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бургазкия окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Сливенския окрѫженъ сѫдъ отъ 3 февруарий 1903 год.,

№ 4, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 105 — (244) — 9 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 208, по описа за 1903 год., на Никола Гочевъ, житель отъ гр. Сливенъ, съ държавното съкровище, за 934 лева и 60 стотинки.* — Въ сѫдебното заседание се яви юрисконсултътъ при Финансовото министерство Василъ Грамполовъ — отъ страна на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Никола Гочевъ, житель отъ гр. Сливенъ, съ искова молба отъ 19 августъ 1902 год., до Сливенския градски мирови сѫдия, е завелъ искъ срещу държавното съкровище за 934 лева и 60 ст., произходящи отъ добавочна заплата за свърхсрочна военна служба. Сливенскиятъ мирови сѫдия като е разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 1068, отъ 26 ноемврий 1902 год., е осѫдилъ държавното съкровище, въ лицето на Бургазкия окрѫженъ управитель, да заплати на ищеца исковата сума и 49 лева и 10 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. По апелативна жалба на държавното съкровище, това дѣло е било разгледано и отъ Сливенския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „Димитъръ П. Келовъ, отъ гр. Сливенъ, като повѣреникъ на Никола Гочевъ, отъ сѫщия градъ, иска да се осѫди Бургазкиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на хазната, да му заплати 934 лева и 60 ст. за това, защото отъ 28 ноемврий 1895 год. до 20 октомврий 1899 год., е прослужилъ като старши унтеръ-офицеръ въ 11 пѣши полкъ на свърхсрочна служба; 2) отъ служебния списъкъ на Никола Гочевъ, приложенъ къмъ първостепенното дѣло, се вижда, че той е служилъ на свърхсрочна служба като унтеръ-офицеръ въ 11 пѣши Сливенски полкъ прѣзъ врѣмето отъ 28 ноемврий 1895 год. до 20 октомврий 1899 година. Отъ бюджета за приходитѣ и разходитѣ за 1895 год. се вижда, че не сѫ прѣдвидени суми за плащане на прослужени периоди свърхсрочна служба, а е прѣдвидено премии на свърхсрочно-служащитѣ, за прослуженъ пъленъ срокъ свърхсрочна служба, въ бюджета за 1896 година сѫ прѣдвидени само премии на свърхсрочно-служащитѣ; сѫщото се вижда и отъ бюджета за 1897 година, а въ бюджета за 1898 година не сѫ прѣдвидени даже и премиитѣ за свърхсрочно-служащитѣ, а въ бюджета за 1899 година сѫ прѣдвидени само премии за свърхсрочна прѣдѣлна служба. При всичко, че чл. 55 отъ Закона за въорѫженитѣ сили отъ 3 декемврий 1891 год. и чл. 52 отъ измѣнението на този законъ отъ 4 декемврий 1897 год. да прѣдвижда, че унтеръ-офицеритѣ на свърхсрочна служба се ползуватъ съ право да получаватъ добавочна заплата за свърхсрочна служба, но това право не е такова, щото да води за Държавата задължение непрѣменно да дава всѣки мѣсецъ или година на всѣки унтеръ-офицеръ добавочна заплата за свърхсрочна служба, защото законодательтъ

като не е опрѣдѣлилъ въ Закона за въоржженитѣ сили размѣра на тази добавочна заплата, искалъ е съ това да запази правото на хазната да дава подобна заплата по свое усмотрѣние и въ случай, когато това изискватъ държавнитѣ интереси; а че така трѣбва да се разбира смисъльта на цитирания по-горѣ членъ отъ Закона за въоржженитѣ сили, се вижда отъ споменатитѣ по-горѣ бюджети за 1895—1899 години включително, въ които, както се каза, не е прѣдвижданъ параграфъ за плащане добавочна заплата на унтеръ-офицеритѣ на свърхсрочна служба. Независимо отъ това, бюджетътъ за приходитѣ и разходитѣ на Българското княжество е законъ, защото се издава по реда, установенъ въ основния законъ на Българското княжество, тъй, че щомъ въ закона за бюджета за 1895, 1896, 1897 и 1899 години не е прѣдвиденъ параграфъ за плащане на унтеръ-офицеритѣ за свърхсрочна служба добавочна заплата, излиза, че чл. чл. 55 или 52 отъ Закона за въоржженитѣ сили въ Княжеството, е не само отмѣненъ отъ бюджетитѣ за реченитѣ години мълчаливо въ тази му часть, че нѣма да се дава добавочна заплата, а е изрично казано въ бюджета за 1895 година, че не се прѣдвиждатъ подобни заплати. Въ сжщата смисъль трѣбва да се разбира и съдържанието на удостовѣрението подъ № 2082, отъ 17 августъ 1902 год., издадено отъ канцелярията на 11 пѣши Сливенски полкъ, защото началникътъ на 3 Балканска дивизия е прѣдписалъ на командира на 11 Сливенски полкъ, че нѣма да се плаща на Н. Гочевъ добавочна заплата, прѣдъ видъ, че въ бюджета за 1895 година параграфъ за плащане добавочни заплати не е прѣдвиденъ; слѣдователно, това удостовѣрение не може да се разбира, че по своя воля дивизионниятъ началникъ е прѣдписалъ да не се плаща на Никола Гочевъ добавочна заплата. — Прѣдъ видъ на всичко това, искътъ на ищеца се явява неоснователенъ и като такъвъ трѣбва да се отхвърли, като се осжди на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски", — съ рѣшението си отъ 24 януарий 1903 г., № 7, отмѣнилъ първостепенното рѣшение и отхвърлилъ, като неоснователенъ иска на ищеца Никола Гочевъ, прѣдявенъ срѣщу държавното съкровище за 934 лева и 60 ст., като осждилъ първия да заплати на хазната 93 лева и 46 ст. адвокатско възнаграждение за двѣтѣ инстанции. — Това рѣшение Никола Гочевъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 52 п. п. *а* и *б* отъ Закона за устройството на въоржженитѣ сили въ Княжеството, защото призналъ, че бюджетътъ може да отмѣни Закона за въоржженитѣ сили и че министерскитѣ разпореждания не сж законъ, слѣдователно трѣбва да му се заплати.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ доклада на дѣлото, като изслуша устнитѣ обяснения на юристконсулта В. Грамполовъ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: чл. 55 отъ Закона за устройството на въоржженитѣ сили въ Българското княжество изброява правата, съ които се ползуватъ свърхсрочно-служащитѣ унтеръ-офицери. Въ п. *а* на този членъ е казано, че тѣзи унтеръ-офицери „получаватъ добавочна заплата за свърхсрочната си служба", — обаче размѣрътъ на тая заплата не е опрѣдѣленъ нито въ този, нито въ други членъ отъ Закона за въоржженитѣ сили; а въ такъвъ случай явно е, че реализирането на това право е въ свързка съ държавния бюджетъ.

Така щото, ако въ последния не е предвидена надлежната сума или пъкъ изрично е казано, че за известно време такава нема да бжде предвиждана, то въ такъвъ случай трѣбва да се признае, че това постановление, като актъ, произходящъ отъ законодателната власть и прието по установения редъ, парализира времето и самото право, за което говори въпросниятъ чл. 55. А отъ това слѣдва, че въ дадения случай, сждътъ като се е основалъ на държавния бюджетъ, за да откаже въ иска на ищеца, съ това никакъ не е приелъ, че бюджетътъ може да отмѣни Закона за въоржженитѣ сили въ княжество България.

На основание изложеното, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никола Гочевъ, срещу рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ отъ 4 януарий 1903 год., подъ № 7, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ последствие.

№ 106 — (245) — 9 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ и Доси Икономовъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 209, по описа за 1903 год., на Юрданъ Т. Райновъ, отъ гр. Бургазъ, съ държавното съкровище, за 570 лева, произходящи отъ добавъчно възнаграждение за свърхсрочна служба.* — Въ сждебното заседание се явиха отъ страна на Юр. Райковъ — адвокатътъ Г. Згуревъ, а отъ страна на хазната — юристконсултътъ при Финансовото министерство В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Юрданъ Тодоровъ Райновъ, отъ гр. Ямболъ, съ исково прошение отъ 26 юний 1901 год., до I Ямболски мирови сждия, заявилъ искъ срещу държавното съкровище за 570 лева, произходящи отъ добавъчна заплата за свърхсрочна военна служба. I Ямболски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 10 септемврий 1902 год., постановилъ: „искътъ на Юрданъ Т. Райновъ противъ държавното съкровище за 570 лева, се отхвърля и се осжжда да заплати на хазната 6 лева за толкова издадени незаплатени призовки". По апелативна жалба на Юрданъ Т. Райновъ, това дѣло е било разгледано и отъ Сливенския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „че Юрданъ Т. Райновъ, отъ гр. Ямболъ, иска отъ Бургазския окржженъ управитель, като прѣдставитель на Държавата, да му заплати 570 лева, защото е служилъ като фелдфебель въ 14 резервни полкъ прѣзъ забѣлѣжения по-горѣ периодъ отъ време съ добавъчно възнаграждение за свърхсрочна служба, безъ обаче Държавата да му е заплатила това възнаграждение; 2) отъ служебния списъкъ на Юрданъ Т. Райновъ приложенъ при първостепенното дѣло, се вижда, какво наистина ищецътъ е служилъ на свърхсрочна служба като фелдфебель при 14 резервни полкъ прѣзъ оказаното по-горѣ време, и 3) че въ бюджетитѣ за 1893 и 1894 години изрично е казано, че кредитътъ за добавъчна заплата за първия и втория периодъ свъхсрочна служба не се прѣдвижда. Бюджетътъ се гласува отъ Народното събрание и има силата на законъ, който отмѣня прѣдидущето положение, при което Държавата е направила контрактъ съ служащитѣ на свърхсрочна служба,

да имъ дава извѣстно добавъчно възнаграждение, както това се вижда отъ чл. 55 отъ Закона за въоржженитѣ сили отъ 3 декемврий 1901 година. Колкото за останалото врѣме, пакъ искътъ на ищеца слѣдва да бжде отхвърленъ, на основание чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, понеже споредъ този членъ заличаватъ се въ полза на хазната всички суми, за които кредиторитѣ не сж били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на 3 години отъ настжпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ. А такъвъ е именно конкретниятъ случай, понеже тжжительтъ не е направилъ никакви постжпки въ тоя законенъ срокъ, за да му се издаде надлежната платежна заповѣдь, а щомъ като е тъй, искътъ по втората си часть се явява като просроченъ и на това основание ще слѣдва да бжде отхвърленъ", — съ рѣшението си № 6, отъ 4 февруарий 1903 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение ищецьтъ Юрданъ Тодоровъ Райновъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Сливенскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 99 и 100 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, защото чл. 99 не прѣдвиждалъ просрочие на вземането, а отъ друга страна ищецътъ като войникъ не е билъ свободенъ да опонира на разпорежданието на Военното министерство и слѣдователно трѣбва да се признае, че по намѣса на администрацията той не си е поискалъ своеврѣменно искането, и 2) чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото призналъ, че бюджетътъ може да отмѣни единъ законъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, слѣдъ доклада на дѣлото, като изслуша устнитѣ обяснения на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: 1) чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета гласи слѣдующето: „заличаватъ се въ полза на хазната всичкитѣ суми, за които кредиторитѣ не сж били поискали да имъ се издаде платежна заповѣдь въ разстояние на 3 години отъ постжпването на финансовата година, къмъ която се отнасятъ". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че *той съдържа нѣщо повече отъ обикновената прескрипция,* която има въ основата си прѣдположението, че дългътъ е изплатенъ. Цитираниятъ членъ не съдържа такова прѣдположение, но *прямо остава въ полза* на хазната всѣка сума, която своеврѣменно не е изискана, или която не е получена не по намѣса на администрацията (чл. 100 отъ сжщия законъ). А послѣдното това обстоятелство (намѣсата на администрацията), за което говори въпросниятъ чл. 100 отнася се до фактическата страна на всѣки даденъ случай и слѣдователно, като въпросъ по сжщество, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ. Прочее, по настоящето дѣло, оплакването на касатора, че чл. 99 отъ Закона за отчетностьта по бюджета, не прескрибирало, т. е. не ограничавало съ 3-годишенъ срокъ правото му за искъ, както и оплакването, че по намѣса на адмистрацията той не е поискалъ своеврѣменно вземането си, сж оплаквания, които не могатъ да се признаятъ за основателни; 2) чл. 55 отъ Закона за устройството на въоржженитѣ сили въ Българското княжество, изброява правата, съ които се ползуватъ свърхсрочно-служащитѣ унтеръ-офицери. Въ пунктъ *а* на този членъ е казано, че тѣзи унтеръ-офицери „получаватъ добавъчна заплата за свърхсрочната си служба", обаче размѣрътъ на тая заплата не е опрѣдѣленъ нито въ този нито въ

други членъ отъ Закона за въоржженитѣ сили; а въ такъвъ случай явно е, че реализирането на това право е въ свързка съ държавния бюджетъ. Така щото ако въ послѣдния не е прѣдвидена надлежната сума, или пъкъ изрично е казано, че за извѣстно врѣме такава нѣма да бжде прѣдвиждана, то въ такъвъ случай трѣбва да се признае, че *това пастановление*, като актъ произходящъ отъ законодателната власть и прието по установения редъ парализира врѣменно и самото право, за което говори въпросниятъ чл. 55. А отъ това слѣдва, че въ дадения случай сждътъ като се е основалъ на държавния бюджетъ, за да откаже въ иска на ищеца, не е направилъ никакво нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, въ свързка съ чл. 55 отъ Закона за въоржженитѣ сили на Българското княжество. Заради това второто касаторово оплакване за нарушение на тѣзи два члена отъ закона е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Юрданъ Т. Райновъ, срещу рѣшението на Сливенския окржженъ сждъ № 6. отъ 4 февруарий 1903 год., като неосновтелна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 107 — (246) — 9 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и пети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ и Доси Икономовъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 218, по описи за 1903 год., на Старозагорския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ Марко Фридманъ, отъ гр. Стара-Загора, за 320 лева и 40 стотинки.* — Въ сждебното заседание отъ страна на хазната се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ, а отъ страна на М. Фридманъ — адвокатътъ д-ръ Ходжовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Марко Фридманъ, отъ гр, Стара-Загора, съ искова молба до Старозагорския градски мирови сждия отъ 6 февруарий 1902 год., излага, че съгласно сключениятъ контрактъ между него отъ една страна, като прѣдприемачъ-доставчикъ и отъ друга страна комисията, назначена съ заповѣдь по Казанлъшкия гарнизонъ, дѣйствующа отъ името и за смѣтка на 23 пѣхотни Шипченски полкъ, който квартирувалъ въ гр. Казанлъкъ прѣзъ 1899 год., доставилъ за полка хлѣбъ, както слѣдва: 1) за мѣсецъ септемврий 1900 год. — 13.443 килограма, на стойность 1942 лева и 23 ст.; 2) за мѣсецъ октомврий 1900 год. — 8529 килограма, на стойность 1236 лева и 70 ст., и 3) за мѣсецъ ноемврий 1900 год. — 1392 килограма, на стойность 201 лева и 84 ст., или всичко 23.364 килограма за 3387 лева и 77 ст., която сума съгласно поемнитѣ условия слѣдвало да му се заплати слѣдъ единъ мѣсецъ за всѣка доставка за изтеклитѣ мѣсеци. Но понеже обстоятелствата се стекли така, щото речената сума не му била заплатена своеврѣменно, съгласно сжщитѣ поемни условия, а едвамъ на 11 октомврий 1901 година. — Вслѣдствие на което закъснѣване, той прѣтърпѣлъ врѣди и загуби и ималъ право да дири и законната лихва за късното изплащане на сумата въ размѣръ на 320 лева и 40 стотинки. За тази сума той молилъ Мини-

стра на войната да му се изплати по добъръ начинъ, обаче той отказалъ да удовлетвори това му законно искане. За това молилъ да бжде призованъ на сждъ Старозагорскиятъ окржженъ управитель, като прѣдставитель на Държавата и бжде осжденъ да му заплати сумата 320 лева и 40 ст., съ лихвитѣ имъ, така сжщо и разноскитѣ по дѣлото. Мировиятъ сждия като е разгледалъ дѣлото на 10 октомврий 1902 год., издалъ рѣшение подъ № 1187, съ което отхвърлилъ иска на ищеца, като неоснователенъ и го осждилъ да заплати на хазната 16 лева и 2 ст. за разноски по дѣлото. Ищецътъ Марко Фридманъ недоволенъ отъ това рѣшение на мировия сждия е подалъ възивна жалба въ Старозагорския окржженъ сждъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отъ контракта съ дата 22 ноемврий 1899 год., приложенъ къмъ първостепенното дѣло се установява, че дѣйствително ищецътъ по дѣлото Марко Фридманъ е билъ доставчикъ на хлѣба на 23 пѣши Шипченски полкъ отъ 1 октомврий 1899 год. до 1 октомврий 1900 год., като отъ извлѣчението отъ поемнитѣ условия въ чл. 59 е казано, че стойността за доставяне хлѣбъ прѣзъ извѣстенъ мѣсецъ, трѣбва да му се плаща прѣзъ течението на слѣдующия мѣсецъ. Отъ забѣлѣжката пъкъ къмъ сжщия членъ отъ поемнитѣ условия се установява, че въ случай на неизплащане сумата за доставенитѣ прѣдмети на уговорения срокъ, Марко Фридманъ нѣма право да се откаже отъ контракта, но въ подобенъ случай той може да претендира по установения редъ законно обезщетение. Отъ съдържанието на тази забѣлѣжка не може да се вади друго заключение, освѣнъ това, че М. Фридманъ има право на обезщетение отъ изтичане срока за плащане на стойностьта на доставения отъ него хлѣбъ, безъ да има нужда да се подава особена искова молба, съгласно чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, както е поддържалъ и поддържа държавниятъ адвокатъ и което мнѣние е възприето и отъ мировия сждия, защото исковата молба, за която се говори въ горния членъ си има мѣстото само въ такива случаи, гдѣто въ самия договоръ контрагента не си е запазилъ право на обезщетение, но не и въ такива случаи, какъвто е и настоящиятъ, гдѣто въ самия договоръ лицето си е запазило правото на обезщетение въ случай, че не бжде изпълнено задължението на срока. А щомъ това е така, правото на ищеца да дири обезщетение за незаплащане сумитѣ по доставката на указанитѣ въ договора срокове, се явява основателно. Споредъ удостовѣрението № 1425/902 год., издадено отъ щаба на 23 пѣши Шипченски полкъ, се установява, че М. Фридманъ дѣйствително е доставилъ на сжщия полкъ указаното въ исковата молба количество хлѣбъ и за сжщата стойность, обаче сумата му била изплатена едвамъ на 11 октомврий 1901 год., когато съгласно поемнитѣ условия, първата сума е трѣбвало да бжде изплатена до края на мѣсецъ октомврий, втората до края на мѣсецъ ноемврий и третата до края на мѣсецъ декемврий, а щомъ това не е направено на основание до тукъ изложеното, ищецътъ има право на обезщетението за това закъснѣване отъ тѣзи дати, до датата на изплащане на сумата, което обезщетение по силата на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договотитѣ, се заключава въ заплащане на законнитѣ лихви за изтеклото врѣме, които пакъ лихви съгласно чл. 573 отъ сжщия законъ сж по 10% годишно. Искътъ прочее на ищеца да му се заплати сумата 320 лева и 40 ст., съставляющи лих-

вата на сумата указана въ исковата молба, за несвоеврѣменното изплащане на послѣдната, съгласно контракта и поемнитѣ условия, се явява основателенъ и доказанъ, за това рѣшението на мировия сѫдия слѣдва да се отмѣни и се осѫди хазната да заплати на ищеца горната сума заедно съ разноскитѣ по дѣлото и за двѣтѣ инстанции. Колкото остава до искането на ищеца, да се осѫди отвѣтната страна да му плаща и законнитѣ лихви на горната сума отъ завеждането на иска, това му искане не може да се уважи, понеже горната сума се дири, като лихва на извѣстна сума незаплатена на срока, а лихва на лихва не се дава, освѣнъ, когато такава се длъжи за двѣ години (чл. 137 отъ Закона за задълженията и договоритѣ)", — съ рѣшението си отъ 27 февруарий 1903 год., № 84, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на Старозагорския градски мирови сѫдия подъ № 1187/902 год. и вмѣсто него постановява: осѫжда хазната въ лицето на Старозагорския окрѫженъ управитель, да заплати на Марко Фридманъ, отъ гр. Стара-Загора, 320 лева и 40 ст. и за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски и за двѣтѣ инстанции 56 лева". — Срещу това рѣшение Старозагорскиятъ окрѫженъ управитель подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ е нарушилъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, чл. чл. 107 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 59 отъ поемнитѣ условия, защото присѫдилъ на ищеца законна лихва безъ да е завелъ искъ за главното задължение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на държавния юрисконсултъ В. Грамполовъ и на адвоката А. Ходжовъ, повѣреникъ на ищеца М. Фридманъ, както и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ за да признае исканитѣ лихви отъ ищеца за закъснѣло изплащане на суми, които му се длъжали отъ хазната, се е основалъ на забѣлѣжката на чл. 59 отъ поемнитѣ условия и на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, като е намѣрилъ, че споредъ казаната забѣлѣжка Марко Фридманъ ималъ право да иска обезщетение отъ изтичане срока за изплащане на сумитѣ, които му се длъжали по доставкитѣ му за войската безъ да има нужда да завежда искъ, съгласно чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Това съображение на казания окрѫженъ сѫдъ не се оправдава нито отъ забѣлѣжката на чл. 59 отъ поемнитѣ условия, нито отъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Речената забѣлѣжка гласи: „неизплащане въ срокъ стойностьта на доставенитѣ прѣдмети, не дава право на прѣдприемача да се откаже отъ контракта си, но въ подобенъ случай той може да претендира по установения редъ за законно обезщетение". Отъ съдържанието на тази забѣлѣжка не се вижда, както казва сѫдътъ, че М. Фридманъ има право на обезщетение отъ изтичане срока за изплащане безъ да има нужда отъ подаване искова молба, а се вижда че той може да претендира законно обезщетение по установения редъ; а установениятъ редъ съгласно чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е завеждането на искъ, понеже лихвитѣ се дължатъ отъ деня на исковата молба, съ изключение на случаитѣ, когато тѣ текатъ по право. Съ това си дѣйствие Старозагорскиятъ окрѫженъ

сѫдъ е нарушилъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като е извратилъ съдържанието на забѣлѣжката на чл. 59 отъ поемнитѣ условия и неправилно е приспособилъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ. Това нарушение обаче не е до толкова сѫществено, щото да повлѣче, отмѣнение на рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, тъй като отъ апелативната жалба на касатора се констатира, че Марко Фридманъ между друго е основавалъ исканието си и на търговския характеръ на прѣдприятието му; а съгласно чл. чл. 279 п. п. 1 и 2 и 299 отъ Търговския законъ, считатъ се за търговски сдѣлки: купуването или придобиването по другъ начинъ на стоки и въобще на движими имоти, съ цѣль да се прѣпродадатъ тѣ сурови, прѣработени или обработени, както и прѣдприемането доставката на тия прѣдмети, които прѣдприемачътъ е придобилъ за тая цѣль, а който има изискуемо вземане отъ сдѣлка, която за него е търговска, има право да иска лихви отъ деня на падежа, а ако нѣма срокъ за плащане — отъ деня на поканата. Отъ цитиранитѣ членове слѣдва да се приеме, че доставката хлѣба на войската е търговска сдѣлка и слѣдователно доставчикътъ Марко Фридманъ има право на лихви за закъснѣло изплащане отъ падежа, когато е трѣбвало да става изплащането. Прочее, Старозагорскиятъ окрѫженъ сѫдъ правилно е призналъ на ищеца лихви отъ датата на изплащането доставкитѣ, а касационната жалба на Старозагорския окрѫженъ управитель въ такъвъ случай се явява неоснователна и слѣдва да се остави безъ послѣдствие.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Старозагорския окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Старозагорския окрѫженъ сѫдъ отъ 27 февруарий 1903 год., № 84, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 108 — (252) — 11 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и седми ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 295, по описа за 1901 год., на Никула Хр. Петкова, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, жителка отъ с. Сушица, Търновско, съ Донко Димитровъ, житель отъ сѫщото село, за 246 лева и 56 ст., заедно съ лихвитѣ.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Донко Димитровъ, отъ с. Сушица, заявилъ искъ срещу Никула Христова Петкова, наслѣдница на покойния Хр. Ивановъ и настойница на дѣцата му, за 416 лева, произходящи отъ заплатенъ отъ ищеца дългъ на покойния Ив. Димитровъ спрѣмо земледѣлческата каса, който Ив. Димитровъ е наслѣдодатель на Хр. Ивановъ, сега покойникъ и наслѣденъ отъ жена си Никула и дѣцата си. Лѣсковскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 295, отъ 17 априлъ 1900 год., постановилъ: 1) „отхвърля иска, прѣдявенъ отъ

Иванъ х. Рачевъ и Ст. Ив. Роджевъ, изъ гр. Горна-Орѣховица, повѣреници на Донко Димитровъ, изъ с. Сушица, противъ Никула Христова — по баща Петкова, като наслѣдница на покойния Христо Ивановъ, изъ сѫщото село, настойница на малолѣтнитѣ му дѣца, 416 лева, като неоснователенъ и недоказанъ; 2) осѫжда Донко Димитровъ да плати въ полза на държавното съкровище 5 лева, стойность на отпуснатитѣ и неплатени 5 призовки, и 3) осѫжда сѫщия да плати на Никула Хр. Петкова, отъ с. Сушица, 20 лева и 80 ст. за сѫдебни и дѣловодене разноски". По апелативната жалба на ищеца, дѣлото е било разгледано и отъ Търновския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение": 1) „отъ съобразителната часть на обжалваното рѣшение става явно, че за да го издаде въ такава смисълъ, мировиятъ сѫдия се е основалъ върху обстоятелството, че нито чрѣзъ прѣдставенитѣ писмени доказателства, нито чрѣзъ показанията на свидѣтелитѣ се установява, че наслѣдницитѣ на покойния Христо Ивановъ сѫ биле длъжни по закона да заплатятъ исканата отъ тѣхъ сума, нито пъкъ че ищецътъ билъ заплатилъ за тѣхна смѣтка тая сума на Земледѣлческата каса. Това съображение на мировия сѫдия, сѫдътъ намира за неправилно и неоснователно, защото е безспорно, че когато нѣкой наслѣдникъ приема актива на извѣстна наслѣдствена маса, той по закона е задълженъ да отговарятъ и срещу пасива въ тая маса. Слѣдователно, щомъ това е тъй и щомъ отъ датата по дѣлото се вижда, че наслѣдникъ на прямия длъжникъ по записа № 697/84 год., на Горноорѣховската землѣдѣлческа каса, е билъ синъ му Хр. Ивановъ и че наслѣдницитѣ на този послѣдния сѫ: жена му — отвѣтницата Никула Христова и опекуемитѣ отъ нея малолѣтни, то несъмнѣно е, че тѣ слѣдва да отговарятъ 34 дълга на баща си, като приемници на неговата наслѣдствена маса. Отъ друга страна, отъ удостовѣренията на Горноорѣховската землѣдѣлческа каса подъ № № 5233, 520 и 893, се вижда, че сумата 739 лева и 70 ст. по записа й подъ № 697/84 год., била изплатена още на 13 януарий 1893 год., а пъкъ отъ показанията на свидѣтелитѣ се установява, че това изплащане е станало отъ порѫчителитѣ по сѫщия записъ — ищеца Донко Димитровъ и Юрданъ Тодоровъ и отъ сума събрана отъ продажбата на нѣкои движими имоти на покойния Хр. Ивановъ — наслѣдникъ на прямия длъжникъ по сѫщия записъ — Ив. Димитровъ. Обаче отъ рѣшението на Лѣсковския мирови сѫдия подъ № 181/96 год., се вижда, че ищецътъ по настоящето дѣло — Донко Димитровъ е билъ осѫденъ да повърне респективната часть отъ оная сума, която той добилъ отъ продажбата на движимитѣ имоти на покойния Хр. Ивановъ, като незаконно извършена отъ него. Отъ това става явно, слѣдователно, че освѣнъ своята 1/3 часть отъ сумата по записа, ищецътъ е заплатилъ и припадающата се 1/3 часть на длъжника Ив. Димитровъ — респективно на наслѣдницитѣ му по прѣдставителство, които сѫ отвѣтницитѣ и опекуемитѣ отъ нея малолѣтни дѣца, а щомъ това е тъй и щомъ и сама отвѣтната страна не отрича това обстоятелство, то ищецътъ основателно претендира да му се повърне тая 1/3 часть отъ отвѣтницата заедно съ лихвитѣ й и разноскитѣ по дѣлото, въ което, като му отказалъ мировиятъ сѫдия, неправилно е разрѣшилъ въпроса, вслѣдствие на което и рѣшението му подлежи да бѫде отмѣнено. За лихви сѫдътъ счита, че апелаторътъ — ищецъ има основание

да претендира не отъ деня на изплащането сумата на земледѣлческата каса — 13 януарий 1893 год., а отъ деня на осжждането му да повърне сумата отъ продажбата на отвѣтницата — 11 априлъ 1896 год., понеже до тая дата той сь нищо не билъ ощетенъ", — съ рѣшението си № 125, отъ 14 мартъ 1901 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Лѣсковския мирови сждия отъ 17 априлъ 1900 год., подъ № 295, а вмѣсто него постановява: осжжда Никула Христова по баща Петкова, отъ с. Сушица, като наслѣдница на покойния си мжжъ Хр. Ивановъ и настойница на малолѣтнитѣ дѣца на послѣдния, да заплати на ищеца Донко Димитровъ, отъ сжщото село, 246 лева и 56 ст., заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно считани отъ 11 априлъ 1896 год. до окончателното имъ изплащане, както и 75 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а на хазната 10 лева за толкова незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение отвѣтницитѣ подали касационна жалба, съ която се оплакватъ, че по това дѣло Търновскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 77, 328 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото отъ показанията на свидѣтелитѣ се докавало, че въпросниятъ дългъ къмъ землѣдѣлческата каса е заплатенъ съ суми добити отъ продажбата на имотитѣ на прямия длъжникъ Иванъ Дититровъ, а за сжщия дългъ отпослѣ ищецътъ е продалъ и имота на Хр. Ивановъ. По това обстоятелство сждътъ изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ: Ст. Петковъ, Хр. Адамовъ и х. Георги Тодоровъ, които сж показали точно противното на това, което сждътъ казва, че съдържали показанията имъ, а именно че дългътъ е платенъ съ суми добити отъ продажбата на имотититѣ на прямия длъжникъ Ив. Димитровъ. А отъ друга страна, сждътъ не обсждилъ отвѣтниковитѣ доводи относящи се до сжщото това обстоятелство — за двойната продажба на имотитѣ, и 2) чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото рѣшението № 181/96 год., се отнася до въпроса за продажба на имотитѣ на Хр. Ивановъ, а дългътъ къмъ касата е заплатенъ съ суми добити отъ продажба на имотитѣ на Ив. Димитровъ, та въпросното рѣшение нѣмало значение за разрѣшението на настоящето дѣло.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, взе въ съображение: въ дѣлото нѣма никакви данни за че е имало *двойна продажба на имоти*, за издължението на Ив. Димитрова дългъ къмъ землѣдѣлческата каса, т. е. да сж били продавани *първо* имотитѣ на Ив. Димитровъ и съ добитата сума заплатенъ борчътъ му въ землѣдѣлческата каса, а послѣ за погашението на сжщия дългъ да е продаванъ и имотътъ на Хр. Ивановъ. Прочее, формулираното по този поводъ оплакване въ касационната жалба е голословно и неоснователно, толкозъ повече, че въ такава форма то не е било поддържано прѣдъ инстанцията по сжщество. Тамъ прѣдъ Търновския окрдженъ сждъ, отвѣтницитѣ, които сж се основавали на свидѣтелскитѣ показания, искали сж да се признае, че за погашение дългътъ на Ив. Димитровъ е продаванъ неговъ собственъ имотъ и че за сжщия дългъ Хр. Ивановъ не трѣбва да отговаря съ собственнитѣ си имоти. Това обстоятелство — за произхождението на продаванитѣ имоти, е било главното обстоятелство, върху което отвѣтницитѣ сж спорили прѣдъ сжда по

същество и сж се мжчили да го докажатъ, като сж изхождали вѣроятно отъ приетото въ меджелето правило, че наслѣдственитѣ дългове се плащатъ само *въ размѣръ на наслѣдственитѣ имоти*. Обаче, сега при сжществуването на новия Законъ за наслѣдството, който е и меродовниятъ за разрѣшението на настоящия споръ, горѣпоменатото обстоятелство нѣма никакво значение, защо по принципъ, наслѣдникътъ отговаря за дълговетѣ на наслѣдството, даже и съ своитѣ собствени имоти, а въ дадения случай Хр. Ивановъ е синъ и наслѣдникъ на Ив. Димитровъ и въ качеството си наслѣдникъ той, а въ послѣдствие и неговитѣ наслѣдници, отговарятъ за дълговетѣ на Ив. Димитровъ и съ своитѣ собствени имоти, въ числото на които влизатъ и наслѣденитѣ отъ Иванъ Димитровъ — та се образува една нераздѣлна маса. А щомъ това е така, то обстоятелството чий имоти сж продадени за погашението на въпросния дългъ (да ли Хр. Иванови или Ив. Димитрови), нѣма значечие за разрѣшението на настоящето дѣло, слѣдователно и показанията на свидѣтелитѣ относящи се до това обстоятелство, сж безъ значение за разрѣшението на спорния въпросъ; а прѣдставеното като доказателство по дѣлото сждебно рѣшение въ такъвъ случай отнася се до въпросъ имѣющъ сжществено значение за разрѣшението на спора, на сждътъ правилно е постжпилъ като го е приелъ за такава. Заради това изложенитѣ въ касационната жалба оплаквания, формолирани по-горѣ, сж неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Никула Хр. Петкова, срещу рѣшението на Търновския окржженъ сждъ отъ 14 мартъ 1901 год., подъ № 125, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствия.

№ 109 — (262) — 13 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 299, по описа за 1901 год., на П. А. Чешмеджиевъ, отъ гр. Казанлъкъ, съ Екатерина Иванова Хамамджиева, отъ гр. Сопотъ, за 1447 лева и 92 ст. съ лихвати имъ, произходящи отъ продажби на розово масло.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Екатерина Ив. Хамамджиева, отъ гр. Сопотъ, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца Спаска и Николина, съ искова молба, подадена на 17 декемврий 1897 г. до Старозагорския окржженъ сждъ, прѣдявила искъ противъ Петко Чешмеджиевъ, отъ гр. Казанлъкъ, за 1447 лева и 92 ст., остатъкъ отъ сумата, произходяща отъ продажбата на 387 $^{1}/_{2}$ мускала розово масло. Окржжниятъ сждъ уважилъ напълно иска на ищцата. Отвѣтникътъ Петко Чешмеджиевъ апелиралъ прѣдъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който потвърдилъ напълно първостепенното рѣшение, по слѣдующитѣ събражения: „отъ съдържанието на исковата молба на ищцата Екатерина Хамамджиева,

става явно, че тя лично за себе и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца; е прѣдявила искъ противъ отвѣтника Петко Чешмеджиевъ за 1447 л. и 92 ст., остатъкъ отъ продаденитѣ му 387 ½ мускала розово масло, по 6 лева и 84 ст. мускала, която сума отвѣтникътъ отказвалъ доброволно да й заплати. Отвѣтникътъ, като не отрича, че той дѣйствително купилъ отъ покойния Иванъ Хамамджиевъ, съпругъ на ищцата, казаното количество розово масло по 41 гроша мускала, възражава, че срещу стойностьта му броилъ на покойния Иванъ Хамамджиевъ 50 лири турски наскоро слѣдъ покупката, и на ищцата други 50 лири турски, които й изпратилъ на 5 януарий 1896 год. по пощата, така щото всичко билъ заплатилъ 100 лири турски и останалъ да длъжи само сумата 272 лева и 40 стотинки. Обаче, възражението на сжщия отвѣтникъ, че срещу покупеното масло той билъ броилъ на покойния Иванъ Хамамджиевъ 50 лири турски, не се доказва съ посоченитѣ отъ него доказателства отъ прѣдставената черновка, държана отъ самия Иванъ Хамамджиевъ, приложена къмъ първостепенното дѣло, не се вижда да е била получена сумата 50 лири турски, както се домогва отвѣтникътъ; отъ показанията на разпитанитѣ въ първата инстанция свидѣтели Иванъ Коевъ и Георги Николовъ, така сжщо не се установява домогването на отвѣтника, че той билъ броилъ въпроснитѣ 50 лири на покойния Иванъ Хамамджиевъ; напротивъ отъ показанията на послѣдния свидѣтель става явно, че отвѣтникътъ повърналъ на Иванъ Хамамджиевъ само сумата 100 лири, взети отъ сжщия въ заемъ и че срещу розовото масло той билъ внесалъ на ищцата чрѣзъ пощата само 50 лири турски, което обстоятелство не се отказва и отъ самата ищца, която е прѣдставила и самото писмо на отвѣтника съ дата 5/17 януарий 1896 година. Най-сетнѣ отъ положената на 18 септемврий 1900 г., клетва отъ ищцата се доказва, че никакъвъ търговски тевтеръ не се намира у нея, въ който да е вписвано вземането-даването на покойния Иванъ Хамамджиевъ по търговията му съ розово масло, освѣнъ прѣдставената отъ нея черновка, приложена къмъ първостепенното дѣло. Прочее, щомъ като отъ показанията на свидѣтеля Иванъ Коевъ се доказва, че отвѣтникътъ е купилъ отъ покойния съпругъ на ищцата 387 ½ мускала розово масло по 41 гроша мускала; щомъ като е доказано отъ ищцата, че срещу стойностьта на това масло отвѣтникътъ е броилъ само 50 лири турски, а възраженията на сжщия отвѣтникъ, че той броилъ срещу сжщото масло и други още 50 лири не се установява — трѣбва да се приеме, че първостепенниятъ сждъ правилно е осждилъ отвѣтника да заплати на ищцата сумата 1447 лева и 92 ст., която е равна на остатъка отъ стойностьта на 387 ½ мускала масло по 41 гроша или 6 лева и 84 ст. единиятъ мускалъ, безъ 50 лири турски; слѣдователно, издаденото рѣшение трѣбва да се потвърди, като се осжди отвѣтникътъ на сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски и за тая инстанция". — Срещу това рѣшение П. А. Чешмеджиевъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 629 и 362 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не оцѣнилъ клетвата на Екатерина Хамамджиева, въ свързка съ показанията на свидѣтеля Иванъ Коевъ, относително въпроса, че у покойния е имало търговски тефтери, и 2) чл. чл. 629 и 376 отъ

Гражданското сждопроизводство, защото далъ вѣра на едно парче бѣла книга.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) самъ касаторътъ е прѣдложилъ клетва на другата страна въ смисъль, че нѣма никакви тефтери отъ покойния й мжжъ и тая клетва е била приета и извършена. Сждътъ оцѣнява и клетвата и показанията на свидѣтеля Иванъ Коевъ, така щото излиза, че първото оплакване на касатора за нарушение чл. чл. 629 и 362 отъ Гражданското сждопроизводство, е неоснователно, и 2) ищцата по дѣлото е прѣдставила една черновка съ разни смѣтки, между които фигурира и смѣтката на касатора. Сждътъ оцѣнява тая книга (черновка) и й дава сила и значение. Касаторътъ се оплаква, че сждътъ не трѣбвало да дава вѣра на едно парче бѣла книга, но касаторътъ не посочва кой законъ запрѣщава да се не вематъ въ внимание подобни книжа, каквато е казаната черновка, отъ което слѣдва, че и второто оплакване на касатора за нарушение чл. чл. 629 и 376 отъ Гражданското сждопроизводство е неоснователно, и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на П. А. Чешмеджиевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ, отъ 30 априлъ 1901 год., съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 110 — (264) — 13 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 463, по описа за 1903 год., на Куна Л. Дѣдева, отъ гр. София, съ Дѣлчо и Радъ Л. Дѣдеви, отъ сжщия градъ, за издаване изпълнителенъ листъ по сждебенъ помирителенъ протоколъ.* — Въ сждебното заседание присжтствуваха Куна Л. Дѣдева, съ повѣреницитѣ си адвокатитѣ Т Тодоровъ и Ив. Г. Поповъ и Дѣлчо и Радъ Дѣдеви, съ повѣреника си адвокатътъ Г. Згуревъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Софийскиятъ апелативенъ сждъ въ сждебно заседание на 25 юний 1903 год., като е разгледалъ гражданското частно производство № 179/903 год., по описа на сжщия сждъ, заведено по частната възивна жалба на Дѣлчо и Радъ Л. Дѣдеви, срещу опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 10 мартъ 1903 год., съ което е постановено да се издаде изпълнителенъ листъ на Куна Л. Дѣдева по помирителния протоколъ на сжщия окржженъ сждъ отъ 9 априлъ 1902 год., по гражданското дѣло № 608/901 год., и като взелъ прѣдъ видъ: „Куна Лулчова е искала отъ Софийския окржженъ сждъ да ѝ се издаде изпълнителенъ листъ на основание спогодителния протоколъ отъ 9 априлъ 1902 год., на Софийския окржженъ сждъ; отъ сжщия спогодителенъ протоколъ се вижда, че Радъ Л. Дѣдевъ се е задължилъ да прибере майка си Куна Лулчова въ кжщата си да я храни и облича, а братъ

му Дѣлчо да й дава по 7 лева на мѣсецъ и въ случай, че Радъ Лулчевъ изпжди майка си и не иска да я храни и облича, тогава той заедно съ брата си Дѣлчо се задължаватъ да й даватъ по 20 лева мѣсечно; че Куна Лулчова е искала да й се издаде изпълнителенъ листъ, защото не билъ изпълненъ първия пунктъ отъ спогодителния протоколъ отъ сина й Радъ; че окржжниятъ сждъ безъ да провѣри, да ли Радъ Лулчовъ дѣйствително е изпждилъ майка си или не, е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ; че сждътъ намира, какво това дѣйствие на окржжния сждъ е неправилно, защото той е билъ длъженъ да провѣри прѣдварително, да ли Куна Лулчова дѣйствително е била изпждена или не, и тогазъ да й издава изпълнителенъ листъ". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ опрѣдѣлението си отъ 25 юний 1903 г., е постановилъ: „отмѣнява опрѣдѣлението на Софийския окржженъ сждъ отъ 10 мартъ 1903 год., като уважава частната жалба на Дѣлчо и Радъ Л. Дѣдеви, подадена срещу това опрѣдѣление". — Срещу това опрѣдѣление Куна Л. Дѣдева е подала касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, въ която моли за отмѣнението му, като между другото посочва, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ чл. 683 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това, че като намира дѣйствията на първата инстанция неправилни, не ги поправя, а ги само отмѣнява.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, горѣизложеното оплакване на касаторката да се признае за основателно и обтжженото опрѣдѣление да се отмѣни, за разрѣшението на това дѣло взе прѣдъ видъ: отъ мотивитѣ и диспозитива на обтжженото опрѣдѣление се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ като е призналъ, че Софийскиятъ окржженъ сждъ неправилно е постановилъ да се издаде изпълнителенъ листъ на Куна Дѣдева по помирителния протоколъ на сжщия окржженъ сждъ отъ 9 априлъ 1902 год., безъ да провѣри прѣдварително, да ли послѣдната е била изпждена отъ Радъ Дѣдевъ отъ кжщата му, не е поправилъ тая неправилность, а се е ограничилъ само съ това, че е отмѣнилъ опрѣдѣлението на окржжния сждъ, съ което е изоставилъ, щото тоя сждъ отново да се занимае съ разглеждането и разрѣшението на въпроса, който е билъ разрѣшенъ съ обтжженото прѣдъ казания апелативенъ сждъ опрѣдѣление. Това дѣйствие на сжщия апелативенъ сждъ е съвършено неправилно, тъй като споредъ постановленията на чл. 683 отъ Гражданското сждопроизводство, апелативниятъ сждъ е длъженъ да рѣшава всѣко дѣло по сжщество, безъ да го връща въ окржжния сждъ за ново разглеждане, отъ което слѣдва, че и оплакването на касаторката за нарушението на тоя членъ отъ Софийския апелативенъ сждъ се явява основателно. Наистина въ опрѣдѣлението си, съ което е оставилъ безъ послѣдствие искането на отвѣтницитѣ за призоваването на свидѣтели за установяването на обстоятелството, че отъ тѣхна страна не сж биле нарушени условията на спогодбата, сжщиятъ сждъ посочва, че разпитътъ на тия свидѣтели нѣмалъ да има значение, защото частното производство било заведено само по въпроса, правилно ли е издаденъ изпълнителния листъ и че окржжниятъ сждъ не билъ влѣ-

залъ въ сѫществото на работата, обаче това сѫждение така сѫщо се явява неправилно, понеже и въ втората инстанция е подлежалъ на обсѫждане и разрѣшение сѫщиятъ въпросъ, който е подлежалъ на разглеждането и на първата инстанция, т. е. въпросътъ за издаването на касаторката изпълнителенъ листъ, а не нѣкой инциденталенъ въпросъ, слѣдъ разрѣшението на който на дѣлото би подлежало да се даде по-нататъшенъ ходъ въ първата инстанция. Колкото се отнася до възражението на повѣреника на Дѣлчо и Радъ Дѣдеви, че въпросътъ да ли послѣднитѣ сѫ нарушили или не, условията на спогодбата, трѣбвало да се обсѫжда по. състезателенъ редъ, а не по реда на частнитѣ производства, то това възражение слѣдва да се признае за неоснователно, прѣдъ видъ на това, че щомъ като законътъ приравнява помирителния протоколъ, съставенъ отъ сѫда, къмъ рѣшение влѣзло въ законна сила и допуща изпълнението му по сѫщия редъ, по който се привождатъ въ изпълнение сѫдебнитѣ рѣшения, то отъ това слѣдва, че и прѣпирнитѣ, които биха изникнали по изпълнението на такъвъ единъ протоколъ, трѣбва да се разглеждатъ по сѫщия редъ, по който се разглеждатъ и прѣпирнитѣ по изпълнението на сѫдебнитѣ рѣшения, т. е. по реда на частнитѣ производства, а не по състезателенъ редъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: опрѣдѣлението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 25 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 683 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 п. 2 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 111 — (265) — 13 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и девети ноемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 560, по описи за 1902 год., на Ксенофонтъ х. Петровъ, живущъ въ гр. София, съ Иванъ Захариевъ, отъ сѫщия градъ, за 19.952 лева и 70 стотинки.* — Въ заседанието се явиха Ксенофонтъ х. Петровъ, съ повѣреницитѣ си Т. Теодоровъ и Ив. Славовъ. и Ал. Малиновъ — отъ страна на Иванъ Захариевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Ксенофонтъ х. Петровъ, отъ гр. София, съ искова молба отъ 21 августъ 1900 год., до Софийския окрѫженъ сѫдъ, прѣдявилъ искъ срещу Иванъ Захариевъ, отъ сѫщия градъ, за 19.952 лева и 70 ст., като казва въ молбата си, че съ едно арбитрарно рѣшение отъ 30 августъ и 1 септемврий 1895 год., ищецътъ е билъ осѫденъ да брои на отвѣтника Иванъ Захариевъ сумата 26.823 лева и 21 ст. за да излѣзе той отъ съдружието, което ималъ съ него. Въ замѣна на това, той пъкъ билъ осѫденъ съ сѫщото арбитрарно рѣшение да му отстѫпи и прѣдаде (на ищеца) между другото и едни тухли, които притежавали заедно съ него въ гр. София, които тухли възлизали на сума 14.087 лева и 5 ст., и по силата на това арбитрарно рѣшение, тѣзи тухли останали изключи-

телно върху ищеца. Отъ друга страна, съгласно помирителниятъ имъ записъ отъ 29 августъ 1895 год., тѣ приели и утвърдили арбитрарното рѣшение както ищецътъ, тъй и отвѣтникътъ, трѣбваше да се подчинятъ напълно и безусловно на рѣшението на арбитрарния сѫдъ, безъ да иматъ право да го обжалватъ прѣдъ надлежнитѣ сѫдилища и което рѣшение за тѣхъ встѫпва въ сила отъ датата на подписването му отъ арбитритѣ. Ето защо ищецътъ още на 26 септемврий 1895 год., поканилъ съ протестъ Иванъ Захариевъ, чрѣзъ помощника му Петъръ Захариевъ да пристѫпи къмъ изпълнението на арбитрарното рѣшение, като го увѣдомилъ, че въ противенъ случай ще се счита, че той (ищецътъ) отъ своя страна си е изпълнилъ трѣбванията на горното рѣшение, а ще държи отвѣтника за отговоренъ за врѣдитѣ и загубитѣ, които би му се причинили отъ забавянето изпълнението на рѣшението. Съ другъ единъ протестъ отъ 21 юлий 1896 год., чрѣзъ нотариуса, ищецътъ прѣдупрѣдилъ Иванъ Захариевъ, специялно за тухлитѣ, които не му прѣдава, го държи отговоренъ, както за сумата 14.087 лева и 5 ст., а така сѫщо за нейнитѣ законни лихви. Обаче Ив. Захариевъ, вмѣсто да се съобрази съ арбитрарното рѣшение и протеститѣ, продалъ тухлитѣ и прибралъ стойностьта имъ. За това моли да се призове Ив. Захариевъ на сѫдъ и се осѫди да му заплати стойностьта на тухлитѣ 14.087 лева и 5 ст., лихвата на тази сума по 10% годишно отъ 21 юлий 1896 год. — дата на протеста, до завеждането на настоящето дѣло — 5864 лева и 65 ст. — всичко 19.952 лева и 70 ст., лихвитѣ, а така сѫщо и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 11 юлий 1901 г., е осѫдилъ Иванъ Захариевъ, отъ гр. София, да заплати на Ксенофонтъ х. Петровъ, отъ сѫщия градъ, 14.087 лева и 5 ст., лихвитѣ на тази сума по 10% годишно отъ 21 августъ 1900 год. до изплащането и 590 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски, а останалата часть отъ иска, както и насрѣщниятъ искъ на отвѣтника — отхвърлилъ като неоснователни. Срещу това рѣшение и двѣтѣ страни сѫ подали възивни жалби въ Софийския апелативенъ сѫдъ, който като взелъ въ съображение: „съ арбитрарното рѣшение отъ 10 августъ 1895 год., ищецътъ е билъ осѫденъ да плати на отвѣтника 26.823 лева и 21 ст., въ замѣна на това, послѣдниятъ да му прѣдаде тухлитѣ, които притежавали заедно, на сума 14.057 лева и 5 ст., съгласно помирителния записъ отъ 29 августъ 1895 год., странитѣ се съгласили да се подчинятъ на арбитрарното рѣшение. Отвѣтната страна не отрича, че не е въ състояние да повърне на ищеца сѫщитѣ тухли, за които е дума въ арбитрарното рѣшение (вижъ насрѣщния му искъ) и че му прѣдлагала други нови тухли, защото първитѣ била продала; слѣдователно, щомъ не е могла да прѣдаде тухлитѣ, тя трѣбва да повърне стойностьта имъ; отъ арбитрарното рѣшение се вижда, че тухлитѣ сѫ биле оцѣнени по съгласие на странитѣ за 14.087 лева и 5 ст., която сума отвѣтникътъ съ това рѣшение е длъженъ да повърне; отъ друга страна това негово задължение се съпровожда съ задължението на ищеца да брои на отвѣтника 26.823 лева и 21 ст., до когато ищецътъ не депозира тая сума за отвѣтника, послѣдниятъ тоже не е длъженъ отъ своя страна да изпълни; единого изпълнение е турено въ зависимость отъ другото; при това самъ

ищецътъ заяви: да се осжди отвѣтникътъ да му брои 14.087 лева и 5 ст., които да се спаднатъ отъ изпълнителния листъ, по който той самъ дължи отвѣтнику 26.823 лева и 21 стотинки. Отвѣтникътъ съ нищо не доказва възражението си, да се спаднатъ нѣколко пера отъ сумата 14.087 лева и 1 стотинка. Лихвитѣ на тая сума не текатъ отъ деня на протеста — 21 юлий 1896 год., този протестъ можеше да има ефектъ, само ако бѣше съпроводенъ отъ едно реално прѣдлагане на това, което се дължеше на самия отвѣтникъ и то пакъ подъ условие, ако задължението на отвѣтника бѣше станало изискуемо въ деня на протеста, нѣщо което не е било така въ случая, понеже отвѣтникътъ още е могалъ да обжалва това рѣшение прѣдъ сжда; слѣдователно, креансата срещу него още не е било изискуема. Ето защо лихвитѣ не се дължатъ, щомъ като ищецътъ до сега самъ не е прѣдложилъ реално това, което дължи, за да постави въ закъснѣние и отвѣтника (mise en demeure). Само отъ момента на реалното прѣдложение на дължимото на отвѣтника, се поставя той въ закъснѣние да изпълни своето си задължение, до сега това не е направено, ищецътъ до сега не е билъ изпълнилъ задължението си, за това не е могалъ да иска да изпълни и отвѣтникътъ своето, а лихви се дължатъ не по-рано отъ момента, въ който креансата става изискуема«, — съ рѣшението си № 57, отъ 13 май 1902 г., постановилъ: „измѣнява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 11 юний 1901 год. така: осжжда Иванъ Захариевъ, отъ гр. София, да заплати на Ксенофонтъ х. Петровъ, отъ сжщия градъ, 14.087 лева и 5 ст., която сума да се спадне отъ изпълнителния листъ на Иванъ Захариевъ, срещу Ксенофонтъ х. Петровъ, отъ 28 априлъ 1900 год., за 26.823 лева и 10 стотинки. Останалата часть отъ иска се отхвърля. Станалитѣ по дѣлото разноски отъ странитѣ оставатъ за тѣхна смѣтка, както сж ги направили«. — Противъ това рѣшение Ксенофонтъ х. Петровъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ: 1) чл. чл. 629, 630, 688, 779, 780 и 782 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. чл. 136 и 137 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото не му присждилъ лихви отъ деня на завеждането на дѣлото върху сумата 14.087 лева и 5 ст. и сждебнитѣ разноски; 2) чл. чл. 283 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото по вѫпроса за реалното прѣдлагане (offres réelles) приелъ доводи и възражения, които странитѣ сами не сж правили; 3) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ въ внимание съдържанието на протеститѣ и писмения отговоръ на отвѣтника, отъ които се вижда, че той е отказвалъ да изпълни задълженията си не поради отсжтствие на offres réelles, а поради това, че отказвалъ задължителността на арбитрарното рѣшение; 4) чл. чл. 629, 630, 1243 и 1244 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не отдалъ законното значение и сила на арбитрарното рѣшение, а е приелъ, че констатиранитѣ въ него задължения не сж биле изискуеми освѣнъ слѣдъ свършека на частното производство, и 5) чл. чл. 376, 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не призналъ сжществуването на mise en demeure поне отъ 4 априлъ 1900 год., дата на касационното рѣшение, отъ когато да признае, че задължението на отвѣтника е станало изискуемо, а слѣдователно, да му признае правото на лихви подиръ тази дата.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуща обясненията на адвокатитѣ Т. Тодоровъ, Ив. Славовъ и Ал. Малиновъ, първитѣ двама повѣреници на ищеца Ксенофонтъ х. Петровъ, а послѣдниятъ повѣреникъ на Иванъ Захариевъ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че искътъ на ищеца Ксенофонтъ х. Петровъ се основава на едно арбитрарно рѣшение, съ дата 30 августъ и 1 септемврий 1895 год., по силата на което самъ ищецътъ е задълженъ да заплати на отвѣтника Ив. Захариевъ сумата 26.823 лева и 21 ст., а отвѣтникътъ е задълженъ да прѣдаде на ищеца между друго, находящитѣ се въ София съдружески тухли, оцѣнени отъ самитѣ страни на сума 14.087 лева и 5 стотинки. Въ сѫдебното заседание на Софийския апелативенъ сѫдъ съ дата 29 априлъ 1902 год., повѣреникътъ на ищеца е молилъ щото сумата 14.087 лева и 5 ст. да се спадне отъ сумата 26.823 лева и 21 ст., на която е билъ осѫденъ довѣрительтъ му съ арбитрарното рѣшение и апелативниятъ сѫдъ, както се вижда отъ рѣшението му, е уважилъ това искане на казания повѣреникъ, като е осѫдилъ отвѣтника Ив. Захариевъ да заплати на ищеца 14.087 лева и 5 ст., която сума да се спадне отъ изпълнителния листъ на Ив. Захариевъ, срещу Ксенофонтъ х. Петровъ отъ 28 априлъ 1900 год., за 26.823 лева и 10 стотинки. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че вземането на ищеца на сума 14.087 лева и 5 ст. е погасено чрѣзъ прихващане на дълга му въ сѫщия размѣръ срещу това, което той е длъжалъ на отвѣтника Иванъ Захариевъ, а щомъ е погасено вземането му, той нѣма право да иска да му бѫдатъ присѫдени лихви отъ завеждането на иска, понеже лихви се плащатъ за закъснѣване изплащането на единъ дългъ, какъвто въ случая не сѫществува. Отъ диспозитива на рѣшението се констатира, че апелативниятъ сѫдъ е оставилъ сѫдебнитѣ разносно върху всѣка отъ странитѣ, както сѫ ги направили. Съгласно чл. 782 отъ Гражданското сѫдопроизводство, когато рѣшава едно дѣло отчасти въ полза на едната и отчасти въ полза на другата страна, сѫдътъ опрѣдѣля коя отъ двѣтѣ страни и въ какъвъ размѣръ има право да се възнагради за сѫдебнитѣ разноски. Отъ съдържанието на цитирания членъ е очевидно, че разпрѣдѣлението размѣра на сѫдебнитѣ разноски въ случая, е прѣдоставено на усмотрѣнието на сѫда по сѫщество и слѣдователно не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сѫдъ. На основание на изказанитѣ по-горѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ намѣрва, че първото оплакване на касатора, че сѫдътъ не му присѫдилъ лихви отъ завеждането на дѣлото върху сумата 14.087 лева и 5 ст. и сѫдебнитѣ разноски, е неоснователно; 2) отъ потѫженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ е оцѣнилъ не само прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, но и доводитѣ, заявени отъ странитѣ по дѣлото. Дѣйствително сѫдътъ при обсѫждане въпроса за лихвитѣ, които ищецътъ е искалъ отъ протеста съ дата 21 юний 1896 год., до даня на завеждането на иска, се е основалъ на едно съображение, което не е било наведено отъ отвѣтника по дѣлото, а именно, че ищецътъ, за да би ималъ право на лихви отъ деня на протеста, трѣбваше да придружи този протестъ съ реалното прѣдлагане на сумата, която той е дължалъ на отвѣтника, съгласно арби-

трарното рѣшение. Това обстоятелство обаче не съставлява нарушение на чл. чл. 283 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже то несъставлява нито събиране d'office на доказателства, нито игнориране доводитѣ на странитѣ, които сѫдътъ е длъженъ да има прѣдъ видъ при рѣшаване на дѣлото, но не и да не може да рѣши дѣлото вънъ отъ тия доводи. Въ случая сѫдътъ е билъ въ правото си d' office да види дали сѫ изпълнени условията, при които той би могалъ да присѫди лихви на ищеца отъ деня на протеста и това той е констатиралъ отъ даннитѣ и доказателствата по дѣлото. Заради това второто оплакване на касатора за нарушението на чл. чл. 283 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, се явява тъй сѫщо неоснователно: 3) фактътъ, че въ протеститѣ и въ писмения си отговоръ отвѣтникътъ за да откаже да изпъли задължението си не се основалъ на отсѫтствието на реалното прѣдлагане (offres réelles), нѣма значение, прѣдъ видъ на това, че както се каза по-горѣ, сѫдътъ d' office има право да констатира да ли по силата на закона е настѫпилъ срока за изпълнението на едно задължение или не, безъ да гледа какво странитѣ по дѣлото сѫ говорили и възражавали по въпроса, и 4) отъ мотивитѣ на рѣшението се вижда, че апелативниятъ сѫдъ е призналъ, че на ищеца не се слѣдватъ лихви отъ деня на протеста (21 юний 1896 год.) по двѣ основания: а) защото не е направилъ реално прѣдлагане за да изпълни своето задължение прѣдвидено въ арбитрарното рѣшение, и б) защото задължението на отвѣтника (на отвѣтника) не е било изискуемо; понеже послѣдниятъ е можалъ да обжалва арбитрарното рѣшение. Това второ съображение на сѫда се явява неоснователно, прѣдъ видъ на това, че както се вижда отъ дѣлото, жалбата на отвѣтника срещу арбитрарното рѣшение е оставена отъ сѫдилищата безъ послѣдствие и слѣдователно, арбитрарното рѣшение като влѣзло въ законна сила, е подлежало на изпълнение отъ датата на издаването му. Това неправилно сѫждение на апелативния сѫдъ обаче нѣма значение въ случая, защото сѫдътъ е констатиралъ, че изпълнението на задължението на отвѣтника е поставено въ зависимость отъ изпълнението задължението на ищеца спрѣмо отвѣтника, което задължение ищецътъ не е билъ изпълнилъ до завеждането на този искъ. Отъ казаното по-горѣ слѣдва да се заключи, че четвъртото и петото оплакавания на касатора за нарушението на чл. чл. 629, 630, 1243, 1244 и 376 отъ Гражданското сѫдопроизводство, сѫ тоже неоснователни.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Ксенофонтъ х. Петровъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 13 май 1902 год., № 57, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 112 — (269) — 16 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на втори декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 525, по описа за 1903 год., на наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрински, отъ*

гр. Пловдивъ, съ Радъ Филиповъ, отъ с. Стрѣлча, Панагюрска околия, за наслѣдствена часть отъ 2769 лева и 63 ст. дългъ, по записъ. — Въ сѫдебното заседание се яви само адвокатътъ Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрѣнски.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: съ искова молба до Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, подадена на 14 августъ 1902 год., Персиядо Романо, като повѣреникъ на х. Калчовитѣ наслѣдници, отъ гр. Пловдивъ, а именно Стефанъ, Константинъ, Богданъ, Елена, Борисъ и Славчо, е прѣдявилъ искъ срещу Н. Филиповъ, Филипъ, Радъ, Грозьо и Георги Нешеви, всички отъ с. Стрѣлча и Минчо Маневъ, отъ гр. Пловдивъ, за 2769 лева и 63 ст. златни, на основание на единъ записъ съ дата 8 май 1891 год., и молилъ да бѫдатъ всички осѫдени да му заплатятъ тая сума солидарно, заедно съ лихвитѣ ѝ и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Пловдивскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ заведеното по тая молба гражданско дѣло, съ рѣшението си подъ № 410, отъ 24 августъ 1896 год., е осѫдилъ наслѣдницитѣ на отвѣтника Филипъ Нешовъ, който се билъ поминалъ, а сѫщо и отвѣтникътъ Радъ Нешовъ, да заплатятъ на ищцитѣ 2769 л. и 63 ст. златни, съ лихвата имъ по 12% годишно отъ 14 августъ 1892 г. до 1 мартъ 1893 год., а отъ тая дата до окончателното ѝ изплащане по 10% годишно, като е прѣкратилъ дѣлото по отношение на Пена Нешова, настойница на малолѣтнитѣ дѣца на Нешо Филиповъ, който така сѫщо се поминалъ, Георги и Грозьо Нешови и Нешо Филиповъ, по оттеглюване на иска; осѫдилъ е още осѫденитѣ отвѣтници на разноскитѣ по дѣлото въ размѣръ на 239 лева, и въ случай на несъстоятелность всичкитѣ присѫдени на ищцитѣ суми съ лихвитѣ да се заплатятъ отъ поржчителя М. Маневъ. Срещу това рѣшение сѫ подали възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ само двама отъ осѫденитѣ съ него отвѣтници, а именно Радъ и Гаврилъ Филипови, съ молба да се отмѣни то по отношение къмъ тѣхъ, като се отхвърли искътъ и се осѫдятъ ищцитѣ на всичкитѣ разноски по дѣлото. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 31 октомврий 1898 год., подъ № 394, е отмѣнилъ онова на първостепенния сѫдъ, само колкото се отнася до възивницитѣ, а останалата часть отъ него е оставилъ въ сила. Срещу това рѣшение на апелативния сѫдъ повѣреникътъ на ищцитѣ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, който, като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 30 мартъ 1900 год., подъ № 123, е отмѣнилъ онова на Пловдивския апелативенъ сѫдъ за нарушението при издаването му на чл. 194 п. 1 отъ Закона за наслѣдството, и е повърналъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ като е разгледалъ повторно дѣлото, съ рѣшението си отъ 20 октомврий 1901 год., подъ № 359, е постановилъ: „измѣнява рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 августъ 1896 год., подъ № 410, само колкото се отнася до осѫждането на апелаторитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови, живущи въ гр. Татаръ-Пазарджикъ, така: осѫжда сѫщитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови, отъ с. Стрѣлча, да заплатятъ на наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрѣнски, отъ гр. Пловдивъ, а именно Константинъ, Стефанъ, Богданъ, Славчо и Еленка х. Калчови, послѣдната и като настойница на малолѣтното си дѣте Борисъ — само часть отъ присѫдената на послѣднитѣ съ обтжженото рѣшение сумата, а именно 527 лева и 52 ст.

златни, съ лихвитѣ имъ по 12% годишно отъ 14 августъ 1892 год. до 1 мартъ 1893 год., а отъ тая дата до окончателното изплащане по 10% годишно. По компенсация на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции осѫжда горѣпоменатитѣ наслѣдници на х. Калчо Дрѣнски да заплатятъ на възивницитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови 120 лева и 10 стотинки". Срещу това рѣшение отвѣтницитѣ Радъ и Гаврилъ Филипови сѫ подали касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 19 мартъ 1902 год., подъ № 124, го е отмѣнилъ, за нарушението при издаването му на чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и е повърналъ дѣлото въ сѫщия сѫдъ за ново разглеждане само по отношение на отвѣтника Радъ Филиповъ. Като е разгледалъ отново дѣлото, Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: „наслѣдницитѣ на покойния х. Калчо Дрѣнски, отъ гр. Пловдивъ, по силата на единъ записъ отъ 8 май 1891 год., дирятъ отъ Нешо Филиповъ, Радъ, Филипъ, Грозьо и Георги Нешови, всички отъ с. Стрѣлча, и Манчо Маневъ отъ гр. Пловдивъ, сумата 2769 лева и 63 ст. златни. Радъ Филиповъ, синъ на Нешо Филиповъ, който е билъ осѫденъ отъ окрѫжния сѫдъ да заплати солидарно съ другитѣ отвѣтници горната сума, е обжалвалъ въпросното рѣшение и иска отмѣнението му, понеже: 1) неправилно билъ осѫденъ солидарно съ другитѣ длъжници, защото той като наслѣдникъ на Нешо Филиповъ, трѣбвало да отговаря само за припадающата се часть, и 2) защото не билъ получилъ отъ баща си никакво наслѣдство, понеже се билъ отказалъ формално отъ бащиното си наслѣдство въ полза на другитѣ сънаслѣдници, като за подкрѣпление на това си възражение прѣдставилъ едно удостовѣрение издадено отъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ съ дата 30 мартъ 1898 год., съ което се удостовѣрява, че Радъ Филиповъ се е отказалъ отъ наслѣдството на баща си Филипъ Нешовъ въ полза на другитѣ сънаслѣдници; друго удостовѣрение, издадено отъ сѫщия окрѫженъ сѫдъ отъ 18 ноемврий 1900 г., подъ № 9618, отъ което се вижда, че Радъ и Гаврилъ Филипови отъ с. Стрѣлча, сѫ се отказали безусловно отъ наслѣдството останало отъ покойния имъ баща Филипъ Нешовъ. Сънаслѣдницитѣ, които сѫ приели едно открито наслѣдство отговарятъ за дълговетѣ, които тежатъ върху откритото наслѣдство, съразмѣрно съ дълговетѣ си, които получаватъ въ качеството на наслѣдници, ако тѣ сѫ получили наслѣдство — чл. чл. 186, 191, 279 и 280 отъ Закона за наслѣдството; инъкъ тѣ се считатъ, че не сѫ имали никога право върху него — чл. чл. 199 и 200 отъ сѫщия законъ за наслѣдството; слѣдователно, a contrario никакво задължение за сънаслѣдницитѣ къмъ кредиторитѣ на откритото наслѣдство. — Отричането на едно наслѣдство никога не се прѣдполага, то може да стане само въ сѫда, въ окрѫга на който се открило наслѣдството, като се отбѣлѣжи въ особена за това книга — чл. 199 отъ Закона за наслѣдството. Тъкмо това което е направилъ възивника Радъ Филиповъ, което е удостовѣрено въ горѣпроцитиранитѣ удостовѣрения на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, въ какъвто случай искътъ на наслѣдницитѣ х. Калчо Дрѣнски противъ речения отвѣтникъ — сега възиваемъ, за 2769 лева и 63 ст. златни, се явява за неоснователенъ и като такъвъ, слѣдва да се отхвърли. Твърдението на ищцовата страна, че отвѣтникътъ съ апелативната си жалба билъ

приелъ наслѣдството, понеже въ нея се оказвала какъ да бжде осжденъ — да бждѣлъ осжденъ не солидарно съ другитѣ наслѣдници, а за припадающата му се часть — е твърдение неоснователно, тъй като въ сжщата жалба се казва, че той ако се осжди, да се осжди да плаща отъ наслѣдственитѣ имоти, понеже се е билъ отрекалъ отъ наслѣдството. Самиятъ фактъ, че въ продължение на нѣколко години отвѣтникътъ билъ получавалъ призовки и се явявалъ на сждъ, не може да се счете за приемане на наслѣдството това, което се поддържа тоже отъ ищцовата страна, е неприемливо, понеже това сж принудителни дѣйствия, не зависятъ отъ волята на отвѣтника да приеме ли или не призовката, която му се поднесе за подписване, а пъкъ чл. 191 отъ Закона за наслѣдството изисква такива дѣйствия, които несъмнѣно прѣдполагатъ намѣрението на отвѣтника да приеме наслѣдството. Получаването на призовки и подаването на възивна жалба не може да се счита за приемане на наслѣдството; поддържане на ищцовата страна, че понеже въ удостовѣренията не било доказано да ли възмездно или безвъзмездно се отстжпва наслѣдството въ полза на другитѣ сънаслѣдници — то трѣбвало да се приеме, че има приемане на наслѣдството, е възгледъ, който сждътъ не може да възприеме, понеже отъ второто удостовѣрение, гдѣто е казано „безусловно“ въ полза на другитѣ наслѣдници; сждътъ разбира, че това отричане е станало безвъзмездно отъ отвѣтника въ полза на всички останали сънаслѣдници. Чл. 194 отъ Закона за наслѣдството гласи: като доказателство за приемане се считатъ тъй сжщо: 1) „отричането други безвъзмездно, което прави единъ отъ наслѣдницитѣ за въ полза на едного или нѣколцина отъ своитѣ сънаслѣдници, и 2) отричането, което нѣкой прави дори въ полза на всичкитѣ си сънаслѣдници, безразлично срещу каквото и да е възнаграждение“. По аргумента a contrario отричането, което нѣкой прави въ полза иа всичкитѣ си сънародници, безвъзмездно е отричане отъ наслѣдството, това, което постановява чл. 199 отъ сжщия законъ за наслѣдството и което било извършено отъ отвѣтника. Неоснователно е твърдението на ищцовата страна, че отвѣтникътъ щомъ се явилъ въ сжда, е билъ длъженъ да заяви, че се отказва отъ наслѣдството, което като не е направилъ, той е приелъ наслѣдството, понеже той е трѣбвало да бжде призованъ прѣдъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, кждѣто е открито наслѣдството, да отговори да ли приема наслѣдството или не — чл. чл. 217 и 238 отъ Закона за наслѣдството, нѣщо като не е направено отъ заинтересованитѣ, то той може въ течение на общата давность за отричане въ течение на 20 години да бездѣйствува, да не приема наслѣдството (понеже не е доказано, че той владѣе нѣкои наслѣдствени имоти), но за да опрѣдѣли своето качество къмъ откритото наслѣдство, той е трѣбвало да се принуди, както се каза по-горѣ, или трѣбваше да извърши такива дѣйствия спрѣмо наслѣдството, отъ които да се заключи, че той е приелъ наслѣдството, нито едното, нито другото е направено, така, че въ сучая всѣка отговорность на отвѣтника къмъ ищцитѣ е изключена. Като се разсждава така, отвѣтникътъ може въ всѣко врѣме до окончателното рѣшение на дѣлото да се откаже отъ наслѣдството, стига само да изпълни формалноститѣ, изисквани отъ закона. Прѣдъ видъ на всичко горѣизложено обжалваното рѣшение подлежи да бжде отмѣнено, а заведениятъ противъ Радъ Филиповъ искъ — отхвърленъ,

като неоснователенъ". — Водимъ отъ тия съображения Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 27 май 1903 год., подъ № 229, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Пловдивския окрѫженъ сѫдъ отъ 24 августъ 1896 год., подъ № 410, само колкото се отнася до апелатора Радъ Филиповъ, живущъ въ гр. Татаръ-Пазарджикъ, и отхвърля, като неоснователенъ заявения противъ него искъ отъ наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрѣнски, а именно Константинъ, Стефанъ, Богданъ, Славчо и Елена х. Калчови, послѣдната и като настойница на малолѣтния ѝ синъ Борисъ, за 2769 лева и 63 ст. златни, по записъ — осѫжда наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрѣнски да заплатятъ на апелатора Радъ Филиповъ 40 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции". — Срещу това рѣшение наслѣдницитѣ на покойния х. Калчо Дрѣнски сѫ подали касационна жалба, въ която молятъ за отмѣнението му, като посочватъ, че при издаването му Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. чл. 255, 630 и 639 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че изопачилъ съдържанието на възивната жалба, като приелъ, че възивницитѣ условно искали измѣнението на първостепенното рѣшение, тогава, когато тѣ сѫ искали да бѫдатъ осѫдени да заплатятъ припадающата имъ се часть, но отъ имотитѣ на баща имъ; 2) чл. чл. 191 и 207 отъ Закона за наслѣдтвото, чл. 67 отъ турскитѣ граждански закони и чл. чл. 376 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че приелъ, че Радъ Филиповъ при всичко, че е получавалъ призовки, съ които е билъ призованъ като отвѣтникъ по дѣлото, не е билъ длъженъ да се яви въ сѫда, за да иска срокъ (по чл. 207 отъ Закона за наслѣдството), или да обяви, че приема или се отрича отъ наслѣдството и че това неявяване не може да се тълкува за мълчаливо приемане на наслѣдството, и не обсѫдилъ заявлението имъ отъ 22 февруарий 1893 год., съ което призовали отвѣтника Радъ Филиповъ да отговаря за дълга на баща си; 3) чл. чл. 376, 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. 194 ал. 2 отъ Закона за наслѣдството, съ това, че не обсѫдилъ удостовѣренията № 2651, отъ 30 мартъ 1898 год. и № 2753, отъ 10 априлъ сѫщата година, и 4) чл. 265 ал. 3 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не призовалъ прокурора да участвува при гледането на дѣлото и като изслушалъ заключението на прокурора слѣдъ сключването на дебатитѣ, прочелъ резолюцията си, безъ да се оттегли отъ заседателната зала.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касаторитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисълъ, касационната жалба на касаторитѣ да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторитѣ е неоснователно, тъй като съ поставянето на мотивитѣ на обтѫженото рѣшение съ възивната жалба на Радъ и Гаврилъ Филипови, се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ е далъ едно тълкуване на тая възивна жалба и не я извращава ни най-малко. Отъ друга страна и отъ гледна точка на закона, заявлението на единъ отвѣтникъ да бѫде осѫденъ той да заплати на ищеца исканата отъ него сума отъ имотъ непринадлежащъ нему, а на други лица (а Радъ Филиповъ въ възивната жалба е заявилъ и е прѣдставилъ удостовѣрение за подкрѣпление на това си заявление, че той се

е отказалъ отъ наслѣдството на баща си и това негово заявление е уважено отъ Пловдивския апелативенъ сждъ въ послѣдното му рѣшение, въ какъвто случай споредъ постановленията на чл. чл. 200 и 201 отъ Закона за наслѣдството, се счита, че той нѣма никакви права върху имотитѣ на баща си), е равнозначуше на едно искане да бжде той освободенъ отъ всѣка отговорность по прѣдявения срещу него искъ; 2) сжщо е неоснователно и второто оплаквнне на касаторитѣ, тъй като чл. 207 отъ Закона за наслѣдството, прѣдвижда едно специялно призоваване на наслѣдника на едно умрѣло лице прѣдъ сжда, въ окржга на който наслѣдството се е отворило и даването му срокъ, за да обяви, желае ли да приеме наслѣдството, или се отрича отъ него. Ето защо и заявлението на касаторитѣ, че отвѣтникътъ Радъ Филиповъ прѣдъ видъ на това, че съ заявлението имъ отъ 22 февруарий 1893 год., е билъ привлеченъ като отвѣтникъ по това дѣло и съ редъ призовки е билъ призованъ прѣдъ сжда като такъвъ, е билъ длъженъ споредъ тоя членъ, да се яви прѣдъ сжда и да поиска да му се даде срокъ, за да обяви, че приема наслѣдството на баща си или се отказва отъ него, е неприемливо, както и заявлението имъ, че това му неявяване трѣбвало да се тълкува за мълчаливо приемене на наслѣдството, тъй като такива послѣдствия за подобенъ единъ случай, не сж прѣдвидени въ закона; 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касаторитѣ, тъй като отъ мотовитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ обсжжда възражението на касаторитѣ, което тѣ сж искали да подкрѣпятъ съ съдържанието на удостовѣренията, за които се говори въ това оплакване, отъ което слѣдва, че той е ималъ прѣдъ видъ и самитѣ удостовѣрения. Основаването на апелативния сждъ на удостовѣрението № 9618, за установяването на обстоятелството, че Радъ Филиповъ се е отказалъ отъ наслѣдството на баща си въ полза на всичкитѣ други наслѣдници безвъзмездно, не може да се признае, че съставлява нѣкаква неправилность прѣдъ видъ на това, че касаторитѣ нито сж установили нито сж поддържали, че първоначалното отказване на Радъ Филиповъ отъ наслѣдството на баща му въ полза ва своитѣ сънаслѣдници, е било направено срещу нѣкакво възнаграждение, и 4) сжщо така е неоснователно и четвъртото оплакване на касаторитѣ, тъй като, наистина, Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ неправилно е постжпилъ, като е разгледалъ дѣлото безъ участието на прокурора, прѣдъ видъ на това, че между участницитѣ въ него фигурира и единъ непълнолѣтенъ, обаче тая неправилность не може да се признае за едно сжществено закононарушение и да повлѣче подирѣ си отмѣната на обтжженото рѣшение, прѣдъ видъ на това, че прѣди да се произнесе по дѣлото, сждътъ е изслушалъ заключението на прокурора по него. А пъкъ неотеглюването на сжда отъ заседателната зала за съвѣщание по разрѣшението на дѣлото, не съставлява никаква неправилность, тъй като отъ самия сждъ зависи, споредъ сложностьта на дѣлото, да се оттегли въ съвѣщателната стая за съвѣщание, или пъкъ тия съвѣщания да направи въ заседателната стая тутакси слѣдъ свършването на разбирателството на дѣлото и да постанови слѣдъ това своето рѣшение, безъ да се оттеглюва въ съвѣщателната стая.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на наслѣдницитѣ на х. Калчо Дрѣнски, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сждъ отъ 27 май 1903 г., подъ № 229, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 113 — (272) — 16 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ второ гражданско отдѣление, на втори декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель. Христо Д. Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 247, по описа за 1903 год., на наслѣдницитѣ на Стоименъ х. Ангеловъ и на Захария Витошански, отъ гр. Дупница, съ Василъ Ив. Римски, отъ сжщия градъ, за 1816 лева златни, заедно съ лихвата имъ.* — Въ сждебното заседание отъ страна на наслѣдницитѣ на Стоименъ х. Ангеловъ, се яви адвокатътъ Т. Теодоровъ, а отъ страна на В. Иванъ Римски — адвокатътъ Черневъ и адвокатътъ д-ръ А. Ходжовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: на 29 септемврий 1898 год., е постжпила въ Кюстендилския окрѫженъ сждъ искова молба отъ Хр. П. Славейковъ, отъ гр. Кюстендилъ, повѣреникъ на Василъ Римски, отъ гр. Дупница, въ която като излага, че прѣзъ 1882 год. довѣрительтъ му е влѣзалъ въ споразумѣние съ нѣкой си Никола Жаблановъ и е купилъ отъ него единъ чифликъ лежащъ въ с. Яниново, Дупнишка околия, за 300 лири турски, отъ които срещу поржчителството на Стоименъ х. Ангеловъ и Захария Витошански му броилъ 100 лири турски. Купениятъ чифликъ е билъ притежание на нѣкои си Физиме Фатиме и Арифе Еминови и Тамбе Байрамова. Неговиятъ довѣритель продалъ отъ тоя чифликъ извѣстна часть на Яниновчанитѣ Ив. Паликарски и Христо Галабовъ, за смѣтка на с. Яниново и Тоне Шишковъ, като билъ приелъ прѣдварително отъ тѣхъ 100 лири турски. Отпослѣ стопанитѣ на чифлика го отнели отъ довѣрителя му, който не можалъ да снабди покупателитѣ съ крѣпостни актове, продали го на Георги Шишковъ, отъ гр. Дупница, а пъкъ тоя послѣдниятъ го продалъ пакъ чрѣзъ Иванъ Паликарски и пр. на жителитѣ отъ с. Яниново. Тия послѣднитѣ (Яниновчани) дали подъ сждъ довѣрителя му за 100 лири турски, които той взелъ отъ тѣхъ, осждили го въ първата инстанция, а въ втората се спогодилъ по начинъ щото довѣрительтъ му да имъ заплати само 92 лири турски и той имъ изплатилъ тая сума. Довѣрительтъ му обаче прѣди това е билъ далъ подъ сждъ Стоимена х Ангеловъ и Захария Витошански като гаранти на Никола Жаблановъ, за 100 лири турски и поради този процесъ сж се спогодили по начина изложенъ въ спогодителното съ дата 6 юний 1891 год., слѣдъ всичко това довѣрительтъ му е канилъ отвѣтницитѣ да му заплатятъ спогоденитѣ 80 турски лири, но тѣ не сж искали подъ различни прѣдлози да направятъ това доброволно и за това моли да се повикатъ на сждъ Стоименъ х. Ангеловъ и Захария Витошански и да бждатъ осждени да заплатятъ на довѣрителя му 80 турски лири, или 1816 лева златни, заедно съ лихвата отъ завеждането на иска до окончателното изплащане, както сждебнитѣ и адвокатски разноски. Кюстендилскиятъ окржженъ сждъ разгледалъ дѣлото на 7 декемврий 1900 год. и слѣдъ като изслушалъ и устнитѣ обяснения

на странитѣ, съ рѣшението си № . . ., рѣшилъ: „осжжда отвѣтницитѣ Захария Витошански, отъ гр. Дупница, Юрданка Ст. х. Ангелова, Марийка Ст. х. Ангелова, Любица х. Ангелова и Елисавета Стоименова х. Ангелова, лично за себе си и като настойница на малолѣтнитѣ Васка и Еленка Ст. х. Ангелови, всички отъ гр. Дупница, да заплатятъ на ищеца Василъ Ив. Римски, тоже отъ гр. Дупница, 1816 лева златни, заедно съ 10% годишна лихва начиная отъ 11 августъ 1899 год. до окончателното имъ изплащане и 128 лева за разни разноски и по водене на дѣлото, а така сжщо 3 л. на хазната за толкова незаплатени призовки". Отъ това рѣшение останали недоволни осжденитѣ З. Витошански и наслѣдницитѣ на покойния Стоименъ х. Ангеловъ и подаватъ апелативна жалба въ Софийския апелативенъ сждъ, който изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ, 1) „отъ обяснеията на ищеца въ исковото прошение и устно прѣдъ сжда, става явно, че той претендира, че по спогодителното отъ 6 юний 1891 г., срещу задължение отъ негова страна да прѣкрати заведеното противъ отвѣтницитѣ дѣло за 100 лири турски и лихвитѣ имъ, тѣ — отвѣтницитѣ, отъ своя страна приели задължението да му платятъ 80 лири, които било уговорено, че могатъ да бждатъ платени вмѣсто нему на жителитѣ на с. Яниново, а понеже той изпълнилъ задължението си и прѣпратилъ заведеното отъ него срещу отвѣтницитѣ дѣло, то и тѣ биле длъжни да му платятъ 80-тѣхъ лири, толкозъ повече, че дългътъ си къмъ жителитѣ на с. Яниново той самъ изплатилъ. Отъ тѣзи обяснения въ свързка съ онѣзи, дадени отъ отвѣтницитѣ и изложени по-горѣ, става явно, че спорниятъ по дѣлото въпросъ прѣди всичко е, да се опрѣдѣли, да ли въ поменатото спогодително задължението на отвѣтницитѣ е да платятъ 80 лири, или да платятъ не 80 лири, а нѣщо неопрѣдѣлено и оставено за опрѣдѣляване отъ рѣшението на дѣлата между Римски и жителитѣ на с. Яниново, както и да ли задължението на отвѣтницитѣ е условно, зависящи отъ събитието на осжждането на Римски отъ Яниновчани, или не е такова. Тѣзи сж главнитѣ въпроси за разрѣшение на дѣлото, защото между странитѣ по него не е спорно, какво ищецътъ Римски е изпълнилъ своето задължение по спогодителното, като е прѣкратилъ заведеното отъ него противъ отвѣтницитѣ дѣло за 100 лири и лихвитѣ имъ, та остава сега и тѣзи послѣднитѣ да изпълнятъ своитѣ задължения по сжщото спогодително, като му платятъ равноцѣнностьта за това прѣкратяване. На първия въпросъ, т. е. да ли задължението на отвѣтницитѣ по спогодителното и да платятъ 80 лири или да платятъ не 80 лири, а нѣщо неопрѣдѣлено и оставено за опрѣдѣление отъ рѣшението на дѣлата между ищеца и жителитѣ на с. Яниново, не може освѣнъ да се отговори въ смисъль, че задължението имъ е било да платятъ 80 лири. Това съвсѣмъ ясно се вижда отъ самото спогодително, гдѣто на два пжти, а именно въ чл. 1 и въ чл. 2, въ които именно се третира самиятъ прѣдметъ на спогодбата се опрѣдѣля, че равноцѣнностьта на прѣкратеното отъ Римски дѣло противъ отвѣтницитѣ сж 80 лири, които той трѣбва да получи. Наистина, че въ чл. 3 на спогодителното се говори, че отвѣтницитѣ поематъ да отговарятъ вмѣсто Римски за онова, на каквото бжде той осжденъ отъ жителитѣ на с. Яниново, по това съглашение не значи, че задължението на отвѣтницитѣ да платятъ уговоренитѣ въ по-прѣднитѣ два членове 80 лири,

се е замѣнило въ задължение да платятъ каквото Римски бѫде осѫденъ отъ Яниновчани, т. е. по-малко или нищо. На тѣзи двѣ постановления въ спогодителното трѣбва да се даде тълкуването, че отвѣтницитѣ по край задължението да платятъ 80 лири на Римски сѫ се задължили и съ това, че отъ тѣзи 80 лири тѣ да отговарятъ и прѣдъ жителитѣ на с. Яниново за онова, на каквото тѣзи послѣднитѣ успѣятъ да осѫдятъ Римски, като разбира се главното задължение на отвѣтницитѣ си остане въ сила, така, че каквото отвѣтницитѣ биха платили на Яниновчани да бѫде най-много до 80 лири, а ако е по-малко разликата до 80 лири да се доплаща на Римски. При това неоснователно е и твърдението на отвѣтницитѣ, че тѣ като поели да плащатъ равноцѣнностьта по спогодбата на жителитѣ на с. Яниново, то Римски не трѣбвало да плаща на сѫщитѣ, защото Римски е билъ тѣхенъ длъжникъ и съ това гдѣто е уговорилъ по спогодителното, щото отвѣтницитѣ да платятъ дълга му, той не се е освободилъ отъ него по простата причина, че кредиторитѣ му — жителитѣ на с. Яниново, не сѫ участвували въ спогодителното и като така замѣства името на длъжника Римски съ длъжникъ отвѣтницитѣ по дѣлото за жителитѣ на с. Яниново не е задължително, не е имало редовно замѣстване на длъжника съ другъ такъвъ, не е имало слѣдователно подновяване на стария дългъ на Римски къмъ Яниновски и като така изплащането на този дългъ отъ първия на послѣднитѣ е правилно (чл. чл. 176 и 178 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). На втория въпросъ, т. е. да ли задължението на отвѣтницитѣ е условно, въ смисълъ, щото изплащането на уговоренитѣ 80 лири да е било зависѣло отъ събитието, ако ищецътъ бѫде осѫденъ да плаща такава, или въобще каква да е сума на жителитѣ на с. Яниново, трѣбва да се отговори, че задължението имъ не е било условно и то по слѣдующитѣ съображения: чл. 3 отъ спогодителното, въ който отвѣтницитѣ намиратъ задължението си условно, гласи, че Витошански и Ангеловъ приематъ върху себе си да отговарятъ прѣдъ жителитѣ на с. Яниново по два иска заведени отъ послѣднитѣ противъ Римски и за каквато сума бѫде осѫденъ Римски, вмѣсто него тѣ ще плащатъ. Въ това изражение на спогодителното не се съдържа никакво показване на нѣкое бѫдеще и неизвѣстно събитие, отъ което да зависи изплащането уговорената по спогодителното сума 80 лири, като цѣна на прѣкратеното отъ Римски противъ отвѣтницитѣ дѣло (чл. 62 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Наистина, че въ това изражение може да да се допусне да е постановено задължението на отвѣтницитѣ въ зависимость отъ бѫдаще събитие, каквото е било осѫждането на Римски отъ Яниновчани, но въ него не се съдържа второто условие, за да бѫде задължението условно, а именно не се съдържа събитие неизвѣстно, тъй като осѫждането на Римски е било за странитѣ по дѣлото събитие извѣстно, тѣ до толкозъ сѫ знаяли събитието за осѫждането за извѣстно, щото по спогодителното сѫ прѣдвидѣли изплащането на осѫждането. Повѣреникътъ на отвѣтницитѣ твърди, че той могалъ да се защищава така, че да бѫде отхвърленъ искътъ на Яниновчани и по този начинъ събитието на осѫждането да не настане. Това твърдение не може да бѫде вѣрно, освѣнъ ако се приеме прѣди всичко, че Римски не е длъженъ нищо на Яниновчани и че тѣхнитѣ дѣла сѫ биле неоснователно заведени, а такова нѣщо едва ли може да се приеме

по настоящето дѣло, гдѣто и Римски като отвѣтникъ прѣдъ Яниновчани признава въ спогодителното, че имъ дължи па и самитѣ Витошански и Ст. х. Ангеловъ приематъ да платятъ дълга на Римски у жителитѣ на с. Яниново. Въ заключение задължението на отвѣтницитѣ по спогодителното не е и условно, а като така безъ всѣкакво значение сж прѣдставенитѣ отъ тѣхъ прѣдъ апелативния сждъ книжа: удостовѣрение № 11477, рѣшение № 27, рѣшение № 17, протоколъ отъ 20 юний 1895 год. и продавателенъ записъ отъ 6 октомврий 1884 год., съ които искатъ да доказватъ, че Римски, защото се не защищавалъ добрѣ, за това билъ осжденъ отъ Яниновчани, та слѣдователно ако събитието на осжждането било послѣдвало, то това било прѣдизвикано отъ самия него съ недоброто му защищаване и най-послѣ и съ приемането да се спогоди съ Яниновчани; 2) както се казва вече по дѣлото е безспорно, че ищецътъ Витошански е изпълнилъ взетото отъ него задължение по спогодителното, като е прѣкратилъ воденото отъ него противъ отвѣтницитѣ дѣло за 100 лири и лихвитѣ имъ. Въ такъвъ случай по чл. 70 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, настжпило е задължение за отвѣтницитѣ да изпълнятъ и тѣ своето задължение, като му платятъ уговорената сума 80 лири. Въ чл. 3 отъ спогодителното е прѣдвидено, щото плащането да бжде извършено, когато настжпи събитието на осжждането на Римски отъ Яниновчани. Ищецътъ Римски е прѣдставилъ рѣшението № 150, отъ 22 юний 1895 год., на Кюстендилския окржженъ сждъ и протокола отъ 23 декемврий 1896 год., на Софийския апелативенъ сждъ, отъ които се вижда, че противъ него жителитѣ на с. Яниново, Хр. Гължбовъ, Ив. Паликаревски, повѣреници на Тасе Паковъ и др., сж водили дѣло за 2270 лева златни, или 100 лири турски, и че прѣдъ апелативния сждъ станало спогодба върху 92 лири. Отъ рѣшението пъкъ подъ № 27, на Дупнишкия мирови сждия и удостовѣрението № 11477 се вижда, че и друго дѣло водено отъ сжщитѣ противъ Римски, се е свършило окончателно, гдѣто ще каже и двѣтѣ дѣла, до свършването на които е било отложено изпълнението на задължението на отвѣтницитѣ сж свършени, даже отъ прѣдставената разписка отъ 3 юний 1897 год., се доказва, че Римски дори е и изплатилъ онова, каквото по тѣзи двѣ дѣла е длъжелъ на поменатитѣ Яниновчани. Възражението на отвѣтницитѣ, че отъ тѣзи книжа не се виждало да ли тѣ се отнасятъ за сжщитѣ онѣзи двѣ дѣла, за които се говори въ спогодителното, е неосновательно, защото отъ тѣхъ се вижда, че се отнасятъ по споровеѣ между Римски и Яниновчани за неосжществена продажба на чифликъ, а отъ спогодителното и обясненията на странитѣ се вижда, че и при спогодбата сж се имали прѣдъ видъ двѣ дѣла между Римски и Яниновчани, произлѣзли отъ неосжществена продажба на чифликъ. Тѣзи книжа въ свързка и съ обстоятелствата, при които сж съставени, правятъ доказано обстоятелството какво двѣтѣ дѣла, до свършването на които е било отсрочено изпълнението на задължението на отвѣтницитѣ сж едни и сжщитѣ, за които поменатитѣ книжа се вижда че сж свършени. А отъ това слѣдва, че и срокътъ за изпълнение задължението на отвѣтницитѣ е настжпилъ и като така, че искътъ е основателенъ и доказанъ, и 3) отъ казаното слѣдва, че рѣшението на окржжния сждъ е правилно постановено и като такова слѣдва

да бжде потвърдено и понеже апелаторитѣ губятъ дѣлото прѣдъ апелативния сждъ, то тѣ сж длъжни да заплатятъ станалитѣ по него разноски, а именно на В. Ив. Римски 82 лева за водене на дѣлото и въ хазната 10 лева за призовки", — съ рѣшението си отъ 1 февруарий 1903 год., № 15, потвърдилъ рѣшението на Кюстендилския окржженъ сждъ отъ 20 декемврий 1900 год., а подадената противъ него апелативна жалба я оставилъ безъ послѣдствие. — Срещу това рѣшение наслѣдницитѣ на Стоименъ х. Ангеловъ и на Захария Витошански, сж подали въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплакватъ, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ: 1) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданскотото сждопроизводство и чл. 62 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото се отказалъ да вземе въ обсжждане удостовѣрението № 11477, рѣшението № 27, рѣшението № 17, протокола отъ 20 юний 1895 год., продавателния записъ отъ 6 октомврий 1884 год. и особено рѣшението № 91, съ които е доказалъ, че ищецътъ Римски е билъ длъженъ да възразява противъ исковетѣ на Яниновчани, че е могалъ да спечели и двѣтѣ тѣзи дѣла заведени противъ него и че не е трѣбвало да се спогажда по дѣлото за 100-тѣхъ турски лири и да прави самопризнание несъгласно съ фактическата обстановка на дѣлото, и 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство, защото приелъ, че за срокъ на плащането отъ страна на Витошански и Стоименъ х. Ангеловъ, трѣбва да се счита осжждането на Римски отъ Яниновчани, а не плащането, и защото признaлъ плащането направено отъ Римски, когато съгласно § 3 отъ спогодителното, плащането е трѣбвало да стане лично стъ Витошански и Ст. х. Ангеловъ, и защото разписката заплащането като непотвърдена съ клетва, не може да има значение.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: 1) отъ даннитѣ по дѣлото става явно, че ищецътъ Василъ Ив. Римски е заявилъ срещу отвѣтницитѣ Стоименъ х. Ангеловъ и Захария Витошански искъ за 1816 лева златни, или 80 турски лири, на основание на единъ спогодителенъ записъ съ дата 6 юний 1891 година. Отъ съдържанието на този записъ се вижда, че Василъ Ив. Римски се задължава да прѣкрати заведеното срещу отвѣтницитѣ дѣло въ Кюстендилския окржженъ сждъ за 100 турски лири, а послѣднитѣ се задължаватъ да заплатятъ на ищеца 80 турски лири, които пари тѣ ще внесатъ на жителитѣ на с. Яниново, които по два иска търсятъ отъ Василъ Ив. Римски извѣстна сума. Отвѣтницитѣ сж се отказали да изпълнятъ задължението си по спогодителния записъ, за това, че задължението имъ било условно, т. е. да платятъ 80 турски лири, ако Василъ Ив. Римски бжде осжденъ отъ жителитѣ на с. Яниново да имъ плати сумитѣ по двата иска, но понеже той не билъ осжденъ, а се спогодилъ, то тѣ не биле длъжни да му платятъ нищо. Софийскиятъ апелативенъ сждъ, както се вижда отъ мотивитѣ на рѣшението му, като е обсждилъ и оцѣнилъ казания спогодителенъ записъ, е намѣрилъ, че отвѣтницитѣ сж се задължили да заплатятъ въ полза на ищеца не нѣкаква неопрѣдѣлена сума пари, на която Василъ Римски би билъ осжденъ по заведенитѣ срещу него отъ Яниновчани двѣ дѣла, а точно

за сумата 80 турски лири и то неусловно, щото задължението на отвѣтницитѣ да бжде поставено въ зависимость отъ нѣкое бждаще и неизвѣстно събитие, както сж претендирали касаторитѣ по дѣлото. При тази оцѣнка на спогодителното сключено между странитѣ по дѣлото, която оцѣнка Върховниятъ касационенъ съдъ, съгласно чл. 4 отъ Закона за сждоустройството, не може да провѣрява, Софийскиятъ апелативенъ сждъ правилно е признал безъ всѣкакво значение прѣдставенитѣ отъ отвѣтницитѣ книжа, съ които сж искали да докажатъ, че ищецътъ Римски е билъ длъженъ да възразява противъ исковетѣ на Янинчани, че е могалъ да спечели и двѣтѣ тѣзи дѣла заведени противъ него и че не е трѣбвало да се спогажда по дѣлото за 100-тѣхъ турски лири и да прави самопризнание несъгласно съ фактическата обстановка на дѣлото. Заради това първото оплакване на касаторитѣ за нарушението на чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 62 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се явява неосновательно, и 2) оплакванието на сжщитѣ, че сждътъ приелъ, че за срокъ на плащането отъ страна на Витошански и Стоименъ х. Ангеловъ, трѣбва да се счита осжждането на Римски отъ Янинчани, а не плащането, е тъй сжщо неосновательно, понеже и въ такъвъ случай срокътъ е настжпилъ, тъй като сждътъ приема за доказано, че ищецътъ е изпълнилъ задължението си по отношение на Янинчани. Фактътъ, че ищецътъ Римски е заплатилъ на Янинчани 80 турски лири, които споредъ спогодителното, касаторитѣ трѣбвало да заплатятъ на казанитѣ жители, ни най-малко не дава право на касаторитѣ да отказватъ да заплатятъ тази сума на ищеца, който е заплатилъ къмъ Янинчани единъ свой дългъ, понеже безъ съгласиего на кредитора (Янинчани), длъжникътъ Римски не е могалъ да прѣхвърли върху З. Витошански и Ст. х. Ангеловъ своя дългъ. Поради това, неосновательно е и оплакването на касаторитѣ, че сждътъ призналъ плащането направено отъ Римски, когато то е трѣбвало да стане лично отъ Витошански и Ст. х. Ангеловъ. Оплакването, че сждътъ далъ значение на разписката за плащането, е тъй сжщо неосновательно, понеже силата и значението на доказателствата по дѣлото се опрѣдѣля отъ сжда по сжщество и прѣдъ апелативния сждъ касаторитѣ не сж заявили подлогъ срещу тази разписка.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на наслѣдницитѣ на Стоименъ х. Ангеловъ и на Захария Витошански, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 1 февруарий 1903 год., № 15, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сждопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 114 — (274) — 18 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *граж-*

даньско дѣло № 532, по описа за 1903 год., на Иовчо Георгиевъ, отъ с. Каялий, Бургазка околия, съ Никола Коняровъ, отъ гр. Пловдивъ, за 1805 лева и 70 ст., произходящи отъ съдружническа смѣтка. — Въ заседанието отъ страна на Иовчо Георгиевъ, се яви адвокатътъ Т. Тодоровъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Никола Коняровъ, житель отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение отъ 23 февруарий 1898 год., заявилъ искъ срещу Иовчо Георгиевъ, житель отъ с. Каялий, за 1805 лева и 70 ст., произходящи отъ съдружническа смѣтка. Бургазкиятъ окрѫжснъ сѫдъ като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 67, отъ 29 мартъ 1899 год., постановилъ: „отхвърля като недоказанъ иска на д-ръ П. Динчевъ, отъ гр. Бургазъ, повѣреникъ на Никола Коняровъ, отъ гр. Пловдивъ, противъ Иовчо Георгиевъ, отъ с. Каялий, за 1805 лева и 70 ст., и осѫжда ищеца да заплати на отвѣтника 82 лева адвокатско възнаграждение въ тази инстанция". По апелативна жалба на ищеца, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, рѣшението на който е отмѣнено отъ Върховния касационенъ сѫдъ за нарушение на чл. 626 отъ Гражданского сѫдопроизводство. При второто разглеждане на това дѣло отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, послѣдниятъ като взелъ въ съображение: „д-ръ Динчевъ, повѣреникъ на Никола Коняровъ, съ искова молба отъ 3 мартъ 1898 год., до Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, прѣдявилъ искъ противъ Иовчо Георгиевъ, отъ с. Каялий, за 1805 лева и 70 стотинки. Въ исковата молба се излага, че Никола Коняровъ, Иовчо Георгиевъ и Василъ Атанасовъ, биле съдружници на разни прѣдприятия и прѣзъ октомврий 1883 год., съдружието се разтурило; съдружницитѣ се раздѣлили, като имъ останала печалба отъ това съдружие жито, оставено отъ тѣхъ въ единъ хамбаръ, частьта отъ което $136^1/_2$ кила оцѣнено за $9028^1/_2$ гроша, или 1805 лева и 70 ст., се падала на ищеца Никола Коняровъ; съдружницитѣ се условили щото останалото жито да бѫде продадено по взаимното имъ съгласие, когато намѣрятъ добра цѣна, обаче отвѣтникътъ Иовчо Георгиевъ прѣзъ мѣсецъ февруарий 1884 год., безъ съгласието на ищеца, продалъ житото, прибралъ паригѣ и отказалъ да даде ищецу припадающата му се сума отъ продажбата $9028^1/_2$ гроша, или 1805 лева и 70 ст., стойностьта на $136^1/_2$ кила жито; за подкрѣпление на иска си прѣдставилъ едно рѣшение № 31, отъ 7 февруарий 1885 год. и единъ билянцъ отъ 31 октомврий 1883 година. Отъ прѣдставеното рѣшение е видѣно, че странитѣ — Никола Коняровъ и Иовчо Георгиевъ — на сѫщото основание сѫ се биле сѫдили и Иовчо Георгиевъ е билъ осѫденъ да заплати на Никола Коняровъ $9028^1/_2$ гроша, стойностьта $136^1/_2$ кила жито, и че въ сѫщото рѣшение е внесено слѣдното самопризнание на отвѣтника Иовчо Георгиевъ: „че Иовчо Георгиевъ призналъ да е продалъ житото, получилъ паритѣ, и че билъ дълженъ да повърне частьта на Никола Коняровъ;" а отъ прѣдставения билянцъ се вижда, че отъ жито се пада на ищеца $9081^1/_2$ гроша. Отвѣтната страна съ писмения си отговоръ, както и въ двѣтѣ сѫдебни инстанции отрича да дължи каква да е сума на ищеца и заявява, че прѣдставеното отъ ищеца рѣшение не може да се вземе за доказателство по дѣлото, понеже било унищожено съ протоколъ на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 7 мартъ 1886 год., № 763, на основание чл. 72 отъ Отоманското търговско сѫдопроизводство, тъй като въ 6 мѣсеци не било приведено въ

изпълнение. Сѫщиятъ заявява, че тѣхнитѣ смѣтки биле уравнени, това което се виждало отъ прѣдставения и приложенъ къмъ дѣлото билянцъ. Твърдението на отвѣтната страна, че рѣшението не можало да се вземе подъ внимание, понеже било унищожено съ опрѣдѣление на окрѫжния сѫдъ, а трѣбвало да се прѣдстави протокола, който е билъ държанъ по онова, по дѣлото, по което е издадено рѣшението, е твърдение, което отъ сѫда не може да се поддържа, понеже унищожението се отнася до повелителната часть на рѣшението, че то не може да се изпълнява, понеже се счита като неиздадено, но никакъ не и до вписанитѣ въ него свидѣтелски показания, направени самопризнания и пр., съ които всѣкога може да си послужи, съгласно чл. 626 отъ Гражданското сѫдопроизводство. Въ сѫщия членъ не е казано, че внесенитѣ въ протокола самопризнания и пр., а е казано внесенитѣ въ прѣдишното производство признание, свидѣтелски показания и др., могатъ да ползуватъ заинтересованитѣ страни, слѣдователно и този възгледъ на отвѣтника не може да се поддържа, понеже не е съобразенъ съ текста на въпросния членъ, по смисъльта на който членъ и рѣшението може да има значението на сѫщия сѫдебенъ актъ, както и протокола, стига да не е обявено за подложно. Отъ разпитанитѣ свидѣтели, а именно Димитъръ Пѣевъ и Янко Лазаровъ се установява, че храната, която останала кяръ отъ съдружието на странитѣ плюсъ Георги Атанасовъ, слѣдъ като си я подѣлили съдружницитѣ слѣдъ една недѣля била продадена отъ отвѣтника. Тѣзи показания на свидѣтелитѣ се подкрѣпятъ и отъ направеното самопризнание на отвѣтника по гражданското дѣло образувано по отзивната жалба на Никола Коняровъ отъ 24 декемврий 1884 год., въ смисъль: „Иовчо Георгиевъ призна да е продалъ житото и че е получилъ паритѣ, слѣдователно, длъженъ билъ да повърне частьта на Никола Коняровъ“; а отъ билянца се вижда, че частьта на Никола Коняровъ е възлизала на сумата 9081½ гроша, която въ левове е равна 1805 лева и 70 стотинки. Така, че отъ до тукъ изложеното излазя, че искътъ е напълно доказанъ, за това ще слѣдва да се уважи, като се осѫди отвѣтникътъ и на разноскитѣ по дѣлото, понеже за толкова се заяви отъ ищцовата страна. Възражението, че отъ билянца се виждало, че смѣткитѣ биле уравнени между странитѣ, е голословно, понеже отъ самопризнанието е установено противното“, — съ рѣшението си № 282, отъ 20 юний 1903 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ отъ 16 мартъ 1899 год., подъ № 67, и вмѣсто него постановява: осѫжда Иовчо Георгиевъ, отъ с. Каялий, да заплати на Никола Коняровъ, отъ гр. Пловдивъ, 1805 лева и 70 ст., заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 3 мартъ 1898 год. до окончателното изплащане, както и 242 лева и 70 ст. сѫдебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции“. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение: 1) чл. 282 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ не посочилъ основанията, по които е призналъ иска за доказанъ, както въ основанието си, така и въ размѣра си; 2) чл. чл. 376 и 397 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото приетото за доказателство сѫдебно рѣшение, което съдържало противоречие. Отъ една страна съдържало самопризнанието, а отъ друга въ него се казвало че е задочно; 3) чл. 626 отъ Гражданското

сѫдопроизводство, защото сѫдътъ се ползувалъ отъ свидѣтелскитѣ показания и отъ самопризнанието, които се съдържатъ въ едно унищожено производство, а не разпиталъ отново сѫщитѣ свидѣтели и не изискалъ протокола, гдѣто е трѣбвало да се намира записано въпросното самопризнание, и 4) чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото сѫдътъ изопачилъ показанията на свидѣтелитѣ, възъ основание на които е издалъ рѣшението си и приелъ заключението на Румелийския сѫдъ за самопризнание на страната.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: 1) първото касаторово оплакване не се оправдава отъ фактическа страна, защото отъ обжалваното рѣшение се вижда, че сѫдътъ е посочилъ на основанията, по които е призналъ иска за доказанъ, а именно, посочилъ е на прѣдставеното като доказателство сѫдебно рѣшение, на свидѣтелскитѣ показания и на билянца; 2) така сѫщо неосновательно е и оплакването за противоречия въ прѣдставеното по дѣлото като доказателство сѫдебно рѣшение, защото по онова дѣло е имало нѣколко заседания. та внесеното въ рѣшението самопризнание трѣбва да е направено именно въ онова заседание, когато присѫтствувало лицето, което го е направило. А въ такъвъ случай, за да се докажеше противоречието, трѣбваше да бѫде доказано противното; обаче днешниятъ касаторъ нито се е опиталъ да прѣдстави такива доказателства; 3) Върховниятъ касационенъ сѫдъ въ издаденото си по настоящето дѣло рѣшение № 441, отъ 25 октомврий 1901 год., подробно е обяснилъ, че чл. 626 отъ Гражданското сѫдопроизводство, дава право на тѫжящитѣ се да се ползуватъ отъ внесенитѣ въ едно по-прѣдишно производство признания и свидѣтелски показания. Заради това оплакването на касатора, за нарушението на чл. 626, тоже е неосновательно, и 4) оплакването на касатора за изопачение на свидѣтелскитѣ показания не се оправдава отъ фактическа страна; а оплакването, че сѫдътъ приелъ заключението на Румелийския сѫдъ по въпросното самопризнание тоже за самопризнание на страната, за първи пѫть се заявява прѣдъ касационния сѫдъ и не може да се признае за основателно, защото въ въпросното рѣшение това самопризнание не е прѣдадено текстуално и въ кавички, та да може да се приеме текстътъ като безспорно констатиранъ фактъ. При това възможно е само смисъльта на това самопризнание да е прѣдадена въ рѣшението. Въ всѣки случай този въпросъ е въпросъ на факта, та ако заинтересованата страна е мислила, ч това признание не обгръща всичкитѣ спорни въпроси и не е точно внесено въ рѣшението, трѣбвало е да направи възраженията си по този поводъ прѣдъ сѫдилищата по сѫщество, а не да ги прави за първи пѫть прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, който сѫдъ нѣма възможность самъ да ги провѣри, защото не разглежда дѣлата по сѫщество. Прочее и това оплакване се явява неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Иовчо Георгиевъ, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 20 юлий 1903 год., подъ № 282, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 115 — (278) — 18 декември 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ съдъ, второ гражданско отдѣление, на четвърти декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 508, по описа за 1903 год., заведено по касационната жалба на Симеонъ Л. Груевъ, отъ гр. Пловдивъ, срещу опрѣдѣлението на Върховната смѣтна палата отъ 1 юлий 1903 год., подъ № 962* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ Т. Теодоровъ, като повѣреникъ на касатора Симеонъ Груевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Върховната смѣтна палата съ окончателно постановление подъ № 2584, отъ 20 ноемврий 1896 год., е признала за неиздълженъ прѣдъ Пловдивската окрѫжна каса бившиятъ членъ-касиеръ на Пловдивската окрѫжна постоянна комисия прѣзъ 1891 год. Симеонъ Л. Груевъ, съ 3650 лева и 54 ст., за изплатени отъ него суми, въпрѣки прѣдписанието на чл. 31 отъ Правилника за счетоводството на окрѫжнитѣ постоянни комисии отъ 1888 год. по платежни заповѣди, издадени слѣдъ 31 августъ отъ сключването на бюджетното упражнение, безъ да е имало прѣдвиденъ за тая цѣль кредитъ въ бюджета. Недоволенъ отъ това постановление, отчетникътъ Симеонъ Л. Груевъ го е обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, който съ рѣшението си подъ № 424, отъ 19 октомврий 1902 год., е призналъ жалбата му за неоснователна и опрѣдѣлилъ да се остави безъ послѣдствие. Това рѣшение на Върховния касационенъ сѫдъ е било съобщено отъ Върховната смѣтна палата на отчетника Симеонъ Груевъ, който слѣдъ получаването му е подалъ ново заявление на 24 юний 1903 год., съ което е молилъ палатата на основание чл. 68 отъ Закона за нея, да направи ново прѣглеждане на отчета му, като има прѣдъ видъ приложения при заявлението му прѣписъ отъ протокола № 13, държанъ отъ Пловдивския окрѫженъ съвѣтъ въ заседанието му отъ 26 октомврий 1895 год., и да отмѣни напълно окончателното си постановление № 2584/96 год., като го признае за издълженъ прѣдъ окрѫжната каса, като бивши членъ-касиеръ на Пловдивската окрѫжна постоянна комисия прѣзъ 1891 година. Върховната смѣтна палата като е разгледала това заявление на Симеонъ Груевъ, за разрѣшението на изложената въ него молба, е взела прѣдъ видъ слѣдното: „приложениятъ при заявлението прѣписъ отъ протокола на Пловдивския окрѫженъ съвѣтъ подъ № 13, отъ 26 септемврий 1895 год., не е отъ категорията на ония оправдателни документи, каквито се прѣдвиждатъ въ чл. 68 отъ Закона за Върховната смѣтна палата: 1) защото съ него не се доказва правилното произвеждане на разхода, а напротивъ се признава, че разходътъ е произведенъ неправилно; 2) защото съ този протоколъ Пловдивскиятъ окрѫженъ съвѣтъ си е присвоилъ права, каквито нито Законътъ за окрѫжнитѣ съвѣти, нито другъ нѣкой законъ му даватъ, понеже съ него признава отчетника за издълженъ прѣдъ окрѫжната каса, ако и да е произвелъ неправиленъ разходъ, което се прави, за да се отмѣни издаденото отъ Върховната смѣтна палата, възъ основание чл. 114 отъ Закона за окрѫжнитѣ съвѣти, постановление № 2584/96 год., което е утвърдено и отъ Върховния касационенъ сѫдъ, и 3) защото подобни

документи, издадени безъ всѣко законно основание, нѣматъ никаква валидность и не сж задължителни за никого". Водима отъ тия съображения, Върховната смѣтна палата съ опрѣдѣлението си отъ 1 юлий 1903 г., подъ № 962, е оставила безъ послѣдствие заявлението на Симеонъ Груевъ за повторно разглеждане на отчета му. — Срещу това опрѣдѣление Симеонъ Груевъ е подалъ касационна жалба, въ която той моли за отмѣнението му, като посочва, че при издаването му Върховната смѣтна палата нарушила чл. 68 отъ Закона за нея и чл. чл. 629, 630 и 725 отъ Гражданското сждопроизводство, съ това: 1) че не оцѣнила съгласно съ неговия текстъ и съгласно съ Закона за окржжнитѣ съвѣти прѣдставения протоколъ на Пловдивския окржженъ съвѣтъ, отъ който се установява, че сумата, съ която той е билъ признатъ за неиздълженъ, е била изразходвана за нужда на окржга и е била броена на правоимѣющия; 2) че не се подчинила на сжжденията на Върховния касационенъ сждъ, изказани въ рѣшението му, издадено по това дѣло, споредъ които тия обстоятелства иматъ сжществено значение за правилното разрѣшение на дѣлото, и 3) че не оцѣнила казания протоколъ, въ свързка съ постановлението на Пловдивската окржжна постоянна комисия отъ 17 августъ 1895 год., подъ № 159, което е прѣдизвикало оформяването на направения разходъ съгласно съ чл. 94 отъ Закона за окржжнтѣ съвѣти.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на дѣлото, взе прѣдъ видъ: споредъ постановленията на чл. 68 отъ Закона за Върховната смѣтна палата, повторно разглеждане на отчета на единъ отчетникъ, слѣдъ като отъ Върховната смѣтна палата е било издадено едно окончателно постановление по провѣрката на тоя отчетъ, може да се иска тогава, когато отчетникътъ е открилъ нѣкои погрѣшки въ смѣткитѣ си, или пъкъ е изнамѣрилъ нѣкои оправдателни документи, които му сж липсали. Едно постановление на извѣстенъ окржженъ съвѣтъ, каквото е прѣдставеното въ Върховната смѣтна палата отъ касатора Симеонъ Груевъ, съ което се одобряватъ извѣстни неправилно произведени разноски отъ членъ-касиера на окржжната постоянна комисия, очевидно, не може да се смѣта за единъ оправдателенъ документъ по произвеждането на тия разноски, а слѣдователно на основание на такова едно постановление не може да се иска отъ сжщия членъ-касиеръ повторного разглеждане на отчета му. Ето защо по настоящето дѣло Върховната смѣтна палата е постжпила съвършено правилно, като не е удовлетворила молбата на касатора за повторно разглеждане на отчета му, на основание на прѣдставеното отъ него постановление на Пловдивския окржженъ съвѣтъ. Никакво неподчинение на сжжденията на Върховния касационенъ сждъ, изказани въ рѣшението му отъ 19 октомврий 1902 год., подъ № 424, Върховната смѣтна палата не е обнаружила въ обтжженото отъ касатора опрѣдѣление, тъй като въ казаното рѣшение не е изказано такова сжждение, че на основание на такъвъ единъ документъ, какъвто е прѣдставениятъ отъ касатора, може да се иска отъ Върховната смѣтна палата повторното разглеждане на единъ отчетъ.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Симеонъ Л. Груевъ, срещу опрѣдѣлението на Върховната смѣтна палата отъ 1 юлий 1903 год., подъ № 962, да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна.

№ 116 — (279) — 23 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на девети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Хр. Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 536, по описа за 1903 год., на Дуда Меламедъ, жителка отъ гр. София, съ синдикатото по несъстоятелностьта на съпруга ѝ Бохоръ Меламедъ, за признаването ѝ като привилегирована кредиторка на сума 15.680 лева.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Дуда Меламедъ, жителка Софийска, подала въ Софийския окржженъ сждъ исково прошение, съ което като заявява, че тя при женидбата си съ покойния ѝ мжжъ Бохоръ Меламедъ, била му донела въ зестра 15.680 лева златни и понеже слѣдъ смъртьта си покойниятъ ѝ мжжъ Бохоръ Меламедъ билъ обявенъ за несъстоятеленъ, иска сждътъ да я признае за привилегирована кредиторка по масата на тая несъстоятелность. Софийскиятъ окржженъ сждъ съ рѣшението си отъ 4 октомврий 1897 год., отхвърлилъ иска на Дуда Меламедъ. Дѣлото било разгледано по апелъ и Софийскиятъ апелативенъ сждъ съ рѣшението си отъ 27 юний 1898 год., № 110, уважилъ иска на Дуда Меламедъ въ размѣръ на 9350 лева златни, а останалата часть отъ иска ѝ отхвърлилъ, като неоснователенъ. Недоволни отъ това рѣшение синдикътъ по несъстоятелностьта на Аврамъ Х. Меламедъ — Сл. Матовъ и Дуда Меламедъ подаватъ касационни жалби въ Върховния касационенъ сждъ, който съ „рѣшението си отъ 12 февруарий 1900 год., подъ № 39, постановилъ: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ, отъ 27 юний 1898 год., № 110, по касационна жалба на синдика С. Матовъ, защото е нарушенъ чл. 269 отъ Турския търговски законъ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сжщия сждъ за ново разглеждане при другъ съставъ, а касационната жалба на А. Франгя, повѣреникъ на Дуда Меламедъ, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие", — при повторното разглеждане на дѣлото Софийскиятъ апелативенъ сждъ за разрѣшението му, като взелъ въ съображение: 1) „за да може да бжде уваженъ искътъ на ищцата, тъй както е формулиранъ въ исковото прошение, необходимо е споредъ чл. чл. 266 и 269 отъ Турския търговски законъ, да бжде доказала тя, че донесенитѣ отъ нея на мжжа пари и вещи като зестра и дадения ѝ браченъ даръ, всичко въ размѣръ на 15.680 лева златни, сж биле дѣйствително донесени и подарени и това да бжде доказано не съ всичкитѣ доказателства, каквито могатъ да бждатъ меродавни за въ случай на доказване правата на обикновенъ кредиторъ, но само съ доказателствата прѣдвидени въ поменатитѣ два члена, а именно съ тефтеритѣ на несъстоятелния, или съ актъ, който да има достовѣрна дата. Въ дадения

случай ищцата твърди, че при оженването си съ мжжа си Бохоръ Меламедъ, вече обявенъ несъстоятеленъ, била му донесла: а) $27^1/_2$ напалеона въ брой; б) 55 напалеона въ брилянти; в) дрехи за 300 напалеона; г) домашни принадлежности за 140 напалеона и д) $261^1/_2$ напалеона които мжжътъ ѝ подарилъ при сключване на брака, а всичко 784 напалеона, или 15.680 лева златни; за която сума иска да бжде призната за привилегирована кредиторка. Това свое искане подкрѣпя съ вѣнчалния актъ, обаче, колкото въ този актъ и да сж изброени горѣпоменатитѣ вещи и пари, понеже той не носи подписитѣ нито на ищцитѣ, нито на несъстоятелния, а отъ друга страна, на него стои бѣлѣжка, че е явенъ въ Софийското градско общинско управление на 8 юлий 1882 год., когато отъ съдържанието му се вижда, че бракътъ е сключенъ прѣзъ 1884 год., то той се явява като едно доказателство съвсѣмъ недостовѣрено и недостатъчно за конкретния случай. Ето защо искътъ като недоказанъ, подлежи на отхвърляне. Относително другитѣ прѣдставени по дѣлото доказателства — крѣпостенъ актъ и свидѣтелски показания за установяване стойностьта на имота, върху който трѣбва да се упражни привилегията на ищцата, сждътъ нѣма защо да пристжпва къмъ оцѣнката имъ, тъй като тази оцѣнка би си имала мѣсто само, ако би да бѣше доказанъ искътъ, и 2) ищцата като губи дѣлото, длъжна е да заплати и разноскитѣ по него, а именно, да заплати на синдикатото по несъстоятелностьта на Бохоръ Меламедъ 530 лева за сждебни и по водене дѣлото разноски и да внесе въ хазната 313 лева незаплатени разноски въ втората инстанция", — съ рѣшението си отъ 1 мартъ 1903 год., № 35, постановилъ: „потвърдява рѣшението на Софийския окржженъ сждъ отъ 13 октомврий 1897 год., подъ № ...., а подадената противъ него апелативна жалба отъ Дуда Меламедъ, отъ гр. София, остава безъ послѣдствие. Осжжда Дуда Меламедъ да заплати на синдикатото по несъстоятелностьта на Бохоръ Меламедъ 530 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски и въ хазната 313 лева разноски въ втората инстанция". — Срѣщу това рѣшение Дуда Меламедъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение: 1) чл. чл. 630 и 391 отъ Гражданското сждопроизводство, защото вѣнчалниятъ актъ отъ 22 априлъ 1884 год., ималъ силата и значението на автентиченъ документъ, тъй като съдържалъ въ себе си тържествената форма на единъ религиозенъ бракъ, извършенъ при участието на държавнитѣ власти, и 2) чл. 376 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не оцѣнилъ прѣдставения по дѣлото крѣпостенъ актъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: 1) Върховниятъ касационенъ сждъ въ рѣшението си подъ № 39/1900 год., издадено по настоящето дѣло, е обяснилъ подробно, че съпругата, когато иска да бжде призната *за привилегирована кредиторка* въ масата по несъстоятелностьта на съпруга си, трѣбва да докаже конституирането и прѣдаването по принадлежность на зестрата съ особенитѣ (специялнитѣ) доказателства, за които се говори въ чл. чл. 266 и 269 отъ Турския търговски законъ. Въ дадения случай, ищцовата страна е прѣдставила единъ вѣнчаленъ актъ съ дата 22 априлъ 1884 год. и е искала

отъ сѫда да го признае за автентиченъ документъ и равносиленъ на онѣзи, за които сѐ говори въ чл. чл. 266 и 269 отъ Търговския законъ. Обаче, въпросниятъ вѣнчаленъ актъ не само че нѣма формално завѣрена дата, но той не носи даже и подписитѣ както на ищцата така и на съпруга ѝ. Освѣнъ това, отъ съдържанието му сѐ вижда, че бракътъ е извършенъ въ 1884 год., а въпросниятъ актъ е билъ прѣдставлянъ въ Софийското градско общинско управление прѣзъ 1882 година. А при тия дати сѫждението на сѫда, че тоя актъ не е равносиленъ на актъ имѣющъ достовѣрна дата, а слѣдователно, не е и достатъченъ за да докаже конституирането и *прѣдаването* по принадлежность на зестрата, отъ формална страна е правилно. Заради това първото касаторово оплакване е неосновательно, и 2) крѣпостниятъ актъ и другитѣ доказателства прѣдставени за установление стойностьта на имота, върху които би трѣбвало да се упражни привилегията, оставатъ безъ всѣко значение по настоящето дѣло, щомъ като е признато за недоказано *самото право за привилегия на ищцовата креанса.* Заради това сѫдътъ правило е постѫпилъ като ги е оставилъ безъ оцѣнка, и оплакването за неоцѣнката имъ е неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Дуда Меламедъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 1 мартъ 1903 год., № 35, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 117 — (282) — 23 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на девети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 614, по описа за 1901 год., на Янко Г. Пеневъ, отъ гр. София, съ Ж. Драгиевъ и братя, отъ с. Радне-Махле, Старозагорска околия, за 430 лева, по записъ на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание присѫтствуваха отвѣтникътъ Янко Г. Пеневъ, съ повѣреника си адвокатътъ Бракаловъ и адвокатътъ Сава Иванчевъ, като повѣреникъ на ищцитѣ Ж. Драгиевъ и братя.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Ж. Драгиевъ и братя, отъ станция Радне-Махле, съ искова молба, подадена на Татарпазарджишкия градски мирови сѫдия на 6 юний 1895 год., сѫ прѣдявили искъ противъ Янко Г. Пеневъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, живущъ въ гр. София, за 430 лева, по единъ записъ на заповѣдь. Мировиятъ сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 8 октомврий 1896 год., е осѫдилъ Янко Пеневъ да заплати на Ж. Драгиевъ и братя, 430 лева, лихвата имъ 10 % годишно отъ 2 януарий 1895 год., и 29 лева и 50 ст. за сѫдебни и по воденѐ дѣлото разноски. Противъ това рѣшение Янко Г. Пеневъ е подалъ възивна жалба прѣдъ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ и е искалъ отмѣнението му за причинитѣ, които устно щѣлъ да изложи при възивното разглеждане на дѣлото. Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ дѣлото, за разрѣшението му, е взелъ прѣдъ видъ: „отъ прѣдста-

вената въ първостепенното производство полица, издадена на 22 ноемврий 1894 год., се вижда, че възивникътъ Янко Г. Пеневъ се е задължилъ на възиваемитѣ сумата 430 лева, които получилъ въ брой, да ги изплати слѣдъ 41 дена; възивникътъ като признава дѣйствителностьта на задължението си, възразява, че броилъ чрѣзъ Българската народна банка 140 лева и лично 290 лева, и за подкрѣпление на това, прѣдложи рѣшителна клетва, която клетва възиваемиятъ приелъ да положи, но прѣди да се положи, повѣреникътъ на възивника се отстрани и не иска да депозира суми за разноски по клетвения обрядъ, отъ което слѣдва да се разбере, че освобождава противника си отъ полагането ѝ, така щото съгласно съ чл. 419 отъ Гражданското сѫдопроизводство, клетвата трѣбва да се счита за положена и защото положената клетва се счита, за пълно доказателство противъ страната, която я прѣдложила, то искътъ на възиваемия се явява основателенъ, та обжалваното рѣшение слѣдва да се потвърди; страната, която губи процеса по искането на противната, плаща станалитѣ по дѣлото разноски". Водимъ отъ тия съображения, Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 19 октомврий 1901 год., подъ № 276, е потвърдилъ рѣшението на Татарпазарджишкия мирови сѫдия отъ 8 октомврий 1896 година. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Янко Г. Пеневъ е подалъ касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ, съ която моли за отмѣнието му, на това основание, че при издаването му Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ: 1) не изискалъ отъ Желѣзко Драгиевъ да прѣдстави пълномощно, отъ което да се вижда, че той има право да прѣдявява искъ отъ името на фирмата Желѣзко Драгиевъ и братя, и да прѣдставлява тая фирма прѣдъ сѫдилищата; 2) нарушилъ чл. 150 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ това, че не уважилъ отвода му за неподсѫдностьта на дѣлото на Татарпазарджишкия градски мирови сѫдия, прѣдъ видъ на това, че той има постоянното си мѣстожителство въ гр. София, и 3) освободилъ възиваемия отъ полагането на рѣшителната клетва, вслѣдствие на това, че повѣреникътъ му (на касатора) отказалъ да внесе 3 лева за клетвения обрядъ, който счелъ това за отказване отъ полагането на клетвата, тогава, когато той — сѫдътъ трѣбвало да задължи клетвополагателя да заплати за клетвения обрядъ и послѣ да му присѫди дадените отъ него пари.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касатора е неосновaтелно, тъй като Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ, както това се вижда отъ протокола по заседанието му на 19 октомврий 1901 год., е призналъ, че Желѣзко Драгиевъ правилно е прѣдставлявалъ по настоящето дѣло прѣдъ сѫдилищата дружеството Ж. Драгиевъ и братя, безъ да има специялно пълномощно за това, прѣдъ видъ на това, че когато отъ договора на едно дружество не се вижда, кой е управительтъ на дружеството, то споредъ постановленията на чл. 470 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, се прѣдполага, че всѣки единъ отъ съдружницитѣ има право да прѣдставлява дружеството и това сѫждение на сѫщия сѫдъ е съвършено правилно, тъй като въ

чл. 470 п. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, е казано: „когато нѣма особени условия за начина на управление“ (на едно дружество), „прѣдполага се, че съдружницитѣ сж си дали взаимно властьта, да управляватъ единъ за другъ“, а пъкъ правото на управление на едно дружество включава въ себе си и правото на прѣдставляване на това дружество прѣдъ сждилищата; 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касатора, тъй като отъ сжщия протоколъ се вижда, че Татарпазарджишкиятъ окржженъ сждъ за това не е уважилъ отвода му за неподсждностьта на дѣлото на Татарпазарджишкия мирови сждия, защото е намѣрилъ, че тоя отводъ не е билъ прѣдявенъ въ първото заседание по дѣлото и това сжждение на казания сждъ, прѣдъ видъ на постановленията на чл. 523 отъ Гражданското сждопроизводство, е съвършено правилно. Наистина въ първото заседание на мировия сждия по това дѣло на 24 ноемврий 1895 г., касаторътъ е споменалъ, че тойималъ мѣстожителството си въ гр. София, гдѣто ищецътъ е трѣбвало да прѣдяви своя искъ, обаче той — касаторътъ, е споменалъ това мимоходомъ, безъ да е заявявалъ, че той прави отводъ за подсждностьта на дѣлото и да е искалъ послѣдното да се прѣкрати по тоя отводъ, а е искалъ прѣкратяването му по друга причина, именно вслѣдствие на неявяването на ищеца, и 3) така сжщо е неоснователно и третото оплакване на касатора, тъй като споредъ постановленията на членове 778 и 324 отъ Гражданското сждопроизводство, разноскитѣ по събирането на доказателствата по едно дѣло трѣбва да се внасятъ прѣдварително отъ страната, която е искала прѣдставянето на тия доказателства. Ето защо и възнаграждението на духовното лице по извършването обряда на полагането рѣшителната клетва трѣбва да се внася прѣдварително отъ страната, която прѣдлага клетвата, а не отъ страната, която я полага.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Янко Г. Пеневъ, срещу рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 19 октомврий 1900 год., подъ № 276, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 118 — (284) — 28 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 534, по описа за 1903 год., на инженеръ Петко Николовъ, житель отъ гр. София, съ Ангелъ Тръпковъ, житель отъ сжщия градъ, за 3053 лева и 50 ст., съ лихвитѣ имъ.* — Въ заседанието се явиха П. Николовъ и Ан. Тръпковъ, съ адвокатитѣ си Т. Гатевъ и Д. Марковъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж тия: Ангелъ Тръпковъ, съ искова молба до Софийския окржженъ сждъ е прѣдявилъ искъ противъ жителя отъ сжщия градъ Петко Николовъ, за 6127 лева и 85 ст., остатъкъ отъ направа на една кжща. Окржжниятъ сждъ уважилъ иска въ размѣръ на 2184 л. и 60 стотинки. Недоволни и двѣтѣ страни, апелирали прѣдъ Софийския апелативенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 21 май 1902 год., измѣ-

нилъ, първостепенното рѣшение, като осждилъ Петко Николовъ да заплати на прѣдприемача Ангелъ Тръпковъ сумата 3185 лева, заедно съ лихвитѣ 10% годишно отъ 28 августъ до изплащането, а останалата часть отъ иска на Ангелъ Тръпковъ — отхвърлилъ. Направенитѣ отъ странитѣ разноски оставилъ за смѣтка на всѣка една отъ тѣхъ въ размѣритѣ, конто сж ги направили. — Срещу това рѣшение Петко Николовъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, който съ рѣшението си № 21, отъ 1 февруарий 1903 год., отмѣнилъ рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 21 май 1902 год., подъ № 60, за нарушение чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство и повърналъ дѣлото за ново разглеждане отъ сжщия сждъ. При повторното разглеждане Софийскиятъ апелативенъ сждъ като взелъ прѣдъ видъ: *I. По апелативната жалба А. Тръпковъ*: 1) „въ своята апелативна жалба А. Тръпковъ моли да бжде осжденъ П. Николовъ, да му заплати освѣнъ сумата прѣдвидена въ рѣшението на окржжния сждъ още и 1536 лева и 5 ст., произходящи отъ слѣдующитѣ работи: а) 230 лева стойность на 2 кв. метра и 32 см. повече построени отъ това прѣдвидено въ плана; б) 254 лева за издигане и измазване на вжтрѣшнитѣ стѣни повечето отъ прѣдвиденото въ плана; в) 230 лева за направа на прави вмѣсто кржгли прозорци; г) 35 лева за желѣза на прозорцитѣ въ горния катъ; д) 40 лева за една гранитна колона на стжлбата непрѣдвидена въ плана; е) 75 лева за три голѣми каси до входнитѣ врата; ж) 678 — разлика на 113.000 тухли отъ дружеството „Изида“, когато е трѣбвало да се вематъ отъ дружеството „Работникъ“, които биле по-ефтини, и з) 4 лева за водосвѣгъ. На това искане П. Николовъ възразява, че той не е дълженъ да плаща освѣнъ за квадратурата на зданието до 178 лева и 76 ст. кв. метъръ и за повдигане на зданието и за мазилка отъ това повдигане 102 лева и 51 ст., работи, които той заповѣдалъ да се извършатъ, а за другитѣ работи изброени въ апелативната жалба на А. Тръпковъ не билъ длъженъ да плаща, защото контрактътъ по постройката билъ контрактъ изцѣло (à forfait), а той не билъ разрѣшавалъ тѣзи работи да се извършатъ; 2) възражението на апелатора П. Николовъ, че прѣдприятието е изцѣло (à forfait) и слѣдователно той не е дълженъ да плаща нищо отъ това, което е направено повече отъ прѣдвиденото въ плана на постройката, е неоснователно. Въ чл. 7 отъ контракта е казано, че прѣдприемачътъ се задължава да извърши всичкитѣ работи, които сж прѣдметъ на настоящия контрактъ по цѣна отъ 100 лева на всѣки кв. метъръ, или за една обща приблизителна сума 16.500 лева, като се е прѣдполагало, че кжщата ще бжде 165 кв. метра. Значи мѣрката на оцѣнението е билъ кв. метъръ, а сумата 16.500 приблизително е турена, за да се знае какво ще бжде горѣ-долу прѣдприятието. Това се потвърдява и отъ чл. 8, кждѣто е казано какъ ще става измърването, което нѣщо щѣше да е излишно, ако прѣдприятието бѣше за една обща сума изцѣло. Чл. 12 отъ сжщия контрактъ дава да се разбере, че никакви допълнителни работи нѣма да се заплащатъ, ако сж извършени безъ писмена за това заповѣдь отъ архитекта П. Николовъ, обаче, признава че сж построени не 165 кв. метра, както е въ контракта, а 178 кв. метра, безъ да е давалъ той писмена заповѣдь и трѣбва слѣдователно да се приеме, че разпорежданията на чл. 12 по взаимно съглашение на странитѣ сж от-

мѣнени, понеже и двѣтѣ страни сѫ се съгласявали да се вършатъ работи безъ такава писмена заповѣдь. Извършенитѣ допълнителни работи възлизатъ на близо четвърть отъ стойностьта на цѣлото прѣдприятие и недопустимо е, че странитѣ сѫ искали щото подобна една сума да не се заплаща. Сѫдътъ слѣдователно намира, че всичкитѣ работи сѫ извършени съ съгласието на П. Николовъ и трѣбва да се заплатятъ, съ изключение само на нѣкои отъ тѣхъ, както е изложено по-долу; 3) отъ допълнителнитѣ работи извършени отъ А. Тръпковъ, сѫдътъ намира, че трѣбва да се заплатятъ слѣдующитѣ: а) 184 кв. метра зидария. Експертитѣ Дишовъ, Неновъ и Атанасовъ, сѫ измѣрили 186·32 кв. метра, но понеже А. Тръпковъ иска само 184 кв. метра — толкова трѣбва да му се присѫди; б) 254 лева, за гдѣто вѫтрѣшнитѣ стѣни сѫ издигнати повече въ прѣдвиденото въ плана (п. 2 на протокола на експертитѣ); в) 220 лева за измѣнение прозорцитѣ на фасадитѣ отъ крѫгли на прави (п. 3 отъ експертния протоколъ); г) 35 лева за желѣза въ горния катъ (п. 4 отъ експертния протоколъ); д) 40 лева за една гранитна колона на главната стѫлба непрѣдвидена въ плана (п. 6 отъ експертния протоколъ), и е) 678 лева, за гдѣто сѫ употрѣбени по-здрави тухли (п. 8 отъ експертния протоколъ). Всичко извършена работа за 19.627 лева, отъ които получени 14.629 лева и 50 ст., оставатъ да се дължатъ 4997 лева и 50 ст., и 4) останалитѣ пера отъ 75 лева за три голѣми каси за входнитѣ врата и 4 лева за водосвѣтъ, сѫ неуважителни, защото първото не е искано въ исковата молба, а второто, защото е разходъ, който може да се направи, колкото отъ едната, толкова и отъ другата страна и, тъй като не се знае кой го е искалъ, трѣбва да се прѣдполага, че този, който го е платилъ. — *II. По апелативната жалба на П. Николовъ*: 1) въ апелативната си жалба П. Николовъ иска: а) да не се уважава искането за допълнителни работи на А. Трьпковъ, и б) да се намали сумата, която А. Тръпковъ иска съ сумата, която П. Николовъ е изразходвалъ за довършване на работи, оставени несвършени отъ прѣдприемача А. Тръпковъ. Първото искане се разгледа по-горѣ. Относително второто, сѫдътъ намира, че то е по принципъ уважително, щомъ се касае до работи, които прѣдприемачътъ е билъ длъженъ да извърши. Отъ работитѣ, които П. Николовъ е извършилъ за смѣтка на прѣдприемача А. Тръпковъ, общата сума на които трѣбвало да се спадне отъ това, което П. Николовъ длъжи Тръпкову, Сѫдътъ намира за уважителни слѣдующитѣ: а) 348 лева за довършване на банята, както се вижда отъ обясненията на архитектитѣ Милановъ и Гренегеръ и показанията на свидѣтеля Хр. Трайчевъ (протоколъ отъ 21 декемврий 1898 г.) и разписката на стр. 39 на първостепенното дѣло, когато споредъ § 12 на особенитѣ забѣлѣжки тази работа е била въ тяжесть на ищеца; б) 167 лева за поправка стълбата, както се вижда отъ показанията на свидѣтеля Д. Марковъ (стр. 93 на първостепенното дѣло) и разписката на листъ 40, кѫдѣто сѫ означени 207 лева, отъ които обаче слѣдва да се спаднатъ 40 лева за една колона непрѣдвидена въ плана; в) 60 лева за покриване задния входъ, платени на свидѣтеля А. Шпетеръ (стр. 106), която работа е трѣбвало да се извърши отъ прѣдприемача, съгласно поемнитѣ условия буква *л* и *м*; г) 66 лева за постилане на избата, което се удостовѣрява отъ разписката на стр. 43, както и отъ показанията на свидѣтеля Босани Джо-

вани и признанието на А. Тръпковъ, че той не билъ довършилъ избата по вината на Николова, нѣщо което не се установява; д) 222 лева за бетониране на 52·95 кв. метра изба Има разписка на стр. 67, че сж израсходвани 326 лева и 75 ст., но сждътъ се съгласява съ мнѣнието на експертитѣ, че 222 лева сж достатъчни за въпросната работа, и е) 925 лева изразходвани за керемически плочи и циментирането имъ, споредъ оцѣнението на експертитѣ; 2) останалитѣ пера за работи платени отъ П. Николовъ за смѣтка на А. Тръпковъ, сж неоснователни. Тѣзи пера сж: а) 41 лева и 20 ст. и 30 лева за разни зидарски работи, които пера не сж доказани, защото лицата които сж издали разписки за че сж извършили работа К. Трайковъ и Г. Стояновъ не сж разпитани; б) 100 лева за изхвърляне на пръсть отъ основитѣ на кжщата и за пазане; пазенето на кжщата не се вижда да е било въ тяжесть на прѣдприемача, а свидѣтельтъ Б. Илчовъ е далъ разписка и за пазене на кжщата и за изхвърляне на пръсть, въ който случай макаръ и изхвърлянето на пръстьта да е трѣбвало да става отъ прѣдприемача, като не се знае каква сума е заплатено за това перо, се явява като недоказано; в) 12 лева и 70 ст. за прѣрендосване на дъскитѣ, нѣщо, което не се вижда да е било нужно, и г) 99 лева и 80 ст. платени за прѣдприемача чрѣзъ сждебния приставъ. Отъ обясненията на странитѣ се вижда че тази сума нѣма нищо общо съ настоящето дѣло, и 3) има нѣколко пера, които П. Николовъ иска сжщо да се спаднатъ отъ сумата, която трѣбва да се плати Тръпкову и които пера произлизатъ отъ по-малко извършени работи, отъ колкото е било прѣдвидено въ плана. Тѣзи пера сж: а) 322 лева и 25 ст., защото балконътъ билъ направенъ по-тѣсенъ; това перо е неуважително, защото балконътъ ималъ пакъ сжщиятъ размѣръ — билъ по-тѣсенъ, но по-дълъгъ; б) 257 лева и 90 ст., произходящи отъ употрѣбяване галванизирана ламарина вмѣсто цинкъ. Отъ експертизата се вижда, че макаръ и да е трѣбвало да се употрѣби цинкъ споредъ поемнитѣ условия, употрѣбена била ламарина, обаче съ това е произлѣзло едно намаление въ стойностьта на употрѣбения материялъ само отъ 84 л., които слѣдва да се спаднатъ отъ сумата, която ще се плаща Тръпкову; в) 120 лева разлика за чугунени трѫби. Отъ отдѣлъ *Л* на поемнитѣ условия се вижда, че за трѫби дъждовни и др., трѣбва да се употрѣби чугунъ, а експертитѣ намиратъ, че такъвъ билъ употрѣбенъ въ по-малко за 72 лева, която сума сжщо трѣбва да се спадне отъ иска на ищеца, съгласно чл. 12 отъ контракта, и г) 27 лева за разлика въ постилане на кухнята и 485 лева и 50 ст. за поставяне по-малко орнаменти. Споредъ заключението на експертитѣ по плана и контрактнитѣ книжа не се вижда тѣзи работи да сж биле прѣдвидени и неизвършени, слѣдователно, това искане се явява за неоснователно. III. Сумата, слѣдователно, която П. Николовъ има право да иска да се спадне отъ иска на А. Тръпковъ за работи, които той е извършилъ за смѣтка на послѣдния и отъ намаление стойностьта на извършени работи възлиза на 1944 лева, които като се спаднатъ отъ 4997 лева и 50 ст., които А. Тръпковъ има право да дири, искътъ на послѣдния трѣбва да се признае за основателенъ, въ размѣръ на 3053 лева и 50 ст., като се осжди отвѣтникътъ и на лихвитѣ отъ завеждане на иска", — съ рѣшението си отъ 31 май 1903 год., № 99

постановилъ: „измѣнява рѣшението отъ 8 февруарий 1901 год., на Софийския окржженъ сждъ така: осжжда инженеръ Петко Николовъ, отъ гр. София, да заплати на Ангелъ Тръпковъ, отъ сжщия градъ, 3053 лева и 50 ст., лихвитѣ на тази сума по 10 % отъ 28 августъ 1897 год. до изплащането. Направенитѣ отъ страннтѣ разноски оставатъ въ тяжесть на всѣка отъ тѣхъ. Осжжда П. Николовъ да заплати на държавното съкровище 45 лева сждебни разноски". — Недоволенъ и отъ това рѣшение, Петко Николовъ подава касационна жалба, въ която се оплаква, за нарушение чл. 397 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не посочилъ на такива данни, които отъ гледна точка на закона бѣха му давали основание да признае, че той — касаторътъ се е отказалъ отъ форфетния характеръ на договора.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: оплакването на касатора не може да се приеме за основателно, защото прѣди всичко сждътъ по сжщество не е призналъ, че сключениятъ по между Тръпкова и Николова договоръ, за направата на кжщата, е договоръ à porfait. Напротивъ, сждътъ въ мотивитѣ на рѣшението си, като тълкува този договоръ, изрично казва, че той не е à forfait. А разрѣшението на този въпросъ — въпросътъ за форфетностьта на договора въ даденъ случай, е въпросъ по сжществото на дѣлото, защото разрѣшението му се намира въ пълна зависимость отъ тълкуването на договора. При това по настоящето дѣло сждътъ по сжщество е посочилъ и на даннитѣ, отъ които се е ржководилъ за да доде до заключението, че договорътъ не е à fortfait, а най-главното, констатиралъ е, че въ дадения случай липсува единъ отъ елементитѣ, необходимо нужни за да се признае прѣдприятието, че е á forfait, а именно липсува отсжтствието на точно опрѣдѣлена цѣна, тъй като въ договора е показана *само приблизителната* цѣна на прѣдприятието. А щомъ сждътъ е констатиралъ, че първоначалниятъ договоръ не е билъ за постройка á forfait, то не е имало защо и да се произнася по обстоятелството, отказалъ ли се е отпослѣ касаторътъ отъ форфетния харахтеръ на договора. Дѣйствително, сждътъ въ рѣшението си обсжжда въпроса за измѣнения, направени въ чл. 12 на първоначалния договоръ, но тѣзи измѣнения се отнасятъ *само до доказателнитѣ срѣдства*, съ които ще се установяватъ допълнителнитѣ работи, а ни най-малко не измѣняватъ първоначалния характеръ на договора, защото не сж по-строгитѣ доказателни срѣдства уговорени отъ контрагентитѣ, които правятъ единъ договоръ à for ait, а за сжществуването на такъвъ договоръ изисква се наличностьта на условията (реквизититѣ) означени въ чл. 397 отъ Задълженията и договоритѣ, а сжществуването на тѣзи реквизити, както се обясни по-горѣ, констатира се отъ сжда по сжщество и то на основание договора, тълкуването на който е суверено право тоже на сжда по сжщество. Заради това оплакването на касатора по този поводъ, е неоснователно. Така сжщо неоснователно е и оплакването за аритметическа грѣшка въ изчисленията на присжденитѣ суми въ полза на ищеца, защото това не се оправдава отъ фактическа страна.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на инженеръ Петко Николовъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 31 май 1903 год., № 99, съ силата на чл. 706 отъ Гражданското сѫдопроизводство, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 119 – (285) — 24 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на единадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д Павловъ, членове, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 507, по описа за 1903 год., на прѣдседателя на управителния съвѣтъ на взаимно-благодѣтелното дружество „Подкрѣпа“ въ гр. София, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 30 май 1903 година.* — Въ сѫдебното заседание се яви прѣдседательтъ на управителния съвѣтъ на дружеството „Подкрѣпа“ — Говедаровъ, съ повѣрениците си Т. Гатевъ и Св. Димитровъ и директорътъ на дружеството — Г. Фичевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Министрътъ на търговията и земледѣлието съ отношението си отъ 20 май 1902 год., подъ № 8793, като съобщава на прѣдседателя на Софийския окрѫженъ сѫдъ, че първото Българско взаимно-благодѣтелно дружество „Подкрѣпа“, измѣнило вече характера си на благотворително дружество и се е прѣобърнало на търговско дружество, моли да се направи разпореждане, за да се приложатъ къмъ това дружество специялнитѣ наредби и задължения, прѣдвидени въ Търговския законъ. Съ опрѣдѣление отъ 25 май 1902 год., подъ № 784, Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ опрѣдѣлилъ да се покани дружеството „Подкрѣпа“ въ 14-дневенъ срокъ, да зарегистрира въ надлежнитѣ търговски регистри фирмата си. Вслѣдствие на това, прѣдседательтъ на това дружество съ молба отъ 30 май сѫщата година, е молилъ Софийския окрѫженъ сѫдъ да се произнесе, подхожда ли дружеството „Подкрѣпа“ подъ разпорежданията на Търговския законъ, за да бѫде утвърденъ уставътъ му и да се зарегистрова въ специялния за тази цѣль регистъръ. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ опрѣдѣлението си отъ 21 юний 1902 год., подъ № 951, като взелъ прѣдъ видъ, че отъ устава на дружеството „Подкрѣпа“ не се вижда, щото операциитѣ му да иматъ търговски характеръ, призналъ, че нѣма нужда да се регистрира фирмата му въ търговския регистъръ на сѫда и за това оставилъ безъ послѣдствие молбата на прѣдседателя на дружеството за утвърдяване на устава и регистриране на фирмата на дружеството „Подкрѣпа“. — Това опрѣдѣление е било обжалвано прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ отъ прокурора при Софийския окрѫженъ сѫдъ, който въ апелативния си протестъ казва, че въпросното дружество слѣдва да се зарегистрова и устава му да се утвърди, защото отъ устава му се вижда, че то е търговско дружество, каквото се прѣдвижда въ чл. 239 п. п. 4 и 5 отъ Търговския законъ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ протоколното си опрѣдѣление отъ 30 май 1903 год., като взелъ прѣдъ видъ: „че прокурорскиятъ надзоръ при Софийския окрѫженъ сѫдъ иска да се отмѣни опрѣдѣлението на сѫщия сѫдъ отъ 21 юний 1902 год.,

подъ № 951, че съгласно чл. 278 ал. 3 отъ Търговския законъ, прокурорскиятъ надзоръ може да обжалва подобни опредѣления, отъ друга страна като има прѣдъ видъ устава на дружеството „Подкрѣпа“, а главно чл. чл. 2, 11, 16, 17, 18 и 19 отъ този уставъ, сѫдътъ намѣрва, че дружеството е търговско и съотвѣтствува на тѣзи изброени въ чл. 239 п. п. 4 и 5 на Търговския законъ. Възражението на дружеството „Подкрѣпа“, че дружеството не е търговско, тъй като съгласно чл. 241 п. 5, членоветѣ не взимали участие въ печалбитѣ, отъ фактическа страна не е вѣрно, тъй като отъ устава се вижда, че членоветѣ взематъ извѣстни премии, било при задомяване, било при смърть, които премии съотвѣтствуватъ на печалбата. Щомъ дружеството „Подкрѣпа“ е търговско, то и уставътъ му подлежи на утвърждение отъ първостепения сѫдъ и фирмата му на зарегистриране отъ сѫщия сѫдъ“, — отмѣнилъ опредѣлението на Софийския окрѫженъ сѫдъ отъ 21 юний 1902 год., подъ № 951, и повърналъ частното производство на сѫщия сѫдъ, за да се произнесе по въпроса за утвърждаването на устава и зарегистрирането на дружеството „Подкрѣпа“. — Недоволенъ отъ това протоколно опредѣление, прѣдседательтъ на дружеството „Подкрѣпа“ подава срещу него частна касационна жалба, съ която се оплаква, че сѫдътъ нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 239 п. п. 4 и 5 и 241 отъ Търговския законъ, въ свързка съ постановленията на дружеството, понеже призналъ, че дружеството „Подкрѣпа“ има търговски характеръ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на касатора и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба неоснователна, взе въ съображение: отъ послѣдната алинея на чл. 278 отъ Търговския законъ се вижда, че по заявленията за съставяне и вписване дружествата въ търговския регистъръ, апелативниятъ сѫдъ се произнася окончателно, безъ право на потѫжване. Такива опредѣления слѣдователно сѫ окончателни и не подлежатъ на касационно обжалване. Протоколното опредѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ, което е прѣдметъ на обжалване отъ касатора, като се отнася по въпросъ за утвърждаване устава и зарегистроване на дружеството „Подкрѣпа“, на сѫщото основание трѣбва да се признае, че не подлежи на касационно обжалване и по тази причина Върховниятъ касационенъ сѫдъ не може да влѣзе въ обсѫждане на касационната жалба на касатора.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на прѣдседателя на управителния съвѣтъ на взаимно-благодѣтелното дружество „Подкрѣпа“ въ гр. София, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския апелативенъ сѫдъ отъ 30 май 1903 год., съ силата на чл. 278 отъ Търговския законъ, да се остави безъ разглеждане.

№ 120 — (289) — 28 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель,

Христо Д. Павловъ членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 509, по описа за 1903 год., на Емилия Опелъ, жителка отъ гр. София, съ българското типографско дружество, за 285 лева и мѣсечни платки отъ по 15 лева, съ неопрѣдѣленъ срокъ.* — Въ заседанието се яви Емилия Опелъ съ адвоката си Илия Вълчевъ, а отъ страна на българското типографско дружество се яви адвокатътъ Ханджиевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Емилия Опелъ, жителка отъ гр. София, съ исково прошение отъ 12 октомврий 1902 год, заявила искъ срещу Българското типографско дружество, за 285 лева и пожизнена рента по 15 лева мѣсечно. Софийскиятъ градски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 2670, отъ 17 декемврий 1902 год., постановилъ: „Българското типографско дружество въ София, да заплати, чрѣзъ прѣдседателя си на Емилия Опелъ 285 лева, заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 12 октомврий 1902 год. до деня на изплащането, както и 25 лева за сждебни и за водене на дѣлото разноски“. — По апелативна жалба и на двѣтѣ страни това дѣло е било разгледано и отъ Софийския окржженъ сждъ, който като взелъ въ съображение: „че се заявява отвода отъ възиваемия за неподсждность на дѣлото прѣдъ мировия сждия, понеже 10-годишнитѣ платки отъ по 15 лева мѣсечно, надминували компетентностьта на мировия сждия. Че сждътъ съгласно чл. 524 п. 1 отъ Гражданското сждопроизводство, намѣрва, че този отводъ е отъ онѣзи отводи, които могатъ да се повдигатъ въ всѣко положение на дѣлото, тъй че отводътъ се своеврѣменно заявява. Че по сжщество отводътъ е основателенъ, защото се иска изпълнението или реализирането на едно право, което не е опрѣдѣлено съ никакъвъ срокъ, а искове за такова право, съгласно чл. 208 п. 4 отъ Гражданското сждопроизводство, се изчисляватъ въ размѣръ отъ 10-годишната сума на платкитѣ така, че цѣната на иска би била отъ 1800 лева плюсъ сумата 285 лева и мировиятъ сждия не е компетентенъ да го разглежда, вслѣдствие на което дѣлото е неподсждно нему, а прѣдъ окржжния сждъ“, — съ протоколното си опрѣдѣление отъ 3 мартъ 1903 год., постановилъ: „прѣкратява първостепенното производство — гражданско дѣло подъ № 3949/902 год., на II мирови сждия и настоящето гражданско дѣло № 110/903 год. на тоя сждъ, като неправилно образувани“. — Срещу това рѣшение ищцата подала касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Софийскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ: 1) чл. чл. 10, 38 п. 1, 107, 522, 523, 524, 684 и 641 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въпросниятъ отводъ, като заявенъ за първи пжть едва при разглеждането на дѣлото отъ втората инстанция, сждътъ е трѣбвало да го признае за несвоеврѣменно заявенъ, а не да го уважава. При това въ дадения случай не билъ приложилъ чл. 208 отъ Гражданското сждопроизводство, защото изплащането на исканитѣ платки не е било гарантирано, че ще могатъ да се реализиратъ; 2) чл. чл. 640, 10, 107 и 635 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ съ опрѣдѣлението си, съ което е прѣкратилъ дѣлото, като не се е произнесалъ по въпроса за сждебнитѣ разноски, отпослѣ не е ималъ право да разрѣшава сжщия въпросъ съ особено опрѣдѣление.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взелъ въ съображение: 1) отводитѣ, за които говори чл. 524 отъ Гражданското сждопроизводство, могатъ да бждатъ *прѣдявени въ всѣко положение на дѣлото*. Това изрично е казано въ сжщия тоя чл. 524. Тѣзи отводи сж така нареченитѣ отводи ratione materiae. Въ дадения случай, направенъ е билъ отводъ, че дѣлото по цѣната на иска си надминава компетентностьта на мировия сждия. Този отводъ е ratione materiae и е прѣдвиденъ въ пунктъ 1 на чл. 524. — Слѣдователно, щомъ като сждътъ е призналъ, че дѣйствително цѣната на настоящия искъ е по-голѣма отъ 1000 лева, то съвършено основателно е приелъ на разглеждане този отводъ. Заради това оплакването на касатора по този поводъ е неосновтелно; 2) гаранцията за редовното изплащане на пожизнената рента, за каквато рента е искътъ въ дадения случай, нѣма нищо общо съ количеството на тая рента, което количество е единственото меродавно за опрѣдѣление размѣра на иска. Прочее, оплакването и по този поводъ е неосновтелно, и 3) съ опрѣдѣлението, съ което е било прѣкратено настоящето дѣло, сждътъ не се е произнесалъ по въпроса за исканитѣ сждебни разноски. Слѣдователно, този въпросъ е останалъ откритъ и е могалъ да бжде прѣдметъ на отдѣлно обсжждане. Заради това, оплакването и по този поводъ е неосновтелно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Емилия Опелъ, срещу протоколното опрѣдѣление на Софийския окржженъ сждъ отъ 3 мартъ и 30 май 1903 год., като неосновтелна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 121 — (290) — 29 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 537, по описа за 1903 год., на Панайотъ Симеоновъ, отъ гр. Провадия, съ Янчо Георгиевъ, отъ сжщия градъ, за 322 лева и 50 стотинки.* — Странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Янчо Георгиевъ, отъ гр. Провадия, подалъ искова молба до Провадийския градски мирови сждия, въ която излага, че прѣзъ учебната 1895—1896 год., подържалъ покойната Марийка Панайотова, като ученичка въ VI класъ, за която цѣль изразходвалъ 600 л., покойната не му повърна тази сума, за това молилъ сждията да осжди наслѣдника ѝ Панайотъ Симеоновъ, изъ гр. Провадия, да му заплати горната сума, защото той я наслѣдилъ и продалъ имотитѣ, останали отъ нея. Мировиятъ сждия съ задочно рѣшение № 414, отъ 21 юлий 1900 год., осждилъ Панайотъ Симеоновъ, отъ гр. Провадия, наслѣдникъ на покойната Марийка Панайотова, да заплати на Янчо Георгиевъ, отъ сжщия градъ, 322 лева и 50 ст. златни и разноски 32 лева 50 ст. и въ хазната да внесе 11 лева за толкова незаплатени призовки, а останалата часть отъ

иска отхвърлилъ като недоказанъ. Осъдениятъ недоволенъ отъ това рѣшение, апелиралъ го прѣдъ Варненския окръженъ съдъ, който съ рѣшението си № 464, отъ 7 ноемврий 1900 год., потвърдилъ първостепенното рѣшение. — Срещу това рѣшение Панайотъ Симеоновъ подалъ въ Върховния касационенъ съдъ касационна жалба, който съ рѣшението си № 559, отъ 17 декемврий 1902 год., отмѣнилъ рѣшението на окръжния съдъ за нарушение чл. 139 отъ Гражданското съдопроизводство и повърналъ дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, въ сѫщия съдъ. — При повторното разглеждане на дѣлото Варненскиятъ окръженъ съдъ като взелъ прѣдъ видъ: 1) ищецътъ въ заседанието на 14 юний 1900 год., прѣдъ Провадийския мирови съдия, като е намалилъ иска си на 322 лева и 50 ст., молилъ е да се осъди отвѣтникътъ възъ основание доказателствата по дѣлото да му заплати тая сума, и 2) отъ прѣдставената къмъ първостепенното дѣло смѣтка, писана собственоръчно отъ покойната Марийка, въ която тази послѣдната признава, че е получила за една година обдържане въ училището, суми отъ Янчо Георгиевъ, както и показанията на разпитания прѣдъ мировия съдия свидѣтель Станю Мариновъ, който установи, че слѣдъ като прѣгледалъ и то по искането на ищеца и отвѣтника, двѣ тетрадки, които тѣ му прѣдставили, намѣрилъ, че сумата въ тѣхъ възлизала на 322 лева и 50 ст. и тѣзи пари биле похарчени отъ ищеца по поддържането Марийка Панайотова — искътъ на ищеца се доказва. А отъ приетата и положена отъ ищеца съдебна клетва въ смисъль, че имали условие съ покойната Мария Панайотова за повръщане сумата, която ще изразходва той за подържането ѝ въ училището и че при прѣглеждането смѣтката съ отвѣтника Панайотъ Симеоновъ — послѣдниятъ далъ обѣщание да му изплати сумата, слѣдва, че отвѣтникътъ трѣбва да плати на ищеца претендираната сума, тъй като се явява доказано, какво той се задължилъ да я изплати, а задължението си не изпълнилъ. Той е длъженъ да заплати претендираната сума още и за това, защото той е единствениятъ наслѣдникъ на Мария Панайотова, като нейнъ законенъ баща (противното трѣбва да се докаже отъ отвѣтника) и като такъвъ съ приемането наслѣдството, приелъ е и нейнитѣ задължения. Възражението на Н. Драгулевъ, повѣреникъ на апелатора, какво не било доказано, какво довѣрительтъ му е далъ задължение да изплати исковата сума, не може да се вземе въ внимание, тъй като било обѣщание или задължение, но щомъ е дадено то отъ лицето, трѣбва да бѫде изпълнено и е за него задължително. Сѫщо не е основателно и възражението, какво разписката не можала да има значение по дѣлото, понеже била издадена отъ малолѣтна. Съ прѣдставеното къмъ дѣлото „признание", Марийка признава, че една година е била издържана отъ баща си и че сумата изразходвана, била подробно означена въ синята тетрадка или бѣлѣжничето. Като се сравнила тази тетрадка съ оная прѣдставена отъ ищеца, който сѫщо е бѣлѣзалъ какво пращалъ, излѣзла е сумата 322 лева и 50 ст. (гледай показанията на свидѣтеля Станю Мариновъ), така, че признанието, че длъжи, не е толкова важно, колкото направенитѣ отбѣлѣзвания за полученитѣ отъ баща си суми. Така, че като се вематъ прѣдъ видъ показанията на свидѣтеля, въ свръзка съ тефтерчето (разписка), какво и положената отъ ищеца съдебна клетва — съдътъ намира, че искътъ се явява доказанъ и слѣдва да се уважи", — съ рѣше-

нието си № 224, отъ 5 юний 1903 год., потвърдилъ пакъ рѣшението на мировия сѫдия. — Срещу това рѣшение на Варненския окрѫженъ сѫдъ, Панайотъ Симеоновъ подава въ Върховния касационенъ сѫдъ касационна жалба, въ която се оплаква, че сѫщиятъ окрѫженъ сѫдъ по това дѣло нарушилъ: чл. чл. 722, 723 и 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото счелъ, че доказателствата по дѣлото и основата на иска сѫ биле вече обсѫдени и това обсѫждане е влѣзло въ законна сила и защото не разгледалъ това дѣло, като че ли по него не е издадено рѣшение.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва оплакването на касатора основателно, взе въ съображение: отъ протокола на Варненския окрѫженъ сѫдъ съ дата 24 май 1903 год., се констатира, че този сѫдъ като приелъ, че първото му рѣшение № 464, отъ 7 ноемврий 1900 год., е било касирано отъ Върховния касационенъ сѫдъ само за нарушение на чл. 139 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже не прѣдложилъ на странитѣ помирение, призналъ, че оцѣнката на доказателствата по дѣлото изложена въ отмѣненото рѣшение е влѣзла въ законна сила, вслѣдствие на което не е допусналъ да се прѣдставляватъ нови доказателства по дѣлото и е отказалъ да обсѫди прѣдставенитѣ му доказателства, които не е имало въ дѣлото при първото разглеждане на дѣлото въ сѫщия сѫдъ. Това сѫждение на Варненския окрѫженъ сѫдъ е неоснователно, тъй като отъ рѣшението на Върховния касационенъ сѫдъ № 599, отъ 17 декемврий 1902 год. се вижда, че рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 464, отъ 7 ноемврий 1900 год., е било отмѣнено изцѣло и по отношение на двѣтѣ страни по дѣлото, а въ такъвъ случай, съгласно чл. 723 отъ Гражданското сѫдопроизводство, Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ трѣбваше да постанови ново рѣшение, като да не е сѫществувало прѣдишното, т. е. самъ да обсѫди отново всички прѣдставени по дѣлото доказателства, а не да взема за основа на рѣшението си съображенията и оцѣнката на доказателствата отъ първото рѣшение, което е отмѣнено и не сѫществува. Прѣдставянето на нови доказателства слѣдъ касирането на едно дѣло прѣдъ сѫда по сѫщество, не е забранено по принципъ отъ закона и слѣдователно сѫдътъ неправилно е отказалъ на касатора да прѣдстави исканитѣ отъ него доказателства на това основание, че обсѫжданията на доказателствата изложени въ първото рѣшение сѫ влѣзли въ законна сила. Като е призналъ противното, Варненскиятъ окрѫженъ сѫдъ е разрѣшилъ дѣлото несъгласно съ разпорежданията на закона и слѣдователно нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено.

Заради това Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ № 224, отъ 5 юний 1903 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщотто сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 122 — (291) — 29 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета

година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кириловъ *гражданско дѣло № 538, по описа за 1903 год., на Дона Я. Елиязъ, отъ гр. Видинъ, съ Лукса Василева, отъ сѫщия градъ, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Иванъ Игнатовъ, за 6000 лева златни, остатъкъ отъ дългъ по три записа на заповѣдь.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ Иванъ Славовъ, като повѣреникъ на отвѣтницата Лукса Василева, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мѫжъ Иванъ Игнатовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Н. Т. Цановъ и Ал. М. Филиповъ, адвокати, отъ гр. Видинъ, повѣреници на Дона Елиязъ, отъ сѫщия градъ, въ искова молба, подадена въ Видинския окрѫженъ сѫдъ на 27 априлъ 1898 год., излагатъ слѣдующето: бившитѣ Видински търговци Петъръ Ивановъ и Иванъ Игнатовъ, които съставлявали двамата събирателно дружество, по три записа, издадени на заповѣдьта на Яко Елиязъ, отъ гр. Видинъ, дължали сумата 10.000 лева златни, но понеже срещу последния е било възбудено углавно дѣло, по обвинението му въ вземане съ измама сѫщитѣ записи, послѣднитѣ сѫ биле взети отъ слѣдственитѣ власти и му сѫ биле върнати едвамъ слѣдъ като той е билъ оправданъ по сѫдъ по това му обвинение. Подиръ това, той — Яковъ Елиязъ, ги джиросалъ върху Дона Елиязъ — тѣхната довѣрителка. По тѣзи записи сѫ биле изплатени отъ масата на Петъръ Ивановъ, който е билъ обявенъ за несъстоятеленъ, 4000 лева, а останалитѣ 6000 лева и до сега не биле изплатени. И тъй като всички лица, които подписватъ единъ записъ на заповѣдь, отговарятъ солидарно отъ една страна, а отъ друга — прѣдъ видъ на това, че Петъръ Ивановъ и Иванъ Игнатовъ прѣдметнитѣ записи на заповѣдь сѫ подписали тогава, когато тѣ сѫ съставлявали събирателно дружество, чрѣзъ което тѣхната солидарна отговорность става още по-очевидна, то повѣреницитѣ на Дона Елиязъ като излагатъ всичко това, молятъ да се осѫдятъ наслѣдницитѣ на покойния Иванъ Игнатовъ — Лукса Василева, жителка отъ гр. Видинъ, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, да заплати на довѣрителката имъ останалата неизплатена сума 6000 лева златни, заедно съ лихвата имъ отъ деня на прѣдявяването на иска до изплащането, както и сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Видинскиятъ окрѫженъ сѫдъ като е разгледалъ заведеното по тая искова молба гражданско дѣло, съ рѣшението си подъ № 40, отъ 12 юний 1899 год., е призналъ искътъ на Дона Елиязъ за 6000 лева златни, за неоснователенъ и като такъвъ го отхвърлилъ, като е осѫдилъ сѫщата Дона Елиязъ да заплати на отвѣтната страна 249 лева и 90 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Недоволна отъ това рѣшение на Видинския окрѫженъ сѫдъ, ищцата Дона Елиязъ е подала срещу него прѣдъ Софийския апелативенъ сѫдъ възивна жалба и е молила за отмѣнението му и признаването иска ѝ за основателенъ и доказанъ. Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ като е рагледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 29 януарий 1900 год., подъ № 3, е постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ подъ № 40, отъ 12 юний 1899 год., и вмѣсто него постановява: осѫжда Лукса Василева, жителка отъ гр. Видинъ, лично

и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, всички наслѣдници на покойния Иванъ Игнатовъ, да заплатятъ на Дона Елиязъ, жителка отъ сжщия градъ, 6000 лева златни, остатъкъ отъ три полици съ дата 16 септемврий 1899 год., заедно съ лихвата по 10 % годишно отъ датата на завеждането на иска — 27 априлъ 1898 год. до окончателното изплащане, а така сжщо и 720 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски." — Срещу това рѣшение Лукса Василева, лично и като настойница на малолѣтнитѣ си дѣца, останали отъ покойния ѝ мжжъ Иванъ Игнатовъ, е подала касационна жалба прѣдъ Върховния касационенъ сждъ, който съ рѣшението си отъ 30 юний 1901 год., подъ № 338, го е отмѣнилъ за нарушението при издаването му на чл. 630 отъ Гражданското сждопроизводство, и е повърналъ дѣлото въ сжщия сждъ за ново разглеждане. Като е разгледалъ отново дѣлото, Софийскиятъ апелативенъ сждъ за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: отъ прѣдставенитѣ три полици отъ 16 октомврий 1899 год., двѣтѣ по за 3333 лева, а третата за 3334 лева, се вижда, че Ивановъ и Игнатовъ, като съдружници, се задължили да заплатятъ на Яко Елиязъ, отъ гр. Видинъ, сумата 10.000 лева. Ищцата признава, че 4000 лева отъ горната сума Я. Елиязъ е приелъ отъ масата на несъстоятелностьта на П. Ивановъ, който съ частенъ актъ се билъ раздѣлилъ отъ съдружника си Игнатовъ. Основание да иска остатъка отъ дължимото по горнитѣ мѣнителници — които сж биле джиросани отъ Я. Елиязъ върху ищцата — послѣдната намира въ това, „че всички лица отговарятъ солидарно за дълговетѣ си, кога подпишатъ една полица, още повече, кога сж съдружници". Както казва повѣреникътъ на ищцата въ обясненията си, въ случая има двойна солидарность. Раздѣлителниятъ протоколъ, при това, между Ивановъ и Игнатовъ нѣмалъ значение за трети лица и не трѣбвало да се взема въ внимание. Тѣзи основания на искътъ сждътъ намира неприемливи. Както и сама ищцовата страна поддържа, задължението отъ страна на длъжницитѣ е солидарно. Има едно задължение, макаръ да има двама длъжници. Отъ всѣкого едного може да се иска цѣлото задлъжение. Но ако се погаси по отношение на единия длъжникъ — ще се погаси и по отношение на другия пакъ цѣлото задлъжение. Съ конкордата — който е една спогодба между странитѣ — старото задлъжение, което е дало право на кредитора да влѣзе въ масата на несъстоятелностьта на П. Ивановъ, се погасява напълно и се явява ново право: кредиторътъ да получи 40 % отъ стария дългъ. И тъй като това ново задължение е изплатено, не може да става дума, че кредиторътъ има право да иска нѣщо по стария дългъ — било — отъ П. Ивановъ, било отъ Ив. Игнатовъ; защото щомъ по отношение за П. Ивановъ цѣлото задължение е погасено съ изплащане на 40% отъ него, сжщото задължение е погасено и по отношение на Игнатова, понеже задължението е едно, макаръ длъжницитѣ да сж двама. Като второ основание да се отхвърли искътъ — макаръ първото да е достатъчно — може да служи възражението на отвѣтната страна, че полицитѣ сж просрочени. Въпроснитѣ полици сж издадени прѣзъ 1889 год., съ най-дългъ падежъ слѣдъ една и половина година. Искътъ е заведенъ прѣзъ 1898 год., тъй щото даже и да се приеме, че съ прѣдявяването на полицата прѣдъ масата на несъстоятелностьта на П. Ивановъ, давностьта е прѣкъсната пакъ отъ датата на конкордата 1892 год. до завеждането на иска отъ Дона Елиязъ

— 27 априлъ 1898 год., има повече отъ 5 година — срокъ, който Турскиятъ търговски законъ изискваше за давностьта. Прѣпятствието la force majeur, което споредъ ищеца му попрѣчило да заведе иска си по-рано, заявяване подлогъ противъ тѣзи полици не е отъ сѫщность никаква непрѣодолима сила, защото ищецътъ е могалъ да заведе искътъ въпрѣки това, че е имало дѣло за подлогъ. Подобенъ начинъ прескрипция не е прѣдвиденъ въ закона". — Водимъ отъ тия съображения, Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 30 априлъ 1903 год., подъ № 76, е потвърдилъ рѣшението на Видинския окрѫженъ сѫдъ отъ 12 юний 1899 г., подъ № 40. — Срещу това рѣшение на Софийския апелативенъ сѫдъ, ищцата Дона Я. Елиязъ е подала касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, на това основание, че при издаването му Софийскиятъ апелативенъ сѫдъ нарушилъ: 1) чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство и чл. чл. 249—252 отъ Турския търговски законъ, съ това, че приелъ, че тя не може да търси остатъка отъ вземането си по записитѣ, защото тия записи биле прѣдставени въ масата по несъстоятелностьта на солидарния съдлъжникъ П. Ивановъ и тая несъстоятелность била сключена съ конкордатъ, 2) чл. чл. 629 и 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, чл. 1663 ал. 3 отъ Турскитѣ граждански закони и чл. чл. 19, 20, 24 и 52 отъ Закона за давностьта, съ това, че: а) не взелъ въ внимание доводитѣ и че незавеждането на дѣлото въ петгодишния срокъ е станало по уважителни причини, вслѣдствие на възбуждането углавно прѣслѣдване срещу първоначалния носитель на записитѣ за измама; б) неправилно приелъ, че датата на конкордата е 1892 год., тогава, когато тая дата трѣбва да се смѣта 1896 год.; в) не взелъ въ внимание, че оплакването на противната страна за давностьта не е било уважено отъ Върховния касационенъ сѫдъ, и г.) не се основалъ на доводитѣ и, чѐ като сѫ направени постѫпки за събирането вземането отъ едного отъ солидарнитѣ длъжници, то давностьта се счита да е прѣкъсната противъ другитѣ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на отвѣтницата и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касаторката да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взе прѣдъ видъ: 1) първото оплакване на касаторката е неосновательно, тъй като сѫждението на Софийския апелативенъ сѫдъ, че кредиторъ, който се е намѣсилъ въ масата по несъстоятелностьта на едного отъ нѣколцина солидарни съдължници, която несъстоятелность се е свършила съ сключването на конкордатъ и е удовлетворенъ отъ тая маса за една часть отъ вземането си, не може да търси остатъка отъ това свое вземане отъ другитѣ солидарни съдължници, е наистина неправилно, прѣдъ видъ на изричнитѣ и ясни постановления на чл. 252 отъ Турския търговски законъ, който е билъ въ сила, когато сѫ изникнали спорнитѣ правоотношения между странитѣ, както и прѣдъ видъ на постановленията на чл. 751 отъ сега дѣйствующия Търговски законъ, обаче тая неправилность не може да се признае за едно сѫществено закононарушение, прѣдъ видъ на това, че допущането ѝ не е оказало влияние за изхода на дѣлото, понеже апелативниятъ сѫдъ е констатиралъ друго едно обстоятелство, което има прѣдрѣшающе значение по дѣлото, а именно, че нейниятъ, на касаторката

искъ, е погасенъ съ давность, и 2) сжщо е неоснователно и второто оплакване на касаторката, тъй като: а) отъ мотивитѣ на обтжженото рѣшение се вижда, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ е взелъ въ внимание и е осждилъ заявлението ѝ, че давностьта била прѣкъсната съ възбуждането на углавно прѣслѣдване противъ първоначалния носитель на записитѣ за измама и е призналъ, че това обстоятелство не прѣкъсва течението на давностьта и това сждение на казания сждъ е съвършено правилно, тъй като законътъ не прѣдвижда подобно едно обстоятелство, като прѣкъсвающе течението на давностьта; б) въпросътъ, да ли датата на конкордата трѣбва да се смѣта 1892 или 1896 год., е въпросъ, който се отнася до сжществото на дѣлото, слѣдователно и правилностьта на сждението на Софийския апелативенъ сждъ по тоя въпросъ, съгласно чл. 4 отъ Закона за устройтсвото на сждилищата, не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ; в) оплакването на отвѣтната страна за давностьта не е било обсжждано въ рѣшението на Върховния касационенъ сждъ, издадено по това дѣло, слѣдователно, не е било оставено безъ послѣдствие, както това твърди касаторката, и г) апелативниятъ сждъ е констатиралъ, че и отъ датата на сключването конкордата до прѣдявяването на иска на ищцата пакъ се е изминало повече отъ 5-годишния срокъ, който Турскиятъ търговски законъ прѣдвижда за погасяването съ давность исковетѣ по записи на заповѣдь, въ какъвто случай никакво значение не е могло да има прѣкъсването на течението на давностьта, даже да се приеме, че такова е имало съ прѣдставянето на записитѣ въ масата по несъстоятелностьта на солидарния съдължникъ П. Ивановъ, слѣдователно, заявлението на касаторката за невземането въ внимание отъ казания сждъ на направеното отъ страна на нейния повѣреникъ възражение въ тая смисъль, се явява неумѣстно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Дона х. Елиязъ, срещу рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ отъ 30 априлъ 1903 год., подъ № 76, като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 123 — (292) — 28 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на тринадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 318, по описа за 1901 год., на В. Вълчановъ, за себе си и като повѣреникъ на Злати Христовъ, житель отъ гр. Варна, съ Янчо В. Грековъ, житель отъ сжщия градъ, за 667 лева златни.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Вълчанъ Вълчановъ, за себе си и като повѣреникъ на съдружника си Злати Христовъ, съ исково прошение отъ 4 януарий 1895 год., заявилъ искъ срещу Янчо Грековъ за 667 лева, произходящи отъ подѣла на съдружие. I Варненски мирови сждия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 183, отъ 26 юний 1895 год., постановилъ: „осжжда отвѣтника Янчо В. Грековъ да заплати на ищцитѣ

Вълчанъ Вълчановъ и Злати Христовъ 667 лева и 60 ст., заедно съ законната имъ лихва по 10% годишно отъ деня на подаване прошението, т. е. 4 януарий 1895 год. до послѣдно изплащане, сѫдебни разноски 4 лева и 40 ст. и за водене на дѣлото 33 лева и 35 стотинки". По апелативна жалба на Янчо В. Грековъ това дѣло е било разгледано и отъ Варненския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отъ исковата просба на Вълчанъ Вълчановъ и Злати Христовъ се вижда, че ищцитѣ искатъ: а) осѫждането на отвѣтника Янчо Грековъ да имъ заплати 667 лева и 60 ст. златни, ако отвѣтникътъ билъ събралъ, както се тѣ надѣяли, вѣресиитѣ отъ бившето имъ съдружие; б) да се осѫди отвѣтникътъ да даде смѣтка съ оправдателни документи какво е събралъ по 19-тѣхъ записи и 101 партиди „и ако се укаже, че е отговоренъ, както се надѣемъ, т. е. ако е събралъ всичко, да имъ заплатилъ исковата сума; ако ли е събралъ помалко, да се осѫди само на колкото е събралъ", и в) да се осѫди отвѣтникътъ да изпълни договора — потъкмителното въ единъ срокъ опрѣдѣленъ отъ сѫда. При таквазъ неопрѣдѣленость въ исканията на ищеца, при това смѣшение на искове отъ една страна за извѣстна сума отъ друга — за даване смѣтка за сѫда, е невъзможно да се орентира въ исканията на ищеца и отъ формална страна само сѫдътъ би могалъ да отхвърли този искъ. Но и по сѫщество искътъ слѣдва да бѫде отхвърленъ; отъ изложеното въ исковата молба се вижда, че сами ищцитѣ нѣматъ смѣлостьта да заявятъ, че е настѫпилъ момента на претенциитѣ имъ въ размѣръ на 667 лева и 60 ст.; тѣ незнаятъ да ли тѣзи пари сѫ събрани отъ отвѣтника, та ту искатъ да имъ се заплати тази сума, ту да се осѫди отвѣтникътъ да имъ прѣдаде смѣтка; 2) отъ потъкмителното сключено между ищцитѣ и отвѣтка на 14 юлий 1889 год., се установява, че вѣресиитѣ, които тѣхното съдружие имало въ текелярския дюкянъ, останали напълно за смѣтка на отвѣтника Янчо Грековъ, а той взелъ слѣдующето задължение спрѣмо ищцитѣ: да имъ заплати 3164 гроша въ текуща монета, като ги събере, което събиране щѣло да почне отъ датата на потъкмителното и то чрѣзъ повѣреникъ — адвокатъ. Значи само тогазъ, когато отвѣтникътъ събере вересиитѣ тогазъ ищцитѣ ще иматъ право да претендиратъ исковата сума. Основанъ върху така взетото врѫзъ себе си задължение съ прѣдметното потъкмително, отвѣтникътъ Я. Грековъ е подалъ приложения къмъ първостепенното дѣло нотарияленъ отговоръ на протеста на ищцитѣ и на него основава възраженията си прѣдъ мировата и тази сѫдебна инстанции; 3) отъ казаното до тукъ се вижда, че правото на ищцитѣ да търсятъ 667 лева и 60 ст. отъ отвѣтницитѣ, ще настѫпи, когато се съберать всички вересии и когато се приведе въ извѣстность, кои отъ тѣзи вересии сѫ батакъ, а пъкъ отъ исковото прошение, отъ заключението на вѣщото лице Колю Луковъ (протоколъ на сѫщия отъ 26 октомврий 1897 год.), писмото на члена при сѫда Кабакчиевъ и смѣткитѣ, приложени къмъ това писмо, прѣгледани отъ вѣщото лице Киро Меразчиевъ на 13 декемврий 1900 год., не се установя, че отвѣтникътъ Я. Грековъ е събралъ нѣкаква сума и каква именно. Сѫщо не се установява това и отъ описа, приложенъ къмъ дѣлото на сѫда, съдържащъ съдружническитѣ вересии останали за събиране отъ Я. В. Грековъ и С-ие Вълчановъ по тефтери, изпълнителни листове и заведени дѣла отъ разни години, тъй като за на-

стоящия процесъ не важи какви сж съдружескитѣ вересии, изпълнителни листове и граждански дѣла, но да ли тѣзи вересии сж събрани отъ отвѣтника, въ какъвто само случай, съгласно цитираното по-горѣ потъкмително, той е задълженъ да имъ брои исковата сума, и 4) искането на повѣреника на ищцитѣ да се осжди отвѣтникътъ, възъ основание чл. 78 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, въ опрѣдѣленъ отъ сжда срокъ, да изпълни задълженията си, е неосновательно, защото потъкмителното сключено между ищцитѣ и отвѣтника, не е отъ рода на срочнитѣ задължения, за каквито само може да се приспособи само чл. 78, а е условно задължение, сключено подъ отлагателно условие condition suspensive чл. 63 ал. 1 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, тъй че, когато ищцитѣ докажатъ, че отвѣтникътъ е събралъ, тогава ще настжпи и тѣхното право да претендиратъ исковата сума", — съ рѣшението си № 169, отъ 30 априлъ 1901 год., постановилъ: „отмѣнява задочното рѣшение на I Варненски мирови сждия отъ 26 юлий 1895 год., подъ № 183, и вмѣсто него постановява: искътъ на Вълчанъ Вълчановъ, отъ гр. Варна, за себе си и като повѣреникъ на съдружника си Злати Христовъ, отъ с. Върбица, срещу Янчо В. Грековъ, отъ гр. Варна, за 667 лева златни, се отхвърля, като неоснователенъ. Осжжда Вълчанъ Вълчановъ да заплати на Я. Грековъ 66 лева и 70 ст. адвокатско право и 30 лева сждебни разноски и на държавното съкровище 14 лева за незаплатени призовки". — Срещу това рѣшение ищцитѣ подали касационна жалба, съ която по между другото се оплакватъ, че по това дѣло Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 128, 738, 741, 743 и 691 отъ Гражданското сждопроизводство, защто възивната жалба подадена срещу рѣшението на мировия сждия била просрочена.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: общо правило е, че апелативнитѣ жалби се подаватъ направо въ надлежнитѣ сждебни учрѣждения, за да бждатъ прѣпратени по принадлежность; а за опрѣдѣляне срока въ който е подадена жалбата се счита датата, когато жалбата е постжпила въ сжда. Като изключение отъ това правило, чл. 743 отъ Гражданското сждопроизводство позволява, *за отсжтствующитѣ лица*, срокътъ да се счита отъ деня когато жалбата е подадена на пощата. Подъ думитѣ „отсжтствующи лица" трѣбва да се разбира, лица които не се намиратъ въ мѣстото гдѣто е сждебното учрѣждение, въ което трѣбва да бжде подадена жалбата. Такава е точната смисъль на чл. 743 отъ Гражданското сждопроизводство, обясненъ и въ опрѣдѣлението № 7, отъ 20 септемврий 1901 год., издадено отъ общото събрание на Върховния касационенъ сждъ. Въ дадения случай, сждътъ по сжщество е констатиралъ, че апелативната жалба, подадена срещу рѣшението на Варненския мирови сждия, е подадена *по пощата* на 2 септемврий отъ лице, което живѣе въ града, гдѣто се намира сждътъ, а е постжпила въ сжда на 4 септемврий, когато е билъ изтекалъ вече възивния срокъ. Обаче, сждътъ не я счита за просрочена, защото мисли, че чл. 743 отъ Гражданското сждопроизводство, дава право и на лица, които живѣятъ въ мѣстото гдѣто е сждътъ, като подаватъ жалбитѣ си по пощата, срокътъ на тия жалби да се счита тоже отъ деня, когато жалбата е подадена на пощата.

Този взглядъ на Варненския окрѫженъ сѫдъ, както се обясни по-горѣ, е погрѣшенъ и сѫдътъ като го е приелъ за рѫководящъ, по разрѣшението на въпроса за просрочието на прѣдметната апелативна жалба, нарушилъ е чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство и това нарушение е сѫществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ отъ 30 априлъ 1901 год., № 169, защото е нарушенъ чл. 743 отъ Гражданското сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 124 — (302) — 30 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 319, по описа за 1901 год., на П. Дойчевъ, Дочо Митовъ и Иванъ К. Таукчиевъ, жители отъ гр. Казанлъкъ, съ Българската народна банка (Пловдивски клонъ), за 400 лева, съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание се яви адвокатътъ К. Серафимовъ отъ страна на П. Дойчевъ и Д. Митовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 14 октомврий 1900 год., Хр. Ив. Поповъ, повѣреникъ на Българската народна банка (Пловдивски клонъ), подалъ на I Пловдивски мирови сѫдия исково прошение противъ Пенчо Дойчевъ, Дочо П. Митовъ и Ив. К. Таукчиевъ, всички отъ гр. Казанлъкъ, и искалъ солидарното имъ осѫждане да заплатятъ на Българската народна банка 400 лева златни, съ лихвата имъ по 10% годишно и на сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, на основание на единъ записъ на гаранция подъ № 112, за лева златни 3000, дадени на Българската народна банка отъ П. Дойчевъ и приподписанъ отъ другитѣ като взаимопорѫчители, за да се открие кредитъ на първия въ размѣръ на сѫщата сума. Мировиятъ сѫдия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшенинито си № 143, отъ 22 ноемврий 1900 год., отхвърлилъ, като недоказанъ иска на Хр. Ив. Поповъ, повѣреникъ на Българската народна банка, Пловдивски клонъ, заведенъ срещу П. Дойчевъ, Дончо Митовъ и Ив. К. Таукчиевъ за 400 лева златни, и осѫдилъ банката да заплати на отвѣтницитѣ 26 лева и 71 ст. за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски. Хр. Ив. Поповъ въ сѫщото си качество, недоволенъ отъ това рѣшение, подалъ възивна жалба въ Пловдивския окрѫженъ сѫдъ, който, като изслушалъ устнитѣ обяснения на Н. Каблешковъ, повѣреникъ на възиваемата страна и като взелъ прѣдъ видъ: „че повѣреникътъ на Българската народна банка, за да подкрѣпи възивната си жалба, прѣдставилъ освѣнъ записа за гаранцията подъ № 112 и удостовѣрението подъ № 32, както и самата квитанция подъ № 1474. Че отъ прѣдставеното удостовѣрение № 32, отъ 26 януарий 1898 год., прѣдставени въ прѣписъ, се вижда, че П. Дойчевъ е вложилъ въ Българската народна банка 400 лева по записъ за гаранция подъ № 112, като гаранция за да вземе участие въ търгъ, а отъ квитанцията

№ 1474, се установява, че Българската народна банка при обявление отъ 12 октомврий 1900 год. е внела по удостовѣрението № 32 по бюджета за 1900 финансова година сумата 400 лева на бирника; че отъ тѣзи книжа като се установява, какво Българската народна банка е приела 400 лева отъ П. Дойчевъ, като влогъ срещу записа за гаранцията му № 112, а сжщата банка е внела срещу това сжщото удостовѣрение 400 лева сребърни на бирника, значи тя като е внела тази сума за смѣтка на П. Дойчевъ, то той остава отговоренъ за тая сума срещу банката; че като е дадена тази сума на основание записа за гаранция, подъ който сж подписали и другитѣ двама отвѣтници като взаимнопоржчители, то слѣдва да се приеме основателенъ искътъ, както спрѣмо П. Дойчевъ така сжщо и спрѣмо взаимнопоржчителитѣ му, защото банката е дала тази сума на основание на записа за гаранцията подъ № 112, слѣдователно, възивната жалба се явява основателна и трѣбва да се отмѣни обжалваното рѣшение, като се приеме искътъ отъ 400 лева сребърни", — съ рѣшението си отъ 9 мартъ 1901 год., № 134, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението на I Пловдивски мирови сждия подъ № 143, отъ 22 ноемврий 1900 год., и осжжда П. Дойчевъ, Дочо П. Митовъ и Иванъ К. Таукчиевъ, всички отъ гр. Казанлъкъ, да заплатятъ, първиятъ като прѣмъ длъжникъ, а вторитѣ като взаимопоржчители, солидарно на Българската народна банка, Пловдивски клонъ, 400 лева сребърни, съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 14 октомврий 1900 год. до окончателното имъ изплащане и 52 лева за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции". — Това рѣшение Вл. Недѣлевъ, повѣреникъ на П. Дойчевъ, Дочо Митовъ и Иванъ К. Таукчиевъ, обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ всички прѣдставени документи, отъ които се виждало, че касаторътъ не е взелъ никакъвъ търгъ, а сждътъ призналъ, че банката е имала основание да заплаща за смѣтка на касатора по силата на записа за гаранцията.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) Българската народна банка, Пловдивски клонъ, за подкрѣпление на иска си спрѣмо отвѣтницитѣ Пенчо Дойчевъ, Дочо П. Митовъ и Ив. К. Таукчиевъ, приложила е при исковото си прошение документитѣ: записа за гаранция № 112, за 3000 лева, двѣ удостовѣрения и двѣ рѣшения, издадени отъ Казанлъшкия мирови сждия противъ Никола Богдановъ, Пенко Дойчевъ и Тодоръ Ивановъ. При първостепенното дѣло се намира приложено и друго удостовѣрение подъ № 32, за 400 лева. Въ това послѣдно удостовѣрение № 32 има слѣдующето съдържание: „Българската народна банка удостовѣрява съ настоящето, че господинъ Пенко Дойчевъ вложи лева 400 по записъ за гаранция № 112, като гаранция за да вземе участие въ търгъ . . . .". При разглеждането на дѣлото въ първата инстанция, ищецътъ по дѣлото не се явилъ, обаче отвѣтницитѣ по дѣлото заявили, че ищецътъ не е прѣдставилъ доказателства по иска си, отъ които доказателства да се вижда, че банката имъ е отпуснала исковата сума (400 лева), на основание кредитния записъ и че тѣ не сж я заплатили; а слѣдователно щомъ като тия доказателства лип-

суватъ, то претенцията на банката била неоснователна и че прѣдставенитѣ рѣшения и удостовѣрения се отнасяли до личнитѣ дѣйствия на Никола Богдановъ, спрѣмо когото тѣ — отвѣтницитѣ не сж поржчителствували прѣдъ банката. Прѣдъ видъ на тѣзи обяснения, както се вижда отъ рѣшението на първата инстанция и искътъ е билъ отхвърленъ по недоказаность. Прѣдъ втората инстанция ищецътъ (банката) пакъ не се явява, отвѣтницитѣ по дѣлото твърдятъ сжщото, т. е., че по *прѣдставенитѣ документи* (рѣшения и контракти) не могатъ да отговарятъ, понеже се отнасятъ до други кредитори, а именно Никола Богдановъ, но окржжниятъ сждъ, както се вижда отъ потжженото рѣшение, не се спира да обсжди всички документи (рѣшенията и контракта) и никакъ не се произнася по тѣхъ. И дѣйствително, отъ казанитѣ рѣшения подъ № 160, отъ 31 мартъ 1900 год. и № 438, отъ 19 юний 1900 год., се вижда, че въ търговетѣ е участвувалъ Никола Богдановъ, а не П. Дойчевъ, а отъ удостовѣрението на банката подъ № 32, за 400 лева, се вижда, че то се дава като гаранция, за да вземе участие въ търгъ П. Дойчевъ, слѣдователно, за правилното разрѣшение на дѣлото, сждътъ не можеше да остави безъ обсжждане прѣдставенитѣ рѣшения и контракта, а това сждътъ като е изпусналъ изъ прѣдъ видъ, нарушилъ е чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и заради това Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 9 мартъ 1901 год., № 134, защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 125 — (303) — 30 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I. Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 194, по описа за 1902 год., на Димитъръ Хр. Джумалиевъ, житель отъ гр. Пловдивъ, съ Парашкева Ив. Куйкова, жителка отъ сжщия градъ, за 2239 лева, заедно съ лихвата имъ, по записъ.* — Въ заседанието се яви Димитъръ Джумалиевъ, съ адвоката А. Малиновъ.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Парашкева Куйкова, жителка отъ гр. Пловдивъ, съ исково прошение отъ 26 мартъ 1901 год., заявила искъ срещу Атанасъ Кръстевъ и поржчителя му Димитъръ Джумалиевъ за 2452 лева, по записъ. Пловдивскиятъ окржженъ сждъ, като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 335, отъ 12 септемврий 1901 год., постановилъ: 1) „отхвърля иска прѣдявенъ отъ Парашкева Ив. Куйкова, отъ гр. Пловдивъ, противъ Атанасъ Кръстевъ и Димитъръ Джумалиевъ, отъ сжщия градъ, първиятъ като длъжникъ, а вториятъ като поржчитель, за сумата 2452 лева и 22 ст., по записъ, като неоснователенъ, и 2) осжжда ищцата Парашкева Ив. Куйкова да заплати на Димитъръ Хр. Джумалиевъ, отъ гр. Пловдивъ, 114 лева и 80 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски". По апелативна жалба на ищцата, това дѣло е било разгледано

и отъ Пловдивския апелативенъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „отъ записа съ дата 19 септемврий 1897 год., се вижда, че отвѣтникъкъ Атанасъ Кръстевъ взелъ въ заемъ сумата 1498 лева отъ ищцата, при поржчителството на Д. Джумалиевъ, която сума не издължили въ опрѣдѣления срокъ, за което и биле протестирани отъ банката, на която ищцата шконтирала прѣдметния записъ; 2) отъ бордерото и удостовѣрението № 21928, издадени отъ банката на 15 юлий 1900 год., явно става, че ищцата по горния записъ заплатила на банката сумата 2299 лева и 10 ст.; 3) отъ писменитѣ отговори на отвѣтницитѣ се установява, че тѣ издали записа за сумата 1498 лева, слѣдователно, тѣ признаватъ записа и сумата по този записъ. Сжщото се подкрѣпя и отъ обясненията на повѣреника на Д. Джумалиевъ, обаче възражава, че послѣдниятъ не може да отговаря, защото като билъ обявенъ въ несъстоятелность, ищцата била приета за кредиторъ и при конкордата за нея била резервирана сумата 210 лева и 15 ст.; а за доказателство на това възражение, е прѣдставилъ удостовѣрението № 8391, издадено на 24 априлъ 1901 год. отъ Пловдивския окржженъ сждъ. Отъ това удостовѣрение напротивъ не се вижда, че тя — ищцата била приета за кредиторъ, при всичко, че баща й се явилъ като кредиторъ по фалита на Д. Джумалиевъ, но не за нейна смѣтка и дѣйствующъ отъ нейно име, тъй като нѣма доказателства за противното. Освѣнъ това има и различие въ сумата, за която х. Гьока Павловъ билъ вписалъ въ масата съ онази по записа. Така щото резервата остава за този, който има право да я вземе; но тази резерва не се пада на ищцата; 4) възражението на отвѣтника Атанасъ Кръстевъ въ писмения отговоръ, че сумата по записа билъ вложилъ въ съдружието съ Палавеевъ, който въ послѣдствие го изпждилъ — нѣма значение по дѣлото, защото никого не интересува обстоятелството, какво е направилъ той съ взетитѣ пари въ заемъ по записа, прочее, той слѣдва да отговаря за сумата 2299 лева, която ищцата заплатила на банката по шконтирането на въпросния записъ; тъй сжщо той дължи лихвитѣ на тази сума отъ 15 юлий 1900 год. до изплащането. Въ случая, обаче, на неговата несъстоятелность за сжщата сума и лихвитѣ, трѣбва да отговаря поржчительтъ му Д. Джумалиевъ, защото нѣма солидарность, която изрично трѣбва да бжде уговорена, а отъ записа това не се вижда. Възражението на повѣреника му, че той билъ обявенъ въ фалитъ и конкордата билъ задължителенъ за всички кредитори, съгласно чл. 801 отъ Търговския законъ, е неоснователно, по съображенията, изложени въ третия мотивъ и второ, защото сжщиятъ е встжпилъ въ правата си по силата на самия конкордатъ, сключенъ на 2 септемврий 1898 год., който е билъ утвърденъ отъ Пловдивския окржженъ сждъ съ опрѣдѣление отъ 17 септемврий сжщата година, което добило законна сила — както това е очевидно отъ удостовѣрението № 8391. Така щото той слѣдва да отговаря за своитѣ задължения, споредъ членове 751 и 774 отъ Търговския законъ, и 5) при туй положение на дѣлото, слѣдва да се отмѣни обтжженото рѣшение като неправилно издадено, като се признае искътъ на Парашкева Ив. Куйкова за основателенъ и доказанъ, и се осжди отвѣтникътъ Ат. Кръстевъ на сумата 2299 лева и 10 ст., съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 15 юлий 1900 год. до изплащането, ведно съ разноскитѣ по дѣлото; а въ случай на неговата несъстоятелность, да

изплати сжщата сума съ лихвитѣ и разноскитѣ поржчительтъ му Димитъръ Джумалиевъ", — съ рѣшението си № 73, отъ 4 февруарий 1902 год., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Пловдивския окржженъ сждъ отъ 12 септемврий 1901 год., подъ № 335, и вмѣсто него постановява: осжжда Атанасъ Кръстевъ, отъ гр. Пловдивъ, да заплати на Парашкева Ив. Куйкова, отъ сжщия градъ, 2299 лева и 10 ст., по записъ съ дата 19 септемврий 1897 год., съ лихвитѣ по 10% годишно отъ 15 юлий 1900 год. до изплащането и да й заплати 333 лева и 40 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, а въ случай на неговата несъстоятелность, да заплати сжщата сума съ лихвитѣ и разноскитѣ по дѣлото — поржчительтъ му Димитъръ Джумалиевъ, тоже отъ гр. Пловдивъ". — Срещу това рѣшение само поржчительтъ Джумалиевъ подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. 801 отъ Търговския законъ, защото слѣдъ сключването и утвърждението на конкордата, ищцата за своята креанса, която прѣдшествува обявяването на несъстоятелностьта, не може да иска отъ него (възстановения по конкордата несъстоятеленъ) да й заплати повече отъ това, което й се слѣдва по конкордата, а сждътъ е призналъ противното.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: чл. 801 отъ Търговския законъ гласи слѣдующето: „утвърждението прави конкордата задължителенъ за всичкитѣ кредитори, помѣстени или не въ равносмѣтката, провѣрени или непровѣрени, даже за кредиторитѣ, които живѣятъ въ странство, така сжщо и за тия, които сж биле приети приврѣменно въ пасива, каквато и да бжде сумата, окончателно отдѣлена въ тѣхна полза". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че сключениятъ конкордатъ е задължителенъ за всичкитѣ обикновени кредитори на несъстоятелния, като не се изключаватъ даже и тѣзи, които съвсѣмъ не сж се явили нито при провѣрката на креанситѣ нито пъкъ при гласуването на конкордата. Въ дадения случай, щомъ като креансата на ищеца спрѣмо Джумалиева е прѣдшедствувала несъстоятелностьта на послѣдния и щомъ като тази несъстоятелность е сключена съ конкордатъ, надлежно утвърденъ, то ищецътъ въ никой случай не може да получи отъ Джумалиева повече отъ онѣзи проценти, които конкордатътъ опрѣдѣля, като разплата срещу дѣйствителнитѣ дългове на несъстоятелния. А тъй като по настоящето дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е призналъ противното, а именно, че Джумалиевъ продължава да отговаря за цѣлия дългъ, то съ това нарушилъ е чл. 801 отъ Търговския законъ, и това нарушение е сжществено. При това посоченитѣ отъ апелативния сждъ чл. чл. 751 и 774 отъ Търговския законъ, за подкрѣпление на изказания и възприетъ отъ него възгледъ по въпроса, съвсѣмъ неумѣстно сж цитирани, тъй като тѣ ни най-малко не се отнасятъ до материята за конкордата, която е единствената меродавна за опрѣдѣление правоотношенията на странитѣ слѣдъ сключването и утвърждението на конкордата. Заради всичко това оплакването на касатора е основателно и допуснатото въ случая нарушение на чл. 801 отъ Търговския законъ е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ съдъ **опредѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ съдъ № 73, отъ 4 февруарий 1902 год., защото е нарушенъ чл. 801 отъ Търговския законъ, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сѫщия сѫдъ.

№ 126 — (305) — 30 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на шестнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Кирилъ Кириловъ *гражданско дѣло № 320, по описа за 1901 год., на Сава Бакаловъ, отъ гр. Силистра, съ Иванъ Д. Джамбазовъ, отъ сѫщия градъ, за 400 лева, произходящи отъ доставяне на хлѣбъ, месо, и питиета за едно угощение.* — Въ сѫдебното заседание отъ странитѣ се яви само адвокатътъ Г. Згуревъ, като повѣреникъ на касатора Сава Бакаловъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ тия: Ив. Д. Джамбазовъ, отъ гр. Силистра, съ искова молба, подадена на Силистренския мирови сѫдия на 24 май 1899 год., е прѣдявилъ искъ противъ Сава Бакаловъ, отъ сѫщиа градъ, за 400 лева, произходящи отъ доставяне печени агнета, хлѣбъ и питиета за едно угощение, и е молилъ да бѫде призованъ послѣдниятъ и осѫденъ да му заплати горната сума съ лихвитѣ и разноскитѣ. Силистренскиятъ мирови сѫдия като е разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си отъ 18 октомврий 1899 год., подъ № 1370, е отхвърлилъ иска на ищеца Ив. Д. Джамбазовъ, като недоказанъ. По възивъ, подаденъ срещу това рѣшение отъ страна на ищеца Ив. Д. Джамбазовъ, дѣлото е било разгледано и отъ Силистренския окрѫженъ сѫдъ, който за разрѣшението му е взелъ прѣдъ видъ: 1) Иванъ Д. Джамбазовъ, отъ гр. Силистра, е завелъ искъ противъ Сава Бакаловъ, отъ сѫщия градъ, за 400 лева, произходящи отъ това, че прѣзъ 1894 год., послѣдниятъ порѫчалъ на ищеца да приготви 25 агнета, 25 оки ракия, 35 ведра вино и 200 хлѣба за гуляй, слѣдъ общинскитѣ избори, въ които е спечелилъ отвѣтникътъ Сава Бакаловъ, на които стойностьта 400 лева се задължилъ да изплати; 2) за доказателство на иска си, ищецътъ е посочилъ на свидѣтели. Отъ показанията на свидѣтеля Мито Геор. Станко Джуровъ. се установява, че него день, когато се готвѣло да става гуляй на майстора Иванова градина, отъ вечерьта той се случилъ на дюкяна на Ив. Джамбазовъ, гдѣто дошелъ и отвѣтникътъ Сава Бакаловъ. Послѣдниятъ казалъ на ищеца Джамбазовъ да приготви за сутриньта 25 агнета, 25 оки ракия, 20—30 ведра вино, 200 хлѣба и всичко каквото трѣбвало за гуляй, като при това казалъ, че колкото масрафъ стане, той ще му го заплати, тогава ищецътъ Иванъ Джамбазовъ прѣсмѣтналъ разноскитѣ и казалъ, че възлизали на 400 лева, слѣдъ което отвѣтникътъ С. Бакаловъ казалъ: добрѣ, отъ мень ще си търсишъ паритѣ, само приготви всичко. Освѣнъ това свидѣтельтъ установява, че на другия день всички тия нѣща биле прѣдадени отъ ищеца чрѣзъ пратенитѣ хора отъ отвѣтника; 3) отъ показанията на свидѣтелитѣ,

разпитани въ мировата инстанция Иовчо Христовъ, Н. Балтовъ и Тома А. Балтовъ, се установява, че отвѣтникътъ Сава Бакаловъ ги пратилъ да отидатъ при Ив. Джамбазовъ и да взематъ гдѣто той порѫчалъ агнета вино, ракия и хлѣбъ, и да ги занесатъ на мѣстото на гуляя за партизанитѣ. Тѣ отишле и взели едно буре вино около 35—36 ведра, двѣ дамаджани ракия 25 оки, 25 агнета и двѣ кола хлѣбъ около 200 и ги занесли на края, гдѣто дошли хората и яли и пили. Това било слѣдъ избора; 4) отъ показанията на тия свидѣтели се доказва, че отвѣтникътъ Сава Бакаловъ и ищецътъ Ив. Джамбазовъ, сѫ се условили, щото послѣдниятъ да достави за смѣтка на първия поменатото количество вино, ракия, агнета и хлѣбъ, за което ще му заплати той стойностьта имъ 400 лева. Ищецътъ Ив. Джамбазовъ, както се установи отъ горѣпоменатитѣ свидѣтели, е изпълнилъ задължението си, а отвѣтникътъ съ нищо не доказва, че се издължилъ, нѣщо повече, той даже отрича да е правилъ такова условие и да се е задължавалъ. Посоченитѣ отъ него свидѣтели за установяване на това обстоятелство, Петъръ Геневъ и Иванъ Ивановъ показватъ, че когато ставали гуляи въ градината на майсторъ Ивана, плащало се рефине, т. е. отъ участвующитѣ въ гуляя, като даже послѣдниятъ Ив. Ивановъ посочва на лица, кой колко билъ далъ. Обаче тѣхнитѣ показания не могатъ да иматъ нѣкакво значение, защото тѣ нито опрѣдѣлятъ за кой гуляй се отнася искътъ на ищеца, а само казватъ, че на два пѫти ставало гуляй, нито изказватъ самата истина. Ако даже приемемъ тѣхното показание, че е било плащано отъ участвующитѣ, то това не може да се приеме, че се отнася за гуляя по градскитѣ избори, а за тия по окрѫжнитѣ съвѣти, както твърди ищецътъ, защото сѫ плащали Д. Мала免овъ, Бръчковъ и х. Яхя, а не и Сава Бакаловъ. Освѣнъ това свидѣтельтъ Ив. Ивановъ казва, че не помнялъ подиръ кои избори било, когато донесли бурето съ вино, агнетата и хлѣба. Такова забравяне е възможно, но когато той помни по-дребнитѣ работи, не може да се вѣрва, че не помни подиръ кои избори е било това. Послѣ той — свидѣтельтъ, като казва, че Бръчковъ и други поменати по-горѣ му плащали, нищо не казва, кой е донесалъ въпроснитѣ агнета, вино и хлѣбъ и да ли му е плащано за тѣхъ. Ето защо не може да се даде никаква вѣра на тия свидѣтели, па и тѣ нищо положително не установяватъ. Когато показанията на свидѣтелитѣ М. Геор. Ст. Джуковъ, Иовчо Христовъ, Никола Балтовъ и Тома Ан. Балтовъ сѫ точни, исказватъ сѫщностьта на работата и взаимно се подкрѣпятъ, а на такива показания не може да не се даде пълна вѣра и значение, и 5) прѣдъ видъ на всичко това, слѣдва да се приеме, че искътъ на ищеца е основателенъ и доказанъ, поради което и трѣбва да се уважи напълно, като рѣшението на мировия сѫдия се отмѣни, а отвѣтникътъ се осѫди да му заплати сумата 400 лева, уговорената стойность на прѣдаденото количество вино, ракия, агнета и хлѣбъ, заедно съ лихвитѣ отъ завеждането на иска и станалитѣ по дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции, както и въ полза на хазната 5 лева за 5 издадени и незаплатени призовки". — Водимъ отъ тия съображения, Силистренскиятъ окрѫженъ сѫдъ съ рѣшението си отъ 1 юний 1901 год., подъ № 35, е постановилъ: „рѣшението на Силистренския мирови сѫдия подъ № 1370, отъ 18 октомврий 1899 год., се отмѣнява напълно, а вмѣсто него постановява: осѫжда

Сава Бакаловъ, отъ гр. Силиства, да заплати на Ив. Д. Джамбазовъ, отъ сжщия градъ, сумата 400 лева, съ лихвата по 10% годишно до окончателното изплащане считано отъ 22 май 1899 година. Осжжда сжщия Сава Бакаловъ да заплати на И. Д. Джамбазовъ 74 лева и 90 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски за двѣтѣ инстанции. При това да заплати 5 лева на хазната за толкова издадени и незаплатени призовки. — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Сава Бакаловъ е подалъ касационна жалба, съ която моли за отмѣнението му, по съображенията, които щѣлъ да изложи допълнително. Неговиятъ повѣреникъ въ своитѣ устни обяснения, дадени при разглеждането на дѣлото въ Върховния касационенъ сждъ, между другото посочи, че при издаването на това си рѣшение Силистренскиятъ окржженъ сждъ нарушилъ чл. 53 отъ Закона за давностьта, съ това, че приелъ, че постановленията на тоя законъ не могатъ да иматъ приложение по това дѣло.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, дадено въ смисъль, касационната жалба на касатора да се остави безъ послѣдствие, като неоснователна, за разрѣшението на това дѣло, взелъ прѣдъ видъ: отъ протокола, държанъ по заседанието на Силистренския окржженъ сждъ по това дѣло на 23 май 1901 год., се вижда, че повѣреникътъ на отвѣтника — сега касаторъ Сава Бакаловъ е заявилъ, че искътъ на ищеца е погасенъ съ изтичането на давностьта, прѣдвидена въ чл. чл. 40 и 41 отъ Закона за давностьта, и е молилъ дѣлото по тая причина да бжде прѣкратено. Казаниятъ окржженъ сждъ е оставилъ това заявление на касаторовия повѣреникъ безъ послѣдствие, по това съображение, че искътъ на ищеца произтича отъ сдѣлка, която прѣдшествува издаването на Закона за давностьта, и че споредъ постановленията на чл. 52 отъ сжщия законъ, давностьта, която е изтекла прѣди обнародването му, се урежда споредъ дѣйствувавшитѣ тогава закони по прѣдмета, макаръ, че и ползуването отъ нея да е било заявено въ сждилището при дѣйствието на тоя законъ. Това сжждение на Силистренския окржженъ сждъ не може да се признае за правилно, тъй като прѣди всичко чл. 52 отъ Закона за давностьта, се отнася до случаитѣ, когато прѣдвидената въ стария законъ давность е изтекла прѣди влизането въ сила на новия Законъ за давностьта, а казаниятъ окржженъ сждъ е констатиралъ, че прѣдвидената въ турскитѣ граждански закони 15-годишна давность не е била изтекла до прѣдявяването на иска на ищеца, въ какъвто случай посочването отъ сжщия сждъ на споменатия членъ отъ Закона за давностьта е неумѣстно. Отъ друга страна въ чл. 53 отъ Закона за давностьта, е казано, че прѣдвиденитѣ въ тоя законъ правила за давностьта се прилагатъ и къмъ давноститѣ, които сж започнали да текатъ подъ дѣйствието на стария законъ, когато за допълнение на давностьта по тоя законъ се изисква по-дългъ отъ оня, който е прѣдвиденъ въ Закона за давностьта. Прѣдъ видъ на това и по настоящето дѣло Силистренскиятъ окржженъ сждъ за да признаеше, че Законътъ за давностьта не може да бжде приложенъ, трѣбваше да констатира, че отъ влизането въ сила на сжщия законъ, за просрочването на иска на ищеца споредъ неговитѣ постановления, се е изисквало повече врѣме отъ онова, което още е оставало да тече за ищеца споредъ поста-

новленията на турскитѣ граждански закони за давностьта. А щомъ като казаниятъ сѫдъ безъ да констатира това обстоятелство, е призналъ, че постановленията на Закона за давностьта сѫ неприложими по това дѣло, то отъ това слѣдва, че и оплакването на повѣреника на касатора за нарушението отъ сѫщия сѫдъ на чл. 53 отъ Закона за давностьта, се явява основателно. Това закононарушение слѣдва да се признае за сѫществено, тъй като допущането му е могло да окаже влияние на самия изходъ на дѣлото.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Силистренския окрѫженъ сѫдъ отъ 1 юний 1901 год., подъ № 35, защото е нарушенъ чл. 53 отъ Закона за давностьта, да се отмѣни и дѣлото да се повърне въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 127 — (313) — 31 декемврий 1903 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 321, по описа за 1901 год., на Димитъръ Стефановъ, отъ с. Зелениградъ. Трънска околия, съ Цона Георевъ и Христо Стефановъ, отъ сѫщото село, за 583 лева.* — Въ сѫдебното заседание се яви Димитъръ Стефановъ съ повѣреника си адвокатътъ Странджевъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Димитъръ Стефановъ, отъ с. Зелениградъ, Трънска околия, съ заявление отъ 19 юлий 1895 год., прѣдявилъ искъ срещу Цона Георевъ, Богоя и Христо Стефанови, отъ сѫщото село, за 1000 лева. Искътъ призхождалъ отъ това: бащата на ищеца — Стефанъ и този на отвѣтника Цона Георевъ — Геора, когато биле живи направили единъ записъ отъ Трънската земледѣлческа каса, който до 1877 год., възлизалъ на сума 120 лева, обаче отъ тази дата записътъ прѣминалъ на името на Димитъръ Стефановъ и Цона Георевъ, понеже бащитѣ имъ биле умрѣли и сумата по записа до 30 май 1894 год., възлѣзла на 897 лева, която била изплатена отъ Димитъръ Стефановъ, понеже той билъ управитель на кѫщата. За това молилъ да бѫдатъ осѫдени отвѣтницитѣ, щото всѣки отъ тѣхъ да плати своята часть отъ дълга спрѣмо земледѣлческата каса, именно: Цона Георевъ да му плати 375 лева съ лихвитѣ, а пъкъ Богоя и Христо Стефанови по 208 лева и 33 ст., понеже дългътъ билъ братски, както и да му платятъ всички разноски по водене дѣлото. Трънскиятъ мирови сѫдия разгледалъ дѣлото на 20 августъ 1898 год., когато съ рѣшението си № 1185 отхвърлилъ иска, като неоснователенъ и недоказанъ. Димитъръ Стефановъ останалъ недоволенъ отъ това рѣшение и го обжалвалъ прѣдъ Трънския окрѫженъ сѫдъ, който, като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „че Димитъръ Стефановъ е прѣдявилъ искъ срещу Цона Георевъ, Богоя и Христо Стефанови за 1000 лева, която сума дължали всички заедно, понеже съставлявали една сѣмейна община и заема билъ направенъ именно тогава, когато живѣели

заедно и който дългъ билъ прѣминалъ на името на ищеца Димитъръ Стефановъ, който билъ управитель на тази община и слѣдъ като се раздѣлили, сегашнитѣ възиваеми не искали да му платятъ сьотвѣтствующитѣ на всѣкиго части дългъ, обаче сегашнитѣ отвѣтници по апелъ отказватъ да дължатъ тази сума, понеже апелаторътъ Д. Стефановъ билъ задълженъ не за дългъ на сѣмейната община, а за частенъ неговъ дългъ; 2) отъ прѣдставения отъ апелатора записъ съ дата 10 януарий 1291 год., турско лѣточисление, който се намира вѣ дѣлото и прѣведенъ отъ турски на български, се вижда, че се е билъ задължилъ за сумата 120 лева и Цона Георевъ заедно съ Димитъръ Стефановъ и изплащали нѣкои суми, обаче отпослѣ не се вижда да се е задължилъ за тази сума и Цона Георевъ и за това не се прѣдставляватъ никакви доказателства. Най-послѣ удостовѣрението отъ Трънската земледѣлческа каса съ дата 19 априлъ 1895 год., подъ № 245, което се прѣдставлява отъ апелатора Д. Стефановъ, като доказателствено срѣдство, ни най-малко доказва неговия искъ, напротивъ отъ него се установява, че отвѣтницитѣ по апелъ не сж имали дългъ спрѣмо касата, а такъвъ е ималъ само апелаторътъ, слѣдователно, сумата, която иска той отъ възиваемитѣ е неговъ частенъ дългъ; 3) най-послѣ апелаторътъ не е доказалъ прѣди всичко, че сумата, която иска отъ възиваемитѣ е изплатена отъ него на касата и вслѣдствие на това да има право на обратно искане срещу тѣхъ. Така щото прѣдявениятъ искъ отъ него се явява прѣждеврѣмененъ, защото той още не е изплатилъ ужъ общия дългъ, който фигуриралъ на негово име, а пъкъ иска припадающитѣ имъ се суми, и 4) че отъ удостовѣрението, прѣдставено отъ Хр. Стефановъ отъ 25 юний 1898 г. приложено къмъ дѣлото, се вижда, че Хр. Стефановъ е изплатилъ дългa който сж имали спрѣмо касата, като е изплатилъ 850 лева", — съ рѣшението си № 107, отъ 21 юний 1901 год., потвърдилъ рѣшението на мировия сждия. — Това рѣшение Димитъръ Стефановъ обтжжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сждъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушение чл. чл. 10, 58 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не обсждилъ помирителния протоколъ и изопачилъ удостовѣрението, прѣдставено отъ Христо Стефановъ.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на повѣреника на касатора и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) ищецътъ по дѣлото, Д. Стефановъ и въ двѣтѣ инстанции е твърдѣлъ, че като управитель на сѣмейната задруга, заплатилъ е дълга на тая задруга и понеже тая задруга се е разтурила, то дири отъ членоветѣ на задругата съотвѣтствующитѣ части отъ заплатената сума съ разноскитѣ въ размѣръ на 1000 лева. Ищецътъ, за да подкрѣпи своето си искане спрѣмо отвѣтницитѣ, прѣдставилъ е единъ помирителенъ протоколъ съ дата 17 юний 1896 год., сждътъ обаче не обсжжда тоя документъ, въ свързка съ прѣдставенитѣ отъ отвѣтницитѣ удостовѣрения отъ земледѣлческата каса, а необсжжданeто на тоя документъ съставлява нарушение на чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство; 2) отъ прѣдставеното отъ отвѣтника Хр. Стефановъ удостовѣрение отъ Трънската земледѣлческа каса съ дата 25 юний 1898 год., не се вижда да е изплатенъ дългъ на задругата, между тѣмъ сждътъ въ четвъртото съображения на рѣшението си дава да се разбере,

че заплатениятъ дългъ е за задругата, а не частенъ дългъ на Хр. Стефановъ, тъй щото излиза, че сждътъ въ случая е изопачилъ това удостовѣрение, а подобно дѣйствие съставлява нарушение на закона (чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство).

На основание на изложенитѣ обстоятелства и съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опредѣлява**: рѣшението на Трънския окржженъ сждъ № 107 отъ 21 юний 1899 год., защото е нарушенъ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

№ 128 — (314) — 2 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на осемнадесетий декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 322, по описи за 1901 год., на Лусана Киркорова, отъ гр. Варна, съ Артюнъ и Енгибаръ Киркорови, за 599 лева и 82 ст., произходящи отъ разноски и платени данъци на обща (наслѣдствена) кжща.* — Въ заседанието странитѣ не се явиха.

Обстоятелствата на дѣлото сж: Лусана Киркорова, жителка отъ гр. Варна, съ исково прошение отъ 2 ноемврий 1899 год., заявила искъ срещу Енгибаръ и Артюнъ Киркорови за 599 лева, произходящи отъ процесни разноски, платени даждия и разноски по продажба на кжща. I Варненски мирови сждия като разгледалъ дѣлото, съ рѣшението си № 739, отъ 7 юний 1900 год., постановилъ: „Енгибаръ и Артюнъ Киркорови, отъ гр. Варна, да заплатятъ на Лусана Киркорова, отъ гр. Варна, 277 лева и 32 ст., заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 2 ноемврий 1899 год. до изплащането и 8 лева разноски, а другата часть на иска се отхвърля". По апелативна жалба на Артюнъ и Енгибаръ Киркорови, това дѣло е било разгледано и отъ Варненския окржженъ сждъ, който, като взелъ въ съображение: „ищцата Лусана Киркорова дири отъ отвѣтницитѣ Енгибаръ и Артюнъ Киркорови 599 лева и 82 ст. по договоръ, споредъ който послѣднитѣ биле длъжни да й повърнатъ 2/3 части отъ разноскитѣ и даждията, които тя би изплатила по дѣлото за дѣлбата и продажбата на наслѣдствената имъ кжща въ гр. Варна, II уч. № 746. Отъ задължителното съ дата 20 юний 1888 год., както и отъ показанията на свидѣтеля Серекеримъ Гарабетовъ се установява, че отвѣтницитѣ Енгибаръ и Артюнъ Киркорови се задължили да изплатятъ на сестра си Мусалъ (ищцата Лусана) Киркорова 2/3 части отъ разноскитѣ, които тя би направила по дѣлото, водено отъ братята имъ Агопъ и Мардиросъ и Мендосъ Киркорови, противъ нея, за една кжща и едно лозе, обаче нито отъ това задължително, нито съ нѣкои други доказателства се подкрѣпя твърдението на ищцата, че отвѣтницитѣ сж приели върху си задължение да й заплатятъ и нѣкакви изплатени отъ нея даждия. И като настоящиятъ искъ по основанието си е отъ договоръ, то и въпросътъ, да ли ищцата има право да дири отъ отвѣтницитѣ изплатенитѣ отъ нея даждията за

наслѣдственъ имотъ, не може да бжде разрѣшаванъ по настоящето дѣло, като искъ отъ съвсѣмъ друго основание, слѣдователно и всички писмени доказателства прѣдставени по тая часть на иска, както и сждебната клетва положена отъ ищцата, нѣматъ по дѣлото никакво значение. — Отъ удостовѣренията № 2671, отъ 1 августъ 1897 год. и № 1039, отъ 8 мартъ 1901 год., издадени отъ I Варненски мирови сждия, се установява, че по гражданското дѣло № 736/87 год., заведено отъ Мардиросъ, Агопъ и Мендосъ Киркорови, противъ ищцата за половинъ отъ една кжща и едно лозе, послѣдната изразходвала 100 лева и 50 ст., слѣдователно, отвѣтницитѣ сж длъжни да повърнатъ на ищцата ⅔ части отъ тая сума, съгласно задължителното имъ съ дата 20 юний 1888 год.; твърдението на отвѣтницитѣ, че задължението имъ не се отнася до гражданското дѣло № 736/87 г., е неоснонателно, понеже тѣ съ нищо не подкрѣпиха, че е имало и друго дѣло между ищцата и братята имъ", — съ рѣшението си № 120, отъ 22 мартъ 1901 год., постановилъ: „видоизмѣнява рѣшението на I Варненски мирови сждия № 739, отъ 7 юлий 1900 год. така: осжжда Енгибаръ и Артюнъ Киркорови да заплатятъ на Лусана Киркорова 67 лева, заедно съ лихвата имъ по 10% годишно отъ 2 ноемврий 1899 год. до изплащането, а останалата часть на иска се отхвърля, като неоснователенъ. Сждебнитѣ по дѣлото разноски се възлагатъ съразмѣрно върху двѣтѣ страни, отъ които ищцата Лусана Киркорова да заплати на Енгибаръ и Артюнъ Киркорови 22 лева сждебни и по водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции, а въ хазната да внесе при подобрение материялното ѝ положение 19 лева и 50 ст. за неплатени призовки". — Срещу това рѣшение ищцата подала касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Варненскиятъ окржженъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 80 и 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото сждътъ не се е съобразилъ съ точното съдържание на задължителното и игнориралъ другитѣ прѣдставени по дѣлото доказателства, отъ които доказателства, както и отъ задължителното, се доказвало, че отвѣтницитѣ сж се задължили да ѝ заплатятъ (да заплатятъ на ищцата) припадающитѣ ѝ се части отъ разноскитѣ, размѣрътъ на които се възкачва тъкмо на исковата сума.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: въпросътъ, какво е съдържанието на прѣдметното задължително, е въпросъ, който се отнася до тълкуването на договора и слѣдователно е въпросъ по сжществото на дѣлото, та не подлежи на провѣрка отъ Върховния касационенъ сждъ, защото Касационниятъ сждъ не разглежда дѣлата по сжщество. При това, по закона, Касационниятъ сждъ е длъженъ да приеме за вѣрни фактитѣ по дѣлото, така както тѣ сж констатирани отъ сжда по сжщество, освѣнъ ако има изопачени или игнорирани данни. Въ дадения случай, сждътъ по сжщество е констатиралъ, че въпросниятъ договоръ (задължително отъ 20 юний 1888 год.) не съдържа друго задължение за отвѣтницитѣ, освѣнъ да платятъ процесни разноски по извѣстно дѣло — нѣщо, което впрочемъ отговаря и на буквалното съдържание на това задължително. А отъ друга страна оплакване за изопачени или игнорирани данни по въпроса за тълкуване на условното, нѣма формулирани въ касационната жалба. Така щото констатираниятъ отъ сжда фактъ, относи-

телно съдържанието на удостовѣрението, трѣбва да се приеме за вѣренъ, а въ такъвъ случай, прѣдставенитѣ по дѣлото квитанции и расписки за платени данъци и други разноски, като не се отнасятъ до задължението на отвѣтницитѣ по въпросния договоръ (задължително), на основание на което е заведенъ искътъ, то не могатъ да иматъ и никакво значение за разрѣшението на настоящето дѣло, та сѫдътъ основателно ги е оставилъ безъ оцѣнка. Толкозъ повече, че сѫдътъ по сѫщество е констатиралъ, че искътъ, който произтича отъ тѣзи квитанции, има юридическо основание съвършено различно отъ това по настоящия искъ и на това основание тая втора часть отъ иска е оставена безъ разглежане отъ сѫда по сѫщество. Заради това оплакването на касатора е неоснователно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Лусана Киркорова, срещу рѣшението на Варненския окрѫженъ сѫдъ подъ № 120, отъ 22 мартъ 1901 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 129 — (318) — 3 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Икономовъ *гражданско дѣло № 129, по описа за 1902 год., на Захария Н. Захариевъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, съ Теофану Захариева, отъ гр. Пещера, за 3061 лева и 45 ст., заедно съ лихвата.* — Въ сѫдебното заседание се явиха Захария Н Захариевъ, съ повѣреника си — адвоката Г. Пасаревъ и адвокатътъ А. Франгя, назначенъ служебно за защитникъ на Теофану Захариева

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: на 19 августъ 1898 год., Теофану Захариева, отъ гр. Пещера, подала искова молба въ Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, съ която като обяснява, че Захария Н. Захариевъ, отъ сѫщия градъ, като неинъ пълномощникъ, получилъ отъ сѫдебния приставъ на I участъкъ при сѫщия окрѫженъ сѫдъ нейни пари 3061 лева и 45 ст., и отказвалъ да ѝ ги даде, е молила да ѝ се издаде, съгласно заповѣдното сѫдопроизводство, изпълнителенъ листъ за събирането на казаната сума отъ Захария Н. Захариевъ, заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ деня на подаването исковата молба до окончателното изплащане и всичкитѣ сѫдебни и дѣловодни разноски. За доказателство на иска си Т. Захариева е прѣдставила едно удостовѣрение отъ речения сѫдебенъ приставъ подъ № 7170, отъ 18 августъ 1898 година. Съ опрѣдѣлението си подъ № 1356, отъ 29 августъ 1898 год., отъ разпоредително заседание, Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ постановилъ: „искането на Т. Захариева за да ѝ се издаде заповѣдь за плащане, се оставя безъ послѣдствие. По исковата ѝ молба да се образува гражданско дѣло, на което да се даде ходъ на общо основание“. Вслѣдствие на това, Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ образувалъ гражданско дѣло, по което отвѣтникътъ Захария Н. Захариевъ подалъ писменъ отговоръ на исковата молба на Т. Захариева, въ който си писменъ отговоръ обяснява, че всичкитѣ събрани отъ него за смѣтка

на ищцата Т. Захариева суми отъ сѫдебния приставъ ѝ ги билъ своевременно повърналъ — прѣдалъ и тя ги дала на майка си Шена Захариева, която пъкъ отъ своя страна откупила продадената нему собствената си кѫща съ право на изкупване. Въ тоя си писменъ отговоръ Захария Н. Захариевъ разяснява още слѣдующето: за воденето прѣдявения отъ Т. Захариева граждански процесъ противъ капитанъ Неновъ, който го и спечалила, той е авансиралъ 2500 лева за гаранция, на който авансъ майката Шена Захариева на Т. Захариева му (на З. Захариевъ) продала собствената си кѫща съ уговорка, когато се спечели казаниятъ процесъ за обезщетение и се получи послѣдното, да си получи кѫщата обратно Шена Захариева, като я откупи и повърне авансиранитѣ пари отъ него съ лихвитѣ имъ. На всичко това била напълно съгласна и ищцата Теофану Захариева. Горниятъ процесъ срещу капитанъ Неновъ спечелила Т. Захариева и отъ който процесъ паритѣ 3061 лева се взели и ѝ се прѣдали на послѣдната, която откупила кѫщата на майка си, като му била повърната авансираната сума съ лихвитѣ, всичко 3017 лева, а кѫщата останала на Шена Захариева. За изложеното въ тоя си отговоръ З. Н. Захариевъ е посочилъ на свидѣтели. Заведеното гражданско дѣло Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледалъ на 18 декемврий 1898 год., когато я издалъ рѣшението си № 447, съ което постановилъ: „Захария Н. Захариевъ, отъ гр. Пещера, да заплати на Теофану Захариева 3061 лева и 45 ст., заедно съ лихвитѣ имъ по 10% годишно отъ 19 августъ 1898 год. до окончателното изплащане и 132 лева и 14 ст. разноски по воденето на дѣлото. Сѫщиятъ Захария Николовъ да внесе въ полза на хазната 71 лева и 24 ст. за сѫдебни мита и берии". — Срещу това рѣшение отвѣтникътъ Захария Н. Захариевъ подалъ възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „фактътъ, че отвѣтникътъ и възивникъ — Захария Н. Захариевъ е получилъ на 24 мартъ 1898 год., като пълномощникъ на ищцата Т. Захариева 3061 лева и 45 ст. пари на послѣдната за нейна смѣтка отъ сѫдебния приставъ при Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ на I участъкъ, които биле събрани отъ длъжника ѝ бивши капитанъ Ат. Неновъ, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, по изпълнителното дѣло № 219/98 год., се установява отъ удостовѣрението № 7170, издадено отъ сѫщия сѫдебенъ приставъ на 18 августъ 1898 год., въ което удостовѣрение се удостовѣрява сѫщиятъ фактъ и отъ признаването на самия отвѣтникъ З. Н. Захариевъ прѣдъ двѣтѣ инстанции, че е получилъ казаната сума, която е била присждена на ищцата Т. Захариева. Възражението на отвѣтника и апелаторъ З. Н. Захариевъ, какво той получилъ 3061 л. и 45 ст. на ищцата и възиваема Т. Захариева отъ сѫдебния приставъ на I учтстъкъ при Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, като неинъ пълномощникъ и ѝ ги прѣдалъ, а тя му ги броила, за да изкупи продадената нему кѫща отъ майка ѝ Шена Захариева срещу 2500 лева златни, които авансиралъ за воденето на процеса отъ Т. Захариева, срещу бившия капитанъ Ат. Неновъ, на което послѣдната се била съгласила, не се оправдава отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства въ книжа и свидѣтелски показания: отъ частния продавателенъ актъ съ дата 3 ноемврий 1897 год., става явно, че майката Шена Захариева на ищцата и възиваема по настоящето дѣло Теофану Захариева, е продала една своя собствена кѫща,

находяща се въ гр. Пещера, както това се види отъ свидѣтелството № 1281, на Пещерското градско общинско управление за 2500 лева златни, на братя Н. Захариеви, а не само на Захария Н. Захариевъ и то безъ право на изкупуване, а не съ право на изкупуване, както това послѣдниятъ твърди; а отъ показанията на разпитанитѣ свидѣтели въ първата и втората инстанции Д. Захариевъ, Ат. Ив. Кукиди, Я. Сантиди, Г. Торбовъ, Ат. Янковъ и Ат. Неновъ, ни най-малко не се установява ищцата и възиваемата Т. Захариева да се е задължавала прѣдъ братя Н. Захариеви или само прѣдъ отвѣтника и възивникъ Захария Н. Захариевъ да изкупи кѫщата на майка си Шена Захариева, която тя продала на братя Н. Захариеви съ казаното частно продавателно. Отъ тѣхъ свидѣт ли сѫщо не се установява, че Захария Н. Захариевъ слѣдъ като получилъ паритѣ отъ сѫдебния приставъ да ги е далъ на Т. Захариева (ищцата), а тя му ги е дала за да изкупи кѫщата на майка си. Първиятъ свидѣтель твърди, че жена му Шена Захариева продала кѫщата си на братя Захариеви съ условие да я изкупи той (свидѣтельтъ Д. Захариевъ) ако спечели процеса що водялъ срещу бившия капитанъ Ат. Неновъ съ тия пари, които лично нему се присѫдятъ, по който процесъ и му биле присѫдени нему лично (на сѫщия свидѣтель) само 480 лева, които и биле секвестирани отъ разни негови кредитори; вториятъ и третиятъ свидѣтели изповѣдватъ, че при подписването казаното по-горѣ продавателно, продавачката Шена Захариева казала какво ще изплати 125 напалеона, като се спечели заведения отъ тѣхъ искъ срещу бившия капитанъ Ат. Неновъ, и че въ това врѣме ищцата и възиваема Теофану Захариева не присѫтствувала и не сѫ слушали отъ послѣдната да се задължава да изкупува кѫщата на майка си; четвъртиятъ свидѣтель обяснява, че бившиятъ капитанъ Ат. Неновъ се билъ сгодилъ за Теофану Захариева (ищцата и възиваема) и послѣ разтурилъ годежа, вслѣдствие на което било заведено дѣло срещу сѫщия Неновъ и било направено заемъ за тоя процесъ отъ х. Андреева, който изплатилъ отвѣтникътъ и възиваемъ З. Н. Захариевъ, като и освободилъ кѫщата на Шена Захариева отъ ипотеката по него заемъ; петиятъ свидѣтель казва, че бащата на Т. Захариева го пратилъ въ гр. Татаръ-Пазарджикъ за да каже на бившия капитанъ Ненозъ да даде 1000 лева, понеже продавали стоката му и кѫщата и послѣдниятъ му отговорилъ, че не се съгласява да даде казаната сума отъ 1000 лева и шестиятъ свидѣтель изповѣдва, че като билъ вече разгоденъ съ Теофану Захариева, тя му била писала да прати 1600 лева за да изкупятъ кѫщата си, за което му билъ говорилъ и Ат. Янковъ. Отъ тия ясни показания на свидѣтелитѣ излиза, че заемъ е правила Шена Захариева, майка на ищцата и възиваема Теофану Захариева и лично тя се задължавала и че за изплащане тоя си дългъ е продала на братя Н. Захариеви кѫщата си съ частното продавателно отъ 3 ноемврий 1897 год., безъ обаче съ право на изкупване, както това се види отъ съдържанието на сѫщото продавателно, а при това още, че ищцата и възиваема Теофану Захариева не се е задължавала нито прѣдъ братя Н. Захариеви, нито прѣдъ отвѣтника Захария Н. Захариевъ (апелаторътъ) само за да изкупва продаваната кѫща отъ майка ѝ съ казаното продавателно, нито пъкъ да е дала на Захария Н. Захариевъ получената сума 3061 лева и 45 ст. чрѣзъ сѫдебния приставъ на сѫщия за

изкупване на сжщата кжща. Въ такъвъ случай и прѣдъ видъ, че съгласно чл. 493 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, пълномощникътъ е длъженъ да прѣдаде на упълномощителя си всичко това, което е получилъ по силата на даденото му отъ послѣдния пълномощно, нѣма абсолютно никакво основание Захария Н. Захариевъ (отвѣтникъ и възивникъ) да задържа полученитѣ отъ него като пълномощникъ на ищцата и възиваема Теофану Захариева отъ сждебния приставъ на I участъкъ при Татарпазарджишкия окржженъ сждъ 3061 лева и 45 ст., принадлежащи и присждени на сжщата Теофану Захариева, при всичко че е билъ упълномощенъ отъ сжщата да води дѣлото й срещу бившия капитанъ Ат. Неновъ за обезщетение за разваляне на годежъ, както това се види отъ прѣписа отъ пълномощното съ дата 24 февруарий 1898 год., по което дѣло по-послѣ се прѣдставлявалъ адвоката Г. Киру (гледай удостовѣрение № 3205), а е длъженъ и отговоренъ Захария Н. Захариевъ да й ги даде (на Теофану Захариева) като нейни. Ищцата Т. Захариева (възиваемата) съ исковата си молба по настоящето дѣло, първоначално е искала да й се издаде изпълнителенъ листъ срещу отвѣтника Захария Н. Захариевъ (апелаторътъ) по заповѣдното сждопроизводство, за събиране нейни 3061 лева и 45 ст. отъ сждебния приставъ на I участъкъ при Татарпазарджишкия окржженъ сждъ, като неинъ пълномощникъ и това й искане първостепенниятъ сждъ е оставилъ безъ послѣдствие съ опрѣдѣлението си № 1356, отъ 29 августъ 1898 год., като сжщевремменно е постановилъ да се заведе по нея искова молба дѣло по състезателенъ редъ, което завелъ и разгледалъ. Това постановление на първостепенния сждъ е правилно, защото по силата на чл. 15 отъ Закона за заповѣдното сждопроизводство, ако се успори вземането, ищецътъ може да заведе искъ по състезателенъ редъ и дѣлото по тоя редъ се разглежда и защото по естеството си искътъ на ищцата Теофану Захариева по настоящето дѣло е отъ категорията на тия, които се завеждатъ само по състезателенъ редъ, по какъвто редъ и първостепенниятъ сждъ правилно съ казаното опрѣдѣление е постановилъ да се разгледа. Прочее, искането на повѣреника на апелатора, заявено при разбирателството на дѣлото въ втората инстанция за прѣкратяване на дѣлото настояще и да си заяви ищцата (възиваемата) ново дѣло, е неоснователно и се явява безцѣлно при това още. Отъ всичко горѣизложено, съвокупно взето, явно е че възивната жалба на Захария Н. Захариевъ е неоснователна и като такава слѣдва да се отхвърли, а обтжженото съ нея първоинстанционно рѣшение № 447, отъ 18 декемврий 1898 год. да се потвърди. Страната, която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, когато тая послѣдната си ги поиска, за каквито заявява възиемата Т. Захариева чрѣзъ повѣреника си", — съ рѣшението си № 96, отъ 29 мартъ 1900 год., потвърдилъ рѣшението на окржжния сждъ. — Срещу това рѣшение Захария Н. Захариевъ подалъ въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ нарушилъ по това дѣло чл. чл. 629 и 641 п. 2 отъ Гражданското сждопроизводство, защото не взелъ прѣдъ видъ даннитѣ по дѣлото, отъ които се установява, че той е билъ авансиралъ пари за водене процеса заведенъ отъ ищцата срещу капитанъ Неновъ, който процесъ като билъ спечеленъ, той по jus

retentionis е ималъ право да удържи вземането си отъ сумата, която взелъ отъ сѫдебния приставъ, като пълномощникъ на ищцата и защото измѣнилъ почвата, на която страната се е поставила и не разрѣшилъ домогванията ѝ.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва касационната жалба основателна, взе въ съображение: отъ даннитѣ по това дѣло става явно, че касаторътъ Захария Н. Захариевъ е възразявалъ: 1) че паритѣ, за които майката на ищцата — Шена Захариева, е продала нему кѫщата си, сѫ взети за да се води процеса, който ищцата е била завела срещу бившия си годеникъ капитанъ Неновъ, и 2) че Шена Захариева се е задължила, да откупи отъ него кѫщата си съ паритѣ, които щѣли да се получатъ отъ процеса на дъщеря ѝ съ капитанъ Неновъ и че това задлъжение е станало съ знанието на самата ищца Теофану Захариева. Отъ тия възражения на отвѣтната страна очевидно е, че тя се е домогвала на това, че ищцата се е задължила спрѣмо него по силата на единъ полудоговоръ чрѣзъ дѣйствията на майка си Шена Захариева, която е дѣйствувала за нейна полза, а така сѫщо, че тя е задължена и по силата на единъ тацитенъ мандатъ, понеже тя е знаяла тия дѣйствия на майка си. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ, както се вижда отъ рѣшението му, е изпусналъ съвършено изъ прѣдъ видъ почвата, на която е стояла защитата на отвѣтната страна и е отхвърлилъ иска на това основание, че отъ показанията на свидѣтелитѣ не се установило щото Теофану Захариева да се е задължила прѣдъ братя Захариеви или прѣдъ Захария Захариевъ да изкупи кѫщата на майка си. Сѫдътъ бѣше длъженъ да обсѫди показанията на свидѣтелитѣ по отношение на въпроса, имало ли е мълчаливо съгласие отъ страна на ищцата, за да се откупи майчината ѝ кѫща отъ Захария Н. Захариевъ съ нейнитѣ пари, които щѣли да се получатъ по процеса ѝ съ капитанъ Неновъ, както това е поддържала отвѣтната страна. Такова едно мълчаливо съгласие отъ страна на ищцата, ако то се докаже, е равносилно на мълчаливо пълномощие, което я задължава. Отъ казаното по-горѣ се вижда, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ не е основалъ рѣшението си върху изложенитѣ отъ странитѣ доводи и съ това той е нарушилъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, което нарушение е сѫществено, защото ако бѣше обсѫдилъ тия доводи, дѣлото би могло да се рѣши друго-яче. Заради това, оплакването на касатора, че Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ измѣнилъ почвата, на която той се е поставилъ и не разрѣшилъ домогванията му, е основателно.

Водимъ отъ горнитѣ съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ № 96, отъ 29 мартъ 1900 год., защото е нарушенъ чл. 630 отъ Гражданското сѫдопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сѫщото сѫдопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 130—(325) — 3 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 38, по описа за 1903 год., на Бургазкия окрѫженъ управитель, съ Ибрямъ х. Мусевъ и Османъ х. Мусевъ, отъ с. Боазъ-Дере, за 1000 лева.* — Въ сѫдебното заседание се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Бургазкиятъ окрѫженъ управитель завелъ искъ, като прѣдставитель на Държавата, прѣдъ Айтоския мирови сѫдия, противъ Ибрямъ и Османъ х. Мусеви, отъ с. Боазъ-Дере, за 1000 л., за гдѣто послѣднитѣ дали гаранция прѣдъ общината на селото Дрѣсово, за младежа Халилъ Мусоолу, какво послѣдниятъ въ случай, че се отклони отъ военната си повинность, да заплатятъ 1000 лева и че кметътъ допусналъ, че лицето се отклонило и избѣгало въ Турция, вслѣдствие на което иска да се осѫдятъ на сумата по гаранцията. Мировиятъ сѫдия като разгледалъ дѣлото на 29 августъ 1902 год., постановилъ рѣшение, съ което отхвърлилъ иска на Държавата, като прѣждеврѣмененъ. Недоволенъ окрѫжниятъ управитель, подалъ апелативна жалба въ Бургазкия окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ прѣдъ видъ: „отвѣтницитѣ — възивиеми не отричатъ да сѫ гарантирали за младежа да го прѣдставятъ, обаче той не имъ билъ поисканъ отъ властьта и че тѣ сѫ готови да го прѣдставятъ, като твърдятъ, че той билъ вече войникъ въ артилерийския полкъ въ гр. Сливенъ, гдѣто изслужва военната си повинность, че това тѣхно твърдение не се оспорява отъ прѣдставителя на Държавата, а само се възразява, че по-раню, когато се потърсилъ отъ кмета на селото, се указало, че го нѣмало и съ това иска да каже, че се е отклонилъ; че при такова положение на работата, ясно е, че искътъ на Държавата е неоснователенъ и слѣдва да се отхвърли напълно“, — съ рѣшението си отъ 15 ноемврий 1902 год., подъ № 441, опрѣдѣлилъ: „потвърдява напълно рѣшението на Айтоския мирови сѫдия отъ 19 августъ, № 482, а апелативната жалба на Бургазкия окрѫженъ управитель, като неоснователна, се остава безъ послѣдствие и осѫжда Държавата, въ лицето на окрѫжния управитель въ гр. Бургазъ, да заплати на Ибрямъ и Османъ х. Мусеви 51 лева за разноски по водене дѣлото въ тая инстанция“. — Това рѣшение Бургазкиятъ окрѫженъ управитель обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която се оплаква за нарушение чл. чл. 107 и 84 отъ Гражданското сѫдопроизводство, защото се основалъ на недопустими отъ закона доказателства на голи и съ нищо недоказани отъ гарантитѣ възражения.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: отъ прѣдставенитѣ по дѣлото доказателства, сѫдътъ се е убѣдилъ, че щомъ отъ гарантитѣ е било поискано лицето, за което сѫ гарантирали, тѣ веднага сѫ изявили готовностьта да го прѣдставятъ, като имъ се е далъ мѣсеченъ срокъ, съ съгласието и одобрението на прѣдставителя на хазната. И дѣйствително,

въ тоя срокъ лицето е било прѣдставено и си е заело службата. Така установено отъ сѫда по сѫщество излиза, че сѫдътъ, като е разрѣшавалъ дѣлото, основалъ се е на факти, че лицето, за което е била дадена гаранцията, е било прѣдставено на врѣме, слѣдователно и отговорность за гарантитѣ нѣма.

На основание на изложеното, Върховниятъ касационенъ сѫдъ признава, че нѣма нарушение на посоченитѣ отъ касатора членове отъ закона и заради това **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Бургазкия окрѫженъ управитель, срещу рѣшението на Бургазкия окрѫженъ сѫдъ № 441, отъ 15 ноемврий 1902 год., като неоснователна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 131 — (326) — 3 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Ж. Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Анастасъ М. Ташевъ *гражданско дѣло № 56, по описа за 1903 год., на Пловдивския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ братя Михаилъ, Иванъ и Георги Василеви, за 1656 лева, които прѣдставляватъ 1/3 часть отъ изкопанитѣ отъ тѣхъ 5970 л., въ разни монети.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, съ исково прошение отъ 12 мартъ 1898 год., заявилъ искъ срещу братя Михаилъ, Иванъ и Георги Василеви, за 1656 лева, които лева прѣдставляватъ 1/3 часть отъ стойностьта на изкопанитѣ отъ отвѣтницитѣ разни монети, въ тѣхния собственъ дворъ. Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си отъ 12 декемврий 1898 год., подъ № 410, постановилъ: „искътъ на Татарпазарджишкия окрѫженъ управитель, противъ братя Михаилъ, Иванъ и Г. Василеви, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, за 1656 лева и 65 ст. златни, се отхвърля, като неоснователенъ, и осѫжда ищеца на 82 лева разноски, които да заплати на отвѣтницитѣ". По апелативна жалба на Татарпазарджишкия окрѫженъ управитель, това дѣло е било разгледано и отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: „фактътъ, че отвѣтницитѣ братя Михаилъ, Иванъ и Георги Василеви, на 7 ноемврий 1895 год. сѫ намѣрили заровени въ двора на собствената си кѫща, оставена имъ въ наслѣдство отъ покойния имъ баща, 200 лири турски, 3 пендари по петь минца и 10 английски лири, всичко 4970 лева златни, не се отрича отъ сѫщитѣ (отвѣтницитѣ — възиваемитѣ). като се признава и въ двѣтѣ инстанции отъ тѣхъ. Като е установенъ тоя фактъ, остава да се разрѣши въпроса: имали право държавното съкровище да получи 1/3 часть отъ намѣреното количество пари, означено по-горѣ въ собствената кѫща на отвѣтницитѣ отъ сѫщитѣ, което е било заровено въ двора и то въ тая часть въ размѣръ на 1656 лева златни и 65 стот., по силата на чл. 3 отъ Устава на древноститѣ отъ 20 сефера 1291 год. (24 мартъ 1874 год.), възъ което основание прѣдставительтъ

на държавното съкровище — Татарпазарджишкиятъ окржженъ управитель е завелъ иска си срещу наименованитѣ по-горѣ отвѣтници по настоящето дѣло. Споредъ чл. чл. 1 и 2 отъ Устава за древноститѣ отъ 20 сеферъ 1291 год. (24 мартъ 1874 год.) и чл. 1 отъ Закона за издирване старини и за спомагане на научни и книжовни прѣдприятия, съкровище (trèsors) се събира древность била тя въ монета или други скжпоцѣнности, която се намѣри скрита, заровена въ нѣкоя мѣстность и на която притежательтъ не е извѣстенъ, а споредъ чл. 3 отъ сжщия уставъ и чл. чл. 1 и 2 отъ казания законъ, държавното съкровище има право да получи само отъ такива намѣрени съкровища (trèsors — имания) опрѣдѣлена въ тѣхъ членове часть. — Намѣрената сума 4970 лева златни състояща се отъ 200 лири турски, 3 пендара и 10 английски лири отъ отвѣтницитѣ братя Василеви (възиваемитѣ) въ собствената си кжща по вида на самитѣ монети прѣди всичко несъставляватъ нѣкоя древность, защото подобни монети и по настоящемъ се намиратъ въ обръщение, прѣдъ видъ на което и прѣдъ видъ, че сж намѣрени отъ сжщитѣ въ собствената имъ кжща, слѣдва да се приеме, че тѣ сжщитѣ сж и притежатели на казаното количество. Въ такъвъ случай, като не е установено, че братя Василеви сж намѣрили такова съкровище (trèsors) каквото подразумѣва Устава на древноститѣ и Закона за издирване старини. Искътъ на Татарпазарджишкия окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, срещу братя Михаилъ, Иванъ и Георги Василеви, за 1/3 часть въ размѣръ на 1656 лева и 65 ст. златни отъ намѣрената отъ тѣхъ сума 4970 лева зл. на 7 ноемврий 1895 год., въ собствената имъ кжща, е неоснователенъ, а като такъвъ правилно е отхвърленъ отъ Татарпазарджишкия окржженъ сждъ съ обтжженото рѣшение. За това и сжщото първоинстанционно рѣшение слѣдва да се потвърди, като се остави безъ послѣдствие възивната жалба срещу него рѣшение на Татарпазарджишкия окржженъ управитель. Страната, която губи единъ граждански процесъ, е длъжна да заплати на противната ней сждебнитѣ и по водене на дѣлото разноски, когато тая послѣдната си ги поиска", — съ рѣшението си № 283, отъ 13 септемврий 1902 год., постановилъ: „отхвърля, като неоснователна, възивната жалба на Татарпазарджишкия окржженъ управитель, като прѣдставитель на хазната и потвърдява рѣшението на Татарпазарджишкия окржженъ сждъ отъ 12 декемврий 1898 год., подъ № 410. Осжжда държавното съкровище въ лицето на Татарпазарджишкия окржженъ управитель, да заплати на братя Михаилъ, Иванъ и Георги Василеви, отъ гр. Татаръ-Пазарджикъ, 85 лева и 80 ст. за сждебни и по водене на дѣлото разноски въ втората инстанция". — Срещу това рѣшение Пловдивскиятъ окржженъ управитель подалъ касационна жалба, съ която се оплаква, че по това дѣло Пловдивскиятъ апелативенъ сждъ е нарушилъ чл. чл. 1, 2 и 3 отъ Устава за древноститѣ отъ 20 сеферъ 1291 год. (24 мартъ 1874 год.), защото по тѣзи членове отъ закона, къмъ древноститѣ се причисляватъ и всички други съкровища и монети, които се намиратъ закопани въ земята, та сждътъ като е призналъ противното, нарушилъ е горѣпоменатитѣ членове отъ Закона за древноститѣ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на прѣдставителя на хазната В. Грамполовъ и заключението на Главпрокуроръ, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: Уставътъ за древноститѣ

отъ 24 мартъ 1874 год., въ първия си членъ опрѣдѣля, че за древность се счита „всѣки прѣдметъ изкуственъ и съхраненъ отъ древнитѣ врѣмена". А чл. 3 отъ сѫщия законъ урежда въпроса за собственостьта на открититѣ древности. Отъ съдържанието на тѣзи два члена, както впрочемъ и отъ съдържанието на цѣлия този законъ явно става, че по никой начинъ не могатъ да се считатъ за древность и изкопанитѣ въ земята текущи монети, които се намиратъ въ кръгообращение, какъвто е даденията случай. Заради това оплакването на касатора, че сѫдътъ не челъ за древность намѣренитѣ отъ отвѣтницитѣ въ собствения имъ дворъ, турски и английски лири и не приложилъ въ дадения му случай Закона за древноститѣ отъ 24 мартъ 1874 год., е оплакване съвършено неосновательно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: касационната жалба на Пловдивския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на хазната, срещу рѣшението на Пловдивския апелативенъ сѫдъ отъ 13 септемврий 1902 год., подъ № 283, като неосновательна, да се остави безъ послѣдствие.

№ 132 — (327) — 3 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Доси Икономовъ *гражданско дѣло № 62, по описа за 1903 год., на Сава Ж. Дацовъ, отъ гр. София, съ държавното съкровище, за 1019 лева и 55 ст., заедно съ лихвата имъ.* — Въ сѫдебното заседание се яви Сава Ж. Дацовъ, съ повѣреника Панайотовъ, а отъ страна на хазната се яви юрисконсултътъ Грамполовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: съ искова молба отъ 16 октомврий 1899 год., Софийскиятъ окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, е молилъ щото Михалаки Георгиевъ и Сава Ж. Дацовъ да бѫдатъ осѫдени солидарно да заплатятъ на държавното съкровище 1019 лева и 55 ст., които длъжали отъ печатане въ Държавната печатница списанието „Домакинъ" и други книжа, заедно съ лихвата на тая сума и разноскитѣ по дѣлото. Софийскиятъ окрѫженъ сѫдъ като разгледалъ дѣлото на 1 май 1900 год., и съ рѣшението си отхвърлилъ иска на държавното съкровище и осѫдилъ сѫщото да заплати на С. Ж. Дацовъ 83 лева и 75 ст. разноски по дѣлото. По апелативна жалба на Софийския окрѫженъ управитель, дѣлото е било разгледано и отъ Софийския апелативенъ сѫдъ, който за разрѣшението му, като взелъ прѣдъ видъ: 1) „отвѣтникътъ М. Георгиевъ въ писмата си отъ 3 мартъ 1890 г. и 3 декемврий 1896 год., до директора на Държавната печатница, признава, че отъ печатане въ Държавната печатница на в. „Домакинъ", останала да се плаща исковата сума 1019 лева и 55 ст., а въ заявлението си отъ 22 ноемврий 1899 год., до Финансовия министъръ, подадено слѣдъ завеждането на настоящето дѣло, той даже моли да се отложи плащането на сумата за още едно извѣстно врѣме, до гдѣто заедно съ съдружника си Дацовъ се споразумѣятъ и улеснятъ съ пари, а отъ това така направено

признание, искътъ по отношение на него се явява напълно основателенъ и доказанъ; 2) отвѣтникътъ С. Ж. Дацовъ не признава да дължи заедно съ М. Георгиевъ исковата сума и то за това, защото, както това той твърди въ писмения си отговоръ до сжда и въ писмата си отъ 25 ноемврий 1889 год. и 3 декемврий 1890 год., до директора на Държавната печатница, той не се разпореждалъ съ паричната часть на в. „Домакинъ", а съ нея се разпореждалъ М. Георгиевъ, който и трѣбвало самъ да плати исковата сума. Отъ тѣзи обяснения на отвѣтника Дацовъ, както и отъ обстоятелството, че той е приемалъ отъ печатницата напечатаното списание „Домакинъ", както това се вижда отъ прѣдставеното въ апелативния сждъ извлѣчение отъ разсилната книга на Държавната печатница, се установява, какво заедно съ М. Георгиевъ въ издаването и стопанисването на списанието „Домакинъ", се е показвалъ да участвува и С. Ж. Дацовъ, тъй като друго-яче не може да се обяснятъ разпискитѣ на Дацовъ върху разсилната книга на печатницата срещу получаванитѣ по 3000 екземпляра отъ всѣки брой на в. „Домакинъ", и поменатото му обяснение, въ което той не отрича да има участие въ това списание, но само че не завеждалъ той паричната часть. А щомъ като и С. Ж. Дацовъ заедно съ М. Георгиевъ се е показвалъ на обществото като състопанилъ на в. „Домакинъ", то и задълженията на сжщия вѣстникъ къмъ трети лица не може освѣнъ да бждатъ общи на двамата състопани до тогазъ поне, до гдѣто тѣзи състопани не доказватъ съ нищо да се прѣдупрѣдили третитѣ лица, че въ задълженията на вѣстника тѣ не участвуватъ по наравно. Отъ казаното слѣдва, че за дълга отъ 1019 лева и 55 ст., прѣдметъ на настоящия искъ, сж длъжни да отговарятъ и двамата отвѣтници М. Георгиевъ и С. Ж. Дацовъ; 3) за този дългъ освѣнъ това отвѣтницитѣ сж дължни и солидарно и то за това, защото дългътъ по естеството на задължението е недѣлимъ, а пъкъ недѣлимиятъ дългъ се изплаща въ цѣлость отъ всѣкиго едного отъ съдлъжницитѣ, макаръ и да не е изрично уговорена солидарната отговорность. А че дългътъ е недѣлимъ, се вижда отъ отношенията на отвѣтницитѣ къмъ самата работа, къмъ самото печатане на в. „Домакинъ" и отъ отношенията на кредитора — директоръ на Държавната печатница къмъ сжщото печатане, а най-вече отъ естеството на самата работа. Естеството на самата работа печатането на едно списание е такова, че не може освѣнъ да се поиска въ цѣлость така, че напечатването на единъ брой отъ списанието не може да се уговори отчасти въ една печатница и отчтасти въ друга, а като така, то и плащането трѣбва да се презумира до гдѣто не е доказано противното, че трѣбва да се плаща въ цѣлость, а не отчасти отъ едного и отчасти отъ другиго отъ състопанитѣ на списанието. Това справедливо начало въ послѣдствие е провѣрено и въ чл. 111 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и то не може да не бжде прието и по настоящето дѣло. По тази причина и искането за солидарното осжждане на отвѣтницитѣ, е искане основателно, и 4) отвѣтницитѣ понеже губятъ дѣлото, длъжни сж да заплатятъ на държавното съкровище разноскитѣ по дѣлото, а именно 40 лева и 76 ст. златни сждебно мито за двѣтѣ инстанции и 121 лева сребърни за гербовъ сборъ и водене на дѣлото", — съ рѣшението си отъ 24 май 1902 год., подъ № 65, опрѣдѣлилъ: „отмѣнява рѣшението отъ 14 май 1900 год., на Софийския

окржженъ сждъ, и вмѣсто него постановява: осжжда Михалаки Георгиевъ и Сава Ж. Дацовъ, жители Софийски, да заплатятъ солидарно на държавното съкровище сумата 1019 лева и 55 ст., заедно съ лихвитѣ 10% годишно отъ 14 октомврий 1899 год. до изплащането, както и сждебни и по водене дѣлото разноски 40 лева и 76 ст. златни и 121 лева сребро. — Срещу това рѣшение Сава Ж. Дацовъ подава въ Върховния касационенъ сждъ касационна жалба, въ която се оплаква, че Софийскиятъ апелативенъ сждъ по това дѣло нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство и чл. 93 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото приелъ, че двамата съдружници трѣбва да отговарятъ солидарно, когато прѣдметътъ на задължението е дѣлимъ.

Върховниятъ касационенъ сждъ, подиръ доклада на дѣлото, като изслуша обясненията на повѣреницитѣ на странитѣ по дѣлото и заключението на Главния прокуроръ, който намѣрва основателна касационната жалба по отношение въпроса за солидарностьта между длъжницитѣ, взе въ съображение: отъ потжженото рѣшение на Софийския апелативенъ сждъ се вижда, че отвѣтницитѣ Михалаки Георгиевъ и Сава Ж. Дацовъ сж осждени да заплатятъ солидарно на държавното съкровище сумата 1019 л. и 55 ст., заедно съ лихвитѣ и сждебнитѣ и по воденето на дѣлото разноски, като призналъ, че двамата длъжници отговарятъ солидарно, понеже дългътъ по естеството на задължението е недѣлимъ. Това съображение на Софийския апелативенъ сждъ, за да признае, че длъжницитѣ отговарятъ солидарно за въпросната сума, е неоснователно, тъй като прѣдметътъ на задължението отъ страна на отвѣтницитѣ е една сума пари, която по естеството си може да се дѣли на части и за която въ дѣлото нѣма никакви данни, че е имало условие между странитѣ, щото изплащането ѝ да не може да става по части (чл. 107 отъ Закона за задълженията и договоритѣ). Съ това си дѣйствие Софийскиятъ апелативенъ сждъ е разрѣшилъ дѣлото въпрѣки смисъльта на закона по въпроса за недѣлимостьта на задължението, вслѣдствие на което е нарушилъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, което нарушение е сжществено.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Софийския апелативенъ сждъ № 65, отъ 24 май 1902 год., защото е нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сждопроизводство, съ силата на чл. 706 отъ сжщото сждопроизводство, да се отмѣни и дѣлото да се изпратч въ сжщия сждъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 133 — (335) — 8 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сждъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и трети декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сждебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присжтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ I Прѣдседатель *гражданско дѣло № 526, по описа за 1903 год., на Пловдивския окржженъ управитель, съ Василъ Атанасовъ Зяй, отъ с. Горни-Воденъ, Конушко, за 350 лева, съ лихвата имъ по 10 % годишно.* — Въ сждебното заседание се яви юрисконсултътъ при Министерството на финанситѣ В. Грамполовъ, отъ страна на хазната.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Василъ Атанасовъ Зай, отъ с. Горни-Воденъ, Конушка околия, съ исково прошение отъ 2 августъ 1893 год., завелъ искъ противъ българската държавна хазна, въ лицето на Татарпазарджишкия окрѫженъ управитель, като излага, че прѣзъ мѣсецъ априлъ 1887 год., околийското управление въ гр. Панагюрище, заловило и задържало 5 негови мулета съ 250 оки ракия въ 6 бурета и 40 оки вино въ едно буре, както и двамата му слуги, подъ прѣдлогъ, че биле разнасяли и продавали по границата и селата спиртни питиета безъ надлежния патентъ и съ нарушение закона за тѣзи питиета. Ракията и виното биле задържани до разрѣшение въпроса отъ сѫдилищата, който и окончателно билъ рѣшенъ отъ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, като оправдалъ виновното лице и самъ той билъ признатъ за притежатель на задържаната стока. Отъ тѣзи дѣйствия на властитѣ го послѣдвали загуби, а именно: 1) 1225 гроша стойность на 250 оки ракия и лихвитѣ на тѣхъ — 918 гроша и 75 пари; 2) обезщетение за спиране търговията, хората и животнитѣ му — 4200 гроша и лихви на тѣхъ — 3150 гроша; 3) 90 гроша — стойность на едно буре вино, и 4) разни разноски по процеса — 600 гроша, всичко 10.183 гроша 75 пари, или 1697 лева и 30 ст., и за това моли да се осѫди хазната да му заплати горната сума, заедно съ лихвитѣ, сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски. Татарпазарджишкиятъ окрѫженъ сѫдъ разгледалъ това дѣло и издалъ рѣшение № 309, съ което отхвърлилъ иска на Василъ Атанасовъ Зай, като неоснователенъ. Василъ Атанасовъ Зай недоволенъ отъ това рѣшение, подава възивна жалба въ Пловдивския апелативенъ сѫдъ, който съ рѣшението си отъ 24 октомврий 1898 год., подъ № 370, опрѣдѣлилъ: „отхвърля, като неоснователна, възивната жалба вх. № 11392, отъ 31 ноемврий 1897 год., на Василъ Ат. Зай, отъ с. Горни-Воденъ, и потвърдява рѣшението № 309, отъ 29 септемврий 1897 год., на Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ. Осѫжда Василъ Атанасовъ Зай да заплати на държавното съкровище 73 лева за сѫдебни и по водене на дѣлото разноски за втората инстанция“. — Това рѣшение Василъ Атанасовъ Зай обжалилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочилъ за нарушени чл. чл. 630 и 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство, понеже признаалъ правото му да диритъ стойностьта на ракията и виното, а отхвърлилъ искътъ, защото не било установено количеството на питиетата и тѣхната цѣна, когато въ дѣлото имало доказателства, а ако такива нѣмало, сѫдътъ бѣше длъженъ да отложи дѣлото, за да изиска да прѣдстави такива касаторътъ, който е искалъ експертиза за размѣра на врѣдитѣ, а сѫдътъ това негово заявление оставилъ безъ послѣдствие.

Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като разгледалъ дѣлото намѣрилъ за нарушени чл. чл. 630 и 284 отъ Гражданското сѫдопроизводство и отмѣнилъ рѣшението на апелативния сѫдъ, като прѣпратилъ дѣлото за ново разглеждане въ сѫщия сѫдъ. Пловдивскиятъ апелативенъ сѫдъ като изслушалъ обясненията на странитѣ и като взелъ прѣдъ видъ: 1) „ищецътъ Василъ Атанасовъ Зай, съ исковата си молба отъ 26 августъ 1893 г. до Татарпазарджишкия окрѫженъ сѫдъ, е молилъ да бѫде осѫдена хазната, въ лицето на Татарпазарджишкия окрѫженъ управитель, да му заплати 1697 лева и 30 ст. загуби, причинени му отъ неправилнитѣ дѣй-

ствия на заведующия дѣлата на Панагюрското околийско управление, състоящи въ това, че неправилно му биле взети 250 оки ракия, 40 оки вино и прочее. Отъ двата акта съ дата 25 и 27 априлъ 1887 год. се вижда, какво Б. Мокревъ, въ качеството си заведующи дѣлата на Панагюрското околийско управление, прѣдъ видъ, че Вангелъ Ат. Зай не билъ снабденъ съ патентъ за продаване спиртни питиета, му е задържалъ нѣколко бжчви ракия и една бжчва вино, както и мулетата му, които послѣднитѣ слѣдъ нѣколко врѣме биле освободени. Отъ показанията на свидѣтеля Хар. Ганчевъ, изпитанъ въ първата инстанция, се установява, че Вангелъ Ат. Зай не е търгувалъ съ спиртни питиета за своя смѣтка, а е продавалъ такива по селата за смѣтка и въ полза на брата си Василъ Ат. Зай — ищецъ по дѣлото. Въ такъвъ случай Вангелъ Атанасовъ Зай не бѣ длъженъ да притежава патентъ. Че Вангелъ Ат. Зай е разнасялъ и продавалъ по селата спиртни питиета за въ полза и смѣтка на ищеца Василъ Ат. Зай, се доказва и отъ присждата на Пловдивския апелативенъ сждъ, подъ № 177, съ дата 5 ноемврий 1887 год., съ която той (Вангелъ Ат. Зай) е билъ оправданъ по обвинението му въ търгуване съ спиртни питиета безъ патентъ. Отъ тая присжда и отъ показанията на свидѣтеля безспорно е, че заловенитѣ нѣколко бжчви ракия и една бжчва вино отъ Панагюрското околийско управление сж биле на ищеца Василъ Ат. Зай. Че тоя послѣдниятъ е ималъ патентъ за да търгува съ спиртни питиета, се доказва отъ акта съ дата 27 априлъ 1887 год.; 2) отговорностьта на Държавата спрѣмо ищеца Василъ Ат. Зай произлиза отъ това, че нейнитѣ органи прѣди да турнатъ ржка на виното и ракията, прѣдметъ по дѣлото, трѣбвало е да се удостовѣрятъ кой е билъ собственикътъ на тая стока и да ли тоя послѣдниятъ отъ името и за смѣтка на когото тя е била разнасяна и прѣдавана по селата, е билъ снабденъ съ патентъ. Ако е имало добрата воля въ случая Панагюрското околийско управление и ако е давало какво-годѣ внимание, щѣло и да узнае и се убѣди, че собственикътъ на виното и ракията е билъ ищецътъ Василъ Ат. Зай и, че той не търгувалъ безъ патентъ чрѣзъ слугитѣ си по селата. За тѣзи неправилни дѣйствия и тая небрѣжность на Панагюрската акцизна власть (Панагюрското околийско управление), относително до виното и ракията на ищеца Василъ Ат. Зай, въ случая Държавата трѣбва да отговаря; 3) отъ показанията на свидѣтеля Хар. Ганчевъ се установява, че виното било 40 оки, а ракията 240—250 оки. Въ акта отъ 25 априлъ 1887 г. е отбѣлѣзано, че ракията била 185 оки, а виното 45 оки. За прѣдпочитане сж показанията на свидѣтеля, нежели актътъ, тъй като въ него не се казва да ли буретата съ ракията и виното сж биле тѣглени или мѣрени тогава; па това и не е могло да стане по причина, че акцизната власть не е имала врѣме и възможность, та цифрата означена въ тоя актъ не е освѣнъ произволна. Споредъ заключението на експерта Ив. М. Финджековъ, изпитанъ въ това сждебно заседание, една ока вино по селата струвала прѣзъ 1887 год. 90 пари, или 37 ½ ст., а ракията по 5 гроша оката (6 гроша лева), та 40 оки вино по 37 ½ ст. = 15 лева, а 240 оки ракия по 5 гроша = 1200 гроша, или 200 лева, всичко за виното и ракията 215 лева. Върху това количество лихва до завеждането на иска не може да се не присжди на ищеца, понеже си е запазилъ правото съ протестъ отъ 2 май

1887 година. Размѣрътъ на тая лихва по 10 % годишно, за 6 години и 3 мѣсеци, или 75 мѣсеци споредъ исковата молба, възлиза на 135 лева; всичко капиталъ и лихва 350 лева. Лихва на това количество отъ завеждането на иска — 26 августъ 1893 год. до изплащането, така сѫщо трѣбва да се заплати на Василъ Ат. Зай. Врѣди и загуби не могатъ да се претендиратъ, защото прѣди всичко отъ даннитѣ на дѣлото не се вижда органитѣ на властьта да сѫ дѣйствували недобросъвѣтно и съ користна цѣль, въ който случай остатъкътъ отъ иска на ищеца не може да бѫде уваженъ; 4) понеже дѣлото се рѣшава отчасти въ полза на едната страна и отчасти въ полза на другата, сѫдебнитѣ и за водене на дѣлото разноски въ двѣтѣ инстанции трѣбва да се опрѣдѣлятъ съразмѣрно съ спечелената и изгубена часть отъ цѣлия искъ, и 5) Татарпазарджишкиятъ окрѫгъ като е закритъ и присъединенъ къмъ Пловдивския, Пловдивскиятъ окрѫженъ управитель е страна по дѣлото", — съ рѣшението си отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 460, измѣнилъ рѣшението на окрѫжния сѫдъ, като осѫдилъ Пловдивския окрѫженъ управитель, въ качеството му прѣдставитель на държавното съкровище, да заплати на Василъ Ат. Зай 350 лева, лихвата имъ по 10% годишно отъ завеждането на иска — 26 августъ 1893 год. до изплащането и 20 лева сѫдебни разноски въ двѣтѣ инстанции. — Осѫдилъ Василъ Атанасъ Зай да заплати на Пловдивския окрѫженъ управитель въ сѫщото му качество 127 лева и 75 ст. адвокатско възнаграждение въ двѣтѣ инстанции. Остатъкътъ отъ иска отхвърлилъ, като недоказанъ. Това рѣшение Пловдивскиятъ окрѫженъ управитель обтѫжилъ прѣдъ Върховния касационенъ сѫдъ съ касационна жалба, въ която посочва за нарушенъ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, въ свързка съ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, защото присѫдилъ лихва върху стойностьта на виното и ракията отъ деня на протеста до завеждането на дѣлото.

За да разрѣши това дѣло, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, като изслуша доклада на дѣлото, устнитѣ обяснения на прѣдставителя на хазната и заключението на Главния прокуроръ, взе прѣдъ видъ: 1) отъ съображенията на потѫженото рѣшение се вижда, че апелативниятъ сѫдъ е присѫдилъ на ищеца лихви не само отъ завеждането на дѣлото, но и отъ датата на протеста до завеждането на дѣлото. Мотивътъ на сѫда, за да присѫди лихви и отъ протеста е, че „съ тоя протестъ ищецътъ по дѣлото билъ си запазилъ правото", но сѫдътъ не посочва въ рѣшението си на кое законно основание дохожда до подобно заключение, а отъ друга страна, сѫдътъ не е обърналъ внимание на прѣдписанието на чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, който прѣдвижда въ кои случаи може да се присѫжда лихва не отъ деня на завеждането на дѣлото и въ кои случаи — само отъ деня на завеждането на дѣлото. Случаятъ по настоящето дѣло съвпада къмъ втората алинея на тоя членъ, т. е. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, по която алинея лихви се дължатъ само отъ деня на исковата молба, слѣдователно, сѫдътъ е постѫпилъ въпрѣки прѣдписанието на тоя членъ (136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ), въ свързка съ чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и е извършилъ нарушение, заради това, Върховниятъ касационенъ сѫдъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Пловдивския

апелативенъ съдъ отъ 10 декемврий 1901 год., подъ № 460, защото сѫ нарушени чл. 629 отъ Гражданското сѫдопроизводство, и чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ, да се отмѣни и дѣлото да се изпрати въ сѫщия сѫдъ, за ново разглеждане при другъ съставъ.

№ 134 — (336) — 5 януарий 1904 год. Въ името на Негово Царско Височество Български Князъ Фердинандъ I, Върховниятъ касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, на двадесеть и третя декемврий хилядо деветстотинъ и трета година, въ открито сѫдебно заседание, въ слѣдующия съставъ: I Прѣдседатель, Христо Д. Павловъ, членове, Анастасъ М. Ташевъ, Доси Икономовъ и Кирилъ Кириловъ, при секретаря Василъ Перфановъ и въ присѫтствието на Главния прокуроръ д-ръ Петъръ Данчевъ, слуша доложеното отъ члена Ташевъ *гражданско дѣло № 219, по описа за 1903 год., на Старозагорския окрѫженъ управитель, прѣдставитель на хазната, съ Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, за 711 лева, произходящи отъ лихви.* — Въ заседанието отъ страна на хазната се яви юрисконсултътъ В. Грамполовъ, а отъ страна на Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ — адвокатътъ Г. Стрезовъ, по прѣдовѣрие отъ адвоката д-ръ А. Ходжовъ.

Обстоятелствата на дѣлото сѫ: Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, жители отъ гр. Стара-Загора, съ исково прошение отъ 6 февруарий 1902 год., заявили искъ срещу хазната за 804 лева и 84 ст., произходящи отъ лихви за несвоеврѣменно изплатена сума дължима за доставка на сухари за войската. Старозагорскиятъ мирови сѫдия като разгледалъ това дѣло, съ рѣшението си № 1178, отъ 10 октомврий 1902 год., постановилъ: „искътъ на Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, отъ гр. Стара-Загора, противъ Старозагорския окрѫженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, за сума 804 лева и 84 ст., като неоснователенъ, се отхвърля. Осѫжда Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ да заплатятъ на държавното съкровище за правоводене на дѣлото разноски 40 лева и 20 стотинки“. По апелативната жалба на ищцовата страна, това дѣло е разгледано и отъ Старозагорския окрѫженъ сѫдъ, който, като взелъ въ съображение: 1) „че Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, отъ гр. Стара-Загора, съ искова молба отъ 6 февруарий 1902 год., до Старозагорския градски мирови сѫдия, искатъ осѫждането на държавното съкровище, въ лицето на Сторозагорския окрѫженъ управитель, да имъ заплати сумата 804 лева и 84 ст., произходящи отъ лихви, за несвоеврѣменното изплащане на сумата отъ 832 лева, заедно съ сѫдебнитѣ и по водене на дѣлото разноски; 2) че отъ прѣдставенитѣ къмъ първостепенното дѣло книжа, а именно: а) контрактътъ съ дата 11 августъ 1900 год.; б) телеграмата подадена отъ началника на Старозагорския гарнизонъ до началника на дивизионната область въ гр. Сливенъ отъ 11 августъ 1900 год.; в) телеграмата на началника на дивизионната область до началаника на Старозагорския гарнизонъ отъ 11 августъ 1900 год.; г) удостовѣрението № 811, отъ 20 априлъ 1902 год., издадено отъ щаба на 12 пѣши Балкански полкъ, и д) свидѣтелство подъ № 921, отъ 19 априлъ 1902 год., издадено отъ щаба на 6 пѣши резервенъ полкъ е видно, че Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ отъ гр. Стара-Загора, сѫ сключили контрактъ съ началника на Старозагорския гарнизонъ, да доставатъ на гарнизона 32.000 килограма сухаръ до 19 септемврий 1900 год. и веднага да имъ платятъ стойностьта,

но не имъ заплатили съгласно условното, стойность 8320 лева, че сждътъ приема тия документи за доказателство, съ които напълно се доказва прѣдъ сжда искътъ на ищцитѣ въ основанията си; 3) че отъ прѣдставения къмъ първостепенното дѣло протестъ на ищцитѣ съ дата 25 януарий 1901 год. до Старозагорския окржженъ управитель, като прѣдставитель на държавното съкровище, да прибърза да имъ изплати сумата съгласно условното, обаче пакъ не имъ била изплатена сумата, както това се вижда отъ свидѣтелството и удостовѣрението, издадено отъ 12 пѣши Балкански полкъ и 6 пѣши резервенъ полкъ, то сждътъ приема тия документи за доказателство, съ които установява искътъ на ищцовата страна въ размѣръ на 711 лева и 83 ст., като се прѣсмѣтне по 10% годишно лихва, която печалба щѣха да иматъ ищцитѣ, ако имъ се платѣха сумитѣ споредъ условното, а щомъ това Държавата не е направила, ищцитѣ сж прѣтърпѣли горната загуба, въ какъвто случай рѣшението на мировия сждия се явява неправилно постановено и като такова слѣдва да се отмѣни; 4) искането т. е. претенциитѣ на ищцовата страна за остатъка на иска се явява неоснователенъ и като такъвъ слѣдва да се отхвърли, понеже не е прѣдставилъ доказателства, съ които да подкрѣпи това си искане; 5) възражението на възиваемия — държавниятъ адвокатъ, какво споредъ чл. 136 отъ Задълженията и договоритѣ, лихвитѣ се длъжатъ отъ деня на исковата имъ молба, е неоснователно, макаръ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ да говори въ тази смисъль, защото споредъ условното на странитѣ, отвѣтната страна трѣбваше да заплати сумата веднага слѣдъ получването на сухаритѣ, а отъ друга страна ищцитѣ съ протеста си сж запазили правото за загуба, и 6) страната която губи процеса, длъжна е да заплати на противната страна всичкитѣ разноски по дѣлото, ако тази послѣдната ги поиска", — съ рѣшението си № 85, отъ 3 мартъ 1903 г., постановилъ: „отмѣнява рѣшението на Старозагорския градски мирови сждия отъ 10 октомврий 1902 год., подъ № 1178, и вмѣсто него постановява: осжжда държавното съкровище, въ лицето на Старозагорския окржженъ управитель, да заплати на Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, отъ гр. Стара-Загора, сумата 711 лева и 83 ст., а остатъкътъ отъ иска се отхвърля, като неоснователенъ и недоказанъ. Осжжда държавното съкровище, въ лицето на Старозагорския окржженъ, управитель да заплати на Марко Фридманъ и Тотю Ганчевъ, отъ гр. Стара-Загора, 103 лева и 47 ст. сждебни и по водене на дѣлото разноски". — Срещу това рѣшение държавното съкровище подало касационна жалба, съ която се оплаква за нарушение чл. 136 отъ Задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство, защото въ дадения случай нѣма договорни лихви, а законнитѣ лихви текатъ само отъ подаването на исковото прошение, но не и отъ по-прѣди. При това, въ такива дѣла, каквото е настоящето, протестътъ не дава право на лихви.

Върховниятъ касационенъ сждъ, като изслуша доклада на дѣлото, обясненията на защитницитѣ на странитѣ и заключението на Главния прокурорь, за разрѣшението му, взе прѣдъ видъ: чл. 136 отъ Закона за задълженията, които иматъ за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари, врѣдитѣ които произтичатъ отъ забавянето на изпълнението, се заключаватъ само въ заплащането на законнитѣ лихви; изключение правятъ особенитѣ пра-

вила за търговията, за поржчителството и за дружеството. Тѣзи лихви се дължатъ безъ да е длъженъ кредиторътъ да докаже нѣкоя загуба. Тѣ не сж дължими, освѣнъ отъ деня на исковата молба, съ изключение случаитѣ, въ които тѣ почватъ да текатъ по право". Отъ съдържанието на този членъ явно става, че въ задълженията, които иматъ за прѣдметъ опрѣдѣлена сума пари, какъвто е даденията случай, лихвитѣ не текатъ, освѣнъ отъ *деня на исковата молба*. По тия задължения даже и протестътъ не дава право на лихви. А тъй като въ дадения случай сждътъ е призналъ противното, то нарушилъ е чл. 136 отъ Закона за договоритѣ и задълженията, въ свързка съ чл. 107 отъ Гражданското сждопроизводство и това нарушение е сжществено. Заради това оплакването на касатора е основателно.

Водимъ отъ тия съображения, Върховниятъ касационенъ сждъ **опрѣдѣлява**: рѣшението на Старозагорския окржженъ сждъ отъ 3 мартъ 1903 год., подъ № 85, защото е нарушенъ чл. 136 отъ Закона за задълженията и договоритѣ и чл. 107 отъ Гражданското сждопроивводство, да се отмѣни и дѣлото за ново разглеждане при другъ съставъ, да се изпрати въ сжщия сждъ.

Азбученъ указатель

на имената и фамилиитѣ на лицата, които сж участвували въ дѣлата разрѣшени отъ второто гражданско отдѣление на Върховния касационенъ сждъ прѣзъ 1903 година.

Име и фамилия на участвую-щитѣ въ дѣлото лица	№ на рѣшението	Име и фамилия на участвую-щитѣ въ дѣлото лица	№ на рѣшението
Хазната	**103** (236)	Цона Георевъ	127 (313)
"	**104** (238)	**Ю.**	
Х Астариядисъ	**104** (238)		
Хазната	**105** (244)	Юсефъ Н Фархи	50 (119)
"	**106** (245)	" Х. Асса	91 (214)
"	**107** (246)		
Христо Стефановъ	**127** (313)	**Я.**	
Хазната	**130** (325)		
"	**131** (326)	Яни Николовъ	36 (78)
"	**132** (327)	Яко Фаринъ	40 (83)
"	**133** (335)	Янко Сжбевъ	51 (120)
"	**134** (336)	Янакч Атанасовъ	64 (148)
		Янко Богоевъ	95 (224)
Ц.		" Пеневъ	117 (282)
		Янчо Георгиевъ	121 (290)
Цвѣтанъ Ранчевъ	**95** (224)	" В. Грековъ	123 (292)

Наредилъ секретарь: *Д. Исайевъ.*

Указатель на законитѣ,

които сѫ тълкувани и разяснени съ рѣшенията на Върховния касационенъ сѫдъ, второ гражданско отдѣление, издадени прѣзъ 1903 гонина.

Членове на законитѣ	№№ на рѣшенията
Законъ за задълженията и договоритѣ.	
Чл. 58	78 (169)
„ 136	36 (78) 107 (246) 133 (335) и 134 (336)
„ 143	101 (232)
„ 160	49 (114)
„ 174	102 (233)
„ 201	58 (135)
„ 275	7 (22)
„ 397	95 (224) и 118 (284)
„ 622	8 (23)
„ 630	87 (208)
„ 667	100 (231)
Търговския законъ.	
Чл. 35	30 (63)
„ 100	31 (64)
„ 102	73 (161)
„ 109	31 (64)
„ 115	31 (64)
„ 209	70 (158)
„ 278	119 (285)
„ 279 п. 1 и 2	107 (246)
„ 319	8 (23)
„ 448	34 (73)
„ 565	68 (156)
„ 620	6 (19)
„ 635	28 (61)
„ 636	28 (61)
„ 650	40 (83)
„ 661	40 (83) и 86 (206)
662	100 (231)
„ 689	39 (82)
„ 711	39 (82)
„ 731	67 (155)
„ 734	32 (65)
„ 757	57 (133)
„ 793	70 (158)
Турския търговски законъ.	
Чл. 30	31 (64)
„ 32	31 (68)
„ 35	26 (58)
„ 97	6 (19)
„ 146	96 (226)
„ 252	122 (291)
Турския граждански законъ.	
Чл. 166 ал. 3	122 (291)
Углавно сѫдопроизводство.	
Чл. 468	75 (165)
Законъ за заповѣдното сѫдопроизводство.	
Чл. 14	100 (231)
Законъ за давностьта.	
Чл 19	
„ 20	
„ 24	122 (291)
„ 52	
„ 53	126 (305)
Законъ за нотариуситѣ.	
Чл. 112	71 (159)
„ 122	71 (159)
Законъ за наслѣдството.	
Чл. 207	112 (269)
Законъ за гербовия сборъ.	
Чл 24	50 (119)
„ 25 п. 1	50 (119)
Законъ за адвокатитѣ, приложение II къмъ чл. 15 п. 2	
Чл. 15 п. 2	73 (161)
Уставъ за древноститѣ отъ 24/III 1874 г.	
Чл. 1 и 3	131 (326)

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
Законъ за военнитѣ пенсии.	
Чл. 20	11 (29)
„ 23	83 (197)
Законъ за военнитѣ пенси отъ 1896 г.	
Чл. 25	66 (152)
„ 26	66 (152)
Законъ за градскитѣ общини.	
Чл. 105	55 (129)
Законъ за селскитѣ общини.	
Чл. 90	4 (11)
Законъ за окрѫжнитѣ съвѣти.	
Чл. 68	2 (8)
„ 93	59 (138)
„ 107	59 (138)
Законъ за отчетностьта по бюджета.	
Чл. 36	47 (110)
„ 44п8	54 (127)
„ 77	44 (98)
„ 90	63 (147
„ 99	106 (245)
Допълнението на Закона за отчетностьта по бюджета.	
Чл. 16	54 (127)
Законъ за чиновницитѣ.	
Чл 23	42 (89)
„ 26	42 (89)
Законъ за народното просвѣщение.	
Чл. 1	84 (201)
„ 27	43 (96)
„ 66-68	74 (164)
„ 83-86	84 (201)

Членове на законитѣ	№ № на рѣшенията
Законъ за върховната смѣтна палата.	
Чл. 63	82 (175)
„ 65	55 (129)
„ 68	115 (275)
Законъ за митницитѣ.	
Чл. 65	46 (107)
Законъ за устройството на въорѫжженитѣ сили.	
Чл. 55	105 (244) и 106 (245)
Законъ за подобрение положението на бѣднитѣ поборници и опълченци.	
Чл. 31	76 (167)
Законъ за бирницитѣ.	
Чл. 6 и 9	45 (99)
Законъ за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901 години.	
Чл. 24 и 26	45 (99)
Законъ за десятъка.	
Чл. 6	43 (96)
Правилникъ за приложението Закона за данъка на земнитѣ произведения за 1900 и 1901 години.	
Чл. 151-154	45 (99)
Публично-административния правилникъ за приложението на Закона за бирницитѣ.	
Чл. 23 и 26	47 (11)
Правилникъ за счетоводството на окрѫжнитѣ постоянни комисии.	
Чл. 5	59 (138)
Правилникъ за административно-домакинската часть на държавнитѣ бирници.	
Чл. 51 „ 53	51 (120)

Наредилъ секретарь: *М. Христовъ.*

По-важни печатни погрѣшки.

Страница	Редъ			Напечатано	Чети
3	8	отъ	горѣ	настасъ	Анастасъ
5	17	„	„	подала	подалъ
„	24	„	„	гледани	гледала
11	12	„	„	зансъ	записъ
12	25	„	„	даденъ	дадена
„	„	„	„	съгласие	съгласието
„	6	„	долу	сждопритводство	сждопроизводство
19	12	„	„	изплаща	изплащане
23	10	„	горѣ	и слушатъ	изслушалъ
25	10	„	„	сждо	сждъ
30	10	„	долу	изложенъ	изложенъ
31	18	„	„	суму	сума
35	15	„	„	подадено	подадена
36	11	„	горѣ	обстоятелство	обстоятелствата
„	21	„		Пап зиянъ	Папазиянъ
52	23	„	„	който	които
45	9	„	„	кабватъ	казватъ
59	24	„		тови	това
62	7	„	„	дружесгво	дружество
64	2	„	долу	удостовърението	удостовѣрението
65	19	„	горѣ	дѣйстително	дѣйствително
67	28		„	п ави	прави
68	9	„	долу	Михал въ	Михалевъ
69	12	„	горѣ	пр токолното	протоколното
„	16	„	„	овявление	обявление
70	6	„	долу	н сж	не сж
72	12	„	„	нроизнесалъ	произнесалъ
75	14	„	горѣ	Тимирянцъ	Тимириянцъ
82	10	„	„	излащанието	изплащането
91	11	„	долу	иа	на
97	27	„	„	7	2
98	1	„	„	забълѣжката	забѣлѣжката
99	6		горѣ	чакьна	чакъла
„	24	„	„	оть	отъ
„	28	„	„	капигана	капитана
100	20	„	„	оть	отъ
	17	„	долу	игнорнра	игнорира
„	10	„	„	бнлъ	билъ
101	24	„	„	които	който
„	19	„	„	данни а)	данни: а)
„	6	„	„	оть	отъ
„	5	„	„	чинь	чинъ
102	5	„	горѣ	имь	имъ
„	7	„	„	вь	въ
„	12	„	„	тѣ ъ	тѣхъ
„	17	„	„	ищецъть	ищецътъ
„	19	„	„	сждь	сждъ
103	17	„	„	констатаралъ	констатиралъ
104	30	„	„	прѣдставання	прѣдставения
105	25	„	„	плаша	плаща
107	5	„	долу	тъ	отъ
110	9	„	горѣ	таптлж	таптаклж

Страница	Редъ		Напечатано	Чети
110	17	отъ горѣ	управлнието	управлението
111	15	„ долу	опъ сжшия	отъ сжщия
„	13	„ „	обстоятслствата	обстоятелствата
112	17	„ „	повѣрѣника	повѣреника
113	20	„ горѣ	снирането	спирането
„	28	„ „	отъ коио	отъ които
„	9	„ долу	иодъ	подъ
114	20	„ „	несъстоятелнии	несъстоятелния
„	14	„ „	откаке	откаже
116	21	„ горѣ	смисъмъ	смисъль
117	23	„ долу	съкровише	съкровище
„	19	„ „	иа	на
„	16	„ „	оть	отъ
120	7	„ „	съкровише	съкровище
123	24	„ „	касацинпна	касационна
130	16	„ горѣ	рѣшснието	рѣшението
„	20	„ „	колич ство	количество
132	15	„ долу	обстоятелството	обстоятелствата
133	2	„ горѣ	ва	въ
134	15	„ „	Комбуровъ	Камбуровъ
141	9	„ долу	ликва	лихва
142	12	„ „	апелаливенъ	апелативенъ
145	6	„ горѣ	на	за
148	14	„ „	обстоятелсвата	обстоятелствата
154	8	„ долу	извършинитѣ	извършенитѣ
156	3	„ „	ф рмула	формула
161	4	„ горѣ	адвокатъ	адвоката
165	16	„ „	чл. 757 отъ Гражд. сждопроизводство	чл. 757 отъ Търговския законъ
166	14		глола	глоба
172	19 и 36	„ „	пасятъ	пасатъ
174	20	„ „	въпроснитѣ	въпроснитѣ
180	7	„ „	Цоненъ	Цоневъ
„	8	„ долу	изразхвдванитѣ	изразходванитѣ
181	5	„ горѣ	оправдатлни	оправдателни
184	1	„ долу	res jndicata	res judicata
187	3	„ горѣ	вѣломство	вѣдомство
188	13	„ долу	ч отъ	че отъ
199	22	„ горѣ	Бог лико	Боталико
202	18	„ долу	комбиниратъ	комбиниранъ
208	17	„ „	Софпя	София
214	21	„ горѣ	н тѣзи	и тѣзи
„	7	„ „	затължи	задължи
222	1	„ долу	чукъ	тукъ
223	19	„ „	Върховнания	Върховния
„	8	„ „	го не обсждилъ	че не обсждилъ
226	22	„ горѣ	отчетникъ	отчетника
229	2	„ долу	Кюстендилски	Кюстендилския
230	8	„ „	просвѣщ ние	просвѣщение
235	1	„ горѣ	излъагнъ	излъганъ
260	11	„ „	Дѣйствнтелно	Дѣйствително
263	14	„ долѣ	алелативна	апелативна

Страница	Редъ		Напечатано	Чети
264	13	отъ горѣ	години	година
265	8	„ „	неосноватолно	неоснователно
266	9	„ „	ришението	рѣшението
268	17	„ „	указане	указание
270	2	„ „	саглвсно	съгласно
271	4	„ „	ствидѣтели	свидѣтели
276	21	„ „	продаде	прѣдаде
279	24	„ „	стисълъ	смисълъ
280	29	„ „	рѣшеиието	рѣшението
282	16	„ „	сключонъ	сключенъ
292	4	„ долу	договотитѣ	договоритѣ
296	24	„ „	имотититѣ	имотитѣ
297	26	„ горѣ	послѣдстви	послѣдствие
303	15	„ долу	врпроса	въпроса
304	28	„ горѣ	разносно	разноски
308	6	„ долу	сучая	случая
309	19	„ горѣ	наслѣдтвото	наслѣдството
310	7	„ „	оплаквине	оплакване
312	11	„ долу	ишеца	ищеца
321	20	„ горѣ	окржжнтѣ	окржжнитѣ
329	12	„ „	пазане	пазене
„	3	„ долу	признзе	признае
330	19	„ горѣ	à porfait	à forfait
„	33	„ „	харахтеръ	характеръ
334	2	„ „	обяснениата	обясненията
335	14	„ „	Мирийка	Марийка
346	27	„ „	обстоятелтвото	обстоятелството
351	7	„ долу	неосноватяленъ	неоснователенъ
357	11	„ горѣ	свидѣтли	свидѣтели
361	6	„ долу	установ нъ	установенъ